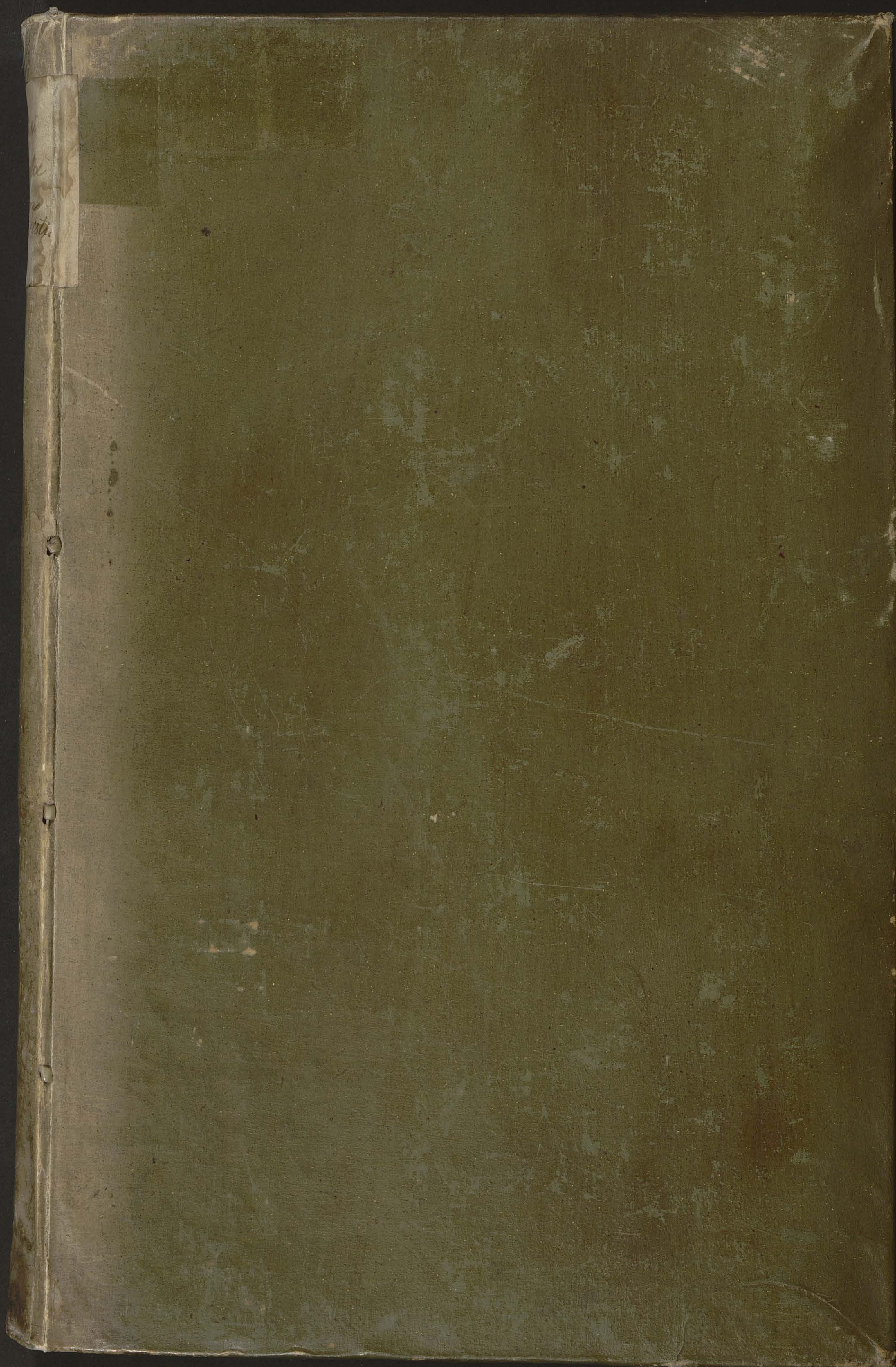

V
B J
C
58994
III

R. P. GASPARIS
DRVZBICKI
E SOCIETATE IESU

IN

HISTORIAM PASSIONIS

DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI

SECVNDVM QVATVOR EVANGELISTAS

STROMATA

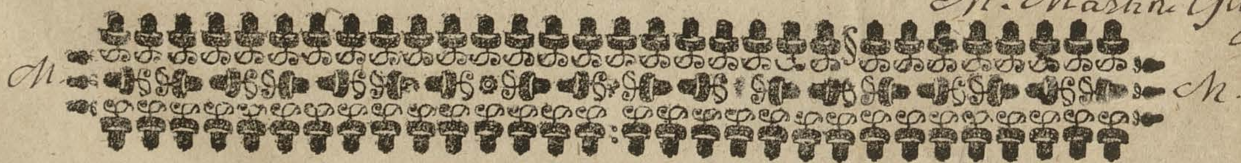
IN LUCEM EDITA

ANNO DOMINI

1697.

M. Martin Oslinski

M. M.

CALISSII

Typis Collegij Societatis JESV.

DEO VERO HOMINI

IESV CHRISTO

GENVS HVMANVM

Ab æternæ Mortis interitu

PASSIONE, CRVCE, MORTE SVA,

VINDICANTI

HÆC

STROMATA

Simul ac ſemetipſum

DEBET OFFERTQ;

Vindicatorum minimus

G. D. è S. I.

R. P. GASPAR DRVZBICKI Societatis IESV POLONVS Ætatis 72. Vixit Posnaniæ Anno 1662
IHS
PROVIDEBAM DOMI-
NVM IN CONSPECTV MEO

ILLUSTRISSIMO

REVERENDISSIMO DOMINO

D. PREMISLAO

WALEVVSKI

ABBATI BLEDZEVIENSI

SACRI ORDINIS CISTERCIENSIS

DOMINO ET MECÆNATI COLENDISSIMO.

QVòd ſub Tuo nomine liber hic publicum adire deſtinaverit, non noſtram interpretationem, ſed Tuam conſule dignitatem. Nempe ſuo ille honori ex Tuo conſulere voluit. Lucem adire parabat poſt longas in quibus delituerat tenebras, & quandam privati noctem; ubi verò majorem ille, quàm in Illuſtriſſima WALEWSCIORUM Domo inveniſſet, qui etiam ſereniſſima Nomina, ſua cognatione in Michàële primo & Ioanne Tertio involverunt. Stetiſse in publico, neutiquam ſecuriùs hic liber potuit, quàm ſi Tuâ Columnâ niteretur, quâ diu & Res Romana ſtetit in Columnis, & Polona in WALEWCIIS. Ut è majeſtate prodiret in lucem, Maternâ Tuâ Soleâ munitus tritam & prope Regiam viam eſt ingreſſus. Nemo non ſuſpiciet ſublimiorem librum, qui & elevato authoris ingenio, & Tuâ Columnâ attollitur. Nemo non extollet volumen laudibus,

 quod

quod Tuo ſtemmate ipſi prope cælo admoviſti. Quis hic deſiderabit aut ſoliditatem in ingenio, aut in verbis pondus, aut ſublimitatem in argumento; omnes iſtæ primæ librorum dotes ex WALEWCIORUM Columna in librum derivantur. Quis Zoilus cenſorio ſtylo compunget librum, quem in ipſa fronte non ceſsuræ lapis munivit veritatis. Hic tanquam ad Tarpeſiam cautem, critica elidetur obtrectatio. Hic tanquam ad Lydium lapidem, liber aureus explorabitur, & velut ad terminalem Columnam, ad librum undique concurretur. Accedit Perilluſtris & Reverendiſſime Domine; quòd non licuerit Numinis Paſſionem ſiné Columna, etiam à typo produci ad publicam adorationem populorum. Par erat, quod Bernardo fecerat penicillus, Tibi non degeneri ejuſdem Filio prælum faceret, & mitigata cultiori tractatione Dominicæ Paſſionis inſtrumenta, ad negotia continuæ pietatis in Columna dedicaret. Par erat ignominiam Paſſionis olim per Solymæas Infulas comparatam Tuæ Infulæ honoribus compenſari. Ita, Tibi inſcriptus liber duo funera exhibebit; nempe tam Salvatoris, quàm Tuam mortem; ut ex utraq; ſuam lecturi vitam inſtituant. Et Salvatoris quidem funus, mærore: Tuum; aut approbatione, aut imitatione proſequentur. Etiam enim Tu, imò Tu maximè, mundo vivere deſiiſti, cùm egregius tam Tui, quàm ſeculi contemptor, vivere Religioni incepiſſes. Quantam Tibi accenderat lucem Nomen Illuſtriſſimum, quâ tamen jam tum frui noluiſti, cùm in illam, tam ſuo Nomine claram, quàm Tuo acceſsu clariorem Vallem commigraſti. Immenſos illos ſpiritus, & prope totidem animas, ex tot Wiſniowiecciis, Radiviliis, Tęczyniis, Warſzycciis,

Firleiis,

Firleiis, Opaliniis, Czarnkoviis, ut cætera æqual ia mille omittam nomina, in Tuam indolem, & capax tot vitarum pectus, pene prodigus in Te sanguis deduxerat, ut aliquando illis Reipublicæ corpus animares, hos Tu religiosa ita egisti morte, ut tantùm nonnisì retineres spiritus, quantum necesse erat ut esses spiritualis, & non in solo Nomine. Hinc est, quòd ut veriùs seculo morereris, sanctum illud Mogilense cænobium, id est, & in populari usu, tumulum, & in domestica appellatione claram Tumbam es ingressus, atq; quod mortuis amat fieri, Columnam Tuam, in Cenotaphii usum posuisti, ex quo tam pulchrè seculo morientium addiscerentur exempla; aut veriùs dicam Tuo in claram vallem ingressu, veluti in puteo Patritium Colossum statuisti, ne illius sublimitate quæsituris Te indicareris honoribus. Sed enim non ademisti humilitate Tua, auctoritatem proverbio; etiam circa Te, nimis quàm verum est: Colossus & in puteo colossus est: suspexerunt Te ea ipsa parte, quâ Tu despici studebas, tot cænobia, & certatim pro se unumquodq; Te exigebat, à Tuis Meritis, ad sua commoda. Optabant non ut augerent caput, sed ut Tuo Capite Infulæ augerentur; Manum, non ut erigerent, aut sustinerent Antistitum Scipiones, sed ut erigerentur ab illa; Gemma & Annulus, digitos, ut hic complecteretur, illa coronaret, aut veriùs in digito Tuo suum pretium reperiret; & habebant omnia, quod illorum pro Te intenderet desideria, cui enim capiti pulchrius Insulæ imminerent, quàm illi, cujus raram industriam, etiam ipsum nomen loquitur Premislai, quæ manus Abbatiale certiùs augeret pedum, hac ipsâ, quàm rara liberalitas dilatavit, cui feliciùs sua Gemma donaretur, quàm illi, qui

 li, qui

li, qui & Ordinis Gemma, eſt & Abbatum. Et ſuſcepiſse debueras (an verius cum Chriſto pati iſtam purpuram; ita invitus admittebas) ſed enim quàm modeſtè hac Tua uteris poteſtate, & fere non ad aliud, quám ut ex officio id ipſum præſtes, quòd aliàs, aut ex indole Tua, aut ut Tuo obſequereris ingenio, faciebas. Ita fronti contemperas, ſanctam illam oris Majeſtatem, ut cùm omnes revereantur, nullus timeat. Ita auctoritatem amori concilias, ut qui Te è ſubditis amant, etiam cultus Tuos non dediſcant. Patrem Te, non in ſolo duntaxat Abbatis habent nomine; ſed in illa, qua Te in omnes diſtribuis, religioſa experiuntur charitate. Omnium occurris indigentiæ, liberalitate tempeſtiva; nec exſpectas donec ſe in auribus Tuis per multas preces aliena explicent deſideria; ſed quaſi nutus pro lingua haberet; & quemdam propter oculos ſermonem; ita viſam tantùm jam intelligis indigentiam. Multum ille apud Te pro ſuo voto precatus eſt; qui hoc ſolùm dixit, quòd non haberet. Nempe tanquam ex certiſsima ſpecula, ita è Gentilitia Tua Columna circumquaq; illorum & obſervas, & proſpicis commodis; atque ad hoc ſolùm ſupra illos Te gaudes collocatum; quòd faciliùs è ſublimi poſſis illorum ſtudia deprehendere, & ut ex alto citiùs Tua quæ ponderoſa ſunt deſcendant beneficia. Nec liberaliores beneficiis, quàm exemplis omnigenæ probitatis. Quantus Tibi ſemel relicti cõtemptus ſeculi! nempe tam procul Tu animo terram reliquiſti, quàm Tua Columna ſuo vertice. Quanta in bono conſtantia! & quædam bene vivendi pertinacia; nempe faciliùs loco moveret Columnam, quam Te ab optimo, poſset quis propoſito dimovere, quantis, & quam magnis paſſibus ad præfixam Tibi Religioſæ perfe-

ctionis

ctionis contendis metam; nempe qualibus numquam maternâ munitus pedem soleâ, in stadio sæculi ad gravem tot honoribus Columnam, Majorum Tuorum æmulator contendisses. Qui Tibi, per lacertos, idem & pro pectore candor, quæ in purpura, eadem, & in vultu verecundia; deniq; quæ in munere, eadem & in moribus manet sanctitas. Ecce sub tanto nomine liber hic prodibit in publicum! nempe ad quantos honores suos, quis enim illum in hac luce non videbit, cui sub hac fronte non placebit, quis non leget illum, postquam Tuum Nomen legerit. Tuo Nomine, certa operi parabitur æstimatio, & quædam infallibilis in reliquam libri bonitatem conjectura. Facilè Sanctum credent; qui poterat tam illibati moris viro dedicari: facilè eruditum, qui admitti á tam exculto per omnem meliorem literaturam ingenio; facilè rerum plenum, qui probari a plenissimo meritorum. Tandem dicetur, omnia habere libri optimi; si unum Te habuerit in frontis honorem. Sed & de ipso Authore præclarè mereberis Religiosissime Abbas, cui ad laboris solatia hoc accedet, quòd sub Tuo Nomine in publico adorabitur; unũ hoc diuturnas tenebras, & ipsam præli tarditatem compensabit; satisq; citò se prodiisse gloriabitur; dum ita prodiit. Admitte igitur non ad oculos solùm, aut manus, sed magis ad animum & familiarem Tibi lectionem, & primum hoc, imò & totum lege Tuum esse, quod toto, Tibi, & prælo, & studiis laboravit

Devinctissimum Honori Tuo

COLLEGIUM CALISSIENSE

Soc: JESU.

FA-

FACVLTAS

R. P. VISITATORIS PROVINCIÆ POLONÆ

SOCIETATIS JESV.

CVm librum à P. GASPARO DRVZBICKI Societatis Nostræ compositum (sub titulo, *in Historiam Passionis Domini nostri JESV Christi STROMATA*) designati ex eadem Societate Patres reviderint, & in lucem bono publico edi posse censuerint. Ego STANISLAVS IERZYKOWIC, Societatis IESV per Poloniam Visitator, facta mihi ab Admodum Reverendo Patre Nostro Vicario Generali potestate eundem librum typis vulgari permitto. In cujus rei fidem, has Authori, manu propria subscriptas, & officii sigillo munitas dedi. Cracoviæ 12. 7bris Anno 1661.

STANISLAVS JERZYKOWIC.

APPROBATIO

JLLVSTRISSIMI ac REVERENDISSIMI DOMINI

D. FRANCISCI PRAŻMOWSKI

EPISCOPI LVCEORIENSIS & BRESTENSIS.

STROMATA in totam Historiam Passionis Christi secundùm quatuor Evangelistas á R. P. Gaspare Druzbicki Societatis IESV Theologo studiosè conscripta, & à quatuor Theologis ejusdem Societatis lecta & probata, utpote solidâ doctrinâ ad formandos hominum mores accommodatâ, ac imprimis pietate plena, ut ad singulare Religionis Catholicæ emolumentum in lucem edi possint Authoritate nostra, concedimus. Datum Varsaviæ 6. Iulij 1697.

FRANCISCUS PRAZMOWSKI
Episcopus Luceoriensis & Brestensis.

AD LECTOREM
De Instituto & Formâ Scriptionis.

NEcessarium arbitror tibi mi LECTOR aliquarum de hoc Opere meo, quod in manibus habes, rerum rationem reddere. Sine dubio enim inspecto illo veniet tibi in mentem submirari: Novitiam hanc & rarò alibi usitatam scribendi præsertim in sacris, Methodum.

I. Putas te habere in manibus S. Scripturæ Interpretem, putas Concionatorem, putas Meditatorem, cùm horum nihil præstantem habeas: rursùm verò & si nihil horum profiteatur ac præstet, tamen exhibentem eadem illa omnia. Nam & Passionis Dominicæ Historiam prosequitur ut interpres; & parenesibus exegesibusq; concionatorijs totus constat, ut Ecclesiastes; & Meditationum Sacrarum Capita ubiq; suggerit, ut Asceticus: deniq; Historiam Passionis Dominicæ, per omnes sensûs scripturæ Sacræ usitatos, non absq; commodo aliquo Lectoris versat.

II. Quæsierit tamen nonnemo; quâ de causâ hoc scribendi genere succincto, ac planè delibatorio duntaxat usus sim: non verò ex more, longos de uno quoq; capite, discursûs, aut fusas Annotationes Digressionesuè instituerim? Fateor id ita fieri potuisse: cæterùm hoc ut facerem, nunquam in præsenti opere mihi persuasum, nunquam propositum fuit. Apes mihi imitandas proposui; quarũ exemplo didici, non omnem prorsus succũ ex floribus extrahere: sed duntaxat delibare, atq; in cellulis recondere: partim quia totum educere, & non mearum, & nullius virium esse scivi: partim quia initium dulcoris *utentibus propinare, inter* Eccl. 11. 3.
primas Apiculæ laudes ab Ecclesiastico positum esse legi. Multa potiùs, atq; adeo plurima, sed non multis dicere cupiebam: ratus, immo & gnarus, Lectoribus, isto qualicunq; labore uti volentibus, non tantùm facile sed etiam delectabile fore, inventis ab alio, apponere plura de suo. Accessit huic proposito, vitæ meæ occupationumq; à Majoribus meis mihi impositarum, hactenus perpetua ratio, cum quâ diffusa illa, ac indulto otio, non tantùm indulgens, sed pæne abutens etiam, lucubrandi forma consistere minimè potuit. utpote quæ scriptioni vacandi multòq; magis indulgendi, tempora semper ademerit, & vix interdum post longa satis interjecta spatia aliquid ad scribendum facultatis, ejusq; ipsius non nisi subsecivæ succisivæq; permiserit. Postremò in hac scribendi breuitate, detinuit me

illa, quæ ab initio, in eam me coniecerat causa. Cùm enim ante non paucos annos, prima quædam Operis hujus lineamenta ducere incepissem. talis mihi, quin etiam magis succinctus, sese stylus obtulerat, quo nihil prorsus amplificatè dicerem, sed solùm, omnis generis conceptus adnotarem. Itaq; ab initio, ita breui stylo scribebantur omnia, ut cum in progressu aliquantulum sese diffunderet oratio, necesse fuerit prima, quo extremis congruerent, repetito labore plusculùm, dilatare.

III. Exiget etiam fortasse nonnemo à me; cur eos Auctores, ex quibus aliquid delibâssem non nominauerim? neq; ex quibus profecissem professus sim? Ejus rei hanc à me Benevolus Lector habeat ingenuam rationem: Parcitas ista Auctorum inde nata est. 1. Quia non omnia quæ hîc sunt ex alijs mutuatus sum. Deinde quædam horum, apud plures scriptorum eadem legere contigit, quæ alicui potissimùm asserere mearum esse partium non putavi; immo & quæ mihi ipsi jam succurrerant, postea apud non neminem reperi, eorum etiam Auctorum, quorum editionem in lucem ego scriptione mea præcessi. Ad extremùm elegi hæc adscribere omnibus, quicunq; sua illa esse voluissent, potiùs quam parum necessariâ diligentiâ, singula quæq; certo Auctori assignare. Itaq; usq; adeo nemini sua inventa inuideo, ut nunc jam ingenuè denuntiem: Quicquid aliquis suum in hoc opere inuenerit, id me totum libenter ei attribuere, quòdq; ex eo profecerim mihi gratulari.

IV. Video etiam, illud quæri ex me posse, cujus quoq; non pauci ne requisiti quidem, reddunt Lectoribus rationem. Eccur, post tot de Passione Dominica Scriptores, ipse non abstinuerim, cùm vix sperare possem me aliquid, præter dicta ab alijs afferre posse? Ejus facti ego rationem hanc profiteor: Primam, studium illud interius, quo in omni vitâ meâ erga Passum pro nobis Deum Hominem, me esse debere credidi. Hoc mihi semper stimulo fuit, & animum dedit, ut calamo quoq; meo de hoc Mysterio, beneficioq;, scribenti, sterilitatem non metuerem. Alteram causam do: Vidi multos de Passione scriptores, at in Historiam Passionis, qui & singula quæq; scrutarentur, & ad mores formandos traherent, non multos; Quare inter non multos ego esse poteram. Præter hæc, quoniam multi de Passione multa scripsêre, ea ipsa multa, per multos sparsa in uno hoc volumine, veluti in fasces colligata, velut in favorum cellulas collecta, congestaq; exhibere, quà propriæ, quà Lectorum pietati volui. Deniq; quoniam Christus pro Hominum salute patiens, me à suorum dolorum fructu exemptum esse noluit: ego quoq; Patientis Christi gloriam, à meis quantuliscunq; studijs, exemptam esse nolui; immo illi primitias studiorum meorum, publicum ferre incipientium, consecratas esse desideraui. Quod unicum si assequor, cætera omnia insuper mihi sunt, usq; adeo, ut si meus Lector, etiam integræ huic meæ operæ atram suffigere notam voluerit, sciat, velim, hoc etiam unum solumq; totius operæ hujus pretium, mihi nec leve, nec vile futurum. Vale.

IN

IN HISTORIAM PASSIONIS DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI Secundùm quatuor Euangelistas STROMATA.

Nstituenti mihi de Passionis Dominicæ Mysterio, deq; Historiæ illius articulis pro tenuitate virium mearum scribere, venit in mentem omnibus ista lecturis, jam nunc exitum laboris mei verbis illis cantici canticorũ denuntiare: *Vadamad montem myrrhæ & ad collem thuris.* Agnosco enim, & confiteor, moliri me celsissimi ac undiq; amarissimæ myrrhæ messibus confertissimi montis ascensum. Hoc qui viderit me conantem, dubio procul immensos quospiam Myrrhæ manipulos, ex illa tam divite messe me in medium & communem usum, allaturum sibi pollicebitur. At enim ego minimè ignarus tenuitatis meæ, omnibus hanc spem infringo, & manifestè profiteor, me ut maximè percupiam, (quod sanè non nego) nihil tam magnificum, nihil copiosum, dives nihil admodùm polliceri. Collem tantùm exiguum thuris: immo ne collem quidem, sed parcum quendam potiùs, pulueris pigmentarij pugillum, afferre in animo propositum habeo: Gloriam scilicet Redemptoris Devotionemq; cordis mei aliquantulam: quam solam præsenti conatu meo testari volo. Tenue satis utrumq; & modici collis ad instar submissum, neq; ardui Montis cælos ipsos transcendenti vertici, ullo modo comparandum; tale tamen cui ego impensas utcunq; vires meas, inter summa Dei munera, interq; vitæ meæ debita tam cupio quàm debeo numerare. Disco hanc sensûs modestiam ab ipsomet Domino meo, animarumq; nostrarum sponso Christo, qui accingens sese multis illis, & magnis Myrrhæ montibus, simulq; Messibus, hoc est, Redemptionis nostræ laboribus, simul ac colligendis ex eis fructibus, ijs ipsis propositum suum testatur verbis, dicens: *Vadam ad Montem Myrrhæ & ad Collem thuris.* Modestissimè innuens; se quidem amarissimos Myrrhæ, seu Passionis labores, aut potiùs laborum Montes, patiendo & moriendo subiturum, ac superaturum, quin & omnes, Meritorum suorum Messes, in horreum Sponsæ Ecclesiæ comportaturum, sibi tamen, non aliam, partim ab infirmis, partim ab ingratis hominibus gratiam esse repositam, quàm exiguum quendam Collem thuris; Collem nimirum gloriæ, Collem gratiarum actionis, Collem Amoris, Collem Devotionis, Collem imitationis. Et hunc ipsum etiam non ab universâ multitudine vocatorum, sive Redemptorum, sed à paucitate Electorum sibi sperandum esse. Nunquàm scilicet Passioni Christi, pro hominibus, par gloria, Devotioq;, ab hominibus, referri poterit: ut proinde Passio quidem arduæ Molis, monti, Gloria verò Passioni apud homines respondens Colli perexiguo semper sit comparanda. Quoniam verò totius Ecclesiæ vires, Passionis Dominicæ Montibus, non plus quàm parvum quempiam Honoris aut Amoris Collem componere prævalent, profectò me nemo accusare poterit, si hac scriptione meâ Domino meo Patienti, Montesq; pœnarum, pro me, Giganteis suis viribus superanti, nihil ampliús, supra hosce Stromatum in gloriam ejus collectorum paucos pulvisculos, in Collem thuris, quem gratitudo totius Ecclesiæ, nunquam non molitur, & ipse conjcere adlaboro. Ergo jam ad Montem Myrrhæ progredientem Dominum subsequi incipio.

Cant. 4. 6.

PARAGRAPHVS I.

Matt. 26 3. Mar. 14. 26. Luc. 22 39. Ioan. 18. 1. *Jesus egreditur è Cœnaculo in quo manducârat Pascha, extra Vrbem, trans torrentem Cedron.*

FIGVRÆ.

Gen. 4. 8. 1. *Abel egreditur foras occidendus, & dolo Caimi fratris circumueniendus.*

Gen. 24. 63. 2. *Isáàc egressus fuerat, ad meditandum in agro, inclinata jam die, ubi Rebeccæ Sponsæ occurrit.*

Gen. 37. 16 3. *Ioseph, in agro oberrans fratres suos, quærit, à quibus in eum, conspiratum est.*

2. Reg. 15. 23. 4. *Dauid Absalonem fugiens, Urbe excedit nudis pedibus, plorans &c. & seruis suis dicens: Surgite; fugiamus, festinate egredi. &c.*

3. Reg. 17. 4. 5. *Eliæ dixit Angelus: vade & abscondere, in torrente Carith. (1. Exterminium.) qui est contra Iordanem, & ibi de torrente bibes, cor,* B *uisq; præcepi ut pascant te ibi.*

1. Matth. 5. 43. 6. *Iudas Machabæus, transmisso torrente Timotheum, & cunctos Hostes delevit.*

Iudith. 10. 10. Ibidē 12. 7. 7. *Iudith. occisura Holofernem ciuitate egreditur. &c.*

PRÆDICTIONES.

Ps. 133 5. Ps. 109:7. 1. *Torrentem pertransiuit Anima nostra: pertransijt Anima nostra aquam, intolerabilem.*

2. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.*

STROMATA.

Dominus noster IESVS CHRISTVS postquam solemnissimi Hebræorū C ritûs obseruatione, Agni scilicet paschalis esu, veteri illi testamento, priscoq; Paschati finem imposuisset & nouus Magnusq; legislator, novum Diuinissimumq; Pascha in Eucharistici Sacrificij, Sacramentiq; institutione, novi Testamenti, noviq; Paschatis initium dedisset: producto etiam multam ac prope in mediam noctem, admirabili illo, quem Ioannes Evangelista fusé descripsit sermone, quo nihil diuinius ex omnibus Incarnatæ Sapientiæ concionibus, habet Ecclesia Catholica, actis demum ex priscæ pietatis ritu, DEO bonorum omnium largitori gratijs: Patrefamilias, cujus domo hactenus cum suis Discipulis usus fuerat, eandemq; sa- D crosanctis suis mysterijs, in eâ peractis sacrauerat, utq; deinceps sibi ac suorum fidelium usibus deseruiret, partim exorato, partim admonito, ad extremumq; cum omnibus tunc præsentibus, benignissime valere iusso: egreditur é Cænaculo, atq; totâ ipsâ Urbe excedit cum Discipulis suis, trans torrentem Cedron, A in montem Olíueti ubi erat hortus, in Campo, sive Villa Gethsemani, in quem introivit ipse & ejus Discipuli, secundùm consvetudinem suam. Siquidem per hos præsertim antegressos proximè dies Dominus IESVS, posteaquam in Urbe & Templo, quotidie populum erudiisset, sub vesperam in Bethaniam cænandi gratiâ regredi, ac deinde in hunc Oliuarum Montem, hortumq; venire, ac ibi in Oratione Dei pernoctare consueverat: Hodie autem omissâ jam Bethaniâ, rectà ab Urbe In hortum istū prodiit, solitæ orationi vacaturus. Quod ita usitatum Domino fuit, ut proditor Iudas non alibi quærendum sibi ad proditionem explendam Dominum censuerit, quàm in hoc loco! Unde Euangelista dixit: *Sciebat autem & Iudas, qui tradebat, eum locum, quia frequenter Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis.* Ioan. 18. 2.

1. Ergo sui probatissimi instituti retinendi conseruandiq; gratiâ, quantumvis præsciret hac vice, fatalem sibi fore, ejus moris obseruationem, ejusq; loci ingressum, egreditur, nihilominus ab Urbe Dominus. & locum orationis suæ usitatum repetit. Erudiens utiq; nos discipulos ac sequaces suos, usq; adeo non facile esse pios mores, probatasq; & usu receptas consuetudines omittendas, ut etiam ingruentibus tentationibus, atq; impedimentis, & terroribus, eos retineri oporteat. Quód quidem specialissimé seruandum esse, Dominus exemplo suo admonet, in retinendo exercitio Orationis, locoq; ad Orationem & colloquium cum Divinâ Majestate, electo quem ingruentibus quibusvis difficultatibus, tantò minûs deserere expedit, quantò in tali temporis articulo, Divinis vel maximé opus est, ex parte quidem nostrâ, invocationibus, ex parte autem Dei præsidijs, & suffragationibus. quibus utiq; videtur ille renuntiare, seq; aut non indigum demonstrare, aut indignum reddere, qui urgentibus difficillimis & arduis rebus orationis & exercitium & locum, opportunū, non dubitat deserere.

2. *Egreditur ex Cænaculo & Urbe Dominus IESVS.* ut à nuntijs, immò Ministris mortis, non convivans, sed Deum orans inveniretur; ad eum modum, quo, S. Iob à servis cladium suarum, nuntijs, inventus est pro filijs filiabusq; suis. Iob. 1. 5.

suis Deo sacrificans. Porrò fuisse Christo Domino curæ, providere, ne ad mortē raperetur, seu ad Passionem caperetur, in aliquo opere, quod hostium malignitas, quoquo modo cavillari vel in speci- A em posset: videntur ea declarare, quæ in articulo comprehensionis suæ ministris objicit: *Tanquam ad latronem* Matt. 26. 55. *existis comprehendere me &c.* Poterant autem facilè cavillari, si convivantem, aut nocturnos sermones, seu consilia agitantem reperissent. Cui exemplo institit & Paulus Apostolus, qui refellens Iudæorum tumultum, in se excitatum, accusationemq́; ab ijsdem mendaciter contra se apud Felicem institutam, illud pro se allegat: *Neq; in Templo invenerunt me, neq; in Synagogis,* Act. 23. 12. *neq; in Civitate: neq; probare possunt tibi, de quibus nunc me accusant.*

3. Usitatum est, ut quando sive privatâ, siue publicâ etiam auctoritate, ac B potestate quispiam reorum maleficorumq́; prehenditur, & in vincula rapitur. locus ille in quo, & Paterfamilias, cujus in domo maleficus reperitur, indemnis feré non seruetur: hac in parte sapiens, benignusq́; IESVS, benefactori suo, cujus eatenus, domo, cænaculo, ministerioq́; usus percommodè fuerat, prospicere cupiens, & ne quid suâ causa ille, vel in personâ, vel in totâ domo iniuriæ violentiæq́; pateretur, cavens: egressus est ab ejus domo maturè & procul sese ab eâ extra urbem contulit: ne malum pro bono, injuriam pro beneficio, occasione saltem à se datâ, rependisse videretur.

4. *Egressus est tam à Cænaculo quàm ab Urbe Dominus* IESVS: & ad solitum Ora- C tionis suæ locum discessit, ut hoc etiam aliquanto loci temporisq́; intervallo, quo ab urbe, ad Hortum usq́; pergendū fuerat, daret Iudæ proditori suo resipiscendi amplius spatium. Eunti enim extra Urbem Iudæ, atq́; ad locum illum orationis suæ consvetæ pergenti, succurrere poterat, & sanè debebat in mentem. pergere sese ad eum locum, in quo Magister ac Dominus ejus, de suo more pernoctans in Oratione Dei, inveniendus erat. Pergere se ad eum locum, in quo Magister, ac Dominus ejus, vel elevatis in cælum manibus atq́; oculis, vel prostratus in faciem suam supplex Deo inventus, se præduce in manus D Hostium tradendus erat. Pergere sese ad eum locum, in quo Magister & Dominus ejus, cælos vocibus ac gemitibus pulsans, terram lachrimis rigans de more suo, tam à se proditore quàm ab universâ Militum Ministrorumq́; cohorte, deprehendendus erat. His talibusq́; succurrentibus, in illo itinere, proditori Iudæ, fieri poterat, ut sangvinarius ille animus emollitus resipisceret, & à nefario consilio resiliret & ad saniora conuersus, pœnitentiæ consilium arriperet.

5. *Egressus est ab Urbe* IESVS: quasi minus decens putaret, se sponte propriâ & ad vincula, & ad tormenta, & ad mortem, euntem, à Ministris nequitiæ conclusum, intra Urbis vel domûs septa reperiri & teneri. patente ergo in campo Imperator noster cum Hostibus congredi volens, domum & urbem deserit, liberum, Hostibus occurrendi, campum occupat: Ita David Ceilam, ita & Ie- 1. Reg. 23. rosolymam olim deservit: ne aut in 13. Saulis aut in Absalonis manus, clausus 2. Reg. 15. in urbium aliquâ, perveniret. 14.

6. *Egressus est à Cænaculo* IESVS: ut ipsius Cænaculi, honori quodammodò cultuiq́; prospiceret. Iam enim locum illum admirandis, & ineffabilibus Mysterijs, non destinârat tantùm, sed prorsus occupârat & consecrârat. jam eum in Sancta Sanctorum Ecclesiæ suæ dicaverat atq́; dotaverat: jam eum in domo orationis converterat. jam illum Spiritûs Sancti adventui, jam suorum fidelium perfugio, jam omnino sanctissimis quibusq́; usibus illum deputaverat. ideo nullam & in illo, & ipsi illi irreve- Io. 2. 15. rentiam inferri ullo modo volebat. Nam si ab illo Legis veteris templo, orationi duntaxat soli, de cætero autem egenis ritibus constituto, tamen zelo Domûs Divinæ perurgente, confecto flagello, eiecit omnes vendentes & ementes, neque sivit vas aliquod per il- Mar. 11. lud deferri: quomodo potuisset Domi- 16. nus Templum novum à se dedicatum, & veris maximisq́ Mysterijs jam Sacratum, à militibus & ministris sceleratis, ab impijssimo Iudâ, immanissimis flagitijs, & nominatim perfidiâ proditioneq́; discipuli unius, comprehensione sui, discipulorum omnium fugâ, pollui, & temerari, speluncamq́; latronum & latrociniorum permittere, fieri?

7. *Egressus est ab illâ Domo & Urbe* IESVS. ut non minus ipse quàm Iudæi, paci quietiq́; publicæ prospiceret. quærebat impius Iudas, quomodo illum opportunè, & sine turbis traderet: quærebant & Iudæorum principes, ne quis ex occasione prehensionis ejus, tumultus fieret in populo: sanè par fuit Chri-

ſtum quoq; capi volentem, providere ſimiliter, ne ſuâ causâ tumultus & motus aliquis fieret in populo, & civitate, quo res ad arma aut cædes perueniret. Cui à Chriſto cauſam datam, libenter, A facileq; nequiſſimi Hoſtes, vel probaſſet, vel credidiſſent, ſi illo in urbe, noctu, cum ſuorum cætu, capto, aliquem ob id motum excitatum eſſe docere potuiſſent. Sed neq; Chriſtus ipſe jam Pilato dicere potuiſſet, quod poſtea dixit: *Si ex hoc mundo eſſet regnum meum, Mini-*
Ioan 18. 36. *ſtri mei utiq; decertarent, ut non traderer Iudæis.* repoſuiſſet namq; Pilatus, decertatum eſſe, tumultû concitatum, expedita arma. &c.

8. *Egreſſus eſt extra Urbem IESVS.* quia non oportebat eum intra ſepta capi, qui intra ſepta non debuit, neq; voluit pati, Non enim pro uno populo, nec pro unicâ Urbe moriturus erat, ſed pro totius mundi ſalute. quare illum, non in Urbe, nec in domo, ſed in orbe & ſub dio capi oportebat. Alioqui quomodo nos:
Heb. 13. 13. *extrà caſtra exire improperium Chriſti portare* potuiſſemus, ſi Chriſtus ipſe, illud, non extra Urbem portare occæpiſſet, & ex urbe deinceps non extuliſſet? Facile quis affirmaſſet, Chriſtum non captum neq; paſſum *niſi propter*
Matth. 14. 24. Ioan 1. 24. *oves domus Iſraël*: hoc ergo ne dici poſſet, ideo extra urbem capi teneriq; & in manus gentilium tradi mactandus, voluit ut commune bonum eſſet, utq; *Agnus Dei* noſceretur *tollens peccata* non tantùm urbis unius, ſed etiam orbis totius.

9. *Egreſſus eſt Urbe Dominus*: in ſignum
Malach. 1. 10. auerſi ab eâ ſui cordis: quemadmodum aliquando dixerat per Prophetam: *Non* C
Malach. 23. 38. *eſt voluntas mea in vobis* & per ſemet ipsum:
Rom. 11. 11. *Ecce relinquetur vobis domus veſtra deſerta.* Sic ergo receſſio Domini ab Iudæis, eſt acceſſio ad Gentes, ac *illorum delicto, ſalus eſt Gentibus*, ſicut ruina Angelorum, eſt dilectio & aſſumptiô
Iob. 11. 22. hominum. Quis jam ſeruus erit? cui caput erigere licebit, in tantâ bonitate, & ſimul ſeveritate Dei? quandò pedem figere non poſſumus, quando & primo-
Oſe. 1. 9. Rom. 9. 26. Ibid. 11. 17. genitos filios, hoc eſt, dilectiſſimos DEO populos excuti, & *Non plebs mea vos;* audire inq; locum *ramorum oleaſtros inſeri* Videmus?

10. *Egreſſus eſt & domo & urbe quoq; IESVS,* ac in patentem locum progreſſus: more nimirum eorum, qui ma- D gna molientes, atq; ardua aggreſſuri conquieſcere in loco non poſſunt: ſed negotiorum magnitudine, mentem abſorptam, ſurrectamq; gerentes, etiam corpus ad motum animi commovent. Iof. 5. 13.
Ita Ioſue Dux Filiorum Iſrael: expugnationem Hiericho meditans agrum urbis obambulat. Ita Iudith Caput holopher- Iudith. 12. 7.
nis auferre ſatagens, caſtris & tabernaculis cohiberi non potuit, ſed *exibat noctibus in Vallem Bethuliæ & baptizabat ſe in fonte aquæ, & ut aſcendebat, orabat Dominum Deum Iſraël, ut dirigeret viam ejus ad liberationem populi ſui* Ita Eliſeus reſuſcitaturus filium ſunamitidis: *Orauit ad Dominum & aſcendit & incubuit ſuper puerum poſuitq; os ſuum ſuper os ejus &c. & deambulavit in* 4. Reg. 4. 34.
domo, ſemel huc atq; illuc, & aſcendit & incubuit ſuper eum. Hoc ergo & Chriſtus agit: jam colloquitur, jam orat, jam hymnum concinit, jam egreditur urbe, jam in Gethſemani pergit &c.

PARAGRAPHVS II.

Math. 26. 36. Mar. 14. 32.

B *JESVS relinquit octo diſcipulos in prædio Gethſemani.*

FIGVRÆ.

1. *Joſephum inuenit vir in agro errantem, & fratres ſuos quærentem.* Gen. 37. 14.
2. *Saul cum puero aſinas Patris ſui quærit.* 1. Reg. 9. 3
3. *Ionatas Caſtris egreſſus, cum ſolo armigero ad caſtra Philiſtiim.* 1. Reg. 14. 6.
4. *Dauid ſolus ad Achimelech venit: cui ille: quare tu ſolus, & nullus tecum &c.* 1. Reg. 21. 1.
5. *Ab ira Iezabel fugiens Elias, abiit quocunq; eum ferebat voluntas: & dimiſit puerum ſuum, & perrexit in deſertum.* 3. Reg. 19. 3.

STROMATA

1. Duplicem transfigurationem fecit Dominus in Humanitate ſuâ, ante Paſſionem ſuam, unam in Monte Matt. 17. 1.
Thabor, in quâ gloriam ſui Corporis, aſſumptæq; propter nos humanitatis, quam aliâs totâ vitâ ſuâ occultam repreſſamq; tenebat, ad breve tempus manifeſtauit. Aliam in monte oliuarum, in quo ejuſdem aſſumptæ mortalitatis, veram atq; genuinam infirmitatem evidentiſſimè demonſtravit. Ad neutram illarum totum Diſcipulorum cætum admiſit: ſed bonam eorum partem, ab utriuſq; ſpectaculo excluſit. Noverat nimirum vires & capacitatem ſingulorum: & ſciebat non omnes fuiſſe tantis operibus capiendis idoneos: grauare itaq; infirmiores nolens, ſicut olim in montem Thabor ire poſt ſe non omnes ſed electos tantùm permiſit: ſic

& nunc

& nunc in montem Olivarum, adspe-
ctandam infirmitatē suam, non omnes,
sed eosdem electos ire secum voluit.
2. Conscius erat Dominus infirmitatis
Discipulorum suorum, & quòd nec dum
tantum virium illis inesset, ut non mo-
dò captivitatem vinculaq; sua, sed nec
ipsam quidem contristationem, metum,
tædiumq́ suum satis robustè spectare
possent, immo noverat eos fugam ca-
pessituros esse, ubi primùm injectas sibi
manus à ministris vidissent. relinquit
ergo illos & turpi illorum fugæ utcunq;
remansione illâ medetur, dans locum,
ut non tam fugisse, quàm potiùs liberè,
& citra notam discessisse viderentur.
3. Vt Pastor bonus infirmis gregib9;
ut cautus Imperator militiæ tyronibus;
ut bonus Magister Discipulis rudiori-
bus, tantisper parcit, neq; eos duriori-
bus exercet, quamdiu pares duris exer-
Deut. 20. citijs humeros adferant. Quam ob
8. causam & in lege veteri edicebatur:
Quis est homo formidolosus, & corde pauido?
Vadat & reuertatur in domum suam, ne paue-
re faciat corda fratrum suorum, sicut ipse ti-
more perterritus est. ita Dominus octo Di-
scipulos suos, in tuto, procul periculo,
collocat. Necdum enim sequi illum
poterant eò, quo ipse jam ibat. olim
secuturi, posteaquam Passionis exem-
plo instructi & virtute ex alto induti
fuissent. tunc enimuerò secuti sunt ve-
Act. 5. 41 stigia ejus: quando *ibant gaudentes à con-*
spectu concilij, etiam virgis cæsi, eò quòd digni
habiti essent pro nomine IESU. contumeli-
am pati. Tale gaudium nequaquam in-
firmorum est. tale gaudium nequaquam
Ambr. lib. plebejorum est. Montana sunt ista, &
5. in Luc. excelsa, & aspera, ad quæ turba non
9 ascendit, & infirmi in eis esse non pos-
sunt. sed ne ipse quidem Discipulorum
grex facile talia comprehendit. deniq;
talia Christo loquente ad eos: *ipsi horum*
Luc. 18. *nihil intellexerunt.* Bene ergo à Christo
31. ad talia, ne quidem spectanda tunc ad-
missi sunt.
4. Decreuerat Dominus IESVS su-
am Passionem, per omnia puram, o-
mnisq; vel ad speciem solatij vacuā esse;
porrò habuisse gregem Discipulorū præ-
sentem in suâ tristitiâ, tædio, mærore,
fuisset quædam consolatio, ex tot con-
dolentium aspectu atq; præsentiâ. Iam
nunc ergo Dominus hac se se exuit, cō-
solationis specie: relinquit potiorem
discipulorum partem, & eâ destitutus
horam & simul stadium, mæroris, tri-
stitiæq; & omnis interioris luctæ anxie-
tatisq; ingreditur, & purum, nulloq; o-
mnino mitiori sapore dilutum aut con-
ditum Calicem Passionis degustat.
5. Tam gravem insolitamq; passurū
sese Christus sciebat, jam jam, in totâ
A humanitate suâ immutationem, vel po-
tiùs perturbationem, quantam in omni
vitâ suâ sustinuisse à nemine visus fue-
rat: arcet ergo nunc ab hoc insolito spe-
ctaculo discipulos suos, tum ne ipsos ve-
hementiâ & insolentiâ afflictionis suæ
contristaret, tum ne scandali illius, quod
ipsos hac eâdem nocte in se passuros
prænuntiaverat, tempus illis accelera-
ret. Fieri enim poterat ut videntes *Matt. 26.*
audientesq; illum, tristitiâ, tædio, mæ- *31.*
rore, cæterisq; insolitè exuberantibus,
afflictionibus, jactatum obsessumq; usq;
ad mortem, absorberentur & ipsi inso-
litâ tristitiâ, & occuparentur timidâ,
desperatâq; diffidentiâ; arbitrantes,
nullam sibi deinceps superesse solatij sa-
B lutisq; spem, quando Magistrum & Do-
minum ipsum suum irremediabiliter tri-
stem, & totâ *anima sua malis repletum.* u- *Ps. 87. 4.*
niuersâq; vitâ suâ, ipsi, (ut est apud Pro-
phetam) inferno similem, proximāq;
cernerent. Subtraxit ergo Dominus
IESVS ex hac occasione, & piè pro
eis solicit9, manere illos in tuto, & pro-
cul à conspectu ærumnarū suarum iussit.
Et hanc ni fallor pietatem cordis sui er-
ga illos expressit, quando dissimulatò
omni suo periculo ad illos dixit: *Sedete*
hic: donec vadam illuc, & orem. Nihil in-
solitum sibi imminere significans.
6. Visus etiam hoc tempore videtur
Dominus IESVS, illo Spiritûs sui mo-
nito: *non cuilibet reueles cor tuum.* Re-
C uera si quo tempore, isto maximè arca-
na cordis Christi revelari debuêre: o-
mnes enim illi affectûs, & effectûs, qui à
primâ Incarnatione illius, in corde latu-
erant, & foras in exteriores propensio-
nes emanare debuerant, sed dispensati-
vè per omnem usq; vitam; Dominicâ
virtute simul ac voluntate, vim suam
exercere prohibiti fuerant, jam in præ-
senti tempore, tandem velut remotis o-
mnibus repagulis, *sequestrata delectatione* *Ambr. in*
(ut ait Ambrosius) *Diuinitatis æternæ.* in *Lu. c. 22.*
publicum erumpere, per totam animam
diffundi omnibus humanitatis propter
nos indutæ infirmitatibus tanquā aper-
tis ostijs se se effundere, & in publicum
dare debuerant. Hoc tale secretum
D cordis, Dominus in multorum oculos &
Conscientias revelare minimè consul-
tum duxit; sed trium testimonio con-
tentus, reliquos arcuit, sciens quòd *est*

Eccli. 6. 8. *amicus secundùm tempus suum, & non permanebit in die tribulationis.*

PARAGRAPHVS III.

Mar. 14. 33. 38. *JESVS assumit Petrum Iacobum & Ioannem.*

FIGVRÆ.

1. Reg. 16. 6. 1. *Dauid castra Saulis ingressurus assumit secum Abisai.*

4. Reg. 10. 16. 2. *Iehu dixit ad Ionadab: Veni mecum; & vide zelum meum pro Domino.*

STROMATA.

1. Quemadmodum non satis expedire Domino visum fuerat, omnem Discipulorum cœtum admittere ad ea, quæ gerenda & ferenda erant à se in Horto: ita neminem omnino conscium habere suorum, eidem non placuit. relictis itaq; octo, assumit tres, Petrum scilicet, Iacobum, & Ioannem: ut his præsentibus & conscijs, fluctus omnes, quos erat inducturus super animam suam, sustineret: dignum quippe fuit per omnem modum, ne omnis illa interior Christi pugna careret spectatoribus Discipulis. cum in nullo genere pugnæ Christi discipulos instructos magis esse oporteat, quàm in certamine interiori, in conflictu superioris nostræ partis & inferioris; quo etsi Christus minimè eguit, suâ aliquâ de causâ, eguit tamen propter instructionem, & exemplum nostrum, qui in nullo genere certaminis, magis rudes, in nullo magis periculosi, in nullo magis diu occupati, in nullo deniq; magis instruendi sumus.

Mar. 5. 37. 2. Qui fuerant olim testes revocantis à morte puellam Archisynagogi: par erat, testes ijdem ut essent properantis

Matt. 17. 1. ad mortem pro ipsâmet synagogâ. Qui item fuerant nuper spectatores, gloriæ ejus in monte Thabor: oportebat testes etiam esse spectatoresq; miseriæ illius in morte & Horto Oliuarum. Ideo siquidem ad illa gloriosa adhibiti fuerant à Domino, ut eorum communicatione dignati, infirma salvatoris firmo & erecto animo spectarent: & scandalizari ex ejus infirmitatibus non possent, qui majestatis atq; potentiæ conscij non semel exstitissent.

Leo de Transf. Dni. *Ne conturbaret eorum fidem, voluntariæ humilitas Passionis: quibus revelata esset. absconditæ excellentia dignitatis.*

3. Probatis in seruato secreto Transfigurationis in Monte Thaboreo peractæ. conceditur aspectatio formidolosæ Passionis: fidelibus scilicet in minimo, quod majus est creditur: & in unâ
A Transfiguratione spectandâ cognitis, alia etiam spectanda indulgetur. Etenim etiam in Horto, atq; monte oliueto transfiguratio quædam fuit, immo longè præ illâ Thaboreâ admirabilior, nam Regem & Fontem omnis gloriæ, gloriosum apparere, & Regem in decore suo videre, quid habet miraculi? sed mærere lætitiam; tædere pacem; timere securitatem. infirmari Omnipotentiam, desolari omnis consolationis Deum: hoc certè transfigurari est; ad talem contuendum admitti, hoc demùm dignationis fuerit. Sic transfiguratum vidit Isaias & ait: *Vidimus eum, & non erat aspectus.* Isa. 53. 2. Vidit Pilatus, & commotus dixit: *Ecce Homo.* Vidit etiam Pe- Ioan. 19. 5.
B trus, & oblitus sui dicit: *Non novi Hominem hunc.* Vidit deniq; centurio & Matt. 26. 72. Confessus est; quia *verè Filius Dei, erat homo iste.* Matt. 27. 54.

4. Ab exemplo Domini discimus, nō uno eodemq; modo tractandas esse animas, quantumvis ad Dominum conuersas, & ejus discipulatu dignatas. Neq; enim unus ordo, aut gradus est spiritûs Divini. Teneros, & adhuc rudes viarum Domini, virtutisq; necdum robustæ, lactat consolationibus, duris non exercet, ne fortè dicant, durus est hic sermo, & incipiant manum ab aratro retrahere, sed potiùs repetant illud: *Domine, bonum est nos hic esse, faciamus hic tabernacula.* Matt. 17. 4. At proficientibus & robu-
C stioribus obijciendus est, cibus angustiæ, panis doloris, vigiliarum, cautelæ, & luctæ cum tentationibus; iste est enim solidus cibus, quo proficitur *in mensuram ætatis plenitudinis Christi* Ephes. 4. 13. Passi, & contempti & Crucifixi, qui solus est proficientium, robur & vita: perfectorum Hæreditas atq; gloria, in quo & Petrus ardet, & Iacobus fortis est, & Ioannes super pectus requiescit,

5. Discipulis Domini, sive remanentibus & relictis in villâ Gethsemani, sive assumptis eductisq; in Hortum & Montem Oliuarum: quantumlibet disparata sors obvenire videatur: sciendum tamen est, ab uno eodemq; miserationis Divinæ fonte, dispensationis hujus diversitatem manare. Sicut enim
D Hortus ille Oliuarū est, ita etiam Gethsemani, vallis olei esse noscitur. Quantumlibet ergo varia sint dona discipulorum Christi: quantumlibet diuisiones gra-

nes gratiarum sint, idem tamen spiritus. proinde nemo aduersus alterum inflari debet, quasi prælatus alijs sit: nemo per tristitiam æmuletur, quasi præ alijs neglectus sit. Vbiq; oleum Miserationis, & gratiæ Divinæ est. Si relictus es, in valle & torculari quidem, sed tamen Olei relictus es. Si assumptus es in Hortum & montem: sed tamen Olivarum assumptus es. Age igitur gratias: & *canta dilecto canticum, cui vinea facta est in cornu, tanquam Filio Olei*, tanquam miserationis alumno, tanquam gratiæ nutritio. Equidem ignoro qualis anima pretiosior sit coram Deo, rarior autem in mundo: illané quæ assumpta cùm est, humiliter de se ipsâ sentit? án illa quæ relicta est, & nihilominus gratias agens fidenter manet apud Deum? illa proculdubio tulit omne virtutis punctum, quæ neq; *sibi vivit, neq; sibi moritur: sed seu vivit, Domino vivit: seu moritur, Domino pariter moritur, & gratias agit Deo.*

Isai. 5. 1.

PARAGRAPHVS IV.

Luc. 22. 39.

JESVS Montem Olivarum ascendit.

FIGVRA.

2 Reg. 15. 30. *David à facie Absalon fugiens abijt in montem Olivarum.*

PRÆDICTIO.

Zach. 14. 4. *Stabunt pedes ejus in die illa super Montem Olivarum, qui est contra Ieruzalem ad Orientem.*

Vadam ad Montem Myrrhæ: & ad collem thuris.

STROMATA.

1. NOtum est in sacris etiam literis, Oleum Misericordiæ symbolum esse. Dominus igitur JESVS, qui ex merissimæ misericordiæ suæ ineffabili ubertate mundum redempturus erat, meritò Montem Olivarum ascendit ante Passionis suæ primordia, ut per hoc à nobis intelligi faceret, quòd quicquid deinceps pro nostrâ salute pateretur, totum id è Monte Misericordiæ, totum è visceribus Charitatis suæ Divinæ promanaret. Veré enim nisi hunc Misericordiæ Montem ascendisses Domine JESU; nisi nimiæ Charitatis tuæ cataractas dirupisses, nequaquam ulla salus generi humano patuisset. Ascendisti tu Montem Miserationis tuæ, & ex eo descendisti in vallem, vel potiùs abyssum Passionis propter nos tuæ: & facta est copiosa nostra Redemptio.

2. Decet extremis prima & primis extrema congruere. In Monte Passionem suam per Crucis mortem terminaturus Dominus JESUS, à Monte quoque eandem inchoare debebat: & bene à Monte Olivarum incipit, in monte autem Moria desinit: nisi enim à summæ Misericordiæ verticibus seu visceribus cursum Passionis suæ Dominus inchoasset, nunquam omnino in supremo confusionis & stultitiæ & doloris atq; mortis vertice Incarnata Dei sapientia constitisset. Sed illam enormitatem scandali, illam summitatem stultitiæ in Crucis patibulo & morte, sola misericordia Dei, unigenito Dei ostendit, sola commendauit, sola persuasit, sola deniq; intulit. Unde idem Dominus noster, Pilato potestatem suam obstrepenti, grauiter dixit: *Non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi tibi datum esset desuper.* Hoc desuper, aliud non est, nisi exaggeratissima Misericordia Patris: de quâ Zacharias cecinit: *Per Viscera Misericordiæ Dei nostri: in quibus visitauit nos Oriens ex alto.* Quod itaq; in Monte Olivarum ad salutem nostram inchoatum est, hoc in Monte Moria, sive Caluario terminatum est. Ioan. 19. 11. Luc. 1. 78.

3. Ex Monte Oliuarum ascensurus erat Christus ad præmia Passionis suæ: ideo etiam ex eodem Monte ascendit, seu potiùs descendit ad merita ejusdem. Ex illo erat ascensurus, in virtute, Potestate, & Majestate multa, elatus super aëra, & æthera, captivam ducens captivitatem, usq; ad Hieruzalem cælestem, & ad consessum Paternæ dexteræ: ex eodem parat descendere in potestatem tenebrarum, *captus in peccatis nostris* ad Hieruzalem terrenam, ad patibulum Crucis, ad medietatem Principatumq; inter latrones. Thr. 4. 20.

4. Jngressurus, & aggressurus Passionem Dominus, Montem conscendit: per hoc, suos fideles instruens: quòd quisquis pro Christo pati meditatur, eum priùs oportet excelsa & montana virtutum conscendere, ac infernè residentia terrena, & carnalia desideria relinquendo & abnegando superare. Tunc enim securè & verè dicere licebit: *Ascendam in Palmam, & apprehendam fructus ejus, & erunt vbera mea sicut botri vineæ.* Conjunctissima certè sunt hæc in virtu- Cant. 7. 8.

tum & perfectionis Christianæ viâ: magna agere bona & multa pati aspera. adeo ut hæc separari nequeant, nec debeant, à professoribus virtutum. Intelligere enim debent, quòd quos Deus ad excelsas virtutes provehit, eosdem per multas tribulationes ducit, & contra; quos ambulare facit vias difficiles. eosdem sublevat, ad virtutum gradus sublimes. Unde congruè Dominus JESUS, & ad Passionē se accingit, & montem conscendit, qui tamen mons alius non est quàm Oliuarum, quia per tales sive excelsas, sive asperas vias, sine oleo divinæ consolationis, & unctione gratiæ non inceditur. Cui rei testimonium dat Dauidis experientia dicentis: Ps 93. 19. *secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificaverunt animam meam.* Ita nimirum blandus est in suos delicatos Deus, Ib. v. 20 *ut fingat solummodò laborem in præcepto!*

5. Ægrotum magnum Medicus non minor nactus fuerat, & sanaturus advenerat, Montem Olivarum, collecturus ibi medicinale Oleum ascendit. An non magnus ægrotus, universum Humanum genus? An non & magnus Medicus Dominus JESUS? Copiosâ opus fuit Medicinâ: cui non suffecit unica Olei lenticula: integro Olivarum Monte, integro opus fuit oliveto, illo scilicet è quo tātum redundaret olei, ut non solùm summus vertex, sed etiam Ps. 132 3. *Vestimenti ora* extrema abundantissimè tingeretur: defluens nimirum ab illo, cujus ipsum Cant. 1. 2. *Nomen Oleum effusum* est, quiq; Ps. 44. 8 *præ omnibus participibus unctus* est, non tantùm gratiâ & veritate, verùm etiam ipsâmet Divinitate. Et ni fallor, hoc ipsum volebat ille qui clamabat: *Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.* Id ipsum ille idem sibi gratulabatur, Ps. 124. 7. quando *copiosam apud Deum Redemptionem* prædicabat. Hanc ergo medicinam compositurus cælestis medicus, & Montem, & Hortum, & vallem Olivarum ingreditur. Quid enim pinguius plenitudine gratiæ, & Meritorum Christi? quid pinguius, & uberius passione, atq; morte Domini? Clamat hæc inexhausta Sacramentorum ejus efficacia, clamat sacrificij virtus inexhausta. Sed eheu! quanta illa fuerant vulnera mundi: quanta fuerunt ulcera mea: quibus tam copiosâ, tam exundante, opus fuit Medicina?

6. Pugnaturi Athletæ oleo ungebantur. quia ergo grandis, periculosa, & singularis, pugna & lucta cum forti armato imminebat Christo, torcular & Montem Olivarum petit, ut inibi sese ungat oleo non tantùm orationis, sed etiam sanguinei sudoris.

A 7. Oliva signum & Symbolum pacis est. Igitur bono omine Mons Olivarum ascenditur: pax enim haud dubiè succedet, & tantæ tragædiæ exitus demum pacatus erit. Columba Noë, portans ore ramum Olivæ ad Arcam, prædixit diluvij cessationem, Arcæ quietem, Gen. 8. 11. Generi Humano salutem & Pacem. Qui olim pacem seu petebant seu ferebant, paciferæ ramū oleæ præferebant; Christus *Pax nostra, qui fecit utraq; unum*, totus Ep. 2. 14. pacificus, in pace natus, natus paci, nuntius pacis, *Princeps Pacis* cùm sit, subit nunc Montem Oliveti: ex eo tanquam editiore loco daturus signum Pacis à se Mundo afferendæ. In hunc pacificationis morem, olim etiam Reges ac Imperatores, B oleæ ramo redimiti incedebant, & pacificatores seu pacifici vocabantur. qualis unus Salomon, & plusquam Salomon JESUS Christus. Matt. 12 42.

8. Furens mare superinfuso sedari traditur oleo, quanta sæviunt in Bonum Plin. l. 2. c. 103 IESUM Maria peccatorum, suppliciorum, Iudæorum, omniumq; Christi Hostium! Tam fæda est hæc, quæ insurgit tempestas, ut Christum instar Ionæ sit omnino demersura, & *in corde Maris*, Ion. 1. 15. adeoq; ipso *ventre inferi* vallatura, Ib. 2. 4. 3. Montem oleagninum subit Dominus, atq; ut inquietum, ac furens mare sedetur, ipse se mons & fons misericordiæ in illius abyssos demittit.

9. Olea victoriæ quoq; ac triumphi C signum est: fuitq; moris etiam in sepulchris Martyrum Sanctorum ramos Olivæ, in signum reportati de Tyrannis, eorumq; sevitiâ Triumphi. Bono itaq; omine Dominus JESVS Montem Olivarum subit; & ex loco victoriam portendente, pugnam suam orditur: vincet haud dubiè; & triumphans suis Ioan. 16. 33. olim dicet: *Confidite, ego vici mundum. Pax vobis: nolite timere.* Luc. 24. 36.

10. Qui aliquid in profundum demersuri sunt, id in sublime elevant. Idem faciunt illi, qui aliquid allisuri graviter, confracturiq; sunt. Pro! quàm in profundum sese demissurus, demersurusq; jam jam erat Dominus noster JESUS Christus? describit ille hoc suum profundum per ora Prophetarum D suorum. *Veni in altitudinem maris & tempestas demersit me. Infixus sum in limo profundi & non est substantia.* Ps. 68. 3. *Projecisti me in profundum in corde maris, & flumen circum-* Ion. 2. 4.

dedit

tedit me, omnes gurgites tui & fluctus tui super me transierunt. Et ego dixi: abjectus sum à conspectu oculorum tuorum. circumdederunt me aquæ usq; ad animam. abyssus vallavit me, pelagus operuit caput meum. Demissurus A sese Dominus erat in profunda, in gurgites, in abyssos peccatorum, passionum, dolorum, contemptuum, contumeliarum, infirmitatum, improperiorũ, crucis deniq; & Mortis & quidem ex ipsis altissimis verticibus Innocentiæ, Immortalitatis, Iustitiæ, Potentiæ, Majestatis, Beatitudinis, Gloriæ. Nihilominus ascendit ad altiorem his omnibus Montem Olivarum, Montem inquã Misericordiæ & Charitatis (quoniam
Iac.2.13. *Misericordia superexaltat Iudicium, & ipsa est super omnia opera ejus*) ut tantò profundiùs se se demergat, miserijsq; nostris propter eosdem nos involvat. Pari quoq; ratione implendum erat in Christo per passionem, illud Domini verbum B
Isa.30.14. apud Isaiam: *Et comminuetur sicut conteritur lagena figuli contritione prævalidâ: & non invenietur de fragmentis ejus testa, in quâ portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aquæ de foveâ.* Elevatur ergo & ascendit Montẽ Olivetum, alioqui quis eum allidere valuisset, nisi nimia illa Charitas & Miseratio eum sublevâsset; cui propterea confitetur ipsemet Domi-
Ps.101.11. nus dicens: *Elevans allisisti me.* Et ite-
Is.64.7. rum: *Abscondisti faciem tuam à me, allisisti me in manu iniquitatis.*

PARAGRAPHVS V.

Ioã.18.1. JESVS Hortum ingreditur.

FIGVRÆ.

Gen.2.15. 1. *Tulit Deus hominem, & posuit eum in Paradyso voluptatis, ut operaretur illum.*

Est.7.7. 2. *Rex Assuerus surrexit de loco convivij, & intravit hortum arboribus consitum: laturus Mortis sententiam in Aman Hostem populi Dei.*

PRÆDICTIO.

Cant.6.1. *Dilectus meus descendit in Hortum suum ad areolam aromatum, ut pascatur in Hortis, & lilia colligat.*

STROMATA.

1. Distincta horum trium habetur C mentio in Evangelistis. 1. Villæ seu prædij Gethsemani, 2. Montis Oliveti. 3. Horti: quem Lucas narrat remotum fuisse à prædio, quantùm iactus est lapidis. In Gethsemani reliquit Dominus octo Discipulos, iubens eos inibi sedere, donec abiret ipse & oraret in loco solito orationis suæ. In Monte Oliveto ad cujus radicem, prædium illud fuit: nihil in prædio legitur ac videtur egisse Dominus, nisi fortè per aliquam ejus partem transisse, donec perveniret ad Hortum. Hortus erat locus solitus Dominicæ Orationis: nunc verò etiã exstitit locus totius luctæ interioris, passionisq; spiritualis, quã Dominus exteriori suæ Passioni, laboriosissimæ prælusit, nam vix ingressus in Hortum, statim cæpit pavere, tædere contristari, mæstus esse &c. Atq; hic advertendum est, quod ex supra dictis patet, omnia ista tria loca, quæ Dominus in præludio Passionis suæ adijt, mysticã ratione Oleum Miserationis Divinæ, ex quo totum Passionis Christi Consilium manavit, conditionibus, aut nominibus suis, evidenter designâsse. De qua re satis in superioribus dictum est.

2. Crudum & Horridum est istud Horti genus, quod ingreditur JESUS, certè præter nomen Horti, nihil habet. In eo pro sessione, prostratio super terram; pro ambulatione, genuflexio; pro fontibus aquarum, sudor; pro Austris perflantibus, suspiria & gemitus; pro suavibus epulis & vinis, calix amarissimus; pro animi relaxatione, pavor, tædium, tristitia, agonia, solicitudo, irrequietus animus; pro amico & festivo colloquio, surdus ad preces Filij Æternus Pater; pro familiaribus & amicis confabulatoribus, somnolenti Di- D scipuli; pro arbustis virentibus, & floridis areolis, spinæ cum myrrhâ, Symbolo Passionis & Mortis. O qualis iste Hortus! & Hortus tamen Amori Christi erga nos non ingratus. Ah! quis det istam nobis Christianis mentem, ut iubeat id genus Hortos Christo nostro amabiles, quærere, adire, incolere, perlustrare, excolere?

3. Non vacat iste in Hortum ingressus mysterio. quid enim? ad Passionẽ ibat & Hortum requirebat. delicijs indigebat? Captivus mox futurus, deambulationi hortensi indulget? An fortè signare volebat, se suâ Passione inchoatâ, & quasi enatâ, ruinam & lapsum mundi in Horto quondam peractum restaurare velle? An ibi volebat DeusHomo, Dei Majestatem per Homines læsam sarcire, capitaliaq; dissidia rescindere & componere; ubi noverat hisce initium quondã datum fuisse? Si enim

Sap 11.17 *per quæ peccat quis, per hæc & torquetur.* cur non etiam, ubi quis delinquit, ibi & plectitur? & ubi quis contumelia injuriaq; afficitur, ibidem etiam reconciliatur & honoratur? Hanc medelæ suæ, cum A morbo nostro contrapositionem, signanter expressit Dominus, nostro generi, sponsæ scilicet suæ, in memoriam revo-
Cant. 8.5. cans: *Sub arbore malo suscitavi te: ibi corrupta est Mater tua, ibi violata est genitrix tua.* Natura scilicet omnis nostra in primis parentibus nostris, in Horto & paradyso voluptatis in vitium fraude, invidiaq; Diaboli tracta & corrupta est: in Horto etiam & postmodum sub arbore, superq; patibulo Crucis resuscitata est atq; revivificata morte sponsi & Amatoris sui Christi.

4. *Ingreditur Hortum Dominus JESUS.* Adam scilicet novus, veterem illum & primum Adamum, seu requisiturus seu reducturus, seu consolaturus in Horto B quondam deceptum, supplantatum, sauciatum, spoliatum, semivivum, pudefactum, exturbatum. Quòd isto consilio Dominus Hortum ineat, ex illo ejusdem ad latronem concrucifixum verbo
Lu. 23.43 discimus: *Hodie mecum eris in paradyso:* ad paradysi ergo Hortum pergebat, immo festinabat, quando se ad mortem accingebat; quippe moriens januam ejus subintrabat, aut veriùs aperiebat, & Cherubicum illum custodem, flammeo gladio armatum, ingressu homines prohibentem, ab hac deinceps prohibitione arcebat. Servit huic proposito, Hortum utrumq;, tam illum Adami veteris, quàm istum Christi Domini ad Orientem fuisse situm. &c.

Cant. 5.1. 5. *Veniat Dilectus meus in hortum suum & C comedat fructum pomorum suorum.* Sponsa est quæ loquitur, & loquitur sponso Dilecto; Electo suo. quidni credat dilectus, & credulus intret: & inambulet, & de fructibus gustet? Sed enim, ô Sponse, si sapis, immo quia sapis, cavebis tibi ab his Dalilæ vocibus & blanditijs! Mors in horto sponse, Mors in pomo! gustavit Adam, & vidit, quia inde fluxit perditio ejus. Te quoq; sponse, te quoq; Dilecte, haud dubiè Mors expectat, si gustaueris, nedum si comederis. Credit tamen sponsus, credit dilectus intrat in Hortum, comedit fructum, & mox sentit stuporem dentium, & cæpit mox pavere, tædere, contristari, mæstus esse, agonizare, sanguinem sudare, & D
Mat. 26.38. dicere: *Tristis est anima mea usq; ad mortem.* Ergonè istæ Horti tui deliciæ? Hicciné fructus pomorum? Repete tu nihilominus ô Sponsa: *veniat Dilectus meus in Hortum suum & comedat fructum deliciarum suarum.* Hebr. lect. Etiamne luditur in malis tuis Divine Sponse? Amaritudines & passiones & tristitiæ, & pauores, & tædia, & cruenti sudores, & agoniæ, & gemitus & lachrymæ tuæ, vocantur tibi fructus deliciarum tuarum. Vtiq; ista blandiens amica ingenuè fateretur, & diceret tibi supplex, ut comedas fructū deliciarū suarum: illarum scilicet quibus in paradyso voluptatis indulsit: illarum quibus & se & virum suum & omne genus suum afflixit: tolerabilis, etsi miserabilis esset vox, & invitatio ejus. Nunc autem licentias suas, vocat delicias tuas; pænas quas tu pendis peccatorum suorum, appellat fructum Deliciarum tuarum: quis hoc ferat? Sed feret, quia diligit sponsus; feret quia amat Dilectus: agnoscit ille & hortum suum, licet minimè suum, gustat fructū pomorum & deliciarum suarum, licet minimè suarum. Audire licet dicentem & fatentem ipsum Dilectum: *Deliciæ meæ esse cum Filijs Hominum.* Prov. 8.31 Si ergo nos Homines, deliciæ tuæ sumus, ô animarum nostrarum sponse Bone JESU: & peccata nostra, pænæq; peccatorum nostrarum fructus nostri sunt: rectè & iustè invitat te natura nostra sponsa tua, ut venias in Hortum tuum & comedas fructus deliciarum tuarum. &c.

6. Solent Architecti Insigne & grande aliquod ædificium constructuri priùs illud ipsum in parvo quopiam opere effingere, ita exactè & examussim, ut à grandi illo veroq; ædificio, pæné nihilo præter molem differat: idq; artifices isti eo consilio faciunt, tum ut futurum ædificium antecedenter ob oculos ponant, dijudicandumq; omnibus illud objciant: tum ut minutum illud opus, idea sit & forma futuræ secuturæq; ædificationis. Morem hunc ædificatorum Dominus JESUS servasse videtur: exædificaturus enim ingentem Passionis suæ, totiusq; Redemptionis nostræ molem: priùs in horto isto compendiarium ejus ædificij modulum, ideamq; expressit: ut ex hisce quæ in Horto gesta sunt, quæ in passione gerenda essent cognosceremus. Ingreditur ergo Dominus Hortum istum, & ea in illo agit patiturq;, ut in eis omnem quodammodo subsequentem Passionem, præcognoscere luculenter liceat. In Passione Iudam osculo dignatur, hic in Horto procidit in faciem suam super terram, ponit in pulvere os suum & terræ oscula infigit.

In Passione permittit se hostium manibus, & tenebrarum potestati: in Horto se arbitrio Patris donat & vinculis spontaneæ voluntatis captiuat: Non mea voluntas sed tua fiat. In Passione Discipuli relicto eo fugiunt omnes: in horto ijdem dormiunt omnes. In Passione fel & acetum propinat miles: in Horto Calicem propinat Angelus; & hunc quidem exhaurit totum, illum degustat tantùm. In Passione toto cæsus corpore, rigat terrã sanguine: in Horto tanquam in torculari, totã pressus, arctatusq; anima fundit sudorem, sicut guttas sanguinis decurrentis in terram. In Passione configitur corpore, clauis & lanceã: in horto Animam ejus gladius doloris, mæroris, timoris, tædij transfigit. In Passione deseritur à Patre: in horto derelinquitur à se ipso. In Passione veniam Crucifixoribus precatur: in horto satelliti vincula injcienti, abscissam aurem restituit, & proditorem Amicum vocat. In Passione caput inclinat moriturus: in horto in terram se se abijcit pronus. In Passione moritur: in horto tristatur & agonizat usq; ad mortem. In Passione terra tremuit: in horto universus satellitum captiuare volentium grex, retrorsum corruit verbo prostratus. Ita in horto summatim delineata est, ferè totius Passionis series.

7. *Hortum Dominus JESUS ingreditur:* Cant. 2. 1. hactenus nimirum erat Dominus noster *flos campi, liliumq; conuallium.* omnis humanæ culturæ atq; industriæ expers, ex nunc flos horti futurus est. exnunc in passione rigandus, colendus, decerpendus, conterendus, deniq; in clibanum dolorum, tormentorumq; mittendus. Ioa. 19. 19 Propter quod *Nazarenus Rex,* à Pilato, etiam scripto vocabitur. *Date florem* Iere. 48. 9. *Moab: quia florens egredietur:* & ex horto in urbem, & ex urbe in Crucem: & ex Cruce in sepulchrum; & de sepulchro in Resurrectionis gloriam. Vbiq; enim Dominus noster Nazarenus & floridus & flos est, etsi non ubiq; eodem modo est. Florens est egressus ejus de Patre (quod significat Moab). Florens & egressus de Matre, flos enim de radice Iesse. Florens egressus ejus & cur- Isa. 27. 6. sus per totam passionem: *florebit enim & germinabit Israel: & implebit faciem orbis semine.* Florens in sepulchro ipso: quia Ps. 15. 9. & ibi: *Caro ejus requievit in spe, neq; datum est ei videre corruptionem.* Euidentissime verò egressus florens de sepulchro. quapropter insultat morti illum emarcidum facere laboranti. *Ubi est ô Mors victoria tuá?* Vtinam Domine JESU sit etiam 1. Cor. 15. 54. florens egressus tuus apud nos, & in nos. Sed heu! quàm sæpe & passim apud nos & à nobis Dominus *quasi flos egreditur:* Iob. 14. 2. *& mox conteritur & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet! Læditur* Iob. 15. 33. *quasi vinea in primo flore botrus ejus: & quasi Oliva projciens florem suum &c.*

8. *Veniat Dilectus meus in Hortum suum,* Cant. 5. 1. *& comedat fructus pomorum suorum. Veni ad Hortum meum soror mea Sponsa. Messui Myrrham meam, cum aromatibus meis: comedi favum cum melle meo.* Evidens est nec eget interpretatione, Dominum non velle, nec solere, solum venire in Hortum: comitatus libenter ingreditur, idcirco invitantem sponsam, reciprocè invitat ipse: ideo assumit secum Petrum, Iacobum, Ioannem. Nec omittit clarè denuntiare, ad quid comitatum desideret: *Messui,* inquit, *Myrrham meam* Nimirum ad societatem hujus operis, ad participationem hujus oneris secum invitat: *Qui* inquit *vult venire post me, abne-* Matt. 16. 24. *get semet ipsum, & tollat crucem suam & sequatur me.* Myrrha pariter metenda, crux pariter bajulanda; & non negligendus hic ordo, quem signanter exponit. *Messui Myrrham meam cum aromatibus meis: comedi favum cum melle meo: bibi vinum meum, cum lacte meo,* & quæ sequuntur. præmittit manifestè amara dulcibus, insipida suavibus, fortia delectabilibus. Non licet alijs legibus Hortum sponsi incolere.

9. *Ingreditur Hortum Dominus JESUS,* neq; ab Cherub gladio flammeo, atq; versatili prohibetur. quin immo ipse Cherub à prohibendi officio, deinceps liberatur; & jam non prohibere sed intromittere, ingredi volentes jubetur. aut certè pro Cherub antiquo, qui scientiæ boni & mali perversum appetitum, in Adam & Eva vindicare solebat: Seraph novus, qui Charitatis vinculis, omnes Adæ filios in Hortum pelliceret, atq; ad gustandos fructus ligni vitæ, ferventissimis ardoribus suis, partim purificaret, partim purificatos intromitteret, illius Horti custodiæ præficitur. Itaq; jam vices mutatas novimus: quos enim scientiæ infelix & perversa cupiditas, excludebat; *hos Morte fortior & inferis durior. & cataclismus vehementior* Cant. 8. 6. 7. Charitas introducit: & ita securos ita firmos, ita fundatos, in horti hujus incolatu reddit, ut nullis gladijs quantumlibet versatilibus, terreri, nedum arceri, aut repelli possint; habes diserte profitentes

tentes atq; dicentes: *Quis nos separabit à Charitate Christi? tribulatio? an Angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? In his omnibus supe-*
Rom. 8. 15 *ramus propter eum qui dilexit nos.* Certè A hic novus Spiritus est. Non *Spiritus seruitutis in timore, sed spiritus adoptionis filiorum, reddens testimonium quòd sumus filij Dei,* in quo & dicimus: *Certus sum quia neq;*
Rō. 8. 38. *Mors, neq; vita, neq; Angeli, neq; Principatus, neq; virtutes, neq; instantia, neq; futura, neq; fortitudo, neq; altitudo, neq; profundum, neq; creatura alia, poterit nos separare à Charitate Dei quæ est, in Christo JESU Domino nostro.* Vtinam hic spiritus ducat nos post JESUM in Hortum ejus, in quo de ligno vitæ gustemus, & viuamus cum Christo in æternum.

PARAGRAPHVS VI.

Mar. 14. 33. *JESVS cæpit timere & pauere.* B

FIGVRÆ.

Ge. 15. 12. *Abraham ad sacrificium intento, cumq; occubuisset sol, horror magnus & tenebrosus invasit eum.*

Ge. 32. 1. *Iacob timuit sibi ab occursu fratris sui Esau, donec per luctam cum Angelo confortaretur.*

2. Par. 20. 3. *Iosaphat venientibus contrà Moabitis & Ammonitis territus totum se ad orandum Deum conuertit.*

Is. 38. 2. 4. *Ezechias audito Mortis nuntio: (Morieris tu, & non vives) conversus ad parietem flevit fletu magno.*

PRÆDICTIONES. C

Ps. 54. 5. *Cor meum conturbatum est in me: & formido Mortis cecidit super me: timor & tremor venerunt super me & contexerunt me tenebræ.*

Ps. 87. 4. *Repleta est malis Anima mea: & vita mea inferno appropinquavit.*

Eccl. 51. 9. *Et vita mea appropinquans erat in Inferno deorsum.*

Isai. 19. 17. *Pauebit à facie consilij, Domini Exercituum, quod ipse cogitavit super Ægyptum.*

Ierē. 20. 3. *Non Phassur vocavit Dominus Nomen tuum: sed Pauorem undiq;: Quia hæc dicit Dominus: Ecce ego dabo te in pavorem, te & omnes amicos tuos.*

STROMATA. D

Greg. hō. 12. in Evā. 1. *Cœlestis Medicus singulis vitijs, obuiantia adhibet medicamenta; nam sicut arte Medicinæ, calida frigidis, frigida calidis, curantur, ita Dominus noster contraria apponit Medicamenta peccatis.* Audax fuit nimis Homo ad peccandum; Audaciæ isti Dominus JESUS opponit pauorem, timoremq; suum, ex necessitate patiendi moriendiq; pro Hominum peccatis, in sese exortum. Nisi enim audacissimi Mortales, deposito omni timore Divino ad peccandum sese effrenes effrontesq; discinxissent, nunquam Fortitudo & magnanimitas Divina in timorem & pavorem tormentorū, & Mortis sese conjecisset. Frenate audaciam vestram ô Mortales ad peccandum, ne olim necesse sit vos tam irremediabili, quàm inutili pavore timoreq; concuti ad æternas scelerum pænas subeundum atq; tolerandum. Si enim JESUS, qui est Fortitudo Divina, & Brachium omnipotentiæ, pænas peccatorum licet grauissimas, brevi tamen tempore duraturas exhorruit & extimuit, quomodò fragilissimus Homo peccator, æternas scelerum suorum pænas subiturus non exhorrescet? non ad earum memoriam extabescet?

2. *Cœpit JESUS timere & pauere.* Non audebat Homo sceleribus grauatus & depressus oculos in cælum leuare ut ille Euangelicus publicanus, induit jam JESUS timorem pavorem atq; confusionem, faciens, hoc suo timore, hominem animosiorem, & ad faciendos pœnitentiæ dignos fructus, ad declinandum à malo, ad resistendum diabolo, ad non serviendū peccato, ad faciendum Opera Vitæ, audaciorem & promptiorem. Lu. 18. 13.

3. Primus Homo, idemq; primus peccator Adam, audiens Deum in Horto ambulantem malè sibi merito suo metuens, fugit, & abscondit se à facie Domini? jam nunc mutatis vicibus in Horto Deus timet Hominem & sibi à facie malitiæ, furorisq; illius metuit. O quanta rerum vicissitudo! quanta Dei Creatoris dignatio?

4. Nisi timuisset Dominus, prô quantùm timuisset servus! Servus inquam malus, infidelis, fugitivus, rebellis, & pauper, & inutilis, & damnosus. Sed timet Dominus, ut non timeat, dum modo tamen resipiscat, & ad frugem redeat servulus. Alioqui, quis nostrûm non timuisset iram Dei, potestatem diaboli, pænam inferni? *Quis enim novit potestatem iræ tuæ Domine. & præ timore tuo iram tuam dinumerare?* Ge. 3. 8. 3. Ps. 89. 11.

5. Quid sibi vult Domine, quid sibi vult in te? Nonne tu dixeras Discipulis tuis: *Ne terreamini ab his, qui occidunt corpus,* Luc. 12. 4.

Corpus, & post hæc non habent amplius quid faciant? Ostendam autem Vobis quem timeatis timete eum, qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam: ita dico Vobis, hūc timete. Nunquid ergo mutatâ sententiâ metuis corpori & terreris ab his qui occidunt Corpus? an verò metuis aliquē, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam? Metuit Dominus mala corporis: quia hoc Naturæ corporeæ debitum fuit: non metuit tamen Hostes Corporis, quia metu eorum à rectitudine Veritatis, Iustitiæ, Voluntatisq; Divinæ non recedit. Porrò nobis metuebat Dominus, & nobis metuendū præcipiebat esse illum, qui post occisum Corpus, etiam in Animam, potestatem exercere Valet. Nisi enim in nobis causam multam nimis eum metuendi cognovisset, ipsemet, quod sibi à quoquam sive iu Anima sive in Corpore mali metueret, omnino non habuisset. Quia ergo nos, ut potestatem mittere in gehennam prævalentem, timeremus, salubriter Voluit, ideo ipse mala Corporis sui & misericorditer subiit & dispensatoriè pertimuit.

Psal. 48.6. 6. *Cur timebo in die mala? Iniquitas calcanei mei circumdabit me.* An non satis ad timorem: dies mala? Quid attinet aliam, vel quærere vel assignare timoris materiam, seu causam? utiq; sufficit diei Malitia sua: cur in supplementum, vel in augmentum quæritur iniquitas calcanei circumdantis? Quis iste calcaneus tam iniquitate plenus, ut circū dare, & circumualiare possit etiam Gigantem illum, atq; altissimum ipsum? Meminit Dominus ipse Calcanei cujusdam, quem contra se prædixit levandū dicens: *Adimpleatur scriptura, qui manducat panem mecum, levabit contra me calcaneum suum.* Prædixit autem hoc ipsum olim etiam David dicens. *Etenim Homo pacis meæ, in quo speravi: qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.* Ergo in Horto quod prædictum fuit, impletū est, & tunc iniquitas Calcanei circumdedit Dominum, quando Iudas Discipulus, Homo pacis, & spei Christi, levavit contra illum Calcaneum suum, & magnificauit super eum supplantationem atque proditionem suam. Hanc iniquitatem ob oculos jam jam pæne præsentem, quia cito adesse festinantem habens, Dominus: malam diem vocat, & justū sibi timorem ex eâ in cuti confirmat. quoniam in hac die quidquid deinceps inimici omnes in Christum admiserunt: id totum solus primus Iudas & unus, compendiosâ quidem, sed enormiter exaggerata, & circumdare atq; obruere sufficiente, atq; super ipsum Altissimi Dei Verticem transgressâ magnificataq; supplantationis, atq; proditionis malitiâ & iniquitate, non adimplevit tantum, sed etiam excessit. Itaq; Velut requisitus Dominus: Cur timeret in die mala? respondet Causam timoris se se adæquatam nimis habere. quia in hac die & horâ, iniquitas Calcanei mei circumdabit me, proditio discipuli mei Electi magnificabitur super me. & Calcaneus Iudæ fiet Calcaneus meus: quia Iudas Calcaneum suum levabit contra me, & ego Calcaneum Iudæ subibo levatum super me. Est verò & alius quidam Calcaneus, cuius iniquitate, circumdari se, metuit Dominus: ille nimirum cui ab origine mundi insidiaturus, prædictus est serpens antiquus. Dixit enim ad serpentem Deus: *Inimicitias ponam inter te & mulierem, inter semen tuum & semen Mulieris: & ipsa* (seu ipsum) *conteret caput tuum, & tu insidia beris calcaneo eius.* Hasce insidias uocat Dominus iniquitatem, quoniam non ob aliud insidiatur Diabolus, nisi ob iniquitatem, qua & ipse infectus est. siquidē ab initio Diabolus peccat, & inficere omnem hominem intendit, nam invidiâ Diaboli peccatum intravit in mundum. Hac itaq; insidiosi serpentis iniquitate Dominus Circumdatur, quando ad excipiendam Humani generis à serpente infecti malitiam & perditionem, passionis ac Mortis suæ sacrificio atq; remedio, voluntariâ Cordis sui pietate inducitur. Vbi accommodatè Dominus, iniquitate calcaneij se circumdari dicit, quia pro generis humani peccatis, in assumptâ Carne peccati, & si absq; ullo peccato passurum se agnoscit. Vel etiam ideo calcanei sui iniquitate, circumdari se Dominus timet: quia se à Dilecti, & ejusdem secum Carnis & sanguinis populi Iudaici, scelere tam indigna perpeti dolet. Quasi enim calcaneus Christi, caro nostra & Iudaici populi fuit, quia Divini Verbi maiestas, carne istâ, veluti calceáta ad nos veniens in eádem carne, mortem sibi admodum horribilem, nobis verò per omnia salutarem subijt.

[Margin markers: A, B, C, D. Marginal references: Joā. 13.18 (at "Adimpleatur scriptura"); Ps. 40.10. (at "Etenim Homo"); Gē. 3.15 (at "Inimicitias ponam")]

Luc. 1.74. 7. Timet IESVS ut deinceps nos omnes, *sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi, in sanctitate, & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris.*

8. Timet IESUS, præscius quanto timore

timore olim impugnaturus esset, universus & Mundus & infernus, servos, fideleq; suos. Timorem ergo illorum omnem, nunc ipse super se assumit ejusq; omnem vim hebetat, animositatem verò suam Divinam, illis communicandam recondit & remittit integram, A Hic ergo timor Domini nostri præsens, animosos & integros fecit omnes Christi Martyres, omnes Confessores, ita ut illis omnia tormenta Diaboli, omnia terriculamenta Inferni quasi telæ aranearum, quasi ludus iocusq; puerorum, quasi solatia & epulæ deliciosorum viderentur. Hic timor præsens Christi, etiam usq; modo fortissimos, animosissimosq; reddit omnes, qui vestigia sequentes Dominica, pro nihilo ducunt mundana omnia contemnere, Honores, pompas, fastus, laudesq; humanas ridere, semetipsos despicere, Crucem suam B quotidie ferre, pro Divina gloriâ proq; Fratrum salute, omnes labores dulces reputare, omnes miserias sitire, omnem sanguinem cum vita prodigere. Ex timore Christi, tanti illis animi! Nobis verò unde tanta pusillanimitas animorum, ut ne puerilibus pares simus superandis terriculamentis tentationum. Nimirum picti Christiani sumus, nimirum Christum pro Nobis timuisse, aut mortué credimus, aut perfunctoriè æstimamus, frigideq; amamus.

Joã. 11. 33. 9. DIvus Augustinus tractans illa verba Divi Ioannis de Christo dicta: (*Turbavit semetipsum.*) ea proloquitur, quæ & præsenti Timori Domini & omni affectui eiusdem egregiè serviunt, & insuper nobis eorundem affectuum usum, utendiq; causas proponunt. ait ergo:

Aug. tr 60. in Ioan. *Quando turbatur, qui non turbaretur nisi volens cum consolatur qui turbatur & nolens. Pereant argumenta Philosophorum, qui negant in*

I. Cor. I. 20. *sapientem cadere turbationem Animorum: stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi.*

Ps. 93. 11 *Et Dominus novit cogitationes Hominum quoniam Vanæ sunt. Turbetur planè animus Christianus, non miseria sed misericordia. timeat ne pereant Homines Christo: contristetur cũ perit aliquis Christo: concupiscat acquirere Homines Christo: Lætetur cum acquiruntur Homines Christo, timeat ne sibi pereat & Christo: contristetur se peregrinari à Christo: concupiscat regnare cum Christo: lætetur dum sperat se regnaturum cum Christo.*

D 10. Fuit quidem Timor iste atq; pavor Christi in Horto per omnia voluntarius deliberatus & sponte assumptus atq; Imperatus, tam excellens tamen & excedens vires humanas fuit, ut viribus ordinarijs humanis superabilis salvâ vitâ Christi non esset. In causa fuit Vivacitas & vehementia apprehensionis, quâ Christus proposita sibi à suâ ipsius scientiâ, timoris obiecta & causas percipiebat atq; cognoscebat. Ananias ille de quo in Actis Apostolorum, mentitus Act. 5. 6. Apostolo Petro, eodem facinus exaggerante, ita extimuit peccatum suum, ut (auctore Origene) præ timore horrore- que corruerit subitò mortuus. Quantò magis Christus Dominus irruentibus in se omnium singulorumque hominum omnibus & singulis peccatis, & eorundem pænis, Divinis offensis ac iniuriis, Hostium suorum Dæmonum juxtà & Hominum contra se obstinatis odijs & sibi destinatis tormentis, omnibus per scientiam suam, melius utiq; sibi, quàm per verba Petri exaggeratis, quantò inquam magis exhorruit? quanto funestiore & lethaliore metu concussus fuit?

11. Inquiri potest: quam ob causam Dominus indignum suâ animi fortitudine non putaverit timoris ac pavoris tædij, tristitiæq; passionibus, ante passionis suæ exordia concuti. Et potest quidem responderi: factum id à Domino, sicut & pleraq; omnia dignatione & dispensatorie, & ut patesceret veritas Carnis assumptæ, utq; etiam implerentur scripturæ. Cæterùm earundem ipsarum responsionum causa nihilominus urgeri potest. Athanasius ergo abditam magis causam scrutatus, pro- C ponit hunc in modũ, quo toti negotio satisfit, ait enim: *Dominus ridens Diaboli Vafritiem in occulto habuit suam Divinitatem, ne ille per formidinem, vitato congressu illæsus abiret, sed contra despicatim potius, quasi cum Homine* (puro) *manus conserturus ad pugnam veniret: & ab Hominibus inciperet supplantari. Non aliter quàm si quis animadversa, in Compare atq; æmulo suo, formidine secum decertandi, imbecillem se fingat quo illum pelliciat ad pugnam; & ille dum pro vera habet illam simulatam imbecillitatem, audacter in certamen prodeat, mox domandus illius generosi Athletæ Viribus. Ita quoq; Dominus sub specie humanæ infirmitatis, provocans Adversarium hominem, quem induerat, suis viribus adversus inimicum corroboravit: atq; ideo sub tempus mortis anxius esse & mærere cæpit, & obsecrabat calicem à se transire. Clamabat: spiritum quidem promptum esse, carnem autem infirmam. Ut Adversarius noster cum eo quasi cum Homine congressus, vires eius Divinas experiretur, atq; ita inductus ludificatusq; adortus est Dominum.* Athan. de Passione & Cruce Domini.

Sap. 7. 30. *Dominium.* Sic nimirum decebat: *ut Sa-*
Luc. 11. 22. *pientiam non vinceret malitia.* Sic decebat ut fortior armatus, forti quamvis armatoq; aduersario superveniens, eum vinceret, alligaret & arma ejus in quibus confidebat, spoliaq; quibus iniquè incubabat, & superbiebat; auferret. Venit enim Dominus JESUS, suâ quidem Divinitate fortissimus, atq; ipsa fortitudo, sed tamen eâdem sapientissimè dissimulatâ, atq; infirmitate, carnis nostræ, indutâ atq; obarmatâ fortior: omnem Diaboli potestatem ad nihilum redegit.
1. Cor. 1. 25. Sic factum est ut *quod stultum infirmumq; est Dei, sapientius & fortius sit omnibus.* & hominibus in eorum salutem, & Dæmonibus in eorum confusionem. Expressit in hoc perquàm se digno artificio, Dominus JESUS industriam Leonis, quem tradunt pedes suos interdum quibusdam involucris obtegere, atq; hoc modo partim unguium suorum aciem, ne incessu atteratur conseruare, partim vestigia pedum, ne à venatore deprehendantur dissimulare. Dissimulas & tu Domine JESU Leo de tribu Iuda, cùm ad prædam ascendis, dissimulas involucris timoris, & mœroris uniuersæq; nostræ infirmitatis, robur & aciem ungui-
Ps. 76. 20. um tuorum Divinorum! *& vestigia tua non cognoscentur,* priusquam in Resurrectione gloriosus rugias &c.

Orien. tr. 25. in Matth. 12. *Cœpit JESUS pauere.* Agnoscit Origenes prudenter ab Euangelista dictum *cœpit pauere, tædere &c.* Non autem: pauebat, tædebat, contristabatur. hoc enim significaret Christum passionibus quasi victum, easq; in potestate non habentem. illud verò designat tantùm inchoatas passiones, seu tales quæ rationis imperium præuertere non possent, ad hujus verò ductum, & assurgere & conquiescere scirent. Salvâ in omnibus Animi, tum pace tum libertate, atq; Dominio. Itaq; dicitur Dominus cæpisse pauere, tædere, quasi circumspectâ per rationem principem necessitate, æquitate, congruentiâ, causâ timendi & tristandi; imperauerit timori, tædio tristitiæ, facerent officium suum, non effictum & emetitum, sed omnino verũ, serium, causis objectisq; par. Ejusmodi in passiones suas despotiæ, habemus aliquomodo exemplum adumbratum in Beato Iob, qui cum plusquã septem dies, calamitates suas silentio considerâsset,
Iob. 3. 1. *post hac tandem aperuit os suum & maledixit diei suo* non quasi passione victus, sed affectuum suorum Dominus, quibus tan-
Matt. 8. 9. quam servis utens diceret *huic vade, & vadit; & alij veni, & venit; & fac hoc, &*
Ier. 20. 14. *facit.* Consimile est etiam in Hieremia propheta; qui cùm suas coram Deo injurias questus esset, easdemq; Deo dere-
A liquisset ac reuelâsset, postmodumq; laudem DEo pro liberatione de manu malorum cecinisset; Mox ad maledicendum diei Natiuitatis suæ conuersus est, prophetico utiq; ductus intellectu, nõ humano raptus affectu, imperante rationis liberæ sensu, non cogente effræni passionis impetu.

13. Peccauit in Deum Homo: & timere tamen peccatorum pœnas à Deo negligebat Homo: tantò magis olim puniendus, quanto minùs nunc timidus; duplici nimirum contritione conterendus; & quia non timebat peccare, & quia peccatorum suorum supplicia non curabat timere. Sed Misericors & Miserator Dominus, adinvenit in sapientiâ
B suâ, quomodò Hominem utroq; timore salubriter imbueret, timore nimirum ne peccaret, timore etiam, ne in supplicijs peccatorum periret. Timet Deus ab homine, peccatorum, quæ non fecerat, pænas quas non meruerat; ut uel sic homo disceret peccatorum quæ fecit, formidare à Deo pænas quas meruit. Si peccatorum supplicia innocenti Deo, ab infirma Hominis manu infligenda, tanto timori & horrori fuêre: quantam formidinem incutere debent homini peccatori, pænæ ab Omnipotentis Dei manu vindice, irrogandæ? Disce tandem, disce ô peccator, quia *horrendum est*
Hebr. 10. 31. *incidere tibi in manus Dei viventis* Dei ulciscentis! siquidem tam horrendum fuit
C DEo, incidere in manus Hominis infirmi & Morientis.

PARAGRAPHUS VII.

Mar. 14. 33.
JESUS cœpit tædere.

FIGURÆ.

Absalon tædio non visi placati Patris, petit potius interfici à Patre. 2 Reg. 14. 32.

Elias timens sibi ab Iezabele petivit animæ suæ ut moreretur; & ait: sufficit mihi Domine, tolle Animam meam. 3 Reg. 19. 4.

Cœpit Dominum tædere super Israël. 4 Reg. 10. 32.

Tædet animam vitæ meæ. Iob 10. 1.

Idcirco tæduit me vitæ meæ videntem univer- Eccl. 2. 17.
sa mala esse sub sole.

D
STROMATA.

1. Tædet Christum ut impleretur illud: *Tædet Animam meam vitæ meæ;* Iob 10. 1.

Is. 38. 10. & 11. *vadam ad portas inferi; non videbo hominem ultrà amicum mihi, nec inhabitatorem quietis,* sed omnes induunt contra me hostiles animos: amici etiam mei atq; proximi aduersùm me appropinquant & stant. Discipuli ipsi mei diffugiunt à me; aliqui eorum negant & abjurant me; alij etiam pretium pro sanguine meo accipiunt.

2. Tædio angitur Christus, non quià moriturus, sed quia non jamjam moriturus. Hoc tædium pertulit totâ antegressâ vita suâ. Hoc enim indicat illa ejusdem confessio: *Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor usq; dum perficiatur.* Circumdederunt enim ab initio ipso vitæ, Dominum JESUM gemitus mortis, & dolores inferni jam ex tunc coangustabant eum: quidni ergo tædium illi & immensus angor dominaretur? Paulus Apostolus fatetur de se, quòd cum aliquando premerent eum
2. Cor. 7. 5 *foris quidem pugnæ, intus autem timores, neq; haberet requiem caro illius, tæderet eum etiam*
2. Cor. 1. 8 *vivere, sed qui consolatur (idem subdit) humiles, consolatus est nos Deus.* & tædia cordis nostri dissipavit: sed in Domino JESU, in angustiis Cordis ejus, ejusmodi subsidia remediaq; procul fuerunt, purissimum & defæcatissimum semper molestiarum suarum calicem ambiente charitate illius.

3. Tædet Christum sûi, sed non in se, neq; causâ sûi, verùm in te ô Homo, atq; causâ tui: ut videlicet te aliquando tædeat tûi; tædeat peccatorum, tædeat ingratitudinum, negligentiarum, contemptuum tuorum, in DEum. Quid enim mirabiliùs, immò quid indigniùs, atq; injustiùs, quàm Hominem oblectari sceleribus; pasci contemptu diuino; volutari in pædore iniquitatum suarum; putrescere in luto ac stercore fædissimarum cupiditatum; Deum Hominē verò ac Redemptorem Hominis JESUM, pro Homine indignissimo, juxtà & ingratissimo omnis beneficij laborisque, affli-ctari, usq; ad amaritudinum saturitatem, usq; ad dolorum excessum, usq; ad tædium vitæ, usq; ad portas Mortis? O inuadat nos tandem tandem & odium & nausea, & tædium & exsecratio & horror sceleratæ vitæ: occupet autem amor, studium, conquisitio, exsecutio Divinorum mandatorum, necnon digna æstimatio Christi Domini pro nobis laborum, dolorum, meritorum!

4. Tædet Christum, ne te Christianum tædeat seruire Christo, pati pro Christo, variè tractari à Christo. Non est enim postremus Christianæ virtutis gradus, scire & posse, & cupere tædia devorare tribulationum pro Christo, pro Iustitiâ, pro Innocentiâ, pro veritate. Magnus, atq; ideo est rarus perfectionis passus, posse Deum supportare, posse sustinere consilia DEI; posse multa dissimulare cum DEo, & cum dispositionibus prouidentiæ atq; voluntatis ejus. Non est dubium, quin sæpè hic multa incidant tædiosâ sed diligentibus ex animo Deum, omnia talia evadunt gratiosa.

5. Tædet Christum: an forté in eo impletur quod sapiens dixit de debitore: *quòd in tempore redditionis, postulabit tēpus & loquetur verba tædij?* Factus enim Christus pro nobis debitor: assumptis super se omnibus debitis nostris ad satisfaciendum pro eis Iustitiæ sui Patris. Ecce venit tempus redditionis, ecce postulatur exigiturq; ab eo, quin & ex eo solutio, *donec reddat universum debitum usq; ad novissimum quadrantem*: Quid ille? postulat tempus, & *orat ut transeat ab eo hora;* & ait Patri: *Pater, si possibile est transfer calicem hunc à me. Loquitur verba tædij.* Sed verba ista inferioris infirmiorisq; portionis naturæ sunt: Cui pronum est in aduersorum, tum ingruentiâ tum in præsentia, verba tædij loqui & submurmurare & tempus causari: eò quòd caro infirma sit. Cæterùm Spiritus semper promptus est, & verba feruoris, desiderij, promptitudinisq; loquitur: perrumpit omnes moras: atq; ait: ecce venio, ecce festinò, ecce adsum. Pater non mea, sed tua voluntas fiat. Vt cognoscat mundus, quia diligo Patrem: & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio, surgite eamus.

6. Tædet Christum vitæ, cur te non tædet ejusdem? longè tibi hæc est miserior, infelicior, periculosior, spinosior. Quid vitam amas inter assidua naufragia? inter assidua mortis & perditionis etiam æternæ confinia? Caret sensu, qui horum non tangitur sensu. Tangebatur Dauid ideo rogabat: *Educ de custodia Animam ad confitendum tibi.* Tangebatur Paulus, desiderium habens *dissolvi & esse cum Christo.* Sed est aliud tædium in malis, & aliud ad bona. Christum tædia tangebant ob mala ingruentia. Davidem & Paulum urgebant bona sempiterna.

7. Hoc tædium Christi in Christo nascebatur ex eo, quià omnia fastidiebat in mundo. (& quidni fastidiret? qui sciret, quantum sibi mali pararet mundus?

Olim

Olim eum in propria venientem non receperat, ad mortem quæsiuerat; jam nunc illi crucem parat & mortem turpissimam animo destinat. Nihil erat quod Humanæ ejus naturæ inferiori placeret; augebatur hoc malum insuper ex eo, quod, spectaret extremam hominum ingratitudinem tunc præsentem, necnon eorum qui compati debuerant oscitantiam. Insuper verò nostram, esto in Christum credentium, tam numerosam, tam exaggeratam, in tot sæcula prolongatam ingratitudinem atq; contemptionem. Quæ tanta utiq; est, ut etiam hodie, si status præsens Christi sineret, tædio Christum afficeret & conficeret.

PARAGRAPHVS VIII.

Matt. 26. 37. *JESVS cœpit contristari & mæstus esse.*

PRÆDICTIONES.

Ps. 42. 5. *Quare tristis es anima mea & quare conturbas me? Spera in Deo.*

Thren. 1. 22. *Multi sunt gemitus mei & cor meum mærens.*

Ibid. 3. 20. *Memoria memor ero, & tabescet in me anima mea.*

STROMATA.

1. Tristitia hæc fluxit in Christo ex nostris peccatis adeò multis, varijs, grauibus, Divinæ majestati inimicis, suæ charitati contrarijs,& ipsâ æternitate cruciatuum non expiandis. fluxit etiam ex peccatis à te & ab alijs Hominibus,etiam post adeo crudelem Christi pro peccatis mortem, nihilominus tam effusè & projectè continuandis.

2. Nata est quoq; hæc tristitia ex omnibus tribulationibus calamitatibusq; non solùm proprijs, sed etiam ab omnibus justis suis perferendis, pro nomine suo, ab impijs in hac vitâ.

3. Sciebat Christus pretium animæ seu vitæ suæ, nulli quidem rei creatæ, condignè conferendæ, attamen mox mox nihili prorsus habendæ, & per omnia malorum extrema jam jam deducendæ.

4. Videbat exiguum valde fructum tantarum passionum suarum: & ideo dicebat: *sicut aqua effusus sum,* quæ dum in Ps. 21. 15. viam effunditur, contemnitur, calcatur, in lutum & arenam miscetur. Salomon D doluit quòd habiturus esset hæredē Regni, quem nesciebat *stultusnè an sapiens* esset futurus; at Christus sciebat clarè, hæredes suos ex asse, futuros insipientes, prodigos, ingratos.

5. Attendite Christiani, discite, & consuescite ex morte Christi Dei vestri A contristari, & mærere, quid dolebit Christianus? si Christi morte non dolebit? Nemo poterat parem & condignâ passionibus Christi tristitiâ habere, præter ipsum Christum, ideo ille super se tristatus est. O ubi sumus nos, qui in morte Christi ridemus! quid dico ridemus? ludimus, sanguinem etiam Christi fundimus, prostituimus, calcamus? Exasperamus Christi dolores, multiplicamus vulnera, exaggeramus omnia contemptuum genera, idq; in animabus & nostris & præterea multorum aliorum, iterum iterumq; millies & millies Christum crucifigentes, consputantes, conculcantes, excarnificantes. Millies Iudæ, millies Lictores, millies Judæi, mil- B lies iniqui judices, millies Deicidæ. Et quomodo effugiemus qui tantam non negligimus solùm sed etiam contemptui & despicatui & ludibrio habemus salutem?

6. Christus ad mærorem commove- Luc. 19. 41. batur excidio populi consanguinei, & Urbis Sanctæ, quam videbat, illo enormi occisionis suæ scelere consummare pænam suam: ob quam causam si flevit olim, quidni modo tristaretur! Commovebatur Iudæ Discipuli ingratitudine, duritiâ, pernicie, reuera enim *homo* Ps. 40. 10. *pacis suæ magnificabat super eum supplantationem.* Commovebatur Discipulorum sorte, fugâ, mærore, scandalo, orbitate, negatione. Commouebatur Matris suæ C Sanctissimæ doloribus. Hæc omnia simul Christo ob oculos erant & hærebant usq; ad punctum Mortis; & hærebant ita, ut etiam tunc laxarentur potentijs animæ vires suæ, sinerenturq; operari pro suâ parte, quicquid sub præside ratione rectâ vehementius poterant. O Homo, tu non tristaberis de tam indignâ Christi nece, de tam amaro & tristi corde ejus, de tantis culpis tuis, de tam frequenti ingratitudine tuâ, de tam populosâ animarum, Christi sanguine redemptarum pernicie?

PARAGRAPHVS IX.

JESVS vigilare & orare Discipulos jubet. Matt. 26. 38.

STROMATA.

1. Christiane; cogita tibi dici, dictum

Matt. 26. 38. ctum illud ad discipulos: *Sustinete hic & vigilate mecum.* Vigilo ego pro animabus vestris, vigilate & vos mecum. Vigilo ego, vigilate & vos ad expendendam vigiliam meam. Vigilo ego; vigilate mecum pro vestra, pro fratrum vestrorum salute, & vigilate mecum, non absq; me, vos volo vigilare: non volo quiescente me & dormiente, vos excubare, & sustinere *pondus diei & æstûs.* sed
Matt. 20. 12. mecum: ecce ego sum, qui vobiscum vigilo. O mi JESV si sustinerem tecum labores pro animabus, quas diligis tu: si sustinerem mala pro te, quæ pateris tu, pro me, quæ ex gratia speciali immittere dignaris mihi ad coronam & gloriam!

2. Hoc monitum Christi de vigilando, & orando, persimile est illi Davidico: *os meum aperui & attraxi spiritum.* ut enim nisi os aperias, spiritum auræ non attrahis; sic nisi vigiles & ores spiritum vitæ non ducis.

3. Oratio & tentatio, duo quædam sibi repugnantia sunt: sicut gladius aggressoris & defensoris. Oratione siquidem defenditur, quem tentantio aggreditur. Impossibile est non vinci tentatione illum, qui se non defendit oratione. Tentaris? ora, & vicisti. Non oras in tentatione? vinceris, immò jam victus es, perinde ut ille, qui arma abjicit in prælio.

4. Non pro se ipso, sed pro se ipsis, at secum orare Christus Discipulos jubet. Non est Christo necessaria oratio nostra pro ipso; sed est nobis necessaria oratio nostra, pro nobis, cum Christo. Creat ille nos sine nobis: sed non justificat, non salvat, non emendat neq; emundat, neq; in vitam æternam inducit sine nobis.

PARAGRAPHVS X.

Matt. 26. 39. Luc. 22. 41.

JESVS positis genibus & prostrata facie pronus orat.

PRÆDICTIO.

Is. 51. 23. *Posuisti ut terram corpus tuum, & quasi viam transeuntibus.*

STROMATA,

1. O pondus peccati mei, quantum es, cui tantus Gigas succumbit, nec pondus ejus ferre potest? Et cur ego ejus mole non sentio gravari me? an quia mortuus sum & omni sensu, cadaveris instar putridi, destitutus? mortuus enim quid sentiat? an quia creaturæ quidem facile est pondus peccati sustinere, cui etiam proprium est illud
A admittere: Creatori verò impossibile est tam facere, quàm sufferre? Anti-Deus, peccatum est: & anti-peccatum Deus est. facilius est diem nocti, vitam morti conjungi, quàm DEum peccato sociari.

2. Cadit JESUS sub pondere peccati, ut peccatum in nobis cadat, in horto surrexerat & in surrexerat peccatum contra Hominem, vel potiùs in homine contra DEum, in Horto cadit & subvertitur idem peccatum in DEo, ne prævalere deinceps possit contra Hominem.

3. Erubescit Christus propter nostra peccata, sibi à Patre imposita, tanquam propter sua, imitatur publicanum illum Euangelicum. O Homo, erubesce tu
B quoq; culpas tuas; & abscon de faciem tuam à confusione peccatorum tuorum pessimorum: sed heu! sicut sodoma peccatum suum prædicaverunt. Facta est nobis *frons meretricis,* nolumus, nescimus etiam, & pudor est nobis erubescere; laus est peccare; gloriatio, de sceleribus gloriari. Ier. 3. 3.

4. Impij extremo in judicio dicturi sunt; *montibus, cadite super nos & collibus: cooperite nos.* id nè tibi contingat, erubescit jam pro te Christus; tu vide ut tibi rubor & pudor Christi prosit. Luc. 23. 30.

5. Adam in peccatū lapsus, præ pudore abscondit se totum à facie DEI; quidni & Christus, illud ipsum Adæ peccatum indutus, erubesceret, faciem pudentem tegeret? Solemne hoc & innatum illi peccato prosternere, confundere, perterrere, occidere.
C

6. Sancti Homines, etiamsi Deus ad illos *in sibilo auræ tenuis* accederet, tamen præ pudore tegebant faciem suam, aut abdebant se in secreto loco. Christus ergo comparens coram DEo, sciens super se positas iniquitates omnium, erubescebat coram DEo talis apparere, qué sciebat infinitæ pulchritudinis esse. 3. Reg. 19. 12.

7. Hester Regina, aspectu Asfueri Regis furorem pectoris ejus prodente, territa corruit, & *lassum caput reclinavit,* & non remansit in ea Spiritus. Quidni caderet Christus non in genua tantùm, sed etiam in faciem suam, videns iram Patris, ita contra mundi peccata inflam-
D matam? Non potuit illam Christus flectere (tanta fuit) priusquam per omnia calamitatum genera afflictus *clamans clamore valido,* & orans cum lachrymis Estr. 15. 10. Phil 28.

mis in Cruce factus *usq; ad crucis mortem*
Hebr. 5. 7. *obediens* tandem *pro suâ reverentia exaudiri meruerit.*

8. Videbat venire DEum *contra se in commotione, in igne, in tempestate, in spiritu*
3. Reg. 19. 11. *vehementi, in turbine timoris,* & quidem percussurum se plaga Mortis: quidni corrueret?

9. Moyses orabat elevatis non tan-
Exod. 17. 12. tùm oculis, sed etiam brachijs, quæ nè ob lassitudinem deciderent ad terram, sustentabantur ab Aarone & Hur. Christus è contra demittit genua, deijcit faciem, non virgam elevat, sed se prosternit, dorsum porrigit: quæ isthæc disparitas? Nimirum Moyses, dona sperat de Cælo, ideo manus elevat; Christus plagas exspectat, ideo dorsum incurvat.

10. Deprecatur terram toties à se
Gē. 2. 7. maledictam & afflictam, promittit illi
Gē. 6. 3 deinceps Amorem & Pacis osculum; *inspirat illi primævum vitæ spiraculum,* quod olim *non permansurum in ea* fuerat indignans protestatus; vult illi vultûs sui imaginem tanquam sigillum imprimere, in signum securitatis, & solidæ pacis, atq; amicitiæ constantis. O terra! ô Homo sumpte de terrâ, cinis & terra, vides quomodò te amplectatur JESUS, quomodo pacem, gratiamq; tuam ambiat, quomodo te osculetur; Etiamne illi succenses & faciem tuam auertis ab eo? ecce jam deinceps amicus esse vult, omnes injurias delet, abluit, quæ facta sunt hactenus, infecta esse jubet, tu tantummodò pacis consilia ne respue.

11. Ictus lethali plagâ Christus cadit in terram; simili casu corruerat Homo, & si non à simili ictu; Adam quippe ictus est à plagâ peccati, Christus à plagâ pœnæ pro peccato. uterq; moritur & *velut*
2. Reg 14. 14. *aquæ dilabitur in terram: de terra est, & in terram ibit.*

12. Supplicat Christus terræ, cujus contra se exacerbatam inimicitiam videbat, cupiens illam sibi reddere benigniorem. Terra spinas & virgas, illi flagellando & coronando, terra funes, catenas, & clavos, illi affigendo, & ligando; terra montes & arbores illi crucifigendo; terra Myrrham, fel, acetum, illi cibando atq; potando erat editura; terra argentum, ipsi emendo; sepulchrum, ipsi condendo; homines, ipsius mortem desideraturos, & procuraturos erat subministratura, & sustentatura, terra sanguinem ejus erat haustura. Hæc Christus sciebat & ideo terram sibi mitiorem reddere cupiebat.

13. Carebat Christus (ut ipse testis est) loco tantillo, in quo caput reclina- Matt. 8. 20.
ret, cùm interim & *vulpes foveam. & volucris nidum haberet* quærit ergo foveam
A in terra pauper JESUS, demittit in terram corpus & genua & caput. Sed ô Pauper JESU non est tam liberalis in te ista terra, ut det tibi in se tantum loci, quantus es vel tu, vel solum caput tuum: nimis multum videris occupaturus terræ, si foveam instar vulpeculæ habueris in ea. Nidum habebis, *in nidulo* tuæ Cru- Iob 29. 18
cis *morieris* longe à terra. vix tantum ab ea, & ex ea habebis, quantum affigendò tibi ad crucem, pro ferreis clauis satis erit. Prò! quàm cruda est in Christũ terra: quam Christus in æternum fundavit super stabilitatem suam: hæc illi trium vix clavorum portionem, idq; nonnisi ad mortem inferendam suppeditare dignatur: negans etiam in illo Crucis nido locum, in quo reclinaret ex-
B sangue caput.

14. Vermem sese Christus agnoscit & fatetur, repit per terram, & cauernam quâ abdatur quærit: sed non est in terra abdi tibi, ô tenelle vermicule Christe JESU, dura est terra & planè ferrea, sicut & *Cœlũ tibi factum est æneum,* Deut. 28. 23.
conterendus es, & in nihilum redigendus sicut vermis, sub pedibus inimicorũ tuorum.

15. Præmittit summæ, animi, demissionis signa, deq; semet ipso diffidentiæ, & sic Patrem oraturus accedit.

16. Summâ cum reuerentiâ, & omni cum submissione animi, accedit Christus ad mortem & passionem, Nempe docet nostram inscitiam, & impatien-
C tiam. Nescimus enim sic ad Crucem & tribulationem esse accedendum sicut ad aliquod Sacramentum. Nam sicut Vide infra
Sacramentum est quoddam veluti rece- Pa. de Ace-
ptaculum, vehiculum, pignus, & signum sanguinis, meritorum & gratiæ Christi: ti potu. n. 10.
ita Crux & tribulatio, idem omnino in nobis, & nobis operatur, offert, repræsentat, esto foris aliud quiddam, in speciem vile appareat: testis est Apostolus, qui *JESUM crucifixum, Iudæis ac gentibus* aforis eum tantùm intuentibus, *scandalum* 1. Cor. 1. 23.
ac stultitiam visum: at verò electis DEI, *sapientiam, & virtutem Dei* exstitisse asserit. quò recidit & illud ejusdem, qui dicit, à DEo eum *Filium recipi & diligi, qui castigatur ab ipso.* adeo, ut quisquis exi- Hebr. 12. 6.
D mitur à consortio flagellorum, is etiam eximatur à consortio filiorum. Filius DEi erat Christus, & oportuit eum pati: atq; ad hanc patientiam & si in forma

Hebr. 12. 2 DEi esset, cucurrit exsultans, *propositoq; sibi gaudio, sustinuit crucem, confusione contempta*, tali animo fideles Christi, filios DEi germanos, ad passiones festinare convenit.

PARAGRAPHUS XI.

Matt. 26. 44. ## *JESVS orat Patrem tertiò.*

PRÆDICTIO.

Ps. 68 4. *Laboravi clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ, defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum.*

STROMATA.

1. Sæpè aliàs orabat Dominus JESUS, sed nunc orat nouo modo & exotico, interrumpit enim orationem: & nunc Patrem orat, nunc suos revisit Discipulos, tum quia eos amabat, tum quia ipsis timebat ab eo, qui illos *ad cribrandum expetebat*, videbatq; jam ex ijs Iudam captum.

Luc. 22. 32.

2. Repetit Orationem Dominus JESUS, quia tunc maximè ipsi adversabatur Diabolus, volens impedire salutem mundi: in cujus rei typo, visus est JESUS Sacerdos magnus stans & orans pro populo Dei, in vestibus fædatis, & diabolus stare à dextris ejus. Ubi cum Sacerdos stare dicitur, orare perhibetur. Non potest enim aliter Dæmon repelli, quàm orando. Sicut namq; Leo nõ fugatur à grege, nisi ignito aliquo terrore conspecto, ita diabolus, nonnisi ardenti oratione repellitur. O quàm ignitus torris & carbo Christus in hac oratione, ardens amore, feruens resignatione, candens desiderio, æstuans salutis nostræ curâ!

Zach. 3. 3.

3. Orat tertiò. an quia Sanctissimæ Trinitati supplex est, & numen ejus ab humano genere violatum, deprecatur: unde etiam repetit eundem unumq; sermonem in oratione sua triplici, tanquã uni in substantia, trino in Personis Deo eam funderet? An quia pro Trinitatis Divinæ imagine repurganda in Hominibus orabat: idq; in tribus, in memoria scilicet, in intellectu, in voluntate? An quia pro Hominibus, triplicis legis (naturæ, Scriptæ, Gratiæ) præuaricatoribus orabat? An ob tria, per quæ cadimus; Suggestionem, Delectationẽ, consensum? An ob tria, in quæ cecidimus: Impotentiam Passionis, cæcitatem rationis, immunditiam mentis? An ob ignorantiam nostram triplicem, in discernendo honesto & turpi; vero & falso; commodo incommodo? An ob triplicem stultitiam nostam, quam

A nobis inesse monstramus, obliuiscendo, negligendoq; deflere præterita, amando & captando præsentia, instabilia, non præuidendo curandoq; futura ingruentia. An ut impetret nobis, pro peccatis præteritis veniam, præsentibus emendationem, futuris cautelam? An pro delendis peccatis nostris, corde, ore, opere admissis? An pro impetranda nobis spe à Patre, Fide à Uerbo, Charitate à Spiritu? An ut tres concupiscentias nostras retunderet, carnis, oculorum, vitæ? An ut tres Hostes nostros 1. Ioã. 2. 16. frangeret, Carnem, Mundum, Diabolũ? Sic orabat David ter in diem *mane, meridie, vespere*. Paulus, ter oravit pro sti- Ps. 54. 18 mulo suo à se removendo. idem à Da-

B niele, & Petro Apostolo factitatum legi- 2. Cor. 12. 8. mus. An quia triplici affectui, quo tunc angebatur, scilicet Amoris, Timoris, Tristitiæ, satisfaciebat.

4. Nunquam tanta causa, à tantis agitata oratoribus: apud tantos cognitores sive Auditores: ergo etiam nunquam tantis Eloquentiæ certatum est viribus ac conatibus. Auditores Sanctissima Trinitas. Orator pro utraq; parte, Æternum Verbum Incarnatum. Causa sanguinis est ac vitæ Christi, incolumitatis mundi atq; salutis, Gloriæ DEI: & quæ unquam majores, difficilioresq; causæ? Non ergo sine causa sæpiùs repetitur oratio, resumuntur argumenta: innouantur affectus: usq; ad agoniam, ad sudorem, ad sanguineum

C imbrem decertatur.

5. In funiculis Adæ, trahebat Deus ad se se Hominem: Christus Homo personam sustinens Hominum in funiculis ijsdem trahit ad se Deum: funiculi Adæ sunt verba blanda, his utitur Christus ad Deum, *Pater Abba. Pater mi, omnia tibi possibilia sunt &c.* Mar. 14. 36. Hos funiculos triplicat, ut difficiliùs rumpantur, ideo triplicat orationem, utq; à terrâ ad Cælum pertingant, prolixiùs orat.

6. Discamus Mortales, discamus non pigritari ad orandum, & supplicandum DEo: vel quia miseri, vel quia indigi, vel quia mali sumus, & sine DEo nihil sumus, habemus, possumus. Vel quia honor noster est, colloqui cum DEo,

D quo majorem habere non possumus. Orat misericordia, & non orat miseria! orat innocentia, & non orat iniquitas! orat Medicus, & non curuatur ægrotus! orat

orat Majestas, & non orat vilitas! orat opulentia & Dives Deus, & non orat pauper & Mendicus Homo!

7. Discamus etiam modum & normam orandi, quam in hac Oratione Dominica propositam habemus. Idcirco enim nulla Christi Oratio ita nobis disertè explicata est ab Evangelistis, ut ista in Horto: planè acsi ea sola nobis deberet esse forma orandi!

Prima igitur qualitas orationis hujus est *Solitudo* & ab omnibus non solùm curis ac interpellatoribus, sed etiam spectatoribus abstractio. Basilius Sanctus, propter tria, solitudinem docet requiri ad Orationem. 1. Quia major est libertas, & meliùs sensa animi interniq; motus exprimuntur. 2, Quia abest inanis gloriæ periculum, unde magnæ perfectionis est, ita priuatim orare, quomodo oras in publico. 3. Quia abest interruptor, & qui obstrepat.

Secunda qualitas hujus Orationis: *Maxima Reverentia* in ipso orationis loco, quantumvis secreto, *positis genibus procidit in faciem &c.* Matt. 26. 39. Luc. 22. 41.

Tertia qualitas huius Orationis, *Attentio.*

Quarta qualitas: *Fiducia*

Quinta qualitas: licitorum & DEo placitorum *Postulatio.*

Sexta. Ex toto corde atq; animo in Divinam voluntatem Resignatio, propriæq; voluntatis ac utilitatis Abnegatio & oblivio.

Septima: contentio in orando; orauit enim usq; ad agoniam, usq; ad sudorem & quidē sanguineum Dominus.

Octaua: Perseuerentia Orationis; orabat enim Dominus prolixiùs, & orauit tribus vicibus repetita oratione.

Nona: Potest hoc etiam inter virtutes orationis numerari, ut ita orationi instetur, ut tamen ea, quæ officij ac muneris, maximè quæ ad curam salutemq; proximorum pertinent, non negligantur: quomodo nunc Dominus noster, ita Patrem Cælestem pro vitâ suâ, magis verò salute nostra orabat, & tamen Discipulorum curam atq; eorum exhortationem, ad vigilandum orandumq; nō intermittebat.

PARAGRAPHVS XII.

JESVS à Passione liberari postulat. Mar. 14. 36.

PRÆDICTIONES.

Ædificavit in gyro meo: circumdedit me felle & labore: sed & cum clamavero & rogauero, exclusit Orationem meam. Thr. 3. 5

Clamo ad te & non exaudis: sto & non respicis me, mutatus es mihi in crudelem. Iob. 30. 2.

STROMATA.

Pater mi, Abba Pater, ô Rex gloriæ (Cōfidentiæ ac Amoris verbum est) quem enim Filius nisi Patrem Sanctissimum amet, & ad quem confugiat? *Si possibile est* si tu decrevisti per meas & propter meas preces mutare Decretum; si tibi placet, si Mundi saluti expedit: Non peto à te, ea, quæ tu non vis peti, nec peto fieri, quæ non decrevisti fieri: *Transeat à me Calix iste* Matt. 26. 39.

1. Hoc Verbum Naturæ est, quòd illi pretiosissimæ vitæ, omnibus etiam Angelicis vitis præferendæ, parci cuperet, unde se ab omnibus malis impendentibus orationis scuto liberat.

2. Transeat à me, ad meos; bibam illum ego solus, *non erit de gentibus vir mecum,* sed non soli mihi bibam; propino illum saluti humanæ. Is. 63. 3. Hilar. cō. 31. in Matt.

3. Paucis video profuturum meum Calicem, tam licet longæ & acerbæ Passionis meæ. ah! cur tam paucis? Pater mi, nolo ut prosit mihi, modò prosit pluribus, prosit omnibus *transeat à me iste calix,* portio ista fructûs, quæ mihi obuenire debet, ex hoc calice, transeat à me, ut pluribus possit prodesse.

4. Transeat à me: ô æterne Pater quid facies? Mundus eget, ne transeat iste Passionis calix, à Filio tuo: Filius obsecrat, ut transeat & amoueatur ab ipso. Amas Mundum, amas Filium, quid hic facies? Si transierit à Filio, væ Mundo, etenim mundus illum bibere debebit: Si non transierit, væ Filio! Quid hic facies Pater? inde vita Mundi, inde vita Filij postulante. Consolamini Filij Adam, consolamini: *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret* pro Mundo. Nimirum Filium veluti postposuit mundo.

5. *Transeat à me calix iste:* nolo ut calix omnis omnino transeat, sed desidero ut iste transeat: iste, quem mihi Iudas Homo pacis meæ; iste, qvem Iudæi, gens mea, & pontifices mei; iste, quem mihi os meum, & caro mea; iste quem mihi ciuitas mea; quem populus, à mē tot tantisq; ornatus prærogativis, illustratus miraculis, insignitus miserationibus, electus è millibus, parat propinare. Volo mi Pater, volo pati; sed ab

judæis,

judæis, hoc præsertim, nollem; quare si possibile est, transeat à me calix iste. Est quippe miserrimum & crudelissimũ circumueniri ab amico.

6. *Transeat à me calix iste*: per patientiam ego Mundum salvo Pater: oportetq; me pati & sic intrare in gloriam meam. idem fiat in prædestinatis meis, per patientiam currant ad bravium salu-
Luc. 9. 23 tis, *tollant crucem suam quotidie. in patientia*
Luc. 21. 19. *possideant animas suas, patiantur persecutio-*
nem propter justitiam &c. Et quia ego cali-
Matt. 5. 10. cem meum amanter, ardenter, sitienter, constanter, libenter bibo pro ipsis, bibant & ipsi eodem modo, pro mea, tuaq; Pater mi gloria; pro salute propria. Transeat ergo hic Calix à me, & qui propter illos inebriat me, inebriet etiam illos propter me: accipe Pater mi de hoc spiritu & amore meo feruenti, quo Calicem meum bibo, passionemq; subeo &
Hilarius perfero: ac eum electis meis propina &
co. 31. in tribue & infunde, & sic *transfer hunc Ca-*
Matt. *licem à me.*

Marc. 14. 26. 7. *Transeat à me Calix*: non diu me mors absorptum teneat, sed tantùm pertranseat me: nè forté lætetur inimica mea super me: sed magis, ut in illo exaudias me, quod pridem per os Pro-
Ps. 15. 10. phetæ mei rogaui te: *non dabis Sanctum videre corruptionem.*

Mar. 14. 36. 8. *Pater mi, Pater, Abba Pater.* Olim quando in Horto DEus vocabat Adamũ. fugiebat Adamus & abscondebat se, & & refugiebat audire vocem DEi. Nunc oppositum accidit. Novus Adam Christus DEum in Horto quærit, vocat, invocat: sed DEus fugit & se se abscondit & vocem ejus audire abnuit.

PARAGRAPHVS. XIII.

Matt. 26. 29. & 42 Luc. 22. 42.

JESVS permittit se voluntati Paternæ.

FIGVRA.

1. Reg. 3. 18. *Heli puniendus à Deo, accepto nuntio comminationis Dei. dixit: Dominus est, quod bonum est in oculis suis faciat.*

2 Reg. 15. 20 *Dauid fugiens Absalonem dicebat: faciat Dominus quod bonum est coram se.*

STROMATA.

1. ETiam in Mortis ac talis quidem mortis deprecatione, non vult suam, sed Dei Patris fieri voluntatem Dominus JESUS. ah! infelices nos, qui nusquam sive in Divinis, sive in humanis, sive in animæ, sive in corporis negotijs atq; officijs non nostram propriam volumus fieri voluntatem.

2. Et cujus tandem fiat voluntas bo-
A ne JESU, si tua non fiet? cujus fieri dignum erit, si tuam fieri dignum non est? sed tamen Domine JESV te obsecramus ut petas & efficacissimè petas Patrem, ut non tuam sed suam Paternam faciat voluntatem in præsenti: nam si tua voluntas fiet, jam Patris non fiet, jam salus mundo peribit: ut ergo salvetur mundus, ut vivat homo, ut tu Salvator fias, ut honorificetur tuus Pater, non tua, sed ejus voluntas fiat.

3. Hoc dicere, Domine JESU, mihi magis convenit quàm tibi; nam tua quidem voluntas Sancta, pia, rationalis, justa & honesta fuit: at mea qualis? cæca nimirum, perversa, mala, inconstans, malè sana ignara, dura & obsti-
B nata. O non hæc fiat voluntas! sed fiat voluntas tua, voluntas æterni tui Patris, & fiat ita in terra, sicut in cælo fit, ab illis & in illis beatissimis cælitibus; fiat ita prout est in corde Patris æterni, suavis, efficax, absoluta, gustabilis, perfecta.

4. O quàm ego felix essem, si non mea sed tua fieret voluntas in me, de me, per me Domine Deus meus: an non felix structura ad perpendiculum facta? an non felix imago ad exemplar & Archetypon formata? an non felicitas est conformari Regulæ per omnia?

5. Si bona est voluntas tua Dominè JESU, quare non fiet? si mala, quomodo tua? & quomodo abs te postulata? At enim & tua est, & bona est, & postu-
C latur ut fiat, & tamen non fiet, quia meliori cedit, hoc est, illi quæ interim placuit magis ei, cujus placitum, Regula est volendi. Nam si illa demum voluntas bona est, quam Deus vult, illa utiq; erit melior, quam Deus magis vult: jam verò, ut aliud nihil sit: certé melior est illa voluntas, quæ non suam sed Dei vult fieri voluntatem, quàm illa, quæ aliquid boni fieri petit à Deo, esto non sibi habeat contrariam Dei voluntatem. Itaq; & hoc quod Christus volebat, bonum erat, & hoc quod non suã sed Dei Patris potiùs voluntatem fieri volebat, meliùs longé erat: proinde magis hoc quàm illud Christus Dominus eligens dicebat; Non mea, sed tua voluntas fiat.

6. Quam olim per prophetas ante sui
D conceptionem, & quàm postmodum in prima sui formatione Resolutionem voluntatisq; propriæ cum Divina conformationem Dominus JESUS fecerat:

In capite

Ps.39.8 .9(*In capite libri scriptum est de me, ut facerem*
Ps.39.7 .*voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Hostiam, & pro peccato non postulasti, aures autem perfecisti mihi, tunc dixi: Ecce venio*) & in quâ ejus *Conformata voluntate* teste Apostolo *sanctificati sumus*, hanc eandem in Præsenti approbat, innovat vocem, habet & in hac voluntate nos omnes, vivificat atq; sanctificat. O quantum situm est in voluntatis Divinæ amore atq; conformitate!

7. S, Leo. s 7: de Passi. de hac voce Christi: *non mea voluntas* &c. sic ait in fine serm: Hæc vox capitis, salus est totius corporis, hæc vox omnes fideles instruxit, omnes Confessores accendit, omnes Martyres coronavit. Nam quis mundi odia? quis tentationum turbines? quis posset persecutorum superare terrores? nisi Christus in omnibus patiens Patri diceret: *Fiat voluntas tua.* Discant igitur hanc vocem omnes Ecclesiæ filij, magno pretio redempti, gratis iustificati.

PARAGRAPHVS XIV.

Luc.22.46 *Jesus visitat & tandem excitat à Somno Discipulos,*

PRÆDICTIO.

Ps.68.21. *Sustinui qui simul contristaretur, & non fuit; & qui consolaretur, & non inveni.*

STROMATA.

1. Docet activam vitam conjugendam esse contemplativæ, tunc enim rectè perfectio spiritualis procedit, quando orationi seu contemplationi operatio succedit.

2. Ille cum fructu & auctoritate alios corripit & excitat dormientes, qui
Ps.5.5. ipse dicere potest illud Dauidis: *Mane asta-*
Ps.62.2. *bo tibi & videbo, quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.* Et illud: *Deus Deus me-*
Ps.118.148. *us ad te de luce vigilo.* E illud, *Præveneruni oculi mei ad te diluculò.* Et illud: *Ani-*
Isa.26.9. *ma mea desideravit te in nocte sed & spiritu meo de mane evigilavi ad te Deus.* Qui deniq; instar Christi pernoctat in oratione Dei,

3. Ne existima satis esse, si Christus pro te oret: oportet insuper, ut tu quoq; pro te ores, vigiles, labores cum Christo, cum auxilio Christi. Non ergo dicas: Christus pro me oravit, passus est satisfecit. Verùm id quidem est, sed quid respondebis Christo obiectanti: *Simon dormis? sic! non potuistis unà horà* Mat. 14. *vigilare mecum? vigilate, & orate &c.* Vi- 37. des quod tuam quoq; requirat colla- Matt. 26. borationem. 40 & 41.

4. Ut quid solis Discipulis tuis dormitantibus molestus es Domine Iesu!
A Nunquid illi soli dormiunt? & cur nō ob eandem causam excitantur omnes à te? an non omnibus vigilare contra tentationes & tecum excubare atq; orare incumbit? Nimirùm non tangitur Iesus somnolentiâ secularium, vel subditorum, sed spiritualium, sed Prælatorum, sed ad studium, stadiumq; perfectionis vocatorum: *Nam quis cæcus* (a- Is. 42. 19 it per Isaiam) *nisi servus meus? quis surdus, nisi ad quem nuntios meos misi? Vos estis sal terræ, si sal evanuerit, in quo salietur?* ait Dominus Matt. 5. 13

5. Adverterat Dominus IESUS malignos spiritus esse accinctos ad perdendum Apostolos, Carnem autem & sensum Apostolorum infirmum ad re-
B sistendum, ideo illos excitat, visitat, animat, hortatur, omne boni Magistri & pastoris officium, & si aliàs pro se satis solicitus implere non omittit.

6. Indignum videbatur (& sanè meritò) Christo Domino, vigilare Iudam ad perdendum & prodendum eum hostibus, dormire vero Discipulos ad consolandum ipsum simulq; orandum cum ipso. Sed scilicet *Filij huius seculi prudentiores sunt filijs lucis in generatione sua.* Luc. 16. 8

7. Plures dormiebant & solus Simon arguitur nominatim, Nempe ille nuper amplius locutus fuerat, fervorisq; & animi promiserat. meritòq; saltem ab illo plùs exigitur. Præterea Si-
C mon quasi Caput erat aliorum, cuius erat, exemplo & verbo præire aliis & monitum Christi explere vigilando, orando. Ad hæc, nominatim pro illo oraverat Christus ut confirmaret Fratres, nominatimq; arguitur somnolentiæ importunæ. Et cur non Petrus, sed Simon vocatur? Non Petri quod Christus dederat, sed Simonis quod ante vocationem Christi habuerat, nomine compellatur. Non enim tunc Petrus erat, sed planè Simon, non fortis, sed ipso somno victus, non sequebatur Christum oran-
D do, sed deserebat dormitando.

PARAGRAPHVS XV.

Luc. 22. 43. *JESVS ab Angelo confortatur.*

FIGURÆ.

Ge. 32. 28. *Jacob timens fratrem Esau ab Angelo roboratur.*

Dan. 10. 19. *Noli timere vir Desideriorum; pax tibi; confortare & esto robustus.*

Ios. 1. 6. *Confortare & esto robustus tu enim forte divides populo huic terram pro qua juravi Patribus eorum; confortare igitur & esto robustus valde.*

STROMATA.

1. O Quàm durum! quàm verè æneum cælum experiris Domine IESU! ter oràsti, sudàsti, agonizàsti, & neminem tanto conatu atq; sumptu, præter unicum Angelum exoràsti.

2. O æterne Pater, quare non Tu ipse, quare non spiritus Sanctus consolatur Filium tuum: sicciné indignus ille est, quem vos in persona vestra visitetis & solemini, sed locò vestri ipsorum, Angelum mittitis.

3. O Angeli Sancti! quid hoc tandem B est, quòd adeò tardatis ad ministrandum Christo? olim in deserto cùm iejunàsset ac tentatus esset, tandem tandem vix ad ministrandum accessistis nunc etiam dum est pavidus, tædiosus, mæstus, dum est Anima ejus usq; ad Mortem tristis, unicus tantùm, isq; satis tardè consolator adest! Nunquid Humanam naturam, Deo quidem semper rebellare ab initio Mundi assuetam, etiam in Christo persequimini! refugitis? contemnitis? An fortè & vos *persequimini Christum sicut Deus*? An fortè ad Christi nunc tardatis, ut olim ad Christianos promptiùs accurratis? An Christum vestrâ præsentiâ minimè egere ad vertitis? An tanta illa IESU Christi C DEI & Domini vestri certamina contuentes, admiratione & stupore defixi hæsistis, officiiq; vestri erga Christum obliti estis?

Matt. 4. 3.

Iob. 19. 22.

4. Satis longos & validos atq; fortes Dominus IESUS texuerat funes & in cœlum miserat, ut ijs Deum ad se traheret: neq; tamen traxit præter unum Angelum. Et quomodo verum est, mi *Domine IESU* illud, quod paulò pòst Petro dixisti: *An putas quia non possum rogare Patrem, & exhibebit mihi modò plusquàm duodecim legiones Angelorum?* scilicet quando tertiò orabas, per otium, positis genibus, prostratus in faciem tuam venerandam, negligenter tunc orabas? nihil certè minùs. Sudor D id sanguineus & agonia testatur. Cur ergo tunc duodecim legiones non impetrabas? Equidem *Domine JESU* credo, quòd Angeli, quando te adhuc liberè & procul à vinculis hostibusq; viderent, ad tuum auxilium non festinabant: at quando circumdabaris, capiebaris, ligabaris, indignissimè tractabaris ab hostibus tunc turmatim omnes A accurrisent. Cæterùm Tu neq; tunc ullo eorum egebas neq; duodecim legiones volebas. Nam si uno illo, *Ego sum*, abiecisti hostes simul omnes in terram, quantò magis si ad agonem & sudorem usq; repugnare hostibus voluisses, in nihilum illos millies solo voluntatis nutu redigere potuisti.

Matt. 26. 53.

Ioan 18. 5.

5. Veniente Christo in fine mundi. *Virtutes cælorum movebuntur & stellæ cadent de cælo.* Eunte autem Christo ad mortem & ad judicium subeundum, nulla est virtus mota Cælorum, unus tantùm commotus est Angelus; ut quid hoc? an indigniùs & periculosiùs est DEUM judicare, quàm judicari, ut tunc assistentiâ opus habeat Ministrorum, nunc non item? Non sanè. Sed nimirum nec Regnum nec judicium Christi fuit tunc de hoc mundo, & ideo etiam Ministros Regni ac judicij sui, neq; de hoc neq; de alio habere voluit mundo. Ad hæc, horrendior est furor & ira judicis Dei, quàm furor humanus; & ideo alia erit forma Christi venturi ad judicandos homines, & alia erat euntis ad judicandum ab hominibus. O quis Hominum non timebit judicaturum? *quis poterit cogitare DEum adventûs eius: & quis stabit ad videndum eum?* Mal. 3. 2.

Matt. 24. 29.

6. *Confortat Angelus JESUM.* ô Christi humilitatem, Angelicam etiam hoc est servuli sui consolationem non respuentem! Ego infelix nullius mihi egere auxilio, consilio, solatio videor

7. *Confortat* Fortitudinem suam Angelus; decet equidem *ut flumina ad mare redeant.* Per Christum, Angele fortis es. quid ni illi fortitudo tua in diebus Carnis infirmitatisq; suæ subserviat:

Eccl. 1. 7.

8. Ecquæ fuit illa Confortatio. nisi divinæ voluntatis denuntiatio dicebat Angelus. Domine *Exaudita est oratio tua à Patre tuo, pro tua reverentia, sed sine modo, sic enim decet te implere omnem justitiam. Ecce si posueris pro peccato animam tuam, videbis semen longævum Cumq; exaltatus fueris à terra, omnia trahes ad te ipsum*: implebis scripturas, reconciliabis Patrem Mundo, auferes à conspectu

Heb. 5. 7.

Matt. 3. 15.

Is. 53. 10.

conspectu Dei peccata mundi, *alligabis*
Matt. 12. 29. *fortem illum,* humani generis adversarium & *armatum, vasaq; illius diripies,*
Matt. 28. 18. *dabitur tibi omnis potestas in Cælo & in terra*: Et insuper propter hoc, Pater tuus exàltabit te, *& dabit tibi No-*
Phil. 2. 9. *men, quod erit super omne Nomen.* Hæc itaq; quatuor, Angelus ille dixit Christo Domino: 1, *quòd ejus morte* glorificandus esset Pater æternus per totū Mundum. 2. Quòd Morte Christi Nomen ipsiusmet Christi clarificandum esset toto orbe super omnia alia nomina, 3. Quòd multa Animarum millia essent per eius mortem promovenda ad Cælum, & gloriám æternam. 4. quod eius Morte restaurandæ & implendæ essent ruinæ, cælestis illius Hierusalem ac Beatorum Angelorum. Et hæc forsitan esse diciq; posset glorificatio Christi áb Angelo: quam Theophylactus ex pluribus ádducit hoc loco, cùm ita loquitur: *Nonnulli autem*
Theophila. *sic dictum explicârunt curiosiùs, quia appa-*
enarr. in *ru-it illi Angelus glorificans eum & dicens:*
Luc. c. 22. *Tua est Domine fortitudo: Tu enim prævaluisti contra Mortem, & contra infernum, & liberâsti genus humanum.*

9. Quatuor Cáusas reperio, propter quas Dominus IESUS confortári & cō-
Heb. 2. 9. solari voluit & si non eguit. *Prima* est: ut naturam veram humanam in se ostenderet, *secundùm quam minor erat Angelis.* *Secunda*: ut se in illo Mortis & Passionis urgentis articulo ostenderet destitutum omni solatio. Nam nec á Deo Patre, neq; ex beatifico Animæ gaudio, neq. ab aliis solátium habebat, quod etiam multò evidentiùs expressit in Cruce iam pendens. *Tertia*: ut doceret orantibus & afflictis propter Christum, solatium Cæleste nunquam defuturum: & licet non impetrabunt quod postulabunt, obtinebunt tamen quod satis erit. *Quarta*: ut intelligeremus Angelos oranti-bus adesse idq; vel ut orantes dirigant in orando, vel ut ab hoste invisibili defendant, vel ut orationes ad DEUM deferant, vel ut solatia orantibus de Cælo afferant.

10. Sciendum verò quòd hanc Consolationem & confortationem Christo Domino, Angelus ille non internè sed externè, proferendo verba Consolatoria dedit; neq; illam ipsi affectivè tribuit (tali enim affectione Christus ab Angelo, non habuit opus) sed tantùm objectivè ac per modum proponentis, juxta dicta supra *n. 8.*

A

11. Hic Angelus, Christi Domini confortator, Supremus Princeps Angelorum, totiusq; Militiæ Cælestis fuisse creditur, quo apparente apud Christum Dominum dicitur etiam sub idem tempus illud appàruisse Gabriel Angelus Beatissimæ Virgini DEI Matri, eámq; similiter confortâsse & ad perferendos omnes cum Christo & pro Christo dolores animâsse atq; corroborâsse.

12. Modus Confortationis hujus, placet aliquibus talis fuisse: quòd Angelus apparens Christo quicquid ille tunc faciebat, etiam ipse faceret ad instar eius. Orabat cum orante, gemebat cum gemente; horrebat cum horrente; tristabatur cum tristante; flectebat cum flectente; uno verbo confortatio illa fuit imitatio Domini. Sic scilicet à nobis quoq; optimè confortatur IESUS, si imitamur dolentem IESUM, quod quidem nobis & incumbit justiùs & re ipsa præstare faciliùs & insuper est quàm Angelo utilius.

B

13 Angelus Sathanæ confortavit Evam, & animavit ad esum ligni scientiæ Boni & mali in Paradiso ad perditionem; Angelus lucis in Horto confortat IESUM ad esum ligni Crucis in salutem nostram.

PARAGRAPHVS XVI.

JESVS factus in agonia FIGVRÆ.

Jacob cum Angelo luctatur in timore fratris sui. Ge. 34. 9.

C

STROMATA.

1, Agonia significát Ludum & certamen. quæ naturaliter erat in Christo Domino inter partem superiorem & inferiorem, inter vitam & Mortem, inter dignitatem & ignominiam, inter Amorem & Passionē. Et erat nihil aliud, quàm repugnantia, sensûs dolorem ac Mortem timentis, rationis verò, eándem acceptantis, permittente interim Christi Divinitate, pati & agere quamlibet partem id, quod erat eius Naturæ.

D

2. Denuntiatâ fuit Christo Mortis inevitabilis sententia ac necessitas. Pars superior acceptabat illam, utpotè sibi pridem expetitám ob Patris vo-

& Honorem & ob alia innumera bona ex illa sua morte, promanatura. Inferior verò portio denuntiationem mortis, morte ipsa magìs horruit, O *Mors*
Eccl.41. 1 *quàm amara est memoria tua, homini pacem habenti in substantia sua!* Dictum est Chri-
Is. 38. 1. sto: *Cras morieris & morieris Tu Christe & non vives.* quidni extimesceret?

3. In illâ horâ dicebat Christus: *Circumdederunt me, dolores Mortis & pericula inferni invenerunt me. torrentes iniquitatis conturbaverunt me.* Quod vero di-
Ps. 17. 5. cebat, hoc sine dubio & sentiebat. Hinc lucta cum doloribus Mortis cum periculis inferni, cum torrentibus iniquitatis, hoc est, infernalium & iniquissimorum hostium, atq; inde in tantis angustiis agonizatio talis, qualis esse solet jam jam morientium.

4. Erat altercatio inter sanctissimam illam carnem & Animam Christi Domini. Dicebat illa ad Animam:
Vide in- O Anima, ut quid deseris me, & tan-
fra 7. de tis malis objicis, quæ tibi hactenus fui
Christi à per omnia obsequentissima? quid pec-
Deo dere- cavi in te? quid commerui? quid tibi
lictione. in me displicuit? in quo unquam contristavi te, vel ad horam? Respondebat Anima: O Caro mea satis bonum præstas mihi in te hospitium, nec habeo in quo accusem & adverser tibi, sed tamen, *sicut mandatum de-*
Ioã.14.31. *dit mihi Pater, sic facio,* quòd te hisce doloribus & tam amaræ morti objiciam, non est fastidium tui, sed imperii Patris & amor humani generis, de quo & tu sumpta es. Noli timere, ego revisam te & resumam ac resuscitabo
Ps. 15. 10. in triduo in æternumq;. *Non dabo Sanctum meum, videre corruptionem:* Sic ergo
Matt. 26. in Christo Domino *Spiritus erat prom-*
41. *tus, sed caro infirma.* Arma Carnis,
Mar. 14. & sensus, hæc erant: *Primò* Naturale
38. est (dicebat sensus) omni Creaturæ conservare se, refugere destruentia, maximè mortem violentam. *Secundò* Sicciné vita mea & persona impetetur & excruciabitur? siccine de hominibus meritus sum, propter quos tanta & talia aggressus sum? hacciné *sterilitate*
Ps. 34. 12. imò immanitate, *retribuent mihi mala pro bonis meis?* *Tertiò* Hem quam injusta, ignominiosa, crudelis: mihi paratur mors? *Quartò* Quantus ille furor perdere me volentium & parantium? *Quintò* singulæ seorsim sumptæ mihi ingruentes pænæ, en quàm sunt acerbæ & corpori intolerabiles! & quantò acerbiores erunt omnes simul? tali &

A tam tenero corpori atq; sensui, tam Arctè tamq; concorditer cum Anima conjuncto! O Anima, quàm durum tibi erit ab hoc corpusculo revelli & quidem adeò violenter revelli! O Ratio! videturné tibi, rationi consonum, sic affligi? sic excarnificari corpus innocens, nullo merito, nullo fructu tuo, nulla necessitate? *Sextò* Nunquid non suppetunt aliæ rationes, commodiores hominum juvandorum & voluntatem Paternam explendi? si mori Pater vult, moriar: sed non adeò violenta, infami morte! Iam verò è contra Rationis arma hæc erant. *Primò* Verum est náturam à morte refugere, sed quàm multi hunc naturæ appetitum ratione fregerunt, morientes animosè
B opportuno tempore & causâ. *Secundò* Amor mori vult, Amorem autem morte vinci non decet: quippe fortior morte debet esse dilectio, *Tertiò* Ad hæc, *scriptum hoc est in capite libri* Divini *de me, ut facerem voluntatem* Ps. 39. 8.
Dei. *Quartò* Neq; ego contradixi,
immo *volui & hánc Dei legem reposui* Ibid. 9. & 8.
in medio cordis mei, absq; dubio explendam, in quâ voluntate jam pridem Mundus sanctificatus est *Quintò* Omnino, etiam necessarium est impleri figuras, & prophetias: quomodo autem implebuntur, si *calicem quem dat mi-* Ioã. 18. 11
hi Pater non bibam? maximè quándo hoc ab æterno ita præordinatum est de me à Patre, & à me ipso. *Sextò* Si e-
C go calicem hunc, ámaræ licèt Passionis & mortis non bibero: ergo adhuc Pater meus ceremonijs tantùm vacuis, puerilibus, & egenis elementis coletur; & non habebit veros adoratores, quales quærit, qui *adorent eum in* Ioã. 4. 23.
spiritu & veritate. *Septimò* Scis ô caro mea benè, me *non venisse ut solverem,* Matt. 5. 17
sed ut adimplerem legem in minimo æquè ac máximo puncto, etiám in uno ápice, Ioa. 19. 30
non implebo autem hæc omnia, nisi moriar & ita moriar tándemq; dixero: *Consummatum est. Faciliùs est cælum & terram transire,* quàm aliquid ex his, quæ scripta sunt in lege & psalmis & prophetis de me, à me non impleri. Non enim potest solvi scriptura, nisi forté velis, ut & ego fiam *similis alijs ho-*
minibus mendax. *Octavò*, Ad hæc, ego Ioã. 8. 55.
ista omnia facere, pati, & per hæc mori volo, ut postquam *sic posuero pro peccato animam meam, videam semen longævum* innumerabilium Sanctorum, Amatorum & imitatorum meorum, Adoratorumq; Paternorum, merearq; mihi nomen

Is. 53. 10. hi, *nomen super omne nomen*, in quo *omne genu flectatur*. *Nonò*. Insuper hanc ego mihi rationem ex voluntate etiam Patris mei constitui & delegi, Charitatis meæ ostendendæ erga homines, ut videlicet pro illis Animam meam ponam & ponam talibus in circumstantiis, in quibus illi evidentissimè cognoscant ineffabilem amorem meum erga se. *Decimò*. Deniq; ego pro reverentiâ & obedientia Patris mei æterni; Ioã. 14. 31. *& ut agnoscat totus mundus, quia ego diligo Patrem, sicut & Pater meus dilexit me, & sicut ille mandatum mihi dedit, sic facio*. Ob hanc utriusq; Patris in Christo concertationem (ordinatam tamen) erumpebant ex ore Christi Domini, illæ tam Matt. 26. 39. disparatæ voces: *Pater si possibile est transeat à me Calix iste*. Et Contra: *Verumtamen non quod ego volo sed quod tu, fiat voluntas tua*: Marc. 14. 38. *Caro infirma, spiritus promptus*: Matt. 26. 46. *Transfer calicem hunc à me*. Et *Ecce appropinquavit qui me tradet, surgite, eamus*.

5. Erat grande certamen inter omnes Creaturas & Christi mortem, Omnis creatura habet aliquam portionem in homine, ideo teste S. Gregorio, Homo seu humanũ genus omnis creaturæ nomine intelligitur, quando Evangelium prædicare omni creaturæ Apostoli à Christo jubentur, consequenter, & in assumpta per verbum æternum Humanitate, in quâ non tantùm continentur, aliquâ ex parte, omnes creaturæ, sed etiam ad dignitatem maximam exaltatæ sunt, iuxta quod Apostolus dixit *in ipso* (scilicet Christo) Coloss. 1. 16. *omnia creata sunt, in cælo & in terra visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes &c.* Ex quo fundamento sequitur, quòd Christo sentiente mortem senserunt singulæ creaturæ, putaveruntq; ipso tanquam Auctore & Principe suo mortuo, se quoque morituras, & veluti arefacto fonte, rivulos, cessaturas. Hinc unaquæquè dissuadere conata est Christo Domino mortem. Et irrationabiles quidem ajebant: Ergonè fiet hoc ut nos dicamur factæ esse à Deo mortuo, & non sentiente atq: vita in Cruce spoliato & sepulto &c. Ergonè habebimus Deum Dominum Gubernatoremq; mortuum similem nobis illiq; serviemus? Rationabiles verò dicebant sic: Nos ergo agnoscemus & adorabimus & colemus Deum-Hominem Crucifixum, excarnificatum? Nos ergo perferemus Deum nostrum, simulq; nos cum illo contemptui haberi, crucifigi, probrosissimaq; Morte in medio nostri affici? *Flebant* super his *Angeli* Is. 33. 7. *pacis* & quidẽ non soli sed cum ipsis pariter creaturæ dicentes: *Durus est hic* Ioã. 6. 61. *sermo mortis, & quis potest eum audire? Domine non fiet tibi istud*, alioqui *ibimus* Matt. 16. 22. *& nos & moriemur tecum*. At verò Christus Dominus respondebat omnibus creaturis, morte sua illas longè nobiliores evasuras, reparanda omnia, quæ sunt destructa, ac deordinata, sive in Cœlo sursum, sive in terra deorsum. Nihil periturum ulli creaturæ ex dignitate illa, quæ in ipsas redundabat ob unionem Hypostaticam. sed potius plurimum accessurum ex sua post mortem Resurrectione atq; Corporis glorificatione & in Cælos supremos super omnia creata exaltatione. Quare dicebat Dominus IESUS omni creaturæ mærenti & dolenti super se: *Nolite flere super me*, Luc. 23. 28. affligentes Cor meum, *finite modò, sic enim decet nos implere omnem* Matt. 3. 15. *justitiam*. *Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum* exaltaboq; omnia in me ipso. Hæc lucta gravis fuit Christo Domino, nam ut ait S. Leo: S. Leo ser. 6. de passione. *Perire voluit omnis creatura, quoniam per quem facta est, peribat: debebatq; hoc testimonium mundus Auctori, ut in morte ejus cessare vellet*. Et fortasse hoc debitum solvit, quando illo, in Cruce, elevato, *obscuratus est sol, terra mota est &c.* de quo suo loco.

6. Erat insuper lucta & agonia ingens in Christo, inter Dignitatem & ignominiam eiusdẽ Affectu & appetitu Honoris atq; curâ, nihil in Homine potentius: tantò hic est potentior, quantò quis est, & cognoscit se esse illo digniorem. Cùm ergo Christo Deo & Homini, proposita fuisset ignominia Crucis, statim occurrerunt, ex adverso, omnes Divinæ Excellentiæ: v.g. Æternitas, Ergonè morietur Æternus DEUS, principio & fine carens &c.? Impassibilitas, Sapientia, Omnipotentia, Veritas, Maiestas, Felicitas, Bonitas, & consimiliter absurda inferebant, qualia, & Æternitas inferebat. Deinde occurrerunt omnia indigna, quæ toleranda erant, Iudæ proditio, fuga Discipulorum. Negatio Petri. furor, mendacia, obstinatio, rabies Hostium. Populi antiquissimi, Dilectissimi, Consanguinei Iudaici abjectio. Ingratitudo Hominum omnium Idololatria tum redundans per omnem Orbem omni ævo. Hæreses & Apostasiæ Fidelium. Innumerabilis scelerum & peccantium multitudo. Salvandorum paucitas. Ex parte altera,

occurrit Amor magnus & justus proprii Honoris, debitus sibi ob infinitam suam in personâ Dignitatem ob *corporalem plenitudinem Divinitatis: in sese inhabitantem:* ut loquitur Apostolus, ob merita & beneficia plusquam innumera. Huic Adversario utriq; (Dignitati & Ignominiæ) restitit Charitas victoriamq; obtinuit persvasitq; ut sibi omnes servirent potiùs & cederent quàm obsisterent, idq; tum suæ, tum ipsarummet & exaltationis gratiâ, promittens illis bona fide, Passionem illam omnem Christi IESU processuram in maximam exaltationem atq; æstimationem, non tantùm perfectionum Divinarum, sed etiam illarum ignominiarum quas Christus erat toleraturus, ostendens futurum, ut tota Passionis indignitas (teste Chrysologo) sepeliretur in gloria Resurrectionis, & tota mortis acerbitas absorberetur in vitæ gloria. Charitati ita fortiter obnitenti accedebat in auxilium, DEI voluntas, quæ Christo summoperè placebat, quâ Christus vivebat, cui Christum mori & pati in decretis erat. Nihil autem illa decernebat, nisi quòd, ut in maximam DEI gloriam Christiq; redundaret statuebat. Atq; ita ex his luctis consurgebat, Agon Christi totus in imaginatione & objectatione rerum perpetiendarum in phantasia consistens.

Coloss. 2. 9.

7. Agonizat Christus pro te o Homo! agedum quem unquam tu agonem subiisti & tolerâsti pro Christo? Et nunquid meritò deberes resistere usq; ad sangvinem? nunquid meritò deberes servire Christo, non tantùm ad defatigationem, sed etiam ad defectionem, etiam ad exinanitionem.

PARAGRAPHUS XVII.

JESUS prolixiùs Orabat.

FIGURÆ.

2. Mach. 15. 14. *Hic est, qui multùm orat pro populo.*

1. Reg. 12. 23. *Absit à me hoc peccatum in Dominum, ut cessem orare pro vobis.*

STROMATA.

1. PRolongatis angoribus, prolongatur oratio: nempe morbo crescente crescere par est medelam & quantò graviora premunt mala, tantò A par est, magis insistere orationis remedio.

2. Non facitit hoc homines, ut in afflictione ad studia orationis ferveat, remittunt potiùs de fervore orationis, de fiduciæ Spiritu, de contentione subiectionis, sed dant se negligentiæ, dant torpori, dant murmurationi & immodestiæ, ad solatia creata convertuntur, abijciunt arma Animi, quæ tum potissimùm capessenda & stringenda erant. Quãdo enim arma capiet miles, nisi hoste urgẽte? Arma nostra, orationes sunt, & Arma quidem DEO ipsi potentia, quibus Iacob contra DEUM potens erat.

B

PARAGRAPHUS XVIII.

JESUS sudat sangvinem guttatim decurrentem in terram. Luc. 22. 44.

FIGURÆ.

Rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ, & cataractæ cæli apertæ sunt. Gen 7. 11.

Ostenderunt elephantis sanguinem uvæ & mori, ad acuendos eos in prælium. 1 Mach. 6. 24.

PRÆDICTIO.

Terra, ne operias sanguinem meum, neq; inveniat in te locum latendi clamor meus. Iob. 16. 19

Pulli ejus lambent sanguinem. Iob. 39. 30

C *Multo labore sudatum est, & non exivit de ea, nimia rubigo ejus.* Ezech 24. 12.

STROMATA.

1. O Verè *sponsus sanguinis* Dominus IESUS, qui hunc primum sanguinis arrhabonem, sponsæ suæ *in die Desponsationis & lætitiæ* suæ largitur. Exo 4. 25. Cant. 3. 11.

2. Sudorem hunc pondus peccatorum meorum expressit & ostendit, quibus & qualibus & quot ex toto corpore profusis lachrymis diu noctuq; mihi essent deflenda peccata mea.

3. Compassio, quam Christus Dominus habuit super justos suos (ita Aug. in libro sentent. Prosperi) qui-D bus quantæ erant propter justitiam & propter Nomen suum præparatæ pressuræ videbat, expressit hunc sudorem sanguineũ; discebat enim Christus Pontifex Summus noster ex ijs, quæ tunc ipse patiebatur & erat passurus, compassionem, & justorum suorum Ecclesiæ iam

ſtæ iam tunc oſtendebat, quòd illa A quoq; exemplo ſuo, eſſet etiam ſanguinem Filiorum ſuorum plurimum ſudatura, in tam acerbis Martyrijs ſeu illis violentis rarioribus, ſeu quotidianis voluntariis Eccleſiæ familiaribus.

4. Dum cogitat Paternum Honorem læſum, eumq; reſtaurare contendit, ex zelo & conatu, necnon ex labore ac difficultate ſudat & ſanguinem quidem ſudat. O quali contentione, diligendus es Domine DEVS?

Luc. 12. 50. 5. Ardebat patiendi pro nobis deſiderio & *baptiſmo* Paſſionis pro nobis cupiebat *baptizari*? ut ergo oſtenderet manifeſte, quomodò *coarctabatur* illâ cupiditate & exſpectatione, rupit & prævenit moras, ſponte ſangvinem o- B mnibus ex membris fudit, tanquam tardantis Paſſionis impatiens. Tardatis (ait) flagella, tardatis verbera, tardatis ſpinæ, tardatis clavi, haurire & fundere iſtum, quem cupio fundere, ſanguinem. Ergo tu cogitatio, tu exſpectatio, tu Deſiderium Flagellationis & coronationis & transfoſſionis, illũ exprime. Heu! ſi tanta fuit vis in exſpectatione! quanta fuit acerbitas in inflictione flagellorum! &c.

6. Mundum debitorem, ſe verò pro Mundo ſponſorem ſciebat Chriſtus Dominus, videbat mundum nec de ſolvendo ſolicitum eſſe nec ſi ſolicitiſſimus fuiſſet parem eſſe, ſe verò pro il- C lo fidem ſuam obligâſſe, ſic dilexit Mundum, ut quàm citiſſimè eum vellet expedire debito, ergo iam nunc cruento ſudore, primam penſionem ſeu Ratam ſolvit, aliàs brevi mox mox ſoluturus,

7. Tenero & delicato Agro DEI, multa & grandia pondera omnium totius mundi peccatorum erant ſuperimpoſita, quid mirum, quòd ea portando ſudet.

8. Sæpè ſcilicet Chriſtus, antea ſudaverat pro nobis: adeò, ut nunc aqueus ſudor fundendus defuerit? deerat ſudor aqueus, & Sudandi neceſſitas non deerat: immo ſi quando, tunc certè aderat; quid ergo ſupererat faciendum aliud, quàm ut ſanguinem ſudaret?

9. Omnibus membris omnibus po- D tentiis, infelix peccabat & ægrotabat & peribat Homo; IESUS membris plangit omnibus, & fuſo per omnes corporis ſui ſangvine, toti noſtræ Naturæ fudit, & exhibuit Medicinam propinavitq; ſalutem.

10 Ajebat Chriſtus: ſi tantopere ſanguis meus exigitur, eſtq; adeò neceſſarius, ut emundatio peccatorum ſine ipſo fieri non poſſit: ac propterea iſtæ mihi Paſſiones repreſentantur; ecce ego ſponte meâ, ſanguinem fundo, non eſt hiſce inſtrumentis opus.

11. Ægypti plagæ inchoatæ ſunt Ex. 7.20. ab aquis verſis in ſanguinem, finitæ in Oseæ. 13. 1. morte primogenitorum. Grandis Ægyptius Chriſtus eſt (*ex Ægypto vocavi Filium meum*) ergo prima ejus pæna pro aqua ſanguis, ultima erit mors primogeniti ex mortuis inter fratres. Chriſtus namq; teſte Apoſtolo: *primitiæ* 1. Cor. 15. 20. *dormientium, primogenitus Mortuorum.*

12. Toto Corpore ſuo ſudat Chriſtus quia, quid eſt in Corpore ejus (Myſtico)? quod membrum corporis eius eſt, quòd eum non fecerit laborare & ſudare? *laborare me feciſti* (ait Iſ. 43.24. cuiq; membrorum ſuorum) *in peccatis tuis.*

13. Decurrit hic ſanguis in terram, heu me! quod iſtud omen? tam pretioſa res in tam vilem uſum cedit? An parum tui ſanguinis O IESU currit in terram etiam nunc, quando non eſt utilis tot infidelibus; quando calcatur à tot ingratis! &c.

14. Currit in terram hic ſanguis vide, ne Te effugiat! collige illum; O quantum Damnum! ſi perdideris? pretium eſt Redemptionis tuæ, vita Animæ tuæ, ſolutio debitorum tuorum. Quid dabis pro his, ſi hunc ſanguinem amiſeris? ſi cõtempſeris? ſi cõculcaveris? Olim fragmenta panum hordeaceorum Ioa. 6.12. colligi juſſit Dominus ne perirent, ſanguinis pretioſi guttas colligere pigebit? aut non colectas perire ſine damno nunquid erit?

15. Currit in terram hic ſanguis, nempè Abelis eſt, & clamare vult in Cælum de terra, pro terra.

15 Currit in terram, feſtinat nimirum, quamdiu calet & fervet lavare & calefacere terram cordium noſtrorum, nimis frigidorum, nimis fædatorum,

17 Currit in terram hoc præſagio dictum fuit primo ſanguini: *De* Gen. 3.19. *terra ſumptus es & in terram ibis.*

18. Currit in terram, quò enim Ibid. aliò? cæli non indigebant, inferis non proderat, terra opus habebat, terra inquam, cui *maledixerat* DEUS, terra Cordium noſtrorum Mortuorum & morientium: hæc enim terra cadaver exſangue erat, ubi vita & vigor gra-

tiæ servaretur, non erat. sanguis ergo Christi in hoc terrei cordis cadaver A decurrit, spes est, quòd istud cadaver, vitâ gratiæ vivet. Vivunt & revivifcunt pulli Pelicani, ejus sanguine respersi vivet terra etiam, hoc vivifico sanguine respersa & irrigata.

19. Currit in terram Sanguis: cave ne vox sanguinis clamet de terra contra te. Si lotus illo, redis ut sus lota ad volutabrum luti. Etenim si terra *venientem super se bibens imbrem* maledicta est: quid tibi & tuæ terræ fiet, talem sanguinis IESU Christi bibenti pluviam, si nullum fructum proferet? Heb. 6.7.

20. Sudoris causa pænitentia est: hinc Adæ dictum: *in sudore vultûs tui vesceris pane tuo*: hoc Adamo dictum, sed à Christo factum. O quàm dura B tua pænitentia Dulcis IESV! panis tuus voluntas æterni Patris, dum hoc vesceris, sudas, & quidem sanguinem! Vah! talinè potu opus ad talem Cibum? tali opus erat tibi bone IESU, tali opus esset multò magìs nobis: tali digna est etiam ipsa DEI voluntas, verè enim tam accuratè voluntas Divina implenda est, ut nec sanguineo parcendum sit sudori. Gē. 3.19

21. Agonizabat Christus, hoc est, pugnabat, quàm fortiter, sudor testis est. Nulla victotia sine sudore: credisnè quòd tantus sudor sine aliqua victoria est? Vicisti Christe, & nos liberâsti.

22. Vellus Gedeonis, (vel area illius) Animæ nostræ sunt: ô quis det hoc Divino impleri rore? Iud. 6.37.

23 Currit sanguis quasi guttæ in terram; ut guttæ & non flumina? à C guttis incipiunt flumina & fiunt. modicum exspecta, dabunt hæ guttæ fluvios brevî: en adest tempus & hora in qua Christo non licebit parco esse sanguinis sui.

24, Hortus est Mundus, Hortulanus Christus, Ira DEI & zelus non permiserunt rorem Benedictionis Divinæ fluere in hunc Hortum, quid faceret boni Hortulani cura? ut rorem gratiæ eliciat vel obtineat, rorem fundit sanguinis, & eo gratiæ rorem licetur. O Pater! vel pro isto pretio largire Horto isti tuum rorem,

25. Plantabat Christus Novum Paradisum, scilicet Ecclesiam: jam in eo posuerat Arborem vitæ, scilicet Eu- D charistiam, jam Lignum scientiæ boni & mali erat in eo, nempe Fidei & legis ejus Doctrina: opus erat fonte ex quo haberet Paradisus irriguum superius & inferius: Ecce fons corpus totum Christi: & omnia ejus membra rivi ejus, effusiones ejus, veræ *emissiones Paradisi.* O Fontem nobilem, cujus aquæ irrigant superficiem universæ terræ, quæ saliunt in vitam æternam quibus abluantur cæli, terra, inferi. Iosu. 15. 19. Cat. 4. 13.

26. Animæ piæ hunc oliveti Hortum ingredimini, vocem Christi clamantis, instar Iobi audite: *Terra, terra, ne cooperias sanguinem meum.* Non est quòd abomineris hunc sanguinem, mundissimus & virgineus est; non est quòd eum erubescas, meus est. Eras antea & terra impudens *frons meretricis erat tibi, noluisti erubescere!* ecce intingo te sanguine meo ut ab hac cerussâ si non erubescas, saltem rubescas. Ne cooperias sanguinem meum, væ enim, tibi si cooperueris. immo illum Patri æterno objice, & illo tanquam scuto & muro te contra iram eius defende. sanguis Agni in postibus arcuit percussorem Angelum, à Domibus Israëlitarum in Ægypto: hoc utiq; præstabit efficaciùs Sanguis Filij DEI, contra iram Patris ejus. Sit ergo tibi sanguis meus tanquam scutum inexpugnabile, quo te circumcingas, sit tibi paratissima contra morbos omnes Medicina. Sit tibi pignus mei erga te Amoris, sit Tibi in Testimonium mei propter te laboris. Ne cooperias sanguinem meum, habe illum expositum semper, ut omnibus quantum & quando volunt haurire ex illo liceat, & in usum convertere. Ne cooperias, nec claudas os sanguini meo, aperi potiùs, meliùs enim sanguis iste clamabit quàm Abelis, aut Zachariæ, vel allovum interfectorum populi DEI: illorum enim sanguis clamat vindictam, iste veniam, unde ne illum cooperias, sed potiùs illo cooperias peccata tua, quæ quia clamant in cælum contra te pro pæna, tu sanguine meo os illorum obtura, & clamori eorum, clamorem illius oppone, vocalior erit sangvis quàm scelus. Ex. 12.

27. Ex odoriferis herbis vi caloris extorqueri solent & destillare aquæ medicæ. sic in Christi Passione factum. ex Flosculo illo Corporis IESV, ignis Charitatis per Animam corpori insitam odoriferum & medicatissimum succum expressit. Quis mihi det ut sit *Caput meū plenum* hoc rore *& cincinni mei* istis *guttis noctium*! aspergat me *gutta* hæc vel una *roris antelucani* o Dulcis IESU Cant. 5.2. Sap. 11. 23.

28. De peccatoribus renuentibus A
Ezech.24.12. pœnitentiam agere, dicitur *Multo labore sudatum est ut exiret ab ea* (vineâ) *rubigo ejus, & non exivit.* Heu quanta nostra immunditia! si ea per tantum Christi sudorem non potuit mundari.

29. Corpus Christi guttis sanguineis respersum, est cœlum stellatum, A- Gen.26.4
brahamo DEUS promisit tot filios quot stellæ essent in Cœlo. Christo tam multiplicati sunt Filij seu fideles, quot guttæ, quot vulnera, quot dolores essent in corpore. Gē.22.17

30 Gutta lapidem cavat; & in eo petræ loco, in quo flexit,&sanguine fluxit Christus, vestigia impressa sunt genuum. An non cor meum saxis & petris durius, quod tam multis sanguinis guttis non cessit, non cedit hactenus.

31. Perfusa est jam hostia non tantùm aquâ sed etiam sanguine. Vide B 3 Reg.18.21.
ergo ô Munde, vide Cor meum *ne amplius claudices in utramq; partem.* Impleatur in te illud potiùs Iob. *Pulli ejus lambent sanguinem,* & vivent & vegetabuntur. &c. Iob.39 30 Vide Greg 31. Mor. c. 21.

32. Ferunt Christum Dominum abluisse sudorem suum aquâ Cedron. Malum omen, modicum solatii Christo futurum ex fuso & sudato sanguine: Aqua sunt Homines frigidi, mutabiles, inconstantes, quorum *pedes veloces ad faciendum malum* & deficiendum à bono, currentes, similes homini *contemplanti vultum Nativitatis suæ in aqua* & obliviscentis ejus Ps.13.3 Iac.1.23

33 Hanc esse ajunt vermiculi proprietatem qui de ligno nascitur, lignoq; vivit ac illud terebrat, quòd cùm experitur lignum durius, suo illud C sudore madefaciat, quò faciliùs rodere ac perforare possit. Tenerrimus ligni vermiculus Christus IESUS, de Synagogæ lignis natus. quoniam ea æquò duriora experitur, quoniam in Cordibus Filiorū Synagogæ fructū optatū producere, neq; corda saxea emollire potest, ideo sudat, non humorem quemlibet, sed cruentum, ut ejus efficaciâ corda mollire, & escam suam electam ex eis facere possit. O Filij Hominum! usq;quo gravi ad credendum & amandum corde, emollescite tandem ad vermiculi hujus sudorem tam pretiosum. Hugo Car in ps. 31. Ego sum vermis.

34. *Testamenti novi Mediatorem IESUM & sanguinis aspersionem melius loquentem quàm Abel.* qui contra Fratrem vindictam à DEO inclamabat, iste autem Christi sanguis, mundo misericordiam postulat *videte ne recusetis loquentem* D

Monet graviter Paulus & addit: *si enim illi non effugerunt recusantes, eum qui super terram loquebatur: multò magis nos qui de cœlis loquentem nobis, avertimus* Heb. 12. 24.

35. Sudat IESVS sanguinis guttas. Ireneus legit *globos.* An fortè sunt isti globi tormentarij ex fistulis membrorum Christi ejaculati ad expugnandam terram? ô si globulus aliquis feriat cor, ut expugnetur in obsequium Amoremq; IESU Christi!

36 Sudat Sanguinem IESUS: & bonus nimirum & diligens hortulanus est, qui novellas plantationes suas exarescere præ siti nolens, aquis & imbre sanguinis proprij eas rigandas putavit: gnarus alioqui nullum fructum allaturas, qui manere posset in vitam æternam, Hinc illud Ambrosii dictum: *Consummaturus IESUS susceptæ Carnis officia, cùm perfectionem in Discipulis jam videret, quos verborum suorum radice, fundaverat. Hortum ingreditur ut olearum novellas in Domo Domini plantaret: & justum palmæ florentem modo; vitemq; fœcundam rivo sui sanguinis rigaret.* Ab hac ergò rigatione, & oleæ pinguedinem, & vites palmitesq; dulcedinem, & palmæ fœcunditatem, & Cedri proceritatem multiplicationemq; quidni participent? quidni jam gloreantes dicant plantationis istæ per singulas: *Radix mea aperta est secus aquas & ros morabitur in messione mea.* Ambr l 3. de Spiritu S. c. 18. Iob 29.19

27. Sudat sanguinem IESUS. Ecce *rupti sunt omnes fontes Abyssi magnæ, & cataractæ cæli apertæ sunt.* Inundavit ergo Diluvium, non quo peccatores sed quo peccata peribunt. Abyssus magna IESUS, Fontes ejus, Corporis partes; & venæ poriq; ejus &c. Gen.7.11

PARAGRAPHVS XIX.

JESVS surgit, & obviam Hostibus Vadit. Ioā. 18 4.

FIGVRÆ.

David pugnaturus contra Goliath progreditur. 1. Reg 17. 48.

STROMATA.

1. NOn est fugiendi tempus, obviam eundum est tribulationi,

2. Quousq; sedetur? quousq; sternitur? surgendum, eundum est Christi Discipuli: & eundum obviam malis;

 obviam

obviam periculis, obviam contumeliis, A obviam Morti, ubi Christi gloria, ubi Animarum salus vocat.

3. Surgit Christus, jacebis tamen? Vadit Christus, hærebis tamen in loco? siccine sequeris, siccinè assequeris Christum?

4. Non vult Christus solus surgere, solus ire, quærit socios surrectionis & itionis; dum oraret, dum sudaret, dum mæreret, dum agonizaret, non ursit ad istorum consortium socios, connivebat infirmitati, at dum surgeret

Matt. 26. 46. dum iret, ait: *Surgite eamus.* Heus Vos Socij quiqui estis surgite, *eamus & nos*

Ioã 11. 16 *moriamur cum illo*, moriamur, conculcemur, vilificemur, pro illo.

5. Satis satis datum sopori & torpori satis infirmitati, satis carni & sensui. Habeat jam sua regna Ratio & Spiritus, tempus est attendere, non quid caro possit, sed quid Spiritus velit. B Satis timuimus, satis tæduit nos, satis tristes & abjecti fuimus, satis prolusimus, ex umbra in lucem & arenam eundum est. Non est jam timere, non est jam fugere? surgere opus est, ire, progredi, congredi. O quis det talem animum asseclis tuis Domine IESU, &

Luc. 9. 57. inter hos primùm mihi ut *sequar te quocunq; ieris* & si me oportuerit pro te in Carcerem & mortem ire!

6. Surgite eamus: ecce spiritus ante faciem nostram Christus Dominus; ecce scutum & murus; ecce Pastor ante oves vadit: nolite expavescere, paveant illi contra quos vadit, illi etiam paveant, qui præeuntem aut non sequuntur aut deserunt. C

PARAGRAPHVS XX.

Matt. 26. 46. *JESVM traditurus Iudas unus é duodecim appropinquat*

STROMATA,

1. HEu quid video! ex Amico Hostem; ex secutore persecutorem; ex Assecla proditorem: ex Conviva Occisorem! O Iudicia Dei Abyssus multa! quàm fidendum non est, nec de Sanctitatis statu, aut professione blandiendum. D Iudas à Christo ad ipsum Apostolatum vocatus & evectus; ab ipsomet Christo immediatè instructus, Apostolatu excidit, apostatavit, perijt! quis mihi pollicebitur securitatem & quis me jubebit esse absq; metu?

2. Tanti interest in timore stare, sincerè converti, minimos etiam defectus horrere: Exemplum si Iudas non est evidens & sufficiens, nullum satis est. Iudas ille electus Christi Discipulus & Apostolus in tali disciplinâ Diabolus factus est: heu quàm non Hierosolymis fuisse, sed isthic benè vixisse; non Christianum fuisse, sed in Christi schola Christianè vixisse laudabile est! Multi sunt in seculo Religiosi, multi in Religionibus Seculares, nemo miretur, nemo irascatur. Iudas inter Apostolos Christi, in schola & domo Christi, Diabolus inventus, immo factus est. Contra verò Cornelius, Miles, Centurio, Ethnicus, inventus est, Religiosus ac timens DEUM, cum omni Domo suâ.

3. Ah! de quàm multis hoc tempore Christus potest dicere: *Ecce appropinquavit qui me tradet.* Matt. 26. 45. Confitetur hodie, communicat hodie, tundit pectus hodie, lacrymatur hodie, templa obit hodie, sed postridie, post unum quadrantem horæ, me tradet & peccata nova, veteribus addet.

PARAGRAPHVS XXI.

JESVS osculo traditur hostibus á Discipulo. Matt. 26. 49. Mar. 14. 45.

FIGVRÆ:

Dixit Ioab ad Amasam: Salve frater. & tenuit mentum ejus quasi osculans eum. 2 Reg. 20. 9.

STROMATA.

1. VErè *non est pax impijs dicit Dominus.* Is. 57. 21. Hoc est apud impios & in animo impiorum. Quæ pax apud eos, quibus ipsum Pacis osculum proditionis signum? scilicet diligentibus maledictionem, omnia cooperantur in malum: virtutes quippe ipsæ fiunt eis ministræ nequitiæ.

2. Fugite fugite omnes, qui salutem vestram amatis, oscula peccatorum, blanda verbula, fulgida promissa, magnas spes, adulatorias laudes, admiratorias spectationes, montes aureos. Blanda sunt & pulchra sed proditoria. Non est alia apud impios munditıes nisi fallax, de-

cipiens, proditoria. & Mundus solâ mun- A ditiei externæ simulatione Mundus est, cætera nihil Mũdo immundius. utq; bellum, bellum est. sic mundus, mundus, id est minimè mundus.

3. Tradi voluit IESVS osculo, notans IESUM tradere, hoc est peccare frequentissimè osculo. An non osculo IESUM tradit, qui blanda voluptate inescatus peccat? qui amore sui & complacentiâ propriâ, æstimationeq; nimiâ cæcatus delinquit? Ergo delectatio inordinata, & amor proprius, immo omne peccati motivum, osculum est. Sic illa
Prou. 7. 13. apud sapientem *Meretrix occurrit in platea adolescenti & osculatur eum: Vota, ait, hodie feci pro salute tua &c.* & hoc est osculum impudicitiæ. Est & aliud Osculum Adulationis & Ambitionis, qualia fuere Absalo-
2. Reg. 15. 5. nis, *omnem venientem in porta osculantis*. Nec deest osculum fraudis & doli, quale hoc Iudæ ad Christum, quale fuit
2. Reg. 20. 9. Ioabi ad Amasam dicentis: *Salve mi frater*. Est & Osculum sacrilegij eorum, qui indignè Eucharistiæ communicant. Est etiam seductorium Hæreticorum, & eorum qui specie pietatis, incautas animas decipiunt, osculantur, Biblia & Christum produnt, Christianum autem perdunt. Addamus & Osculum politicum eorum, qui omnia osculantur & nihil amant, omnia confitentur & nihil credunt, omnibus pollicentur, & nulli præstant, omnes admittunt & nulli fidunt, omnia jurant & ubiq; mentiuntur, ubiq; boni & semper impij; quia nimirum in corde suo dixerunt: *Non est Deus*, sunt enim Athei. Osculis
Ps. 13. 1. istis est etiam adjungendum Osculum perjurii, eorum qui jurando DEUM osculantur, sed pejerando eundem exsecrantur. Reperiet qui volet plura oscula, quibus proditur Christus, offenditur DEUS, nullum enim peccatum absq; osculo est. Est etiam osculum sanctum quod exigit Christus à
Luc. 7. 4. Pharisæo: *osculũ mihi non dedisti* & imperat
2. Cor 13. 12. Paulus *Salutate in osculo Sancto*. Est Osculum Divinum quod petit Sponsa; O-
Cant. 1. 1. *sculetur me osculo oris sui*. Est Osculum Amicitiæ quale dedit Iacob Racheli veniens in Mesopotamiam, tanquam consanguineæ, quale sibi subtractum La-
Ge. 31. 25. ban dolet *ut oscularer filias meas*. D

4. Tanta fuit Christi Comitas & affabilitas, ut Proditor Iudas non dubitaverit hoc signum dare hostibus tanquam certus, se à Christo, admittendum ad osculum, & si is fraudum suarum minimè ignarus esset.

5. O Quantum Exemplum Mansueti & Amantis hostium Animi! Christus qui Matrem suam Sanctissimam, ad oris sui osculum admisisse nunquam legitur, cujus pedes osculari Magdalena veretur. Cujus corrigiã Calceamenti solvere Ioannes maximus de filijs Ioã. 1. 22.
mulierum non est dignus. Cujus Matt. 8. 8.
ingressum refugit centurio. Quem à se Luc. 5. 8.
exire deprecatur Petrus. Cujus fim- Luc. 8. 44.
briam Hæmorrhoissa furtim tantum contingit: Ad hujus Divini vultûs oscula Iudas Proditor, & venditor admittitur & pæne etiam invitatur. O Miraculã Mansvetudinis! Ubi sumus nos? qui verbulo irritati aut signo, sæpe nec sic quidem, sed solâ suspicione pro- B vocati, furoribus nec modum nec mensuram, nec tempus ponere novimus? &c.

6. In Psalmo ait Christus: *In via, qua ambulabam, peccatores absconderunt laqueum mihi.* Ps. 141. 4.
Via Christi fuit Charitas & Mansvetudo, in hac, Iudas laqueum Christo posuit & abscondit, quia illum osculo Amicitiæ & Charitatis prodidit.

7. Tam horrebat Dominus hoc Iudæ Osculum, ut recordatus illius in ultima Cæna, teste S. Ioanne *turbatus sit spiritu, & protestatus dixerit: Amen amen dico vobis, quia Unus. &c.* porro in psalmo vocat hoc ipsum Osculum Iudæ, Calcanei percussionem: *levavit contra* C *me calcaneum suum*: ac si ergo calcaneo esset percussus Dominus, sic sensit quando eum Iudas est osculatus.

8. Osculum est Symbolum 1. Salutationis faustæq; apprecationis. 2. Animorum Reconciliationis. 3. Pacis, securitatis & Concordiæ, seu Amici congressûs. 4. Intimæ Cordialisq; Dilectionis: At hoc Iudæ osculum opposito modo se habet. Est enim Symbolum. 1. proditionis & perditionis, 2. Animorum abalienationis. 3. Periculi, necis, & hostilis Congressûs. 4. Intimi odii & Cordialis contemptûs.

PARAGRAPHUS XXII.

JESVS Iudam Amici nomine dignatur.

FIGVRÆ

Venit Nicanor ad Iudam & salutaverunt se pacifice. 2. Mach. 7. 29.

STROMATA.

 1. Itane

1. ITane verò ô IESU, Amici tui sunt Proditores tui! si inimici tui, hoc nomine honorantur abs te, quomodo honorabis Amicos tuos? Hunc modum quærens nec inveniens David dixit: *Nimis honorificati sunt Amici tui DEUS.* Multum dixisti ô Propheta Sancte, sed tamen parum dixisti. Inimici DEI nimis honorificati sunt. Amici ergo plusquam nimis.

Ps. 138. 17.

2. Tu quidem inimicus es re, sed quia es Amicus simulatione, opto tibi ut sis quòd simulas, non sis quod dissimulas, Amice, Amicum te voco, esto.

3. Talis est DEUS noster & tanta Bonitas ejus, ut eam creata nulla possit excedere malitia, etiam in se peccantibus, Amicus est DEUS, si illi vellent Amici esse; paratus offensam nescire, si illi parati essent se illam nolle fecisse. Itaq; omnem etiam peccantem DEUS Amicum vocat, quia etiam peccanti sinum Misericordiæ & veniæ patentem offert. Satìs nobis esset ô DEUS, si peccantem non illicò punires, aut si spatium pænitendi dares. At bonitati non satis tuæ: dissimulas non punis, differs, ad pænitentiam vocas, invitas, compellis, rogas, intentas pænam ne irroges; offers præmia etiam pro eo, si quis abs te offenso & contempto velit petere veniam. Monstra hæc Bonitatis & In credibilia essent, si de alio crederetur non de illo, cujus Natura Bonitas.

4. Mihi crede Iuda, tu quidem animo malo oscularis me, sed tamen ex mea parte Osculum mihi gratissimum est, adeò, ut si tu velles pro hoc ipso osculo Amicus meus fieri, posses. Etenim osculum tuum initium est Gloriæ meæ, & ostium Redemptionis Humanæ, quod est Unicum votum Animæ meæ.

5. Tu quidem Iuda Animum Amicum deposuisti, sed ego minimè; proinde Amicus es, non quidem ex te, sed ex me. Ego enim proinde te prodentem atq; sequentem amo quantum ex me. Tuum vitium est, quòd malis, ut inimicum te potiùs, quàm Amicum amem. Mihi quidem & Bonitati meæ convenit, amare te inimicum mihi, sed tuæ id saluti heu non prodest, &c. Discimus ex hoc Christi facto & dicto, unde rationem petere debeamus, ob quam amare inimicos & persecutores valeamus. Non est in illis fortasse ut amentur: at esse in nobis debet, unde amari possint. Prodest nobis amare illos, propter hoc ergo amentur, quià fructuosè amantur, esto non mereantur. Si tamen non merentur, qui & si inimici sunt, attamen proximi sunt, benefactores & Magistri nostri in virtute sunt; Christi consanguinei, Amici nostri futuri sunt. Ergo quantumlibet quis amiserit, ut ametur à me, ego tamen non debeo amittere, propter quod diligatur à me. Sæpe enim Fratrem odisti (in futuro saltē & in DEI destinatione) & nescis.

6. Amicus Iudas Domine IESU? longè quæso sit Amicitia talis à me, Nam ista Amicitia ad illos pertinet, quibus tu dicis: *Misereamur impij & non discet justitiam,* ad illos pertinet, quibus olim dices: *Nescio vos.* & si in Nomine meo virtutes multas fecistis. Novit etiam DEUS simulare amicitiam; sed tunc maximè inimicus est, quando maximè Amicum simulat. Nunquid non Amicus est DEUS Impiis, *quando illorum via prosperatur, & bene est iis, qui oderunt eum?* Et tunc nonné *Prosperitas stultorum perdet eos?* Ad illos pertinet quibus dicitur in Evangelio: *Amice quomodo huc intrasti non habens vestem Nuptialem?* Ad illos pertinet, quibus item dicitur: *Amice non facio tibi injuriam an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum?* Observat Origenes; quoties Dominus dixit in Evangelio alicui: Amice tum semper illos fuisse parti Probos, suspectosq;, uti Exempla superiora probant, O nemo velit *æmulari in malignantibus,* aut *zelare super facientes iniquitatem.* quoniam &c.

Is. 26. 10. Matt. 25. 12. Ps. 36. 1. Matt. 22. 12. Matt. 20. 13. Ps. 36. 1.

7. Quod ego ultrò facturus erā, ô Iuda, tu prior facis: ego me spontè oblaturus eram Hostibus, ideoq; processi illis obviam; tu id facere prævertis: habeo tibi gratiam & ideò inter Amicos vel hoc nomine, te pono.

8. Nunc quidem non es Amicus meus, ô Iuda, sed olim eras & tu enim unus ex illis es, quibus dicebam quondam: *Iam non dicam vos servos, sed Amicos:* Ex illis es, quos Amicos & Filios sponsi, hoc est meos vocabam. Etiamsi ergo tu *mutatus es mihi in Crudelem:* ego tamen non mutabo nomen.

Ioā. 15. 15. Iob. 30. 21

9. Non respicit Christus ad factum Iudæ, sed ad Mentem; nihilominus non compellat mentem, sed factum; aliud faciebat Iudas extra, aliud cogitabat intus: aliud Christus voce loquitur, aliud intelligit & intendit mente. Proditorium & quasi ironicum fuit illud Osculum, ironica etiam fuit illa Christi compellatio.

PARA-

PARAGRAPHUS XXIII.

Matt. 26. 50. *JESUS Iudæ proponit, ad quid venerit?*

FIGURÆ

1. Reg. 16. 4. *Pacificusné est ingressus tuus?*

4. Reg. 9. 22. *Cùm vidisset Ioram Iehu dixit: Pax est Iehu? at ille respondit: Quæ pax?*

STROMATA.

1. NOn est ignorantis, sed Admirantis impudentiam, vox illa IESU Christi: *Amice ad quid venisti?*

2. Est vox commiserantis & infelicē Iudæ statum casumq; illi ipsi proponentis. O Iuda! videsnè, unde, quò devenisti? *memento unde excideris*, quò incideris? Parabat, immo paratus erat Christus exponere Iudæ, ad quid venisset seu devenisset, sed infelix ille audire nec parabat, nec paratus erat, ideo suspensâ oratione & interrogatione Christus alloquitur ipsum, & poterat ille percelli hac oratione moxq; ad cor redire, si obstinatio permisisset misero. Tanta est Cordis humani, suæ malitiæ & miseriæ, relicti obstinatio, ut omnes Miserationis Divinæ machinas eludere, omnes veritatis Divinæ radios, tenebris suis, obscurare possit. Quàm difficilè est creare homini seipsum sine creante DEO, tam difficilè est converti peccatorem, per semetipsum sine convertente DEO. Unde verè dictum est ab Augustino: *Majus esse miraculum Potentiæ DEI, in justificatione impii, quàm in creatione totius etiam mundi. Creans enim DEUS mundum non resistentem, superat Nihili ejus miseriam, convertens autem Impium reluctantem & rebellem, vincit obstinationis ejus Malitiam.* Accedit quòd DEUS creaturus Mundum, suam voluntatem obsequentem ad id habet, at conversurus peccatorem odientem & obluctantem habet voluntatem suam: *odio enim DEO est impius & impietas ejus.* Atq; ita deterior etiam status peccati impii quàm nihili. Ad quod respiciens Christus, de Iudæ atq; adeò cujussuis peccatoris statu dixerat: Matt. 26. 24. *Melius erat, si natus non fuisset.*

3. Quoties hæc vox in corde peccantium insonat: Christiane ad quid venisti? ab Innocentia ad reatum, à DEO ad Diabolum, à Cælo ad infernum! ubi est illa in baptismo, in confessione promissio? ubi illa emendationis voluntas? ubi prima illa virtus? primus fervor? &c.

4. O Iuda! si scires donum DEI, & quis est iste, quem tradis, quem vendidisti, vel osculo demonstras, ad quem venisti & accessisti nunc, qui dicit tibi hoc, quod audis! O quantæ saluti appropinquâsti Iuda! O quantam isto osculo salutem inchoas, si illam salutarem tibi facere ita nôsses, sicut salutare nosti! ô quàm ad paratum accessisti misericordiæ & gratiæ thronum! respice tantummodò & vide, ad quid veneris? Amicus eris si volueris, immo si vis Amicus esse, jam amicus es. Non facilè tibi iterum talis occasio obtinget, quæres illam apud sacerdotum Principes, sed dicent tibi: *quid ad nos? tu videris. &c.* Matt. 27. 4.

5. Si quis scire vult, quantum DEUS auxilij peccatoribus præbeat, vel ne peccent vel ut à peccato surgant, Iudam & Christum consideret. Certè deprehendet clarè ex Homine, perditionem ipsius esse Hominis, Deum autem jure dicere: *Quid ultra potui facere vineæ?* Istâ Domini ad Iudam compellatione, rupta fuissent saxa: sensissent illam insensibilia: cor autem Judæ non est illi commotum. Nempè tam durum est cor, quod peccato obsessum est! tantum habet obstinatio voluntatis pravæ ad resistendum DEO, ut nemo pereat nisi volens, nemo etiam salvetur nolens.

PARAGRAPHUS XXIV.

JESUS Iudæ proditorium Osculum exprobrat. Luc. 22. 48.

FIGURA.

Innotuit sermo Machabæo, quoniam (Nicanor) *cum dolo venerat ad eum: & conterritus est ab eo, & ampliùs noluit videre faciem ipsius.* 2. Mach. 14. 30.

PRÆDICTIONES

Hæc Christi Domini ad Iudam verba: (*O Iuda osculo Filium Hominis tradis*) respondent illis Psalmistæ verbis.

Si inimicus maledixisset mihi sustinuissem utiq; tu verò Homo unanimis &c. Ps. 54. 13.

Ps 40.10. *Homo pacis meæ, in quo speravi, qui edebat panes meos, magnificavit super me, supplantationem.*

STROMATA.

1. NOn sunt hæc verba, sed fulmina, quibus expugnare Christus, vel certè punire nititur Iudæ duritiem & impietatem. Gravior est inferno exprobratio ista, si illam peccator Iudas sentire voluisset! &c.

2. Non sunt hæc, verba, sed sunt amaritudinum Christi flumina! omnino in toto Passionis decursu admodum pauca Christus protulit, sed quæ cum majori protulerit amaritudine? quàm hoc unum, non invenio. Itaq; latens in hisce verbis amaritudo Cordis Christi, dici potest, edici & cogitari non potest,

3. *Non omnes qui dicunt mihi, Domine Domine, intrabunt in Regnum Cælorum.* Etsi multi se nominant Christianos, nomen usurpant, non omnes mercedem habent. Et Cain obtulit sacrificium, &

Luc. 22. 48. Iudas accepit osculum sed audivit: *Iuda osculo Filium Hominis tradis!* hoc est

Ambr. t. 4 l. 3. de spu. 7. c. 18. in fine. *Amoris pignore, scelus imples, & pacis instrumento, odia seris; & charitatis officio, mortem irrogas.*

PARAGRAPHVS XXV.

Ioã. 18. 4. JESVS quærit ex hostibus, quem quærant?

STROMATA.

1. O Cæci qui solem non videtis! sed nimirum excæcavit illos malitia eorum, & potestas tenebrarum: Non sunt obsecuti Domino, haud ita pridem monenti ac dicenti: *adhuc modicum lumen est in vobis, ambulate dum lu-*

Ioã 12. 35 *cem habetis, ne vos tenebræ comprehendant: qui in tenebris ambulat, nescit quò vadit.* Hoc verè illis contigit.

2. *Non est consilium contra Dominum.*

Prov. 21. 30. Vix est quisquam cui non sim bene notus. Proditorem habetis unum ex meis familiaribus discipulis; sum ante oculos vestros; jam à traditore signum accepistis, quem adhuc quæritis? Nonne videtis industrias omnes vestras, nihil posse adversum me?

3. O Miseri! quem quæritis quæritis quærentem vos! quæritis eum ad mortem, qui vos quærit ad vitam!

4. O si intelligeretis quem quæritis! optimum enim aliquid, & vobis quidem præ omnibus necessarium quæritis, sed non bono, aut modo, aut animo quæritis. Et in causa est, quia nec scitis nec agnoscitis, quem quæritis. Agnoscite me. *Ego sum.*

5. Inanis iste labor est. *Ego ad templum quotidie venio & inibi doceo,* quid me Mat. 14. 49. quæritis noctu cum facibus, cum gladiis, cum laternis cum proditore! vel in crastinum exspectare non potuistis? venissem ad vos, sedens docuissem! etenim longa est malitiæ omnis hora & mora! Lucem exspectare non potest, qui, *ut malè agat, odit lucem.* deinde ideo Ioan. 3. 20 quærunt, quia nesciunt quem quærunt, quia *dilexerunt magis tenebras, quàm lu-* Ibid. 19. *cem* unde non mirum, quòd *Opera tenebrarum* perficere contendant. Rom. 13. 12.

6. O vos etiam Christiani, quẽ quæritis? Christum, an mundũ? vitam, an Mortem? Cælum, an terram? gloriam DEI, an gloriam Hominum? ô si cognosceretis & vos, quem quæratis! quem quærere debeatis! Ecce Christus ex vobis quærit: quem quæritis, in his, in tot, in tantis laboribus sudoribus doloribus vestris? quæritis in fide, in spe, in Charitate, in prudẽtia. in justitia vestra? &c.

7. Quem quæritis Animorum venatores quando vos in aliorum salutem incumbere gloriamini? Quæritis, quæ vestra sunt, an quæ IESU Christi? Heu quàm pauci veré dicunt, se IESUM Nazarenum quærere; ut ei lucrentur Animas! Heu quàm multi dicunt malitiosè se IESUM quærere, ut illum animabus, & illi furentur Animas!

8. Sic Sodomitæ ad portam Loth Ge. 19. 11 palpabant, & invenire illam non poterant. Sic ab Elisæo excæcati Syri in- 4. Reg. 6. 18. ducti sunt in Hostium Urbem. Sic poterant & isti à Christo induci in præcipitium aliquod. &c.

9. David cum Saulis manus evasisset & ei præterea bis vitam, quam poterat auferre, donasset, tandem de tutò sic aliocutus est Saulem: *Quem per-* 1. Reg. 24 15. *sequeris Rex Israel, quem persequeris?* Id ipsum Christus Centurionibus & Sacerdotibus ac senioribus dicere poterat: verè enim vitæ suæ Datorem persequebantur.

10. Non quia nescis, qui omnia noscis, ideo quæris ô IESU, sed quia occasionem tui manifestandi illis quæris.

Effugere

Effugere poteras manus illorum Domine, quod ut ipsi hostes adverterent, quàm parum in se possent, ostendisti illis, quòd te, ante se, stantem non agnoscerent! quàm verò manus illorum non fugeres, te illis ipsum ostendendo declarâsti. Pepercisti labori Hostium Tuorum; evacuâsti industriam Proditorum, te nec fraude circumventū, nec vi captum abundè demonstrâsti. ultro obviâsti, ultro non agnoscentes agnovisti, ultrò non agnoscentibus te obtulisti & per hoc, ultrô te Passioni pro nobis devovisti, & sic *oblatus es, quia voluisti.* Is.53.7.

11. Usq; in hunc diem Iudæi Messiam quærunt & non inveniunt, quia Proditorem in eo inveniendo sequuntur, quia inventum non cognoscunt. Usq? hodie Messias per ora Prædicatorum dicit Iudæis: *Quem quæritis Ego sum,* dicit per miracula, per gentes conversas, per Prophetias impletas, & tamen abeunt retrorsum, & cadunt in infernum, amore terræ Carnisq; cæcati & irretiti sic Augustinus: Quod ipsum hodie videas fieri in Verbi-Deistis, Hæreticis, quærentibus Christum, idem, Ecclesiam, scripturæ sensum, Religionem, quæ illis dicit: quem quæritis? ego sum: at illi cadunt abeuntes retrorsum & pereuntes deorsum. Ioã.18.5.

PARAGRAPHUS XXVI.

JESU respondent Hostes, quòd quærant IESUM Nazarenum.

STROMATA.

1. HOc nomine vocatur Dominus IESUS, ut ex Evangeliis constat, IESUS Nazarenus, vel IESUS à Nazareth.

2. Nazarenum quærunt, sed non ut Nazarenum faciant, verùm ut omni flore, omni decore & specie spolient. Quàm floridus enim erit? cùm in Cayphæ concilio erit? cùm ad populum producetur, *Ecce Homo!* cùm in cruce, ferrei flores in manibus ejus erunt?

3. Nazarenum quærunt IESUM, sed ô stulti, non est hic Nazareth; Gethsemani est vallis, scilicet pingvissima; Mons etiam olivarum. Totus nunc IESUS non floridus, sed oleo Misericordiæ affluens & effusus & profusus.

4. Nazarenum quærunt IESUM scilicet Nazareni ipsi, de valle Tophet oriundi ex Patre Diabolo nati, cujus & opera moliuntur perficere.

5. Passim pleriq; quærimus IESUM, sed Nazarenum, non Crucifixum. Mater Zebedei Filiorum, cum filiis suis, quærebat quoq; IESUM Nazarenum, sed quod non talem quærere debuerat, mox audit à Christo cum Filiis: *Potestis bibere calicem quem ego bibo? aut baptismo quo ego baptizor baptizari?* Est quidem quærendus IESUS Nazarenus hoc tempore, sed non pro hoc, verùm pro futuro tempore. Nunc magis quærendus est IESUS Passus, pauper nudus, crucifixus, stultus, contemptus, ut olim inveniatur floridus. Talem se nunc quærendum dixit illi IESUS, cui dixit: *Vulpes foveas habent, volucres Cœli nidos &c* Talem omnibus edixit, cùm dixit: *si quis vult venire post me, abneget se & tollat Crucem suam.* Sicut enim ex spinis succrescunt rosæ, ita post IESUM Crucifixum nascitur vel acquiritur Nazarenus. Talem prædicabat Paulus, qui prædicabat *Crucifixum Christum. &c.* Marci.10 38. Luc 9.23. 1 Cor. 1. 23.

6. Nomen IESU, Nomen est Honoris, præmii, & Mercedis Christi, quod Christo datum est, teste Apostolo, pro obedientia Patri præstita usq; ad Mortem crucis. Idcirco audito Christus Dominus hoc verbo: IESUM Nazarenum quærimus: quasi laborum mercedem optatissimam, promissam audiret, quasi hamum hac esca gloriosi nominis velatum, rapuit, devoravit, & capi se permisit. Utinam hoc etiam nomen sanctum sit nobis esca, sit hamus, quo corda nostra capiantur. Ibat Paulus in Damascum *spirans minarum & cædis.* audit de cælo. *Saule Saule, quid me persequeris?* at Saulus animose & liberè: *Quis es Domine* cui Dominus: *Ego sum IESUS, quem tu persequeris.* & mox Paulus tremens ac stupens dicit: *Domine, quid me vis facere?* En piscem, en Hostem captum hamo Nominis IESU. Act.9. 1. Ibid.4. Ibid.5. Ibid.6.

PARAGRAPHUS XXVII.

JESUS dicit hostibus: Ego sum Ioã.18.5.

FIGURÆ

Rex Ochosias Eliam in monte sedentem, missis quinquagenariis, primò & secundò militibus, adduci jussit, qui combusti sunt igne de cælo: tertius supplex accessit, cùm quo Elias descendit. 4.Reg.1. 10.

A

STROMATA, PARAGRAPHUS XXVIII.

1. EXclamat super hæc verba S. Augustinus: *Ubi Militum cohors? ubi terror & munimentum armorum? vox Ego sum, tantam turbam sine ullo telo percussit, repulit, stravit! scilicet DEUS latebat in carne. DEUS occultabatur membris humanis!* Ita validus est DEUS! ita invalidus est omnis Homo respectu Creatoris! ut verbo Creatoris, omnis multitudo prosterni, omnis impetus sisti, omne robur frangi, omnis existentia exstingui possit. Et vox exigua in ore; & arundo fragilis in manu Christi, non est existimanda debilis: *quod infirmum est Dei, fortius est omnibus Hominibus.* *S. August. tr. 112 in Ioan.* *1. Cor. 1. 25.*

2. Cognata & congenita Christo vox, atq; sui appellatio: *Ego sum.* solus B enim DEUS est, quia solus verè est, absolutè est, omnimodè est: Creatura magis non est, quàm est & præsertim coram DEO est, quasi non esset.

3. O mi IESU, usurpas hanc vocem *Ego sum,* sed ecce venit hora, quando non erit tibi dicere. *Ego sum;* quandò scilicet dices de te ipso: *Ego sum vermis & non Homo, opprobrium Hominum & abjectio plebis;* quandò dicetur de Te: *Ecce Homo!* quando dicetur de te: *Inclinato capite, tradidit spiritum!* quando inter Mortuos & sepultos annumeraberis, tunc utiq; non dices: *Ego sum,* sed potiùs *Ego non sum.* quia mortuus sum. *Ps. 21. 7.* *Ioã. 19. 30.*

4. Ut IESUS solet quæri tàm ab impiis quàm à piis, ita etiam tam his C quàm illis solet se manifestare dicens: *Ego sum.* Cæterùm hoc impiis fulmen est & rugitus leonis, piis autem vox Agni, vox sponsi, vox Dilecti, vox salutis est. Nempè justissimè! nam quià impii quærunt IESUM, ut perdant IESUM, ideo quoq; IESUS obviat illis ut perdat eos. Unde *sicut fluit cera à facie ignis, sic pereunt peccatores à facie DEI.* Quià verò pii quærunt IESUM ad salutem, ideo IESUS obvians illis, ait ad eos: *Salus tua Ego sum.* Hinc vide, quòd IESUS talis Tibi sit, qualem tu tibi esse vis vel facis, ut non IESU, sed tibi perditionem tuam imputes. Ita Caimo olim dictum: *Nonne si bona egeris recipies? sin autem mala, statim in foribus peccatum tuum* D & ejus pœna *aderit?* Et Iudæis: *Si audieritis me, bona terræ comedetis, sin autem me ad iracundiam provocaveritis. &c.* Nimirum quisq; suæ fortunæ faber est, etiam apud DEUM. *Ps. 67. 3.* *Ps. 34. 3.* *Gen. 4. 7.*

IESUS Verbo suo Hostes retrocedere, in terramq; supinos cadere facit. *Ioan 18. 6.*

FIGURA

Cùm Machabei cohors prima apparuisset, timor Hostibus incussus est ex præsentia DEI, qui universa conspicit. *2. Mach 12. 22.*

PRÆDICTIO.

Dominus sicut fortis prœliator egredietur suscitans zelum, & super inimicos suos confortabitur. *Is. 42.*

STROMATA.

1. O Vox Maiestatis & potentiæ plena! quam armati non sustinentes corruunt, & nolentes inimici tui Domine IESU terram lingunt, spoliantur viribus & retrò cadunt supini! Ferunt, ad conspectum aut rugitum leonis omnia alia tabescere, & exsanguia metu reddi; quis neget hic catulum leonis Iudam rugiisse, & ad rugitum ejus rabidas quamvis bestias istas corruisse? *Quis jam ejus iram tolerabit, cujus mansuetudo non poterat tolerari?* *Vide præcedentem Paragraphum.* *Greg. 27. mor. 21.*

2. Sic Domine IESU, qui te tuosq; ad injurias quærunt, ab omni beneficio tuo, ab omni sustentatione excidunt, Cadunt cæci retrò lapsu sanè cæco, periculoso.

3. Dulcissime DEUS, dic hostibus meis in corde meo; dic Miseriis meis; *Ego sum,* & ad hanc potentem vocem tuam, abeant retrò, corruant, nec adjiciant, ut resurgant in me.

4. *Timete Dominum etiam Sancti & Electi eius!* Nam si *Ego sum* Infirmitatis ejus, peccator etiam armatus non sustinet: *Ego sum* Majestatis ejus atq; Potentiæ sustinere quis poterit? Quis stabit peccatorum tunc, quandò in ultimo Iudicii die in Majestate & potestate & virtute sua magna percutiet fulmine oris sui, omnes peccatores: & perdet eos de terra, quando judicandi vocem nemo sustinere poterat? *Ps. 33. 10.*

4. Notat Gregorius: quòd retrò abire & cadere in scriptura significet casum reproborum; sicut prona facie cadere significat casum Electorum, Prior casus

or casus Iudæ fuit, posterior Pauli. A

6. Casus hic potiùs Cohortis omnium; ministrorum Pharisaicorum, & ipsorum Dominorum cum eis ac Iudæ etiam cum ipsis significavit ultimam ruinam Iudaici populi ab Iuda ducentis originem, significavit abjectionem & abscessum Iudæorum à facie Christi: Hunc casum prædixit Isaias dicens:
Isai. 28. *Vadant & cadant retrorsum, illaqueentur &*
13. *capiantur.*

7. Quid ajebat IESUS id temporis, quo hostes ad ejus vocem abierunt retrò & ceciderunt, & Iacuerunt? sanè non intelligo quid aliud, quàm commiseratione motum Dominum esse, & virtute sua rursus illos erexisse, optâsse & orâsse, illis sanam mentem, ad quam, cum obstinatione impediti non converterentur, permisit ut facerent, quod faciebant, ut nempe rabiem suam in ipsum promerent. B

8. Ad vocem Christi abire & cadere malitia potuit, frangi & mutari non potuit, perseveravit impietas non cedens virtuti, non Majestati, non potestati, non miraculo, non periculo. Ex tot lapsis & prostratis, ad verbi unius sonum, nemo resipiscentiâ motus, nemo perterritus, nemo compunctus à scelere resiliit, sed instar verè ac plusquam Cæcorum amentiumq; in scelere perrexerunt.

Iob. 9. 4. 9. Nullus unquam Hostis DEI stetit. *Quis enim restitit ei & pacem habuit?* immo hoc ipsũ est, cecidisse, hostẽ DEI esse, quis enim casus, quæ ruina major est? quã odisse sũmũ bonũ, & odio haberi à sũmo Bono? O inimici DEI, quid contra C DEUM erigimini, & invalescitis? stare vobis videmini, florere, immobiles esse, & vos, iam corruistis! jam supini, & emortui jacetis! Præivit vobis in hoc ille Dux vester, qui, cùm vellet a-
Luc. 10. scendere, cùm ex opposito DEI subli-
18. mis, in solio similis Altissimo sedere, ce-
2. Petr. cidit miser retrò, *& tanquã fulgur,* prola-
2. 4. psus est, *rudentibus inferni detractus,* ad
1. Reg. 2. Abyssos *Nolite ergo multiplicare loqui subli-*
3. *mia gloriantes &c.*

PARAGRAPHVS XXIX.

Ioan. 18. 8. *JESVS cavet suis Discipulis, ne comprehendantur.* D

STROMATA.

1. Dixi vobis quia ego sum: si ergo me quæritis, sinite hos abire: Nolo illos mecum capi, quia pro illis volo capi: nec oportet hos mecum pati, pro quibus me oportet primum & solum pati; uenient tempora quando & ipsi capientur pro me.

2. Unus ego pro omnibus; nolo de gentibus esse virum mecum; torcular calcare solus volo; solus calicem bibere volo, exiguus est præ mea siti, ut quid ergo illum cum aliis dividam? finite eos abire.

3. Verè Domine IESU, Murus es in Zach. 2.
circuitu nostro. Voluisti igneos illos do- 5.
lorum & injuriarum globos excipere, ut nos ab ultione peccatis nostris debita liberares.

4. Non est vox rogantis sed imperantis, & pro Discipulis caventis, similis illi: *Nolite tangere Christos meos* in me 1. Paral.
potestatem habebitis, in meos nolo le- 16. 22.
beatis interim.

5. Hic sese Christus Pastorem pro omnibus animam ponentem; hic gallinam pullis suis providentem ostendit. Ovis erat, ipse ducendus mox ad occisionem, sed tamen se quoq; pastorem sciebat, ideo oviculas etiam tunc defendebat.

6. Servandus est ordo; secundùm enim ætatem hominis est etiam robur ejus. Discant priùs pugnare à me, ut sciant postmodum pugnare pro me. Sciant primùm & videant quid ego fecerim & sustinuerim pro eis; ut posthac illis leve sit facere & pati pro me, & pro ovibus meis, fratribus suis. Difficile est pugnare inermibus adhuc: *in-*
duantur priùs *virtute ex alto,* & me in Luc. 24.
carne passo etiam illi eadem cogitati- 49.
one armentur, ut vestigia mea sequantur,

7. Hæc dicit Dominus sæpè, animabus requirentibus eum & capere volentibus: *Si me quæritis, sinite hos abire:* Si mihi vultis servire, adhærere, uniri, assimilari, sinite à vobis abire, hos rerum inanium amores, hos desideriorum tumultus, hos affectuum populos, hos curarum fluctus, hos quotidianos
defectus. Facessat hæc turba tumultu- Matt. 9.
ans; recedant hi tibicines vanè con- 24.
crepantes & Christum deridentes, ut suscitetur mortua puella, ut resurgat tener & collapsus Spiritus, pusilla & infirma virtus &c.

8. Scriptum est: *Os non comminue-* Exod. 12.
tis ex eo (scilicet agno paschali) ossa 46.
Christi sunt ejus Sancti. Si ergo Apo-

H stoli

stoli cum Christo paterentur, ossa agni A comminuerentur.

9. Semper ita fit, & si nostris insipientibus oculis aliter videri soleat. Iusti dum pati videntur, non justi patiuntur, sed Christus in eis patitur. Se semper DEus exponit conatibus improborum, justos autem protegit ab impietate eorum. *Qui tangit vos* (ait ipse DEUS justis)
Zach 2.8. *tangit pupillam oculi mei. Non te abjecerunt*
1. Reg. 8. (ait idem Samueli) *sed me, ne regnem su-*
7. *per eos. Saule Saule quid me* (ait Christus
Act. 9. 4. Paulo) *persequeris? Quod uni ex his minimis*
Matt. 25. (boni malive) *fecistis, mihi fecistis* prote-
40. statur etiam idem Christus. Deniq;
Ex. 16.8. Moyses eodem sensu dixit: *Non est murmur vestrum contra nos, sed contra Dominum.* B Ergo semper dixit DEUS impiis, quidlibet mali contra justos machinantibus: Me quæritis, me impetitis, me persequimini immo me persequamini *hos autē finite abire.* O mirā DEI pro suis curā! ô vanā impiorū in justos irā! ô periculosam, & impiis, nocētissimā in justos iram! Non Isaac immolatur sed Aries. Ut quid nos ergo pati pro Christo persecutiones, detractiones, & odia malorum nolumus? quando hæc omnia non cadunt super nos, nec afficiunt nos, sed afficiunt ipsum Christum, nobis liberis & integris manentibus?

10 Non solùm dolores nostros in se suscipit & portat Christus, etiam labores. Cum laboramus, non nos labora- C
Matt. 10. mus, sed ille pro nobis & in nobis. *Non*
20. *vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri.* Nos enim quid oremus, nescimus.
Rom. 8. *Spiritus autem Sanctus postulat pro nobis gemi-*
26. *tibus inerrabilibus qui habitat in nobis.* De-
Isa: 26, niq; ait Isaias.: *Omnia opera nostra opera-*
12. *tus es in nobis Domine.* Et Paulus: *In i-*
Act. 17. *pso enim vivimus movemur & sumus.* Et
28. iterum: *In ipso omnia constant.*
Coloss. 1.
17.

PARAGRAPHVS XXX.

JESVM Petrus defendit gladio: vulnerat Malchum.

STROMATA.

1. INsurgentibus in Christum impiis, D abscinditur Malcho auricula; quia nemo DEUM offendit, nisi prius aurem amiserit in corde, ne clamorem audiat
Num. 25. conscientiæ.
5. 2. Teste S. Ambrosio, Petrus in hoc suo facto æmulatus est zelum Phinees, gladio peccatores confodientis.

3. Dum Christum capiunt Iudæi, Petrus auriculam abscidit Malchi Pontificis servi: nempè signum fuit Iudæos deinceps dextra aure carituros, ad audiendum cum fructu Evangelium Christi seq; submittendum spirituali potestati Petri. Itaq; Malchus Pontificis ser-
vus hoc est *Regale sacerdotium Iudæorum,* 1. Pet. 2.
Et Gens Regio genere superba (nam 9.
Malchus Regem sonat) retinet auriculam sinistram, amissâ dextrâ quia rejecto Messia vero & lege gratiæ, retinet legem servilem. atq; ita & velamen habent super faciem Moysis, ne intendant in eam: & aure carent dextra, ne quando audiant & convertantur, & DEUS sanet eos. Utinam aliquando auferatur
velamen de cordibus eorum? Utinam 2. Cor. 3.
restituatur auricula dextra! ut sal- 16.
tem *Reliquiæ Israel, salvæ fiant.* Rom. 9.
27.

4. Petrus gladio suo, auriculam dextram etiam hodie abscindit rebellibus; quos enim excommunicat, hos bonis spiritualibus, solo auditu percipiendis privat, Uti sunt: Missa, Prædicatio verbi DEI, Confessionis, Sacramenta, ita
ut excommunicati fiant *sicut Ethnici &* Matt. 18.
Publicani. 17.

5. Novitius est iste Petri Spiritus, indiscretè fervet, & quia in schola Christi nondum didicit esse patiendum, idcirco id, quod in schola mundi didicit, exsequitur. scilicet: esse vim vi repellendam. In nulla re tardiùs Christi Discipuli proficiunt, quàm in patiendo, in cognitione, æstimatione, amore, perpessione, quæsitione, gaudio Crucis. Nempè tardissimè discunt cujus spiritûs sint.

PARAGRAPHVS XXXI.

IESVS Petrum compescit variis Matt. 26.
rationibus. 52.

FIGVRA

Elisæus dixit ad puerum suum noli time- 4. Reg. 6.
re: plures sunt nobiscum quàm cum illis. 16.

STROMATA,

1. SEmper odit vindictam DEUS nec si ipsius propria vindicetur injuria sine ipso probare potest. Hinc Petr9 argu

itur hinc

itur, hinc compescitur, hinc confunditur, hinc pæne morti addicitur, & audit: *qui acceperit gladium, gladio peribit.*

2. Sicut cum sitienti valdè subtrahitur poculum oblatum, molestum est, ita Christus molestè fert, à Petro subduci sibi calicem manu paterna propinatum. *Calicem* (ait) *quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum?* Et quid bibam, si calicem tanta manu confectum, conditum, oblatumq; non bibam? qua fronte vocabo alios ad bibendum Calicem meum, quem miscui, si non ipse bibero eum, quem Pater miscuit? Joan. 18. 11.

3. Fit sæpè, ut cum Medicus, alicui offert medicamentū, alii videntes stulta commiseratione super bibiturum commoveantur, sed bibentes, si sapiunt, magìs curam Medici, quàm commiserationem stultam attendunt. Ita Christus fecit medicinale poculum à Patre oblatum æterno, accipiebat bibiturus, miseratur stultè sapiens Petrus, sed sapientia vincit stultitiam. O utinam sapere sic à Christo in medicatis (esto alioqui sensui, gustui, honori, amori amaris) poculis oblatis, ebibendis discamus! & stultis commiseratoribus aut impeditoribus nostris, vel potiùs nobismetipsis dicamus cum Christo, *Calicem quem dedit mihi Pater, non vis, ut bibam illum?* Quid sapiet Christiano? si Calix Christi non sapiet? unde sumet poculum, si de manu voluntatis & ordinationis Divinæ non sumet?

4. Paratis, ad defensionem sūi, plusquam duodecim legionibus Angelorum, Christus non utitur, quin nec eas optat aut advocat. Et ubi istiusmodi sapiētia in nobis? in nobis, inquā, qui Christum crepamus, qui Crucifixum Christum in nobis gloriamur habitare! quantis ad tutelam nostri conatibus insurgimus! quantis industriis utimur! quantos sumptus fundimus! quanta pericula Animæ, Corporis nostri & alieni devoramus! quantis amaritudinibus tabescimus, sin minus vindictis proficimus! Matt. 26. 53.

5. Petrus etiam Christum vindicans & defendens compescitur & arguitur; tu in tui, tuarumq; improbitatum, tuorumq? errorum defensione aut excusatione, in tuarum injuriolarum vindicatione non te compesces, non à Christo compesceris? Non audies tibi dici: *Converte gladium tuum in vaginam?* Non percutieris fulmine: *Omnis qui acceperit gladium* (defensionis vindictæ) *gladio peribit?* Aut illo: *Qui servat iram, à Domino inveniet vindictam?* Aut illo: *Sic & Pater vester cælestis faciet vobis, si non remiseritis de corde vestro, unusquisquè fratribus vestris?* Quisquis ergo irasceris, converte gladium in vaginam; qui enim acceperit gladium iræ aut vindictæ, gladio iræ, gladio vindictæ peribit. *In qua enim mensura mensi fueritis, eadem remetietur vobis.* Joan. 18. 11. Matt. 26. 52. Matt. 18. 35.

6. Poterat Christus se ipso teste, nullo negotio liberari à periculo Mortis, sed majorem duxit rationem nostræ salutis. Ergo oblitus sūi, solicitus est nostrī, & defensorem sūi coercet, quia impeditorem omnium salutis videt. Hæc est Charitas *non quærens, quæ sua sunt,* ut & nos non quæramus nos, non nostra, sed quæ Christi, quæ proximi, quæ communitatis. 1. Cor. 13. 5.

7. Incredibilis Christi & fiducia in Patris erga se benevòlentia, & subjectio ad ejus voluntatem. Tantum confidebat de Patris amore, ut, si rogāsset *plusquam duodecim legiones,* ad sūi tutelam, obtinuisset? tam nihilominus erat voluntati Paternæ addictus. ut sciens Patrem oppositum velle, interim à rogando supersederit!

PARAGRAPHVS XXXII.

JESVS tangit & sanat auriculam Malchi. Luc. 22. 52.

FIGVRA.

David, etsi Saulem necare posset, parcit; particulam tamen vestis secat. Christus auriculam resectam sanat. 1. Reg.

STROMATA.

1. Utitur Christus miraculo ad alienum bonum, quo non utitur ad suam incolumitatem; Sic semper Christi pietas, magìs aliena est, quàm sua! & Charitas Christi semper quærit aliena bona, non sua.

2. Ne quis crederet Christum miraculorum virtute, in Passione caruisse, & tanquam impotentem evadere, captum, ac vinctum esse, utitur, & jam antè dicto & hoc præsenti miraculo!

3. Docet Hostibus esse bene faciendum, etiam tunc, quando actu malè illi faciant, & injuriam irrogant. Charitas quippè nunquam excidit: si excidit, Charitas non fuit.

4. Hoc beneficio & miraculo dabat ansam Hostibus à furore & rabie contra se quiescendi, aut, saltem eam mitigandi.

5. Dum in Christum irruit, vulneratur Malchus, interim tamen sanatur, & quidem non in sola auricula, sed etiam n tota Anima, juxta illud sanctorum Patrum axioma de Christo, quòd quemcunq; aliquando sanavit in corpore, sanavit etiam & quidem priùs in Anima. DEUS bone! quæ tua isthæc pietas! & quàm sæpe exercita super nos, probata à nobis! Dum peccamus, dum offendimus, tu Domine vulnerari finis nos, finis confundi, finis deprehendi, finis puniri! sed interim vulnera nostra, sanitates sunt nostræ. Resipiscimus enim, & revalescimus. & ubi abundavit delictum, abundat gratia.

6. Nō erat decēs fūdēte Christo sāguinem, prò omnibus etiam Hostibus, fundere Hostem Christi sanguinem, occasione Christi, & quasi pro Christo, misceriq; impium cruorem piissimo sanguini.

7. Ne vel hanc haberent ansam Iudæi contra Christum, quasi sauciasset servum Pontificis & justitiæ ministrum.

8. Ut inexcusabiles essent Iudæi, qui miraculis, qui gratiis, à scelere revocati non fuerint.

9. Auriculam Christus tangit & sanat. Principium salutis ab auditu est. *Fides enim ex auditu.* Ideo sanatur auricula, ut sanetur Anima. O Domine, mane erige mihi aurem, & quàm optimè! *aures perfice mihi iuxta* Psal.

Rom. 10. 17.
Ps. 39. 7

PARAGRAPHVS XXXIII.
IESVS *alloquitur comprehensores: Tanquam ad latronem &c.*

STROMATA.

1, Quid saxis aut bestiis loqueris mi IESU; hosné movebunt verba, quos non movit ruina? movebunt hos verba, quos non moverunt miracula? cadent citiùs ad vocis tuæ sonitum quàm flectentur ad mansvetudinem. Consumata impietas frangi potest, flecti non potest!

2. Alloquitur impios IESUS, ne nihil illis loci & medii præbeat ad resipiscendum. Sic facit quando impii implent mensuram peccatorum suorum, etiam tunc instigat illos ad bonum, *ut sint inexcusabiles* cùm in ultimum inciderint malum. Et ut pietas ac longanimitas DEI nulli unquam desit ad salutem, O verè dictum à Domino: *Nolo mortem impii.* Rom. 1. 20. Ezech. 33. 11.

3. Mi IESU indignaris eos, tanquàm ad latronem ad te venire, eos, inquam, qui te latroni Barabbæ postponent? qui te medium inter latrones statuent? Non tu eis latro mi IESU, sed plusquam latro!

4. Non veniunt ad latronem, sed tanquam ad latronem Domine IESU, verè enim latro quidem non eras, sed tamen tanquam latro eras. Gerebas enim tanquam formam latronum, quin & gerebas latrocinia omnium nostrum. Latro erat Adam, tu tanquam Latro qui portabas figuram & naturam Adam. Tanquam ergo ad latronem venitur ad te, quia species latronis (cujusq; nostrûm) inventa est in te, O quantus ego unus Latro! quantis præferendus latronibus! quantis latrociniis plenus! quantus latro totum humanum genus! usq; hodie latrocinamur Domine.

5. Voluit Christus ostendere illis impiis, nullam rabiem, nullos furores nullos impetus, nullos conatus, nullam, potestatem, contra se esse, antequam ille, eam daret eis super se. Unde & præsenti sermone ad illos, tanquam ligatos detinet illos, & exprobrat illis dicens: *quotidie apud vos eram docens in templo, & non me tenuistis?* an quia noluistis? non: sed quia permissi à me non estis. Nondum enim venerat hora mea, quam traderem vobis, ut fieret vestra. Mar. 14. 44.

6. Quotidie docet nos DEUS, quotidie mane erigit nobis aures & loquitur, ad corda nostra, ut audiant illum tanquam Magistrum; & ecce quale minerval pendimus tibi Doctori nostro? parce Domine barbariei nostræ & ne cessa docere viam vitæ.

7, Iustè quereris mi IESU, quòd tanquam ad latronem venerint ad te, qui ipsi latrones sunt & latronum more invadunt te, sed & corda sua fecerunt speluncas latronum, quod utinam & nos non faciamus sæpe! aut semper cum cordibus nostris, cum corporibus nostris, cum proximis nostris, cum templis tuis, cum bonis & personis Ecclesiasticis.

PARA-

PARAGRAPHVS XXXIV,

Luc. 22. 53. *JESVS se Hostium potestati permittit: Hæc est hora vestra, &c.*

STROMATA,

1. SEnsus est: Hactenus nihil vobis in me licuit, nihil diabolico furori tenebrarumq; potestati nunc vobis datur potestas à me. Esto ergo hæc *hora vestra & potestas tenebrarum.*

2. Iulius Cæsar Patriæ bellum illaturus, antequam Rhodanum transmitteret, secum diu deliberavit, tandem profunda nocte ait: *Iacta esto alea,* seq; mox fluvio dedit & simul bello. Ita Christus illaturus bellum Tartareis potestatibus, & Iudaico furori patrio, se- B q; extremis commisurus periculis, & per mare rubrum Passionis suæ transiturus, quasi deliberabat diu, tandem nocte profunda cùm jam venisset in horam hanc, ait: *hæc est hora vestra.*

3. Hæc est vox, quam Amor Christi annis triginta tribus exspectavit, nec nisi eâ auditâ triumphavit. Ergo videas quantis tripudiis exsultet amor Christi! quàm insultet illudatq; captivo! Est quidem verum, multum licuisse iræ & sceleri tartareo & Iudaico in Christum, sed absq; dubio, longè plùs Amori: igitur vel Amor Christi Hostibus ait: *Hæc est hora vestra;* vel Christus Amori suo in Patrem & nos: *Hæc est hora vestra.* Obi dehinc totam Christi C Passionem & ubiq; triumphos Amoris videbis.

PARAGRAPHVS XXXV.

Luc. 22. 54. *JESVS comprehenditur & ligatur.*

FIGVRÆ

Gen. 37. *Ioseph ductus in Ægyptum vendente Iudâ.*
76. *Frater vester unus ligitur* (nempe
Ibid. 42. Simeon obediens)
19. *Philistiim capto Samsone.* (quod sæpiùs
Jud. 16. frustra tentârant) *exsultant, Idolum Dagon*
21. *adorant, Samsonem excæcant, iu pistrinum &* D
1. Reg. 4. *molam detrudunt.*
11, *Arcam DEI capiunt Philistæi.*
2. Reg. 17. *Civitas funibus circumdata trahitur in*
13. *torrentem Passionis, ut non remaneat lapis su-*

A *per lapidem, sed dinumerentur omnia ossa Christi.*

Ecce data sunt super te vincula & ligabunt te in eis, & non ingredieris in medio eorum. Ezech. 3. 25.

PRÆDICTIO.

Ab insurgentibus in me libera me Domine, quia occupaverunt animam meam.

STROMATA.

1. IAm tandem in funiculis Adæ trahis, *ô Nutricie Ephraim!* utinam aliquando sciat quòd curares eum. Ose. 11. 4.

2. Mi IESU, ecce tibi injectæ manus & vincula propter me, & possideris ab Hostibus tanquam mancipium! Ecquando tandem injicies tu mihi manus & vincula tua jugumq; tuum, ut servus tuus fiam?

3. Abjeceras jugum ô Anima, ô Homo! ruperas vincula, dixeras: *non serviam!* en superbiam & rebellem contumaciam tuam luit IESUS ligatus. Nonne exnunc sponte tuâ, hic te indues vinculis & injicies pedes tuos, in compedes Divinos & glorieris in eis? Ier. 2. 20.

4. Injecerat Adam rapaces manus in lignum scientiæ: injiciunt in Christum qui est thesaurus scientiæ DEI & Sapientiæ, raptores manus.

5. Illum ligant qui venerat ut solveret eos, ait *Cyrillus;* A quo solvi deberent. *Aug.* Sic Samsonem viri Iudæ trahebant & tradebant, ligatum novis funibus, in manus Philistinorum cum Samson exueret eos de manu Philistæorum.

6. Inijciuntur manus creatæ in Creatrices; redêptæ in redêptrices; infirmæ in omnipotentes; solutæ in solventes; noxiæ in innoxias; beneficiis innumeris oneratæ in Benefactrices! Eheu! *isthæcnè reddis Domino popule stulte & insipiens.* Deut. 32. 6.

7. Venatores si vestigia feræ deprehendant, cum omni apparatu venatorio, retibus, laqueis, venabulis, canibus bombardis lanceis, accurrunt, cingunt, loco movent, terrent, ad retia pellunt, pro se quisq; feræ inhiat, & eâ captâ iusultat & exsultat. En *Qui cogitaverunt* (ait Dominus per Prophetam) *supplantare gressus meos, absconderunt superbi laqueum mihi: & funes extenderunt in laqueum, juxta iter scandalum mihi.* Et per alium: *Venatione ceperunt tanquam avem, inimici mei gratis.* Diabolus vena- Isai. 9. 3. Ps. 139. 8. Thr. 3. 52.

 tor robu-

tor robustus ut Nemroth, canis ejus Judas, qui inventâ prædâ latrat: *Ave Rabbi.* Cohors & Tribuni & Seniores instar Molossorum sunt, hortus Sylvæ vicem obit, fera Christus: *Hinnulus cer-*
Cant. *vorum, & similis capreæ* capitur comprehenditur, ligatur, raptatur, tanquam
Ps.21.13. fera à Canibus; *Circumdederunt me* (potest dicere Dominus) *Vituli multi, tauri pingves obsederunt me, aperuerunt super me os suum, sicut leo rugiens & rapiens.*

8. Quando tormentorum ictibus effringuntur portæ, aut muri Civitatis obsessæ, ad apertam ruinam Hostis densus ingruit & irruptionem parat. Atq; siquidem obsessi defendant se strenué, & ruinam tormentis tueantur, lentior Hostis irrumpit, sed si nulla sit defensio, si muri tanquam Ierichuntini simul omnes corruant, aut deserantur à defen- B
Jos. 6. 5. sore, quisq; facilè accedit, irruit, vastitatem infert. Talis est, prorsus Christi præsens comprehensio instar Civitatis, diripitur & spoliatur & expila-
Isai. 9. 3. tur: *Sicut victores exsultant captâ prædâ quando dividunt spolia.*

9. Quando tempestas marina oritur, fluctus marini, alii aliis ingruentes petram tundunt, & in eam impingunt, sic sæviente tempestate furoris tartarei & diabolici, quisq; pro sua parte raptorum illorum, instar feri fluctus ad Christum tanquam Petram allisus est, & furorem effudit, rabiemq; spectatoribus Senioribus populi & principibus ostendit, ut possit dicere modo D. IE-
Ps. 87. 8. SUs: *Omnes fluctus tuos induxisti super me.* C

10. Ligantur manus Christo etiam nunc passim, non tantùm ab impiis & improbis per enormia facinora sed etiam à piis & justis per imperfectiones, per scandala, per tepiditates, ne manus illæ benefaciant illis ipsis, ne Communitatibus, ne Ecclesiæ, ne Regnis, ne mundo, quibus alioqui paratæ essent optimè facere, nisi obstarent jam dicta obstacula. Quis ligaverat Christo manus, ne posset virtutes multas facere in Nazareth? Quis ligaverat Elizæo manus, ne sanaret ullum ex leprosis Israëlis? aut Eliæ, ne ulli viduæ præterquam sareptanæ benefaceret? Nempè iniquitates nostræ faciunt D nobis DEUM parcum & sterilem, ita ut exprobret etiam ipse nobis: *Semi-*
Agg. 1. 6. *nâstis multum intulistis parum,* non deerat
1. Cor. 3. 7. labor, cura, industria, sumptus tamen non successit, quare? *quia neque qui plantat, neque qui rigat, aliquid est, sed qui incrementum dat DEUS.* Cur autem DEUS non dat? ligatæ sunt ei manus à nobis, solvantur & benedicent atq; incrementum dabunt illæ.

11. Isaac relicturus Benedictionem Filio Esau, mittit eum venatum. *Et cùm* Gen. 27.
venatione aliquid ceperis fac (ait) *inde mi-* 16.
hi pulmentum, sicut velle me nôsti. Rebecca subordinavit Iacobum, coxit pulmentum ex duobus hædis optimis, sicut velle noverat Patrem ejus, pelliculis quoq; hædinis, colli & manuum Iacobi nuda & lævia circumligavit & protexit: Sic & Christi Domini collum & manus proteguntur, & circumdantur circumliganturq? ut videatur non Iacob qui fuit, sed Esau qui non fuit. Tu jam vide quàm avidus sis Mortificationum, catenularum, flagellationum, quàm horum fugitans omnium, quæ affligere possunt lævorem & mollitiem tuam?

12. Hæc Comprehensio & captivitas, fuit Passionis Christi initium & exordium, & veluti mensura secuturorum tormentorum: unde necesse fuit eam esse plenissimam omni genere injuriarum & afflictionum, quibus & Anima & Corpus & Persona Christi Sanctissima cruciabatur supra modum. E contra autem sicut impii illi ostenderunt tunc, quo furore & scelere erant Christum deinceps afflictaturi, ita Dominus IESUS ostendit quâ cum virtutum excellentiâ erat omnes afflictiones toleraturus. Tunc ostendit humilitatem summam quando *qui sedet super Che-* Ps. 79. 2.
rubim, factus est suppedaneum pedum vilissimorum, & dedit in conculcationem & abjectionem plebis, ut dixerit per Prophetam: *tota die conculcavit me* Ps. 55. 7.
Homo, tota die tribulavit me, conculcaverunt me inimici mei tota die, quoniam multi bellantes adversùm me. Utinam & ego non sim conculcator Christi! utinam sinam, & cupiam me honoremq; meum conculcari pro Christo, qui toties & tamdiu conculcavi legem Christi! Tunc ostendit mansuetudinem & patientiam; tunc verè potuit dicere: *discite à me, quia* Matt. 11.
mitis sum & humilis corde, in tanta inju- 29.
riarum tempestate. Nos viles homunculi ad minimas injuriolas exardescimus sicut ignis in spinis. Tunc etiam ostendit, *Charitatem suam nimiam qua dilexit* Eph. 2. 4.
nos. Poterat enim non capi, poterat captus vincula dissolvere citiùs Samsone, sed tenebant eum funes commiserationis, super peccata nostra, funes peccatorum funiculi Adæ, vincula Charitatis.

ritatis. Quis non sinet se vinciri à Christo in ejus obsequio; videns Christum, pro se vinctum & pro suo peccato?

13. *Lupi rapaces circumdederunt* Agnum; prædones, Custodem; Vigilem Pastorem & Principem Pastorum; Degeneres Filii Patrem optimum; insolentes & discoli Discipuli Magistrum; Phræneticı Medicum; Filii tenebrarum lucem veram; seditiosi Milites et rebellis populus, Imperatorem; impii & peccatores DEUM factorem suum invaserunt!

14. Quò diutiùs tenetur aggeribus fluvius, eò impetuosiùs ruit, rapit, vastat omnia obvia: & horum impiorum impetus, quò magis diutiùsq; differebatur in Christum furor, eò impotentiùs data facultate erumpebat: nempè ita est, etiam nostris sceleribus modum ponit DEUS nisi cogatur per nostram obstinationem ad malum tendentem, quasi equus ad bellum, removere obstacula, & dare nequitiis nostris potestatem tenebrarum, qua concessione nihil pestilentius Hominibus perniciosiusq; potest evenire.

15. Comprehensionis suæ injurias, graphicè narrat Dominus per os David dicens: *Miserere mei DEUS, quia conculcavit me Homo, tota die impugnans tribulavit me: conculcaverunt me inimici mei tota die, multi bellantes adversùm me.* Proh! qui super Cherubim sedet, hunc pes Hominis conculcat! Meritò Pater ponit inimicos Christi, scabellum pedum Christi, qui non horruerunt esse conculcatores Christi.

Ps. 55. 1. &c.

Ps. 79. 2.

PARAGRAPHUS XXXVI.

JESUS à Discipulis relinquitur in manibus Hostium.

Matt. 26. 56.

PRÆDICTIO

Ps. 87. 9. *Longè fecisti Notos meos à me, posuerunt me abominationem sibi.*

Ps. *Caligaverunt oculi mei à fletu meo, quia elongatus est à me, qui consolabatur me.*

Iob. 6. 15. *Fratres mei præterierunt me, sicut torrens, qui raptim transit in convallibus.*

STROMATA.

1. Nondum idonei erant Apostoli ad comprehensionem sustinendam cum Christo, ideo fugere & abire permissi sunt, cavente & protegente Christo: itaq; non reprehensione sed commiseratione digni sunt, quia capto Pastore, oves formidine dispersæ sunt.

2. Hæc est inconstantia nostra in bono, hæc in propositis infirmitas nuperrimè gloriabamur ituros nos ad Mortem, cum Christo, & ecce rapto Domino nulli Animus est ut capiatur cum ipso. Tam multa nobis ob oculos ponuntur ad robur auxilia, tot vidimus miracula, tot beneficia percepimus, tot doctrinas audivimus, toties præmoniti sumus, nihil profecit Dominus tot curis & impensis: nihilominus *nos infirmi sumus.* 1. Cor. 4. 10.

3. Non est quod fidamus Amicitiæ humanæ! non est, quod confidamus viribus humanis! & fides fluxa & vires hominum fragiles sunt! Fidere ergo illis non possumus, quia fallere possunt & solent; quia prodesse semper non possunt & sæpè nolunt, immo frequenter cùm prodesse (velle saltem) debuerint, obesse laborarent. Multò verò minùs quisq: debet confidere in seipso. Quis enim non experitur se in his, in quibus maximè de se confidit, quæ maximè proponit & satagit, ad minimam immo ad nullam causam occasionemq; deficere, mutari resilire, fatigari & pigritari, à DEO Divinisq; recedere? Quàm magni sibi videbantur Apostoli, cùm contendebant inter se, *quis eorum esset major?* quàm robustos se præsumebant, qui se ad mortem paratos offerebant! quàm sibi fidebant, qui Domino, quòd ex eo, nocte illâ, scandalizandi essent, atq; dispergendi quisq; in sua, prædicenti non credebant! Et tamen post hæc omnia ubi magnitudo & robur, & fiducia illa? En ejus præconium: *Relicto eo fugerunt omnes!* Etiamnè Petrus? etiam. Etiamnè Thomas ille? qui dicebat: *eamus & nos moriamur cum illo?* etiam. Etiamnè alii qui similiter cum Petro loquebantur & pollicebantur? etiam. Nè unus quidem remansit ex eis, sed juxta verbum Christi Domini, *reliquerunt eum solum.*

Luc. 22. 24.

Matt. 26. 56.

Ioan. 11. 16.

4. Quia Christus Dominus ex hac horâ nudatus fuit ab omni socio & solatio, usq; ad horam Mortis suæ, juxta illam Prophetæ prædictionem: *Longè fecisti notos meos à me, posuerunt me abominationem sibi,* ideo in Ecclesia, per omnia templa, hoc triduo nudatur altaria, eò quod Altare nostrū Chri- Ps. 87. 9.

ſtus etiam nudatus & derelictus fuerit, ab omni humano ſubſidio, ſolatio & ſpe illius. Quanquam illa Altarium denudatio etiam deſignat detractionem veſtium Chriſti, ac Diviſionem.

5. Solemus condolere Chriſto Domino à Diſcipulis tanquam timidis inconſtantibus, ingratis, relicto! quid verò factitamus nos, qui non ob periculum mortis, verberum, vinculorum, ſanguinis, ſed leviſſimas ob cauſas, Chriſtum & ejus exemplum, DEIq; cauſam & gratiam facillimè relinquimus (unius lucri occaſio, unius illecebræ ſpes & ſpecies, irriſio & cenſura una, unus metus contradictionis, vel oculi humani, repellit nos à Chriſto, quàm longiſſimè, nec ſinit nos unâ horâ vigilare cum Chriſto; nec ſinit nos *ad ſanguinem reſiſtere* pro Chriſto.

PARAGRAPHVS XXXVII.

Matt. 26. 58. Mar. 14. 51. Ioan. 18. 15. *JESVM captum quidam Diſcipulorum, ſequuntur: In his Petrus à longè: Adoleſcens amictus ſyndone, & Diſcipulus Pontifici cognitus.*

STROMATA.

Vide infra §. 39. 1. NOn planè exſtinctus erat amor Chriſti in Diſcipulis. Reperti ſunt, qui nonnullo reſumpto Animo, à longè ſaltem & ut finem viderent ſecuti ſunt Chriſtum. Talis Petrus, talis Ioannes, talis & ille Adoleſcens ſyndone amictus, quem & ſi non ex Apoſtolis unum, at ſaltem ex notis aliquibus Chriſti Domini, credibile eſt fuiſſe. Duæ igitur erant hujus ſequelæ cauſæ, una quidem commiſeratio & Amor, altera cupiditas videndi finem &c.

2. Communiſſimum eſt nobis ut Chriſtum, dum capitur, dum ligatur, dum raptatur, vel deſeramus, vel ſequamur nonniſi à longè, & extra periculum aleamq; ſiti. eſtò enim nobis incumbat ex ſtatu, ex officio, ex vocatione, DEI & Chriſti cauſas tueri periclitantes, ab Adverſariis, fidei & Eccleſiæ & Animarum, in diſcrimen vocatas, tamen nos non niſi ex tuto defendere, ſi tamen hoc eſt defendere, & non potiùs effeminatâ ac timidâ defenſiunculâ, hoſtes, DEI animoſiores facere, in ſcelere cófirmare, conſcientiam propriam palpare, & inani velamento, tanquam probè functi ſimus, eam excæcare. EEUM verò contra nos tanquam contra canes ignavos & mutos, tanquam contra mercenarios & non bonos paſtores, ad iracundiam provocare. Inde etiam ſumus ſimiles huic Adoleſcenti ſequenti Chriſtum in ſyndone ſuper nudum, quæ poſtquam apprehenditur ab Adverſario fidei, illicò eam abjicimus, & nudi Charitate, nudi fortitudine, nudi zelo honoris DEI profugimus, & cauſas Chriſti deſerimus: quin & tueri parantibus obſiſtimus, & fervori eorum frigidam affundimus, dum mala tempora, dum æmulorum audaciam & potentiam, dum nimium fervorem, dum zelum ſine ſcientia objectamus & conatus eorum pro eo, ac juvare debueramus, infringimus, Adverſariis DEI prodimus, ac eos eſſe qui obſtet, qui obſtrepat Hoſtibus Eccleſiæ, invidioſè gannimus.

3. Hic Adoleſcens amictus ſyndone ſuper nudo, Chriſtum ſequens, ſed poſtea relicta ſyndone, eundem deſerens, typus eſt malè ac non ſolidè, nec integro corde convertentium ſeſe ad DEUm, qui ſcilicet non obſervant illud monitum ſapientis. *Fili accedens ad ſervitutem DEI, ſta in timore & præpara animam tuam ad tentationem.* Eccl. 2. 1. *Qui non priùs computant ſumptus, ſi habeant neceſſarios ad ædificandam turrim, aut ſi poſſint cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad ſe.* Luc. 14. 28. Ibid. 31. *Qui mittentes manum ad aratrum reſpiciunt retrò.* Luc 9. 62. *Qui non ædificant domum ſuam, ſuper petram; ſed ſuper arenam* Matt. 7. 26. ventis, pluviis, fluminibus & ruinis ludibrio futuram. Minima quippe adverſitate occurrente, moleſtiâ ingruente, tentatione provocante, voluptate invitante, occaſione irritante exemplo ſuadente, ſyndonem & ſequelam Domini, quâ temerè ſuſceperat, temerarii abjiciunt, & *canes ad vomitum redeunt* cum Pr. 26. 11. illo alio Adoleſcente, qui cùm ex Chriſto quæſiviſſet quid ſibi adhuc deeſſet ad perfectionem? audiſſetq; à Chriſto: *Si vis perfectus eſſe vade vende omnia, quæ habes &c.* auditis his, *abiit triſtis à Domino.* Matt. 19. 21.

4. Quid eſt captum ſequi IEſum? Eſt inſpirationi à DEO perceptæ gratiæq; inmiſſæ obſequi. Eſtq; pro honore IESU à peccatoribus, offenſi, deſpecti, indignè tractati zelare. Eſt veritati manus dare. Eſt non erubeſcere Evangelium & imperium Chriſti. Eſt crucem ſuam portare poſt IESUM.

5. Vide

5. Vide hic, alii quòd rapiant captivêtq; Christum alii eũdem captivum sequantur. Neq; enim est omnium fides, multò minus omnium est Charitas, multò minimè omnium est zelus pro Christo, aut constantia in zelo. Plurimi sunt qui Christum blasphemant, raptant lacerant; paucissimi qui talem non dico zelent, tueantur, profiteantur, sed vel à longè sequantur. Ex quorum, & ex qua classe sumus? an ex eorum, qui veritatem DEI in injustitia detinent? qui
Ps. 10. 3. non desistunt, *pervertere vias Domini rectas?*
Act. 7. 51. qui *sagittant in obscuro rectos corde?* qui *semper resistunt Spiritui Sancto* & eundem non tantùm contristant, sed etiam effugant & blasphemant irremissibili nequitiâ & obstinatione? An verò ex eorum numero sumus, qui sequuntur Christum quòcunque ierit, parati cum eo non habere ubi caput reclinent, parati cum eo & in carcerem & in mortem ire, parati ex eo nunquam scandalizari; parati & potentes bibere calicem, quem ille bibit; parati nudi nudum sequi Christum, & omnia *detrimentum fa-*
Phil. 3. 8. *cere: ut Christum lucrifaciant;* estò propter illum debeant stulti existimari, estò debeant esse tanquam Oves occisi-
Rom. 8. 36. onis propter ipsum, *& mortificari tota die.* O Beatos, qui sic Christum sequuntur!
Prov. 31. 21. hi sunt Domestici sapientiæ! *Vestiti duplicibus,* & non Syndone solâ amicti super nudo! hi Christum sequuntur. de prope & vestigia ejus, premunt: hi portant Crucem Christi & suam post IESUM, abnegantes semetipsos &c.

6. Captivum, Christum sequuntur tres, *Petrus scilicet à longè ut videret finem; Adolescens amictus syndone super nudo; & Discipulus notus Pontifici,* qui Petrum in Atrium Pontificis introduxit; sed Petrus frigidè & à longè, peregrini caloris egens, tandem & negavit cum juramento Christum. Adolescens captus relicta Syndone nudus profugit à Christo. Discipulus solus (qui vulgò Ioannes creditur fuisse) innocuus perseveravit cum Domino. Hem quàm paucos habet Christus in Passione suâ & ad Passionem suam Sectatores veros, constantes & qui eum inoffenso pede innocuoq; corde sectentur!

7. Qui à Christo nudus profugiat, facile invenire est. Qui Christum Nudus sequatur, rarum & difficille est! Quis enim non nudus est, qui Christum deserit? Non est. quo induatur, qui Christo indutus non est. Exuerat Christum Adam, & nudus repertus est, fugitq; ideo à facie Domini. Nemo nudior, quàm qui Christo caret: sicut nemo meliùs vestitus, quàm qui Christum induit. Ideo monet Apostolus: *Induimini Dominum JESUM Christum. Beatus qui custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet!* Beatus, qui cætera omnia exuit, ut Christum induat.

PARAGRAPH. XXXVIII.

JESUS captus & ligatus ducitur ad Annam. Ioan. 18. 13.

STROMATA.

1. PRima ista est Christi præsentatio coram Anna, socero summi sacerdotis Caiphæ. Nunquam legimus à Christo aditos aliàs Principes: nunc vinctus primùm & captivus quando est quando humiliatus nimis, & humiliandus insuper ampliùs, nunc inquam sese ostentat viris etiam Principibus. Nempe hæc est dies lætitiæ cordis ejus! hæc est solemnissima cordis ejus festivitas! Nunc triumphum agit Charitatis suæ de seipso, & ideo, incipiendo à Principibus usq; ad extremum quemq; ostentat lætitiam suam.

2. Ad socerum Principis Sacerdotum ducitur IESUS, ut scilicet veluti Pater Caiphæ, hac præsentatione, captæ exoptatæ prædæ, invisiq; capitis vinculis, prior saturetur & recreetur, & ex itinere illi gratificetur. Ita scilicet injuriis Divinis, Magnatibus, plerumq; gratificationes fiunt ab his, qui talia numina adorant; qui quæstum æstimant Pietatem; qui cum Dominis fidem mutant; qui hominibus placuisse, summum bonum ducunt; qui Rationem status pro DEO colunt; qui venales habent Animas apud Dominos, pro ipsorum favore; qui deniq; pro eo, quòd debebant esse lux dominans, fiunt & sunt lux serviens, lux adulãs, lux tenebras adorans, lux timorem hominum timens.

3. Iusserat etiam ita fieri Caiphas de Christo capto, ut priùs præsentaretur Annæ; partim viciniæ & opportunè in viâ, quâ Christus erat ducendus, sitæ domûs; partim honoris gratiâ; partim, quia Annas erat, qui pactus fuerat Iudæ pretium sanguinis Christi, & mercedem proditionis; partim, ut con-

Gul. in Ioan. lib. 21. c. 37. demnatio Christi majorem haberet Auctoritatem apud Pilatum & apud plebem omnem, cùm esset condemnatus ad mortem, jam à duobus Pontificibus (Annâ scilicet & Caiphâ) fuisse autem Annam magnæ Auctoritatis & Dignitatis illâ ætate apud Iudæos, illud argumentum est: quod refert Iosephus lib. 20. Antiq: *Annas (ait) gessit Pontificatum ad satietatem, & quinq; ejus filii, quos genuerat, quilibet eorum Pontifex fuit, quod nulli ad eam ætatem contigerat.* Ex quibus Annæ filiis (referente eodem Iosepho) unus erat ille, qui jussit occidi Iacobum fratrem Domini. Docet etiam Euthymius super 25. Matt. Unam fuisse Domum Annæ & Caiphæ, & unum Atrium sed habitationes discretas, quarum una Annæ, Caiphæ altera erat. Cujus oppositum tradit Adrichomius in Descriptione Hierosolymæ, & duas dissitas à se Domos utriq; assignat.

PARAGRAPHVS XXXIX.

Ioan. 18. 24. *IESVS in domo Caiphæ Pontificis.*

STROMATA.

Est quidē inter sacros interpretes, magna ambiguitas; An ea, quæ à S. Ioanne dicuntur gesta in Pōtificis Domo (introductio Petri in atrium, ejusdem ibidem Negatio, galli cantus, alápa Christo impacta) sint tribuenda, Domui Annæ, an verò Caiphæ? quia tamen certiùs videntur gesta hæc omnia in domo Caiphæ idcirco de gestis prædictis, hoc loco tractabimus. Constat enim hæc gesta esse in Domo Pontificis, quia gesta C hæc ibi esse asserunt Evangelistæ: v. g. Omnes dicunt Petrum esse secutum Christum & ingressum in atrium, in quo etiam negavit; Quod atrium Ioannes vo-
Ioan. 18. cat *Atrium Pontificis.* Matthæus vocat:
15. *Atrium principis Sacerdotum.* Marcus. *sum-*
Matt. 26. *mi Sacerdotis.* Lucas. *Principis Sacerdotum.*
58. Is autem erat Caiphas, eo anno. teste
Mar. 14. Ioanne: *Erat autem Caiphas Pontifex an-*
54. *ni illius, qui consilium dederat Iudæis, quia ex-*
Luc. 22 *pedit &c. in Pontificis* ergo domo, ista
54. cōstat esse gesta, constat Pōtificē fuisse tūc
Ioan. 11. Caiphâ, ergo constare debet hæc gesta
49. & 18. fuisse in Domo Caiphæ:
14. 1. Dices constat de negatione Petri, factam eam esse apud Caipham, D sed non de Alapa? &c. Respondeo: Ex Evangelistis tribus, Matthæo, Marco, A Lucâ constare, ibidem datam esse alapam IESU, ubi negavit Petrus. Si ergo negâsse Petrum, constat apud Caipham, constat & alapam datam esse IESU apud eundem.

2. Dices: In Evangelio non unum sed plures Pontifices non rarò vocari, immo & Sacerdotum Principes Respondeo: Disertè ex Ioanne haberi, eo anno, quo Christus passus est, Caipham Pontificem fuisse, & ita à Ioanne vocari eum solum: Annam vocari Pontificem, non habetur præsertim anno isto; Quodsi quando in plurali, Pontifices, summi Sacerdotes, Principes Sacerdotū, dicuntur, tunc significantur vel illi, qui aliquando gesserunt Pontificatum (non enim jam tunc erat hæc Dignitas perpetua & advitalitia, sed annua, immo emptitia, & ad Regum voluntatem atq; Romanorum Præ- B sidum) vel qui aliquando erant capita, 24. familiarum Sacerdotalium. Nunquam autem in singulari vocatur Pontifex, nisi ille, qui tunc temporis erat Sacerdos.

3. Dices: At Ioannes refert Christum, cùm esset captus, ductum esse ad Annam primùm, & exponit gesta inibi cum Christo, & negationem Petri, & deinde dicit: *Et misit eum Annas ligatum* Ioa. 18.
ad *Caipham Pontificem.* Manifestum ergo 24.
negationem Petri, & Alapam IESU contigisse apud Annam. Respondeo: Hanc clausulam Ioannis esse cardinem difficultatis totius. Cæterùm si expendatur, potest commodè enucleari. Nam positâ hac clausulâ, adhuc cōnstat ex relatione Ioannis, Petrum inductum ad petitionem Discipuli in atrium Pontificis, Discipulum illum notum fuisse Pontifici. Negationem Petri factam esse in atrio Pontificis, Christum interrogatum esse de Discipulis & doctrina à Pontifice: Eum, qui alapam IESU dedit, allegâsse causam Alapæ, violationem auctoritatis Pontificiæ; ergo constat hæc omnia gesta apud Pontificem & in Domo Pontificis. At etiam constat Pontificem illius anni, teste Ioanne, fuisse Caipham, ergo constat hæc gesta in domo Caiphæ: maximè quando Annas nunquam dicatur ab illo Evangelista, Pontifex. Quòd autem ad clausulam illam (*& misit eum Annas*) attinet, primùm hæc ipsa verba ostendunt, in supra dictis à Ioanne, nomine Pontificis, non Annam sed Caipham intelligi; dicit enim: *misit eum Annas ad Caipham Pontificem,* quem titulum Pontificis neque hic, nec

hic nec usquam alibi dat Annæ, Caiphæ semper. Deinde illam clausulam Ioannes subjungit, tum ut ostendat, non apud Annam sed apud Caipham Christum moratum, atq; judicatum examinatumq;, ad quod necesse erat exponere eundem ab Anna Caiphæ remissum, licèt verò illam, ultimo velut loco ponat, nihil obstat, sed quia dixerat IESUM ad Annam deductum primùm, tanquam ad Caiphæ socerum, feceratq; mentionem Caiphæ, mox subjecerat hac occasione, à Caiphâ consilium datum de morte unius Hominis pro populo, consequenter narravit gesta Petri, & alapam tanquam connexa cum Caiphæ personâ, officio, & domo, & quia non dixerat: quomodo ab Anna ad Caipham transisset Christus? subdens exponit: *Et misit eum Annas ad Caipham*, cui suffragatur textus Græcus; tum quia non habet particulam conjunctivam (*Et*) tum quia (ut notat Gagneius) pro eo, quod nostra vulgata habet (*misit*) legit ille in Græco: *Apestylen*: Quod secundùm illum est plusquam perfecti temporis *miserat*: Quæ explicatio valde firmat jam positam explicationem. Quò etiam facit lectio Cyrilli, apud quem statim

Ioan. 18. 13. post verba illa (*adduxerunt eum ad Annam primùm. erat enim* (sive *autem*) *socer Caiphæ, qui erat Pontifex anni illius,*) sequitur mox: *miserat autem ad Caipham; erat autem Caiphas, qui consilium dederat*, & quæ sequuntur in vulgata nostra. Ex quo patet omnia supra dicta, gesta apud Caipham Pontificem, nec obstare clausulam illam, licèt illo loco posita legatur. Ad extremum, confirmari totum hoc potest ex eo, quia ante illam clausulam (& misit eum) Petrus introductus ab Ancilla in atrium Pontificis ad preces Discipuli, jam ibi positus negaverat semel ad vocem ancillæ, ut refert Ioannes ubi statim referuntur Ministri stetisse ad prunas, & Petrus cum eis ibidem se calefaciens. Quo exposito narrat Ioannes, quomodo Christus à Pontifice interrogatus sit de Doctrinâ & Discipulis? quomodo responderit Christus ad interrogationem? quomodo à Ministro, alapa sit data IESU? alapæ datæ subnectitur (*Et misit eum Annas*) huic clausulæ subdit Ioannes, continuationem narrationis de Petro stante cum Ministris ad prunas & se calefaciente, atq; Christum bis negante: quæ sine dubio continuata narratio respicit Petrum, in eodem atrio Pontificis situm, in quod ante intromissus ab An-

A cilla fuerat, & in quo ad vocem Ancillæ primò negaverat, & in quo ad prunas cum ministris calefaciens se stabat. Aut ergo fatendum est illud atrium fuisse Caiphæ, & in eo Petri negationem contigisse omnem triplicem, & consequenter ibidem à Caipha, Christum in Domo examinatum, à ministro alapâ percussum & clausulam illam (*Et misit eum Annas*) non obstare: aut certè dicendum, Petrum in Annæ atrio negâsse primò ad vocem ancillæ, ibidem stetisse cum Ministris ad ignem, & licèt remissus esset Christus, ligatus ab Anna ad Caipham Pontificem, mansisse tamen in atrio Annæ cum Ministris, ab ijsq; exagitatum, bis negâsse Christum, quod stare nequit cum veritate. Quia si Petrus mansisset in atrio Annæ, nec ad Caiphæ Domum secutus fuisset Christum, quomodo Christus ma-

B nens in Caiphæ Domo respexisset Petrum morantem & negantem in atrio Annæ? quomodo Petrus advertisset, se à Chrirto respectum, ab ea domo sejunctus? quomodo ministri, qui utiq; Christum, ut ad Annam adduxerant captum, deducere debuerant ad Caipham, manserunt in atrio Annæ ad prunas, & Petrus cum eis? Aut deniq; dicendum est: Petrum semel quidem negâsse in Domo Annæ, bis in Caiphæ, quod stare etiam nequit cum contextu Ioannis, sicut prædixerat Petrum cum Ministris ad ignem stetisse, ante alapam IESU; ita post alapam & post illam clausulam (*Et misit eum Annas*) regreditur narratione ad Petrum stantem cum Mili-

C tibus & ministris ad ignem, continuatq; narrationem de negationibus ejus. Ergo supponit immo ostendit, eodem in atrio & loco ad ignem factas continuatasq;; in quo etiam loco, Christus Petrum negantem, ut testatur Lucas, respexit. Aut deniq; dicendum Caietan. restat, Petrum negationes fecisse duplices, alteras quidem in atrio Annæ, alteras verò in atrio Caiphæ, utrobiq; ternas vel quaternas, sed hoc nullo modo consonat veritati, nec Christi prædictioni, nec narrationi Evangelistarum, & ridiculè gratisq; excogitatur. Ex dictis ergo valde probabile esse relinquitur, Christum apud Annam breviter moratum, & tantùm illi præsentatum, gratificationis gratiâ, Iudæ pre-

D tium Christi venditi esse numeratum, statimq; remissum Christū ad Caipham; post eundem, Petrum à longè ivisse; ad intercessionem Discipuli noti Pontificis dedu-

deductum in atrium ad ignem accessisse.

PARAGRAPHVS XL.

Ioan. 18. 15. *JESVM Petrus à longè sequitur in atrium Pontificis.*

FIGVRA.

Iob. 2. 12. *Amici Iob à longè contemplati sunt eum.*

PRÆDICTIO.

Ps. 37. 12. *Qui juxta me erant, de longè steterunt.*

STROMATA.

Vide supra § 36.

1. Quamdiu Christus liber erat, tamdiu & Petrus audax, proximus & fervens sectator; ventum ad vincula, ad catenas, ad probra, ad examina, ad verbera, Petrus timet, subducit se, à longè trahit pedes, tepet, friget, negat. Veritatem, virtutem, pietatem, Religionem, Disciplinam, Fidem, Charitatem, profitemur omnes, dum extra periculum & periclitationem sunt ista omnia; at postquam judicia, contradictiones, censuræ, reprehensiones sunt subeundæ, resiliunt multi & vel ipsi Petri, ipsæ Petræ concutiuntur: quiq; videbantur esse Petræ & Bases & Columnæ, longè fiunt, pusillo animo fiunt. *Socii consolationis, non item tribulationis. Amici mensæ, non item Crucis. Consortes gloriæ, non item confusionis.* (2.Cor.1.7.)

2. Expressit Petrus imaginem secularium Christianorum, qui à longè sequuntur Christum, & cupiunt quidem amore adesse, sed timore ante atrium retinentur; nisi à Discipulo in atrium saltem inducantur, inducti etiam facilè cespitant, facilè negant, facilè resiliunt à propositis, erubescunt virtutem, sic Christo volunt adesse, ejusq; obsequium profiteri, ut sua solatia tamen intacta & integra velint; ut tamen in promptu habeant velum, quod Professioni Christianæ obtendant & ostendant se de communi licentiosorum esse, nec scrupulosè Christo inhærere, nec esse servos præceptorum ac exemplorum Christi. Sic sequuntur, ut ingruente quavis occasione, in promptu sit eis fugere & relinquere Christum virtutemq; in manibus persecutorum.

3. Non est cujusvis sequi IESVM in atrium Pontificum & Principum. Petrus ipse, licèt Petrus, à longè vix sequitur, & ingredi etiam timet. Principum aulas, conversationes, familiaritates, nec si Petrus sis, facilè abias, facilè adeas, Petri isthic corruerunt, quantò magìs hi, qui inhabitant domos luteas! quantò magìs hi, qui adhuc lacte opus habent! Et longè (ait quidam) *Nomina magna fuge.*

4. Sic est hodie quoq; perversum seculum Ecclesiæ, ut Discipuli IESU, in atria Pontificum IESU timeant sequi IESUm: nec absq; periculo illum, vel isthuc, vel ipsi etiam Petri sequantur. Et quò tandem tutum erit Christum sequi? quando in atriis Pontificum, sequi illum periculum est? Certè si status Pontificii naturam expendamus, nusquam securiùs deberet vivere IESUS, nusquam liberiùs servi Christi deberent sequi & profiteri IESUM, quàm in atriis Pontificum. Isti enim sunt Patres Pastores, Nutritores sequentium IESUM. Fuerit hæc laus antiquarum ætatum; an autem eadem nunc sit! viderit Dominus IESUS, qui novit Oves suas, novit & Pastores Ovium suarum.

5. Sequitur Petrus in atrium Pontificis IESUM, auspicaturus credo Pontificatum: aut probaturus, quid virium & animi haberet ad Pontificis officium: aut in duobus Pontificibus summis, Christo scilicet & Caipha spectaturus, ad cujus olim normam esse, ad cujus, non esse olim Pontifex debeat.

6. Nonnè satis erat dixisse: Petrus sequebatur; ut quid additum à longè? an miraculo simile est, quòd Petrus à longè Christum sequatur? & longè sit Petrus à Petrâ originali suâ? an notatur evanuisse citò fervor Petri, proximè parati ire ad carcerem & mortem cum Christo? modò jam à longè vix à valente sequi & spectare captum Christum; An notatur secularis prudentia non paucorum? qui se Petros & Petreos Christi sectatores credunt, & qui creduntur crediq; volunt, qui tamen nonnisi à longè Christum, & de securo, de suis integris Christum sectantur? An notatur tepor ordinarius noster? qui vix ad horam consolationis, Christo proximi sumus, horâ autem tentationis, procul, procul, recedimus, à longè sequimur! An notantur Delicati Martyres & teneri imitatores Christi? qui in speciosis Christum sequuntur libenter, proximè, quin etiam humiliter: sed in contem-

contemptu, in cruce, in adversariorum A linguis, longè fiunt, & amaro ac pusillo corde redduntur, & impediri se in cursu virtutis, post IESUM quiritantur; nec vident se non impediri, sed potiùs juvari & propelli; ut Christum contemptum, stultum, abjectum, Crucifixum, per ignominiam & bonam famam, in fame & siti &c. sequantur. Verum est, quòd impediantur, ne sequantur Christum delicatum, sanum, integrum, laudatum, gloriosum, mirabilem, à talis Christi sequelâ præpediuntur; aufertur enim illis talis Christus, sed Christus contemptus, abjectus, odiosus, stultus, illis non tantùm non aufertur, sed offertur etiam: & ad eum talem sequendum, occasione invitantur; quod quia isti delicatuli non advertunt, nec se in hoc errore versari agnoscunt, cessant, à longè stant, angustiantur, queruntur, qui si verè fortiter, prudenterq; Christum sequi vellent, & non tantùm dulciter, gauderent sibi Christum objici abjectum, & amicos ducerent irrisores suos, censores rerum suarum; & sicut Apostoli post acceptum Spiritum Sanctum *Act. 5. 41.* *Ibant gaudentes à conspectu concilii, quia digni habiti sunt pro Nomine IESV contumeliam pati.* id est, virgis benè cædi: quo spiritu caruerunt Apostoli, caruit Petrus, quãdo à longè secutus est &c. quando Christum captum reliquerunt omnes; quando Christum loquentem de Passione ac morte, nihil omnino intellexerunt. Atq; ita si sapimus, non debet nobis remoram & angustiam facere persecutio, invidia, detractio, difficultas in bono aut virtute, aut disciplinæ rigore, sed potiùs debet esse stimulus & C aculeus & calcar. Tunc enim proponitur nobis Christus Passus & abjectus; nec aliud quicquam fit nobis, nisi proponitur, objicitur, à linguis à censuris, ab invidis, ab impeditoribus; & quia proponitur, hoc ipso invitatio fit, occasio & commoditas offertur. Si ergo terremur & timemus, non est in objicientibus, aut proponentibus culpa, sed in nobis, & in parva, infirma, frigida, nostra Charitate, in delicata & puerili virtute, lactis opus habente, & solidum cibum non ferente! Nobis ergo irasci, de nostra imbelli & fæminea perfectione quiritari debemus, æmulos autem, invidos, detractoresq;, tanquam be- D ne nobis facientes (esto præter mentem suam, non tamen revera præter rem ipsam & utilitatem occasionemq; nostram ac Dispositionem Providentiamq; Divinam) amemus, acceptemus, & DEO pro eis gratias agamus, atq; bonum illis optemus aut reddamus.

PARAGRAPHUS XLI.

IESV ingresso Domum Pontificis, Petrus stat ad ostium foris. *Ioan. 18. 16.*

STROMATA.

1. PRomiseras Petre etiam in carcerem, etiam in mortem sequi Christum: Nondum est IESUS in carcere, nondum in morte, in domo Pontificis est, & jam piget vel in atrium, post eum ingredi. O miseras resolutiones nostras atq; charitates & firmitates! B quæ ne atrium quidem ingredi crucis, quæ salutare Crucem IESU, ne à limine, ne in atrio quidem sustinent, remanent foris ad ostium, frigent, timent, deficiunt!

2. Præsagiebat scilicet (ut mos est Animis Hominum) Petrus malum suum, quod atrio illo fuerat sibi eventurum, & ideo refugiebat ingredi, nescius vel oblitus fati, præsagus tamen futuri. An non malum, trina eaq; tam fæda negatio? O si etiam Petre rediisses ab janua procul!

PARAGRAPHUS XLII.

JESV Discipulus quidam intrat cum JESV in atrium Pontificis. *Ioan. 18. 15.*

STROMATA.

1. Sunt, qui credunt Ioannem hic intelligi, notumq; Pontifici dici ì eò, quòd familiare sit Ioanni se Discipulum nominare in suo Evangelio: & quia Ioannes amplam in Galilæa Domum hæreditariam vendiderat Pontifici, ut tradit Niceph: lib. 1. Hist. c. 28. &c. atq; hac occasione notum, quia & gratum Pontifici fuisse. De cujus assertì probabilitate non disputo.

2. Credibilius est Ioanni pauperculo homini, & abjectæ sortis, & alias à triennio moranti, nec licuisse, nec libuisse summi Sacerdotis limina terere frequenter, quod

ter, quod utiq; ad notitiam seu familiaritatem requirebatur. Fuit ergo Discipulus iste aliquis ex occultis Christi amicis & fidelibus nobilibus Hierosolymæ viris, consequenter Pontifici notis & in aula apudq; familiam ejus auctoritatem habentibus, quorum mentio habetur in Evangelio, & de quorum numero Nicodemus & Ioseph ab Arimathia fuit, qui Discipulus securus sui potuit & Petro inrroitum impetrare, aut imperare in atrium Pontificis. Nam Ioanni idem periculum erat, quod & Petro, si in atrio Pontificis conspectus fuisset cum Petro.

PARAGRAPHVS XLIII.

IESV Discipulus introducit Petrum in atrium Pontificis.

STROMATA.

1. Hæc diligentia & charitas Discipuli pro introducendo Petro, ruina fuit Petro. Beneficium credebant, & ille fecisse & iste accepisse, sed revera ad ruinam & damnum, occasio fuit & aditus. Ita humani favores suspecti sunt, & gratiæ fallaces. Nocent dum benefaciunt! prosunt dum negantur! Profuisset Petro Discipulus, si repulisset Petrum etiam ab ostio! Et tamen nos plùs amamus oscula favoresq; periculosos, quàm vel monita aspera quidem, sed salutaria.

2. Usq; hodie Discipuli IESU introducunt Petros in atria Pontificis, & perdunt in eis, atq; periculis negandi Christum, inter Ancillarum & ministrorum voces exponunt. O quanti enim Clericulorum greges, atria Pontificum terunt! beneficia & curas Animarum venantur! sanguinis prærogativas & merita prætendentes, & nexum generis atq; consanguinitatis in occasionem vocationis ad gradus Ecclesiasticos, trahentes! qui alioqui remanerent foris, & si remanerent, extra salutis periculum fierent, nec inter delicias divitiasq; Ecclesiasticas, ex patrimonio pretioq; sanguinis Christi, otio, luxu, superbia distenti, ad negotia seculi, toti conversi, de cura Animarum, quarum peccatis saginantur, nihil soliciti; ac utinam non etiam scandalosis vitæ exemplis, illarum peremptores facti, perirent cum his, quos salvare unà secum debuerant! Ita scilicet Discipuli IESU introducunt alios in atria Pontificum, periculosam ad vitæ rationem, in qua & ipsi parùm securi sunt.

3. Bona erat Charitas Discipuli in Petrum, agens, ut introduceret Petrum in atrium Pontificis, sed Petro timor & tepor suus obfuit. Sic sæpe optima documenta, consilia, exempla, munia aliis concredita & data malè cedunt, non vitio dantium, sed vitio, infirmitate, mutatione accipientium! Sic Iudæ non hoc obfuit, quia ad Apostolatum vocatus est, sed quia vocatus, in tanta salutis opportunitate, potiùs elegit esse perversus &c.

PARAGRAPHVS XLIV.

JESV falsa crimina per quæsitos testes falsos objiciuntur. Matt. 26. 59.

FIGVRÆ

Naboth, quia vineam hæreditariam vendere noluit, per falsos accusatus, damnatus, & lapidatus est testes. 3. Re. 21. 13.

Susannam innocentem, duo Senes accusant falsò. Dan. 13. 34.

PRÆDICTIO.

Locuti sunt adversùm me linguâ dolosâ, & sermonibus odii circumdederunt me, & expugnaverunt me gratis.

STROMATA.

1. Naboth est Christus; vinea Ecclesia, sive Animæ; Iezabel Synagoga Iudaica; testes falsi, inimici Christi.

2. Usa est iniquitas Iudaica testibus ad occidendum Christum. Usus est postea & utitur Christus Martyribus, seu testibus ad prædicandum toto mundo Evangelium suum.

3. Ea est natura Malitiæ, ea cæcitas, ut quantumvis manifestam innocentiam aut veritatem, non tam non cernat (non potest enim non cernere) sed cernens & palpans, falsitatibus adscitis, atq; subordinatis velare, atq; noxiè & falso vultu obnubilare, atq; pro nocente & falsitate, omnibus probare conetur. Propter quod, & inexcusabilis & insanabilis est.

nabilis est. Quis enim & quomodo excuset eum? qui sciens & volens, verum, dicit falsum, & innocentem, facit reum, & hoc agit, ut reus videatur, quin esse reus etiam ipsi malitiæ patet? Quis sanet illum? qui hoc, per quod solùm sanari posset, cognitionem scilicet veritatis atq; confessionem, non tantùm non admittit, sed etiam falsis quæsitis coloribus obtenebrat ac aliis obtrudit? verè improbi & malitiosi non ignorant veritatem & æquitatem, sed esse eam nolunt veritatem aut æquitatem. &c.

4. Contra IESUM falsi testes quæruntur semper ab Hæreticis. Hic est enim illorum continuus labor, ut veritas Christi, falsis argumentis, detortis testimoniis scripturæ, oppugnetur.

5. Nullum est evidentius signum pravi animi, perversi zeli, mali spiritûs, quàm quando quis in alio oppugnando incipit pravis & falsis, aut ultra verum & modum, exaggeratis rationibus & oppugnationibus uti. Quàm ridiculum crimen objiciunt Christo, hi siue testes, sive testium auditores: *Nos audivimus eum dicentem: Ego dissolvam templum &c.* dixisset hoc Christus; jamne reus Mortis ideò erat? nonne hæc Mortis causa, ipsi Pilato ridicula fuisset? Et tamen hic fuit Achilles Pharisaicus contra Christum, hoc caput Criminum ejus. *Mar. 14. 58.*

6. O quàm innocentem opus erat, vitam Christi fuisse, cujus vitæ, capitalissimi Hostes, ne falsò quidem poterant gravem maculam atq; infamem notam inurere!

7. O quantum præsidii est in innocentiâ & veritate! Cui Malitia nè volens quidem & potestatem habens nocere potest ita, quin inter ipsa Malitiæ nocumenta erumpat & elucescat integraq; maneat!

8. Quàm sunt ridendæ, & nihil timendæ malitiæ humanæ! quæ, etiam cùm pessimè veritati aut virtuti volunt, tum illi optimè faciunt; cùm illam obterunt, tunc efferunt; cùm maculant, tum purgant! Ita scilicet omnis Malitiæ robur à Domino temperatur, ut nihil possit in Sanctos suos ampliùs, quàm illi permittitur: Non permittitur autem plus, nisi quantùm sat est; ut virtus quidem probetur, purificetur, solidetur, crescat: ipsa autem Malitia, ridicula, stulta, impotens, malitiosè effæta, & effætè malitiosa appareat, ipsaq; in perniciem suam, more viperino, malitiam exerat, & ex ea tabescat. Nempe nunquam est improbitatis conveniens testimonium, nunquam conatus validi, semper plumbeæ vires, semper glaciales ictus. Proinde rectè monentur justi. *Timorem eorum, ne timueritis.*

9. Nesciẽtes, verũ afferebãt testimoniũ pro Christi morte, nec tantùm afferebant, sed etiam faciebant. Re enim ipsâ, tunc jam solvebatur templum DEI, tàm scilicet veteris Synagogæ structura & testamentum vetus solvebatur & evacuabatur, quia implebatur, quàm etiam Templum Humanitatis Christi, jam ad dissolutionem per mortem approximabat, in triduo per Resurrectionis gloriam, & per Ecclesiæ novæ Christianæ, perfectam consummationem, reædificandum. Conveniens ergo testimonium & verum erat, sed improbitati cæcæ non apparebat. Et ideo postmodum Apostolus objicit Iudæis: quod *scripturas impleverint in morte Christi, ignorantes.*

PARAGRAPHVS XLV.

JESVS ad falsa testimonia tacet. *Matt. 26. 53.*

PRÆDICTIONES

Posui ori meo custodiam, cùm consisteret peccator adversùm me: obmutui & humiliatus sum, & silui à bonis, & dolor meus renovatus est. *Ps. 38. 3.*

Qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabantur. Ego autem tanquam surdus, non audiebam: & sicut mutus non aperiens os suum; & factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones. *Ps. 37. 13.*

STROMATA.

1. Falsa erant, non convenientia, malè detorta, non intellecta testimonia; non erant ergò responsione digna. Quid enim diluerentur, quæ ipsa, per se, falsa erant, & per se, corruebant? & quæ in Authorum conscientiis, falsa esse & Christus videbat, & conscientiæ clamabant. *DE silentio Christi in Passione vide infra parag. 78.*

2. Tacet Christus quia testimonia non solùm approbat, sed re ipsa exsequitur: dissolvit templum: & ideo non solvit testimonium.

3. Nequaquàm tacet Christus. Clamat sed non auditur; respondet ad testimonia, sed non sunt aures; excæcati

cæcati sunt oculi, aggravatæ aures. Clamabat veritas, & falsa testimonia cōscientiæ vociferabatur, & hoc faciebat Christus, qui veritas est, sed improbi, auribus suis graviter audiērunt. Talis est status peccatorum: non audiunt conscientiam clamantem: & obtendunt ignorantiam veritatis; indignantur & dolent, scilicet sibi veritatem non exponi, quæ, oculos etiam eorum effodit, remorsu interno. Non relinquit unquam se, DEUS, Christus, veritas, sine testimonio; lux seipsā, & alia & ipsam se manifestat. Cur ergo non videtur? Non quia non videtur, sed quia *dilexerunt homines magis tenebras, quàm lucem.* Malè agunt, ideo non veniunt ad lucem, ne arguantur opera eorum. *Ioan. 3. 19.*

4. Tacet Christus utquid enim loqueretur iis, apud quos se prædamnatum & præoccisum sciebat?

5. Ut quid loqueretur? à quibus legitimè non accusabatur, non judicabatur?

6. Ut quid loqueretur? quibus non veritatis studiū, sed calumniæ arripiendæ cupido erat, & quos videbat, omne responsum suum, in mortis suæ causam tracturos.

7. Ut quid responderet pro se? qui in illam horam venerat, non ut responderet pro se, sed ut pro nobis responderet Patri Æterno; responderet inquam tacendo, patiendo, moriendo: Adami & Evæ, & nostrûm omnium frivolas excusationes in peccatis, expiando.

8. Ut quid responderet? qui ob unum responsum, (si tamen jam præcesserat) crudeli alapā mulctatus est!

9. *Accusatur Dominus & tacet,* (verba sunt Ambrosii) *& bene tacet, qui defensione non indiget. Ambiat defendi, qui timet vinci: non ergo accusationem tacendo confirmat, sed despicit non refellendo.* Parum est, despicit; etiam destruit, etiam vindicat: qui enim injuriam sustinens à responsis abstinet, damnat injuriantem & vindicat; damnat contemptu vindicat patientiā. *Fatigatur enim improbitas patientia, cæditur improbus sustinendo.* ait Tertulianus. Sicut, qui manu saxum tundit, à percusso vindictam refert, sic, qui tacentem injuriā afficit, jam ab ejus silentio vindicatus est. Servit hic illud, quod in lege dicitur: *Mihi vindictam & ego retribuam:* Lectio enim alia habet: *Mihi patientia & ego retribuam.* Scilicet *Pati & Vindicare,* vel idem vel, ejusdem est. *lib. 10. Luc. lib. de Patientia. c. 8. Deut. 32. 35.*

PARAGRAPHVS. XLVI.

JESVS examinatur de Discipulis & silet de eis. *Ioan. 18. 19.*

STROMATA

1. TAcet IESUS de Discipulis; quia, honorificam eorum mentionem facere non poterat: & tu quæ nequis laudare, cave tamen reprehendere; Hoc enim Christianum & Divinæ Charitatis propriū est. O ubi illi, qui nodum in scirpis quærunt? ungues in ulcere sunt? qui tanquam muscæ ad putida convolant? qui quorum causam nesciunt, effingunt, & semper malignam? qui non vivunt nisi alienā famā & detractione, & quandoq; eorum, quorum honori ex paterna cura, fraternaq; Charitate prospicere deberent; quandoq; eorum quorum defectus celare debuerant & occultare ex justitia. Vulgatum vitium, & magnis juxta parvisq; familiare; etiam Sanctorum præcordia occupat virus hoc!

2. Tacet Christus de Discipulis; quia ex responso de Doctrina patebat responsio.

PARAGRAPHVS XLVII.

JESVS examinatur de Doctrina & respondet. *Ioan. 18. 20.*

PRÆDICTIONES.

Sapientia foris prædicat: in plateis dat vocem suam: in capite turbarum clamitat. *Pr. 1. 20.*

Non sum locutus absconditam, nec in tenebroso terræ loco. *Is. 45. 19.*

Expandi tota die manus meas, ad populum &c. *Is. 65. 2.*

STROMATA

1. SAcerdotes, Præsides, & custodes Doctrinæ sunt: ad eos ergo inquirere spectat de Doctrina. Unde & Christus ad hoc quæsitum tanquam legitimum respondet; Sacerdotibus enim Animæ subjectæ sunt, Animas autem, fidei doctrina spectat & morum. Sacerdotes quoq; decet Eruditio in lege DEI juxta illud: *Labia Sacerdotis custodiunt scien-* *Malach. 2. 7.*

et scientiâ. Ad hæc, ita lege Domini, fuit præceptum, ut Sacerdotes de Doctrina Deut. 17. cognoscerent. In hunc etiam finem, datum est Sacerdotibus, tantùm ab aliis curis otium, ut curarent scilicet Animas & animabus providerent sanas doctrinas; ideo enim vacant à curis aliis, ut vacent animabus curandis, juxta il- Tom.2.3. lud. *Nemo militans DEO, implicat se negotiis secularibus.* Præcipuè autem, ideò Sacerdotio adnexus est cælibatus in Christi Ecclesia, ut puritate ad Divina cognoscenda sublimarentur, idoneiq; fierent. Quare cùm jure legitimèq; de Doctrina ex Christo inquireretur, ideò etiam incunctanter respondet.

2. In suo Responso tres dedit Christus, sanæ Doctrinæ Notas. 1. est: Pu- Ioa.18.20. blicum: *Ego (ait) palàm locutus sum mun-* Ioa.3.20. *do, &: Omnis qui malè agit, odit lucem. &: Quæ* Matt. 10. *in aure auditis prædicate super tecta.* Iob 27. 24. dicitur: *Oculus Adulteri observat cali-* Iob. 24. *ginem.* 2. Nota est, sacer locus. *Semper* 13. *locutus sum in synagogis, in templo.* quodsi Ioa.18.20. quando extra, tamen in publico, in monte, in Campis, in plateis. 3. Testimonium etiam adversariorum. *Ecce hi sciunt quæ locutus sim ego.* Maximum veritatis argumentum inimicos in testimonium adducere, ait Chrysostomus. Ideo & Auditores suos, digito ostendit præsentes, (ut notat Cyrillus, & illa Christi verba volunt: *interroga eos qui me audierunt, ecce hi sciunt &c.*) multos ex Pharisæis, ac Ministris, & legisperitis, ac scribis. Quòdsi quædam quandoq; Christus, Discipulis suis privatim dicebat eadem tamen, ut ea publicè prædicarent, ac supra ipsa tecta, mandabat. Imò & eadem ipsa dicebat populo, &si alio modo quandoq; in parabolis, scilicet.

3. Respondet Christus de Doctrina; hoc enim poscit ratio Doctrinæ, ut quæ quis docet, eorum rationem reddere possit, cùm res poscit; quod etiam Apostolus monuit à Doctoribus faciendum Christianis.

4. Voluit Christus examinari etiam de Doctrina, cùm alioqui esset ipsamet Doctrina & Sapientia: ut postmodum non miraretur stultitia, si à DEO examinaretur. Ut item non mirarentur servi Christi, si eorum examinaretur Doctrina, si suspecta haberetur., si carperetur vita, mores, institutio, scientia. &c.

5. Tam multi erant, tempore illo, Doctores, legisperiti, Sapientes, Magistri in Israël, neminem tamen legimus

A examinatum de Doctrina; soli, hoc, Christo contigit, & quidem cum tanto apparatu, tam importuno tempore, tam instanter, nocte ferè media, in Concilio subitaneè coacto, corrupto etiam, mercede, Discipulo, & empto Christo, ut examinari posset! quæ ista Christi Doctrinæ sors? & solius quidem? Num aliena docuit à lege? nunquid non legem docebat? non publicè, non in templo, non pleno ore? non quotidie? non ex scripturis? Non dicebat *scrutamini scripturas*? Omnino ita! Quid ergo opus interrogatione, & quidem tali tempore? Consolamini Christi Discipuli, & ingenium Christi noscite? Quantò propiores eritis vero, quantò B Christi sensui, Exemplo, Doctrinæ, viciniores, quantò rationabiliùs ex mente DEI, legis, voluntatis Divinæ clariùs, quantò ex sinceriore Spiritu, quantò ad germanam antiqui spiritûs & instituti normam propiùs, vel egeritis, vel docueritis, vel mores alienos, vestrosq; exegeritis, tantò mirabilior, suspectior, insolentior, novior, junior, & juvenior Doctrina vestra, Spiritusq; vester videbitur, his etiam, qui Columnæ erunt, qui super Cathedram Moysi sedebunt, qui Magistri populorum erunt. Gravis persecutio & formidolosa, pusillis Cordibus, paratum exitium ferens, in errorem inducens, & in ruinam impellens, etiam ipsos, si fieri possit, e- C lectos. Quis enim inferiorum non habeat suspectum? quos supremi reprehendunt, vel in dubium vocant? Quis non refugiat sequi hoc, ob quod, paratam sibi Magnorum persecutionem, æqualium irrisionem, subsannationemq; præsentit? Attamen his non obstantibus, standum est! & justitia, quæ cæpta est teneri, non deserenda! fidendum veritati! quia veritas fortissima, veritas liberat.

6. Examinatur Christus de Doctrina. Nunquid ut intellecta approbetur & acceptetur? Nunquid ut populis sequenda proponatur? Nũquid ut explorata laudetur? Non utiq;. Atqui examinatur tamen, & fit inquisitio, & scrutinium, & Examen. Ah! quàm *mentitur* D *iniquitas sibi*! Quàm imponit aliis, Ps.26.12. & in foveam ducit! Examinat, excutit, explorat, scilicet hoc, quod nihilominus firmum habet explodere & damnare, qualecunque tandem, estò optimum sanissimumve sit. Examinat hoc, quod jam pridem rejecit, respuit, & inimicum atq; odiendum sibi odibileq;

persuasit & fecit! Ut quid ergo examinat? quod jam damnavit? Examinat, non ut cognoscat, sed ut quasi examinatum malumq; esse cognitum, ac multorum judicio publico discussum, juridicè, rationabiliter, non ex præoccupato affectu, damnâsse, respuisseq; credatur; utq; & ab aliis damnandũ esse, certiùs iisdem persuadeatur! Ita sibi, ita & aliis, iniquitas illudit, mentitur, & regressum ad veritatem intercludit, ut nec, si velit, possit; nec, si possit, velit, respiciat!

7. Examinatur Christus de Doctrina. Quàm meliùs fuisset, si examinata fuisset propria vita, conscientia, Affectio! sed quæruntur tenebræ in luce, nox in

Matt.23.24. die, & in nocte nox non videtur *Excolatur culex, glutitur camelus.* festuca quæritur, trabs non cernitur. In auro quæritur vitium; in vasculo cietur fluctus; contra Agnũ concitantur turbæ; lupis impunè grassantibus, procellis insanè omnia subruentibus, fraudibus & malitiis, universa pro libitu, vitiantibus, atq; pervertentibus.

PARAGRAPHVS XLVIII.

Ioan. 18. 22. ## JESVS *Alapam à ministro assistente accipit & insuper arguitur.*

FIGVRÆ

3.Re. 22. 24. *Michæas cùm Achabo Regi, infaustum belli finem nuntiaret, à pseudopropheta alapam accipit.*

Hier.20.2 *Hieremias denuntians Iudæis, mala impendentia, alapa percutitur à Phassur Sacerdotum Principe.*

Act. 23.2. *Paulus, jussu summi Sacerdotis, jubetur in faciem cædi.*

STROMATA.

1. PRimi nostri Parentes in Paradyso, obedientes magis verbo Diaboli, quàm imperio DEI, impegerant alapam DEO (ut advertit hîc Cyrillus) æquivaluit enim alapæ corporali, ille contemptus Creatoris DEI. Et quia honestis personis, impactio colaphi, gravissima contumelia est, Christus ideo hanc DEI injuriam sarciturus, ignominiosâ istâ alapâ, voluit percuti.

2. Ecquodnam fulmen aures verberat? inflicta Christo alapa est: nec tamen exhorrescimus! Si videremus, coram nobis, hac alapa vel simili, Christum affici, quanta esset in mentibus & cordibus commotio, horror timr,o indignatio, dolor, gemitus, exsecratio! En quotidie & ipsi alapis cædimus, & cædi videmus IESUM; quoties scilicet peccari videmus in Deum, quoties injuriam irrogari, Nomini, gloriæ, Religioni, Ecclesiæ, Animabus Christi, & dissimulamus, & corridemus, & colludimus, & stimulamus, & defendimus!

3. Videsné in gratiam Hominum & favorem Principum impingi alapã hanc Christo? Prô! Respectus Humanos! quàm frequenter ob hominum linguas, judicia, spes, timores, in faciem cædimus IESUM! resilimus à bono! malum committimus! perseveramus in errore & scelere! applaudimus sceleratè agentibus! suggerimus improba consilia!

4. O Ministri Affeclæq; Dominorum & sectatores Aularum, vos hæc concernit Parabola, *Unus Assistens Ministrorum dedit alapam IESU dicens: Sic respondes Pontifici?* vester hic typus, vestra imago, vos in dies & horas, Patriarcham hũc vestrum, Christi percussorem, Pontificis Adulatorem, imitamini & æmulamini; vos quotidie Patronos ac Dominos vestros ad mala inducitis, instigatisq; vos susurris vestris, & venenatis relationibus mẽdacibusq; augmentis, auctisq; mendaciis, simplicia Principum corda, nimium vobis credula, nequitiæ vestræ ignara, præcipitatis in peccata; exasperatis contra innocentes & probos; aggravare onera super subditos docetis & facitis. Vos estis fabella Diaboli, Calcaria Sathanæ, Dæmonum prodromi, cupiditatum administri, scelerum Magistri & famuli; Vos innocuas & simplices, aliasq; rectas Dominorum, naturâ suâ, animas, suggestionibus vestris oportunis, ex arte & tempore, obtrusis, in foveas peccatorum, superbiæ, rapinæ. detractionis, judicii temerarii, crudelitatis, immisericordiæ, fastûs, luxûs, luxuriæ, æmulationis, rixarum, prodigalitatis, temulentiæ, invidiæ, odii, ambitionis, pseudopolitiæ, atheismi, &c. præcipites agitis. Vos à recto & verò abducitis, à sanis piisq; consiliis, ab Eleemosynis, à cultu DEI, à defensione justitiæ vel Ecclesiæ, à Propagatione Divinæ gloriæ, à cura publicæ rei ac privatæ, à cura salutis propriæ, avocatis & in transversum agitis. &c. Ioan. 18. 22.

5. Hæc

5. Hæc eſt infelix calamitas, aut calamitoſa Felicitas Principum! ut præterquam, quòd ipſi caudata, fæcunda, ramoſaq; peccata committant, etiam, dum ipſi non peccant; habent tamen, qui ipſis non cogitantibus, in eorum gratiam, favorem, ſpem, voluntatem, peccent. Infelix ſtatus & maledicta hæc magnitudo! DEUS ordinavit Poteſtates atq; Principes in hunc finem, ut ſint terrori mali operis non boni, ut timeantur ab improbis, ur ſub umbra poteſtatis eorum, fiducialiùs agerent, probi & virtutis cultores. Nequitia humana quid fecit? Poteſtatem, quam DEUS contra illam armavit, ipſa contra probitatem, innocentiam veritatem- q; convertit & in ipſummet DEUM militare pro ſe fecit, & ipſâ ſuâ malignitate, poteſtati blanditur, ac ejus patrocinio & magnitudine, tuta eſt.

6. Sic reſpondes Pontifici? Tantâ diligentiâ producebantur audiebanturq; teſtes, contra IESUM; qui aliquod, illi, ſcelus objicerent, & non inveniebantur, nec teſtimonia convenientia habebantur: ſed quod tam meditata & accurata non reperit malitia & invidia, invenit ſubitò nata & captata adulatio. En objicit Chriſto: Sic, ait, reſpondes Pontifici: Objicit in uno ſcelere plura, objicit audaciam, arrogantiam, ſtultitia, irreverẽtiã, ſuperbiã, incivilitatẽ, ſtatûs & conditionis ſuæ ignorantiam. Nec objicit tantùm, etiam convincit, etiam damnat, etiam punit & caſtigat. Quis crederet, tantum ineſſe virulentiæ, adulationi? quæ alioqui blanda eſſe, & palpare, mulcereq; tantùm poſſe videtur: Mulcet Adulatio, ſed non innocentiam, ſed non Chriſtum, ſed non veritatem, ſed non æquitatem; his enim omnibus, inimica Adulatio.

7. Jmperioſè vocatus Elias ad Regem duos quinquagenarios cum ſuis turmis, igne de cælo, evocato exuſſit. Manus Ieroboam, contra prophetantem DEI ſervum, extenta aruit. Oza arcam ne delaberetur ex plauſtro, ſuſtinens, interfectus eſt coram Domino. Bethſamitarum ſeptuaginta millia, quòd aſpicere arcam DEI, auſi eſſent, morte punita ſunt: Nonnè pluſquam Elias? nonne pluſquam Arca DEI? filius & Chriſtus DEI? & tamen alapâ cæditur! & qui cædit, vivit! neq; terra aperit os ſuum, ut deglutiat vivum!

4.Re.1.10 3.Re.13.4 2.Re.6.7. 1.Re.6.19.

8. Genas ſponſi, comparat ſponſa areolis, dein liliis diſtillantibus Myrrham primam. Hæc alapa Chriſti vultui impacta, ſeu nuda ſeu armata (ut cenſent aliqui) manu, impreſſit veſtigia ſũi talia, ut meritò vocari potuerint genæ Chriſti ſicut areolæ Hortorum, ſulcos habentes diſtinctos. Livor vultũs referebat lilia, ſed cruor & dolor & confuſio, myrrham primam optimè exprimunt; erat enim prima præcipua inſignis myrrha, Chriſto, talis alapæ inflictio.

Cant.

PARAGRAPHVS XLIX.

JESVS Percuſſori & arguenti ſe reſpondet: Quid me cædis? Ioan. 18. 23.

STROMATA.

1. INfelix ille miniſter, Chriſti percuſſor, cùm percuſſiſſet, cauſam percuſſionis adjecit: *ſic reſpondes Pontifici?* quaſi juſtam ſuam percuſſionem, ex injuſta Domini reſponſione arguens. Sed Dominus & percuſſionis & objectionis iniquitatem oſtendit. *Si inquit malè locutus ſum, teſtimonium perhibe de malo.* Ioan. 18. 23. Percuſſiſti me ob reſponſũ quaſi iniquum; hoc erat antè comprobandum, tum poſtea puniendum. Pervertiſti ordinem, certam pænam irrogâſti, propter incertam & non probatam culpam, quod iniquum eſt! *Si autem benè locutus ſum, quid me cædis?* Utrinq; tua percuſſio injuſta eſt. Hoc Domini reſponſo cohiberi poſſent omnes (quales ſumus paſſim) præcipitatores judiciorum ſuorum, in cenſuris atq; pænis alienorum morum vel verborum. Perpetua hæc noſtra vitia ſunt in communi & omni convictu; præcipitamus, damnamus, punimus, poſt pænam, examinamus. Hinc etiam innumeri innocentes cum Chriſto aſſiduè clamant: Quid me cædis? neq; frequentior in ore Hominum(omnis ætatis ſtatûs, gradûs, ſexûs, conditionis) querela eſt, quàm hæc, unius de alio, quid me cædis?

2. Cùm Balaam ſine cauſa & miſeratione, miſeram aſinam ſuam cæderet, aperuit Dominus os Aſinæ, ut expoſtulare cum Balaam poſſet. Num. 22. 28. Tu mi IESU, quaſi jumento poſterior eſſes, unâ hâc ſolâ vindictâ contentus es! dicere percuſſori: Quid me cædis? Auguſtinus quodam loco dicit: Quid verius reſponſione Domini, manſuetius, juſtius? cur nos cogitamus, quis fuerit, qui ala-

qui alapam accepit? Nonne vellemus percussorem illum, aut cælesti igne consumi, aut terra dehiscente absorberi, aut aliâ quâcunq; graviore pœnâ puniri? quid enim horum non posset jubere per suam potentiam, per cujus virtutem, factus est mundus?

3. Audiant oppressi & injuriati ab iniquis; arma defensionis suæ, tantò validiora, quantò breviora, & in DEI potentiam justitiamq; magis rejecta & tradita. &c. Audiant Oppressores & injuriatores aliorum, præsertim infirmorum ac infimorum, & vel ob virtutem vel ob imbecillitatem, aliter repugnare resistereq; vel nolentium vel non valentium: Nulla tonitrua æquè formident, nulla fulmina, nullas vires, ac istas voces contra se, coram DEO judice, vibratas: quid me cædis? Hæc vox auribus DEI insonans à paupere, ab injuriato, ab afflicto, contra Oppressorem, Calumniatorem, Detractorem, exedit DEI viscera, & rapit manum DEI ad vindictam. Dico vobis oppressores & injuriosi, illorum vindictam maximè timete, quorum minimè vires ad vindictam timetis, vel quos injuriis lacessitis occultis; tales enim, dum ulcisci non possunt, dum nesciunt, dum nolunt, in DEUM refundunt & remittunt: ac DEUS ulciscitur illorum injuriam, & pro se & pro illis, & suâ & illorum irâ, & suâ & illorum voluntate, & suâ & illorum potestate. Nec in spem aut condonationis, aut deprecationis, aut satisfactionis peccate! ipsa enim illorum, qui læsi sunt, mansuetudo, modestia, condonatio, patientia, exasperat & exacuit iram DEI, acceleratq; ultionem. Validissimum est ultionis genus non ulcisci, validius non posse, validius nolle, validius condonare, validius ut etiam DEUS non ulciscatur, Orare! Tales enim vel hoc ipso, quia tales sunt, tantò magis merentur; ut in eorum ultionem accingatur DEUS.

4. Non soli Ministro percussori, Christus respondet isto responso, respondet simul omnibus circumstantibus, & in illam percussionem consentientibus, quibus injustam esse hanc & percussionem, objectionemq; Ministri, & illorum consensum, silentium, insultationemq; comprobat; ut vel ex hac occasione, illorum conscientias conveniat, periculumq; in quo versentur, ostendat, & quàm contra jus omne, secum agant, illis demonstret. Dum enim dicit ministro: Quid me cædis? si malè locutus sum, testimonium perhibe, &c. statim etiam dicit omnibus, qui ad eum judicandum damnandumq; convenerant, qui in ejus necem conspirabant, qui in captivitate, & aliis malis, gaudebant, his inquam, omnibus statim dicit: Si malè quid egi vel docui, testimonium perhibe ô côcilium! sin autem bene omnia feci & dixi, utquid me vultis interficere? utquid in cædem meam festinatis, falsos testes quæritis? utquid emistis sanguinem meum, quem effundatis? utquid gaudetis in malis meis? Sed nimirum malitia omnis argui, convinci, perstringi potest, ad sanitatem autem, ad resipiscentiam, ad horrorem sui non utiq; tam facile reduci potest. Cæca est, & excæcat; dura est, & indurat; excors est, & cor aggravat; amat malum suum, *& in rebus pessimis exsultat*; omnisq; *Pr. 2.14* dulcedo ejus in malo est; bibit sicut aquam, sicut mulsum iniquitatem! O quàm sunt rari, ita mali, qui in malitiis suis habeant oculum reflexionis liberum! ut Divinæ lucis veritatis monitionisq; radios, dispicere & resipiscere possint; ut ad cor redire, ut ad se ipsos reverti valeant! *Verberaverunt me, & non dolui, traxerunt me & non sensi,* *Prov. 23. 35.* ajunt de se ipsis, recalcitrant contra stimulum, rebelles sunt lumini, impugnât agnitam veritatem, durantur flagellis, asperantur monitis, obsecrationibus côtumaciores fiunt. *Frustra* (ait Dominus) *percussi eos.* *Ierem. 2. 30.*

5. Cùm Christus Dominus dixerit: *Si quis te in dexteram maxillam percusserit, præbe illi & alteram* scilicet sinistram: *Matt. 5. 39.* cur in præsenti occasione, hoc suum documentum non servaverit, sed percussorem redarguerit? Ad quod quæsitum posset responderi: Christum Dominum & percussorem redarguisse rationabiliter, & nihilominus alteram quoq; maxillam *Thr. 3. 30.* non subtraxisse, si percutere libuisset; *Epist. 5.* implevisseq; illud prophetæ: *dabit percutienti se, maxillam &c.* *ad Marcell.* Aliter quoq; dici potest cum Augustino. Qui ista Christi Verba, de percussione maxillæ, ait intelligenda esse, non secundùm literam, sed per parabolam; Non enim percuti solet, dextra maxilla, sed sinistra, cùm in eam directè feratur manus percussoris. Alio autem loco, idem Sanctus solvens hanc ipsam Quæstionem, ait, Consilium hoc Domini servandum, esse, secundùm Animi præparationem, re autem ipsâ tantùm eo têpore, exsequendum, quando inde vel gloria DEI, Vel fructus proximi major, posset ori-

posset oriri, nullum autem horum, in præsenti, commodorum fuit; sicut nec in illâ percussione Pauli. Est igitur erga percussores intùs servanda benevolentia, arcendumq; odium semper, ipsa autem realis exhibitio maxillæ alterius, aliquando servanda est, aliquando non est, quãdo fructûs cõpetentis spes justa est, vel non est. Nec enim consilium istud propriè & simpliciter intelligendum est, sed per figuram. Significatur enim, illo, eum, qui accipit injuriam, satiùs esse, ut alteram graviorem etiam subeat, quàm patientiam & modestiam, & Charitatem perdat, ultionemq; meditetur. Idem S. Augustinus, eodem loco addit: Qui te in dexteram percusserit, hoc est qui tua spiritualia bona impedire voluerit, quæ per dexteram significantur à Domino, tunc ei præbe sinistram; potiùs patere jacturam bonorum temporalium, quàm ut Animæ patiaris spirituale detrimentum, juxta illud: *Si oculus tuus scandalizat te &c.* & illud: *Quid prodest homini. &c.* Adhuc etiam ad Quæstionem dici potest, Dominum nostrum, illis verbis, docuisse nos: præstare, ut acceptâ unâ injuriâ, ad aliam quoq; excipiendam nos paratos exhibeamus, quàm ut in verba vel opera ultionis, contra injuriantem prorumpamus. In hoc enim valde difficilis est moderatio, adeò, ut sit minoris difficultatis, novam injuriam pati, quàm moderatè, post unam acceptam, injurianti aliquid respondere. Quod ergo facilius est nobis, præcepit Christus, quod difficilius ipse præstitit, illud quidem ad securitatem nostram, hoc autem ad exemplum: quod tamen imitari est difficiliùs, quàm illud explere,

Act. 23. 2.

6. Expendens Euthymius hanc Domini responsionem ad Ministrum percussorem; ait: *Perhorrescite cæli & obstupescite terræ, vel tantam vilissimi servi audaciam, impietatemq;, vel magis incomparabilem Domini mansuetudinem & patientiam! qui, cùm posset omnes hostes suos unico verbulo ad nihilum redigere, voluit tamen nobis & suam innocentiam, & illorum injustitiam demonstrare.*

Euthym.

7. O quoties ad vos Mortales, ad vos Christianos, clamat Christus IESUS, plenas has querelarum indignitatumq; voces, inculcans unicuiq; Vestrûm, dum peccatis, dum profusè in DEI injurias effundimini, præcepta violatis, in fidem, in Charitatem, in spem, in timorem, in subjectionem DEO debitam malignè incurritis; dum Sanguinem Christi propter vos, & super vos effusum conculcatis, dũ & minas ejus, & beneficia, & promissa, & bonitatem & dignitatem & justitiam & misericordiam ejus contemnitis, quoties, inquam vobis inclamat ad conscientiam, ad animam, ad cor, ad voluntatem: *Quid me cædis?* quid in me peccas, quid me crucifigis? quoties clamat interno instinctu, externis damnis, internis peccatorum pœnis, tuorum Charorum Afflictionibus, æmulorum, inimicorumq; immissionibus, malis curarum & laborum, & sumptuum, & consiliorum & votorum successibus, multis, in immeritos, immo malè meritos, profusis beneficiis, plurimis aliorum, ob oculos, positis exemplis, casibus, damnis, quoties inquam clamat & inclamat: Quid me cædis? quamdiu me cædis? quid invenisti in me iniquitatis? quid potui ultra tibi facere? &c. Interrogate & convenite, vos ô peccatores conscientias vestras, & deponite surditates vestras. Cessate ab injuriis Creatoris Redemptorisq; vestri & capiat vos tempestiva, salubrisq; miseratio DEI patientis, non tantùm pro vobis, sed etiam à vobis. Alioqui venient dies, quando & vos inclamabitis DEO, *Quid me cædis?* quando quæretis spatium pœnitentiæ & invenire non poteritis; quando pulsabitis clausam misericordiæ januam, & Dominus non exaudiet, non respondebit, nisi fortè durum illud: *Nescio vos.* Durum & asperum illud: *Discedite à me, operarii iniquitatis, &c.*

8. Illi tantùm debent percussoribus suis alteram maxillam præbere (percussi ab eis in unam) qui percussi sunt in priorem inviti: at Dominus noster maximè volens percussus est, ideò non tantùm non debuit præbere sed etiam debuit non præbere alteram maxillam, ne in priorem videretur invitus esse percussus. Testatur verò apud Isaiam Dominus, se libenter dedisse *genas ad vellendum*, vel ut 70. legunt: *genas ad alapas.*

Vide Velasq. t. 1. in Ep. ad Phil. c. 2. v. 8. ann. 5. mor. fol. 452. n. 10.
Isa. 50. 6.

9. Verba hæc Domini ad Percussorem, *Quid me cædis?* videntur esse miserationem super se in percussore commoventis, non verò indignitatem declarantis: unde ad commiserationem motus percussor ille, colligi potest ex eo, quòd percutere secundò non adjecerit: Quanquam & indignitas facti monstrata, potuerit compescere audaciam injuriantis, præsertim verbo Incarnato loquente.

10. Ne quis diceret non licere Christiano reddere rationem pro se, quando injusté arguitur: dedit rationem, pro se, Christus. Ne autem nimii essent Christiani in defensione innocentiæ suæ, semel tantùm pro se dixit Christus.

11. Non est sine consideratione prætereundum: Christo Domino crimen irreverentiæ in Sacerdotem impactum, & idem, enormi pænâ, castigatum esse. Ex parte alia, Christum ad alia omnia tacitum, hoc solum objectum crimen & sibi probari, & ab eo innoxium se probare voluisse studuisseq;. Scilicet ipsa substantialis Sanctitas & innocentia voluit Sacerdotum cultui, tam esse, quàm videri impensè addicta, & nullatenus injuriosa, nullatenus etiam ūbrā injuriositatis in eos tolerare. Væ nobis! quibus de nulla re, sermo crebrior, suavior, facundior, quàm de moribus vitiisq; Sacerdotum! nullus congressus, aut pæne nullus, qui non hac materiâ scateat. Quanquam etiam Sacerdotes ipsi, cauti esse deberent, ne darent non dico justam, sed nè putatam quidem causam, ejusce calamitatis. Si enim mala Sacerdotum in sermonem vocare impium est, Sacerdotes, ipsa mala patrare, quàm impium erit?

PARAGRAPHVS L.

JESVS à summo Sacerdote adjuratur per Deum, ut dicat, si ipse est Christus.

STROMATA

1. TAcebat Christus ad falsa, non convenientia, ruentiaq; per sese, testimonia: responderat adæquatè & irrefragabiliter ad quæsitum de Doctrinâ propositum, idq; non tam ex suo quàm ex ipsorummet astantium testimonio atq; scientiâ, & auctoritate. Pertæsus ergo summus pontifex circuitionum & moræ, quando ambages & doli non procederent, sed sponte suâ corruerent, directè, & ubi erat cardo, summaq; rei, admovet quæstionem; non ignarus, Christum, virtutem pietatemq; in DEVM, semper solitum profiteri, partim etiam usurus summi Pontificis Auctoritate, ad majus Orationi pondus addendum, & præcludendum effugiis locum, rotundè interrogat atq; etiam adjurat Dominum IESUM, ut edisserat palam: *essetnè ipse filius DEI. vivi, DEI Benedicti?* Et sanè, si ab hac interrogatione abfuisset Animus improbus, perdēdiq; Christum atq; opprimendi avidus, si adfuisset studium veritatis, nihil erat hac quæstione, Christo optatius, DEO gratius, Iudaico populo salubrius, Sacerdotum & legisperitorum indagini opportunius, scripturarum & legis universæ veteris intellectioni, accommodatius, atq; utilius. Verùm quia longè alia fuit in inquirendo (ut dixi) mens, aliudq; studium, idcirco expresserunt quidem illi, à volente Christo, veritatis Confessionem, longè luculentissimam, sed non expresserunt, à se, veritatis ejusdem acceptationem benevolam. Præjudicaverat veritati improbitas; obsederat aures cordis, odium; invidia assensui locum præcluserat; idcirco veritas audita illa quidem est, sed audita, non ut acceptaretur, sed ut condemnaretur. Ad hunc scopulum offendunt semper hostes veritatis, illi, qui oderunt veritatem hanc, quam non esse vident eam, quam amant falsitatem, sed eam, quam nollent falsitatis eversionem. Inde enim fit, ut talibus quantumlibet patescat veritas, tamen non tantùm non probetur, ut etiam majus & apertius, impotentiusq; ejus odium inflammetur. Matt. 14. 61.

2. Adjurandi vox & formula multiplicem habet sensum præsertim in scripturâ. Ac Latinis quidem adjurare aliquid, idem est, quod jurare, seu juramento confirmare, sed phrasi scripturæ, Adjurare significat, facere aliquem jurare, ad juramentumq; provocare, vel sub Juramenti obligatione aliquid exigere, quomodo Abraham adjuravit seu juramentum exegit à servo, ne filium suum Isaac, vel reduceret in terram Chaldæorum, vel daret illi, uxorem Chananitidem. Sic etiam Ioseph se adjuratum dicit à Patre Iacobo: id est, dicit se jussum jurare, ac juramento subjicere. Rursum adjurare significat phrasi scripturæ, idem, quod subjicere maledictioni & exsecrationi. Ita Num. 5. 19. Sacerdos adjurat Mulierem Adulterii suspectam, id est maledictionibus subjicit, si rea sceleris sit. Et Saul dicitur adjurâsse populū dicens. *Maledictus vir.* Præterea adjurare significat adigere aliquem ad faciendum vel dicendum aliquid, metu violandæ Religionis, Deumq; offendendi. Sic Gen. 24. 3. Gen. 47. 31. 1. Reg. 14. 24.

.Michæam Ptophetam adjurauit iterum A
2.Reg.22 atq; iterum Rex Achab. Sic etiam
14. sponsa in Canticis & sponsus adjurant
Cant.2.7. sodales, &c. Sic etiam exorcistæ adju-
& 5. 8. rant nequam Spiritus. Sic etiam in præsenti adjuratur Christus à Principe Sacerdotum. Notandum autem ex D. Thoma: Adjurari posse DEUM, Angelos bonos, Dæmones, Homines, Creaturas irrationales. Rursum adjurationem fieri duobus modis, 1. per modum Obsecrationis: hoc modo, adjurari potest DEUS, Angeli boni, superiores Homines. 2. Per modum coactionis & compulsionis: sic adjurantur Dæmones, & inferiores subditiq; à superioribus Hominibus. Irrationalis Creatura, secundùm se, spectata, adjurari non potest, B quia id fieret stultè, quatenus autem à DEO agitur, sic adjurari potest deprecatoriè: quatenus verò à Diabolo ad nocendum hominibus applicatur, adjuratur compulsoriè deterrendo: quo tépore, adjuratio, non ad creaturas ipsas, secundùm se, sed ad DEUM vel Dæmonem refertur dirigiturq;. Adjurare Dæmones deprecatoriè, petendo, ab eis auxilium, non licet, & impium ac proprium veneficorum est.

3. Callido consilio adjuratur Christus, eâ ratione, quâ defugere non posset crimen, & quamcumq; se, in partem, vertisset, teneri sceleris reus posset. Si enim adjuratus non responderet Christus, reus esset irreligionis impietatisq; C in DEUM, per quem tam solemniter esset adjuratus, reus quoq; esset læsæ auctoritatis Pontificiæ, à qua legitime interrogatus obstinatè siluisset. Sin autem responderet tunc, vel fateretur se esse Messiam, id est, Iudæorum Regem, & sic esset reus affectatæ Dominationis, reusq; læsæ Cæsaris Romani Majestatis aut si negaret se esse Messiam; esset reus ac teneretur falsi, atq; veteratoriæ fraudis, ùt, qui nunc negaret se Messiam Christum, pro quo se tamen gessit, tum aliàs, tum ante sex dies, cùm Hierosolymam triumphanti similis intraret, ac inclamari sibi sineret à populis: *Christus Rex Israël: Benedictus qui venit in Nomine Domini: Osanna filio David!* Matt. 21. 9.

PARAGRAPHVS. LI.

JESUS adjuratus per DEI benedicti Nomen respondet. Matt. 26. 64.

STROMATA,

1. Adjuratus IESUS satisfacit Religioni in DEUM, obsequitur Pontificiæ auctoritati, perhibet veritati testimonium, expressissimâ & abundanti confessione, omnem ignorantiæ prætensionem, Iudæis præsentibus eximit; præbet magnam dubitationis indagationisq; ansam, in scripturis & in sese inquirendi veritatem, agnoscendiq; eũ, quem in manibus, in sũi medio habebant Messiam. Dicit ergo IESUS Pontifici adjuranti: *Tu dixisti Ego sum* (intellige filius Benedicti: per quem me adjurâsti) & conversâ ad omnes, tum oratione, tum facie, ait: *Verumtamen dico vobis, amodò videbitis filium Hominis sedentem à Dextris virtutis DEI & venientem in nubibus Cæli.* Matt. 26. 64. Grande & luculentum testimonium, si cupientibus nôsse veritatẽ diceretur. Fassus est Christus, & fassus cum juramento, quia adjuratus per DEUM à Summo Sacerdote, in concilio & juridicè, fassus inquàm est clarè & rotundè, se esse Filium DEI Vivi, DEI Benedicti, per quem erat adjuratus. Fassus est præterea se esse Filium Hominis, fassus est se sessurum esse à dextris virtutis DEI; fassus est se, venturum in nubibus cæli ad judicandum scilicet vivos & mortuos, fassus est se, in hac majestate Iudicis, conspiciendum ab ipsis illis tunc præsentibus, & hoc ex ore suo, audientibus. Quid hac confessione luculentius? Hæc una sanè confessio, si non aperire veritatem, saltem januam ostendere ad veritatem poterat. Eâ Iudæi cognitâ & auditâ tam liberè, clarè, rotundè, post pontificiam adjurationem, saltem suspensò dilatoq; tantisper judicio, melius & certius aliquid cognoscere, pluraq; ex Christo de veritate, pronuntiatæ confessionis exquirere debuerant; & siquidem dilucidâsset scripturis omnia in se congruere ostendisset, tum crederent; sin autem, tum justè damnarent. Sed horum nihil facientes, ac omnia prætermittentes, quæ rationis & judicii sani æquiq; sunt, præcipitatâ causâ ad damnationis clamores prolapsi sunt. Quid enim mali fuisset in mora unius diei vel alterius? quid obfuisset inquirere in vitam, Mores, Miracula Christi? quid nocuisset deputatis Doctori- D bus & legisperitis, conferre cum Christo de scripturis Messiam prædicentibus? Hoc sanè sapientum erat! hoc ab illis tam serium, tam clarum, tam assertivum, tam juratum responsum Christi exposcebat! sed cæca malitia, omnia

egit transversum; & perdita est, sapietia à Sapientibus.

2. Quemadmodum Pontificiæ interrogationis: (*adjuro te per Deum Vivum, ut dicas nobis; si tu es Filius DEI Vivi*) sensus fuit scilicet iste: dicas nobis, an tu sis Messias, qui á nobis expectatur; ita etiam Responsionis Christi (*Ego sum: tu dixisti*) sensus, Ego sum Messias vester, Filius DEI Vivi. Sciebant Judæi præsertim legisperiti, Messiam futurum Deum-Hominem; estò ea notitia obscurior erat, & ideo hâc formulâ interrogatus fuit Dominus, maximè, cùm scitum esset de Christo, quòd ille, se Filium Dei aliàs vocitâsset. Et Christus ad mentem interrogãtis Sacerdotis respondit: statimq; adjecit Filiationem suam humanam, ita, ut unâ responsione, se & Filium DEI Vivi Benedicti, & filium Hominis ostenderit asserueritq;. Quodsi Iudæi tunc Messiam non sciebant futurum Deum-Hominem (ne scilicet cõcedatur notam fuisse illis Personam Trinitatis distinctam, quòd tamen apud sapientiores constitisse, etiam ante Christum certum est) tantùmq; nomine Filii DEI, intellexisse Hominem excellentioris gratiæ & gloriæ à DEO acceptæ, & in hoc solo sensu Pontificem locutum Christo in suâ adjuratione (quanquam reverà plus videtur voluisse & intellexisse dicendo: *adjuro te per DEUM Vivum ut dicas nobis: si tu es Christus Filius DEI Benedicti*) tamen manifestum est, Christum supplevisse imperfectum illum de Messia sensum, & expressè dixisse de sua Filiatione duplici, confessumq; se esse & Filium DEI Benedicti Christum, & Filium Hominis. Ut vel ex hoc improbitas Ariana cognosceret veritatem, quem ipsa veritas DEI (immo DEUS) testata est de se cum juramenti Diviniq; Nominis & supremæ Auctoritatis reverentia. Ob quam cõfessionem etiam veritas illa ipsa damnata est, & ad mortis supplicium deducta. Quod sanè passus Dominus noster non fuisset etiam à Iudæis, si se tantùm Filium DEI Benedicti in sensu Ariano, vel in sensu non veri consubstantialisq; Filii DEI appellâsset.

Matt. 26. 63.

3. Advertamus Christum Dominum, Confessioni suæ jam dictæ adjecisse prædictionem secundi Adventus sui, ad judicandum in gloriâ & majestate. (id enim sonat *à dextris virtutis DEI & in nubibus cœli*) in quibus verbis, præterquam, quod respexit Dominus ad visionem Danielis: ubi Daniel ita se vidisse Filium Hominis venientem in nube &c. quæ prophetia nota Iudæis erat, sed instruere etiam Iudæos voluit, ut non attenderent tantùm præsentem suum Adventum in mundum, humilem, pauperem, abjectum, sed simul scirent meminissentq; secundi Adventus sui, prædicti in Prophetis suis ad judicandum. Ita Dominus IESUS in illa extrema licèt hora, quæ jam non erat prædicandi sed patiendi, nihil tamen omisit eorum, quibus sanare & informare corda cæca Iudæorum, de veritate posset, nisì invidia veritati aditum omnem obstruxisset.

Daniel 7. 13.

4. Voluit etiam Dominus commonefacere, tunc illos iniquos suos Iudices, ut sic se gererent in ipso judicando, ut scirent se ab eodem judicandos, hoc enim sonat illud: *Amodo videbitis Filium Hominis sedentem.* Scitote venturum aliquando (tardiùs, citiùs) tempus, in quo, vos, qui, me modò tanquàm abjectissimi Hominis Filium judicatis, videbitis oculis vestris, eundem me sedentem in gloria DEI & venientem in Majestate & virtute multa, super nubes elevatum ad judicandum, tam vos, quàm omnes alios. O mi IESU, qui nunc vinctus humilis & abjectus judicaris pro nobis, fac quæso, ut cùm sederis judicaturus, experiamur te nobis benignum, mansuetum, pium judicem. O si Iudices etiam hodie ita judicia exercerent aliorum, ut se interim judicandos à DEO non oblivisscerentur! Certè optima consuetudine introductum fuit à Majoribus nostris, ut in loco judicii proposita esset judicibus ob oculos, imago vel Divini judicii vel Christi Crucifixi, quâ scilicet admonerentur, se judicare nunc; olim judicandos ipsos, vel se olim ab his, si quos fortè per injuriam vel incuriam, vel affectum pravum, nunc malè judicarent, ita judicandos, sicut Christus malè judicatus ab Iudæis, est olim judicaturus eosdem Iudæos.

5. Christus, qui aliàs silebat, in præsenti passu respondit. Tum quia de fundamento & columna doctrinæ fideiq; suæ, interrogatio erat, pro cujus confessione olim Petrus, non tantùm laudatus, sed & Petra Ecclesiæ, fuera t institutus. Tum quia isto responso volebat docere suos, ut cum quovis periculo, fidem suam scilicet Christianam profiteri minimè formidarent; maximè si legitimè interrogatio fiat, ut hîc, cum Christo fieri videri poterat, & si re ipsâ non erat. Tum ut omnem prætextum

textum ignorantiæ, Iudæis præscinderet. Tum ut à se omnem infirmitatis, timiditatis, excusationis. prætextum, speciemq; amoveret. Tum, ut non facilè prosiliendum esse ad infringendam auctoritatem majorem, estò injustè exortam doceret.

PARAGRAPHVS. LII.

Matt.26. 65. *JESV responso audito, Pontifex scidit vestimenta sua, & damnat JESVM.*

STROMATA.

1. Auditâ adeò disertâ copiosâq; responsione Christi, Pontifex, statim ostendit, quo animo, illum interrogâsset, & Divini Nominis interpositâ reverentiâ adjurâsset; Erupit enim in hæc quinq;. 1. Scidit vestimenta sua. 2. Exclamavit & Christum blasphemiæ condemnavit. 3. Hanc unam causam sufficere ad Christum, neci, dandum asseruit. 4. In flagranti crimine Blasphemiæ, publicè omnibusq; testibus Christum esse convincit, 5. Sententiam aliorum jam à se, præjudicatam, in re notoriè malâ scilicet exquirit. Ita nimirum in uno odio invidiaq;, quâ in Christum ardebat cum omnibus suis, nullum non latebat facinus, nullum non inerat scelus, Simulatio zeli, Religionis, Revetentiæq; DEI, Fervor ad ejus defensionem adscitus simulatusq;, præcipitatum Iudicium, violata lex, scindi vestem à Pontifice prohibens. Damnatio ad mortem nondum convicti; Ubi maximè opus erat veritatem vel agnoscere vel saltem suspicere, atq; indagare & tantisper hærere; ibi, tanquam scelus notorium flagransq;, ac in manibus haberetur, asserere. &c. Quanti interest præcipitatione non uti! nec condemnare quenquam, sine pacato, prævio, debito judicio, & indagine!

Leu. 21. 10. 2. Prohibuerat lex, nè summus Sacerdos unquam caput aperiret, neve scinderet vestimenta. Sed Caiphas, ut Christo impingeret blasphemiam, nihil fecit committere legis violationem veram.

Gen. 37. 34. 3. Scissio vestium, multis de causis, fieri solebat, ut ex scriptura colligi potest. 1. ad significandum dolorem, eumq; subitum & vehementem, sive in privatis, sive in publicis calamitatibus: quomodo Iacob ratus devoratum Iosephum à bestiis; Iob ad Nuntios cladium suarum; Iosue, cæso suo exercitu, præter spem; David auditâ nece Saulis & Ionathæ, scissione vestium expresserunt dolorem animi, veluti in partes, dolore, scissi. Iob. 1. 20. Iosu. 7. 6. 2. Re. 1. 11. 2. Scindebatur vestis in detestationem exsecrandi facinoris, præsertim blasphemiæ in DEUM: quomodo Ezechias Rex, auditis blasphemiis Rapsacis, scidit vestimenta sua; Et Achab auditâ contentione duarum Mulierum, de negato Filiolo unius ad comestionem, comestoq; alterius, scidit quoq; vestimenta sua. Isai. 37. 1. 4. Re. 6. 30. 3. Scissio vestimenti signum fuit Divisionis, & dissensionis Regni, detractæq; Dignitatis. Sic Ahiæ Prophetæ jussu, Ieroboam novũ pallium scidit in 12. partes, à quo accepit decem partes, dicente Prophetâ. Scissum est Regnum Salomonis, & tibi dedi decem tribus. Sic etiam cùm Saul abeuntem Samuelem, pallio tenere voluisset, pars, quam apprehenderat, scissa est, in manu Saulis, & Samuel subjecit: *ita scissum est Regnum tuum.* 3. Reg. 11. 30. 2. Rg. 15. 28. 4. Scissa vestis signum erat pœnitentiæ, ad quem ritum respexit Ioël Propheta dicens: *Scindite corda vestra & non vestimenta vestra.* Ioel. 2. 13. 5. Scissio vestis hæc præsens à Caiphâ, facta ex simulatione illius, significabat dolorem de injuriâ DEI, sed re ipsa significabat scissionem veteris legis & cerimoniarum legalium, quæ jam jam patiente & moriente Christo instabat; unde etiam posthac, mortuo Domino, *velum Templi scissum est à summo usq; deorsum.* Matt. 27. 51. Atq; ita Caiphas sicut olim prophetaverat verbo, dicens: *Expedit ut unus homo moriatur pro populo,* Sic & nunc prophetat facto instare rescissionem & evacuationem veteris legis, & Pontificatûs antiqui, & regni Iudaici, exoriente novo testamento & Pontificatu & Regno Christi. Ioan. 11. 50. Unde etiam notat *Hieronymus* hoc loco, & *Leo,* quòd Caiphas condemnans Christum, discesserit à suâ sede eamq; vacuam reliquit, tanquam cedens locum. novo Pontifici, & ostẽdens Cathedram Mosaicam, post Christi mortem, futuram vacuam, auctoritate & potestate. Hieron. Leo ser. de Passi. Quin immo scidit vestimenta sua, tanquam judicans, ea deinceps fore superflua, & inutilia novo Sacerdotio, novo Sacrificio, subnascente.

PARAGRAPHUS LIII.

JESUS ab Universo concilio reus mortis damnatur.

Matt. 26. 66.

PRÆDICTIONES.

Captabunt in animam justi, & sanguinem innocentem condemnabunt.

STROMATA,

1. AD exemplum summi Pontificis, zelavit universũ illud cõciliabulũ, Honorẽ DEI & Christũ blasphemiæ reum, Morte dignum pronuntiavit. *verè mendaciũ operatus est stylus mendax scribarum. Confusi sunt sapientes & sapientia nulla est in eis. Quomodo dicitis. Sapientes nos sumus & lex Domini nobiscũ est.* Usq; adeo peccatoribus & datis in sensum reprobum, & voluntariè peccantibus *omnia cooperantur in malum, in meridie offendunt, palpant quasi cæci!* Jer. 8, 9.

2. Reus es mortis Domine IESU; reus omnino; quippe qui ad mortem destruendam omnium nostrũm, in te ipso, descendisti: ergo, te Mors inmicũ suum cùm teneat, quomodo non exclamet: *Reus est mortis!* Maximè cùm factus sis Mortalis, qui fuisti immortalis, per quod sanè subjectus & subditus & reus es mortis. Struxisti insidias Morti, ut eam, Morte tua vinceres. & nobis omnibus in somnum brevem, inq; vitam æternam commutares. Incidisti deprehensus in foveam, quam fodisti, Reus es Mortis.

Num. 22. 33. 3. Certè tanquàm asinæ Balaàm, aut instar Caiphæ Pontificis, omnes isti ignorantes prophetant, quando IESUM reum Mortis proclamant. Verissimè enim Dominus IESUS reus erat Mortis: quia enim factus erat per omnia similis nobis, etiam quoad peccatum, non quidem quasi à se commissum, sed quasi super se, pro nobis, expiandum susceptum, hoc ipso, quòd peccata nostra portanda delendaq; & expianda suscepit, reus est Mortis factus, tam quidem reus, quàm nos omnes eramus rei, qui peccaveramus, & quorum iniquitates depositæ erant, ut punirentur & delerentur.

4. Non solùm ob peccata nostra, Reus est mortis Dominus IESUS, sed etiam ob Charitatem suam in nos, ob Charitatem suam in Patrem, ob Charitatem Patris erga nos, ob obedientiam suam subjectionemq; erga voluntatem & mandatum Patris. Hæc enim omnia fecerunt Christum reum mortis; siquidem ista omnia non tantùm simul juncta, sed etiã separata, sufficientẽ Christo obligationem necessitatemq; Mortis imponebant: ita ut Reus exstiterit Mortis, quia nos (v, g.) tali Charitate dilexit, quâ & cujus vi obligaretur ad moriendum pro nobis, non solùm, in quãtum amicis, non enim eramus amici, sed Hostes; verùm etiam inquantum inimicis, quos tamẽ ex inimicis, Charitate faceret amicos, nec facere poterat, nisì priùs mortem pro nobis obiret. Talis enim excessus ejus Charitatis erga nos erat, ut moriendi, pro nobis, debitum obligationemq; illi Charitati in nos connexam assumeret, sicq; statim cum assumptâ Charitate, obligationem mortis subiret, reusq; mortis fieret. Nimirum sub Charitate istâ sicut hamus sub escâ Mortis pro nobis, necessitas latebat. Comedit hunc IESUS, bolum Charitatis nostræ, & cum eo hausit statim necessitatem Mortis nostræ *captusq; est in peccatis nostris* & ita factus est reus mortis. Thr. 4. 20. Idem & à fortiori quidem dicendum de illa Charitate Christi, quâ dilexit Patrem: & illa enim Charitas talis fuit, ut in primo sui erga Patrem impetu, motu, actu,. ostenderit se paratam, immo fecerit obligatam, ad faciendum in gratiam Patris, quidquid colliberet Patri. Vidit ergo vulnus incorde Patris inflictum illi, à peccantibus, in ejus honorem & bonitatem, creaturis suis, quod sanari non poterat, nisì reditu ad Patrem, reditus esse non poterat, nisì sanatio ipsarum & salus, & emendatio reparatioq; creaturarum, præcederet. Christus ergo, quò cordi Patris mederetur, ad sanandas creaturas vulneratrices Divini cordis, violatricesq; ejus majestatis, se obtulit, in quo opere quia mortis negotium erat, cui creaturæ justo judicio DEI subjectæ erant & Mortis juri justo satisfieri ante omnia opus erat, idcirco Christus etiam. ut hunc obicem, à sanitate Creaturarum & curatione cordis Paterni amoveret. morti seipsum obtulit, atq; in pretium dedit, pactus cum ea ut sua Morte expleta, reliquas DEI Creaturas Morti obnoxias, à suo jure immunes liberasq; faceret. Atq; ita propter Charitatem, quâ Patrem suum dilexit Christus, factus est reus & debitor mortis ipsi Morti. Simi-

ti. Similis discursus fieri potest de Charitate Patris in Christum, & in nos. Item de obedientia Christi erga Patrem, & ex ea deduci obligatio ad moriendum, consequenter conclusio ista nimis vera, quòd Christus reus est mortis.

5. Si Christus reus est mortis, tu Homo, tu Anima cujus es, rea? Non es rea saltem Amoris? Amore tũi factus est IESUS reus Mortis, te amor illius & mors ejus, non faciet Amoris ream? Immo fecit te ream: Quia tu debes illi amorem: sed tu hujus debiti in ipsum oblita non effundis amorem tuum in eum, cui debes illum, sed in eas res, quibus non debes quibus inimicam te Christo ejusq; Amori cõstituis. Pro pudor! Amor IESU, in te, si te voluisset esse ream Mortis, subire lætanter debitum debueras, nunc te Amoris solius ream fecit, & amare abnuis! & nonné ob hoc, æternæ Mortis rea exsistis!

6. Adverte quòd ex omni illo Doctissimorum, optimorum, Selectissimorũ Concilio, nullus sit inventus, qui de Christo non cõdemnãdo saltẽ hæsitaverit, saltẽ remoram aliquã fecerit, & scrupulũ, de meliùs re cognoscenda discutiendaq; injecerit: sed omnes uno furore perciti, ad eum condemnandum reumq; Mortis proclamandum, se se proripuerint. Admiratione sané digna res quomodo Principibus, Sacerdotibus, scribis, Legis peritis, Septuaginta duobus Senioribus, Capitibus totius Populi Sapientissimis atq; præcipuis, quin, & humano judicio, optimis atq; Sanctissimis, unum odium & invidia contra Christum concepta, oculos mentis excæcavit, & lumen rationis ademit! O quàm timendum est nobis ab affectibus nostris? ô quàm trepido & tardò, & fluctuante gradu ad alienos mores damnandos procedendum est! In quo tamen omnes (ũt præsens nostra fert ætas) summè & extremè faciles sumus: etiam qui nobilissimi, etiam qui Sanctissimi & qui Sapientissimi, etiam qui rerum peritissimi, etiam Religiosissimi, & à sæculi peccatorumq; moribus remotissimi, etiam qui Magistri populorum atq; morum videmur. Sumpsit hoc malum tantas ubiq; vires, ut nullus status sit ab hoc scelere immunis, (utinam non possit dici: Nullus Homo) utq; jam sensus & metus peccati hujus, inter omnes mortales esse desierit. Ita omnes hâc sagenâ linguæ, judicii, detractionis, censuræ, damnationis alienorum morum trahimur, ad gehennã! Et quidem quod est maximè formidandum juxtà ac deflendum) qui nocentissimi sumus, hi damnamus Innocentissimos; & quibus maximè vitiis affectibusq; laboramus, ipsi horum innoxios, & ignaros tanquam notoriè, & sine controversiâ. reos dicimus, vulgamus, traducimus, juramus; quò fit ut non sit in nobis faciens bonum nostro judicio. Dum enim judicamus & condemnamus alios horum omnium, quorum alios, reos facimus, ipsi rei efficimur, & impletur in nobis irrefragabilis illa veritas Spiritũs S. per Apostolum intimata, paucis vel nulli credita *ô Homo in quo alterum judicas, te ipsum condemnas &c.* nec non illa Domini: *In quo judicio judicaveritis, judicabimini, & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.* Immo verò *qui festucam in alieno oculo conspicis, trabem in tuo oculo inventam* cognosces.

Rom. 2. 1. — Matt. 7. 2. — Matt. 7. 3.

PARAGRAPHUS LIV.

Matt. 26. 66. — Matt. 14. 65.

JESUS conspuitur.

PRÆDICTIONES

Non averti faciem meam, ab increpantibus & conspuentibus in me. Is. 50. 6.

Pro nihilo habuerunt (legunt alii *despuerunt*) *terram desiderabilem.* Ps. 105. 24.

STROMATA

1. Condemnatus IESUS tractatur etiam illicò tanquam damnatus: quo furore damnârunt, eodem ad injurias ejus prorumpunt, ac omne quidem injuriæ & contumeliæ procul dubio genus effuderunt in eum. Verùm de multis, quatuor tantùm Evangelistæ recensent. Quorum Primum fuit *Conspūtatio.* Usitatum & infame genus contumeliæ atq; contemptũs. In lege, Uxor defuncti sine liberis, si frater eam ducere nollet, jubebatur conspuere faciem nolentis. Nolebat IESUS Mortui Moysis Uxorem Synagogam ducere (aut potiùs ipsa nolebat duci) ideo spuit in faciem illius, sed non ad IESU, verùm ad suam contumeliam.

Num. 12. 14. — Deut. 25. 9.

2. Illam faciem, *in quam desiderant Angeli prospicere.* illam quam videre antiqui Patres optabant dicentes: *ostende nobis faciem tuam. Illumina vultum tuum super nos.*

Ps. 79. 8. — Ps. 66. 1. — Exod. 33. 13.

super nos. Ostende mihi faciem tuam. Illam, in quam faciem consputant Impii & procaces! Non erat scilicet in tota Caiphæ A domo, vilior locus vultu Christi, in quẽ exererentur fæces pectorum!

3. Qui spuunt sursum in Cælum, hoc habent lucri, quòd in sputatores recidant sputa sua; sic ista impietas inimicorum Christi, jactavit sputa sua in Cælum, in solem, immo in DEUM fructu non alio, nisi propriæ confusionis.

4. Conspuunt faciem IESU omnes, quotquot cogitata cordium suorum obscænorum, immundorum, quomodolibet impiorum publicare & prædicare non verentur, gloriantes, cùm malè fecerint.

5. Conspuunt faciem IESU, qui aliorum rectè facta, sana consilia, optimè ordinata & incæpta, sinistris interpretati- B onibus, capitum & cordium suorum excogitatis figmentis, velut quibusdam sputis oblinunt & conspurcant, & quia opus non possunt, intentionem in pravum torquent, voluntatem carpunt, subdolam esse, & aliud tegere, aliud proferre, tanquam ex tripode folioq; Sybillæ pronuntiant.

6. Conspuunt faciem IESU, qui innocentes simplicesq; ac rectos subsannant & illudunt, bonâ & simplici mente operâtes atq; gradientes. Quasi enim salivâ & sputis respergunt, qui alios bene operantes, propter bonam operationem ipsam irrident & irrideri ab aliis faciunt. Ut enim, qui in facie conspuitur, erubescit; ita, qui de recto opere ridetur C cnnfunditur, & pudore suffusus, à bonis vel abstinere omnino, vel saltem in publico ea non facere cogitur. Quasi ergo in facie conspuitur, qui propter rectum, opus alienâ irrisione confunditur Et heu! quot sunt tales consputatores vultûs Christi! quot sunt, qui alios à bonorum operum studio, suis sarcasmis, sannis, irrisionibusq; avertunt! parum est illis, damnari solis, associati, peccatis alienis onusti, perire volunt.

1.Reg.21. 14. 7. Achis Rex Davidem sprevit, videns Salivam oris ejus defluere, eumq; ejecit à facie suâ tanquam insanum,

8. O dolor! vultum illum Patriarchis & prophetis & Angelis ipsis desiderabilem, stellis lunâ sole sereniorem, D fex orbis & vilissimi Mortalium consputant! Ah qualibus maculis Sol Iustitiæ abundat! quàm cilicino crassiorem fœdioremq; saccum induit!

9. Exspueras tu olim mi IESU & sa-
Ioan. 9.6. livuâ tuâ cæcum illuminâsti & surdum audire fecisti, Nẽpe saliva tua sapientiam & intellectum & gustum præbet in bo- Mar. 7.33 no. O si, vel tuo sputo, vel hac consputatione tui vultûs, sapor noster, repara- Iob. 7. 19. retur *ut glutiamus salivam nostrã*!

PARAGRAPHVS LV.

JESVS oculis velatur. Mar. 15. 65. Luc. 22.64.

FIGVRÆ

Ezechieli dixit DEVS faciem tuam vela- Ezech. 12.6 *bis, quia portentum dedi te..* An non portentum IESUS talis?

Moyses ob consortium DEI, debuit velare Exod. 36. *faciem suam.* Christus ob consortium 55. impiorum velatur in facie,

Apud Isaiam Seraphini alis suis velabant faciem Domini sedentis super solium. Iam Isai. 6. 2. non est opus vestro hoc ministerio ô spiritus igniti; Ecce peccatores velaverunt faciem illam! Iam irretortis intueamini oculis Regem, & videte: sit nè illa ejus majestas, quæ vestros reverberabat oculos?

Daniel ait: Tibi Domine iustitia, nobis Dan. 9.7. *autem confusio faciei.* Sed modò mutatæ sunt vices! confusio super faciem Domini est!

PRÆDICTIONES

Cumq; obduxero nubibus cælum, recorda- Gen. 9. 14 *bor fœderis mei vobiscum.*

Operuit confusio faciem meam. Ps. 68.8.

STROMATA

1. Alterum hoc injuriæ contumeliæq; genus Christo, irrogatum, *Velatio* scilicet faciei illius Theandricæ. Non poterat nimirum Malitia impietasq; Iudæorum ac Ministrorum suorum fulgorem illum Divinitatis ex facie Christi (ût ait Hieronymus,) elucescentem sustinere, non poterat ferre illam Angelicam immo Divininam Modestiam simul, ac Majestatem, quâ se vel nolentem cohiberi sentiebat à scelere, & mansuefieri iu furore: ideoq; ut liberiùs ferociret ac insaniret, velavit faciem illam, & aspectui suo subduxit.

2. Fortè nimia fœditas fœdaq; copia spurcissimorum phlegmatum sputorumq; in faciem Christi ejecta, nauseam delicatis illis improbis movebat ipsaq; se impietas nauseabat, ideo velaverunt, fæ-

verunt, fædam ſputis faciem ejus.

3. Illo velamine oculorum Chriſti atq; faciei ſignificârunt Iudæi, faciem Chriſti ſemper ſibi velatam, & fuiſſe A
ante adventum ejus figuris, & fore poſt mortem, aſcenſionemq; ejusdem, obdu-
2. Cor. 3. 15. ratione ſui cordis, quod *velamen usq; hodie* (teſte S. Paulo) *manet in cordibus eorum*, ut Chriſtum, fidemq; ipſius, toti mundo luceſcentem, ipſi ſoli non videant, ſitq; ipſis Chriſtus velatus: Unde impletum eſt id, quod prædixerat Chriſtus
Ioã. 5. 43. Iudæis: *Ego veni in nomine Patris mei, & non recepiſtis me &c.* Et illud: *Quæretis*
Ioã. 7. 36. *me & non invenietis & moriemini in pecca-*
Iſ. 53. 3. *to veſtro.* Et illud: *Abſconditus vultus ejus* quia ſcilicet illuſores illi, tanto aſpe-
Iob. 22. 14 ctu digni non erant. Et illud *Nubes latibulum ejus, nec noſtra conſiderat.*

4. Qui ex affectata ignorantia, ex voluntariâ Malitiâ ſcientes volentes peccant, qui oderunt veritatem, & prædi-
Iob. 21. 14. catores ejus, qui dicunt DEO: *recede à nobis, ſcientiam viarum tuarum nolumus;* qui B
Iſ. 30. 10. dicunt: *Nolite nobis loqui timorem Domini, loquimini nobis placentia,* hi ſunt qui velant faciem Chriſti, ut liberiùs, licentiùs, impunitiùs, impudentiùsq; peccent. Tales illi erant, qui dicebant: *circum-*
Sap. 2. 12. *veniamus juſtum, opprimamus eum, quia inutilis eſt nobis, improperat nobis peccata legis &c.*

5. Velant faciem Domini, quicunq; peccata ſua, DEO, quantum in ipſis eſt, ignota eſſe volunt, qui ſcelera ſua cælant in confeſſionibus, qui peccata ſua excuſant, qui juſtitiæ pſeudopoliticæ, frivolarum ratiuncularum pallio, iniquitates, injuſtitias, peccataq; ſua, in DEUM, & proximum integunt & obvelant, qui etiam in peccatis ſuis perſeverare, C
ſordeſcere, putreſcere deſiderant, omnes iſti faciem Domini velant, ſed fruſtra; ſed in ſuam certiorem damnationem. O impii! ô cæci! ô ſtulti! venient tempora quando auferetur hæc omnis ſcena, & vela iſta ſubducentur, & dicetur de quolibet veſtrûm: *Ecce*
Eccl. 11. 29. *Homo & opera ejus! Neſcitis, quia in fine hominis denudatio operum ejus? Neſcitis, quia*
Hebr. 4. 13. *nuda & aperta ſunt, omnia oculis Dei? Nunquid qui fecit oculum non videbit?* Ah! quan-
Pſ. 93. 9. tò ſatiùs foret, tollere velamen à facie Domini: ab anima, ſcilicet, in qua relucet imago Trinitatis, & confeſſione verace detergere, detegere, deflere omnes maculas! Tibi infelix impietas, tibi velas faciem, obligasq; oculos, non D
DEO: te excæcant ſcelera tua non Deum. Velles ut DEUS ſcelera tua vel neſciret vel nollet, vel non poſſet punire: & hoc eſt velle DEUM non eſſe DEUM; hoc eſt, non velatos tantùm habere, ſed etiam excæcatos planè mentis oculos.

6. Velaverunt faciem Domini, ut ſequentium injuriarum & illuſionum gradum erigerent de quibus num: ſeque.

7. Iſta velatione vultûs Chriſti, impleta eſt vox illa: *Abſconditus vultus ejus,* Iſ. 53. 3.
& deſpectus, unde nec reputavimus eum. Abſconditus eſt ſub velo, deſpectus ſub ſputis & alapis: Unde nec reputaverunt eum in cordibus ſuis Iudæi atq; Miniſtri, ſed inſtar viliſſimi jumenti tractaverunt, traxerunt, cæciderunt.

8. Nequaquam hodie opus eſt velari faciem tuam Domine IESU, pridem ipſe velâſti quando ſcilicet, cùm in forma DEI eſſes, formam ſervi accepiſti.

9. Ferè ſemper DEUS velatos habet oculos ſuper peccata noſtra, diſſimulans illa propter pænitentiam; ſed nunquid ſemper erit? Non dico vobis:
ſed *Niſi pænitentiam egeritis, omnes ſimiliter* Luc. 13.
peribitis ait Dominus. 5.

10. Iſto velo oculorum Domini & vultûs ſublatum eſt velum Ignorantiæ noſtræ, quâ tenebamur, & velum confuſionis, quæ operuerat faciem noſtram.

11. Adam in Paradyſo affectavit videre, ſcire ultra, quàm debuerat; Hinc oculi Chriſti ſunt velati. Initium peccati Evæ, fuit ab oculis, *vidit Mulier po-* Gen. 3.
mum pulchrum viſu & aſpectu delectabile.

12. (Ad contegendum viſum noſtrum, exemplum Salvator noſter tradidit, qui nec proprios velari oculos in deriſionem recuſavit. Quocirca, ſcandalizantem oculum ſecundùm Domini Conſilium eruamus, ut viſum, videlicet ne vanitates hauriat, avertere ſtudeamus.) Hæc Humbertus qui dè hac oculorum cuſtodia, plura etiam habet in Regulâ S. Auguſt: c, 78. & ſeq.

PARAGRAPHVS LVI.

JESVS oculis velatus, colaphis, alapis, palmis, pugnis cæditur, propheta re jubetur. Matt. 26. 68.

PRÆDICTIONES.

Corpus meum dedi percutientibus &c. Iſ. 50. 6.
Poſui faciem meam ut Petram duriſſimam. Ibid. ℣. 7
Dies tribulationis & blaſphemiæ, dies iſte. 4. Reg. 19. 3.

STROMATA.

A

1. TErtium & Quartum injuriæ Christo illatæ Genus fuit, colaphizatio omnimoda. Velatis enim oculis Christi, quasi per tenebras & ludibrium, cæperunt ab ante, à retrò, à lateribus, caput, collum, genas, faciem, nares. pugnis, palmis percutere, & de percussore innocentem ac patientem Dominum conjectare atq; prophetare: per hæc non tantùm dolorem inferentes; non tantùm contumeliam multiplicem irrogantes; non tantùm illudentes, sed etiam falsum prophetam, impostorem, seductoremq; innuentes, ut qui populis imposuerit se prophetam jactando, interea verò percussorem ignorando. Ex tam durè ludicrâ & ludicrè durâ Dominici vultûs tractatione, necessariò defædatus est totus Domini vultus, tumorem, livorem, sanguinolentiam contraxit, ; ita, ut illi tunc, *Non* fuerit *species neq; decor.*

2. Verberatur & de percussore prophetare jubetur Dominus, planè ac si
Pr. 14. 9. mendax tua sit veritas, ò Prima veritas! sic scilicet quasi per risum *stultus operatur malum; stultus illudet peccatum.* & quantò diriorem infert DEI gloriæ honoriq; contumeliam, tantò jucundiùs applau-
Eccli. 5. 4. dit sibi! Heu quàm multi dicunt etiam hodie; *peccavi & quid accidit mihi triste!* quàm multi sana Consilia, jocis & sannis eludunt! quàm multi, Amatores Animarum suarum detractionibus lacerant, sarcasmis lancinant, mendaciis denigrant, odio gratuito persequun-
Ps. 108. 4. tur! *Pro eo* (ait talium justorum Dominus) *quòd me diligerent, detrahebant mihi &c.* C

3. O Animæ pietatis sequaces! hæc ecce est occasio pietatis! Vestris profectibus isthæc petra tunditur, ut possitis sugere *mel de petra oleumq; de saxo durissimo,* quo caput vestrum impinguetur. Et quid tandem vos ad Sanctitatis (id est, ad constantis, Solidæ & fructiferæ pietatis studium adducet? Si istæ Christi ignominiæ in vestris oculis, ab ipso, toleratæ non adducent? Tam duras ambulat Caput nostrum vias: nos ejus membra molliculas sectabimur? O Christiane ibi fige cursûs profectûsq;, tui metam ubi Christus posuit suam. Si hæc
Luc. 24. 26. *oportuit Christum pati & sic intrare in gloriam suam,* quid nos oportebit sustinereD ut intremus in gloriam Christi? Sanè si deliciis hic affluentes, gloriam Christi intrare ambiverimus, dicet nobis, *Amice quomodo huc intrasti. non habens ve-* Matt. 22.
stem nuptialem tribulationis, propter me, 12.
quâ ego fui indutus propter te? Prô! quis mihi, quis cuilibet delicato Martyri Lev. 16.
tunc erit æstus? quis pudor? 21.

4. In lege veteri, Sacrificium expiatorium fuit, in quo caper producebatur & à Sacerdotibus maledicebatur, omnisq; populus manus suas imponebat ei, atq; totius populi manibus attactus & peccatis onustus expellebatur in desertum. Hæc fuit imago præsentis actûs. Caper Christus, maledicitur à Principibus Sacerdotum: imponuntur ei manus, immo impinguntur ei pugni, palmæ, colaphi; tandē ejicietur in desertū, tradetur in manus Gentium.

5. Qui Christum percutiunt oculis velatum, & prophetare jubent, sunt hodierni Hæretici, & Hæreticorum Fratres (an Patres?) Pseudopolitici, Illi enim (Hæretici) oculos veritati clausos habent, & veritatem oppugnant, fidemq; orthodoxam: & nihilominus, perpetuò scripturas crepant & scrutantur non ut veritatem inveniant, sed ut quo veritatem oppugnent, & suos errores in speciem firment, seseq; ac suos sequaces decipiant, habere* possint. Quasi ergo Christum prophetare jubent & percutiunt, quando ex scripturis errores suos probant, quibus veritatem oppugnēt. Id ipsum & Iudæi faciunt usq; hodie: scrutantur scripturas de Christo, Christum in eis quærunt. quasi futurum & venturum: & interim Christum verè oppugnant ac illudunt præsentem ac existentem. Isti verò (Pseudopolitici) Christum sub velamine vel potiùs pro velamine habent, Religionem ac Pietatem tanquam vestem, vel calceum, gerunt, ponunt, mutant, æstimant, & abjiciunt, prout scilicet Idolo suo hoc est, rationi statûs, & designationibus politicis commodum judicant: percutiunt Christum, quia pietatem ac impietatem sûs deq; habent: prophetare jubent, quia omnem professionem cultumq; pietatis, futuris suis commodis servire volunt, & DEUM nonnisì ad suum proprium fructum gustumq; colunt. Non absimiles sunt utrisq; spiritualium quidam, qui propterea Ecclesiasticas occupant dignitates, ut quos diabolus superbus cum suo mundo, ad luxus suos admittere non dignabatur, hi sub Christo paupere Militantes in Patrimonio Crucifixi luxurientur: velant isti oculos Christo, Ecclesiastici statûs ordinisq;

ordinisq; signaculo, prophetare Christum jubent, quia sub ministerio Ecclesiastico ad opes perveniunt, percutiunt tamen Christum & illudunt, quia ad pro- A
pria & sæcularia sive lucra, sive oblectamenta vacantes, DEI causam negligunt, animas sibi commissas & proprias suas perire sinunt, sanguinem Christi abliguriunt, animas illo sanguine emptas, & lotas, dæmoni devorandas immolant.

6, Pro eo, quod in Matthæo, vulga-
Matt. 25. ta versio habet: *& colaphis eum cæciderunt* versio Græca legit: *& crepidis eum ceciderunt*. Nempe explicatur instrumentum, quo Dominus IESUS non tantùm ad dolorem, sed etiam ad contemptum contumeliamq; colaphizatus est. Et certè Iudæis fuisse in more constat, quos odissent aut contumeliosè tractare vellent, detractis calceis aut crepidis in faciem B
cædere atq; in os, oculosq; conspuere. Idq; factum esse ab iisdem Christo Domino, dubitari non debet, quin & Revelationes quædam referunt, inter alias injurias, Christum Dominum calceis, sive crepidis, sive calcibus centies quadragies percussum esse.

PARAGRAPHVS LVII.

JESV genæ velluntur & capilli.

PRÆDICTIONES

Is. 50. 6. *Dedi genas meas vellentibus.*

STROMATA.

1. Quintum hoc genus contumeliæ, præteritum ab Evangelistis, expressum ab Isaiâ Ptopheta, quod propriè contemptissimis hominibus, & ludibrio propositis irrogari solet, inter temulentos & scurras proprium. Ex quo colligere est facilè, quàm contemptim habitus sit Dominus noster in illa horâ, & quàm multis sit blasphemiis & sannis, & doloribus, vexatus; quàm certatim ab uno quoq; appetitus contumeliis & injuriis. Tractionem capillorum & vulsionem genarum expressit Propheta specialiter, non solùm quòd hæc afflictio D
fuerit Domino magni doloris causa, sed etiam quòd cum summo contemptu summaq; irrisione & despectu cunjuncta. Percutientibus alijs atq; aliis, hinc inde caput, collum, faciem, alii atq; alii, diversas in partes distrahebant capillos capitis & genarum & menti non absq; concussione cerebri, infractione colli, distractione cervicis, concussione malarum, suffusione oculorum, ruptione labiorum, fracturâ vultûs, decalvatione capitis, denudatione genarum! O quàm grandis malorum, acerbitatumq; procel-
la! Tunc impletum est, quod dixit David in persona Domini: *Ego autem sum vermis & non Homo, opprobrium Hominum & abjectio plebis*. Et Iob ait in Domini per- Ps. 21. 7.
sona. *Aperuerunt super me, ora sua. & exprobrantes percusserunt maxillam meam, satiati sunt pœnis meis. Conclusit me DEUS apud iniquum, & manibus impiorum me tradidit. Tenuit cervicem meam, confregit me, & posuit me sibi quasi in signum*. Similiter Iob. 16. 11. & sequent.
illud: *Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus, faciem meam. Non averti à sputo & ignominia*, Hebr. habent: *Non averti ab increpantibus & conspuentibus in me*. Is. 50. 6.
Similiter illud: *In eorum Canticum versus sum, & factus sum eis in proverbium: abominantur me & faciem meam conspuere non verentur*. Similiter: *Dabit percutienti se, maxillam, saturabitur opprobrijs*. Iob. 30. 9. 10. Thr. 3. 30.

2. Advertendum vero circa omnes hasce Christi injurias, quòd omnes in judæos ipsos, tandem pænâ finali, reciderunt: secundùm illud: *Qui in altum mittit Lapidem, super caput ejus cadet, & plaga dolosa dividet dolosi Vulnera &c.* Nam Eccli. 22. 25.
usq hodie velamen habent super corda sua & assiduò in scripturis scrutantes, eas non tantùm non intelligunt, sed insuper in stultissimos, ac puerorum insa- C
norumq; risu dignos deveniunt sensus. Factum est eis, quod postulabat Isaias *Excæca Domine cor populi hujus, & aures ejus aggrava, ut videntes non videant, & audientes non intelligant, ne quando convertantur & sanem eos.* Et Davidis votum: *Obscurentur oculi eorum ne videant. & dorsum eorum semper incurva.* Is. 6. 10. Ps. 68. 24.
Revera enim abscondi- ti sunt oculi eorum, non tantùm à luce fidei, sed à luce etiam splendoreq; Hominum. Quid enim eis abjectius, contemptius, sordidius, fætidius, & quidem apud omnes gentes, in totoq; mundo, per tot jam sæcula & ætates? Impletum est in eis, illud Ieremiæ, & impletur hucusq;: *Dabo eos in vexationem afflictionemq; omnibus Regnis terræ; in opprobrium & in parabolam & in proverbium & in maledictionem in universis locis, ad quæ ejeci eos*. Et illud Moysis: *Quomodo persequatur unus mille & duo fugent decem millia.* (id est Iudæorum) *nonne ideo quia DEUS suus vendidit eos, & Dominus conclusit illos?* Sed Ier. 24. 9. Deut. 32. 30.

nos, qui ista in Iudæis cernimus, sic cernamus, ut nè in similia DEI Iudicia incidamus, laboremus: laboremus dico, A vitæ emendatione ac morum, facientes fructus dignos pænitentiæ. Nemo dicat
Rom. 11. 20. *fracti sunt rami, ut ego inserar.* Nam si DEUS Naturalibus ramis non pepercit (vide) ne fortè, nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem & severitatem DEI, in eos quidem, qui ceciderunt severitatem, in te autem bonitatem DEI, si permanseris in bonitate; alioquin & tu excinderis.

Matt. 26. 71. Mar. 14. 68. Luc. 24. 58. Ioan. 18. 25.

PARAGRAPHUS LVIII.

JESV, Discipulatus Petro ab Ancillis, à Militibus, objicitur. B

STROMATA

DUm ita, prout dictum est, à Sanctis Evangelistis, per varios modos & examinatur & accusatur & adjuratur, & factionis universæ clamore condemnatur, & innumeris omnium injuriis, contumeliis, illusionibus verberationibus exagitatur Dominus IESUS, non parum temporis nocturni insumptum est, interea Petro certamen suscitatum est, in quo & succubuit. Prædixerat Petro IESUS, multa de se etiam supra Cæteros Apostolos, quoàd constantem Domino adhæsionem, præsumenti C atq; pollicenti, prædixerat inquam Petro Dominus negationem sui ternam, eâ ipsâ nocte ab illo faciendam, & quidem ante secundum galli cantum; prædixerat porrò non semel, sed tribus vicibus, ùt ex diversis Evangelistis, diversas prædictionum occasiones, & si semper propter constantem Petri, sui fiduciam, referentibus, videtur satis clarè colligi.
Ioan. 13. 33. I. enim refert S. Ioannes quòd cùm Christus dixisset Apostolis: *quò ego vado, vos non potestis venire; dixit illi Simon Petrus: Domine quò vadis? respondit JESUS: quò ego vado non potes me modò sequi, sequeris autem postea. dicit ei Petrus: quare non possum te sequi modò? animam meam pro te ponam. Respondit ei JESVS: Animam tuam pro me pones? Amen amen dico tibi: non cantabit gallus donec ter me neges.* Hæc una prædictio. & D prædictionis occasio à Ioanne descripta:
Luc. 22. 31. Aliam describit Lucas: *Ait autem Dominus: Simon Simon ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum: Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Qui dixit ei: Tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire. At ille dixit: dico tibi Petre: non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me.. Et dixit eis: quando misi vos sine sacculo, &c.* Hæc est secunda prædictio & prædictionis occasio. Tertiam describit Marcus & Matthæus, sed ex Marco tan- Mar. 14. 27.
tùm verba appono: Ait eis IESUS: *omnes scandalizabimini in me in nocte ista, quia* Matt. 26. 31.
scriptũ est: Percutiã Pastorẽ & dispergentur Oves, sed postquam resurrexero, præcedam vos in Galilæam; Petrus autem ait illi: etsi omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego. Et ait illi JESUS: amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hàc, priusquam gallus bis vocem dederit, ter me es negaturus. At ille ampliùs loquebatur: Etsi oportuerit me simul commori tibi, non te negabo: similiter autem & omnes dicebant. Hæc est tertia prædictio & prædictionis occasio. Inter quas prædictiones quid intersit, seu quòd distinctæ sint, ostendunt occasiones distinctæ singulæ, & omnes à se multum diversæ. Ostendunt præterea, quia distinctis valde temporibus sunt factæ, ùt colligere licet ex Evangelistis. Nam ea occasio atq; consequenter prædictio, quam Ioannes refert facta est statim post cænam, post Iudæ discessum è cænaculo, statim ad initium sermonis quem Dominus IESUS bene longum ordiebatur ad Discipulos, patet ex. c. 13. a ℣. 31. quâ prædictione factâ, sermo à Domino habitus est, ut refertur à S. Ioanne, totis, 14. 15. 16. capitibus in fine autem c. 16. 32. Dominus prædicit Discipulis dispersionem in propria, quæ est eadem prædictio cum scandalizatione prædicta, & explicata apud Marcum 14. 27 & Matthæum 26. 31. Qua dispersione prænuntiatâ, rursus Dominus Orationem fecit ad Patrem, sublevatis oculis in cælum, quam idem Ioannes refert, c. 17. integro. eâq; finita, Dominus egressus est cum Discipulis trans torrentem, ut idem Ioannes initio c. 18. refert. Iam verò Secunda occasio, quàm refert Lucas, facta est, antequam egressus esset Dominus è Cænaculo post Cænam, ùt patet ex hac serie narrationis Lucæ, quæ talis est. 1. explicatur transactio Cænæ. 2. Notatus proditor refertur. 3. Attingitur disquisitio discipulorum inter se, quisnam notaretur proditionis. 4. Explicatur nata inter discipulos contentio de primatu, quâ discussâ per orationem Domini & Monitionem. Mox. 5. Dominus alloquitur Petrum Simonem, quomodo satanas ex-

satanas expetiverit Discipulos ad cribrãdum; quomodo pro Simone oraverit Dominus, ne fides ejus deficiat, utq; conversus confirmet fratres suos: hac oratione Domini, Simon commotus 6. profitetur se cum Domino paratum in carcerem & mortem ire hic verò 7. prædicitur Petro Negatio trina. post prædictionem negationis, interferuntur à Domino quædam pluscula. Tandem 9. cum dixisset Dominus: *Satis est.* Subjũgitur ab Evangelista: *Et egressus ibat secundùm consuetudinem, in montem olivarum* 8. quæ series videtur non obscurè indicare hanc prædictionem Negationis Petri factam in cænaculo, ante egressum, versùs hortum & montem olivarum. At tertia prædictio secundùm Matthæum atq; Marcum facta est, quando Dominus peractis in cænaculo omnibus cum Discipulis: *Hymno dicto exiverũt in Montem oliveti*, tunc dicit illis IESUS: *omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte &c.* Moxq; Petro animositatem suam protestante, prædicitur illi negatio. Ex quo patet, hanc prædictionem factam, post egressum jam in via, ac proinde diuersam esse à præcedente prædictione, tam relatã per Lucam, quàm per Ioannem, quas in cænaculo factas penè constat certò, maximè eam, quàm exponit Ioannes. Confirmari hæc omnia possunt diversis valde Petri Responsis sive verbis, quibus suam Christo fidem Animositatemq; protestatus est, à singulis quippè Evangelistis, alii & alii modi loquendi recensentur, nihil habentes inter se conformitatis, nisi quòd omnes fiduciam sũi redoleant. Neq; obstat, quòd dici posset, incredibile videri, ut Petrus repressus in sua fiducia nimiã à Domino semel fat exprefsè, nihilominus impingeret in eundem scopulum, non tantùm secundò, sed etiam tertiò. Nam imprimis non est etiam credibile, Evangelistas, unam eandemq; Prædictionem negationis Petri, tam diversimodè quoad occasiones, tempora, loca modosq; referre. Deinde fervor iste, Petri ab ingenio non esse alienus dignoscitur, tum ex aliis occasionibus, in quibus ille provectus longiusculè, crebrò describitur in Evangelio, tum etiam ex hac ipsa occasione, quàm Matthæus, Marcusq; referunt. Cùm enim illi animositatem suam, supra reliquos condiscipulos, efferenti, Dominus prædixisset ternam sũi negationem, ante binum galli cantum, cum seriã & Domino solitã asseveratione: *Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte has &c.*

Luc. 21. 39.

Matt. 26. 30. 31.

nihilominus non tantùm Petrus nihil deferbuit aut remisit, verùm etiam longiùs progressus est: dicit enim Marcus: At ille ampliùs loquebatur: *& si oportuerit me simul commori &c.* adeò, ut ejus spiritu incitati reliqui, similiter etiam dicerent. Ex his omnibus prædictis hactenus, videtur valde probabile, ter fuisse Petro à Domino prænuntiatam negationem, in qua etiam sententia est D. Augustinus l. 3. de cons. Evang. c. 2. Item, V. Beda & D. Thomas ad 26. caput Matthæi in catenã & Alii. His igitur explicatis de prædictione negationis, suppositis etiam his, quæ refert Ioannes, de introductione Petri in atrium Pontificis, à quodam Discipulo Pontifici noto, de quo supra paragr. 42. vidimus. Jam quomodo ad Negationem ipsam devolutus sit Petrus? hoc est, quomodo Discipulatus Christi, Petro sit objectus ab ancillã unã & alterã tum à militibus? deveniamus, quã in re, quia est ingens difficultas, ob miram variationẽ Evangelistarum narrantium, commodissimum puto, ad tollendam omnem, quoad fieri potest, difficultatem, ex ipsismet Evangelistarum verbis inter se coordinatis, eam expedire. Introducto igitur, operã Discipuli Pontifici noti, Petro in atrium, Petrus sedebat foris in atrio, & cùm esset in atrio deorsum, venit una ancilla, quædam ex ancillis Summi Sacerdotis *Ostiaria, quem cùm vidisset sedentem ad lumen, accessit ad eum & cùm vidisset Petrum calefacientem se*, & eum fuisset intuita, aspiciens illum dixit: *Et hic cum illo erat. dicit ergo Petro: Nunquid & tu ex Discipulis es Hominis istius?* Et tu cum IESU Nazaræno Galilæo eras. *At ille negavit eum coram omnibus dicens: Non sum, Mulier, non novi illum neq; scio neq; novi quid dicas; & exivit foras ante atrium & gallus cantavit.* primã nimirum vice, circa mediam noctem, quo tempore primi galli cantus esse solent, exiit, autem Petrus post primam negationem non planè ex palatio Pontificis, quod si fecisset, in ulteriora progressus non fuisset, sed scilicet veritus ne si abiret omnino, augeret suspicionem ministris, qui illum persequi & tenere tentãssent, ideo dissimulato metu tantisper digressus quasi ad vestibulum atrii, rediit rursus ad milites ad ignem. *Exeunte autem illo januam vidit eum alia ancilla*, & rursus cùm vidisset illum, *cæpit dicere circumstantibus hìs, qui erãt ibi: quia hic ex illis est, & erat cum IESU Nazaræno.* Et post pusillũ, alius videns eũ dixit: *Et tu de illis es; stabant autem servi & ministri*

ministri ad prunas, quia frigus erat & calefaciebant se; erat autem & Petrus cum eis stans & calefaciens se, dixerunt ergo ei: Nunquid & tu ex discipulis ejus es? Negavit ille & dixit: Non sum, ô homo non sum; & iterum negavit cum juramento: quia non novi hominem. Et post pusillum rursus, intervallo facto quasi horæ unius, alius quidam affirmabat, dicens: *Verè & hic cum illo erat, nam & Galilæus est:* & accesserunt qui stabant & dixerunt Petro: *Verè & tu ex illis es. nam & Galilæus es, & loquela tua manifestum te facit* (&) *dicit ei unus ex servis Pontificis, cognatus ejus, cujus abscidit Petrus auriculam. Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negavit Petrus & ait: Homo nescio quid dicis.* (&) *tunc cæpit detestari, anathematizare, & iurare, quia non novisset Hominem:* (&) *quia, nescio hominem istum quē dicitis. Et statim adhuc eo loquente gallus iterum cantavit. Et conversus Dominus respexit Petrum, & recordatus est Petrus verbi Domini JESU, quod dixerat ei JESUS: priusquam gallus cantet bis, ter me negabis. Et cæpit Petrus flere, & egressus foras flevit amarè.* Ex hac serie ac veluti Catena Evangelistarū Evāgelicorūq; verborū,cōstare videtur nō esse ullā contrarietatē apud scriptores sacros, sed omnes idemreferre, hoc est, tres Petri negationes, &si ex diversis quodāmodo occasionibus natas, quæ tamen in re, diversæ non sunt, sed tantùm partes trium diversarum. Quia enim Petrus erat in turba atq; tumultu & fremitu ministrorum ac Militum, quorum alii atq; alii, hinc inde, proùt animus ferebat in Petrum compellandum incurrebant, & ille nunc pluribus, nunc uni respondens, negabat; ideo Evangelistæ diversi diversos compellatores ponunt, easdem tamen negationes referunt. Maximè cùm non inusitatum sit Evangelistis narrare non attento ordine gestorū; dicūt enim dicta priùs, gesta posteriùs, & è contra: dicunt etiam facta vel dicta plurium tanquam ab uno, unius tanquam à pluribus, si nimirum vel mentio posterioris gesti patiatur se priùs dici, vel si unus motor fuerit plurium ad agendum vel dicendum, tunc enim unus Evangelista narrabit factum ab uno tantùm, alius autem dicet factum à pluribus illud ipsum, non assertione, sed respectu, diversa. His ita expositis.

1. Iam videamus, quanta mala præsumptio & fiducia sui, homini etiam valde (ut sibi videtur quis forsan) fundato in spiritu & virtute ingeneret. Luculentissimum ejus rei exemplum, Petrus est. qui videbatur sibi planè Petrus esse seu Petra, nulli cessurus timori, periculo, morti: at ecce Ancillulæ voci cessit & perculsus est, expalluit, negavit! Magno sanè documento Sanctissimis quibusq; non altum sapiendi sed timendi semper: non sibi fidendi unquā, diffidendi assiduè, & in solo DEO confidendi.

2. Roboris humani constantiæq; specimen sanè singulare, Petrus est, in prospera adversaq; fortuna, affluentia cordis & desolatione. Quamdiu ille Christo fruebatur pacato, extra periculum posito,quid non animi habebat,quid non spirabat roboris? Capto Christo, vincto, ligato, inter manus hostium posito, mutatā in adversitatem & desolationem prosperitate, atq; abundantiā cordis, ecce tibi fuga à Domino! ecce à longè secutio! ecce, in qualibet periculi umbra, trepidatio, angustia, aversio, negatio! O si ita columnæ cæli cadunt! si ita Petræ solidissimæ nutant! si ita fumigant montes! quid fiet foliolis, & vento & plumis levissimis? quomodo, non dabunt ventis ludibrium, si manus Domini amota fuerit, & subtracta protectio Omnipotentis? Sumus omnes instar pusionum, gressus figere stabiles ad momentum non valentium, si nos nutricatoria manus, vel tantisper nostris viribus permiserit! sumus omnes instar folii, *quod à vento rapitur*; instar *pulveris, quem projicit ventus à facie terræ*; fumi sponte suâ, in auram diffluentis, instar umbræ fugientis. Iob.13.25 Ps. 1.4.

3. Ecce pravæ familiaritatis, ecce periculosæ occasionis fructus! Nemo Apostolorum tam fædè offendit, quàm Petrus impegit; nec enim ullus se occasioni exposuit, nullus se pravorum contubernio immiscuit. O virtutes ô viri virtutum! ô Homines potentes virtute! pulchritudinis studium habentes! fugite ab occasionibus! cadunt solidæ; & quid fiet tenellis? si extra occasionē vix subsistunt,in occasionibus, inter exēpla,inter stimulos, inter impellētes, inter trahētes, inter rapientes, & volventes secum, ad malum, malos Socios, quomodo stabunt? quomodo infractæ resistent? Occasio facit furem, vulgò dicitur: non tantùm furem, facit & adulterum, & homicidam & superbum, & avarum, & invidum, & vindicativum, & timidum, & desperatum, & tepidum. Magna vis occasionis & paucis nota! Quod est congrua ad bonum gratia DEI, hoc est, oportuna ad malum occasio mali.

4. Sic etiam Petræ mollescunt ad voculas Muliercularum! & erunt homines alioqui cerei, & teneri, qui commorari, colludere, cohærere se putabunt A posse fæminis? Si poterit terræ aqua misceri, nec fieri lutum, si paleæ esse in igne possunt nec ardere, si cera potest non fluere ad ardorem ignis, poterit etiam fæminarum inter colloquia & consortia, quispiam non periclitari. Qui est durior petrâ firmior Petro, hic incurius in familiaritate non erit.

5. Etiamne Petræ tentationibus tunduntur! & quid fiet carni aut sanguini? quid fiet voluptati aut indulgentiæ? quid fiet mollitudini & socordiæ? Tentatur Petrus, & cadit! vasa fragilia, vasa figuli non tentabuntur? non cadent? non confringentur? Erat statua Nabuchodonosoris, solido ex auro, argento, ære, ferro facta, exiguus tamen lapillus extremitates pedum testaceas, ferreasq; permixtim cùm invenisset ac percussisset, ita sta- B tuæ soliditatem, elegantiam, speciem, proceritatem, pretium, aurum, argentũ, æs, ferrum testam commiscuit, ut nulli metallo suus locus, species, valor, decor, pondus, situs, manserit. Tales sunt nostræ soliditates, species, pretia, altitudines, situs, licèt ferrei, ærei, argentei, aurei, extrema tamẽ nostra, radices nostræ, sunt terra, sunt testa, de nihilo sumus de merâ fæce, ac sede, ac nidulo infirmitatis, isthuc si tãgamur, si percutiamur, omnia nostra pretia, roboraq; in suam originem, in nihilitatis fragilitatem revolventur. Neq; opus est montibus, rupibus, cautibusvé ingentibus, ad nos conterendos, lapillus satis est, immo vocula satis est, C occasio satis est, tentatiuncula satis est!

6. En quibus procedit gradibus & tentationum & lapsuum series! à minimis proponendis, labefactandisq; incipit diabolus; tunc ad graviora progreditur. Non à summis incipit, non ad gravissimos lapsus provocat; scit enim, quod isti repentè & primò objecti ipsâ sui gravitate terrerent tentatum, explodi facerent tentatorem: sed à minimis incipit, quæ sui parvitate contemptum prætendant, & tanquam minimè noxia, facili negotio tollenda emendandaq; quandocunq; collibuerit, sine labore ad sui perpetrationem illiciunt; deinde ad re- D petitionem sui provocant, & nihil penè se nocere, nihil etiam periculi offerre mentiuntur: tum ad majora sensim ducunt, animum faciunt, ex commissis jam, ad committenda trahunt, tandem tandem in extremè gravia trudunt ut aqua tenuissimis primum inserpit guttis, inserpendo autem tenuiter laxat viam majusculis rivulis, tandem torrentis instar labitur, tandem tandemq; plenis fluminibus, fluctibusq; aggeres rumpit, ex fundamentis subruit, obvia quæq; rapit, nec patitur obstaculum, donec totâ vi, sese effundat atq; exhauriat. Et quis intuens minima, quòd sint minima, secuturam ex eis crederet extremam summamq; ruinam? non sunt minima spectanda, quia minima, sed quia viam sternunt ad mala maxima, quia sine illis non stant, immò quia non nisi in illis constant, pericula damnaq; maxima. At enim quoties est, qui timeat, qui æstimet, qui curet, qui custodiat, qui caveat, qui teneat minima? hujus rei, sive curæ scientiam practicam, perfectam aut saltem perfectiorem, ausim dicere nemo habet. Si Iacobo S. licuit dicere: *qui non offendit in verbo, hic perfectus est vir,* quanto magìs licebit dicere: qui non offendit in minimis, hic perfectus est vir. Ex minimis enim unum est verbum, quare, si in uno minimo non offendere, perfecti est: quomodo in omnibus minimis non offendere; perfectissimi non erit? Jac: 3.2.

7. Prima, cujus ad vocem, Apostolorum Princeps cecidit in negationem, fuit puella: secunda, quæ eidem ad secundum casum viam stravit, alia fuit itẽ puella, sive Ancilla. Quis jam Sacerdotum Ecclesiasticorumq;, non sibi metuet à consortio, & convictu fæminarum? quando tantum ab eis creatum est, vel capiti Ecclesiæ periculum! Nunquam integrâ famâ, nunquam fortè & salvâ virtute, integrâ castitate cohabitavit, aut, familiariùs insuevit mulierculis Sacerdotium. Quisquis Ecclesiasticorum castè ambulare vult, ambulet cautè: tantò ambulabit cautiùs, quantò à fæminis remotius. Ac omnium quidem consortium vitandum est: sed imprimis earum, quæ sunt ostiariæ: quæ fidentius sese offerunt, atq; aperiunt, quæ frequentius colloquia, sub specie & colore boni sui profectûs, affectant, quæ benevolentiâ munusculisq; suis hoc volunt, ut redamentur, hoc est ut affectum erga se capiant, ac tandem dominentur. Rara, brevis, severa, publica, necessaria conversatio cum fæminis, hæc est Sacerdoti tolerabilis, si omnis alioqui est inevitabilis.

8. Rectissimè S. Franciscus asseruit: Carnem nostram esse Diaboli baculum, quo ille nos ad placitum suum cædit; hæc est Ancilla quæ Petrum intromittit,

intuetur, alloquitur, & ad negandum IESUM, Discipulatumq; IESU deducit! Hæc est Dalila, quæ Samsonem fortitudinis capillis spoliatum, in manus tradit Philistinorum, ab eis excæcandum, & A
Judic 16. 20. ad pistrini labores damnandum! Hæc est Bethsabee Davidis sanctitatem pessundans. Blanditiis corporalibus deditus,
2. Reg. 11. 40. nemo unquam, sine noxâ, sine injuriâ spiritûs & Animæ, & DEi exstitit. alioqui cur Apostolus dixisset: *Si Spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis; si autem secundùm*
Rom. 8. 13 *carnem vixeritis, moriemini?*

9. Animadversione dignum est, quòd in hoc Petri ad negandum Dominum impulsu, tam multi & varii fuerint, qui tot modis eum impellerent, adfuerit nullus, qui eum sustentaret: hic quidem est fructus conversationis pravæ; sed præter hoc, est etiam typus hominum, in mundo degentium piorum, qui in hoc mundo, innumeros habent ad mala provocatores, incentoresq; infinita ad peccandum invitamenta, & auxilia; innumera perditionis media: paucissimos verò ac propè nullos, salutis & pietatis suæ fautores, nulla auxilia, nulla media.
Mich: 7. 6 Quippe etiam ipsi *domestici, inimici hominis sunt.* Immo & oculi ejus, prædones Animæ ejus! Et à quo jam securus erit,
Jerem: 51. 6. qui à se ipso securus non est? *Ergo fugite de medio Babylonis*: recedite de medio nationis pravæ, quicunq; certam salutem vestram facere vultis.

10. Prædixerat aliquando Dominus Petro: *Simon, Simon: Ecce satanas expeti-*
Lu: 22. 31 *vit vos, ut cribraret, sicut triticum.* En impletum videmus. Satanas quidem cribrator, sed mulier cribrum. Rarò Dæmoni hoc cribrum non successit, quoties illud, ad cribrandum, vel ipsas rupes petrasq; adhibuit. Testantur: Adam; Filii DEi; Filii Israël; Samson; David; Salomon; Petrus. O Homo quantumlibet te reputes granum, tamen fuge Diaboli cribrum.

PARAGRAPHVS LIX.

Mat: 26. 69. & sequ. *IESVM Petrus negat, tribus vicibus.*

FIGVRÆ

2. Reg. 16 *Chusai jungitur Absaloni, etsi corde maneat penes Davidem.*

STROMATA.

1. PEr Petrus Dominum negavit, & qualibet vice, graviùs priore: sicut etiam ter præsumpserat de se, & semper impotentiùs. Nam 1. dixerat Christo: Animam meam pro te ponam. 2. Domine tecum paratus sum, & in carcerem, & in mortem ire. 3. Etsi omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego. Insuperq; etiam ampliùs loquebatur: Etsi oportuerit me simul commori tibi, nõ te negabo. Itaq; primæ præsumptioni, opponitur negatio prima simplex. Secundæ, opponitur secunda cum perjurio. Tertiæ item, opponitur tertia, cum perjurio & exsecratione.

2. In præsumptione Petri triplici, triplex fuit gradus & aggravatio. 1. Quia in suis viribus, & fervoribus confidebat.
B 2. Quia se cæteris Apostolis præferebat. 3. Quia Christo præsumptionem suam rotundè infringenti, ac negationem prædicenti, non credebat, non acquiescebat; sed insuper ampliùs loquebatur, & præsumebat. Ideo etiam à Domino permissus est, ter cadere in negationem, aliam aliâ graviorem.

3. Digna notatu sunt verba Cajetani: Considera (ait) & treme vir juste. Nam Petrus, ex testimonio Christi, mundus erat, & erat in gratia DEi, ob quam etiam habebat charitatem, hinc etiam Sacramentum Corporis & Sanguinis, (& Ordinis) digné acceperat, & præmonitus à Christo futuræ suæ tentationis fortior, & ardentior erat, cæteris discipulis. Postremò, paratus erat tunc pro
C Christo mori. Hic tamen, unius puellæ Ostiariæ voce perterritus, negat Christum! Cur hoc? ut appareret, quantum differat inter habitum gratiæ, & usum gratiæ, ad superandas tentationes: non est satis habere habitum gratiæ in Anima, sed opus est, uti in tempore & loco: ad hunc usum, continuò opus est speciali Dei auxilio, quo Petrus destitutus corruit. est verò destitutus, quia de se, non de DEo præsumpsit, unde per hoc, quod, tam graviter cecidit in tentatione, didicit quid possent humanæ vires, atq; nostri fervores, sine Dei gratia adjuvante. O præsumptio! ô superbia! ô fiducia sui! ô infidelitas in Deum! ô cordis elatio ex gratiâ & ex Dei donis, quantum
D periculi parturis, quotidie, assiduè animabus Sanctis! Tu es scopulus, ad quem impactas frangunt naves perdunt virtutum & sanctitatis merces, viri divitiarum.

Cajet. in c. 26. Mat.
Vide S. Leo. ser. 9. de Pass.

rum. Tu es charybdis, & vorago devorans bona. Tu es obex, obstruens meatum & influxum gratiæ Dei, in animas. Tu es fovea, in quam incidunt simplices & incauti præsumptores. Tu es laqueus rectorum, & in simplicitate ambulantium. Tu es *Coluber in via, cerastes in semitâ, mordens ungulam equi, ut cadat Ascensor ejus retrorsum.* Tu es medulla veneni superbiæ. O justi quotquot estis, ab hoc malo timete; quantò ditiores estis, tantò vobis hoc malum insidiatur periculosiùs, nocet graviùs, obest certiùs. Scitote, nullam esse virtutem lapsui viciniorem, quàm eam, quæ de se roboreq; suo, aliquam concepit præsumptionem. Sit exemplo Petrus, qui quoniam se Petram credidit: arundinem, plumam, & stipulam se esse invenit. Per speciale illud auxilium Dei, quod Cajetanus in justo & gratiam habente requirit, intellige debitum ipsi gratiæ habituali, quasi connaturaliter. Nam sine speciali extraordinario actualis gratiæ auxilio, potest justus operari aliqua opera bona, & tentationes superare aliquas ordinarias. Etsi ad heroica opera, graves tentationes, extraordinariis in occasionibus, utq; perseveret, opus habeat speciali auxilio, ut docent Theologi.

Gen. 49. 17.

Vide Suar tom. 3. de grat. l. 10. c. 3. n. 12.

4. Lapsus Petri, documentum est durioribus Medicis Animarum, & censoribus alienorum lapsuum: erat ex hoc numero, judicio S. Augustini, Petrus: & quia caput futurus erat Ecclesiæ, habiturusq; potestatem solvendi & ligandi, ideo permissus est à Christo, labi in fragilitatem, ut de se ipso disceret, exhibere fragilibus miserationem.

Ser. 124. de Temp.

Greg. in Evan. hō. 21.

5. Ut esset insigne exemplum spei, miserationisq; Divinæ, nec non fragilitatis metûs, & inconstantiæ humanæ: datus est quasi in exemplum Petrus, in cujus lapsu & justi discerent, sibi semper timere, nunquam præsumere, & peccatores possent salutem sperare, nunquam veniam desperare.

6. Verè dictum est, Tepidorum & superborum medicina, non est nisi publica gravis ruina. præsumpserat Petrus, intepuerat, fugerat à Domino; à longè secutus fuerat; improbis se immiscuerat, nec post primam cespitationem resipuerat, sed ad consortia pravorum redierat: cadere permissus est, ut lapsus à superbia sanaretur. & periculo gravi ruinâ; torporem excuteret, & ad fervorem revocaretur. Præclarè ait Arnoldus Carnotensis: Castigatur sæpe ex casu superbia, & præsumptio ex ruinâ;

Arnol. tr. in 7 verb. Dni. in Cruce.

Et superiùs dixerat: Deserimur nonnunquam, cùm hanc (spiritualem) curam negligimus, & commovent nos contumeliæ propulsantes, ut soliciti simus. Et medetur quandoq; negligentiæ, Confusio: compelluntq; ad remedia confessionum nonnullos (cùm se erubuerint vel extimuerint errâsse) ipsa tentationum ludibria.

A

7. Permissus est cadere Petrus ut ejus exemplo disceremus (teste Hierony.) vim pænitentiæ tantam esse, per quam non solùm veniam consequi, sed majorem etiam dignitatem recuperare, vel obtinere possimus: unde tantùm abest, ut Petrus factus sit indignus, vel incapax primatûs Ecclesiæ, proût Hæretici moderni fingunt, ut potiùs, ideo sit nunc cadere permissus, ut olim caput Ecclesiæ factus, sciret compati lapsis, juxta supra dicta, ex August. & Greg.

Epist. 149.

B

8. Mirabilis DEi Sapientia, quæ scit facere cum tentatione proventum, quæ ex venenis facit medicinas, quæ casibus, firmat cadentes, quæ ex malis, bona eruit; quæ facit, ut lapsi stent firmiùs, post lapsum, immò fere ex lapsu, quàm stetissent, si nunquam cecidissent. Præsumpserat, superbierat Petrus: Si non cecidisset, longè ampliùs & solidiùs, in sua præsumptione superbiaq; firmatus fuisset. Bonus Medicus IESUS, videbat hoc non expedire Petro, cadere permisit, ut infidelitatem fragilitatemq; ac diffidentiam sui disceret. cecidit, didicit; DEo non sibi confidere cæpit. itaq; in Dei virtute, in sua humilitate stetit, fortior factus est, quando se infirmum, casu proprio repetitoq; expertus est. Vide illum post Resurrectionem Domini, à Domino interrogatum ter: *Petre amas me* respondentem: *Amo Domine.* Vide inquam tantò certiùs, quantò timidiùs respondentem: *Tu scis Domine quia amo te.* Contristatus hæc dixit, anxius hæc dixit, solicitus dixit. Meminerat se ter præsumpsisse, & ter negâsse. audiebat ter se interrogari, ter ad respondendum provocari; timet in responso præsumptionem, & quia timet, contristatur, simulq; cavet, quia cavet, evadit; quia evadit, stat firmus; & quia stat firmus, pascere jubetur infirmos. *Pasce,* (dicitur illi,) *oves meas, agnos meos.* Ecce quomodo impletur Domini prædictio: *Ego oravi pro te Petre, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus, confirma fratres tuos.* Ecce quomodo (redditur trinæ negationi, trina confessio) ait Augustinus tr. 123. in Ioan: nè minùs Amori lingua serviat,

C

Ioan. 21. 15.

D

Luca. 22. 32.

quàm timori, & plus vocis elicuisse videatur Mors imminens, quàm vita præsens &c.) Ecce quomodo (trinam negationem (ait Hieron: Ep: 149. ad Marcel.) trina confessio delevit. Ecce quomodo Petrum ter negantem (idem Ep. 39.) amaræ in suum locum restituere lacrymæ non solæ lacrymæ sed ea quæ cum lacrymis negationem consecuta est, diffidentia sui, & memoria fragilitatis propriæ, nec tantùm in locum suum, sed etiam in meliorem, quia in solidiorem.

9. Non fuit leve peccatum, nec levis ruina Petri, hæc negatio cum perjurio, cum execratione, cum anathemate: fuit contra charitatem, contra veritatem, contra fortitudinem, contra fidelitatem, tum alias debitam, tum recenter sanè seriò ad promissam, contra gratitudinem, erga tantum benefactorem suum, à quo & beneficiis auctus tot, & honoratus supra alios, tantùm fuerat! Accedit, quòd post præmonitionem tam crebram, atq; seriam, in eam se injecit occasionem, atq; periculositatem. Quare non immeritò Chrysostomus, vocat hoc Petri peccatum, tetrum & insolitum crimen. Et Augustinus ait, perverso favore duci eos, qui excusare Petrum nituntur. Non accusemus (ait idem) Christum, cum defendimus Petrum. Et Hieronymus, interpretationem quæ excusat Petrum vocat ridiculam, quia mendacem facit Salvatorem. Neq; verisimile est, Petrum peccâsse, seu negâsse Christum, amore Christi, ne scilicet ab eo dimoveretur, sed timore mortis, nempe propter Christum pateretur, unde etiam confiteri timuit, & insuper atrociter negavit, quod ex objecto suo, grave & mortale peccatum est. accedente præsertim ratione scandali, quæ hic non defuit. Conjunctior enim & intimior fuit Christus Petro, Discipulorum caput, & cæteris apparebat fortior, atq; constantior. Quare attenta ratione objecti & prædictis circumstantiis, necesse est concedere gravem esse lapsum Petri; unde Ambrosius, alioqui excusator aliquantus Petri, ait de illo: Maluit (Petrus) ipse suum accusare peccatum, ut justificaretur fatendo, quàm gravaretur negando. Quare flevit? quia culpa obrepsit. Non diffiteor tamen, posse dici elevatam esse gravitatem culpæ, ex eo, quia non processit ex malitiâ, aut odio, contemptuvè Christi, sed ex repentina passione, & perturbatione timoris, ex præsentia periculi gravis, ex infirmitate &c. Similiter & ex eo, quia non diu hæsit in peccato, statim enim resipuit, & amarè culpam deflevit.

Chrysost. hom.83. in Matt. *Aug. tr.6. in Ioan.* *Hier: in Matt. 26. & Ep.149 ad Marcel.* *Ambr: l.10. in Luc. c.22.*

10. Dum Petrus Christum negavit, A perdidit charitatem Christi, non tamen fidem Christi, seu in Christum, immo neq; exteriùs negavit Christum DEum, aut Messiam, sed tantùm notum sibi hominem, aut illius sectatorem fuisse. Itaq; non constat à Petro negatum Christum, dissensu aliquo fidei opposito directè, sed tantùm negatione externâ, quæ opponitur confessioni fidei, & non fidei repugnat, neq; illam tollit, sed tantùm charitatem. Posset verò nihilominus trifariam Petrus dici, in fidem peccâsse. 1. Quia actum exteriorem confessionis fidei in Christum, non exercuit, quando res exigebat. Etsi enim *corde creditur ad justitiam, ore tamen fit confessio ad salutem* ut ait Paulus. 2. Quia perdidit fide- B litatem, non enim fuit fidelis Christo suo Magistro, & Domino, prout debebat, & promiserat. 3. Ratione scandali, quoad sensum aliorum, qui audientes Petrum abnegantem Christum, existimare & præsumere poterant, eum à Christo desciscere, Christum abjurare: Hæc tamen omnia tria, non tam sunt in fidem, quàm in charitatem peccata.

Suar. t.2. 3.p.d. 35. s. 3. n. *Rom. 10. 10.*

11. Trina negatio, qua Petrus Dominum negavit, adumbravit trinam quoq; negationem, quam deinceps passus est Christus ab infidelibus, & quibus Ecclesia Christi, valde afflictata est. 1. Negatio erat Iudæorum, ante faciem Pilati judicante eo dimitti, Iudæis autem petentibus crucifigi, & dicentibus non C habemus Regem, Messiam &c. Sanguis ejus super nos &c. 2. Erat, & est negatio Gentilium, qui Christum negant, Deum & Salvatorem. 3. Hæreticorum, qui Christum innumeris modis negârunt, & negant. Quidam negârunt Hominem verum; quidam DEum verum &c.

12. Negatur Christus trifariam: Corde; ore; opere. idq; ex triplici occasione seu Concupiscentiâ, Carnis; oculorum; vitæ superbia.

PARAGRAPHVS. LX.

JESVM Petro negante gallus D cantat.

Mar. 14. 68. 72. Luc. 22. 60.

STROMATA

1. Sic scilicet CHRISTUS prædixerat: ante-

antequam gallus cantet bis, ter me negabis. Sed quid galli cantui, & Petri negationi? An gallus cantans, est conscientia clamans? gallus nocentes arguit, quod & conscientia facit. Dictum est Caimo: A
Gen. 4. 7. *Si malè egeris, statim in foribus tuis, peccatum aderit.* Peccatum dictum est, pro conscientiâ peccati, mox animam remordente, postquā peccatum admissum est: Et alibi de peccatoribus dicitur, quòd traducent eos, ex adverso cogitationes eorum! mordebuntur scilicet, & torquebuntur verme immortali, conscientiæ scelus, in faciem objectantis.

2. Peccante Petro, Gallus cantat: cadente (potissimùm) justo Diabolus exsultat. Nimirum sicut *gaudium est Ange-*
Luc. 15. 7. *lis Dei, super uno peccatore pœnitentiam agente, magis quàm super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentiâ:* sic vice versâ gaudium est dæmonibus, super uno justo peccante, magis, quàm supra nonaginta novem peccatoribus, qui non sectantur justitiam.

3. Petrus Christum negat, gallus autem cantat; quia dum aliquis, præcipuè ex magnatibus, delinquit, adulatores applaudunt, peccatum elevant, solatiis, & ludicris vanissimis conscientiam mulcent, vel voluptatibus absorbent, vel ebrietate obruunt.

4. Petrus negat, gallus cantat: negatur veritas, sed se prodit veritas:
Ps. 26. 12. *mentitur iniquitas sibi,* & ideo non mentitur quia sibi lucet enim ipsa sibi, & manifestat ipsa sibi, quòd mentiatur sibi. Et hæc est hypocritarum potissima damnatio, quia latere volunt, & putant; & non possunt: quia à se ipsis videntur, C
Mat. 7. 16. & produntur! *ex fructibus enim eorum, cognoscetis eos,* ait Dominus, planè galli cantus, sunt eorum fructus.

5. Peccat Petrus, cantat gallus. Omnis Petrus habet suum gallum, qui eo peccante canit: omnis enim peccans, habet suum prætextum, & velamen, quod peccato prætendit. Quod peccatum est; quod non excusat peccator? Cælat, dum potest; si non potest, excusare gaudet. at cantus excusationis non prodest: plùs prodesset accusatio, si enim accusaretur peccatum ab homine, excusaretur apud Deum, *non enim punit Deus, bis in id ipsum,* accusatio, pæna est sicut excusatio culpa; culpa autem non excusat, non diminuit, sed auget & gravat culpam. D

6. Peccat Petrus, cantat gallus. pec-
Isa. 3. 9. cat impius, & prædicat facinus. *Sicut inquit Sodoma, peccatum suum prædicaverunt. Peccavi, & quid accidit mihi triste? Dedisti* Eccl. 5. 4.
dicitur cuidam, *mercedem amatoribus tuis.* Ezech. 16. 33.
Frons meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Iere. 3. 3.

7. Peccat Petrus, cantat gallus: dum superbit impius, incenditur pauper. delirant Reges, plectuntur Achivi. Lupo turbante aquam, accusatur agnus. Luxuriantur potentes, fame pereunt pauperes, emunguntur inopes. Epulabatur Luc. 16. 19
Dives, cantabat, vel potius gemebat Lazarus.

8. Peccat Petrus, cantat gallus. Peccant homines: cantant, clamant, arguunt, obsecrant, instruunt, increpant concionatores, Spirituales Prælati, atq; Patres. Sed isti cantus esto sint compositi, facundi, pathetici, ornati, serii, aures tantùm verberant, ad cor non admittuntur: ac utinam istis cantatoribus, non idem faciant Christiani, quod B olim gallis Sybarithæ, qui in sua civitate, gallos servari nolebant, ne essent, qui illorum nocturnos sopores atq; delicias, interturbarent! Sic utinam non faciant Christiani; utinam non fastidiant, non persequantur, non proscindant, non proscribant concionatores, peccata sua reprehendentes. Prætenduntur multa contra eos, qui veritatem ad cor loquuntur. Sed si quod res est fateamur; non tam læsit concionator, quàm læsus est Auditor, non tam cantavit gallus, quàm peccavit, & Christum negavit Petrus.

9. Petrus negat, gallus cantat. Quia extrema gaudii occupat luctus; vel extrema peccati, occupat planctus. Lucem nuntiat gallus: Iudicium, & examen atq; rationem peccati reddendam, inclamat reatus, & remorsus, ac pænæ animo obversantis metus. Unde nemini impunè peccare licet, sed statim portat pænam secum; quia pænæ metus, verberat (vel ante pænam) conscium malè animum. Deniq;, sic ab æternâ lege sancitum est; ut omnis culpa, habeat suam pedissequam pænam.

PARAGRAPHVS LXI.

JESVS Petrum respicit, & convertit ad pœnitentiam. Luc. 22. 61.

STROMATA,

1. NEgabat Petrus Dominum, sed

Dominus non negabat Petrum: qui diligebat negaturum; non abjecit negantem. Respexit, convertit, & ad pænitentiam adductum, ad gratiam quoq;
Nũ:23.19 admisit. *Verè non est DEus, quasi Homo &c.*
Sap:7.30. *Vincit Sapientia malitiam; Charitatem, flumi-*
Cant:8 7. *na non obruunt.* Verè Domine IESU, *cùm*
Ioã: 13.1. *dilexisses tuos, usq; in finem dilexisti eos,* etiam profugos; etiam desertores, etiam negantes, etiam abjurantes te, tu tamen diligis, respicis, recipis.

2. *Conversus JESUS, respexit Petrum.* Hæc conversio Christi corporalis fuit, & respectum etiam ad Petrum Corporalem fuisse, ostendit. Ut quid enim conversio, si non ad respectum? alioqui si tantùm internis oculis respecturus erat, conversione opus non habebat.

3. Si quando ingens aliquis casus, vel ruina, vel insolens fragor obvenit, conversi homines respiciunt: Columna cæli nutabat, ingens Petra collabebatur, B & fragorem negationis, & perjurii edebat. Apostolus Christi primarius, caput Ecclesiæ concidebat: conversus ergo IESUS respicit, & casum miratur, dolet, condolet, sublevat collapsum.

4. Negante Petro, cantabat gallus, nec tamen ad se redibat Petrus, quia nõ respiciebat IESUS. Sic nimirum *neq; qui plantat, neq; qui rigat aliquid est, si incrementum non dat DEus.* non prodeunt Mortui
Ioã.11 43. de sepulchris quatriduani: nisi *Lazare*
Luc. 7.14. *veni foras*, vel *Adolescens tibi dico surge*, inclamet IESUS. Conversio peccatorum, opus est solius Dei. Nos qui animas, quasi curamus, loqui & strepere possumus, mulcere aures, terrere possumus: Sed nisi Dominus conversus ad animã, C eam gratiæ suæ oculo respexerit, radio perstrinxerit, igne calefecerit, suavitate
4. Reg. 4. demulserit; baculi Elisæi, & puero Ge-
31. zi, non proderunt. Non surget puer *non vox, non sensus, non vita erit in illo.*

5. O quàm diligens est IESUS, & solicitus pro suis! satis ipse tunc miserè habebatur, cùm Petrus negationes Christi exerceret; non est tamen inter suas calamitates oblitus, pereuntis oviculæ, reperit quã respiceret, & sublevaret pereuntem, & pedibus planè conculcantis inimici subduceret, faucibusq; lupi devorantis, & trahentis eriperet! O si, & nos, oculis istis tuis respiceres Domine IESU, & ad te converteres! ut non do-
Ps. 118. minentur nobis nationes. *Non dominetur* D
133. *nobis omnis injustitia, ne quando dicat inimicus*
Ps. 12. 5. *noster; prævalui adversùs eos. Ne quando di-*
Ps. 34. 21. *cant: euge, euge, viderunt oculi nostri, devo-*
& 25. *ravimus eos.*

6. Averso Domino, negabat Petrus Dominum; converso Domino, revertebatur ad Dominum. Semper nos sumus in oculis Domini, sed non semper in oculis Domini, conversi ad nos, sæpe in oculis, aversi à nobis. O aversi oculi Dei, quàm tremendum est, in vobis, aut sub vobis esse! O quàm luctuosum est, aversum à se Dominum habere! Quid mihi prosint oculi omnium ad me conversi creaturarum; si oculi, Creatoris, Redemptoris, Salvatoris, aversi sunt à me; *Contemplantur quidem oculi DEi, bonos* Prov.15.3
& malos, sed bonos conversi, malos aversi. O Domine *averte obsecro faciem tuam,* Ps.50.11.
& oculos tuos, à peccatis meis, sed non à me peccatore. *Convertere Domine ad me, &* Ps. 6. 9.
eripe animam meam: Veniant mihi miseratio- Ps.118.77
nes tuæ, & vivam.

PARAGRAPHVS LXII.

JESV Prædictionis recordatur Petrus, exit foras, flet amarè, Luc.22.61

FIGVRÆ

Loquimini ad Petram & illa dabit vobis aquas. Nũ.20.8.

Percutiens Moyses virgà bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimæ. Nũ.20.11.

Audivi orationem tuam, & vidi lacrymas tuas, & ecce sanavi te, die tertio, ascendes templum Domini. 4.Reg.20.5.

Converte me & convertar, quia tu Dominus DEus meus, postquam convertisti me, egi pœnitentiam; & postquam ostendisti mihi, confusus sum, & erubui. Ier.31.18 19.

Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, & principium doloris mei, prior in donis, major in imperio: effusus es sicut aqua. Gẽ.49.3.

STROMATA.

1. OCuli Domini & conversio ad Petrum, movit memoriam Petri, reducendo illi in memoriam ejus promissa, ejus præsumptionem, suamq; prædictionem. Movit intellectum Petri, ut videret veritatem prædictionis Domini, consideraret lapsum suum, videret ejus gravitatem. Movit etiam voluntatem Petri dolore, negati Domini tam amabilis, cui tantùm de se promiserat, quem tam fœdè negârat. Inde Petrus non tam cæpit flere; sed ut græca vox sonat.

ſonat. erupit in fletum. vel conjecit ſe in fletum, conjecit caput & oculos in pallium, vel pileum, & ita involuto capite exiit foras & flevit amariſſimè, obſtupeſcens præ dolore, præ confuſione, A præ ſuo tam indigno inſperatoq; caſu & eventu.

2. Vide decurſum Pœnitentiæ Petri. 1. Cito à peccato ſurrexit & vix in eo duabus horis permanſit, ad ſummum tribus. 2. Exiit foras, receſſit ab occaſionibus peccandi, ab igne ſe ſubduxit, à Sociis, à mulierculis. 3. Recepit intuitum Domini, audivit cantum galli. recordatus eſt verbi Domini, ad ejus aſpectum, reſpexit etiam ſe. 4. Ingratitudinem ſuam & negationem agnovit, & non ad excuſationes ſed ad accuſationes ſui converſus eſt; ipſoq; concuſſo corde & fletu erumpente, Domino culpam ſuam confeſſus eſt. 5. Non eſt Iudam imitatus, ſed ad miſerationes Do- B mini converſus, ad veras contritionis lacrymas, ſpei conjunctas. 6. Recedit ſeorſum, & animam effundit, deflet peccatum, in pudore, dolore, ſpe, amore, amarore. Cognoſcit quàm malum & amarum ſit reliquiſſe ſe Dominum Deum ſuum. O in quas voces non erupit, pœnitentiæ indices, pænitentiæ filias, pænitentiæ faces: Ah me! ut quid vivo, qui negavi vitam! Hæccine fides? itanè ad mortem & carcerem cum Domino itur? itanè animam pro illo poſui? O verè poſui animam, ſed non pro te Domine! poſui animam, & meam negando te, & tuam abjurando te! O lingua cur non in petram potiùs ſiliceq; tranſiiſti, quàm mihi ad negationem ſervivisti? &c. C

3. Hunc ſuum lapſum Petrus non tantùm in præſenti, & quaſi flagranti ſed in omni vita ſua deinceps deflevit à galli cantu excitatus de ſomno. Nimirum non eſt ſatis peccata qualicunq; pænitentia defleſſe ſemel; peccatum noſtrum contra nos ſit ſemper, opus eſt:

Iſ. 38. 18. *recogitandi ſunt anni noſtri in amaritudine animæ.*

4. Talis fuit pænitentia Petri, ut nō tantùm ad culpam ſed etiam culpæ pæ-

2. Reg. 12. 13. nam delendam ſuffecerit. Major quàm Davidis cujus ſtatim culpa quidem, at

Leo. ſer. 9. de Paſſ. non pœna remiſſa eſt. S. Leo tales fuiſſe Petri lacrymas ait, quæ ad diluendam culpam negationis, virtutem ſacri habuère baptiſmatis. & certè hoc veriſſimile facit, tum illa vox Evangeliſtæ, flevit amarè, tum fervor ſolitus Petri, tum flagrans Paſſio Chriſti. Nam ſi latroni D ſtatim paradyſum obtulit Dominus, cur non & Petro veniam omnem.

5. Conſideranda ſunt quæ ad Petri negationem, quæ ad converſionem & pænitentiam concurrerunt. Ad negationem fecerunt: 1. Tepor & ſomnolentia, & præſūptio fiduciaq; ſui. 2. Mulier. Sicut Adæ, ſic Petri initium peccati à muliere. ut ait Sapiens. 3. Societas malorum & mora inter malos 4. Non negavit Petrus Chriſtum niſi nocte, dum eſſet frigus, dum ſe non igne Divino, non oratione, non auxilii Dei invocatione, ſed igne terreno, ſolatiis temporalibus calefaceret. refrigeſcit charitas, ubi abundat iniquitas; & concupiſcentiam hujus mundi (quæ ignis eſt) qui ſequitur, neceſſario Chriſtum negat, & deſerit. 5. Timor & reſpectus humanus. Ad converſionem profuerunt. 1. Converſio Domini & reſpectus ad Petrum. qui niſi fuiſſet, omnia nihil profuiſſent: aſpectu Chriſti Petrus ſolutus eſt, ſicut cera vel glacies aſpectu radioq; ſolis. 2. Auditio galli cantûs. 3. Recordatio verborum Domini. 4. Egreſſio foras, 5. Amarus fletus, & quæ ſupra hîc poſita numero 2.

6. Moyſes petram virga bis percuſſit, & illa dedit aquas. Dominus intuitus eſt & veluti percuſſit duobus oculis Petrum: & ille flevit amarè.

PARAGRAPHVS LXIII.

JESVS in carcere pernoctat.

FIGVRÆ.

Irati Principes contra Ieremiam, cæſum eum miſerunt in carcerem, qui erat in domo. Ierē. 37. 14.

Ingreſſus eſt Ieremias in domum laci & in ergaſtulum & ſedit ibi Ieremias. Ierē. 37. 15.

STROMATA.

1. SAtiati pænis Domini IESU tam Iudæi, qui erant in concilio, quàm miniſtri qui tenebant illum, tandem dimittunt concilium, domos digrediuntur læti & ſecuri, tanquam re benè geſtā cum Chriſto, Chriſtum interim tradunt cuſtodiendum militibus ſeu miniſtris qui Dominum, dum è concilio educunt deorſum, dant occaſionem & opportunitatem reſpiciendi Petrum, & aſpectu ſuo convertendi ad ſanum ſenſum, pro-

inde ferè eodem tempore Petrus ex atrio flens exibat, & Dominus carcerem in quo pernoctaturus, reliquum noctis erat introibat. Quam noctem in noctis silentii reliquit Spiritus Sanctus, nec voluit ab Evangelistis gesta illius describi: Unus Lucas pauculis his omnia conclu-
Luc. 22. 65. sit: *Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.* ex his volens ostendere indicibilia esse, & indignissima, quæ tunc illo noctis reliquo tempore in Dominum exercitata sunt à fæce Ministrorum.

Guer. ser. 1. in Ramis palmarum. 2 Guerricus Abbas Igniacensis, sic post multa ait: (Christus contumeliâ & tormento interrogatus fuit, veluti servus aut latro subditus quæstioni, quâ cōfessio extorqueatur criminis) quæ sententia habet aliquid fundamenti tum in scriptura, ubi dicunt Iudæi, quorum in illo capite rabies, in Christum; graphicè
Sap. 2. 19. depingitur: *contumelia & tormento interrogemus eum.* tum in malignitate Iudaica odioq; in Christum, ex quâ poterant induci ad Christum tormentis examinandum, maximè cùm viderent se nihil speciosum afferre posse contra Christum apud Pilatum, ob quod ille induceretur ad Christum condemnandum. Quamvis aliâ ex parte non videntur indiguisse Iudæi, hoc per quæstiones atq; tormenta Christi examine, quoniam sat idoneam mortis causam se reperisse, ex ejus proprio ore putabant, ob quam, omnes condemnaverant eum esse reum mortis.

3. Credunt aliqui hac nocte Christū esse in carcere verberatum seu flagellatum; cujus meditationis penes Auctores sit fides.

4. Cæcæ hujus noctis suppliciis atq; indignitatibus, Christus expiavit flagitia nocturna hominum, & nocte latentia: de hac specialiter (&, quasi ad literam) nocte dici potest illud: *Hæc est hora*
Luc. 22. 53. *vestra & potestas tenebrarum.* Invenere peccata opportunum tempus ad affligendum Christum scilicet noctem. ergo faciunt in eo fanda infanda, quæcunq; nimirum voluerunt; quæcunq; sub nocturnis tenebris latere potuerunt, ac voluerunt. Omne quidem peccatum
Ioan. 3. 20. noctem quærit, *qui enim facit peccatum non*
1. Thess. 5. 7. *venit ad lucem ut non arguantur opera ejus. Et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt.* quinimmo ipsum peccatum nox est: specialiter tamen nocturna peccata nocte gaudent; nocturna dico absurda, quæ turpe est & dicere. Illa ergo nox, quâ Christus in carcere servatus est, tantum pœnarum Christo intulit, quantum ad expiandas nocturnales Hominum fæditates satis erat: talesq; pœnas Christo ingessit, quæ maximè responderent nocturnis sceleribus, ob quod & silentio eas præteriri voluit Spiritus Sanctus. Tunc verè insultabant tenebræ lumini, nox diei vel potius Soli.

5. De quadam nocte dixit Iob: *Noctem illam tenebrosus turbo possideat: non computetur in diebus anni; nec numeretur in mensibus: fit nox illa solitaria, nec laude digna. Apprehendet eum quasi aqua inopia, nocte opprimet eum tempestas.* quæ sanè quàm justissimè in noctem hanc quadrant. Verè enim turbo tenebrosus, infernalis, diabolicus, ab externâ insolentiâ, petulantiâ, licentiâq; profectus, tunc regnavit & Christum possedit. Verè licentiosissima & impunitissima, & impudentissima vexandi libido tunc Christum oppressit. Iob. 3. 6. Iob. 27. 20

6. Cogita quas voles injurias nocte illa Christo illatas, non totas excogitabis; sed dicet tibi Evangelista *insuper & alia plura blasphemantes dicebant faciebantq; in eum.* Quod Ioannes dixit de factis Christi: *Multa & alia fecit JESUS quæ si scribantur per singula, arbitror mundum capere non posse hos, qui scribendi sunt libri,* hoc prorsus etiam in gesta noctis hujus tenebrosæ & Domino JESU gravissimæ quadrat. Veré non caperet mundus sed aut obstupesceret, aut deficeret, aut scādalizaretur. Luc. 22. 65. Ioā. 21. 25

7. Christus in carcere pernoctans & patiens, quid aliud est, nisi Deus omnipatiens, quid aliud est, nisi Deus omnium peccatorum peccantiumq; latebris & conscientiis, & arcanis, præsens & offensus simulq; infensus. Nolite peccatores fidere tenebris, nolite fidere latebris, nolite fidere noctibus, nolite fidere cælanti conscientiæ; Deum ista non excludunt; Deum ista non latent; ipsæ tenebræ lucent ei; sicut tenebræ, ita & lumen ejus, peccatoribus ipsa lux in tenebras vertitur, sed Deo ipsæ tenebræ lux & dies sunt. Deniq; putatis ibi eum non esse, ibi non videre, ubi & patitur & offenditur, & crucifigitur, & occiditur à vobis? offendi certé, non posset, si non adesset. Offenditur? ergo adest. Si autem ille adest, quomodo vos eum latetis, qui ipse sibi ad vos videndos lux est, ad vos puniendos, potestas est, ad vos judicandos Sapientia est, ad vos damnandos justitia, veritas, Auctoritas & Lex est?

8. Quidam (apud D. Chrysostomū) Noctem ab opificio Dei separabant: falsò id quidem, sed tamen si quæ esset separanda; hæc esset præsens ob enormitatem,

mitatem, indignitatem, multitudinemq; eorum, quæ in ea DEus-Homo passus est; ut verè fiat hæc nox, vel hac nocte Potestas tenebrarum.

9. Olim Deus serviens populo suo, ut se ulcisceretur de hostibus suis in diebus Iosue, duos dies in unum compegit exclusâ nocte, stante Sole & luna. Nunc ista nox instituitur, ut in ea ulciscantur se inimici Dei de Deo suo & injuriis ejus satientur.

PARAGRAPHVS LXIV.

Matt.27.1. *JESVS ad Concilium Sacerdotum manè coactum producitur.*

FIGVRÆ.

Ge.49.5. *Simeon & Levi fratres, vasa iniquitatis bellantia: in Concilium eorum non veniat Anima mea: & in cœtu illorum non sit gloria mea: quia in furore suo occiderunt virum: & in voluntate sua suffoderunt murum. Maledictus furor eorum, quia pertinax; & indignatio eorum, quia dura.*

STROMATA.

1. Quod hesternâ nocte actum tumultariè videri poterat cum Christo, & conclusum contra Christum: Manè inito de novo consilio, & habito principum seniorumq; concilio, opus erat reassumi, & negotium recognosci, & reum de novo examinari, responsa ejus, si cum hesternis constarent, expendi; tandem de summa rei, maturâ præhabitâ deliberatione concludi. Ergo manè facto confestim consilium initur: IESVS in medium adducitur, interrogatur, auditur, urgetur, & quia constans in suis responsis deprehenditur: pro convicto ex ore suo proprio habetur: indubitatè ergo reus inventus, morti de novo adjudicatur. Ita malitia voluntaria semper agit, maximè in eo casu, in quo injustitiam suam justitiæ & æquitatis colore imbuere vult; ita, inquam, agit ut quasi diligenter expendat causam, momenta examinet, repetitò trutinet: ad nidum tamen erroris voluntarii, & mentientis sibimet iniquitatis, animum non advertit. qui nidus malitia est, odium, depravatus affectus, invidia, cupiditas, qua se, in negotio rapi & regi non nescit, sed nescire & nesciri vult. Talis genius expressus est à Salomone in Sapientia, ubi isti inimici Christi prædicuntur sic dicere: *Venite, circumveniamus justum &c.* Sap.2.12. Iustum sciunt, fatentur, vident, eum tamen circumvenire cupiunt & gaudent; circumvenire inquam, hoc est, ita opprimere, ut non injuriam fecisse sed pro justitia contra illum zelâsse videri velint. In quo non illi justum circumvenerunt, sed se ipsos in sua malitia perdiderunt.

2. Illi nocte IESUm condemnant, & postea de die manè, concilio habito morti nihilominus addicunt, & vinciunt: qui peccatum, affectu, cæcitate, impotentiâq; rapti, commissum: pro eo, quod retractare compositâ mente, & ortâ luce rationis debuerant, obstinatione, perversitateq; defendunt, approbãt, & inventis causis tuentur atq; in eo perseverantes, partim illud prædicant de eoq; gloriantur: partim sui similium, vel sibi obnoxiorum adulatorum calculo confirmant. Hi peccatum peccato addunt, dum culpæ defensionis velamen adjungunt. Et plerumq; gravior est culpa approbans, quàm fuerat primò commissa: approbatio enim malitiam repetit dum defendit: & insuper cumulat dum voluntariè ac malitiosè defendit. In priore delicto cæcitas affectus rapuit, in posteriore voluntaria malitia sponte delinquit, prius peccatum, aliquid aliud magis, quàm malitiam intendit; posterius ipsam peccati malitiam exploratam respicit, & non tantùm non respuit, sed etiam apprehendit. Secus faciunt illi, qui & si rapiente ac præcipitante affectu quandoq; delinquunt; dilucescente tamen postmodum ratione, & turbâ affectuum conquiescente, quæ fecerẽ damnant, & præcipitationem suam accusant, & pænitentiâ ducuntur: talium peccata non transeunt in affectũ cordis & veniabilia sunt. Sed Iudaica præsens malitia talis non fuit.

3. *Manè facto concilium inierunt omnes Principes Sacerdotum & Seniores populi adversùm JESUM ut eum morti traderent.* Mat.27.1. (Hoc manè Iudæi non ortus vobis lucis contigit sed occasus: nec vestris oculis solitus dies prodiit, sed impiis mentibus nox tetræ cæcitatis incubuit. Hoc manè vobis templum & altaria diruit, legem & prophetas ademit, regnum & Sacerdotium sustulit in luctum æternum omnia festa convertit. In istis enim (festis) insanum cruentumq; consilium. *tauri pingues, vituli multi*; frementes bestiæ, *Verba sũt S. Leonis ser. 3. de Pass. circa finem.*

stiæ, canes rabidi, ut morti Auctorem vitæ & Dominum gloriæ traderetis, & tanquam extenuanda esset furoris vestri immanitas, si ejus sententiâ,qui Provinciæ vestræ præsidebat uteremini, vinctum IESUM ad Pilati judicium deduxistis, ut clamoribus improbis trepido cognitore superato, interfectorem hominum eligeretis ad veniã (Barabbam,) & Salvatorem Mundi peteretis ad pœnam. Hæc S. Leo.

PARAGRAPHUS LXV.

Luc. 22. 70. *JESUS interrogatur an sit Christus? & esse respondet.*

STROMATA.

1. *SI tu es Christus dic nobis* ajunt Congregati, in illo concilio ad IESUM: non quærentes veritatem, sed captantes occasionem. quem eorum animum Christus respondens tangere non omisit, si fortè vel sic in corde suo tacti, affectus suos respicerent, & pravas cordium intentiones agnoscerent. Ait enim illis Dominus: *Si dixero vobis*, me Christum esse sicut dixi heri, & sicut revera sum. *Non credetis*; neq; enim me, indagandi animo & credendi interrogatis, aut huc adduxistis, aut sanguinem meũ heri à Discipulo traditum ideo licitati estis. Neq; etiamsi interrogavero ex vobis aliquid, & ex ore responsoq; vestro probare voluero, veritatem meam, mihi C respondebitis, sed omissa veritate & pacatâ responsione, ad calumnias, dolos & clamores cõvertemini, & ansam damnationis meæ captabitis, & me non dimittetis: proinde quòd ex me quæritis,vobis inutile, mihi damnabile est. & vos enim non credetis, & me nihilominus damnabitis, & reum mortis conclamabitis. Verumtamen ut veritas cognita sit, & vos inexcusabiles sitis: scitote,me & Christum esse DEi Filium; & ex hoc, quòd modò à vobis judicor iniquè, tanquam Filius hominis, apud vos abjectus & despectus: ego idem Filius hominis ero sedens à Dextris virtutis Dei, judicans vivos & mortuos, judicans vos judices meos. Hoc responso audito, & D certè sic intellecto Domini responso, universum Concilium impotentiâ raptũ, aut aviditate quasi paratæ jam jam prædæ (id est, damnandi Domini indubitatæ causæ) compulsum exclamat; & dixerunt omnes ad IESUM: *Tu es ergo Filius Dei?* quibus ait Dominus: *Vos dicitis ego sum*; Rectè intelligitis responA sum meum hoc assero de me, quia Filius Dei sum. Tum verò satisfactum est vobis, tunc deventum in causam plusquam propalatam & manifestam & justam damnandi IESU. Dixerunt ergo ad invicem uno ore omnes: quid adhuc desideramus testimonium de ejus blasphemiis in Deum? *ipsi audivimus de ore ejus*, tenetur, convictus est ore suo proprio. Reus est mortis! Ecce hoc est scrutinium fraudulentæ & virulentæ malitiæ! Ecce hoc prodest reprobis induratis, cæcatisq; affectibus veritas propalata! Hoc prosunt gratiæ, instinctus; sicut incus quò crebriùs tunditur hoc magis duratur, sic talium corda atq; voluntates. O mi JESU quàm sæpe vocamus B te in concilium & consilium nostrum; quærimus ex te: Si tu es Christus dic, nobis. Tu es cui in baptismo nomen & fidem & obsequium dedimus juravimusq;, tu es à cujus lege, doctrina, exemplis recessimus? tu es quem in servis tuis justis,humilibus, propter te tota die mortificatis, persequimur? tu es quem in pauperibus, in innocentibus, in humilioribus opprimimus? tu es cujus Ecclesiam negligimus, affligimus, deprimimus? tu es quem quotidie luxu, fastu, compotationibus, iris, rixis, detractionibus, blasphemiis, impudicitiis, avaritiâ, rapinis, turpiloquiis defœdamus? tu ès cujus gloriam, & nomen & fidem cultumq; ab impiis, à Iudæis, ab Hæreticis, à Schismaticis irrideri, supplantari, oppugnari, permittimus, dissimulamus, ridemus, juvamus? Hæc & similia sæpe conscientia nostra ex Christo per gratiam corda nostra pulsante, ac quasi ante nos stante quærit: sed quo fructu? Etiamsi dixerit Christus, non credimus; etiamsi interrogaverit, non respondemus, nec sceleratam vitam (quâ Christum occidimus) dimittimus. Ex hoc autem (scitote vel inviti peccatores) erit Filius hominis sedens à dextris virtutis Dei: dijudicans damnans puniens: quæ vos nunc impunè impudenterq; patratis,universa.

PARAGRAPHUS. LXVI.

JESUS damnatur, ligatur, ad Pilatum ducitur. Luc. 23. 1. Matt. 27. 2. Vide infra Par. 72.

STRO-

STROMATA.

1. SIc invento, reo & digno Mortis IESU: surgens omnis multitudo eorum, vincientes IESUM, duxerunt eum ad Pilatum. Tantâ usi sunt diligentiâ tanto tam repetito examine, præsente toto Concilio usi sunt Sacerdotum Principes, Pontifices, Legis Doctores, Scribæ, Pharisæi, Seniores populi; quis credat errâsse? tantâ in multitudine, tantorum virorum judicium subversum esse, & innocentum oppressum? Ita in perniciem innocentiæ, in calumniam justitiæ, in oppressionem veritatis, malitia, rabies, odium, invidia, calliditas, malè-politicismus, invenit evincentes fallacias! Constat tamen damnatum in tantâ & à tantâ diligentiâ atq; Sapientia Iudæorum, damnatum, inquam innocentem, oppressum invidiâ justum, dolo circumventum, odio ad mortem adjudicatum, pium, rectum & nullius sceleris reum. Constat inquam hoc: quin & tunc jam constabat, non Nicodemo solùm, nolenti consentire in consilium eorum; sed etiam Pilato gentili: qui sciebat, quòd per invidiam tradidissent sibi Dominum. quod ergò cōstabat Pilato, non constabat Concilio universo? Bene optabat olim Iacob: non intret in Concilium eorum anima mea, maledictus furor eorum, quia pertinax &c. Consolamini Innocentes, & recti corde & justi coram DEo, consolamini in hac Christi damnatione: ut & vobis censuræ, detractiones, calumniæ, malignæ interpretationes, ingratitudines & reliqua ingratitudinis seges dulcescat cum Christo: non estis innocentiores illo; nolite etiam esse feliciores ipso. Ubi dominium sortitur, odium, invidia, vindicta, detractio, censura, calumnia, insultatio, ingratitudo, depressio & oppressio hisq; similia: nullum est remedium, præsentius, salubrius efficacius, quàm conquiescere in voluntate Sancta Dei, & accedere ad exemplum damnati, odioq; oppressi innocentis IESU!

2. Non liber aut vinculis solutus prodierat ad Concilium illud Dominus: haud dubiè manibus revinctis stabat in medio. Confirmatâ tamen in eum damnationis sententiâ aggravantur & aggeruntur super eum vincula, & ejusmodi quidem quibus conspectis, multitudo hominum statim agnosceret, reum mortis esse, adjudicatumq; morti eum, qui sic prodiisset ab judicante concilio. Discant Christi Discipuli & Sectatores non sectari in servitio Christi, approbationes hominum etiam domesticorum, etiam familiarium: non affectare ad libertates & immunitates, & impunitates & exceptiones. bene gestas res, opera præclara, labores exantlatos, merita, beneficia in alios data, oportet confirmari repetitâ damnatione, censurâ ingratitudine: oportet vinciri ligariq; oblivione, neglectu, contemptu, exprobratione, reprehensione, oportet sepeliri, & à sermone memoriaq; hominum amoveri: oportet compensari & coronari sterilitate & malorum pro bonis retributione. Hæc est via Christi. Non sunt nostra opera & merita digniora, meliora, utiliora, sinceriora, operibus, meritis, laboribus, officiisq; Christi. Sic ille sua compensari, æstimari, appretiari voluit, quidni & nos nostra velimus, gaudeamus; ut minimùm, modestè, patienter, mansuetè, silenter, feramus? Christus ad extremum post omnia damnatus, vinctus, Pilato insuper traditus, & ad Gentilium manus amandatus est: nonnè puderet Socios Christi atq; sectatores, aliâ in classe poni, expectare aut recipere mercedē aliam quàm Christi mercedi supparem: & illam olim prædictam: Quoniam inutilis est nobis &c. Constet hoc omnibus, traducatur apud omnes domesticos, emanet & ad extraneos &c.

PARAGRAPHUS LXVII.

JESV condemnato, Iudas pœnitentiâ ducitur. Mat. 27. 3.

STROMATA.

1. HÆc est natura peccati: dum committendum est, atq; etiam committitur; leve, parvum, facile, veniabile videtur: ubi commissum, excrescit in molem, & supergreditur ipsum caput, *& sicut pondus grave gravatur super* conscientiam peccatoris, prout ipse David expertus de se testatur. Ps. 37. 5.

2. Sed & Diaboli hæc est ars: dum tentat ad peccandum, omnia proponit quæ leviorem culpam, quæ faciliorem veniam, quæ latendi causam & copiam,

quæ satisfaciendi facilitatem & similia his præseferant. Postquam induxit ad peccandum & illaqueavit peccatorem, tum verò cæcitatem illam & fucos, fallaciasq; subducit,& instar Adami & Evæ A in Paradyso quondam peccantis, aperit oculos peccatoris, amplificat peccatoris facinus, & audaciam, ingratitudinem, malitiam, Iustitiam Dei, & iram, pudorem, amissæ famæ damnum, tandem spem etiam eximit, tristitiam & amaritudinem ingerit, in desperationem vocat, & ad perseverandum in scelere, ad repetenda peccata, ad impænitentiam deducit: sicq; obligatum, infelicem hominem, in servitute & tyrannide peccati tenet. Atq; ab hoc fonte ista infelix pænitentia Iudæ, manare potuit.

3. Hæc pænitentia Iudæ etsi non profuit ipsi, profuit tamen Christo: prodesse potuit & Iudaico Concilio atq; populo. Certè Iudæi scelus suum in Chri- B stum utcunq; tueri poterant Iudæ Christi discipuli proditione: ut qui non sinè causâ ad Magistri venditionem prosiluisset: dicere poterant, compertam discipulo malitiam Magistri, cognitos mores ejus improbos: quorum ille tandem, pertæsus eum prodidisset potestati debitis pænis afficiendum. Hoc velamen ut auferretur Iudæis,utq; etiam hinc essent inexcusabiles; utq; vel tunc si vellent resipiscere possent, voluit Dei providentiâ duci Iudam hac etsi ipsi non profuturâ pænitentiâ, ut ille ipse proditor & venditor, palàm fateretur scelus suum, se agnosceret peccasse, excæcaretur & abjiceret pretium infelix, Christum ipsum innocentem,justum,sanctum pronuntia- C ret, & sic,ut dixi inexcusabiles Iudæi in suâ malitiâ existerent,siquidem,hoc licèt testimonio habito, tamq; oportunè audito, nequaquam ab invidia & scelere in Christum revocari voluissent. Ita ergo pænitentia Iudæ, servivit multipliciter providentiæ Dei, 1. Ut Iudas ipse inexcusabilis esset. 2. Ut rediret ad salutem si vellet. 3. Ut Christi innocentia integrè constaret. 4. Ut malitia Iudæorum manifestior & inexcusabilior esset. 5. Vt etiam tunc Iudæis peccantibus gratiâ Dei ad resipiscentiam oportunè vocans, non deesset. *Addo.* 6. Ut modus pænitendi rectè, in modo pœnitendi pravo rectiùs disceretur. 7. Ut in spem pænitentiæ agendæ, post cul- D pam, nemo committat culpam: quoniam non omnis pænitentia prodest post culpam. Tremendum est quod duobus Latronibus Christo concrucifixis unus de Cruce ad Paradysum ascendit, alter item de Cruce in infernum descendit. Sed in rei veritate magìs longè tremendum est: quòd Iudas pænitens, peccatum confitens, publicè enuntians, Christo innocentiæ nomen & famam restituens,pecuniam abjiciens malè partam coram Sacerdotibus in templo; tamen in sua tanta pænitentia (quia desperavit) periit atq; damnatus est; interim verò Petrus, qui fortè non minùs in Christum, negationibus, mendaciis, perjuriis suis deliquerat, neq; tamen tanta publicæ pænitentiæ signa dederat veniam consecutus & gratiam confidentiamq; ac locum apud Christum adeptus est. Quis non exhorresceret ad Dei judicia? quis pravitatem cordis sui non formidabit? possum peccare & sicut Iudas & sicut Petrus; fortè tamen non agam pænitentiam nisi sicut Iudas, & non sicut Petrus. Non est ergo peccandum in spem pænitentiæ: *Maledictus enim qui peccat in spe.*

4. Sed adhuc potuit aliunde, infelicem ad pænitentiam Iudas provocari. Ubi enim resedit satiata cupitis nummis avaritia: & cæca scelere mens tandem ad se cæpit respicere, facilè proculdubio recurrebant in animum quæ mordebant, mordendo ad dolorem commissi facinoris provocabant. Veniebant *Vide Leo. ser. 3. de Pass. post init.* ergo in oculos beneficia venditi à se Magistri: beneficia inquam, in ipsum collata Proditorem: ut quod vocatus esset inter suos & eos quidem selectos discipulos: quòd factus Apostolus, gratiâ miraculorum donatus: præpositus œconomicæ rei: potestate docendi, peccata remittendi ornatus: nuperrimè pedes sanguinarios ab illo ablutus, corpore etiam sanguineq; saginatus ac tanto mysterio præsens adhibitus: amicissimè super mensam de scelere, quòd meditabatur admonitus neq; tamen proditus: insuper in horto ad osculum licèt proditorium admissus, & Amici nomine dignatus; recursabant ergo hæc benignissimi Magistri beneficia ad animũ. Sed neq; illa non veniebant in mentem beneficia ab eodem Magistro suo passim palàmq; in omnes effusa: Viam vitæ docendo; ægros sanando; à Dæmonibus liberando; peccata condonando. tum verò stabat ob oculos innocentia, sanctitas,integritasq; ipsius Christi, tantæ potestati & prudentiæ conjuncta: Stabat mansuetudo, humilitas, patientia, modestia, benignitas, charitas, omnesq; adeò suavissimi mores Domini

sui;

dæ; quorum memoria, quidni pectus quamlibet sanguinarium effoderet? Insuper obversabatur ob oculos immanitas sceleris sui; quòd innocentem; quòd optimè de se, deq; omnibus meritum; A quòd nullâ læsus injuriâ sponte suâ, stimulante avaritiâ solâ, operam suam ad tradendum IESUM obtulisset; ejusq; vitam ac sanguinem pretio quo emptori liberet, addixisset & verò præstitisset. Videbat deniq; cum Christo ad mortem festinari, & jam communi Principum Concilio, consilioq; damnatum esse: inde dolor, dolor inquam in corde Iudæ natus, plenus sed non planè fidelis. doluit venditum, sed non apud venditum à se magistrum: & quem toties viderat audieratq; peccata aliis condonantem ad eum pro sceleris sui condonatione non respexit. O Iuda si quâ audaciâ Iudæorum Principibus, pari fiduciâ ipsi Christo dixisses: peccavi tradens sanB guinem justum; invenisses sine dubio tibi quoq; profuisse sanguinem illum, quem vendidisses. Sed stans in gradu pænitentiæ, in ostio Confessionis ab aditu fiduciæ atq; spei recessisti: & desperans ad laqueum jam illaqueatus abiisti.

5. Si conjectare licet: ex pænitētia & tēpore pænitētiæ Iudæ, videtur colligi posse Iudā in perdēdo Domino nō desiderasse ac etiā non planè sperasse Domini traditi Mortē. Credebat ille, quicquid Iudæorū Principes de Morte Domino inferenda statuissent, Dominum ad Mortem non perventurum hac occasione: sed aut placaturum Iudæos, verbis, signis, miraculis; aut evasurum de manibus eorum, uti aliàs factum meminerat: aut terrore incusso Adversariis sese potestate liberaturum; aut non inventâ justâ necis causâ tandē sponte à Principibus dimittendū. Hac spe non nihil sublevatus, minoris fecit scelus proditionis: atq; tantò alacrius ad illud prosiluit, quantò minus capitale futurum Domino credidit. Ubi jam manè facto, Concilioq; habito seriò damnatum ab universis Iudæorum Principibus, & insuper in manus Pilati Præsidis traditum, accusatum, ad Crucem postulatum vidit: tum verò seriò de nece Christi agi ac etiam de vita actum cernens: damnare suum factum, & qua posset infectum reddere laboravit; inde argenteos retulit, peccatum suum fassus est; D innocentem Christum & justum edixit; se peccâsse, illius traditione testatus est. Quòd autem Iudæ pænitentiam dixi plenam non fidelem, propter quod ipsum non plena erat, si fidelis non erat: eo sensu dixi, quo Bernardus ejusdem Iudæ Confessionem vocavit puram non fidelem. purè enim & plenè scelus fassus est *Ser. 3. de* & deflevit coram Sacerdotibus, & sa- *S. Andrea* tisfecit tam restitutione pecuniæ, quàm *post medium.* de justitia Christi attestatione; & ita omnibus tribus partibus suis pænitentiam, seu confessionem habuit. Fidelis tamen non fuit pænitentia & confessio ejus: Nam & peccatum desperationis, peccato traditionis addidit, minusq; *Leo ser. 5. de Pass.* scelus alio graviore cumulavit: & Christum Deum esse ac supra hominem, neq; confessus est, neq; agnovit: Spem ve- *Id. Leo. ser 1. de Pass. in fine.* niæ non habuit quia desperavit: Charitatem non habuit, quia si Deum amasset novo illum & quidem magis bonitati Divinæ injurioso desperationis & *Ps. 108. 7.* diffidentiæ crimine non offendisset. Atq; *Beda observat Act. 1. & Damianus 1. Ep. 27. à V. 6. ad 29.* ita Iudæ pœnitentia fidelis non fuit, proinde nec illi profuit, immo juxta psalmum, *Facta est illi in peccatum & maledicti o quam elegit, venit super eum.* eaq; non una sed ut Psalmus prædictus enumerat trigesima, ut scilicet 30 maledictiones, justè reciperet à Deo, quia 30. argenteos concupierat & acceperat pro vendito *Vide apud Lorinū in ps. 108. V. 1.* Christo.

PARAGRAPHVS LXVIII.

JESV Proditor Iudas abjectis in templo argenteis laqueo se suspendit, & crepuit medius. *Math. 27 5.*

C

FIGVRA.

Achitophel Consiliarius David & Proditor laqueo se suspendit. *2. Reg. 17.*

Vide Amb. t. 4. l. 3. de Spū. c. 18. post mediū. C D. &c.

STROMATA

1. Abjicit Iudas argenteos, pro ven- *De hac Ch. à Iuda vēditione, à Iudæis ēptione de Xti pretio & Iosephi, collato. De ūguenti quo Christo est ante Passionē unctus æstimatione &c.* dito Christo acceptos, in templo: quia etiam prodierant de templo, sive ex templi thesauro: redierunt ergo illuc unde malè prodierant: utq; per hoc signaretur, pretium empti Christi tandem illud fuisse rejiciendum, hoc est pro scelere empti interfectiq; à Sacerdotibus & Templi præsidibus Christi, secuturam esse eversionem Templi, & demolitionem totius cum templo populi. quod & deinde factum est, quando invito li-

to licèt, victore Tito, templum illud incensum, vastatum dirutumq; est.

2. Inter alias causas mortis quas prætexebant & obtendebant Iudæi Christo, erat templi destructio, ac reædificatio: ne vastitatem à Christo metuerent Iudæi suo templo, voluit Dominus IESUS pretium sui sanguinis à Iuda projici in templo.

3. Iudas ut haberet, quô sustentaret vitam, 30. argenteis vendiderat Christum, abjectis nunc argenteis laqueo rumpit vitam, quasi omni spe exclusus sustentandi deinceps vitam.

4. Quod postea prædicavit de avaris Apostolus, hoc exemplo probare occu-
1.Tim.6.9 pavit Iudas. *Qui volunt divites fieri incidunt in laqueum Diaboli*: ad literam impletum est hoc, in Iudæ exemplo.

Act.1.18. 5. Petrus Apostolus testatur Iudam &
Ser. 8. in laqueo vitam finivisse, & medium cre-
ps.90. ad puisse visceraq; ejus effusa fuisse. de quo
finem. casu loquens S. Bernardus ait: Pulchrè omnino Petrus Apostolus, filium perditionis in locum suum abiisse testatus est, quòd in äere crepuerit medius, äerearum Collega potestatum: ut potè quem veri Dei, & veri pariter Hominis, qui de cælo venisset operaturus salutem in medio terræ, hujus inquam proditorem, nec cælum reciperet, nec terra sustineret.

6. Quæ est ista Pænitentia, deducens ad laqueum? quis iste dolor, trahens ad interitum? quæ compunctio, inducens desperationem? Illos pænitentia sua, ad laqueum ducit (ut plurimùm) quos non pænitet peccâsse, sed infeliciter peccâsse; sed id quod peccato assequi volebant assecutos non esse; sed id, quod peccato consequi non sperabant consecutos esse: talium pœnitentia ducit pænitentes ad laqueum, immo la-
2.Mach.9 queus est illis. Antiochus persecutor
13. Ecclesiæ veteris, & veteris illius testamenti Antichristus, cùm frustra fuisset persecutus Sanctos, cùm mala eum invenissent insperata; flebat, orabat, multa meliora pollicebatur, imperabat: sed de eo, quòd optata non esset adeptus, inexspectata verò esset consecutus ex
1.Reg.24. scelere. Sic Saül Davidis persequutor:
20. toties pænitentiam egit quòd Davidi innocenti, nocere voluisset, à quo se sæpius vitâ donatum comperisset pænitentia tamen illa Sauli laqueus fuit; neq; enim scelus suum, sed malum sceleris
1.Reg.27.1 successum, molestè tulit. Unde pænitentiæ huic, David ipse nequaquam fidendum ratus, omni terrâ Israël excessit nè quando in manus Saulis, illius scilicet Pænitentis incideret. Diocletianus & Maximianus orbem terræ Christianorum sangvine cùm inebriâssent, & tamen frustra se in extirpatione cultûs Christi laborâsse advertissent: quasi pænitentiâ ducti imperium posuerunt, privatam vitam amplexi sunt: sed non dolentes scelus illud Tyrannidis se cômisisse, verùm sceleris sui optatum finē minimè consequi potuisse. Talis pœnitentia etiam Iudæ fuit, qui non scelus à se commissum doluit, sed scelus suum aliter cadere, quàm speraverat, voluератq;, videns, pænituit. Unde si Christus à se venditus, ex manibus hostium vel casu elapsus vel vi ereptus, vel sponte dimissus incolumis fuisset; Iudas pænitentiam non egisset, nec argenteos retulisset. at quoniam aliter negotium processisse, Christum damnatum ad mortem esse vidit, hoc doluit, quia vidit factum quod minimè voluit; & inde ad laqueum cum suâ pænitentiâ abiit: quia, quomodo Christi mortem impediret aliter, non scivit; ita primùm avaritiâ, deinde stultitiâ cæcatus periit.

7. Iudas *crepuit medius, pendens, è laqueo* Act. 1.18.
& effusa sunt viscera ejus in morte quia in vita viscera non habuit, in morte invenit. quantum laboravit Christus ut in Iuda viscera vel amoris vel timoris, vel pudoris vel gratitudinis vel miserationis inveniret; nec unquam potuit. caruit ergo Iudas visceribus in vita, in morte illa invenit, sed serò; effudit illa, sed frustra; ostendit sed in vanum. Talis est illorum misericordia, vel reconciliatio cum inimicis, vel Eleemosynæ ac legata post mortem cùm crudeliter tenaces, & misericordiæ visceribus destituti fuissent in vitâ. Inveniunt isti viscera in morte effundunt illa, condonant offensas, deprecantur, ad pia opera legant: Sed frustra (sæpe numero) quia si contingeret non mori, & à portâ mortis ad valetudinem regredi ad offensas pristinas & alienationes, & tenacitates redirent, & legata rescinderent &c uti factum à talibus exempla testantur. *Vide exemplū in vitâ S. Ioānis Eleemosynari.*

PARAGRAPHUS. LXIX.

JESV prædictio de Iudæ calamitate impletur.

STRO-

STROMATA,

1. Dixerat Dominus in ultimâ suâ cænâ super mensam: notans Iudam & scelus, quod meditabatur tunc, ut eum à nequissimo illo animo avocaret, talia verba ut referunt Marcus 14. 20. Matthæus 26. 23: *Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet. Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo; væ autem homini illi, per quem filius hominis tradetur, bonum erat, si natus non fuisset homo ille.* Quæ verba in tali morte exituq; Iudæ sunt impleta aut certè impleri cæperunt: in damnatione porro æterna finem extremum acceperunt. Quia verò hæc Christi Domini verba, quantum ad prædictionem secutam vera fuisse noscuntur: quantum verò ad collationem duplicis mali inter se, (quorum unum est; natum non fuisse, nec exstitisse in rerum natura: alterum in æternam damnationem, incendiaq; inferni, & privationem summi boni incidisse) habere difficultatem videntur, non erit abs re hoc loco id expendere, & secundùm doctrinam Doctorum ejus sententiæ, veritatem exponere.

2. Difficultatis nodus in eo est. Quia ex communi sensu hominum, atq; instinctu naturæ intimo: omnis res appetit esse, & refugit prout potest à non esse: qui naturæ instinctus est sine dubio etiam in damnatis, tam Angelis quàm hominibus, mallent enim naturaliter esse quàm annihilari. mallent inquam naturalem rationem & pondus naturæ, instinctumq; sequendo esse etiam in damnationis statu, quam simpliciter non esse, & nihil esse. Et ratio est, quia in non essendi, ac nihili statu, nulla est ratio boni non tantum veri, sed neq; apparentis. Fundamentum enim boni cujuscunq; est esse. ubi ergo est nō esse, ibi non potest ratio boni esse. & contra, quia status etiam damnationis æternæ: habet esse, immo supponit illud: consequenter habet fundamentum & rationē boni ac proinde est melior status essendi etiam in damnatone, quàm non essendi simpliciter, estq; magis appetibilis naturæ: Bonum enim & appetibile idem sunt. Quibus positis: jam restat videndum quomodo verba Domini, de Iudâ dicta, vera sunt. *Bonum erat* (vel quod idem est melius erat) *si natus non fuisset homo ille.* ad quæ verba Domini facere possunt & alia verba scri-
Iob. 3. 1. 2. pturarum, ut Iob: *maledixit diei suo in quo natus est vel conceptus.* quod etiam facit Hieremias Propheta. Iere. 20. 14. Sed & Ecclesiastæ 4. 2. 3. ait Sapiens: *Laudavi magis mortuos quàm viventes & feliciorem utroq; judicavi* Eccl. 4. 2. 3. A *qui necdum natus est nec vidit mala quæ sub sole sunt.* quin & vulgaris hominum afflictorum loquendi modus hoc sonat & fortè non de nihilo: quo sibi imprecari solent ut nunquam nati fuissent &c.

3. Hujus difficultatis resolutio ex eo pendet ut advertatur multiplex consideratio duplicis hujus status: quorum unus est non esse vel nihil esse: alius verò miserum vel etiam æternaliter damnatum esse.

4. Primo enim modo considerari possunt hi duo status merè secundùm se simpliciter absq; ullo respectu ad universum, ad Personam, ad Deum vel ejus justitiam, ad culpam, ad pænam &c. tum melior status essendi, & existendi esto B etiam in damnationis statu, quàm non essendi simpliciter: ratio est supra posita sufficienter evincens: quia in statu essendi esto miserrimo, est aliquod fundamentum boni appetibilis, nempe ipsū esse: estq; etiam ratio boni in eo fundata. Sunt gradus naturæ complures, ut vivere, sentire, moveri, intelligere &c. quæ omnia simpliciter bona sunt & meliora quàm his opposita. Et manifestum est. quod lignum vg. etiam quādo putrescit vel comburitur suo modo in statu misero est. neq; tamen quisquam dicit simpliciter melius ligno non esse, aut non fuisse, quàm in igne esse. Est autem simile de homine in pænis posito, licet eas sentiente & agnoscente: (quod C non est ligno) immò ipsum hoc sentire & agnoscere pænas, arguit perfectionem & bonitatem per sese appetibilem. esto vel morali ex causa, scilicet ex culpæ ac pænæ ratione gravem ac molestam, vel ex naturali sensu intensionisq; excessivo gradu intolerabilem &c. Atq; hoc sensu D. Augustinus videtur dixisse: tam innatum esse omni rei appetitum essendi, & fugam horroremq; non essendi: ut ne damnatus quidem possit appetere non esse. Et alio quodam loco idem ait: Damnatum esse licet malum sit: est tamen aliquod bonum, quia scilicet est ipsum esse.

Aug. t. 1. l. 3. de libero Arbitrio c. 7.

Vide Aug. t. 5. Civit. lib. 11. c. 26. & 27.

5. Rursus alio modo considerari possunt iidem status, ut relati ad complemētum universi, ad perfectionem justitiæ D Dei, ad debitum quod debet, vel quod debetur de meritis & culpas damnati. Est enim extra controversiam omni culpæ pænam deberi, esseq; ut Augustinus

U ait;

ait, ejus pedissequam: Esset enim contra rationem justitiæ Divinæ, quin & humanæ, si peccata essent, pœnæ peccatorum ex æquo respondentes non essent. Sed neq; universum hoc perfectionem politiæ debitæ haberet, si hæc vindicativa justitia in eo deesset, qua suppliciis noxæ persolverentur, sicut si deesset illa justitiæ pars, qua meritis bonis præmia redderentur. His ergo positis atq; his respectibus attentis, planè sequitur meliorem esse statum hominis etiam in damnatione exsistentis, quàm simpliciter in natura non exsistentis. adeò ut etiam damnatus simpliciter non possit appetere non esse; sed debeat appetere esse, & etiam in damnatione esse: ut fiat justitia; ut universi regimen atq; perfectio completa sit: ut commensuratio rerum sit debita &c. Et quamvis hic affectus in damnatis non sit, nihil refert: cùm damnatorum status ratione recta & virtute non agatur: sed in deordinatione sit: hoc enim loco non quid sit ex perversitate & depravatione in damnatis sed quid esse debeat ex rectitudine rationis, rectiq; naturalis dictaminis, attenditur & exquiritur.

6. Tertio deniq; modo considerari possunt isti duo status non essendi, & damnationis, in ordine ad ordinarium, atq; aliquomodo naturalem damnatorum appetitum, quo damnati quatenus damnati sunt reguntur, & aguntur, non spectantes regimen universi, nec justitiæ Dei exigentiam: & hoc in sensu melius est non esse simpliciter, quàm in statu damnationis esse. eligibiliusq; est extra causas tolli, quàm in statum damnationis devolvi. Atq; id ex duplici, ut minimum, capite. 1. Ex ratione culpæ sive offensæ Divinæ quæ est in damnato (de tali enim homine loquimur, qui propter scelera abjectus sit à Deo in æternas pœnas damni & sensus:) Ex quo capite sine dubio melius est & eligibilius homini, non esse simpliciter, quàm sic esse in culpæ æterno reatu, æternaq; offensa Dei: Unde non est absurdus mos pœnitentium viatorum, ita de peccatis suis dolere, ut cupiant se potiùs natos non fuisse, quàm ut nati in mundum, Dei bonitatem peccatis offendissent &c. 2. Ex ratione pœnæ tum damni, tum sensûs; rursusq; tum intensivè in summo, tum extensivè in æternum. Ex quo etiam capite sine dubio præstat damnatũ, non esse inter res; quàm in tali statu esse. quàm ob causam ait Sapiens: *Meliorem esse mortem quàm vitam amaram; & requiem æternam quàm languorem perseverantem*: quo sensu homines quandoq; in miseriis positi imprecantur sibi, ut nati non fuissent, aut esse desinant, aut saltem, ut vivere cessent, quasi melius esse ducant simpliciter perire, & nõ esse, quàm miserè esse & vivere. quod sanè longè justiùs sentirent damnati, quorum vita perpetua ad pœnam perpetuam damnata, longè est miserior quàm nulla vita. Ad quod accedere potest ratio tertia petita ex pœnâ damni: quia scilicet in hac pœna est quoddam esse damnatorum mistum & non esse eorundem: ita ut meliore sui parte non sint, deteriore sint. Dum enim pœnam damni patiuntur à fine suo supremo bono exciderunt tam supernaturali quàm naturali etiam, & quidem in æternum sine ulla spe ad eum perveniendi unquam, quod genus essendi pejus est omni non essendi ratione: & potissimâ sui parte non est, quia extra finem essendi est. hocq; tantummodo habet quia & est, & extra finem eumq; ultimum extra summum & omne bonum est, ac in æternum est. Unde ejus esse cum tali adjuncto miserius est omni non esse quia ad nihil aliud prodest damnato habenti tale esse, nisi ut sit subjectum amarissimi & odiosissimi per omnia, existendi status. Quod expendens & attendens S. Augustinus: cũ dixisset de infantibus sine baptismo mortuis, non audere se affirmare meliùs illis fuisse non extitisse unquam quàm sic fuisse: de adultis damnatis hoc dicerem (ait) melius illis esset si non fuissent unquam) Etsi enim tam hi quàm illi extra finem sunt in damni pœnâ. hi tamen ex culpa etiam suâ: illi sine sua, tantùm ex aliena: in his est simul damnum cum pœna, in illis est damnum, sed quasi non pœna.

7. Est ergo verus Christi Domini verborum, sensus: Melius fuisse Iudæ si natus non fuisset, quàm pro sceleribus in locum damnatorum deveniret.

8. Et quia contra hunc quoq; tertium explicãdi seu considerãdi duos istos status modum procedere potest ratio sæpius allata, dissolvenda est cum D. Thoma (non esse) Si spectetur simpliciter in se, cùm nec veri, nec apparentis boni rationem habeat, nec bonum esse, nec appetibile, nec eligibile esse. Si verò spectetur ut est ablativũ infinitæ tam in extensione, quàm in intensione, quàm in substantia miseriæ, qualis miseria est damnatorum in pœna damni & sensûs hoc modo non esse, eligi posse. Etenim habet

Eccle: 30. 17.

habet rationem hanc boni, quia aufert perpetuitatem infiniti mali. Utiq; autem privatio mali habet in se aliquid boni. *Vide Bern tr.4.l.2.c.11.*

9. Adverte hæc ipsa Christi Domini verba de infelicitate Iudæ, à D. Bernardo aliter explicari ; hoc scilicet modo : Melius erat ut natus non fuisset homo ille, sed pecus potiùs aut aliqua alia creatura, quæ quoniam judicium non haberet, ad judicium non veniret ac per hoc nec ad supplicium. *Bern.ser. 35. in Cāt*

PARAGRAPHVS LXX.

JESV Sanguinis pretium non licet mittere in corbonam. *Mat.27.6.*

STROMATA.

1. PRetium quo apretiati sunt Christi innocentem sanguinem, non licet mittere in corbonam templi, licebat autem idem pretium accipere ex corbona templi. O verè insaniam Pharisaicam ! Verè cæcitatem Scribarum, quæ *excolat culicem, glutit autem camelum !* Sed pecunia, sanguinis licitatione inquinata est ; corda Pharisæorum & Sacerdotū ejusdem sanguinis innoxii perfidâ & rabidâ emptione maculata non sunt ? Nummi maculati sunt : manus & animi non sunt ? sitierunt scilicet nummi illi sanguinem justi : corda Sacerdotum non sitierunt sanguinem & perditionem Christi ; illos ergo non licet esse in corbona templi : Sacerdotes, minimè scilicet sanguinarios, licet nimirum esse in templo, & præsidere templo ? Sed nos cæcam iniquitatem, iniquam cæcitatem horum detestantes miramur ; qua tamen sæpe pleriq; laboramus. Exempla non produco : essent enim tantùm plena acrimoniæ, quantum & veritatis: & esse putarentur statibus magis, quàm hominibus invidiosa: licet non ex naturâ statuum, sed ex vitio permanent hominum. *Matt.23.24.*

2. Pretium empti Christi à Iudæis, venditi à Iudâ Iudæis, non licet mittere in corbonam : at hodie abrogatum est istud *(non licet)* peccant Iudæi, gravia & multa fœda, & absurda, sanguinaria & crudelia, in Sacramentum vg. Eucharistiæ ; in infantem Christianum : evadunt tamen innoxii : datis, hîc, illic, donariis pretiis, pecuniis ; accipiuntur, reconduntur, in corbonam mittuntur ! Ubi est istud : Non licet eam mittere in corbonam : quia pretium sanguinis est ? Dico vobis Eucharisticidium, Christianicidiumq; , non aliud, quàm ipsum Christicidium est !

PARAGRAPHVS LXXI.

JESV pretio emitur ager figuli in sepulturam peregrinorum. *Mat.27 7.*

PRÆDICTIO.

Appenderunt mercedem meam 30. argenteos, & dixit Dominus ad me : Projice illud ad statuarium (Hebraice Ioser: id est : figulū, qui ex argilla fingit vasa, statuas.) &c. *Zach. 11. 12.*

STROMATA.

1. DIsertè explicat Matthæus Evangelista hac pretii Christi conversione in emptionem agri figulini, impletam esse prædictionem Ieremiæ planissimam quam etiam ad verbum refert idem Evangelista; etsi in Hieremiæ prophetiâ ut nunc habetur, non extat. Exstat autem huic similis apud Zachariam Prophetam ubi ita legimus : *Et dixi ad eos. Si bonum est in oculis vestris, afferte mercedem meam : & si non, quiescite. Et appenderunt mercedem meam 30. argenteos ; & dixit Dominus ad me projice illud ad statuarium.* (Hebraicè Ioser: id est figulum, qui ex argilla fingit vasa, statuas.) *decorum pretium quo appretiatus sum ab eis. Et tuli 30. argenteos & projeci illos in domum Domini ad statuarium* seu figulum. quibus Prophetæ verbis, sanè graphicè prædicitur, atq; adeò figuratur, hæc pecuniæ pro Christo vendito acceptæ à Iudâ, in templum projectio, & ejusdem in agrum figuli, coëmendum conversio. quàm ob causam non sine causa multi credunt à S. Matthæo non Hieremiam sed Zachariam citatum esse, etsi incuriâ descriptoris nomen aliud pro alio postmodum positum sit. qua de re, nihil attinet hic controvertere. *Vide Bern t.4.harm. l. 7. c. 2.* *Hier:18.1*

2. Pretio Christi emitur ager figuli. Ager iste humana est natura. Figulus est ille, *qui de limo terræ psalmavit seu finxit Hominem Gen. 2. 7.* Hunc agrum Christus, sui sanguinis pretio per manus Iudæ- *cōparat se Deo figulo fingēti & re. fingēti vasa.*

Vide Aug. ser. 114. de tēp. Et lib. de cultura agri Dominici. orū, ac præcipuè Principum Sacerdotū fuso, emit. Et quidem in sepulturam peregrinorū: fidelium scilicet suorum ac in se credētiū *quorum vita mortua est, & abscondita atq; consepulta cū Christo in Deo* ut loquitur Paulus *ut cúm Christus apparuerit vita eorum* in ultimo Iudicio *tum & ipsi appa-*
Col:3.3.4 *reant cum ipso in gloria.* Ob quam rem idem Paulus fideles Christi vocat: *conse-*
Col:2.12. *pultos ei in baptismo.* Et alibi de iisdem loquitur: *consepulti enim sumus cum illo per ba-*
Rom.6.4. *ptismum in mortem.* qui etiam peregrini revera sunt *peregrinantes in hoc mundo ad Do-*
2.Cor.5.6 *minum: non habentes hic manentem civitatem*
Hebr.13.4 *sed futuram, inquirentes in qua conscripti sunt*
Eph.2.19. *& admissi ad societatem multorum millium Angelorum* conscripti *cives Sanctorum & domestici DEi.* interim tamen ut dixi peregrinantes in hoc seculo. Ob quod S. Petrus eosdem fideles & vocat & simul monet, ut *memores se peregrinos advenasq;*
1.Petr.2.11. *in hoc mundo & in hac vitâ abstineant à carnalibus desideriis.* Unde etiam commodè ager iste horum Peregrinorum sepulturæ deputatus, vocatur Haceldama, sive ager sanguinis usq; in præsentem diem: quia Ecclesia ex fidelibus hominibus cōgregata, quam ille *acquisivit sibi sanguine*
Act 20.28 *suo* revera sanguinis ager est. Emptus est enim & acquisitus, ut modo dixi, sanguine Christi, rigatus est postmodum sanguine primorum Christianorum, Apostolorum, Martyrum, rigatur & modò sanguine ejusdem Christi, in sacrificio & Sacramento altaris, in quo & alitur Ecclesia, sanguine Christi, & gratiosa in oculis æterni Patris redditur. Cæterùm advertendum est diligenter, quòd non omnes qui in Christianismo sunt iidem in Christo. Non omnes qui filii *Abrahæ, ii filii promissionis* Multi ba-
Rom.9.8. ptizantur in Christo, nec tamen, moriuntur, absconduntur, aut sepeliuntur in Christo. Moriuntur Christiani sed non in Christo Domino, Beati autem non qui moriuntur sed *qui in Domino moriuntur*
Colos.3.3 *quorum* scilicet *vita abscondita cum Christo in Deo.* Vivunt. heu! multi vivunt Christiani sed non Christianè: quare? quia non, sicut advenæ & peregrini, abstinent, à carnalibus desideriis, sed tanquam incolæ, & domestici, filiiq; ac hæredes seculi hujus, quæcunq; volunt, hæc
Rom.6.19 faciunt, exhibentq; *membra sua injustitiæ*
Ambr.l.7. *ad peccatum.* Ambrosius ait: *Qui se à Chri-*
in 15.Lu: *sto separat, exul est Patriæ* (Cælestis) *civis est*
Vide Bern *mundi.* Non in talium peregrinorum se-
ser. 10. in pulturam pretium sanguinis Christi cō-
ps. Qui habitat. versum est.

3. Refert Adrichomius in descriptione Hierosolymæ. n. 216. mirabile quiddam de hoc agro figuli pretio Christi empto, quod & ad præcedentem discur-
A sum de peregrinis Christi & ad sequentem seu præsentem, moraliter potest accommodari. Est (ait ille) hujus terræ (nempe agri sanguinis) Virtus mirabilis & fidem planè superans: quòd defunctorum corpora 24. horarum spatio, in pulverem redigat; quam virtutem, etiam in alias Regiones devecta minimè perdit. Nam cum jussu imperatricis Helenæ, de hoc agro, quantum terræ 270 (ut ajunt) Naves capere poterant Romam avectum & juxta montem Vaticanum in eum locum exoneratum fit, quem incolæ campum sanctū vocitant, licèt cælum mutârit, eandem tamen retinere vim quotidiana experientia docet. Romanos enim respuens, sola pe-
B regrinorum corpora ad sepulturam admittit, quorum etiam hîc omnem carnis substantiam intra 24. horas prorsus consumit, ossibus tantùm residuis) Hactenus ille. Hæc terra typus Religionis est, & Religiosæ (quanquam & Christianæ, ut numero proximo dixi) vitæ: Religiosa enim terra seu vita, & professio carnis & carnalis vitæ est inimica. & qui sepeliri in eâ volunt, peregrinos, non incolas esse istius mundi oportet. oportet & sibi *secularibusq; desideriis esse mortuos.* porro qui in eâ seriò sepeliuntur prorsus intra 24. horas, hoc est, statim, in eis desideria & studia, & curas carnis consumi & emori usq; ad pulverem necesse est. Tota porro vis hujus
C Religiosæ terræ in carnalibus curis ita edaciter absumendis est, ab eo, quia ager, Christi sanguinis est, quia, inquam, pretium sanguinis Christi & peculiaris portio hæreditatis Dominicæ reputatur. Væ illis qui licèt in hoc agro sepulti videantur, attamen in eis carnis, & seculi studia vivunt, voluptatum sensualium cura regnat,

4. Etiam usq; hodie hunc infelicem morem horum Iudaicorum Principum Sacerdotum, tenent plures Christianorum Sacerdotes. Pretium enim Christi, patrimoniumq; Crucifixi: hoc est opes ex Ecclesiæ Christi, bonis, quæsitas & corrasas non mittunt in corbonam Ecclesiæ, non inquam dispensant
D secundùm mentem Ecclesiæ & ordinationem Canonum Sacrorum, sed emunt ex eis, agros figulorum, dispensant & expendunt in sumptus non necessarios, in splendores & apparatus aularum, famulorum,

mulorum, equorum, mensarum, canum nimios, in diuitias & opulentias consãguineorum, & propinquorum, & Nepotum, in sepulturam peregrinorum prorsus, & nihil Ecclesiæ, nihil Christo ser- A vientium, nec ad Ecclesiam attinentium, sed de patrimonio Christi luxuriantium ac seculariter viventium. Verè ager ille linguâ eorum vocatur Haceldama, hoc est, ager sanguinis: tum quia est pretium Christi sanguinis, tum quia impenditur in usum & abusum sanguinis; tum deniq; quia in sepulturam seu potiùs damnationem æternam convertitur affinitatis atq; sanguinis; tum deniq; quia etsi prima fronte videatur ex tali dispẽsatione bonorum Ecclesiæ, in consanguineos consurgere quidam splendor & decor familiæ atq; sanguinis: in rei tamen veritate, proût docet assidua experientia, immutatur in depressionem, & abjectionẽ, & exinanitionem, sic ditatæ B & evectæ familiæ atq; illustrati sanguinis. Ut verè huc etiam possit accommodari illud, quod de hoc agro figuli, ex Adrichomio retulimus, à talibus Ecclesiasticis bonis familias intra 24. horas, hoc est, cito notabiliterq; absumi, & in infimas abjectasq; familiarum feces detrudi. Quod quidem solet vulgari proverbio exprimi, cùm sic illustratæ opibus Ecclesiasticis familiæ, cereæ familiæ. Ecclesiasticis scilicet ceris illustratæ, brevi ab igne liquefaciendæ, & defluxuræ in egestates extremas appellari solent. Cæterùm hæc gratis dicuntur, scribunturq;: quia sponsi isti sanguinum hæc non capiunt, & exemplis antecedentium posteriores non sapi- C unt, sed cæco impetu, alii post alios, eodem passu gradiuntur, & simul (absit absit) alii post alios ad infernã rapiuntur.

PARAGRAPHVS LXXII.

Matt 27 2. Mar 15 1. Luc. 23 1. Ioã 18 28.

JESVS ad Prætorium Pilati adducitur.

Vide supra Par 64 n 3 Verb. S Leonis ex ser. 3 de Pass. ante finem.

STROMATA.

1. HIc jam impletur illa Christi Domini prædictio: *tradent* Iudæi scilicet Filium Hominis *Gentibus ad illudendum & flagellandum.* Matt. 20.

2. Non licebat Iudæis, sub alienã tum potestate constitutis *interficere* ut ipsimet loquuntur *quemquam*: præsertim vinctũ, insignem magis, & publicè (qualem illi Christum videri volebant) facinorosum. Ioan: 18. 31.

3. Accedebat, quòd volebant probrosiore genere Christum perdere, Gentilium scilicet manu, Gentilium more in Cruce, Gentilium etiam judicio.

4. Huc etiam facit, quòd Iudæi, non ignari Christum pluribus fuisse charum, utpote in multos beneficum, ac benemeritum de plurimis, ut invidiam mortis ejus à seipsis amolirentur, cupiebant eum non à seipsis tantum condemnari, sed etiam à supremo judicio prætoris morti addici, idq; publicè constare.

5. Indicant Evangelistæ Sacri, festinatò Christum, à Domo Caiphæ, ad Pilatum & ad prætorium ejus mane satis, & quidem adhuc intempestivè adductũ esse, & quidem ab ipsismet etiam Principibus Sacerdotum: per quod, indicatur enormitas odii Iudaici in Christum, quo stimulabantur ad urgendam Christi necem quàm primùm: quo item excæcati parvam personarum & dignitatum rationem habebant: (nisi fortè zelo honoris Divini id agere, videri volebant, & decorum decoremq; sui negligere.) Metuebant etiam Iudæi, ne si mors Christi differetur, in post Pascha, is interim aliquo modo vel benevolentiã aliquorũ dimitteretur eliberareturvè &c. Sed & volebant hac curã perdendi Christum, ante festum diem eliberari, & securi quietivè festa peragere. Ideo ipsimet Sacerdotum Principes in sua persona negotium tractabant & urgebant; ut majus inesset pondus & accusationi & postulatis, & instantiis, & plebs reliqua constantiùs ferociret, Pilatumq; ad necem Christi decernendam, atq; etiam maturandam impelleret.

6. Mos est astutè malitiosorum, ut quos impensissimè oderunt, atq; exquisitè perdere cupiunt: hos non quasi per se, quasi se insciis per alienam vim, per suas autem artes perdunt: justitiæ & æquitatis palliamenta excogitantes, & nè videantur qui pereunt suã operã perditi esse, mirificè adlaborantes; in sinu tamen suo & suorum, intimè de hoc ipso quòd perdiderint, quòd Auctores fuerint gaudentes atq; gloriantes. Abstrusissi- D mum malitiæ genus, imperscrutabile, irremediabile: ac soliùs Dei justitiæ sapientiæq; derelictum: & ita derelictum ut DEus quasi peculiariter his solis, di-

judicandis, & inter suasmet technas capiendis, per suosmet dolosos gustus excruciandis invigilet. quo fit ut tales oculis suis videant & tabescant, & retributionem, peccatorum suorum, artificiis suis, in caput suum devolutam persentiscant.

PARAGRAPHVS LXXIII.

Ioan. 18. 28. *JESV ad Pilatum adducto Iudæi non ingrediuntur, ne contaminentur.*

STROMATA.

1. PEculiari studio Spiritus S. per Evangelistam hanc Iudæorum religionem expressam esse voluit. Adduxerunt Pilato Iesum, obtulerunt, tradiderunt, accusârunt, ad Crucem postulârunt, domum tamen Pilati ingressi non sunt, ut non contaminarentur: sed ut manducarent Pascha (id est Paschales victimas, quæ istis diebus 7. offerrebantur & in usum offerentium cedebant & Paschæ nomine vocabantur, de qua re Deut. 16. 2 præceptum fuit: *Immolabis Phase Domino Deo tuo de ovibus & bobus &c.* quæ, clarum est distingui ab Agno Paschali, & ad hasce Paschales hostias requirebatur Munditia legalis ut colligitur ex Levit. 7. 20. alioqui Iudæi jam proximo vespere comederant Agnum Paschalem, qui principaliter Pascha dicebatur, eodem tempore, quo & Christus Dominus, comederat) Nisi quis credat Principes Sacerdotum occupatos negotio gravi, & ad gloriam Divinam, populiq; totius valde necessario, (*expedit vobis ut unus Homo moriatur pro populo &c.*) Ioã. 11. 50. dispensâsse secum in lege nec comedisse Agnum Paschalem feriâ 5. sed distulisse in vesperam feriæ 6tæ sequentis) Voluit inquã Spiritus S. peculiari studio hanc Religionem Iudaicæ nequitiæ exprimi; ut pateret tum veritas dicti olim Christi de illis quòd *Camelum glutirent culicem percolarent* Matt. 23. 24.: tum natura malignitatis odiiq; mirificè excæcantis corda, esto prudentium, esto piorum, in oculis suis. Miram sanè cæcitatem hanc, oportet fuisse in his Iudæis, qui videbant se contaminandos ingressu domûs Pilati; non autem videbant se contaminandos odio, invidiâ, injuriis, injustissimâ, & crudelissiâ nece Christi? Quæ erit cæcitas mentis, si hæc non est? An putabant Iudæi se non innocentem Christũ ad mortem damnâsse, & Pilato crucifigendum obtulisse? At hoc vel ipsi Pilato constabat: *quòd per invidiam tradidissent eum,* Matt. 27. 18. qui toties protestatus est: *se nullam invenire causam mortis in eo.* Ioã. 18. 38 Meritò Augustinus hunc locum tractans tr. 114. in Ioan: exclamat: (O impia & stulta cæcitas! Vide infr: Par: 80. habitaculo videlicet cõtaminarentur alieno, & non contaminarentur scelere proprio? Alienigenæ Iudicis prætorio, contaminari timebant: & fratris innocentis sanguinem fundere non timebant!) Excæcaverat ergò illos malitia eorum. Præsides & Sapientes, & justi Christiani timete à tali excæcatione: timete inquam à tali affectuum internorum impotenti effrenatione. Multi Christianorum sunt, etiam qui cæterùm minimè mali videntur, qui cùm manifestis non sint implicati peccatis: gravantur occultis: Carnalia & crassa non admittunt: sed in spiritualibus & internis profundè volutantur! Quo non rapiuntur aliquando tales ducti æmulatione, odio profundo, invidiâ, vindictæ studio, amicitiâ privatâ, superbiâ, cupiditate deprimendi, traducendi, in odium, in contemptum Fratris inducendi? Et tamen hæc dissimulante mente aguntur: obtusâ conscientiâ fiunt: securo animo, ac velut post rem saluberrimè gestam, tripudiante, perpetrantur! Prætenditur sanctitas, jactatur innocentia, prædicatur prudens & cautus agendi modus, successus Divinæ adscribitur benevolentiæ, atq; prudentiæ, plurima in rem gloriæ Divinæ gesta magnificè dilaudantur, divulganturq;! O perversitas & tortuositas cordis periculosa! O quàm *mentitur iniquitas sibi!* Ps. 26. 12. propter quod etiam minimè sibi mentitur! (Cũ enim in corde delinquimus (ait Gregorius) 1. p. Pastor. c. 4. n. 8. latet quidem homines quod apud nos agimus: sed tamen ipso judice teste peccamus.) ipso inquam corde, ac multo magis DEo tam judice, quàm teste crimen committimus.

PARAGRAPHVS LXXIV.

JESVS coram Pilato à Iudæis accusatur, Luc. 23. 2. Ioã. 18. 29.

FIGVRÆ.

2.*Mach*.4 1.2. *Simon impius, Oniam Sacerdotem ſummum defenſorem gentis ſuæ, & Æmulatorem legis Dei audet inſidiatorem Regni dicere.*

PRÆDICTIO.

Luc. 18. 31. *Ecce aſcendimus Hieroſolymam, & conſumabuntur omnia quæ ſcripta ſunt per Prophetas, de filio hominis; tradetur enim Gentibus.*

STROMATA

1. QUia Iudæi nefas ducebant in domum Gentilis hominis ingredi propter ſolennitatem ſuam Paſchalem; *Ioã*.18.29 *Exivit ergo ad eos foras Pilatus* ecquid hominis adduxiſſent; quam accuſationem contra eum afferrent requirens. Tum Iudæi multipliciter torquere accuſationem cœperunt. 1. Univerſaliter præjudicium ſuum afferunt: credendum ſibi & paucis ſecum, tanquam in re ſibi cognitâ, à ſe bene excuſsâ, per ſe jam *Ioã*.18.30 dijudicatâ prætendunt. *Si non eſſet* (inquiunt) *hic* (homo vinctus) *malefactor, non tibi tradidiſsemus eum.* Compertum eſt nobis, immo & deciſum à nobis multa morte digna ab eo geſta eſſe, re jam deciſâ & cognitâ probè per nos adduximus eum tibi non adducturi aliàs, niſi ita res ſe haberet. tuâ tantùm opus eſt decretoriâ ſententiâ, ut hic moriatur. Ita Principes Sacerdotum, auctoritate, majeſtate, prudentiâ, religioſitate ſuâ, perſvadere volunt Pilato, ut intelligat adductum ſibi hominem, procerto multorum reum, nec jam de eo inquirendum, ſed in eo animadvertendum ultimò ſupplicio eſſe. Hanc ſuperbam & injurioſam & ſtultam accuſationem primam, Pilatus ſat prudenter eluſit ac re- *Ioã*.18.31 torſit dicens: *accipite eum vos & ſecundùm legem veſtram judicate eum* quaſi diceret: Quoniam mihi conſtare aliter nō vultis ejus hominis facinora, niſi ex eo quia vobis conſtant, & quia jam vos ita præjudicaſtis; agite: finite judicium, ſecundùm legem veſtram, juxta ritus veſtros eum judicate, judicatum de medio tollite. Mihi homini Romano alius judicandi mos præſcriptus eſt, ut nemo indictâ cauſâ damnari poſſit. Sic Iudæi repulſi ac ſimul perſtricti: revocant in memoriam Pilato ademptam ſibi à Romanis poteſtatem, necandi quemquam, præſertim reum criminis in Rempublicam, cujus mox

Vide Act. 25. 16. *verba Feſti ad Agrippam.*

A Chriſtum accuſàrunt, & præſertim etiam ſupplicio Crucis, quod necis genus nulli ſceleri lex vetus habuit aſſignatum, etſi multis ſceleribus mors eſſet decreta, illi autem cupiebant crucifigi Chriſtum probri majoris cauſâ, ob quod eum Gentili judici tradiderunt, ſcientes hoc genus Gentilibus eſſe communius reis infligere, præſertim infamibus, & ſeruilibus ac nullius notæ frugiſvè, ac maximè de ambito dominatu notatis, hominibus. Quod præſciens Dominus IESUS. disertè ſatis prædixerat Diſcipulis: ſe tradendum in manus Gentilium ac mortis genere apud Gentes uſitato eſſe necandum. *Matt*.20. 19. *Mar*. 10.33. *Luc*. 18. 32. Eam ob rem Iudæi mox ſecundam magìs expreſſam atq; validam agreſſi ſunt in Chriſtum accuſationem. ajunt ergo: *Hunc invenimus ſubvertentem gentem noſtram &c.* Pilatus ergo hoc modo commonitus à Iudæis, non eſſe ſibi integrum & B fas aliquem neci dare, converſus aut reverſus ad IESUM, quem forſan in prætorio intus reliquerat cùm ad Iudæos ipſe egreſſus eſſet, interrogat illum an ipſe eſſet vel ſe faceret Regem Iudæorum? ait ergo Chriſto: *Tu es Rex Iudæorũ?* Hoc quærit Pilatus ex Chriſto eo nomine, quippe morti eum facilè addicere poterat, ad quam à Iudæis poſcebatur, quoniam ſi conſtaret Chriſtum ambiiſſe Regnum Iudaicum, conſtaret mox etiam in Romanos peccâſſe, ac mortis reum eſſe: ad hoc poſtulatum Pilati, Chriſtus trifariam procedit. 1. Non ſtatim concedit & agnoſcit Pilato ſe Regem eſſe: ſed ſuſpenſo tantiſper reſponſo, quærit, ex Pilato modeſtè unde habeat C Pilatus hoc genus quæſiti de ſuo Regno! dicitq; Pilato: *A temet-ipſo hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me?* *Ioã*.18.34 quaſi dicat Dominus: Me Regem eſſe aut Regnum affectâſſe: vel tu conjectas Pilate vel ab aliis audis? Si tu conjectas? ex te quære: quibus id indiciis comperias? Si ab aliis habes? ex iis quære; illi probent & convincant. Nec ignoravit Pilatus: Sapienter ſe peti tali poſtulatô Chriſti, idcirco commotiore animo non ſe conjicere, non ſe ſuſpicionibus agere, ſed ipſum Chriſtum à ſuis gentilibus, à ſuis Pontificibus eo nomine apud ſe accuſari, ſibi tradi· à ſe ad mortem poſci; proinde diceret: quid cauſæ dediſſet Iudæis, ad hoc ſibi objiciendum?

D 2. Hic Chriſtus ad ſecundam viam reſpondendi Pilato planiorem proceſſit. ait ergo: Regnum quod mihi objicitur, non eſt tale, quale mihi objicitur, *non enim eſt*

nim est de hoc mundo de quali tamen accusor. Si enim de hoc mundo, quale isti objectant, esset, apparatus Regii huic mundo usitati id comprobarent; Ministri mei in hunc usum comparati, defen- A dissent me, nec venissem in Iudæorum aut tuas manus. *Nunc ergo Regnum meum non est hinc.* Audiens Pilatus responsum: Vidit Dominum & agnoscentem se Regem aliquem esse,& tamen non esse eũ, qualis accusaretur. Certiùs ergo aliquid cogniturus urget Dominum quæsito novo dicens: *Ergo Rex es tu?* qualiscunq; tandem Rex sis, volo scire disertè, sisné tu Rex nihilominus? Tum Christus tertium tandem assumpsit modum respondendi, postea quam ad eum sibi viam complanâsset, & Pilato errandi præcipitandiq; sententiam ut pote Divinarum rerum rudi ansam ademisset. Planè enim & clarè respondit Pilato: se Regem esse moxq; adjecit Mysterium grande: *Ego* dicens *in hoc natus sum, & ad hoc* B *veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati, omnis qui est ex veritate audit vocem meam.* Advertere est hic plurima. Primum Sapientiam Christi in dirigendo Pilato interrogante. Si ad primum Pilati quæsitum, dixisset Christus Pilato: Tu dicis. Rex sum ego, durè hoc Pilatus accepisset; interpretatus fuisset arrogantiam rei; nec quæsiisset forsan ultra, sed in Iudæorum sententiam transiens, Christum ambitûs, & affectati Regni, ex suâmet Confessione arguisset, damnâssetq;. Cui rei obviavit sapientissimè Dominus. molliter deducens rẽ usq; eò, ut Pilatus & Christum Regem esse cognosceret, neq; tamen reum majestatis in Romanos videret. Sciret esse C Regem veritatis, non vanitatis: non inquam, terrenæ Dominationis. Vidit Pilatus manifesto argumento sibi dilutum affectati terreni Regni crimen ex negatione satellitii & apparatûs omnis Regii, quem necesse fuit ut haberet vel curaret, qui ad Regnum adspiraret.

3. Aperuit etiam præterea Dominus Pilato, maximum adventûs in mundum sui mysterium, quod Iudæi toties & in Prophetiis antiquis, & in sermonibus Christi edocti capere noluerunt.

4. Dedit insuper insignis quæstionis sibi movendæ à Pilato, ansam; quam & arripuit quidem sed prosecutus non est. quæsivit enim ex Christo: *quid est veritas?* Sed non exspectato responso Domini, D abiit ad Iudæos foras. At enim ista quæ hucusq; perstricta sunt, complanandi sensûs, & deducendæ rei eâ serie, quâ gesta est, dicta sint: pressiùs deinde in sequentibus expendenda sunt; Iudæorumq; accusationes & objecta, nec non quædam alia consideranda, antequam ad ulteriora pergamus. Adverto autem in fine hujus Paragraphi: Iudæos longè alia in suo judicio tam nocturno, quàm matutino objectâsse, atq; ob alia, reum mortis, pronuntiâsse, quàm hîc Pilato obtruderent. Nam apud se, templi ruinam; in Deum Blasphemiam; Pseudoprophetiam; Filiationis Divinæ affectationem; causabant. hîc alia omnia ut supra attigi, & mox expendam particulariùs. Callidè hoc egerunt Iudæi utrobiq;: Nam accusationes apud se objectas, videbant apud Pilatum non valituras, præsertim primo loco objectas. (Postmodum enim etiam objecerunt, quòd Christus se Filium DEi faceret:) è contra accusationes apud Pilatum, nunc adductas; videbant coram se nihil fidei nec etiam probabilitatis habere posse. Ergo callidè (ut dixi) alias hic, alias ibi ventilant & Christo objectant, ut utrobiq; sapientiùs nequitiæ consilium exsequantur. Nunc jam ad propositum pergamus.

PARAGRAPHVS. LXXV.

JESVS (accusatione Iudæorum calumniosâ) *subvertit Gentem Iudæorum.* *Luc. 23. 2.*

STROMATA.

1. POstquam Iudæis non successit generalis accusatio Christi apud Pilatum, quâ dicebant: *Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum:* Sed *Ioã. 18. 30.* cum requireret Pilatus accusationem & crimina distincta: hoc primum crimen objecerunt Christo: *Hunc invenimus subvertentem Gentem nostram.* Quibus verbis *Luc. 23. 2.* sicut & sequentibus aliis, objiciunt Christo seditionem & tumultum, quasi & pacem publicam turbaret, & populo novandarum rerum, auctor esset, & in perniciem subversionemq; gentis ex novitate rerum secuturam devolvere turbulentis ac perniciosis consiliis suis niteretur. Quod quidem quantum ad mẽtem atq; sensum Iudæorum falsum nimis erat, ut tum ex verbis concioni-

busq;

busq; Christi, tum ex responsis atq; doctrinis, tum ex modis agendi vivendiq; manifestum erat. Nam & pro Concionibus nihil unquam seditiosum dixit, docuitvè, & subjectionem ad Præpositos manifestè docuit, & cùm prævideret
Ioã.6 15. *à turbis se ad Regnum rapiendum, fugit &c.* Attamen quod ad veritatem (à Iudæis minimè intentam) attinet, revera Christus subvertebat Gentem Iudæorum, nõ quidem ex consilio suo, sed ex infidelitate ipsorum: Venerat enim vineam suam ab inutilibus & iniquis *agricolis eripe-*
Mat. 21. 41. *re, malos agricolas malè perdere, & aliis eandem locare, qui redderent fructum temporibus suis.* Venerat Christus *Filios Regni ejicere*
Matt. 8. 11. 12. *foras*, alios autem plurimos *ab Oriente & Occidente adducere, qui recumberent cum Abraham & Isaac & Iacob* venerat Christus uno verbo finem veteri legi ceremoniali præsertim, & antiquis sacrificiis, & prisco Sacerdotio Aaronico imponere, Synagogam abjicere & in Ecclesiam cõvertere, legi scriptæ, legem gratiæ subrogare, legi puerili & prima tantùm elementa continenti legem perfectam & solidam superinducere. Quod revera fuit subvertere Iudaismum, & maceriam illam objectam inter Gentes & Iudæos dissolvere, & in unum Ecclesiæ ædificium super uno Angulari lapide cõnectere atq; superædificare. Quod ipsũ in ipso Adventu Christi Domini elucescit: qui non est completus, nisi quando jam omnia apud Iudæos turbata & permista & eversioni finiq; vicina erant: quando inquam, neq; Regem, neq; Regnum, neq; Sacerdotium, neq; libertatem habebant: jam ablatum fuerat sceptrum de Iudâ: jam transierat in Allophylos: jam divisum in Tetrarchias; jam occupatum à Romanis &c.

2. Alio etiam modo subvertit Gentem Iudaicam, occasionaliter nempe: fuit enim Iudæis occasio, ut Iudæi eo interfecto mererentur æternam subversionem, quæ & à Christo fuit non solùm prædicta, sed etiam deplorata, & tandẽ & à Vespasiano, & Tito ejus filio completa.

3. Alio præterea modo Christus subvertit Gentem Iudæorum: eorum scilicet, qui in carne gloriabantur, & secundùm carnem Iudæi erant: Cæterùm Iudæos in spiritu, qui sunt veri Iudæi, veri Confessores & confitentes Domino, horum Regnum non evertere, sed statuere venit Christus. & horum se Regem esse, titulo super Crucem suam posito contestatus est. Neq; hunc titulum tollere poterant quantumlibet vellent inimici ejus, carnales Iudæi. hoc Regnum fundat usq; ad sæculi finem Dominus IESUS; donec post judicium extremum mundi, cum evacuaverit omnẽ principatum, & potestatem, & virtutem tradat Regnum Deo & Patri & ponat omnes inimicos sub pedibus ejus.

4. Non solùm Gentem Iudæorum sive Synagogistarum, sed etiam Gentem Idololatrarum venerat Christus subvertere, etiam Gentem Dæmonum, super homines Tyrannidem exercentiũ Christus subvertebat, & tanquam *fortior bellator, armati fortis ipso alligato vasa & spolia diripiebat &c.* Mat. 12. 29.

5. Sed præterea etiam nunc Dominus IESUS perpetuò subvertit Gentem nostram ut desinens esse Genus humanũ, genus *Carnis & sangvinis, ex voluntate viri* Ioan. 1. 13 incipiat esse Gens Dei, Gens ex Deo nata, *Gens Sancta, populus acquisitionis.* Ita 1. Petr. 2. 9 subversus est totus mundus ad Christum conversus; ita subversus est Saulus & conversus est Paulus &c.

6. In extremo die judicii etiam Dominus venit subvertere Gentem inimicorum suorum; Gentem Impiorum; Gentem reproborum; Gentem Hostium Crucis suæ; Gentem Babylonis & Filiorum Belial, & percutiet eam in furore suo: & præcipitabit cum morte, cum peccato, cum Diabolo & Angelis ejus Apoc. 14. 11. in abyssum inferni, *ubi ascendet fumus tormentorum eorum in sæcula sæculorum.* Heu! quis stabit ad videndum hunc diem, quando hoc faciet Deus noster? Oh! non exclamemus contra Iudæos, contra Gentiles, contra infideles: nos ipsos, nosmet, inquam, ipsos malos Christianos attendamus. & dum subverti possumus in salutem à Christo, subvertamur obsecro per pænitentiam ad ipsum converti; nè, quando jam non erit locus & tempus pænitentiæ, sed vindictæ, subvertamur ab illo per damnationem, in infernum & in ignem æternum.

7. Hoc maximè & potissimè odit calumniaturq; Diabolus, & Diaboli populus omnis impius: & hoc loco in Christo, & deinceps semper in omnibus Christi asseclis, atq; imitatoribus, quòd tam Christus, quàm illi exemplo Christi subvertant Gentem, & Regnum Diaboli, tam in se ipsis, quàm in aliorum cordibus, & transferre illud satagant, in Regnum & Dominium IESU Christi: hoc, inquam, maximè odit, hoc persequitur, hoc calumniatur, hoc impedit, hoc omni ratione obscurare nititur, & in o-

dium inducere; ut isti subversores Regni diabolici, vel odiosi, vel suspecti, vel contempti, vel aliter abominabiles redditi impediantur, & arceantur & prohibeantur, & pessimis modis traducantur atq; mulctentur, modò ne laborare possint (aut etiam audeant & velint) in subversionem imperii Sathanici, exaltationem autem Regni IESU Christi. Hoc fieri omni quidem ætate suâ, experta est Christi Ecclesia; experti veri filii Ecclesiæ, veri zelatores salutis humanæ, veri propagatores propugnatoresq; fidei & gloriæ, Honorisq; Divini: Sed si quando, istis sanè temporibus ea calamitas regnat, & in hoc Diaboli ira desævit, in hoc artes ac fraudes Diabolicæ omnes universim sunt expromptæ; adeò ut in omni Gente, loco, statu, ætate, sexu, professione, ordine, videas innumeris & astutissimis dolosissimisq; modis hos traduci, opprimi, deprimi, obrui, impediri, quos nequissimus Sathan videt suis dolis esse infensos, atq; se se, pro DEo ejus nequitiis opponere, DEIq; gloriam & fidem ac mores & Crucem Christi strenuè prædicare &c.

1. Reg. 17. 26. 28. Necdum David suum cum Goliatho Philistæo congressum, plenè, aut animo cõceperat, aut ore vulgaverat, audiens tamen Eliab frater ejus natu major, interrogata ejus & sermones, non neglexit amarâ increpatione, animosissimum juvenem, & Dei gentisq; universæ gloriam ac salutem propugnare meditantem redarguere, & animos quos addere debuerat, deprimere atq; superbiæ insimulare & damnare, domum ad pascendas oves amandare &c.

PARAGRAPHVS LXXVI.

Luc. 23. 2. *JESVS prohibet dare tributa Cæsari.*

STROMATA.

1. SI Romano; id nimium quàm falsum est: nam & verbis docuit
Luc. 20. 25. cùm dixit: *reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari.* & factis præstitit, quando Petrum pro
Matt. 17. 23. se & pro ipso *didrachma exactoribus præstare jussit.*

2. Est tamen satis verum, quòd Christus prohibeat dare tributa Cæsari, illi tartareo, & ipse nullum unquam ei tributum dedit. *Venit,* inquit ipse, *Princeps hujus mundi & in me non habet quicquam:* Ioã. 14. 30. atq; etiam ad hoc venit in mundum, ut mundum Diaboli tributarium, & ab ejus potestate eriperet, & ab illo tributo liberaret, & sibi atq; Deo Patri illum meliùs tributarium faceret.

3. Prohibet quidem Christus dare tributa Principibus & Dominis secularibus: non ea, quæ ipsis jure Dominationis & Principatûs debentur: sed ea quæ in præjudicium Divinæ legis fortè essent, qualia tributa sunt, peccare in Deum, & voluntatem, legemq; ejus, propter demerendam gratiam terreni Principis. in tali enim casu: *Obedire oportet* Act. 5. 29. *magis DEo quàm hominibus.* Et, si obediendum est Principibus, primò & primariò, obediendum est ei, qui est Princeps, ipsorum Principum, & *à quo est o-* Rom. 13. 1. *mnis potestas* legitimorum Principum: Ps. 75. 13. quiq; *aufert* & confert *Spiritum Principum.* per quem deniq; *Reges regnant & legum con-* Prov. 8. 15. *ditores decernunt justitiam.* Talibus Principibus terrenis, prohibet IESUS dare tributum subjectionis, quando illi imponunt illud subditis suis, cum præjudicio Divinæ supremæ Dominationis. Aliàs autem justa imperantibus, & justè, tributa præstanda sunt; obedientia, timor, honor, veneratio exhibenda est, nõ tantùm *bonis & modestis, sed etiam discolis.* 1. Petr. 2. 18. ut præcepit Apostolus vel potiùs Apostoli & Apostolorum Dominus.

4. Est monitum Apostolicum. *Fra-* Rom. 8. 12. *tres debitores sumus non carni, ut secundùm carnem vivamus* quo ille monito, duos quasi in nobis Cæsares & Dominos agnoscit, unum Spiritum, alterum carnem. priori tributa præstanda esse etiam atq; etiam, suadet, hortatur, jubet: posteriori, omni ratione, tributa subtrahenda admonet: *Qui, ait, secundùm car-* Rom. 8. 5. *nem sunt, quæ carnis sunt, sapiunt; qui verò secundùm Spiritum sunt, quæ sunt secundùm Spiritum, sentiunt: Nam prudentia carnis mors est; Prudentia autem Spiritûs vita & Pax.* Hæc Apostolus, aliaq; plura in hunc sensum. Hoc ergo agnoscant Christiani, si volunt esse Christiani. nempe eorum esse obligationem, spiritui quidem tributa præstare, carni autem & sensui negare; immo spiritu, facta carnis, mortificare, si volunt vivere.

PARAGRAPHVS LXXVII.

JE-

Luc.23.2. *JESVS se Regem facit.*

STROMATA.

1. IN sensu Iudæorum, calumnia hæc est & falsò Christo objiciunt impii isti ambitûs crimen? quasi Regiam ambiret dignitatem, Romanis invisam, suspectam, præjudicantem. Eam Christus non affectavit sed detrectavit: ideo post quinq; millium hominum saturati- Ioã.6.15. onem, *cùm venturi essent homines illi, ut raperent eum & facerent eum Regem, fugit in montem solus*, nec se Regem fieri passus est.

2. In alio tamen, arcano magis sensu, revera se Christus Regem faciebat & Rex erat. Quid enim faciebat Christus in hoc mundo, nisi constituebat regnum quoddam, & subditos congregabat & se Regem constituebat. Ut Dan.2.44. prædictum habemus. *In diebus Regnorum illorum suscitabit Deus Cœli Regnum, quod in æternum non dissipabitur, & Regnum ejus alteri populo non tradetur. Comminuet autem & consumet universa Regna hæc, & ipsum stabit in æternum.* Hoc Regnum, Christi Regnum est, hoc Christus instituebat, & talem se Regem tum faciebat, tum factum sciebat, juxta illud Davidis Regis Ps. 2. 6. vaticinium: *Ego autem constitutus sum Rex ab eo* Deo Patre, *super Sion Montem Sanctum ejus prædicans præceptum ejus.* Et secũdùm illud Angeli dictum ad V. MARI- Luc.1.32. 33. AM: *Dabit illi Dominus Deus Sedem David Patris ejus & regnabit in Domo Iacob in æternum & Regni ejus non erit finis.* Talem Regem tres illi magi sui Reges ab Oriente stellâ duce quæsiverunt, & muneribus coluerunt: *Ubi est* ajunt *qui natus est* Mat.2.2. *Rex Iudæorum, vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus cum muneribus adorare eum.* Sunt alia plura testimonia de hoc Christi Regno, quæ non est opus recensere hoc loco, plura dicentur de hac eadem re infra.

3. Usq; modo Christus sese Regem facit, tam in animabus justorum suorum electorumq;, quos suæ sanctissimæ agglutinat Charitati & subjugat Potestati, & desponsat voluntati: raptos de medio plerumq; iniquitatum: quàm etiam in Animabus impiorum & rebellium, quos nolentes servire suæ potentiæ atq; providentiæ, non ad salutem ipsorum, cui resistunt, sed ad justitiam Dei, cui succumbunt. In his utrisq; Christus Regem se facit, in justis quidem volentibus, & ideo gratiam invenientibus; in impiis verò rebellibus & ideo iram thesaurizantibus. Felices qui volentes Christum Regem suscipiunt; Mi- A seri qui nolentes sentiunt. Illi à Deo (sæpe) irato, currunt ad placatũ, isti à DEo placato festinant ad eundem iratum.

4. Natura Christi est, Regem esse & Regem se facere. Hoc ipso Rex est, quo Deus est. hoc ipso Rex est, quo Creator est, hoc ipso Rex est, quo Redemptor est. hoc ipso Rex est, quo conservator, quo Gubernator, quo Sanctificator, quo Saluator, quo Judex, quo Retributor, quo Glorificator est. Ista omnia, quando, & quamdiu Christus facit, Regem se facit. Æmulatur in hoc Christum, impostor ille ac Tyrannus Sanguinarius, juratus Hostis Dei & omnium bonorum, Diabolus facit se etiam Regem assiduò, & hoc unum im- B pensè laborat, ut subditos Christo, adjungat sibi, faciatq; eos Filios gehennæ ut & ipse est, sitq; Rex super omnes filios superbiæ; & quamvis hoc per iniquitatem & malitiam faciat, est tamẽ in hac parte, atq; in hoc labore suo, multùm felix: adjungentibus sese illi innumeris perversorum cordibus, Christo alioqui debentibus honorem & amorem, ad cælestemq; natis possessionem. O infelices & vesani! qui relicto legitimo, Naturali, amabili, salutari Christi Regno, & Rege Christo, faciunt sibi Regem Diabolum; faciunt dixi, sed parum dixi: emunt sibi & impetrant & durissimis conditionibus obtinent Regem Diabolum! Prô! quan- C tos sumptus Homines faciunt improbi, ut animum diaboli ad sese flectant, demereanturq;, ut eorum Rex esse omni conditione pessima durissimaq; dignetur. Quod si assequantur, summam votorum tenere sibi videntur, & *exsultant* Prov.2.14 *in rebus pessimis*, inq; desperatissimâ suâ sorte.

5. Facit se Christus Regem non quidem Iudæorum, quorum Regnum magnâ parte abjecit, & nonnisi reliquias ex eo sibi adjunget *postquam plenitudo Gen-* Rom. 11. *tium introierit* in Regnum Ecclesiæ ipsius. 25. sed facit se Regem Gentium: quas usq; & usq; novas & novas vocat ad fidem & notitiam obedientiamq; suam. Ita Patrum, ita nostrâ memoriâ fecit & facit se Christus Regem in populis novi D Orbis, sive ad occidentem, sive ad orientem. *Populi illi qui sedebant in tenebris* Matt. 14. *prope âb Origine Mundi viderunt lucem* 16. Evangelii Christi. & lumen justitiæ at-

q; salutis, ortum est eis. Qui fuerunt non
Osea.1.8.9 populus & absq; misericordia facti sunt & efficiuntur Populus Dei, atq; misericordiam consecuti à Domino.

PARAGRAPHVS. LXXVIII.

Luc.23.2. *JESVS se Christum Regem facit.*

STROMATA.

1. HÆc jã Calumnia non est. Verè enim Christus & fuit Christus, & se Christum prædicabat, fatebatur, faciebat. Manifestè nato Domino Angelus ad pastores loquitur. *Natus est vobis Salvator Mundi, qui est Christus Dominus.* Et Iudæis urgentibus aliquando: *quousq; tollis animam nostram? si tu es Christus, dic nobis.* Respondit Dominus: *Loquor vobis & non creditis.* Sed & in ipso decursu Passionis suæ hesternâ nocte, à summo Pontifice adjuratus, ut diceret, essetnè Christus? respondit disertè: *Ego sum.* fatebatur ergo Dominus se Christum esse, fatendo esse Christum, fatebatur etiam Messiam, & Regem, à Deo in lege & Prophetis promissum prædictumq;.

PARAGRAPHVS LXXIX.

Matt. 27. 14. Mar. 15. 5. *JESVS ad accusationes nihil respondet.*

STROMATA.

Vide sup. plar. 45. et infra, par. 120. 1. UNiversim loquendo, silentiumq; Christi Domini, quo in toto passionis suæ decursu est usus, planè perpetuò, attendẽdo, est quod & admirationẽ moveat, & diligentiam ad expendendum istud Christi Domini silentium, exacuat. Non poterant Iudæi & Principes eorum ferre hoc silentium Domini, unde Caiphas ut eum ad loquendum proliceret, adjuratione per Deum vivum usus est: cùm enim falsos testes eorumq; testimonia fallacia, ac inter se non convenientia, solo Dominus silentio dilueret: Videretq; iniquissimus Pōtifex contra Christum ulteriùs procedi ex æquo & bono non posse, hærereq; suo judicio aquam, certus faciliùs sermonem

A quàm silentium in causam trahi torquerique posse: ut necessitatem loquendi Domino imponeret, atq; sibi & assessoribus suis materiem judicandi damnandiq; Domini objiceret: *Adjuro te (ait) per Deum vivum ut dicas nobis si tu es Christus Filius Dei benedicti.* audivitq; à Christo responsum fidele atq; disertum: quod responsum satis superq; dare causæ visum est toti concilio, ut reum mortis non unius decerneret.* *Vide supra par. 50. 51. 52.

2. Hoc idem Domini silentium Pilato Præsidi nonnunquam vehementem admirationem, nonnunquam etiam bilem commovit, aliquando etiam bonã Christi causam, meramq; innocentiam ipsius atq; Iudaicam invidiam declaravit.

B Ergo legimus in Evangelistis, tacente inter omnes accusationes Iudaicas: provocabat Pilatus IESUM ad loquendum & respondendum: *Non audis (ait) quanta adversum te dicunt testimonia?* Matt. 27. 13. Et: *Vide in quantis te accusant?* Mat. 15. 4. Sed *JESUS non respondit ei ad ullum verbum: ita ut miraretur Præses vehementer.* Matt. 27. 14.

3. Hoc idem silentium Domini Herodi Regi: (ut infrà videbimus) dedit ansam aspernandi & illudendi Dominum. Luc. 23. 11. Ecquid igitur causæ subest huic silentio Dominico? Causas subfuisse dubitare non possum: Nam fuit hoc silentium Domini admirabile, difficile, pœnale, seu doloriferum ac pœnè dixerim lethale!

C 4. Quid admirabiliùs, quàm VERBUM tacere? Silentium Christi ad mirabile. Quòd in præsepio taceret Infans, Ætatis cursus, etsi non necessitatis fuit: at nunc non eadem est ætas: Verbum est; & vocale est: & tamen tacet! Tacere tam est miraculosum in verbo, quàm in igne, non comburere, aut in sole non illuminare. Majore miraculo Christus tacuit isto tempore, quàm in cunis: majore miraculo quàm loquebantur muti illi, quibus loquelam restituebat miraculosè. Ex personâ ergo Verbi, quæ in Christo fuit, silentium hoc miraculosum fuit.

5. Sed fuit etiam mirabile hoc silentium ex occasione; eâ enim occasione siluit Christus, in qua maximè vocales & verbosi solent esse homines, in peri-

D culo, scilicet, sanitatis, integritatis & vitæ: in summis injuriis, calumniis, doloribus; in summâ innocentiâ, & ad declarandum facillimâ, Homines qui sibi

de in-

de innocentiâ conscii sunt, etiamsi saxei forent, tamen pro se suaq; testantur laborant, loquuntur innocentiâ.

3. Non defuit Domino nostro sermonis vel causa, vel facultas, vel facilitas, causa aderat gravissima, periculum scilicet mortis; facultas, quia loqui etiam jubebatur; facilitas, quia idem ipse erat Dominus tunc, qui olim quando dice-

Ioã.7.46. bant de eo homines: *Nunquam ita locutus*

Luc.4.22. *est homo, sicut hic homo.* Et quando *mirabantur omnes in verbis gratiæ quæ procedebant*

Mat.7.29. *de ore ejus.* Et quando sermo ejus erat *non sicut scribarum & Pharisæorum, sed in virtute & erat loquens sicut potestatem habens.* nihilominus his omnibus non obstantibus, Dominus obfirmatè siluit.

4. Accedit non defuisse Domino loquendi necessitatem. præter enim causam & occasionem, quæ exprimebat jure suo sermonem, urgebant interrogationes, & quidem summorum Virorũ, Præsidum, in judicio & foro criminali, & controverso. quando vel rogandus erat Iudex ut loqui sineret & quo tempore etiam manifestè reo & convicto jura dant Patronum, qui defendat reum, ne inauditus & indictâ causâ damnatus videatur. quomodo Paulo Apostolo in simili occasione dictum est à Præside:

Act.26.1. *Permittitur tibi loqui pro temeipso.* Christo etiam non tantùm permittebatur pro se dicere, sed etiam tacenti & abnuenti dicere, dicebatur & oggerebatur à Præside illud: *Mihi non loqueris? an nescis,*

Ioã.19.10. *quia potestatem habeo interficere te & potestatem habeo dimittere te* nihilominus in his omnibus Christus suum pro se silentium tenuit.

Ioã.7.44. 5. Præter hæc non defuit Christo Do-

Ioan.8.9. mino summa efficacitas roburq; loquen-

Ioã.18.6. di; satis hoc patuit, quando in templo docens, tenuit militum manus, quando adulteram, verbo, ab omnibus accusatoribus liberavit. quando proximè in horto, universam quærentium se cohortem verbo retrorsum egit & prostravit, ut taceam, quando verbo miracula innumera patravit. quando verbo cælum & terram condidit &c. In his tamen omnibus Christus silentium tenuit.

6. Insuper damnositas, periculositasq; silentii hujus, silentium hoc reddit in Domino nostro admirabile. non enim non videbat Dominus hoc silentium suæ causæ mirè officere, trahi in conscientiam & confessionem objectorum posse fatuitatem & stultitiam ex eo sibi imputandam, per arrogantiam & superbiam hoc silentium sibi imperari:

certè hujus silentii nomine spretus ab Herode, objurgatus à Præside, adjuratus à Pontifice, deniq; tandem obrutus ab adversariorum audacia & judicum

A iniquitate, excruciatusq; ac illusus & occisus enormiter à carnificum & satellitum barbara sævitia noscitur. Nihilominus Christus Dominus silentium tenuit.

Hæc quæ admirabile fuisse osten- *Silentium*

dunt Christi Domini silentium, eadem *Christ: fu-*

ipsa ostendunt fuisse difficile, fuisse pæ- *it Christo*

nale. *difficile &*

1. Nam primò arduum & dolorife- *Pænale damnosum*

rum fuit Domino silentium istud ex pe- *Probrosũ.*

riculo multiplici, quod subiit ab hoc silentio. Ostendit enim se quasi reum & obnoxium culpis omnibus sibi objectis: Nam qui tacet consentire & fateri videtur. In scripturâ certè obmutuisse inter

accusandum signum est convictionis de *Matt.22.12.*

B crimine: *At ille obmutuit.* dicitur de quo-

dam convicto. Et. *non respondebit ei unum* *Iob.9.3.*

pro mille. Et non poterant ei respondere verbum. *Matt.22.46.*

2. Ostendit etiam se Dominus quasi rationis impotem ac fatuum, qui sensus Herodis fuit de Christo tacente.

3. Ostendit se Dominus quasi arrogãtem & fastuosum: qui sensus videtur fuisse Pilati.

4. Ostendit hæc taciturnitas Dominum timidum, infimum, sui parum compotem, ut qui præ metu & malorum stupore hiscere verbum non posset non auderetq;. Atq; hi omnes hujus silentii Effectus, Damnosi erant Domino & Pænales.

5. Deinde vero fuit idem silentiũ Do- *Silentium*

C mino pænale ac difficile quia violentissi- *Christi unde difficile*

mè cohiberi necesse erat sermonem & *& violẽtũ?*

linguam à sermone, quam violentiam expressam habemus apud Prophetam dicentem: *Obmutui & silui à bonis.* & alibi *Ps.38.3.*

factus sum sicut homo non audiens & non habens in ore suo redargutiones. Hoc silentio *Ps.37.15.*

reddebatur Dominus rupe immobilior & insensibilior: etenim in doloribus & periculis ejus rupes & Petræ vocales factæ sunt, Dominus autem ipse obmutuit, & siluit à bonis.

1. Hanc porrò violentam taciturnitatem, silentiiq; impositionem, faciebat Causæ bonitas & Conscientiæ Innocentia.

2. Item famæ periculum, conquisitæ

D in bonum plurimorum ex doctrina & rebus gestis.

3. Item scandalum quod passuri immo passi erant ejus Discipuli, & fideles pæne omnes.

4. Item Dolorum Cruciatuumq; Acerbitas immanis.

5. Item instantiæ & impotentissimæ instigationes Adversariorum, in luce clarioribus falsitatibus, & impudentissima A mendacia.

6. Item modus perversus in accusatione, Iudicatione, Decreto & Exsecutione.

7. Deniq; ipsa Exsecutio feralis sententiæ. Hæc omnia Christum ad rumpendum cogebant silentium.

8. Extra hæc omnia porro silentium suum Christo Domino fuit pœnale & difficile, quia probrosum.

9. Silentium enim istud dabat Hostibus ejus in manus victoriam, præbebat gloriandi materiam, quasi vicissent, & convicissent. Suggerebat exprobrandi & insultandi ansam, quasi artes & fraudes impostoris hujus egregiè perspexissent, elucidassent, Iudici probâssent, ipsum elinguem & mutum reddidissent, & suæ propriæ Conscientiæ tacentis, proinde & fatentis omnia evicissent, quo probri genere quid potest aut solet esse ingenuis acerbius, innocentibus indignius, habentibus in manu viam purgandi se molestius atq; intolerabilius? Hæc Christo reddebant silentium perdifficile.

10. Sed Accusationum Malignitas, Futilitas Stoliditasq; tum invidiæ, ac odii, Malevolentiæq? manifestæ perspicuitas: mendaciorum & Calumniarum & Falsorum testimoniorum contra se malè sarcinatorum indignitas; omnino sinebant ægrè Dominum conticescere,

11. Ad extremum & illud faciebat Domino silentium suum perdifficile, quia C ipse sibi silentium hoc imperabat. Omnia illi svadebant loquelam, Iudices etiam imperabant pro se responsionem: Facilitas suppetebat, exigebat urgens periculum, prohibebat loqui nemo, exspectabant pleriq; defensionem ejus. Ipse solus sibi silentium imperavit & indixit. Si imposita aliunde tacendi necessitate siluisset, vim passus fuisset & injuriam acerbam; sed aliunde: quod, ad sensum mitigandum valuisset. at inter tot causas, necessitates, opportunitatesq; loquendi imponere sibimet spontaneum silentium, quantam non intulit violentiam tacenti? Itaq; silentium hoc Christo Domino fuit violentissimum, ac proinde gravissimum

Ios. 3. 16. summèq; dolorosum. Majus in hoc si- D
Ex. 14. 21. lentio servato à Christo, agnosco edi-
Ios. 10. 13. tum miraculum, quàm cùm Iordanis aquæ detentæ, quàm cùm maris undæ divisæ, quàm cùm solis cursus inhibitus, quàm cum prohibitæ sunt pluviæ de cælestibus catarractis. Si fulmina eruptura jam de nubibus, si globi ex tormentis igneâ vi evolantes, in ipso ostio continerentur; non tantum violentiæ hic esset, quantum fuit in silentio isto Verbi Incarnati!

Causa silentii Christi Domini.

1. Quibus ergo de causis Christus Dominus siluit? Silentium Christi valuit ad exaggerandas Christi pœnas plurimùm ut vidimus. ergo præ illa siti Christus, quam habuit ad patiendum pro salute nostra, non solùm magnâ & multâ, sed etiam absq; ullo lenimento, silentium adhibuit: quod nisi servâsset, pœnas si non evasisset, certè mollivisset, ac distulisset, tacendo acceleravit. Si enim convinci voluisset in objectis, si probari objecta petiisset, si pro se testimonia in oppositum adduxisset multum B certè pro se apud plerosq; effecisset, cujus rei tempus non erat, & sitim Christi festinationemq; ad salutem nostram operandam impedivisset.

2. Ruptum silentium Christi, si rectè expendimus, nihil Christum juvisset. Locutus est Christus aliquoties in tota passione sua. Locutus est in horto ad quærentes se milites, & locutus exprobratoria, miraculosa, inhibitoria, manifestatoria sui, dantia licentiam in se; nihil hæc locutio emollivit efferatos animos. *Ioã. 22. 52.* Locutus est apud Pontificem interrogatus *de discipulis & de doctrinâ.* Locutio illa alapam crudelem retulit, & reprehensionem, prætera nihil. *Ioã. 18. 22.* Locutus est in concilio vespertino adjuratus à Caipha. locutio illa Christum *Reum Mortis* judicibus probavit. *Math. 26. 66.* Locutus est iterum in concilio matutino interrogatus, sed locutione illâ auditâ omne concilium: *Surgens omnis multitudo eorum vincientes JESUM duxerunt eum ad Pilatum.* *Luc. 23. 1.* *Mar. 15. 1.* Locutus est etiam Pilato IESUS, & locutus quidem responsis gravissimis, exposuit; tum quale esset Regnum suum; tum ad quid in mundum natus esset. tum unde potestas Pilato super se esset. tum enormitatem peccati, in se, tam ab illo, quàm ab inimicis admissi. probavit Pilato inimicorum invidiam & malevolentiam, accusationum falsitatem, suam plenam innocentiam, extorsit ab eodem testimonium suæ innocentiæ repetito: nihil tamen ad salutem suam profecit, neq; causam suam meliorem fecit. Sciens ergò nullum sui sermonis quantum ad se fructum esse, multum autem ad exaggerandam malitiam hostium obstinatam,

tam, & judicum iniquitatem momenti addere, elegit potius tacere.

3. Silentium Christi fuit ex insignibus ejus tormentis. Noluit ergo IESUS calicem Passionis suæ, hoc etiam condimento privari: Noluit vestem cruciatuum suorum hoc etiam ornamenti genere destitui: noluit ad Crucis optatissimæ complexum, non hoc etiam serto redimitus accurrere.

4. Silentium Christi necessarium fuit ad expianda nostræ linguæ atq; loquelæ innumera & immensa peccata. Ex immensitate & malignitate peccatorum linguæ, colligo immensitatem doloris, quam Christus protulit in pœna silentii. Si enim nullum peccatum Christus levi pœnâ expiavit; certè peccata linguæ molli castigatione non eluit.

5. Silentium Christi necessarium fuit, nobis ad exemplum, & ad institutionem nostram: ut disceremus in adversitatibus tacendum esse & tacere. quis sileret conscius innocentiæ & accusatus, si Christus exemplum tanti silentii non dedisset? Difficile est silere cum doleas, quantò difficilius, si innocenter, si propter bona opera à te facta doleas, si pro bonis ac beneficiis collatis à te, mala & probra & maleficia regesta sustineas? Hoc Christi exemplo docuit suos sectatores, ut molliùs ferrent membra dolorem, quem præcessisse viderent in capite.

6. Silentium Christi defensio fuit ejus: pro illo clamabat non tantùm innocentia propria sed etiam inimica malevolentia & judicis attestatio, satis hoc erat ad purgandum Christum, servavit ergo silentium.

7. Silentium Christi in tempore fuit, satis pro se locutus fuerat & de se, tum per omnes mundi ætates in figuris, in Patribus, in Prophetis: tum in suâ vitâ, in doctrinis, in moribus, in miraculis, in exemplis, in virtutibus: nunc tacet, quia tempus tacendi adest.

8. Silentium Christi possessio propria fuit tunc Christi. Sub illud tempus omnis res, aut contra Christum aut pro Christo loquebatur: Christo solùm silentium relictum est. tacuit pro se & de se, contra se nihil dixit, medium tenuit.

9. Silentium Christi in judicio specimen dedit hominibus omnibus, quid sint & ipsi facturi in judicio Dei. Iudicatus ab hominibus Christus tacuit: judicatus homo à Christo quid aget aliud, nisi tacebit?

10. Silentium Christi nostra fuit defensio. Totius humani generis caput erat Christus: totius generis humani peccatorum reus agebatur Christus apud Patrem æternum: ad pœnas omnium
A scelerum expiatrices vocabatur à justitia Dei: Misericordia cor ejus & charitas flectebant ad hoc, ut id faceret. Caput se esse hominum negare non poterat. In se positas esse omnium hominum iniquitates sciebat. à se tanquam à capite exigi pœnas omnium justè sciebat charitati & misericordiæ, totus in mancipium & servum & Sacrificium venundatus erat, quidni ergo in hoc judicio taceret: cùm quod loqueretur non superesset? siluit ergo pro se, & causam nostram pœnis suis, ipso etiam silentio peroravit, persuasit & pervicit.

11. Silentium Christi à Reverentiâ in Patrem æternum, & quod idem est à perfectione patientiæ, modestiæ, obedi-
B entiæ, resignationisq; fuit. Pater æternus fuit ex primis primariisq; Auctoribus passionis Christi, nihil Christus passus est, nisi quod jussit Pater. Unde illæ Christi voces: *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Et calicem quem dedit mihi* Ioā.14.31.
Pater, non vis, ut bibam illum. Et *Transeat à* Ioā.18.11
me calix iste. Verùmtamen fiat voluntas tua Matt.26.
&c. In omnibus ergo, quæ Christo in 39.42.
Passione eveniebant, magis attendebat Christus, quod ab æterni Patris manu Divinissima, id est voluntate suavissimâ porrigerentur ac ordinarentur, quàm quòd ab illius creaturæ malitia proficiscerentur. Igitur in Passione sua ut plurimùm Dominus siluit, quia omnibus, quæ à Patris voluntate manabant, con-
C tentissimus fuit. atq; hæc est perfectio patientiæ, modestiæ, obedientiæ, resignationis, hæc summa omnis virtutis. Hanc expressit per os David Dominus
dicens: *Obmutui & silui à bonis, quoniam tu* Ps. 38.3.
fecisti. Item illud ipsius Domini dictum:
Ita Pater, quoniam sic placitum est ante te: hoc Matt.11.
dicere Deo est altissimum silere. hoc 26.
sentire: est voluntatem Dei silentium causarum esse, bene & probè agnoscere.

12. Silentium Christi in Passione arcanum fuit. Omnis scriptura, quæ erat de Christo, tunc implebatur, ac proindè tunc maximè Christum prædicabat atq; loquebatur; loquentibus ergo, omnibus scripturis, omnibus figuris, omnibus Prophetis, Silentium Christus tenuit.

D 13. Silentium adhuc Christi Arcanû fuit, quia tempus passionis ejus erat, velut justitium omnis legis, potissimùm scriptæ, atq; gratiæ. Nam lex gratiæ tū

quasi in semine ac partu erat; lex scripta tunc quasi in agone & defectu erat, silentium ergo Christi tenuit, donec synagogæ finem, Ecclesiæ originem dedit. Lex naturæ tunc jacebat, quia DEus Auctor naturæ ab ipsa natura pro natura moriebatur & patiebatur. Lex Moysis abrogabatur, lex gratiæ formabatur. Synagoga deserebatur, velum templi scindebatur. Latus Christi è quo Ecclesia formanda erat nondum aperiebatur. Moyses moriebatur, Iosue ad principatum promovebatur. Natura rerum, olim peccato primo perversa, nunc in pristinum statum restaurabatur. Pro vetere Adamo, novus Adam substituebatur, pro Barabba, Christus ad mortem vocabatur, pro ligno scientiæ, lignum Crucis plantabatur. In hoc ergo conflictu, in hoc transitu, in hoc æstu silentium à Christo servabatur.

14. Silentium Christi adhuc arcanum fuit, nam pro eo quod Moyses ponebat *Velamen ante faciem suam.* ut non possent Filii Israël intendere in faciem ejus. Christus Dominus qui suscitatus fuit Propheta Israëli similis Moysi (ut ipse prædixerat) quem Israël audire deberet posuit silentium super os suum, ut non audirent eum (quia nollent) Filii Israël: Sicut ergo Moyses velatus incedit usq; hodie apud Iudæos, ita & Christus est tacens apud ipsos. non vident ubi apud Moysen Christus lateat: non audiunt quid de Christo scripturæ loquantur. *Scrutamini* (ajebat Dominus Iudæis) *Scripturas, illæ enim testimonium perhibent de me, Et si crederetis Moysi crederetis forsitan & mihi, de me enim ille scripsit. Sed velamen est in cordibus* & graviter audierunt cordibus Iudæi, ut nec videre Moysen, nec audire Christum possint. Silet ergo Christus Iudæis, quia credere in Christum, quem crucifixerunt, scandalum est eis.

(Ex. 34. 33 & 2. Cor. 3. 13. — Ex. 18. 15. — Ioã. 5. 39. — Ibid. 46. — 2. Cor. 3. 15.)

15. Silentium Christi gratia est Gentium: Quod enim siluit Iudæis: prædicari jussit Gentibus, quæ *audientes gavisæ sunt. Vobis quidem* (ajebant Christi Prædicatores) *oportebat annuntiare verbum Dei; sed quia repellitis illud & indignos vos fecistis, ecce convertimur ad Gentes.* Hoc ipsi Iudæi sibimet quondam vaticinati sunt. Nam cùm audissent ex ore Christi dictum: *Quò ego vado, vos non potestis venire,* dicebant inter se: *quò hic iturus est; nunquid in dispersionem Gentium ibit, & docturus est Gentes?* Rectè respondistis, rectè augurati estis Iudæi: ivit Christus in dispersionem Gentium, docuit Gentes & cognitus est atq; receptus ab eis, & regnat inter eas: incredulitas vestra, facta est janua ad salutem nostram.

(Act. 13. 48. — Ibid. 46. — Ioã. 7. 34. 35.)

A 16. Silentium Christi (liceat dicere) necessarium fuit Christo. post aliquot horas conscensurus erat Christus sive Cathedram perorantis, sive altare deprecantis, quo in loco per tres horas cum lacrymis & clamore valido tractaturus erat negotium nostræ Redemptionis: illud in tempus, illi labori & clamori, reservabat sermonem suum & os suum; quando utiliùs locuturum se sciebat, nunc silentium tenet, juxta illud: *Ubi non est auditus, non effundas sermonem.* Eccl. 32. 6

B 17. Silentium Christi nostra est disciplina. Excusatio nobis malè cessit olim. Excusationis panis nobis dulcissimus est, cum lacte immò cum naturâ hoc ingenium trahimus ut libenter ad folia excusationũ in accusationibus confugiamus. JESUS ergo in accusationibus tacet. nos ab excusationibus arcet. docet plus esse in excusatione damni, quàm in ulla accusatione periculi. Nam si quis justè accusatur, excusatio igitur iniqua erit: si autem accusatur, quis injustè excusatione non eget? immo non excusatione eget, ut accusatio justa esse non incipiat. Fuit namq; sæpissimè, ut quos injusta accusatio repererat justos & innocentes, hos immoderata sui excusatio redderet iniquos & noxios, & qui accusatione iniqua purgabantur, hi excusatione propriâ iniquinabantur. Ita faciliùs est ut quis ab accusatione perficiatur, quàm ut ab excusatione, non inficiatur.

C 18. Silentium Christi, fuit triumphus Christi. Triumphavit enim per illud Christus, ex omnibus Adversariis, Calumniis, tormentisq; suis, triumphavit ex omnibus rationibus, argumentisq; Innocentiæ suæ, quibus eam comprobare poterat; Atq; adeo triumphavit ex ipsa Innocentiâ suâ. Triumphauit ex omni fastu & dicacitate, tam Pilati, quàm Herodis, quàm Militum, quàm omnium Iudæorum. Triumphavit ex omnibus peccatis linguarum humanarum. Triumphavit ex omnium zelo Creaturarum, pro suâ Innocentiâ testimonium dicere paratarum: Siquidem & hìc libenter ipsi lapides pro Christo clamâssent. Triumphavit deniq; ex zelo Patris æterni Spiritûsq; Sancti, pro se dicere testimo-D nium ut olim sæpius dicere parati & ex ipsâ suâ, quæ erat verbi æterni Personâ. Quocirca egregiè Ambrosius de Christi Silentio elocutus est: *Christus Calu-*

Serm. 17. in Ps. 118. *Calumniis appetitus, Silentium detulit Triumphale.*

PARAGRAPHUS. LXXX.

JESUM abnuunt Iudæi secundùm legem suam interficere.

Ioan. 18. 31.

STROMATA.

TAcente IESU & ad objecta nihil respondente, cùm Pilatus adverteret non satis causarum sibi ad Christi necem afferri, in Iudæos refert negotium, dicens eis: *Accipite eum vos & secundùm legem vestram judicate;* quibus auditis Judæi abnuentes respondent: *Nobis non licet interficere quenquam.* Ex suâ mente Judæi respiciunt ad prohibitionē, quam habebant à Romanis, nè in quenquam capitali judicio & sententiâ animaduerterent: at ex mente Divinâ expressè refert Evangelista scopum recusationis hujus Judaicæ, cùm mox subdit, factum id esse: *ut sermo JESU impleretur*
Ioan. 18. 32. *quem dixit significans, qua morte esset moriturus:* Hæc recusatio Judaica simillima est illi, qua superiùs Domum hominis Gentilis renuerant ingredi, *nè contami-*
Ibid. 28. *narentur, sed ut manducarent Pascha.* Non scilicet licebat Judæis, secundùm legem
Vide supr. parag. 73. judicare & interficere, licebat contra legem Calumniâ in judicio circumvenire, Justum opprimere, occidendum Gentibus tradere, sententiamq; mortis in eum extorquere!

PARAGRAPHUS LXXXI.

JESUS à Iudæis tradi, ab Gentibus voluit occidi.

STROMATA.

1. NOn erat angustanda Mors Christi ad solam Judaicam Gentem, quoad causam, & quoad effectum: ideo etiam non erat arctanda ad solam illam qnoad exsecutionem. Redempturus erat Christus à peccatis non Judæos tantùm sed etiam omnes Gentes:

Moriturus erat Christus non pro peccatis tantùm Judæorum, sed omnium hominum: ideo voluit Mortem suam exsecutioni tradi, à studiis quidem & con-
A silíis Judæorum, à manibus autem & exsecutione Paganorum.

2. Ab Gentibus voluit Deus-homo occidi, quia Gentiles in more habebant Deos sibi fabricare falsos & fictos verum autem non nosse, sed veri Dei cultum fictis idolis tribuere, quod erat quasi verum Deum necare; idcirco Christus ab illorum manibus voluit occidi, quorum manibus idola sciebat & fabricari & adorari, ut sic Idololatria illorū aboleretur & expiaretur.

3. An mitigare Mortem suam, an mollire scelus Judaicum appetentium mortem suam, an fraudare rabiem ipsorum inhiantium in necem suam voluit Dominus: Et ideo ab Gentilium tan-
B quam minus morti suæ inhiantium manibus voluit necari, nec exsaturare rabiem illam voluit Judaicam, nec augere, facinus illorum, quod auxissent, si ipsi ministri Mortis suæ fuissent.

4. Voluit Christus à Judæis in manus Gentilium ad Mortē tradi, quia etiam voluit ab Judæis fructum mortis, nempè Gratiam Evangèlicæ prædicationis ad Gentes transferri. Sic ergo tradiderunt Judæi Gentibus Christum occidendum, ut etiam traderent eisdem fructum occisionis illius fruendum. peccare fecerunt Gentiles in nece Christi exsequenda & occasionem Gratiæ à nece Christi manantis arripiendæ, propinârunt: Ita quos Judaica malitia
C induxit ad peccatum, his eadem malitia nesciens obtulit peccati remedium. Duces peccati facti sunt Duces remedii, remansit apud Judæos peccatum, pullulavit apud Gentes Redemptionis Sacramentum.

PARAGRAPHUS LXXXII.

JESUS examinatur & reddit rationem de suo Regno. *Ioan. 18. 36. & seq.*

STROMATA.

D

HÆserat Pilato altiùs objecta Christo Regni affectatio, hæc quia Romanis fuit odiosa; & quia à prio- *Vide supr. parag. 74.*

rum temporum exemplis judaica Natio affectationis Regni fuerat non semel notata: non videbatur hæc pars accusationis Pilato tractanda perfunctoriè; ergo redit ad hanc partem & Christũ A diligentiùs examinat, neq; Christus abnuit reddere rationem quandò competentem vidit rationabilemq; à se ejus exactionem. Cùm itaq; tantisper roganti se Pilato de Regia Dignitate obtulisset ansam dispiciendi, quid ex se rogaret, dicendo ad Pilatum: *A temetipso hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me?* & Pilatus non se ex suo, verũ ex tribuliũ ipsius Christi sensu, id sibi de Christo deferentium, & quidem primæ Notæ hominum, à quibus ad præsidis aures res vanas aut falsas inferri non deceret, cum periculo vitæ alienæ, reposuisset Christo his verbis: *Nunquid ego Iudæus sum? Gens tua & Pontifices tui tradiderunt te mihi*, affectati abs te Regni detulerunt, B quid tale fecisti, propter quod Regni affectati suspectus & accusatus sis? Tum verò Dominus videns Causam in ordine debito collocatam esse, prudentissimè & gravissimè respondit Pilato, hæc fermè: 1. se Regem esse. 2. Regem quidem esse, at non talem qualis esset Romanis exosus, & qualis Regni affectati à Iudæis accusatus sit.

Ioh. 18. 34.

Ibid.

3. Regem se, Regnumq; suum non esse de hoc mundo, neq; de horum Regnorum Numero, quæ vulgò essent nota, de quibus Principes inter se digladiarentur: constare id evidenter posse ipsi Pilato, quia si (inquit) *meum Regnum de hoc mundo esset*, haberet ea, quæ sunt propria Regno hujus mundi, Arma, Ministros, Milites, & similia his, inde foret, *ut ministri mei milites q; decertarent pro me*, nec me Iudæi tam facilè sine bello, sanguine, cæde comprehendissent aut tradidissent. Manifestum est ergo, cùm horum nihil penes me sit aut fuerit *meum Regnum non esse de hoc mundo* neq; de hujus Mundi Regnorum genere. Audiit hæc Pilatus diligenter, & quod Caput rei erat premere non omisit. Ut video fateris te Regem esse, & si nec-dum sciamq ualem Regẽ fatearis te esse. Volo scire igitur ex te, *Ergo Rex es tu?* Affirmat Christus hoc & mox explicare non negligit alterum, qualitatem scilicet Regni sui: *Rex sum* ait *ego* atq; ut scias qualis R x sim, intellige quis ego sim: *Ego in hoc natus sum: & ad hoc veni in Mundum ut testimonium perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit vocẽ meam.* Regnum igitur meum non est Mundi, sed veritatis populus meus non est populus mundi hujus, sed populus veritatis sed conflatus ex Auditoribus veritatis. Audeo dicere: Pilatum & si non caperet A immensam profunditatẽ latitudinemq; verborum istorum Christi, captum tamen dulcedine ipsorum & amore veritatis innato (quid enim in omnibus Hominibus, modò nè malitiosè veritatem oderint, anima tam amat & quærit & appetit & amplectitur quàm veritatem?) habendo ante se testem & quasi Regem veritatis, in illam quæstionem, veritati solì satis explicandam erupisse, eamq; Christo proposuisse: *quid est veritas?* ais, te ad testificandum de veritate venisse, ais, omnes, qui sunt ex veritate, verbis tuis aures dare: & ego ex Amatoribus veritatis sum; cupio ex te cognoscere de veritate, *quid est veritas?* Stetisses utinam Pilate, audisses utinam respon- B dentem veritatem de veritate! sed infelix *contemplatus est vultum Nativitatis suæ in speculo & abiit & oblitus est, qualis fuerit.* Iac. 1. 23. quam invenerat, quam in manibus habebat Gemmam pretiosam abjecit. Cùm hoc dixisset, abijt, exiuit ad Judæos, quid esset veritas, audire neglexit. Sed hoc inferius expendemus, nunc ad Regnũ Christi regrediamur. Fassus est ergò Christus coram Pilato, ùt prædixi, se Regem esse, habere Regnum, non de hoc mundo, attamen in hoc mundo. Regnum hoc in eo situm esse, testimonium perhibere veritati in hoc Regno, contineri neminem, præter solos, qui sunt ex veritate, qui sunt Auditores, & Amatores veritatis, ab hoc Regno ex- C cludi neminem Amicum veritatis, admitti neminem Hostem veritatis. Tales sunt Electi omnes, qui sunt quidem in Mundo, *Conversatio verò est eorum in Cælo* Philip. 3. cum Deo, Militia eorum *im carne quidem,* 20. *sed non secundùm carnem. Arma potentia non ferrò nec brachio,* sed Deo. Hi sunt Regnum Christi: ad hoc Regnum Christus & 2. Cor. 10. natus est, ùt ipse ait hoc loco ad Pila- 3. 4. tum, & eligitur propriâ suâ electione juxta illud: *Non vos me elegistis, sed ego vos elegi de mundo.* Et *Ego scio, quos elegerim.* Et eligitur etiam voluntate Regni sui & cujuslibet subditi sui: qui dicunt illi, Psal. 53. 8. *voluntariè sacrificabo tibi,* & qui dicunt il- Matt. 19. li: *ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus* 27. *te,* qui dicunt illi: *Domine ad quem ibimus,* Ioh. 6. 69. *verba vitæ æternæ habes.* Et *sequar te, quocun-* Mat. 8. 21 D *què ieris.* Deniq; hoc regnum Christus bel- Luc. 11. 22 lo sibi acquisivit *forti armato fortior supervenien*s & eum debellans, *alligans, spolia & arma,* ejus fiduciæ auferens, *vasaq; dividens:*

videns. Hoc Regnum Christi est illud,
Matt.13 quod ipse alicubi comparat aliquando
31. 33. *grano sinapis*; aliquando *modico fermento*
Luc. 15. aliquando uni *Oviculæ*, uni *Drachmæ*; ali-
4. 8. quando *pusillo gregi, cui complacuit dari*
Lu.12.32. *Regnum à Patre æterno.* Hoc Regnum in hoc Mundo pusillum & abjectum, & temporaneum est, at in Cælo maximum, immensum, gloriosum ac beatum est. Hoc Regnum acquirit sibi semper Christus, auget Christus, & propagat Christus. Hoc Regnum hîc fluctuat, hîc militat, hîc pugnat, hîc laborat, hîc patitur; at in altero mundo, id est, in Cælo, in portu est, quiescit, coronatur, securè agit, consolatur, beatum est. Hoc Regnum hîc est in fide, in spe, in Charitate, in Timore, in Gratia: ibi autem est in visione, in possessione, in fruitione, in securitate, in gloria, in beatitudine, in æternitate. Utrumq; tamen Regnũ; & ex hoc Regno itur ad illud Regnũ B est Regnũ; nec quisquã ad illud Regnum pervenit, nisi per istud transierit. Hoc enim Regnum via est ad illud, illud autem est præmium & terminus hujus. hoc Regnum est gutta, est granum, est mica respectu illius, illud autem est Mare, est horreum, est Cæna magna & æterna, comparatione istius. O IESU indue nos in istud Regnum, fac nos tuum istud Regnum, adjunge nos pusillo tuo gregi atq; Regno, in hac vita ut complaceat Patri tuo dare nobis Regnum illud æternum in altera æternâ vitâ, quod equidem fiet, si voluerimus vel laboraverimus esse in hoc Mundo filii veritatis, ex hoc enim efficiemur in altero mundo hæredes Beatitudinis. At infelices & insipientes malunt esse, C interim servi vanitatis in hoc Mundo, & per hoc fiunt pabulum æternæ Calamitatis in altero sæculo. Diligunt Mũdum & sunt de hoc Mundo & serviunt atq; inhiant huic Mundo, simulq; deficiunt, prætereunt & damnantur cum hoc Mundo & cum Principe hujus Mundi, illo, inquam, Principe Mundi, non qui creavit Mundum, sed qui pervertit Mundum, qui docuit amorem perversum Mundi, qui docuit præferre Creaturam Creatori; Mundum, Mundi conditori: hic est diabolus, qui *in veritate non*
Ioã 8.44 *stetit. Mendax & Pater mendacii*, cui serviunt quotquot gravi & insipienti corde diligunt vanitatem, sectantur voluptatem, venantur gloriam, quærunt & D amplectuntur Mendacium: Formidandum verè, & consideratione grandi, dignum verbum hoc Dei nostri: Regnum meum non est de hoc Mundo. Quid horribilius, Mundi Regno & mundi Amatoribus Filiisq;, dici potuit? Non est Christi Regnum, de hoc Mundo? ergo A hic Mundus non est de Christi Regno. ergo Filii hujus Mundi non sunt de Christi Regno. O Filii hujus Mundi si vobis commodum est, non esse de Christi Regno, est etiam commodum vobis esse filios hujus Mundi: at si extrema pernicies vestra est non esse de Christi Regno, quomodo non est etiam desperata salus & certissima perditio vestra, esse vos Amicos, esse vos Filios hujus Mundi, & esse de hoc infelici Mundo?

PARAGRAPHUS LXXXIII.

JESU exprobrat Pilatus quòd sit traditus à sua Gente. Ioã 18 35

STROMATA.

1. EGo inter vulnera cordis Christi intimiora atq; penitiora, quæ in Passione sua sustinuit, existimo esse connumerandam hanc Pilati exprobrationem: *Gens tua & Pontifices tui tradiderunt te mihi.* Quomodo enim non acerbus dolor fuit Animæ Domini IESU, audire hoc, ex ore Gentilis Præsidis, quòd in manus suas traditus esset, à suis propriis Civibus & Pontificibus? venit sine dubio in mentem Domino universitas illa beneficiorum suorum, quibus totam Gentem Hebræam affecerat, incipiendo ab Abraham per omnes ætates usq; ad illud tempus captivitatis & traditionis suæ in manus Pilati. Ille quidem, qui hæc verba dicebat Christo sensum eorum non in tanta proferebat capiebatq; latitudine, sed Incarnata Sapientia Christus in hac amplitudine sensûs, verba hæc audiebat & cum quo cordis sui vulnere audiebat; Gens tua, illa quam apprehendisti & tibi segregâ-
sti, ut esset tibi *peculium & hæreditas in ter-* Ex.19.5.
ra ex omnibus Gentibus. Gens tua illa,
quam *super alis tuis portasti, & plantasti in* Ibid. 4.
loco hæreditatis tuæ. Gens tua, cujus san-
guinem & carnem Angelis præposuisti Ex.15.17
non enim Angelos sed semen Abrahæ apprehen- Hebr.2.16
disti. Gens tua, cui Nomen Magnum Adonai revelâsti, Judicia, Leges, Cerimo-

nias, Sacrificia, Patriarchas, Prophetas, Templum, Sacerdotes & Pontifices, ordinâsti & dedisti. &c. Gens tua ista & isti Pontifices tui tradiderunt te mihi &c. hoc sensu similive Dominus verba ista Præsidis audivit & excepit.

2. Fuerint in hoc sensu verba hæc sauciantia Cor IESU, at in altero Christianitati servienti sensu prolata & explicata, quantò magis penetrabunt? Vides ô Domine IESU Christe, Gentiles, Machometanos, Hæreticos, Hostes tuos, Inimicos Crucis tuæ, proditores, & perditores Gloriæ tuæ florere, vides prosperari, Castra, Urbes, Provincias, Regna occupare, vastare, populari Religionem, Ecclesiam, Cultum Nominis tui conculcare, vides hæc & doles: Sed Gens tua & Pontifices tui Catholici tradiderunt te Gentilibus, prodiderunt Hæreticis, auxilium tulerunt ope, manu, consilio, pecuniâ Inimicis tuis, quo sensu hæc sentis? Vides Domine IESU in Ecclesia tuâ, in Regnis Christianis, in populis Christianis, in Cœtibus tibi Sacratis, in personis tibi devotis, inundare peccata: excrescere scelera, iniquitates adolescere, quales nec inter Gentes quidem. Sed Gens tua & Pontifices tui Prælati & Sacerdotes tui, quos præfecisti, & Duces Magistrosq; nobis dedisti tradiderunt te & contemptibilem apud homines fecerunt te, mutaverunt gloriam suam in Idolum, exemplo præiuerunt ad malum, peccare fecerunt populos, ex pastoribus lupi facti sunt, ex Ductoribus seductores facti sunt, *Percutiunt servos tuos & ancillás*, non dant in
Lu.12.45 & 42. *tempore tritici tui mensuram* populo tuo
Ioã.Io 12. *Mercenarii sunt fugiunt & deserunt*, furibus & lupis rapacibus oves tuas. Nec
Mat. 23.13. *ipsi intrant nec alios introire sinunt*, nec ipsi ducunt, & qui fortè ducerent, persequuntur, omnes quæ sua sunt, quærunt, non tuæ Gloriæ, non tuæ Ecclesiæ, non populorum suorum saluti serviunt, sed quæ sua sunt, quæ statui suo, quæ Idololatriæ, seu staticæ Sapientiæ suæ cõmodant hæc sectantur, interim grassatur impunè diabolus & *dilatat infernus Animam*
Isai.4.14 *suam, absq; ullo termino devorans animas* pretioso tuo sanguine redemptas; & implens insatiabilem sagenam suam, immolansq; illi Sanguinis ac mortis tuæ pretium, insuper insultat tibi & dicit: Gens tua Christe & Pontifices tui, tradiderunt te mihi, tradiderunt tuos istos fideles mihi, tuos istos Christianos, tuo nomine initiatos, tradiderunt damnationi meæ: Quis dolor cordi tuo mi IESU in istis quæ audis, quæ vides, quæ nimio plus, vera esse cognoscis? Audite Principes, audite Pontifices; audite Prælati, audite Pastores, ducesq; Populorum & gregum Christi: (non alloquor eos, quibus curæ est gloria Domini; & salus hominum, & obligatio officii sui, quibus Ecclesia Dei non caret, ac utinam etiam abundet) Pascite, qui in vobis est, Gregem Christi, non quasi Dominantes seu in cleris seu in populis, sed formâ facti gregis *Attendite vobis & universo gregi vestro, in quo vos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei quam acquisivit sanguine suo*, vobis autem Præsidibus sive sæcularibus, sive spiritualibus commisit curandam in nomine suo. Zelate gloriam Dei ut discat populus honorare Deum. Defendite Ecclesiam & Religionem, ut nôrit populus videre & custodire & tenere illam. Præite populis exemplo ad virtutes, ad contemptum terrenorum, ad studium æternorum, ut sciat populus despicere terrena & amare cælestia, cælestibusq; per vos instructus disciplinis vobiscum unà salvus fiat. Satagite auferre scandala de Regno Dei, quod commisit vobis, tanquam Ministris suis, ut in diebus vestris, populus re & nomine Christianus merito & numero augeatur. Act.20.28

PARAGRAPHVS LXXXIV.

JESV dicit Pilatus, quid fecisti. Ioan. 18. 38.

STROMATA.

1. Ridicula ferè quæstio videtur hæc neq; cohærens prædictis, Gens tua & Pontifices tui, tradiderunt te mihi; sequi debuerat: quia hoc illud fecisti, admisisti. Nunc autem infert Præses Quid fecisti? Ex Pontificibus quærendum erat Pilate. Et sanè quæsiverat ante dicens: *Quam accusationem affertis adversùs hominem hunc?* Ubi isthic nihil congruens audivit, ex ipso Reo quærit: *Quid fecisti?* Non arbitror iniquo affectu, sed more familiariter alloquendi, quo solent Iudices modesti uti, cum Reis sibi oblatis.

2. O mi

2. O mi Pilate: quid quæris ex Christo, quidnam fecerit? Omnia fecit, & te fecit, quæsisses potiùs: quid non fe-
1.Petr.2. cisti? *peccatum certè non fecit, nec inventus*
22. *est dolus in ore ejus.* aliàs *omnia per ipsum fa-*
Ioan.1. 3. *cta sunt & sine ipso factum est nihil.*

3. Potest hoc ita necti cum præcedentibus. *Gens tua & Pontifices tui tradiderunt te mihi,* quid fecisti dignum traditione ipsorum, & odio illorum? defendere te & protegere debuerant, ipsi autem tradiderunt mihi, quid illis fecisti? aliquid sine dubio latet facinoris tui, quod & omnem populum, & omnes ejus Principes, ita concitavit contra te ut universi sitiant sanguinem tuum. Quid tale fecisti?

4. O mi IESU faciam ego hæc ipsa
Gen. 18. verba mea & *loquar ad te, esto pulvis & ci-*
27. *nis coram te, Gens tua & Pontifices tui tradiderunt te Pilato.* Hæc tu futura tibi à Populo & Gente tuâ à Pontificibus tuis satis sciebas & prævidebas, quid fecisti? quòd indignitate & ingratitudine tantâ non sis aversus, quominus susciperes carnem de Carne ipsorum? Non erant aliæ Gentes, quas si exaltâsses, gratas magis memoresq; invenisses? Erant Domine,
Luc. 10. erant, sed sic placitum fuit ante te, O
13. Judæi ingrati: *Si in Tyro & Sydone facta fuissent hæc,* quæ facta sunt in vobis; nunquid sic morti tradidissent, & non magis cum honore & amore & veneratione excepissent Deum, ex se & pro se, Hominem factum.

5. Deus meus & Redêptor meus IESU quid fecisti nobis Christianis tuis, atq; fidelibus tuis? quia tam ingrati sumus, tantis beneficiis tuis. Indignamur Iudæis, irascimur Pilato, accusamus Pontifices, exsecramur Judam, qui Mortis tuæ causa fuerunt, & tibi mala pro bonis retribuerunt, sed quanta est illorum iniquitas ad nostram, illi te hoc esse non credebant, quod eras, nos confitemur & credimus & veneramur, eoq; nomine Christiani dicimur: & tamen te talem qualem confitemur ore, negamus opere: qualem veneramur fide blasphemamus vitâ. Dolemus te Crucifixum clavis, & Crucifigimus te nostris peccatis, quid fecisti? An quia nobis majorem quàm judæis notitiam Charitatis tuæ, Charitatemq; ipsam exhibuisti? ideo plus in nos deliquisti, & justiorem causam nobis contemnendi, conculcandi, crucifigendi te obtulisti?

6. Confero ô Christiane Peccator, côfer, quid Judæis Christus, quid tibi Christus fecit? quid Judæi fecerunt, quid tu fecisti & facis Christo? Confer & hæc. Dicit tibi Christus: hæc & hæc feci tibi, sustinuiq; pro te; tu autem, quid fecisti? Quanta mala fecisti? quàm nulla bona fecisti? dic & tu Christo: quid fecisti mihi, ut sic peccarem in te? quid feci tibi, ut sic faceres mihi? & patereris propter me, & perferres à me? & tamdiu sustineres me?

7. Quæris ô Homo ex Christo: Quid fecisti? respondet Christus magis opere quàm voce, magis vulnere quàm sermone: aspice me & vide, quid feci? feci Abyssum Charitatis, excessum miserationis, balneum peccatis tuis, thesaurum egestati tuæ, scutum contra irã Patris, pretium tuæ redemptionis, exsaturationem justitiæ Dei; deniq; tantum feci & passus sum pro te, quantum pati debuisti tu in æternâ tuâ damnatione. Hæc merui tibi & contuli, quibus in immensum beaberis & satiaberis, in æterna felicitate. Hæc tibi responderi puta, hæc toto corde rumina, quando ex Christo patiente quæris, dicens ei: quid fecisti?

8. Grandis quæstio præsidis istius, & non solùm ipso, verùm etiam Christo satis digna, cui proculdubio potuit Dominus respôdere, & sua omnia illi ingrato populo facta beneficia recensere, quemadmodum illa, recensuit olim per
Moysen: *Generatio prava atq; perversa, hæc-* Deu. 32.
cine reddis Domino popule stulte & insipiens? .5.
Nunquid non ipse est Pater tuus, qui possedit te & .6.
fecit & creavit te? memento dierum anti- .7.
quorum, cogita generationes singulas &c.
Item per Davidem sæpissimè & per Mi-
chæam: *Audiant Montes judicium Domi-* Ps.77. &
ni, & fortia fundamenta terræ, quia judiciũ 103
Domini cum populo suo, & cum Israel di-
judicabitur. Popule meus quid feci tibi, a- & duobꝰ
ut quid molestus fui tibi, responde mihi, quia seqn.
eduxi te de terra Ægypti &c. Deniq; po- Mich.6.2.
tuit & illud suum Dominus IESUS repetere: Quæris quid feci ô Præses? *Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, Pauperes evangelizantur, mortui resurgunt, peccatores justificantur.* Hæc feci ego ô Præses

PARAGRAPHUS LXXXV.

Ioan. 18. 37.

1. POnderata sunt aliquatenus hæc parg. 82.
verba superiùs: & dictũ est his ver- supra
bis, explicatam à Christo Domino Naturam & indolem Regni sui, Regiæq; Di-

gnitatis suæ, quia enim dicebat Pilato se Regem esse, attamen Regnum & si in hoc mundo, non tamen de hoc Mundo,, nec simile aliis Regnis, quæ sunt in mundo, suum esse, consequenterq; alterius generis se etiam Regem esse quàm alii Reges hujus mundi essent: ut hoc intelligeret Pilatus explicationem hanc attexuit Dominus & ait: *Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in Mundum, ut testimonium perhibeam veritati; & omnis qui est ex veritate audit vocem meam,* hoc ergo Pilate & non aliud est meum Regnum veritati in Mundo dare testimonium, veritatem docere, veritatem prædicare, veritatis filios & amatores & cultores & servos regere: & ita hoc meum est Regem esse; talis ego sum Rex in hoc quidem Mundo, sed tamen non de hoc Mundo, quia nulla est cura, nulla conversatio cum veritate, huic Mundo. O verba profundissimi arcani plena, & nunquam satis exhaurienda. Concordant cum hisce Domini ad Pilatum dictis: illa quæ idem Dominus alia occasione dixit Judæis:
Ioã. 8. 31. *Si vos manseritis in sermone meo verè Discipuli mei eritis & cognoscetis veritatem & veritas liberabit vos* quæ sit autem ista liberans veritas, infra explicat dicens. *Si vos filius liberaverit* (à servitute peccati) *verè liberi eritis* Huc etiam respiciunt dicta a Ioanne. *Non erat ille* (Ioannes Baptista) *lux, sed ut testimoniũ perhiberet de lumine.*
Ioã. I. 8. *Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc Mundum, in Mundo erat & mundus per ipsum factus est, & Mundus eum non cognovit: in propria venit & sui eum non receperunt, quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios Dei fieri. his qui credunt in Nomine ejus, qui non ex sanguinibus &c. sed ex Deo nati sunt. & Verbum Caro factum est & habitavit in nobis, & vidimus gloriam ejus gloriam quasi Unigeniti à Patre plenum gratiæ & veritatis.* quæ omnia, nihil sunt aliud, quàm explanatio dicti hujus Christi Domini ad Pilatum ut diligenter expendenti patet, mihi immorari in his propositum non est, alia enim scribendi ratio, nunc in manibus meis est.

2. IESUS in hoc Natus est ut Testimonium perhibeat veritati, O Christiani adeste tam animis quàm auribus, ut quid intenditis vanitati, non huic Christus vester testimonium perhibet, veritatem ille prædicat, quare loquelam ejus non cognoscitis? An ex veritate non estis? & quomodo Christiani, si non Christi estis? qui ex veritate est audit vocem Christi: Si non audit vocem Christi, quomodo est ex veritate Christi? quomodo est testimonium in eo Christi? quomodo portat nomen Christiani.

3. Sunt non pauci Hominum status, qui in hoc Nati, à Deoq; ordinati, & Homines ad hoc in statibus istis positi sunt, ut testimonium perhibeant veritati. Tales quidem arbitror esse Homines Ordinis Ecclesiastici, Pastores Animarum, Prædicatores, Confessarios. Tales arbitror esse omnes Iudices, & jus populis dicentes, inter Reum & Innocentẽ, inter æquum & alienum discernentes, atq; cuiq; quod suum est ex æquo bonoq; adjudicantes; horum omnium condicio talis est, ut ad hoc natos se esse sciant, ut testimonium perhibeant veritati, æquitati, innocentiæ. *Labia enim Sacerdotis,* atq; adeo Cujusq; Principis *custodiunt Scientiam, & legem requirunt omnes de ore ejus.* Mal. 2. 7. Proinde apud eos nihil loci debet habere sanguis, nihil familiaritas, nihil metus, nihil odium, nihil munera, nihil potentia, nihil privati cura; sed ingerentibus se talibus in animum respondere quisq; eorum debet: *Ego ad hoc natus sum & ad hoc veni* ad Officium hoc, in locum hunc, *ut testimonium perhibeam veritati.*

4. Dominus IESUS venit in Mundum ut salvaret genus Humanum. Hæc salvatio duabus partibus constabat. 1. Redemptione Hominum à peccato. 2. Institutione eorundem in via salutis: hæc institutio constabat exemplis, & Doctrinis Christi Unde illud: *Cœpit IESUS facere & docere,* Act. 1. 1. atq; hoc vocat in præsenti suo cum Pilato sermone Testimonium perhibere veritati: Nempè Doctrinam veram & salutarem docere, exemplum vitæ salutaris in seipso præbere: deniq; morte sua homines, à Morte æterna redimere & à peccatis liberare, sicq; Morte sua, veritatem, de Morte sua, à Prophetis prædictam, à figuris depictam, à Patribus speratam & testatam, facere: Venit ergò Christus testimoniũ dare veritati. *Cui Veritati Christus testimoniũ perhibuerit. Vide infra parag 8. 7. n. 3.*
exemplo, Doctrina, Morte

PARAGRAPHVS LXXXVI.

JESV Vocem audit quisquis ex veritate est. Ioã. 18. 37.

SYRO-

STROMATA.

1. AD conversionem hæc vicissim de se enuntiantur: qui est ex veritate audit vocem IESU; qui audit vocem IESU est ex veritate. Nec ratio deest quia IESUS Veritas est: agnoscunt ergo sibi vocem Matris: Sed ubi est ista Generatio filiorũ veritatis? quæ pars Orbis habet populum hunc? Europam, an Asiam, an Africam, an Novum Orbem incolit Gens ista? In Mundo est, de Mundo non est: *Novit Dominus qui sunt ejus* & vix quisquam alius præter ipsum. Attamen nisi fallor valde quotquot habent testimonium à Conscientia & veritate, quod sint Amatores, & servi, & auditores, & factores veritatis, hi sunt ex veritate & ex progenie veritatis, ex familia & sanguine veritatis. Neq; dare est tesseram certiorem Populi Dei, quàm adhæsionem ad veritatem: neq; enim adhærere quisquam potest veritati & esse de familia Diaboli qui est mendax & mendacii Pater: Neq; potest quærere & colere veritatem & esse de Regno hujus mundi, qui fallax & vanus est; neq; potest servire veritati & esse animalis aut carnalis, & amator sui, quia omnis Homo sibi viuens, est universa vanitas, *nec percipit ea quæ Spiritus veritatis loquitur.* [1. Cor. 4. 14.] Quare *magnũ chaos firmatũ est nimis inter* populum veritatis & inter populum vanitatis. [Luc. 16. 26.] Hoc ex fundamento locutus est Dominus Iudæis aliquando: *Qui ex Deo est verba Dei audit propterea vos verba mea non auditis, quia ex Deo non estis.* [Ioã. 8. 47.] quod nihil aliud sonat, quàm illud: *Omnis qui est ex veritate audit vocem meam.* Quod ergò multum desiderare solent homines scire: an sint ex Electis à Deo ad gloriam: non scrutentur multa signa Prædestinationis. Videant quomodo illis conveniat cum veritate quàm robusti & fideles auditores, executores, defensores veritatis, quàm sunt intrepidi Confessores veritatis, quàm ægrè est illis mentiri etiam in minimis, etiam in periculosissimis causis, casibusve? Dico disertè: Servus veritatis, Amator veritatis, est Candidatus beatæ æternitatis. Immo jam inchoavit beatitudinem, quisquis dilexit veritatem. Si enim rectè cogitamus, Beatitudo, est veritatis possessio: scilicet possidere & possideri à veritate. Inde D. Thomas Beatitudinem formalem constituit in Contemplatione primi & summi veri. Doctor autem Seraphicus superaddit Dilectionem. Qui idem Doctor assignat novem gradus, qui sunt in elevato aspectu veritatis, eosq; gradus vel iis gradibus ait respondere Novem Ordines Angelorum. Primus est Advocare veritatem per gemitum & Orationem quod est Angelorum. Secundus est Audire veritatem per studium & devotionem, & hoc est Archangelorum. Tertius est Annuntiare veritatem per Exemplum & Prædicationem & hoc est Principatuum. Quartus est Adire veritatem, per refugium & commissionem & hoc est Potestatum. Quintus est Apprehendere veritatem per Zelum & Aemulationem: & hoc est Virtutum. Sextus est Associare veritatem per sui Contemptum & Mortificationem; & hoc est Dominationum. Septimus est Adorare veritatem per sacrificium & laudem, & hoc est Thronorum. Octavus est Admirari veritatem per excessum & Contemplationem: & hoc est Cherubinorum. Nonus est Amplecti veritatem per Osculum & dilectionem. & hoc est Seraphinorum. Hæc diligenter notanda & exercenda sunt, quia in ipsis est fons vitæ. (Hactenus Sanctus.) Alius quispiam veritatis Amator, talem formavit Orationem: IESU veritas & Prædicator veritatis, fac me nosse veritatem tuam, amare veritatem tuam, Desiderare veritatem tuam, inquirere veritatem tuam, facere veritatem tuam, pati veritatem & propter veritatem tuam, docere & profiteri veritatem tuam, sequi veritatem tuam, defendere veritatem tuam, servire veritati tuæ, liberari per veritatem, perfrui & gaudere veritate tua in æternum. Ex his colligi potest quam necessaria & fructuosa sit homini Adhæsio & Dilectio veritatis.

PARAGRAPHVS LXXXVII.

JESVM Pilatus interrogat: Quid est Veritas? [Ioan. 18. 38.]

STROMATA.

1. HÆc quæstio Judicum est propria *Quid est Veritas?* ab hujus cognitione,

tione, sciunt decernere: quid sit æquitas? æquitas enim veritatem sequitur.

2. Hæc quæstio excidit & obvenit Pilato instar gallinæ quærentis vermiculum in quisquiliis, & incidentem in gemmam pretiosam: quam præterit & pulvere sepelit. Et Pilatus enim pretiosissimā movit supremæq; notæ ac difficultatis quæstionem, sed movit tantùm & abiit. Non erat infelix ex veritate; & ideo non expectavit ut audiret vocem veritatis. Obiter & incidenter in quæstionem mentionemq; veritatis prorupit: Sed animus illi veritatis studiosus & amator non fuit. An fortè indignum & alienum à suā personā putavit cum homine vincto & reo & nullius notæ, quasi per otium & familiariter sermocinari, de rebus, ab instituto, alienis præsenti, nolens etiam Judaicorum Principū exspectantium foris alienare animos, si viderent se moras & sermones blandos trahere cum homine, quem illi suo suffragio cupiebant quàm primùm perire: An se à Causa, & simul à Judæis urgentibus cupiebat expedire, ac ideo præscindens sermonum moras (quorum sibi, ubi placeret, non defuturam credebat facultatem) non exspectato, ad quæsitum suum, responso Christi. Contentus se nihil criminis reperire in Christo abiit ad Judæos expedireq; illos conatur dicens eis: *Nullam ego invenio Causam in Homine isto.* Hæc dicebat ad Judæos forsitan ad Christum rediturus, & responsum de veritate auditurus: Sed interim occasionem quidem ejus rei amisit, in alias autem aliasq; occasiones dilapsus est, ùt fieri amat apud homines fastuosos Præsidentes, aliorum maximè Mediorum Cōtemptores Præsides, quibus nè pili quidem est alienum malum, aliena injuria, Pauperum fortuna, & his similia longè scilicet à Magnatum statu jacentia.

Luc. 23. 4.

3. Liceat ô Domine Quæstionem à Pilato motam & desertam, apud te promoveri à nobis, qui utcunq; veritatis studiosi sumus, esse certè debemus, cùm salus nostra à veritate unā sit, liceat quærere ex te: *Quid est Veritas?* atq; ut meum sensum clariùs explicem, neq; à Pilati desiderio, occasione saltem recedā, de illa veritate, quid sit? quæro, ad cujus testimonium te in mundum venisse, ex ipso te ad Pilatum loquente, audio. Non arbitror te venisse ad dandum testimonium veritati, de qua disserit Plato, disputat Aristoteles, Scholæ Philosophorum disquirunt. Hæc veritas testimonio tuo non eguit, nec te istis intricari opus aut dignum fuit. Aliam veritatem tu propositam habuisti, cui ut dares testimonium, venisse te in Mundum A dixisti. Quid est igitur veritas ista? Quæ est ista veritas tuo digna testimonio, tuo discenda Magisterio? Quantum capio, quantum sapio, hæc veritas, de qua Christus venit testari, multipliciter potest assignari.

Prima est veritas Divinæ Naturæ, Essentiæ, Existentiæ. Christus enim docuit Deum esse, ac Judæos quidem docuit Dei Trinitatem, quia jam notam habebant ejus Unitatem Gentes autem docuit Dei Unitatem in Trinitate & Trinitatem in Unitate.

Secunda veritas est Divinæ suæ peculiariter Personæ, Christus enim sicut fuit, ita docuit se esse Filium Dei Unigenitum, Verbum Patris, ex Deo processisse & venisse & missum esse per In- B carnationem in Mundum *ut mundus salvaretur per ipsum.* Ioā. 3. 17.

Tertia veritas Promissionum Divinarū quas plurimas Deus Populo quidem Hebræo primùm, sed per eum etiam omnibus Gentibus per Messiam promisit se præstiturum. Huic veritati Christus testimonium perhibuit, ut satis constat tum ex Evangelio, tum ex Ecclesiæ institutione ac dilatatione, gentiumq; ad fidem vocatione & salute. Impletum est enim per Christum, illud: *In semine tuo benedicentur omnes Gentes* Unde verissimè Philippus ad Nathanaëlem dixerat: *Quem scripsit Moyses in, lege, & Prophetæ invenimus JESUM, Filium Ioseph à Nazareth.* Similiter & Andreas Petro, eodem spi- C ritu dixit: *Invenimus Messiam quod est interpretatum, Christus.* Gene. 22. 18. Ioā. 1. 45. Ibidē. 41.

Quarta veritas huic vicina Prophetiarum, quæ omnes sicut in Christum collimabant, ita in Christo, & per Christum impletæ sunt. Unde ait Dominus Iudæis: *De me*, ait, *ille Moyses scripsit.* & alias cùm in Synagoga locum Isaiæ Prophetæ legisset: *Hæc* ait *Scriptura hodie impleta est in cordibus vestris* Deniq; ait: *Non veni solvere legem aut Prophetas, sed implere.* Consonat Apostolus scribens ad Hebræos: *Multifariam multisq; modis olim Deus loquens Patribus nostris in Prophetis: novissimè his diebus locutus est nobis in filio per quem fecit & secula.* Ioā. 5. 46. Ioā. 4. 21. Matt. 5. 17. Hæb. 1. 1.

Quinta veritas Figurarum, quæ innume- D ræ erant in illa lege, & omnes impletæ sunt in Christo. *Omnia* inquit *in figura contingebant illis*, priscis scilicet Iudæis, at Christus veniens & figuras re ipsa complens,

plens ostendit veritatem in Figurarum involucris latitantem: perhibuitq; testimonium veritati adumbranti, veritate adumbratâ in luce exhibitâ.

Sexta veritas est Disciplinæ & Doctrinæ A Cælestis: quam Christus docens testimonium perhibuit veritati: Unde illi
Joan. 3.2. dictum à Nicodemo: *Rabbi scimus, quia à Deo venisti Magister.* Similiter & alii Le-
Matt. 22 gisperiti fassi sunt: *Magister scimus, quia*
16. *verax es & viam Dei in veritate doces.* Hanc veritatem Doctrinæ confirmavit Dominus Miraculis & Morte. Miraculis qui-
Joan. 10. dem ut ipse testatur: *Si verbis meis non*
38. *creditis, operibus credite.* Morte autem, ut etiam ipsemet Dominus significavit: dicentibus enim Judæis quodnam signum faceret, quia doceret & pro templi Divini honore zelaret, respondit, alias qui-
Joã.2. 19. dem sic: *Solvite Templum hoc & in triduo reædificabo illud, quod dicebat de Templo Corpo-*
Matt. 12. *ris sui* aliâs verò. *Generatio hæc prava si-*
39. *gnum quærit & signum non dabitur ei nisi signum Ionæ Prophetæ.* Huic eidem Doctrinæ testimonium perhibuit Dominus vitæ suæ innocentissimæ exemplo: ut etiam B
Jo. 8.46. ipse dixit Iudæis: *Quis ait ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?* Atq; hanc nisi fallor Dominus noster cælestis doctrinæ veritatem, ut testimonio suo firmaret, hoc est ut doceret & traderet, utq; Ecclesiam suam ejusdem futuris seculis Magistram tanquam Columnam & Firmamentum veritatis institueret, Spirituq; suo Sancto, spiritu inquam veritatis eam dotaret, venisse se, atq; in mundum natum esse asseruit Pilato: eamq; haud dubiè eidem, si perseverâsset audire, explicasset, docuissetq; illum quænam credenda, quæ agenda, quæ vitanda, quæ prosequenda hominibus sint, quotquot salvari in vitamq; æternam C introire cuperent. Neglexit audire hæc Pilatus utinam non habeat plurimos ex Christianis etiam in hac negligentia imitatores!

4. Quid est veritas? Medullitùs tenenda & semper usurpanda quæstio. Audis mala de altero, ne crede, suspenso assensu quære: quid est veritas? Audis tuas laudes, ne crede, quære. quid est veritas? Audis aliqua laudari tuo grata palato, nè appete, quære: Quid est veritas? Audis te affectum injuriâ, detractum tibi, ardes in vindictam; ne D crede; sustine, quære: quid est veritas? Magnum est scire quid sit veritas, & quid sit vanitas?

PARAGRAPHUS LXXXVIII.

JESUS Galilæus & Galilææ Perturbator Lu. 23. 5.

STROMATA.

PRæter spem atq; Mentem Iudæorum, Pilatus prodierat ad Iudæos, pro Iudice & Damnatore, IESU, testis ejus probatæ sibi innocentiæ, nullius in eo compertæ à se nequitiæ atq; ad damnandum causæ. Commota est improbitas non dejecta, graviorem admovit Machinam, & recentiore exemplo nondum coalitam cicatricem, exasperare laboravit: Non ita multum temporis erat, ut Galilæi aliqui seditione motâ facessiverint repetito negotium Romanis in Judæa. Oderant Romani eô nomine Galilæos, utpote Rebelles, Pugnaces, factiosos, jugum pati nescios & ad novandas res factos assuetosq;: Pilatus nominatim infensus erat, tum ob prædicta, tum ob inimicitias cum Herode, ideoq; miscuerat Galilæorum sanguinem in sacrificiis suis, faciens & ex ipsis victimas: quid igitur improbi Principes agunt, ut expugnent animum Pilati, ut infensi Christo faciant; Galilæum esse, in Galilæa versatum, motus Populi inibi fecisse, & usque ad Caput Provinciæ, Hierosolymam cum turbis suis turbatoribusq; penetrâsse: videret ergo Pilatus quid agat, & an nullam in Christo causam inveniat? Quis non credat Pilatum ita alioqui dispositum hoc admoto ariete non illico expugnandum, & in damnationem Christi declinandum? At non tanti fuit Pilato paucula illa ex Christo de Regno ejus deq; veritate audisse, tâti intererat errore potiùs, quàm malitiâ malum fuisse. quo credebant Judæi Pilatum Christo infensiorem reddendum, hoc invenerunt Pilatum se se à Christi causa penè penitus extricasse. Nam ubi Pilatus audivit Galilææ mentionem, Christumq; Galilæum & de Herodis Regis potestate, Herodem ad manus Hierosolymis commodè adesse invidioso & iniquo judicio sese liberare statuit, ac specie juris sui in subditum Herodi asservandi, Christum Herodi remisit.

2. Commovere populum IESUS dici-

tur ab Judæis, hoc quidem verè dicitur, si ex vero sensu & affectu diceretur. Revera enim commovebat Dominus IESUS populum, non tamen ad Rebellionem Romanam, sed ad Diabolicam. Cōmovebat & commonebat populum transmigrare ab errore ad veritatem, ab iniquitate, ad Justitiam, à terrâ ad Cælum, à Moyse ad Messiam, à lege ad gratiam: à Figurâ & literâ ad rem ipsam & ad Spiritum. Hic sensus verus est, at non Iudaicus.

PARAGRAPHVS LXXXIX.

Luc.23 7 *JESVS Herodi remittitur.*

STROMATA.

1. REmissus est (ut Dixi) Christus Herodi, tum quia ejus ex Provincia ac proinde subditus juriq; ejus obnoxius. tum quia Pilatus nolebat novarū dare causam offensarum Herodi, si ejus subditum damnasset ad mortem, presente etiam tum Herode. Tum quia cupiebat sic conciliare Herodem, uti & factum est. Tum quia amoliri à se iniquum judicium & importunos Iudæos volebat. Tum quia credebat Iudæos tædio aut pudore affectos, destituturos à Causa, nec concursaturos ad Tribunalia, sed vel dimissuros vel ipsos oppressuros Christum seq; fore liberum. Tum quia sperabat aut etiam optabat Christū Herodis quoq; judicio absolvi sicq; suum de Christo judicium approbari, ac Iudæorum iniquum postulatum invidiamq; & nocendi libidinem infringi.

2. Malè-politicorum, & ambidextré incedentium, deq; amphibiorum genere productorum Hominum, Principum, Magistratuum, Iudicum, aliorumq; generum hic mos est, nec Deum lædere, nec Dæmonem irritare: placere omnibus, ancillari iniquitati sine tamen scilicet præjudicio æquitatis. trahere moras, ludere in alieno corio, producere impensas, multiplicare cōtroversias, nodos in scirpis ostendere, specie alieni Honoris innocentem vexare, periculis, vexationibus, damnis exponere. hæ sunt prudentiæ Pilatorum Politicorum novellorum. O Pilate utinam cum tuis artibus esse desiisses. sed nunc oderunt te omnes, imitantur utinam non omnes! Tu Gentilis Christum iudicasti, sed Christiani tuâ ex disciplinâ progressi non aliter in Christum decernunt. ita qui te unum Gentilem Pilatum execramur, multos Christianos Pilatos habemus, ad quos causa viduæ non ingreditur: apud quos pupilli in oculis devorantur: apud quos injuriâ affectus à potentiori insuper affligitur: apud quos qui passus est damnum, pati etiam ampliùs infelici conventione, atq; condonatione extortâ compellitur, nè fortè justo scilicet Iudicum politicorum judicio, totius causæ ruinam subeat. Et videri volunt beneficio affecisse calamitosum, quia ad se rejecerunt, quia ad alium iniquiorem transmiserunt, quia non totum sed partem eripi, scilicet adlaboraverunt. Interea Pilatus Herodi ancillatur, Herodes gaudet reconcillantur mutuò inimici ambo in Christum, quem produnt, quem perdunt, in cujus corio & fortunis & vita ludunt ad satietatem usq; periniqui. Sic sic quotidiana est in aulis, in palatiis, in prætoriis injuria Christi, vexatio justi, oppressio Innocentis, ut etiā jocus sit, prudentia sit, res perquàm optimè gesta sit, quia per sapientiam & artes Pilati veteres, Novi Pilati & novi Herodes, amici facti sunt, perdito pauperculo innocente, quasi non sit qui requirat sanguinem, qui reservet lacrymas, qui audiat gemitus, qui judicet justitias! O nolite errare Potentes: *Deus Iudex est. Iustitias judicans.* Ps.7.12. Concinnate ut lubet manibus vestris injustitiæs: est qui dissolvet concinnatas, quoniam Deus ad judicium omnia adducet; & tunc respondebit unicuiq; justitia sua.

PARAGRAPHVS. XC.

JESV adducto sibi gaudet Herodes, ac multis interrogat & signum à Christo fieri sperat. Lucæ 23. 8.9.

STROMATA.

ASsignat expressam causam Herodiani gaudii Lucas cum ait: *Herodes viso IESU gavisus est valde, erat enim cupiens ex multo tempore videre illum.* Quin & ultra hujus ipsius cupiditatis causam assignans subdit. 1. *Eò quòd audierat multa de eo.* 2. *Et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.* 3. Nec ab

Nec ab re est, gavisum fuisse Herodem,
ob delatum sibi honorem, istâ Christi
transmissione à Pilato. 4. Habebat e-
tiam multiplices contemptus Herodes de
Christo, cujus mira opera audiebat, ut A
sunt longæ Regibus aures: inter alia
tradunt Evangelistæ dictitasse Herodem:
Mar. 6. *Ioannes quem ego decollavi surrexit & Virtutes*
94. *operantur in illo.* ergo cupiebat de facie
nosse Christum, essetné verè Ioannes &c
5. Optabat etiam Herodes aliquorum à
Christo factorum miraculorum, rationē
vel modum sive audire, sive videre: ut
Ioā. 2. 9. quomodo *in Cana Galilææ ex aquâ vinum esset*
Matt. 8. *factum* à Christo? quomodo *imperasset ven-*
26. *tis & mari* tranquillitatem? quomodo *su-*
Matt. 14. *per aquas maris ambulasset?* quomodo pau-
25. cis *panibus multa millia saturasset?* quomodo
Mar. 8. 9. absens & Dæmonia ejecisset, & morbos
sanasset &c. Nec dubitem conquisitos
sub id tēpus adductosq; cæcos aut claudos B
qui in conspectu Regis à Christo sanarē-
tur. Eam ob rem Herodes interrogabat
IEsum sermonibus multis curiosè sciscitans
hæc & illa, quæ, talibus ingeniis,
quale in Herode fuit, usitatum est quære-
re & appetere. Ergo quæsiuit: unde illi
esset peritia ista, miracula parandi, quem
in eis modum servaret; haberetné cum
quo Dæmonio commercium; an artem
sciret? novisset ne Baptistam; an ipse
esset; quâ de causâ reddidisset se exosum
Iudæis, quòd eum mori cuperent; cur se
se aliquo prodigiò non liberaret à vincu-
lis, à manibus, à morte? An eum virtus
& ars sua defecisset, in manibus eorum,
Iud. 16. 20 sicut Samsonem apud Philistæos? An i-
pse esset, an sciret illum puerum, propter C
quem opprimendum, Pater suus Herodes
Matt. 2. 16 magnus, occidi jussisset infantes Bethle-
emiticos; quomodo tunc evasisset ne-
cem? An cuperet per se absolvi à pericu-
lo? si cuperet, faceret signum aliquod
mirabile festivum &c. Has similesq;
probabile est, fuisse interrogationes He-
rodianas.

Luc. 8. 6. 2. Gaudet Herodes viso IESU, sicut
quandoq; gaudet terra petrosa accipiens
bonum semen: sed non fert fructū, quia
non habet humorem.

3. Gaudet Herodes viso IESU, quia
sunt non pauci nec raro, qui libenter cū
bonis conversantur, & bonos sermones
eorum audiunt, sed non emendationis
suæ gratiâ, sed decori cujusdam & hone-
stæ voluptatis. & quidem ex illorum bo- D
norum conversatione credunt sibi ali-
quid afflari bonæ opinionis apud alios,
& vitæ non improbæ.

4. Gaudet Herodes viso IESU, sicut
solent Auari & Numipetæ Patres-famili-
as ex concursibus Hominum ad aliquas
pias solennitates, lucelli sui occasiones
captare, atq; venari.

5. Sperat Herodes ab IESU signum
factum videre; quandocunq; peccator,
à peccatis quidem in vitâ suâ non vult
cessare, in morte autem sua sperat gratiā
pænitentiæ finalis à Deo obtinere. O
Herodes, malè viuere vis, & tamen mo-
ri bene cupis? signum à Christo fieri,
videre speras, sterilis est ad talia signa
Christus. Promisit quidem veniam pæ-
nitenti, sed tempus non permisit pænitē-
di, tempore ad viuendum benè, indulto,
abutenti: noluisti vivens ad bonam vi-
tam deduci: quâ fronte moriens vis
in bona vita collocari?

PARAGRAPHVS XCI.

IESV Herodi nihil respondit. Lu. 23. 9.

STROMATA

1. QVomodo Verbum Herodi respō-
deret vocem, per quem amise-
rat vocem? *Ioaunes Vox VERBI claman-* Ioann. 1.
tis fuit: hanc Herodes abstulit, quid mi- 23.
rum si Verbum vocale non audijt? Red-
de priùs Verbo, Herodes vocem & audi-
es vocem,

2. Mirantur sæpe homines se conci-
onatores utiles, & ad cor loquentes non
habere; ademistis ô Auditores concio-
natoribus vocem. Optatis vobis dici
placentia, affertis aures prurientes, fu-
gitis salutaria prædicantes, nova & in-
audita, lepida & allegorica, mordacia &
sarcastica, alludentia & illudentia stipa-
tis effutientes, & miramini quòd taceat
ante vos IESVS? Reddite libertatem Dei
Verbo quod alligastis; amate & quæ-
rite veritatem quam à Corde ablegastis;
utilia magis, quàm nova exquirite; non
qui festiviùs, sed qui salubriùs di-
cant amate; non qui se ipsos, sed qui
Christum prædicant stipate, non qui ve-
stra sed qui vos quærunt, quærite; & vi-
debitis atq; audietis, veritatem claman-
tem non solùm loquentem inter vos.

3. Ferunt, vulpes, animalibus vocem
adimere & sanè, fauces atq; guttura pri-
mò invadunt vulpeculæ. Herodes vul- Lucæ 13.
pes erat Domini ipsius judicio, fauces 32.

presserat & oppresserat Domini, non nece tantùm Præcursoris, sed etiam nullo profectu ex prædicatione Joannis, ideò verbum responsionis à Domino audire non meruit.

4. Habet vulpes intolerabilem fœtorem. Herodes enormi incestuosoq; adulterio etiam tunc fœtebat, quod etiam homicidio firmaverat, quomodo tam tetrum odorem halanti vulpi isti, castissimus IESUS responderet, cujus innocens os, tam fœdus odor premeret. Ora certè claudunt non aperiunt Homines, dū graves sentiunt uspiam odores.

5. Non respondit Dominus Herodi Verbum, ne morti suæ vel moram injiceret vel poneret impedimentum. Si enim verbo Herodem demulsisset ad liberandum se provocâsset. quod ordinationi Divinæ non expediebat, nec saluti humanæ, quæ tractabatur, conveniens erat.

PARAGRAPHVS XCII,

Lu.23.10. *JESVS á Judæis constanter sed frustra accusatur.*

STROMATA.

1. NOn deserebat Judæos nequitia & pertinacia, & si deserebat causa & causæ Justitia. Non audiebantur à Pilato, rejiciebantur, neq; tamen dimovebantur. Contempti sunt ab Herode, nec auscultatione aut responso dignati, nihilominus constanter suam sunt accusationem prosecuti. Prô! quod est dulcedinis in malitiâ & nocendi libidine? Prô! quod roboris indit animis adulta in animo ira, ad nocendumq; obstinatè accensa?

2. Constanter Iudæi stabant accusantes IESUM, sed qui defenderet IESUM, nemo constans stabat. Vacillavit, tandemq; & collapsus est, in statione sua Pilatus, & quid commemorem quòd prodiderit Judas, deseruerit Discipulus, abnegaverit Petrus? Semper semper robustiores habet mala causa Patronos, quàm bona causa Defensores. Pauci enim sunt, qui bonum bene ament, qui propter bonum pati non recusent. Quid quòd nec bonum adeò robustos requirit, utpote quòd ipsum se consistere sufficit. Malæ causæ & in sese jacenti Patroni validi opus fūt. Bona causa seipsa stat, seipsam tuetur, tandem tandem bona causa triumphat. premi potest, impeti potest, oppugnari potest, at opprimi & excuti, at expugnari non potest.

A Inde etiam observare licet, Deum in causis suis lentiorem esse & quasi negligentiorē, Diabolū cōtra mirè strenuū mirè sagacē, acrē, robustum, vigilantem, violentum: Sed fortior tamen est Deus languens ac infirmus Diabolo acri, & robusto, efficacior est Dei negligentia, omnibus Diaboli vigilantiis, & violentiis. Quod enim *infirmum est Dei, fortius est omnibus & Hominibus* & Dæmonibus. Stent 1.Cor. 1. 25. ergo quantumlibet constanter Principes apud Herodem accusantes IESUM, taceat pro se IESUS; dormiat in suâ causâ; spernatur ab Herode; illudatur ab satellitibus & exercitibus; vendant traditores; deserant discipuli; abnegant

B Petri; fluctuent nec consistant Pilati præsides; dissimulet aut etiam negligat Deus; tandem tamen bona causa triumphabit, & ponentur *inimici Christi terram* Psa.71.9. *lingentes* scabellum pedum ejus, & reddentur Christo (sicut olim Iobis, qui Christi in hoc figura fuit *omnia duplicia* Iob.42.10 aruntq; benedicta magis *Novissima ejus, quàm fuerunt prima.* & 12.

PARAGRAPHVS XCIII.

JESVM Herodes sprevit cum Exercitu suo. Lu.23.11.

C

STROMATA.

1. MOre hôc Divitum & Magnatum factum est, ut sperneret Herodes IESUM, aulaq; tota Herodiana, quæ enim est magis propria indoles Aulæ, Dominorum & Aulæ sectatorum, quàm contemnere bona & bonos; Exeat aulâ, qui vult esse pius. Caula & aula Symbolizant Nominibus; quales in Caulis tales in aulis. Miraculum est Aulicus vel modicùm pius: habent colorem quandoq; ac speciem, sed virtutem ac veritatem non item. Et sanè quid supersit virtutis, ubi spernitur Dominus virtutis? Ar-

D ctæ sunt & arctantes Dei leges: quibus licentia, & potestas atq; copia claudi non fert: suo non Dei arbitrio metitur omnia. Agendorum, regula non Dei voluntas est, sed propria nec post rati-

onem sed

onem sed post appetitum curritur, quid ergo Aulæ & Deo potest esse commune? Contemptuum ergo Divinorum Aula locus est, sperni IESUM in Aulis lex est! Deniq; ideo nimis verè dictum est. plu- A res à latronum crucibus quàm à principum Domibus Deo prædas obvenire, certè Christus qui tot in Passione Palatia obivit, nullum suas ad partes in eis acquisivit: immo isthic Petrus manens

Lu.22.55 periit; abiens, revixit. Ubi autem cum Latronibus crucem ascendit, inter duos unum Prædicatorem & defensorem in-

Luc23.41 nocentiæ suæ invenit. En in Aulis omnibus omnes Christi Persecutores reperti sunt: in Cruce autem inter latrones testis Christi & cultor inventus est.

2. Prægnantia & fæta atq; ut vocant caudata sunt peccata Magnatum atq; Principum: Discant hoc ab exemplo Herodis hujus: sprevit ille IESUM sprevit mox totus exercitus ejus. Si se He- B rodes Defensorem IESU exhibuisset, universus exercitus ejus pro IESU defensione incubuisset. Tales sunt Principum omnes actus, ut quàm in partem illi inflectuntur, eodem statim universi subditi & asseclæ declinent; Regis ad exemplum totus componitur orbis. Paucissimi sunt Reges in orbe: sed quales hi paucissimi, talis totus orbis. Si essent hi paucissimi etiam optimi, totus orbis mox esset optimus. Sed quia ex his paucissimis longè pauciores boni sunt, ideo totus orbis pessimus est. Nulli viri Apostolici tam sunt felices in Hominum conversione ad Deum, in promovenda Dei gloria, in Regno Christi, & virtutis stabiliendo, quàm principes essent, si C boni esse vellent. Eo solo quòd boni essent, ipsi, bonos facerent alios omnes suos. Quod non possunt præstare, millenæ conciones, Catecheses, industriæ, libri, monita, Consilia Magistrorum spiritualium & Ecclesiasticorum Pastorum, hoc præstaret sine illo labore & conatu Unius Principis virtus & bonum exemplum. Efficacissima Concio Principis vita, immo voluntas & nutus: at perinde in malam atq; in bonam partem! Advertant ergo Principes & in dignitate ac potestate positi, se non sibi solis bonos aut malos esse nec solos, incomitatos ad Cælum vel infernum pergere.

3. Nihil respondentem IESUM sibi spernit Herodes: Animi enim Principum faciles sunt ad offensam; non ma- D gnis opus est delictis umbras ipsas in offensas trahunt. Vix autem ulla re citiùs aspernantur, quàm si quem videant non ad mentem suam, nec ad normam suam se fingere. Si locutus fuisset IESUS Herodi placentia, in delicias transiisset: non respondit verbum, non respondit ad placitum, non demulsit palatum, non indulsit ingenio, spretus est continuò & illusus, & abjectus explosusq;, oportet ut Principi respondeat, qui vult placere principi, qui non respondet non placet.

PARAGRAPHUS XCIV.

JESUM Herodes illudit indutum veste albâ. Luc.23.11

STROMATA

1. Et hic Aularum mos est pejor priore; illudere nimirum IESUM, explodere virtutem; Deum & Divina jocum facere. Parum est quod ignoretur Deus & Divina in Aulis; parum quòd negligantur ea quæ sunt salutis & cultûs Divini, parum est, quod contemnantur, illuduntur etiam & erubescuntur, & probri loco sunt, & inter scelera reputantur. Prò! quanta inferni & Aulæ vicinitas! quanta similitudo! Non errabo, Aulas esse ut plurimum infernî seminaria; Damnationis vivaria; periturorum sodalitia; reproborum Regna; scholas & Gymnasia Gehennæ; Dæmonum Domicilia; Saginam & sagenam Tartari. Nam si quis veritatem diligẽter expendat, occupationes aulicas & Diabolicas simillimas esse inveniet. Peccant Dæmones, peccant & Aulici, exsulat ab infernis probitas, exulat & ab Aulis, insuper & contemnitur & irridetur, & pudori est. Exsultant Dæmones in scelere tam suo quam alieno, exsultant in Aulis similiter, certamenq; scelerum est & laudi est vincere; pudori, succumbere, pudet non esse impudentem. Ita status Aulæ pejor est statu inferni, Nã in inferno multantur scelera in Aula præmiantur. Nullus est peccandi finis inferis, nullus & in Aulis. Noctes diesq; peccando traducuntur. In inferno aut Dæmones sunt aut Dæmonum mancipia homines, à Dæmonibus in scelera & in pænas præcipitati. in Aulis quoq; aut sunt qui peccant, aut qui peccata, imperant, laudant, svadent, juvant, tuentur, excusant, prædicant exemplo præe-

& sequentium post se in eosdem Diaboli laqueos & cruciatus, trahunt greges. De inferni incolis scriptum est in
Ps.48.15 psalmo: *Sicut oves in inferno positi sunt, Mors depascet eos:* seu Mors pastor eorum erit. De Aulæ inhabitatoribus idem omnino dici potest: Oves sunt, sed olent hircum, positi ad hoc ut peccent in inferno superiori, nec desinunt nisi à morte rapti in mortē secundam, morte æternā pascendi & depascendi præcipitentur. &c.

2. Herodes JESUM veste alba, id est stultorum vestitu insanorumq; induit. Ita nimirum quicquid cæleste est improborum in mente fatuum sonat. Bene Gregorius explanans illud Iobi dictum: *Deridetur justi simplicitas,* ait: Hujus
Iob.12.4 mundi, (de cujus Pullis Herodes fuit & ejus Aula) Sapientia est, cor machina-
Greg.l.10. tionibus tegere, sensum verbis velare:
mor.c.16 quæ falsa sunt vera ostendere, quæ vera sunt falsa demonstrare. Hæc nimirum prudentia usu à juvenibus scitur, hæc à pueris pretio discitur: hanc qui sciunt cæteros despiciendo superbiunt: hanc qui nesciunt subjecti & timidi in aliis mirantur: quia ab eis hæc eadem duplicitatis iniquitas nomine palliata diligitur: dum mentis perversitas urbanitas vocatur. Hæc sibi obsequentibus præcipit honorum culmina quærere, adepta temporalis gloriæ vanitate gaudere, irrogata ab aliis mala multipliciùs reddere, cum vires suppetunt, nullis resistentibus cedere, cùm virtutis possibilitas deest, quidquid explere per malitiam non valent, hoc in pacifica bonitate simulare. At Contra Sapientia Justorum est, nil per ostensionem fingere, sensum verbis aperire, vera ut sunt diligere, falsa devitare, bona gratis exhibere, mala libentiùs tolerare, quàm facere, nullam injuriæ ultionem quærere, pro veritate contumeliam lucrum putare. Sed hæc justorum simplicitas deridetur, quia ab hujus mundi Sapientibus, puritatis virtus fatuitas creditur. Omne enim quòd innocenter agitur, ab eis procul dubio fatuum putatur: & quicquid in opere veritas approbat, carnali sapientiæ fatuum sonat. Quid namq; stultius videtur mundo quàm mentem verbis ostendere nihil callida machinatione simulare, nullas injuriis contumelias reddere, pro maledicentibus orare; paupertatem, quærere, possessa relinquere, rapienti non resistere, percutienti alteram maxillam præbere?) Hæc sapientissimus Sanctus de sapientiæ Christi moribus, & de ejusdem apud mundi sapientulos conditionibus. Ejus rei totius illustrissimum exemplum habemus in hac Christi apud Herodem tanquam fatui illusione, ad quod exemplum respicere debent, quotquot Christum verè induere, id est imitari, seriò, & ex toto volunt. Gloriosum enim Christum, mirabilem, amabilem, & per ora Hominum prædicabilem amplecti, magnum non est neq; Christianum, multòq; minùs perfectorum: sed amplecti & sequi & profiteri Christum, pauperem, dolentem, contemptum, pro insano, samaritano, pro peccatore, pro seductore, pro PseudoPropheta, pro energumeno & indiabolato, pro blasphematore, pro fatuo, pro stulto, habitum, illusum, derelictum, opprobriis & ingratitudine saturatum, inter latrones deputatum, latronibus postpositum, ad mortē damnatum in Cruce affixum: hoc demum est Christianum, hoc perfectum, hoc Apostolicum! Nos inquit Unus Apostolorū *prædicamus Christū, Crucifixū Iudæis scandalū, Gentibus stultitiam.* In talis Christi 1 Cor.1.23
tali imitatione, dilectione, professione, veram esse & propriam Discipulorum Christi Sapientiam qui nescit, nihil in Christi lege, nihil scit, qui non vult, Christianus esse non vult; qui erubescit, Christum erubescit; qui insanum putat & indecens Christum negavit: *Et, ni il arbi-* 1 Cor.2.2
tratus sum ait idem ille Apostolus, *me scire* Gal.6.
inter vos, nisi JESUM & hunc Crucifixum, Et 14.
alibi. *Mihi autem* ait *absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri IESU Christi per quem mihi mundus Crucifixus est, & ego mundo:* Bene Greg.l.27.
hoc ipsum Gregorius idem Magnus: Si mor.c.27.
veraciter sapientes esse, atq; ipsam Dei sapientiam (quæ Christus est) contemplari appetimus, stultos nos humiliter agnoscamus, relinquamus noxiam sapientiam, discamus laudabilem fatuitatem. Hinc quippe scriptum est: *Stulta mundi* 1. Cor. 1.
elegit Deus, ut confundat sapientes. Hinc rur- 27.
sum dicitur: *Si quis videtur inter vos sapiens,* 1. Cor. 3.
stultus fiat ut sit sapiens. Hinc Evangelicæ 18.
Verba Historiæ testantur. quia Zachæus cùm videre præ turba nihil posset *Sycomorum arborem ascendit,* ut transeuntem Do- Luc.19.4.
minum cerneret. Sycomorus quippe, ficus fatua dicitur, pusillus itaq; Zachæus Sycomorum subiit & Dominum vidit: quia qui mundi stultitiam humiliter eligunt, ipsi, Dei sapientiam humiliter contemplantur. Pusillitatem quippe nostram ad videndum Dominum, turba præpedit, quia infirmitatem humanæ mentis, ne lucem veritatis intendat, curarum secularium tumultus premit, sed prudenter Sycomorum,

comorum ascendimus, si provide eam quæ divinitus præcipitur stultitiam mente tenemus similia SanctoGregorio docet venerabilis Beda, tractans id ipsum Zachæi exemplum: Hæc est (ait) Sapiens illa stultitia, quam de Sycomoro publicanus quasi fructum vitæ legerat, rapta videlicet reddere, propria relinquere visibilia contemnere. pro invisibilibus etiam mori desiderare, Domini vestigia sequi concupiscere. &c.) Hæc est Sapientia vera quæ trahitur de occultis: hanc mūdus non capit: hanc sapientia Incarnata docuit, hanc edocti Christi Discipuli mundum Crucifigunt sibi, & crucifiguntur mundo, stulti propter Christum. prudentes in Christo. Hujus sapientis stultitiæ Christus antesignanus est, ejus specimen in Herodis Palatio edidit, & omnes volentes se sequi ad eadem calcanda vestigia invitat &c.

Beda. l. 5. in c. 77. 26. Lucæ.

3. Mos est Magnatum, ut quasi ad levandum, curis magnis, publicis juxta, & privatis animum, alant inter familiam vel nanos vel fatuos, atq; moriones, quorum inepte, fatue, libere, lepide, dictis, factisve, recreentur, injuriis & irrisionibus, atq; contemptibus & querelis delectentur. Hos ad honoratioris familiæ discrimen, atq; ad fatuitatis publicandæ notā, ridiculo & peculiari insolitoq; vestitu induunt. Ad talium Hominum tribum Dei Filius Christus Dominus apud Herodem ejusq; familiares pervenerat: ideoq; fatui & morionis instar, veste talibus propriā, albā nimirum (de gentis & temporis illius more) ipsum illusit & vestivit. O fons Sapientiæ atq; Domine scientiarum IESU mi: te de tribu fatuorum propter justitiam & veritatem, videmus nos servi atq; imitatores tui: Videmus & dolemus, rem indignam ducimus dicimusq; & juste quidem atq; recte, sed tamen nisi ego fallor plurimùm in mentis tui notitiā, eligeres tu mi Deus infatuate ad exemplum nostrum habere nos imitatores tui, in hoc fatuitatis & stultificationis ab hominibus jure injuriā forte nobis illatæ passu. Quid enim tam decet nos, quàm agnitio & professio stultitiæ fatuitatis, ignorantiæ, errabilitatis, defectuositatis, ineptitudinis, qui toti ita hisce miseriis scatemus, ut ex eis compositi conflatiq; videamur. Non est momentum vitæ nostræ in quo natura nostra, de nihilo sumpta originis suæ indolem non ostendat, defectionis & fatuitatis, & malignitatis, & infirmitatis nativæ fructum non germinet: ut quisq; de se, cum Salamone plusquam jure profiteri teneatur illud elogium *Stultissimus sum virorum.* Et tamen ab agnitione, à confessione, stultitiæ ineptitudinisq; propriæ, à modesta ejus si in nobis notetur, toleratione, tā obstinatè tā lōgè tātis conatibus refugim9: ut si omninò impossibile, & contra omnia naturæ nostræ de nihilo tractæ principia, sit deficere, errare, imò; defectæ deprehēdi ac de peccato argui. Ita neq; exemplum Christi, neq; Naturæ pondus, neq; æquitatis meritum, nos in veritate deducere, & in amore atq; professione fundare potest. Quo fit ut humilium corde. ut amatorum justitiæ, imitatorum Christi genuinorum, tanta sit paucitas atq; raritas: insculpi omnes in uno annulo (quod quidam in alio genere dictitabat) ut possent.

A

4. Non semper novit malitia quid agat. Nocendi præsertim libido, dum vult obesse, prodest. Illudere voluit Christum nequitia. & veste albā ideo vestivit ut insanum ostenderet. Et ecce Innocentem innoxiumq; ac sine noxa dimittendum testata est. Candor innocentiæ Symbolum est: lucis amicus color, veritatis testis, puritatis ac simplicitatis assecla. Agnovit hoc in eo Christi vestitu etiam Pilatus: & ex eo argumentatur inferiùs contra Iudæos pro Christi innocentia: *Remisi vos (inquit) ad Herodem;* qui & ipse nullam invenit mortis in Christo causā: *nunc ecce nihil morte dignum actum est ei.* Baptismo qui tinguntur candidā veste induuntur Promittit Dominus in cælo quibusdam: *Ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt.* Martyres, veritatis testes dicuntur *Lavisse stolam suam in sanguine Agni & dealbasse illam.* Angelus, immo Angeli, die Resurrectionis Dominicæ, inventi sunt in sepulchro Domini *Candidis vestibus, fulgentibus vultibus apparere.* Intransfiguratione Domini *vultus resplenduit ut sol, vestimenta verò facta sunt alba sicut nix.* Assumpti in Cælum Domini, ejusdemq; venturi ad judicium, Angeli duo apparuerunt albis vestiti prædicatores. Hæc omnia notavit in Christò vestitus albus, esto per malitiam ei collatus, ita ut tunc etiam Dominus dicere potuerit, aut veriùs dixerit Patri æterno suum illud: *Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt.* vel illud Iosephi ad fratres dictum: *Vos cogitastis de me mala, Dominus autem vertit in bonum.* Non abnuerim Dominum veste illa indutum quasi beneficio, (certè Mysterio) affectus ornatusq; esset egisse gratias tum Hominibus, pro insigni contumeliā, tum Providentiæ cælesti, pro publico ac Regio innocentiæ testimonio. Si enim hoc

B

Luc. 23. 25.

Apoc. 3. 4.

C

Apoc. 7. 14.

Ioan. 20. 12.

Matt. 17. 2.

Act. 1. 10.

Lu. 23. 34

Ge. 50. 20.

D

pie ac probabiliter a Domino in celebrioribus injuriis factitatum passionis tempore aliqui sentiunt: nescio cur hanc veste albâ sibi injectâ Dominus præterire debuerit: in qua tam multiplex fructus Mysteriumq; latuerit.

5. Veste candida assumpta Dominus indicare voluit, tū quod innocens omnino pateretur, quicquid patiebatur, tum quod Passionis suæ fructus esse debuerit, dealbatus omnium nostrum in anima vestitus: tum quòd omnium tribulationum nostrarum, & causa & effectus, aut saltem si non causa, certè effectus esse debeat candidus & albus. *Nemo vestrum* ait Petrus

1.Petr.4. *patiatur ut fur aut homicida aut maledicus: si autem ut Christianus, non erubescat, glorificet*

15. *autem Deum in isto nomine.* En causam tribulationis esse debere candidam, hoc est, Iustitiam Innocentiam, veritatem, Pietatē, Virtutē. At quia sūt, quibus injuriæ & Cruces obveniunt sine illorum malo merito, ob idq; indignantur. & in impatientiæ & murmurationis, & querulositatis, vindicationis, pusillanimitatisq; maculam incidunt: ideo tribulationum nostrarum non tantum causa, sed & effectus debet esse candidus, ut scilicet faciamus cū tentatione proventum non damnum, propter quod monemur. *Omne gaudium existi-*

Iac. 1. 2. *mate fratres cum in varias tentationes incideritis.* qui in tribulatione gaudet veste alba indutus est. ita induebatur Paulus qui di-

2.Cor. 12. cebat: *Complaceo mihi in infirmitatibus meis.*

10. ad id monebatur cum ei dicebatur: *Virtus in infirmitate perficitur.* ad id monebat

Ibid 9. ipse cùm diceret: *Tribulatio patientiam operatur; patientia probationem; probatio Spem;*

Rom. 5. *Spes autem non confundit.* Non confundit

34. quia exhilarat: Vide totum Apostolorū Chorum: *Ibant à Conspectu Concilii* (ejus jussu virgis cæsi) *quia digni habiti sunt pro*

Act.5. 41. *nomine JESU contumeliam pati.* Hæc est mēs Domini nostri, quando nos ad patientiam cohortans dicit. *In patientia possidebi-*

Luc.21.19 *tis animas vestras &c.*

6. Adhuc veste candidā Christus induitur, ut designaret causam suam, esto veluti impii cujuspiam judicaretur, bene nihilominus in fine cessuram: Tandem bona causa triumphat. & Christus in medio injuriarum candidatus incedit: seu præsenti lætus victoriā, seu certæ victoriæ spe firmatus. Et certè insignem Christus reportavit in Aula Herodis victoriam, calcans fastus & plausus & mores mundanorum: tanquam ipsorum in proprio loco, nido & Regno: merito ergo candidatus incedit, triumphatum trahens mundum, calcans fastum, mores illius irridēs, judicia sus deq; habens.

7. Ad literam operabat impleri elogium illud quod Christo sponsa olim prædicens dedit: *Dilectus meus candidus & rubicundus.* Cant.5.10. Erat quidam ille Candidus Divinitate, rubicundus Humanitate, Candidus virginitate & Innocentia; rubicundus Humilitate & verecundia. Candidus in coruscatione miraculorum, rubicundus in prædicatione & fatigatione circa institutionem populorum. Candidus in vita & conversatione, Rubicundus in morte Crucis & Passione. Sed etiam fuit candidus in veste albā apud Herodē, & ejus exercitum: Rubicundus in Chlamide Coccineā apud Pilatum & ejus Milites.

8. Romanorum mos fuit si Magistratum summum ambirent, voluntatem suam tribubus prensatione & vestitus candore declarare, inde Candidati dicti hujusmodi petitores. Ambiebat Christus Regnum, in hoc mundo: & si enim de hoc mundo, neq; hujus mundi. ut supra apud Pilatum ipse fassus est, qui etiā alio loco se se comparat: *Homini qui abiit quærere sibi Regnum & reverti.* Lu.19.12. Ergo testaturus hanc suam voluntatem, prodit ab Herode Candidatus: adeptus porrò Regnū hoc ex parte apud Pilatum paulò post, prodit Coronatus & purpuratus, atq; sceptro adornatus. Quæris quale Regnum ambivit aut invenit? Regnum Dolorum. Imperium Passionum. Regnum à Cruce, de quo Psalmista prædixit: *Dominus regnavit à ligno.* Regnum Mortis. Erat enim Naturaliter Rex vitæ, oportebat enim etiam Mortis Imperium obtinere. Unde Isaias describens eum ferali ligno onustum ait: *Principatus ejus super humerum ejus.* Is. 9. 6. Hoc Regnum prædixit illi Propheta, vel potiùs ipse sibi apud Prophetam. *Ero Mors tua ô Mors & morsus tuus ô inferne.* Ose.13.14.

9. Sprevit Herodes IESUM cum exercitu suo. Ohe Magnates, Ohe Domini! videte quam non soli peccatis dum peccatis. Sprevit Herodes IESUM nunquid solus? & cum eo, Exercitus ejus, quantam turbam incomplicitate traxit? Integrum Exercitū. Si Herodes honorâsset Iesū, honorasset totꝯ ejus Exercitus eundē. sprevit, illusit Christū complicē habet totū Exercitum; Ita Principes, non possunt esse solitam Boni, quam mali.

PARAGRAPHUS XCV.

IESUS;

JESVS Pilato remittitur ab Herode.

STROMATA.

1. REmittit IESUM Herodes. Pilato ut vicariam benevolentiam reverentiamq; præstaret quam sibi in misso Christo à Pilato exhibitam rebatur.

2. Remittit, non dimittit Herodes IESUM eodem spiritu quo & Pilatus miserat, ne scilicet IESUM sine causa morte damnaret, & tamen ejus dimissione Judæorum offensam ne incurreret, sed prudentia seculi in aliquem alium alterutrū periculum devolveret. Tale est refugium Dei causæ, veritati, Iustitiæ, Innocentiæ apud Magnates, de anno in annum, de loco in locum, à subsellio in subsellium, B à judice ad judicem, mittitur, remittitur, donec obruatur, opprimatur, explodatur. Credas omnes in eadem cusos officina in eadem versatos disciplina: non violenta sed tamen lenta oppressione in bonas causas grassatur.

PARAGRAPHVS XCVI.

Luc. 23. 12. *JESVS Herodem Pilatumq; conciliat inter se.*

STROMATA. C

1. PAssionis Christi effectus, fructus scopus & finis est, reconciliatio discordium. ad hoc venit in mundum IESUS ut esset *lapis angularis* committens duos parietes Ecclesiæ surgentis ex gentibus ac Judæis, dissolvensq, parietem qui inter has nationes dividebat. Ab initio ad hoc venit Dominus IESUS *ut faceret utraq; unū*: hoc est cælos & terras superna & inferiora, Gentes & Judæos: ad hoc venit ut conjungeret ima summis, Deum peccatoribus, Angelos hominibus, exules Patriæ, Inimicos Gratiæ: Ad hoc venit ut esset utriusq; fibula mūdi, pacificans omnia restaurāsq; universa. Hoc vero totū immediatissimè peregit Dominus, in Saguine, Passione, Morte sua. In sanguine enim quippe ejus *reconciliati sumus Deo Patri per ipsum*. Et ideo utriusq; testamenti Mediator est, D

Eph. 2. 20.

Rom. 5. 10

dans pacem Dei & his qui prope Iudæis, & his qui longè Gentibus. Meritò ergo & Herodem Judæum & Pilatum Gentilem, ambos Principes Dominus IESUS A conciliat inter se, ut opus suum pacificationis peragat; propter quod etiam Mysterium passus est Dominus inter latrones duos, cum iniquis reputatus, traditus à Judæis, occisus a gentibus: ut neutra pars alteri insultaret, quasi particeps sceleris in Christum patrati non esset: Sed potiùs ut utraq; in eum credens quem occidisset salutē cōsequeretur per eum ipsum sanguinē quem fudisset. Ita ergo venit super Christum benedictio illa, quam ipse alioqui in Pacificos promulgavit dicens: *Beati Pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur.* ipse enim est non tantùm Pacificus noster & sequester Pacis sed etiam ipsa *Pax nostra*, ipsissimus *Princeps Pacis*. Ad quem Principē Pacis non pertinēt ii quotquot de discordiæ fructu vivunt, quotquot cum Deo, cum proximo pacem non habent quotquot, inter pacem habentes linguam tertiam commoventem multos, immo multitudines ipsas concutientem mittere non verentur. Væ illis: Angelus enim malus contra tales: & *spiritus exterminii gladio maledictionis evertit eos.* Tales sunt Carnales, animales, spiritum Dei non habentes qui segregant semetipsos, qui scindunt tunicam Domini inconsutilem, qui rumpunt rete Ecclesiæ atq; Charitatis, Hæretici, Schismatici, inimici veritatis, inimici Crucis Christi, quærentes quæ sua sunt, non quæ IESU Christi, non quæ omnium. O utinam abscindantur, qui nos conturbant qui in modo pacis plantant inimicitias, qui inter fratres in unum habitantes, ponunt scandalum, qui inter Domesticos gratiæ, superseminant zizania discordiæ & fel draconum amarissimum spargunt: qui sunt quasi Domestici & sunt extranei, qua si ex nobis, & non ex nobis, sed sunt contrarii nobis: Socii consolationum, Auctores autem tribulationum; speciem pietatis habentes, virtutem autem ejus omnem abnegantes in se, & eradicantes in aliis: Pharisæi novi nec ipsi viam salutis, viam virtutis, viam perfectionis, viam Disciplinæ introeuntes, & alios qui introire vellent, impedientes absterrentes: non permittentes, retrorsum avocantes, immo impellentes, & filios gehennæ ex eis duplo magis quam ex se facientes.

Matt. 5. 9.
Eph. 2. 14.
Isa. 9. 6.

2. Pax inter Pilatum & Herodem speculum est, malorum conspirationis adversus bonos. Timeant justi, quando pacem inter se faciunt impii. venti marini quando quiescunt, & mare pacatum faci-

unt, tum maximè tempestates nautis imminent. Ludentes Delphini (Marini sues) portendunt naufragia. E contra, quiescunt justi inter impiorum dissidia: olim quando Tyranni Romani sæviebant A in se, vel suos, pacem habebant fideles. Si Herodes cum Pilato non convenisset, alteruter eorum in odium saltem alterius Christum liberasset, convenerunt secum, perdiderunt Christum. Veluti pueri ex adverso vicissim mittunt remittuntq; pilam: adversi sunt & tamen amici sunt: malo pilæ sibi ludunt. Impletur in Christo hoc ipsum, quod etiam prædixit Propheta: *Quasi pilam mittet te in terram,*
Isa. 22. 18. *& spatiosam ibi morieris.* Annas Caiphæ, Caiphas Pilato Pilatus Herodi, Herodes Pilato. Pila Christus & lusus Puerorum istorum, sed cruentus sicut illorum, de quibus di-
2. Reg. 2. 14. ctum: *Surgant pueri & ludant coram nobis.*

PARAGRAPHUS B XCVII.

JESUM Innocentem Pilatus

Luc. 23. 14 *adstruit apud judæos.*

STROMATA.

1. OPeræ pretium est dispicere quantum Pilatus laboraverit pro innocentia, simulq; liberatione Christi mitigatione
74 neq; & aversione furoris Judaici à Chri-
Conatus sto. Habens enim remissum sibi Christū
Pilati pro ab Herode contemptum quidem, ac irri-
Innocenti sum minime tamen læsum, aut damnatū,
a & inde quin immo occasione illius Herodem si- C
mnitate bi reconciliatum statuit agere pro Chri-
Christi. sto & eum liberare. Ergo prodivit ad Judæos, eosq; convocans pro Christo testimonium dicit, multisq; modis eum quidē Innocentem esse, à se autem damnari non posse, Judæos deniq; neci ejus inhiare nō debere evincit.

1. A suo ipsius scrutinio de Christo habito.

2. Ab ipsorum Judæorum testimonio: *Adduxistis* inquit *mihi Hominem hunc quasi*
Luc 23. 14 *avertentem* ab imperio Romano Populum Judaicum, eumq; ambitūs Regni accusastis; *ecce ego coram vobis,* ne quid à me gratiæ datum causemini, né me corruptū muneribus, promissione, ne circumventū fallaciis & præstigiis ejus dicere possitis, D eum *examinans & interrogans* judicialiter *nullam causam inveni in homine isto ex his in* *quibus eum accusatis.*

3. Ab exclusione atq; negatione omnium causarum capitumq; accusationis ab Judæis institutæ: non enim ait Pilatus, aliqua objecta non reperi, aliqua leviora comperi at ait: nullam penitus causā, ex his in quibus eum accusatis.

4. A testimonio & judicio Herodis Regis, apud quem Iudæi volente ipso Pilato contra Christum egerunt, & quidē (ut supra parag: 92. visum est) non per Homines imperitos aut leves rerumq; ignaros, sed per ipsos Principes Sacerdotum, & per scribas ac in lege peritos, neq; vero perfunctoriè tractārunt negotium hi, sed constanter accusabant corā Herode nihil omittentes quæ accusationem stabilire possent: ecce tamen ab Herode non est inventus nocens, nec reus mortis, nam *nihil dignum morte actum est ei.*

5. Ab exclusione à Christo Culpæ, non tantum omnis à Judæis objectæ, sed omnis absolutè, quo ad Innocentiam Christi, nihil solidius, plenius, planiusq; adferri potuit à Pilato. Instantibus enim Judæis contra Christum & Mortem ejus urgentibus, tertiò respondit Pilatus, Judæis dicens: *Quid enim mali fecit homo iste* ob quod eum Crucifigam? non tantùm adductam à vobis, sed nullam prorsus aliam causam invenio in eo.

6. A Comparatione atq; compositione ejus cum Barraba. In quo satis prudenter ingenioseq; Pilatus processit, usus enim est occasione pænè necessaria liberandi Christum à morte, de more facturus erat gratiam Populo Pilatus unius vincti, donando scilicet illum libertate & vitā: ad gratiam & postulationem populi. Habebat præter IESUM vinctum etiam Barrabam, habebat & alios complures: in quibus tamen dictus Barrabas eminebat, insignis latro, seditiosus, homicida: hunc consulto Pilatus delegit, quem cum Christo componens ad eliberandum Populo proponeret; habens persvasissimum, omnino Christum à plebe deligendum ad libertatem. Barrabam verò in carcere relinquendum. Extremè enim oppositorum homines isti erant. Meritorum vulgo: IESUS scilicet, & Barrabbas: ille nihil mali fecit, nulla causa mortis in eo: iste porrò; latro seditiosus, homicida publicus notoriusq;. Ergo nullum dubium fuit Pilato, Christū vitæ. Barrabam morti destinandum à populo. Præclarum revera inventum Pilati, sed tamen successu caruit.

7. Ergo artem & viam iniit, quâ & Christum liberaret, & Iudæos leniret, nempe ab aliqua satisfactione atq; indulgentiâ furori Judaico factâ, esto Christo injuriose t, justitiæ judicis minimè consen A taneâ; in hoc tamen prætensivè ex cusabilis, quòd ad avertendum majus Christi malum ac damnum (nempe mortis & Crucifixionis) suscepta: *Emendatum ergo inquit IESVM & correptum castigatumque dimittam*. Etsi enim nullam causam invenio in eo, non tantùm mortis sed etiam ullius supplicii: tamen ut vobis ex parte satisfaciam, & ut noxas Christi si quæ in eo forte sunt correptione emendem, flagellari illum faciam & sic dimittam.

8. Ab immanitate supplicii, Christo quantumvis innoxio invento in Iudæorum tamen gratiam & satisfactionem inflicti per flagellationem, spineam Coronationem, illusionemq; acerbissimè B probrosam & probrosissimè acerbam, & quidem non auribus, sed oculis ipsis Judæorum objectam, huc ergo faciunt illa Pilati ad Judæos verba, qui videns IESUM dirissimè flagellatum jussu suo, insuper autem spineâ Coronâ, sordida chlamyde, sceptro arundineo, alapis & sputis militaribus ex homine, in non Hominem, & in miserrimum quoddam afflictissimi hominis monstrum licentiâ lictorum militumq; suorum deformatum, cūq; ipse infelici illo spectaculo satis ad misericordiam flecteretur, sperans Iudæos quoq; flectendos nec ulterius supplicium Christo optaturos ait ad Judæos: *Ecce adduco vobis eum foras ut cognoscatis quia nul-*
Ioã. 19. 14 *lam invenio in eo causam*. & ut agnoscatis quantum vestris instantiis esto contra innocentem factis tribuerim: aspicite i- C gitur eum & videte an tam acerba innocens pati debuerit, & an non sit factum satis votis vestris, ita ut jam à mortis ejus cupidine abstinere possitis: *Exivit ergo JESUS portans Coronam spineam & purpureum vestimentum*, & arundineum sceptrū, nihil habens humanæ formæ, speciéiq; residuum ut meritò de illo Pilatus antiphrasticè dixerit: *Ecce Homo*, id est, minimè Homo, ac revera non Homo, ita tractatus ac si non esset Homo.

9. A repulsione importunitatis Iudaicæ atq; in eos ipsos rejectione; Cùm eum Iudæi conspecto IESU adeò miserabiliter deformi, nihilominus pergerent urgere mortem ejus & inclamarent: *Crucifige, Crucifige eum*, detestatus rabiem illam, atq; D illis indignatus Pilatus ait Judæis. Quoniam usq; adeò per omne nefas sititis mortem ejus, licèt innocentis, ac fortè apud vos lex vestra tam est iniqua ut innocētes damnari jubeat; apud me certé æquitas aliter se habet, non enim sinit innoxium occidi: *Accipite eum vos & crucifigite secundùm legem vestram* judicantes: Ego crucifigere eum non possum nullam enim invenio in eo causam.

10. A metu peccati & quidem in filiū Dei admittendi. Objecerant siquidem Judæi Christo novam criminationem apud Pilatum dicentes: Christus *Filium Dei se fecit, ideo secundum legem nostram mori debet*, quia lex tales damnat morte. Secus hoc accepit Pilatus quam volebant Judæi, apprehendit enim ex accusatione ista majus quid humano latere fortè in Christo, & unum aliquem saltem ex Heroibus ac Deastris esse metuens: Nova diligentiâ adhibitâ, unde esset Christus & quis esset, & alia ejus generis requisiuit, auxit verò metum hunc responsio Christi, revera animosa & Heroica: obstrepenti enim Pilato potestatem suam, vitæ & necis Christi, respōdit Christus sanè perquam serio: *Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper, propterea qui me tradidit tibi*, & necem meam apud te urget *majus peccatum habet*. Accepit hoc responsum Pilatus prout debuit (& si non omnino quantum debuit (& exinde quærebat studiosiùs modos & vias dimittendi Christum liberumq; faciendi nè peccaret, nevè filium Dei (qualem qualem suâ opinione) contumeliosius tractaret.

11. Ab irrisione & probro Judæorum Sedit enim pro Tribunali Pilatus, ultimò se expediturus ab invidiosa molestâq; hac causa, ergo exagitare Judæos, sarcasmis cæpit & à morte Christi deterrere quocunq; modò. Objectavit enim Judæis Christum esse regem ipsorum, quē crucifigi probrosum esset ipsis futurum non possent autem negare Regem illū, ut quem Paulò antegressis diebus introduxerunt in Civitatem clamantes: *Christus Rex Israel*.

12. Ab amotione culpæ à se in Judæos utiq; redundaturæ: quod quidem cerimonia illa verbisq; expressit: *Accepta enim aqua lavit manus coram populo dicens*: Mar. 15.
Innocens ego à sanguine justi hujus: & con- 32.
ceptis verbis justum eum denuntians ac Matt 27.
tandem concludens ipsis culpam impu- 24.
tandam esse si moriatur Christus ait: *vos videritis*.

13. Ecce duodecim minimum Conatus adhibuit Pilatus (nam prætermittitur Instantia uxoris Pilati.

14 Prætermittitur & inconveniens illud quod Pilatus Judæis Barabbam dimitti volentibus, intulit contra ipsos *quid igitur faciam de JESU*, &si Barrabas discedet vestro rogatu liber, multò magis discedet IESUS qui nihil mali fecit. nam stultissimum est nocentissimo liberato, innocentissimum damnari &c.) ad liberandum IESUm à morte.. Ex quo evidenter constat, quanta fuerit Judæorum excæcatio in mente, ab invidiâ & livore, & rabie contra Christum. Judas fur, proditor à Diabolo insessus, immò teste Christo etiam Diabolus, tamen resipuit, pecuniam retulit, scelus confessus est, innocentem Christum declamavit. Pilatus Gentilis, Herodes allophilꝰ, nihilo Gentili inferior, in erroribus & moribus, in Christum tamen sententiam mortis dicere cunctatus est. Pilatus insuper tantum in eo liberando laboravit, per plures conatus & horas (à primâ ad sextam) neq; tamen inventus est in populo Judaico, in Scribis, in Legisperitis, in Sacerdotibꝰ, in Principibus Sacerdotum, qui daret locum veritati, justitiæ, misericordiæ. Timori Dei, Rationi, ac Lumini Naturali, Divinæ Legi ! Oh quantum est dare habenas affectui ! ô quid non facit invidia ! quomodo apostatare facit sapientes, facit, in lege doctos, facit spirituales, facit Religiosos, facit statu & opinione perfectos ! Utinã hodie careat Mundus, immo Ecclesia isthoc malò ! Utinã nimi ò ac præpostero auctoritatis zelo atq; studio non impediatur salus populorum! dum non quidem IESUS; sed Discipulis & operariis ejus manus ligantur, potestates, atq; facultates subtrahuntur: quarum usus in ædificationem Ecclesiæ in salutem fidelium esse potuisset. Abusum non laudo, arrogantiam damno, arrogationem detestor, irreverentiam ac subjectionem ad majores in Ecclesia exsecror; dependentiam, modestiam, submissionem, honorem, recursum ad capita & Principes Ecclesiæ, commendo, suadeo, & desidero ; sed ut neq; ipsi introeâmus, neq; introducamus, nec introire, aut introducere volentes sinamus, ut eos persequamur, oderimus, deprimamus, ut sub zelo, velo potiùs tuendæ prærogativæ, invidiam, odiumq; saturemus, & IESUM in tot animabus ad damnationem æternam deducamus ? hoc quis ferendum existimet ? Induamus spiritum Moysi dicentes: *Quis det ut omnis populus prophetet ? quid zelas pro me ?* [Num. 11. 29.] induamus Spiritum Pauli permittentis *ut sive per occasionem sive per virtutem prædicetur Christus*, etiã ab iis qui prædicando Christum *volunt pressuram suscitare vinculis* Apostolicis. [Phil. 1.] *Quid enim ?* ait, *dum omnimodo Christus annũtietur & in hoc gaudeo; sed et gaudebo, scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutẽ.* [A] Revera enim provenit ad salutẽ & securitatẽ prælatorum, quicquid fit in correctionem populorum, per manus sive secularium, sive Regularium operariorum cum benedictione Prælátorũ.

2. IESUM Judæus accusat, Gentilis excusat ; Judæus ad necem poscit, Gentilis à nece liberare contendit: quod quid est aliud. 1. quàm quòd IESUS non invenerit tantam improbitatem in Gentibus quantam in Judæis. 2. quid aliud ? quàm quòd sæpè fideles & notitiam Dei habentes pejus vivant quàm ignorantiã Dei habentes ? 3. quid est hoc aliud ? quàm, sæpe seculares meliores, timoratiores, pro Deo, Eccesiâ, Iustitiâ, Religione, esse cordatiores quàm spirituales. Nunquid rarum est Causam Dei & Ecclesiæ timidè defendi, aut etiam deseri ab Ecclesiasticis, defendi & promoveri strenuè à laicis. [B] Metuunt scilicet, mala tempora, & advocant ; dum enim cedunt improbitati; hoc ipso portas eidem pandunt & habenas laxant ut quâ datâ portâ ruant. Quod quidem non jam malum sed pessimum tempus est. Si obsisterent utiq; & obstruerent : ac mala tempora non metuerent, sed averterent. Sed nimirum etiam in hoc sensu verum esse oportet, illud Domini dictum : *Filii hujus sæculi prudentiores in generatione sua sunt filiis lucis*, [Luc. 16.] ideo & ipsi Judices vestri erunt.

3. Tantis conatibus artibusq; toties repetitis Pilati pro Christo, defuit perseverantia. & quia defuit, omnis conatus nihil profuit, neq; Christum à morte, neq; Pilatum ab iniquitate liberavit: [C] sic sũt nimirum humanæ bonitates quando humanæ tantùm sunt; esto etiamsi aliquando pro Deo sint; deest illis ut plurimùm constantia ac proinde & efficacia. At humana non sic malitia : obstinata, obfirmata plerumq; est; nec cedit, nec cessat, donec perrumpat & irrumpat virtutis & justitiæ Regnum. Judæos istos vide quãtùm restiterunt insistenti, quantum institerunt resistenti Pilato & evicerunt apud inconstaneem, meticulosumq; Hominem, homines sine fronte improbi, sine mente invidi, sine ratione crudeles, [D] sine modo inimici. Pilatus verò scilicet justus & innocens, defensor etiam innocentis tandem deficiente constantia, iniquitate impiorum involutus periit.

PAR A

PARAGRAPHVS XCVIII.

Mat. 15. 7. Ioan. 18. 39. IESVS Barrabæ componitur.

STROMATA.

1. IN Domini tota Passione, nulla commoditas obvenit Christo, sinè aliqua incommoditate, nulla æquitas sine iniquitate: laborabat Pilatus pro Christo liberando, invenit medium liberandi eum, si cum Barraba componeretur, & Barrabæ comparatione justior, vitaq; dignior inveniretur. Non improbemus studium, non inventum ingeniumq; ac conatum Pilati hactenus: hoc tamen non absq; Christi injuria fuit, quid enim tam probrosum Christo Deo, Dei filio, innocenti, Sancto, impolluto, segregato à peccatoribus, Regum Regi, quàm componi & in bilance locari cum Barabba Hominum improbissimo? Non habet hæc injuria Christi ullam in rebus humanis adumbrationem, comparetur innocens impio, agnus lupo, aurum luto, Rex servo, vivus mortuo, sapiens stulto, Dives pauperi, speciosus deformi, sol carboni, balsamum stercori: Cælum inferno, Angelus Diabolo, virtus vitio; nihil in his omnibuus tam iniquum, quàm componi IESUM Barrabæ. Componi inquàm, non enim adhuc dico præferri.

2. Non miremur Pilato venisse in mẽtem, Christum Barabbæ componere: quando venit Æterno Patri Verbum suum Filiumq; unigenitum pro Salute omnium peccatorum, homini non quidẽ peccatori, sed tamen ex peccatore Adamo desumpto adglutinare. Nunquid enim magìs est stupendum, IESUS & Barabbas collatus; quàm Dei Filius Homo factus? qui illum Hominem fecit, ut Barabbæ componeretur objecit.

3. IESUM Barabbæ cumponunt, quicunq; an propter Creaturam Creatorẽ deserant, apud se controvertunt. Et heu quoties istud inter Homines, quoties istud apud unum Hominem etiam per unum diem! itanè mortales fluctuabunt animo; Deumnè an Creaturam, Deinè legem, an mundi vel diaboli vel sodalis, vel propriam voluntatem sectentur? Prô pudor! quis filius ambigit, Patremné an Mancipium Patris ampliùs honoret? quis servus ambigit, Dominumnè servo, an servum Domino præferat. Amens putatur, qui aurum inter & lutum quid intersit ignorat? Sapientes sunt qui de pretio Creatoris & Creaturæ controvertunt. A In solius Dei prétio, ita cæcutiunt homines, & soli homines; & tamen soli isti sapiunt homines; qui ita cæcutiunt inter Homines.

4. Deflebat David Sanctus sortem hominis, quòd *cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus & similis factus est illis*, Ps. 48. 13. O mi David & in quo homine tandem id vidisti? an fortè potiùs quærendum in quo non vidisti? Sed sit hoc probri miraculum in homine; in Deohomine, hoc, quod factum est, quid erit? Ecce DeusHomo cùm in honore esset *cùm* inquam *in forma Dei esset*, non injuriam, *non rapinam arbitratus est, esse se aequalem* Philip. 2. 6. Barabbæ, Latroni, seditioso, homicidæ: comparatus est prædoni & im- B probissimo mortalium, & similis factus est illi. O Paule non totam Christi exinanitionem expressisti, quando *in similitudinem hominum factum* Christũ dixisti, factus est in similitudinem latronum, in comparationem homicidarum, & habitu seditiosorum similis inventus est!

5. Heri cùm quæreretur, & caperetur, & ligaretur Christus, dicebat Iudæis expostulans, quòd *tanquam ad latronem exissent cum gladiis & fustibus comprehendere illum*. Matt. 14. 48. quidni hodie Dominus idem deploret, & objiciat sibi factum, quando latroni confertur ad optionem, & quando jam eidem postponetur voce publicâ ad mortem?

6. Ad solatium servulorum suorum C Dominus & componi, & postponi latroni, & à beneficiariis suis obnoxiisq; sibi oblivioni cum omnibus suis in eos beneficiis tradi, & ad mortem expeti, & præ contemptu atq; odio, nec nominatione dignus haberi voluit; ut molestum non esset nobis misellis & pusillis, si quado fanda infanda, contra nos, de nobis, in faciem etiam, & clam proclamantur, si præterimur in officiis, in honoribus, in commoditatibus, si mala pro bonis retribuuntur, si à Beneficiariis deserimur, prodimur; si ne nomen quidem D nostrum bonam in partem pronuntiari sinatur.

PARAGRAPHVS XCIX.

Matt. 27. 21.

JESVS Barabbæ postponitur.

Mar.15.11 Luc23.18 Ioā.18.40

FIGVRÆ

Statuebantur duo hirci & sorte unus immolabatur Domino pro peccato; alter cui pec-
Leu:16.7. *cata populi imponebantur liber in desertum emittebatur.*

Dan.5 27. *Appensus es in statera & inventus es minus habens.*

STROMATA

1. ABsurdum erat Barabbæ comparari; dicite jam æqui rerum æstimatores, quid est IESUM Barabbæ postponi, & Barrabam quidem carcere eximi vinculis absolvi, vitâ donari, in libertatem adseri, Barabbam inquam insignem illum vinctum, homicidam publicum, seditiosum in populis, latronem notorium: quis audiens à principibus, à Sapientibus, à scribis, à Sacerdotibus, à Pontificibus, à populorum turbis, una voce, uno ore, una mente, Barabbam ad vitam, IESUM ad mortem & Crucis mortem posci, quis inquam audiens & sedato animo, res, vocesq; expendens, cætera ignarus personarum, non secum ratiocinetur, & concludat, haud dubiè IESUM istum plusquam latronem plusquam seditiosum, plusquam rebellem, plusquam homicidam, plusquam scelerattum esse; ut pote cui Barrabas talis præponitur in vitâ, & qui Barrabæ tali præponitur in Morte,

2. Elegerunt Iudæi potiùs Barabbam liberari, quàm Christum, improbum magis quàm justum necis auctorem potius, quàm vitæ datorem, seditiosum magis, quàm pacis Principem, institit nempe posteritas vestigiis Patrum: sic Patres eorum vitulum Deo prætulerunt; sic
Exod. 32. 4. Moysi Dothanum; sic Davidi Absalonem; sic Samueli Saulem præelegerunt.
Num. 16 2. quid ergo mirum si posteri, *mensuram Patrum suorum implentes: Barabbam JESU*
2.Reg 15 13. *præposuerunt.*

1.Reg. 8 5
Matt 23 32.
3. Liceat dicere: Nescio an Judæi isti recesserunt à sensu Patris æterni in Judicio de IESU. Nonnè & sententiâ cælestis Patris IESUS ad mortem Barabbas ad vitam electus est? Genus humanum Barabbas est? Saluti generis humani, morte Christi servitum est. Et pro veteri Adamo peccatore, datus est secundus Adam innocens in perditionē, ut peccator evaderet perditionem. Ita est ô Judæi convenistis cum Patre Cælesti, absolventes Barabbam, ad Crucē postulantes IESUM, convenistis facto, sed non animo Pater misertus generis
A humani, *non pepercit filio*, vos vestro ser- Rom. 8. 32
vientes odio, non pepercistis innocenti: itaq; in Patris facto miseratio, in morte filii propitiatio, in vestro autem voto scelus, in Christi nece deicidium, elucet. Agimus ergo gratias non sceleri judaico neq; furori, in quorum facinore nihil præter iniquitatem videmus, sed agimus misericordiæ Patris Cælestis, qui ut parceret servo, non pepercit filio, & usus est, scelere Judaico in medicinam generi humano.

4. O Dulcis IESU in bilance positus es cum Barabba: & certè si tua tantùm, atq; Barabbæ tantùm peccata ponderantur, haud dubiè tu vicisti, in quo peccatum inventum nunquam est; sed
B in hoc judicio circumventus es Domine primùm quidem à Patre tuo, qui in te posuit iniquitates omnium nostrum; circumventus es à Judæis, qui te, innocentiamq; tuam quia plùs oderant quàm omnem Barabbæ nequitiam, ideo illam apposuerunt ad tuam causam: adeo ut quanto tu innocens magis, tanto Judæis judicibus reus magis & morte multandus dignusq; magis fueris: ubi ergo innocentia pro scelere: & mortis causâ fuit, quidni tibi mi IESU potiùs quàm Barabbæ in morte hæredum fuit? Circumventus es ab ipso Barabba Domine, nam Barabbas illo tempore in conspectu tuo quasi innocens fuit, siquidem omnia scelera sua, te & Patre volente in
C te, eo ipso veluti, transtulit, quod tibi collatus & compositus in hoc judicio fuit, proinde jam Barabbas non sceleratus fuit quia te scelerum suorum vadem & ex piatorem habere meruit, ideo ergo ille liber & solutus abiit, ad te autem mortis ejus reatus transiit. Circumventus es deniq; Domine & à me multisq; aliis fratribus meis sicut & ego peccatoribus, qui omnes quasi multiplicati Barrabæ fuimus, & in tua bilance tecum una fuimus, & quid mirum, si unum illum Barabbam pondere, scelere vicimus, ac per hoc illum quidem absolvimus, te verò reum mortis, reum inquam omnis meæ atq; nostræ iniquitatis in damnationem mortis præ-
D cipitavimus? Non mirum, non Domine IESU quód tu in his circumstantiis positus Barabbam in pondere malitiæ vicisti: mirum potiùs fuisset, si non vicisses. Mundus tecum totus contra Barabbam

rabbam

tabbam gravabat, ipsius Barabbæ facinora, tua, & tecum erant, quidni ergo allevaretur Barabbas, tu deorsum descenderes? Ego verò mi IESU, miror, quòd te sic gravatum gravantemq; terra hæc sustinuerit, miror quòd dehiscens te non absorbuerit, Nam si Dathan, Core, Abiron, eorumq; complices murmurationis unius contra Moysen pondere gravati, ita facti sunt importabiles huic terræ, ut illa aperiens os suum dirupta q; media absorbuerit omnes vivos & ad tartara demiserit: debuit sanè & hoc tecum fieri qui totius mundi scelera gestabas: & quia tibi sic gravato terra sic non fecit, mirabile certè quidpiam terra ista fecit, nisi forte satis hoc fuit ad terram solidandam, nè rumperetur, quòd te Barabbæ comparatum & postpositum ab Hominibus intueretur. Deniq; paucis ut concludā liberatus est Barabbas, & Christus ponderare plus illo in mortem inventus est, quia cum Christo ponderavit Miseratio & Dilectio ejus tanta, quā majorem ipso, teste nemo habet; ponderavit justitia & voluntas Patris, *qui filio proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum,* deq; moriendo pro nobis mandatum dedit, ponderavit miseria & injustitia Barabbæ, quin & totius mundi, quorum alteri miseratio & Charitas Christi, alteri justitia & voluntas Patris serviebat atq; favebat, Christoq; non parcens, Barabbam & mundum ab iniquitate absolvebat.

Num. 16. 3.

A

Rom. 8. 32.

B

5. Ohe Amici Christi si qui estis in hac populi turba. ô Mater, ô Discipuli, adeste animis de Christo vestro liberando agitur & serio sanè; Barrabæ componitur, solemnitas imminens unum ex vinctis eximi poscit, votum populi tantùm desideratur, quis dubitet Christum potiùs quàm Barabbam vitâ & libertate domandum. Si non innocens, saltem minùs nocens, nocēs hac occasione liber abibit suffragio populi, judicis voto, vestro solatio, Ergo adeste animis, favetè lingvis, arrigite aures, clamat jam populus & succlamat. *Dimitte, Tolle* quis tolletur? quis dimittetur? *Tolle hunc* ajunt, quem hunc? nondum constat Barabbam, an IESUM, vultis dimitti, ô Judæi? *Tolle hunc* ajunt *& dimitte nobis Barabbam.* Heu me! spe excidi, periit IESUS, ad mortem & Crucem postulatus est, Barrabas dimissus est! vota piorum, vota matris evanuerê.

C

D

6. Ergo Judæi vestrum *Dimitte,* serviet Barrabæ, non serviet IESU? vah scelus! at Dimitte Divinum, non sic olim Patribus tuis, atq; tibi servivit. Recordare improbe & ingrate populus, quoties Deus in Ægypto repetiit pro te Pharaoni suum illud: *Dimitte populum meum,* cùm tu populus improbus eras, cum Deum, non noveras, cùm corde errares, cùm Ægyptiis & Dolis & populis servires, Deus satagebat pro te, & suum Dimitte urgebat pro te, ursit & extorsit: prô! quantis dexteræ suæ prodigiis? Tu autem quid nunc? *Non hunc ais dimitte, sed tolle hunc & dimitte nobis Barrabam! Hæccine reddis Domino Deo tuo popule stulte & insipiens?* Ex. 8. 1. Deut. 32. 6.

7. Habete Judæi, habete infelices vestrum vobis Barabbam, solutum sed improbum, liberum sed latronem, vivum sed Homicidam. Nobis noster Christus, etiā repulsus, etiā vinctus, etiā damnatus etiam Crucifixus, etiam mortuus, in amoribus erit. *Lapidem quem reprobaverunt ædificantes,* isti malè sani *hic factus est in caput anguli* Ecclesiæ. Ob hoc ipsum pretiosior es mihi quòd contemptus es, ab Judæis atq; Barabbæ postpositus. Pretium tuum apud me contemptus tui apud Judæum. I nunc Judæe Barabbam tuum jacta, posce, posside, sit Barabbas portio tua, sit & Judas cum mercede sua, quam dedisti ei, & refudit tibi: Meus est IESUS quem tu abjecisti, & ideo meus quia tu abjecisti, tantò mihi carior, quantò tibi vilior. Vitulus iste saginatus mihi est, tibi & amicis tuis hædus male olens. quem elegistis, cedat. Non recepisti Christum venientem in Nomine Patris sui Dei tui: veniet alius in Nomine suo, hunc recipies, veniet & in Nomine Diabolico, ipsū exspectabis, ipsū acceptabis. Ps. 117. 22

8. Vitam Barabbæ innumeri petierunt & obtinuerunt etsi improbissimū non ignoraverunt. Vitam JESU petiit nemo, poposcit ne unus quidem. Eheu fideles Christiani attendite ne in vos fabula hæc tendat, videte nè in nobis etiam hodie innumeri quidem mortem, Crucem, probrum, contēptū Christi petant: vitam autem, Gloriam, obedientiam, cultum, obsequium vix aliquis, ac forte nec aliquis. Et cur hoc? An Barabbas, an Pilatus in Causa? si horum aliquis, non esset prorsus intolerabile: Sed aliquis ex his: audite auctores: Pontifices autem, & Principes Sacerdotum & seniores persvaserunt populis, concitaveruntq; turbam, ut magis peterent. Dimitteret eis Barabbam,

rabbam, IESUM autem perderet. Barabbas Christo compositus est, Pilatus composuit, plebs præposuit, Principes Sacerdotum, Pontifices, Seniores persuaserunt, concitaverunt. Attendite vobis Pastores gregum Christi, attendite A inquam *vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo* attendite nè vestris persuasionibꝰ, vestris cõcitationibꝰ inducatur populus ad Barabbam dimittendum, ad IESUM perdendum. Videte in hoc exemplo, quòd neq; à Barraba, Homicidâ quamvis & latrone, neq; à Pilato, Gentili quamvis & iniquo, populus iste concitatus sit in necem Christi, sed tantùm Sacerdotum, Seniorum, Principum, Eccesiæ Pontificum, vocibus an operibus: vos videritis. Innocens præ judæis istis Pilatus, qui ita composuit Christum Barrabæ, ut vel componendo judicaret, indicaretq; præponendum: Sacerdotes ita persuáserunt plebi, ut scientes præponendum Christum, tamen ad eorum instantiam post- B ponerent. Ergo Pilatus præ judæis innocens. Nempe frequens in usu est secularium rudium, infidelium etiam peccata, sæpé, immò semper, leviora esse, peccatis scientium, fidelium, magistratuum, Ecclesiasticorum. Nec ulli magis præcipitant populos sive in malos mores, sive in damnationis scopulos, quàm exemplum Sacerdotum. Isti sunt qui præeunt, isti suntqui persuadent. isti sunt qui concitant, isti sunt qui præcipitant populos in Christi contumeliam & mortem, in propriam damnationem, & in infelicem æternitatem, Dæmonumq; Societatem, quod utinam magis exaggeratè quàm verè, magis ad cautelam, quàm ad notam dicatur.

Act.20.28

9. In solemnitate suâ, & maximâ C quidem Iudæi Barabbam dimittunt, Christum occidunt, imitantur hoc infelix exemplum etiam Christiani, festa enim suâ, & in his penè præcipué Paschalia consecrant liberationi Barabbæ à vinculis & morte, solventes concupiscentias suas, deserentes Pænitentiæ, modestiæ, Castitatis, Temperantiæ, sobrietatis, aliarumq; Christianarum virtutum, studia: mactant verò Christum, animam, conscientiam, religionem, Charitatem, Dei legem; cum D opprobrio & illusione Iudæorum, aliorumq; infidelium. Quando enim majoribus insolentiis, & indecentiis resonant villæ, oppida, urbes, aulæ, palatia, infimorum juxta ac summorum Dominum, quàm in solemnitatibus? propterea dicit Dominus: Neomenias & Sabbatha vestra odivit anima mea.

10. Hæc eliberatio Barabbæ & Damnatio Christi ab Iudæis, futurorum quædam eventurorumq; Iudæis ipsis figura fuit, nam sicut alia, ita & hoc in figura evenit illis, & postmodum impletum est in illis, revera enim Iudæi amiserunt Christum, & fructum Passionis ejus perdiderunt, receperunt autem Barabbam seditiosum, & homicidam ac latronem: Nam citò post Passionem Christi, totus fere Iudæorum populus, in seditiones, homicidia, latrocinia, rebellionesq; conversus est ob quas etiam tandem 42. anno post Christi mortē, à Romanis debellato, deleti, dispersi sunt, & Civitas cum Templo vastata usq; dum. *non relinqueretur lapis super lapidem*, quod & prædixit Christus, & nesciens impletum, scripsit Iosephus in lib. de Bello & de Antiq. Immo etiam usq; hodie exspectant Barabbam pro Christo, AntiChristum scilicet pro Messia, hominem peccati, & filium diaboli pro Filio Dei. Habent quoq; usq; hodie Barabbam istum Regem suum Diabolum scilicet, ex quo tanquam Patre (teste Christo) nati sunt, ejusq; opera faciunt. Opus enim Diaboli, latrocinium, seditio, Homicidiumq; fuit: Latrocinium, quia æqualem se esse Deo rapinam arbitratus est. Seditio, qua concussit Angelorum ordines fecitq; *prælium magnum in Cælo, & tertiam partem stellarum* scilicet Angelorum, in Societatem sceleris damnationisq; traxit. Homicidium, *ille enim Homicida erat ab initio*, impellens Hominem in mortis temporalis & æternæ necessitatem, & quidem per mendacium, cujus ipse primus & proprius Parens est. Talem Regem habent infelices judæi, que spreto Christo elegerunt!

Luc.13.35.
Ioan.8.44
Apoc.12.7
Ioan.8.44

11. Barabbas liberatus Christus verò damnatus, notat Adami liberationem per Christi Mortem, fuit enim Adamus Barabbas verus, fuit Latro, quia scientiam Dei concupiit. Seditiosus, quia, Deo non obediens, Rebellionem movit: & in se ipso Rebellionem Carnis contra Rationem, sensûs, contra Spiritum, plantavit. Homicida, nam & seipsum & posteritatem omnem suam in mortis servitutem præcipitavit. Hunc Barabbam IESUS morte sua liberavit, & se pro ejus salute in damnationem mortis objecit. Atq; ita hæc judicia de Barabba & Christo dispar sententia, eorum

tia, eorum quæ Deo ordinante, Christo autem efficiente gerebantur, fuit præfi-
Gē.22.13. guratio: Non secus ac illa Arietis pro Isaaco immolatio; aut illa unius ex duo-
Lvc.16.7. & sequ. bus hircis, in libertatem & vitam (in quo peccata totius populi deponebãtur) dimissio, alterius autem in Sacrificium oblatio.

12. Hac Barrabæ liberatione & Christi damnatione in die solemnitatis videri potest delineata consuetudo, qua Deus utitur in festis solemnibusq; diebus, cum Christi fidelibus & cum filiis Ecclesiæ. Liberantur enim Barrabæ his talibus diebus plurimi, Christus verò mactatur & immolatur, quia in Sãguine & meritis ejus, peccatoribꝰ peccata cõdonãtur, gratia Sãctificans cõfertur libertas filiorum Dei conceditur, Epulo Sanctissimi Corporis Sanguinisq; Christi, Animæ saginantur & Unigenitus Patris eidem in Sacrificium immolatur. Atq; quemadmodum olim in terris manens Christus frequentissima diebus festis seu Sabbativis, miracula operatus est, beneficiaq; contulit indigentibus. (ob quam causam odiã Judæorum & persecutiones sustinuit, eo quod sabbatum à Christo violari stultè crederent) ita & modò in Ecclesiâ suâ maximas ut plurimùm gratias hominibus in diebus festis solemnibusq; dispertit, homines quoq; iis præcipuè diebus divinis obsequiis vacant, sacrificiis, concionibus sacris intersunt, peccata per confessionem eluunt, orationes persolvunt, mensæ cælesti accumbunt.

13. Consuetudo hæc dimittendi vinctum aliquem in Paschate & si videri possit promanâsse ab indulgentia præsidum Romanorum, qui volebant hac ratione demereri populum; tamen videtur potiùs inventa, ac simul retenta à Romanis, quàm inducta ad cohonestandam primariã festivitatẽ Judæorũ. quòd videtur explicari ab Evangelistis: Nam Ioannes refert Pilati verba ad populum:
Joã. 18.39 *Est autem consvetudo vobis ut unum dimittam.*
Luc. 23.17 Lucas autem scribit: *Necesse autem habebat Præses, dimittere eis per diem festum* Mar-
Mar. 15.8. cus quoq; ait. *Et cum ascendisset turba cæpit rogare sicut semper faciebat illis.* Quæ non obscurè indicant hunc morem fluxisse, à Judæis non à Romanis, retentum autem ad mitigandam etiam hac parte invidiam imperii alieni. Iam autem unde traxerint eum Judæi non satis constat. fortè ab eo ritu quem su-
1.Reg.14.45. pra in figuris attigi ex Genesi & Levitico, fortè ab illo eventu quo populis impetravit vitam Ionathæ à Saule Patre volente vindicare in eum transgressionem edicti sui, de non sumendo cibo ab ullo usq; ad vesperam (ut placuit Ageni.) Fortè etiam huic consuetudini occasionem dederẽ civitates refugii in quibus Homicidæ exspectabant Mortem summi sacerdotis. Ita placet Theophylacto & Cyrillo in Ioan. Quanquam non video, quid lex illa de refugii urbibus cùm hac consvetudine Paschali conuenientiæ habeat. Deut. 19.3. Mihi præ omnibus placet, manasse morem hunc à seniorum traditione antiqua. qui in memoriam honoremq; atq; gratiarum actionem, & solemnitatis deniq; incrementum liberati populi ex Ægypto, per necem quidem primogenitorum Ægyptiorum perq; conservationem primogenitorum Israeliticorum, per Necem quoq; ac demersionem Pharaonis in mari rubro, perq; populi Dei transitum per medium ejusdem Maris fundum, inter aquas maris divisas, statuerunt ut semper captivus aliquis idq; ad arbitriũ populi delectus liber abiret à vinculis, & consequenter vita donaretur si reus mortis esset alter autẽ moreretur. Itaq; in Paschalibus festis, una dierum proponebantur populo duo vincti, è quibus populus deligebat quem vellet salvari & vitâ donari liberumq; esse, altero in terim reservato ad mortem, quòd & in Christo factum; & si cùm duplici minimum exaggeratione aut triplici. Primò. Quia Innocentem Judæi suo calculo damnârunt, Nocentem autem absolverunt. Secundò. Quia Christi Mortem ante Pascha perfici summâ cùm festinatione urserunt & extorserunt. Tertiò. Quia illum non tantùm latroni postposuerunt uni, sed etiam insuper inter duos Latrones medium, (quasi non uno tantùm Latrone Sed omnibus esset nequior) crucifigi fecerunt.

14. Nunc etiam Judæi hoc implent, quòd eis olim à Domino improperatum est: *Duces cæci excolantes culicem, cã-* Matt. 23.
melum autem glutientes. Culex enim (ait 24.
Gregorius) susurrando vulnerat, camelus autem sponte se ad suscipienda one- Grego. 1.
ra inclinat. Liquaverunt ergo (seu exco- mor c.6.
lârunt) Judæi culicem, quia seditiosum dimitti Latronem petierunt, Camelum autem glutierunt, quia eum, qui ad suscipienda nostræ mortalitatis onera, sponte descenderat, exstingvere, & deglutire clamando conati sunt. Hæc Sanctus Gregorius.

PARAGRAPHVS C.

Matt. 27. 20. *JESVS persuasione Principum ad mortem à populo postulatur.*

STROMATA

Hujus opinionis Pilatus fuit, quòd populus IESUm præ Barraba magis liberari vellet: ideoq; illum, cùm isto tanquam extremè diversa meritos proposuit, ut sinè controversia IESUS evaderet, Barrabas periret. Sed simplicitatem, atq; post Principum vota voluntatesq; sequacem mentem populi, pervertit persuasio, immò concitatio Principum, egitq; transversum in mortẽ Innocentis, in vitam Latronis. Et hoc exemplum est Principibus, quanto cùm periculo præsint plebibus, maximé autem iis, qui sunt præsidesDucesq; animarum & Pastores; ab eorum enim vocibus ab eorum moribus, plebis pax & salus præsens & æterna pendet, quales sunt illi, tales sunt & eorum populi: Nec mirum quia quasi necessitate fit, ut inferiorum voluntates cogantur obsequi superiorum voluntatibus, consequenter autem sit etiam ut conformentur & moribus: pudor est enim inferiori recedere ab exemplo altioris. Timet humilis non sequi Prælatum, ne videatur reprehendere eum, cui audeat contraire. Itaq; vita majorum lex est minorum. Traxerunt ergo Principes Sacerdotum & Seniores populi, populum in sui livoris consortium, ut non soli peccarent, sed simul & plebem scelere suo involutam perderent. Tanti nimirum est ponderis affectus Summatum in omnem partem! At enim qui fieri potuit, ut plebs illa tam Christo semper addicta, tam in ejus laudem & defensionem effusa, ut timori esset Principibus ipsis, persuaderetur Christum damnare. Primum quidem auctoritas hoc fecit, de qua jam innui. Deinde rationes adductæ populo. An non enim tunc habebant locum, illæ olim habitæ jactatæq; voces in concilio *Venient Romani & tollent gentem nostrā* Ioan. 11. 48. *& locum.* An non dictitabat Caiphas tunc: *Expedit vobis ut unus homo moriatur pro populo & non tota gens pereat?* An non dicebant: Ib. ℣. 50. *Hic se Messiam, Christum, Regem facit?* probrum nostrum est tam abjectum Hominem à Nazareth, à Galilæâ oriundum, fabrum, fabri filium, impostorem, seductorem, habere Messiam & Christum & Regem! An non dicebant: Iste Tem-

A plum eversurum se minatus est, tollatur de medio? An non dicebant *non est hic homo à Deo, qui Sabbatum non custodit?* Ioā. 9. 16. An non dicebant: Heri in concilio in judicio nostro publicé audientibus nobis Blasphemavit! idemq; repetiit, hodie mane, Deum se & Filium Dei Christum confitens: propter quòd reus est mortis? An non dicebant? Si hic vixerit, factionem & seditionem faciet, Romanos concitabit in nos, & unâ cum ipso peribitis omnes. His similibusq; rationibus incussus est populo illi metus, & sic totus ad damnandum IESUM impulsus, movente magis populum præsentiâ, voluntate, Auctoritate, exemploq; Principum, quàm memoriâ beneficiorum ab

B IESU acceptorum, & mirabilium ab IESV patratorum, aut documentorum ab eodem auditorum.

PARAGRAPHVS CI.

Matt. 27. 22. Marc 15. Luc. 23. 21. *JESVS ad mortem Crucis à populo postulatur.*

vid infra paragraf. 116. & par. 126.

STROMATA.

1. Ergo huc reciderunt vota & gemitus Patriarcharum Sanctorum ut Filii eorum post eos talibus inclama- Isa 45. 8.

C rent vocibus Messiam suum? Illi clama- Isa. 64. 1. 2. bant: *Rorate Cæli desuper, aperiatur terra & germinet Salvatorem: Utinam disrumperes Cælos & descenderes, aquæ arderent igni!* Isti autem inclamant, *Tolle hunc, tolle, Crucifige: Dimitte nobis Barrabam.* O verè ardent Aquæ igni *Aquæ multæ populi multi*, ignis eorum furor eorum.

2. Populus iste, sicut nupersuus Pontifex, & ipse prophetat, dum Pilato inclamat: *Tolle hunc & Barrabam dimitte nobis*: Lu 23. 18. nam reverâ Gentibus in hereditatem & possessionem cessit IESUs. Barrabas fuis remansit Judæis. Non est, infelices Judæi, non est vobis pars in sermone isto, sed audito illo gentes, gavisæ sunt & receperunt verbum cum lætitia. O infe-

D lix Synagoga! non vides quomodo per tuam ingratitudinem, *Hæreditas tua versa est ad alienos*, Thr. 5. 2. & tu facta es quasi ali-

cna ab

Mar.12.7 ena ab eâ? Dicebatis: *hic est hæres venite occidamus eum, & hereditas nostra erit.* O insani! Hereditatem sinè herede volebatis, an idem est rapina & Hereditas? A verè apparet, quòd ejus filii sitis, qui rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo. Non sic Ecclesia Gentium, non ambivit Hereditatem, sed amavit hæredem, & cum eo consecuta est Hæreditatem.

Ierę.12.8. 2. *Facta est Hereditas mea mihi quasi leo in sylva, dedit contra me vocem.* O veré dedit Domine læena ista Crudelis Synagoga, dedit vocem, qua funestiorem orbis audiuit nunquam; neq; Creatura protulit aliquando! O David, tu Goliæ exprobranti acies Dei viventis ultus es, amputando caput Cani illi, & carnes ejus dando volatilibus cæli: en populus iste in tua Civitate dat vocem suam amaram & blasphemam, contra Dominum, & contra Christum ejus, dat vocem feralem & funestam, dat vocem mortis & interfectionis, ubi est zelus tuus nunc? O Moyses quando Filii Israel vitulum adorantes dicebant: *hi sunt Dii tui qui eduxerunt te de Ægypto* confregisti lápideam legem & exclamasti: *Si quis est Domini jungatur mihi,* & à porta ad portam Castrorum discurristi, in ore gladii percutiens idololatras. Ecce isti filii nequam, filii scelerati; dederunt vocem suam contra Dominum clamantes: *Tolle, crucifige!* Ohe accingere gladio, jungere Domino & consecra manus tuas in sanguine, leunculorum istorum crudelium, & luporum rapacium,

1.Reg.17.44. Ex.32.19 & 26. B

PARAGRAPHUS CII.

C

JESUM non dignantur nominare, dum ad crucem poscunt. Luc.23.18 Ioã.18.40

STROMATA.

1. ODio quidem & rabie efferati nominare IESUM non dignantur: Impii: isti: sed nî fallor secreto cõsilio Dei provisum est, ut tam spurcis rictibus suis, tam Sacrosanctum Nomen IESU non conspurcarent.

2. Aut forsan Diabolus cavit nominari hoc Sanctissimum Nomen, tunc à Ministris suis, hominibus scilicet illis, nè vires Diaboli ad tam Sancti nominis inclamationem infringerentur. Ideo ad Pilati requisitionẽ, quem de duobus vellent? responderunt *Non hunc, tolle hunc crucifige eum, dimitte autem nobis Barabbam.*

3. Absurdum sanè erat IESUM ab his impuris faucibus nominari, & ad necem postulari, non erat illis IESUS quibus fuit exosus & quasi perditionis filius, & qui illi erant filii alieni, & perditionis filii.

4. Nomen Dei ex lege debebat esse *Adonai* sive ineffabile & innominabile Tale fuit Nomen IESUS, & ideo illud nominare effariq; fauces illæ malitiâ plenæ non merebantur.

5. Observare est in totâ Dominica Passione ab eo tempore quo in horto requisiti Judæi à Christo, quemnam quærerent? responderunt illi, se IESUm Nazarenum quærere, á duabus etiam ancillis quæ Petrum allocutæ sunt Nominatus est IESUS; nunquam deinceps ab ullo Judæo nominatum esse IESUM hoc nomine: cum interim à Pilato frequenter hoc nomine appellaretur. Recessit nimirum sicut salus ab Judæis ex tunc, sic & nomen ipsum salvatoris atq; salutis ab ore eorundem evanuit, aut certè odio id dederunt suo in IESUM ut eum nominare non sustinerent, sed sicut gravis illis fuit ad videndum, ita etiam volebant Nomen ejus non nominari, nec memorari apud se amplius. Atq; sic impletum est illud, quòd & prædictum & præfiguratum fuit in Iob. *Halitum meum exhorruit uxor mea.* Verè enim exhorruisse videtur uxor sua halitum IESU, videlicet Synagoga, quando nè nomen quidem ejus proferre præ odio ejus sustinuit, & quasi inficienda esset tanquam pestifero halitu Nomine ipsius, sic ab ejus prolatione abstinuit.

Matt.26. Iob.19.17.

PARAGRAPHUS. CIII.

JESU quid faciat Pilatus ex Iudæis quærit Matt.27.22. Mar.15.17.

STROMATA.

1. O Pilate Judex quid tam malé personam judicis sustines, quid adeò inter æquitatem & iniquitatem fluctuas? pro liberando IESU utpote te judice, Innocente laboras? hæc est pars boni Judicis: quid de eodem IESU, quem per invidiam à Judæis traditum accusa-

D

accusatū esse scis, quemq; ad Crucem postulari audis ab iisdem nihilominus à Judæis requiris quid facias, hoc certè iniqui judicis opus est. Consule sensum tuum Pilate: Innocentem IESUM nosti: nullam in eo mortis causam invenis, nihil eorum in quibus eum accusant hostes sui, reperis in eo, quæris quid de eo facias! dicat tibi conscientia tua, dicat officium tuum judicis officium est ut Innocentem absolvat. Ergo hoc fac de IESU Innocente. Quis Judex Accusatorem, consulit de Reo quem accusat & non probat.

2. Quid facies de IESU Pilate, dabo tibi qui te edoceat: In vicinia populi hujus adstat Mater mæsta Hominis istius Innocentis: hanc consule quid de IESU facias, aut potiùs redde eum suæ Matri & salva animam utriusq;. Certè in hoc consilio non errabis, quid enim justius ac sanius, quàm Filium Innocentem à calumniis absolutum, à sanguinariorum manibus ereptum, Matri mæstissimæ unicum reddere?

3. Adeste amatores IESU, quotquot uspiam estis, gravis est & perplexa apud Pilatum quæstio, nescit, quærit quid faciat de IESU. Obsecro vos verbo, facto, exemplo, docete Pilatū, quid faciat de IESU Heu me! quàm multi, & quàm sæpe sunt qui quærūt, quid faciat de IESU & non est qui verbo, multo magìs qui facto doceat, quid faciant! O ubinam sunt qui dicant: *Venite filii audite me*
Ps. 33. 12 *Timorem Domini docebo vos.* Innumeri sunt, qui cùm audiunt dicentem & quærentem: *Quid faciam de JESV?* vocibus magnis succlamant & instant: *Tolle, tolle, Crucifige eum!* at qui talia requirenti succlament: sequere Deum *audisti verbum, serva illud. Hodie si vocem ejus audieritis, no-*
Ps. 44. 8 *lite obdurare corda vestra* pauci sunt, penè nulli sunt, Bonus est Consultor ille qui
1. Petr 4. 1 dixit: *Christo in carne passo & vos eadem cogitatione armamini.* Bonus & ille qui consuluit: *Hoc sentite in vobis quòd & in*
Phil 2. 5 6 *Christo JESU, qui cùm in forma Dei esset, non*
8. *rapinam arbitratus est, se esse æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem Hominum factus, & habitu inventus ut Homo, humiliavit semetipsum, factus obediens, usq; ad mortem, Mortem autem Crucis.* Hoc sentite & in vobis, quicunq; inquiritis quid de IESU faciatis. Sed optimus est ille qui de Cælo intonuit dicens: *Hic est Filius meus dile-*
Matt. 17 *ctus in quo mihi bene complacuit, ipsum audite.*
15. 4. Optima & sanissima piis mentibus deliberatio atq; consultatio: & digna, quæ quotidie, quæ assiduè exerceatur: Quid faciam de IESU hodie? quid hac hora? quid in hoc opere? quid in hoc proposito! Quid faciam de IESU, ut placeam IESU, ut complaceat sibi in me IESUS, ut glorificetur IESUS, ut propagetur gloria, honor, cultus, amor, Doctrina IESU in his populis, in his locis, in his occasionibus, in istorum cordibus.

PARAGRAPHUS CIV.

Matt. 27. 23. Mar. 15. 14. Luc. 23. 22.

JESUS quid mali fecit.

STROMATA

1. Etiam hoc de IESU quæretur, etiam hoc adhuc quæritur de IESU *Quid mali fecit?* Clamabant quidem Judæi *Tolle eum.* & reponebat Pilatus: *Nullam invenio in eo causam.* Instabant illi *Tolle,* nihilominus *Tolle eum.* Opponit Pilatus: *Quid enim mali fecit?* Rectè hoc Pilatus, si apud rectos, si saltem apud tales qualis ipse Pilatus. Sed ô Pilate non agnoscis quos accusatores habeat Christus. Tales habet, apud quos culpa est, vacare culpâ! tales habet qui hoc in Christo oderunt, quód nihil habeant odio dignum! Tales habet quibus hoc pessimum atq; mortibus mille dignum videtur in Christo, quia nihil est in eo morte dignum, nullum in eo malū quod fecit. Hoc ergo Christus mali fecit, quia nihil, mali fecit, propter hoc morte dignus, quia mortē nō meruit, hæc est Christi culpa, vacuū esse culpâ. Vide Pilate Barabbas utiq; notoriè malus fuit, & tamen ab his absolutus est! Christus notoriè Bonus est, & tamen ab his ad Crucem postulatur! Ergo apud judæos Barabbas quia nocens erat, ideo mortis non reus, sed vitâ dignus est, Christus contra apud eosdem quia Innocens est, reus mortis est. Noli ergo Pilate quærere quid Christus mali fecit? quia malum facere, non est apud Judæos culpa; sed quære: quid boni fecit? quia bonum facere apud Judæos est noxa, semper improbis, Bonus malus est, ideò quia bonus. nam si æquè improbus esset, malus illis non esset, sed similis eorum esset.

2. Hoc objicite cordibus vestris Peccatores: hoc objicite peccantes: hoc objicite

objicite peccaturi: hoc objicite prædicatores peccatoribus: Quid enim mali fecit vobis IESUS, quod in eum peccetis, ut in eum peccetis? *Quid invenerunt in me Patres vestri iniquitatis?* dicebat olim per prophetam Deus, & in Passione per Pilatum IESUS, & modò omnibus hominibus præsertim peccantibus id ipsum repetit Deus noster Christus IESUS. Equidem supra omnem stuporem stupenda res est ista: Diabolus pro Hominibus, & Hominibus, nihil omnino, omnino boni nihil fecit, nihil promisit aut promittit, imò innumera mala facit, æterna etiam mala parat, & tamen pedibus, manibus, cordibus, corporibus, totis viribus itur ad eum & post eum, Deus autem & Hominibus & pro Hominibus infinita bona fecit, mala pertulit, dona promittit, etiam se ipsum impendit in pretium & assignavit in mercedem, nihil mali Hominibus fecit, nec facere potest (nisi quando ipsi malè agendo ad pœnam suam Deum cogunt) & tamen paucissimi sunt, qui sequuntur Deum, vix unus qui serio, ferventer, constanterq; diligat Deum! O Homines, ut quid hoc aut unde hoc? Quid enim mali fecit vobis IESUS? quid invenistis in Deo vestro iniquitatis.

Jerem. 2. 5

PARAGRAPHVS CV.

Matt. 27. 26. Marc 15. Luc. 23. 25. *JESVM detinet, Barabbam dimittit Pilatus volens populo satisfacere.*

STROMATA.

1. Hoc est quod evertit Pilatum, hoc quod æquitatem pessundedit, hoc quod labores pro Christo liberando, conatusq; repetitos succidit, hoc quod innocentiam IESU obruit, hoc quod sceleratissimo Barabbæ patrocinatum est, & vitam & libertatem dedit (*volens populo satisfacere*) Ista est pestis omnis æquitatis, hoc macellum est Divinorum omnium mandatorum, atq; placitorum, hoc est laniena, omnis virtutis, omnis propositi, omnis cæpti bene: *Satisfacere populo)* Aaron volens populo satisfacere, conflavit Idolum, idololatriam plantavit, cultum Dei prodidit, populum perdidit. Excute Passionem Christi omnem: complementum Passionis & Mortis Christi, per hoc unum perfectum est: Satisfacere

Exo. 32. 2

A populo. omnia in cassum alia fuissent, si hoc unum defuisset, Satisfacere populo. Ah infelix satisfactio per quam deicidium peractum est. Sine qua nec potestas Dæmonum, nec furor Iudæorum, vires in Christum ullas habere potuerunt. Damnavit Pilatus IESUM ad flagella, coronavit spinis, illusit ludicrâ Regis imagine; addixit, & affixit Cruci, quare? volens populo satisfa-

B cere. viveret ergo Christus, si populo satisfacere non voluisset Pilatus. O Satisfactionis Idolum! ô Quid dicent! Idolum! quàm multum potes in hominibus etiam virtute, etiam prudentiâ, etiam potestate pollentibus. quàm multi adorant te idolum infelix! quantas habet quotidie, immo in momenta omni tempore, victimas, idolum abominabile! Tibi Deus, tibi lex Dei, tibi voluntas Dei, tibi æterna ratio: tibi prima veritas, tibi suprema dignitas, tibi Sapientia Summa, tibi omnipotentia, tibi Auctoritas Divina, tibi Charitas, tibi timor Dei, tibi Dilectio proximi: tibi fortitudo, prudentia, temperantia, Justitia, tibi æquitas, tibi Religio, tibi conscientia, tibi vota, tibi vita æterna, tibi gratia & amicitia Divina, tibi anima sanguine Redempta, vivificata, abluta, ornata, dotata, tibi hæc omnia in victimam cadunt, & in

C tui honorem immolantur & mactantur, ab omni eo quicunq; vult populo satisfacere, quicunq; vult Hominibus placere, quicunq; vult, Quid dicent homines? attendere. Totus mundus Deastrum istum, Idolum istud colit, timet, veneratur, victimis pretiosissimis demulcet, demeretur, oblectat. Tolle Idolum istud, vivit Christus: pone Idolum istud, nec Christus vivit, nec Deus. Pone Idolum hoc & ardet Mundus discordiis, & surget Gens contra Gentem, & jacebit omne fas & bello cadent integri populi, & ibunt urbes magnæ in cinerem, & vastabuntur Regna, & mutuis cædibus cives cadent,

D & Sanguinis jura abolebuntur, & rebelliones vivent, & exhaurientur familiæ, sumptibus luxibusq; insanis, & adpauperiem venient ditissimi quiq; & vita pro nihilo erit, & susdeq; omnia ima summis, summa imis miscebuntur, fientq; victima satisfactionis, cadent coram idolo: Quid dicent? Quàm

dabis *mihi animam ex millibus unam quæ non curvet genua ante* Idolum istud? *qui ludunt in Behemoth, qui Levitthan nare suspendunt & ligant eum ancillis suis*, qui imperant ventis & mari, qui calcant, super A serpentes, & super Basiliscum impune pedem ponunt, qui conculcant Leonem & Draconem, qui Babylonis statuam ac fornacem despuunt, ac non sentiunt, qui debellant Principes ac potestates tenebrarum harum, qui dominantur nequitiis cælestibus, qui in cælo posuerunt & os & nidum suum, isti nihilominus Idolum *Quid dicent*, adorant, & muneribus colunt, & mactant ei victimas, & ponunt maculam in gloria, obliti illud: *Dominum Deum*
Luc. 4. 8. *tuum adorabis & illi soli servies.*

2. Omnium peccatorum nostrorum offensarumq; Divinarum à nobis, cardines isti sunt vel quia volumus satisfacere aliis, vel quia nobis ipsis, vel quia nolumus displicere aliis, vel quia nihil denegare nobis. Satisfacere vel B le Hominib9, aut propriis passionib9, hoc est aperire viam, hoc est imponere necessitatem omnibus criminibus, omnibus in Deum offensionibus, O non absq; summa ratione dictum à Paulo: *Si adhuc hominibus placerem, servus Christi non essem*; Et ab alio Apostolo: *Qui voluerit esse amicus hujus mundi, inimicus Dei constituitur.* Et iterum: *Totus mundus in maligno positus quicquid enim in mundo est, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ*, quod totum aliud est nihil, quàm studium satisfaciendi sibi & aliis propter se.
Galat. 1. 10 Iacob. 4. 4 1. Ioã. 5. 19 1. Ioã. 2. 16

PARAGRAPHVS CVI

Luc. 22. 16. 22.

JESVM emendare & corripere vult Pilatus.

STROMATA

1. NOn ruitur statim ad extrema, per gradus descenditur ad inferos: Sed nec Diabolus totum se initio deglubendum offert, lambendum & sorbendum se propinat, initio tantùm; leviora, dulciora, & minùs nociva prin- D cipio suadet, quæ scilicet nihil vel parùm noceant, emendatu faciliora sunt si fortè inveniantur nocuisse. Ita Pilatus iit sensim in præceps, emendare, corripere IESUM sine noxa & culpâ inventum licet, totiesq; à seipso testatum. Emendare tamen & corripere statuit, non ultra, & id quidem ad dimittendum, ad populum Christo placandum. Quid hic videas mali, emendare & castigare, quem totiùs magistratûs & populi voce accusatum & ad crucem postulatum habeas. Reus non est, ne tamen reus sit, corripiatur. Non deliquit, videtur tamen tantis deliquisse: emendetur. quia verò innocens est, & nihil mali fecit, dimittetur. Satisfiet utriq; parti & populo instanti, & æquitati poscenti. Speciosa verba cùm injuria aliena. Sic itum, sic perventum ad damnationem in mortem, & homicidium innocentis persuasum est, contra non tantùm jus & fas, sed etiam contra tamdiu obfirmatam voluntatem, contra tam obluctantem rationem atq; conscientiam. Utinam discant turbæ Hominum in omni statu, quibus pergatur passibus in perditionē. Non sunt facienda parva, ne via sternatur ad patrāda magna. Si Pilatus Christū emēdare nō voluisset: neq; in ejus Crucifixionē cōsēsisset: at enim volēs satisfacere populo, flagellavit: etiā postea eūdē ad Crucifigēdū voltūtati eorū tradidit. Lubricus serpēs est peccatum, quocunq; immiserit caput illabitur toto corpore, nec obniti quisquam potest!

2. IESUM Pilatus emendabit! Immanis ausus! & major quàm *si quis ad staturam suam addere cubitum unum cogitans.* Matt. 6. 27. Luc. 12. 25.
verè emandâsti IESUM Pilate, verè emendâsti; qui enim antea, te quidem Judice fuit Innocens, jam te auctore est etiam innocenter patiens: & qui, te at- C testante, nihil mali fecit, jam te jubente plurimum mali suffert. Emendâsti IESUM Pilate, quia, quem propter invidiam sciebas traditum, & accusationibus falsis traductum, eum tu vulneribus veris & infamibus flagellis, atq; virgis fecisti subjectū. Laceratus est à judæis in fama, à te laniatus est in carne, illi poscunt ad Crucem, tu tradis ad flagellationem, & præparas ad Crucifixionem.

3. Tu mi IESU emendaris & corriperis, ego autem emendationem & correptionem fugio, imò execror, imò de ea conqueror. O vestigium peccatoris qui odit correptionem! vestigium Salvatoris & innocentiæ approximantis, suscipere emendationem! Emenda me Domine & corripe. *Oleum autē peccatoris*

Ps. 140. 5 *spectatoris non impinguet caput meum.* Non parcam mihi Domine nec parci velim, nec dissimulari mecum cupiam. *meliora enim sunt vulnera diligentis, quam oscula odientis:* *Prov. 27. 6.* odi me, quando parco mihi, amo me, quando non parco mihi. Usquequò Domine parcis mihi, ut non emender? Non parce quæso ut parcas, emenda ut emender. *Lavabis me & super nivem dealbabor.* *Ps. 50. 9.*

PARAGRAPHVS CVII.

Denudat. Christi. vid infra paragraf. 159.

JESVS nudatur ad flagella.

STROMATA.

1. Nudatus est IESUS (teste S. Athanasio) ut vestitus ille pelliceus, olim in Paradyso pro vestitu Innocentiæ perditæ substitutus à Deo primis Hominibus Parentibus nostris, & omnibus nobis detraheretur, quæ vestes pelliceæ mortuorum Animalium mortalitatem, & corruptionem nobis dominantem designabant: ergo ut IESUS nos immortalitatis suæ veste indueret, nudari vestibus nostratibus voluit.

2. Hactenus quasi prolusit Christus cum Diabolo, & Diabolus cùm Christo, nondùm consertæ sunt utrinq; seriò manus, nunc jam ad veram & seriam venitur luctam pugnamq;, exuit ergo vestes Christus ut nudus ipse cum nudo Diabolo luctetur. Nam si vestitus quispiam (ait Gregorius) cum nudo luctatur citius ad terram dejicitur, quia habet unde teneatur, quid enim sunt terrena omnia nisi quædam corporis indumenta? qui ergo contra Diabolum ad certamen properat, vestimenta abjiciat ne succumbat. Hujus ergo pugnandi modi exemplum, Christus in nuditate sua dedit. quamvis Diabolus in hac cùm Christo pugna minimè nudus fuit, qui tot Judæis, tot Gētilibus, in Christum pro se certantibus indutus fuit: si enim in Judam proditorem ac venditorem Domini introivit, ut Dominum proderet: quidni in Judæos, Judæorumq; Adjutores introisset, ut IESUM perderet? Paulus certè significat à Dæmonibus Christum Crucifixum, at sané non manibus propriis sed Judaicis; Judæos ergò & satellites induerat, ut in Christum pugnaret. At IESUS nudus luctatur, & non tantùm, non satellitium, sed neq; vestitum in auxilium luctæ aut pugnæ adhibuit.

Gre. hom. 32. in Evangel.

3. Nudatur IESUS ut utriusq; sexûs Martyribus pro se olim in oculis spectatorum tot & toties abjectè & probro, sè nudandis atq; in spectaculum protrahendis exemplo & merito suæ hujus nudationis præiret doceretq, eos non erubescere nuditatem carnis in tali passu, dummodo conservaretur in veste Animæ Christus.

4. Sciendum est ex gravissimis Christi injuriis, ignominiisq; intolerandissimis, fuisse hanc nudationem coram mille millibus hominum, omnis ætatis, statûs sexûs. Dignum est consideratione quód Adam cum eoq; Eva postquam peccârunt *cognoverunt se nudos* mox q; præ pudore nuditatis erubescere se ipsos, & mutuò cæperunt, atq; in latebras fugere, quæso cujus oculos fugiebant? non Dei, idenim stultum erat; non certè inanimatarum aut brutarum rerum oculos cujus ergo? Dico solius nuditatis suæ oculos fugiebat, se nudum esse, videriq; fugiebat. Pudor erat intolerandus nudum esse, nudum apparere. Quid censemus animi fuisse in Christo, cùm nudus staret: longa fuit illa mora Christo, & si alioqui non longa, adeo ut per prophetam dicat se quasi *tota die nudum stetisse,* & ab Hostibus suis tota die, *& totum inspectum esse.* Alius autem Propheta inducit Dominum *gementem & plorantem: planctu struthionum propter denudationem. Super hoc plangam & ululabo,* (quia) *Vadam spoliatus & nudus faciam planctum velut Draconum & luctum quasi struthionum.* Tradunt Scriptores vetusti, olim in quadam Civitate, insaniâ quadam morbidâ correptas virgines passim ad laqueum cucurrisse & gulam fregisse: Nulla satis erat Parentum diligentia, ad id impediendum. Consilio ergo inito decretum factum & promulgatum est, quód quæcunq; se deinceps infami illo laqueo suffocasset, nuda trahenda esset per plateam ad rogum seu sepulchrum. Mirum dictu insaniam puellarum atq; morbum, quem nulla media frenare poterant, frenavit nudationis timor etiam post mortem subeundæ. Tantus est dolor, honestis mentibus & moribus nudatio. Expressisse id videtur Dominus noster apud Psalmistam: *Lætati sunt adversum me & convenerunt: congregata sunt super me flagella & ignoravi.* Quando ait sum ad flagellandum deputatus atq; denudatus,

Gen. 3. 7. *Ps. 21. 19.* *Ps. 43. 16* *Mich. 1. 8* *Plutarch.* *Ps. 34. 15.*

nudatus, inimici mei lætati sunt corde, intenderunt oculos & accesserunt de prope, ut me inter flagra conspicerent, ego autem tanto perfusus tunc pudore stabam, ut penè absorptus à sensu fuerim, inchoataq; sit flagellatio meî, & ignoraverim, non adverterim, non senserim, præ pudore & verecundiâ, qua fui plenus ex denudatione. Nuditas flagellabat cor, flagella percutiebant corpus. sed major fuit flagellatio cordis, & pænè adimebat sensum verberatæ carnis. Ego certè noveram adolescentem Religiosum, qui ad mentionem nuditatis pænè deliquium subibat, & aliquando me præsente subibat, cum nescio quis nuditatis mentionem coràm in-
Gen. 9. 23. jecisset. Duo Filii Noe Patrem Nudatum spectare non sustinuerunt, sed injecto sibi pallio retrogredientes, palliumq; dejicientes nuditatem Patris intexerunt. Tertius filius ausus est & spectare & irridere, atq; etiam vulgare nudum Patrem, at non impunè tulit, nam Nòe excitatus à somno, ubi gesta filiorum circa se didicit, priores quidem benedixit amplissimè, at nequiculum tertium, & in ipsius persona, & in posteritate tota in æternum maledixit, adeò ut Cham, & Chanaan filii Cham, nomina, maledictionis nomina deinceps omni ævo fuerint! Adeò ægre tulit Noe Nudum se fuisse conspectatum vel à filio! O IESU quanti filii Cham & semen Chanaan consideraverunt & inspexerunt te nudum stantem & in flagella paratum, quanti irriserunt & illuserunt te nudum, & non dormientem, sed vigilantem! Neq; tamen in maledictionem erupisti! sed nunquid verecundiæ acerbum dolorem non sustinuisti?

5. Nudatur IESUS tibi ô Homo & erubescit, ne tu in judicio Dei olim toti mundo nudus appareas appareatq; turpitudo tua: & dicatur tibi à Christo coram omnibus: Ecce Homo & opera ejus, nudus ambulat, caret veste
Apo. 16. nuptiali. *Beatus qui in hora illa custodit vestimenta sua* ut non nudus ambulet. Nihil confusibilius nuditate illa, quæ etiam
Eccli. 11. 29. finem non habebit, sed æterna erit, *in fine hominis denudatio operum illius.*

6. Nudatur IESUS nimirum Amor & veritas non erubescit, gaudet inspici & agnosci. Nudum ergo se amor contemplandum nobis exhibet ut credamus illi: Amat & vere, seriò, cum impensis amat; redamatione dignus est. Abjecit amor velamenta & vestimenta: quin excusationes & recusationes & moræ & latebræ non sunt in vero amore quis enim celaverit ignem? quis velaverit amorem?

7. Nudus IESUS venit in mundum, nudus Redemptionem peragit mundi, quem honorem præsepi habuit, hunc habet columnæ, hunc habebit & Cruci.

8. Nudatur IESUS, ut ostendat tales se habere debere subditos atq; asseclas, qui non erubescant Christum etiam nudum *in frigore & nuditate* sequi atq; pro- 1. Cor. 11.
fiteri, & usq; ad ipsam extremam nudi- 27.
tatem *omnia propter Christum detrimentum* Phil. 3. 8.
facere.

9. Nudatur IESUS quia qui vult IESUM sequi nudari talem & spoliam, imò *exspoliari oportet non autem supervestiri.* 2. Cor. 5. 4.

10. Nudatur IESUS quia ad spoliandum atq; nudandum mundum pompis & involucris ejus se accingit: ita venit in mundum, ita oppugnat & mundum, mundus semper vestiri desiderat, sed IESUS nudare mundum semper laborat.

11. Nudatur IESUS, alias enim vestes jam brevi erat induturus immortalitatis nempe, exuturus cutem mortalitatis, atq; patibilitatis.

12. Semper nudus est IESUS & in Cælo & in stabulo & in prætorio & in Cruce, nudus à peccato nudus à dolo. *Quis* (ait) *ex vobis arguet me de peccato?* Et rursus: *Venit Princeps mundi hujus & in me* Ioã. 8. 46.
non habet quicquam. Nudus ergo IESUS Ioã. 14. 30.
semper.

13. Nudatur IESUS veste, connaturale est IESU nudari. Diabolus in Cælo nudare eum tentavit Divinitate. Primus Parens scientiâ: Diabolus per idololatriam dignitate & honore Divino, Amor & Charitas nudavit eum omni splendore & sufficientiâ, apparentiaq; hujus mundi. Spoliatur jam veste, spoliabitur mox pelle & carne, & sanguine. Nudabitur in fine & animâ, & vitâ.

14. Nudatur IESUS: quia enim ad Balneum sanguinis proprii atq; tersorium flagellationis ibat, ideo vestes detrahit.

15. Nudatur IESUS abjicit vile vestimentum, purpureo sanguinis sui proprii paludamento, mox mox induendus.

16. Nudatur IESUS: ut te induat, Homo. O nudi qui uspiam estis, ecce IESU vestes abjectæ, imò vobis proje-

ctæ ja-

Rom13. ...ectæ jacent, *induimini ergo Dominum JESUM Christum.*

17. Sol si innubis sit, videri se recto intuitu non patitur, nisi vel descendat valde, vel nube subducatur. Non sic IESUS, Justitiæ Sol Verus; nisi deponat nubes, spectari non potest, quis enim eum spectet quando *tenebras posuit latibulum suum,* quando *Lucem habitat inaccessibilem?* quando in splendoribus *Sanctorum* occultatur? Nuderis oportet mi IESU, si cognosci à nobis optes.

Ps.17.12. 1.Tim. 6.16. Ps.109. 3.

18. Moyses facturus Aaronem Sacerdotum summum in monte, exuit illum vestimentis omnibus profanis. induit eum postea veste poderis, in qua erat totus orbis terrarũ, cũ pomis malogranatis atq; tintinabulis. Vestiendus Christus summus Pontifex noster erat, veste sanguinolenta in flagellatione, in qua concisus est vulnere super vulnus: & in qua totius orbis peccata erant describenda, & punienda: poma erant, futuri livores & vulnera, tintinabula strepitus plagarum, & guttæ glomiq; sanguinis atq; segmina laceræ carnis: ergo nudandus primum fuit vestibus obviis:

Exo.28.6 Sap 18.24

19. Nudatur IESUS: ideò nempe, ut vos mortales, vos homines fætori & putori nati, vos ex sordibus coagulati, vos lutum & Cænum & sordes, vos fæci stercorum escæ vermium, ut vos inquam induamini purpurâ & bysso, ut mollibus vestiamini, ut fulgeatis auro & gemmis, ut pingamini stibio, & cerusâ & purpurisso, ut immani luxu vestium incedatis pestis hominum, Retia Dæmonum, pabulum Inferni, contumelia nudi IESU? Age Homo purpurâ serico & auro vestite, qua fronte aspicis IESUM nudum. vel in præsepio vagientem. vel ad columnam stantem, vel in Cruce pendentem? Hiccinè est Habitus Christi in te Christiane? ideone Christus sic nudatus ut tu sic vestireris? O pudor! ô probrum religionis Christianæ! quo si careret etiam status Ecclesiasticus, si carerent professæ paupertatem religionis animæ, minùs essemus in Christum injurii; minùs pæniteret Christum nudatum se esse propter populum Christianum. Nunc autem quis dolor est Christo spectanti luxum tantum vestium in his de Patrimonio nudi & Crucifixi Christi, vestiuntur? Quomodo sustinebit nudus IESUS videns quòd etiam votiva paupertas in vestimentis quærat non calorem sed colorem. elegantiam & compturam, non simplicitatem aut naturam.

20. Nudatur IESUS: quis vestiet sic nudatum? Adeste Cherubim Sancta, extendite alas vestras candor Thaboreus adesto. Filii Nöé adeste, injicite pallium Nöemo vino amoris ebrio, & penè in somnum dato. O mi Ioseph! hîc tu meliùs vestem tuam objecisses quàm in lupæ illius manibus reliquisses! Fasciæ quæ in præsepi involvistis & ligâstis, hîc meliùs operâ vestrâ opus fuit: Saltem vos pelles aut ficulneæ folia servite pudori Christi nunc, quæ primò Adamo servivistis. Tu saltem natura, quæ foliis arbustam, quæ terram gramine, quæ animalia pilis, quæ pisces squamis. quæ äërem nubibus, quæ Cælum stellis ornas & vestis, auctorem tuum amictu aliquo contege. At non est nunc tempus ministerii hujus IESU: aderit aliunde vestis, quum conscisso sacco virgineæ tuæ carnis, omnibus mẽbris largus erumpet sanguis, & eris tu sponse modò cãdidus, statim statim rubicũdus: non tantùm pudore aut rubore virgineo, sed etiam sanguine atq; cruore purpureo.

Ex 25.20. Matt.17.2. Gen.9.23. Gẽ.39.12. Luc.2.7. Gẽ3.7.21

21. *O quàm gloriosus apparuit hodie Rex Israel discooperiens se coram ancillis suis quasi unus de scurris!* Sic insultabat Michol uxor Davidi suo, Insultaboné & ego tibi mi IESU, qui hodie furore hostili poscente, amore tuo jubente stetisti discoopertus & nudatus, in oculis maximæ multitudinis, in conspectu Dei Patris paratus in flagella, in loco infamis & acerbissimi, solisq; pendulonibus debiti supplicii: Stetisti illudendus à semine nequam, à semine scelerato à semine Chanaan. Stetisti tanquam Ioseph innocens veste spoliatus, quam tibi paraverat Mater tua. Stetisti tu mi IESV hodie nudus tanquam latro & maleficus, qui olim Adamum egressurum de Paradiso nudum non permisisti prodire, sed induisti. Tu nunc reducturus eundem in Paradisum Cælestem in oculis totius mundi nudus appares! O Sol cur non condis radios? cur aspicis! cur aspiciendam exhibes nuditatem Creatoris tui? qui te luce vestivit adeo copiosâ, ut oculis liberis spectari non possis. O nox quàm hic opus est tenebris tuis, quibus vestias auctorem tuum, quem rationales homines denudãrũt. Nullus dubitat, facturas hoc fuisse creaturas omnes in obsequium Dei sui, sed amor patientis IESU omnia isthæc impedivit, dicens omnibus: *Sinite usq; huc, sic enim decet nos implere.*

2.Re.6.20 Gẽ.37.23. Gẽ.3.21.

Matt. 3 15. *plere omnem justitiam.*

22. Bene est Christiani quòd IESUM nudum & verecundiâ coopertum propter nos intueri præ compassione, præ indignitate, etiam præ verecundiâ. non A sustinemus. At enim audite & intelligite: Non placet nudati IESU ignominia in oculis carnis? Et cur placet ejusdem nuditas in oculis mentis? Non placet nudari IESUM à Carnificibus? cur placet nudari ab effrenibus passionibus, & voluntatibus? Nemo nostrûm nudavit IESUM in corde suo? Christiane quoties peccâsti, quoties gratiâ Christi te privâsti toties Iesû spoliâsti, toties in oculis Cœli IESUM nudû constituisti? Non placet tibi vestes IESU ab atrocitate militum ita vilipendi, & per terram abjici atq; calcari? placet tibi gratiam IESU meritaq; sanguinis ejus, à te, à tua rebelli voluntate despicii, abjici, calcari, & nefandis pudendisq; sceleribus tuis commaculari? Vis nu- B ditatem IESU tegere? labora animam tuam gratiâ IESU induere indutamq; semper servare. Vestitus est IESUS, quando in gratia IESU vivit Christianus. Major est pudor IESU, si nudus sit in anima unius Christiani, quasi nudus stet in oculis totius mundi. Et amarior est Christo insultatio Diaboli, quando nudatur peccante Christiano, quàm quando denudatur à furioso Judaico, Pilativé ministro. Videat ergo quisq; in suâmet conscientiâ, an probrosé denudatum, an decorè vestitum habeat IESUM in Anima?

PARAGRAPHVS C CVIII.

JESVS ad columnam ligatus.

STROMATA

1. QUid facitis ligantes IESUM ad columnam? nihil opus vinculis istis vestris, quando ille alligatus est indissolubilibus vinculis Charitatis. O verè ligârat te fortiùs mi IESU tuorum servorum Charitas. Veruntamen ligetur ad columnam IESUS, ut ad IESUM, ut propter IESUM, ut cum IESU alligari gaudeat Christianus, quidni gaudeam mi IESU communicare vinculis D tuis, in quibus mihi libertatem à peccatis, solutionem à debitis, immunitatem à pænis constituisti. Funes tui ceciderunt mihi in præclaris, quia te fecerunt Hæreditatem meam, fecerunt mihi Hæreditatem, gratiam & gloriam tuam, factus sum Hæres Dei *Cohæres autem* Rom. 8.17. *Christi* quia *funes tui sic ceciderunt mihi.* O re vera in præclaris: quia in salutaribus, quia in misericordiis, quia in perpetua Charitates. Amate homines vincula IESU, amate columnam ejus: quia ipse est columna & fidei & fiduciæ nostræ: ipsius vincula sunt salutis, omni libertate dulciora, quia salubriora. Quis non eligat magis cum Christo esse alligatus, quàm sine Christo, esse religatus? Duorum est audire: *qui non est mecum, contra me est.* qui enim cum Christo ligari abnuit, contra Christum insolescere ânuit.

Ps. 15. 6.

Matt. 12. 30.

2. Populo Israël olim super mare rubrum, à Moyse deducto, à Pharaone vero persequente, à terra concluso, & quasi jam capto, Dominus in Columna Nubis specie, stetit inter castra Israël & Ægyptiorum, neq; transitum permisit Ex. 13. 22. hostibus, donec populus Dei mare divi- Ex. 14. 19. sum habens, in alteram maris ripam transisset: hic idem Dominus per annos 40. eundem populum, nocte quidem in columna Ignis, die verò in columna nubis, per omnes vias circûduxit. Ergo fortè redeunt illa secula, ergo fortè populus Domini mare rubrum transibit: ergo fortè ingruunt Ægyptii retracturi populum, ad dura servitutis suæ opera: video enim Dominum ad columnam lapideam alligatum, neq; deerit mare rubrum Ságuineum, per quod salvabitur Israël, demergetur autem in eo Ægyptius. Verùm non est tibi pars in sermone isto, O Judæe, neq; enim te respicit hæc parabola. Cum Ægyptiis infelix descendes in profundum, quasi plumbum. Ex eis unus non remansit. *Reliquiæ autem tui salvæ fient.* sed non tu Rom. 9. 27. quia sanguinem quidem salutis fudisti, sed tu salutem ex eo non hausisti, non quia non potuisti. sed quia noluisti.

3. IESUS ad columnam alligatus, utrumq; est mihi: & columna nimirum ignis ut luceat in nocte: & columna nubis, ut potegat à fervore in die, semper autem deducat in itinere. Quomodo enim columna ignea non est IESUS, qui totus Charitate & ardet ipse, & inflammat credentes in se, accedentes ad se, venientes post se? Quomodo non est columna lucens & ardens, qui est veritas illuminans Mundum, & *venit ignem mittere in terram* quam vult vehe- Luc 12. 49. menter

menter accendi? Quomodo non est columna nubis in die, qui protegit à fervore concupiscentiæ, ab ardore Mali-
Gē. 15. 17. tiæ, à flamma Gehennæ?

4. Cùm pacisceretur olim Deus pa- A ctum suum inter se & Abraham, adesset-q; Sacrificium vespertinum, apparuit clibanus fumans & lampas ignis transiens inter divisiones Sacrificii. Iste est IESUS meus ad columnam alligatus similis clibano (seu columnæ) fumanti, & lampadi ardenti inter Sacrificium transeunti; sacrificat enim semetipsum pro nobis. Sed sic, ut prædestinatis sit quasi lampas ignis ad illuminationem veritatis, & ad calefactionem Charitatis deserviens. Reprobis autem fit, quasi clibanus fumans, tenebras ad excæcationem, flammas ad combustionem. Quod olim prævidit & prædixit Sanctus Senex Simeon
Luc. 2. 34. dicens de eo: *Ecce hic positus est in ruinam* B *& in resurrectionem multorum in Israël.* JESUS enim tanquam validissima columna & sustinet Credentes & obterit Infideles; & lucet Israëli & obtenebrat Pharaoni: & blanditur prosequentibus, & minatur persequentibus: lumen vitæ præbet amantibus, fumum iræ vomit odientibus.

5. Christus ad Columnam, vitis ad perticam: videte palmites, quid expediat vobis: alligari cum vite si non sustinetis, in vite esse non potestis. Cum vite sua suscipit palmes alligationem, immò & circumcisionem, ut fructum plùs adferat, sustinete ergo & vos quicunq; Christiani estis non tantùm al-
Joan. 15. 5. ligari, sed & mori cum Christo *ut fructum afferatis & fructus vester maneat* in Christo. C

6. Samson apprehendens duas columnas, quibus Palatium Philistinorum, in quo & coram eis cæcus ludebat, concussit & evertit totam domum, omnesq; qui in ea fuerant interficit: Apprehendit & noster IESUS verus Samson Columnam istam & Regnum omne infernalium Philistinorum omnemq; militiam eorum evertit, ac vires eorum confregit. Lusit Samson coram vobis ô Judæi ô Pontifices, ô scribæ, ô Hæredes, ô Pilate, ô milites, lusit quando ad vestras manus se venire permisit IESUS, & fecistis in eo quæcunq; voluistis, pænis eius satiati estis. D Sed relicta est Domus vestra deserta, non est relictus lapis super lapidem, timor quem timuistis evenit vobis, deniq; lusu Samsonis hujus illusi estis, & potestas omnis tenebrarum vobiscum. Samson autem mortuus regnat, mortuus vincit, mortuus de ipsa & ipsâ morte triumphat.

7. IESUS ad columnam alligatus est, ordine præpostero sanè, magìs columna ad IESUM alliganda fuit. Non enim columna IESUM, sed IESUS columnā sustentare ac tenere debet. Quomodo enim posset aliquid subsistere, nisi IESUS faceret, qui fecit etiam ut omnia existerent. O munde frustra ordinem pervertis, frustra alligas IESUM Verbum Dei non est alligatum, quicquid attentes, quantò melius munde alligares te ipsum Christo, nè ruas, nê à Deo recedas, nè in prædam Diabolo cedas. IESUS te condidit, IESUS te servet, IESUS te sustineat, IESUS te foveat, IESUS te gubernet, IESUS te salvet. Sed tu infelix eligis potiùs alligare IESUM columnæ, te autem tradere Diabolo & gehennæ.

8. Columnæ alligatus IESUS, mihi videtur arctis limitibus pauculis personis, exiguis locis, splēdidis officiis, conventis commoditatibus alligatus zelus quasi enim circa columnas alligati videntur, quicunq; in numerato habent & convento, tum quibus, tum ubi, tum quâ commoditate, quantâ mercede spiritualia ministrent, zelum promant, Christum prædicent, non sine sumptu Evangelium ponant, & pietatem quæstum æstimant ac faciant: Illi non Isai. 16. 2.
sunt alligati columnæ, qui sunt veluti Isai. 60. 8.
Angeli veloces qui velut nubes volant, qui e Mar. 16.
unt aut ire parati sunt *in mundum universum* 15.
prædicare Evangelium omni Creaturæ quorum Ps. 18. 5.
sonus in omnem terram exit, quorum *speciosi pedes in præparatione pacis & in Evangeli-* Rom. 10. 15
zatione boni. O pudor, iis quos Deus fe- Isa. 49 6.
cit ut sint *Salus* ejus, usq; *ad extremum* Act. 9. 15.
terræ. ut *portent nomen illius coram Gentibus & populis & Regibus terræ*. hic sic alligati sunt propriâ voluntate, quæstuosa cupiditate, sensuali consolatione, tenerâ & molli conversatione, carnali Isa. 49. 6.
consanguinitate, ut satìs ut nimi- Matt. 5.
um eis sit fieri servos ad scilicet *con-* 15.
vertendas fæces Israel Quis accendit lucernam & ponit eam sub medio? & non magis su- Luc. 8. 16.
per Candelabrum, ut luceat omnibus & vide & 11. 33.
ant lumen omnes. Maledictus qui abscondit Prov. 11.
frumenta in populis hoc est, à populis 26.
quæ accepit distribuenda populis. Ma- Luc. 19. 20
ledictus qui *talentum Domini sudario involvens, defodit in terram*. Qui sic alligant columnis suum IESUM, quid faciunt aliud nisi eum exponunt ad flagellan-

dum linguis irridentium, linguis murmurantium, linguis scandalum patientium?

9. Cuperem enimvero nosse mi IESU, ad columnam alligatus dum stares, A dum se carnifices ad tuam verberationem succingerent & accingerent, dum virgis & flagris armarent, dum Judæos stimulantes, & promissa aut etiam munera offerentes audirent; dum strenuam in tui laniatione operam adpromitterent; Sub hoc tam miserabile justitium Passionis tuæ ecquid cogitationum fuit, in castissimo, in Sanctissimo, in sapientissimo corde tuo? Non dubito convertisse te oculos cordis saltem tui ad Cælum ad Patrem tuum, & dixisse: Ecce ego pater mi ad flagella paratus sum: paraverunt me ut vides inimici mei, spoliaverunt & nudaverunt me, alligaverunt, etiam congregati sunt adversum me, congregata sunt B super me flagella. Pater mi, ita Pater quoniam sic placitum est ante te? ego autem non contradico, sed in flagella, propter te, pro peccatis totius mundi, in cujus salutem & redemptionem me misisti paratus sum. Iam deinceps parce populo huic, & flagella tua cōverte super me. Ego enim feci, ego feram, ego portabo: feci Pater, feci opus, quod dedisti mihi ut facerem, ut scilicet peccata mundi super me acciperem, & veluti Agnus mundi peccata portarem, feram ego & portabo flagella, feram & portabo vulnera, feram & portabo iram tuam peccatis debitam, quoniam peccavi tibi cum genere meo. Ergo portabo iram tuam & justitiam tuam, ferant illi misericordi- C am tuam: peccaverunt tibi, Sed non sint filii tui in sordibus, ego enim pro eis Sanctifico meipsum & in flagella paratus sum: non in ista tantùm sed etiam in omnia, quæ mandâsti, quæ præparâsti mihi. Vivat Filii isti mei Pater Juste coram te, serva eos propter sanguinem & dolorem meum, effunde misericordiam tuam super eos ut sperent, ut respirent super misericordia tua, Sub umbra alarum mearum, sub scapulis meis, quibus ecce obumbro eis. Et talia quidem tu Domine ad Patrem dicebas; ad homines autem sive præsentes sive futuros ad usq; finem mundi quid cogitabas in corde tuo. O fi- D lii non jam Adæ sed mei, aspicite & agnoscite quanti mihi constet vos genuisse, in filios vitæ & lucis ex filiis tenebrarum & mortis. In flagella paratus sum pro vobis, nè flagella iræ Patris mei supervenirent vobis, vos peccâstis, ego pœnas luo. Vos uvam comedistis, dentes mei obstupescunt: vos rapuistis, ego exsolvam. Videte quòd non mihi soli laboro & patior, sed magis pro vobis, & pro totius mundi salute. Mementote ergo filii laborum dolorumq; meorum, & nolite sanguinem meum pollutum ducere, neq; ostentui habere filium Dei, vestrum utiq; Patrem aut magis matrem quæ vos in doloribus meis quasi parturiens genui. Scitote ergo quòd sanguis meus fusus sit pro vobis, vita mea data in mortem pro vobis, Anima mea posita in manibus inimicorum meorum pariter ac vestrorum, pro vobis. Nemo tollit Animam meam à me, sed ego & Charitas mea aufert illam à me, & ponit pro vobis. Majorem hâc dilectionem habet nemo, quàm ut animam suam ponat pro amicis suis. Ego autem etiam cùm nondum, essetis, aut etiam cùm adhuc inimici essetis, assumpsi vos, dilexi vos, & animam meam unicam dilectam dedi in mortem propter vos, reconciliavi Patrem vobis, ut jam Pater amet vos, quia à me redempti, à me abluti, à me sanctificati estis, si tamen & vos me amatis & amor meus in conspectu vestro est semper. Alioqui si adhuc peccata diligitis, quæ utilitas vobis in saguine & dolore meo? Manete ergo in dilectione mea & præcepta mea servate, nolite regredi corde in Diaboli servitium, ex quo in manu forti eduxi vos, & in sanguinem testamenti mei extraxi vos. Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Nolite fieri sicut canes revertentes ad vomitum, & sicut sues lotæ, ad volutabrum luti redeuntes. parcite sanguini meo, quem fundo pro vobis, parcite cruciatibus meis, in quos me dedi propter vos. Videte quomodo venit in altitudinem maris amarissimi, & tempestas immanissimorum dolorum demersit me. Infixus sum in limo profundi, & non est substantia. Majus peccatum habet, ac majorem sibi damnationem acquirit, qui post tantam & tam copiosam, dolorosamq; redemptionem ad peccata redit. Noli peccare post veniam, noli vulnerari post curam, noli sordidari post gratiam, renovatum vulnus plus dolet post curam, molestiùs est sordidari post gratiam. Ingratus est indulgentiæ,

dulgentiæ, qui post veniam peccat. Sanitate indignus est, semetipsum postquam curatus est vulnerat, nec mundari meretur, qui se ipsum post gratiam sordidat. Non auro, neq; argen- A to: neq; corruptibilibus redempti estis ô Homines! non vitulorum aut hircorum sanguine mundati estis ô Filii! magno sudore & multo sudatum est, ut exiret à vobis rubigo antiqua, ô Adæ posteri! sed fusus est pretiosus sanguis meus pro vobis, ut nemo vestrûm deinceps sibi vivat, sed ei, qui pro vobis mortuus est, id est, Ego Filius Dei! Hæc nisi fallor, aut gemina his, salutaria nobis, cogitavit & dixit nobis IESUS, dum ad columnam staret alligatus, & exspectaret, in flagella pronobis paratus.

10. IESUS ad columnam ligatus & nudatus ecquid exspectat? flagella à peccatoribus, sagittas ab amatoribus! B dolorem pro te! Amorem à te ô Homo! (Quàm pulchrum est mi IESU, quàm decorum, à charitate vulnus accipere! Alius jaculum Carnei amoris patitur, alius terrenâ cupiditate vulneratur. Tu nudas membra, & præbes te electo Charitatis jaculo, jaculo formoso. Vulneratus ergo es à dilectione nostri! Amas nos, & nondum tenes! doles, quia nondum habes! Hinc vulneraris in corde, imò toto corpore, amoris jaculis, ut tua hæc vulnera nos ad veram salutem rapiant.

Orig. hom. 2. ex duabus.

PARAGRAPHVS CIX.

C

JESVS Flagellatur.

STROMATA

1. Multis ex capitibus fuit hæc Domini IESV flagellatio gravissima, & summè dolorosa, ac proinde eidem Christo Domino specialiter acerba. Nam. 1. flagellatus est IESUS ex intentione Pilati ad flectendos in misericordiam Judæos morti ejus inhiantes, quam adhuc Pilatus nolebat, adeò ergo immaniter est cæsus; ut meritò misericordiam invenires etiam apud D sitientissimos sanguinis ejus. 2. Flagellatus deinde est IESUS more Romano, non Judaico. Judæis non licebat ex lege flagellando excedere 40. ictus, immo mos obtinuerat ut tantùm 39. ictus infligeretur, ut tàtò certiꝰ lex custodiretur, & ne fædè laceratus (verba sunt Legislatoris Dei) abiret à conspectu Judicum, vel spectatorum frater suus. Hac lege non est castigatus IESUS, sed ut dixi more Romano, quibus præscriptum nihil fuit de numero plagarum, immo tantùm procedebant frequenter in hac verberatione, ut verberati inter verbera emorerentur; atq; hinc 3. IESUS crudeliter fuit flagellatus, quia enim Judæi timebant, nè flagellatus IESUS dimitteretur à Pilato, induxerunt milites, quà promissis, quà præmiis, ut tam bene plagis eum onerarent, ut vel inter verbera emoreretur ipsa, vel certè diu post ipsa, non superviveret. 4. Dirè flagellatus est IESUS ex intentione ipsiusmet IESU, quia scilicet pro peccatis erat flagellandus totius mundi, & ex immensa Christi Charitate, patiendiq; cupiditate: ergo ut flagellatio æquivaleat enormitati scelerum omnium, quæ à totius generis humani filiis, patrata seu patranda erant: atq; etiam immensa sitis Charitatis Christi expleretur patiendo immanem esse oportebat flagellationem illam. In toto genere humano, à planta pedis usq; ad verticem non erat sanitas, id ipsum oportebat evenire in toto Christi corpore inter flagellandum potissimum. 5. Hanc immanitatem flagellationis probat etiam illa causa, quia Dominus & à multis Carnificibus sibi ordine succedentibus, & variis flagellandi instrumentis sanè crudelibus flagellatus esse creditur, atq; à probatis scriptoribus traditur. Liberi & ingenui apud Romanos fustibus cædebantur, & hæc erat fustigationis pœna. Sed eâ Christus dignatus non est à Romanis, apud quos contemptibilis erat, instar ergo servi & mancipii virgis ac flagellis cæsus est. Tradunt porro Christum flagellatum triplicibus instrumentis. Primùm viridibus virgis spinosis: Deinde chordis seu loris in funiculos & flagellum tortis, quibus extremè puncta fuerint ferrea intexta, deniquè catenulis ferreis extremis similiter ita asperatis, ut vellere partes carnis ac osse nudare, ad eaq: *Gerson &* penetrare inflicta possent. Non desunt, *Arias montanus.* qui bis asserunt flagellis subjectum Dominum nostrum. Primùm quidem, cùm Pilatus satiare tantùm odia Judæorum, Christum autem correptum ac emendatum dimittere cogitabat, certus eum non addicere Cruci. Iterum verò cùm ad-

cùm adductus importunitate Judaicâ, timoreq; à Cæsaris gratiâ excidendi tradidit IESVM voluntati eorum, ut crucifigeretur. Crucifixionis enim præludium Romano more flagellatio fuit. A Sed arbitror primam flagellationem quoniam primo fine frustrata erat, secundo fini, scilicet Crucifixionis desevi-isse, nec eam repetitam esse, maximè cùm prior tam aspera fuisset, ut secunda quòd flagellaret reliqui in corpore IESU nihil, præter prioris vulnera repertura & habitura esset. sufficiebat itaq; prima flagellatio, non tantùm ex ratione seu discretione, sed etiam ex magnitudine & acerbitate & excessu. Mallonius credit Christum bis flagellatum: Sed primò in carcere Caiphæ, miserabili illâ nocte, quâ Dominus inter alias injurias etiam flagellis cæsus videtur ab insolentissima fece Ministrorum Christum nocte illa custodêtium. Secundò autem à Pilato &c. B Piò sensui non contradico: plus tamen probationis desidero. Nisi fortè huc trahamus etiam illud: *Contumelia & tormento interrogemus eum*, ut flagellatio sit tormenti pars, & partialis interrogatio: quam torturam Christo adhibitam illâ nocte, non parum adducor ut credam, tum loco isto scripturæ tum reorum captorum consuetudine, tum Judaico furore inq; Christum rabie. Sive autem triplicibus illis instrumentis flagellatꝰ sit Dominus, sive non, à pluribus, an à paucioribus lictoribus: constat inter omnes, Dominum nostrum, cæsum esse flagris è funibus, cum oscillis seu talis, aut stellulis ad extrema innexis. Quæ omnia satis superq; ostendunt immanem illam fuisse flagellationem, & humanis viribus ad sustinendum majorem. C Etsi enim duo Sancti Evangelistæ unicis tantùm voculis hanc Domini pænam significaverint: (*Flagellavit eum, Flagellatum tradidit*) ex hac parcitate descriptionis non hoc inferendum est, quod obiter & leviter flagellatus sit Dominus. Sed potiùs quòd ita graviter & enormiter, ut inexplicabile id Sacris scriptoribus videretur. Ex quo licet facere conjecturam de aliis quoq; Domini nostri cruciatibus, quorum ab Evangelistis mentio vel nulla, vel exigua fit, eos scilicet tam excessivè nimios fuisse, ut illis explicandis non suffecerint Sacri D Historici. Totum hoc videre licet in hac, quam tractamus flagellationis Dominicæ pænâ, quæ licet tam paucis descripta sit in Evangelia, tamen quòd de illa in figuris antiquis præcessit, velut in imaginibus depictum, quòd à Prophetis prædictum de eadem est, quòd à Sanctis Patribus, piissimisq; & doctissimis scriptoribus scriptum habemus, quòd ex Sacra Syndone, qua Corpus Christi ad sepulturam involutum fuit conspicitur, quod ipse Dominus Sanctis servis suis revelare dignatus est, dé flagellationis hujus enormitate, tantùm hoc est ut fidem, rationem, captumq; penè excedat. Flagellatio Domni præfigurata est, animalium sacrificandorum decorticatione. Talis nimirum esse debebat caro flagellati IESU, ut videri posset, immò esset nudatâ pelle omni. Eadem flagellatio in Iobo præfigurata est. Iob enim sua vulnera describens, ac Domini nostri prædicens simulq; præfigurans, sic loquitur: *Circumdedit me lanceis suis, convulneravit lumbos meos, non pepercit & effudit in terra viscera mea, concidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gigas*, miles seu lictor flagellans & is quidem nō unus, sed multiplex. (Sunt enim qui putent Dominum à tota cohorte, hoc est à 666. vel ut alii à 1000. viris flagellatum) Immanis sanè descriptio flagellorum, quæ lanceas vocat Iob propter lanceolis exasperatas extremitates, vel propter virgas spinarum, lanceolis quoq; aculeationem, quòd de lumborum convulneratione loquitur, hoc in Sacra Syndone cernitur, in qua cernitur tanta vulnerum multitudo, atq; profunditas cingulo tenùs, ut propter illius solius partis corporis, illa quæ notantur vulnera, nullo modo naturaliter supervivere Dominus potuerit. Sanctus Bonaventura. S. Bernardus. S. Gertrudis. S. Brigitta. Lanspergius aliiq; pii & probi scriptores asserunt ex sola flagellatione in Carne Domini fuisse amplius quàm quinq; millia vulnerum. Vincentius putat ossa humani corporis juxta medicos esse 276. Christum autem ita flagellatum, ut cuivis ossi triplex plaga infligeretur 828. Apud Drexelium folio. 118.) Sanctorum cuipiam revelatum scribunt à Domino, in flagellatione guttas sanguinis fudisse Dominum 230005. apud Melanium c. 5 de stigm. fol. 91.) O verè concisus Dominus vulnere super vulnus, Sanctus Propheta David, describens imò intuens in spiritu flagellationem Domini in persona ejusdem ita loquitur: *Et fui flagellatus tota die, & castigatio mea* (emendati-

Sap. 2. 19.

Lipsius. l. 2. c. de Cru.

Matt. 27. 26.

Joã. 19. 1.

Job. 16. 14

numerat vulnera Christi Domini.

S. Bonav. 5676.

S. Bern. 6065.

S. Brigitt. 3475.

S. Gertr. 5466.

Ps. 72. 4.

mendationem seu correptionem Pilatus dixit) *in matutinū.* Non est flagellatus totâ die Dominus à mane: sed hoc ad exprimendam immanitatem A flagellationis illius, est dictum: tam scilicet est diré flagellatus, ut qui intueretur diritatem illam, vulnerumq; multitudinem & magnitudinem & varietatem dicere potuerit totum diem insumptum esse aut insumi debuisse ad tam immanem flagellationem peragendam. Quod etiam alio loco idem David in persona quoq; Christi explicuit dicens *Quoniam quem tu percusisti* (percuti voluisti Pater æterne) *persecuti*
Ps.65.27. *sunt & super dolorem vulnerum meorum addiderunt,* quia scilicet vulnera vulneribus cumulârunt, & me vulnere super vulnus conciderunt. Id ipsum idem David ex persona Christi alibi adhuc designans ait: *Super dorsum meum fabricaverunt peccatores prolongaverunt iniquitatem suam.* Alia versio habet: *Supra dor-* B *sum araverunt peccatores, produxerunt sulcum*
Ps.128.3. *suum.* Utraq; lectio, immanissimam flagellationem ostendit fuisse. Ita verberaverunt dorsum Domini, sicut fabri malleatores incudem tundunt, retunduntq; Planè ac si dorsum meum ager aliquis esset, non eum verberabant sed arabant, & immanibus sulcis dividebant. Et dubitabit quis ineffabiliter diram fuisse flagellationem Christi? Ipse certè Christus quoad vixit hujus suæ pœnæ oblivisci nunquam potuit, quod expressit per Prophetam David:
Ps.37.18. *Quoniam ego in flagella paratus sum, &* (ideo, sive, iste) *dolor meus in conspectu meo semper.* Ubi ubi fuit Dominus, quicquid fecit IESUS: ubiq; & semper in mente ejus stabat. *Ego in flagella paratus sum.* Exspectat me flagellatio: & C ah quantus erit ille mihi dolor? significavit hoc, non jam prophetico, sed suomet proprio ore prædicens Dominus IESUS, tum quando dixit *tradetur filius Hominis Gentibus & illudetur, & fla-*
Luc.18.32. *gellabitur, & conspuetur, & postquam flagellaverint, occident eum.* tum quando affirmavit *Baptismo autem habeo baptizari: &*
Luc12.50. *quomodo coarctor usq; dum perficiatur.* Tota quidem Passio Domini Baptismus quidam ejus fuit, sed tamen in tota Passione sua, nusquam & nunquam cruciatibus omnis generis in omnibus membris, uberiùs & largiùs baptizatus quàm in flagelatione fuit. Tunc D
Ps.34.15. enim *congregata sunt super me flagella* (ait Dominus) & *ignoravi* Non poterat sciri & numerus flagellorum, & numerus flagellātiū, & numerus verberū, & numerus vulnerū. Tā multa erāt flagellantiū verbera, ut nō aliquot, sed innumera flagella undiq; cōgregata super me videri possent. Beata Brigitta à Domino sibi revelatū scripsit: quòd cùm Dominus esset intollerabili enormitate concisus verberatione, adeò ut spectatorum, oculi horrerent spectaculum, præcisi sunt ab eis funes quibus erat Dominus adligatus Columnæ: porro Dominus ipse cùm partim ob vulnera, partim ob dolorem luxatis viribus atq; membris tanquam in deliquio conciderit in terram, & in sanguine suo super pavimentum jacuerit. Doctor Angelicus adducens aucto- *C. Thom.*
ritatem D. Augustini, asserit Dominum *in catena*
IESUM in terra prostratum esse flagel- *ad c. 27.*
latum, Idem etiam affirmat D. Chry- *Matthæi*
sostomus. Deniq; Tertulianus scribit,
Dominicum corpus à colùmnâ dilapsum *D. Chryso*
ad terram, quasi pilam pedibus sacri- *stom. ser.*
legis exagitaverunt lictores. Hæc o- *3. de prodi*
mnia immanissimam Christi Domini *tione Ju-*
flagellationem fuisse evincunt quanta *dæ & my-*
autem cum doloris magnitudine & in *sterio Cœ-*
tensione, arbitror à nulla creaturâ id *næ.*
satis explicari verbis mortalibus posse. Teneritudo Carnis Christi, complexionis subtilitas, temperamenti moderatio, sensuum vivacitas & vigor conservatus semper absq; ulla obtusione & torpore, qualis solet nobis obvenire dolentibus, in partibus læsis: quod in Christo locum non habuit. Accessit flos & integritas ætatis maximè vigentis, naturæ item absoluta perfectio, de purissimis purissimæ Virginis sanguinibus, ipsius Spiritus S. immediatâ virtute efficaciâq; formatio. Unio hypostatica carnis ād personam VERBI summa ciborum & victûs parsimonia, extenuatio Sanctissimæ Carnis, tum per inediam, tum per pridianum sudorem etiam sanguineum, exhausta in somnio antegresso membra, fatigatio ex multiplici incommoditate; proximâ nocte, & præsenti jam die prævia in totum tenerrimum Corpus Domini introducta, sævities instrumentorum ad flagellandum adhibitorum. Conatus à robustis lictoribus inter infligendum ictus adhibitus, multitudo verberū, cōgestæ super plagas plagæ vulnera vulneribus concisa, profunditas vulnerum verberumq; ad vivam carnem ad ima ossa penetrantium, carnemq; non tantùm mutuò ab aliâ carne, sed ab ossi-

bus ipsis costisq; divellentium, extorquet utiq; convictionem rationis, ut fateatur immensum fuisse dolorem istum, quem hic Dominus protulit, neq; humanis mortalibus ordinariisq; viribus A supportabilem. Sed opus fuisse Divinâ virtute addi corpori illi innocentissimo vires non quidem ad leviùs ferendum, sed ad sustinendum perdurandumq; inter dolores, in vitâ. Quibus si addamus rigorem Justitiæ Divinæ, cui non tantùm ad plenum, sed etiam super plenum satisfaciebat Christus, Copiositatem Redemptionis, quâ misericordiam Dei explebat, Immensæ Charitatis sitim, quæ patientiâ saginari cupiebat, neq; mediocri aut summâ satisfactione expleri poterat, sed omni maximâ majorem concupiscebat. Miseriam deinde omnium & singulorum Hominum. à qua Filius Dei sanguine suo per satisfactionem suam eos ereptum ibat. Tum multitudinem, enormitatemq; Peccatorum omnium Hominum, B qui fuerant, erant, futuri erant, cui eluendæ & ad plenum emundandæ, IESUS ex sanguinibus, Cruciatibus, meritisq; suis, balneum, lavacrumq; copiosissimum parabat. Æternorum suppliciorum gravitatem, infinitumq, debitum infernalium pœnarum, quod Christus absolvebat, & à quo Homines justo pretio liberabat. Excellentiam, varietatem, copiâ donorû, tam naturæ, quàm gratiæ, quâ etiâ Beatificæ Gloriæ, quæ Christus omnibus, & singulis Hominibus, quantùm in ipso erat apud Deum Patrem coëmebat & merebatur. Heroicum quoq; illum vel potius Theandricum Christi Domini animum, C quo in omnibus operibus suis, at præcipué in illis, quibus evidentiùs operabatur salutem & Redemptionem Hominum; iisq; virtutum exempla demonstrabat, & Charitatis in eos suæ portenta exerebat; necessariò dicere debemus, ut animus ille Christi tantus, & omni Heroico major, Theandrico par & dignus, sibi per omnia satisfaceret, seq; ipsi adæquaret: dolorem, quem in flagellatione sustinuit, fuisse & esse debuisse omni dolore, qui cogitari à nostris cogitationibus possit, majorem intensiorem, grandiorem, minor enim dolor vastitatem Animi, & cupiditatem Amoris, & Capacitatem pati desiderantis Cordis Christi non adæquâsset, D non explêsset, non saturâsset. O Mortales, mortales! ô Filii Adam! ô Pecatores præteriti, præsentes, & futuri! quis det

ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis (Angelis & Electis,) *quæ sit latitudo & longitudo & sublimitas & profundum* Doloris IESU, *scire etiam supereminentem scientiæ Charitatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei.* Eph. 3. 18.

2. Dicitur Vulgó: Ut cicuretur Leo, Catellus percutitur: hic porro oppositum cernimus. Leo de tribu Juda cæditur, ut Canis rabidus, Judæus mansuescat! Similiter proverbium est: Pestilente flagellato, Sapiens sapientior erit: At hic quoq; secus se res habet. Castigatur & flagellatur sapiens, immo Sapientia ipsa Increata & Incarnata; ut Pestilens sapiat, ac utinam sapiat, non desipiat! Parùm certè sapuerunt inimici Christi: & si Electi sapuerunt, nec parum, nec pauci. Potest tamen ita dici quòd catellus Christus percussus sit, ut circuraretur placareturq; Pater æternus, tanquam Leo, peccatis Hominum irritatus & iratus. ait enim ipse Pater: *Ad quem respiciam nisi ad pauperem & trementem sermones meos?* pro Tremeentem (leguut aliqui *Flagellatum.* Is. 66. 2. Etenim quis tam Tremens, quàm IESUS inter flagella & verbera Carnificum? Eum ergo respiciet Pater, & placabitur Hominibus Leo. In februis Gentilium festis concursabant Sacerdotes eorum per plateas, cædentes pellibus obvios quosq;, immo & obvios etiam sponte: quo facto placatos dicebant Deos, nec ampliùs castigaturos peccata Hominum. Quiritabatur Iustitia Dei, quòd solus Christus à Patre flagellatus esset, peccatoribus autem nihil triste evenisset. respondet Pater & ait: *propter scelus populi mei percussi eum*, posuiq; in eò iniquitates omnium. Illo ergo flagellato omnes sunt flagellati: respiciam ergo & placabor sceleribus omnium. Is. 53. 8.

3. Agnus Paschális immolandus pelle prius exuebatur. Christus quoq; quasi Agnus mansuetus, antequam immolaretur in cruce, exutus est & pelle & carne in flagelatione. In qua etiam velut Agnus coram tondente obmutuit, quia in omni flagellatione, verbum querelæ non protulit. Crudelis sanè tonsura hæc, quâ non vellus est tonsum, sed corpus usq; ad ossa rasum seu avulsum. Et Iob quidem sedens in sterquilinio saniem testâ radebat: IESUS autem alligatus columnæ, stans in prætorio, aut defixus demersusq; in nostrarum iniquitatum fimo & limo, non testâ saniem, sed flagellis carnem, per

nem, per manus carnificum radebat: saniem verò scelerum & miseriarum de genere humano, id est de suo corpore Mystico abluebat, Idem Iob dicebat de se: *Pelli meæ consumptis carnibus ad-* A
Iob.19.20. *hæsit os meum; derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos.* At tibi Domine IESV flagellatio non ita cessit. Iobo pellis remansit qua tegerentur saltem ossa. Os quoque relictum est quo miserias suas deflendo & enarrando, solari posset. Tibi mi IESU neq; pellis, neq; Caro relicta est, sed ossa nudata Carne & pelle ab immisericordi verberatione: Labia insuper & siti aruerunt, & silentio obmutuerunt!

4. Moyses imperio Divino, Aaronem summum Sacerdotem, induit veste hyacinthina, in qua descriptus erat orbis terrarum, in circuitu vestis ela-
Exod. 28. 2. 31. borata erant malogranata ex purpura quæ tintinnabulis interstincta erant B
Levit. 8.7. aureis, sonantibus. Eratq; cautum le-
Sap. 8.24. ge, ut eâ vestem Sacerdos summus indueret qnando in sancta sanctorum ingressurus & victimas oblaturus esset. Adumbrata est hoc schemate Domini nostri flagellatio, ipse enim tanquam Sacerdos summus facturus cruentum Sacrificium, & ut ait Paulus,: Introiturus semel in sancta, indutus est per flagellationem veste hyacinthinâ rubeâ purpureâ; eratq; in hac veste descriptus universus orbis terrarum: quia propter totius mundi peccata IESU S est flagellatus, sceleraq; nostrum omnium in ejus corpore, crudeli stylo descripta sunt. In hac veste quot vulnera, plagæ, livores; tot malogranata, quot ve- C
rò guttæ erumpentes, quot laceræ carnis frustula pendentia, tot tintinabula in auribus Patris æterni misericordiam & indulgentiam mundo inclamantia. Ah quàm multa malogranata! quàm multa tintinabula hæc fuerunt! millibus recensentur à sanctis &c. vide supra: Flevate piæ manus IESUM in pænis suis sanguinolentum & jacentem, atq; hac veste vulnerum innumerabilium circumdatum. Ostendite eam Patri æterno, ut videat: An hæc tunica sit Filii ejus? an verò fera pessima devoraverit Filium ejus? Exposcite misericordes oculos Dei super universum Humanum genus; super Sanctam, urbem &c. Ut sit vobis hæc vestis contra Di- D
vinæ indignitationis jacula scutum, sit murus. O IESU, quem servire fecimus in peccatis nostris, (Pro Servire) legunt Septuag: defendi te in peccatis.) defende nos tu in nostris peccatis, defende ab ira Patris, defende à reditu ad peccata, defende ab damnatione æterna.

5. Flagellatio Christi est quædam a- Ps.72.14.
ratura, quam fecerunt Peccatores. I- Vide supr.
ta enim Hieronymus vertit illud Psal- hic n. 1.
mi: Supra dorsum fabricaverunt pec- folio. 140.
catores, Ille habet: araverunt arantes prolongaverunt sulcum suum. Consonat verò Challdæus legens: Prolongaverunt arationem. Potest autem vocari flagellatio, Aratura tribus de causis. 1. Ut enim aratur ideo ut semina terræ aratæ mādentur, messisq; consurgat: ita flagellatur IESUS ut semina cordium credentium in eo seminentur, & rore gratiæ cælestis Christiq; sanguinis imbre rigata, in messem virtutum ac Electorum crescant. peccatores verò hanc arationem fecerunt, tanquam boves jugum commune trahentes, duo scilicet populi diversi, Judæi nempe & Gentiles Diabolo impulsore; vomere, mala voluntate, 2. Vocatur flagellatio aratura, quia sicut in arando terra innocens scinditur sulcaturq́?, aliis vero, nempè aratoribus, & utilitas provenit inde nempè subruuntur inutiles herbæ, utiles autem segetes nascuntur, alimenta subministrantur. &c Ita Innocentissimus IESUS flagellatione est aratus, peccatoribus autem arantibus fructus surgit. Remissio scilicet peccatorum, Exstirpatio vitiorum. Messis virtutum. Fructus Permanens in vitam æternam. Divitiæ salutis. Opes gratiæ. &c. Unde hic longe aliter se se habet ordo illequem Psalmista ex posuit dicens: *Multa flagella peccatoris, sperantem autem in* Ps.31.10.
Domino misericordia circumdabit. aliter inquam hic res est, & ordo alius. Nam multa flagella sperantis in Domino & Innocentis IESU peccatorem autem misericordia, Gratia, Venia, Redemptio, Remissio, Salus, Iustificatio, Divitiæ salutis, vita æterna circumdederunt. 3. Aratura vocatur flagellatio, quia sicut terra arando, quasi sculpitur vomere, & quasi imago, ac spes messis futuræ pingitur: ita in flagellatione Corporis Christi, exsculptus est Amor Christi erga nos peccatores, ut eū legere, cernere, imò palpare possimus. Ad quod propositum servire potest locus ille Prophetæ *Ecce lapis quem dedi co-* Zach.3.9.
ram JESU, super lapidem unum septem oculi sunt, ecce ego cælabo sculpturam ejus, ait Dominus Exercituum & auferam iniquitatem terræ

tem terræ illius in die una. Dedit enim Dominus Deus lapidem unum coram IESU, ipsum scilicet IESUM, lapidem grandem, lapidem sine manibus, lapidem angularem, super quem cælata A sculptura permissu Domini, & est ablata per eam iniquitas terræ, suntq; super hunc lapidem oculi septem. Quæ est ista sculptura? nisi tota quidem Christi Passio, sed specialiter flagellatio; qua propter scelus populi sui abolendum, delendamq; terræ iniquitatem percussit eum Dominus, & disciplinam pacis nostræ secum faciendæ posuit super eum: Oculi autem septem, mihi videntur esse oculi aspicientium IESUM, qui septem recenseri possunt, sunt enim super hunc lapidem oculi. 1. Dei 2. Oculi ipsius Christi super se. 3. Oculi MARIÆ Matris ejus, ut super filium. 4. Oculi Dæmonũ, Judæorũ, Pilati & Carnificum, hi enim omnes uno B oculo intuiti sunt Christum. 5. Oculi peccatorum, 6, Oculi Amantium. 7. Oculi Angelorum. Primi oculi sunt Justitiæ. Secundi Misericordiæ. Tertii Compassionis. Quarti Odii, & persecutionis. Quinti offensionis & Ingratitudinis. Sexti Dilectionis & Imitationis. Septimi Admirationis & Adorationis. &c.

6. Dixit Dominus ad Moysen. Sume tibi aromata boni odoris: cùmq; in tenuissimum pulverem omnia contuderis, pones ex eo coram tabernaculo testimonii, in quo apparebo tibi. Hæc figura fuit flagellationis Dominicæ per eamq; impleta. Aromata enim boni o- C doris sunt membra innocentissimi Salvatoris, ex quibus nè in Conceptione quidem afflatus est malus odor ullus. Porro semper optimus Puritatis, Innocentiæ, Castitatis, Modestiæ, Continentiæ, Sobrietatis, Mortificationis, fatigationis, gratiæ. &c, Hæc Aromata optimi odoris contusa sunt in tenuissimum pulverem, parvis, sed validis & sæpissimè iteratis in flagellatione plagis: ponentur brevi in tabernaculo Crucis: in quo Pater æternus odoratus est, odorem suavissimum obedientiæ, & patientiæ, & humilitatis & Charitatis filii sui, placabiturq; Hominibus & dimittet peccata, suppli- D ciaq; peccatorum eorum. Crucem, Tabernaculum Domini nostri: immo omnia Passionis instrumenta, Damascenus vocat. Vide etiam, an non possit dici Corpus seu Humanitas Domini, Tabernaculum. Membra concisa plagis, Aromata? &c. Iacob Patriarcha visâ Filii Iosephi dilecti veste variegatâ atq; partim lacerâ, partim tinctâ sanguine, solutus est in lacrymas inconsolabiles, Sanè & Pater æternus conspectâ hâc Carnis Filii sui veste, plagis picta, lacerâ, & Cruentâ, animo non potuit, non commoveri suo Divino, & negare misericordiam iis, pro quorum amore sciebat hæc â filio suo suscepta esse.

l. 4. Fid c. 12. vid Paleolum ic. 5. & Do mit: Plat. in Pass.

7. Nescio quid sibi voluit quondam Isaias quærendo virum Dolorum, atq; desiderando, novissimum omnium & scientem infirmitatem. O mi Propheta si adires Præfecti Prætorium, forsitan isthic reperires virum cum his, quas requiris qualitatibus. ibi ni fallor valde, est vir dolorum, est novissimus virorum & sciens Infirmitatem. Quis enim est ille IESUS columnæ alligatus & nudus, & sanguineus totus. & saucius à planta ad verticem? Vidisti aliquando similem huic in dolore, vidisti novissimum post illum, Vidisti magis scientem Infirmitatem? Nonné ipse est, qui teipso teste languores nostros pertulit & dolores nostros portavit? Si portavit omnium nostrûm dolores, ô veré vir Dolorum est? Si pertulit languores nostros, veré sciens Infirmitatem est! Si omnium nostrûm dolores & langvores tulit, pertulit. Ergo verè novissimus omnium nostrûm est! Fecerunt enim eum novissimum, nostrûm omnium mala. Et vide mi Propheta, quomodo non vir dolorum iste, in quo tot viri posuerunt dolores suos? Posuit Pater æternus super eo dolorem suum, quem & ex offensis & ex perditione hominum habuit: posuit mater Dolorem suum super eum, quem omni resignatione Passioni huic & omni Paternæ voluntati obtulit. Posuit potestas tenebrarum infernalis dolorem suum super eum, quia dolens, per ejus doctrinam & vitam eripi sibi animas, eum ad necem persecuta est. Posuit Iudæus dolorem suum, quia odium & invidiam & ingratitudinem suam malitiamq; omnem explevit passione ejus. Posuit Pilatus dolorem suum super eum, quia propter metum amittendæ Cæsaris gratiæ, & propter importunitatem Iudæorum, eum doloribus flagellationis, coronationis, crucis, affici permisit. Posuerê Carnifices dolorem suum super eum, quia satiati sunt pœnis ejus & fecerunt in eo, quæcunque voluerunt. Posuerunt

Latrones

Latrones dolorem suum super eum, quia Vni eorum postpositus est ad ejus salutem, duobus autem præpositus ad suam damnationem, mediusq; eorum pependit, & insuper nunc ab utroq;, nunc ab uno eorum blasphematus est. Posuerunt super eum dolorem suum Discipuli ejus & noti; quorum aliqui tradiderunt eum, aliqui negaverunt, aliqui deseruerunt, aliqui timuerunt & à longè steterunt in ejus passione. Posuerunt Angeli dolorem suum super eum, quia Angeli pacis amarè flebant, videntes indigna, quæ in Filio Dei fiebant. Posuerunt dolorem suum super eum, omnes & singuli homines filii Adæ, qui peccatis suis causam passioni ejus tam amaræ dederunt. Posuerunt super eum dolorem suum Catenæ, virgæ, funes, flagella, fel, acetum, myrrha, Crux, clavi, lancea, spinæ, arundines, quia ad ejus passionem instrumenta fuerunt. Posuerunt pauculi Amici dolorem super eum, qui eum lamentati sunt, & passione ejus innocenti doluerunt, & si auxilium nullum tulerunt. Posuerunt dolorem suum super eum Terra, Cælum, sol, luna, dies, nox, tenebræ, monumenta, mortui, & totius mundi machina, quæ in passione ejus commota est & luctum fecit, qualis ab origine mundi non fuit. Deniq; ipse posuit dolorem suum super se: quia oblatus est, quia ipse voluit & animam suam pro omnibus posuit, nullo eam tollēte ab ipso, & talem sustinuit à semetipso contradictionem, sanctificans semetipsum pro omnibus? Vèrè ergo virum dolorum habes ô Isaia! sed & novissimum virorum habes eundem. Omnes enim alii viri vetusti sunt & veterani, etiam pueri, tamen centum annorum sunt. Omnes præcedunt & præeunt Peccatores in peccatis nati, & Adamum veterem induti. Vnus hic novissimus est virorum, socium non habet in Innocentia, virum ullū. Deniq? prodeat, qui talis est, stet simul cum IESV ut justificetur: qui sine peccato est vestrū (clarè dixit idem Saluator) Primus lapidem in eam mittat. at ecce abiērunt audito hoc verbo unus post unum portans quisq; in conscientia peccatum suum, remansit solus IESUS novissimus in medio: atq; ille solus etiā primus & novissimus, misit lapidem in mulierem adulteram naturæ humanæ, prævaricatricis in Deum sponsum, typum gerentem : misit lapidem liberationis dicens ei : *Mulier, ubi sunt qui te accusabant? nemo te condemnavit* (Joan. 8.)

A respondente illā : *Nemo Domine* : subdens Dominus, jecit lapidem : *Neq; ego te condemnabo, vade in pace*. Quid vobis videtur de lapide isto, quem hic IESUS virorum novissimus jecit? Hic est lapis quò vertuntur impii & non sunt! Hi sunt lapides torrentis dulces. Hi sunt lapides miserationis & salvationis. O! istis lapidibus lapida nos Domine IESU. In his enim lapidibus sunt miserationes tuæ sculptæ, multiplices, fideles Salvatrices, sed & novissimus est iste IESUS: cum quo deGentibus vir non est, & in quo Pater posuit iniquitates omnium, & quē omnes posuerūt, abominationē sibi, & cujus nomē nec memorare, nec memorari volunt amplius inimici ejus. Iā verò quis sciet infirmitatem, si is non sciet, qui ex his, quæ passus est, didicit cōpassionem. Sciebat quidem Deus figmentum nostrum, recordabatur quoniam pulvis

B essemus : Sed hæc scientia (ut sic loquar) in Deo speculativa fuit non practica, non experimento acquisita, recordabatur, sed ferè interdū oblivisci videbatur, quòd nos pulvis essemus, unde Domini iram portans Iob queritur cum ipso : (Iob. 6. 11.) quæ est fortitudo mea; ut sustineam, aut quis finis meus ut patienter agam? nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est. At quando Deus homo factus est, tunc didicit & confessus est ex his, quæ passus est, quod spiritus quidem promptus sit, caro autem infirma, tunc didicit infirmitatem, & dixit : *Si possibile est, transeat à me Calix iste, transfer Calicem hunc à me* : tunc clamavit : *Defecit in dolore vita mea & anni mei in gemitibus*. Tunc & fatigatus ex itinere sedebat, & fractus jejunio

C esuriebat, & sitiens; da mihi bibere, poscebat : tunc uno verbo factus est vir sciens infirmitatem, sciens experimento, sciens in semet ipso, sciens ex his, quæ passus est in semetipso. & non est vir similis huic in scientia infirmitatis, quia non est similis & in experimento infirmitatis. Et sanè verba Iobi supra relata, non tam Iobi sunt, quàm hujus ipsius Christi immensitatem dolorum suorum in corporis sui cruciatibus, potissimum verò in supplicio flagellationis exprimentis, quia & experientis. Ad quam Immanitatem dolorum Christi Domini, tum in flagelatione ista sua, tum aliis pænis suis expendendam, co-

D gnoscendamq; advertendum est Christum

stum Dominum tum ex aliis supra relatis hoc ipso paragrapho causis, tum etiam ex hac, cujus quoq; facta est aliqua mentio supra. Nempe ex invicto illo: & nòn Heroico. Sed ut supra vocari Theandrico animi robore simulq; patiendi ardore, dimanabat exaggeratissimus dolor sensibilis in Christi corpore, & hoc quidem ita. Nam cùm neq; in cruciatibus vinci, neq; in pœnis frangi, neq; in tormentorum crudelitate ulla expugnari posset, addo, etiam ad plenum satiari, inq; sua fame expleri Dominus IESUS, quandam vim & virtutem sensibus suis totiq; Corpori impertiebatur ob illam connexionem, quam animus ille Theandricè-heroicus cum sensibus Christi habebat, quâ virtute sensibiles animæ Christi potestates, confortatæ crudeliùs crudeliùsq; excruciabantur, quàm aut concipi ab humano intellectu, aut sustineri ordinariis nostris, quantumlibet robustissimis viribus posset. Atq; ex hoc capite omnes Cruciatûs Martyrum, immo omnium Hominum hujus saltem vitæ, non possunt comparrui, in vehementia doloribus Christi, non dico omnibus omnes, sed omnes etiam uni. Et quamvis etiam multi homines, maximè Sancti Martyres ingenti animo ad cruciatus ibant, non licet tamen hoc de illis affirmare, quod de Christo Domino diximus, quippe qui non adeò nobili mente præstabant: ex quo fiebat, ut animus illorum alacris vel infractus tam perfectum sentiendi officium haud potuerit sensibus ipsis elargiri: ac propterea ut plurimum hebetes ac stupore quodam oppressi, gliscente pœnarum acrimoniâ, corporei sensus atq; vires reddebantur (ut omittam solatia & confortationes Cælitùs sæpenumerò Martyribus immissas, quibus delibuti, aliquando exiguum quid, aliquando etiam omnino nihil de cruciatibus præsentirent) hincq; non adeò vehementes pœnarum tempore dolores experiebantur, quod secus in Christo Domino eveniebat, in quo nulla hebetatio, nulla obstupescentia viriũ sensũ abstrahebat; sed qualis initio dolor esse incipiebat, talis immò semper multò acrior, acerbiorq; doloris sensus propagabatur, increscebat, & perseverabat. Quod semel dictum sit loco, atq; de omnibus aliis passionis Dominicæ dolorumq; articulis retinendum.

8. David Propheta, dat justo Homini cuilibet quandam securitatem dicens: *Non accedat ad te malum & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.* Ps. 90. 10.
Hæc promissio aut non facta est per Spiritum Dei: aut Christus exceptus ab illa esse debuit. Et primùm quidem absit ut dicamus. posteriùs quoq; cur credamus, certè apparet. Nam si justis immunitas à flagellis debetur propterea, quia justi sunt. quantò igitur quis Justior, tantò magis debet esse immunis. quis autem Christo Iustior? & quare ille non omnibus immunior? immo; quare ille præ omnibus minimè immunis. Sed etiam & David Spiritu Sancto inspiratus locutus est, & stat sua iustis promissio, & IESUS à flagello (licet Iustissimus, immò Iustitia ipsa) non immunis. Et quod caput est, ideo non immunis, quia Iustus, quia Iustissimus, quia Iustitia ipsa, quia Innocentia pura. Nisi enim IESUS iste Iustissimus flagella tabernaculo suo, corpori scilicet, Sactissimo suo appropinquantia excepisset, nullus Iustorum non excepisset, quia nullus Iustorum Iustus fuisset. Et rursus: Ideo iste Iustissimus IESUS flagella appropinquantia Corporis sui tabernaculo habuit, quia Iustitia nostra, & Iustitiæ nostræ fons, & Caput & auctor, & promeritor fuit, quod non fuisset nisi justissimus, nisi Iustitia ipsa fuisset. Neque enim nos quisquam mediocriter justus ex injustis justos facere potuit. Sed Iustificator noster talis esse debuit, qui naturâ Iustus, qui Iustitia ipsa essentialiter fuit. Itaq; ideò ad IESU tabernaculum flagellum appropinquavit, quia justus fuit: ideò autem ad aliorum Iustorum tabernacula non appropinquabit, quia IESUS Iustus hoc omnibus justis meruit: Non appropinquabit, ergo justo flagellum, quia appropiuquavit ipsi justitiæ. Et ideò appropinquavit Iustitiæ Incarnatæ, ut nõ appropinquaret Iustis, ab hac Iustitia: hoc est, ab IESU Iusto liberatis. alioqui *nisi Dominus reliquisset nobis semen* hoc Iustitiæ æternæ *sicut Sodoma fuissemus, & quasi Gomorrha similes essemus,* id est omnes similiter periissemus. O quantæ gratiæ tibi Domine IESU, qui factus es Is. 1. 9. nobis a Deo Patre Iustitia & Pax. Iustitia quidem, quia pro nobis Iustitiæ Dei satisfecisti, & nos præterea per Gratiam justificâsti. Pax verò, quia pœnarum flagella, quæ omnium nostrùm in-

ſtrûm injuſtitiis debebantur, ad tuum tabernaculum accedere permittens, ad noſtra illud tabernacula, appropinquare non permiſiſti.

9. Triplici genere Inſtrumentorum A flagellatum Dominum ſupra memoravimus ex D. Hieronymo & aliis. Virgis nempe, flagellis ex funiculis, & catenulis ferreis. Moraliter per hæc inſtrumenta deſignantur tria genera peccatorum, quibus à peccantibus IESUS offenditur, & quaſi flagellatur usq; nunc. Et virgis quidem ſpinoſis flagellant ambitioſi & ſuperbi, quorum ſuperbia & ambitio viret ſemper, aſcendit ſemper. Expreſſa eſt hæc natura ſpinoſa ambitioſorum, in illo Apologo Ioathæ, in quo detrectante Imperium ſuper arbores ficu & olivâ, & vino, dixerunt omnia ligna ad Rhamnum: *veni & impera nobis.* Rhamnus

Jud. 9. autem ſine tergiverſatione reſpondit: B *Si verè me Regem vobis conſtituitis, venite & ſub umbra mea requieſcite.* Rhamnus ſpinoſum arbuſtum eſt, vile, inutile, ſola dignum flamma & exſtirpatione: & tamen Regno usq; adeò non impar ſibi viſum eſt, ut Cedros libani, & alias nobiles arbores ſub umbra ſua voluerit requieſcere. Ita ambitioſi, omnibus ſunt etiam viris ſummis pares, omnibus honoribus digni, omnibus laboribus ſufficientes, omnibus oneribus ſatisfacturi, adeò ut nihil ſit ambitioſis impoſſibile, nihil ſit quod non ſe facturos, perfecturosq; appromittant. Unde audias perpetuò reſonare, in oreq; illud habere Filiorum Zebedæi: Poſſumus, poſſumus. Faciemus. faciemus, Quando enim ambiunt. quando petunt & prenſant dignitatem, officium, munus honorificum, & dici- C tur illis: In hoc officio illud erit præſtandum, illud reſtaurandum, illud de novo faciendum, illud tollendum corrigendum, laboribus hîc erit opus, tantæ ſunt obligationes, tanti erunt opus ſumptus: apud iſtos ad omnia reſonabit: Poſſumus. Faciemus. Fiet. Interim adepti officium, ſuſceptâ obligatione nihil cogitant de ſuſceptis, omnia alia agunt. altiora meditantur, & cedros libani ſub ramorum ſuorum umbra volunt occultari, ac quieſcere non apparere. Iam funiculis flagellant Dominum illi, qui divinis beneficiis, talentisq; à Deo ſibi donatis abutuntur in ejusdem offenſam. Beneficia D enim Funiculi vôcantur apud Prophe-

Oſ. 1.14. tam: *Et ego quaſi Nutricius Ephraim portabam eos in brachiis meis & neſcierunt quòd curarem eos, in funiculis Adam traham in vinculis Charitatis.* Et ſanè robuſta ſunt vincula Charitatis & beneficentiæ: durum eſt enim Beneficia recipere; Maleficia benefactori reponere. Durum hoc inquam eſt: ſed non hominibus erga Deum, quo nihil apud homines uſitatius. *Filios, ait Dominus, enutrivi & exaltavi, ipſi autem ſpreverunt me.* Et *Iſ. 1. 2.*

Retribuebant mihi mala pro bonis ſterilitatem animæ meæ. Et: *Quid ultra potui facere vineæ meæ (* recenſuerat autem bona, quæ fecerat*) & non feci? an quia exſpectavi ut faceret uvas & fecit labruſcas.* *Pſ. 34. 12* *Iſ. 5. 4.*

Aliaq; plurima querelarum Domini verba de hoc genere paſſim in ſcriptura occurrunt. Ergo flagellatur Deus, quando quos ille incraſſavit, impingnavit, dilatavit, ii contra eum recalcitrant. Et quanti ſunt qui valetudine ſanâ, robuſtâ, aptâ pollent, nonne funiculus hic aptus & firmus? Sed flagellatur Deus hoc funiculo ordinariiſſime. Quanti ſunt habentes poſſeſſiones multas, ingenium, ſcientiam, eruditionem, ſagacitatem, nobilitatem, funiculi ſunt iſti: quibus Deus quidem ex ſuâ parte ad ſe atrahit, ſed ii ereptos de manibus funiculos, faciunt flagellum ex eis, & caſtigant Dominum, atq; verberant? Quanti ſunt quibus res omnes vitæ hujus, ex voto fluunt: omnia circa eos, & circa ipſorum, proſperé cedunt. quæ utilitas ex his Deo? Nunquid non per illos ſucceſſus iſti ad flagellandum Deum convertuntur? Deniq; Chriſtum catenis flagellant illi, qui ſocietates ſcelerum cogunt, aut eis junguntur. Parum eſt quibusdam ſi ſoli mali, ingrati, perditionis filii ſunt: verùm etiam inſuper alios plures faciunt filios Gehennæ duplo magis, quàm ſe. De talibus catenis impiorum ad ſcelera aſſociatorum dixit per Iſaiam populo ſuo. *Si abſtuleris de medio tui catenam, & deſieris extendere digitum & loqui quod non prodeſt, orietur in tenebris lux tua.* *Iſ. 58. 9.*

Catenati enim ſunt quidam peccatores & peccata catenata, quibus Behemoth ille in Iob deſcribitur veſtitus, una alteri nectitur, nec eſt ſpiraculũ in eis. A talibus Catenis & Catenatis avocat Innocentem, ſimplicem ac imperitum rerum periculorumq; humanorum, Sapiens: *Fili mi, ſi te lactaverint peccatores, ne acquieſcas eis: ſi dixerint, ſortem mitte nobiſcum, marſupium unum ſit omnium noſtrum, ne ambules cum eis. pedes enim illo-* *Pr. 1. 10.*

rum ad malum currunt & festinant ut effundant, sanguinem, sive Christi ipsius, quem effundunt in terram, quando animas ejus sanguine lotas, peccatis maculant, & Diabolo produnt. sive ipsius innocentis, quem perdunt, sive alicujus alterius, quem, illâ Societate plurium, invicem animati inter rixandum, jurgandumq; occidentes fundunt. Utinam talibus catenis, talibus funiculis, talibus virgis non flagellatus vapulet Dominus, hodieq; & istâ ætate, inter Christianos passim, passim. &c. &c. A

10. Hæc flagellatio Dominica potissimùm respicit expiationem peccatorum, quæ circa carnis voluptates oblectamentaq; versantur; quæ quia totum corpus pervadunt, totius corporis membris, & in innuneras desinant species atq; circumstantias, propterea Dominus IESUS toto corpore, omnibusq; in partibus flagellari, atq; dolores & vulnera pæné innumera, fidem certé numero excedentia voluit sustinere. O Homines ex hoc discite: quid sit carnis, & voluptatum ejus mancipium? Ex hoc discite: quam exosas Deus vester habeat hujusmodi spurcas, & pudendas delicias? Ex hoc discite: quàm severé tractanda ad obsequiùmq; spiritus subigenda sit Caro? Certè ei non magìs salutaris esset afflictio dura, quàm tractatio blanda; nunquam Dominus innocétissima sua membra, tam diro, tam longo, tam universali, tam probroso affligi elegisset supplicio. At multi sunt, qui super flagellatum quidem Dominum gemitus & lacrymas commiserationis fundunt, suis tamen Corporibus molesti esse non ferunt, nec tantùm nolunt, sed etiam in ea nimium sané, etiam cum periculo, etiam cum offendiculo aliorum, etiam cum status injuria, etiam cum puritatis damno in contumeliam suam delicatè, molliter, blandé fovent atq; tractant, viderint tales, nè hac suâ mollitie sponte suâ de seipsis fateantur, non se habere partem in Corpore Christi, in quo à planta pedis usq; ad verticem capitis, non tantum mollitiei & deliciis locus non est, sed ne ipsi sanitati. Si ergo totus Christus in suo Corpore saucius est, quomodo istis integris & delicatis in Christi Corpore locus est? B C

11. Videsne ô Anima, IESUM Amorem tuum, illum modò, modò candidum, jam jam sanguinis sui purpurâ rubicundum? totum plagis lividum, D vulneribus saucium, tabo cruentum, dolore exhaustum, ignominiâ abjectum, totum deniq; alium, totum quasi non reputandum neq; cognoscendum. Sic alligatum, sic tractatum offer æterni Patris conspectibus, ut saltem propter adeò miserabile spectaculum, tui & totius mundi misereatur. offer illum talem ipsimet sibi, hoc est IESUM ipsi IESU. & per hæc ejus vulnera dolé, tuo, totiusq; mundi nomine, quòd ejus tantis doloribus, tam parùm gratum te exhibueris. Offer & Spiritui Sancto, & pete, ut te ob hunc IESUM talem, illuminare, pacificare, accendere, in bono confirmare, à malo præservare finaliter dignetur. Immisce te plagis IESU ac suppone. quæ jam in ejus corpore locum vides non habere. Convertere, converti saltem vehementer appete, in tam copiosas lacrymas, ut iis balneum abluendo Christo, balsamum illinendis ejus vulneribus livoribusq; suppeditare possis. Mihi crede, optimum Christo saucio balneum pretiosumq; balsamum, emendatio morum tuorum, castigata membra, dilectio, observatio Divinorum Christi & mandatorum & consiliorum, imitatioq; ejusdem exemplorum, ac participatio Ignominiarũ, Crucis & dolorum. vade ergo & tu, & fac similiter. Agnosce ô homo, quantum valeas, quantum debeas, & dum tantam Redemptionis tuæ dignationem perspicis, ipse tibi peccandi pudorem indicito. Ecce pro impietate, pietas flagellatur. Et si multa flagella peccatoris, multa etiam esse oportuit flagella Redemptoris, pro mensura delicti, erit & plagarum modus. maxima fuit mensura peccatorum, maxima sit etiam mensura plagarum) si absq; numero iniquitates delinquentes quidni & absq; numero plagæ redimẽtes? *Aug. Serm. 114. de Temp.*

PARAGRAPHVS CX.

JESVS veste purpureâ seu coccinea induitur. *Matt 27. 28. Mar. 15. 16. Ioã. 19. 2.*

STROMATA

1. FLagellatione Dominicâ finitâ, collegit miserabilis IESUS sparsas hinc

sas hinc inde per terram vestes suas, easq; induit. sanguinem quidem stillans ex membris suis undiq; vestigia porrò cruenta per terram, quâ incessit, quâve stetit consignans. Calcabant A immites flagellatores Theandricum illum detestandis pedibus suis sanguinem, eumq; in plantis ac vestigiis suis, hàc illac deferebant ac imprimebant. jacebant abjectæ & sparsæ virgæ, abstergebant frõtibus, speciebus, vestibusq; sudorem, simûl & quo respersi erant, cruorem. Nemo erat, qui pretiosum, totius mundi pretium colligeret, nemo erat qui abraderet de pavimento asservandùm, erat qui proculcaret, erat fortè, heu dolor! erat inquam de canibus aliquibus, qui tepentem lamberet, qui pedibus calcaret, qui naribus tingeret. Et ah mi IESU! ergone usq; ergo prodigus factus es sanguinis tui pretiosi. ut ea vel canibus B vesci liceret? O Angeli vos saltem, vos, quando alius, qui velit, qui possit adest nullus, nolite Sanctum dare canibus. Sed indutus dum stat IESUS, dum miles fessus respirat, nescio cui ex insolentioribus succurrit in mentem, facere de IESU Regem ridiculum, ut qui ambiisset Iudæorum Regnum, ergo consulto seu ignaro Pilato, promitur abjecta chlamis, seu vestis purpurea, de spinis Corona plectitur, frustum aliquod saxi aut scamni, truncive arripitur, arundo acquiritur, IESUS jam, ut dixi, suo more vestitus à lictoribus ex loco flagellationis, in atrium prætorii deducitur, universa cohors militum partim spectatura, partim illusura novellum Regem mox C creandum convocatur. ergo suæ IESU vestes detrahuntur, quæ jam ad recentia vulnera adhæserant, plerisq; locis, carnemq; biberant, & siccitatis non modicum contraxerant, quo factum, ut detractio illa vestium illa fuerit Domino summè dolorifera, utpote quâ renovarentur exasperata satis vulnera, avelleretur hinc inde pars Carnis cum veste, sanguinis de novo rivi manarent. Disertè hanc detractionem exprimit Matthæus, cùm ait: *Tunc milites suscipientes JESUM in prætorium, congregaverunt ad eum universam cohortem, & exuentes eum &c.* Induerat ergo IESUS jam vestitum suum: nec sanè attinebat, cur à columna solutus nudus staret in conspectu. indutus ergo exuitur, ut plus pompæ nudus iterum, & chlamyde circumdatus exhiberet, cùm quàtopere vulneribus concisus esset, spectatoribus ap- D pareret, & aliquid symboli, similitudinisque cruentum corpus ad rubentem vestem. Igitur IESUS exutus, alia veste induitur, quam antequam expendamus; non incongruè advertemus hoc loci: Quater Domino nostro vestitum esse detractum in passione, quantum evidenter ab Evangelistis testatum habemus. 1. quidem, ad flagellationem, 2. ad Coronationem. 3. ad suarum propriarum vestium, quando jam ad Crucifixionis suæ locum ducendus erat, induitionem, tum enim, *postquam illuserunt ei* ait Marcus *exuerunt illum purpura & induerunt eum vestimentis suis.* (Mar. 15. 20.) Itaq; purpurâ exutus tunc est, & hoc quidem tertiò. 4. deniq; ad Crucifixionem. detractas enim Christo vestes illud dubitare non sinit, quòd eas inter se milites diviserint, & sortem super inconsutilem miserint, idq; vivo in cruce pendente Christo. Induit porrò in sua Passione vestem Dominus quater. 1. Quidē, apud Herodē albā vestē induit. 2. Induit, suū vestitū post flagellationē peractā 3. Induit purpuram in coronatione. 4. Suum rursus vestitum ad crucis bajulationem. bis alienam induit, bis suam, & quando alienam induit, induit Regiam: Unam quidem, quam Rex dedit, & quâ candidati, seu imperium ambigentes uti solebant: alteram quæ Regibus in usu esse solebat (nempe purpurâ Reges usi sunt) & quâ in Regem efformabatur, quantumvis ludicrum & miserum, quâ de re infrà paulò plura. Ad detractionem redeamus interim. Hâc detractione vestium quaternâ, quatuor videntur Domini nostri vestes, ab eo in Passione, in nostri gratiam salutemq; depositæ. Deposuit enim Dominus vestem. 1. Gloriæ ac Maiestatis & decoris, quo tanquam veste naturaliter indutus erat, juxta illud Psalmi: *Dominus regnavit decorē indutus, indutus est Dominus fortitudinem, & præcinxit se.* (Ps. 92. 1.) 2. Deposuit Dominus vestem potestatis atq; auctoritatis & fortitudinis seu virtutis: quam nondum exuerat prorsus in horto, quando verbo prostravit omnes comprehensores suos, & retrorsum abeuntes cadere fecit. exuit autem se illa quando dixit: *Si ergo me quæritis, sinite hos abire. Hæc est hora vestra & potestas tenebrarum.* Hanc depositam à se professus est Pilato, potestatem vitæ & necis sibi minitanti, quando illi dixit: *Non haberes potestatem adversùm me ullam, nisi datum esset desuper.* 3. Deposuit Dominus ve-

nus vestem impatibilitatis. Cum enim posset se ab omni injuriâ, molestiâ, læsione, sensuq; doloris, immunem præstare, hoc non fecit, sed ut ait Tertulianus: (*Patientiâ. veniens in mundum saginari voluit.*) quod dixit diserte, Petro gladium educenti: A *Calicem quem dedit mihi Pater non vis ut bibam illum? quomodo ergo implebuntur scripturæ? An putas quia non possum rogare Patrem, & exhibebit mihi modo plus quam 12 legiones Angelorum?* Deniq; *oblatus est quia ipse voluit.* Et rursum: *Nemo tollit animam meam à me, sed ego à me ipso pono eam, & iterum sumo illam.* 4. Deposuit Dominus vestem vitæ, immo Immortalitatis, quæ illi utiq; tanquam Filio Dei, & auctori vitæ, & in quo omnia vita erant, debebatur. Sed eam deposuit, (ut proximé dixi) quando voluit, & quia voluit mortuus est, oblatus est: & clamans voce magna exspiravit; quo ostendit, vires sibi haud imminutas esse etiam in illo ar- B ticulo mortis, quod etiam admiratus Centurio, & videns quia sic clamans exspirâsset, exclamavit & ipse: *Verè hic Homo Filius Dei erat.* Porro has omnes vestes, tot vicibus depositionis vestium designatas, atq; depositas, ideo Dominus deposuit, ut nos etiam quadruplici veste, per peccatum nudatos, quadruplici autem lacernâ miserabili indutos, illa quidem reindueret, hac verò exueret. Post primum in Paradyso lapsum spoliati sumus. 1. Veste Innocentiæ Justitiæq; originalis. 2. Veste Gratiarum & habituum, virtutumq; supernaturalium. 3. C Immortalitate. 4. Iure ad gloriam & ipsâ gloriâ beatificâ. E contra induti sumus tunc. 1. Veste peccati maculæq; originalis. 2. Veste concupiscentiæ ac rebellionis carnis. 3. Mortalitatis. 4. Veste Maledictionis confusionisq; tam temporalis quàm æternæ, juxta illud Psalmi: *Induit maledictionem sicut vestimentum.* Et. *Induantur sicut diploide confusione sua.* Dominus ergo IESUS suâ tam variâ vestium & induitione & exuitione, nostra nobis & invisa vestimenta detraxit, & gratiosa induxit.

Ps. 108. 18. Ibid. 1.28.

2. Indutus est Dominus IESUS chlamyde coccineâ ut vult Matthæus & Lucas, purpurâ autem ut volunt Ioannes & Marcus, quo signatur vel illam vestem fuisse quondam dibapham D bis scilicet murice purpuræq; tinctam, ac ideo coccineam, vel certè limbos habuisse Coccineos, ipsam verò purpuream. Hæc vestis & genere & colore fuit militaris & Regia seu Imperatoria. Ut ostenderet Dominus IESUS ea indutus, se tunc & regnum capessere per passionem, & cum forti armato depugnare. Et hoc quidem ex intentione fuit solius Christi: Nam ex militari licentia, scopus fuit Christum quem Regem vocitari, & affectati Regni accusari audiebant, illudere, & ludicrum Regem facere, uti totus iste Coronationis Dominicæ articulus manifesté indicat, hoc enim detrita purpura, spinea Corona, sceptrum arundineum, genuflexiones, consalutationes, alapæ, sputa, Capitis percussiones collimabant, ut Rex fictus & ob Regii honoris affectationem sic tractatus omnibus innotesceret: quibus omnibus satis constat Dominum nostrũ crudelissimé, & simul miserabilissimè fuisse dehonestatum, ita, ut prorsus exuisse etiam hominis figuram ex injuriarũ enormitate, dignissimusq; commiseratione videri posset. Atq; hoc sibi voluit Pilatus illâ suâ & productione Christi ad populum, & voce: *Ecce Homo*, de quo inferiùs; nunc ad lineam.

3. Dixit aliquando Dominus IESUS: *Homo quidam nobilis abiit in Regionem longinquam accipere sibi Regnum & reverti. Cives autem ejus oderant eum, & miserunt legationem post eum dicentes: Nolumus hunc* (id est Te) *regnare super nos.* &c. Hoc ex parte in Passione Domini impletum est in ipso Domino patiente: qui Homo factus & in terris conversatus, Regionem longinquam adiit, ut eam sibi Regnum efficeret; effectoq; Rex terræ ad Cælum rediret. Cives ejus Iudæi nimirum, quin & fratres de quorum Carne est Christus, miserunt legationem illam duram; qua renuntiârunt Regno ejus super se dicentes: *Non habemus Regem nisi Cæsarem.* Quo igitur tempore maximè Christus Regnum sibi hic parabat & procurabat, hoc tempore maximè, Judæi, jugum Regni ejus excutere satagebant, & contra: quo tempore hoc illi & per eos Diabolus agebat ne Christum Regem haberent, hoc tempore Christus Regnum sibi parabat, immo ipsis Judæorum & Dæmonum artibus acquirebat. Quod in eadem narratione Dominus ostendit: cum ita subdit: *Et factum est cum rediret accepto sibi Regno, &c. Veruntamen inimicos illos meos,*

Luc. 19. 12.

illos meos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc & interficite ante me.

4. Hac assumptione vestis purpureæ videtur impleta illa Prophetia, in qua Christus Dominus, sive patiens A mysticè, sive ascendens graphicè depingitur: *Quis est iste, qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra? iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suæ. Ego qui loquor justitiam & propugnator sum ad salvandum. Quare ergo rubrum est vestimentum tuum: & vestimenta tua, sicut calcantium in torculari?*

5. Purpurâ induitur IESUS quia sanguinû est spōsus nobis. Nonne ei sumus sponsæ sanguinum, emptæ pretio sanguinis pretiosi ejus; & peccata nostra sanguis sunt, quæ omnia purpuratam Christi faciunt vestem.

6. Serum est nimis, ô milites! quòd purpuream vestem offertis: jam induit pretiosiorem: immò vos indu- B istis pretiosiore, induistis ipsâmet purpurâ genuinâ primâ & non induistis tantùm sed etiam acu pinxistis, etiam intexuistis etiam inarâstis, ut scilicet detrahi non possit. Sed fortè operis pudet, pudet martificiosæ artis. Crudelitatis scilicet opus est, tegendum ergo fuit. Nisi forté vestem Immanitatis, chlamide ludibrii ornare oportebat. Ita ita Hypocritis mos est- induere vestimenta ovium, intrinsecus lupos rapaces esse, patrata scelera tegere simulatione. At fallor: hæc purpura, non est velamen sed Triumphus improbitatis, gloriantis in rebus pessimis.

PARAGRAPHVS CXI.

JESVS spinis coronatur.

Matt 27 29. Mar. 15. 16. Ioã. 19. 2.

FIGVRÆ

Corona tua circumligata sit tibi.

Ezech. 24. 17. *Pelagus operuit caput meum.* Alii legunt: *Iunci.* scilicet Marini, qualibus Christo Corona dicitur fuisse plexa.

Ion. 2. 6.

STROMATA

Gen. 3. 19. 1. Ejiciens de Paradiso, Adamum Deus & maledicta ejus cōglomerans, inter alia posuit hoc: *Maledicta terra in opere tuo: spinas & tribulos germinabit tibi.* Utinam mi Domine aut ab hac maledictione, abstinuisses, aut, certé illa effectum sortita nòn fuisset. Ad quid votum istud, hodie spinæ! defuissent, quibus caput tuum coronatum fuisset. Ecce autem memores Filii Adam meledictionis hujus fecerunt tibi Domine Coronam de spinis istis, quas terra eorum operis abs te maledicta germinavit. An forté Domine tu voluisti has spinas, in caput tuum redundare cum maledictione, ut a d filios rediret benedictio? non enim Domine minus tu optabas nobis bene, quàm mater illa filio suo, maledictionem Patris pro benedictione formidanti, cui dixit: In me sit Fili mi maledictio ista, tantummodo vade & fac sicut dixi tibi) Ita factum Domine, ita factum: in te recidit maledictio nostra, ad nos autem rediit benedictio tua.

2. Prohibitus Abraham immolare filium Isaac, nec aliam habens ad manum victimam, quàm offerret, circumspiciens vidit Arietem inter vepres hærentem cornibus, quem tollens obtulit pro filio holocaustum Domino. Fortunate Isaac quem, Aries sanguine suo redemit: sed & nos filii fidei Abrahæ, filii promissionis, non minùs fortunati, pro quibus non aries inter vepres, cornibus hærens, sed Dei filius, caput reverendum spineo serto horridum gerens immolatur, nobis autem promissiones vitæ æternæ, exhibentur Gen. 22. 12

C 3. Currite jam nunc Cedri Libani. Currite Quercus Basan, currite omnia ligna Sylvarum ad Rhamnum & constituite vobis Regem, & requiescite sub umbra illius. Nimis enim elevati sunt & exaltati rami Rhamni hujus; nimis altè locum sibi delegit plantatio ejus. Ipsum divinitatis verticem occupat, ipsis Cælestibus potestatibus tremendum caput insidet. Christum Coronant Rhamni, Christi frontem cingunt spinæ, usq; ad caput Christi ascenderunt vepres: Ergo Cedri nolite jam dedignari humiliari & inclinári sub Rhamno, & requiescere sub ejus umbra. Expetenda hujusce Rhamni umbra, quâ inumbratur vertex D ipse Divinus. alioqui timete Cedri, nè de Rhamno egrediatur ignis, qui devoret Cedros Libani. Olim egredietur olim, quando sedebit judicans vivos & mortuos, & erit ignis in con-

spectu ejus, & in circuitu ejus tempestas valida, & fluvius igneus exibit de ore ejus! An non fluvius? an non igneus, & rapidus sententia illa? *Ite maledicti in ignem æternum!* A Hic est ignis accensus à furore Dei & ardebit usq; ad inferni novissima. Nunc ergo isti Rhamno humiliemur, ut ab eo nunc muniamur, ne olim configamur & comburamur, &c.

4. Itanè ô munde! aut potius, Itané ô Filii Hominum, quos Deus gloriâ & honore coronavit inter omnes creaturas mundi, quos Deus coronavit tam vastâ totius universi, totius Cæli coronâ, pulchris sideribus distincti, de die & de nocte, Deum vestrum spineo serto coronabitis? Deus se ipse tibi dedit in coronam capitis tui, tu autem Munde spinas impones capiti Creatoris tui? Deus Coronavit te B misericordiâ & miserationibus, tu Deum coronabis spinis & tribulis? Deus te fecit quasi Coronam totius hujus universi visibilis, tu Deum ad ludibrium insaniæ tuæ coronabis spinis? Quis audivit unquã hujuscemodi? Sed mi Deus, quid tu ab hominum agro sperares aliud præter spinas & tribulos & sentes & Rhamnos? hæc est Messis filiorum Adam, hæc spes laborum eorum, hi fructus ingratissimæ Creaturæ, retribuere mala pro bonis, maleficium pro beneficiis, injurias pro gratiis. Quid execramur spinas pungentes, malitias potiùs debemus, quas quotidie multiplicamus, & non capiti solùm, sed etiam cerebro, etiam oculis, etiam auribus, etiam cordi, e- C tiam manibus Christi infigimus, circumdamusq;? caput Christi pungit, qui peccando Majestatem Dignitatemq; Dei contemnit, cerebrum Christi pungit, qui sapientiam Cædit, oculos pungit, qui in præsentia Dei peccare non erubescit. Aures Christi pungit, cujus iniquitates ascendunt clamantes in aures Domini. Cor Christi pungit, qui Charitatem Christi malefactis & injuriis compensat. Manus Christi pungit, qui opera manuum Dei in offensam convertit Creatoris. Et nos militibus Caput Christi serto spineo Coronantibus indignamur, qui totum IESUm quotidie in spinetis aculeatissimarum iniquitatum, Cordis, Oris, Operis, volutamus & sauciamus & Cruentamus, D adeò ut de continuis istis plagis atq; puncturis, dicere possit Dominus: *His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me*, qui credebant in me. &c.

5. Schema felicitatis humanæ est iste IESUS Coronatus, sed spinis, purpurâ indutus, & Rex salutatus, sed illusus. Felicitates Humanæ quid sunt, nisi Coronæ? Cæterùm inspiciantur, imò palpentur, & invenientur esse spineæ; Teste ipso Christo: Divitiæ sunt spinæ. Sed neq; voluptates, neq; dignitates, neq; Scientiæ, neq; voluntates atq; cupiditates, aliud quicquam sunt, quàm spinæ. Et amantur tamen ista & appetuntur & quæruntur, & qui his abundant felicissimi, & qui ista procurant sagacissimi, qui istis carent, miserrimi, qui ista contemnunt, insanissimi reputantur. Hunc sensum pueri, à senibus; Simplices, à Sapientibus, posteri à majoribus discunt, & errorem per manus, perq; traducem in secula transmittunt. O Cæcitas cum stupore! quam experientia tot Myriadum, & annorum & Hominum, non potest refutare, nõ potest edocere! quis enim hæc unquam bona habuit, & spinea non sensit? quis sensit, & tamen sapuit?

6. Spinis coronatur IESUS quando deridetur simplex & Justus; Quid faciunt derisores virtutis alienæ, nisi sunt fabricatores & impositores spineæ coronæ? quam capiti imponunt operantis, quando vel ad intentionem arguendam descendunt mentis, vel quando irrisione suâ, propositum evertunt voluntatis. Capiti etiam spinea irrisionis Corona imponitur, quando Deus qui ex opere virtutis laudandus erat, honore suo spoliatur. quasi enim spinam infixit vertici Redemptoris, qui in proximo Christi gratiam, & virtutem irrisit, irridendoq; impedivit boni operis.

7. Spinis coronatur IESUS, quando ex malè partis honoratur Deus, quia enim bona quædam sunt, ideò corona videntur, quia tamen malæ acquisitionis aculeum retinent, ideò spinæ sunt. Aculeum istum sentit, accusatrix conscientia hominis, sentit & aversatrix sententia judicis, & ideò de talibus bonis exhibita Eleemosynâ, vel aliud quodlibet opus exhibitionis, videtur esse corona Divini honoris, revera autem est spina Divinæ æquitatis.

8. Coronatur spinis IESUS quando apud subjectos non est debitus Honor Potestatis. Potestas enim quasi caput est Communitatis, tanquam sui Corporis: cui capiti honor debetur obser-

vantiæ & corona obedientiæ, & quidẽ quando hoc utrũq; potestati cũ simplicitate & candore exhibetur, tunc veluti aureâ roseave corona Capiti imponitur. Cæterum quando potestati subjectorum mentes, obmurmurant, neq; simplicem cum debita reverentia A obedientiam præstant, non aliud sanè faciunt, quàm caput suum molestissimis linguarum, curarum, amaritudinumq; spinis cruentant; propter quod Apostolus subditos admonens obedire Præpositis, cautos illos reddit, ne præpositos in regimine gemere
Hebr. 13. 17. faciant: *Obedite ait Præpositis vestris & subjacete eis, ipsi enim pervigilant pro animabus vestris, quasi rationem reddituri, ut cum gaudio hoc faciant non gementes, hoc enim non expedit vobis.* Gemunt Præpositi. quando ad pondus regiminis, quo gravantur adjectum sibi à subditis patiuntur aculeum protervæ morositatis. Gemunt præpositi, quando ad reddendam Deo Iudici, pro animabus sibi B creditorum rationem vocati, prò eo quòd commendare subditos debuerant, necessariò tanquam vel inobedientes, vel obtrectatores accusant. Quod quidem non expedit subditis, quia per hoc, quod ad Deum Judicem, contra eos querelæ deveniunt Præpositorum, duplicatur illis justo judicio severitas ad pænam, sicut duplicata noscitur esse culpa, in Divinam & Prælati commissa personam. Et cùm Deus nullam bis in id ipsum culpam puniat, hanc tamen irreverentiæ in Præpositos malitiam duplicato æquitatis rigore castigat.

9. Quò Caput nostrum IESUM præcessit, sequentur eò etiam cætera membra: si tamen quâ Caput illud præcessit, hac & membra sequi non graventur. Certè sub spinoso capite, non C debent esse membra delicata. Monstri simile est Caput in spinis, membrum in rosis. Caput cruciari, membrum deliciari. & tamen ita facimus passim. Ab initio autem Christianitatis non fuit sic: nam prisci Christiani ob venerationem Christi spinis coro-
Tertul. de Coron. milit. c. 1. 4. nati renuerunt floribus coronari. Testatur id Tertulianus, qui & hortatur Christianum dicens: Indue spineam Christi Coronam, ut & illam coronam æmuleris, quæ postea ei obvenit, quia & favos post fella gustavit: nec ante Rex gloriæ à Cælestibus est salutatus, quàm Rex Judæorum proscri- D ptus in Crucem, minoratus modicum quid, infra Angelos, & ita gloriâ & honore coronatus.)

10. Quondam Christus ad populum parabolizans, ajebat: à spinis simul exortis semen verbi DEI suffocatum esse. O nimis hoc ad literam ecce videmus Revel. l. 4. impleri, Verbum enim Divinum IESUM c. 70. Christum, spinæ dum coronant, suffocant. Testatur id apud Brigittam Beatissima Virgo Christi Mater sic revelans: Tunc corona spinea capiti ejus arctissimè imposita fuit, quæ ad medium frontis descendebat, plurimis rivis, sanguinis ex aculeis infixis decurrentibus per faciẽ ejus & crines, & oculos & barbam replentibus, ut mihi quasi nihil nisi totus sanguis videretur.)

11. Sub fasce straminis, mos inolevit per Germaniã, venales mercesdistrahi, quod prisci faciebant sub corona, sub qua etiam mancipia divendebantur. Complexus est utrumq; morem Dominus, formam servi & conditionem habitumq; venalis mancipii recipiens & sub Corona, & sub fasce (non straminis sed spinarum) prostat venalis. Hic licet cum Augustino exclamare: O August. Christiane eme si vis & noli cogitare de pretio: tantùm valet hæc merces, quantum habes. te da & habebis illam. Et tamen tergiversamur: noli timere; quod das, non tibi perit, quod in mercem impendis, tibi cum merce imò per mercem servatur, & ad te cum fænore multiplici redit.)

12. Salomonis templi suprema pars, ornata fuisse scribitur quibusdam aureis virgultis in modum spinarum efformatis, atq; sursum erectis, & factum id in circuitum universi Templi: Ornabant spinæ illæ aureæ Templum non autem pungebant, immò etiam ab inquinamentis volucrum defendebant. Ecce tamen Salomon noster aliter longè templum Corporis sui in suprema parte protexit, spinis quidem, sed non aureis, nec sursum elevatis innocuis, sed sacro vertici infixis & cruentantibus: non arcens volucres, sed admittens, juxta illud Propheticum: *In horto spina alba, supra quam omnis avis sedet.* Videmus quotidie passerculos, & alias volucres minores, ut rapacium & potentium ungues effugiant in spinis se se abdere, ac securas esse: Ita est in hac Christi spina passerculi & aviculæ latent: Herodios Regalios, aliaq; rapacium milvorum & accipitrum generá effugientes. Nemo enim rapacium Dæmonum tangit Coronam Christi

spineam sed & nemo delicatorum ipsi insidet, absconsa hæc sunt & inaccessa sapientibus & prudentibus, parvulis autē revelata! Hoc spineum diadema inimicum est (ait Clemens Alex.) iis qui A insidiantur, eosq; prohibet, iis autem, qui simul in Ecclesia versantur amicum eosq; circumsepit, & communit.

13. Victimas aris admovendas serto redimiri mos fuit. Aris & tu Domine IESU destinaris, ergo coronam portas. Apostatæ Iulianmo impia sacra facienti, & exta cum Haruspice inspicienti, apparuit Crux cincta in gyrum serto, quasi spineo, illusit Impius ille ostentum, & Galilæos (sic Christianos in contumeliam Christi vocitabat) á se oppressos ostentabat. Sed aliam in partem ostentum illud digitum intendebat: nam qui Crucifixi Dei gloriam se calcare pedibus gloriabundus jactabat, omnipotenti dextrâ, Crucifixi pro- B stratus, & invisibili manu, visibili plagâ trajectus, fassus est victorem, quem oderat salutis Auctorem. Inclamabat furens & cruorem de vulnere tractum in Cælum jactans: Vicisti Galilæe, vicisti! Nusquam timendum est impio cuilibet magis à Deo, quàm quando videtur sibi Deum pedibus calcare & spinis coronare. Sicut nunquam est magis formidanda Innocentia aut justitia aut virtus, quàm quando extremè oppressa atq; conculcata gemit. Prima victoria Innocentiæ premi ab iniquitate, summa victoria, summè premi. Nemo ergo videns IESUM spinis coronatum, videns clavis affixum cruci, videns opprobriis saturatum, concidit C animo & causam Christi putet perditam. Hæc est victoria quâ Christus vincit, quid dico, vincit? triumphat, trophæum erigit, spolia legit, deniq; à ligno regnat Deus. Hac spe Christiani patiantur adversa, quando sunt conclusi in Coronam spinis, tunc in foribus adesse victoriam & gaudium, & solatium, & pacem, & Deum sciant.

14. Ista spinea Corona Christo Domino, præter ignominiam, cujus plenissima fuit, habuit & Cruciatum letalem. præterquàm enim quod spinæ erant acutissimæ, & tormentum capitis est maximè ad dolorem idoneam, insuper infixæ erant valde profundè, cùm penetratione ossium cranii meningis & cerebri, quod totum naturâ suâ lethiferum est. Cùm enim Cerebrum sit omnium nervorum musculorum, sen- D suum ac sensationum nidus, & origo & fons, necesse est isthic vigere sensus maximè, & intimè sentiri dolores, puncturasq; etiamsi ad speciem sint lenissimæ & levissimæ, ac proinde injuriam cerebri, esse præsentissimam vitæ injuriam: mortisq; indubitatam causam.

15. Mos Vinitoribus, Hortulanis & Agricolis ut vineæ suæ horti atq; segetes, à prætereuntibus non infestentur, capita viarum, seu potiùs vinearum, hortorumq; ac segetum, spinis munire atq; circumducere. Judæi timebant suo Regno ac statui, ne quando sibi eriperetur, unde dicebant: *Venient Romani & tollent nostrum locum & Gentem.* Sub quorum tamen potestatem jam per id tempus erant: Ergo Caput Christi, Caput Regis, Caput Messiæ sui, Caput omnis boni & exspectationis suæ spinis circumdant. At enim quid profuit Caput Christi cingere, si totum vineæ Corpus reliquum, & horti, & agri Judaici incursibus & prædationibus, conculcationibusq; pateret? &c.

16. Politicorum est Consvetudo, ut quicquid mali statui evenit suo temporali, totum id imputent statui & juri Ecclesiastico atq; spirituali: In eum ergò ubiq;, in circulis & congressibus clamatur, conspiratur: in eum leges & restrictiones cuduntur, in eum iræ maledicta, invidentiæ jaciuntur; quod quid aliud est: quàm Caput quidem Christi spinis Coronare, & configere, arundineâ sapientiâ, temporalibus rebus providendi peritura curâ, verberare, faciem status in omni Repub. præcipui atq; maximè honorandi conspuare; cæterùm autem reliquumq; Christi Corpus, hoc est portionem publicæ rei posteriorem & inferiorem, chlamide coccineâ, purpureâq; (quod signum dominatus est) circumvestire. Sed ô vani, ne dicam, malesani putatis profuturam vobis prosperitatem temporalem, collabente spirituali? Si potest saucio Capite reliquo bene esse: potest etiam conculcatâ & violatâ Ecclesiâ secularis politiæ status solidè consistere.

PARAGRAPHUS CXII

JESUS Arundinem dextrâ manu tenet. Matt. 27. 29.

STROMATA

1. Ad

1. AD Purpuram & Coronam requirebatur sceptrum Regium, dederunt ergo in dextera Domini arundinem; ludicri Regni, vani, facilis, lepidi, fragilis & stulté affectati argumentum. Hoc enim insania militaris illa, intendit mõstrare in Rege misero, quem formans illudebat, illudens formabat, & illudendo formandoq; stultissimæ ambitionis pænas ab eo scilicet reposcebat.

2. Arundo in manu Christi est omnis potestas humana, immo Creata in manu Dei: nihil est nisi arundo, plenum quidem vanitatis, vacui, fragilitatis, quod Deo tam facilé immo millies faciliùs est evertere & prosternere, quàm est facilè arundinem frangere. Ita Ægyptius Pharaon, ita Assirius Nabuchodonosor, & Balthasar, & Senacherib & Goliath Philistæus, & Sapores Chosroesq; Persæ, arundines fuerunt in manu Domini. quando contumelia fecerūt manui Domini. Adeò enim misera hominū Potestas audet sæpenumero ire in contumeliam ejus ipsius, à cujus dexterâ tenetur &c.

3. Arundo in manu Christi: est potestas humana in manu Dei. Noli contemnere potestatem: noli aspernari superiorem: quisquis ille demum est, sit stramineus, sit arundineus, ficulneus; si tamen est in dextera Domini, si locum tenet Dei, si fungitur

Rom:13.1. potestate Divinâ, agnosce, honora, & obedientiam præsta. *Omnis anima* (Omnis ait nullam excipit Apostolus:) *potestatibus sublimioribus subdita sit.* Qui enim potestati resistit, Dei ordinationi resistit. Arundini te credis rebellem, falleris, arundo hæc in manu dextrâ

Exod: 16. 8. Domini est, illi resistis, dum Arundini resistis. *Non est murmur vestrum contra nos, sed contra Dominum* (ajebat rebellibus Moyses) *nam qui nos sumus?* arundo & arundo: sed tamē *nimis elevamini filii Levi,* quia non arundini, sed dextræ Domini obstrepitis, & contra illam vos elevatis.

4. Arundo in manu Christi: est potestas Ecclesiæ Christi; quàm mundi & seculares homines, sæpe & Principes arundineam putant & vocant, quādo Ecclesiasticas leges, quando Religionem fidem Auctoritatemq; Ecclesiæ, suæ Politicæ subjiciunt: sed miseri non agnoscunt sceptrum hoc, quod arundineum credunt in dextera Domini teneri: Politica Regimina in sinistrâ Domini sunt, Ecclesiæ potestas dextram tenet. Nemo ergo impunè sibi putet fore Ecclesiam premere. non adeò imbecilla est Domini dextera, ut non possit resistere his qui ex adverso sunt.

5. Imperia & Potestates & Regna & Regimina, omnibus videntur esse arundines. ita omnes illa gestare appetunt, & arundinis instar levissima credunt! Sed miseri erratis, & toto cælo decipimini. Potestates in manu quidem DEi. revera sunt arundines meræ, putæ, puræ: Sed in manu vestra non sic sunt, merum plumbum, æs merum, pondus & gravitas ipsa ipsissima. proinde non vos fulgor honoris, non altitudo potestatis seducat, non in sui ambitum & desiderium rapiat, quia *desideria* hæc *nociva* sunt teste Apostolo, adeoq; gravia *ut mergant homines in interitum.* quo vultis mergi profundiùs quàm in interitum & quidem utrumq;, temporalem scilicet & æternum? 1 Tim: 6. 9.

6. Arundo in manu Christi, nunc portatur: quia jugum & lex Christi levis est in præsenti tempore; ait enim ipsemet: *Tollite jugum meum super vos, jugum enim meum suave & onus leve.* Iugum est charitatis & onus allevantis miserationis. Lex per *Moysen data est. Gratia autem per JESUM Christum:* At hoc in præsenti tantùm ut dixi tempore; venit tempus quando IESVS non arundinem portabit, sed gladium politum bis acutum, nec tantùm in manu, sed etiam *in ore* ut vidit Ioannes. portabit *virgam ferream, virgam in æternum vigilantem* virgam cofringentem: *Reges eos* ait Pater ad filium, *in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos.* Hoc sceptrum arundineum est plerisq; deridiculo in tempore isto: quibus lex, exempla, præcepta, consilia, mores, & studia Christi videntur stultitia: sed hos manet virga ferrea, virga confringens, virga vindex, ut qui irriserunt atq; neglexerunt sapientiam, salutis indicem, ii sentiant & sustineant sapientiam Iustitiæ vindicem. Matt: 11. 29. Psal: 2. 6.

7. Arundo in manu Christi est, & tamen ei probrum facit; putas hoc faceret si vacua sensu, si rationis expers non esset? at tu mi peccator, cui sensus & ratio non deest, qui te & arundinem & in manu Christi nosti esse, cur audes probrum Christo facere? Peccat in Christum Christianus, in Deum peccat Homo vermiculus, in creatorem peccat creatura, velut arundo fragilis, vilis, pabulum ignis, luti & paludis filia, venti ludibrium, expers soliditatis,

ditatis, nullius roboris, receptaculum vacuitatis. Ah quanto melius faceres te tractabilem Deo, levem gratiæ, mobilem ſpiritui, nitentem puritate, vacuam humilitate, induratam patientiâ, levem manſvetudine, rectam intentione, inter aquas licet concupiſcentiarum, ſiccam nihilominus mortificatione. Talis arundo non diſpliceret Chriſto, non ludibrio, non dolori, non oneri foret. Sed peccatores malunt eſſe vani, malunt eſſe, qui levi quolibet vento afflante premant alios, proſperitate animos faciente atq; efferente: malunt eſſe nodoſi peccatis, intus fructu juſtitiæ caſſi, foris ſpecie externa culti, fundamento ſolido deſtituti.

Ambr:

8. Arundo in manu Chriſti comprehenditur (ait Ambroſius) ut humana fragilitas jam non ſicut arundo moveatur, à vento, ſed operibus Chriſti roborata firmetur, caput ejus percutit, ut ſoliditata Divinitatis attactu, noſtra conditio nutare non poſſit.

Ambr: in 22. luc:

9. Portat arundinem manu IESUS, ut oſtendat Paſſionis omnem laborem, eſſe ſibi inſtar fluvialis arundinis levem. Vel certè ut oſtendat ſuæ paſſionis merito, omnem ſervorum ſuorum paſſionem, arundineo calamo effici illis leviorem. Sanè Crux, Ignominiæ, probra, mors ipſa, quibus nihil fuit ante Paſſionem Chriſti, horribilius & gravius, poſt Chriſti & per Chriſti mortem factum eſt, ut nihil eſſet levius. adeo iſta levia facta ſunt, ut puellæ, pueri ipſi, atq; adeò infantuli ludentes iſtas arundines portaverint.

10. Athanaſius Magnus obſervatum aliquibus ſcribit: Arundinem inimicam eſſe venenis & habere virtutem necandi ſerpentes. Ergo portat IESVS in manu hanc arundinem; quo indicat paſſione ſua, & curari venenum, & necari conteriq; caput venenoſi, atq; Hominibus inimici ſerpentis. Unde Hieronymus etiam dicit: A Chriſto in calamo occidi venenata animalia.

Athanaſius l. de P. Domini.

Hieronymus.

11. JESUS arundinem geſtans videtur eſſe Angelus ille portans calamum apud Ezechielem, & in Apocalypſi: ſcribens in frontibus ſervorum Dei ſignum ſalutis: in frontibus autem reproborum ſignum perditionis, ad quod ex parte reſpexit idem. S. Hieronymus, quando dixit: quod Chriſtus calamum tenebat in manu, ut Sacrilegium ſcriberet Iudæorum.

12. Arundinem, id eſt, virtutem, conatus, voluntates, induſtrias humanas, ſi Chriſtus in manu geſtat, facit illas & in ſe inexpugnabiles, & contra omnem reſiſtentiam robuſtiſſimas, ſi verò extra Chriſti manum ſint, nihil aliud quàm A fragiliſſima arundo ſunt. Si quid ergo virtus humana efficit Magnum, non efferatur inde. non eſt hoc opus arundinis, ſed manus Dominicæ, eam tenentis, confortantis, dirigentis. Si quid verò miſerum facit induſtria noſtra, non cadat animo, arundinem ſe noverit, ſed ad manum Domini feſtinet. Non intereſt quid manus Dominica portet, auream, ferream, arundineam virgam, omnia hæc in manu Domini; & arundo ſunt, quia ex ſe nullius pretii & uſus ſunt; & aurum ſunt, quia ex virtute Dominicæ manus omne pretium & robur habent: & ferrum ſunt, juxta illud: *Omnia poſſum in eo qui me confortat.* Arundo ſum ex me, omnia tamen poſ- B ſum in eo qui confortat me. Utriusq; exemplum eſt Samſon. Quid non potuit confortatus à DEo? & quid potuit derelictus à DEo?

13. Chriſtus ſceptrum Arundineum tenens, repræſentat ſuperiores ignavos, timidos, negligentes aut metuentes corrigere errata ſubditorum ſuorum, ex quo illi deteriores fiunt, & peccatis ſuis ipſos etiam Prælatos involvunt. De his dictum eſt: *O Paſtor! ô Idolum.* Et: *Canes muti non valentes latrare.* Similes ſunt illis fictitiis formidinibus inter ſata poſitis, manum habentibus ad feriendum, nunquam tamen ferientibus, quibus impune licenterq; inſident paſſeres, ac eis præſentibus, ſed nihil terren- C tibus evacuant ſpicas.

PARAGRAPHVS CXIII.

Matt: 27. 29. Mar: 15. 18. Io: 19. 3.

JESVS genuflexione adoratur & ſalutatur.

STROMATA

De ſputis & Alapis vide ſupra Pereg: 54. & ſup:

1. PUrpura, Diadema, Sceptrum requirebat adorationem. Ergo flectunt genu ante illum ſalutantes: *Ave* D *Rex Iudæorum.* Illudunt Gentiles, ſed ſimul etiam præludunt ſuæ in Chriſtum fidei: ſalutant & adorant ludentes, quem ſalutabunt & adorabunt lubentes,

quantum

quantum nunc obseqvuntur diabolo in illudendo Christo, tantùm obsequentur Christo postea in illudendo diabolo & honorando Christo. Ergo tunc quando hæc fient ulcifcetur diabolus ignominiam suam, sed Christus compensabit morte Martyrum ex gentibus injuriam & illusionem præsentem suam. Eam ob rem observari potest, nihil esse prætermissum ab hisce militibus, quamvis ludentibus & per risum injuriantibus, quod ad Inaugurationem plenam veramq; Regis opus erat. 1. In Palatio Præsidis rem hanc gerunt, quod idē est ac in domo Principis seu Regis. 2. Militum cohortem universam ad eum actum convocant. 3. Purpuram vestem Regiam induunt. 4. Coronam imponunt. 5. Sceptrum in manum dant. 6. In sede aliqua tanquam throno collocatum sedere faciunt. 7. Sputis tanquam oleo Regio (etsi hunc ritum Romani nondum nôrant, Iudæorum tamen Regibus inaugurandis usui fuit) inungunt. 8. Genu flexo adorant 9. Faustis acclamationibus Regem conclamant, salutant fausta omnia comprecantur. 10. Alapis & verberibus plausum pompamq; faciunt. 11. In publicum sic per omnia ornatum Regemq; electum, unctum, coronatum, salutatum producunt. Hæc omnia gentiles ludicri quidem & injuriosé tunc fecerunt, at postmodum re ipsa Christum tanquam verum Regem Regum, Dominumq; Dominantium agnoverunt, susceperunt, coluerunt, & cultum hunc Christi, vitâ & sanguine, per annos amplius 300. toto orbe defenderunt & propagarunt. Prolusit olim sic Genesius Martyr, nec non alius, Ardalio Martyr, Christi. quorum uterq; dum Christo & Christianis tam Sacris, quàm fidelibus illudit in theatro, derepenté mutato, per Gratiam DEi, stylo, illusit Gentilibus, & seriò Christum confessus, annumeratus est, ejusdem Martyribus. *Metit (nimirum) DEus, ubi non seminavit, colligitq;, ubi non sparsit.* Proluserunt ergò Gentiles in Christo hoc, quod paulò post facturi erant eidem Christo, & perpessuri constantissimé pro eodem Christo. Ita ut videri possit Dominus JESUS tanquam futurorum probè conscius, inter hasce Militares, injuriosas licet illusiones, nescio quam in animo habuisse consolationem, quòd videret quantas à Martyribus sibi brevi deferendas glorias atq; coronas esset percepturus, post illiûs diei unius ignominias & injurias.

2. Talibus adorationibus, genuflexionibus, salutationibus illusoriis, horariis ad oculum & aurem tantùm perstrepentibus, plenissimæ sunt utiq; Aulæ Regum & Principum omnium! Adorant & illudunt. genuflectunt & evertunt. salutant, & mortem perspectant. Venerantur & execrantur, laudant & adulantur. serviunt & oderunt. offerunt & rapiunt. approbant & accusant. prædicant & mentiuntur. purpuram induunt, sed sanguinem sitiunt. Coronant sed spinis profundiùs pungunt. ungunt, sed emungunt. acclamant, sed conclamant. vovent, sed invident, arrident, sed irrident. Talis est Aularum Genius, tale aulicorum ingenium. Quod factum est Christo semel, faciunt mundo semper, facit mundus asseclis suis semper. Et patiuntur hæc, tamen miseri, volentes lubentesq; istam sortem in se amant, in aliis mirantur & invident. Beatos putant qui sic luduntur, infelices contra, qui sic non fascinantur. Atq; hoc post tot sæculorum totq; exemplorum experimenta, ita mundum sapere, & insaniam suam excutere non est possibile. *Simile supra pereg: 111. n:5:*

3. Illuditur JESUS sed tamen adoratur. Rex salutatur, genuq; coram illo flectitur, & potestas in eo recognoscitur. O admirabile Secretum! ô grande Mysterium! ô pavendum tremendumq; cunctis peccantibus periculum! O noscendum omnibus contra DEum consilium ineuntibus atq; voluntati DEi resistentibus arcanum! Frustra estis infelices impii, frustra prorsus & millies frustra! Hoc quod contra Deum molimini, excogitatis, facitis; non est contra Dominum sed pro Domino. nec oppugnat DEi consilium, sed servit consilio & voluntati ejus. in quo transgredimini, in eo obsequimini Decretis ejus. illuditis vos vestra voluntate, sed Divinâ providentia & dispositione, seriò prorsus agitis illuditis vos adorando, sed adoratis illudendo, Regem salutatis quasi negando; sed revera instituitis nuncupando. subsannatis genua flectendo, at revera genua flectitis subsanando. Etenim hoc ipso etiam Christus Rex constituitur, quò tanquam non Rex irridetur. fingitis Regem & omnino effingitis, exsculpitis, elaboratis, & deniq; facitis. adeò ut si etiam Rex verus non esset, ex hoc tamen jam esset. Ideò enim (ipsomet teste) *oportuit Christum pati & sic intrare in glo-*

trare in gloriam. alioqui ſuam ſibiq; debitam, ut Paſſione ſua jus gloriæ Regniq; ſibi acquireret, proinde ac ſi hoc jus ſolum ad gloriam & Regnum habiturus eſſet. Sic ſic non eſt conſilium contra Dominum. ſervit impietas impiorum, DEo: & dum obluctatur facere quæ jubet DEus, laborant obluctando efficere quæ diſpoſuit DEus. Adorabatur Ioſeph in ſomnis à ſole & lunâ, & ſtellis. & revera tunc Princeps populi ſui conſtituebatur prædicebatur prædicabaturq;: arguebat Pater ſomnia referentem & arguendo interpretabatur prædicebatq; eventura ſomnianti. Fratres Ioſephi, ejuſdem ſomnia graviter audiebant, & hoc ipſo ea vera fore ſentiebant: Si enim non vera ſentiebant ut quid graviter ferebant? Impediebant ſomniorum ejus exitum, & impediendo perduxerunt ad exitum. Ita iſti Satellites Regnum in Chriſto illudendo ſtatuunt, ut fictum venerentur fictè, & venerando faciunt verè. Cauſa tua (ait Iob de Domino) velut impii judicata eſt: judicium & juſtitiam recipies: Ita quoq; Domine IESU Regnum tuum velut ludicrum & fictum illuſum, & exploſum eſt. ideo Rex verus, & Rex Regum eris. Et quemadmodum Pilatus inſcribens Crucifixo Domino titulum Regis, quod ſcripſit, ſcripſit, neq; id Iudæus deleri quamvis voluit, effecit. Ita illuſo & tanquam Rege ſalutato Domino, quod factum eſt fiet, & conſilium ſtabit. & Rex IESUS, Rex erit, neq; hoc Iudæus, quamvis abnegavit abrogare poterit, ſed regnabit Chriſtus in domo Iacob in æternum, & Regni ejus non erit finis. Nemo ergo ſibi blandiatur dum peccat, nemo dicat: En peccavi & quid accidit mihi triſte? Infelix tunc maximè ingreſſus es manus DEi viventis, quando transgreſſus es voluntatem DEi jubentis. immò tunc maximè feciſti quod voluit DEus, quando maximè feciſti quod noluit DEus. & tamen hoc permiſit tibi tuæq; malæ voluntati DEus, ut tu non faceres quod voluit, faceres autem quod noluit DEus. Sed hanc ipſam malitiam tuam ad hoc ordinavit DEus, ut per eam fieret & à te fieret (ſed non à bonâ voluntate tua fieret) quod decrevit & ſtatuit fieri DEus. Stat ergo conſilium DEi & fit voluntas DEi, ſed corruit voluntas tua & corruis tu in malitia tua. Etenim non eſt qui poſſit reſiſtere voluntati DEi: eſt qui velle reſiſtere poſſit. Eſt qui poſſe reſiſtere velit. Sed qui reſiſtere poſſit non eſt, neq; eſſe poteſt.

4. Uno flexo genu adorant JESUM. qui non in toto corde convertuntur ad DEum. Sed ſunt de cætu illorum quibus dicitur: *Populus hic labiis me honorat cor autem eorum longè eſt à me.* Honorant DEum eleemoſynis ſed non jejuniis, non orationibus, non lacrymis, non emendatione morum. Uno genu honorat Deum qui Divina qui imperata, qui DEo placita obiter ac perfunctoriè & quaſi raptim, aliudq; agens ait: ſua vero vel mundana vel aliena & creaturarum obſequia, ſeriò ſtrenuè ex propoſito diligenter perficit, quæ ſalutis æternæ ſunt, poſtremæ curæ ſunt: quæ hujus vitæ ac temporis, quæ propriæ aut alienæ ſatisfactionis, hæc de primis ſtudiis numerantur atq; tractantur,

5. Dum Rex ſalutatur, coronatur, adoratur IESUS, ſimul etiam illuditur, percutitur, conſpuitur ab iis qui ita quædam bona faciunt, pietatiſq; ac fidei opera exercent, ut ſimul ea peccatis etiam gravibus inficiant; ut præſtaret bona non fieri quàm talibus admiſſis iniquitatibus inquinari. Tales ſunt qui templa velut oraturi adeunt, interea toto tempore Sacri vel Orationis, vel Concionis colloquuntur, laſcivè oculis vagantur, obſcæniſſima quæq; aut injurioſiſſima effutiunt. Tales ſunt qui eleemoſynas dant, ſed interim pauperes opprimunt, & emungunt. Tales ſunt qui privatas ſuas preculas DEo obſtrepunt & perſtrepunt, interim contra leges Divinas, contra jura Eccleſiæ, conſilia ineunt, ac ſtatuunt. Hæreticis, Schiſmaticis, iniquè agentibus etiam publicè patrocinantur. Tales ſunt qui ſtatum & ordinem Eccleſiaſticum aut etiam Religioſum ſuſcipiunt, ut obligatione quidem ad ſpiritualem, ſanctam, perfectamq; vitam tanquam genu flexo IESUM venerentur Regemq; ſalutent: interea tamen ut revera & reipſa non meliores ſed ditiores fiant, ut vita & moribus DEum blaſphement, atq; à laicis conſciis blaſphemari faciant: ut aliud genu, ſcilicet familiæ, domuſq; ſuæ claritatem erigant, paupertatem ditent, meliùſq; ac opulentiùs & ſvaviùs ſub paupere Chriſto luxurientur, atq; laſciviant, ſaltem pigreſcant, & de die ſinè curis omnibus vivant, quàm ſub divite mundiq; principatum tenente diabolo, ſperare potuiſſent. Ah! quàm ſæpe dicit Eccleſia atq; Religio: En quàm multi veniunt ad nos, ut ditiores fiant, quàm pauci ut meliores? U-

troq; genu adorandus est IESUS. honorandus est de totâ substantia DEus, & genu cordis, & genu corporis; & substantiâ mentis, & substantiâ possessionis: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, totâ Animâ, totis viribus tuis, tota fortitudine tua.*

6. Narrat Plinius: Agrippam Iudææ Regem, ab Alexandrinis ita delusum despectumq; fuisse, ut videatur esse germana scena hujus, quàm Impii milites in Christo adornârunt. Assumpserunt illi Carabbam quendam insanum hominem, eumq; in edito loco, ut ab omnibus conspici posset constitutum diademate papyraceo redimiverunt, pro purpura stoream injecerunt, aliquis fructum arundinis inventum in manus dedit, aliqui juvenes sumptis manu perticis oblongis, tanquam hastati milites aut satellites miserum circumsteterunt, interea ille illudebatur ab omnibus, salutabatur ut Rex, de jure interrogabatur, de Repub: consulebatur: & hæc omnia odio Agrippæ Iudæorum Regis fiebant. Atq; ita Iudæi quod fecerunt in Christo per Romanos, passi sunt in Agrippa Rege suo per Ægyptios: & qui Barabbæ supposuerunt IESUM in ignominia, Carabbam Agrippæ substitutum habuerunt in opprobrio. Ergo verè dictum est: *Qua mensura mensi fueritis remetietur vobis.*

7. JESUS Rex inauguratur verè: sed illusione, sed contumeliis, sed conviciis, sed alapis, sed consputationibus, sed capitis percussioniobus, sed inspectantium sannis, cachinnis, sibilis, scurrilitatibus, ostentationibus, insultationibus, exprobrationibus, injuriis, læsoriis approbationibus, stimulationibus: deniq; cum Rex fieret, & ut Rex fieret, *factus est in derisum omni populo suo canticum eorum tota die*, repletus *amaritudinibus*: ad numerum fracti sunt inter pugnos & alapas dentes ejus, cibatus est cinere, & luto in os ejus ab improbé petulantibus injectato. Huc huc adeste quotquot Regem Christum agnoscitis, & fatemini & sequimini, & regno ejus concludi, comprehendi, associariq; ad dexteram vel ad sinistram ejus concupiscitis: Potestis bibere Calicem Regni hujus, quem Rex iste ipse bibit? potestis hac viâ, his gradibus, his passibus ad Regni Christi Societatem proficisci. O multos audire est dicentes: possumus, possumus. Sed bibentes re ipsa atq; indicentes revera non multos videre solemus. O Domine dic & fac, quod duobus illis dixisti atq; fecisti: Calicem meum bibetis, vias meas ambulabitis. Magna est hæc Regni tui pars, magna possessio, haurire Calicem tuum, ambulare vias tuas. Etenim Delicati tui sunt qui ambulant vias tuas difficiles. Et quis nolit inter delicatos tuos esse ô IESU?

Thren: 3 14.

Baruch: 4. 26.

PARAGRAPHUS CXIV

JESUS cum purpurâ & Coronâ & Sceptro populo ostenditur.

Ioan: 19. 4.

FIGURÆ.

Vadam & videbo visionem hanc magnam. Exod: 3.

Egredimini & videte Filiæ Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum Mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis ejus. Cant: 3. 11.

STROMATA

1. QVæ intra Prætorium à cohorte Militum per ludibrium gesta erant in IESUM, neq; ab omnibus cōspecta, quia crudelitate sua miserabilem Domini faciebant conspectum, quod etiam saxa in commiserationem flecti potuissent, ratus Præses Iudaicæ rabiei satis abundèq; factum esse in pænis & in emendatione (ut ipse dixerat) pauperis IESU, illum, prout erat deformatissimus miserrimusq; ac miserabilissimus aspectu, foras producit: Præmonitis ante Iudæis hunc in modum: *Ecce adduco eum vobis foras, ut cognoscatis, quia nullam invenio in eo causam. Exivit ergo JESUS portans Coronam spineam & purpureum vestimentum.* Non ignorabat Pilatus quòd Iudæi IESUM per invidiam tradidissent. ostenderat hoc Iudæis, quòd nullam idoneam necis ejus causam attulissent, afferrevè possent: certus erat Iudæis ipsis innocentiam Christi palàm esse, indulserat hoc eorum cupiditati, suæq; in eos benevolentiæ testandæ, quòd IESUM flagellasset; addiderat super flagella enormia, enormem coronationem, quo tormenti cumulo Iudæi non videbantur non posse saturari: ergo adducit. ergo sic deformatum, sic miserabiliter

Huc var: vide tractatū eodem penè quo hic, modo t. 4. Exh: 9. per totū.

ſerabiliter excruciatum oſtendit. Fuit igitur iſta productio Domini ad populū, à Pilati quali quali benevolentia inſtituta, ſed ab Iudaica rabie in extremum Domini dolorem pudoremq; detorta, non eſt enim ſatiata rabies, ſed irritata. adeò, ut ad primum ejus conſpectum, nihil attendentes enormitatem miſeriæ ejus quantumvis ſupra omne meritum irrogatæ parricidali ſuo odio æſtuantes vociferari occæperunt: *Crucifige, crucifige eum!* nihil agis Præſes, nihil obtines, quicquid tormenti ſubeat iſte, leve eſt deſideriis, parum eſt odiis noſtris, dum ille vivit nos malè habemus, pejus torquemur, gravis eſt nobis etiam ad videndum. Sed de hoc furioſo furore inferius videbimus: nunc prodiens IESUS in hoc toto ſuo apparatu exſpectandus & aſpectandus eſt: *Exivit ergo IESUS portans coronam ſpineam & purpureum veſtimentum.* Egredimini & videte Filiæ Sion; levate oculos veſtros & capita veſtra, prodit enim & appropinquat Redemptio veſtra. O quantus eſt hic, qui ingreditur in multitudine doloris ſui! tanquam ſponſus procedens de thalamo ſuo! tanquam triumphans & trabeatus victor de tabernaculo ſuo! Prodit ſpectandus à Patre cœleſti totiſq; exercitibus Angelorum, prodit ſpectandus ab univerſis creaturis prodit ſpectandus ab omnibus filiis Adam. prodit ſpectandus ab Iudaico populo. prodit ſpectandus ab infernalibus etiam furiis, quarum furore, ad hos immanitatis ſcopulos illiſus eſt Dominus, ſed illis in ejus clade naufragium patientibus. prodit ſpectandus à piiſſimâ ſua genitrice, quæ forſitan hac primum occaſione filium patientem ſpectare potuit. prodit ſpectandus, à qualibet devota & fideli Anima, ut ejus conſpectu ad pœnitentiam commoveatur, ad virtutis ſtudium incitetur, ad charitatis flammas ſuccendatur, ad deſideria & Societatem opprobriorum Chriſti exſtimuletur &c.

2. Exivit IESUS portans Coronā ſpineam & purpureum veſtimentum: non aliter quàm fortiſſimus Imperator, devicto forti & armato adverſario, eóq; alligato & confricto, ſpolia ejus profert & diſtribuit, vaſa ejus & arma ejus, in quibus confidebat, tollit, & ex iis trophæa erigit, monimentaq; victoriæ æterna defigit. Erant arma Diaboli, Spinæ, flagra, verbera, vulnera, erant ſordidæ purpuræ; vaniſſimæ arundines; fœdæ conſputationes; erant ſcurriles genuflexiones, ludicræ ſalutationes, erant crudeles, vepreto cincti capitis, percuſſiones: Arma hæc erant, vaſa hæc erant diaboli, in quibus confidebat. Sed ea Victor IESVS rapuit, diripuit, protulit, in trophæum erexit: Et en exivit portans Coronam ſpineam, purpureumq; veſtimentum & confixum caput, & conſciſsum corpus, & laniatam carnem, omnia in teſtimonium haud dubium victi & proſtrati dæmonis, omnia in ſignum confractæ tartareæ poteſtatis. Eſtó igitur addiderint (ait S. Athanaſius) ſubſannandi cauſa Iudæi Chriſto triumphalia ornamenta: Coccineam chlamidem, Coronam ſpineam, & arundineum calamum: inde tamen efficiebatur, ut latenter ab eo dæmones ſpoliarentur. cùm enim ſanguine terra per diabolum funeſtata, & multis cruoris undis imbuta eſſet, & ubiq; ſpinæ ob maledictionem miſcerentur, & chyrographum, quòd erat contrarium nobis, nactus inimicus noſter, univerſos invaderet, Tyrannidemq; in omnes velut ſibi ſubjectos exerceret: eâ de cauſâ, cum illum Dominus noſter, omnibus his ſpoliâſſet, hoc genere veſtimenti indutus ad mortem proceſſit, ut oſtenderet victoriam de morte non temerè, ſed pro noſtra ſalute pactam eſſe: geſtabat in coccinea chlamide ſpeciem ſanguinis, ſpinaſq; in coronâ & chyrographum in calamo, quo inſtrumento jam olim nos diabolus æri ſuo rationibus inſcriptos habebat, ut unà cum morte, etiam iſta ſimul demoliretur: rerumq; naturam ab iſtis malis purificaret; & pro ſpinis lignum vitæ largiretur utendum. pro ſanguine peccatorum, ſuo ſanguine & terram & omnes emundaret. Ideo noſtrum ſanguinem in veſte coccinea geſtans, ſuum omnino ſanguinem in terram profudit, unde factum eſt, ut in ea pro ſpinis, bona pullularent & vita. Ita inſtrumenta paſſionis, facta ſunt inſtrumenta Redemptionis, & vaſa contumeliæ converſa ſunt, in vaſa honoris. & unde mors atq; probrum Domino oriebatur, inde vita & ſalus & gloria, Redemptori redemptiſq; conſurrexit, ut jam nemo mirari poſſit, cur exitus iſte Domini IESU ornatuſq; ejus vocetur diadematis coronantis nomine; vocetur: Dies deſponſationis, dieſq; lætitiæ cordis ejus. Verè enim diadema fuit iſtud, verè deſponſationis tempus, verè dies lætitiæ cordis Domini. Etſi enim forinſecus ſpinæ horrebant, etſi ab extra ludibria

Athanaſ. de Cruc. & Paſſi. Dom.

dibria & dolores sæviebant, etsi externa specie luctus dies erat; absq; eo tamen quòd intrinsecus latebat. Nam intus diadema fuit, intus triumphabat charitas: intus vincebat Majestas, intus exsultabat misericordia & bonitas dicens: Secretum meum mihi. Secretum meum mihi. Sic decet nos implere omnẽ justitiam, ut vincens vincatur inimicus, & cadens resurgat mortuus, triumphet occisus, glorificetur despectus tunc Dominus subsannabat hostes suos, & in corde diem agebat lætitiæ, quando fortis armatus, quò magis sæviebat eó magis deficiebat; & quantò plus pugnabat, tantò certiùs cadebat.

3. Exivit IESUS portans Coronã spineam & purpureum vestimentum, hoc est non dubium signum Salvatoris, non dubium specimen DEi diligentis. Non portat IESVS hoc tempore & hac in vita, ad Dilectos & electos suos, coronas aureas, Coronas gloriæ, vestimenta lætitiæ: Nam alterius ista sunt sæculi, futuriq; temporis, aut potiùs venientis æternitatis: ibi in capite Domini diademata multa, quæ honorem ab ipso recipientia Sanctos ejus æterna beatitudine coronant: Sed hæc non seruiunt huic loco exilii, valli miseriæ, Domicilio calamitatis. Coronam spineam Dominus hic ipse portavit, & Electis eandem offert portandam. non enim (ipso judice) servus major Domino suo. Sanctæ Catharinæ Senensi obtulit aliquando Dominus, Coronam auream alteram, alteram spineam dans optionem eligendi quàm vellet, prudens virgo, & spiritum sponsi habens elegit spineam, reservari cælo petiit auream, Ita, ita omnino factitandum est servis Christi, imitatoribus & Sociis IESU. hic spinas, in cælo rosas colligant. Patientia enim rosas colligit. Sunt quidem etiam hic dies lætitiæ, sed lætitiæ cordis, non carnis, DEi non hominis; Spiritûs, non sensûs, illius scilicet lætitiæ, quæ gloriatur in tribulationibus, quæ cum infirmatur, tum potens est; quæ omne gaudium existimat cùm in varias tentationes inciderit, quæ in infirmitate perficitur. Hæc dies Sanctorum est, perfectorum & robustorum est, sed nondum beatorum. Talem lætitiæ diem, talem cordis lætitiam, Sanctus Franciscus Fratri suo Leoni mirifica eloquentia magis autem admirãda Christianæ Philosophiæ sapientiã exaggeravit.

4. Exivit ergo IESUS portans Coronam spineam & purpureum vestimentum: Privatus scilicet & in abscondito peractus fuerat ille tragicus coronationis & in specie ambitiosi Regis inaugurationis actus, soli se milites hoc spectaculo paverant, solus Pilatus oblectaverat; non erat hoc satis famelicæ ac sitibundæ, inq; suarum exaggerationem pænarum & calamitatum festinanti charitati Christi, à publico, ab omnium hostium suorum conspectu, argumenta desiderabat & augmenta: ut tantò triumpharet ampliùs, quantò multiplicatis spectatoribus adauctisq; illusoribus excresceret calamitas & ignominia diffusius. Exivit ergo IESVS portans coronam spineam, & purpureum vestimentum, ut palam faceret omnibus, potissimùm autem suis fidelibus, atq; amatoribus, & sectatoribus, non erubescere se neq; abscondere opprobria, quæ pateretur propter nos; sed immo palàm facere, in publicum producere, cuivis spectandas, cuivis etiam cumulandas offerre. Atq; hoc revera est sitire Crucem Christi, hoc amare, hoc ardere, in imitationem IESU contempti, despecti, illusi, stultificati, hoc est saginari patientiã Christi. Non sic autem facimus nos, non sic; qui patientis IESU dilectionem imitationemq; profitemur. Erubescimus Evangelium, erubescimus Christum, erubescimus cõfusionem Crucis, erubescimus humiliari in terra, nos qui sumus de terra & non erubescit Excessus ignominiæ, Dominus Majestatis & Rex Gloriæ.

5. Exivit IESUS portans Coronã spineam & purpureum vestimentum hoc nimirum schemate, non tantùm ut victor triumphavit atq; calcavit fastus mundanos, sed etiam velut peritissimus effigiator depinxit inanitatem sublimitatum felicitatumq; humanarum. Finge tibi felicissimos quosq; atq; summos Fortunæ filios, Finge Principes, Reges, Monarchas finge illos qui portant Orbem, finge terrores populorum, Dominos Gentium, Mundi Domitores. finge illos qui facti sunt ut nullum timerent: hos finge, hos adorna, hos instrue, & cumula omnibus quæ fortuna bona, quæ mundus amicus habere & dare potest: hos in medium, hos in lucem, hos in publicum, produc atq; circumspiciendos constitue. Si fateri verum, vel ipsi velint, vel nos audeamus, isti omnes, isti tales, alii non sunt, aliud non sunt, quàm quales illos in se ipso Christus effinxit, depinxit. Portant isti & portant tantùm

Coronam eamq; spineam & purpureum vestimentum à foris, ipsi interim toti, animo & corde laceri, concisi, dissecti, exhausti, nullum solidæ lætitiæ fructū, nullum veræ fortunæ nucleum, nullum A intimæ pacis gustum scientes; toti spinis cincti, toti sanguine calamitatibus, odiis, invidiis, judiciis, dolis, periculis circumdati, potestatis suæ Majestatisq; & magnitudinis, felicitatisq; fragilissimam arundinem, ipsa etiam arundine fragiliorem steriliorem q; miserâ & timidâ & vinctâ manu deferentes. Quid enim ô magni, ô maximi, ô summi, ô supra omes supremi, quid inquam tam vestrum quàm vos, quid tam non vestrū quàm vos, si toti alieni estis, quanti quāti estis? Si inquam temporis spolium, fortunæ ludibrium, curarum pabulum, invidiarum scopus, periculorum domus abjectissimorum servi, universorum odium, semper alieni, semper captivi, su- B specti semper estis? Attamen portate vos coronas vestras, purpuras vestras, arundines vestras; illas vacuas, illas cruentas, illas etiam cruentantes, totius fortunæ vestræ fructus est, cum dolore labor, cum labore dolor, & omnium clausula vanitas.

6. Visus est Amor Christi unam insignem bellissimamq; suo etiam IESV patiente dignam speciem imaginemvé adinvenisse, atq; appressisse & magna ex parte delineasse, coloribusq; tinxisse. Placebat sibi, seq; in ea inventione satis equidem insolita, & insolente admirabatur. Ergo placuit ei proponere ipsam spectatoribus; si forte approbarent aut aliquid desiderarent ad C consummatam perfectionem. Spectavit effigiem hanc Pilatus ejusq; cohors & satis probavit; unde adducens dixit: *Ecce adduco eum vobis foras, ut cognoscatis quia nullam in eo invenio causam,* nullum in imagine defectum? quin & approbans imaginem ait: *Ecce Homo.* At enim ubi ad Iudaicam Pharisaicamq; censuram, & ad emunctas invidiæ odiiq; nares ventum est; nihil minus quàm approbationem imago proposita tulit: statim notati sunt defectus, statim acclamatum est: *Crucifige crucifige.* Multa huic speciei adhuc desunt: ruditer est efficta, desunt complura: deest Crux, desunt clavi, desunt vulnera pedum, manuum, lateris, desunt latrones, deest D mors, crucifigatur. Et sanè Charitas supplevit ista omnia postmodum, donec diceret *Consummatum est.*

Bern: ser: 7. Divus Bernardus. Triplicem Co-
8 Cant.
ronam Christi agnoscit, diversis hominum statibus aspiciendam, & convenientem: Videant eum Filiæ Sion, animæ scilicet affectuosæ in Corona misericordiæ & imitentur. Vibebunt eum impii in Corona justitiæ, & peribunt. Videbunt Sancti in Corona gloriæ, & gaudebunt.

PARAGRAPHVS CXV.

JESVS Ecce Homo. Ioan: 19. 6.

STROMATA

1. VErba sunt Pilati ad eos de Christo, Iudæis in illa miseranda specie proposito: quorum sensus ex mente Pilati fuit: Ecce videtis quàm dirè habitus sit homo iste, & quidem sine causa, tantùm in gratiam vestri, ut vestris votis fieret satis: & revera factum est, ipsi videtis. quid enim deest ad hanc ejus calamitatem? Miserrimus certè hic Homo factus est, neq; ullum ab eo periculum erit deinceps, nulla vos afficiet molestia tam dirâ emēdatus miseriâ.

2. Etiam sensum hunc habent verba Pilati ex mente Pilati: Videtis certè Iudæi, quàm inhumaniter sit tractatus urgentibus vobis & in gratiam vestri Homo iste: ulterius affligi salvâ non tantùm justitiâ meâ, verùm & ipsius naturâ atq; personâ & vitâ, non potest, nec debet. Utiq; Homo est & non saxum, aut bestia: Mementote vos utiq; homines esse sensuq; humanitatis moveamini super homine isto, qui saltem in eo quia similis est homo vobis, inveniat commiserationem à vobis.

3. Hunc quoq; sensum Pilatus verbis suis expressit: Videtis hominem istum quem mihi obtulistis & ad necem postulâstis. Necem non meruit et neq; talem calamitatem in qua positum videtis. exutus est ipsâ figurâ formaq; hominis. Est homo à natura, sed revera non est homo ab injuriâ. Non est jam relictus ulteriori pænæ locus in hoc homine vos ipsi judicate, quid hominis habeat reliquum iste homo?

4. Adhuc istum sensum facere possunt verba ex animo Pilati. Obtulistis mihi hunc facientem se Regem Christum

ac Messiam vestrum, commoventem populum, facientem se filium DEi. Iam vel nolens resipiscet; jam nihil Rege, nihil Christo, nihil Messiâ, nihil seditioso, nihil DEi filio, simile habet. Homo est homo & quidem tam miser, ut eo miserior non sit uspiam homo. Non metuo ego ab illo tumultus, non seditiosas factiones, non Regiæ potestatis ambitum. Et vos metuite illum filium DEi. Homo, Homo infelicissimus hominum est. *Ecce Homo!*

5. Insuper & hic sensus est Pilati: En quomodo affligi permiserim hominem istum, vestri causâ, nullo ejus merito, gratificatus sum vobis ejus miseriâ, contra sententiam animi mei, cum injuria potestatis æquitatisq; meæ; flagellatus est, spinis confixus, illusus, consusus, consputus, contumeliis oneratus & onustus est. Equidem amplius mali facere illi, nec volo nec possum, neq; vos a me postulate. Homo sum, miseret me hominis, & iste homo est: habenda est ratio saltem humanitatis, si non æquitatis. Satis inhumaniter egi cum homine isto, tandem est humanitatis aliquid ei impendendum, ut qui etiam homo sit: *Ecce Homo.*

6. Possunt & hunc sensum ex mente Pilati habere, hæc verba: Nunquam exstitit meo judicio homo, qui & tanta & taliter passus sit, quanta & quomodo, passus est hic Homo. quanta sit passus, species ostendit, quam videtis inhumanissima, quomodo passus sit, meis oculis nisi vidissem, non crederem. quia ergo passus est, homo utiq; est. quia ita passus est, dubito sané an sit homo, an quid majus minusve homine. *Ecce Homo* qui tanta passus est, & sine causa ulla & cum patienti modestiâ summâ.

7. Deniq; & hoc sensu videtur Pilatus locutus: adeò sævitum videtis in hominem istum, ut ipsam belluinam sævitiem excessisse, æquâsse certè videamur, fera in feram aliam sic non sævit; aut si facit, belluæ id concedendum est. Homines certè humanitatis leges servare decet. Homines Hominem tractare humaniter debent. Ecce Homo est iste, jam humanitati sit locus.

8. *Ecce Homo.* & quis tandem est iste Homo? Hic Homo est DEus-Homo. Hic Homo est, per quem factus primus & omnis homo. Hic est Homo qui ex immensâ charitate descendens de cælis, factus est homo; & hæc omnia sustinet pro peccato per quod periit homo. Hic Homo est caput Angelorum & hominũ omnium, est decus, est gemma, est pretium generis humani. Hic est Homo, per quem salvatur, per quem glorificatur omnis homo. Hic est homo, quem Pater æternus misit in mundum, ut esset Magister, Pastor, Rex, Pater, Medicus Dominus, Frater, Amicus, Sponsus, cibus & potus omnium hominum.

9. *Ecce Homo* ait Pilatus. Sed ô Pilate quid est quod loqueris? Hominem vocas? Aliud est, quod ego intueor. Regem video, quin & à tuo milite audio sic dictum, immo & factum. Habet Purpuram Regiam, habet Coronam in capite, Sceptrum in manu. Salutatur, proclamatur Rex, adoratur Rex, omnia Regia sunt. Regem igitur dixeris verius quàm hominem. At ais nihil te Regium videre. Sane & ego quid humanum videam, non video. Quid enim? an hominis ista sunt, consputa facies, concussæ genæ, liventes oculi, confixum caput, laniata frons, confracti dentes, dirupta labia, deformata species, revulsa cæsaries, tumens facies? quid hic hominis aut humani est? quid hic humanitatis reliquum est? quod si nihilominus homo est, ubi sunt homines, quibus ille homo sit? omninò aut hi non homines, aut iste non homo est, qui adeò inhumanè habetur apud homines!

10. *Ecce Homo.* Crederem, sed derogant fidem verbis, facta, & voces, & corda, & odia, & vota Iudæorum, quæ illi non humanitatem, sed crucem & mortem & carnificinam vovent, clamant, urgent.

11. *Ecce Homo.* Quæsò unde hic homo, talis homo? Pater æterne; tune talem creâsti hominem, quando ad imaginem & similitudinem tuam ipsum creâsti? Virgo Mater, tu fortè talem hunc hominem genuisti? Et sané qui in stabulo natus, in præsepi educatus, inter bovem, asinumq; nutritus est, eum talem esse non ab re est. Sed tamen de filio tuo lego, quod fuerit: qui sit speciosus formâ præ filiis hominum. Non est igitur tuus iste filius, non est iste ex te natus, talis homo. An fortè Pater hominis hujus est dolor. Unde iste est filius doloris, & vir dolorum, sciensq; infirmitatem? Mater ejus est Marâ amaritudine repleta, vel potiùs replens, Synagoga infelix, quæ habet ubera draconum, cujus lac venenum aspidum insanabile. proinde iste non est homo, sed Bennoni filius & partus doloris?

12. *Ecce Homo.* Fuit scilicet quondam

homo; at verò nunc, aut non est, aut non esse illum valde rationabiliter dubitari potest, præ tantâ vehementiâ excessuq; calamitatum ejus, in quibus potiùs factus vermis est & non homo, opprobrium hominum, & abjectio vilissimorum, projectus tanquam abortivum, factus ut à nemine timeretur, qui solus alioqui maximé timendus est.

A

13. *Ecce Homo*, qui solus digné sustinuit conditionem, dignitatemq; naturæ humanæ, factam ad imaginem & similitudinem Divinitatis.

14 *Ecce Homo*. Non sanè qualisqualis homo, sed DEus simul & homo.

15. *Ecce Homo*. Hactenus videri poterat Dominus IESUS non completus homo: etsi enim habebat veram & perfectam humanitatem seu naturam humanam, quia tamen personâ caruerat humanâ: non omnino plenè videbatur esse, diciq; posse homo: at nunc quādo in Passione, hac est indutus specie, hac personâ, utiq; jam potest dici Homo similis nobis, patibilis & patiens, habitu planè toto inventus ut homo. Nemo ergo dixerit hunc, hominem non esse, est omnino, est sané homo: *Ecce Homo*.

16. *Ecce Homo*. Ohe Petre, ades quæso, dispice, inspice: nunquid nosti hominem istum? Heri quidem negabas & jurabas tibi incognitum. hodie quid dicas, audiam. Nosti hominem hunc aliquando? Nega mi Petre, nega. revera enim nunquam vidisti, nunquam nosti hominem istum.

17. *Ecce Homo*. Quid tu Morbide Senecio incusas te non habere hominem, qui te mittat in piscinam, cùm mota fuerit aqua? Ecce Homo, ecce ipse te mittet in piscinam, ipse immò piscina est, & commota quidem valde. en ait: *Et nunc anima mea turbata est*. Sed & corpus ejus totaq; Symmetria ejus valde commota est, concussa sunt omnia viscera ejus, dinumerata sunt omnia ossa ejus, confracti sunt ad numerum dentes ejus. Est igitur commota piscina. est *Ecce Homo*.

18. *Ecce Homo*. Qui in se ipsò commōstrat, qualis futurus erat omnis homo; si iste non fuisset factus homo & talis homo. Commonstrat etiam hic homo, qualis debeat esse omnis homo, si vult esse verus homo. Etenim nisi omnis homo factus fuerit talis qualis est, iste factus homo, non poterit esse ac dici verus & rectus homo. iste enim est solus homo talis, ad cujus similitudinem debet se componere omnis homo. alioqui nequaquam erit homo.

19 *Ecce Homo*. agnosco. & statim mihi in memoriam revoco: quod is homo, quem conspicor, cum esset in forma DEi, verus filius, unigenitus, consubstantialis, non rapinam, sed naturam arbitratus, esse se æqualem DEo pro amore nostrûm omnium factus sit homo, natus est, vixit, laboravit, flevit &c Venditus, traditus, captus, illusus, flagellatus, spinis confixus, consputus, tandem & crucifixus est.

20. *Ecce Homo*. Deus alioqui erat, nullius indigus, factus est tamen homo, non aliud in naturâ nostrâ quærens, nec diligens, nisi amorem suum quo dilexit nos, & lavit nos à peccatis nostris. Cor nimirum ejus Divinum amorosissimum. sciens nos omnes naturâ filios iræ, filios gehennæ, filios perditionis æternæ, tam opis inopes, quàm indigos, commotum est misericordiâ super nos; descendit ergo de cælis & homo factus est, passus est, mortuus est, propter scelera nostra percussus, & attritus, & vulneratus, & occisus est! Et *Ecce Homo* hic ipsissimus est! Ecce Agnus verus est, qui peccata mundi tollit, qui lavit nos à peccatis nostris in sanguine suo.

B

21. *Ecce Homo*. Audio quidem hominem dici, sed non video esse. Quid enim? Si hic homo est, ubi species & decor hominis? ubi aspectus hominis forma? Sanguis quispiam est, livor & dolor & plaga tumens! Caro est quædam saucia & rupta, & in saniem aut cruorem versa! Vulnus est potiùs tabo stillante agulatum! opprobrium est quoddam & maledictum atq; supplicium. *Non est hic homo*, sed vermis potiùs usq; contritus pedibus, ad nihilum redactus, cujusq; nemo memor sit ampliùs! Non est hic homo sed Peripsema! sed abjectio plebis! Sed canticum insanientium & maledicentium: Reus est mortis, Barabbâ deterior, latronibus pejor! Non est hic homo; sed locus quispiam sordidus, sputorum & excreationum receptaculum, pabulum virgarum, flagellorum Regnum, crudelitatis theatrum, Officina odii, locus abjectionis, & immisericordiæ domicilium! Non est hic homo, sed mortis spes, imago barbariei, Crucis exspectatio, debitum patibuli, nausea hominum, cadaverum frater, cibus volucrum, esca vulturibus, corvisq; præparata! Non est hic homo sed mōstrum quod-

C

D

ſtrum quoddam, quod oculi horrent, quod averſantur corda, corpus ſinè carne, vulnerum congeries, per quæ oſſa rubentia albicant; ſanies plena, ſanitas nulla! ut quid igitur de eo dicitur: A *Ecce Homo?*

22. *Ecce Homo* Et quis quæſo eum talem fecit hominem? cui tantùm de eò licuit? Non eſt uniùs artificis opus iſtud. Multa & magna ſudarunt hîc ingenia. Variatum hîc ſtudiis & artibus. Iuſtitia ſevera DEi, quæ in eo poſuit & caſtigavit iniquitates noſtras, & ulta eſt injurias ſuas. Iudaica & diabolica malitia atq; invidia; quæ ſeſe in eo explevit, atq; ejus pœnis ſatiavit. Iniquitas & mollities judicis Pilati, qui plus dedit gratiæ, quàm innocentiæ, maluit eſſe carnifex ejus, quem innoxium prædicabat, quàm Iudæis obſiſtere, quos per invidiam, Chriſto inimicos eſſe ſciebat. Charitas quoq; Chriſti in Patrem B & nos. Ut enim cognoſceret mundus, quia dilexit Patrem, & quia cum dilexiſſet ſuos uſq; in finem omnino dilexit eos, ſic fecit, & iſta pertulit. Deniq; peccata noſtra, peccata mea illa multa, illa gravia, illa fœda, illa ipſi inferno horrenda, quibus ſcatuit mundus, quibus plenus eſt quiſq; noſtrum! Hæc fera peſſima, devoravit, laniavit, laceravit Filium DEi Hominem factum, hominem iſtum. & iſte eſt qui ſtat miſerabilis adeò in oculis noſtris, factus talis pro peccatis & à peccatis noſtris, à peccatoribus nobis.

23. *Ecce Homo.* Venit mihi in mentem ille vetus Homo; cui novus homo iſte perſimilis eſt. Ut enim ille primus, C eſt inventus in peccato; ſic iſte primus ſinè peccato. Ille Pater morientium; iſte Pater eſt viventium, Pater futuri ſæculi. Ille nos à vita ad mortem traduxit; hic à morte ad vitam reduxit. Propter illum omnes morimur, & velut aquæ dilabimur in terram: iſte pro nobis moritur omnibus & per aquas in eo renaſcimur. Ille voluit fieri DEus cùm non eſſet; hîc factus eſt homo cùm DEus eſſet. Ille in ligno victus eſt & captus: hic in ligno vicit & triumphavit. Ille per inobedientiam perdidit ſuam & omnium juſtitiam atq; vitam: iſte ne perderet obedientiam, perdidit vitã, nobis autem factus eſt ipſe juſtitia & pax & veritas & vita. Ille nos ejecit D ex paradiſo: iſte nos reduxit ad paradiſum. Ille factus ſinè Patre & Matre Pater omnium: hic ſinè Matre in cælo, ſinè Patre in terra, natus eſt Pater omnium. Illi dictum eſt & factum eſt: *De terra es & in terram ibis;* huic dictum & præſtitum eſt: *Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem.* Deniq; ille primus & vetus homo de terra terrenus: iſte eſt primus, & novus homo de cælo cæleſtis: qualis terrenus, tales terreni; qualis cæleſtis, tales cæleſtes. Sic ergo iſte homo diſſimilitudine mira perſimilis eſt illi vetuſto homini. Eſt verò adhuc inter utrumq; hunc hominem, non una nec modica comparatio: omnes enim miſerias, quas primus homo pertulit in anima ex peccato; hic pertulit in corpore pro peccato. Adam voluit eſſe ſicut DEus ſciens bonum & malum: Chriſtus elegit eſſe ſubjectus DEo, & Patre minor, minoratus etiam ab Angelis, ſcientiam ſuam omnem referens in Patrem & dicens: *Mea doctrina non eſt mea. quæcunq; audivi à Patre, annuntiavi vobis.* Adam per peccatum occidit animam: Chriſtus pro peccato poſuit animam. Adam ejectus ex Paradiſo miſer animâ & corpore: Chriſtus in mundo patitur in animâ & corpore. Adam exiit ſubjectus errori, inſcitiæ, ſtultitiæ: Chriſtus reputatus eſt inſanus, ſtultus, ſeductor, falſarius. Adam factus eſt mortalis peccato: Chriſtus factus eſt mortuus pro peccato. Adam in ſudore vultûs ſui comedit panem ſuum: Chriſtus in ſanguine vultus ſui elaboravit ſalutem noſtram. Adamo terra ſpinas & tribulos germinavit: Chriſto eaſdem ſpinas etiam capiti infixit, & iis corpus ejus flagellando aravit. De Adamo dixit DEus: Ecce Adam: De Chriſto dixit Homo: *Ecce Homo.*

24. *Ecce Homo.* Opportunè prorſus. Intueamur omnes hominem iſtum, iſte enim homo eſt ſpeculum uniuſcujuſq; noſtrûm. Iſte homo eſt liber in quo deſcripta eſt charitas ejus, juſtitia Patris, gravitas peccati, malitia & miſeria humana, obligatio noſtra. Iſte Homo eſt exemplar: quod inſpicere, & ſecundùm quod debemus facere, vitamq; & mores, ſtudia & cogitationes noſtras conformare. Iſte Homo eſt Magiſter noſter, de quo dictum eſt ad nos: *Ipſum audite, ipſum audite.* Iſte homo eſt Dominus & Rex & Dux Imperatorq; noſter, quem nos ſequi, cui famulari, cui obſequi, quem amare, pro cujus honore, voluntate, poſſeſſione, zelare & laborare, & fatigari & mori debemus. Non eſt enim ſervus major Domino ſuo, ſed ſufficit illi, ſi ſit ſicut Dominus ejus. Iſte Homo eſt refugium noſtrum, & ſalus noſtra,

noſtra, qui ſe oppoſuit juſtitiæ & iræ DEi pro nobis. qui charitatem, gratiam, veritatem, miſericordiam, pacem, vitam, attulit nobis: ad eum ergo reſpicere, ad eum confugere, in omnibus periculis, indigentiis, infirmitatibus, dubiiſq; noſtris debemus. Nemo noſtrûm dicat: Hominem non habeo, ut ſanus fiam. Ecce Homo iſte, eſt ſanitas, iſte eſt medicus, iſte eſt vita, iſte eſt ſolatium, iſte præmium, iſte omnia bona; iſte omne bonum, iſte mare omnium bonorum; & non alienum, ſed prorſus meum, prorſus noſtrum. Etenim Homo iſte: *Nobis eſt natus, nobis eſt datus &c.*

25. *Ecce homo.* Intuere illum, quæſumus ô Pater æterne, & reſpice in hanc faciem Chriſti tui: & deinde ſuper nos omnes, tanquam ſuper familiam ejus, pro qua ille non dubitavit manibus tradi nocentium, & iſtud adeò crudele ſubire perferreq; tormentum. Iam non eſt tibi Pater æterne excuſatio, quominus miſerearis noſtri. habemus propitiationem paratam & Redemptionem ſanè copioſam. Ecce Homo, qui eſt apud te propitiatio pro peccatis noſtris, & non pro noſtris tantùm, ſed etiam pro peccatis totius mundi. Avertatur ergò furor iræ tuæ à nobis, & propitius eſto peccatis noſtris propter ſanguinem ejus &c.

26. *Ecce Homo.* Intuere illum & tu ô Mater miſera miſeri hominis iſtius! Vide ſi tunica filii tui iſta ſit, an non? Vide an iſte ſit homo ille ex te natus, à te educatus, à te dilectus, filius & unigenitus tuus? O ille omnino eſt, ille & non alius, ad hoc electus ex millibus, & millibus filiorum hominum, qui in ſanguine ſuo ſalvaret mundum, & redimeret univerſum genus humanum. Hunc unum atq; ſolum natura humana edidit, quem expediebat, quem neceſſe erat mori pro populo filiorum Adam, & non tota gens ejus periret. Deprecare hunc hominem, filium tuum quidem, Redemptorem autem noſtrum, ut ſanguis ejus & paſſio & mors ſit nobis ſalus & Redemptio, ſit nobis vita & reſurrectio, ſit nobis gratia in hac, gloria & beatitudo in alterâ vitâ. Nemo noſtrûm, pollutum ducat ſanguinem iſtum, eumvé accipiat in damnationem &c.

27. *Ecce Homo.* Ille utiq; homo, qui ante oculos veſtros (ô Impii Iudæi) haud ita dubium, tanta fecit beneficia, tanta patravit miracula, tanta enarravit oracula, tantas ſalutes atq; virtutes operatus eſt: quem non multò antè ſalutâſtis ut Regem, audiſtis ut Magiſtrum, laudâſtis ut bene omnia facientem; prædicâſtis ut Prophetam, commendâſtis ut veracem; admirati eſtis ut miraculorum patratorem; timuiſtis ut ipſis etiam dæmonibus terribilem; ipſis inanimatis imperantem; conſuluiſtis ut omnia ſcientem, & à DEo miſſum; dimittere à vobis noluiſtis, tanquam vobis utilem atq; ſalutarem & verba vitæ æternæ habentem! Quid jam inveniſtis ex nunc in eo iniquitatis? quam accuſationem adverſus eum affertis? quis ex vobis arguit eum de peccato? O infelix populus, vel nunc ſaltem cognoſce quæ ad pacem ſunt tibi. Ecce in oculis tuis proſcriptus eſt Chriſtus. Ecce oculi tui vident, quem multi Reges & Prophetæ videre voluerunt & non viderunt &c.

28. *Ecce Homo.* O Moyſes & Elia! ô Petre, Iacobe, Ioannes! adeſte. Vos vidiſtis hominem iſtum cùm eſſetis cum eo in monte Sancto Thabor: Nunquid ipſe eſt homo ille, cujus veſtimenta facta fuerant ſicut nix alba; & facies ejus reſplenduerat ſicut ſol; & nubes lucida circumfulſerat eum, loquebaminiq; cum eo de exceſſu ſuo, & bonum dicebatis vobis ſic eſſe? Num fortè iſte eſt exceſſus à vobis quidem tunc prænuntiatus, jam autem hodie completus in eo? O verè exceſſus eſt iſte, exceſſus charitatis in Chriſto, exceſſus iniquitatis in Pilato, exceſſus odii in Iudæo, exceſſus malitiæ in peccato, exceſſus juſtitiæ in Patre æterno, exceſſus doloris & deſpectûs in tormento, exceſſus menſuræ in debito, exceſſus doloris gladii in corde materno! Et ubi eſt facies reſplendens ſicut ſol? ubi veſtimenta candida ſicut nix? ubi nubes lucida? Ah! denigrata eſt ſuper carbones facies ejus! Veſtimentum purpureum, lacerum, & ſordidum, augendæ ignominiæ cumulatum! Nubes ſacratiſſimi corporis flagellatione lacerata crudeli, in imbrem pretioſi ſanguinis reſoluta, ſola reliquit vulnera dolentia, ſolum cruciatum illuſorium! Et nihilominus in omnibus iſtis, bonum eſt nos hîc eſſe omnes, quicunq; diligere volumus dulcem IESUM. Faciamus ſanè faciamus hîc tria tabernacula, aut facta jam ingrediamur & inhabitemus deflendo peccata, operando virtutis opera, amorem redamando, & voluntatem ejus faciendo. Hîc eſt enim hîc homo, filius ille dilectus in quo complacuit Patri; de quo & præcepit di-

cepit, dicens omnibus: Ipsum audite. Ab eo legem vitæ & disciplinæ noscite, in eo, quia & quantum mitis est, humilisq; corde, discite.

29. *Ecce Homo.* Homo speciosus formâ præ filiis hominum. Nauseet eum Pilatus: conspuat & percutiat gentilis: exsecretur & detestetur Iudæus. Electis certè DEi & oculos habentibus erit, & est in hac ipsa forma informi, speciosus. Amans quædam anima dicebat atq; præmonebat spectatores suos dicens; Videte quomodo me intueamini:
Can: 1.5 Nolite me considerare quòd fusca sim, quia decoloravit me sol. Filii Matris meæ pugnaverunt contra me. Licèt ergo nigra, sum tamen formosa, insolito genere formositatis. Scilicet, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis: & hoc nonnisì coram filiabus Hierusalem. Licuit animæ tales oculos quærere, quæ in nigrâ facie formositatem agnoscerent; non licebit amori ipsi, & amanti animas sponso, id ipsum poscere & suadere & exigere? Nolite me considerare quotquot diligitis me: Nolite attendere quòd fuscus sim, quòd absconditus vultus meus; quód, quasi leprosi similis facies mea, decoloravit me sol charitatis, radiis Passionis. pugnaverunt contra me filii Matris meæ: in domo, eorum qui diligebant me, denigratus sum. Niger tamen licet sim, formosus nihilominùs sum, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. Sed hoc quoq;, nisì oculis filiarum Hierusalem cælestis & supernæ, non verò istius, quæ occidit Prophetas, & cujus ab oculis abscondita sunt ea, quæ ad pacem essent illi. Ista enim Hierusalem terrena semen Chanaan & non Iuda. Meretrix & adultera, nihil videt, intrinsecùs latet; cùm tamen omnis gloria Regis, & filiæ ejus ab intus. Intus ergo spectandus est JESUS, ut appareat præ filiis hominum speciosus. qui aforis spectat, nihil videt, nisì quód despiciat. intus attende, speciosum videbis. *Ascen-*
Is: 53.2. *det* (ait Isaias de eo) *sicut virgultum & sicut radix de terra sitienti.* Quid pulchrũ, quid spetiosum habet radix, si aforis spectas? intus aspice: quid non pulchrum, quid non amænum, quid non fæcundum, quid non salubre? Quare
Aug: l. 50. ut radix? (quærit Augustinus) ideo, quia
hom: 36. non est illi species, neq; decor: passus est, humiliatus est, conspputus non habebat speciem: Homo quidem apparebat, cùm DEus esset: sed quomodo radix non est pulchra, sed intus habet vim pulchritudinis suæ. attendis arborem pulchram, amænam, foliis virentem, fructibus opulentam, delectat aliquid de fructu carpere, sub umbra ejus
A sedere & requiescere ab æstu? laudas totam illam pulchritudinem: Si radix ostendatur tibi, nulla pulchritudo in ea est, noli tamen contemnere, quod abjectum est, inde processit, quod miraris. Attendite modo claritatem arboris: crevit Ecclesia, crediderunt gentes, victi sunt terræ Principes, positum est collum eorum sub jugo Christi, veniunt volatilia cæli, requiescunt sub ramis ejus: quæramus radicem: conspputus est, crucifixus est! Ecce hic species non est, sed intus erat species. Qui cũ in formâ DEi esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem DEo. Hanc radicis pulchritudinem oculis fidei videtis &c.

B 30. *Ecce Homo.* Timendus & amandus; exaltandus & adorandus; imitandus & exorandus Homo. Etenim hic Homo constitutus est à DEo, in quo judicaturus est orbem; postquam ergo venerit judicii tempus: tunc apparebit iste Homo, qui reddet unicuiq; secundùm opera sua omnes enim nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut recipiat unusquisq; propria corporis proùt gessit. Bene agis? & recipere bona speras? ama hominem istum. Malè agis? & recipere mala formidas? time hominem istum. Bonus esse vis? condonari tibi culpas, & culparum pænas vis? imitare & deprecare hominẽ istum. exalta & adora, & venerare hominem istum.
C Imprime tibi ô homo & insculpe in profundo cordis tui hominem istum, & scito quia hic Homo, qui modò nullius pretii est coram te, cujus lex & doctrina, mores & exempla, sanguis & mors, gratia & merita apud te sunt modò exilia, despreta & contempta; hic inquam Homo judicabit te & aut salvabit, aut damnabit te. Nunc quidem ille tibi offert, obtrudit omnia bona, & ad salutem necessaria media: sed si neglexeris, veniet tempus, quando auferet à te omnia sua bona, & retribuet tibi secundùm opera tua mala. Etenim hic Homo: sicut modò est propter te & pro te Homo, ita postmodum erit idem contra te & adversarius tibi Homo. Et qui modò est infra
D omnes Homo, erit etiam immo jam est supra omnes Homo. quippe non tantùm est Homo, sed etiam est DEVS-Homo. Ea propter is ipse & est Ho-

mo & eſt nō homo. Eſt infra hominem & eſt ſupra omnem hominem. eſt pro homine, & eſt etiam eritq; maximè in hora judicii contra hominem. Ama ergo hominem, æſtima DEVM Hominem, imitare eum infra hominem, deſidera eum ſupra hominem, utere eo, dum eſt propter hominem, & ſic non experieris neq; timebis eum, quando erit contra hominem.

31. *Ecce Homo.* Ille Homo, qui cum in formâ DEi eſſet, exinanivit ſemetipſum formam ſcilicet DEi, in ſimilitudinem hominum factus & habitu inventus ut homo accipiens formam ſervi. Ille Homo, quem Pater ſanctificavit & in terram miſit, non ut judicet mundum, ſed ut mundus ſalvetur per ipſum. Ille homo qui dicitur IESVS, qui fecit lutum ex ſputo, fecit ſe hominem ex materno ſanguine, & illuminavit magnum cæcum à nativitate, hoc eſt totum genus humanum, naturâ iræ filium. Ille homo, qui dixit non tantùm Samaritanæ, ſed etiam omni animæ: & quæcũq; fecit, & quæcunq; non fecit, & quæcũq; facere debet. Nunquid ipſe eſt Chri-
Pſ. 95. 4. ſtus? Ille Homo magnus ſicut Dominus & laudabilis nimis, qui in ſanguine ſalvum fecit populũ ſuum à peccatis eorum. Etenim quis Dominus, niſi
Aug: in IESUS Chriſtus (verba ſunt Augu-
Pſal: 95. ſtini) Magnus & laudabilis nimis. *Ecce Homo!* Nôſtis certé quia Homo apparuit: nôſtis quia in utero fæminæ cōceptus eſt: nôſtis quia natus, quia circumciſus, quia crevit, quia pro illo Hoſtia oblata eſt. Poſtremó nôſtis quia expalmatus eſt, quia conſputus, quia ſpinis coronatus. Nôſtis quia hæc omnia paſſus eſt. Magnus tamen & laudabilis nimis. Ecce ergo, Homo ſingularis, nolite contemnere parvum, intelligite magnum. Parvus factus eſt, quia parvi eratis: intelligebatur magnus, & in illo magni eritis. Parvus magnus eſt, & magnus nimis! Finivit verba; volebat dicere: quantùm magnus! etſi totâ die diceret magnus magnus: quid magnum diceret? totâ die dicens magnus, finiret aliquando, quoniam finitur dies. Magnitudo DEi ante dies, ultra dies, ſiné die. Ergo quid diceret? Quoniam Magnus Dominus & laudabilis nimis, dicendo, nimis: emiſit vocem, & dedit cogitationi, quòd ſapiat. tanquam dicens: quòd ego ſentire non poſſum, tu cogita, & cùm cogitaveris parum erit. Talis eſt iſte homo qui mihi oſtenditur, de quo mihi dicitur: *Ecce Homo.* O verè parvus magnus Homo, verè magnus parvus Homo! DEus enim magnus & nimis magnus! Homo autem & ſic de Aſpectus homo parvus & nimis parvus! Et ſic factus eſt: Magnus parvus; parvuſq; magnus. Ecce parvulum dedi te in gentibus; contemptibilis tu es valde! quis magis parvulus, quis magis contemptibilis quàm iſte homo? qui tamen quia eſt DEus, & quidem nimis magnus DEus; ideò eſt parvus magnus nimis. Ideo eſt magnus parvus valde, parvus nimis. Ipſe eſt qui dixit per Prophetam. *Singulariter ſum ego, donec tranſeam.* quaſi dicat ſingularis homo ſum ego, donec torrentem Paſſionis tranſeam: donec calix Paſſionis meæ tranſeat. Pſal: 140. 10.

32. *Ecce Homo.* Sancte Propheta tibi hic contradicitur. tu dixeras olim Spiritu iſtius & in perſonâ illius: *Ego autem ſum vermis & non Homo*: Et verò Præſes Pilatus ab alto pegmate digitum intendens ait: *Ecce Homo.* Quis eſt iſte Homo non homo? Homo eſt, quia humana paſſus pro homine paſſus, ſecundùm hominem, quem portat, paſſus. Non homo eſt quia inhumana paſſus, quia & is pro quo paſſus, & is, à cujus odio manuq; paſſus hominem exuit, mutatuſq; eſt totus huic homini in crudelem. Homo autem iſte mutatus eſt & factus in vermem. Pſ: 21. 7.

33. *Ecce Homo.* O quiſquis es, rogamus, à te audire quæ ſentis: *nam de Homine hoc notum eſt nobis, quia ubiquè ei contradicitur.* nec eſt omnium unus ſenſus. Act. 21. 22. Gabriel quidem Angelus annuntiavit de eo: *Hic erit magnus & filius altiſsimi vocabitur, & dabit ei Dominus ſedem David Patris ejus, & regnabit in domo Iacob in æternum, & Regni ejus non erit finis.* Angelus in ſomnis loquens ad Ioſeph dicit de eodem: *Quia ipſe ſalvum faciet populum ſuum à peccatis eorum.* Simeon juſtus & timoratus eundem in ulnis geſtans parvulum, prophetavit dicens: *Ecce hic poſitus eſt in ruinam, & in reſurrectionem multorum in Iſraël, & in ſignum, cui contradicetur.* Ioannes aſſerit de illo: *Ecce Agnus DEi qui tollit peccatum mundi: qui major me eſt, ante me factus eſt: cujus non ſum dignus calceamenta portare, ſolvere corrigiam calceamenti ejus.* Ioannes alter aſſerit: *quia, DEus erat Verbum, & Verbum Caro factum eſt, & habitavit in nobis, & vidimus gloriam ejus, gloriam quaſi Unigeniti à Patre plenum gratiæ & Veritatis. Quod vidimus, quòd audivimus quod manus noſtræ contrectaverunt, annuntiamus vobis*

Io: 3. 2. *mus vobis de verbo vitæ.* Nicodemus asserit de illo. *Scimus quia à DEo venisti Magister, nemo enim potest hæc signa facere, nisi fuerit DEus cum eo.* Samaritana dicit de eo:
Io: 4. 29. & 42. *Venite & videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcunq; feci. Nunquid ipse est Christus?* Samaritani quoq; de eodem dicunt: *Audivimus & scimus quia hic est verè Salvator mundi.* Pharisæi dicunt de eo: quia *Samaritanus est, Dæmonium habet: Non est hic homo à DEo. In principe dæmoniorum ejicit dæmonia: Nos scimus, quia hic homo peccator est.* Legis Doctor de eo fatetur: Quia *verax est & viam DEi in veritate docet.* Princeps Sacerdotum & universum Cōcilium dicunt de eo: quia *Blasphemavit. Reus est mortis. Hunc invenimus subvertentem gentem nostram. facere se Regem Christum, prohibentem dare tributa Cæsari. Commovere populum, filium DEi se facere.* Pilatus contra ait: *Nullam invenio in eo causam* Mortis. *sed neq; Herodes. Innocens ego à sanguine justi hujus. Nihil mali fecit.* Vxor Pilati ait viro suo nuntians *Nihil*
Matt:27. 19. *tibi & justo illi.* Milites dicunt ei: *Ave Rex Iudæorum.* Populus occurrens illi in asello urbem intranti succlamat: *Hosan-*
Matt: 21 9. *na filio David: benedictus qui venit in Nomine Domini. Hosanna in altissimis. Propheta surrexit in nobis, & quia visitavit Dominus plebem suam.* MARIA Virgo; illum filium suum vocat & agnoscit & spectat. DEVS de cælo ait: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsū audite.* Dæmones asserunt: *Scimus quis sis Sanctus DEi. venisti ante tempus torquere nos.* Latrones qui crucifixi sunt cum eo; & confixores ejus aliiq; spectatores ajunt de illo: *Alios salvos fecit, se ipsum salvare non potest. Si filius DEi es, descende de Cruce; & credimus.* Unus Latronum qui Crucifixi sunt cum eo, resipiscens tuetur famam ejus: *Nos quidem justa patimur; nam digna factis recipimus. hic autem quid mali fecit? Domine memento mei, dum veneris in Regnum tuum.* Ita huic homini ubiq; aut contradicitur, aut de illo contraria dicuntur! Nos autem quem te esse dicemus Domine IESU, DEus & Homo? *Tu es Christus Filius DEi vivi.* Tu es bonus Pastor qui animam tuam ponis pro ovibus tuis: qui vitam æternam das nobis, qui verba vitæ æternæ habes, qui in finem dilexisti nos & tradidisti temetipsum propter nos, qui venisti peccatores salvos facere, quorum ego primus sum. Tu es lux mundi. Tu es via, veritas, & vita. Et ego mi IESU quem te esse dicam? Tu es amor meus crucifixus. Tu es DEus meus & omnia. Tu es Iudæis quidem scandalum, gentibus verò stultitia: Mihi autem, DEi virtus & sapientia, propter quem omnia detrimentum feci;
A omnia arbitror ut stercora, propter quem stultus factus sum: à cujus charitate nemo separabit nos. Non tribulatio, non Angustia &c. non ulla creatura: quoniam omnia possum in te, qui me confortas.

34. *Ecce Homo.* O quàm admirabilis homo. Unus homo, sed qui unus pro omnibus est homo, omnibus unus sufficit homo, pro omnibus unus satisfacit & immolatur homo, in quo omnia invenit, quæcunq; perdiderat, & quibus opus habet homo: qui omnibus major & celsior est non tantùm hominibus sed etiam Angelis Homo. Majus quippe & celsius nomen hæreditavit, quàm ullus vel Angelus vel homo. Ab hoc homi-
B ne stulti discant sapientiam, superbi modestiam, elati humilitatem, iracundi mansuetudinem, avari largitatem, sordidi puritatem, rebelles subjectionem, inobedientes obedientiam, tepidi fervorem, timidi fortitudinem, gulosi abstinentiam; delicati mortificationem; impatientes patientiam, lascivi continentiam, cupidi paupertatem, seipsos amantes abnegationem. Ab hoc Homine discant Apostoli charitatem, Prophetæ scientiam, Pastores vigilantiam. Martyres constantiam, Sacerdotes devotionem, Continentes integritatem. Omnes omnem virtutem discant, & hauriant gratiam.

35. *Ecce Homo* in hac vitâ & via pro-
C positus ad commiserationem, ad administrationem, ad fidem, ad spem, ad dilectionem, ad imitationem, ad emendationem, ad humiliationem, ad fervorem, ad devotionem, ad compunctionem, ad confortationem, ad eruditionem, ad confusionem, ad pretium, ad munimen, ad speculum, ad occupationem, ad considerationem, ad negotiationem, ad refugium, ad oblectationem. In alterâ autem proponendus ad æternum præmium, ad sempiternam beatitudinem.

36. *Ecce Homo.* Nunquid ille: *qui non posuit DEum adjutorem suum?* ecce unâ Ps: 51. 9.
quidem parte is esse ipse videtur; revera enim Dominus IESVS non po-
D suit DEum adjutorem suum, qui cùm in forma DEi esset, exinanivit semetipsum formam servi accipiens, factus obediens usq; ad mortem, mortem autem crucis. Revera non posuit DEum

 adjuto-

adjutorem suum, qui dicebat: *An putas, quia non possum rogare Patrem & exhibebit mihi modo plusquam 12. legiones Angelorum?* Revera non posuit DEum Adjutorem suum, qui cùm sciret, quia Pater eum semper audit, non tamen supplicavit, ut transiret ab eo hora Passionis, transferreturq; ab eo calix tormentorum; nisì continuò adijceret: Verumtamen non mea voluntas Pater fiat, sed tua. Nó quod ego volo, sed quod tu. Revera non posuit DEum adjutorem suum, qui, cùm pro potestate sua Divina posset innumeris modis declinare passionem & dolores atq; injurias omnes, in nullo tamen horum exhibuit hanc potestatẽ; sed eâ tantùm est usus ad sufficiendas mortali naturæ vires, quibus duraret, non autem deficeret in tantis, tam violentis, tamq; diuturnis & universalibus tormentis, usq; dum omnia, quæ de eo scripta erant, complerentur, absq; tamen ullâ naturæ ipsius ita firmatæ consolatione & recreatione. Non ergo posuit Dominus IESUS DEum Adjutorem suum. Attamen ex altera parte non est Dominus IESUS ille homo qui non posuit, sed potiùs ille, qui posuit semper DEum adjutorem suum. Quod usq; adeò de illo notum fuit omnibus, ut ipsi inimici ejus, ex hoc capite insultarent ei jam in cruce pendenti: *Confidit in Deo, liberet eum nunc, si vult,* blasphemâ voce dicentes.

37. *Ecce Homo.* Requirit nì fallor quæpiam Mater filium suum, quem captum & judici oblatum, deq; multis accusatum inaudivit. O Mulier! *Ecce Homo,* quem quæris, aspice illum, si forté agnoscas. Aspectat illum Hominem sublimè stantem, MARIA miserabilis Mater, & vicissim ab illo Homine Filio, desuper aspectatur, vocibusq; cordis compellatur: Ecce ego Homo & Filius Hominis. O Mulier vide si hæc est Filii tui tunica Humanitatis, quam illi de tuis sanguinibus purissimis communicâsti? Illa verò respondet: Oh! fera pessima devoravit filium meum. Hæc mea tunica, non est mea! Non es tu Homo ex me talis natus, sed tu es spolium quoddam & abortivum humanitatis. Carnificinæ theatrum, spectaculum furoris, ager crudelitatis, barbaræ immanitatis monstrum & messis. Dicit iterum Filius Ecce Homo. Sed mater effari plus non sinens: quid, quæso te, Fili mi, humanitatis ac hominis habes? leprosum te & ego video & Prophetæ dicunt, & cum milite Præses ostentat à planta ad verticem sanitate carentem. Inclamat nihilominus IESUS Matri: Ecce Homo! Sed illa rursum: Ita est, veré Homo es, solus inter omnes istos Homo: Hi enim alii homines mutati sunt tibi in crudeles belluas, ursos & lupos, pardos, & tauros, leones & molossos, qui sicut nullum in sua mente habent, ita in tua carne relinquunt humanitatis vestigium! Pergit adhuc IESUS ad aurem materni cordis clamare: *Ecce Homo!* At illa: Agnosco, Fili mi agnosco, Hominem te esse, & humanitate, misericordiaq; notum, talem te, qualis es, ab inhumanitate hominum factum! Verè fili mi Homo es; tantò quidem magìs veré Homo, quantò ab hominibus pro ipsismet hominibus, factus es talis Homo, ut verè monstrari possis, *Ecce Homo!* jureq; dubitari possit: an sis homo? Ait adhuc Matri IESUS: *Ecce Homo!* Tum Mater: Omnino inquit es Homo, per quem factus est omnis homo; per quem in hac ipsa præsenti forma, restauratur & reparatur homo. per quem luctuoso isto tuo schemate repræsentatur, qualisnam futurus erat omnis homo; nisì tu Fili mi DEus-Homo, factus fuisses pro hominibus talis homo. Necdum cessat IESUS Matri dicere: *Ecce Homo!* Non cessat & gemens Mater respondere: Tu quidem homo es, sed apud ingratos fratres tuos, apud contradicentem gentem tuam, né quidem homo es. At venient dies, quando infelices, agnoscent te, non tantùm Hominem, sed & DEum Hominem esse. O si faceres Fili mi: ut te hac horâ agnoscerent DEum-Hominem, suumq; Messiam ac Redemptorem! Talibus aut similibus inter se, per illud miserabile otium, Filius & Mater, affectuum vocibus colloquebantur, mutuisq; se sauciabant, & saginabant mærentia corda gemitibus; & quot erant inter ipsos mutuorum jactus, aspectusq; oculorum, tot ad medullas usq; animæ pervadebant ictus, & mucrones gladiorum!

Ex Glad: Marc: c. 5.

38. *Ecce Homo.* Aspice anima mea opus manuum tuarum: nescis, quid fecisti? *Ecce Homo,* ecce opus tuum: ille IESUS fædus & fædatus; ille saucius & vulneratus, ille vili lacernâ, ille spineâ coronâ horridus; ille spurco phlegmate madidus, ille vermis non homo, ille cujus non est aspectus, tuum est opus; tu talem fecisti, quia peccâsti! O infelix! non te commovet hoc spectaculum? non te pænitet super tantâ contritione Unigeniti DEi, quam tu fecisti?

Ex Med: de Pass: Dom: feria 2da. Dominicæ 4.

Si quis

Si quis Patrem tuum sic tractâsset, & in oculis tuis illum statueret; non indignareris Auctori? Si tu amicum vel Patrem tuum sic tractâsses, non te malitiæ puderet, simul ac tæderet? non omni ratione curares scelus hoc abolere? Aspice frequenter hunc Patrem, hunc amicum, hunc fratrem, hunc Regem, hunc sponsum, hunc hominem ô anima: & opus tuum exsecrare condigna pænitudine dele; amarissimis lacrymis IESUM deprecare: atq; né iterans hasce infelices vias tuas vilissima & in æternum abjecta fias, cave:

ubi sup. 39. *Ecce Homo.* Vidisti anima quid feceris tu in homine isto; vide etiam quid ipse fecerit in se ipso. Fuit DEus, ecce jam Homo. Fuit Dives, ecce jam pauper. Fuit innocens, ecce jam reus mortis, & morte punitus. Fuit sapientia æterna: ecce illusus & fatuus. Fuit Rex, ecce ludibrium. Fuit Homo ecce vermis. O quàm varium spectaculorum theatrum tibi proponitur, ab homine isto ô anima! Vis humilitatem? Ecce Homo humiliatus & humilis. Vis Patientiam? Ecce Homo patiens & patientiæ portentum. Vis obedientiam? Ecce Homo factus obediens usq; ad crucis mortem, qui né perderet obedientiam, perdidit vitam. Quicquid demum vis, ecce Homo omnium tibi exemplũ, Magister, speculum. Et nunquid tu talis Homo es? nunquid talis esse debes qualis es, aut qualem hunc vides? Vis etiam nôsse qualis Homo futurus eras? hunc aspice. vicem enim tuam obit, & sustinet, & exhibet ille Homo.

40. *Ecce Homo.* Ah! quid, qualisvé factus Homo propter me? Ego autem quid tandem hactenus feci ejus causa? quid facio, quid fecisse pridem oportebat propter talem hominem, propter DEum-Hominem? O quousq; sterilia & irresoluta desideria ac vota! Ecquando serviam Christo usq; ad defatigationem, ad Passionem, ad abjectionem, ad annihilationem usq;? O quando nihil in me erit, vivet, eminebit aliud, nisi hic Homo? quousq; istum hominem terrenum, non hominem sed jumentum portabo? quando induam istum cælestem, qui secundùm DEum, & propter charitatem creatus est. Mi IESU qui factus es propter me Homo, & talis Homo; da & fac ut aliquando desinã, talis esse, qualis sum homo; incipiam autem tibi esse per omnia passibilia & possibilia similis homo!

41. *Ecce Homo.* Utinam liceret introspicere interiora IESU stantis in illo sublimi palatii; & videre cogitationes illas, quas tunc habuit dignas Filio DEi, dignas Homine-DEo. Nunquid dicebas Domine ad Patrem verba illa: *DEus DEus meus respice in me.* Offerebasq; simul manipulum illum, cruciatuum tuorum opprobriorumq; illo jam die toleratorum ex obedientia Patris? Nunquid dictum illud implebas Patris tui Abrahæ pro Isaac, arietem in spineto cornibus hærentem immolaturi: In monte hoc: Dominus videbit: teq; videndum Domino statuebas, horridam spinis coronam capite gestantem? Num indultam nuper pauxillam humanitati tuæ gloriam super montem Thabor, inter Moysen & Eliam coram pauculis discipulis compensabas, & abolebas immani illa transfigurationis amaritie, inter Pilatum & militem, coram innumera inimicorum multitudine: ostendens vestimentum rubrum pro candido. Vultum horrentem sicut cilicium, pro solari fulgore? Num te offerebas æterno Patri, atq; etiam generi humano universo pro perficiendo salutis ejus opere? Num sitim charitatis tuæ irritabas atq; provocabas desuper spectandam proponendo, uberrimam adhuc superesse messem perpetiendorum, adesse inimicorum magnam copiam. *Ps. 21. 1.*

42. *Ecce Homo.* Ita quidem hodie dicitur Christo & de Christo ab impiis, *Ecce Homo*, sed adesse festinant tempora & dies, in quibus Christus versa vice unà cum sanctis suis in judicio assessoribus, impios quà sigillatim, quà collectim ostentans & insultans dicet: Ecce Homo: Ecce Homo. Vidit hoc & prædixit David: *Videbunt justi & timebunt, & super eum ridebunt & dicent: Ecce Homo qui non posuit DEum adjutorem suum.* Stabit in conspectu illo superbus, qui in cælum posuit os suum. & de illo dicent Sancti super eum ridentes: *Ecce Homo.* Stabit immisericors avarus, idolis pecuniarum suarum serviens & ridentes Sancti eum, dicent: Ecce Homo &c. Stabit Epulo gulosus, qui epulabatur quotidie splendidè, qui cum canibus suis pauperis Lazari partem ponere non dignabatur, & de eo Sancti irrisoriè dicent: Ecce Homo, qui non posuit DEum adjutorem suum, sed speravit in incerto divitiarum suarum &c. Ergo homines peccatores sic modò respicite hominem istum Christum, ut recordemini & vos brevi statuendos ante illum, & audituros ab illo: Ecce Homo *Ps. 51. 8.*

 & opera

& opera ejus &c. Sic modo intueamini Hominem istum, ut non vos feriant
Aug. l. de Symb: illa Hominis hujus verba apud Augustinum: (Ecce Hominem, quem crucifixistis, videtis vulnera, quæ inflixistis, agnoscitis latus, quod transfixistis, quoniam per vos & propter vos apertum est, nec tamen intrare voluistis.)

PARAGRAPHVS CXVI.

Io: 19. 6. Vide supra par: 101. & infra par: 126.

JESVS conspectus à Iudæis ad Crucem postulatur.

PRÆDICTIO.

Psal: 21. 14. *Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens & rugiens.*

STROMATA

1. ADduxerat, ostenderat, miseratione dignum asseruerat IESUM *Aug: tr: 16. in Ioã:* Pilatus Iudæis: Ecce (inquiens Homo.) non clarus imperio, sed plenus opprobrio, portans Coronam spineam & purpureum vestimentum: Si Regi invidetis, jam parcite, quia dejectum videtis, flagellatus est, spinis coronatus est, ludibriosâ veste amictus est, amaris conviciis illusus est, alapis cæsus est, fervet ignominia, frigescat invidia) Sed hoc spectaculo malitia Iudæorum & invidia non frigescit, sed potiùs exardescit, vociferatur ergo: *Crucifige, crucifige.* Dixisse sat non erat, repetendum fuit, ut duæ crudeles voces, pro duabus mansuetioribus: (*Ecce Homo.*) reponerentur, utq; non satiatam sitim sanguinis, bisulco repetitæ vocis jaculo, tartareiq; serpentis linguam mutuatam cum veneno demonstrarent.

2 Venatores si quando venatum progressi odoram canum vim ad indagandam feram dimiserint, eamq; inventam à canibus, conspicati fuerint, in more habent clamores tollere, canes ad persequendum instigare, vocibus repetitis instare, feram canum morsibus, cruentæq; lanienæ & morti devovere. Nonne hoc ingenio videntur esse Iudaici isti Molossi, funestiq; venatores? conspicati innocentem Agnum, propositum, scilicet sibi à Pilato IESUM: tanquam paratam & fugacem feram, vah! quantos clamores tollunt! quales voces ingeminant! quàm magnis vocibus instant, devoventes innoxiam prædam Cruci atq; morti! nihil proficiente crudeli flagellatione, nihil commovente dirissimâ coronatione, Crux & mors ad hæc omnia insuper exigitur.

3. Homines peccatores vos appello: indignamini Iudæis, sanguinolentum, miserrimumq; IESUM cernentibus, & tamen ad Crucem deposcentibus. Vobis non indignamini, qui peccata peccatis addentes; deq; die in diem; de horâ, in horam; annos per multos repetentes, blasphemari nomen DEi, proximum opprimi, pupillos viduasq; devorari, scandala passim augeri facientes, nihil aliud, quàm Crucifige, crucifige; Tolle, tolle: Legem DEi & DEum, Ecclesiam & jura ejus & personas Ecclesiasticas; conscientiam & virtutem; leges & jura, & bona, & pacem publicam, inclamatis, repetitis, vocibus magnis, quin & legibus sancitis instatis! An mitior melior vé vox est, dicere: Opprimamus fas & jus, præsint profana Sacris, cedant publica privatis, serviant Divina politicis, quàm dicere: Crucifige, crucifige? An minùs insanit Christianus crucifigens Christum, quem fatetur Dominum, Redemptorem suum, & DEum: quàm crucifigi urgens Iudæus eundem, quem videri vult sibi inimicum & in multis noxium atq; mortis reum? Prudentiùs certè Iudæi mali sunt, qui malum eum proclamant, quem ad Crucem postulant: quàm peccantes Christiani, qui ejus honori, gloriæ, legi, meritis, sanguini, charitati, contumeliam faciunt, quem Salvatorem & Dominum DEumq; ac Iudicem summum etiam bonum suum deprædicant. hoc enim facere nihil est aliud, quàm vel insanum, vel impudentem, vel inexcusabilis, irremissibilisq; malitiæ reum, esse.

4. Moyses cùm percussisset virgâ suâ petram bis, dedit aquas largissimas populo Isräel & jumentis ipsorum, recreatiq; sunt in siti, quâ laboraverant: Iudæi isti non virgâ, sed linguâ, (juxta illud: *Venite percutiamus eum linguâ*) percusserunt Petram (*Petra autem erat Christus*) bis inclamantes: Crucifige, crucifige: quos ictus secutæ sunt aquæ salutares, Iudæis ipsis atq; gentilibus etiam salutis poculum propinantes.

5. Inclama & tu tibi, ô Christiane, (magis etiam Religiose, Ecclesiastice) cuiq; mo-

tuisq; moribus & vitiis & passionibus indomitis, & cupiditatibus effrænatis: Crucifige, Crucifige, Tolle, Tolle. Quid enim? ingeminabuntur ista Christo; non ingeminabuntur Christiano, Christiq; famulo, aut discipulo? Immò ingeminanda sunt partim ab alio, partim etiam à temetipso, ac ab alio quidem sæpè spontè audies, si virtutibus præsertim deditus esse voles: Crucifige, Crucifige eum. contrarius est enim operibus nostris, abstinet se à viis nostris, tanquam ab omnibus immunditiis. Ex quo auditu tantùm proficies, quantùm mansuetudine & humilitate ad patientiam occallueris: sed ut ipsi tibi tu oggeras & occinas sæpè, quotidie, assiduè, hoc opus, hic labor, hic fructus est; hoc demum Christo dignum esse Discipulum, imitatoremq; est. Quoties ergo te prolicit ad illicita quæpiam cupiditas, ambitio, invidia, tepiditas, vanitas, curiositas, vindictæ aut voluptatis libido, aut quicquam horum simile, exclama vigil; exclama acer; exclama iratus; exclama indignans: Crucifige, Crucifige. Tolle Tolle. Crucifigatur.

6. Tradunt pii Scriptores ad ingeminantes suum Crucifige, Iudæos erupisse piissimæ Matris, nec non aliorum præsentium amicorum, ex oculis lacrymas, concussis, videlicet, tam ferali clamore cordibus, indignitateq; crudelitatis auditæ, & minimè ob tam miserabilem Domini speciem speratæ, compressis: atq; ego existimo, nè ipsius quidem Domini IESU siccos tunc fuisse oculos, quando audiit turbam infelicem, dantem, & repetentem contra se diram vocem, leonumq; famelicorum ritu rugientem. Et quidem fleret, tam indigno se loco videns esse, apud eum populum, qui tantopere à tot sæculis, fuerat à DEo dilectus, insuper, qui etiam ad hoc, ut ex eo nasceretur Christus, præ omnibus terræ nationibus delectus.

7. Tauri, Uri, & Elephanti, conspecto sanguine vel rubeo panno ferociunt atq; sæviunt: ita isti Iudaici tauri, conspectu Christi cruentati & purpurati magis in rabiem versi sunt.

PARAGRAPHUS CXVII.

Io: 19. 7. *JESUS secundùm legem debet mori.*

STROMATA

A 1. Rejectum se indignans in tam justâ causâ Pilatus dixerat Iudæis; Accipite eum vos & Crucifigite, ego enim non invenio in eo causam. Similem rejectionem & ante has illis fecerat atq; ad legem ipsorum illos rejecerat, sugillans fortè ab eâ illis permitti cædê innocentem, quandoquidem Legisperiti Doctores, Sacerdotumq; ipsi primores urgerent justum occidi: quâ rejectione Iudæi saucii dixerant Pilato: Nobis nō licet interficere quemquam. Nunc renovante hanc ipsam rejectionem Præside, versuta impiorum natio legem appellat, & moriendum esse Christo secundùm legem obnuntiat. Supra pag. 80.

2. Et revera Christo erat moriendum B secundum legem: non præcipientem innoxium occidi id enim potius vetabat lex: sed in figuris & Prophetis atq; Cerimoniis, sacrificiisq; legalibus mortem Christo innocenti ab impiis inferendam esse prædicentem.

3. Adhæc secundùm legem moriendum erat Christo: sed Paternam & cælestem. Pater enim præcepit & mandatum dedit Filio de morte, pro hominibus salvandis perferenda, quam mortem impietas impiorum erat illatura, atq; quòd esset illatura, figuris & Prophetis erat longè ante prænuntiata.

4. Moriendum etiam erat Christo secundùm legem Amoris, cujus lex est (ipso Christo teste) ut animā ponat quis C pro amicis, seu pro iis, quos amat, habetq; pro amicis.

5. Moriendum etiam erat Christo lege justitiæ; quia enim volebat liberare alios à morte, æquum erat, ut hoc faceret per mortem: maximè quando Iustitia liberationis hujus, exigebat plenitudinem rigorosæ satisfactionis, reparationemq; ad æqualitatem læsæ peccato Divinæ Majestatis. Hanc ad legem respexit ille Propheta qui dixit: *Si tradiderit pro peccato animam suam, videbit semen longævum.* Et ipse Dominus ait: *nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit multum fructum affert.*

6. Moriendum fuit etiam Christo lege civili atq; politicâ. Sicut enim po- D pulus vel subditi tenentur pro Principe vitam ponere, quando is in periculo est: ita vicissim eâdem lege tenetur Princeps non parcere vitæ suæ, ut consulat

 indemni-

indemnitati, seu incolumitati publicæ. Ita David opposuit se Pastor, pro ovibus. Ita quoq; ipse Christus asseruit: *Bonus Pastor dat animam suam pro ovibus suis.* Ita Moyses pro Filiis Israël: A aut me dele, aut his parce. Ita Paulus anathema pro fratribus suis optavit fieri. Ita Codrus Atheniensis; ita Decius, Curtius, Paulus, Romani, fecisse leguntur; in quibus certé non erat charitas major in suos, quàm Christi in omnes nos.

7. Moriendum fuit etiam Christo lege naturali: feræ tygres, ac leænæ, induunt se laqueis ac venabulis pro catulis; Pelicanus sanguine suo pascit & morte vivificat pullos, capi se sinunt volucres, ut servent pullos indemnes. Hæc lex à natura dictatur: secundùm hanc Dominus IESUS debuit mori pro nobis, qui est naturalis noster, plusquam Pater, plusquam Mater. Ergo verum est B quòd Dominus secundùm legem debet mori.

8. Moriendum fuit Christo etiam lege positivâ justitiæ commutativæ, quæ indicatur ab ipso Christo dicente ad discipulos morte ipsius turbatos. *Nonnè hæc oportuit pati Christum, & sic intrare in gloriam suam.* Debebatur quidem Christo gloria jure naturali: sed si vellet Christus eandem gloriam habere & obtinere jure acquisito, meritorio, ac quasi soluto justo pretio apprehendere: oportebat Christum pati, & ita intrare in gloriam, alioqui suam. Iustitiæ est Principium Do, ut Des; Facio, ut facias &c.

9. Moriendum fuit Christo etiam lege C quadam pietatis, & observantiæ in Patrem æternum. Læsus erat & lædebatur honor Paternus enormissimé ab humano genere; nec fiebat, nec fieri poterat satis, etsi omnis gens æternaliter periisset! & tamen manere DEi Patris honorem à creaturâ conculcatum quidem, sed non reparatum, manifesté apparebat, & erat intolerandum: Decebat pietatem Filii erga Patrem; decebat zelum pro honore Paterno: ut quod solus ille facere poterat, solus etiam faceret injuriasq; honori Divino irrogatas tolleret, aboleret, inimicitiasq; inter creatorem & creaturas exscinderet, atq; pace æterna animos mutuò colligaret. Maximè cum mori Christũ, si res hæc ipsa in sese spectetur, pecca- D tum & intrinsecè malum non sit; at verò DEum offendi, voluntati ejus & honori contraveniri, neq; unquam satisfieri, ex natura & ab intrinseco malum indignum est; proinde præstabat Christum suo modo mori, læsum jus & honorem Patris sarciri, quàm semper vulnus in corde Divino, immedicatum manere, semper jaculum offensionis infixum inhærere.

10. Moriendum fuit Christo lege Mosaica, quæ tota mortem Messiæ sive Christi prædicabat, & figurabat, & adumbrabat: Unde evidenter dicebat Dominus sæpe idipsum. *Si crederetis Moysi crederetis forsitan & mihi, de me enim ille scripsit.* Et prohibentibus illum de morte sua tractare. *Quomodo ergo* ait *implebuntur scripturæ?* Item Discipulis duobus cum dixisset: Oportuisse Christum pati; mox incipiens à Moyse & Prophetis interpretabatur illis scripturas quæ de illo erant. Mosaica ergo lege moriendum Christo erat.

PARAGRAPHUS CXVIII.

JESUS Filium DEI se fecit. Io:19. 7.

STROMATA

1. HAnc necis causam olim Christo fuisse objiciendam prædictum est luculenter in sapientia. Ita enim, conspirantes ibi in necem Christi loquuntur: *Promittit se scientiam DEi habere & Filium DEi se nominat.* Et inferius: Sap:2.13. 16. *Gloriatur,* inquiunt, *Patrem se habere DEum.* Et revera nullam veriorem poterant Iudæi causam Christo objicere quàm istam: *Filium DEi se fecit,* Filium DEi se nominat, gloriatur Patrem se habere DEum. Tu Homo cùm sis, facis te ipsum DEum; omnino enim Christus se Filium DEi faciebat prædicabat probabat, convincebat: idq; Iudæi sciebant. Sed ex eo non necis consilia Iudæi promere debuerant; sed diligentis inquisitionis, sed scrutationis (ut monebat Christus) scripturarum, sed computationis temporum per Prophetas prædictorum; sed pacatæ cum ipso Christo collationis & indagationis; sed morum, doctrinæ, operum, miraculorum, accuratæ discussionis, inspectionis (uti etiam Christus hortabatur) studia

assumere

assumere conveniens erat. quorum nihil Iudæi fecerunt, nisi forte in speciem & cum dolo, tentantes scilicet eum, ut caperent eum in sermone, ut possent accusare eum: fecissent, sicut Nicodemus nocte, ita illi palàm & publicâ auctoritate: Nemo potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit DEus cum illo: videris à DEo venisse Magister. Fecissent Christo, sicut Ioanni fecerant legatione missâ interrogantes: *Tu quis es?* fecissent diligentiam in eo inveniendo, quem Ioannes ostendebat: *Medius vestrûm stetit, quem vos nescitis, cujus non sum dignus &c.* Quem me esse putatis, Non sum ego Christus. Medius vestrûm stetit. Hæc ab Ioanne audierunt, sed neglexerunt; volebant ad horam exultare in luce ejus. Lucem veram, quæ, in hunc mundum, venientem omnem hominem, illuminabat, cæcitate voluntariâ non videbant. Christum, quod se Filium DEi esse, DEum Patrem habere assereret, blasphemiæ ob id reum, ac tandem ex lege Moysi contra blasphemos latâ morte dignum asserebant: hocq; in præsenti tanquam novum & grande scelus Christi, Pilato intulerunt.

2. Revera Christus sicut Filius DEi erat, ita etiam se pro tali gerebat, & die hesternâ coram Caipha adjurante, & hodie manè coram eodem universoq; Concilio confessus fuerat: Confirmabat hoc Christus tam evidenter, quàm evidentia ejus erant omnia miracula. *Si mihi & verbis meis non creditis, operibus credite. Opera, quæ ego facio testimonium, perhibent de me.* Probabat scripturis, tum quærens ex Iudæis, quid eis videretur de Christo, cujus Filius esset? respondentibus illis: Filium Davidis esse intulit: Quomodo ergo David vocat eum in spiritu Dominum dicens: Dixit Dominus Domino meo sede à dextris meis. Si Dominus ejus est, quomodo filius ejus est? Ubi Christus maximam aperuerat januam Iudæis ad inquirendum de Christo & Messia: evidenter etiam aperiebat in Messia seu Christo, duas debere assignari naturas, secundùm quarum unam Dominus Davidis, secundùm alteram verò Filius Davidis erat futurus. Non enim poterat solvi scriptura: sed verum esse debuit utrumq;, nempe ut Filium & Dominum Davidis Christum esse debuisse. Sed ad ista Iudæi excæcati, odio atq; invidiâ Domini surdi & tardi erant, nec inquirere dignabantur, nè viderentur aliquid à Christo didicisse.

3. Revera Christus & fuit, & se fecit Filium DEi. Fuit quidem, quia ab æterno ante Luciferum ex Patre, non A factus, non creatus, sed genitus est ex utero: ut Psalmista loquitur. Fecit autem se. etenim unà communi cum Patre & Spiritu sancto actione (Trinitatis enim indivisa sunt opera) Naturam humanam ex purissimis sanguinibus Matris Virginis MARIÆ, sibi formavit, adaptavit, & hypostaticè univit seq; Filium DEi, verum, naturalem, consubstantialem fecit. Iudæi porrò qui blasphemiæ in DEum accusabant, atq; ex lege in tales latâ, moriendum Christo asserebant; in hoc tamen ipso asserto prævaricatores legis erant, pro qua scilicet zelabant, lex enim blasphemum lapidari jubebat, ipsi autem crucifigi volebant. Sed isti ignorantes, (ut postmodum B asseruit Sanctus Petrus) implebant scripturas de Christo in ipso Christo. Sicut etiam illud, quòd lex tota dicebat, Messiam Filium DEi futurum fuisse, unde Messias pro Filio DEi se gerere, eumq; se esse omnino asserere, atq; ut talis excipi ab Iudæis debebat. Isti autem Dominum IESUM eo nomine volunt occidi, quia se Filium DEi fecit: ex quo ipso, nisi malitiâ cæci fuissent, concludere debuissent IESVM Messiam esse, quoniam Filium se DEi assereret. Messiam Filium DEi esse debere ipsis constabat, proinde aut sinè causa IESUM hoc nomine mori volebant, aut se non fuisse paratos Messiam recipere fateri coguntur. quoniam & C Messias filius DEi futurus erat; proinde secundùm legem moriendum illi tanquam blasphemo, istis impiis judicibus, legisq; interpretibus erat. Ea igitur fuit conditio atq; dispositio Iudæorum: ut etiamsi Messiam agnovissent, tamen eum tanquam blasphemum occidissent. Si eum de se quòd Filius DEi esset, asserentem audissent; cùm interim longè aliter fuerit eis argumentandum, hoc scilicet aut simili modo: Messias seu Christus Filius DEi esse debet juxta Prophetas & legem. Sed iste IESUS se Filium DEi facit seu asserit. Ergo etiam Messiam se asserit. Probat autem signis & miraculis evidentibus se esse Filium DEi; probat ergo & se esse Messiam. Non igitur necandus est ut Filius D Dei, sed recipiendus ut Messias &c.

4. Attamen linquamus controversa cum Iudæis: hic locus contra Arianos facit, qui pejus de Christi Divinitate sentiunt,

sentiunt, quàm sentiebant Iudæi. Hi enim veram & consubstantialem filiationem apprehendebant, & talem sibi à Christo arrogari, & affingi putabant, ideoq; blasphemum & mortis deniq; reum asserebant. quæ sententia de vera & consubstantiali Christi Divinitate filiationeq; DEi Catholica est; Et nisi talem Iudæi concepissent, sed de adoptiva Christum loqui somniâssent, certè blasphemiæ crimen & mortis supplicium, nonnisi dementes Christo postulâssent, quin & Pilatus audiens, quòd Christus Filium DEi se faceret, de altiore aliqua natura in Christo, sermonem esse cogitabat, ideòq; magis etiam timuit nè in aliquem, qui plusquam Homo esset, ignorans peccaret: unde & secretius colloquium cum Christo exorsus est inquirens: *Unde es tu?* Christoq; ad id tacente, quòd ille à se sciri interesse suum credebat, irasci ac minari cæpit. At verò infelices Arriani omnia alia de Christi Divinitate sentire malunt, quàm consubstantialem Deitatem, Filiationemq; agnoscere: & amplectuntur effinguntq, errores chymericos circa hoc punctum infinitos, singuliq; pænè alios & alios, unicam semper prætereuntes veritatem Catholicam, Catholicam dico, quia Arriani (& est hoc commune omnibus Hæresibus Hæreticisq;) distinguunt veritatem à Catholicismo: & quærunt veritatem assiduò, sed eam quæ non sit Catholica; cùm tamen hæc sint inseparabilia, necesseq; sit, ut altero careat, qui alterum ab altero separat: sed isti errones volunt omnino sibiq; persuadent Catholicam veritatem, esto sit Catholica, veritatem tamen non esse. hinc est quòd quærant, effingant, forment, reforment, secundùm pænè individua sua capita veritatem aliam & aliam & aliam, in omnibus à se mutuò discordem, in hoc uno concordem, quòd Catholica sit nulla earum. Ex quo deinde assequuntur, ut nulla earum sit veritas. quia cùm omnes non possint esse veritas, quæ una est tantùm semper: una etiam ex illis omnibus esse non potest, quia Catholica non est, immo esse non vult, & ad hoc affecta est ut Catholicæ contradicat. Veritas porrò si veritas est, communis est, nam si communis non est, veritas non est, sed alia hic, alia alibi, alia in hujus, alia in alterius cerebro erit: & ita non una, non veritas erit, quia scilicet non Catholica non communis, non universalis, non omnium erit. Hanc veritatis articulorum fidei cùm Catholicismo inseparabilem, insuperabilemq; connexionem si agnoscerent, tam Arriani, quàm quilibet alii sectarii: illico nulli essent, quia à solo Catholicismo in notitiam veritatis devenirent, & sic à Schismatibus, pertinaciis, cessaretur & finis Hæresum esset.

5. Improbæ familiaritatis, & in omnem licentiam projectæ assolet esse vox contra eos qui saniora consilia, moresq; sanctiores vel sectantur, vel sectari statuunt incipiuntq;: ajunt enim ad invicem: Nos legem habemus & secundùm legem debet mori, iste & iste talis & talis, quia Filium DEi se fecit: omnino non permittamus eum abjre innoxium, evolare è nostro contubernio, adjungere se melioribus & virtutibus & sodalibus, pereat & perdatur nobiscum, nihil nobis & sanctulis: aliaq; id genus quæ effutire assolent illi, quibus pietas impietas, virtus probrum, castitas fæditas, modestia stupiditas, Patientia insania est: apud hos enim ex eorum disciplina & legibus morti destinati sunt, & inter sepultos abortivosq; reputantur illi, qui relictis improbitatis exercitiis, DEum & virtutis castæ sectatur Consilia.

PARAGRAPHUS CXIX.

JESUS unde sit? Pilatus quærit.

STROMATA.

1. Audit Pilatus quòd IESUS se Filium DEi dictaverit: erat in ancipiti tunc homo ille æquitatem satis cernens, non satis tenens, innoxium IESUM per invidiam & calumnias oppressum noverat: modestiam patientiamq; ultra humanum modum inter tantas calamitates in IESU intuebatur; prodebat se & objiciebat oculis ejus latens aliquid humano majus, in tam abjecto licet homuncione; ubi audivit quòd se Filium DEi dixerit, timidus & suspicax, & superstitiosus etiam homo, magis timuit, nè scilicet more sensuq; gentilium in Heroëm aliquem ac Deastrum incidisset: ergo introgressus prætorium, semotis arbitris etiam credo.

am credo, diligentiùs in statum & genus Hominis inquirendum ratus; inde orditur quæstionem: *Unde es tu?* Observare est in Pilato, quòd casusvé DEusvé, in stupendas quæstiones eum deduceret. Aliàs quæsierat ex JESU quid est veritas? Admiranda sanè quæstio, si videre, si audire veritatem, amplectiq; coram stantem & eloquentem immò & patientem operantemq; voluisset. Nunc etiam quærit magno sanè ausu ex IESU: Vnde es tu? O quis enarrabit generationem ejus? Brachium Domini cui revelatum est? Ubi invenitur Sapientia? & quis est locus intelligentiæ? Mi Pilate, jam cognovisti quod Homo Galilæus sit: quid quæris, unde sit? Non interest unde sit; sed an innocens, an Mortis reus sit.

2. Ita facere consvevimus multi: pro eo quòd sit aliquis juvandus in calamitate, quærimus; unde sit? pro eo quòd sit aliquis recta suadens, aut monens audiendus, quærimus, unde sit? Locutus est pauper & dicunt: quis est hic? Locutus est & legit aliquando coram Iudæis IESUS, scripturamq; impletam in auribus eorum asseruit, at illi relicto dictorum sensu & nucleo; quærunt: *Quomodo hic literas scit, cùm non didicerit?* Et rursum: *Unde huic ista omnia, & sapientia?*

3. Interroga Iudæos Pilate unde sit Christus? dixerunt enim aliquando: Christus cum venerit *nemo sciet: hunc autem unde sit scimus. Nonnè Pater & Mater ejus & Fratres apud nos sunt?* Quibus dixerat IESUS: Et me scitis & Patrem meum scitis, & à me ipso non veni.

4. O Mater! audin hanc Quæstionem: Unde sit Filius tuus? An dixeris, sicut & illi quondam Parentes: *Ætatem habet ipse, de se loquatur?*

5. O Æterne Pater! nunc fortè dicendum & tertio repetendum esset: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui?*

6. O Petre, aut tu repete confessionem tuam, *quam tibi non Caro & sanguis, sed Pater cælestis revelavit, & dic: Tu es Christus Filius DEi.*

7. Pilate sciunt Iudæi unde sit Christus: audierunt ab illo dicente: *Ego ex DEo processi & veni.* Audierunt ab illo: *Ego & Pater unum sumus.* Audierunt ab illo: *Antequam Abraham fieret, ego sum.* Audierunt ab illo heri & hodie: quòd sit Christus Filius DEi benedicti, venturus etiam judicare mundum cum majestate multa, & potestate. Audisti & tu Pilate jam hodie ex ipso: quòd *Regnum ejus non sit de hoc Mundo, sed in hoc natus sit, ut testimonium perhibeat veritati.* Scit & Nicodemus Iudæorum Princeps, ipse enim dixit illi: *Scimus quia à DEo venisti Magister.* Sed Nicodemo quoq; confessus est ipse IESUS: *Sic DEus dilexit mundum ut Filium suum Unigenitum daret, ut mundus salvetur per ipsum.* Hæc Pilate satis tibi dicunt: Unde sit Christus.

8. Non est omni spiritui credendum, sed neq; propriæ prudentiæ innitendum: monemur probare spiritus, si ex DEo sint. Dicendum est sæpe: Unde es tu? *Etenim Angelus Sathanæ, transfigurat se in Angelum lucis.* Isaac invitatus à Iacob Esaum simulante, aut repræsentante, ad vescendum de venatione; cautus senex ait: *Quis enim es tu?* nec contentus interogâsse; *accede (ait) ut tangam te.* Et neq; sic evasit errorem: unde venienta jam vero Esau & similiter ad escam de venatu suo invitante, expavit terrore nimio correptus, post tam providam diligentiam, deceptum tamen se recognoscens. Ergo probandi sunt spiritus & instinctus, & impetus, & proposita mentis, atq; dicendum eis, inquirendumq; cum aliis de eis: *Unde es tu?* Gen: 27.

9. Quid quærimus: Unde sit IESUS? quæramus hoc ex Patris ejus charitate: ipsa enim scit, unde sit iste IESUS, iste abjectus, iste saucius, iste cruentus, iste illusus; illa dicet: Unde sit talis IESUS: Sic DEus dilexit mundum ut Filium suum Unigenitum daret, ut mundus salvetur per ipsum. Inde inde est iste IESUS. Charitas enim eum fecit, voluntas fecit, justitia fecit, &c.!

PARAGRAPHUS CXX.

JESVS non respondet: Unde sit &c. Io: 19. 9.

STROMATA

INterroganti Pilato responsum non dedit IESUS. non contumaciâ, sed sapientiâ. neq; enim incognitam rem quærebat Pilatus: cùm satis suam conditionem, originisq; locum compertum haberet.

haberet. Etsi autem quæstio ejus latissimè pateret, respectu atq; etiam in sensu Christi, ea tamen non ex mente Pilati fuit, & supra captum ejus fuit, non erat pro tunc Pilato necessarium abstrusa mysteria cognoscere quæ non credidisset, ut etiam audire dignatus (ut antea de veritate) non fuisset, sed justitia & æquitas pro innocente contra validos & iniquos oppressores decernenda atq; defendenda incumbebat. quod non facturum Christus sciebat, ideòq; superfluo responso, non eum dignum ducebat. Revera inutilis quæstio bene solvitur silentio. Sic & Herodis vanitas castigata est, sic & superstitiosa Pilati timiditas correcta. Sic & Iudæorum quondam, palam sibi edici, *an ipse esset Christus?* urgentium, nequissima malignitas, & accusandi ansam captans perversitas ingenuo & sapienti, atq; ab intimo cordium ipsorum sensu desumpto responso: *loquor* ait *vobis & non creditis &c.* compressa est. Nimirum sapientissimé monet Sapiens: *Responde stulto secundum stultitiam ejus ut non sibi sapiens videatur.* Respondetur stulto etiam tacendo, interroganti tacenda, vel malé accepturo audita.

PARAGRAPHVS CXXI.

Ioan: 19. 10. *JESV silentio Pilatus offenditur & ei potestatem suam minatur.*

STROMATA.

1. IAm aliàs de silentio Domini in passione præsertim tractatum est. hic iterum Pilatus non jam ad admirationem sicut priùs, sed ad indignationem commovetur silentio Christi, adeòq; etiam comminatur Christo potestatem suam, è qua pendeat salus & perditio Christi. *Mihi* ait *non loqueris? nescis, quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te?* loquebatur satis sua pro Christo innocentia; loquebatur ipsius Pilati hac de re ipso ejus ore testata conscientia; loquebatur nota & immanitate sua se damnans Iudæorum invidia; loquebatur adeò sæva & mutiplex Christo innocenti inflicta injuria Neq; tamen has loquelas Pilatus sentiebat, sed quod ad causam Christi minimè, opus erat nôsse requirebat, & silentium IESU suam contumeliam, suæq; potestatis & auctoritatis injuriam reputabat. Hæc est pravitas humana potentiæ impotenti conjuncta!

2. Collusit Pilatus Herodi: nam ut ille relicta Christi innocentiæ cognitione, curiositati suæ indulgere studuit, & Christum ob non expletam illam illusit ac sprevit; ita iste omissâ omni Christi tam seriâ causâ, ob negatum sibi responsum, mortem Christo pro potestate minatur. Ita Magnates non raro in causis, in ruinis, in capitibus pauperum licét innocentum ludere non dubitant: & potestatem suam, quæ innocentiæ infirmæ patrocinari, malis autem esto potentium operibus & studiis debuit esse timori, in terrorem & gravamen, vertunt innocentûm.

3. Solent quandoq; homines superbiâ aut impatientia tumentes, dum DEo preces fundunt pro sua necessitate, neq; exaudiri se putant pro sua voluntate; exprobrare DEo hac fermè Pilati phrasi: *Mihi non loqueris?* Minariq; DEo non erubescunt, se ejus cultum, aut etiã fidem neglecturos, eò quòd surdas ejus aures se experiri putent immeritos. Ita quondam Naaman Syrus, ad Elisæum causa lepræ curandæ accedens, eumq; nec ad se prodire, nec DEum pro se orare, nec manu sua lepram tangere videns, iratus & inflatus retro redibat. Nimirum hæc est potentûm superbia, ut etiam tunc cùm inferiorum requirunt opem, se illis beneficium præstare arbitrentur. Sed calcat DEus superborum colla; & quidem infirmorum contemptorumq; pedibus. Sicut olim Iosue pedibus Filiorum Israël colla Regum inimicorum calcari fecit. Sicut & hic noster IESUS jactantiæ Pilati validos injicit frenos: cùm illi potestatem vitæ & necis jactanti: *Non haberes* (ait) *potestatem adversùm me ullam, nisi tibi datum esset desuper.* quasi dicat: nè jacta potestatem, quæ tibi de supernis, nimirum à Cæsare, vel potiùs à DEo data est; non innatam habes, sed inditam. non propriam sed indultam, nec majorem, quàm fuit & est in concedentis arbitrio: quâ non ampliùs uti potes, nisì quantum permittit, qui dedit, quæ sicut data est, ita & auferri potest. & sicut indulta est tibi, ita potest indulgeri & alteri. & sicut modò est penes te super alios, ita potest esse, immo erit brevì super

brevi super te penes alios. Ne despice quos habes infra te: magis suspice quem habes supra te: quemadmodum timeri vis ab his, quos habes infra te, ita metue ipsemet eum, qui est desuper supra te. Magnum & rarum simulq; utile documentum, & subditis, ut honorent potestatem in eis, qui eam acceperunt desuper: & potestatibus, ut potestate non magis abutantur, quàm est voluntas ejus, qui eam concessit desuper.

PARAGRAPHVS CXXII.

Ioan. 19. 11. *JESVM qui tradidit Pilato majus peccatum habet.*

STROMATA

1. INterpretatus Pilati super se potestatem Dominus, originemq; ac mensuram ejus, docet etiam insontem non esse, nec fore, si eâ sit abusus: & confirmat id à peccato vicino traditorum & inimicorum suorum: à peccato inquam graviori. Majus peccatum, inquit, habet populus iste, qui me tibi tradidit, tanquam reum, quem novit innoxium: Majus peccatum habet ille, qui te ad mortem meam iniquam concitat: sed tamen, neq; tu immunis à peccato eris, si me innocentem videns ac sciens, mori feceris.

C 2. Majus peccatum habet, Itané verò majus peccatum habet qui Christum tradit, quàm qui Christum occidit? Effatum veritatis est, & ideo falsum esse nequit. Qui Christum tradit occisuro: & ipse peccat, & alterum peccare facit: proinde majus peccatum habet, quia duplex peccatum habet; cùm interim unum tantùm habeat, qui inductus facit. Iereboami nequitiam Spiritus Sanctus sæpissimè hoc solo ex nomine detestatur: quia peccare fecit Israëlem! plus nimirum oderat DEus eum unum, qui peccare fecerat alios, quàm omnes alios, qui peccabant. O quàm non sinè causa exclamat veritas: *Væ Mundo à scandalis*! Scandalis enim aggravantur adeò scelera, ut melius sit molam asinariam appensam collo habere, & in profundum maris mitti, quàm scandalo gravari, quàm scilicet alium scandalizare. O aliena peccata quam multa, quàm gravia, quàm contempta passim estis! Et tamen quisquis alienum peccatum habet super se, majus peccatum habet, quia A nimirum scandali intolerabile scelus in se habet.

3. Verè majus peccatum habet, qui sanguine Christi, tam copiosè, tam sæpe, ablutus cùm sit, indignè tamen Christo & ejus sanguine vivit. Utquid enim propter prædicationem Christi infructuosé auditam, Galilææ urbibus in die judicii intolerabilius erit, quàm terris Sodomorum; & non erit dirius judicium his, qui Christi sanguine abluuntur & madent, & natant, & nutriuntur, quàm qui longè sunt ab hac spiritualium abundantia gratiarum, salutisq; mediorum? Si ubi abundavit delictū, ibi abundavit & gratia: cur non etiam ubi abundat gratia & misericordia, B non etiam exundet iniquitas & malitia? ô quotquot civitates Christi incolitis, quotquot inter delicias Christi nutrimini, quotquot inter bona gratiæ, inter media salutis, inter auxilia, perfectionis atq; sanctitatis usq; ad nauseam vivitis: Videte né sicut modò usq; in cælum exaltamini, ita propter cæcitatem & torporem vestrum usq; in infernum descendatis.

PARAGRAPHVS CXXIII.

JESVM dimittere quærenti Pilato obstrepunt Iudæi: Si hūc dimittis, non es amicus Cæsaris. Ioan. 19. 12.

PRÆDICTIO.

Congregati sunt adversum me fortes & gigantes steterunt contra me.

STROMATA

1. ERat in Pilato tantum luminis, ut Christi vocem & de potestatis moderamine, & de peccati gravitate satis ad animum admitteret, & exinde D quærebat Pilatus dimittere eum. Conatus Pilati pro liberatione Christi supra recensuimus, repetere hîc opus non est: hoc tamen non est omittendum; §. 97.

multas satis eum hic adhibuisse industrias ad hunc effectum. Nam demum pro Tribunali publicè sedit, IESUM ante se statuit: Iudæis quòd Regem suum tam probrose necari urgerent, exprobravit tanquam eos probro & sarcasmis ab hac mente dejecturus. Accessit instantia Pilati uxoris pro Christo: accessit totius sceleris à se in populum crudelem depulsio: sed hæc omnia constantiam desiderarunt in Pilato, ac velut lampas, quando jam jam extinguenda est, plurimum lucere conatur inq; conatu exstinguitur: sic æquitas ratioq; Pilati dum maximè conata est stare pro Christo, & innocenti suffragari, concidit, & extincta, in ministerium furiosæ cæcitatis cæciq; furoris Iudaici transiit IESUMq; voluntati Iudæorum tandem tradidit.

2. Aries qui maximé constantiam Pilati concussit hic præcipuus fuisse vulgo à Sanctis creditur, nec obscuré id à Sancto Ioanne innuitur. Videntes enim Iudæi tam multa moliri pro Christo, & metuentes, né demum perficeret ejus liberationem, clamabant dicentes: *Si hunc dimittis non es amicus Cæsaris. omnis enim qui se Regem facit, contradicit Cæsari.* Hac Catapulta quassatus concidit Pilati animus, & justitiam deseruit deditq; furori manus. Ille Pilatus, qui tantis artibus innocentem IESUM defendit, qui tantum, persuadere Iudæis laboravit, nè innoxii sanguinem sitirent. Ille Pilatus, qui toties, tamq; liberé, nullam se mortis in Christo causam invenire professus est. Ille Pilatus, qui etiam nunc teste sua conscientia, etiam dum damnat innocentem proclamat. ille inquam nihilominus Christum morti adjudicat & voluntati hostium tradit. propter unicum gratiæ amicitiæq; Cæsaris amittendæ metum, conservandæ ambitum! Proh Ambitio! proh humanæ rationes respectusq;! quàm soli vos & quidem semper, repugnante non solùm ratione, sed etiam ipsa voluntate, infandis funestisq; Christum addicitis suppliciis! O cæcas visiones! ô respectus non respicientes! quanta vulgó vestra in animos hominum potestas? sinè vobis nihil agitur mali, sinè vobis nihil negligitur boni! Vos estis discissio amicitiæ inter DEum & Hominem, vos venenum charitatis, vos gloriæ DEi pestis. Vos facitis, ut mala negligantur, sed malè; vos facitis, ut bona fiant, sed non bene. Vos merces vanissima laborum humanorum. Vos injuria DEi omnibus major. Quæ enim major potest cogitari injuria, quæ improbitas enormior, quàm respectui hominum, gratiæq; ac judicio & favori, DEum postponere quantus quantus est? In omni quidem peccato est aliqua conversio, à creatore ad creaturam, sed in hoc solo est explicita expressaq; & concepta DEi propter creaturam contemptio, creaturæ super Creatorem exaltatio; proinde non absq; causa & ratione hac demum machinâ eversus est, à recto Pilati animus, & damnatus ad Crucem Christus; hoc enim facinus soli huic malitiæ, sicut par, ita & debitum fuit.

3. Si hunc dimittis &c. Cum paulò ante Iudæi dicerent Pilato: Moriendū est Christo eò quòd se Filium DEi fecisset: non tantùm non est commotus hac ratione ad necem Christi Pilatus, ut potiùs fuerit ab eadem avocatus: timuit enim ne fortè Filium DEi occideret. at ubi gratiam Cæsaris in medium adductam audiit, mox colorem & animum mutavit. O Pilate, ergonè plus ad necis meritum facit in Christo facere se Regem, quàm DEi Filium? Ergo facientem se DEi Filium occidere times, facientem se Regem non times? ergoné nisi occidas eum qui se regem facit, non es amicus Cæsaris: si autem occidas eum qui se Filium DEi facit, es amicus Cæsaris? Quid si idem est & Filius DEi & Rex? necas Regem, necas ergo & Filium DEi. Si Filium DEi absolvis, & Regem absolve. Si Regem damnas, & Filium DEi damnas. Sed minore loco fuit apud Pilatum, Filium DEi se facere quàm Regnum ambire. Regni ambitum morte plectit, qui Deitatis ambitum contempsit. Ita hic Statistarum Patriarcha, DEum statum amplius coluit, honoremq; ejus zelavit, ac invasorem status vindicavit, quàm Divinitatis occupatorem. Hunc enim neglexit, illum morte affecit. Et tamen Statistæ Athæi non sunt, qui pluris status securitatem, quam DEi majestatem faciendam, acriusq; vindicandam censent? Pilato parum, aut nihil interesse videbatur, Christum esse vel non esse DEum: vivere vel non vivere DEum: at Regem esse, Regem se facere, hoc demum magni intererat, hoc morte & quidem crudeli, & quidem accelerata piandum erat. Tales sunt eorum mentes, quorum DEus status est, talis eorum pietas, talis Religio. DEus illis idolum, idolum DEus est. occinuntq; statui suo illud: *Quoniam tu solus Dominus altissimus:*

altissimus: nimis exaltatus es super omnes DEos. O progenies Pilato digna, labes Christianitatis, Atheismi medulla, genuinus Antichristianismus, summa & complementum perfectioq; impietatis. A Et sunt nihilominus Christiani (utinam autem Christiani) qui se Staticos Theologos profitentur, qui melius impios se Atheos (quales revera sunt) faterentur.

PARAGRAPHVS CXXIV.

Ioan: 19. 17. *JESVS ante Pilatum pro Tribunali sedentem.*

PRÆDICTIO.

Ecc: 3. 16. *Vidi sub sole in loco judicii impietatem & in loco justitiæ iniquitatem.*

STROMATA.

1. VAriis studiis agitatus Pilatus: ex una parte metu injustæ condemnationis, ex altera metu perdendæ amicitiæ Cæsaris, inde manifestâ innocentiâ hinc furore implacabili populi, inde nolens vim facere reclamanti conscientiæ, hinc volens satisfacere populi insaniæ, adhuc ex parte dubius quid faceret, adhuc cupidus ut IESUM liberet, plùs tamen placita populi reputans, maximé verò accusationes calumniasq; C & delationes Iudæorum apud Cæsarem reformidans, volens, nolens, impositurus quoquo modo finē importunæ quæstioni, prodit in publicum pro Tribunali eminentior de more rituq; judicum Romanorum sedit. Statuitur coram IESUS ultimas causæ suæ transactiones decisionesq; auditurus. Pæné desperabant victoriam Iudæi videntes Pilati moram, & pro innocente laborem: desperatione tamen in furorem agebantur, & omnia tentare, nihilq; Pilati zelo concedere omnibus modis restitantem in sententiam suam impellere pergebant. Stabat IESUS interea tanquam Agnus ad victimam, stabat tanquam præda bestiis rugientibus ad escam. Stabat intuens extremæ rabiei plena omnia studia inimicorum suorum. Stabat fluctuantem & subversioni proximum, aut etiam subditum D jam judicis cernens animum. Stabat certus complendæ in se damnando, ejusdem iniquitatis. Stabat Patri æterno sese paratum ad audiendam mortis per os hominis sententiam exhibens. Stabat gestiens animo, hanc etiam clausulam Redemptionis & Redemptoris operi apponens ut pro salute omnium condemnatorum ad æternam mortem unus ille condemnaretur ad crucis mortem. Stabat DEus coram homine sedente. Stabat Innocens reus coram impio judice. stabat coram homine DEus: coram quo stabit aliquando reus totus mundus. O quàm disparatus tunc rerum status erit, quando judex sedebit in nubibus Christus, & coram eo palpitabit reus orbis universus. Verùm hæc etiam usq; hodie abscondita sunt ab oculis mundi, & præcipuè à potestatibus ejus. Etenim sic judices sedent; sic re- B bus, & causis & capitibus hominum præsunt, ut sese extremæ sententiæ atq; instantiæ judices arbitrentur: ignari aut immemores, quód judicia sua, quæ faciunt, crimina sint sua, ob quæ judicabuntur.

2. Sedebat Pilatus, stabat verò coràm eo Christus, ille sedebat quasi judex, hic stabat quasi reus: & tamen si fidei est fides, is qui sedebat reus erat, qui autem stabat judex erat: & judicabat reus judicem suum, à quo discutiendum esset illud ipsum judicium suum. Et hoc quidem ignorabat Pilatus, sed non ignorant Christiani Præsides: & tamen nihil à Pilati iniquitate, recedunt in judicando pleriq; Christiani judices.

3. Sedebat Pilatus in Tribunali lapideo: utinam judex & ipse lapideus; sed magis ipse fuit judex ficulneus aut figlineus, ex quo judæi tanquam figuli, pro suæ nequitiæ arbitrio fingebant judicem, qualem ipsi vellent, non qualem vel causæ justitia, vel ipsius Pilati conscientia, vel Christi innocentia requireret.

4. Usq; hodie stat ante Pilatum IESUS quoties justiorem se devorat aliquis impius, quod enim est Pilatus judicans aut damnans IESUM, nisi impius, vel iniquus, potestate suâ abutens in innocentem ac infirmum? Et nonnè sic hodie orbis solvitur: Non dico Regnum, non dico Provinciam, non dico urbem; dico domum vix reperias in qua IESUM non damnet Pilatus judex. Iudicent Domini famulos, Heræ ancillas, Patroni clientes, Parentes filios, vicini vicinos, amici amicos, Religionē,

 pietatem;

pietatem, sanctitatem, professi, Sanctos; audeo dicere: etiam hic à Pilato suo judicatur IESUS?

PARAGRAPHVS CXXV.

Matt: 27. 19. *JESV liberationem uxor Pilati suadet.*

STROMATA

1. Uxor Phutipharis contra Iosephum innocentem, maritum instigavit. Uxor Pilati pro IESU liberando, apud virum laboravit.

2. Contra Patris Saulis furorem Michol Filia, Davidis Uxor Davidem defendit, & à cæde, neceq; liberavit,

3. Dubium est inter Patres & interpretes bono an malo spiritu per visum seu somnium acta hæc Mulier, pro Christo laboraverit: Diabolusne jam causæ suæ timens, Christumq; innocentem mori in suum malum præsagiens, hac via necem hanc impedire laboravit? an potius DEus per Angelum sanctum hac etiam viâ Pilatum judicem in bonam sententiam flectere & in tuenda Christi sat nota innocentiâ tenere voluerit? At consultiùs efficaciùsq; Dæmon Christi mortem impedisset, si Iudæorum corda mitigâsset: nisi fortè incertus quid ageret, utrumq; egerit & eventui rem permiserit. Proniùs tamen est sentire, bono spiritu, & de nocte turbatam, & de die ad maritum intercessione consilioq; pro Christi liberatione usam, innocentiæ illius dedisse testimonium, & ab iniquâ sententia maritum revocâsse.

4. Fæminam hanc (quæ Claudia Procula nomen habuisse scribitur) non tantùm postmodum Christianam, verum & 2. *Timot.* 4. 27. S. Paulo notam nominatamq;, deniq; sanctam Græci in suo Monologio scribunt.

5. Species ea, gentium plebis est, (ait *Hil: can:* 33. *in Matt:* 27. 19. S. Hilarius) quæ jam fidelis, eum, cum quo conversabatur incredulum populû ad Christi fidem advocat. quia ipsa multum sit passa pro Christo, in eandem gloriam futuræ spei illum invitat.

Aug: ser: 121. *de Tempore* 6. Augustinus ait: In nativitate mûdi uxor ducit virum ad mortem (Eva scilicet Adamum) in Passione Christi uxor provocat ad salutem: S. Claudia Pilatum. Ergo hæc felicior quàm Eva & nobilioris operis administra: ad dandum pro Christo tale tempore testi-A monium quæ adhiberetur digna judicata, toti Senatui populoq; Iudæorum contradicere ausa, prophetico Spiritu afflata. quin & pati propter Christum jam docta, Christum neci subducere solicita: justum publicè proclamat.

7. Digna sané & boni ominis res hæc est, quod inter tot Christi, undiq; hostilia oblatrantes, hostes: duæ personæ gentiles eæq; Principes pro Christo laborent, sententiamq; de innocentiâ ferant. Pilatus enim ait: *Nihil mali fecit.* Claudia uxor ejus: *Nihil tibi & justo illi.* Ecclesiæ gentium ista præludebant. Ecclesiæ gentium merita apud Christum adumbrabant. Ecclesiæ gentium erga Christum affectum libabant. Ecclesiæ B gentium pro Christi nomine zelans & pugnax ingenium, indolemq; depingebant.

8. Ardente prorsus animo hanc fuisse matronam in Christi causam apparet, quæ cum multis exagitata esset de nocte modis propter eum: ex eo non animo fracta, nec à Christo alienata, sed potius in patrocinium ejus rapta: dum maximé flagraret ferveretq; æstus negotii ejus: sedente pro Tribunali Pilato marito, interpellat judicium, mittit nuntium suadet candidam sententiam, attestatur Christi innocentiam. toti Pharisæorum, Legis-doctorum Scribarum, Sacerdotum Principum obstrepit & obsistit voto: fert contra omnes il-C los sententiam: *Nihil tibi & justo illi.* Non est in Christo crimen; non sit in judice examen, facessat peccandi in innocentem discrimen. Si audeam hujus Mulieris fidem asserere: auderem Latronis confessioni in Cruce conferre. Una certè hæc Mulier gentilis, fecit confusionem in omni populo Israël: quando illo, omnia scelerum genera; omnia injuriarum tormentorumq; probra in Christum côacervante, hæc sola reclamare audet & dicit: *Nihil tibi & justo illi.* Si hic zelus pro Christo, non ex Christi Spiritu fuit: equidem nescio unde fuit. aut si ex Christo fuit: utiq; absq; salvationis effectu ac præmio non fuit. Nam si quis sitienti calicem aquæ frigidæ, nomine Prophetæ offerat, non D perdet mercedem Prophetæ. Hæc nobilis Romana quæ Christo id temporis innocentiæ testimonium, absolutionisq; suffragium (plus utiq; quàm frigidæ poculum)

culum) obtulit ac impendit, mercedemné Christi & à Christo perdidit?

9. Somnians hæc, propter Christum passa est multa, ut jam tunc per hoc daretur intelligi Ecclesiæ gentium: quòd propter Christum esset multa in omni ætate suâ, at potissimum in Martyribus suis, non per somnium, sed per verum & crudele experimentum perpessura. Veré per visum passa est Ecclesia: Nam satis superq; vidit & spectavit, filiorum suorum cruentissima tormenta; ut jam etiam tunc de ea, Christus dicere potuerit in figura ista: Ego ostendam ei quãta oporteat eam (Ecclesiam) pro nomine meo pati.

In Græco est per somnũ: in Latino per visũ.

10. Hæc legatio Uxoris ad Pilatum, inexcusabilem fecit, tum Pilatum, tum Iudaicum populum. ille audiens, ad suum de Christi bene cognita innocentia sensum, accedere etiam uxoris, nocte acceptum per visionem monitum, prudenter debuerat confirmari ad ferendum pro Christo suffragium: Iudæi autem interventricem videntes pro Christo Pilati ipsius uxorem, ac simul nocturno monito compertæ innocentiæ testẽ: frangere furorem suum debuerant, & ab improbitate sua discedere. Neutrũ horum factum est, propterea inexcusabile utriusq; peccatum factum est.

11. Audiverit licet Pilatus ab uxore tum suasionem sanam, tum sententiam de innocentia Christi cælitus cognitam, suæ sententiæ consonam: *Nihil tibi & justo illi.* Nihilominus nec se judicio illo expedivit, neq; peccató subduxit. Talis est conditio plerumq; justitiæ, æquitatis, veritatis, meliorisq; causæ apud potentes & magnates hujus seculi: Esto norint, esto nôsse possint æquitati & veritati vim fieri, à se suisvé administris obsurdescunt tamen & in injuria, oppressioneq; perseverant: nè scilicet errâsse, nè cujus persuasioni meliori locum dedisse videantur. Quo istos nomine voces? nisi Pilatos; veritatem quidem & æquitatem scientes, contra utramq; tamen decernentes.

PARAGRAPHUS CXXVI.

JESV mortem apud Pilatũ urgent Iudæi, abnegant Regem.

PRÆDICTIO.

Exspectavi ut faceret judicium, & ecce iniquitas: & iustitiam, & ecce clamor. Isa: 5. 7.

A

STROMATA.

1. Sedens pro Tribunali Pilatus; & de ultima in Christum sententia, ultimùm deliberans; interq; justitiam & metum fluctuans atq; secum ipse luctans, adhuc flectere Iudæos nititur, atq; à furore avertere eorum ipsorum probris. ait ergo: *Ecce Rex vester Iudæi,* illi verò dederunt contra Christum vocem, & suum Regem dici probrum suum suum interpretati, nec nominare quidem eum dignantes exclamant: *Tolle, tolle, crucifige eum.* Non cessat tamen à proposito Pilatus, & seu seriò ludens, seu ludendo serius: *Regem vestrum crucifigam?* Non metuitis, nè hæc labes vestro nomini adhæresçat; quòd Rex vester crucis trabi affixus fuerit? Hic verò Iudæi Romanizantes, hoc est Romano Principi adulantes: nè (inquiunt) de nostro probro solicitus sis: neq; de Rege crucifigendo; *Non habemus Regem, nisi Cæsarem.* Sed ô Iudæi quid de Herode & præsente Rege dicitis: non est Rex ille, non vester ille? non habetis Regem? non habemus (inquiunt.) Nam & Herodes servus Romanus est, gratia Cæsaris regnat, non habemus Regem nisi Cæsarem: proinde istum suâ licet opinione Regem, tolle tolle, crucifige eum. O Domine nunc est tempus vocis illius, quàm Samueli quondam dixisti: *Non te abjecerunt, sed me, nè regnem super eos.*

Vide supra par: 101. & 116.

B

C

2. Ad solatium membrorum suorum Dominus caput nostrum, exsecrationem hanc audire voluit: *Tolle tolle.* Ita olim Paulus audivit eundem populum dantem contra se vocem eandem. *Tolle tolle.* Ita Polycarpus inclamante totâ populi multitudine in theatro igni traditus est. Ita innumeri Martyres mundo propter nomen Christianum exosi, veluti oves ad occisionem, omnisq; generis mortem raptati sunt; quibus omnibus omnem persecutionum acerbitatẽ, dulcem faciebant, hæc contra Christum conclamata sæpius verba: *Tolle tolle: crucifige eum.*

D

3. Olim sub Rege Achab clades imminens Israëli ostensa fuit Prophetæ hoc modo, ut videret populum dispersum, quasi accepta clade in prælio Regeq; amisso: & dixit Dominus: *Non habent isti Pasto-*

isti Pastorem. Verè ita est nunc, amittit infelicissimus populus Regem, negans eum, immo necans ante faciem Pilati. Non habent ergo Pastorem: sed vulpem Herodem, & lupum Cæsarem Romanum: à quo demum sub Tito Vespasiano, ita sparsi & lacerati sunt, ut (quemadmodum Iosephus ipse testatur) locus crucibus, cruces corporibus Iudæorum deessent: totumq; mundum tanquam veri filii Cain, exulibus exilibusq; suis complerent.

4. Capita improbissima, & solius tantùm nequitiæ, furorisq; recordantia. Quid, si vobis Pilatus objiciat hoc, quod ante paucos satis dies inclamâstis: nunc autem in caput vestrum mentientes, retractatis? Et quis est ille populus nuper clamans: *Christus Rex Israël: Osanna filio David. Benedictus, qui venit in Nomine Domini.* Hæc nonné plenis buccis concrepâstis nuperrimé? Et cur tunc non dicebatis, quod nunc reboatis: Non habemus Regem nisi Cæsarem? Item quàm diversa sunt: Christus Rex Israël &c. Non habemus Regem. Benedictus qui venit in nomine Domini. &: Tolle tolle. Osanna filio David & crucifige eum! Sed scilicet hoc est (Memorabile Divinæ operationis insigne, ut adversùm se testimonium extorqueatur, invitis, cùm DEum negant affectibus, quem vocibus confitentur.) Ex quo gravius portabunt judicium: quia inexcusabiles se faciunt diversum voce & ratione apud eos extorquente, & diversum perversæ voluntatis, nequissima affectione perstrepente. O Christiani vos concernit parabola ista: qui verbis confitemini vos DEum nôsse, quem tamen factis & operibus abnegatis: testimonium à vobis adversùm vos extorquetur vel invitis, cùm DEum negatis affectibus & operibus, quem fide confitemini & vocibus.

Aug. in c. 19. Luc:

5. Omnium flagitiosorum ad scelus meditatum festinantium, hæc vox est cordis & operis, contra DEum legemq; ipsius pessimâ voluntate succlamantiũ: *Tolle tolle, crucifige.* Reclamat misera ratio sæpe; reclamat fides; reclamat conscientia, lapideo & rigido insidens in Tribunali, digitumq; in DEum intendens obtrudit peccaturis: *Ecce Rex vester! Regem vestrum crucifigetis* improbi? Ecce lex DEi vestri. Ecce lex Christi: Ecce professio vestra. Ecce fides vestra! Quid ad hæc impii & effrenatæ voluntatis, cæcæq; cupiditatis servi. Nimirum tolle à memoria DEum, à conscientia morsum, à mente metum. Crucifigatur. Non habemus Regem DEum, sed Cæsarem nostrum affectum, in cujus obsequium jubemus ire, cogimus descendere Præsidem & justa suggerentem intellectum. Et sic quidem filii iniquitatis in suam perniciem: utinam verò sic etiam suo modo in suam salutem, & in Christi gloriam filii lucis ambulent & dicant malis affectibus, pravis tentationibus, perversis cogitationibus. Tolle tolle, crucifige eum. Non habemus Regem affectum. Non habemus Cæsarem cupiditatem, non obsequimur propriæ voluntati, non acquiescimus propriæ libidini. Tolle, crucifige, non habemus Regem. Beata valde, & optanda summé, quærendaq; & tenenda obnixè justorum libertas, quibus *non est lex posita, sed naturaliter*, sed quasi connaturaliter, *ea quæ legis sunt, faciunt.* ita obsequentes, ita duci faciles ad omnem gratiæ nutum, motũ & ductum, ut gratia pro natura inolevisse videatur. Qui sinè regula vivunt ad regulam, sinè Rege reguntur, pondus eorum, amor eorum, quocunq; feruntur amore feruntur, & intra cancellos obsequii Divini, non timore, non spe, non præmio, sed lege gratiæ, sed charitatis consvetudine, sed in naturam verso rectè & sanctè vivendi agendiq; usu cohibentur. Talibus ex vero licet dicere: Non habemus Regem, motivum humanum, aut minùs ad purum excoctum affectum; sed habemus Cæsarem, Regum Regem, Dominantiumq; Dominum. Talibus licet dicere: Non habemus Regem, nisi Amorem, nisi charitatem, exuratur cælum, exstinguatur infernus: nihil hæc ad nos. non habemus Regem nisi charitatem, nisi DEi Amorem, nisi Christi pro nobis passi amorem: sit timori, sit spei locus suus, sed tamen nos non timore, non spe servimus.

6. Non habemus Regem. Vide quomodo degenerent in pejus Filii Israël. Olim pertæsi regiminis Divini dicebant Samueli: *Constitue nobis Regem.* Nunc dicunt rursum. Non habemus Regem, nisi Cæsarem. Nolumus hunc regnare super nos: Ergo vel nolentes fatentur impletas esse Prophetias, ablatum à se Regem & Regnum. Restat ut fateamini impletum esse, & dictum Domini nostri ad vos. *Auferetur à vobis Regnum DEi, & dabitur genti facienti fructus ejus.* Ita Simoni Cyrenæo homini gentili, datum est. *Crucem Christi portare post JESUM.* de quo infra.

PARA-

PARAGRAPHVS CXXVII.

Matt: 27. 24. *JESVM damnaturus Pilatus manus lavat coram populo.*

PRÆDICTIO.

Ier: 2. 23. *Si laveris te nitro, & multiplicaveris tibi herbam borith maculata es in iniquitate tua coram Domino.*

Ibid: 2. 33. *Quid niteris bonam ostendere viam tuam, dicens: Absq; peccato ego sum & innocens. ecce ego judicio contendam tecum, quia dixisti: non peccavi.*

STROMATA.

1. VIdens Pilatus, quia multa conatus pro eliberando se ab iniquâ IESU condemnatione, sed magis tumultus fieret, adhuc unum adhibuit medium, quo vel Iudæos à proposito avocaret, vel saltem se invitum ad injustam sententiam descendere testaretur: *acceptà aquà lavit manus coram populo dicens*, & contestans se *innocentem à sanguine justi hujus*. Testimonium est hoc pro innocentiâ Christi in tali tempore, inq; his circumstantiis, ab ipso judice pro Tribunali sedente, prolatum. Et satis esse poterat ad eum liberandum dimittendumq; & poterant Iudæi confusis vultibus, dejectis capitibus, desperatâ C victoriâ, imposito controversiæ fine, Christo absoluto & justo pronuntiato, ire & abire à Tribunali, præsertim cùm præses totam sceleris, totam innocentis sanguinis damnati invidiam, à se amoliretur, & in Iudæos devolveret: sed enim consummata malitia Iudæorum, id quòd extinguendo furori suo erat ab judice apparatum appositumq;, in acerbioris odii flammam commutavit: tantoq; exarsit malitiosa furiositas vehementiùs, quantò restingui videbatur diligentiùs. Verùm hunc furorem inferiùs expendemus. Nunc justitiam Pilati cum injustitia adhuc colluctantem dispiciamus. Eam enim luctam adhuc in corde Pilati duràsse ostendit, tum hæc lotio manuum, tum illa testificatio innocentiæ suæ à sanguine Christi, tum rejectio totius culpæ in Iudæos per illa verba (*vos videritis*) tum deniq; ista seria contestatio justitiæ Christi: ita ut manifestum sit, nec, dum tunc planè deliberatum decretumq; fuisse Pilato damnare Christum, sed usum hoc ablutionis ritu, tum causâ persuadendi Iudæis A mitius consilium, tum contestandi, se invitum devolvi, vimq; inferri, & æquitati causæ, & conscientiæ suæ, ab eis, tum demonstrandi, summam injuriam Christo fieri, tum deniq; devolvendi crimen totum in Iudæos, à se autem illud amovendi. Nihil tamen & ritus iste, & contestatio profuit Pilato, ad excusàdum se à peccato Christicidii. etsi enim hæc ejus resistentia utcunq; bona fuit, ad extremum tamen mala exstitit. quia constantiam non tenuit, quam tenere debuit. Poterat enim severius aliquid effari & denuntiare tam plebi insanè furenti, quàm Principibus Iudæorum, hujus totius tragediæ authoribus & incentoribus, quod nec difficile, B nec insolens fuit facere Romanis præsidibus: & ipsi etiam Pilato. Poterat differre judicium & deliberare: neq; præcipitare sententiam: dum scilicet liqueret causa ampliùs: vel potiùs dum conquiesceret, aut etiam consenesceret elangvesceretq; furor populi. Poterat & ipse ut hactenus ex parte fecerat suam in tutelam Christum recipere indemnemq; servare. Poterat etiam precibus uxoris hoc se tribuere interim affirmare. Poterat Christo à tot accusatoribus obruto, ab omnibus autem patronis destituto, ipse authoritate suâ defensorem attribuere: ac per hoc spatium plurium etiam dierum causæ vitæq; Christi largiri. Poterat Cæsaris incussum sibi metum à Iudæis in Iudæos ipsos retorquere, ac dicere; metuere se, ne quis vindex injustè occisi damnatiq; Christi existat, & suum nomen Cæsari deferat, evincatq; à se innoxium & utilem Reipublicæ hominem, inauditum, imò & justum cognitum, ac inventum, contra jura & leges, ob solos furentis plebis clamores, sinè ulla forma judiciorum servata, damnatum ad infame supplicium esse. Poterat afferre ponereq; legem Tyberii Cæsaris tunc feliciter rerum potientis, jubentem etiam damnati rei necem decimum ad diem differri: quæ lex, ante hoc Christi judicium, duodecim annis perlata fuerat à Tiberio. Poterat de-D niq; potestatem illam quam se habere nuperrimè Christo ipsi objectabat ad dimittendum, sicut & ad crucifigendum, in actum reducere, & Christum pro potestate

testate illâ, exigente innocentiâ Chri-
sti, nec non scelestâ invidiâ populi, u-
trâq; Pilato notâ dimittere. Ergo ni-
hil profuit Pilato manuum ablutio. *Iu-*
dex enim bonus & constans (ait Augusti- A
Serm: 118. de Temp. nus) *ne sanguinem innocentis addiceret, nec*
invidiæ cedere debuit, nec timori. Eam ob
[illegible] rem præclarè Sanctus Leo, *Non* (ait)
Serm: 8. de Pass. *purgant contaminatum animum manus lotæ:*
nec in aspersis aquâ digitis expiatur, quod fa-
mulante impiâ mente committitur. Excessit
quidem culpam Pilati facinus Iudæorum: qui
illum nomine Cæsaris territum, & invidiosis vo-
cibus increpatum ad effectum sui sceleris im-
pulerunt. Sed nec ipse evasit reatum, qui coö-
peratus seditiosis reliquit judicium proprium,
& in crimen transivit alienum. Frustra itaq;
Pilate lavisti manus tuas, frustra te in-
nocentem affirmas, quoniam juste hu-
jus, quem damnas sanguis, maculat ma-
nus tui cordis: facitq; te noxium, im-
perata mors ejus, quem fateri justum.

2. *Lavat Pilatus manus.* Lavamus & B
nos *quoties* operibus iniquis obtendimus
speciem excusationis; *quoties* in alios
culpam facti rejicimus, cujus ipsi con-
cessione, aut dissimulatione nutritores
sumus: *quoties* vitium verum fucato vir-
tutis nomine coloramus: *quoties* speci-
em quidem pietatis extrinsecus propo-
nimus, virtutem autem penitus abnega-
mus; *quoties* vim conscientiæ, detortâ
veritate in pravum, facimus; aut laxi-
tate periculosi dogmatis eludimus: *quo-*
ties authoritati vel potentium, vel mul-
torum obniti formidantes, seu veritatē
seu pietatem, seu justitiam æquitatem-
q; causæ quæsito qualicunq; colore de-
serimus: vel opprimimus. Scriptum C
Eccl: 7. 6. est autem *Noli quærere fieri judex, nisi va-*
leas virtute irrumpere iniquitates. Scriptum
Exod: 23. est etiam. *Non sequaris turbam ad facien-*
dum malum: nec in consilio plurium acquie-
scas, ut à vero devies. Lavit manus Saul,
quando Davidem extinguere manu ho-
stium volens, periculoso Philistæorum
bello specie dotis exposuit. *Non sit,* in-
1. Reg: 18. 17. quiens *manus mea super David:* cadat sci-
licet manibus Philistiim: Lavit manus
& ipse David: quando Uriam specie
2. Reg: 11. 8. honoris, ex castris advocatum, honora-
tumq; domum abire jussit, cibumq; Re-
gium sequi post eum mandavit. Lavit
manus Iudas Iscarioth; quando ad IE-
SUM, osculaturus, osculo tamen pro-
diturus, accessit: lavit etiā tunc; quan-
Io: 12. 5. do pretiosum ungventum à Magdalenâ D
super caput Christi effusum videns, pro
unguenti perditione, & pro egenis sci-
licet zelavit: re autem verâ suæ furaci-
tati illius unguenti pretium subtractum
doluit. Lavit manus & illa; quæ à Sa-
lomone describitur post patratum sce- Pro: 30. 20.
lus osculari manum, & tergere os suum
ac dicere; *Non sum operata malum.* O-
mnis hypocrita, omnis impostor, omnis
dolosus, omnis bilinguis, omnis du-
plici corde, omnis incedens fraudulen-
ter, hic est qui manus quidem suas lavat,
sed Christum damnat: id est, cor pec-
catis maculat, animam sceleribus sor-
didat, extrinsecùs tamen se immunem
à malo demonstrat.

3. *Lavat manus Pilatus.* Etiam hîc Pa-
triarcham pseudopoliticorum, vel uti
sese appellitare volunt, Staticæ Theolo-
giæ, veriùs Atheologiæ & Idolomaniæ
cultorum attendite. Lavat manus, bo-
nus scilicet sectæ hujus antesignanus,
innoxias populo ostendit, puras à san-
guine justi Christi pronuntiat, decretum
tamen mortis in Christum eundem pro-
fert, eumq; extremo supplicio afficit.
Ohe Pilate, quâ quæso id facis consci-
entiâ, quâ justitiâ? Nempe videndum
fuit providendumq; ne quid Respublica
detrimenti caperet: nequid in Provin-
ciâ turbarum detur: ne populo & prin-
cipibus in re tantilla, qualis est vita ho-
muncionis unius non satisfiat. *Pilatus*
ergo volens satisfacere populo: tradidit JE- Mar: 15. 15.
SUM voluntati eorum, ut crucifigeretur.
Ita IESUS victima Pseudopolitiæ fa-
ctus est: ita Poplicolatûs hostia ceci-
dit: ita DEus statûs, morte Christi
DEI-Hominis placatus & saginatus est.
O nunquam Pseudopolitiam aliter im-
piā, quam, dū in DEIcidio & Religionis
Divinæ cruore manus suas laverit, quod
Pilatus fecit, hoc facit omnis Pseudo-
politicus: cujus est prima pietas, in
DEum verum, esse audacter, sed ablutis
manibus, impium. Politia enim falsa
non est, nisì quando DEum, & ejus cul-
tum legemq;, statui, & privato bono
supponit. Privato inquam bono: nam
quod bonum isti publicum indigitant:
mentiuntur. etenim boni publici prima
præcipuaq; portio, est DEus, & cultus
ejus. quid enim potest esse bonum, &
maximé publicum, & publicè bonum,
si ab eo excluditur DEus, qui est utiq;
summum & omne bonum? Mētiuntur
ergo isti Statistæ, qui se bono publico
per DEI contemptum consulere affir-
mant. deponant fucum, aut interiora
sua ipsi, plena dolo, tantisper excuti-
ant; & videbunt, & fatebuntur priva-
tum esse, propriumq; commodum, pro
quo satagunt: illud verò re ipsâ & ve-

rū publicum esse bonum, quod tanquā malum, non tantùm avertunt, sed etiam evertunt. Sicut in præsenti videmus factum: nam Christum vivere, incolumemq; esse, bonum commune, commodumq; publicum fuit. Eum autem mori; tantùm ipsorum Pharisæorum invidiæ satiandæ, Pilati autem apud Iudæos, vel Cæsarem declinandæ, commodavit: quod non ignoravit Pilatus, qui sciebat, quòd per invidiam tradidissent eum: qui videbat, quòd Principes plebem concitarent, in Christum ad necem postulandum: qui detestabatur nihil se invenire causæ ad mortem in eo: qui pronunciabat, etiam cùm damnabat, eundem justum: his tamen non obstantibus, magis timuit insanientem irritare populum, quàm sanguinem fundere innoxium. pluris fecit Cæsaris gratiam, quàm officii sui justitiam, uno verbo; ut indulgeret privato, nocuit publico. Nam satisfecit furori privato, quod publicum malum est in Principe: nocuit publicè, & palàm innocenti: quod defendere ac prohibere, publicum bonum est: & incumbit potestatem habenti. Ita ergo, si verum fateri velint, apud Statistas semper exulat publicum, semper Divinum bonum: privatum verò quantumlibet os recondat, quantumlibet manus lavet, occupat utriusq; locum.

4. *Lavat manus Pilatus.* O si lavisset ita, prout dicitur per Prophetam! *Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum, quiescite agere perverse: discite benè facere: quærite judicium, subvenite oppresso, judicate pupillo, defendite viduam.* Tunc feliciter manus lavisses Pilate; si, quem innocentem videbas, & pronunciabas, non damnares: si à sanguine hominis, quem toti populo justum denarrabas, & à quo te innocentem esse velle testari studebas; tam pro potestatis officio, quàm pro uxoris tuæ testimonio, quàm conscientiæ tuæ judicio, abstineres. *Isa: 1.16.*

5. *Lavat manus Pilatus.* Mira certè perversitas humanæ mentis: IESUM publicè innocentem pronuntiabat, & simul tamen reum mortis, cruceq; dignum declarabat. Publicé innocentem inventum, publicè damnat ad Crucem: & lavat manus, & cruentat pectus: abluit aquâ digitos, maculat sanguine conscientiam: propinat populo innocentis vitam. quam eripit. O Pilate: non tu ostenderes, sed magis faceres, te innocentem: non rejiceres in populum, sed arceres à populo sanguinem justi, dares eâdem operâ & innocenti vitam, & populo innocentiam: tibi verò, & in conscientia integritatem, & in æquitate constantiam. Nunc autem factus es, & Dux sceleris & servus: dum & populo præis ad facinus, & ejusdem furenti sævitiæ infandum pabulum administras.

A

6. *Lavit manus Pilatus.* Ritu id quidem veteri tam Romanorum, quàm & Hebræorum; erat Hebræis lata lex, ut si cadaver hominis occisi fortè inventum esset, & de authore cædis non constaret, primores civitatis, in cujus vicinia cædes contigisset, vitulam mactarent: manusq; super eam aquâ lavantes dicerent. *Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc, neq; oculi viderunt. Propitius esto populo Israel, quem redemisti Domine.* Erat etiam mos Romanis *exorari in lustrationibus* (verba sunt Dionisii Halic: lib: 3.) *quas involuntariæ cædi præscripserunt leges.* Cui etiam mori consonat, alius priscus judicum mos. quo reum ad necem damnaturi, ut se non voluntate, odiove suo, in hominem adductos; sed ejus ipsius criminibus, boniq; publici servandi studio, & vi legum adactos capitis in eum sententiam ferre ostenderent; manus ad solem sublatas vertebant: sicq; à sanguine immunes sole teste probabant. Quæ mens etiam Pilati fuisse videtur; dum omnem populum testem habere voluit, quòd nolens & invitus morem populo gereret, dum Christum damnaret. *Deut: 21. 1.* *Deut 27.* *Diō: Halic:* *Clem: Rō l 2. Consti: Apo: c. 56. Basil: Ep: 79 apud Mallonium de stigm: c. 10 fol: 169.*

B

7. *Lavit Pilatus manus, antequam Christum damnaret.* Ita vel ad consceleratam Filii DEi cædem illotis manibus accedendum non fuit. Attendite quæso Sacerdotes Christi: vos qui corpus Dominicum & mysticum tractatis, & verum in sacrificio incruento mactatis, nec non in Sacramento tam vobis quàm populis ad sumendū porrigitis: Proh quàm lotis, quàm mundis, quàm puris manibus ad id muneris opus habetis! Ecce Christus, ne damnari quidem à judice non lotas manus habente sustinuit: quomodo à vobis, impuritate carnis, juxta & mentis sordentibus, in tremendis sacrosanctisq; altaribus ac mysteriis immolari, manducari, & tractari sustinebit? O quo non auro puriorem linguam, quo non cryst allò nitidiorem mentem, quâ non nive mundiorem manum, quâ non gemmâ pretiosiorem animam esse oportet, ad illā, Cherubinis, Seraphinisq; tremenda & in-

C

D

Naziaz. in Apologetico. accessa ministeria simul ac mysteria accessuram? Nazianzenus, quemlibet ad Divinissima hæc Sacrificia Sacramentaq; accessurum, eâ vult totius hominis puritate Sanctimoniaq; nitere, ut ejus A oculus ita res omnes assueverit intueri, ut inde animus ad earum creatoris laudem & admirationem traducatur: Aures Divinis solùm præceptis ac monitis pateant: Os, labia, lingua eo modo sint composita, ut é cœlis duntaxat Spiritum salutarem ac vitalem hauriant; occlusa quoq; ac decenter aperta soli præfixo sibi muneri deserviant: Lingua verò, quasi plectrum Spiritus Sancti, concentum harmoniamq; ad unius DEi gloriam efficiat: Pedes more cervorum comparati firmentur in petrâ; neq; aliud iter nôrint, nisi gratum DEo, & ipsius consentaneum voluntati. Omnia demum corporis membra, facta sint membra justitiæ, & quasi exutâ morta- B litate absorbeantur à vita. Damascenus verò, talem esse vult omnem tam Sacrificii quàm Sacramenti altaris participem, & maximé ministrum *Ardenti cupiditate ad eum adeamus, manibusq; in Crucis formam compositis, crucifixi Corpus suscipiamus, atq; & oculis, & labiis, & frontibus compositis Divini carbonis participes efficiamur: ut ignis desiderii in nobis insiti, assumptâ eâ, quæ ex carbone oritur inflammatione, peccata nostra exurat, ac pectora nostra collustret: demusq; operam, ut per Divini ignis participationem inardescamus, Diiq; efficiamur.* Et Damascenus quidem sic: brevius autem, sed pariter ignitè ac Divinè monet Bonaventura dicens. *Cùm fuerit totus alteratus & Divinus effectus, ita ut nihil videat nisi DEum, tunc accedat.* Ergo vel à Pilato discamus, ablutissimis manibus, hoc est purissimis mentibus, ad IESUM Cristum immolandum, æternoq; Patri, pro mundi necessitatibus, gratissimam hostiam offerendum, accedere. Pilatus illotis manibus decretum mortis in Christum proferre noluit: nos impurissimis manibus juxta, mentibusq;, in tantâ licet fidei luce, eundem Christum DEi Filium, Patri super altare immolamus. Et quid querar, leviora quidem, magna tamen emortuæ, & cadaver redolentis nostræ fidei argumenta: quòd nobis quidem niteant Palatia, sordeant autem altaria: quòd mensæ nostræ argento graventur, & primo natent vino, Templi autem calices centenario sordescant pulvere: & vinum illud, quod conficiendo sanguini Christi apparatur, vix ad fœces vini accedat: certè ejusmodi, quod eruditâ nostra gula, à mensis longissimè submoveat. Sed hæc quia deflere magis, quàm emendare licet, missa faciamus.

Damasc. 4. fidei c. 14.

8. *Lavit manus Pilatus* Id quidem existimo sanctiùs & sinceriùs in Spiritu factum, ab Æterno Christi IESU Patre: qui Christum Unigenitum consubstantialemq; sibi Filium, non ad furentis invidiaq; insanientis populi Iudaici clamores: sed ad totius humani generis, in extrema, omniaq; malorum genera irremediabiliter prolapsi miserabiles vociferationes; tanquam magnus medicus, magnum nactus infirmum, magnum quoq; appositurus medicamentû: lotis manibus suis, in aquâ miserationes simul ac justitiæ, *propter nimiam charitatem suam, quâ dilexit nos, tradidit in mortem,* pro peccatis totius mundi. Et innocens quidem est revera, Pater ille misericordiarum, à sanguine Iusti hujus Filii sui: verùmtamen ô mortales, vos videritis: ut sanguis ejus, sit super vos, & super filios vestros, ad redemptionem & salutem: non autem ad damnationem & mortem: alioqui *terræ Sodomorum in die judicii remissiùs erit, quàm vobis.* *ad Ephes. 5. v. 4.* *Matth. 10. 14.*

9. *Christus iturus ad mortem lavit pedes discipulorum,* Pilatus condemnaturus Christum, lavit manus suas coram populo. Multùm interest inter hypocrisim & virtutem. Viliores, humiliores, sordidiores sunt pedes alieni, quàm manus propriæ: illos ergo abluere difficiliùs, laboriosiùs, abjectiùs, solidiorisq; virtutis est, & omnis solida virtus, internâq; C operatio laborem comitem habet, simul & constantiam, & veritatem; at verò simulare speciem virtutis, & eam ad tempus propter oculos alienos assumere, sicut nullius laboris, ita & nullius valoris est.

10 *Lavit manus Pilatus.* O commmunem virtutum & consiliorum bonorum mollitiem, teporem, ac timiditatem! Quando maximè impii fervent & furunt contra causam Christi, & virtutis, & æquitatis, tunc justiores languent, metuunt, cunctantur, pro Christo, & virtute, & æquitate. Pro eo, quòd se murum *Eccl. 13. 5.* opponere debebant pro domo DEi, quod debebant irrumpere in iniquitatem: illi *Eccl. 7. 6.* mollia tractant, illi manus lavant, illi condescendendum malis temporibus fa- D bulantur. O veré mala sunt ista tempora: quando iniquitati licet etiam furere: virtuti autem, & causæ meliori, non est animus, ut audeat, non dico fremere, sed

re, sed vel mutire. Verè mala tẽpora, in quibus mala causa triumphat, & malitia vincit sapientiam, & in domo virtutis, ac æquitatis stabulatur nequitia cum iniquitate, & in Regno Catholico paucorum prævalet hæresis, nobis interim manus lavantibus: & nec unum pedem in resistendo obfirmantibus. Virtus, si virtus est, mala tempora ea non censet, in quibus masculi robustiq; sui pectoris indolem exercere potest. Exspectet nequitia pro se meliora tempora: zelus DEi, & amor justitiæ, defendat sua jura, utaturq; suis temporibus. Impugnatio causæ bonæ, optimum est tempus defensandæ causæ bonæ. Nam quando tandem tempus erit propugnandæ virtutis, si non est tempus oppugnandæ illius? Cùm non oppugnatur virtus, non indiget etiam propugnatione. Tunc & lavare & recondere licet manus. At dum hostis oppugnat æquitatem, justitiam, innocentiam, virtutem, Religionem, non est virtutis, & justitiæ, & Religionis proditor is, qui mala causat tempora, qui causam æquitatis deserit, qui lentas, timidas, proditoriasq; manus, putidis excusationum aquis abluit?

11. Solemnè est impiis, ut peccata commissuri, ea parva judicent, & facili negotio, levissimoq; piaculo, abolenda, adeò ut vix labore manuum aquâ lavandarum opus fore credant; artificiô diaboli idipsum agente; ut peccata admittenda minora semper, quàm sunt, esse persuadeat. Sed ô infelix stultitia, judicem attende DEum, qui æternas præparavit flammas, ulciscendis sceleribus. Quantum peccatum suum primi Parentes credidêre, cùm de ligno vetito gustare deliberabant? & tamen nullis satis vel hactenus diluviis ablui potest.

12. Potentum hujus sæculi proprium est: ut iniquitates suas, tanti vix faciant, quanti maculas fortuitas manuum suarum, quæ aquis ad abluendum vix opus habeant: at ô miseri nunquam au-
[...]: 6.7. distis, quia *Potentes potenter tormenta patientur*. & meritò potenter patientur; quia cùm sint tam potentes ad peccandum, ut vix ullum peccatum reputent sibi difficile & grave, justè etiam pœnas scelerum nullas reputare debent sibi graves.

PARAGRAPHVS CXXVIII.

Matt. 27. 24. *JESV sanguinem accipiunt Iudæi super se & super posteros suos.*

A

PRÆDICTIO.

Captabunt in animam justi & sanguinem innocentem condemnabunt. Psal. 93. 21.

STROMATA.

1. Quia hoc unicum desiderari videbatur ad decretũ contra Christum obtinendum à Pilato, ut crimen suppliciumq; mortis ejus, damnationisq; injustæ in Pilato non resideret, sed in populum mortis ejus sitientem, redundaret: acceptat amentissimus furore populus optionẽ conditionemq; istam: & respondens universus populus dixit Pilato. *Sanguis ejus super nos & super filios nostros.* Siquidem hoc unum moratur damnationem invisi capitis, ut cædes ejus penes nos sit: acceptamus conditionem: atq; ut tam culpa, quàm pœna sanguinis, IESU à te ô præses condemnandi, penes nos, penesq; nostros posteros omnes resideat, nobisq; per omnes ætates secuturas luenda incumbat, volumus. Hac infelici voce, hac plus quàm diabolica rabie, miserabiles Iudæi, hoc tandem apud DEum effecerunt, ut secundùm Danielis prædictionem adveniret eis ex tunc, inchoata & necdum finita, sed neq; ad mundi finem finienda consummatio, perseveretq; in finem *statuta desolatio*: cujus perseverantiæ ampliùs quàm mille sexcentos annos numeramus: quibus infelix ista progenies, sine Regno, sine Rege, sine templo, sine sacrificiis, sine Sacerdotio, sine urbe, sine Regione, sine sedibus, sine Republicâ propriâ, super universam terram, profuga, & vaga, habens in se signum Caim, odium scilicet & contemptum nationum omnium, infra conditionem servilem dejectior, omnibus non tantùm principibus, sed penè dixerim hominibus servit: perseverante in eâ, & persequente illos ubiq; sanguine Domini nostri IESU Christi. Quæ sola unaq; plus quàm evidentissima ratio convincere illam sufficeret, atq; ad deponendam aliquandò tandem obstinatam perfidiam, & ad Christi Domini, tanquam veri & in lege Patribus ejus ipsiq; promissi Messiæ fidem adducere.

Dan. 9. v. 27.

B C D

2. *Sanguis ejus super nos.* Hoc Iudæorum votum si meliore sensu, & saniore affectu prolatum fuisset ab Iudæis; quemadmodum & profertur ab ecclesiâ Christi, omnibusq; filiis ejus; omnino saluberrimum, & Christo gratissimum fuisset. Sicut in Ecclesia Christiana videmus. Sanguis enim Christi Dos est Ecclesiæ: pretium mundi, Sacrificium DEi, ablutio animarum, potus cordium, Sanctificatio justorum, emollitio obduratorum, lac in Christo parvulorum, solidus cibus perfectorum, clavis cœli, refrigerium purgatorii, extinctio inferni. Beatissima Christi Martyr, Agnes, Virgo Romana non dubitat gloriari sanguine Christi Sponsi sui genas suas ornatas esse. Usq; adeo scilicet optabile votum est, ut Domini nostri sanguis sit super nos & super filios nostros. O Domine *o Sponse sanguinum JESU* veniat quæso, veniat super me, & super omnes meos, quos in charitate tuâ diligo, & super omnes Ecclesiæ filios, & super omnes filios hominum, quos mihi sanguis tuus, melius quàm sanguis Adami fecit consanguineos; veniat inquam tuus iste pretiosus, & desiderabilis, & salutaris sanguis super omnes nos, qui nos lavet & mundet ab omnibus inquinamentis peccatorum nostrorum; & exhibeat tibi nos omnes *populum acceptabilem sine ruga & sine macula*, Non veniat super nos ita; sicut venit super infelices Iudæos: super quos dura & intolerabilis est ira sanguinis tui usq; in præsentem diem. Non veniat super nos in confusionem & condemnationem: quemadmodũ prædixisti super Iudæos *venturum omnem sanguinem justum, incipiendo à sanguine justi Abel.*

Tit:2. 14.
Eph: 5. 27.
Matt:23. 35.

3. *Sanguis ejus super nos.* Mira certè & vix post homines natos uspiam gentium audita, furentis invidiæ, malitiæq; ac odii rabies: ad cujus auditum arbitror non terram tantùm & cœlum, sed ipsum etiam infernum, ejusq; incolas dæmones cohorruisse: quis enim non exhorrescat ingentem integrumq; populum, ita impotenter, ita bestialiter, ita efferaté unius hominis, & quidem vulgò de innocentia, justitia, sanctitate, beneficentia in omnes noti, necem ac mortem injustam, crudelemq; sitire; ut pro ejus nece, pro ejus sanguinis profusione obtinendâ, offerat totum suum sanguinem & vitam: offerat insuper omnium filiorum posterorumq; suorum sanguinem quoq; ac vitam: ad pœnas calamitatesq; tanto sceleri & furori haud dubié pendendas. Hæc rabies, hic furor, hæc malitia, si omnes malitiæ, furoris, rabieiq; limites ac modos non excessit, si diabolicam nequitiam non evicit, si inferorum pœnis æternis major non est, si adhuc quò altius ire impietas possit, aliquid in improbitatis regno superest, equidem fateor, me, quid sit malitia, non satis animo consequi, intelligentiaq; capere. Iudæi certè hac unâ voce sua, æternum indixerunt Christo bellum, nunquamq; reconciliandos animos contestati sunt, non tantùm suos, sed etiam filiorum, posterorumq; suorum omnium, idq; non tantùm viventi Christo, verùm etiam mortuo, & nunquam (ut rebantur) ad vitam redituro: quo genere odii? quod quæso potest cogitari majus? Auget tamen immanitatem illius hoc: quòd nõn tantùm odisse velint Christũm, sed etiam pœnis, odiis, huic pendendis, se, suamq; posteritatem omnem in æternum addicant, quo pacto non tantùm se, & posteros suos omnes fecerunt Christicidii reos, sed etiam toties reos, quot haberent posteros, & præterea non tantùm toties pœnarum reos, verùm etiam per ipsasmet pœnas reos: ut scelus suum odiumq; in Christum, nõn tantùm castigaretur, sed etiam innovaretur suis pœnis. Imitati haud dubiè, si non etiam supergressi *Patrem suum* (ut vocabat Christus) *Diabolum*: qui ita odio flagrat DEi, ut ipsas suas, quas pendit pœnas odii DEi, convertat in incrementa sui in DEum odii. O quàm nimis verax fuit vates Iacob Patriarcha, tantò ante de filiis suis vaticinans. *Maledictus furor eorum, quia pertinax, & indignatio eorum, quia dura. Non veniat in consilium eorum anima mea.* Ioã:8.44. Gen: 49. 7. & 6.

4. *Sanguis ejus super nos.* Qui ad Ecclesiastica bona occupanda, ex eisq; corradendas opes, & vivendum ex eis lautè, honorificèq; aspirant, filiosve, ac nepotes, & aliam consanguineorum turbam, ad eadem obtinenda inducunt; hi plerumq; facto ipso & operè, esto non linguâ, neq; voce, hoc Iudaicum votum usurpant. Patrimonium enim crucifixi, & sanguinem IESU Christi, seu bona Ecclesiæ, per illum sanguinem quæsita, in sese & in suos, dum accipiunt, quid aliud dicunt quàm hoc; *Sanguis ejus super nos & super filios nostros?* O miseri, quàm præstaret propria & honoratâ paupertate, aut mediocritate vos esse contentos: & non per sangui-

nis Christi pretium ditescere, honorari, extolli. Id enim agere, est, Christi sanguinem malé tractare: est profanos in usus convertere: est ex Sacro non Sacrum, est ex Christi, mundanum A ac sæcularem facere. Itaq; sicut Iudæi, ut Christi profundere liceret sanguinẽ, eum super se, superq; filios suos, hoc est, ejus profusi culpam & pœnam in omnẽ posteritatem susceperunt: ita isti, ut Christi sanguinis pretium, ipsumq; adeò sanguinem profanos & sæculares in usus convertant, ejus usurpati culpâ simulq; pœnâ, se, suosq; commaculant: & obstringunt. & reverà omnis superior ætas Christiana hoc vidit: quotquot ex bonis Ecclesiæ unquam vel seipsos vel consanguineos suos ditari, honorari, magnificari voluerunt; eos in suis posteris ditatis, exaltatisq;, prorsus, sicut fluit cera à facie ignis, sic in primævam, vel etiam in majorem suam B mediocritatem, paupertatemq; defluxisse. Nostra certé Polonia, antiquitùs id genus illustres, ceream nobilitatem vocitare consueverat, quin & hodie pleræq; Polonæ familiæ hoc sibi honori magnopere ducunt: quod charitas sua, ex facultatibus opibusq; Ecclesiæ neq; nata, neq; adaucta sit. quemadmodum etiam alterâ ex parte, omni superiore, ac etiam hac nostrâ vidimus: & videmus, maximos viros & Ecclesiasticorum opum divites, in turbam nepotum, vel omnino nihil, vel nonnisi juxta pristinum suum statum ex patrimonio Christi derivâsse; quorum perillustribus exemplis, cùm oppositus abusus abundè satis juguletur: eum nobis hisce paucis indicâsse sufficit. C

5. Illi subditorum suorum nimium duri exactores: qui deglubunt pecus, non tondent: qui ita premunt ubera,
Prov: 30. 33. ut etiam eliciant sanguinem, quid aliud dicere possunt, aut debent; quàm sanguis ejus super nos & super filios nostros? Verè enim de sanguine suorum, etsi subditorum quoàd fortunam, attamen fratrum in Christo, quoàd communem naturam, & vivunt & superbiunt, & lasciviunt.

6. *Sanguis ejus super nos.* O utinam Christiani hoc ex vero dicamus: uti-
Hebr: 10. 29. nam scilicet pretiosum, & *non pollutum ducamus Christi sanguinem*: utinam eum præferamus, & supra nos, & supra filios, & supra omnia mundi hujus bona. Sed D heu quanti passim dicimus, si non verbo & linguâ, sed tamen opere & veritate: sanguis Christi infra nos, & infra filios nostros, & infra cupiditates nostras, & infra res creatas.

7. Quoties consanguinei & propinqui sese persequuntur; quoties sanguis sanguini, & quidem suo insidiatur; quoties hæreditatum causâ jura sanguinis violantur; & vel manifestis, vel occultis cædibus agitur; quid tunc quæso aliud dicitur? quàm hoc: *Sanguis ejus super nos & super filios nostros* insonatur?

8. *Sanguis ejus super nos.* Quid est, quòd Iudæi sanguinem Christi recipiunt, non tantùm super seipsos, sed etiam super omnem posteritatem suam, ejusq; pœnam sibimet ac suis imprecantur: cùm Pilatus ne in suâ quidem personâ eum residere volebat, sed se innocentem ab eo protestabatur? Quantùm capio: hoc est; quod Iudæorum in Christum peccatum esset illis irremissibiliter imputandum, gentibus autem erat remittendum, & per sanguinem Christi ad innocentiam gratiamq; ostium recludendum. Portant ergo Iudæi infelices sanguinis Christi usq; hodie pœnam, & pœnæ prorsus cruentam hæreditatem, dum propter effusionis ejus injustitiam urgentur per tot sæcula in damnationem æternam. Gentibus autem interea sanguis Christi factus est in emundationem ab omni inquinamento, in quo hi, qui ex gentibus fideles sunt *lavant stolas suas, & dealbant eas usq; ad innocentiam*, usq; ad justitiam, usq; ad vitæ æternæ hæreditatem. Apoc: 7. 14.

9. *Sanguis ejus super nos.* Post renatum à diluvio mundum, DEus Noëmo filiisq; ejus damnans omnia animantia in escam, non secùs ac olera virentia, adjecit excipientem clausulam, dicens (ex- Gen: 9. 4.
ceptò quòd carnem cum sanguine non comedetis, sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum.) Quasi innueret Dominus, sanguinem alicujus hominis comedere, aut bibere, esse proprium belluarum: DEo autem ita exosum, ut etiam in belluis factum id abominetur. Quid ergo mirum, si Filii sanguinem DEus de manu Iudæorum requirit usq; huc, quâdo sanguinem cujuslibet hominis, etiam de bestiarum manu requirat? Sed si belluæ sunt, qui hominis sanguinem fundunt, qui sanguinem Filii DEi tam cruentis manibus fundunt, tam avidis faucibus bibunt, nonne dæmonibus censendi sunt?

10. *Sanguis ejus super nos & super filios nostros.* Non potest, vel rarò certè potest, sanguis Christi uni soli esse vel proficu-

us vel nocivus. Si prodest, multis prodest. Si obest, pluribus obest. rarò enim quisquam Christi sanguine bene utitur solus, sed in plures utilitatem derivari necesse est: rarò etiam quisquam Christi sanguinem malè usurpat solus, sed in plures abusum illius ut derivet, oportet. Et sanguis quidem Christi sẽper publico bono natus est fundi, ac spargi: sed improbitas scelerata, id quod commune bonum est, transvertere in commune malum consvevit.

PARAGRAPHVS CXXIX.

Matt: 27. 62. Luc:23.24. *JESVS damnatur, & voluntati hostium traditur, ut crucifigatur.*

PRÆDICTIO.

Iob: 36.17. *Causa tua quasi impii judicata est: causam judiciumq; recipies.*

Isa: 53: 8. *De angustia & judicio sublatus est.*

Habacuc: 5. 3. *Videte prædam & injustitiam contra me? & factum est judicium, & contradictio potentior.*

Ibid: 4. *Impius prævalet, adversus justum. propterea egredietur judicium perversum:*

STROMATA.

1. D*Amnatur tandem JESUS, & voluntati hostium traditur implacabilium.* Esto ex omni alio capite justa fuisset Christi condemnatio: ex hoc tamen solo esset injustissima, si voluntati inimicorum traditus esset Christus. Nam quo unquam in judicio reus aliquis, capitalium inimicorum voluntati & arbitrio traditur? Vtiq; judex ex æquo pœnam assignat reo, quam exaggerare pro voluntate adversæ partis sit nefas. Sed cum IESU ne ista quidem species æquitatis servata est: verùm non secus, ac quomodo famelicis lupis, aut leonibus objicitur præda, ad discerpendum & devorandum; ita IESUS objectus est à Pilato voluntati Iudæorum. Ergo clamat IESUS per Prophetam. Videte prædam: videte quomodo projectus sum canibus multis in prædam: videte justitiam contra me exercitam, ab judice meo, qui me tradidit voluntati hostium meorum.

Habac. 1. 3.

2. *Damnatur JESUS & traditur voluntati hostium.* Non tantùm voluntati petenti & optanti, sed etiam voluntati appetenti & impotenti. Voluntati, inquam crudeli, atq; adeò ipsi crudelitati hostium, nullum enim aliud fas & majus fuit in Iudæorum voluntate, nisi invidiæ, ac odii, & crudelitatis contra Christum, quàm quantò melius cognoscebat Pilatus, tantò se iniquiorem in Christum probabat, dum eum voluntati eorum tradebat, in quo facto Pilatus, præter alia plura scelera in Christum commissa, commisit etiam contemptum Christi, usq; adeò enormem ac immanem, ut Christus hactenus contemptibili ùs tractatus non fuisse videatur, quàm in hac sui ad hostium voluntatem traditione. Per hoc enim Pilatus ostendit se Christum omnino nè tantilli quidem facere: cujus malis non dubitavit tumultum alioqui iniquissimum, & furorem crudelitatemq; exasperatissimam exsaturare. Nam si tantillam rationem ejus vel personæ, vel innocentiæ habuisset: certé non voluntati rabidorum hostium, sed pœnæ ab jure præscriptæ eum subjecisset, verùm quia Christum inter vilissima capita numeravit, ideò quibus illum, & quorum tormentis crudelitatibusq; objiceret, nè considerandum quidem judicavit.

3. *Damnatur JESUS.* & non est qui damnationis sententiæ contraveniat: ita desertus, ita oblivioni traditus, ita in contemptu omnium sepultus erat IESUS, ut qui vel appellaret, vel saltem non se neci ejus consentire affirmaret, inventus sit nullus. Susannâ damnatâ, & jam ad locum supplicii eductâ, repertus est Daniel juvenis, qui se contra omnis populi assensum negavit in necem ejus consentire, demumq; Susannam, & à morte, & à pejore morte, calumniâ, liberavit: pro te mi IESU intercessit nemo. Nemo se à tuo sanguine innocentem protestatus est, nemo reclamavit, innocentiam & merita tua in medium memoriamve adduxit nemo. Factum est *iniquum judicium tuum prævalens & contradictio potentior.* Ita Naboth justus (quod interpretatur homo fructificans) hæres *vineæ electæ* à Domino plantatæ: à maledictâ Iesabel (hoc est stercoris insulâ,) ab infelici & crudeli Synagogâ, calumniam passus, innocens damnatus est. Dan: 13. 46. 3. Reg: 21. 13. Hier: 2. 21.

4. *Damnatur JESUS.* Hic est mos, atq; hoc judicium mundi, IESUM damnare, Barabbam dimittere, rationibus humanis satisfacere, jus, fas, æquitatem, veritatem,

veritatem, cæco passu conculcare, surdâ aure præterire, violento decreto opprimere. O quàm usitatum est cadere causam Christi propter tumultuantes, nundinantes & simul ferocientes Iudæ- A os Pharisæosq;? Quàm sæpe causæ Christianorum deteriores sunt Iudaicis, idq; non merito suo sed munerum corruptionumq; suffragio? Piget pluribus hoc ulcus fodicare. Quàm sæpe melior potentiori causæ succumbit? quàm sæpe caro & sanguis efficacius movet judicem, quàm jura & firmamenta causarum? quàm sæpe plus effectui, quàm veritati & æquitati servitur? quàm sæpe es, vel non es amicus Cæsaris: deteriora faciunt judicia. quàm sæpe per prævia convivia cibo vinoq; sepultis, si non sensibus, certè mentibus decreta feruntur, & quandoq; prius inter conviviales mensas, quàm super judicum sellas.

B 5. *Damnatur JESUS.* Sunt qui meditantur Christum Dominum pronunciante Pilato sententiam, genibus flexis eam excepisse: libera sit cuiq; pietas sua, dum nihil in fidei decorum peccat. Tamen sive flexis genibus, sive stans erectus decretum mortis audiit Dominus: certum est erga Pilatum quidem exercuisse mansuetissimam patientiam, neq; hiatu oris contradixisse, ex alia tamen parte immensum indoluisse, ex tam enormi scelere, quale post orbem conditum patratum ab homine nullo fuit: ex malitia quoq; gentis suæ, quæ tum demum ruptis veluti repagulis, in nova & dira scelerum genera, hoc est in crudeles insolentesq; de suâ damnatione triumphos prorupit, C omnemq; hactenus exercitam contra se invidiæ rabiem, hoc auctario longè dirissimo cumulavit, ad quem populi sui casum, tangi dolore cordis intrinseco Christus necessariò debuit. Sed præter hæc certissimum est in illâ horâ Dominum IESUM mirifico quodam resignationis in paternam voluntatem, affectu, & motu, totum sese reposuisse atq; effudisse, sententiamq; mortis, per os Pilati, sed ex mente Patris æterni prolatam, totâ pectoris cordisq; sui capacitate acceptâsse, ad ejusq; realem quantocius executionem, sese penitus totum Patri Æterno obtulisse, & suum illud usitatum.
Matt. 26. 42. Fiat Pater mi voluntas tua: fiat ita mi Pater, quoniam sic placitum est ante te
Matt. 11. 26. usurpâsse. D & illicò ex tunc obedire Patri, usq; ad mortem, mortem crucis;
Ps. 18. 6. (non secùs ac exultat gigas ad currendam viam, totis obedientiæ passibus,) sestinâsse. Ideoq; in totâ Christi Passione judicio & morte nihil habent cum Pilato Iudæi, præter scelus suum, quorum furor & metus, dum suo incumbebant sceleri, famulabantur Salvatori: totū verò nostræ opus redemptionis est miseratio Patris Æterni, & obedientia Unigeniti.

6. *Damnatur JESUS & voluntati hostium traditur.* Omnibus hoc solenne est peccantibus: damnare IESUM, & voluntati suæ perversæ, Christoq; adversæ, ipsum tradere ad crucifigendum. Quasi enim Pilatus est, ratio atq; conscientia, IESUS est virtus, DEi lex, aut justitia. Iudaica, hostilis & ad necem crucemq; IESUM seu justitiam postulans rabies & invidia, est voluntas cupiditasq; propria. Cui malè serviens, timidè obsistens, improbè consentiens Pilatus, IESUM tradit toties, quoties in peccatum, in sensuum lenocinium, in impotens, ac infrunitum desiderium vel liberè consentit, vel etiam illud malitiosè perficit. Lavat quidem non rarò præviè manus suas Pilatus iste, fucum & palpum conscientiæ reclamanti & obnitenti faciens, frivolas causas, non causas obtexens, necessitatis, discretionis, æquitatis, iniqui temporis, metum mali gravioris, temporis hic & nunc ita exigentis, amici vel patroni vel sodalis id merentis, commodi id abundè compensantis, commodatis spe brevi adfuturæ, quâ præsens damnū sarciatur, deniq; coactionis, alienæ persuasionis, culpæ in alium vel alios rejectionis, ac à se remotionis. His similibusq; aquis excusationum lavat Pilatus iste (ratio nempe nostra debilis) manus suas, justificans consensum suum, & tamen IESUM tradit voluntati tot Iudæorum, imò tot dæmoniorum, quot cupiditatum & desideriorum divinæ legi inimicorum. O verè amicitia hujus Iacobi 4.
mundi inimica est DEo? verè qui vult esse amicus sæculi hujus, inimicus DEi constituitur? Verè amor proprius æmulus est DEi, & voluntas propria perversa, semper est Christicidii rea, semper IESUM ad Crucem postulat, ad Crucem rapit, ad crucem affigit, nec conquiescit, donec tandem, tandem in cruce occidit.

PARAGRAPHVS CXXX.

Matt:27.31 Mar:15.21. *JESVS ad Crucem ducendus vestibus suis induitur.*

FIGVRÆ.

1. Reg: 17. 39. *David deponit arma Saulis: & in proprio vestitu contra Goliam vadit.*

Levit: 6. 10. 11. *Vestietur tunicâ Sacerdos, tolletq; cineres, quos vorax ignis exussit, & ponens juxta altare spoliabitur prioribus vestimentis, indutusq; aliis efferet extra castra.*

Levit: 16.3. 4. *Tunicâ lineâ vestietur &c.*

3. Reg: 22. 30. *Rex Israël mutavit habitum suum & ingressus est bellum.*

STROMATA

1. HActenus à flagellatione suâ Christus chlamyde coccineâ, seu purpureâ indutus permanserat, at damnato eo finaliter, militibusq; demum tradito detrahitur ei chlamys prædicta: Mar: 15. 20. Matt:27. 31. induuntq; eum vestimentis suis: tum quia chlamys illa erat aliena, quàm restitui opus erat possessori: tum quia moris erat, uti & nunc est, ut reorum supplicio affectorum vestimenta cederent carnificibus: ut ergo vestibus Christi potiri possent, eum induerunt, tum deniq; quia hoc modo suis in vestibus usitatis conspici oportebat Christum, quo ad ignonimiæ suæ exaggerationem ex vestitu nosceretur. Detractane fuerit Domino hâc occasione corona spinea, non constat: sed sive fuerit, sive non fuerit, utrumq; ad exaggerandos dolores Christi fuit, nam si detracta non fuit, vestis ergo inconsutilis desuper contexta per totum, fuit, quæ non absq; injuriâ multiplici sacrosancti capitis induta Christo fuit: vix enim fieri potuit, ut tam circumspectè, barbari illi vestem per caput demitterent, quin aculeis coronæ spineæ eminentibus illa impediretur à descensu, quod an sine magno capitis spineo illo serto horrentis dolore fieri potuerit pronum est cogitare. Quodsi detracta fuit ad induendum, & induto iterum reposita; hic quoq; quanto, id cum doloris repetito incremento sit factum facilè est intelligere. Atq; persimilis huic conjectatio facienda est de vestium Christo ante ipsam crucifixionem detractione. Cum enim fere inter omnes constet Christum spinis coronatum, & nudum in Cruce pependisse: cogitandum relinquitur, quomodo vestis inconsutilis eidē denuo detracta, manente, an absente coronâ fuerit: & quantâ id cùm innovatione dolorum in Sacrosancto capite fieri debuerit.

A

2. In Levitico cum Sacerdos, erat sacrificium, pro delicto ex certâ scientiâ commisso oblaturus, debebat spoliari prioribus vestimentis, indutusq; aliis, efferre cineres hostiæ extra castra. Plenius verò hæc figura habetur alibi ubi DEus præcipit de festo expiationis universi populi mundationisq; ab omnibus peccatis suis: præcipit enim inter alia ut pontifex expians, non induatur veste pretiosâ, sed aliâ viliore, prout describitur tum ℣. 4 tum ℣. 32. Atq; hæc figura nunc à Christo Domino adimpletur, cum depositis vestimentis, & ornata regio induit viliorem, proceditq; ad sacrificium expiationis extra urbem, pro delictis totius generis humani perficiendum. Levit: 16. 30.

B

3. Dum Christus crucifigendus est, vestibus, ex quibus cognoscatur, usitatis induitur: aliis autem exuitur. Hunc planè morem imitantur ii omnes qui alios linguis suis, scilicet detractionibus, convitiis, censuris, scommatis, crucifigere volunt: quidquid est nobile, laude dignum, procul ei detrahitur, & tanquā alienum silentio involvitur; at verò quod vilius est, quod defectum redolet, quod infirmitatem, aut fragilitatem sonat, hoc in medium adducitur, hoc expenditur, hoc exaggeratur. Ita Saul cum Davidem hostili animo persequeretur, non eum vocabat nomine suo Davidem, non Goliæ victoriam commemoravit: non suum generum dixit, sed quod erat vilius in medium attulit. Filium Isai nominavit. 1. Reg: 20. 30.

C

4. Ad Crucem iturus Christus vestimenta sua induit, aliena deponit. Nempe alienus & peregrinus vestitus, non conducit ad crucem, proprius necessarius est. Vestimenta nostra, virtutes nostræ sunt, moresq; nostri: alienæ virtutes nos ferendæ cruci non facient idoneos: nostræ propriæ facient. Quisquis cruci ferendæ humeros supponit: virtutibus propriis, internis, veris, solidisq; imbutus, indutus, robustus sit: nam fucatæ, nam putatæ, nam in alienâ opinione, in apparentiâ, in arenâ fundatæ, hæ non possunt sustinere crucem

D

Christi. Ignis consumens est Crux Christi: *paleam, ligna, fœnum, stipulam,* si & feras comburit, & in pulverem cineremq; redigit, quem deinde *projicit ventus à* 1. Cor: 3. 12. Ps: 1. 4.

ventus à facie terræ. Lapis lydius explorator est Crux Christi: virtutem veram à fucatâ internoscit. Induerat David aliquando Saulis arma: sed cùm pertentaret, invenit se non posse sic incedere, multòq; minùs contra Goliam ad pugnam prodire: ergo ad baculum, & fundam, & lapillos suos reversus, triumphavit ex hoste: ita propriis vestibus indutus vicit: qui alienis armatus nè incedere quidem potuit. Ad crucem ergo, qui amplectendam & ferendam venit, virtutibus propriis, & intus, & in animo suo fundatis egregiè indutus sit: tunicâ quidem inconsutili charitatis, scissuram nullam cum DEo, nullam cum proximo habentis. deinde aliâ tunicâ jam divisionem quadripartitam patiente, hoc est virtutum quatuor cardinalium ornatum in se complectente.

PARAGRAPHVS CXXXI.

JESV ad Crucem damnati & ducendi mortis sententia publicatur.

STROMATA

1. DAmnato tandem, per Præsidis Pilati sententiam, Christo: cùm se præ gaudio Iudæi, ac præsertim primores non caperent: moras nullas nectentes, ne fortè aut pœnitudo Pilatum subiret, aut quid intercessionis pro Christo interveniret; aut Christus aliquâ arte sese supplicio imminenti eximeret, aut certè ante crucis mortem, præ debilitate fractarum, exhaustarumq; virium, exspiraret, dum festinant, & ad festinandum milites perurgent, dum vestitur vestimentis suis Dominus, dum Crux aptatur, afferturq;, dum foràs ex prætorio producitur vinctus, dum cætera apparantur necessaria crucifixioni, dum comitatus & præsidium cogitur, quòd adusq; supplicii locum deducat reum, affectoq; securitatis causâ assistat: hæc inquam dum properatur agunturq;, interea sententia mortis prout à Pilato concepta fuerat, per plura fortè celebriora urbis loca & fora, sed inprimis ante prætorium, præsente & audiente Christo, adstante confertissimâ multitudine, adgaudentibus furori suo primoribus Principibusq; Iudæorum, non absq; maximâ Domini innocentissimi infamiâ, injuriâ, contumeliâ, confusione: altâ præconis voce pronuntiata, & omnium auribus notitiæq; infusa est. Dubium nullum est fuisse hanc rem Domino sicut probrosissimam, ita & dolorosissimam, longè certè magis quàm cùm nuper, ex eminentiore loco iisdem Iudæis, flagellatus, & spinis coronatus, atq; variè illusus à Pilato fuerat præsentatus, & illâ voce: *Ecce Homo*, declaratus. Ioan. 19. 4. Tunc enim adhuc Christus damnatus non fuerat, tunc adhuc Pilatum faventem causæ suæ habebat; tunc adhuc Iudæi de causæ eventu metuebant: tunc adhuc Pilatus pro Christo liberando, proq; populo ad miserationem flectendo, pro innocentiâ Christi demõstrandâ, deniq; pro evincendo, quòd jam satis pœnarum luisset, si quas meruisset, laborabat. Erat proinde aliquantula in speciem saltem, Christo, & ejus amicis, ac notis consolatio & spes residua: at nunc ita in spectaculum datus, ita jam damnatus, jam denuntiatus, jam manibus carnificum traditus, jam suum ipse supplicium tenens manibus, aut gestans humeris, jam ad omnium notitiam tanquam reus, & convictus scelerũ, delatus, cùm omnium ob oculos staret, cùm omnium oculis, digitis, vocibus, convitiis, exprobrationibus plurimorum configeretur, confunderetur, lancinareturq;, cùm deniq; omnis spes abesset, omniaq; desperata essent: quantus necessario generosissimam illam Domini nostri indolem dolor & pudor occupabat! quanta confusio faciem illam admirabiliter amabilem simulq; summè miserabilem operiebat! hoc equidem in hominis nullius, præterquam in Christi solius cor animumq; arbitror ascendere posse. Formulas porrò decreti illius iniquissimi à variis varias afferri invenio: quarum complures, cùm Daniel Mallonius repræsentet, eas ab eodem depromptas lectori propono: eo maximè consilio ut pateat, quid Dominus noster IESUS pro nobis injuriarum probrorumq; sufferre dignatus sit. Omnibus autem decreti formulis, à Mallonio relatis propono quoad recensendi ordinem formulam, quæ maximè Hieremiæ Drexelio probatur, & est hujusmodi. Drexelio Chr: mor: c. 5. §. 2.

1. IESUM Nassarænum Regem Iudæorum crucifigi jubeo (Cur hanc formam potissimùm ille probet, dat rationem)

onem) Nam titulus crucis præferri solitus, cùm rei ducerentur, è sententiâ damnationis describebatur. atqui ista, & ille, hic exactè conveniunt) Iam sententiæ quas Mallonius recenset sunt hæ.

Daniel: Mall: ad c. 10 Paleoti de syndone.

2. Gens tua comprobavit te Regem: propterea præcipio te primùm flagellari, secundùm principum statuta: deinde in Cruce levari.

3. IESUM Nazarænum, qui contra decretum Imperatoris, Filium DEi & Regem se nominavit Iudæorum, jussimus extra civitatem duci & cruci affigi.

4. IESUM seducentem populum, blasphemantem DEum, dicentem se Christum Regem Iudæorum, esse cruci affigendum condemno & adjudico.

5. IESUM Nazarænum subversorem gentis, contemptorem Cæsaris, & falsum Messiam, (ut Majorum suæ gentis testimonio probatum est,) ducite ad cōmunis supplicii locum, & cum ludibrio Regiæ Majestatis in medio duorum latronum cruci affigite; I, lictor, expedi cruces.

6. IESU Nazaræne gens tua te accusavit, quòd volueris super usurpare Regnum Iudæorum in injuriam Imperatoris Romani: propter quod præcipio te flagellari primùm, secundùm principum nostrorum statuta, deinde in cruce levari, & ibi mori.

7. IESU Christe, gens tua & pontifices tui tradiderunt te mihi, dicentes quòd volueris usurpare Regnum Iudæorum, cùm non habeant Regem nisi Cæsarem. Et quia contra decretum Imperatorum Romanorum egisti; ideò judico te ad subeundam mortem in patibulo crucis hodie in monte Calvariæ: similiter adjudico morti tecum duos latrones Dismam & Gismam. Dismam ad dexteram, Gismam ad sinistram, te autem in medio.

8. Nos Pontius Pilatus Sacri Romani Imperii Præses, adjudicamus Christum reum mortis, eò quòd voluerit Regnum Iudæorum usurpare, ut multipliciter comprobatum est, testimonio Pontificum majorum civitatis Hierusalem. Et quia contra decretum Principum fecisti, volens te facere Regem, propterea judico te & sentio, primo elevari in Cruce, extra civitatem Hierusalem, in loco qui dicitur Golgotha, id est, Calvariæ, donec complete moriaris, per quam mortem Respublica Iudæorum salva fiet. Similiter tecum pariter, duos latrones crucifigi conjunctos in sceleribus suis, qui sunt Dismas & Gismas à dextris & à sinistris, tu verò tanquam Rex in medio ipsorum in cruce residens. Lata est sententia in Hierosolymis in loco, qui dicitur Lithostrotos

A Parasceve Paschæ horâ quasi sextâ.

9. IESUM Nazarænum abjudico vitæ, adjudico morti. Has formulas recenset Mallonius, de quibus quid sentiat apud eum videri potest. Ego meum hic judicium non interpono. Affero unam aliam formulam præterea, quam, ex nescio quo Sempronio recenset Barnabas Kæarneus.

Barnabas Kaarn: in Heliotropio c. 59. n. 5.

10. Nos Pilatus, & DEorum immortalium voluntate: & Romanorum Principum ac Senatus authoritate Præses Iudæorum Provinciæ constituti, cupientes provinciam fidei nostræ creditam malis vocare hominibus: quemadmodum & gravis Præsidis interest, omni vi, omniq; industriâ Romano imperio propagando, & paci perpetuæ

B servandæ consulere gestimus. Verùm quia in præsentiarum IESUM Nazarænum hominem seditiosum atq; seductorem populi invenimus, qui usq adeò in suâ temeritate confisus est, ut non sit veritus contra fas legesq; imperiales, Regnum sibi asciscere Iudæorum; eundem tanquam hominem factiosum, & bonorum vitæ ac pacis moribus insidiantem, ultimis suppliciis deputamus: ne vel ipse audeat tale aliquid posthac & cæteri sint ad invadenda imperia tardiores. Sed quia turpissimè degentes turpissimo sunt afficiendi supplicio, nefarium hunc hominem, quasi latronum, & factiosorum Principem crucis patibulo addicimus. Romanorum verò atq;

C Divi Cæsaris Imperium precamur; maneat semper & DEorum immortalium pietate & bonorum Principum æquitate servatum.

11. Concludit deinde Barnabas devotissimé ùt solet hunc in modum. O sententia post hominum memoriam impia, impudens, rigida? O insensate Iudex quis perstrinxit tibi oculos, ut à verâ justitiæ regula ad iniquitatem flectereris? bene aliquando cucurristi, sed ambitio mentis oculos occæcavit, ut Christi innocentiæ, quam toties ante deprædicasti, obliviscaris. Quid fecisti dulcissime JESU ut sic judicareris? quid commisisti innocens Agne DEi, ut tam viliter tractareris? quod scelus tu-

D um? quæ noxa tua? quæ causa mortis? quæ occasio damnationis? ego sum tui causa doloris, tuæ culpa occisionis, ego tuæ passionis livor, tui cruciatûs labor,

tuæ vitæ

tuæ vitæ meritum, tuæ vindictæ flagitium, hanc mea scelera merentur sententiam, in te innocentissime DEi Fili ab iniquo judice fulminatam Hæc. ille.

PARAGRAPHVS CXXXII.

Ioan:19.17. *JESVS bajulat sibi Crucem.*

FIGVRÆ.

Gen: 28. 1. & 32. 10. *Iacob Patriarcha in baculo transivit Iordanem jussu Parentum sponsam quæsiturus.*

Gen: 22. 6. *Isaac immolandus portat ligna sacrificii super se in montem.*

1. Reg: 17. 40. *David in fundâ & baculo pastorali & quinq; lapidibus vadit contra Goliam.*

Exod: 4. 2. *Moyses virgam manu tenens descendit in Ægyptum, educit populum, mare dividit, Ægyptios obruit.*

Iudic: 9. 48. *Abimelech expugnaturus Sichimitas arrepto arboris ramo, ait ad milites: Quod me videtis facere, facite.*

PROPHETIÆ.

Psal: 95. 10. *Dominus regnavit à ligno.*

Isaiæ 9. 6. *Factus est Principatus ejus super humerum ejus.*

Item c. 22. 22. *Dabo clavem David super humerum ejus, ipse claudet, & nemo aperiet.*

Item 53. 6. *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrûm.*

STROMATA.

1. Comparatis omnibus quæ erant supplicio necessaria, composito utcunq; per centuriones agmine, paratis tribus vinctis supplicio afficiendis, quorum Princeps JESUS noster, concurrente maximâ undiq; multitudine. Movet se tandem loco lugubris ac plané funebris pompa. Omnium oculos advertit in se IESUS bajulans sibi crucem: verè ait Augustinus. Grande spectaculum, sed si spectet impietas grande ludibrium: si pietas grande mysterium. *August: in Ioan: Tract: 117.* Si spectet impietas grande ignominiæ documentum, si pietas, grande fidei monimentum. Si spectet impietas, ridet Regem pro virgâ Regni, lignum sui portare supplicii. Si pietas, videt Regem bajulantem lignum, ad semetipsum figendum, quod fixurus etiam erat in frontibus Regum, in eo spernendus oculis impiorum, in quo erant gloriatura corda Sanctorum, secundùm illud. Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Do- *Gal: 6. 14.*
A mini nostri IESU Christi. Quibus ex Augustini verbis condiscimus, tum quibus oculis Iudaica impietas spectaverit; tum quibus Christiana devotio spectare debeat Christum bajulantem sibi Crucem.

2. Non erat quidem novum ut crucifigendi portarent crucem suam sive furcam. (nam crux, furca, patibulum, infame vel infelix lignum, arbor infelix idem sonant) ob quam rem etiam furciferi appellabantur. Hoc tamen non fecit, quò minùs ea crucis bajulatio esset Domino valde probrosa, adinventaq; ad exaggerationem malorum, quin & dolorum ejus; ut hoc etiam cognomen convitiis contumeliisq; Christi non
B deesset, quo furcifer eo patibularius diceretur, ac esset. Ea erat Christi Domini tunc temporis debilitas, ex tot superioribus molestiis contracta, ea virium exhaustio, eæ vulnerationes membrorum, contusionesq;, ut meritò hostes ejus potuerint debuerintq; eum à bajulatione crucis (quód & postea fecerunt, metu, ne ante tempus deficeret) liberare: verùm hoc eis tum crudelitas ipsorum non permisit, tum Iudæorum insolentia imperavit: tum etiam ardentissima nec unquam expleta Christi ad patiendum amplius ampliusq; prò nobis fames cóegit, tum deniq; mandavit specialis Christi erga Crucem amor, quem deinceps omnes veri imitatores
C sui ex cruce suâ sugerent atq; haurirent: quo & ipsi totis medullis cordium in amorem crucis semper insatiabiliterq; ferrentur: qualis fuit Petrus, Andreas, Paulus, omnesq; Apostoli ac omnes omnino Martyres & electi DEi, quorum fuit, est, erit semper ambitiosissimus amor erga crucem Christi, adeò, ut ista sint omnino inseparabilia, esse de numero piorum, de numero imitatorum Christi, & esse de numero amatorum crucis, nec sit verè ac plené Christianus qui non sit crucis amator, gestator, gustator, studiosus, ac famelicus.

3. *Bajulat Crucem JESUS.* Nunc verè dicetur ad omnes quotquot præordinati sunt ad vitam. Qui vult venire post *Lucæ 9. 23.*
D me abneget semetipsum & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me, hoc clamat Christus, & verbo, sed longè magìs facto, & in semetipso ostendit, quid sit illud, quod exigit ab omnibus suis.

Abneget semetipsum. Verè enim Christus, ut in totâ Passione, ita & in hac crucis bajulatione abnegavit totum se ipsum. Quidquid enim nunc apparet in specie Christi: horum nihil est Christus, & quidquid verè est Christus, horum nihil nunc apparet in tali specie Christi. Erat Christus DEus, & apparet inimicus & blasphemus in DEum, erat Homo. & non est ei species neq; decor. Erat innocens & apparet reus, convictus, damnatus. erat sapiens & apparet stultus. erat omnipotens & apparet infirmus, captivus, vinctus. erat amabilis & amor ipse, & apparet omnium odium, & peripsema. erat liberrimus & offerebatur, quia ipse volebat, & apparet coâctus, convictus, meritus, damnatus ad crucem esse, eamq; portare. erat totus gloria, totus dignitas, totus honor, totus majestas, & apparebat vir dolorum
Ps: 21. 7. sciens infirmitatem, vermis & non homo, opprobrium hominum, & abjectio plebis. Hoc est ô Christiani, hoc est ô imitatores amatoresq; IESU Christi: hoc inquam est abnegare semet ipsum, & tollere crucem suam. Hæc enim est: & in hoc uno posita est crux sua, quæ præcipitur portanda post Dominum: hac ratione abnegare semet ipsum, ut quis aliud sit per omnia, & aliud videatur, prædiceturq; per ora omnium, & per fora omnia.

4. *Bajulat Crucem JESUS.* Ergo jam vexilla Regis prodeunt, fulget crucis mysterium: quid agant Christi milites aliud, nisi ut convolent ad vexillum, coëant ad Imperatorem, respondeant vocati ad arma, ad prœlia, ad congressus cum hoste. Crux est in manibus IESU, nemo illam formidet, quod in eâ severum fuit, à Christo exhaustum est, & in crucis inimicos totum effusum vel conversum, quod autem remansit in cruce, totum est dulcedo, totum honor, totum utilitas, totum robur, totum pietas, totum salus, totum vita, totum beatitudo. Crux enim sicut in Iudæorum erat mente crudelis (ait S. Leo Serm: 11. de Passi:) ita est in crucifixi virtute mirabilis. Antequam tetigit hoc lignum JESUS, Crux, fuit crux, mors, probrum, stultitia, maledictum, sed ab hac ollâ mortem expulit Elisæus noster, farinulâ suâ, dulcoravit crucem contactu corporis sui, bajulatione suâ. Eam ob rem commodé dicit Evang: Ioan: bajulâsse crucem sibi. Nam nobis non crucem bajulavit, sed salutem. Bonus Dominus, ita partitus est. ut crucem, dolorem, ignominiam, bajularet sibi, salutem, pretium, gloriam, redemptionem nobis.

5. *Bajulat crucem JESUS.* Quousq; ergo vos molles & delicati concupiscentis, & portabitis mollitiem vestrâ & delicias. Hoc agere non est Christianum esse, sed Antichristianum, hoc agere est Christo contradicere, est Christo contrarium esse, est Christum oppugnare. Dictum ab illo recolite. Qui non est mecum contra me est, qui non est mecum ad Crucem, contra me est, qui oppugnat crucem, odit crucem, fugit crucem, sectatur mollitiem, amat delicias, ambit honores. Non habet Spiritum Christi, & ideò non est Christi, neq; ex ovibus Christi. Habet potiùs in se signum Antichristi, quod est esse inimi-
cum crucis Christi, quod qui faciunt, Philip: 3.
horum finis interitus, & gloria in confu- 19.
sione ipsorum.

6. *Bajulat crucem JESUS.* Haud dubié inclamans militibus sui sequacibus, illud quod Abimelech inclamavit suis,
cum accepto arboris ramo præivit exer- Iudic: 9.
citui suo ad certamen, dicens: *quod me* 48.
videtis facere, citò facite. Et revera fami- Matt. 16.
liarissima hæc fuit Christi adhortatio 24.
ad suos. *Tollat crucem suam. Qui non ba-* Lucæ 14.
julat crucem suam & non sequitur me, non est 27.
me dignus. Tollite jugum meum super vos. Matt: 11.
Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego 29.
feci, & vos similiter faciatis. Ioan: 13.

7. Noé Patriarcha comportat con- 15.
temptibile lignum, ad ædificationem
Arcæ, per quod salvæ fiant non tantùm Sap: 10.
paucæ animæ, sed omnino mundus u- 4.
niversus, porteturq; in hoc sui diluvio, 1. Petr: 3.
ne exundantibus peccatorum aquis o- 10.
bruatur.

8. *Bajulat Crucem JESUS.* Vide sis homo, ne forté illam, ad te, nè apud te constituturus portet? Nihil te beatiùs, si ita fecerit? Sed non faciet nisì tu admiseris, totoq; animi affectu eam exceperis collocaverisq; in medio cordis tanquam *lignum veræ vitæ in medio Paradysi*,
ex quo non tantùm in singulos menses, Apoc: 2.
sed etiam in singulas horas & momen- 7. & 22.
ta, imò quoties voles fructus vitales 2.
gratiæ & charitatis, virtutis & fervoris, profectûs, & perseverantiæ decerpere poteris. E contra: si aut ille te cum hoc tam salutari onere prætericrit, aut tu per stultitiam, mollitiemvé animi repuleris illud, multũ tibi ad maledictionẽ addi poterit. quoniam quisquis expers
crucis Christi est, quisquis non habet Ezech: 9.
salutare signum Thau, hunc necesse est 4. & 6.

deleri de

deleri de libro vitæ, & deleri de populo DEi. Ergo ultro occurre Christo crucem portanti, ultro te offer ad eam recipiendam & in medio cordis collocandam. Vix quidquam obsequii gratius A Christo potest in hac vita præstari, quàm quòd cruce onustus recipiatur, & detur ei locus: sicut nihil Christo tam ingratum, & ad bilem justam ciendam idoneum, quàm Christi crucem cum Christo respuere, atq; à se excludere. Excludit, qui murmurat, qui pusillanimis efficitur, in dolore, in humiliatione, in contemptu, in defectu, in adversitate, in necessitate, in tentatione, in admonitione, in correptione. Qui in istis talibus benedicit & gratias agit, iste Christum cum cruce suscepit, & susceptum condignè

Lucæ 10. 42. tractavit; optimam partem elegit & obtinuit, quæ non auferetur ab eo, in hac vita. Vix enim fieri potest ut quis excidat à Christi gratiâ, cui crux Christi B est benedictionis materia.

9. *Bajulat Crucem* JESUS. Non quam

1.Petr:2. 22. ipse meruerat, nullam enim meruit. Etenim *peccatum non fecit*, & nemo potest

Ioan: 8. 46. illum *arguere de peccato proprio*, sed quam nos nobis struximus & fiximus & cujus omnes furciferi futuri eramus: quam Pater cœlestis nostri misertus imposuit, & ferendam dedit unigenito suo, ponens in eo iniquitates omnium nostrûm, & propter nostra scelera percutiens, & in infirmitate nostra conterens eum. O quantis crucibus abundâsset mundus, nisi hanc ferendo suam, aut potiùs nostram plerasq; extirpâsset, omnes dulcorâsset bajulatione suâ Christus.

10. Ante quinq; dies Hierosolymæ hæc eadem ramos olivarum cedendo de C arboribus Christo sternebat in via: hodie horridam crucis trabem manibus & humeris Christi imponit: ista scilicet est humanorum favorum, constantia, hæc fides animorum. O quæ disparitas! trabis & rami, crucis & olivæ? tamnè citò ramus adolevit in trabem? tamnè insperatâ metamorphosi oliva transiit in crucem? ita, ita modicæ mundi vitæq; hujus consolationes in enormes subitò commutantur afflictiones, & prò gutta olei subitò fons manat amaritudinis. Ac veluti brevis quædam maris malacia ærumnosissimam tempestatem navigantibus portendit, ita exigua vitæ hujus consolatio, non tantùm omen, sed etiam semen est initiumq; subsecu- D tarum maximarum calamitatum. Et quemadmodum in matutino accelerata serenitas imminentes præcedit & adducit imbres tempestatesq;: sic prodroma felicitas aliquanta: pedissequam habet multiplicem, & prægnantem adversitatem.

11. *Bajulat crucem* JESUS. Tanquam David gladium Goliæ à se occisi, qui gladius cum abjectus & involutus jaceret, eum ille tunc indigus armorum accepit dicens. *Non est huic alter similis: da mihi eum.* 1.Reg:21. 9. Quid est enim aliud crux, quàm Goliæ Philistæi, hoc est diaboli, & Iudaicæ invidiæ, nequitiæq; gladius, quo diabolus cum administris suis Iudæis omnem Christi gloriam, & honorem, & vitam exscindere dum parabat: suo ipse isto gladio victus, expugnatus, confossusq; est. Nec facilè instrumentum diaboli aliud ad ipsummet diabolum debellandum à Christo, quin & à Christiano inveniri poterit commodius, quàm est crux. Opportunè ergo datur nunc Christo in manus crux, perinde ac si Goliath gladium suum in necem suam porrigeret. Quo enim instrumento maximè formidabilis fuit diabolus generi humano & DEi populo, hoc in manus Christi tradito, ipse diabolus ita vincitur, terretur, fugaturq;, ut ab umbrâ, à signo, à nomine crucis phalanges dæmonum in tartara præcipites ruant. Tantum contulit cruci quòd in manibus fuerit Christi. Quòcirca nemo servus Christi formidet, aut horreat crucem Christi. imò verò arripiat eam, & tanquam gladio illâ succingatur, & fiet diabolo terribilis.

12. *Bajulat crucem* JESUS. O exules Paradysi, extorres cœli, peregrini à Patria procul, festinate redire, festinate ad portas æternales: jam enim clavis portarum cœlestium est in manu Regis ac Domini, Patris atq; fratris, Imperatoris atq; Ductoris nostri IESU Christi. Crux ista quam bajulat clavis est cœli, quâ Christus aperit ostia universis intrare volentibus, & nemo claudit cui ille aperit. Ergo ad Patriam ad Patriam: quandoquidem clavis venit in nostri Ducis manum & potestatem. Olim quod homines terrenis inhærerent bonis ac sedibus: quod amarent longitudinem dierum, quod beatum dicerent populum cui sunt boves & oves: & promptuaria eructantia, quod amara esset memoria mortis omni pacem habenti in substantiâ suâ: non hoc mirum fuit: clauso enim cœlo, & aditu omni accessuq; impedito, quidni homines ædificarent, & nidificarent super terram: at nunc quando clavis cœli venit in ma-

nit in manus Christi DEi nostri: ut quid terrena sapitis & concupiscitis ô homines Christiani? respicite & levate capita vestra, & assummite altiora desideria, quoniam appropinquavit Regnum DEi & Redemptio nostra, & jam
Apoc.21. 25. in proximo est, ut aperiantur omnes portæ cœli, quæ deinceps neq; die neq; nocte claudentur. Imò amplius aliquid ostendo: datâ clave in manus Christi, data est simul omnibus nobis cum Christo: dummodo non pigeat tollere in manus hanc clavem crucis: & cum eâ
Act:7.55. ad portas usq; ipsas accedere. *Non piguit Stephanum* hanc crucis clavem gestare: & vix intendit oculos in cœlum: & ecce statim vidit invenitq; cœlos apertos sibi: quos & statim introivit: & post ipsum sequuntur ingrediunturq; omnes animæ justæ, quibus crucem por-
Act:5.41. tare post IESUM grave non est. *quibus lapides* torrentis dulces sunt: *quibus* B *gaudium est pro nomine JESU* contumeliam pati. Pari ratione cum ex Saulo persecutore fieret Paulus prædicator: statim data est illi in manus hæc clavis cœli nimirum crux Christi portanda: Etenim ostensum est illi jam tunc,
Act:9.16. *quanta oporteat eum pro nomine Christi JESU pati*, & ita de omnibus omnino Christi servis sentiendum est, quòd clavem cœli, id est, crucem Christi in manibus habeant. *Etenim omnes*
2 Tim: 3. 12. *qui piè vivere volunt in Christo JESU persecutionem patientur*: id est clavem cœli in manibus & potestate suâ habebunt.

13. *Bajulat crucem JESUS* Ergo nunc
Act: 1. 6. forsan oportunè quærerent discipuli ex C eo. *Domine si in tempore hoc restitues Regnum Israël*. Revera enim hoc est signum, imò hoc instrumentum, & omnis apparatus restituendi Regni Divini, per crucem enim reparati sunt cæli & ruinæ illius, restaurata & ædificata Ecclesia universa, & redempti omnes captivi, reducti omnes exules, sanati omnes infirmi, suscitati omnes mortui,
Gen: 7. 1. Act: 1. 6. debellati omnes inimici tam DEi, quàm nostri. Ac quemadmodum per ligneam arcam in diebus Noë restitutus est instauratusq; mundus; ita in his diebus per contemptibile crucis lignum à Christo restituitur Regnum Israël DEum videntis & confitentis. Et potest etiam hodie Christus crucem bajulans dicere
Matt: 28 18. discipulis suis. *Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terrà*, quoniam crux hæc nihil est aliud quàm Christi principatus, nihil aliud, quàm potestas cœli & terræ.

14. *Bajulat JESUS crucem*. Perinde ut olim Isäac, lignorum, super quæ immolandus erat, portabat fascem. Nec Gen: 22. 6. A mirum jam tunc enim in Isäaco consecrabatur sacris hostiâ mysteriis, & commendabatur futura. Quæ pietatis hostia pii ante mysterii vectura est. Ligna Isäac sibi vexit, Christus sibi patibulum crucis portavit. Abraham comitabatur filium, Pater Christum: nec Isäac solus, nec IESUS solus. Ambros.

15. *Bajulat crucem JESUS*. Tanquam Pastor bonus pastorale suum, pedum, ac insigne præfert, præiturus ovibus suis, ad læta pascua, ut ingrediantur & egrediantur oves, pascuaq; inveniant, & vitam non solùm habeant, sed etiam abundantiùs habeant. Ite jam, ite oves Ioa: 10 9.
suæ, ite post Pastorem vestrum, ite securæ: Bonus est Pastor, armatus est: Ibi 10.
bonus ad pascendum, armatus ad defendendum, bonus vobis, armatus contra lupos pro vobis: ergo sequimini ducentem, ite post præeuntē quocunq; ierit, malè enim esse non potest quòcunq; duxerit.

16. *Bajulat crucem JESUS*. Nimirum Aug: Tr.
ipsam crucem suam suo gestans humero 117. in
commendabat, & lucernæ arsuræ, quæ Ioan.
sub modio ponenda non erat, candelabrum ferebat. Crux ergo candelabrū, Lucerna Christus ipse, portat ergo lucerna candelabrum suum usq; dum ipsa Matt: 5.
paulò post appendatur super ipsum: 15.
ut luceat omnibus tam qui in domo, Eph: 2.17.
quàm qui extra domum sunt, & his qui longè, & his qui prope.

17. *Bajulat crucem JESUS*. Venit in mentem mirari, at simul quærere; cur Dominus nunc post antegressas priùs tot tantasq; calamitates & passiones crucem bajulandam assumat, & non eam ab initio statim, dum robustior & integris viribus membrisq; esset, assumpserit. Hujus ordinis illa congruentia occurrit. Quod Dominus hac viâ voluerit sese Passionibus istis præviis armare roborareq; saginare atq; saturare: ut esset par & ferendo oneri crucis, & etiam præponderando. Quia enim in cruce sciebat positas esse totius mundi iniquitates: iis autem immensum & incomprehensibile sciebat pondus inesse: propterea antequam vel tam ponderosam gravatamq; crucem super humeros D tolleret, vel cùm eadem ita onustâ in contentionem de ponderis magnitudine veniret: placuit illi (ut dixi) pri- Isa: 53. 3.
ùs opprobriis saturari, patientiâ saginari, pœ-

nari, pœnis satiari, virum ac Regem dolorum fieri: ut ita his omnibus partim validior robustiorq; partim onustior ponderosiorq; factus, par esset cruci tum portandæ, tum præponderandæ. A Quantum pondus insit non dico omnibus totius mundi peccatis, sed vel unico actui peccati: satis hoc Dominus ostendit in illâ descriptione casus diaboli: videbam inquit *sathanam tanquam fulgur cadentem de cœlo*: quæ quæso ista vis impellens aut trahens deorsum, tam præcipiti & fulgureo impetu? utiq; nulla vis fuit præter immane peccati pondus, quod Angelos de cœlo in infernum in puncto descendere delabi, decidere fecit. Quod etiam expressum voluit Apostolus cum dixit: *Rudentibus inferni detractos esse dæmones in tartara.* Nec dispar pondus in Adæ peccato, cui unico sustinendo tota natura humana impar fuit: nec omnino sola B humana, sed omnis omnino visibilis natura illi resistere nequivit: sed & ipsa casu uno primi hominis est contrita, & perturbata. Si ergo duorum peccatorum tantum est pondus! quantum omnium peccatorum? quæ à tot hominibus patrata sunt usq; ad finem mundi ab initio? tanto ergo ponderi & supportando, & præponderando in redemptionis nostræ valore, meritorumq; suorum pretio Christus Dominus par ut esset, tot illas passiones ante subiit, antequam cruci humeros subjecit.

Lucæ 10. 18.

2. Petr. 2. 4.

18. *Bajulat crucem* JESUS. Brevi ab ipsa bajulandus: vult nimirum eam demereri sibi: vult illi jam tunc rependere vicem, impertit illi ad se sustinendum virtutem: & emollit ejus rigorem, ut servis ejus non sit intollerabilis, aliàs enim quis eam ferre potuisset, aut voluisset, nisi JESUS eam emollivisset? C

PARAGRAPHUS CXXXIII.

JESVS bajulat crucem extra civitatem in Calvariæ montem.

FIGURÆ.

Gen. 4. 8. *Dixitq; Cain ad Abel fratrem suum. Egrediamur foras. Cumq; essent in agro consurrexit Cain adversus fratrem suum Abel & interfecit eum.*

Et alibi aliæ hostiæ jubentur à Domino extra castra portari. Levit. 16. 27.

Samson portas urbis hostium Philistinorum exportans usq; in montis verticem super humeros. Iudic. 16. 3.

PROPHETIÆ.

Sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum. Isa. 53. 7.

Et ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam: & non cognovi, quia cogitaverunt super me consilia dicentes: Mittamus lignum in panem ejus, & eradamus eum de terrà viventium, & nomen ejus non memoretur amplius. Hier. 11. 19.

STROMATA

1. NOn tantùm data est crux sua Domino nostro portanda: sed etiam portavit eam de facto, si non usq; ad ipsum crucifixionis locum in montem Calvariæ attamen aliquanto spatio extra urbem usq;, donec vel imponeretur Simoni pro eo portanda, vel certè cum eo simul bajulanda, de quo inferiùs videndum. Extra civitatem porro voluit Dominus crucifigi, & cum suâ cruce progredi, non tantùm, quia cum maleficis tanquam maleficus in loco suppliciis maleficorum destinato occidendus de more esset, sed etiam ut per hunc egressum suum ex civitate cum cruce foras in montem, demonstraret fructum efficaciamq; Passionis suæ, & trophæum victoriosæ crucis suæ, nequaquam intra septa & muros unius civitatis, neq; intra unius populi tantum angustias arctandum esse, verum in omnes omnino populos & nationes diffundendum propterea; omnibus gentibus accessum ad sese aptandum & dandum fuisse: propter quod Isaias hortabatur pridem Ierosolymam, ut dilataret tentoria sua ut longos faceret funiculos tabernaculorum suorum, ut scilicet non sola putaret se habituram Christum, sed dandum esse omnibus gentibus ad Christum per fidem accedentibus locum. Hoc quàm breviter tam eleganter expressit S. Leo Serm: 9. Passi: ut Crux Christi, non templi esset ara, sed mundi.

2. Extra urbem etiam voluit Dominus crucem suam ferre, ut ostenderet, D imò re ipsâ faceret, propter ingratitudinem populi Iudaici transferre se, & efferre gloriam crucis suæ foras, & quæsiturum imitatores, amatores, adoratores, baju-

res, bajulatores crucis suæ foris. Unde etiam (ut supra tetigi, & infra adhuc repetam) post egressum Domini, extra portam urbis cum cruce statim Cyrenæum Symonem, qui fuit ex gentilibus admisit ad consortium bajulandæ post se crucis suæ. Impletumq; est jam tunc illud Dominicum dictum ad Iudæos. *Ideo auferetur à vobis Regnum DEi, & dabitur genti facienti fructus ejus.* Matt:21. 43.

3. *Cum cruce in montem evadit Christus.* Tum, ut ostenderet se non tantùm non erubescere, aut non abominari crucem suam, sed etiam cum illa se spectandum dare velle omnibus omnium hominum oculis: tum etiam ut doceret quod consortium crucis suæ habere volentibus, simul etiam ad montem excelsæ generosæq; perfectionis in omni virtute connitendum esse. vix enim possunt absq; se consistere hæc duo, crux absq; perfectionis monte, & mons perfectionis absq; cruce, seu crucis bajulatione, imò verò, & crux est bajulanda, & mons ascensu superandus, & tum demum crux etiam inscendenda, eiq; immoriendum.

4. Audiamus Paulum de hoc egressu Christi extra civitatem cum cruce disputantem, & observantem in hunc modum. Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra castra. Propter quod & IESUS ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum extra castra, improperium ejus portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus. Hæc Paulus.

5. Vltimum hoc est iter Domini IESU quod peragit tam in Passione suâ, quàm in vita hac mortali. Licet verò advertere Dominum nostrum in suâ Passione septem itinera fecisse, quæ prædicta videntur in Iob: cap. 5. 19. In sex tribulationibus liberabit te: & in septimâ non tanget te malum. Sex viæ Domino nostro fuêre tribulationum & dolorum plenæ videlicet. 1. Ab horto ad Annam. 2. Ab hoc ad Caipham. 3. A Caipha ad Pilatum. 4. A Pilato ad Herodem. 5. Ab Herode rursus ad Pilatum. 6. A Pilato demum ad Calvariæ montem cum cruce. Remanet 7. Iter quod Dominus secundùm animam peregit descendens ad inferos, in quo itinere nullum malum tetigit Dominum: descendit enim tanquam Rex & Dominus & victor cum potestate, non captivandus, sed captivos liberaturus, & tyrannicas tenebrarum potestates captivaturus. Possunt etiam istæ sex priores viæ Christi respondere sex diebus operum divinorum, in conditione mundi, ad quod servit illud quod in scriptura opera DEi ad extra vocentur viæ. ut Proverb: 8. 22. *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret.* Septima autem via Christi potest respondere diei septimæ, in quâ restaurato mundo consummatoq; opere requievit. Aliter cóputando recensentur viæ Domini nostri in Passione omnino septem omnes dolorosæ & acerbæ. 1. A cænaculo ad orationis locum: in quâ viâ passus est Dominus dolorem suum illis verbis. *Tristis est anima mea usq; ad mortem:* constabatq; hæc via passibus 1500. 2. Via: ab orationis loco seu oliveti monte ad Annam quando captus Dominus ductus est totidem aliis fere passibus. 1500. 3. Via: ab Anna ad Caipham fuit & habuit passus 330. 4. Via: à Caipha ad prætorium seu domum Pilati, quæ continebat passus 1000. 5. Via: à Pilato ad Herodem habens 350. passus. 6. Via: ab Herode ad Pilatum totidem passuum 350. 7. Via: à Pilato ad Calvarium montem quæ numerat passus 1321. Omnes viæ recensitæ constant passibus 6351. utiq; satis ad molestiam Domini nostri, inediâ, vigiliâ, sudore sanguineo, tristitiâ, oratione, vinculis, verberibus, flagellationibus, spineâ coronâ, calumniis, contumeliis, clamoribus, ludibriis, innumerisq; aliis molestiis afflictissimi, augendam.

Prover: 8. 22. Mar: 14. 34. Matt: 26. 38.

6. *Incedit Christus cum cruce versus Calvariam.* Tota Christi Domini Passio processionibus (de quibus proximè) interpolatur: hæc præsens omnium est longissima, tam tempore, quàm spatio; omnium est gravissima & molestissima, tum ob debilitationem Christi jam plenam, tum ob grandé crucis pondus, tum ob vulnera corporis, quæ cruce non tantùm premebantur, sed etiam dilatabantur; tum ob circumstantias multiplices aggravantes, asperæ & in altum surgentis viæ, clamantium inconditissimè omnis generis hominum, opprobrantium, insultantium, exultantium, inquirentium, narrantium, propellentium, trahentium, percutientium, quorundam etiam complorantium ac miserantium, latronum duorum comitantium, carnificum seu militum aliorumq; hostium crudeliter ac duré tractantium, sordidè ac spurcé cognominantium,

quæ omnes

quæ omnes aliæq; similes circumstantiæ, sine dubio innocentissimo, sanctissimo, sapientissimo, ac dignissimo Domino in immensum molestiorem hanc præsentem processionem reddebant. Isaac quidem adolescens octodecim circiter annorum, ibat fasce lignorum onustus, immolandus super eum, sed neq; ille id futurum interea sciebat, & Patrem comitem cum igne & gladio habebat, & servos domesticos asellumq; in solatium levamenq; socios habuit: nulli clamores, nulla vulnera, nulla probra, nullæ injuriæ, dolores, carnifices nulli: pacatè omnia peragebantur. Mater Sara omnium inscia securè domi manebat: at in Christi processione omnia opposita, ut consideranti patet, adeò ut hoc etiam oppositum sit: quod ibi solus Abraham iverit, dolore, immolandi filii unici, animosè licet, attamen saucius: hic verò solus Pater Æternus unigenitum suum IESUM comitetur, nihil omnino mœrens, nihilq; durum sentiens; imò vero de gloriâ suâ, de triumpho filii, de redemptione humani generis, de peccati deletione, de mortis & Dæmonis victoriâ, tam lætus, quàm certus.

Gen: 22. 6.

Zacharię 3. 3. 7. Advertere præterea licet in hac processione procedentem Sacerdotem magnum IESUM: vestibus sordidis indutum, ritu supplicantis, & simul sacrificaturi. Crucem bajulantem fune de collo tanquam stolâ pendente, aliis etiam vinculis manipulum repræsentantibus. Crux altare futura est, hostia, caro, & sanguis ipsius cruentè mactanda.

8. Etiam in hoc Christi cum cruce versus Calvariam processu videtur mihi repræsentari assultus quidam militaris ac bellicus, quo Christus Dominus simul Dux, simulq; miles cruce tanquam omni armorum, tormentorumq;, & signorum bellicorum genere armatus, diabolum, mortem, peccatum, in monte Calvario, tanquam in castris vel in fortalitio consistentes repugnareq;, imò & oppugnare, per extrema tormenta, per clavos, per linguas, per insultantia ora Iudæorum, militum, latronum, paratos aggreditur, & per scalas crucis in munitiones evadit, trophæum crucis vexillumq;, super inimicorum muros erectum statuit: & fugientes hostes, ad usq; mortem, ad sepulturam, ad ipsum deniq; infernum persequitur, spoliat, diripitq; vasa eorum & aufert. *Matt: 12. 29.*

9. *Incedit Christus cum cruce Calvariam versus.* Adeste Christiani, adeste milites, socii, imitatores Christi. Christus passus est. Christus portavit crucem pro nobis: vobis relinquens exemplū, ut sequamini vestigia ejus. Ad quid, dicet quispiam: hæc vestigiorum consecutio? ad quid exemplum relictum? an non sufficit satisfacere Christum pro nostris, nec pro nostris tantùm, sed etiam pro totius mundi peccatis? sufficit & amplè copiosèq; sufficit: quia *Copiosa apud DEum redemptio*: sed tamen & te ô Christiane imitatorem suum fecit, tibiq; exemplum relinquens, te in sequutionem vestigiorum suorum suffecit. Audi Paulum de se profitentem, tibi autem præcipientem: adimpleo ea quæ desunt Passionum Christi in corpore meo. Quod deerat Passionum Christi, ut Paulus necesse haberet adimplere in corpore suo? hoc deerat, ut crucem quoq; suam animosè post Christum ferret, hoc deerat ut Christo configeretur cruci, hoc deerat ut stigmata Domini JESU in corpore suo portaret. Hoc & tibi deest Christiane, tibi miles, tibi socie, tibi imitator Christi IESU. hoc ergo adimple. Vide Iobum hoc exactè præstantem. Vestigia ejus (inquit) secutus est pes meus, viam ejus custodivi, & non declinavi ex eâ. Quādo id præstitisti ô Sanctissime, quando per vestigia Christi DEi Redemptoris tui incessisti. In omni quidem vitâ meâ, (ait idem,) non reprehendit me cor meum. O verè rem grandem præstitit, verè viam DEi custodivit, & ex eâ non declinavit, sed longè hoc præstitit exactiùs, expressiùs, conformiùsq;, quando Christi patientis patiens ipse exactè sculpta imago fuit. Hoc nimirum est, hoc vestigia sequi Salvatoris, pedem suum ponere in vestigio pedum ejus; ponat Christus vestigium pedis in pulvere: pone & tu Christiane ibidem in pulvere pedem; *ponat Christus os suum in pulvere*: pone & tu in pulvere os tuum: ponat Christus in sanguine pedem suum, pone & tu ibidem pedem tuum: ponat Christus in Cruce pedem suum, pone & tu ibidem pedem tuum: ponat Christus in spinis caput suum, pone & tu Christiane ibidem caput tuum: ponat Christus paratum ad flagella totum corpus suum, pone & tu ibidem corpus tuum. *Saturetur* Christus opprobriis, detur in escam ei fel, & in siti suâ potetur aceto: Saturare & tu Christiane talibus deliciis: det Christus *percutienti se maxillam*: præbe tu quoq; Christiane tuam:

1. Petri 12. 29.
Ps: 129. 7.
ad Col: 1. 24.
Gal: 2. 19.
ad Gal: 6. 17.
Iob: 23. 11.
Iob: 27. 6.
Thren: 3. 29.
Thren: 3. 30.
Psal: 68. 22.
Thren: 3.

tuam. Hoc scilicet monet faciendum Petrus Apostolus, hoc se factitasse teste DEo gloriatur Iobus. Ita se adimplesse Passionem Christi in suo corpore ostentat Paulus: Ac ideo fortasse Samuel Saulem de eo, quod remansit tractavit: dicens ei. Ecce quod remansit pone ante te. Remansit enim quia non omnia nostra Christus explevit. Per crucem quidem suam omnes redemit, sed remansit, ut qui redimi & regnare cum eo nititur, crucifigatur. Hoc profectò residuum viderat, qui dicebat. Si compatimur & conregnabimus, quasi dicat, quod explevit Christus non valet nisi ei, qui id quod remansit adimplet. Remansit verò adimplendum non aliud: quàm quia hoc quod videmus à Christo propter nos seu factum seu toleratum, nobis quoq; incumbit propter ejus gloriam, propterq; nostram salutem & faciendum & tolerandum. Ideo enim oblatam quidem gloriam culminis fugit (ait idem Gregorius) pœnam autem probrosæ mortis appetiit, ut membra ejus discerent favores mundi fugere, terrores minimè timere: pro veritate adversa diligere: prospera formidando declinare: quia & ista per tumorem sæpè coinquinant, & illa per dolorem purgant; in istis animus erigit, in illis autem etiam quando se erexerat, sternit. Hoc igitur incumbit agere omnibus, qui Christum cum cruce cernunt procedere.

1. Reg: 9. 24. — Greg: lib 4. in 1. Reg: cap: 9. ad eadē verba. — 2. Tim: 2. 12. — Gre: 1. 3. Past: cap: 3.

10. *Incedit Christus cum cruce versus locum crucifixionis.* Hanc Domini viam qui exactius mensi sunt hunc in modum unà cum his quæ in ea Domino evenerunt describunt. Via crucis quâ Christus in Tribunali, cruci adjudicatus, acerrimis ac cruentis gressibus ad montem Calvariæ ivit. Incipiens enim à Palatio Pilati per viginti sex gressus, (qui faciunt sexaginta pedes & quinq;) ad locum processit, ubi crux ei imposita est. Vnde totâ spectante urbe super saucios humeros suam bajulans crucem, versùs Caurum seu Corum, per octaginta gressus, (hoc est 200. pedes) ad locum, ubi primò cum cruce cecidisse traditur, progressus est. Inde statim per sexaginta gressus & tres pedes (id est 153. pedes) ad locum ubi Beata MARIA cum Ioanne, filio suo occurrit. Hinc autem per 71. gressus & sesquipedem (sive 179. pedes) ad quoddam trivium, ubi Simon Cyrenæus crucem post IESUM portare coactus est. Isthinc porro per 191. gressus & semipedem (vel 478. pedes, ad locum ubi ipsi Veronica occurrit. Atq; illinc per 336. gressus & duos pedes (aliàs 842. pedes) ad portam Iudiciariam, ubi rursum cum cruce lapsus est. Deinde verò, arduâ, saxosâ ac paulatim ascendente viâ, versùs septemtrionem processit per 348. gressus, & duos pedes (seu 872. pedes) ad bivium quoddam ubi mulieres plorantes allocutus est. Ac isthinc continuo per 161. gressus, & sesqui pedem (hoc est 404. pedes) ad radicem montis Calvariæ, ubi ultimò cecidit. Deinde ulterius per 18. gressus, (aut 45. pedes) ad locum, ubi carnifices ipsi vestes detraxerunt, ubi & vino myrrhato felle mixto potatus est. De hinc per 12. gressus (aut triginta pedes) ad locum, ubi clavis cruci affixus est. Inde postremò per 14. gressus (id est 35. pedes, ad locum ubi de cruce pendens in foramine rupis Calvariæ fixus est. A Palatio itaq; Pilati usq; ad locum ubi crux rupi infixa fuit sunt gressus 1321. sive alia supputatione 3303. Hæc Adrichomius, ex cujus narratione illud colligitur, Christum Dominum semel acceptam crucem nunquam dimisisse usq; ad locum detractarum vestium, atq; amaræ potationis. Et quamvis Cyrenæus Simon post eum portâsse dicatur, intelligendum hoc erit, quod Christum bajulantem juverit; non autem, quod à bajulatione prorsus eliberaverit, quâ tamen de re inferiùs pluribus agetur.

Christian: Adrichō: in descr: Hierusal: num: 118.

PARAGRAPHUS CXXXIV.

JESU Crucem Simon Cyrenæus portat post eum.

Matt: 27. 26. Luc. 23.26. Mar: 15.21.

STROMATA

1. Lapsantem & deficientem evidenter cernentes Christum, seu milites, seu Iudæi, ob nimiam debilitatem fatigationemq;, censuerunt in bajulatione crucis, satis (pro fracto præsertim homine) ponderosæ, juvandum esse. Nolentes autem cuiquam comitum molesti esse, hoc partim onere, partim probro portati patibuli infamis, commodùm occurrit eis quidam villanus, seu de villâ veniens Simon Cyrenæus:

næus: hunc utpote non urbis incolam & civem angariaverunt seu coëgerunt ut tolleret crucem IESU, imposueruntq; eam illi (ut Lucas ait) portare post ipsum. Hic dubitari & inquiri potest, qualis hæc fuerit bajulatio Crucis Christi à Simone post IESUM? triplex enim sensus esse potest. 1. Vel enim sensus est hic, ut primò quidem IESUS portaverit, tum post eum Simon, uterq; autem solus. 2. Vel sensus est hic ut partem crucis & quidem anteriorem portaret JESUS, alteram verò posteriorem Simon post eum portaverit. 3. Vel sensus est, Christū præivisse sine cruce, Simone post eum eunte cum cruce. Ex verbis quidem Evangelistarum concludi quidquam certi non facilè potest. Cum verba singulorum hac de re ambiguitatem sonent: tamen huc videntur inclinare potiùs, ut Simon plenè, eliberaverit Christum à totius crucis bajulatione, non autem [Matt. 27. 32.] in parte tantùm adjuverit: Matthæus enim & Marcus dicunt angariaverunt [Lucæ 23. 26.] Simonem, ut tolleret crucem ejus quod intelligendum videtur de totâ cruce, [Marci 15. 21.] non de parte crucis: & quidem videtur hæc contigisse angariatio occasione lapsus Christi sub pondere crucis, cum quâ deinde surgere nequiverit Dominus, neq; eam sublevare: ut proinde alius bajulus crucis fuerit quærendus, qui cum præteriens de villa se fortuitò obtulisset, eum milites detinuerunt, & ad crucem Christi adegerunt tollendam: & cùm, ne Simon quidem sublevare de terrâ solus posset, ideo milites (ait Lucas) imposuerunt illi crucem portare post IESUM. IESUS ergò liber à cruce tunc ibat, & Simoni præibat. Et quanquam hæc conjectura non convincat: sumere tamen ex eo robur potest: quod tam milites, quàm Iudæi curaverint, ut Christum vivum, & quidem quàm primùm mediâ jam die urgente crucifigerent: ad hoc autem utrumq; consequendum, expediebat Christum, manifestè debilissimum absolutum tantisper à cruce ferenda, ad accelerandos gressus versùs supplicii locum urgere. Vnde hæc liberatio Christi à cruce, non est facta illi ex commiseratione, aut benevolentiâ aliquâ, sed potiùs ex redundantiâ odii hostilis; qui cavebant, ne Christus, si ante crucifixionem moreretur; careret probro patibularii, & in cruce suspensi: careret etiam tormento enormiter crudeli, careret deniq; publicâ diffamatione apud omnes, quam maximè Iudæi Christo optabant, ut & præterita ejus gloria tota deleretur, & deinceps in summâ ignominia nomen ejus mortui sepeliretur: [A] nec ampliùs super terram nisi fortè in odium & contemptum memoraretur. Hoc illorum studium & intentum plùs quàm graphicè expressum est apud Salomonem & apud Hieremiam: apud priorem siquidem impii inter alia sic conspirant. *Morte turpissimâ condemnemus eum.* [Sap. 2. 20.] ut nempe qui ejus nomen memoriâ recoluerit vel dedignetur, vel erubescat ejus mentionem facere, memoriamq; servare: apud posteriorem autem similiter disponunt. *Mittamus lignum* (crucis) *in panem* (corporis) *ejus: & eradamus eum de terrâ viventium: & nomen ejus non memoretur ampliùs.* [Hier. 11. 19.] Eradendi vox: satis ostendit quàm radicitùs desideraverint hostes [B] Christi, omne bonum nomen Christi abolere, siquidem illud studuerunt & eradere & eradicare, & omni memoriæ subducere. Quia ergo hoc intendebant inimici Christi, ideo etiam metuebant, ne turpissimi esset expers supplicii: ideò ejus interea vitæ consulebant; quia eum turpissimæ, & crudelissimæ morti destinando, reservabant. Quare crudelis hæc fuit hostium Christi super Christum misericordia. Cujus tamen occasione Simon Cyrenæus ab initio licet invitus atq; ignavus pervenit ad Christi crucis consortium, nec non ad consortii effectum. Etenim hic Simon postmodum pervenit ad fidem Christi, & factus est ejus unà cum filiis hic à Marco [C] honoris causâ nominatis Alexandro & Rufo ejusdem prædicator.

2. Simonem hunc bajulum crucis Christi gentilem, aut ex gentibus fuisse passim credunt Patres, aliiq; Scriptores: & probant ex cognomine Cyrenæi, quod non satis robustum argumentum videtur. Sic enim & Paulum Apostolum: qui ab ipso Christo vocatur Tarsensis, à Tarso civitate gentilium, dicere possemus gentilem fuisse, cùm ipse fateatur se genere hebræū, sectâ Pharisæum &c. [Act. 9. 11.] Sed nisi ego fallor meliùs probatur hoc genus Simonis ex eo, quia in tali occasione & tempore solemnitatis Paschalis nullus Iudæorum permisisset se adduci: fuissentq; illi alii hac in re præsidio, ut infami ministerio in- [D] quinaretur. Nam si domum præsidis intrare nefas ducebant, ut non contaminarentur propter manducandum Pascha: multò magis nefas duxisset quilibet eorum

bet eorum pollui bajulatione patibuli post hominem morte infami damnatum: igitur is qui angariatus est ad crucem tollendam debuit non esse Iudæus, proinde gentilis. Accedit ad idem cōfirmandum hæc congruentia quam Patrum nemo præterit: nimirum hac crucis à Christo in Simonem translatione significatum fuisse fructum Passionis & mortis Christi, à Christo non in Iudæos, sed in gentiles derivari debuisse: quod & re ipsâ factum est: cùm repellentibus verbum DEi doctrinamq; Christi
Act. 13. 48. Iudæis: *Conversi sunt Apostoli ad prædicandum gentibus: auditoq; hoc gentes gavisæ sunt* ut Paulus loquitur. Hæc autem congruentia non adeò aptè caderet, si Simon iste gentilis non fuisset. Ad quam congruentiam etiam hoc accommodari potest, quòd iste Simon, tunc de villâ veniebat, & Christo ex urbe exeunti occurrebat: quo mysticé signatur gentiles nequaquam cives fuisse, & domesticos DEi: sed peregrinos & extraneos:
Oseæ 1. 9 & ut loquitur Oseas: *Non populus, non plebs, facti tamen populus & plebs, misericordiam consecuti*: adeo ut Paulus dicat. *Iam*
Eph. 2. 19 *non estis hospites & advenæ, sed domestici DEi, & qui fuistis aliquando longè, facti estis propè.*

3. *Portat Simon Crucem post JESUM.* Quia illam hac lege priùs portaverat IESUS, ut post eum portarent eam omnes quotquot gloriarentur fide, amore, confessione, imitatione, nomine IESU. Quia enim crux in suâ nativâ crudelitate accepta fuisset intolerabilis, ideo Dominus voluit eam priùs ipse portare, & aliis ex gravi levem, & amarâ dulcem, ex probrosâ honorificam, ex timendâ amabilem reddere: ut ita fieret omnibus appetibilis, dulcis, gloriosa, levis.

4. *Portat Simon Crucem post JESUM.* Sciebat JESUS post neminem alium portari debuisse, aut potuisse crucem, nisi post se. Ideo ipse & portavit prior, & præivit portanti post se: ut nemo subire recusaret, quod Dominum suum sui causâ subiisse conspiceret.

5. *Portat Simon Crucem post JESUM.* Et quidem angariatus, & invitus; quia crucis Christi post Christum bajulatio, tam est salutaris, tam necessaria, ut ad ejus bajulationem, vel ab aliis, vel à semetipso quisq; cogi meritò debeat. Non secus ut ad medicinam conservandæ vitæ necessariam, infirmus vel à se ipso, vel ab aliis etiam cogi solet. Nemo ergo miretur Simonem hunc portâsse crucē; quia nondum sciebat tunc salutarem sibi illam bajulationem esse, poteratq; illi tunc dici à Christo, quod & Petro dictum fuerat in lotione pedum: *Quod ego facio tu nescis modò, scies autem postea.* Ioan. 13. 7.
A Vel illud ejusdem ad eundem. *Quo ego vado non potes me sequi modò, sequeris autem postea.* Ioan. 13. 36. Non cognoscebat tunc Simon quid de se fiebat, cogniturus tamen postea, dolens tunc de sui coäctione, gavisurus tamen postea.

6. *Portat Simon Crucem post JESUM.* Portat Simon Crucem post IESUM. Simon obedientem sonat. Christus ex obedientia Patris gestabat crucem, uti testatur Paulus; non decebat ergo ut eam alius quis post eum acciperet aut ferret præter obedientem, ut jam tunc daretur intelligi: Solam obedientiam facere idoneos ad crucem: & nullam esse Christi crucem, quam non imponit obedientia. Crux esse forsan potest,
B crux tamen Christi esse non potest, si illi obedientia adjuncta non est. Habet quælibet vitæ ratio, quælibet virtus & perfectio crucem suam: sed crucem Christi nihil efficere potest, præter obedientiam. Neq; dicas quod etiam charitas crucem Christi facere & ferre possit. Nam dico quod sinè obedientia non est charitas; & charitatem, facit charitatem, nihil aliud, nisi sola obedientia. Sed neq; hoc culpemus in Simonis seu obedientiæ bajulatione, quòd angariari debuerit, ut crucem ferret: hoc est enim obedientiæ innatum, ut quidquid facit coäcta faciat. Si enim non cogitur facere, non potest dici obedire. Obedientia enim obligatio-
C nem respicit, si ergo obedit quis, obediendo obligationem solvit: at si obligatus fecit, ergo & coäctus peregit. Etiamsi ergo quis maximè libens, hilaris, promptus, exultans, amans, obediat; tamen semper angariatus obligatione obedit: & amare quidem suam obligationem atq; coäctionem obediens potest, sinè obligatione tamen obediens esse non potest. Itaq; rectè Simon ad crucem angariatus esse dicitur: quia non absq; obedientia ad crucem Christi pervenisse ostenditur.

7. *Portat Simon Crucem post JESUM.* Quia portat pro JESU. Hoc est enim verè crucem post JESUM portare, pro JESU illam bajulare: nam si quis non pro IESU crucem portat, post I E-
D S U M illam non portat. Ideo monet Petrus Apostolus: *Nemo vestrûm patiatur ut fur, aut ut homicida, sed si ut Christianus; glorietur in isto nomine.* 1. Petr. 4. 15. Nam pro IESU

crucem

crucem ferre gloriosum est: aliter ferre, gloriosum esse non potest. Eam ob rem etiam in actis leguntur *Apostoli ivisse*
Act:5.41. *gaudentes à conspectu concilii, coram quo virgis fuerant omnes cæsi, qui digni habiti sunt* A
pro nomine JESU contumeliam pati: quod est nihil aliud, quàm crucem post Christum bajulando progredi. Hinc vulgò dicitur: quia causa facit Martyrem. Nam nisi martyrii causa Christus, sive justitia, sive veritas, sive virtus Christi sit, martyrium esse nullatenus possit. Ita ergo crux portanda est, ut post IESUM portetur, ita verò post IESUM, ut pro IESU etiam toleretur.

8. *Portat Simon Crucem post JESUM.* Liberavit nimirum à crucis pondere & gestatione IESUM. Non video nobiliorem modum crucem Christi, & pro Christo, & post IESUM portandi, quàm illum, quo ipse IESUS absolvitur à necessitate crucem portandi. Ipse certè B
Filius DEi in hoc suam charitatem ma-
Rom: 15. ximè manifestavit erga Patrem: *quia*
3. *fecit, ut improperia improperantium Patri, caderent super se, & non Pater, sed ea pro Pa-*
Ioan: 15. *tre exciperet ipse.* Præterea idem Domi-
13. nus hanc esse supremam charitatem docuit: si quis morte suâ amicos liberaret à morte: atqui hoc facit, qui dum crucem in se suscipit, IESUM ab ejus bajulatione absolvit: etenim quantum in se est, à crucis morte & probro Christum absolvit, & injurias quæ in Christum casuræ erant, in se ipso suscipit. Quemadmodum enim si quis lethali jaculo amicum feriendum videns, ipse se pro illo opponat, eiq; se scutum faciat, ac vulnus pro eo excipiat: haud dubiè C
summam & omnem in eum charitatem demonstrat: ita si quis injurias quibus offendendus erat DEus, aut afficiendus Christus, in se ipsum excipiat, neq; ad DEum (quantum est in ipso) pervenire sinat, certè is summam in DEum charitatem demonstrat, & crucem Christi pro Christo supportat.

9. *Portat Simon Crucem post JESUM.* Calicem crucis suæ Dominus Simoni propinavit: atq; ut ex eo liberet concessit, in quo uno, omnibus nobis, se illum eundem propinare monstravit, ostenditq; se non suâ causâ crucis calicem bibere, sed se quidem præbibere, reliquis autem sive sanguine, sive absq; sanguine Martyribus, ad bibendum post
Matt:20. se offerre. Et olim quidem ex Zebedæi D
22. filiis quæsiverat Dominus, an possent calicem bibere, quem ille bibiturus esset: at verò hic jam non id exquirit, sed statim calicem crucis porrigit: quia nimirum ibi hujus calicis bibendi, ne ipsi quidem Christo tempus adhuc perfectè advenerat, hic autem jam ipse plurimum de calice isto ante exhauserat.

10. *Portat Simon Crucem post JESUM.* Nimirum hæreditatem, sanè quàm pretiosam? ex tunc & suo quidem, sed magis Ecclesiæ de gentibus cogendæ nomine accipiebat: sicut enim Parentes aut amici morituri hæreditates designare, aut etiam ex parte tradere solent filiis, sponsis, amicis, ita Christus Simoni seu potiùs in illo Ecclesiæ suæ hæreditario quodam jure crucem legavit.

11. *Portat Simon crucem post JESUM.* Adam inobediens meruerat crucem maledictionis, & re ipsâ acceperat unà cum filiis suis: sed ea fuit tam intolerabilis, ut eam neq; nos, neq; Patres nostri portare potuerimus; itaq; in hac cruce non salutem inveniebamus, sed mortē: tam temporalem, ad quam à quatuor nostri corporis portitoribus contrariis scilicet elementis assiduò urgebamur, quàm spiritualem & æternam, ad quam irrefragabili cæcitate malitiâq; tendebamus. Sed subiit Dominus IESUS crucem istam, & tetigit hoc lignum feretri nostri: atq; ex maledictâ cruce benedictam cùm fecisset, tradidit eam portandam non jam inobedienti Adamo, sed obedienti Simoni, cum eâq; non vocem deceptæ mulieris, sed vestigia sua salutaribus impressa progressibus sequi, jussit usq; ad montem.

12. *Portat Simon Crucem post JESUM.* An Simon iste, aliquid cum villico illo Lucæ 16.
iniquitatis, qui apud Dominum de dissi- 1.
patis bonis ejus diffamatus fuerat, habet similitudinis? nam & é villâ veniens describitur, & partim non volebat præ rubore, partim non valebat præ languore Crucem Domini portare, adeò ut invitus angariatusq; debuerit compelli, tanquam qui diceret: *Fodere non va-* Lucæ 16.
leo, mendicare erubesco. Sed benigni- 3.
tas Domini occurrit utriq; incommodo: nam & spontè liberaliterq; illi crucis suæ jam à se dotatæ pignus obtulit, & fossionis laborem, eum in se suscipiens, seq; in manibus & pedibus & latere fodiendum præbens, ab illo amovit: thesaurosq; crucis, aliàs abditos ac latentes, jam tamen ex Dominicâ bajulatione reseratos & patentes, eidem communicavit.

13. *Portat Simon Crucem post JESUM.* Egressus Simon de villâ, occurrit Christo crucem ferenti: & fit particeps il-

lico crucis ejus: Nemo renuntians sæculo, & de villâ exiens mundi, existimet se ubi Christo occurrerit, & Christo adhæserit, ad delicias & quietem venire. Aperiat oculos, & videat qui A iste Christus, cui occurrit? Cruce onustus ad montem ascendit, intelligat quod ipsi statim, ut Christo occurrerit & appropinquaverit imponenda & subeunda eadem crux sit. *Omnes enim*
2.Tim:3 *qui piè vivere volunt in Christo, perse-*
12. *cutionem patientur. Omnes qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis ejus.* Omnis vita Christiani, si secundùm Evangelium vivitur, Crux est. Itaq; quisquis de villâ digrederis, & Christo occurris, cruci ejus apta humeros: & porta illam post IESUM usq; in montem, ut ibi cum eo crucifigaris & dicere possis.
Gal:2.19 *Christo confixus sum cruci. De cætero nemo mihi jam molestus sit. Ego enim* B
Gal:6.17 *stigmata Domini JESU in corpore meo porto.* Nemo jam molestus esse debet: imò audeo dicere, quod neq; potest, ei, qui Crucem IESU subiit, qui crucem portat post IESUM, qui Christo confixus est cruci. Quis enim illi aut in quo molestus sit: qui in crucem evasit: & super adversa omnia crucis tenet principatum, possidens in patientia animam suam, & de cruce nonnisi cum Christo deponendus, cujus unius in cruce Societas abundans & superabundans est consolatio: quod ab experientiâ suâ asseruit unus quispiam de talibus, qui
2.Cor:1. dixit, *Sicut abundant passiones Christi*
5. *in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra.* Hoc utrumq; con- C junctum in cruce Christi, qui non vident errant. Nam qui in cruce tantùm passiones intuentur, consolationes autem & unctiones latentes non experiuntur: terrentur & deficiunt, & convertuntur
Psal:77. retrorsum in arcum pravum: rursus qui
57. in cruce tantùm consolationes imaginantur, passiones autem & amaritudines non exspectant, nec sustinent, & isti lactis tantùm sunt participes, solidi cibi
Luc:8.15 expertes, *ad tempus consolationis, credunt, tempore autem tentationis recedunt, & arescunt,* quia radicem patientiæ non habent. Vtrumq; ergo in Christi Cruce
Iacob: 1. attendendum est: *ut patientia opus perfe-*
4. *ctum habeat.* Ita Cyrenæus Simon invitus crucem Christi portandam subiit: quia in cruce nondum affixus Christus fuit: at verò affixo in cruce Christo, & ipse crucem Christi libenter subiit & animosè prædicavit, & constanter usq; ad mortem portavit.

14. *Portat Simon Crucem post JESUM & portat angariatus seu invitus.* Crucem IESU in angariâ portare, est afflictionem abstinentiæ, pro aliâ, quàm necesse est, intentione tolerare. An non IESU crucem portat in angariâ, qui quasi ad præceptum Domini carnem domat, sed tamen spiritualem Patriam non amat? Vnde & Simon idem crucem portat, sed nequaquam moritur: quia omnis hypocrita, corpus quidem per abstinentiam affligit, sed tamen per amorem gloriæ mundo vivit. Quod Sanctus Doctor de afflictione abstinentiæ, & de pravâ in eâ intentione attulit: hoc idem de omnis à DEo immissæ vel permissæ afflictionis impatienti toleratione asseri potest: quisquis enim impatienter afflictionem tolerat, angariatus crucem Domini portat. Quisquis autem cum humilitate flagella suscipit, is fructum per patientiam Domino reddit, & post flagella ad requiem sublimiter venit. Sic enim uva calcibus tunditur, & in vini saporem liquatur; sic oliva contusionibus expressa amurcam suam deserit, & in olei liquorem pinguescit; sic per trituram areæ, à paleis grana separantur, & ad horreum purgata perveniunt. Quisquis ergo appetit plenè vitia vincere, studeat humiliter purgationis suæ flagella tolerare, ut tantò post ad judicem mundior veniat, quantò nunc ejus rubiginem ignis tribulationis purgat.

Gregorius Mar: 18. c. 26.

Greg: hō: 15. in Evang.

15. *Portat Simon Crucem post JESUM, & portat angariatus, seu coactus.* Quando IESUS per plana & mollia incedit; quando venit & vocat in hortum suum, quando introducit in cellaria sua, tunc sumus multi ô Domine IESU, qui libenter sequimur te quocunq; ieris: sed sequimur, non quia novimus & Io: 6.26.
amamus te, sed quia de panibus tuis manducamus: at quando vadis & vocas ad montem & messem Myrrhæ: at Can:4.6.
quando ascendis montem Moria, ad Matt:26.
montem umbrosum, luctuosum, Calvariam: tunc verò jam non tecum ambu- 56.
lamus, jam relicto te fugimus omnes, Mar: 14.
jam vix vel ipse Simon angariari cogiq; 50.
potest ad tollendam crucem tuam, pla- 2. Cor:1.
nè socii mensæ, & consolationis, sed 7.
non perinde crucis & tribulationis. Beati tamen ii Domine IESU qui per- Lucæ 22.
D manent tecum in tentationibus tuis, 28.
quibus tam dulcis es ad crucem, quàm ad mensam: quibus tantò es carior quantò vilior; tantò celsior, quantò humilior,

milior, tantò pulchrior, quantò turpior: Non est enim discretio horum apud te Domine, non est, sed in omnibus his tu unus & æqualis es. Imò verò si dicere licet: pulchrior est triumphus charitatis tuæ de te in amaritudine, quàm in dulcedine; in contemptu quàm in gloriâ; in morte, quàm in vitâ; in cruce, quàm in cœlo.

PARAGRAPHUS CXXXV.

Luc: 23.27. ***JESVS plangitur à mulieribus quarum planctum informat.***

PROPHETIÆ.

Isaiæ 2. 19. 21. *In die illa introibunt in speluncas petrarum, & in voragines terræ à facie formidinis Domini, & à gloriâ Majestatis ejus.*

Oseæ 10.8. *Et dicent montibus: operite nos, & collibus cadite super nos.*

Deut: 28. *Obsideberis intra portas tuas & comedes fructum uteri tui, & carnes filiorum tuorum, quas dederit tibi Dominus DEus tuus, in angustiâ & vastitate, quâ opprimet te hostis tuus.*

STROMATA

1. IN illâ maximâ populi multitudine, quæ IESUM ad mortem præcedendo & stipando & sequendo comitabatur ac deducebat, simulq; variis studiis & affectibus circa Christum fervebat, fuerẽ etiam aliqui, qui compassionis affectum, seu naturali commiseratione, seu aliquam de IESU notitiam, auditu saltem habentes, super eum demonstrarent: in quo officio eminuerunt potissimùm pleræq; mulieres: non eæ tantùm quæ ex cognatis & notis erant, quæq; eum (ut infra dicitur à Ioanne & Lucâ) secutæ erant à Galilæâ, (Ioan: 19 25.) sed etiam aliæ, quas teneritudo sua innata ad lachrymas super miserum & (Lucæ 25. 27.) morte damnatum hominem non difficulter provocabat. Hæ non plorabant Dominum ex fide & charitate in ipsum, sed tantùm naturalis affectionis impulsu; plerisq; etiam persuasum fuit non immeritò hanc mortem misero evenisse, neq; sine causa Principes tot in ejus necem consensisse, eumq; Barabbæ postposuisse. atq; eum eo nunc ad supplicium ex illo exigendum festinare. Quem sensum plangentium super se Christus Dominus haud probavit: & quanquam à seipso removit planctum earum matronarum, non omnino tamen rejecit, A sed quonam esset dirigendus, ostendit.

2. Non est dubium ullum etiam inter Christianos, quando Ecclesia recolit memoriam Passionis Dominicæ, quãdo de eâ fiunt prædicationes in templo, eæq; audiuntur à populo, sæpè à plurimis hominum defleri Dominicam Passionem, & compassionis motus excitari exercerique; pené naturales: non quod non ut plurimum fundentur in notitiâ ex fide habita, attamen plurimum habent de naturali purè affectione: qualibus Passionis Christi recogitatoribus & defletoribus valde benè posset adhiberi hæc ipsa Domini nostri præsens directio. Nolite flere super Christum (naturali compassione moti) sed super B vos ipsos, super animas, super mores, vestros flete, quoniam &c. Iste enim esset verus ac legitimus, & maximè tum Christo gratus, tum ipsis flentibus salutaris fletus: quem sequeretur verus ac unicé desideratus Christo Passionis suæ fructus, videlicet morum emendatio, & salus animarum: illo autem fletu & cõpassione naturali, vel penè naturali, nihil faciliùs arescit, nihil remanet sterilius; uti experientia quotidiana satìs docet. Ex istis ergo Christi verbis ad hasce matronas lamentantes hoc discimus. Christo Domino non esse quidem ingratum planctum super Passionem suam, sed eum qui ad propriorum cujusq; morum vitiosorum, animiq; C membrorum, nec non etiam publicarum corruptelarum & calamitatum defletionem derivetur.

2. Dignum est consideratione atq; etiam admiratione, quomodo Christo Domino ad tantum sermonis habendũ, otium ab inimicis & militibus, ductoribus suis, concessum fuerit. Mihi attendenti ad morem carnificum, ad furorem festinationemq; inimicorum Christi: otium istud non esse Domino concessum sinè exercitio potestatis Dominicæ, quâ Dominus usus, & omnem illam multitudinem secum ad locum supplicii procedentem stiterit in loco, & violentiam furoremq; inimicorum represserit, temperâritq; tantisper, dum ille totum suum sermonem ad Matronas illas expe- D diret, prophetiamq; denuntiaret. Vix enim credibile est, hostes Christi naturaliter ita benignos in Christum futuros fuisse, ut eum quâ subsistere, quâ se

ad lamentatrices convertere, quã tantum sermonis habere, pacificè, & absq; impedimento, absq; impulsionibus, absq; obstrepitionibus, permitterent. Ergo id miraculosæ tribuendum est Christi potestati. Non secus ac in horto ante captivitatem factum fuerat, cùm Domi-
Ioan: 18. nus furentes lictores unicâ *Ego sum* vo-
5. ce universos retrocedere, atq; cadere supinos coëgit: eodemq; tempore statim, ne quisquam suorum discipulorum comprehenderetur, pro potestate imperavit & effecit, & insuper gravi oratione eorum in se frustrantos conatus, si potestate uti vellet, ipsis objecit, & ex-
Lucæ 22. pressit: dicens; *Tanquam ad latronem e-*
52. *xistis &c. &c.* Pari enim hic ratione ac
Matt:26 potestate & ipse subsistit, & alios quie-
55. tos tacitosq; subsistere fecit: donec ef-
Mar: 14. ficacissimâ istâ peroratione atq; prædi-
48. ctione propheticâ, tam mulieres illas, quàm earum occasione multitudinem circumstantem totam admoneret, & erudiret.

4. Dignum & hoc consideratione, in hac oratione & Prophetiâ suâ Dominum respexisse ad clades imminentes illi infelici genti & civitati, imminentes autem ob crudelem & iniquam necem suam, quam tunc patrabant filii Israël, & patrari ab gentibus satagebant ac faciebant: propter quod hanc suam
Osee 10. necem Dominus in Osea vocat duas ini-
10. quitates, quarum unam ipsi patrabant in odio Christi, & emptione sanguinis, traditioneq; illius in manus gentium: alteram patrari à Pilato, & ejus ministris procurabant & accelerabant, in ejusdem Christi iniquissimâ & indignissimâ crucifixione atq; morte. In quâ etiam non tantùm homicidii, sed etiam Deicidii reos se faciebant: ut etiam ex hoc capite duæ sint iniquitates eorum, propter quas deinceps à Romanis sub Vespesiano & Tito, ita divinitus puniti sunt: ut hostis ipse agnosceret fatereturq; non suâ potestate, nec suorum militum feritate, sed altiore quâdem divinâq; itâ tunc in Iudæos fuisse sævitum: ut verè impletum sit in Oseâ di-
Oseæ 10. ctum à Domino de hujus populi suppli-
10. cio. *Iuxta desiderium meum corripiam eos: congregabuntur super eos populi, cùm corripientur propter duas iniquitates suas.* Revera enim juxta desiderium irati DEi puniti sunt illâ calamitate excidii Hierosolymitani sub Tito facti, quando calamitas excessit furorem hostilem: & plùs sævitum est in Iudæos, quàm vellet hostis sævire. Cujus cladis Iosephus scriptor Iudæus & ipse, non tam historicum belli, quàm commentatorem hujus prædictionis Christi, (sicut & prioris illius quando super asellum veniens A Hierosolymam Dominus, fecit) videtur agere in suis libris de bello Iudaico excidioq; Hierosolymitano.

5. Quamvis certum sit in hac oratione atq; prædictione respexisse Dominum IESUM ad cladem Hierosolymæ à Romanis duce Tito inferendam: non est tamen etiam dubitandum in hoc ipso sermone Dominum respexisse ad calamitatem totius orbis in fine mundi super omne humanum genus exstituram. Cujus calamitatis Dominus in totâ Passione suâ videtur memor fuisse, & omni datâ occasione eam inculcâsse. Caiphæ Pontifici adjuranti, an ipse esset Christus Filius DEi vivi: postquam affirmatè respondisset, mox adjunxit de B suo ad judicandum adventu. Idem sequenti mane eidem Caiphæ, universoq; concilio in memoriam revocavit. Similiter hanc eandem judiciariam suam potestatem Pilato videtur indicâsse Dominus, cum de regno suo eidem re-
spondit, *Regnum meum non est de hoc mun-* Io: 18.36.
do &c. nunc autem regnum meum non est hinc: in quem etiam sensum trahi possent statim subdita à Domino verba.
Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mun- Io: 18.37.
dum ut testimonium perhibeam veritati. Christus enim in judicio suo extremo maximum universalissimumq; testimonium perhibebit veritati universæ rationali creaturæ, Angelicæ & humanæ, electæ & reprobæ. Latet etiam judiciaria hæc C Domini potestas atq; de peccatis arbitrium, in tertio illo authoritatis plenissimo responso ad Pilatum potestatem suam jactantem à Christo datum. *Non*
haberes potestatem adversùm me ullam, nisi Ioã: 19.
tibi datum esset de super: propterea, qui me 11.
tradidit tibi, majus peccatum habet. Novissimè hoc etiam loco extremam mundi in judicio suo universali calamitatem depingit Dominus: eiq; nullas pares lacrymas esse docet: quoniam gravitate suâ vincent gravitatem horroremq;
mortis: *eligentq; homines mortem quamcunq;* Apoc:9.6.
violentissimam, sed non invenient eam: desi- Apoc:6.6.
derabunt mori, & fugiet mors ab eis ut in Osée 10.
Apocalypsi Ioannis dicitur; unde 8.
quamvis supplicabunt montibus & col- Isa: 2.19.
libus ut cadentes operiant eos à facie D judicis & imminentis calamitatis, nequaquam tamen id beneficii obtinebunt. Nulla tamen est major calamitatum harum exaggeratio, quàm ista Dominica,

quàm in postremis hujus sermonis sui verbis nervossimè illigavit dicens. Quia si viridi pigno hæc faciunt? in arido quid fiet? *Lucæ 23. 31.* In quibus verbis Dominus ex duplici capite enormitatem tam suæ præsentis, quàm futuræ mundi calamitatis exaggerat. 1. Ex sui cum mundo comparatione: quam sub typo ligni virentis, fructuosiq;, & ligni aridi, sterilisq; facit. 2. Ex collatione malorum ligno viridi, & fructuoso incumbentium, cum malis ligno arido luperventuris: quam collationem Dominus facit inde finitis vocibus. Si in viridi ligno hæc? in arido quid? quasi dicat; si in innocente me, tantas clades aspicitis, & defletis, certò certiùs scitote in universali judicio, longè, & longè majores his super totum peccatorum populum futuras. Maximè quando istæ præsentes ligni virentis, hoc est meæ, nullatenus à me promeritæ clades, punientur omnes ad rigorosam æqualitatem in omnibus lignis aridis, hoc est in omnibus peccatoribus, qui meæ Passionis authores fuerunt omnes, & qui fructum Passionis meæ in se evacuaverunt per nequitiam suam omnes. Quocirca nolite flere super me, sed super vos. Etsi enim hæc Passio mea fletu dignissima sit propter innocentiam meam, propterq; iniquitatem suam: nullâ tamen comparatione, majori fletu dignior est calamitas illa, quæ superventura est, & vobis, & filiis vestris, & urbi huic brevì, & orbi universo in fine sæculi.

6. Christus Dominus se ipsum viride lignum appellat, tanquam sanum, vivens, virens, in radice, in caudice non violatum, ramis, & frondibus, foliis, floribus, fructibus abundans: quod non gratis locum occupet, in horto Patrisfamilias, ad cujus radicem securis non sit posita, quòd sit ad ignem minimè idoneum. Lignum viride Christus: quia lignum vitæ in medio Paradysi cœlestis, habens folia ad sanitatem gentium: in singulos menses, hoc est semper, & assiduè fructus proferens, & quidem maturos. Lignum viride Christus *Psal: 1.3.* *secùs decursus aquarum plantatum, cujus folium non defluet, quod fructum dat in tempore suo: cujus omnia opera prosperabantur quæcunq; fecit, & faciet.* Lignum viride Christus, cujus radix Divinitas, truncus Humanitas, rami virtutes, folia verba, flores opera, fructus merita, viror plenitudo Spiritûs & gratiæ. Lignum viride Christus, quod licet sibi furentes Iudæi videbantur radicitùs evellere, & nomen etiam ejus de terrâ viventium eradere per Passionem, crucem & mortem probrosissimam, nihilominus revera Christus erat lignum viride inimicis *Hier: 11. 19.* A ipsis contestantibus ejus viriditatem seu innocentiam & optimam famam. Ita *Matt: 27. 4.* enim testatus est Iudas traditor confitens peccâsse se tradendo sanguinem justum. Ita testatus est Herodes Christum Pilato remittens, & morte minimè *Lucæ 23. 11.* dignum asserens. Ita testatus est Pilatus, omni quâ potuit ratione. *Matt: 27. 19.* Ita Uxor Pilati testata. Ita deinde latro in cruce. *Lucæ 23. 41.* Ita & universus orbis turbatus testatus est. Ita ipsi mortui testati, ita deniq; *Matt: 27. 52.* & illi, qui ab ejus mortui cruce revertebantur percutientes pectora sua, & dicentes: Verè Filius DEi erat iste. *Matt: 27. 54.* Super omnia verò ligni hujus virorem testatâ est Resurrectio gloriosa ex mortuis: per quam Christus repullulavit in meB liorem, quàm antè mortalitatis gloriosæ etiam quoad corpus virorem: non secus ac lignum viride licet excisum, tamen ex vivâ radice multiplicatis etiam fruticibus assolet revivìscere & revirescere. Frustra ergò impietas Iudaica laboravit, frustrà calumnias & falsa testimonia corrasit, frustra furore insaniit, frustra mortis turpissimæ consilium suscepit; non aruit istis omnibus Christus, sed viruit, sed floruit, sed fructificavit. dicente Prophetâ *Si posuerit pro peccatò animam suam, videbit semen longævum.* *Isaiæ 53. 10.* Tu verè o Iudæe, tu lignum aridum, tu lignum maledictum, tu maledictione Dominicâ emortuum, eradicatum, securi & igni adjudicatum, apparatumq;. C Tu lignum aridum: carens fructu, cassum foliis, fractum ramis, putidum & cariosum in caudice, venenatum in radice. Uva tua, uva fellis & botri amarissimi. *Deut: 32. 32.* Tu lignum aridum: ignis æterni pabulum, cum ardoribus sempiternis mansurum. Tu lignum aridum: non legem, non gratiam, non templum, non altare, non sacerdotium, non Prophetias, non Regem, non Regionem, non libertatem, non honestatem, non amorem, non spem habens inter omnes nationes gentium. Tu lignum aridum maledictioni serviens usq; in sempiternum: quoniam arefacit te innocens sanguis Christi, quem super te, & super filios tuos omnes in furoris tui malitiæq; consummatione suscepisti; D Sed & tu quoque peccator quisquis es, aridum lignum es, ignis sempiterni & iræ DEi pabulum es. audi Dominum ex malis suis mala tua tibi admetientem. *Matt: 37. 24.*

Si in viridi hæc faciunt: in arido quid fiet? Si ego DEi Filius tanta patior pro alienis, & pro tui ipsius culpis: tu pro tui ipsius sceleribus tot, & tantis, quanta demum passurus es?

7. *Si in viridi ligno hæc faciunt.* Quos facientes Christus hac voce respicit? 1. An impersonaliter, & indefinitè hoc dicit faciunt, pro fiunt: quod etiam in nostrate linguâ usuvenit. 2. An respicit facientem Patrem æternum. 3. An Iudæos Passionis suæ authores. 4. An dæmones, quorum etiam hæc fuit hora, & potestas tenebrarum. 5. An milites Romanos. 6. An hæc simul omnia hac phrasi Christus respicit, & attingit? Certè ad omnia hæc commodari vox
Isaiæ 1.4. Domini potest. *Si in me Pater æternus aliena peccata ita castigat, in vobis filiis sceleratis, semine nequam, quomodo eadem non atrocius castigabit?* Si Iudæi tantum in me in-
Io: 14.30. nocentem furore suo sæviunt: In Iudæos quantum ira furorq; DEi desæviet? Si tantum abutuntur potestate suâ ad horam concessâ, diaboli in me affligendo, in quo non habent suum quidquam: quâ illam rabie exercebunt in filios perditionis, & in socios damnationis æternæ, in igne æterno, qui paratus diabolo
Matt: 25. 41. & Angelis ejus? Si tantum crudelitatis exercent Romani milites pauci à furore Iudaico stimulati in me: quantum iidem exercebunt olim (post 40. annos) in Iudæos, stimulati ab justissimâ DEi vindictâ. Si tantæ sunt meæ pœnæ pro peccatis mundi, & cujuslibet peccatoris: quantæ demum erunt pœnæ illæ, quæ totius mundi peccatis & cujuslibet impii damnatiq; sceleribus ab æternâ DEi justitiâ, iraq; infligentur? Hoc sonat ista Domini epiphonematica aposiopesis, exclamatoria reticentia. *Si in viridi ligno hæc faciunt? in arido quid fiet?* à quâ non abludit etiam illa Apo-
1.Petr: 4. 17. stolica. *Tempus est, ut incipiat judicium à Domo DEi. Si autem primum à nobis: quis finis eorum, qui non credunt DEI Evangelio? Etsi justus vix salvabitur? Impius: & peccator ubi parebunt?* Itàq; (commodè concludit ibidem) *& hi qui patiuntur secundùm voluntatem DEI, fideli creatori commendent animas suas, in benefactis.*

8. *Si in viridi.* Vsurpare possunt hanc Domini vocem pii ad impios, & impii super semetipsos, quando vident.
Phil: 2. 12. *Electos DEi cum timore & tremore salutem suam operantes*, & tamen flagellum Domini non recedere ab eis: occinant sibi hanc vocem. Si in isto homine satis pio, & DEi servo viridiq; ligno hæc fiunt, in me arido, in me peccatore, quid justa DEi ira faciet? Si homines innocentes, DEiq; servi, Religiosi tam rigi-A dam agunt vitam, & pœnitentiam: in me arido ligno quid fiet; nisi egero similem: à me arido ligno qualis facienda est?

9. *Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* Non fuerit incommodus meditandi Passionem Dominicam modus hujusmodi: Si ad quælibet selecta passionis puncta hæc consideratio adhibeatur: *si hæc in viridi ligno faciunt in arido quid fiet?* — *Vide varios modos meditãdi Pas. Christi.*

10. Miretur quis: Cur Dominus qui paucos ante dies videns civitatem, & recogitans ejus mala ipsi imminentia, eademq; prædicens sicut & nunc: tum fleverit: nunc verò non flet ipse, sed fleri jubeat ab aliis? An forté tunc flebat, quia ad civitatem ibat: nunc non B flet, quia ab illâ exibat. An forte tunc flebat, quia civitatem videbat: nunc non flet, quia illam non videt, sed aversus est ab eâ non tantùm oculis corporis, sed etiam miserationis. An forte tunc flebat, quia necdum completa erat malitia civitatis: nunc non flet, quia jam completa est iniquitas, nec jam remediabilibus Christi lacrymis eget, sed propriis suorumq; filiorum & filiarum planctibus est deflenda? An forte tunc flebat solis lacrymis oculorum, nunc autem flet membris omnibus lacrymisq; sanguineis? An forte tunc flebat, quia circa suum triumphum honoremq; occupatam, ac propterea aliquomodo miseratione dignam videbat: nunc non C flet, quia triumphantem in sceleratissimo scelere, hoc est, in suâ nece videt? — *Lucæ 19. 41.*

11. *Nolite flere super me.* Quid est quod Dominus super se ad mortem procedentem atq; patientem lachrymas fundi prohibeat, cùm tamen Propheta prædixerit mortem passionemq; ejus deflendam, *sicut solet fleri, plorariq; in morte primogeniti?* (*Zach: 12. 10.*) Ipsum quoq; Dominum de suâ Passione doluisse manifestum habemus ex verbis ejus, & gestis in horto, (*Matt: 26. 16.*) ubi cùm imaginatione animoq; percipere Passionem sibi imminentem cæpisset, tristatus est usq; ad mortem: & (*Mar: 14. 34.*) cæpit pavere, tædere, contristari & mœstus esse, agonizare, deinde deprecari ca- (*Mar: 14. 33.*) licem Passionis, sanguinem toto corpo-D re sudare, lacrymas, gemitus, doloremq; abfuisse hic, nescio, an quis cogitare possit? Præterea à Simeone prædictum, & re ipsâ completum est, gladio

doloris

doloris utiq; pertranseundam penetrandamq; fuisse Animam MARIÆ Virginis Matris Christi. Ad hæc Dominus ipse sacrificium Sacramentumq; Eucharisticum instituens: affirmavit se memoriale mortis Passionisq; nec non cruentæ in cruce oblationis instituere: imperavitq; Apostolis, nec non eorum successoribus, ut hoc ipsum facerent, offerrent, sumerentq; in sui, & mortis suæ commemorationem. Id quod etiam plenissimè demandat Apostolus dicens.

1:Cor:11. 26. *Quotiescunq; enim manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.* Deniq; ipse per Prophetam partim invitat omnes, viam vitæ hujus transeuntes attendere, & videre si est dolor, sicut dolor suus; partim indignatur, & dolet non esse, qui respiciat, qui consideret, qui recogitet corde mortem suam, quiq; illum consolaretur in doloribus suis. (Thren: 1. 12. Isaiæ 37. 1.) Quæ omnia nihil aliud sonant quàm optabiles esse Christo lacrymas planctusq; super suam amaram Passionem: Quomodo ergo nunc dicit, in ipso æstu Passionis suæ, nolite flere super me. Aliquot ob causas dictum à Domino id arbitror. 1. est. quam supra etiam numero primo hic posui, quia Christum plorabant tanquam ex miseria, necessitate, merito, invitè patientem, quorum nihil in Christum cadebat, ideoq; tanquam ex falsâ provenientem opinione causâq;, fletum aversatur: Christus enim longè aliis nobilioribus causis patiebatur. 2. Est. quam ipse Dominus innuit, cùm dixit; sed super vos, & super filios vestros flete: quia scilicet nolebat se defleri ob falsas causas ab his, qui haberent longè veriores justioresq; flendi causas: innumera scilicet & immania mala, quæ ipsis ipsarumq; filiis, & posteris imminebant: proinde lacrymas earum à se ad illas ipsas amolitur. 3. Quia flebant illæ ac tales personæ, quæ & quales minimè flere debebant, non flebant autem, imò flenda ridendo, & insultando, exultãdoq; patrabant hi, qui maximè flere tenebantur, non tantùmq; non sentiebant damnum, & malum suum, sed illud etiam patrabant, & patrare se inter lucra & felicitates, interq; res optimè gestas reputabant: principes planè eorum, *qui lætantur cùm malefecerint, & exultant in rebus pessimis.* (Prov: 2. 14.) Quid enim pejus, quàm non agnoscere, non recipere, rejicere, occidere, odisseq; Christum. 4. Quia Christus volebat Passionem suam omnino puram esse, & ab omni creato extraneoq; solatio vacuam, ideò adventitiam hanc plorationem amovet à se. 5. Quia flebant tanquam pereuntem, & perditum; cùm tamen maximè tunc Christus floreret, vigeret, vireretq;, maximè inquam strenuè certaret, phalangesq; omnes tam Patri Æterno, quàm sibi, quàm generi humano inimicas prosterneret, conculcaret, & triumphaturus de eis, montem conscenderet: easq; in ipso crucis, mortis, sepulchri, & inferni nido, atq; Regno persequens, scrutaretur, comprehenderet, & captivas conculcaret: adeò ut tempus illud statusq; ille Christi, non tam planctus, & lacrymarum, quàm dies lætitiæ, & tempus exultationis cordis ejus fuerit. Quocircà justè, & rationabiliter Christus fletum illum prohibebat. Ex alia tamen parte negandum minimè est, gratissimam esse rem Christo fletum super Passione suâ, exigereq; illum propter gravissimas & utilissimas causas. Est enim dignum, & justum flere super Christum patientem. 1. Quia hoc est Christo compati, seu cum Christo pati: pati autem cum Christo summi est meriti, summæ dignitatis, summæ etiam felicitatis, adeo ut hæc sit una, sola, summa hujus vitæ beatitudo pati cum Christo, seu, quod idem est, pati pro Christo. 2. Quia flere Passionem Christi, vel propter Passionem Christi, est aliquomodo jam refundere fructum mercedemq; Passioni Christi, & patienti Christo. In amicitia siquidem, inter parentes, & filios, inter Dominos, & servos, tempore afflictionis eorum, nihil priùs, nihilq; justiùs exhibetur, quàm compassio, comploratio, & fletus; maximè quando videt amicus amicum, filius Parentem, servus Dominum, suâ causâ afflictum, prout in præsenti accidit. 3. Dignum est flere patiente Christo, quia Passionis Christi causa primaria nos sumus. Nos inquã quia peccatis nostris Passionem Christo causavimus. Nos quia pœnas peccatis nostris debitas in Christum refudimus. Nos, quia nos Passione Christi sanamur, lavamur, redimimur, ditamur, liberamur, vivificamur, glorificamur, ornamur. Nos, quia amore nostri Christus tanta patitur: Nos, quia, qui tanto sumptu, tam pretioso litro immaculati Agni Filii DEi quærimur, emimurq;, nos sumus. Nos, quia cùm tam pretioso, Dimò tam immenso sumptu, labore, doloreq; simus quæsiti, empti, obtenti, tamen sumus extremè, & assiduè huic nostro Redemptori, quæsitori, amatoriq;

 ingrati,

ingrati, rebelles, refractarii, contemptores. Nos, quia, cùm simus tam copiosâ redemptione redempti, quæ mille millibus mundorum salvandis par, quin & major esset, tamen soli nos, & quidem non omnes nos, & insuper paucissimi nos, efficaciter fructum Passionis tantæ consequimur: innumeri autem alii nostrâ malitiâ faciente non consequimur, adeò ut si comparetur valoris immensitas infinitudoq; in Christi Passione residens cum paucitate electorum: nulla sit hujus cum illa proportio: perinde ac finiti ad infinitum nulla est comparatio, tam exiguum est operæ pretiũ, tam immensi pretii redemptionis à Christo pro nobis effusi. Ah quibus lachrymis deflenda esset tanta sterilitas, tam validæ immensæq; Redemptionis: tanta hominum reproborum ingratitudo, tanta appretiatio tam paucorum electorum; ut illi soli, iiq; admodum pauci sint efficax, & realis fructus Passionis Christi? O hic deducite oculi mei exitus aquarum vestrarum, & deflete Passionem Christi, tam profusam, tam pretiosam, tam restrictam! O Electi DEi, quàm verè quàm singulariter, electi estis à DEo, quibus solis, quibus paucis, quibus singulis, hoc pretium totum impenditur, quod infinitis hominum mundis redimendis salvandisq; copiosè par esse cognoscitur. O electi! quantùm estis obligati DEo, Electori, & Christo redemptori, quibus solis & singulis redimendis, & salvandis tantùm impenditur, quantùm omnibus hominibus, imò omnibus hominum mundis, sufficiens redundansq; invenitur. 4. Adhuc dignum est flere Passionem Domini, & super patientem Christum, quia tantum DEi beneficium tantumq; bonum & donum (quantum est Christus DEi Filius, verusq; DEus, quem Pater ex immenso amore misit in mundum, ut salvaretur mundus per ipsum) tam nihilominus est indignè, tam miserè, tam crudeliter, tam efferatè tractatum, contemptumq; ut etiam Filius Unigenitus DEi, post omnes carnificinas, demum in crucis patibulo mactatus sit, tantumq; donum & bonum omnino (quantum in malitia hominum fuit) destructum, & perditum, atq; ex odio & malitiâ de rerum naturâ sublatum sit. Et quam tandem cladem suam deflebit aliquando, non dico genus humanum, sed tota quâta est universitas rerum. Si hanc non deflebit? Quod scelus deflebunt mortales, si hoc non deflebunt? Vtiq; neq; cogitari, neq; fingi potest ullum damnum, ullumve peccatum, hoc uno DEicidio. 5. Præterea dignum est deflere Christi Passionem, quia hoc fletu nihil animæ deflenti salubrius: discit enim & rependit amorem amatori tanto: evocat & sibi applicat efficaciter valorem, pretiumq; sanguinis Christi, meritis ejus sese exornat, & communit, confirmat se in amore, & æstimatione, & usu passionis Christi. emundat in se expiatq; peccata, delet vitia, plantat virtutes, & rigat, & ad perfectionem fructuositatemq; deducit. omnem discit justitiam, omnem exsoluit gratitudinem, inflammat charitatem, induit humilitatem, discit mansuetudinẽ, patientiam, & obedientiam, perseverantiã. Exstinguit cõcupiscentiam, abolet purgatorii pœnam. In delicias & cellas vinarias admittitur sponsi: *habitat in cavernis maceriæ, & secure quiescit in foraminibus petræ januas cœli possidet beatitudinis* arrham, & pignus habet. Canti: 2. 14. 6. Neq; tantùm hoc animæ soli salubre est flere Passionem Christi, sed etiam per has lacrymas dives efficitur, adeò: ut etiam utilis efficiatur universo. Etenim anima, quæ, lacrymas in Passionem Christi fundit, terribilis, & inaccessa est dæmonibus: eorumq; vim & rabiem, & fraudes tam à se, quàm ab aliis repellit, & longè facit. Non possunt enim dæmones subsistere ante faciem Animæ amore, & lachrymis super IESUM patientem armatæ, & pugnantis, perinde ut sunt à JESU patiente expugnati, & victi. Sicut è contra nulla Anima Passionis Christi immemor potest resistere diabolo, ejusq; artes superare. Nulla potest concupiscentiæ suæ frenum injicere, ardoresvè restinguere, nulla jugum dominantis sensualitatis excutere. caret enim armis istis, quibus solis diabolus expugnatus est, & expugnari potest. Ardorem purgatorii pœnarum restinguit; & animas patientes refrigerat, solatur, liberat, etenim non potest JESU passi benignitas animabus purgatorii clausa esse, quam lacrymæ super Passione ipsius fusæ pulsant & emolliunt. Nam si ad fletum Magdalenæ super Lazarum lachrymatus est IESUS, quomodo ad fletum animæ super suam Passionem non fluat in miserationem idem IESUS? Habet omnia bona DEi anima Passionem Christi deflens: nam cùm Passioni Christi pateant, & pareant apud DEum Patrem omnia. Animæ autem huic ipsa Passio pateat, quidni illi etiam simul omnia

bona DEi

bona DEI reclusa sint? *Recreat* & inebriat lachrymis suis Angelos beatosq; omnes anima Christum passum deflens. Nam si lachrymæ pœnitentium, quantò magis lachrymæ IESUM passum amantium, vinum erunt Angelorum? Specialiter quoq; talis anima cor MARIÆ Virginis lætificat: quoniam gladium doloris, quo Virgo Sanctissima transfixa in Passione Filii fuerat, participat & portat. Christo porro quomodo non sit talis anima solatio & voluptati, & gloriæ: quæ hoc ipso, quòd Passionem ejus recolit & deflet, mercedem Passione à Christo quæsitam, ipsi Christo repræsentat? quid enim aliud quæsivit Christus Passione suâ, quàm ut animæ sanarentur, salvarentur, ditarentur, afficerentur, reficerentur, pascerenturq; ejus passione. Deniq; totius Sanctissimæ Trinitatis gloriam magnificat & multiplicat, Anima Passioni Christi recolendæ amandæq; devota. Nam neq; ullum opus DEi ad extra celsius est perfectionibusq; ac thesauris Divinæ naturæ & plenitudinis repræsentandis accommodatius Passo Christo, & Passione Christi: & nullum pignus pretiosius gratiusq; offerri potest Sanctissimæ Trinitati ab Anima, quàm JESUS Passus: & nullus cultus, honorq; exhiberi potest Trinitati, quàm per oblationem patientis IESU, & nullo expiationis sacrificio ira DEi placari efficaciùs infallibiliusq; potest, quàm repræsentatione Patientis IESU, & repræsentatione, expressione, ac sensu Passionis ejus: & nullâ ratione magnificentiores gratiæ reddi, agiq; possunt Sanctissimæ Trinitati, pro omnibus beneficiis ejus in creaturas, nominatimq; pro Passione Christi, & fructibus illius, quàm amorosâ & suavi Passionis Christi recordatione, dilectione, deploratione, repræsentatione, oblatione. Iustum ergo ac dignum est, Passionem Dominicam deflere.

12. *Nolite flere super me, sed super vos, & super filios vestros, quia ecce venient dies, in quibus dicent: beatæ steriles.* (Lucæ 23. 29.) Magnæ utilitatis est commonitio ista Domini & medullitus omnibus ediscenda, perpetuòq; in corde & ore habenda. (Eccle: 11. 27.) Monet Sapiens: *ut in die malorum homines sint memores bonorum:* & contra. *in die bonorum memores sint malorum:* Nihil enim eodem unoq; tenore currit in mundo in hac vita, sed læta prosperaq; interpolantur amaris & tristibus. Ergo quisquis se in adversis videt, occinat sibi, quia *ecce venient dies:* (Lucæ 23. 29.) soleturq; se, spe meliorum: quisquis contra in prosperis degit, modestiam sibi indicens, dicat: quia ecce venient dies: de quibus dices non mihi placent. Ita Christus ante Passionem

A suam dicebat. *Mundus gaudebit vos verò contristabimini, sed tristitia vestra convertetur in gaudium:* (Io: 16. 20.) & sine dubio mundi gaudium vertetur in tristitiam. Triumphet ergo mundus ut volet in præsenti, sed justi occinant illi, quia ecce venient dies: *Insultet & devoret impius meliorem se:* (Habac: 1. 13.) sed audiat interim dici sibi, quia ecce venient dies: in quibus *impius divitias, quas devoravit, evomet, & extrahet eas DEus de visceribus ejus.* (Iob. 20. 15.) *Neq; dormiens sumet omnia, imò nihil sumet ex omnibus, neq; descendet cum eo gloria ejus.* (Ps. 48. 18.) Obganniebant olim (sicut & nunc) impii justis existimantes *vitam eorum esse insaniam, & finem sine honore.* (Sap: 5. 4.) Sed ecce venerunt dies alii & *justi computati sunt inter Filios DEi, & inter Sanctos sors illorum posita est.*

B Potissimum ergo in mente habendi sunt æterni anni, & æterni seu extremi dies, quibus non succedent alii dies, qui dies, si alicui fuerint perditionis & ultionis dies, nulla unquam mutatione succedent illis miserationis, & salvationis dies, sed erunt & stabunt æternæ damnationis & mortis dies. quodsi cui, illi ultimi dies erunt salvationis & miserationis dies, tunc verò illi erunt veri æterni immutabiles dies, quia erunt beatitudinis & Regni & vitæ & gloriæ æternæ dies. O IESU sæpe, sæpe, imò assiduè revoca menti meæ, menti hominum omnium istos æternos, istos incommutabiles dies, qui ubi venerint, illis nulli alii succedent dies.

C 13. *Venient dies in quibus dicent beatæ steriles.* Quæ sunt istæ steriles beatæ? Ad literam quidem Dominus intelligit hic eas, quæ à calamitate Hierosolymitana per Titum & Romanos inferenda, vel non deprehendentur, vel si deprehendentur, steriles & sine liberis deprehendentur, non enim ad multiplicitatem calamitatis suæ videbunt filios suos cadere in gladio, nec filias duci ad captivitatem & ignominiam, nec devorabunt adigente fame coctos filios suos: Verè enim in tali passu beatiores sunt steriles quàm fœcundæ, & lactantes, unde merito Dominus dicit, *beatæ steriles &c.* quia vult explicare tantam futuram illam cladem urbis & Iudæorum Domnium, ut beatiores censendi sint ii qui nunquam nati sint, neq; in hanc lucem editi, quàm aliquando in hanc vitam nati. hoc enim vult ista loquendi

ratione indicare: quâ simul ostendit satius esse pro illo tempore nec genuisse, nec natum fuisse, quàm in adeò luctuosos dies vivendo pervenisse. Nihilominus eadem Domini verba coincidunt A cùm illis aliis, quæ de extremis mundi diebus prædixit: væ prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. Quæ sunt istæ steriles beatæ & quæ prægnantes maledictæ? Non utiq; aliæ quàm illæ animæ, *quæ licet veniant ad partum, tamen*
Is: 37. 3. *non est in eis virtus pariendi*, quæ bonis voluntatibus, desideriis, verbis, votis, propositis sunt prægnantes, & dilationibus se ipsas, ac DEum lactantes, simul ac eludentes, parum aut nihil in effectum deducunt, effectum verò inchoatum, & quasi lactantem ad maturitatem constantiâ prosecutionis non deducunt. Prægnantes sunt, qui dicunt in corde & vitâ suâ quotidie, cras, cras. prægnan-
Num: 22. 10. tes sunt, qui optant *vt anima eorum moriatur morte justorum*, sed execrantur interim opera, & vitam justorum. prægnantes sunt, qui audiunt verbum DEi
Luc: 8. 13. & excipiunt. Sed ad tempus credunt, tempore autem tentationis recedunt, & venit diabolus & aufert verbum de corde ipsorum. prægnantes sunt qui domū habent ornatam, mundatam, sed vacantem, quam Spiritus nequam inhabitandam intrat *cum septem aliis nequioribus se.*
Matt: 12. 44. Prægnantes sunt hoc etiam tempore quam plurimi Christiani, qui his diebus pœnitentiam scilicet faciunt, templa, orationes, jejunia, Sacramenta frequentant, sed venientibus diebus Paschalibus ab omnibus his resilient, & veluti canes ad vomitum suum denuo revertentur. Ejusmodi prægnantes & lactantes una cum lactentibus suis Christus in præsenti maledicit, væ prægnantibus, & lactantibus, & præ illis beatas magìs asserit steriles & quæ non lactaverunt.

14. *Aliter quoq; beatæ steriles, væ autem prægnantibus dicitur.* de illis sterilibus, qui peccatorum non rei neq; conscii gravium: morti Christi causam non gravem
Hebr: 6. 6. dederunt: illis prægnantibus væ, qui scelera sceribus cumulantes iterum & iterum, & sæpius & millies Christum crucifigunt, & ostentui habent: ô sic prægnantibus væ, sic parturientibus væ, quemadmodum & illis, qui perditione suâ non contenti, aliis quoq; ad perditionem duces sunt sollicitando, voce, minis, prœmio, spe, impuritate, laude, suasu, dissimulatione, defensione, exemplo, irrisione ad scelera provocando, ducendo, impellendo, alienosq; nequitiæ partus patrocinio suo lactando & confirmando donec formetur diabolus in illis. Beatæ animæ ab hac fœcunditate steriles, & nullos cætus impiorum, nec ipsæ sequentes, nec post se ducentes; tales manet nomen melius à filiis & filiabus apud DEum: tales manet fœcunditas virtutum & exemplorum Sanctorum: quorum odore trahantur adolescentulæ animæ ad sponsum Christum, & occupant nomen castæ generationis in domo Domini DEi sui. Is: 56. 5. Can: 1. 3. Sap: 4. 1.

15. *Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos.* Testis luculentus Iosephus Iudæos in bello suo, quo à Romanis cum urbe & templo excisi sunt profunda terrarum, cavernas montium speluncasq; petrarum magno numero subiisse, rabiemq; Romanam effugere studuisse: quod quid erat aliud, quàm dicere montibus, cadite super nos, & collibus operite nos. Impleta sunt ergo verba Christi: & reddita est infelici populo iniquitas sua: ut ex hoc discat omnis peccator, apud DEum nullum peccatum esse impunitum: sed quantumlibet differatur pœna, ideo differri sciatur, ut contempto ad pœnitendum dato tempore, gravior & irremissibilior pœna perferatur: ut item discant peccatores, illa vel maximè sibi intollerabilia fore in supplicio, quæ quando perpetrabantur majori peccantibus visa erant fuisse solatio.

16. *Montes cadite super nos.* Quid est quod peccatores imminentibus scelerum suppliciis montes invocant? Nunquid montes impedire possunt accessum iræ DEi, ad peccatores? non equidem. Sed peccator montem in supplicio suo cadere super se invocat, quia scelera perpetrando, peccataq; peccatis addendo, & se propriâ voluntate, proprio sui amore contra DEum erigendo, quasi montem quendam cumulabat. Montes ergo cadere desiderat, quia se, desperando de veniâ, obdurato corde amens in parata, & debita supplicia præcipitat. Montes cadere super se peccator invocat: quia pœnas, peccatis suis, tanquam montes montibus incubantes, metu & furore insaniens desiderat. Montes cadere super se peccator clamat, quia his se jam montibus bajulandis assuetum longo peccandi usu non ignorat. Mons enim omne peccatum est, & mōtes omnia peccata sunt: quos montes peccator non tantùm non gravatè, sed etiam libenter & jucundè portat. *Qui enim bibit sicut aquam iniquitatem: & lætatur cum* Iob: 15. 16.

tur cum malefecit: quid aliud, quàm sub
Prov. 2. 14. montibus insipiens ludit. Sed & diabolus peccatoris cujusq; Dominus, quidam
Vener: Beda lib. 3. in Mar: 11. montis nomine intelligi diabolum asserit. veluti mons est, quia peccatorem quem semel possedit æternum immotus tenet. Hos montes peccator toties invocat, quoties peccata perpetrando, sese diabolo in servum & mancipium donat. At enim gygantes sub montibus ludentes. Ecce venient dies, in quibus stillabit furor Domini super vos: cujus stillas & guttas ferre, dum non poteritis: tunc montes peccatorum dæmonumq; cadere super vos desiderabitis: leviora enim vobis erunt omnia diabolica & gehennæ tormenta, quàm æterna Divini furoris stillicidia. Sed quis ex peccatoribus novit ô Domine pote-
Psal. 89. 11. statem iræ tuæ, & præ timore iram tuam dinumerare, ne dum supportare quis poterit?

17. *Montes cadite super nos.* Quæ ista
B pluvia tam immanis & portentosa ex collibus & montibus conflata? aut quæ nubes tam gravidæ, ut montibus collibusq; integris pluant? Opera DEi si bene despicimus, tam magna omnia sũt, ut omnia colles & montes dici possint: alia verò sunt opera miserationis, dilectionis, largitatis, pietatis, dulcedinis, salvationis, condonationis, & hæc opera, tanquam montes DEi, in indeficienti copiâ manant assiduè super homines obruuntq; illos, & obstringunt & concludunt, ut emergere extra illos, multò magìs supra illos non possint. Sed hos montes omnis peccator contemnit & despicit: neq; illos super se per singula momenta decidentes agnoscit aut æsti-
C mat: sed reputat data tanquam innata, & utitur divinis tanquam propriis; neq; cogitat de illis à se aliquando vel repetendis vel reddendis. *Propter quod irri-*
Ps. 9. 33. *tavit impius DEum: dixit enim in corde suo non requiret*: ut ergo constet impio, quia impiè cogitat, dum DEum non requisiturum putat: ideo DEus subtractis montibus prioribus, montibus miserationem, & pietatem, & veniam stillantibus, inducit super peccatorem montes requisitionis & examinis, montes iræ & justitiæ, montes furoris & indignationis, montes supplicii & æternæ damnationis. Ab horum montium sanè formidandorum pluviâ & tempestate, ut effugiant impii, priorum misericor-
D diæ montium imbrem expostulant & in-
Lucæ 23. 30. clamant, *dicentes Montibus: Cadite super nos, & collibus: Operite nos*: sed frustra in horâ ultimâ impius desiderat misericordiam, qui in vita sua nequitiis suis repellebat gratiam, & provocabat vindictam. Meritò autem justitiæ patitur pluviam, Rom. 2.
qui sibi per DEi longanimitatem the-
A saurisabat iram.

18. *Nolite flere super me.* Hic intueri licét pietatem cordis Domini nostri IESU Christi, qui licèt esset in summis afflictionibus, sua tamen mala defleri ab aliis non vult: sciens alios & quidem suos adversarios gravioribus urgeri malis periculisq; quos defleri mavult & jubet: proinde pias lacrymas à se, ad alios illos amovet. Ex quo discant justi non sua mala sentire; sed peccatorum & in peccatis volutantium hærentiumq; deflere, proq; iis DEo reconciliandis provocantur & deducuntur. discant quoq; peccatores in quàm misero periculosoq; statu versentur, cùm Christus suorum oblitus malorum, statum eorum potiùs defleri velit quàm suum. discant deniq; iidem, quàm patens cor IESU ad veniam habeant, si pœnitere velint, cùm IESUS sui oblitus eorum tantùm salutis curam & malorum deplorationem curet.

19. *Nolite flere super me.* Si quispiam illo tempore quo hæc agebantur intuitus fuisset ex una parte Christum vinctũ, captivum, ad Crucis mortem damnatum, pergentem cum latronibus, cinctum carnificibus & custodiis; datum in gaudium inimicis, per omnia abjectum, miserum, desperatum; ex altera autem alios omnes ab ipso diversos homines: deq; eorum amborum statu judicium ferre debuisset: haud dubiè res metiens humano oculo, alios quidem omnes felices & securos, Christum verò ipsum, omnino miserrimum deploratissimumq; judicâsset. Ecce tamen veritatem ipsam testem, judicem, assertricẽq; habemus oppositi statũs, oppositæq; amborum fortunæ. Quem ait vos deflendum & calamitosissimum putatis, nolite errare, nolite flere super me. Vos ipsos deflete, vos & filios & cives, & populares vestros deplorate: miserior enim est illorum sors quàm mea. meæ sortis, quæ videtur misera, gloria & felicitas est finis: vestrum autem omnium gaudium convertetur in luctum, nunquam terminandum. Hinc oportet colligere quam sint dispares sensus Divini, & humani de rebus humanis & præsentibus: quæ nobis misera, DEo prospera, quæ nobis prospera, DEo misera videntur & censentur.

PARAGRAPHUS CXXXVI.

JESUM duo latrones comitantur ad locum mortis.

Luc: 22. *Et cum iniquis reputatus est.*

STROMATA

1. EXaggerandæ ignominiæ Christi causâ, placuit Iudæis adjungere Christo socios supplicii eosq; duos, inter quos medius Christus crucifigeretur, ut hac ratione, & maleficus latro, & præterea latronibus nequior, vel eorum caput esse, ex eorum societate exque loco, ac situ inter ipsos medio appareret.

2. Videtur etiam Pilatus ad hanc latronum cum Christo in pœnâ Crucis associationem eò faciliùs consensisse, ut quoniã conscius sibi erat innoxiè Christum à se damnatum ad Crucem, injustitiam suam hac notoriorum latronum, cum Christo crucifixione velaret aliquantum: ratus proclive fore plurimis, ut videntes Christum cum latronibus crucifixum publicè notis, arbitrarentur etiam Christum latrocinii convictum pariq; cum eis pœnâ affectum.

3. Frequenter ne dicam semper cum IESU ducuntur alii duo nequam: & quidem semper ad Crucem, esto ad aliquid aliud duci Christus videatur. Quidquid enim agunt homines quantumlibet pium, Sanctum, virtuti affine, ut plurimum tamen in eo quærunt se & sua: suam scilicet propriam & voluptatem & voluntatem: quod quid est aliud, quàm cum IESU ducere duos alios nequam. Quando Iudas indignabatur ob perditionem unguenti super caput IESU à Magdalena effusi: pro egenis zelare videbatur, & tamen ille tunc temporis fur erat & latro, nec de egenis pertinebat ad eum, sed prætextu curæ pauperum, loculos implere quærebat, & furari cupiebat. Quando Pharisæus ascendebat ad templum ut oraret, gratias agebat DEo, & tamen dum hoc specietenus agebat reverâ semetipsum laudabat, & publicanum aliosq; omnes damnabat, per quod etiam nihil aliud agebat, quàm duos nequam cum IESU ad Crucem ducebat.

Io: 12. 6.

Lucæ 18. 11.

4. In hoc processu duorum nequam cum IESU videre est quatuor ordines crucem ferentium, ferebat IESUS sinè culpa, cum patientia & mansuetudine, ferebat unus nequam seu latro cum culpâ & impatientia, atq; sinè ullo suo commodo apudq; DEum merito: ferebat alter nequam cum culpâ & cum patientiâ, & per hoc cum fructu suo: addamus quartum: ferebat Simon Cyrenæus sinè culpâ & cum angariâ. Hi sunt quatuor ordines hominum in hac vitâ, quæ sinè tribulatione non est, & in quâ nemo sinè cruce esse potest, frustraq; illam quis aut fugit, aut effugere se sperat: sicut umbram suam ita crucem suam nemo effugere prævalet: sed nolens volens illam bajulare cogitur: sed interest quomodo tribulatio supportetur. Non bene Simon, pejus latro primus, meliùs latro secundus, optimè Christus.

5. Quæri adhuc potest quid attinebat duos nequam addi ad Christum, ut cum eo crucifigerentur: cur non donata his duobus vita sicut & Barabbæ? cur non dilata mors illorum? Prophetans & consulens Caiphas dixerat. *expedire ut unus homo moreretur pro populo & non tota gens periret*: quorsum ergo ducuntur alii duo nequam cum eo? Sunt qui sentiunt Iudæis in more fuisse, ut in maximâ suâ festivitate insignes maleficos, & publico bono noxios morte afficerent ad aliorum terrorem, qui ut ad plures facilè perveniret, eligebatur tempus maximi ad civitatem Sanctam concursûs, qui erat summa & præcipua celebritas. Quæ traditio sententiaq; si vera est intelligimus Dominum IESUM admirabili consilio suæ sapientiæ elegisse morti suæ tempus tale, quo esset tum ignominiosissima, tum vulgatissima: quorum utrumq; Christus voluit non minùs ad suam pœnam pœnarumq; sitim explendam, quàm ad salutem redemptionemq; nostram cumulandam, charitatem autem suam in nos liberaliùs contestandam. Ioan: 11 49.

6. *Ducuntur cum Christo duo nequam.* Semper enim Christum duo nequam comitari solebant: recolatur vita Christi ab initio ad finem; semper inveniemus Christo alios assensisse, alios contradixisse. Cùm esset nasciturus excludebatur ab hominibus, recipiebatur à bestiis: natus reclinatus est in præsepio, quia non erat ei locus in diversorio. Adoratur à pastoribus & Regibus, Luc: 2. 7.

neglige-

Matt: 2. negligebatur & ad mortem quærebatur
Matt: 9. ab Herode & Principibus. Cùm dæmo-
33. nia ejiceret, & alias virtutes innume-
ibid: 34. ras faceret, alii mirabantur in omnibus, quæ gloriosé fiebant ab eo: alii ve-
Marci 3. rò ajebant: in Principe dæmoniorum,
21. ejicere dæmonia & in furorem versum esse dicebant: alii asserebant, quia bo-
Ioan: 7. nus est, alii verò dicebant non, sed se-
12. ducit turbas. Hunc in modum tota Christi vita exiit: & in omni passu duos nequam comites secum habuit: quorum unus semper blasphemavit, alter utcunq; fide suâ Christum recreavit.

7. *Ducuntur cum Christo duo nequam.* Cum heri caperetur Christus in horto, dixit
Matt: 26. ad turbam illam inimicam. *Tanquam ad*
55. *latronem existis cum gladiis &c.* Forsitan
Mar: 14. hujus exprobrationis, & querimoniæ
48. memores Iudæi fecerunt addi hos duos latrones: ut tantò magis insultarent Christo, affligeretur autem Christus. B Assolent enim inimici hoc inimicis suis inferre, quòd noverunt illis ægré esse.

8. Christus peculiariter affectus & associatus, & utilis latronibus in suâ Passione. Nam Barabbam suo exitio salvavit ac veluti redemit: duos præterea latrones ad suam societatem admisit. Familiare hoc fuit IESU: ut essent appropinquantes peccatores ad IE-
Lucæ 15. SUM, & manducarent cum illo, ut
1. tangerent eum, ut eos ille reciperet. Non oportebat ergo, ut Christus alium morem mutaret, & peccatores repelleret, hoc præsertim tempore, quo maximè pro salute peccatorum laboraret.

9. Christus ad mortem, & crucem damnatus ac procedens, requirebat qui secum simul procederent: verùm cùm ex discipulis compareret nemo, latro-
Lucæ: 14. nes sibi adscivit. Quid hoc quæso ali-
23. ud, quàm illud Evangelicum prandium omnia parata habens, præter solos invitatos, qui nolebant venire. Dominus autem jussit exiri in vias & plateas, & vias, & sepes, & compellere intrare domumq; suam implere vel ipsis latronibus. Quidni jam publicani præcedant in Regnum DEi, filios Regni, quando & ipsi latrones præcedunt ad societatem Crucis cum Filio DEi.

10. Nuper ingrediente Ierosolymam JESU ex omnibus nemo propior fuit Christo, quàm asellus, quo portabatur: modò in egressu ex Ierosolyma nemo propior Christo, quàm latrones, qui cum eo ducuntur. An Domine latrones &
Lucæ 10. jumenta salvabis? An Domine tu es
30. homo ille, qui *descendens ab Hierusalem in Hiericho incidit in latrones, qui & despoliaverunt eum, & plagis impositis abierunt semivivo relicto?* An in Ierusalem perveniri non potest, nisi jumento illo, de quo scri- A ptum est. *Ut jumentum factus sum apud te, ego semper tecum?* de Ierusalem autem non potest exiri: nisì cum latronum comitatu, & ad certæ perditionis conditionem.

PARAGRAPHVS CXXXVII.

JESVS ad locum mortis, montem scilicet Calvariæ pervenit.

In monte hoc Dominus videbit. Gen: 22.

STROMATA

1. MOns Moria (quæ vox amaritudinem vel stultitiam sonat) Cornel: à
pluribus partibus seu collibus constabat. Lapide in
In hujus montis uno colle Sion nuncu- Gen: cap:
pato, fuit Arx Davidis: juxta quem in 22. ad
area Ornam Iebusæi, à Davide primùm vers: 2.
empta, & altari sacrificiisq; ab eodem 2. Reg.
insignita, Salomon templum ædifica- 24. à v.
vit. Alia pars, sive alius collis ejusdem 18. Seqq.
Moriæ montis, extra urbem Hierosolymam erat, qui Calvariæ seu Golgotha dicebatur: in quo & olim Isáac ab A- C brahamo Patre designatione DEi oblatus fuerat, & modò Christus offerendus à se ipso Patri æterno pro nobis constitit, cum fasce lignorum, hoc est cum Cruce. In hoc eodem colle creditur Adam primus homo sepultus, à cujus capite seu Calvaria hic sita, monti ipsi, & loco, nomen Calvariæ inditum esse putatur, quod à S. Hieronymo assertum, & ex Rabbinis certissimâ traditione cognitum, scripsit S. Augustinus lib: 16. Civit: cap: 32. (Hieronymus Presbyter scripsit se certissimé, à senioribus Iudæorum cognovisse, quòd ibi immolatus sit Isáac, & Adam sepultus, & postea Christus.) Quin etiam audent Hebræi (penes quos sit fides) loci hujus celebritatem augere, asserendo in D eodem colle Calvario (seu monte Moriâ) Abelem, Caimumq; sacrificâsse: Nóè quoq; post diluvium structo altari hostias obtulisse. Non etiam desunt,

vide Cor-nel: l cit: & in Eph: 5. v. 14. n. 192. qui sentiant, illo ipso loco, in quo Crux Christi jam crucifixi constituta & defixa stabat, Adami calvariam defossam fuisse, Christiq; sanguinis defluentis rivulis rigatam, ipsum Adamum redemptum, imò & ad vitam resuscitatum. Disertè & piè hoc asserit Augustinus. Et
Aug: Ser: 71. Tēp. verè fratres non incongruè creditur, quòd ibi sit erectus medicus, ubi jacebat ægrotus. Et dignum erat, ut ubi occideret humana superbia, ibi se inclinaret divina misericordia, & sanguis ille pretiosus etiam corporaliter pulverem antiqui peccatoris, dum dignatur stillando contingere, redemisse credatur. Hæc Sanctus. ubi licet resuscitationis corporalis mentionem non faciat, consequens tamen est eam factam. Cùm inter multa corpora Sanctorum, quæ dormierant, quæq; sub mortem Christi resuscitata, & post ejus resurrectionem de monumentis egressa refert Matthæus Evangelista, inter illa inquam corpora, Adami quoq; primi hominis resuscitationem factam, dubitari rationabiliter non possit. Et videtur hæc opinio non carere bona probabilitate: nam si fatentur passim omnes Christum eo die, imò & horâ passum esse, quo Adam in Paradyso peccaverat scilicet 25. Martii: quid obstat fateri etiam eo loci mortuum Christum, in quo Adam sepultus erat? certè hoc perinde facilè fuit divinæ providentiæ, atq; illud ordinare: quemadmodum placuit etiam eidem Christum in hoc ipso monte immolari, in quo olim Isáâc fuit immolatus. Imò verò videtur congruentiùs fuisse Christum ibi mori, ubi Adam erat sepultus, quàm eo die concipi vel mori, quo idem Adam fuit creatus vel in peccatum lapsus. Hunc ergo in montem Moria, & in hanc ejus partem seu collem Calvariæ dictum, ascendit JESUS mortem oppetiturus in cruce pro nobis.

2. Abraham, cùm in monte Moria,
Gen: 22. 13. atq; adeò in hac ejus parte, quæ Calvariæ dicebatur filium Isáâc, quem immolare jussus & paratus fuerat, salvum incolumemq; recepisset, pro eoq; arietem cornibus hærentem inter vepres opportunè à DEo provisum in sacrificium
Gen: 22. 14. obtulisset. *Appellavit nomen loci illius, Dominus videt, unde usq; hodie dicitur, in monte, Dominus videbit.* Imposuit scilicet Abraham loco illi, in quo filium immolaturus erat, & salvum receperat, in monte Dominus videbit: quo minimè non tantùm, providentiam illam DEi, quâ holocaustum sibi in locum Isáâci providerat designavit, sed præterea respexit haud dubiè ad hanc præsentem (tunc autem futuram) Filii Dei immolationem in Cruce in eodemq; loco. Itaq; A voluit dicere Abraham. Vidit quidem DEus hic sacrificium Filii mei Isáâc, quod ego facere paratus eram, ex ipsius voluntate: sed veniet olim quoq; tempus, in quo DEus Unigenitum suum videbit revera immolatum & occisum, pro quo non substituetur, neq; providebitur aries ullus, sed ipse in persona propria spineto verticem habens horrentem, sacrificabitur. Tunc in monte isto Dominus videbit. Videbit gratius utiq; quàm hoc est meum sacrificium. Videbit pleniorem, quàm aut meam, aut filii mei obedientiam: videbit etiam, & in semetipso experietur affectum paternum, experimentoq; proprio cognoscet, quid sit filium propriũ Unigenitum dilectum, in quo sibi complacuit amittere, immolari, occidi. Videbit in monte Dominus non Isáâcum, sed JESUM, non meum, sed suum filium de cruce pendentem &c. Atq; hoc pronum fuisse cogitare Abrahamum in tempore illo deduci satìs potest ex verbis Domini nostri quibus asserit Abrahamum desiderâsse *seu exultâsse, ut videret diem Christi, vidissetq; & gavisum fuisse.* Io: 8. 56. quod omnium communi sententia contigisse creditur hìc, in monte hoc, & in hac Isáâci immolatione & arietis pro eo substitutione, in quo arcano prævidit Abraham Messiam Filium DEi non typicè ut Isáâcum, sed realiter super aram crucis immolandum, seu potiùs tanquam revera immolatum: propter quod non dubitavit dicere. In monte Dominus videbit seu Dominus videt. Montem scilicet & oblationem super admirabilem superq; miserabilem Filii sui Unigeniti. Videbit Dominus & spectaculum illud inauditum, de cœlis spectabit, & quamvis & omnis natura concutietur horrore ac tremore insolito, quamvis sol & luna conabuntur tenebris obscurare hoc portentum adeò dirum, quamvis DEitatis viscera commovebuntur, & tangentur dolore cordis intrinsecùs, tamen dissimulare debebit Pater necem Unigeniti, & sui quidem Unigeniti.

3. Admirari licèt simul & inquirere, quid attinebat ab omnibus Evangelistis expressum esse locum hunc Crucifixionis & mortis Christi: videtur enim tantâ omnium præsertim diligentiâ scriptorum opus non fuisse ad locum nominatum exprimendum. Et posset quidem ex supra

ex supra dictis ratio tam accuratæ explicationis non incongruè desumi: præsertim si ea ex toto certa & firma essent: sed cum ambiguitate non careant, quærenda videtur alia certior, & ad præsens institutum magis apta ratio. Et videtur hæc esse. Constat usu fere omnium gentium loca suppliciis reorum destinata esse communiter detestabilia, horrorem & nauseam incutere, non tantùm vicinis & spectantibus, sed etiam cogitantibus, declinari passim ab omnibus, atq; adeò etiam extra civitates & habitationes hominum designari: canibus & fœdis volucribus tantùm accedenda, putore & fœtore, tabo & sanie, ossibus craniisq; morte affectorum nauseam ciere, instrumentis excarnificatorum præstantibus detestanda & infamia esse. Verbo dicam. Constat nulla loca esse hominibus vulgò magis exosa infamia, detestanda, quàm ista: ad quæ honestiorum nemo respicere, nedum accedere dignetur. Talis fuit locus Calvariæ: quo nullus penes Hierosolymam magis esset fœdus & fœtidus, nullus magis infamis & execrandus, qui ab ossibus & craniis morte affectorum maleficorum nomen invenerit, qui omnium scelestorum calvariis hinc inde sparsis albicaret, & deputatus debitusq; esset. Hunc in locum talem deputatus, deductus imò etiam est noster IESUS, extremo cruciatu afficiendus. Hunc in locum deduci, extrema fuit, hunc quidem in modum ignominia simul & calamitas. Hunc in locum deduci IESUM Iudæi voluerunt in eoq; morte multari: ut hæc quoq; ignominiæ exaggeratio morti Christi odioq; illorũ non deesset. Hunc in locum deduci elegit voluitq; propter nos bonus IESUS, ut nihil non exhauriret amarissimi calicis. Vt verè non tantùm cum duobus latronibus, qui cum eo ducti sunt, & crucifixi, sed omnino cum omnibus, & qui ante illum eò loci fuerant occisi, & qui post illum ibidem erant afficiendi, iniquis, sceleratis, damnatisq; deputaretur, omnibusq; coëquaretur. Hunc in locum deduci voluit, ut in omnium sceleratorum (quales erant omnes Adæ Filii) morti designato loco moriens, à morte omnes redimeret. Hunc in locum deduci voluit, ut etiam in illo loco animas electorum tum ipse inveniret, tum inveniri posse quæriq; debere asseclis suis monstraret. Hunc in locum deduci voluit, ut in eo latronem bonum, primogenitum mortis suæ redemptionisq; primitias decerperet, atq; de spinis uvas colligeret. Hunc in locum deduci voluit, ut in loco maledicto maximè, maximam illam totius terræ pro Adæ delicto inflictam maledictionem, factus ipse in eo non tantùm maledictus, sed etiam (ut ait Apostolus) *ipsum maledictum, aboleret, & benedictione commutaret.* Gal. 3. 13. Hunc in locum deduci voluit: quia alioqui frustra ferè alium locum quæsivisset mundiorem morti suæ: quoniam ubicunq; sese convertisset, locum Calvariæ, locum inquam maleficorum, mortibus & cadaveribus plenum reperisset quia ergo omnis illi in hoc mundo & solo locus immundus & infamis & calvarius fuit, & unus tamen aliquis ex omnibus, in quo mortem subiret eligendus fuit, hunc elegit: ut & illum, & omnem alium locum emundaret, salutiq; acquirendæ idoneum redderet. Deniq; hunc locum elegit ut etiam per loci infamiam indignitatemq; diabolo illuderet, & opus redemptionis adhuc celaret, & victoriam ipsi amariorem redderet, & qui Adamum primùm in loco omnium deliciosissimo vicerat per lignum, in loco omnium amarissimo & probrosissimo ab Adami filio Adamq; novo vinceretur itidem per lignum.

PARAGRAPHVS CXXXVIII.

JESVS gustat vinum myrrhatum cum felle mistum.

Matt. 27. 34. Marci 15. 25.

PROPHETIÆ.

Dederunt in escam meam fel: & in siti mea potaverunt me aceto. Psal. 68. 22.

Replevit me amaritudinibus, inebriavit me absynthio. Thren. 3. 15.

Recordare paupertatis meæ, & transgressionis meæ, absynthii & fellis. Thren. 3. 19.

De vinea Sodomorum, vinea eorum, & de suburbanis Gomorrhæ, uva eorum, uva fellis, & bothri amarissimi. Fel draconum vinum eorum, venenum aspidum insanabile. Deut. 32. 32.

Ego plantavi te vineam electam: quomodo ergo conversa es mihi in pravum, vinea aliena. Hier. 2. 21.

Ad te quoq; perveniet calix: inebriaberis atq; nudaberis. Thren. 4. 21.

Date siceram mærentibus & vinum his, qui amaro sunt animo. Prov. 31. 6.

STROMATA.

1. POstquam perventum esset in locum crucifixionis, depositis in terram crucibus, dum satellites instrumenta sua expediunt, dum fossas seu scrobes statuendis crucibus effodiunt, ministratur interea tanquam de more, valde tamen contra morem, Christo Domino novercale poculum vini sive (ut alia lectio habet) aceti, aut acidi & acerbi vini, myrrhâ insuper & felle exasperati, quod poculum Dominus IESUS, etsi haud dubiè sitiens & aridus, præ tantâ tamq; variâ & diuturnâ defatigatione & debilitatione gustavit quidem, ut tormento illi sibi apparato & oblato locus esset: non tamen bibit seu accepit vel hausit, ne confortationis solatium in pura sua passione ex acerbo licèt B cruciantéq; poculo ullum admitteret.

2. Fuisse autem morem etiam temporibus illis, ut iis qui morte afficiendi essent, antequam cruciatus extremos subirent, solatii confortationisq; gratiâ, aliquis potus etiam nobilior, & roborando corpori animoq; aptior propinaretur, constat satis ex illo proverbio.
Prov. 31. 6. *Date siceram mærentibus, & vinum his, qui amaro sunt corde*: qui autem magis mærent amaróve corde sunt quàm ii, qui extrema sunt jam jam subituri supplicia? Servatus est ergo hic etiam mos propinandi cum Christo Domino, sed non mos siceram vinumq; offerendi, verùm longè deteriore conditione habitus est Dominus noster. nam illi non in solatium, sed in novum singulareq; tormentum felle myrrhâq; mistum vinum acre acidumq; oblatum est.

3. Quis hic satis explicet insatiabile odium Christi hostium in Christum, qui ne in extremâ quidem calamitate, ne in extrema supplicii horâ potuerint à tormenti novi inusitatiq; excogitatione & irrogatione sibi temperare, qui ne in tali tamq; miserabili, & miserando articulo, oblatam Christi exquisitè excruciandi, in faucibus & linguâ & palato, & gutture, & visceribus, ad quas partes cruciandas aliter penetrare nequibant, occasionem prætermittere voluerint? qui ne tantillum quidem humanitatis Christo afflictissimo exhibere sustinuerint, ut commodiore aliquo fomento potuve refocillaretur, in sitiq; recrearetur, & ad cruciatus novos mortemq; confortaretur.

4. Quis etiam satis explicet intimum dolorem cordis Christi, quem sensit ex tam implacabili insatiabiliq; hostium suorum in se odio ac furore, qui ne in A tantillâ quidem occasione mitigatus fuerit: sed potiùs, quantùm potuit per commoditatem illam exaggeratus: quàtum enim, aut quomodo ulteriùs exacerbare poterant fauces visceraq; Christi, quàm per acetum myrrham & fel? quorum singula, cùm sint per se gustui ingratissima, quomodo tria omnia permista fuerunt ingrata? Et fuit quidem poculum hoc diabolicâ rabie adinventum, & instigatione propinatum, fuit inquam Christo Domino valde amarum, sed sinè dubio amarior fuit gustus odii Iudaici, aliorumq; hostium suorum, qui illi magis in hoc poculo, quàm ipsum poculum fuit propinatus, quemq; Dominus non gustavit tantùm, ut hunc potum, sed prorsus totum ita exhausit largiter & perlibenter, quàm propinatus fuit ab hostibus liberaliter & truculenter. Unde quando Dominus IESUS, per eos Davidis queritur, *quod dederint illi hostes sui in escam*, (ut Tertullianus legit) *in potum fel, in & siti suâ potaverint illum aceto*: Non tam in illâ querimoniâ respicit ad fel, aut acetum, quod propinatum, quàm ad implacabilis odii acerbitatem, cruciandiq; cupiditatem, quo propinatum fuit. Ps. 68. 22.

5. Quod autem Dominus in escam suam fel datum dicit: inde arbitror dicit: quia novercale illud poculum, adeò densatum, & non dilutum fuit, ut non tantùm potui, sed etiam esui servire, potuerit: C quomodo etiam vulgò densiora poculenta scindi & comedi, non tantùm bibendo hauriri posse dicere solemus. Qui sensus non recedit ab Eutimii sensu dicentis: illi aceto seu vino acido, myrrhatoq; fragmenta fellis aridi injecta fuisse, & sic Domino nostro in cibum potumq; simul porrecta.

6. Quis etiam explicet heroïcam illam Christi Domini & mansuetudinē & fortitudinem, quâ dirum illud poculum oblatum, & admisit, & gustavit, ad cruciatum intimarum suarum portium, quæ solæ adhuc absq; cruciatu restabant. Certè Dominus non ex ignoratione quidem gustavit, ab experimento verò rejecit illud poculum, sed gnarus quantum esset in eo reconditum cruciatûs, D gustavit, quantùm cruciatui sat erat, rejecit, quatenus confortationi aliquid inservire poterat. Inde elucescit mansuetudo, elucescit patiendi cupiditas & constantia,

constantia, elucescit fortitudo heroica Domini nostri.

7. *Gustavit Dominus de illo amaro potu, sed non bibit*: ut per hoc significaret: valuisse quidem in se sub Passionis tempus potestatem tenebrarum seu dæmoniorum, & Iudæorum, & gentilium, non tamen prævaluisse: item se quidem mortem & crucem & passionem gustâsse pro nobis, sed non bibisse pro seipso. Passio enim illius nobis tantum necessaria fuit & profuit, ipsi autem Christo nequaquam necessaria fuit. Item se quidem Passionem, ac mortem à Iudæis propinatam subiisse, at nequaquam ab eâ devictum inter mortuos vinculis sempiternis detentum fuisse, verum resurrectionis virtute amaritudinem felleam mortis gustatam sensisse tantum, mox autem exspuisse & exuisse, non verò eam ad viscera admisisse, quomodo quæ gustamus tantùm, neq; glutimus, facilè rejicimus, quæ autem in viscera glutiendo demittimus, non tamen facilè ab iis liberamur, imò iis alteramur & afficiamur. Ergo Dominus noster fel mortis Iudaicæ gustavit, non bibit: quia mortem quidem subiit, sed in visceribus mortem non recepit, imò illam, resurgendo ad gloriam, æternaliter à se ejecit. Inde Apostolus ait Christum quod mortuus sit, mortuum esse semel, quod autem vivit, vivit DEo: quasi dicat Christus mortem quidem subiit, sed tantùm gustavit: gustatam tamen rejecit, & vivit resuscitatus Divina sua virtute, jamq; ultra non moritur, mors illi ultra non dominabitur.

8. *Gustavit Dominus de poculo, non bibit*: quia de Iudaicæ Synagogæq; ritibus & legibus tantùm gustum, non verò usum habuit, siquidem Synagoga abrogata & rejecta cum suo acerbo & labruscarum vino Ecclesiæ vinum, jam instituerat & biberat.

9. *Gustavit Dominus de felle, non bibit*: quia etsi immortalitate nostra degens similitudinem carnis peccati in se habuit, peccatum tamen ipsum nullatenus habuit.

10. *Gustavit Dominus non bibit*: quia in
Matt:26.29. ultima cæna sua heri dixerat se *non bibiturum de hoc genimine* (Iudaicæ Synagogæ) *vitis amplius in hac vitâ, sed bibiturum vinum novum, in Regno Patris, & suo*: in nova scilicet quà militante quà triumphante Ecclesiâ.

11. *Gustavit Dominus felle myrrhâq; mistum vinum*: ut ejus gustus acerbitatem primi peccati labem in paradyso, per A gustatûs illicitam suavitatem admissam expiaret. Neq; illam primam solùm, sed omnem omnino totius humanæ plebis, gulæ in sese castigaret iniquitatem. Vnde dignum est animadversione: quod Adam ubi gulâ peccavit nudum se fecit vestitu innocentiæ & gratiæ, & confugit ad folia ficûs, quibus tegeretur. Christus contra gustato fellis amore, vestibus spoliatus est, & ad crucem affixus. Quid est quod peccatum gulæ ubi commisit primus Adam, nudus fiat & vestitum foliorum quærat? peccatum verò gulæ, ubi expiavit IESUS, vestibus exuatur, nec vestimenta requirat? quid est quod gula commissa perdit, gula punita restituit innocentiam? Sic, sic revera, qui gulæ & ventri deserviunt, bestiis comparantur: qui autem gulæ dominantur, Angelos imitantur. ventris mancipia & gulæ filii, paupertatem non B ferunt, inimici crucis sunt: at gulæ victores, & à ventris jugo liberati, paupertatem amicam, crucem habent sociam: deniq; quos gula devincit, hos & inobedientia condemnat, at qui castigati sunt gutturis & ventris, hos obedientia victores & solutos facit.

12. Oblatum est Christo morituro vinum myrrhatum felle mistum, quod ille gustavit, non bibit. Hoc est opus mundi præsentis, qui semper omnibus propinat vinum delectationis, myrrhâ sollicitudinis, fel perditionis: primordia enim mundi hujus delectant, media cruciant, extrema necant. Sed Christus atq; ejus exemplo omnis Christianus, gustat ista, non bibit: quia utitur C hoc mundo tanquam non utatur, & vivit in seculo, sed non vivit seculo, neq; transit cum seculo.

13. Oblatum Christus vinum non accepit: quia sitim ad mortem usq; suam pati elegit. quia enim homines sitim prohibiti pomi esu extinguere volentes, eam usq; ad mortem maximè irritaverunt: ideo Dominus IESUS ardentissimæ sitis pœnam sinè ullâ mitigatione, ad mortem usq; ipsam perpeti volebat.

14. Semper Christus Dominus in hac vita vino myrrhato cum felle misto tractatus, cibatus, potatusq; est: quidquid enim illi contigit, adversitate semper, tanquam myrrhâ & felle dilutum mistumq; fuit. Ab ipso natalis ejus exor- D dio, vitam ejus considera, omnia mista felle myrrhâq; invenies: quod ergo etiam morituro tale poculum propinatum sit, mirandum non est, quia extre-

Hh h ma initiis

ma initiis, atq; mediis respondere debebant. Et ubi nos delicati Christiani, ubi inquam sumus, qui per totam vitam nostram, vinum quidem prosperitatis bibere semper volumus, mixturam autem fellis, & myrrhæ saltem omnino respuimus. Atqui Dominus clamat unicuiq; nostrum & verbo & facto, memor esto absinthii mei & fellis: & ne semper, ne solum vinum appete consolationis, sed etiam aliquando, si non hilariter & libenter saltem modestè & patienter degusta myrrham tribulationis. Certè si vitæ Christi exempla intueri vellemus ac imitari. nunquam aut vix unquam vinum prosperitatis, perpetuò autem myrrham & fel adversitatis gustare, comedere, bibere, eoq; vivere deberemus, sed non agit nobiscum tam robustè Christus, quoniam ipse cognovit figmentum nostrum, miscet & temperat vinum myrrhâ, myrrham vino; ut prosperis sustentemur adversis erudiamur.
Luca 16. 19. Nos tamen velut indociles pueri, malumus cum epulone epulari quotidie in hac vitâ splendidè, immemores quòd etiam cum eodem sepeliendi simus in inferno, ubi guttam aquæ petamus semper impetremus nunquam, per omnem æternitatem. O quantò meliùs foret hic gustare myrrhatum felleumq; vinum, ut deportemur ab Angelis in sinum Abrahæ: hic recipere mala, ut in futuro recipiamus bona, hic cruciari ut in altero seculo consolemur.

15. Vinum myrrhatum, felle mistum oblatum sibi ante mortem Dominus gustavit non bibit. Hoc enim proprium est piorum DEi servorum, ut in morte vinum myrrhâ felleq; mistum gustent non bibant. Sicut hoc est impiorum proprium, ut vinum myrrhâ & felle plenum bibant, & non gustent. Mirabilis sanè res, & in quâ rari non illuduntur, rari non scandalisantur: nihilominus inter verissimas est hæc quoq; verissima. Iusti in hac vitâ reverâ plus de vino bibunt, quàm de myrrhâ & felle. Impiis tamen obscuratum habentibus intellectum videntur nihil de vino gustare, solo autem felle & myrrhâ vivere: at errare se in hoc sensu ipsimet impii testes sunt, cum dicunt.
Sap: 5. 4. *Nos autem æstimabamus vitam illorum* (justorum) *insaniam & finem illorum sine honore: & ecce computati sunt inter Filios DEi, & inter Sanctos sors illorum est*: quasi dicerent: putabamus & affirmabamus eos vino verò salubriq; carere, solo felle & myrrhâ vivere: & ecce illis redundaverunt torcularia optimè condito vino: *& à fructu frumenti & vini & olei sui multiplicati sunt.* *Psal: 4. 8.* Oppositè verò per omnia se habet vita impiorum, sibi & sui similibus videntur bibere vinum felicitatis, & carere prorsus myrrhâ & felle amaritudinis, cum tamen re ipsâ toti sint in obligatione iniquitatis, & in felle amaritudinis demersi & innutriti. Vvaq; eorum sit, uva fellis, & bothri amarissimi. Ejus rei nullus testis magis idoneus quàm ipsi impii, qui experimento tandem edocti, sic fatentur. *Lassati sumus in via iniquitatis & ambulavimus vias difficiles. Erravimus à via veritatis, lumen intelligentiæ non illuxit nobis, & sol justitiæ non est ortus nobis.* *Sap 5. 7.* Ita ergo apud justos speciétenus est myrrha & fel, reverâ autem vinum; apud impios autem contra in speciem vinum apparet, reverâ autem poculum eorum myrrhâ & felle plenum est. Neq; quispiam credat olim & valde pridem taliter sese res habuisse, nunc autem non sic. Ne insaniamus quæso, & nec DEo, nec nobis ipsis illudamus. Malum semper est malum, & diabolus semper sui similis. DEus quoq; restatur de se. *Ego DEus & non mutor.* *Malach 3. 6.* At si de experientia modernorum quoq; agitur temporum: id, quisquis oculos habet, & non planè motus mente est, manibus ipsis suis palpare potest, modò res prout sunt dispiciat, & discutiat. Quòd genus vitæ hodie tam felix reperias in mundo: in quo sint omnia felle mista, licèt appareant vina. Quis Principum magnorum ditissimorum potentissimorumq; non potest, imò non cogitur dicere quotidie. *Dederunt in escam meam fel, & in siti meâ potaverunt me aceto.* *Ps: 68. 22.* Ferunt Darium ab Alexandro victum, in fugâ sitientem bibisse aquam luto & sanguine mistam, testatum verò haustâ illâ, se in totis regni felicitatisq; suæ annis suavius bibisse nunquam; quàm tunc: ergo iste totis regni & bonæ fortunæ temporibus, vinum myrrhatum felleq; mistum bibit &c. Sed hæc hactenus: & manum de tabulâ, in re præsertim, de qua plurimi sapienter disputant: vix autem ulli, quod disputant re ipsâ præstant.

16. Vinum myrrhâ felleq; mistum morituro Christo propinant, quicunq; bona quælibet, quæ faciunt improbâ mentis intentione polluunt; quasi enim Christum recreant, dum bona in speciem faciunt: reverâ tamen Christum & cruciant & necant: dum per ipsa bona ad offensam Christi, & ad perniciem suam

suam tendunt: Qui si revera Christum recreare cuperent, utiq; pretiosum à vili separarent, & non tantum bona, sed etiam bene facerent. Inde monetur quilibet bene operandi cupidus. *Iustè quod justum est persequeris.* Et iterum. *Nonne si rectè offeras, non rectè autem dividas, peccasti?* quasi enim vinum felle condivit, qui bonum rectè oblatum non rectè divisit, vel justum quod fecit non justè peregit. Porro invenias alios, qui non vinum felle, sed fel vino temperant: qui scilicet mala, quæ faciunt bonâ intentione, vel efficta, excusatione palliant. Verè enim felli amaro & noxio vinum bonum affundunt, qui improbitatis operibus virtutis nomina tanquam vestem imponunt. Ita primus homo felli transgressionis, vinum excusationis addidit: ita Saul felli inobedientiæ vinum Religionis miscuit: ita Pilatus felli injustæ in Christum sententiæ vinum testimonii dati ejusdem innocentiæ infudit. Sed neq; ablutas Pilati manus Christus cordis inspector suscepit, neq; Sauli insipiens Religio profuit: neq; Adamum pestilens excusatio servavit. Odit DEus eum, cujus vinum mistum est aquâ, quantò magis si felle? odit duabus viis incedentem, odit claudicantem in utrãq; partem.

Deut: 16. 20.

17. Vinum felle conditum propinat, qui proximo suo bona & amica verba fraudulento corde insusurrat. Vinum myrrhâ conditum offert tam is, qui beneficium moroso animo, in beneficiarium confert, quàm qui salubre consilium bonoq; animo propositum perversâ interpretatione, vel malignâ acceptione detorquet in pravum: quàm deniq; qui salubre monitum importunâ acerbitate, amarové vocis sono vel cordis affectu suggerit. Dilige, & dic quod vis. Nam alioqui, si quid etiam optimum lacerato animo dixeris, non erit hoc diligentis studium, sed convitiantis opprobrium, neq; exinde sequetur sanatio ægroti, sed exasperatio desperati. Ita miscuit Nathan felli aut myrrhæ admonitiones vinum temperantissimæ intimationis: prius enim Regem aptâ similitudine circumveniens, eò deduxit, ut nesciens se ipsum damnaret, & postmodum objicienti Prophetæ peccatum in os, nullatenus indignari valeret.

18. Præterea fel vino condiunt, qui aliorum prava opera vino adulationis, palpationis, dissimulationisq; nutriunt. Qui malum bonum, bonum malum dicunt: qui populum iniquorum beatum dicendo seducunt: qui non salubria, sed placentia suis auditoribus subditisq; dicunt.

19. Etiam vinum felle mistum faciunt, qui beneficiis à DEo, vel ab aliis acceptis ingratitudinem & malefacta rependunt: juxta illud: *Retribuebant mihi mala pro bonis sterilitatem animæ meæ.* E contra autem illi fel ac myrrham vino temperant: qui mala aliorum bonis compensant, nec vincuntur à malo, sed vincunt in bono malum: & ignitos carbones congerunt super caput inimici & malefactoris sui.

20. Vinum myrrhatum felle mistum Christus gustavit non bibit. Propositum fuerat Christo, totum Passionis calicem propriis viribus, sine ullis extraneis admissis fomentis exhaurire: quod & præstitit ita, ut in ipso mortis articulo, cum jam jam ageret animam voce magna clamans exspiraverit: quod centurio præsens audiens miraculo Divino adscripsit indeq; Divinum quid in Christo latuisse conclusit dicens. Verè Filius DEi erat iste. Atqui hujus miraculi energia fuisset enervata: si constitisset Christum bibisse largitius de vino myrrhato: attributus enim clamor ille morientis fuisset efficaciæ hausti vini, aut etiam creditus fuisset Christus ejusdem poculi virtute motus mente alienatusq; de sui potestate exivisse, in eâq; alienatione & locutus esse, & clamâsse, & exclamâsse, quorum nihil conveniens erat, Passioni & morti Christi, fideiq; nostræ.

21. Gustavit IESUS non bibit oblatum poculum. Gustavit ut nemo ex ejus asseclis illud respuat: non bibit, ut, quisq; de eo se quoq; participare debere intelligat. Nemo putet ad salutem satis esse Christi Passionem: sciat etiam suam requiri cum Christo & pro Christo Passionem. Abundanter redemit te ô Christiane Christus, sed tamen ut hæc abundans redemptio tibi prosit, tuus quoq; tibi passionis calix est pro Christo hauriendus: alioqui si non fueris particeps tribulationis, nequaquam esse poteris socius consolationis. Prægustavit ergo Christus de myrrhato & felleo calice: quia tibi propinavit reliquum hauriendum calicem. Nunquid delicatior tibi erit tua gula, quàm suum palatum Christò? Quidquid agas, velis nolis, bibendum est: si exemplo Christi lubens biberis, gustabis, non potabis. Etenim fideles Christi si quid mortiferum biberint non eis nocebit: quodsi retractante mente, rebelli ac refractariâ

voluntate sumpseris, esto sic vel gusta-
veris tantùm, erit tamen tibi lethale
poculum. Quid enim tam lethale, quàm
non recipere disciplinam DEi? frustra
à DEo percuti, & zelum ejus pro se à se
repellere? Quare quoniam nihil restat
in hac vita, nisì semper aliquid pati de-
bere & calicem passionis bibere: obviis
eum manibus, faucibusq; hiantibus ac-
cipe, & etiam inclinans ex hoc in hoc
Ps. 24. 9. bibe dicens & benedicens Domino. *Ca-*
lix meus inebrians, quàm præclarus est: Et.
Ps: 22. 5. *Obmutui & silui à bonis quoniam tu fecisti.*
Ps: 38. 3. Et adhuc. *Ita Pater ita: quoniam sic placi-*
& 10. *tum est ante te, calicem quem dedisti mihi, bi-*
Matt: 11. *bam illum.* bibo illum, desidero bibere
26. illum. sic affici: hoc demum est, esse
Christi felle cibati, aceto potati convi-
vam & socium: hoc demum est esse
Christo ejusq; crucis participatione di-
gnum: hoc demq; est habere gratiæ
gloriæq; Christi infallibile pignus in
manus depositum.

22. Vinum myrrhatum & felle mo-
rituro Christo propinatur, scilicet ita
peccatores DEum in semetipsis crucifi-
xuri vino terrenæ delectationis, sed fel-
le misto perversæ prævaricatricisq; vo-
luntatis potant: sed veniet tempus eo-
rum quoq;: quo DEus propinabit iisdē
vinum justitiæ suæ, felle tamen damna-
tionis reprobationisq; æternæ mistum:
tunc ex eo poculum bibent omnes peccatores ter-
Ps: 10. 7. *ræ, tunc iis inclinabit ex hoc in hoc usq; dum*
fæcem quoq; ipsam exinaniant: tunc ignis,
grando, nix, glacies Spiritus procellarum erit
Ps: 16. 10. *pars calicis eorum.* Qualis ille calix est
Domini dicentis. *Misereamur impio &*
Ezech: 16. *non discet justitiam.* Et. *Quiescet zelus me-*
42. *us à te jam ultra non irascar tibi.* O calix
omni felle magìs felleus.

PARAGRAPHVS CXXXIX.

JESVS ad Crucem nudatur.

STROMATA

1. CHristus Dominus apparatis o-
mnibus per satellites, quæ cru-
cifixioni erant idonea interim spolia-
tus est vestibus: omnibus quidem ut
testatur Evangelista, qui divisam inter
milites unam vestem asserit: tunicam
vero sorti permissam. Docet hoc præ-
terea mos Romanorum in crucifixione
servari solitus. Sed & cupiditas con-
A suèta carnificum hoc exigebat: hi enim,
quos morte afficiunt, horum vestimenta
rapiunt, & tanquam receptâ lege habe-
re sinuntur: unde & ob eam causam nu- Matt: 27.
per Christum carnifices chlamyde exu- 31.
erant, vestimentisq; suis induerant.
Neq; contra facit enormitas verecun-
diæ, quam Christus subire debuit, si nu-
dus crucifigeretur, nudusvé in alta trabe
totus penderet. Quantas enim alias
Christus, & quoties hanc ipsam nudita-
tem subièrat Dominus in Passione?
deinde quibus tandem hostibus Christi
hanc in eum vel modestiam, vel miseri-
cordiam attribuemus? ut fuerint qui e-
jus verecundiæ prospectum esse scilicet
voluerint? Et Christo quidem ex hac
B nuditate, utpote plus quàm per omnia
innocentissimo poterat non esse ulla pas-
sio, quia nec ulla fuerat peccati umbra:
erat tamen Christo ista denudatio, sicut
summé injuriosa, ita summè probrosa ac
dolorosa idq; propter ipsam inprimis
innocentiam consummatissimamq; &
plus quàm virgineam, imò plus quàm
Angelicam honestatem: quam feriri &
hauriri tot oculis luce palàm quis non
nefas & injuriosum duxerit dixeritve?
Accessit ad honestissimam hanc Christi
innocentiam, voluntas in eodem hanc
ipsam nudationis assumens pænam, in
tot tantarumq; totius generis humani
impudentiarum, quas seu lux, seu nox
unquam viderit rigorosam expiationem.
C Præterea accessit, quod in Christo etsi
malignans causa verecundandi non fu-
it, fuit tamen ipse flos innocentis ve-
recundiæ, quem nudatione irritari sum-
mus & extremus dolor Christo fuit.
Itaq; inter summè singulares Christi af-
flictiones, etiam hæc, sicut & omnis a-
lia præcedens, aut sequens nuditas con-
numeranda est. Certè inter exaggera-
tos insigniter cruciatus Martyrum post
Christum, nuditatem quoq; connume-
ratam legimus: quâ in re, si quando in-
nocentissimis virginibus, nescivit, vel
non erubuit parcere Tyrannorum cru-
delitas, provide non tardavit DEi Spon-
si Virginum admiranda Pietas. Nem-
pe acerbissimus est verecundiæ crucia-
tus atq; sensus, & ibi maximus, ubi in-
D nocentiæ, honestatis, ingenuæq; ratio-
nis plurimum. Cujus signum est evi-
dens, quod cætera animantia bruta hoc
sensu careant, quodq; omnium prima la-

psis hominibus pœna inflicta esse apud Gen: 3.7. Moysen legatur, enormis & intoleranda erubescendi necessitas. Ergo hæc gravissima fuit Christo denudationis calamitas ac pœna. Et quidem non tantùm ex natura sua, quod hactenus dicere volui, verùm etiam ex diuturnitate tẽporis, quo sic nudus mansit in oculis mundi, & hominum omnium præsentium Dominus noster IESUS. Ita enim crucifixus, ita cum cruce elevatus, ita pependit, ita mortuus, ita & depositus de cruce est. De quo probro suo summè sibi molesto, graphicè questus est Dominus apud Prophetam. *Tota die verecundia mea contra me est: & confusio faciei* Ps:43.16 *coöperuit me*: & rursum. *Operuit confusio* (alias verecundia) *faciem meam.* Et ibi- Ps:68.8. dem ℣. 20. *Tu scis improperium meum, & confusionem meam, & reverentiam meam* (aliàs verecundiam: deniq; ℣. 24. postulat; Tertull: l. *Obscurentur oculi eorum ne videant &c.* Maf- 4. de carne Christi cap: 5. fæus in Historia Indica refert: Matronam quandam nobilissimam naufragio ad littus quoddam barbarum ejectam atq; ab incolis vestimento omni spoliatam, arenæ sese insepelivisse, cum aliud pudori remedium in sterilissimo solo deesset. Plurimi non absurdè meditantur solem & lunam contraxisse radios suos, tenebrisq; mundũ involuisse Christo in cruce pendente: ob id maximè, ut Christi verecundiæ temperarent, nuditatemq; tenebris vestirent - de quâ re suo loco. Quodsi tamen quispiam eam nuditatem, præsertim tam perpetuam in Christo ferre non possit: præterquã quod hic sensus immanitatem tormenti hujus intolerandam ostendat, huic tamen illud, quod pœna in simili Tertullianus ingenioso fidei Christianæ acumine scripsit, respondeo. Quodcunq; DEo indignum est, mihi expedit. Salvus sum, si non confundar de Domino meo. Qui me (inquit) confusus fuerit, confundar & ego eum. Alias non invenio materias confusionis, quæ me per contẽptum ruboris probent bene impudentem, & feliciter stultum. Natus est DEi Filius. Non pudet, quia pudendum est. Et mortuus est DEi Filius? prorsus credibile, quia ineptum. Et sepultus re- Hilar: 2. de Trinit: surrexit? Certum est, quia impossibile. Quodsi (verba sunt Hilarii) quis hæc indigna recolet, tantò se majoris beneficii obnoxium confitebitur, quantò minùs ista Divinæ convenerint Majestati. Greg: hoil: 6. in Evãg: Tantò enim digniùs ab hominibus honorandus est DEus, quantò pro hominibus & indigna suscepit. ait Gregor.

2. Non tantùm autem ex ipsius denudationis natura vel tempore magnitudo hujus in Christo pœnæ desumitur: verùm etiã à corporis Christi, tum temporis conditione. Erat enim corpus Christi Domini maximè verberibus vulneribusq; concisum, saucium, & sanguinolentum: vestimenta ergo quibus indutus fuerat, eò tempore quo ad locum supplicii hujus cum cruce conscendit, sinè dubio plurimis locis carni sauciæ intimiùs adhæserant: quam ob rem, absq; dilaceratione carnis, absq; innovatione vulnerum, absq; immani dolore, absq; sanguinis profusione avelli non poterant, pronum ergo est jam cogitare, quantus ille fuerit Domini cruciatus, quàm variè per corpus sauciũ sponsus, dum milites, haud sanè delicati, & circumspecti servitores, vestes cum violentiâ, cum festinatione, cum barbarie, sinè ullo moderamine ac indulgentia detrahebant, & vestem partim à carne, partim cum carne, revellebant. DEum bonum, hæc tantùm imaginari aut cogitare, aut scribere, sensus ipse horrescendo sentit: qualis ergo acerbitas, & acrimonia doloris in ipso Christo, in ipsa inquam summè oblæsa, summèq; simul tenera carne fuit.

3. Ad lignum scientiæ boni & mali primus homo innocentiam amisit, & verecundationis miseriam incurrit: ad lignum crucis secundus Homo innocentiam restituit, & per verecundationis pœnam, honestatem securitatemq; hominibus adducit. Nudus Adam fugit à facie Domini; nudus JESUS reducit Adamum ad gratiam DEi. Nuditas Adæ pellendi ex Paradyso vestitur. Nuditate Christi Adam expulsus reducitur, & cum Christo Paradysum ingreditur. Gen: 3.6.

4. *Nudatur Christus ad Crucem.* Olim fuit nudatus etiam ad baptismum: pari honore dignatur IESUS & aquas Iordanis & lignum crucis. Nempe ostendit omnem eum, qui Christo per fidem baptismumq; initiatur, vestimenta pristinæ suæ conversationis exuere atq; deponere debere, ut in baptismo Christum, id est, gratiam Christi, quã nuditas animæ peccato originali contracta vestiatur, induat: unde Paulus. *Quotquot baptizati estis, Christum induistis.* Et iterum. *Hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis.* Cæterum sicut non est satis baptismo ablui, verùm opus est insuper crucem tollere, & post Christum ambulare, ita etiam ad crucem nuditate Matt: 3. Gal: 3. 27. 1. Corint: 6. 11.

Iosue 5.2. novâ opus est, veluti secundâ in Galgalis circumcisione: quod est abnegare non tantùm sua, sed etiam insuper & animam suam; deponere non tantùm crassiora, carnalia, mundana, nociva desideria, & studia: sed insuper etiam internas & occultiores imperfectiones, proprias voluntates, sui ipsius quæsitiones, intimas ad se, ad sua commoda, ad suam libertatem, ad suum honorem adhæsiones, vanitates, inconstantias, tepiditates, pusillanimitates, irresignationes, irresolutiones, dilationes, aliaq; his similia, intrinseca & interna, animarum mentiumq; nostrarum indumenta: cum quibus non cõmodè quis crucifigitur, sed exui necesse est, imò exspoliari, & radicitus purgari, ut in homine nostro, nihil hominis, nihil nostri remaneat, sed totus transeat in Christum eumq; crucifixum. Quotquot igitur perfecti sumus, hoc sapiamus: adhuc enim perfectiorem viam nobis demõstrat, non Paulus sed Christus. *Æmulamini charismata meliora.*

Luca 14. 26. — Philip: 3. 15. — 1. Cor: 12. 31.

5. Crucifigendus Christus nudatur, qui nuper bajulaturus eandem, induebatur; quid est quod bajulanda crux vestitum admittit, bajulatura nudum exigit Christum? Advertendum est, quod bajulanda crux gravat bajulantem, non gravatur ipsa, bajulatura autem, gravatur magis ipsa, non autem gravat: qui enim crucem portat huic crux pondus est, quem autem crux portat, hic pondus est cruci: per quod, duo quidam status perfectorum designari videntur. Quidam sunt enim qui crucem tollunt, & portant non tantùm fortiter, sed etiam pène libenter: eam tamen non ascendunt ipsi, neq; affiguntur illi, neq; exaltantur in illa, verum eam quandoq; trahunt, quandoq; etiam aliis communicant, quandoq; vel ex toto aliis imponunt: quales sunt, qui adversa quæq; tam ab extrinseco, quàm ab intrinseco evenientia sinè timore expectant, sinè tristitia excipiunt, sinè murmure & impatientia sustinent. *Non tamen gloriantur in tribulationibus, non sibi in eis complacent. non omne gaudium existimant, cum in varias tentationes, & tribulationes incidunt, non saginantur patientiâ, non replentur consolatione, nec superabundant gaudio in omni tribulatione suâ.* Quidam verò sunt, qui crucem Christi sic amplectuntur, ut eam ascendant tanquam palmam & apprehendant fructus ejus: affigantur illi clavis perfectæ resignationis, abrenunciationis, sui ipsorum perditionis, comprehendunt cum omnibus sanctis, quæ sit longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum. *Sciunt etiam supereminentem scientiam charitatis Christi: eunt gaudentes, si quando digni habentur pro nomine JESU contumeliam pati*, imo verò dignos se nõ putant admitti ad participationem, multò minùs ad hæreditatem crucis; quibus causa & materia lætandi tribulatio est, causa diligendi proximum, ejus acerbitas, & hostilitas est, causa benefaciendi inimico, ejus ingratitudo est, quibus DEi in ipsos parcitas, est liberalitas, severitas est suavitas, oblivio, est cura: qui sperant in DEo etiam cum illos occidit, aut deserit, aut rejicit. Isti tales verè non crucem bajulant, sed illos crux, verè affixi sunt cruci, verè exaltati à terrâ super omnia mutabilia in cruce; verè Christo confixi cruci. Priores vestiti & non exspoliati crucem portant, cruceq; gravantur. Posteriores autem nudi à cruce portantur, in eâq; etiam de ea triumphant, absorptam habentes crucem in lætitia, confusionem in gloria, mortem in victoria.

Rom: 5. 3. — Iaco: 1. 2. — 2. Cor: 7. 4. — Eph: 3. 18. — Act: 5. 41. — Iob: 13. 15.

6. Crucifixuri Christum vestibus spoliant illi, qui proximum suum, quem invidiâ, rapinis, vi, cæde, manu, excruciare; bonisq; aut vitâ privare statuunt, vel cupiunt, priùs honore, famâ, bonoq; nomine per detractionem apud alios privant. Hoc malum grassatur ubiq;, ac plerumq; in aulis Principum illorum, quorum gratiâ, vel officio in alios officia, dignitates, obventiones, præfecturæ, beneficiaq; distribuuntur: apud horum namq; Principum aures, quantis sæpe sæpius agitur dolis artibusq;, ut hic vel ille, honore, munereve debito, promisso, condigno excidat: neq; ad eum oculus benignior, manusve liberalior Principis pertingat? Et quid hoc est aliud, quàm Christo crucifigendo vestes prius optimi nominis detrahere? Et unde est quod nonnunquam (ac utinam dici non possit nunquam non) optimos & meritissimos quosq; parata alioqui, imò promissa Principum liberalitas præterit? unde est quod utilissimi Reipublicæ, Principumq; obsequiis viri, in cruce spei, expectationum, promissionumq; pendent, & cruciantur, in secula euntibus seu votis, seu promissis? unde inquam hoc, nisi quia his miseris expectantibus vestimenta detracta sunt: ipsi autem bono nomine nudi, ad crucem, ut dixi dilatæ spei affixi, alios in fortuna sua superbientes, exultantes, quin & insultantes vident.

Prov. 13. 12. tes vident. *Spes quæ differtur affligit animam.* Habent & hoc malum non infrequens tribunalia, apud quæ, dum potentior pauperem, impius justum, avarus raptor, vicinum imbellem devorare A nititur, & per injusti juris patrocinia bonis optatis spoliare satagit: quantis (pro! fidem) tunc pauper innocens, consilii, viriumq; inops ille non obruitur contumeliis calumniisq;, quæ vestimenta non illi detrahuntur, quæ probra generis, natalium, famæ, fortunæ, morum, non eruuntur, non effinguntur? quibus sumptibus per dilationes, per juris beneficia, per patronorum consilia, non gravantur, non emunguntur? quoties lupus ille plenis buccis, sanguinariis dentibus quiritatur ab agno sibi structas insidias, factas injurias, vastata pascua, catulos devoratos, infestatas sylvas, itinera infessa, & quid non? Atq; ita Naboth novellus, nec minus B antiquo illo innocens. Benedixisse DEum & Regem decernitur quam ob rem 3. Reg. 21. toto. educitur extra civitatem, & lapidibus obruitur. Malam scilicet causam habere pauper, forum & locum standi non habere, malæ fidei possessorem videri, alieni fundi limites involare, nimis accidere latifundia ditioris vicini, injuriosè nobiliori ditioriq; obloqui, proinde cedere bonis debere, ad venditionem iniquam, ad novos statuendos scopulos, seu terminos cogendus esse decernitur, & lapideis decretis, decretorumq;, si secus faxit, pœnis obruitur. Sic agere quæso ecquid dicemus aliud, quàm Christum cruci suffigendum priùs vestimentis exuere? Regnat præterea hoc C genus mali inter cognatos & notos illarum personarum, quæ sese DEo in Religiosis vitæ institutis devovent. illæ enim haud dubiè ad crucem Christi perferendam pergunt, sed non rarò, vix satis etiam vestimentorum corpori servientium efferre, de seculo permittuntur. Ita inimici hominis domestici ejus. Matt. 10. 36. Ita inquam tales, dum quasi unus & charus sanguis diliguntur, interea Mich. 7. 6. usq; ad ipsum pene sanguinem emunguntur.

7. Detrahitur vestis Christo crucifigendo, non secus ac pellis olim detrahebatur animali sacrificando. Levit. 1. 6. Cautum id lege Divina fuit: ut holocaustum in suavem odorem Domino adolendum, detracta pelle, artubus in frusta con- D cisis strue lignorum ante composita, subjecto igne in altari cremaretur. Hæc detrahendæ pellis figura, in præsenti vestium detractione impleta est: hac namq; potissimum detractione vestium ad carnem adhærescentium, omnino carnis & pellis detractio fieri debuit, maximè quòd (ut supra memini) haud circumspectè & delicatè, sed potiùs violentè, morosè ac barbarè carnificum ritu, vestibus Christus exuebatur, aut veriùs carne quoq; & pelle unâ cum vestibus spoliabatur.

8. Revoco in memoriam quod & supra fol: par: 130. n. 1. in hac vestium detractione coronam spineam Christo Domino propter tunicæ inconsutilis depositionem, ex capite deponi debuisse, eaq; veste deposita, coronam rursus capiti impositam esse: aut si hoc cuipiam minùs credibile videatur, huic inveniendus erit modus inconsutilis tunicæ deponendæ, salvâ coronâ in capite. Atq; etiam ipsi crudelitati hostium & carnificum commodius expeditiusq; hoc visum fuit, depositâ coronâ, vestem detrahere, quàm manente coronâ in capite vestem per caput spineto horridum, hinc inde facilè adhærescentem extrahere. Quidquid dicatur, utrumq; crudele est ipsi cogitationi, ne dicam sensui, & perpessioni: verùm tamen magis credo depositam coronam capiti Christi, maximè cùm indubitatum habeam Christum spinis horrente capite de cruce pependisse: quod ut non dubitem evincit apud me, tum totius non tantùm antiquitatis, sed etiam Christianitatis authoritas; tum causa primaria, ob quam Christus & postulatus à Iudæis, & addictus à Romanis fuit supplicio crucis, nempe Regni super Iudæos affectatio: hac enim unica ratione, eversus est ab justitia & innocentia Christi tuenda & tenenda Pilatus: *Si hunc dimittis non es amicus Cæsaris. Omnis enim qui se Regem facit contradicit Cæsari:* Ioan. 19. 12. quibus sermonibus auditis Pilatus magis timuit, pro Tribunali sedit, Christumq; affectati regni reum damnavit: quod & inscriptione cruci apposita clarè testatus est, cum ita præscripsit. *JESUS Nazarænus Rex Iudæorum.* quod validius firmat Iudæorum, apud Pilatum instantia dicentium. *Noli scribere Rex Iudæorum, sed quia ipse dixit Rex sum Iudæorum:* Ioan. 19. 21. quæ omnia evincunt Christum præcipuè ambitûs veluti reum, crucifixum esse: quocirca Romanis militibus, quorum manibus crucifigebatur Christus, non minùs venit in mentem hanc Regni affectationem Christo exprobrare, & apud plebem vulgare impositione coronæ jam

in cruce pendenti, quàm venerat idem facere eidem nondum ad crucem damnato. Quæ omnia cùm ita certa sint ut negari non facilè possint: relinquitur etiam, ut certissimum sit Christum spinis coronatum pependisse de cruce; consequenter certum erit Christo coronam suam, sive cum vestibus detractam repositamq;, sive inter detrahendum relictam fuisse: quorum utrumlibet majoris fuerit crudelitatis, enormiorisq; cruciatus, judicet æquus & prudens rerum æstimator.

9. Deponit Christus vestes Crucis mare ingressurus: ut promptiùs feliciùsq; enatare & emergere, in profunda descendere, gemmas & corallia venari, & sursum regredi possit. Mare crucem esse nemo negabit, propter omnimodos cruciatus in uno crucis supplicio reperiri solitos, gemmas venatum esse Christum, in ejus maris fundo, in mortis scilicet per crucem obitæ exitio. Nostrûm nempe omnium animas omnes novimus Passione & morte quæsitas. Nudus ergo urinator & venator noster misit se in mare: contentus suo solo reticulato per vulnera corporis reti. Hac ille sagena piscatus est nos in fundo peccatorum, & damnationis & inferni demersos. Vnde Propheta etiam gratulantis affectu cecinit. *Cadent in reticulo ejus peccatores.* O felix rete! o fortunatos peccatores! qui in hoc rete incidunt & capiuntur, nec rete rumpunt, nec iterum peccando Christum crucifigunt: sed potiùs honorem & gratiam & amorem habent, immolantq; sagenæ suæ, quâ quæsiti, quâ capti, quâ extracti sunt, ex tenebroso perditionis æternæ fundo, in lucem gratiæ, & in usum ornamenti divini inq; thesauros depositi cœlestis. Hic est homo negotiator prudens bonas margaritas sollicitè quærens, inventâq; unâ pretiosâ (sed cujus ipse pretii author, imò cujus ipse pretium est) humani generis margaritâ, vendidit omnia sua, imò perdidit & abjecit omnem substantiam domus suæ, quæsivitq; eam & emit eam, fundens pro eâ totum sanguinem, totamq; vitam suam. O felix culpa quæ talem habere potuit redemptorem. O felix gemma, quæ talem reperit urinatorem. O felix piscis, qui in talem incidit sagenam. Immolatè peccatores, immolate huic sagenæ vestræ, quâ capti estis, quâ capi, si vultis, potestis. Immolate vestrum amorem, vestram obedientiam, vestram gratitudinem, vestram salutem, vestram vitam. Ante Passionem Christi capti sunt multiplices: sed rumpebatur rete; & & elapsis eo gentibus omnibus, quæ nec scriptam, nec naturalem legem servare noverant: solus in eo Iudaicus ægré quidem remansit populus. Notus enim in Iudæa (& quidem solâ feré) DEus; at verò post Passionem IESU, capti sunt pisces & omnes magni: cumq; tanti essent, non rumpebatur rete. Captæ sunt omnes gentes & comprehensæ, & exclusâ nullâ à Christi crucifixi copiosa redemptione & gratia. Propter quod etiam Christus extendit in cruce manus, sicut extendit natans ad natandum: demersos namq; intuens omnes homines in profundo iniquitatis, & simul damnationis, deposuit vestimenta sua, & misit se in mare (ut dixi) Crucis, & Passionis, & mortis, & scrutatus est peccatores in fundo inferni, & profundo lacu, & manum porrexit demersis, & extraxit eos. Quod quidem ille unus & solus tam præstare potuit, quàm & præstitit. Nam alioqui cui tantum robur fuit, aut esse potuit, ut universum humanum genus in abyssis opertum depressumq; & invenire, & extrahere in littus portumq; salutis prævaleret? Christus erat unus, Christus solus, quem misit Pater in terras, ut mundus salvaretur per ipsum quam ob rem cantate filii hominum Domino dicentes. *Quis similis tui in fortibus Domine: quis similis tui, magnificus & sanctitate, terribilis atq; laudabilis, faciens mirabilia.* Extendisti manum tuam utramq; in cruce, dux fuisti in misericordia tua populo, quem redemisti, & portâsti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum.

10. Nudatur IESUS ante mortem: quia plenè pauper esse voluit in morte: jam enim usq; huc in hoc mundo non habuerat ubi caput reclinaret, sola vestimenta, sola anima, solum corpus supererât. ergo vestimenta jam nunc ponit, & aliis tollenda relinquit: animam brevi Patri traditurus, corpus quoq; cum vitâ, & cum semetipso perditurus: mortuus quippe & se, & omnia non habet; quia non est: illud quoq; tantillum terræ, quod extremis vestigiis premebat, mox affixus cruci dimittebat: atq; ita totus Christus in cruce moriens ad unguem pauper erat, cujus paupertatis initium à depositione vestium jam sumit. Deponit ergo vestimenta IESUS, inclamans veluti opere ipso & exemplo suo, tum omnibus sectatoribus suis, tum

Marginalia: Psal: 140. 10. — Cant: 8. 7. — Ps: 75. 2. — Lucæ 5. 6. — Isaiæ 25. 11. — Exod: 15. 11.

suis, tum potissimum paupertatis suæ professoribus, in hoc suum exemplum ut intuentes sciant & ipsi, ad quos terminos paupertatis progredi debeant. Sanctus Franciscus ille amore paupertatis cultuq; præ omnibus Sanctis unus ditissimus, moriens hanc Christi extremam nuditatem imitari gestiit, & in nudâ humo nudum se abjecit, cujus delicias in mendicitate esse summas bene gnarus quidam Præsidum moribundo præsens sumpta vestimenta ea Francisco obtulit dicens. Hæc tibi tanquam pauperi commodo, & tu illa suscipias obedientiæ sanctæ mandato. Gavisusq; est pauperculus Franciscus, quòd Dominæ suæ paupertati, usq; in finem se vidit fidem tenuisse. Quâ etiam mortis suæ horâ, idem Sanctus nudus omnino, cum hoste communi, qui in illo decretorio tempore, non tantùm irasci, sed & oppugnare, quin & expugnare solet, decertans exclamabat: non solis suæ regulæ, sed omnibus omnino paupertatis votivæ professoribus. Ego quod meum est feci, quod vestrum est Christus edoceat. Edocet sanè edocet, si quis modo aures audiendi habeat; edocet hoc nudissimo suo tam ad crucem, quàm in cruce, & morte, & sepulturâ apparatu: edocet hoc libro nuditatis suæ in corpore suo descripto, atq; in pulpito crucis ad legendum omnibus, nobis proposito. Accedite Christiani, accedite Evangelicæ & Christi paupertatis discipuli: legite hanc nuditatis scripturam, hanc paupertatis imaginem, hoc mendicitatis exemplar, legite imò assumite, & induite, & tenete, ut vos tam pauperes, nudosq; ab omni mundo re ipsâ & mors, & Christus veniens inveniat, & sponsos paupertatis fideles per omnia inventos, ejusdem in gloria, solioq; pauperum suorum exultabundus collocet.

Vadding: tom. 1. An: 1226. n. 34.

Vadding: Ibid.

11. Ex Sacris Evangeliis habemus, quater omnino Christum vestibus nudatum esse. 1. Ad flagellationem. 2. Ad purpuram. 3. Ad suas vestes resumendas, cùm jam bajulaturus esset crucem. 4. Deniq; ad crucifixionem. Quâ quadruplici denudatione vestiumq; detractione designata esse videtur quadruplex Christianæ perfectionis paupertas seu mortificatio. Est enim paupertas, quæ nihil suum, proprium nihil habet. Est quæ nihil superfluum. Est quæ ex necessariis minimum. Est quæ in his D omnibus ab alieno nutu propter votum dependet: Similiter est mortificatio doloris, quâ sensus corporalis affligitur. Est mortificatio honoris, quâ quis eligit abjectus esse in domo DEI. Est mortificatio laboris, quâ excluso otio quovis, semper DEI, vel proximi causâ utiliter A laboretur. Est mortificatio hominis interioris, quâ & passiones, & judicium, & libertas, & amor proprius, & omne suum, seu creatum esse abnegatur, inq; oblivione sepelitur: solum autem velle, placere, esse Divinum quæritur, acquiritur, tenetur.

12. Nudatur JESUS ad crucem, & crucem induit cruceq; vestitur, aut certè ipse crucem se ipso vestit: ita ut illi crux illeq; cruci vestis sit. Verè ita procedit via Christi omnisq; Christiani: ut quandiu non perfectè denudatur à creaturis, & à creatis affectionibus: tamdiu non sit induere Christi crucem (activè passivè) idoneus, porrò quando quis se ipsum semetipso planè B nudavit, spoliavit, abjecit, perdiditq; tum statim capax est, imò tunc statim occurrit illi Crux nudorum perfectio, crux armatura Christianorum, crux scutum perpetuum. Disertum Domini nostri edictum est dicentis. *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me*: quid est enim abnegare se, nisi exuere & nudare semetipsum semetipso. quid tollere crucem suam, nisi sequi & imitari Christum nudum, contemptum, stultum, Passum? Sequi enim Christum talem, hæc est crux nostra.

Chrys. ho: de Cruce Ephrem: Serm: de Pænit. Lucæ 9. 23.

13. Nudatur JESUS ad crucem & mortem. Nunquid etiam super Christum cecidit lex illa. *Nihil intulimus in* C *hunc mundum* haud dubium quod nec auferre quid possumus. Valeat hoc in omnibus aliis, at de Christo non debet: etenim Christus non nihil, sed omnia potiùs intulit in hunc mundum: Audi Ioannis testimonium. *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil*, quomodo ergo nihil intulit Christus in mundum, qui & omnia quæ sunt in mundo, & ipsum quoq; fecit mundum? quodsi tantum intulit: quare egressurus de mundo nihil permittitur efferre de mundo? Nemo cogitet Christum nihil potuisse efferre ex mundo: potuit efferre omnia, qui intulerat, imò qui portabat verbo virtutis suæ omnia: sed nihil efferre voluit, etiamsi potuit: ut homo, qui nihil potest efferre, etiam nihil velit efferre: sed faciat ex necessitate virtutem, & impotentiæ adjungat etiam voluntatem. Vel dicamus: non decuisse, ut Christus aliquid efferret de mundo:

1. Timot: 6. 7.

Io: 1. 3.

Hebr: 1. 3.

mundo: ne videretur eguisse mundo: & quæsivisse aliquid mundi in mundo: Ioan: 18. 36. qui dixerat *Regnum suum non esse de hoc mundo*: quiq; tam est dives sinè mundo, quàm cum toto mundo: & cui mundus confiteri cogitur cum Rege quodam Ps: 15. 2. mundi. *DEUS meus es tu, quoniam bonorum* Ps: 38. 6. *meorum non eges.* & iterum. *Substantia mea tanquam nihilum ante te.* Igitur nihil Christus de hoc mundo extulit: quia hic mundus coram Christo nihil fuit.

Ioan: 13. 1. 4. 5. 14. JESUS in cænaculo *cum dilexisset suos, in finem.* æstuans amore posuit vestimenta sua, & missâ aquâ in pelvim, lavit pedes discipulorum. Idem nunc in monte Calvario eâdem charitate ardens vestes ponit, quasi æstum ferre non sustinens, corpus suum ponit in crucem, abluturus mundum in salutem.

PARAGRAPHUS CXL.

Matt: 27. 38. Luc: 23. 33. Io: 19. 18. Mar: 2. 8.

JESUS Cruci affigitur.

PROPHETIA.

Malach: 3. 8. *Si affiget homo DEUM, quia vos configitis me.*

STROMATA

1. DUm ministri parabant omnia crucifixioni necessaria, parabat etiam sese eodem tempore IESUS ad crucifixionem, seu stans, seu genu flexus. Patriq; æterno suam sui ipsius jam instantem oblationem repræsentans recommendans & offerens, non secus ac olim, in instanti conceptionis suæ in utero, & aliàs in vita sua sæpissimè, quinimo assiduè, ac potissimùm currente jam Passione, sese obtulerat & offerrebat ad omnem Patris Æterni voluntatem. Fecisse autem id Christum Dominum tantò certius esse debet, quanto hæc hora fuit Christo jam jam propior, & quasi in oculis & manibus. Hora scilicet crucifixionis, hora à tot sæculis designata, tot prophetiis prænunciata, tot figuris præmonstrata, tot votis desiderata. Hora totius mundi restauratione, totius humani generis salvatione, cumq; DEo reconciliatione totius Regni diabolici (nempe peccati) deletione & eversione, totius Divinæ charitatis, sapientiæ, miserationis, justitiæq; demonstratione totius exinanitionis, humiliationis, obedientiæq; Christi consummatione, totius diabolicæ potestatis & rabiei illu- A sione, totius calicis Passionis ad fundum usq; exhaustione, totius scripturæ expletione nobilitanda. Hanc horam cernens Christus, quomodo non tunc totis cordis suis viribus sese effudit coram Patre Æterno, in omne ipsius beneplacitum deponendo se tum corporali super crucem tamdiu desideratam, tanquam per omnia salutarem, à sui corporis attactu efficiendam; tum spirituali super DEi voluntatem depositione. O si possemus ad interiora illa IESU Christi, & ad intima cordis ejus studia operaq; penetrare? o si possemus æstus illos Theandricæ Christi animæ concipere & persentire? o si possemus in hac generosissimi cordis sui IESUM Chri- B stû resolutione & resignatione imitari? o si possemus condignas IESU Christo gratiarum actiones pro hac ejus in nostram salutem propensione profundere? Hactenus enim Dominus noster per immensum Passionis & dolorum mare in navicula humanitatis suæ, tanquam decumanis fluctibus objectus, acerbissimas & luctuosas tempestates & procellas expertus est: at modò dum crucifigendus cruci incumbit, dum manus pedesq; extendit ad clavos, dum affigitur & extenditur & admensuratur cruci, quasi jam extremo vortice fluctuq; Passionis sorbetur, naufragiumq; subit, & venit in altitudinem maris, tempestasq; demergit eum. Pro! quanta tem- C pestas maris, crux Christi, & crucifixio ejus. Linguæ omnium deficiunt creaturarum, soli & lunæ lux sua defecit. Cadavera mortuorum, & ipsa à seculis emortua, ipsaq; saxa & rupes sentire potuerunt, eloqui non potuerunt, fœditatem tempestatis hujus, atq; naufragii, quod DEus-Homo subit in doloribus crucis. At de his doloribus inferiùs plura, nunc crucifixionem ipsam expendimus, locum, modum, causam &c.

2. Locus crucifixionis Christi ab aliis assignatur terra, ita ut cruce humi jacente, cruci Christus incubuerit tanquam hostia altari lignorum strui superimposita, & ita crucifixus, deinde cum cruce in sublime elevatus, constitutusq; in fovea ad id parata: & hic vi- D detur facilior expeditiorq; crucifixionis locus modusq; plurimus: quem & ordinariè pictores imaginibus repræsentant. Ab aliis tamen assignatur & probatur locus

batur locus crucifixionis in sublimi & procul terrâ, ita ut crux primo stabilita fuerit in suo situ, erecta, firmataq;, tum per tabulatum ad id factum Christus ad eam usq; ascenderit in altum; sicq; illi A affixus sit. Hunc morem, locum, modumq; crucifixionis asserunt fuisse antiquitus usitatum, tanquam magìs opportunum confusioni maleficorum, & terrori spectantium; ita crucifixi, nudi penitus pendere soliti, hunc ritum crucifixionis, credunt prædictum, expressumq; illis verbis Canticorum. *Ascendam in palmam, & apprehendam fructus ejus.* Cant: 7. 8. Vox enim ascendendi non videtur servire crucifixioni super terram. perfectiùs ergo, & magìs propriè ascensum Christi ad crucem prædicit: hac ergò ratione videtur Christus crucifixus plerisq;: Ego quidem priorem expeditum magìs arbitrarer, quod tabulatis non egeat neq; scalis: ex alterâ tamen parte posterior hoc habuit commodi crucifixoribus, quod facilius crucem solam, quàm cum affixo homine attollere, & non minus commodè crucifigere possent. Excogitarent aliqui medium quiddam: censent enim Christum secundùm manus affixum cruci; in terrâ cruce jacente: secundùm pedes verò jam erectâ & statutâ in alto cruce: quare oportebat, in hac ratione crucifigendi adstringere corpus cruci: ne inter elevandum, huc, illuc, deflueret: sed ut verùm fatear non video, qui assentiar huic adinventioni. Ad locum etiam crucifixionis pertinet: quòd aliquibus visum est, Christum in meditullio esse crucifixum: propterea quia scriptum est: *Operatus est salutem in medio terræ.* Sed hac de re viderint Geographi: ita tamen sensit Cyrillus Catech: 13. Hilar: Can: 33. in Matt:

3. Ad modum pertinent hæc etiam, quæ modo de loco dixi: pertinet & nuditas de quâ superiùs egi, pertinet & hoc, quòd pluribus clavis, quàm tribus videatur facta Christi crucifixio: ut præter manus, etiam pedes separatis clavis confixi sint, non autem pede pedi imposito, & clavo uno, licèt hoc pictoribus scriptoribusq; forsitan cujusdam elegantiæ gratiâ usitatius sit hoc tempore. At verè difficilè poterant uno clavo pedes sibi impositi solidé affigi, ut tutò corpus totum, uni clavo incumbere posset. Meliùs ergo & ad usum infelicis ministerii seu supplicii commodiùs fuit duobus clavis pedes affigere, subjecto etiam ligno brevi suppedaneo: sic enim provideri faciliùs poterat, ne manus totius reliqui corporis pondere dilacerarentur, quod alioqui pronum factu videtur, si pedes suppedaneo ligno caruissent: labantibus enim pedibus & genibus, totum corpus ex manibus pendere debuisset, sicq; manus lacerationi obnoxiæ fuissent. Ad modum crucifixionis & illud spectat quod aliqui meditantur. 1. Consultò hebetiores, clavos factos fuisse crucifixioni Christi adhibitos, majoris tormenti causâ, quo factum sit ut summâ violentiâ validisq; ictibus malleorum debuerint foramina fieri in partibus, quæ affigebantur, adeoq; etiam ipsi nervi, & carnis partes cum obtusis illis clavis, vi intracti & impacti in lignum sint. quod imaginari & cogitare horror est: nec nisi à crudelitate barbarieq; ministrorum iis quidem non usitata tunc, fidem habet. B Quemadmodum & illud. 2. quod Sanctus Bonaventura cogitat: pedes scilicet Christi Domini antequam clavis configerentur, priùs sude ferreâ fuisse perforatos, ac tum demum clavis adfixos, quæ res ipsâ crudelitate magìs videtur crudelis. 3. Meditantur in cruce illa, facta fuisse priùs foramina, & quidem non satis ad mensuram membrorum, staturæq; Christi: igitur affixâ manu unâ, cum secunda non pertingeret, ad paratum foramen, vi & funibus attracta sit usq; dum eo pertingeret: idemq; necessariò pedibus affigendis evenisse, proinde etiam eosdem violenter attractos esse vel ad foramina, vel ad lignum suppedaneum: quâ stante C meditatione, necesse est, ut corpus Christi miserabiliter fuerit in omnibus suis membris ac præsertim in nervis, juncturisq; manuum & pedum, super omnia verò in compage pectoris distractum & distentum, planè instar chordarum apud cytharam. Quæ meditatio confirmationem quoad hanc distractionem membrorum habet ex illis verbis Psalmi, seu potiùs Christi in Psalmo. *Foderunt manus meas & pedes meos, dinumeraverunt* (hoc est ita distraxerunt ac si numerare vellent, atq; ut dinumerari possent) *omnia ossa mea.* Psal: 21. 18. Ad quod faciunt tum revelationes, tum opiniones asserentes maximum præ omnibus doloribus Christi Domini fuisse dolorem in pectore, cum esset in Cruce: quod tam D pronum est credere, quàm & affirmare, imò & probare: quia experimento constat iis, qui expansis manibus erant aliquandiu: ii enim dolore pectoris, quem

cauſat extenſio brachiorum recto ſuo pondere, coguntur ceſſare ne vim faciant, & noxam inferant pectori. Facit huc etiam illud: quod ſive meditemur Criſtum Dominum, ita fuiſſe accuratè diſtentum in Cruce, ut corporis reliqui pondere non poſſent brachia defluere in pedes, neq; genua curvare; ſed cogeretur Chriſtus trabi illi planè per modũ affixi aſſeris incumbere: pronum eſt cogitare quanta vis pectori ex tali ſitu fieri debuerit: quantuſq; dolor in ea potiſſimùm parte: ſiquidem ex ea tanquam ex centro membrorum omnium convulſio diſtractioq; fiebat: ut evidens eſſe videtur: ſi verò meditemur Chriſtum laxiùs quantùm ad manus affixum fuiſſe, ita ut brachia defluere potuerint, neque tunc in pectore ipſius ſummus dolor ſummaq; coſtarum & compagum diſtentio divulſioq; non fuit. 4. Meditantur aliqui quòd quando Chriſtus Dominus jam cruci in terra jacenti affixus, cum eadem ſurſum elevabatur, poſt aliquantam à terrâ ſublevationem, incuriâ, an conſultò, prolabi in terram permiſſus ſit: quod ſi fuit, fuit certè cum immani corporis Chriſti tam aliàs miſerè tractati, concuſſione partiumq; diſmembratione, conſequenter cum enormi & incogitabili dolore. 5. Meditantur etiam hoc aliqui Crucifixum Dominum cum cruce in altum elevatum, in ſcrobem, imò pedi crucis ſtatuendo paratam, demiſſum cum præcipiti deſcenſu, quod etiam ſinè maxima totius corporis Chriſti concuſſione, convulſioneq; fieri non potuit, neceſſarioq; ex Chriſti vulneribus tunc & violenter & plurimum ſanguinis effluxit. 6. Meditantur quoque aliqui Chriſtum non per partes ſeparatim affixum, ſed ſimul manus ambas, pedeſq; ambos affixos eſſe, id quod quatuor milites crucifixores probare videntur, quos tot fuiſſe partitio veſtis Chriſti probat. Alii tamen contra cenſent, priùs dextram manum, tum ſiniſtram affixam, poſtremò pedes affixos eſſe. 7. Meditantur etiam aliqui Chriſtum priùs finibus cruci adſtrictum fuiſſe, tum clavis affixum: eo quod id moris ſervatum fuerit cum his, qui cruci figebantur. Ad tempus crucifixionis quod attinet. 1. Ætatis ſuæ annum Chriſtus tunc complebat trigeſimum quartum, ſi computetur à die conceptionis ejus non à natali. 2. Die 25. Martii: quo die & ipſe conceptus de Spiritu ſancto ante annos triginta quatuor, & olim Adam conditus lapſuſq; in culpam fuerit. 3. Horâ fere ſextâ ſeu meridianâ currente, unde quod Marcus ait affixum Chriſtum horâ tertiâ. Ioannes verò horâ quaſi ſextâ, de eodem ambo tempore loquuntur, ſed prior habet rationem elapſi temporis: quod erat horæ tertiæ, poſterior labentis, quod erat horæ ſextæ, & hoc indicant ambo, quia unus abſolutè loquitur, poſt tertiam horam crucifixum; alter verò quaſi horâ ſextâ hoc eſt labente horâ ſextâ affixum eſſe. Eſt autem Theophilacti in Matthæum obſervatio. Sextâ die homo conditus eſt, qui & ſextâ horâ de ligno comedit. Quâ igitur horâ Dominus hominem condidit, eâdem & lapſum curavit. Sexto die, & ſextâ horâ cruci affixus eſt.

4. Cauſæ Crucifixionis Chriſti ex variis capitibus deſumi poſſunt. 1. Ex parte inimicorum ſcilicet Iudæorum & Romanorum. 2. Ex parte Dei atq; ipſius Chriſti, quo referri poſſunt omnes rationes congruentiæq; figurarum, & prophetiarum: morales quoq; cauſæ: quoniam hæc ex voluntate DEi evenerunt, & ad voluntatem DEi diriguntur. Quod attinet ad inimicos Chriſti. Iudæi quidem pro ſuo implacabili in Chriſtum odio: quæſiverunt illum de medio tollere morte crudeliſſimâ & infamiſſimâ, quâ & crudelitas ſatiaret eorum odium, & turpitudo obrueret, exoſumq; & contẽptiſſimum redderet Chriſtum. Declaratum hoc habemus, non tam propheticè, quàm hiſtoricé in Sapientiâ, & Hieremiâ. Ac apud Sapientiam quidem inter multa loquuntur ipſi Iudæi. *Morte turpiſsimâ condemnemus eum.* Sap: 4. 20. qui apud Hieremiam explicantes ajunt. *Mittamus lignum in panem ejus, & eradamus eum de terrâ viventium, & nomen ejus non memoretur ampliùs* Hier: 11. 19. nimirum ut eſt apud alium Prophetam. *Maledictus, qui pendet in ligno.* Deut. 21. 23. Pari ratione apud Romanos Crux erat ſervorum & abjectiſſimorum pœna, cui ingenuus addici poterat nemo, niſi priùs exutus ingenuitate: quâ & afficiebãt affectati regni reos, quo nomine Pilatus Chriſtum morti, & cruci addixit. Iam ex parte Dei: præcipua cauſa hujus crucifixionis eſt voluntas & placitum ipſius: ipſius porrò placiti cauſa nulla eſt aſſignabilis præter ipſummet placitum: quod eſt ſilentium aliarum cauſarum & quæſitorum etiam: reſpondet enim illud ſibi uſitatum. An non licet mihi quod volo facere: an oculus tuus nequam eſt, quia ego bonus ſum? Aſſignari tamen poſſunt & ſolent convenientiæ plures ejus Divini placiti: quale illud cani

ſolitum

solitum in Ecclesiâ ad DEum. Qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti, ut unde mors oriebatur, inde vita resurgeret, & qui in ligno vincebat, in ligno quoq; vinceretur. Per Christum Dominum nostrum.& iterum. De Parentis Protoplasti fraude factor condolens: quando pomi noxialis morsu, in mortem corruit: Ipse lignum tūc notavit, damna ligni ut solveret, Hoc opus nostræ salutis ordo depoposcerat, multiformis proditoris ars ut artem falleret, & medelam ferret, unde hostis unde læserat. Quo etiam videtur respicere sponsus *Cant: 8.* alloquens Sponsam. *Sub arbore malo suscitavi te, ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua.* Atq; hæc est prima, præcipuaque voluntatis Divinæ de crucifigendo Christo, ipsiusq; crucifixionis congruentia, ad quam omnes aliæ reducuntur quascunq; in figuris vel Prophetiis scripturarum, & in Patribus est reperire.

Gen: 2. 17. Inprimis lignum illud ipsum scientiæ boni & mali, cujus esum prohibuerat DEus, ubi & serpens & mulier mendacium invidiamq; DEo impegerant, ubi vir voci uxoris magis obedivit, quàm Divinæ, ubi infelicissimè affectata est Divinitas, & scientia boni ac mali, ubi amissa fuit innocentia: convenienter per lignū crucis est restauratum, vel certè convenienter est illi hoc oppositum repositumque. Est enim hoc lignum crucis, etiam lignum scientiæ boni mali, quia in eo pependit Christus sciens eligere bonum, & reprobare malum, & nos qui in Christum credimus, ex eo discimus quid sit bonum, quid malum. Ejus esum non tantùm non prohibet sed imperat DEus, ita ut qui non comederit ex ejus ligni fructu, morte moriatur: In hoc ligno ipsa Dei veritas pendet, & mendacium exclusum est: hoc in ligno Christus ne perderet obedientiam, perdidit vitam potiùs: hoc in ligno pro pomo mortifero, pomum salutiferum repositum, & affixum est, ab hoc ligno felicissimè securissimèq; participatio Divinitatis acquiritur & hauritur. In hoc ligno innocentia reparatur, veritas impletur, justitia contentatur, pax conciliatur, misericordia ostenditur, honor læsus DEo restituitur, victor hominis & homicida diabolus vincitur, & chyrographum mortis affigitur, deleturq;, maledictio aboletur, Cherub cum flammeo gladio submovetur, Paradysus aperitur, & latro inde expulsus in illum introducitur. Deinde lignum vitæ: de quo si edissent Parentes nostri vixissent in æternum, quid signabat aliud, nisì lignum crucis ipsam vitam in se affixam habens, de quâ qui gustat in æternum vivit, & folia ejus in sanitatem sunt gentium. Ad hæc, Arca lignea, quam contemptibile lignum vocat Sapiens, crucis lignum significabat vile quidem, contemptibile, maledictū etiam: in quo tamen verus Nóé, non paucas, id est octo; sed omnes omnino animas à diluvio peccati, æternæq; damnationis salvavit. *Gen: 6. 18.* Hoc significabat & ille ramus olivæ virentis, quem columba attulit ad Nóé vespertino tempore, cessâsse aquas diluvii super terram significans. Innocentissima enim humanitas Christi, crucis suæ paciferum veluti olivæ ramum Patri æterno ad vesperam mundi vel diei obtulit, copiosam redemptionem mundi peractam, & iræ diluvium cessâsse nuncians. Hoc significabat virga Mosaica, tot mirabilium patratrix operum in Ægypto, & in deserto, quâ per rubrum mare educti Israëlitæ, demersi cum suo Pharaone Ægypti: *Exod: 7. 10.* per lignum enim crucis, perq; mare sanguinis Christi homines quidem salvati, peccata verò, & infernus & mors, & dæmones, victi, absorptiq;. Hoc significabat & baculus ille Patriarchæ Iacob de quo ipse dicebat in baculo isto transivi Iordanem istum, & nunc in duabus turmis revertor. *Gen: 32. 10.* Christus enim tanquam Iacob Sponsam sibi Ecclesiam & animam quæsiturus per Iordanē Passionis in baculo crucis transivit, & à morte per resurrectionem rediens in duabus turmis Patrum ex limbo & purgatorio eductorum, nec non Angelorum Sanctorum reversus est in cœlum. Hoc significabat Mosaicum illud lignum à DEo illi ostensum, & quantumlibet amarum esset ipsum (ut notavit Rabbanus, Hugo) tamen in aquas amaras missum, quo illæ dulces factæ sunt & potabiles populo. *Exod: 15. 25.* Aquæ multæ populi multi (totum scilicet humanum genus) amarissimæ fuêre, neq; gustui Divino potabiles, sed omnes in mare mortuum inferni influebant, donec lignum crucis, humanam naturam Christi portans, reliquam quoq; massam generis humani in dulcedinem verteret. Hoc significabant superliminaria, & postes forium inuncti sanguine agni in Ægypto, propter quem salvatus est Israël omnis, interfectis interea primogenitis Ægyptiorum ubiq;, quæ inunctio clarè formam crucis repræsentat: imò sunt, qui credant verè litteras T. sanguine illo formatas

Ibid: V. fuiſſe in poſtibus &c. à quo ſigno non
23. ſinebatur (ita loquitur ſcriptura) percuſſor ingredi domos Iſraëlis, ſed tranſcendebat ſeu præteribat oſtium ſignatum.
Exodi 17. Hoc ſignificabat virga illa quâ
11. Moyſes, contra Amalec Ioſue pugnante, unà cum manibus in altum elevabat, ſignumq; crucis efformabat, quam elevationem continuante Moyſe, vincebat Iſraël & Ioſue, remittente verò vincebatur. Elevatis certè Chriſtus noſter in Cruce manibus vicit hoſtes noſtros.
Num:21. Hoc ſignificabat (& quidem ipſo Chri-
8. ſto interprete) ſerpens æneus à Moyſe in deſerto ſuper lignum exaltatus, quem, à ſerpentibus ignitis percuſſi reſpiciebant, & vivebant.
Ioan: 3. Nos certè à ſerpente
14. in Paradyſo percuſſi moriebamur: ſed aſpectu ſerpentis ænei, hoc eſt Chriſti in Cruce ſuſpenſi pro nobis, agnitione, fide, amore, vivimus, & ſalvamur, qui quidem ſerpens noſter figuram ſerpentis habet, ſed venenum ejus non habet,
Num:20. morſu non nocet, aſpectu ſanat. Hoc
11. quoq; ſignificabat virga illa petram percutiens, & aquas de ea largiſſimas eliciens, quæ deinde proſequebatur populũ DEi, quoquo pergeret dicente Paulo: *conſequente eos Petra* & explicata mox, *Petra autem erat Chriſtus*. Crucifixus enim in ligno Chriſtus aquas ſalutis largiſſimas dedit, quæ etiam hucuſq; manant in a-
Num:25. blutionem peccatorum. Hoc quoq;
4. ſignificabat illud mandatum Domini, quo peccante populo juſſit Moyſi hunc in modum. *Tolle cunctos Principes populi, & ſuſpende eos contra ſolem in patibulis, ut avertatur furor meus ab Iſraël.* Iratus enim Deus ſceleribus totius generis humani, Regem Regum, Principemq; generis noſtri JESUM, propter ſcelus populi ſui percuſſit, ſuſpendi eum faciens in patibulo, ut averteretur furor ſuus ab ge-
Levit: 14. nere noſtro. Hoc quoq; ſignificabat
6. lignum cedrinum cum cocco & hyſſopo intinctis in ſanguine animalis immolati, quo aſpergebatur leproſus purificandus à ſuo morbo: Lignum enim cedri crucem ſignabat Chriſti, hyſſopus cedro alligata, Chriſtum cruci affixum, coccus clavos ſanguinolentos, vel certè charitatem Chriſti, quâ arctius, quàm clavis cruci ſuæ alligatus erat. Sanguis animalis immolati, ſanguis ipſius Chriſti eſt, qui emundat omnes à leprâ peccati. Ad quam figuram haud dubiè reſpiciebat, magis autem ad rem ipſam figuratam attendens David orabat DEum.
Pſal: 50. *Aſperges me hyſopo & mundabor, lavabis me & ſuper nivem dealbabor.* Hoc quoq; ſignificabat Iſaac in monte ſuper ligna poſitus immolandus, nec non aries in rubo hærere cornibus inventus, proq; Iſaaco immolatus in iiſdem illis lignis. Gen: 22. 9.
A Immolatus enim eſt Chriſtus ſuper crucis ligna: & quamvis DEus eſſet in Chriſto reconcilians mundum, quamvis perſona verè Filii Dei ſuper crucem eſſet poſita, non eſt tamen Divinitas paſſa, aut immolata, ſed aries humanæ naturæ in Chriſto: hærens in peccatorum noſtrorum ſpinis, & re ipsâ ſpineam coronam in capite geſtans. Hoc quoq; ſignificabat Agnus Paſchalis veru transfixus atq; in formam crucis teſte Sancto Juſtino Martyre in dialogo cum Tryphone, diſtentus, aſſatus, comeſtus, à Iudæis. Exodi 12. 3. 8.
In Crucis enim veru Innocentiſſimus Agnus Paſchali tempore extentus, & charitatis ſuæ igne dolorumq; fervore aſſatus, deinde à rabie Iudaicâ voratus eſt.
B Hoc quoq; ſignificabat Arcus ille in nubibus à Deo poſitus in ſignum placationis ſuæ, & quod diluvio non eſſet deinceps terra punienda. Gen: 9. 13. 16. Expanſa enim brachia Chriſti in Cruce, arcus ſunt: ad quorum intuitum placatur Deus Pater, & iræ ſuæ catarractas à diluvio cohibet, ne exundet in juſtam punitionem mortalium. Hoc quoq; ſignificabat illud ligneum manubrium, quod Eliſæus Propheta mittens in aquas enatare fecit ferrum de profundo, in quo demerſum perierat. 4. Reg: 6. 6. Ligno enim crucis immerſo in aqua Humanitatis IESU Chriſti, extracti ſunt de profundo peccati & inferni omnes homines, in quod deſcenderant quaſi lapis: & ſubmerſi erant quaſi plumbum in aquis vehementibus. Exodi 15. 5. 10.
C Hoc quoq; ſignificabant duo illa ligna quæ vidua Sareptana colligebat in uſum domus ſuæ: cui benè precatus eſt Elias, & ſuſtentata eſt in fame. 3. Reg: 17. 12. Duobus enim lignis ex quibus confecta eſt Crux Salvatori, collectis, Eccleſia vivit, & in fame ſuſtentatur. Hoc quoq; ſignificabat baculus illæ Eliſæi miſſus ad mortuum ſuſcitandum per Gieſi puerũ, qui tamen puero mortuo impoſitus non profuit mortuo, donec ipſe Eliſæus veniret ſeq; mortuo admenſus eſſet. 4. Reg: 4. 29. 34. Crux enim nihil proficibat ad ſalutem humani generis, quamdiu JESUS mortuis admenſus & adnumeratus non eſt. Mortuo autem JESU revixit tam puer quàm ipſe JESUS.
D Hoc quoq; ſignificabat ſignum illud Electorum & à morte ſervandorum, quod vidit Ezechiel inſcriptum in frontibus: quo ſigno, qui carebant interfecti ſunt: figura porro ſigni fuit litte- Ezech: 9. 4.

fuit littera T. quæ olim fuit in usu apud Iudæos, & postea retenta fuit apud Samaritanos, estq; hodie in usu etiam cum denominatione ipsâ apud Græcos, quod signum figura sua Crucem, usu autem effectum Crucis, qui est salus, manifestè designabat. quod etiam ideo vocat Io-
Apoc:7.3. annes Evangelista signum DEi vivi, scilicet JESU Christi: qui fuit, ut ipse ait, mortuus, & est vivus, alludens indubitatè ad signum Ezechielis supra di-
Abacuc 3. 4. ctum. Hoc quoq; significabant illa cornua in manibus DEi, quæ vidit Abacuc, & in quibus absconditam esse fortitudinem ejus asseruit. Cornua enim ista sunt clavi in manibus Christi cruci affixi, in quibus clavis abscondita fuit fortitudo, & omnipotentia Salvatoris, sub infirmitate, dolore, ignominia, morte debellans omnem adversariam potestatem, prôut ibidem Abacuc Propheta disertè describit. Erat autem abscon- B dita fortitudo tum dæmonibus, qui, si cognovissent nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. ut asserit Apostolus, cum hominibus quorum aliquibus, puta Iudæis, crucifixus Christus fuit scandalum, aliquibus autem, nempe gentibus, stultitia, propter quod & Dominus olim oraverat, Patri agens gratias, quod abscondisset hæc à Sapientibus, & prudentibus, revelâsset autem parvulis electis: quibus Christus est virtus DEi, & Sapi-
Num:17. 8. entia. Hoc quoq; significabat virga Aaronis flores fructusq; etiam maturos proferens: & Aaroni Sacerdotium adstruens: solius enim Christi virga Crucis non solùm germinavit, sed etiam floruit, florem de radice Iesse exortum portans, Nazaræнumq; JESUM (qui floridum sonat) affixum gerens, imò etiam insuper fructum edidit, fructum inquam salutis, & redemptionis omnium populorum, in Christum credentium, ac potissimùm electorum: quorum quilibet est amygdalinæ nucis instar (tales autem fructus, seu nuces, virga Aaronis protulit) Superiore quidem cortice amara propter mortificationes, & passiones tam Christi, quàm suas: deinde quantùm ad testam est fortis & constans in patiendo & & perseverando, tandem quoàd nucleum glorificationis est dulcis
2. Reg:18. 9. & pascens, atq; nutriens. Hoc etiam significabat arbor illa seu quercus densa ex quâ Absalon Parricida pependit. De Cruce enim, in quâ instigatione suâ maligna, per Iudæorum malitiam Christum innocentem suspendi voluit, ipse capillo nequissimorum consiliorum suorum captus & illaqueatus est, & ludibrium cœlis, terris, inferisq; ipsis est factus.
Hoc significabat lignum illud apud Hieremiam de quo inimici Christi dicebant. *Hier: 11. 19.*
A *Mittamus lignum in panem ejus.* Crux enim *2. Mor: c.*
(ait Gregorius) ligno signatur, quia li- *12. & l.*
gnum in panem mittere, est configendo *12. c. 3.*
Dominico corpori crucis stipitem adhibere. Notandum autem hoc lignum de quo loquuntur inimici Christi fuisse ex venenatis & amaris lignis, unde pro ligno Chaldæus vertit venenum mortiferum: sicut pro verbo Mittamus, hebraica vox propriè sonat Corrumpamus: quo significatur infensissimum odium Iudæorum in Christum, qui morte crucis studuerunt Christum, & quoàd corpus, & quoàd vitam, & quoàd famam, & quoàd doctrinam, reddere omnibus probrosum, odiosum, detestandum, amarum, venenatum: cùm tamen Deo malitiam eorum per sapientiam vincente totus Christus factus sit credentibus dulcissimus, amabilissimus, honoratissimus, etiam cum sua cruce, ita ut dici possit, à Christo ad Iudæos, quod ab Iosepho ad fratres: *Vos cogitâstis de me malum, DEus autem vertit illud in bonum* & (sicut etiam *2. Reg: 15. 8.*
suprà notavi) Moyses amaro ligno, amaras aquas in dulces commutavit. Hoc significabat ille sedens in cathedra Sapientissimus; Ipse est tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu uno. Quis enim est iste Sapientissimus, nisi JESUS ipsa sapientia, habens omnes thesauros sapientiæ & scientiæ DEi reconditos? quæ ejus in cathedra sessio nisi ad crucem affixio? quis C iste ligni vermiculus tenerrimus? nisi filius Virginis, qui de se loquitur. *Ego* *Ps: 21.7.*
autem vermis & non homo? vermis in *Cass: in*
ligno crucis reptans *cujus viæ humiles &* *Ps: 21.*
silentiosæ exstiterunt, quoniam sicut ovis ad oc- *Isaiæ 53.*
cisionem ductus est, & velut agnus coram ton- *7.*
dente se obmutuit, non habens in ore suo redar- *Ps:37.15.*
gutiones. Suo silentio in passione plùs erudiens, quàm omnis clamor sapientiæ mundi vel carnis, omneq; genus peccatorum occidens, & in se ipso mortificans uno passionis impetu: vivificans verò omnium animas à verme illi infernali oblæsas: quomodo vermis ille seu serpens *Num:21. 8.*
Mosaicus in alta cathedra expositus salutem dabat aspicientibus in se (prôut suprà notavi) cujus vermis prudentiam ipse Christus nobis tenendam commen- D dat. Hoc significabat scala Iacob, cui DEus innixus ad verticem apparebat, & summum ejus cœlos tangebat. Ange- *Gen:28. 12.*
liq; per eam descendentes & ascenden-

 tes.

tes. Crux enim vera ſcala eſt, cui Chriſtus verus DEus & innixus & affixus cœlos non ſolùm tangens, ſed etiam aperiens per modum clavis Davidicæ, per eam Angeli cum ſatisfactione abundanti aſcendebant de terrâ ad Patrem æternum, deſcendebant quoq; per eandem de cœlo cum pace & reconciliatione & gratiâ ad homines à DEo. Vel etiam per eam deſcendit in ruinam dejectus ingratus Iſraël: aſcendit autem amator gentium populus. Vel etiam per eam deſcendit diabolus de cœlo lapſus, aſcendit autem homo, in locum ruinæ diabolicæ electus erectuſq;, vel etiam per eam deſcendit peccatores ad pœnitentiam, aſcendunt juſtificati, & gratia dotati ad gloriam. Vel etiam per eam aſcendunt Paſtores Eccleſiæ ad DEum pro populo ſupplicantes ſacrificanteſq;, deſcendunt verò ad homines, Chriſtum, & doctrinam, & merita ejus gratiamq; prædicantes & diſpenſantes, juxta illud Pauli: ſive mente excedimus Deo, ſive ſobrii ſumus vobis: &. Deſiderium habens diſſolvi & eſſe cum Chriſto, remanere autem in carne propter vos neceſſarium. Vel etiam aſcendebant Angeli, Chriſtum infra ſe minoratum in carne habentes: deſcendebant verò iidem eundem in Divinitate ſupra ſe venerantes, ad quod videtur reſpexiſſe Dominus ipſe loquens Nathanaeli & aliis diſcipulis: *Amen amen dico vobis, amodo videbitis cœlum apertum, & Angelos DEi aſcendentes & deſcendentes ſupra Filium hominis.* Qui ipſe Filius hominis per ſcalam ſuæ crucis, & deſcendit quidem exinaniendo ſemetipſum per formam ſervi, uſq; ad mortem crucis, & ad inferiores partes terræ, non tantùm ſepulchri, ſed etiam inferni: & aſcendit ſuper omnes cœlos, ſuperq; omnem poteſtatem ac virtutem, ut in nomine ejus omne genu flectatur cœleſtium, terreſtrium, & infernorum. Hoc quoq; ſignificabat ille Arcus Davidicus, quem ipſe ſtatim explicat, cùm nominat dicens: *Poſuiſti ut arcum æreum brachia mea,* quibus verbis eleganter Dominus JESUS per os Prophetæ ſuam crucifixionem depingit. Arcus enim tamdiu eſt res inutilis ad pugnam, quamdiu crucis non induit figuram, impone arcui ſagittam, crucem formâſti, tende brachiis arcum, crucem formâſti: tolle hoc utrumq;, ſcilicet ſagittam & brachium tendens arcus inutilis, adde hoc utrumq; arcu, nihil ad bellum & pugnam expeditiùs, utiliùs, validiùs: de quo etiam in Iob ſignificatum legimus. Fugiet (inquit) arma ferrea & irruet in arcum æreum, quod contigiſſe tam diabolo, quàm ejus miniſtro Iudæo, Pilatoq; videmus. Nam dum diabolus fortis armatus congreſſus eſſet cum Chriſto ejuſq; vitam, doctrinam, mores, miracula, tanquam arma ferrea formidans effugere vellet, ideoq; Iudæos ad necem Chriſti exſtimularet, irruit in arcum æreum, impegit ſcilicet & alliſus eſt ad Chriſtum Crucifixum. Pari modo & Iudæus dum contrariam operibus ſuis malis vitam & doctrinam Chriſti ferre non poteſt, eaq; tanquam ferrea arma occidendo Chriſtum effugere nititur, in arcum æreum crucifixi ejuſdem Chriſti irruit, & victus corruit. Sed & Pilatus dum timet illam Iudæorum minitantium vocem, ſi hunc dimittis non es amicus Cæſaris, irruit in arcum ferreum, quando cruci addixit Chriſtum. Nec abſimiliter etiam hodie omnis impius fugit arma ferrea, partim laborem pœnitentiæ, partim rigorem virtutis, & Chriſtianæ obſervationis, partim gladium Divinæ in hac vitâ ultionis, per continuitatem terrenæ præſentiſq; proſperitatis: ſed irruit in arcum æreum æternæ, & tam intolerabilis, quàm inevitabilis damnationis. Chriſtus ergo crucifixus eſt arcus æreus extenſus ſimul & ſagittâ inſtructus: ſagitta ſalutis contra Damaſcum, quâ cruciantur electi per vulnus dilectionis in ſalutem & ſauciantur reprobi per vulnus vltionis in perditionem. Cujus ſchema videre eſt in utroq; latrone cum Chriſto crucifixo, in Synagogæ & Eccleſiæ filiis, in Iudâ, & Petro, in diabolo & homine. Ad quod propoſitum facit illud Habacuc Prophetæ: ſuſcitans ſuſcitabis arcum tuum ſive in cruce panſis in modum arcûs brachiis pendendo, ſic poſt mortem ad vitam glorioſè reſurgendo, in luce ſagittarum tuarum ibunt juſti quidem in vitam æternam, impii autem in combuſtionem æternam. In hoc Arcu Iacob Patriarcha nempe Æternus Pater, quæſitam, & partam de manu Amorrhæi extra fratres ſuos filios Iſraël, partem Gentium ad fidem Chriſti admiſſarum dedit filio ſuo Ioſeph, filio accreſcenti, videlicet Chriſto: cui & dicebat in Pſalmo. *Poſtula à me* (panſis in cruce brachiis) *& dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ:* quos etiam IESUS in cruce pendens apprehendit & poſſedit. Factuſq; eſt tunc filius accreſcens Ioſeph: filius accreſcens &c. cornua Rhinocerotis, cornua illius, in ipſis ventilavit.

Phil: 1. 23. — *Ioan: 1. 51.* — *Pſal: 17. 35.* — *Habac: 3. 9. 11.* — *Pſ: 2. 8.* — *Gen: 49. 22.*

ventilavit gentes usq; ad terminos ter-
Deut: 33. ræ. Hoc etiam significabat vestis po-
17. deris, seu talaris summi Sacerdotis quâ
Exodi 28. indutus intrabat in sancta Sanctorum,
4. & sa- in qua erat descriptus universus orbis,
pientiæ 18. habebatq; circa limbum tintinabula au-
14. rea interpolata malis punicis. Hæc ve-
Exodi 28. stis est Humanitas Christi quâ Divini-
33. tas vestita, vel crux ejusdem, quâ Huma-
nitas ejusdem quasi vestita fuit: hac u-
trâq; veste indutus IESUS Pontifex
Hebr: 9. summus, introivit semel in sancta, deq;
11. &c. se ipso sacrificium obtulit, & æternam
redemptionem invenit, seu peregit: ta-
laris fuit, quia usq; ad mortem in ea per-
severavit: descriptus in ea orbis terra-
rum fuit, quia totius humani generis
peccata in Christo passo crucifixoq; po-
sita & punita sunt: totiusq; mundi Sal-
vator, & veluti salutis bajulus fuit, indu-
tusq; salute, sicut vestimento aut pallio
circumdedit omnes alioqui perituros:
tintinabula vestis hujus, sunt vulnera
corporis totius, aliæq; pœnæ: quarum
vox meliùs clamans in cœlum quàm A-
belis, pervenit usq; ad aures æterni Pa-
tris: distincta verò malis punicis: quia
punicea ardẽtissimâq; charitate indutus,
omnia passus est Dominus JESUS. Hæc
quoq; vestis arcta fuit adeò, ut eâ indu-
tus Sacerdos rugam non haberet: quia
crux Christi sua pœnalitate arcta valde
Eph: 5. & afflictiva fuit, exhibuitq; Christo Ec-
27. clesiam non habentem rugam neq; ma-
Psal: 21. culam; ut loquitur Paulus, & corpus
18. Christi in eadem cruce ita extensum fu-
it, ut dinumerari omnia ossa ejus pos-
sent, proùt ipse in Psalmo testatur. Hoc
Isaiæ 22. significavit paxillus fixus in loco fideli:
23. super quem suspendant omnem gloriam
domûs Patris sui: & erit in solium glo-
riæ domui Patris ejus. Quis enim pa-
xillus iste fixus in fideli loco, nisi crux
cum ipso Christo, fixa in monte Calva-
rio, qui erat locus fidelis, probans lucu-
lenter fidem obedientiamq;, & olim
Abrahæ quando filium, & modo Christi
cùm seipsum immolaret. In quo paxil-
lo suspensa, sive occultata, aut si mavis
manifestata, aut etiam deposita fuit o-
mnis gloria Christi, ejusq; æterni Patris.
Quomodo enim non fuit absconsa tunc,
Matt: 27 quando hostes insultantes dicebant. *Con-*
43. *fidit in Deo liberet eum nunc si vult*: Et ite-
Matt: 27. rum. *Christus Rex Israël descendat nunc de*
42. *cruce & credimus ei?* Quomodo non fuit
manifestata, quando concussa universa
mundi machina clamans exspiravit, cum
Lucæ 23. tanto omnium stupore, ut reverteren-
48. tur percutientes pectora sua, & dicentes,

Verè Filius DEi erat iste? Hic Paxillus Matt: 27.
crucis, fuit solium gloriæ Christi: in quo 54.
cœli, terræ, & inferni viderunt gloriam
ejus, gloriam quasi Unigeniti à Patre,
A plenum gratiæ & veritatis: neq; solùm
viderunt, sed etiam videbunt adhuc,
quando implebitur Christi prædictio il-
la: *Amodo videbitis filium hominis venientem* Matt: 26.
in nubibus cœli, cum virtute & majestate, quan- 64.
do parebit signum filii hominis in cœlo &c.
Hoc significabat etiam illud ferculum Cant: 3.
Salomonis, quod ille fecit sibi de lignis 9. 10.
Libani, columnasq; ejus fecit argente-
as, reclinatorium aureum, ascensum pur-
pureum, media charitate constravit, pro-
pter filias Hierusalem. Quid enim crux
nisi ferculum, nisi lectica, nisi lectulus,
nisi thalamus pacifici nostri IESU
Christi: ex lignis fabrefactus: cujus
columnæ argenteæ, crura seu pedes &
brachia crucifixi: reclinatorium capi-
B tis aureum; ascensus purpureus sangui-
nolentus in pedum manumq; confixio-
ne: Medium charitate mediante, impe-
rante, & impellente, cordis scilicet &
lateris vulnere constravit inibiq; rece-
ptaculum filiabus Hierusalem, dilectis &
diligentibus animabus commonstravit.
O verè ferculum quod & ferebat ipse,
& ferebatur vicissim ab ipso verus Salo-
mon: inimicitiarum syngraphas & chy-
rographa rescindens, cruciq; affigens;
Pacis autem æternæ fœdera conscri-
bens: & morte sua contestans atq; con-
signans: verè de lignis factum quia etsi
Salomon ille suo tempore & auro & ar-
genteo detraxit pondus in Regno suo
præ copia, ut esset verè vilius lapidibus
C ipsis: tamen ex lignis fieri illud volu-
it, ut esset expressior figura ligni seu
ferculi lectuliq; crucis Christi: qui cùm
posset omni alia ratione venustiori sal-
vum facere genus humanum, maluit ta-
men per contemptibile lignum, & per
crucis opprobrium immensam charita-
tem suam mundo manifestare, & in li-
gneo isto crucis ferculo tanquam in con-
spectum universitatis dare. Hæ o-
mnes, & plurimæ aliæ quæ adhuc recen-
seri possent, quibus tota ferè veteris
legis scriptura constat, figuræ, vehemen-
ter probant causam seu congruentiam,
ob quam & DEo placuit, & Christus par-
tim elegit, partim debuit in crucis li-
gno affigi, pendere, & mori: quod ipse
Christus non semel satìs explicatè testa-
D tus est, tam de omni quàm nominatim
crucis passione, quòd eam subire volue-
rit ut implerentur scripturæ, utq; omnia
quæ de ipso erant scripta in lege finem
Mmm haberent:

haberent: quâ etiam in re novi testamenti scriptores peculiarem curam posuerunt, ut eorum quæ Christo in passione eveniebant rationem causamq; ex hoc assignarent, quia nimirum ita de Christo scriptum prædictumq; fuerat. Porrò propter hanc scripturarū figurarum, prophetiarumq; implendarum crucifixione Christi, congruentiam, assignantur etiam aliæ à Sanctis Patribus scriptoribusq; ejusdem consilii Divini de morte Christi in cruce, convenientiæ, quibus ipsiusmet crucifixionis delectæ ratio approbatur. Atq; ut hasce à S. Paulo recensere ordiar. Prima est ab illo tradita.
1. Cor: 1. 21. *Nam quia in DEi sapientiâ, non cognovit mundus per sapientiam DEum: placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes.* Stultitiam autem hanc prædicationis ipse suprà explicuerat dicens:
Ibid. ℣. 18. verbum crucis pereuntibus quidem stultitia est: iis autem qui salvi fiunt, id est nobis, DEi virtus est &c. Inducit ergo Paulus, DEum quidem ab initio quasi voluisse mundum ad salutis adeptionem, nominisq; sui notitiam deducere per opera Majestatis, Sapientiæ, Providentiæ, Omnipotentiæ, in creaturarum conditione, dispositione, elegantia, conservatione, gubernatione, utilitate elucescentis: sed cum videret homines, neglecto Creatore, creaturis inhærere immersos; neq; ex his ad illum ascendere, sed potiùs adglutinato in terra ventre, nihil præter terrena & terram sapere: veluti experimento sumpto mali successus prioris consilii, statuisse per stultitiam prædicationis, seu per verbū, mysteriumq; crucis, tum per infirmitatem, & ignobilitatem, per dolorum insuper passionem, & mortem salvos facere credentes: Neq: successu posteriùs
Ibid. ℣. 25. consilium carere asserit Paulus quin imò & successum, & causam successûs explicans addit: *quia quod stultum est DEi, sapientius est hominibus, & quod infirmum est, DEi fortius est hominibus.* Vnde etiam opportunissimam subnectit adhortationem ad fideles Christi omnes, monens eos, ut intelligant indolem vocationis suæ ad fidem Christi, noverintq; & omnino re ipsâ practicè hoc intelligant, intelligen-
Ibid: ℣. 26. doq; exequantur ad quod Christo nomē dederunt. *Videte enim* (inquit) *vocationem vestram fratres, quia non multi sapientes secundùm carnem, non multi potentes, non multi nobiles, sed quæ stulta sunt mundi elegit DEus, ut confundat Sapientes, & infirma mundi elegit DEus, ut confundat fortia, & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit DEus, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt, destrueret, ut non glorietur omnis caro in conspectu ejus.* proinde fratres stultitiam, impotentiam, ignobilitatem nolite erubescere, quia A hæc est quam elegit in vobis, & in quam vocavit vos DEus ad Christum. Ex ipso autem, sive ideo enim, vos estis in Christo IESU, qui factus est nobis sapientia à DEo & justitia, & sanctificatio, & redemptio: ut quemadmodum scriptum est. Qui gloriatur, in Domino glorietur. Hæc est ergo summa disputationis Pauli. *Placuit DEo per stultitiam prædicationis salvare credentes,* hæc stultitia est 1. Cor: 1. 21.
Christus crucifixus, sive credere in Christum crucifixum: Crucifixus est ergo Christus, ut vobis fides in eum proficeret ad salutem, sanctificationem, justitiam, redemptionem: quare in quantum desideratis hæc obtinere, in tantum etiam Christum crucifixum, & ejus stulti- B tiam, infirmitatem, ignobilitatem, dolorem nolite erubescere, sed tunc potiùs confiteri tanquam summam & veram sapientiam satagite. Ita Paulus, eadem opera demonstravit, & causam mysteriumq; crucifixionis Christi, & fructum ejusdem in nos redundantem, & nostram in Christum crucifixum obligationem. Altera est congruentia ab eodem Paulo tradita, si tamen altera, & non potiùs plurimæ simul, iisdem licet verbis ab ipso traditæ. Etenim cum dixisset: sibi, licet Sanctorum omnium minimo, datam esse gratiam ad evangelisandum Eph: 3. 8.
gentibus investigabiles, seu incomprehensibiles, inscrutabilesq; divitias Christi: post multa, has ipsas divitias explanans, vocat eas latitudinem, longitudi- C nem, sublimitatem, & profundum: & insuper supereminentem scientiæ charitatem Christi: qua explicatione divitiarum Christi sumptâ ex quadruplici dimensione abstractâ, respexit manifestè ad crucis non tantùm formam, quàm dimensiones istæ continent, sed etiam ad ipsam crucis mortem quam Christus ex supereminenti charitate subiit: ita ut dubitari vix possit Paulum in illis verbis suis ad crucem Christi respexisse. Quid verò sibi hac tali explicatione crucis voluerit, etsi longum est edisserere, & à præsenti scriptionis modo alienum, tamen certum est eum hoc veluti capacissimo compendio, omnem plenitudinem inscrutabilium Christi divitiarum D voluisse explicare & commendare. Quàquam oportet ut dictum corrigam, & dicam, non tam à Paulo hisce dimensionibus crucis mysterium declarari, quàm ab

quàm ab ipso Christo in crucis suæ mysterio divitiarum suarum omnimodam immensitatem, imperscrutabilitatemq; primùm inclusam, deinde nobis fidelibus, ac redemptis suis manifestatā, atq; A etiam propinatam esse: idq; ut à nobis dignè percipiatur, & copiosissimè obtineatur à Paulo summopere desiderari. Quamobrem hæc est congruentia affixionis & mortis Christi in cruce, ut in cruce concluderetur à Christo, manifestaretur autem nobis, ac deniq; caperetur à nobis, omnis opulentia, & plenitudo, & supereminentia Christi. Quâ verò ratione crux capere complectiq; potuerit tantam immensitatem divitiarum Christi, tum etiam quænam tandem sint hæc immensa bona Christi, in cruce deposita à Christo, etsi non minùs longum quàm operosum esset hæc explanare pro dignitate, tamen brevissimè pro ratione styli præsentis innuere non erit absq; operæ pretio. Et quidem quod ad capacitatem complexumq; crucis attinet, supposito eo, quòd & ex fidei nostræ, & Pauli Apostoli asserto habemus in Christo omnes thesauros sapientiæ & scientiæ DEi reconditos esse, in eodemq; omnem plenitudinem Divinitatis corporaliter inhabitare, eò ipso, quòd crux Christum capere amplectiq; potuit, consequenter etiam omnes quamlibet inperscrutabiles divitias Christi comprehendere potuit: ubi enim continens capitur, etiam contentum ejus capi posse necesse est. Maximè cùm Christus non tam ipse cruci commensuratus, eique conformatus fuerit, quàm potiùs ipsa crux Christo, adeoq; priùs & principaliùs Christus ipse crux fuerit, quàm illa C crux, cui affixus fuit. Quod adeò verum est, ut etiam materialiter hæc spectando, revera ad hominem crux, non verò ad crucem homo conformetur. Prototypa siquidem Crux est Homo, cujus ad instar formatur crux ex materia, adeoq; non homo cruci, sed crux homini coaptatur. Homo enim est crux nata & à natura formata, materialis autem, arte, & ad normam hominis facta: ut proinde mirum esse non debeat hominem v. g. Christum cruci admensurari ab eaq; capi potuisse, quandoquidem ipsa crux ad mensuram formamq; hominis, puta Christi, fieri debuit. Quod si est verum in materiali comparatione Christi & crucis, verius est longè in im- D materiali horum collatione, nempe in cruce immateriali, & Christo in tota sua latitudine considerato. Ad cujusmodi crucem immaterialem Paulus, quia singulariter respexit, ideò abstractam ab omni subiecto, & substrato, crucem in Christo ostendit, in eâq; omnes divitias ejus tum conclusit, tum conclusas dixit, vel certè eam crucem nihil esse aliud quàm ipsum Christum asseruit: ita ut Christum comprehendere, sit longitudinem, latitudinem, sublimitatem, profundumq; comprehendere: & vice versâ hæc complecti, sit Christum quodammodo capere & complecti: Etenim cùm in Christo habitet omnis plenitudo Divinitatis corporaliter: plenitudo autem Divinitatis sit longitudo, latitudo, sublimitas profundumq; absque ullo sui termino: consequens est etiam hæc omnia in Christo habitare corporaliter, hypostaticè, substantialiter, omnimodè, atq; ita Christum capere, est hæc comprehendere; & vicissim, hæc capere, est B Christum comprehendere: & cùm hæc omnia crux quædam sint, cruciformemq; dimensionem habeant, consequens est congruentissimè Christum crucis tormentum elegisse, cruciformemq; figuram, & situm, ut illa omnia tanquam in suo schemate atq; typo mirabiliter demonstraret, & propriissimè collocaret. Hoc utcunq; declarato, restat ut etiam succinctè declaremus quænam sint hæ inscrutabiles cruciformiterq; dimensæ (etsi absq; mensura & termino ullo) Christi divitiæ. Ergo si in Christo spectamus Divinitatem. Hæc in Christo crucifixo, atq; adeò in ejus cruce, eluxit perquam luculenter. Etsi enim DEus simplicissima res, & omnis distinctionis compositionisq; in suis perfectionibus absolutis expers est, neq; in illo sit aliquid altum, aliquid verò profundum, aliquid longum, aliquid latum; sed omnia unum, & immensa (imo immensitas) omnia, tamen ad modulum nostræ intellectionis, creatæq; quantitatis varias dimensiones, licet etiam in immensitate ipsâ DEi dimensiones perfectionum variarum imaginari & cogitare, sicq; cogitatas in crucifixo Christo declarare & comprehendere quas quidem verbis mellifui Doctoris libet hic exponere: tum quia id præclarè præstitit quod volumus, tum quia insuper ejusdem dimensæ immensitatis Divinæ comprehendēdæ modum aliquem designat, quòd cum Paulo Apostolo desideramus. Itaq; Bernardus sic habet. Divina essentia res una cùm sit, est tamen longitudo propter æternitatem, latitudo propter charitatem, sublimitas propter majestatem, profun-

Bernard l. 5. de consid: C. pe. nult: & ultimo. Sed in compendiū redactis apud Corn: à lapide in Epist: ad Eph.

profunditas propter sapientiam. Hæc quadriga DEi: comprehendimus hanc duobus brachiis, timoris & amoris; Timor sublimi, & profundo, amor longo, latoq; respondet. vel quatuor virtutibus. Longitudinem enim tenemus & comprehendimus perseverantiâ, latitudinem charitate, Majestatem veneratione, & adoratione, sapientiam & abyssum judiciorum timore, & humilitate. His etiam quatuor species contemplationis respondent, dum longitudinem comprehendit meditatio promissorum, latitudinem recordatio beneficiorum, sublimitatem contemplatio Majestatis, profundum inspectio judiciorum. Hæc Bernardus: etsi abbreviatis verbis. Porrò quomodo eluxerint in Christo crucifixo ista omnia: scilicet Charitas, Majestas, Sapientia, Æternitas, & consequenter Divinitas: nihil opus est longâ explicatione: elucet enim charitas in opere, seu operis causa. Majestas in miraculis. Sapientia in consilio Æternitas in merito, sive in effectu, sive etiam in ipsâmet morte, quâ absorpta est omnis mors, & introducta est æternitas, non tantùm in Christum ipsum, sed etiam in omnes redemptos per Christum. Elucet præterea summa Deitatis charitas, per odium hostium in Christum. Summa Deitatis Majestas, in contemptu ab hostibus Christi. Summa Deitatis Sapientia, in stultitiâ & reprobatione ab hominibus Christi. Summa deniq; Deitatis Æternitas, in evacuatione, & exinanitione omnium conatuum, potestatum, studiorum hostium Christi supra Christum; perseverante in his omnibus usq; in finem Christo, & exaltato post hæc omnia super omnes Christo. Et quis satis unquam comprehendet intellectu pariter & affectu, has à Deo inscrutabiles divitias Divinitatis Christi? Adhuc verò in Christo Crucifixo tam mirabiliter, quàm ineffabiliter, super omnia verò dulciter, elucescit Divinæ justitiæ longitudo, misericordiæ latitudo, dignitatis sublimitas, veritatis profundum. ubi enim hæc ita scrutari, imò (dicam) ubi hæc ita tenere, palpareq; possumus, quomodo in crucifixo Christo? Adhuc in Christo crucifixo, non minùs luculenter, quàm salubriter, elucescit Divinæ, latitudo quidem charitatis, longitudo verò longanimitatis & præstolabilitatis, altitudo electionis ad gloriam, profundum reprobationis ad pœnam. Adhuc elucet in Christo crucifixo Divinæ longitudo potentiæ in summâ infirmitate. Latitudo libertatis in summâ subjectione. Altitudo dulcedinis in summo dolore, profundum justitiæ, in summâ iniquitate. Ita Divinitas elucescit in crucis Christi quadrifaria dimensione, *cujus comprehensionem fidelibus omnibus*, summè quidem optat Paulus, cæterum usq; adeò magni & rari admodum operis est, res hæc, ut ipsemet Dominus JESUS beatum asseruit eum, qui saltem non scandalizaretur in se, suâq; exinanitione, & Petrum in ejus notitiâ caligantem, Sathanam, scandalumq; suum vocare non dubitaverit. Quodsi fortè miratur quispiam hasce Divinitatis Christi eminentias perfectionesq; in crucifixo Christo, seu in cruce ipsius: faciat illi fidem id, quod utiq; mirabiliùs est, quòd DEus communicaverit suas perfectiones, excellentiasq; cruci suæ, sibi alioqui valde proprias, atq; debitas, cruci autem secundùm sensum nostratem minimè competentes. Exemplo sint dictæ quatuor dimensiones, seu potiùs divinæ per eas signatæ perfectiones. Est in Deo Æternitatis longitudo: hanc habet Crux Christi, cùm virtus ejus evacuari & deficere non possit per omnes secuturas æternitates. Est in DEo Omnipotentiæ latitudo: hanc habet Crux Christi, quia per illam, hoc est per illius infirmitatem, atq; etiam mortem debellati sunt, & debellantur usq; huc, & debellabuntur usq; in finem, omnes inimici DEI: cui sicut nulli possunt esse inimici, nisi sint simul etiam inimici crucis Christi: ita etiam nulli conteruntur à DEo nisi, per virtutem ejusdem crucis: adeoq; sicut inimicorum DEi, ita & inimicorum crucis Christi, finis est interitus, & gloria in confessione ipsorum. Est in DEo sublimitas dignitatis atq; Majestatis super omnia adorandæ: habet hanc etiam crux Christi: & ideo ab omnibus, & ubiq; est in veneratione, & adoratione. Signumq; est Filii DEi, & fons benedictionum atq; honorum omnium, & ornamentum dignitatum. Cujus rei in ipso Christo præcipuum est documentum, attestatur siquidem Paulus disertissimè. Christum propter mortem crucis, exaltatum esse à DEo, datũq; illi nomen super omne nomen, honoremq; super omnem honorem, adeò ut in nomine JESU omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, quod est dicere datum esse Christo crucifixo nomen dignitatis immensæ & infinitæ, tam in latum, quàm in longum, quàm in altum, quàm deniq; in profundum:

dum: quoniam hæc quadruplex immẽsa dimensitas continetur, exprimiturq; illâ omnis genu cœlestis, terrestris, inferi flexione: ita ut idem omnino sit genu flexio illa trina, cum hac quadrifariâ immensitate. Deniq; est in DEo profundum sapientiæ abyssalis & inscrutabilis: hanc etiam habet crux Domini. quia revera nusquam DEus profundiùs abdidit, sepelivitq; consilia sapientiæ suæ, quàm quando illa in crucis probro, cruciatu, & morte recondidit, subq; velamine crucifixæ carnis, omnem mundi salutem, omnemq; suam & sapientiam, & justitiam, & misericordiam, & potentiam, & bonitatem, & æquitatem, & charitatem, & longanimitatem, & Majestatem, & gloriam, & deniq; cum persona essentiam, abscondendo manifestavit, manifestandoq, abscondit. At hactenus de Divinitatis Christi latitudine, longitudine, sublimitate, profundoq; elucescente in suâ cruce dictum sit satis: progrediendumq; ad Humanitatis tum infirmitatem, tum perfectionem, ejusdem pariter in cruce elucescentem, & à nobis juxta Pauli votum comprehendendam. Est igitur sublimitas Humanitatis ejus ad Divinitatem associatio & assumptio. Profundum, ejusdem Divinitatis, per eam ut loquitur Paulus exinanitio, servilisq; forma. Longitudo, ejusdem extensio ad omnes seculorum ætates, præteritas, præsentes, futuras. Latitudo ejusdem est complexio omnium mediorum salvandis, instruendis, beatificandisq; hominibus, & exaltando DEo oportunorum & superabundantium. Rursus dignitas Christi in personâ altitudo est, sapientia in doctrinâ profunditas, sanctitas in vita, longitudo, beneficentia in omnes, latitudo. Rursus absconsio & ostensio Majestatis in contemptu: sapientiæ in stultitiâ, potentiæ in infirmitate, dolore, morte, innocentiæ in calumniis, est ineffabilis, & inscrutabilis altitudo, profunditas, latitudo, & longitudo, tam in omnibus simul, quàm in singulis seorsim. Rursus innocentia inculpata, & vel hostibus testata odio obstinato, mansuetudo invicta crudelitate insatiabili, veritas manifesta voluntariæ cæcitati. Salus æterna impœnitentiæ finali opposita, sunt pariter aliud nihil, quàm altitudo, latitudo, profundum, & longitudo. Rursus summus dolor, summa paupertas, summus contemptus, summa ingratitudo. Itemq; summa charitas, summa humilitas, summa patientia, summa perseverentia. Itemq; reconciliatio Patris, salvatio hominis, victoria diaboli, & mortis, abolitioq; peccati, sunt longitudo, latitudo, sublimitas, profundum crucifixi. Rursus passio Christi crucifixi, profundum fuit, quoàd intensionem dolorum, contemptuumq;. Longitudo quoàd tempus non tantùm octodecim horarum, quæ ab JESU capto, ad usq; mortem excurrerunt. Sed omnium vitæ annorum, quibus (ipsomet teste) calicem passionis, & crucis bibit. Latitudo fuit quoàd multiplicitatem tam membrorum, patientiarum, & bonorũ, in quibus passus, quàm pœnarum quas passus, quàm deniq; causarum, & instrumentorum, à quibus passus. Sublimitas fuit, tum quoàd altissimum finem in quẽ passus, tum quoàd perfectissimam cognitionem omnium circumstantiarum ad passionem suam quoquó modó concurrentium. v. g. DEi offensi, rigorosam satisfactionem ad mensuram quâ dignitatis suæ, quâ vilitatis humanæ, quâ indignitatis gravitatisq; culpæ, qua æquitatis pœnæ culpis debitæ exigentis; inimicorum suorum improbissimorum studiorum, & ad cruciandum se insatiabilium conatuum, personæ quoq; suæ divino humanæ, usquequaq; omni honore dignæ, nihilominus omni honore exutæ, & summè per omnia contemptæ, & afflictæ: efficacitatis deniq; tantorum sumptuum suorum ad tam paucos electos derivandæ, in tam multis reprobis frustrandæ. Hæc enim omnia, tam sublimiter Christus penetrabat, quàm sapientiæ illius increatæ, atq; creatæ subtilis, & perspicax oculus fuit. & rursus, tantùm sensibiliter, & acutè horum omnium sensu particulatim, conjunctimq; per omnia vitæ momenta cruciabatur, quantum hæc omnia perspicacissimo notitiæ oculo assiduè intuebatur. Hæc igitur omnia (quamvis minimè recensita sint omnia) conclusa sunt à Christo crucifixo, in suâ cruce quorum deponendorũ inibi causa, Christus sustinuit crucem, & quorum comprehensionem nobis expostulat Paulus in Christi cruce. Atq; hæc est secunda congruentia à Christo susceptæ mortis in Cruce, à quâ antequam omninò recedam, concludere illam volo verbis B. Anselmi satis ad rem facientibus, modumq; insignem comprehendendarum divitiarum Christi depositarum in sua cruce docentibus, sic igitur ille. *Crux est cruciatus cordis, quòd DEo non melius serviamus. Debemus ergo habere cruciatum, quòd non tantùm humiliamur o Domine*

Vide Bern: Ser: 1. in Pasch: de quatuor virtutibus quas Christus in cruce exercuit, crucisq; cornua exornavit.

Ansel: lib. de mensura crucis circa finē.

Domine quantùm debemus: & hoc est profundum crucis, quòd non tantùm laudamus, & amamus te, quantùm bonitas tua exigit, & hoc est sublimitas, quòd non sumus tam fideles, ut alios ad tuam laudem trahamus, & hoc est latitudo, quòd non semper continuamus laudem tuam, & hoc est longitudo. His expeditis ad alias congruentias, ob quas convenienter elegit Christus in cruce pati, & mori potiùs quàm alio genere mortis, veniendum est. Tertia itaq; congruentia est quam ipse Christus assignat, ut nimirum *exaltatus à terrà, omnia trahat ad seipsum.* ubi ipso Ioanne interprete, Christus significabat quâ morte esset moriturus, morte nimirum crucis, quia enim nullum aliud mortis genus facilè est assignare, quod huic omnium rerum ad se tractioni commodè ita serviat, ut affixio & elevatio in cruce, idcirco posito quòd Christus omnia per mortem ad sese trahere volebat, conveniens erat, ut genus, & instrumentum tractioni commodum susciperet: ergo benè infertur congruentia crucifixionis Christi, ut scilicet exaltatus in cruce traheret omnia ad se, omnia inquam hominum corda, avellam à terrenis, eruam à peccatis, eripiam de potestate diaboli, & utriusq; mortis, abducam autem post me, ad sequendum me ad tollendam crucem meam, & ascendendum ad me, ut ex filiis iræ, ac mortis, sint filii gratiæ, ac vitæ; ex servis diaboli, sint amici, fratres, cohæredes mei, filii autem DEi; ex pabulo inferni, fiant hæredes cœli. Quod quàm abundè præstitum sit à Christo, devotissimè, elegantissimèq; suo more S. Leo declarat in hunc modum. O admirabilis potentia crucis! ô ineffabilis gloria passionis! in quâ, & tribunal Domini, & judicium mundi, & potestas est crucifixi. Traxisti enim Domine ad te omnia, & cùm expandisses totâ die manus tuas ad populum non credentem, & contradicentem tibi, confitendæ majestatis tuæ sensum totus mundus accepit. Traxisti Domine omnia ad te, cùm in execrationem Iudaici sceleris, unam protulerunt omnia elementa sententiam, cùm obscuratis luminaribus cœli, & converso in noctem die, terra quoq; motibus quateretur insolitis, universaq; creatura impiorum usui se negaret. Traxisti Domine omnia ad te, quoniam scisso templi velo, Sancta Sanctorum, ab indignis pontificibus recesserunt, ut figura in veritatem, prophetia in manifestationem, lex in evangelium verteretur. Traxisti Domine omnia ad te, ut quòd in uno Iudææ templo obumbratis significationibus tegebatur, pleno, apertoq; Sacramento, universarum ubiq; nationum devotio celebraret. Nunc & enim & ordo clarior levitarum, & dignitas amplior seniorum, & sacratior est unctio Sacerdotum: quia crux tua, omnium fons benedictionum, omnium est causa gratiarum, per quam credentibus datur virtus de infirmitate, gloria de opprobrio, vita de morte. Nunc etiam carnalium sacrificiorum varietate cessante, omnes differentias hostiarum, una corporis, & sanguinis tui implet oblatio: quoniam tu es verus Agnus DEi, qui tollis peccata mundi, & in te universa perficis mysteria, ut sicut unum est, pro omni victimâ sacrificium; ita unum de omni gente sit regnum. Hæc S. Leo. Quæ etiam pressius perstrinxit Divus Ambrosius dicens, propterea Christum crucifixum esse. ut non sibi soli, sed omnibus vinceret. Manus extendisse in cruce, quò omnia ad se traheret, ut nodo mortis exuta, jugo fidei suspensa cœlestibus, ea, quæ prius erant terrena, sociaret. Quarta congruentia huic vicina, Christum ideò crucifixum esse ut mediùs inter cœlum, ac terram, tanquam mediator, omnes inimicitias universi aboleret, maceriasq; & parietes dividentes dissolveret, dissolvit ergo inimicitias inter Deum, & homines, item inter Angelos, & homines, inter Iudæos, & gentiles, inter Synagogam, & Ecclesiam, inter naturam, & gratiam, inter cœlum, & terram, inter sensum, & spiritum, quod totum à Christo profectum copiosè describit Apostolus. *Ipse enim est* (de Christo loquitur) *Pax nostra, qui fecit utraq; unum, & medium parietem maceriæ dissolvens, inimicitias in carne suà, legem mandatorum decretis evacuans, ut duos condat in semetipso, in unum novum hominem, faciens pacem: & reconciliet ambos in uno corpore DEo per crucē, interficiens inimicitias in semetipso.* Extorquens præterea inimico nostro chyrographum mortis, quod erat contrarium nobis, & affigens illud cruci suæ. Propter quod ipse Christus vocat se, & vocat eum scriptura, atq; Apostoli. Lapidem unum, angularem, nectentem in uno sese duos parietes ex diverso in unū tamen coëuntes, fideles ex Israël, & fideles ex gentibus. Quinta congruentia crucifixionis Christi, est abolitio maledictionis in homines latæ, ac effusæ propter peccata, quæ abolitio ut congruè fieret, oportebat Christum suscipere maledictionem, imò (ut loquitur Apostolus)

Ioan: 12. 32.

S. Leo Serm: 8. Pass.

Eph: 2. 14.

lus) *fieri pro nobis maledictum* : hoc autem congruè fieri poterat solùm per crucis mortem, quia hæc mors execrabilis, ac maledicta erat, in toto mundo, & apud omnes nationes, & crucifixi pariter censebantur detestabiles, & maledicti; quod etiam testatur Moyses, cùm dicit:

Deut:21. 23. *Maledictus omnis qui pendet in ligno*, & inimici Christi ita apud se statuerunt dicẽtes, morte turpissimâ, execrandâ maledictâ, condemnemus eum. Et iterum mittamus ajunt lignum (crucem haud dubiè, sed detestationis gratiâ non nominant) *in panem ejus, & eradamus eum de terrà viventium, & nomen ejus non memoretur amplius.* quod est dicere faciamus eum maledictum perdendo genere mortis maledicto. Idq; ipsum attestatur disertè Apostolus dicens.

Gal: 3. 13. *Christus redemit nos de maledicto legis, factus pro nobis maledictum, quia scriptum est, maledictus omnis qui pendet in ligno.* Hanc congruentiam firmat hoc, quod Christus voluerit fieri etiam peccatum pro nobis; consequens ergo erat, ut vellet fieri maledictum: quod erat pœna peccati, quam oportebat à nobis unà cum peccato auferri, & in justitiam DEi commutari, quod etiam ab Apostolo testatum habemus dicente.

2. Cor: 5. 21. *Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur justitia DEi in ipso.* Totam hanc congruentiam graphicè descripsit Divus Athanasius hoc

Atha: lib de Incarnat: verbi. modo. Nam si ideo venerat (Christus) ut nostra piacula, execrationesq; portaret, quomodo aliâ ratione, execratio, & piaculum fuisset, nisi execrabilem mortem in se recepisset? Est autem hoc ipsum crux quemadmodum scriptum est, execrabilis quicunq; in ligno pendet. Sexta congruentia crucifixionis Christi est, ut hac ratione comprehenderet, vel certè se comprehendendum daret in totam universitatem mundi. Totus enim mundus iste cruce quadam constat, scilicet Oriente, Occidente, septentrione, meridie: ex quibus omnibus concursuros ad DEi Regnum, scilicet, ad sese homines, ipse Dominus olim erat vaticinatus dicens. *Multi ab Oriente, & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Iacob, in Regno Cælorum.* Christus ergo omnes versùs extenditur atq; etiam elelevatus figitur, ut & in omnes partes sese extendat, & undiq; ad eum concursus fiat: sicq; & ille in omnibus & omnia in ipso sint, & complexus ille omnia se ipso, in sinu complexuq; suæ DEitatis, charitatisq; recondat. In quem sensum ingeniosè Gregorius Nazianſenus cecinit.

A

Quin etiam expandens sacrati corporis artus,
In fines orbis: mortale ex finibus orbis
Collegit genus: atq; hominẽ contraxit in unũ,
Et mediis, magnæ, posuit DEitatis, in ulnis.

Septima congruentia crucifixionis Christi est: ut cathedram haberet accommodatam ad docendum, tempore Passionis suæ, ad docendum inquam, non jam loquendo, aut agendo, quòd satis in vitâ egerat, sed patiendo, & moriendo, cujusmodi doctrinæ rationi tum tempus erat. Erat autem crux huic docendi rationi valde apposita, ut proinde dicat Augustinus. *Lignum illud in quo fuerãt membra fixa, patientis, fuisse etiam cathedram docentis.* Qui idem Sanctus Doctor explicat doctrinæ hujus summam quam prædicavit Dominus in cruce: eamq; accommodat formæ crucis dicens hoc

Aug: Tr: 119. in Ioan.

B modo. Mon frustra tale genus mortis (Christus Dominus) elegit: ut latitudinis, longitudinis, altitudinis, & profunditatis: de quibus Apostolus loquitur, magister esset. Nam latitudo quæ est in eo ligno quod transuersum desuper figitur, hoc ad bona opera pertinet, quia ibi extenduntur manus, Longitudo in eo quod ab ipso ligno usq; ad terram conspicuum est: ibi enim quodammodo statur, id est persistitur & perseveratur: quod longanimitati tribuitur. Altitudo est in eâ ligni parte, quæ ab illa quæ transversum figitur sursum versus relinquitur, hoc est caput Crucifixi, quia benè sperantium superna exspectatio est. Iam verò illud, quod ex ligno

Augu: lib. de Gra: Bet: & nobi test: alias epist: 120. c. 26. tõ: 2. Apud D. Th. 3. P. q. 46. a. 4. c.

C fixum occultatur, unde totum illud exurgit, profunditatem significat gratuitæ gratiæ. Igitur quatuor doctrinas Doctor crucifixus de cathedrâ crucis docet. 1. Benè operari passis & dilatatis manibus. 2. Perseverare in bene agẽdo atq; mala patiendo. 3. Tantummodò de cœlo auxilium & præmiũ sperare, ac exspectare. 4. Omnia ex integro, fideliterq; gratiæ DEi adscribere, propriis autem viribus, meritisq; nihil attribuere. in quibus quatuor tota spiritualis nostræ vitæ Christianæq; Philosophiæ disciplina, & œconomia cõsistit.

Octava congruentia est crucifixionis Christi ut hoc genere mortis, & passionis sanctificaret, mundaret, & ab àëreis potestatibus expurgaret, perviumq; ac se-

D curum ad cœlum faceret àërem. Sanctificaverat jam terram & aquam, sudore & baptismo: oportebat ergo, & supernum elementum àëris sanctificari, &

sic omnia impleri à Christo: vagos autem illos nequam Spiritûs depelli, & in potestate nocendi arctari. unde Chrysostomus. *In excelso ligno, & non sub tecto passus est Dominus, ut etiam ipsius aëris natura mundetur* Et Athanasius (libro citato) *Dominus venit ut diabolum præcipitaret, aëremq; purificaret, & viam ad cœlum nobis inveniret.*

Chrysost: hom: de Cruce & latrone tõ. 3. apud D. Th.

Nona congruentia Christi crucifixionis est. quia cùm hoc mortis genus turpissimum esset, adeoq; fuerit ipsâ detestabiliùs morte, multiq; illud horrerent, qui alioqui mortem non horruissent; propterea Dominus docere suos fideles volens, nec mortem, nec mortis genus quodlibet esse pro justitiâ timendum: non tantùm mortem, sed etiam crucis mortem subiit. Ex quo etiam postea secuta est illa in sanctis martyribus fortitudo, quod nullum genus mortis, nullum genus tormentorum, & probrorum pertimuerint: sed impletum est in eis, & ab eis re ipsâ monitum Apostolicum. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus*: quamvis non solius passionis, sed omnis quoq; virtutis exemplum nobis reliquit, ut in omni virtute sequamur ejus vestigia. In obedientia nimirum, in humilitate, in patientiâ, mansuetudine, fortitudine, justitiâ, perseverantiâ, charitate: quarum omnium tam illustria habemus in Christo crucifixo exempla, quàm sunt nobis quotquot Christi discipulatu gloriamur, & quotquot salutem consequi desideramus, necessariò imitanda.

1. Petri 2. 21.

Decima congruentia crucifixionis Christi est, quia Christus sæpè omnibus sectatoribus suis, atq; auditoribus inculcare solitus erat, ut tollentes crucem suam ipsum sequerentur: conveniens fuit ut ille quoq; crucem subiret, atq; velut Dux & antesignanus, omnibus ferendæ, amandæq; crucis præiret: alioqui si modò, licet Christum, & cruce onustum, & in cruce affixum morientem intueamur, tam pauci tamen, & tam ignaviter crucem nostram post ipsum portantes progredimur, quomodo nòn tardâssemus crucem subire ac pati, si hoc tanto ipsius Christi exemplo fuissemus destituti? Undecima congruentia crucifixionis Christi est, quia Christus Redemptor noster futurus per mortem, volebat tale mortis genus instrumentumq; eligere ac perferre quo nos semper partim pro memoria, partim pro reverentia, partim pro gratitudine, partim pro munimine, partim pro solatio, partim pro exemplo, partim pro ornamento nostro, in omni occasione uti possemus, ad quod necesse etiam erat illud nos semper in promptu, & veluti ad manus, nec non in corde, foris & intus habere. A Non poterat enim nobis non esse salutare, & ad omnia enumerata utile, id, quod Dominus ad salutem nostram dignatus fuisset adhibere. Porro nullum tale genus, instrumentumve mortis esse potuit, quod subiret Dominus, præter crucem: quæ non solùm nobis est im promptu semper, sed etiam & componit nos ipsos, & omni momento eam, tum intus in corde recogitare, tum foris in corpore formare, assiduoq; illam circumferre possumus. Quam in sententiam Augustinus locutus est. *Noluit Dominus lapidari, aut etiam gladio perimi, quia videlicet nos semper nobiscum lapides aut ferrum ferre non possumus, quibus defendamur? Elegit verò crucem, quæ levi motu* B *manus exprimitur, quâ & contra inimici versutias munimur.* Duodecima congruentia crucifixionis Christi est, quia quâdoquidem Christus debebat cum effusione sanguinis: & tamen cum integritate corporis, & absq; membrorum, aut refectione, aut confractione mori: *hoc enim figuræ & prophetiæ requirebant de illius morte præmissæ: convenientissimum fuit genus mortis in cruce, per quod omnibus prædictis satisfactum est.* Nam & per sanguinem suum introivit in sancta tanquam summus Pontifex, & os non est cominutum ex eo: & resurrectioni futuræ integritas corporis commodior exstitit. &c.

Aug: Serm 29. de diversis in Append.

Ioan: in Conc: C. 143.

Decima tertia congruentia crucifixionis Christi est; quia hoc genus mortis sicut erat naturâ simul & opinione ho- C minum summæ acerbitatis & dedecoris: ita etiam summè erat conveniens ad ingerendum hominibus multiplicem ac saluberrimam cognitionem simul ac affectionem. Ex tali enim morte pro nobis jubente Patre à Filio susceptâ cognoscimus. 1. Nimiam charitatem DEi Patris ac Filii in nos. 2. Redundantiam misericordiæ DEi super miseriâ nostrâ. 3. Enormitatem malitiæ in peccatis nostris contentæ. 4. Magnitudinem injuriæ quæ Deo per peccatum fit. 5. Magnitudinem odii Divini, quod est in ejus corde totius bonitatis oceano, contra peccatum. 6. Severitatem rigidissimâ justitiæ Divinæ in exigendâ peccati pœna, ex filio DEi. 7. Infirmitatis & in- D felicitatis nostræ insanabilitatem per omnes creatas vires, dignitates, impensasq;. 8. Immensitatem beneficii à DEo & Christo in nos præter omne meritum no-

ritum nostrum collati in redemptione, & tali quidem redemptione. 9. Obligationem nostram ad amandum DEum & Christum, ad fugiendum puniendũq; peccatum, ad æstimandam tum animam propriam, tum ejus quærendam salutẽ, tum gratiam atq; amicitiam Divinam, tanto pretio nobis per Christum comparatam: quomodo enim quis dubitet summopere se obligari ad conservãdum se immunem à peccato, ad tuendam in se gratiam, ad quærendam sibi salutem, & gloriam, & vitam æternam, ad amandum DEum, si novit se pretioso sanguine Christi redemptum, ablutum, sanctificatum, dotatum. 10. Facultatem ad confidendum, confugiendumq; semper ad misericordiam Dei, copiosamq; imò inexhaustam redemptionem Christi, etiam post plurima, maximàq; & sæpè sæpius repetita peccata. Si enim totius mundi peccata superat redemptio nostra: quantò magis unius hominis malitiam & scelera? 11. Obligationem ad impendendum se DEo, & propter Deum proximo, etiam usq; ad mortem, quantumlibet amaram, & probrosam; quandoquidem Dominus noster, impendit se se nobis, ad suam cum tantâ suâ exinanitione: quanta est in scandalo & probro crucis. Decima quarta congruentia crucifixionis Christi est: quia in cruce omnia pœnarum genera, & omnium membrorum pœnæ concurrunt. Erat ergo conveniens hãc mortem à Christo suscipi, ut sic in unâ morte omnes, in unâ pœna omnes, in omnibus quoq; membris, qui pro totius mundi peccatis tam diversimodè per omnes partes ab hominibus patrari solitis omnium membrorum pœnas sustinet, Itaq; quod ab Anselmo dictum est. *Tam pessimam mortem à Salvatore electam, ut omnem mortem occideret.* hoc etiam ad præsens propositum dilatari potest, ideò crucis pœnam à Domino susceptam, ut ut in eâ omnem aliam subiret, superaret, aboleret. Quomodo autem in cruce contineantur omnia pœnarum genera declarat Cornelius à Lapide hoc modo. *Crux, manus, pedesq; secat ut gladius, corpus distendit ut equuleus, lacerat ut ungula, laniat ut bestiæ, urit, cruciatq; ut focus, adeoq; lento quasi igne hominem assat, & necat.* De omnium membrorum doloribus in cruce contentis consideranti patet facilè, quod vel maximè verum fuit in crucifixo Christo, qui totus saucius ad crucem affixus est, & caput spinis confixum gerens, ne hoc quidem tormento suo à cruce caruit, quod alioqui utcunq; immune esse potuit. In his verò omnibus cruce contentis pœnis, omnium exasperatio est incogitabilis, ex immobilitate situs, & ex continuato in majus semper dolorum per omnia membra incremento: ita ut crux nihil sit aliud quàm mors vita, crucifixusq; homo nil aliud quàm vivens mortuus. Unde Augustinus Tr: 36. in Ioan: ait. *Crucifixi productâ morte necabantur, nec in hoc longior illis vita indulgebatur, sed mors acerbior protendebatur, ne citius dolor finiretur.* Decima quinta congruentia crucifixionis Christi est: quia cùm Christus pœnas Adæ peccato debitas luere venerit, volueritq; Pœna autem Adamo debita, pœna fuerit latronis & homicidæ, & fugitivi servi, rebellisq; subditi: nempe pœna crucis: eam ob rem oportebat Christum hãc talem pœnam subire: & pro Adami rapinis, quas tum non rapuerat exolvere. Fuisse verò Adamum latronem, furem, fugitivum, rebellemq; servum, palàm est: rapinam enim arbitratus est scientiam DEi habere, & sicut Deus esse: non obedivit etiam voci Domini, sed magis uxoris & diaboli, & videns furem currebat, hoc est, furabatur cum eo, & secum omnem suam potestatem tum DEo subduxit, tũ morti temporali, æternæq; subiecit, diabolumq; pro DEo in Dominum sibi elegit, propter quæ omnia patibulum crucis merebatur: & ideo Christus hoc genus pœnæ subiit, proq; Adamo exolvit: & omnes quos Adam diabolo subdiderat, restituit Deo, quosq; ille occiderat, vivificavit in seipso. Decima sexta congruentia delectæ mortis crucis est. Quia cùm Christus debuerit per mortem suam vel in sua morte potius judicis officium, & in futurum mereri & in præsenti etiam exequi, oportunissimè illi ad id munus, atq; opus, sublime tribunal crucis serviebat. Disertè Dominus affirmaverat, de tempore passionis suæ potissimùm loquens! Nunc judicium est mundi: nunc princeps hujus mundi ejicietur foràs: hujus judicii tempus fuit Passio locus, mons Calvariæ, tribunal crux: sedit judicium, sive judex ad judicandum, quando Christus crucem ascendit. Ex hoc tribunali judicavit inter duos latrones, quorum medius pependit unum salvans, alium reprobans: Ex hoc tribunali dæmones in damnatione reliquit, homines à damnatione redemit. Ex hoc tribunali, judicis sui in se iniquitatem, & Iudæorum crudelitatem damnavit: damnationisq; sententiam

Anſel: in Epist: ad Phil:c.2.

Cornel: à Lap: in 27. Matt: ℣. 35.

tiam toto cœlo, terrâ, mari, templo, petris, monumentis, sole, lunâ, agnoscentibus, approbantibus, publicantibus tulit. De crucis tribunali quoq; damnata est diaboli tyrannis, & injusta posses- A sio humani generis: indictaq; est illi necessitas restitutionis. De crucis item tribunali mors est judicata, & potestas illi erepta, utq; deinceps non mors, sed tantùm somnus, & requies electorum esset decreto adacta. de tribunali quoq; crucis contra mundum lata est sententia, sive contrà amatores mundi: ut nimirum non esset illis pars in Regno Christi, & DEi, sed pars illorum esset in omni supplicio diaboli. Decima septima congruentia est crucifixionis, ut in cruce in Regem inaugurarettur, & in cruce collocaretur tanquam in solio Regiæ dignitatis, ac potestatis. Scriptum quippe est. Regnavit à ligno DEus. Et sanè, si à ligno arreptâ occasione tyran- B nidē ausus est exercere diabolus: quidni legitimæ suæ Regiæ potestatis exordium sumeret, specimenq; daret à solio crucis Christus? Sentiebat hoc, imò, & ex tituli epigraphe supra caput pendentis legebat versipellis inimicus: & ideo malitiam fraudis suæ Iudæorum linguis affundens, stanti in solio suo Regi Christo, succlamabat dicens. Si Rex Israël est, descendat de cruce, & credimus. Verùm qui sapienter solium conscenderat, sapientius in eo manebat, & totam diabolicæ damnationis adversitatē conterens, & de elatione superbiæ victrice humilitate triumphans & Regni solium tenens, & ad diabolum injusta tyrannide depellens. Ergo in cruce rescidit C perditionis chyrographa, in cruce distribuit Regna, in cruce passis brachiis protegit subditos, inclinato capite osculatur accedentes, de cruce damnat infideles de cruce calcat rebelles. Decima octava congruentia crucifixionis Christi. Quia cùm esset princeps pastorum, & Pastor bonus, oportebat eum pastorale pedum sumere, hocq; insigne pastoralis officii hoc defensorium ovium, hoc ostium ovilis, crucem scilicet, possidere. Alioqui neq; lupum rapacem, neq; mercenarium infidelem, neq; furem mactatorem, potuisset à grege suo depellere, nisi insigne crucis secum deferret. Ascendit crucem, pastorale pedum sumpsit, ante oves præcessit, ovile aperuit, pascua exposuit, utq; vitam a- D bundantiùs habeant, & alienum non sequantur, ligno pastoralis suæ curæ proprio monstravit. Non est huic Pastori dicere *ô Pastor! ô idolum!* sed potius ô Pastor, non idolum! O Pastor bone! ô Princeps Pastorum! Agnoscant, oves Pastoris insigne, fugiant lupi, fures, & mercenarii Pastoris hostile. Crux oves munit, mercenarios autem, & fures, & lupos, punit, & pungit. Decima nona congruentia crucifixionis est. Offerre debuit Christus sacrificium vespertinum: in quo quidem ipse Sacerdos, & ipse etiam futurus hostia: sed altare, sed ligna, crux debuit ministrare: eapropter ipse bajulavit crucem suam: sicut quondam Isaac portavit in illum ipsum locum, ac montem, immolationi sui defervitura: super hoc altare, & super hæc composita ad sacrificium exurendum ligna, se ipsum hostiam superimposuit, quando cruci affigendum sese applicuit: in eoq; altari sese hostiam Patri æterno acceptabilem, mundo universo salutarem obtulit. Vigesima congruentia crucifixionis fuit, ut virga crucis, tanquam alter imò major veriorque Moyses; Pharaonem, Ægyptiosq; deleret, Magorum serpentes absumeret, mare divideret, populum suum incolumem de mari rubro educeret. Melius ad hæc omnia Christi opera crux sua ipsi deservivit, quàm sua virga Moysi obsequata fuit, per crucem victus est diabolus. Obruti in mari rubro omnes peccatorum Ægypti, genus humanum excussit jugum diabolicæ servitutis. Idololatriam omnem tanquam Magorū serpentes ex mundo proscripsit, viam ad terram promissionis, prædux ipse, ostendit. Vigesima prima congruentia crucifixionis hæc sit. Quod cum Dominus noster, (ut ipse testis est) lux mundi fuerit: non accendunt autem lucernam ut sub modio ponant, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt: & lumen videntes, in lumine ambulent: eapropter oportebat lucernam hanc in alto crucis candelabro poni, & inde totam Ecclesiæ domū, omnem in hunc mundum venientem hominem: omnem animam amantem pro ejus capacitatis, seu gratiæ, meritorūq; diversitate, collustrare luce exemplorum, luce doctrinæ, luce meritorum, luce vulnerum suorum. Ne quis autem putet non ad mentem Domini vocatum illum esse à me lucernam, qui se vocaverit lucem ipsam: recolat ille mecum quod Ioannes in civitate DEi, testetur à se non visam lucernam, addens. Lucerna enim ejus est agnus. Est igitur Dominus IESUS, & lux, & lucerna, non solùm

Zach: 11. 17.

Ca... 4. 1 c. 3

solùm militantis, verùm & triumphantis Ecclesiæ, ad quod profuerit advertere Christum secundùm Divinitatem suam esse lucem solis, seu illuminare nos instar solis: secundùm humanitatem A verò illuminare nos instar lucernæ. Sol lucet sine sui diminutione, ac damno; lucerna autem, aliis lucendo, & inserviendo, ipsa consumitur. Sic Dominus JESUS illuminans & benefaciens nobis tanquam DEus, de plenitudine suâ nobis largitur, nihil perdens, nihil dimminuens: at lucens nobis tanquã homo, exinanivit semetipsum, formam servi, formam pauperis, formam stulti, formã contempti, formam infirmi & impotentis, formam Passi, & dolentis, formam crucifixi, & morientis accipiens. Ad-dam vigesimam secundam congruentiam, & in eâ finem faciam, decebat Christum in cruce mori: ut nobis in suâ crucifixione corporali, nostræ spiritualis B crucis, crucifixionis normam, & ideam proponeret. Quia enim assiduè nos hortabatur ad hoc, ut tollamus crucem quotidie post ipsum: oportebat ut se nobis ostenderet crucifixum, in quem intuentes, spiritu transformaremur in ipsum. hoc ego sicut ex Cassiano accipio in præsenti, ita meliùs quàm ejusdem verbis explanare me posse diffido, ejus igitur verba pono, quibus ille Pynusium Albatem, ad recenter religione donatum quondam usum tradit. Noveris hodierna die te huic mundo, & actibus & desideriis esse defunctum, teq; secundùm Apostolum huic mundo esse crucifixum, tibiq; hunc mundum. Considera ergò conditiones crucis, sub cujus te deinceps C Sacramento oportet hac in luce versari: quia jam tu non vivis, sed ille vivit in te, qui crucifixus est pro te. Eo ergo habitu ac figurâ, quâ pro nobis in patibulo fuit ille suspensus, nos quoq; necesse est in hac vitâ degere. Sic enim præceptũ Domini implebimus dicentis, qui non accipit crucem suam & sequitur me, non est me dignus. Sed fortè dices? quomodo potest homo crucem suam jugiter portare, vel quemadmodum vivens quis possit esse crucifixus? Audi rationem breviter. Crux nostra timor Domini est. Sicut ergo crucifixus quis, jam non pro animi sui motu, membra sua quoquam movendi, vel convertendi habet potestatem; ita & nos voluntates nostras ac desideria, non secundùm id quod D nobis suave est, ac delectat ad præsens, sed secundùm legem DEi, quo nos illa constrinxit applicare debemus. Et sicut is qui patibulo crucis affigitur, non jam præsentia contemplatur, nec de suis affectionibus cogitat, non pro die crastino sollicitudine curâq; distenditur, nullâ possidendi concupiscentiâ permovetur, nullâ superbiâ, nullâ contentione, nullâ æmulatione succenditur: non de præsentibus dolet injuriis, non præteritarum jam recordatur, seq; cùm adhuc spirat in corpore, cunctis elementis credit esse defunctum, illuc præmittens sui cordis intuitum, quo se non dubitat illicò transiturum: ita nos quoq; timore Domini crucifixos esse oportet his omnibus: id est non solùm carnalibus vitiis, verùm etiam ipsis elementis mortuos esse: illuc habentes oculos animæ nostræ defixos, quo nos speramus momentis singulis migraturos. Hoc enim modo mortificatas poterimus universas concupiscentias nostras, & affectus habere carnales. Hactenus Cassianus.

Cassiã: l. 4. Instit: c. 34. 35.

PARAGRAPHUS CXLI.

JESVS cruci affixus pendet.

STROMATA

1. DE Crucifixo hactenus actum Domino: ejusq; facti locum, modum, tempus, causas indagavimus, nunc jam in sublimi pendentem considerare est animus. Argumentum tale, quod Paulus longitudinem, latitudinem, sublimitatem, profundumq; appellare maluit, quia aliud par nomen non invenit. Cujus argumenti comprehensio hic quidem optanda, & ex parte curanda est, sed tota hîc exhauriri nequit, alteri vitæ, utpote æternæ, & in luce DEi reservanda, imò reservata est. Liber est Christus foris & intus scriptus, quòd foris est, hic utcunq; aspicimus: quòd intùs, quis assequatur? quis inquam intrinseca JESU scrutari præsumat, vel prævaleat? Aqua est, quam ad talos quidem subingredi licet, nec non ad genua: sed ultrà tentare temerarium est, quia transuadiri non potest. Intueamur tamen, & quantum libet sub variis coloribus, ac speciebus aspiciamus in authorem fidei & consummatorem istum *Ezech. 47. 3.*

JESUM, qui proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, confusione contemptâ, quiq; cùm in formâ DEi esset, non est rapinam arbitratus esse se æqualem DEo, sed exinanivit semetipsum, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ùt homo, factus obediens usq; ad mortem, mortem autem crucis.

2. Igitur JESUS pendens in cruce hoc primum & maximum tormentum subiit, quod nudus omnino, in conspectu tantæ multitudinis, in altum elatus esset; omniumq; oculis configeretur, cum summo suo pudore, ineffabiliq; vultûs sacrosanctissimi simulq; innocentissimi erubescentiâ. Quis enim dubitet hoc Christo fuisse summo pudori ruboriq;, videri ita contumeliis omnibus onustû, & ad omnes præterea contumelias inverecundissimè denudatum, propositum, defixumq;. Verè tunc confusio faciem Christi operuit, longè major quàm quàdo ad flagella, vel ad purpuram, ipsamve crucem spoliatus vestibus apparuit: nam in his occasionibus facilè fieri potuit, ut à multorum oculis, non videretur: sed in alta crucis trabe pendens, totius mundi oculis expositus hæsit, sine ullo remedio, sine remedii spe: nisì ab ipsis noctis tenebris, cùm fortè advenissent.

3. Præter hanc erubescentiæ confusionisq; pœnam, increverunt aliæ longè quàm unquam majores: tum demum enim crucis supplicii truculentia apparuit: nam universus undiq; dolor, sensus omnes partesq; invadens, assiduo incremento augescens, in momenta singula, se ipso major, crudeliorq; evasit. Si pedibus sacris levamen quæreret, manibus, & reliquis membris augebat: si manibus indulgeret, pedes gravabantur, & vulnera omnia dilatabantur: capiti autem de alto pendenti, in brachiorum aliquo, vel pectore quiescendum erat, non absq; nervorum, cervicisq; dolore: si rectum vel in crucem inclinatè tenendum erat, spinis horridus vertex altiùs aculeos in caput admittebat. Ita totus JESUS in tali statu positus, verè fuit locus, & domus, & regnum tormentorum, veré fuit vir dolorum, & sciens infirmitatem, verè non erat dolor sicut dolor ejus.

4. Quid dicam de doloribus ante crucifixionem licet inflictis, sed tamen denuo in cruce renovatis & auctis, per novam extensionem, distractionemq; partium tam extimarum, quàm intimarum: per quam necesse fuit omnia flagellorum vulnera innovari, & incrudescere.

5. Jam quatuor vulnera manuum pedumq;, quantæ sedes, quanta seges fuêre dolorum? partes enim istæ cùm abundent ossiculis, nervis, venis colligatis complicatisq; inter se, clavos in eis defigi, & hærere, easq; in clavis hærentes pondere totius corporis trahendo dilatari, discerpiq;, quis cogitatione assequetur immanitatem acutissimi, insolentissimiq; doloris, uno eodemq; tempore, cum assiduo incremento, simul & semel, tenerrimam, sensibusq; excellenter vigentem naturam excarnificantis?

6. Oculorum dolores & cruciatus, auriumquoq, ex hostium insultationibus, sarcasmis, sugillationibus, blasphemiis, lœdoriis, capitum agitationibus, amaris interrogationibus, cachinis, sannis, infinitisq; aliis injuriis, quis satìs cogitabit? dolores item ex aspectu suorum, partim de longè, partim de propè astantium, lugentium, mærentium, dolentium, timentium, erubescentiumq; suâ causâ.

7. Quid effluxio sanguinis pretiosi per quatuor amplissimos meatus manuû & pedum terram largo imbre rigans, mundumq; redimens, quem tamen, licet mundi pretium, cæca barbarorum crassities temerè pedibus calcabat. Prô dolor? sanguis, quem Angeli reverenter colligentes Æterno Patri præsentabant, quem Filius pro orbis pretio adnumerabat, hunc carnifex, & hostis crudelis, ingratusq; effundens, etiam conculcabat. O sanguis quo mundus ablutus est, quàm sæpe etiam hodie conculcaris, etiam inter ingratos Christianos? O sanguis, Mundi Salvator, quàm multi tamen te sibi faciunt in cumulum damnationis, & in tartareorum ignium æternum nutrimentum. Et nos credimus Christo, in cruce pendenti, sanguinis sui conculcationem, ab impiis, dolori fuisse: eidem autem in cœlis residenti eundem à nobis assiduò sanguinem pollutum, vacuum, despretum fieri, perq; omnia scelera commaculari, conculcariq; dolori esse dubitabimus? O quantam sibi thesaurisant iram DEi, in die iræ, omnes quicunq; iterum Filium DEi crucifigunt in semetipsis, sanguinemq; illius pollutum ducunt, & cum pretio sui tam inæstimabili, in potestatem diaboli, inq; barathrum inferni, cæcâ, propriâq, suâ voluptate & volûtate præcipites descendunt.

8. Job totus ad egestatem, orbitatê, calamitatem, morbositatemq; redactus, in sterquilinio sedens, saniemq; testâ ra- Iob 2. 13.

dens, ab

dens, ab amicis visitatus, conspectus, vix agnitus, non est voce amicâ eorum salutatus, per septem dies atq; noctes: sed scissione vestium, lugubri, conclamatione, pulveris super capita sparsione, in terra cum eo & juxta eum sessione, tristi amaroq; silentio, internum animi sui sensum testati sunt: videntes dolorem ipsius esse vehementem: JESU in cruce pendente, & in gurgite malorum omnium natante, ac demerso, non est amicus qui comploret, qui libero silentio dolorem testetur, adest autem immanium turba hostium, in doloribus ejus exultantium, ridentium, insultantiumq; adest turba convitiantium, irritantium, & in omnibus malis ejus bacchantium. Ah quàm dispar fortuna Iobi & JESU? in sterquilinio sedentis & in cruce pendentis? inter amicos positi, & carnificibus expositi, inter dolores, vitam tamen servantis, & præ angustiarum dolorumq; summâ vehementiâ vitam amittentis? Iob saniem suam testâ radebat, innocentiam suam propugnabat; at IESUS neq; manum ad testam, neq; testam ad manum liberam habebat, nec pro suâ innocentiâ, vel ipse pugnabat, vel aliquem pugnantem habebat.

2.Reg:21. 10. 9. Respha Mater filiorum crucifixorum, tollens cilicium, substravit sibi supra petram, *& non dimisit aves lacerare eos per diem, neq; bestias per noctem*: Hoc obsequium præstari Christo crucifixo, neq; à Matre, neq; ab amicis licuit: sed aves bestiæq; rapacissimæ laniârunt eum toto tempore, quo vivus pependit in cruce: donec natura rerum tota contremisceret, & harpiias illas venenatosq; serpentes tantisper arceret, coerceretq; à furore serpentium, atq; trahentium linguis maledicis innocentissimum Agnum, DEi Filium: quem etiã Pater Æternus ipse servavit, *nec dedit sanctum suum videre corruptionem.*

10. JESUS cruci affixus pendet etiam hodie apud innumeros Christianos fideles: proinde ùt pendebat apud Iudæos, tunc adhuc ad Ecclesiam DEi pertinentes. Antiquus est iste, & ferè cognatus Christo in cruce situs: nec eô destituetur usq; ad finem mundi: quamdiu enim peccabunt homines, tamdiu in cruce pendebit JESUS. Et homines quidem JESUM de cruce pendentem deflent ac lugent, sed tamen non deponunt: vellent deponere de ligno ferreis clavis pendentem: nolunt deponere in propriis suis cordibus, clavis propriæ voluntatis ac malitiæ affixum. Scelus Iudæorum in Christum detestantur omnes: scelus suum proprium in eundẽ, satis detestatur nemo. Sicut autem olim, pro eorum etiam ipso illo pendebat A in Cruce JESUS scelere, quorum pendebat scelere: ita & modò pendet in cruce JESUS, in medelam his ipsis peccatis à quibus pendet. Etenim accessum habent ad veniam, si agant pœnitentiam: sed tamen veniet aliquando tandem tempus, quando de cruce deposito Christo non erit locus tam pœnitentiæ, quàm veniæ. *Tunc videbunt, in quem pupugerunt*: sed nequaquam sibi in salutem punctum videbunt. Nunc ergo pendet JESUS tam pro peccatoribus, quàm à peccatoribus: quoniam semper expositus, & paratus est ad dandam veniam pœnitentibus. Ideoq; sicut *ab origine mundi occisus est Agnus*, ita ad finem quoq; mundi crucifixus erit Christus. B Sed tandem mortuus Agnus, conspicitur leo vivus: rugietq; leo, & nemo erit qui non pavebit. Claudenturq; vulnera salutis, & apparebunt, aperienturq; vulnera perditionis, & quomodò nunc nemo ex peccatoribus est qui misericordiam consequi, & iram effugere non possit: ita tunc nemo erit, qui iram effugere, ac misericordiam consequi possit. Sic ergo homines JESUM in cruce pendentem aspiciant; ut eum de cruce quidem peccatorum pœnitendo deponant: in cruce autem miserationis & condonationis semper fixum teneant. Nunquam quidem repetant culpam, sed tamen etiamsi peccaverint, non desperent veniam. *Quoniam etsi quis peccaverit, advo-* C *catum habemus apud Patrem JESUM Christum justum: ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi* ac proinde usq; ad finem mundi.

Ioã: 19. 37. Zach: 12. 10. Apoc: 13. 8. 1. Ioan. 2. 1.

11. JESUS Cruci affixus pendet. Veni homo & inspice vulnera pendentis, sanguinem morientis, pretium redimentis, cicatrices resurgentis, caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplexandum, totum corpus expositum ad redimendum. Hæc quanta sint cogitate (Homines) hæc in staterâ cordis vestri appendite, ut totus vobis figatur in corde, qui totus pro nobis fuit fixus in cruce. Aug: lib. de Virg.

12. JESUS Cruci affixus pendet. D Crux nimirum statera erat, in quâ appensa humani generis peccata, crucem æternam merebantur: nec justitiæ momenta aliter decernebant: accessit mi-

ſericordia Patris carne noſtrâ onuſta, & partem unam bilancis occupans, prægravavit omnia mundi peccata, omnemq; iram juſtitiæ: & ſic miſericordiis Domini vivimus. Et hoc eſt illud votum A Beati Iob in perſonâ mundi optantis.

Iob: 6. 2. *Vtinam appendantur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas quam patior in ſtaterâ: quaſi arena maris hæc gravior appareret.* Factum eſt, appenſa ſunt mundi peccata, appenſa eſt & calamitas Chriſti in cruce: & inventa eſt gravior, pretioſior, in valore æſtimationeq; potior, una gutta calamitatis, quàm omnis iniquitas humani generis. Et ſic eluſa eſt ſpes inimici, ceſſavit exactor, & cruento draconi præda, quam ſpe, ſimulq; re devoraverat, ex faucibus erepta eſt: ideoq; hoc tempore canit Eccleſia. Crux.

Beata cujus brachiis, ſecli pependit pretium.
Statera facta corporis, Prædamq; tulit tartari.

Aug: Ser: in Paras. Accinit & Auguſtinus. Crux nobis totius cauſa beatitudinis eſt. B hæc nos à cæcitate liberavit erroris: hæc à tenebris reddidit luci: hæc debellatos reddidit quieti: hæc alienos DEo conjunxit: hæc peregrinantes cives oſtendit. Hæc diſcordiæ amputatio eſt, hæc pacis firmamentum, hæc donorum omnium abunda largitio. Hodie crux fixa eſt, & ſæculum ſanctificatum eſt: hodie crux fixa eſt, & dæmones diſperſi ſunt. Hodie crux fixa eſt, & mors ſubverſa eſt. hodie crux vicit, & mors victa eſt: hodie diabolus vinctus eſt, homo ſolutus eſt, & DEus glorificatus eſt.

13. JESUS Crucifixus pendet. Diabolo in hamum. Draco iſte quem formavit DEus ad illudendum ei diabolus C eſt: huic Divinitatis ſuæ hamum, carnis mortalis, & humanitatis infirmæ, deq; Adamo ſpeciem peccati (ſed ſine peccato) habentis intectum, atq; tanquam vermiculo veſtitum DEus, in mari hujus vitæ, paſſionis, crucisq;, ac mortis objecit, & ille avariſſimè, rapuit, utq; per exquiſitos dolores Chriſtus occideretur, elaboravit: factum eſt, devoravit diabolus vermiculum carnis, ſed ſimul cum eo glutiit hamum Divinitatis Chriſti: & captus eſt in malitiâ ſuâ, vincente ſapientiâ DEi per infirmitatem, malitiam ejus violentam. Illuditur ergo, & illuſus eſt Draco: & omnis tyrannis ejus enervata eſt: quia dum nihil ſibi debentis expetivit vitam, procuravitq; mortem, omnium, quos utcunq; poteſtati ſuæ obnoxios, nam læſæ Majeſtatis in DEum reos, ac proinde juſtè morti addictos, eripi ſuâ de poteſtate meruit captivitatem. Illuditur etiam ſemper Draconi huic in Sanctâ Eccleſiâ Chriſti, toties, quoties à fidelibus calcantur tentamenta omnia diaboli, per obſervantiam mandatorum DEi, & per gratiam meritumq; Paſſionis Chriſti. Implevitq; Dominus noſter illud, quod DEus requirebat aliquando à Iob. *An extrahere poteris Leviathan hamo:* Iob: 40. 20. Extraxit nàq; Dominus JESUS Leviathan, ſeu diabolum, hamo ſuæ Divinitatis, & ligavit fune linguam ejus, quando laqueo ſe ſuſpendit Iudas adminiſter ejus. Poſuit circulum in naribus ejus, quia modum ſtatuit ſuperbiæ ipſius, calcans humilitate ſuâ factum ejus. Perforavit armillâ maxillam ejus: ut jam neminem mordere, imò neminem tentare poſſit niſi cum frenante circulo, armillâq; Divinæ diſpenſationis, & permiſſionis. Locutus eſt mollia, & multiplicavit preces Chriſto, & quando ejectus ab hominibus dicebat. *Quid tibi, & nobis, JESU Nazarene: ſcio quòd ſis Chriſtus DEi.* Lucæ 4. 34. & in porcos ſinè ejus imperio ingredi non præſumpſit. & mollia ſinè dubio dixit, quando in deſcenſu ejus triumphali ad inferos, poteſtati ejus, ſuperbum caput tremens, ac ejulans, ſubmiſit: feriit pactum & dedit ſe in ſervum ſempiternum quia amplius nihil habet, quàm ut Divinæ Chriſti juſtitiæ ſeſe gerat carnificem, & miniſtrum. Deniq; illuſit ei Dominus noſter tanquam aviculæ pennis ſpoliatæ: quia fortior armatus vaſa omnia, in quibus confidebat, velut avicula in alis, abſtulit. Ancillis quoq; ſuis eum ligavit, & ludicrum fecit, quia per infirmiſſimas quaſq; animas fidelium ſuorū, technas & furias ejus eluſit, & quotidie eludit. Concidunt eum amici Chriſti: quia illum ex poſſeſſionibus tot gentium, tot animarum expulerunt, & expellunt Apoſtoli, atque prædicatores Chriſti. Dividunt illum etiā negotiatores: quia illum Eccleſiæ Sanctæ Filii, in omni ætate, & ſtatu cœleſtem negotiationem exercentes, unuſquiſq; juxtà vocationis ſuæ menſuram, piè, ſobriè, & juſtè vivendo, per gratiam Chriſti vincunt, & varietate vincendi veluti inter ſe conciſum, partitūq; ad victoriam dividunt.

14. JESUS in cruce pendet: Iudæis in ſcandalum, ut loquitur Apoſtolus: nam quibus datus potiſſimùm fuit ad ſalutem: ii ſuadente invidiâ elegerunt, eum potiùs habere in ſcandalum: Impletum eſt ergo Iudæis quod ſuus illis Moyſes prædixerat. *Et erit vita tua quaſi pendens ante te. Timebis nocte & die: & non* Deut: 28. 66.

credes vitæ

credes vitæ tuæ. Vita Iudæorum Christus
fuit, & à Pastoribus eorum tanquam vi-
ta propria, & vera desideratus fuit. In-
Gen: 49. de illæ eorum voces. *Exspectabo salutare*
18. *tuum Domine. &c. ostende nobis faciem tuam,* A
& salutare tuum da nobis. Sed Iudæi con-
Ps: 84. 8. versi sunt in pravum: & pro Christo sa-
lutari suo, elegerunt apud Pilatum Ba-
rabbam homicidam: elegerunt (inquã)
mortem: Et licèt quasi consulentes di-
Ioan: 11. cebant: *Quid faciamus? quia hic homo*
47. *multa signa facit, venient Romani, & tollent*
gentem nostram, & locum: licet etiam huic
suæ miseriæ vitæ timuerunt, tamen ve-
ram vitam, persequi, sibiq; ipsis, per sce-
lus, & invidiam auferre maluerunt. Su-
spenderunt in cruce: & fecerunt vitam
suam ante se pendere: sed tamen no-
luerunt isti ipsi vitæ credere. Nox &
dies, cœlum & terra, templum & vela,
petræ & monumenta, prædicarunt illis
Christum esse DEum, & vitam: sed illi
tamen timere quidem potuerunt, sed
Ezech: 18. credere, & errorem, peccatumq; agno-
21. scere noluerunt: ideoq; *in peccato suo pe-*
Ioã: 8. 24. *rierunt.*

15. JESUS in Cruce pendet. Patri Æterno tanquam sacrificium expiationis, propitiationis, pro peccato, gratiarum actionis, impetrationis, holocausti; pendet Patri Æterno, tanquam pretium redemptionis, tanquam servus subiectionis, tanquam minister meditationis, tanquam mediator pacis, signum fœderis, memoriale misericordiæ, placatio justitiæ, argumentum charitatis.

16. JESUS in Cruce pendet. Generi humano salus, redemptio, pretium, Sacerdos, altare, sacrificium, templum, C vita, protectio, medicina, antidotum, deniq; omne bonum, & ipse DEus.

17. JESUS in Cruce pendet peccatoribus: ut agnoscant quid fecerint, quidve faciant, ut agnoscant quid facere, quid metuere debeant, ut agnoscant quid fecerit pro illis, quid factus sit, quid facere debuerit, quid facturus sit illis DEus? ut agnoscant malitiam peccati atq; gravitatem, ut agnoscant satisfactionis & redemptionis pretium? ut agnoscant ingratitudinis probrum, ut agnoscant diaboli tyrannidem, justitiæ Divinæ rigorem, charitatis magnitudinem. ut agnoscant patere locum veniæ, adhuc præstare nundinas misericordiæ, adhuc esse tempus pœnitentiæ. ut agnoscant pœnitendum esse illis pro peccatis pro- D priis, quandoquidem pœnitendum fuit, & taliter quidem, Christo pro peccatis alienis. ut agnoscant quid futurum sit in arido ligno, si hæc fiunt in viridi, florenti & fructifero? ut agnoscant, certoq; certiùs sciant venturum tempus aliquando peccatis suis, & accessurum A illis pedisequam pœnam. Si enim punita sunt in Christo, etiam antequam fierent: quomodo non punientur postquam fient? Si punita sunt futura, punientur multò magis facta. Si punita sunt in sponsore, punientur multò magis in auctore.

18. JESUS in Cruce pendet discipulo incipienti. ut discat pœnitentiam agere: passiones frangere, pravas consuetudines melioribus tollere, carnem affligere, voluptatem odisse, gulam frenare, se subdere, crucem ferre, crucem pati, in cruce perseverare, se perdere, sibi perire, omnem pœnitentiæ laborem, ac rigorem JESU de cruce pendentis amaritudine condire, onus, jugumq; Do- B mini sibi leve, & suave facere. Cruce Domini incipiens tentationes frangat, dæmones terreat, carnem configat, sensus frenet. A crucifixo Domino odium peccati discat, odium sui, pretium animæ, necessitatem gratiæ, amorem DEi, & proximi. A crucifixo Domino discat aliis subdi, omnibus humiliari, ab omnibus omnia pati, nulli resistere, nihil appetere, nihil pro suâ voluntate facere, in omnibus ab alieno nutu pendere, in suis accusationibus non se excusare, injurias non reddere, dignum omni odio, pœnâ, contemptu, oblivione, neglectuq; omnium se agnoscere & fateri. A crucifixo discat pro peccatis crebrò lugere, afflictiones & satisfactiones peccatorum suorum amare, & quærere, & ferre: inferni pœnas timere, diaboli potestatem, mundi vanitatem, carnis voluptatem, propriam voluptatem, sui amorem, odium DEi, super omnia magisq;, ac magis semper, horrere. Has prælectiones Christus in cruce pendens discipulis incipientibus tradit.

19. JESUS in Cruce pendet discipulo proficienti: ut in eo discat, & ex eo sumat exemplar vivendi, virtutes exercendi, desideria, propensionesq; frenandi, minimos defectus vitandi, & severè puniendi, nihil humanis oculis, nihil linguis, nihil favoribus, nihil timoribus, nihil exemplis tepidorum concedendi. Discat à Christo crucifixo proficiens, insatiabile proficiendi desiderium, ac sitim. Insatiabilem propter justitiam & virtutem, & conscientiam, disciplinamq;, patiendi famem. Discat quantum illi adhuc desit ad adæquan-

dam Christi humilitatem, & sui contemptum, atq; odium: ad patientiæ perfectionem, & crucis tolerantiam, tolerandæ famem. Discat à Christo in cruce pendente, stultitiam, imperfectiones, errores suos agnoscere, fateri, non erubescere, sed emendare. Discat à Christo in cruce bonus esse, malus videri, vilis reputari, non humilis prædicari, bona agere, mala pati. Discat à Christo in cruce obedientiam usq; ad mortem crucis. Mansuetudinem usq; ad orationem pro inimicis. Charitatem exhibere etiam ingratis. Amare odientes. Non vinci à malo, sed vincere in bono malum. Conferat discipulus proficiens in Christo semetipsum assiduè cum crucifixo Christo, conferat, erubescat, exploret, exacuat charitatem suam in DEum, & proximum, cum charitate Christi. Suam humilitatem cordis cum humilitate Christi, suam innocentiam vitæ, & morum, & operum, & cordis, & oris, cum innocentiâ Christi. Suam patientiam, mansuetudinem, modestiam, placabilitatem, cum patientiâ, mansuetudine, modestiâ, placabilitate Christi. Suam promptitudinem ad benè agendum, fortitudinem ad difficilia audendum, ac superandum. Constantiam, & perseverantiam ad benè cæpta perficienda, cum promptitudine, fortitudine, constantiâ, perseverantiâq; Christi. Conferat, erubescat, exploret, exacuat suam verecundiam, mortificationem, temperantiam, taciturnitatem, cum verecundiâ, mortificatione, temperantiâ, taciturnitate, ac silentio Christi. Conferat paupertatem, inopiam, dependentiam, necessariorumq; indigentiam, nuditatem, & omnium contemptum, cum paupertate, dependentiâ, indigentiâ, contemptuq; Christi. Conferat suam libertatem cum libertate, obedientiam cum obedientiâ: prudentiam cum prudentiâ Christi. Conferat resignationem suam, Religionem, pietatem, devotionem, cum Christi. Conferat justitiam, fidelitatem, gratitudinem, gloriæ Divinæ studium, sollicitudinem de minimis, fiduciam suam, cum Christi. Conferat orationem, orationisq; suæ modum, fervorem, habitum orantis, perseverantiam in orando, assiduitatem, instantiam, submissionem suam, cum Christi. Conferat cõtritionem minimarum imperfectionum odium & fugam perfectionum minimarum curam, timorem DEi, reverentiam ejusdem, conversationem & præsentiam, cum DEo suam, & Christi. Conferat magnanimitatem, sanctitatem, salutis curam, animæ æstimationem, cordis puritatem, intentionis perfectionem, & simplicitatem, veritatis amorem, A veracitatem suam, cum Christi. Conferat ordinationem vitæ suæ cum ordinatione vitæ Christi. Castimoniam suam cum puritate Christi. Diffidentiam sui cum diffidentiâ Christi. Liberalitatem suam cum liberalitate Christi, tractabilitatem affabilitatemq; suam cum Christi. Conferat discretionem, supportationem, diligentiam, vigilantiam suam cum Christi. Conferat pacem, pacatæq; mentis, ac pacificationis studium suum cum Christi. Conferat ardorem & fervorem suum in bonis, studium vitæ communis, sitim, zelumq; animarum, sumptum pro animabus, suum, & Christi. Conferat misericordiam super egenos, afflictos, peccantes, ignorantes, B perditos, vivos ac mortuos, suam, & Christi. Conferat pietatem, amoremq; suum, in Matrem Christi, cum pietate & amore Christi. Conferat efficaciam suam, in destinatis, cum efficacitate Christi. Conferat deniq; totam vitam suam, vivendiq; rationem communem, ac privatam quotidianam, nec non in omnibus gratitudinem ad DEum, ac perseverantiæ studium suum cum Christi. Hæc conferat cum Christo pendente in cruce; & quantùm adhuc sibi ad prototypon istud desit, discat, sese humiliet, ad proficiendum animet, & auxilium gratiamq; supplex exoret, vulneribus & sanguine meritisq; Christi, se, ac sua omnia emundet, ac exornet. Ad hoc e- C nim JESUS in cruce pendet, & nudus quidem pendet, ut ab omnibus ad vivum cognitus, ad vivum etiam expingi, & effingi possit.

20. JESUS iu Cruce pendet Discipulis perfectis: ut in eo discant, sibi perire, & ad DEum pervenire; beatitudinem, divitias, honorem, vitam, in cruce solùm repositam habere. Pendet in cruce perfectis Christus, ut in passionem ejus imò in passum, crucifixumq; transire possint, & discant, & soleant, seu cõsuescant. Vt in vulneribus ejus vivere, nidificare, habitare, mori discant & consuescant. ut de uberibus vulnerum ejus sugant charitatem, perfectionem, beatitudinem hujus vitæ, quæ est pati omnẽ mundum, pati semetipum, pati DEum: D omnia autem hæc instar Christi, & propter DEum. Pendet in cruce perfectis Christus, ut ad eum totum mundum trahant, ejusq; amorem hominibus commendent,

mendent, hominum amorem illi sacrificent. Pendet in cruce perfectis Christus: ut ex eo sitire, esurireq; justitiam suam, animas proximorum, gloriam DEi consuescant, eâq; Christum crucifixum saginare contendant. Pendet in cruce perfectis Christus, ut in eo liquescentes, sibi pereant, in DEum transformentur. Pendet in cruce perfectis Christus, ut per cavernas maceriæ, ad foramina petræ, ab humilitatis Christi cognitione & imitatione, ad Divinitatis contemplationem, similitudinem, fruitioneq; transvolent, & ex humilitate passionis Christi, ad Majestatem, & dignitatem abyssalem Divinitatis transeuntes, simul etiam *de claritate in claritatem transfigurentur, tanquam à Domini Spiritu*: discant esse perfecti, *sicut & Pater cœlestis illorum*: sicut & Christus crucifixus; exemplar & Magister illorum, perfectus est.

2. Cor: 3. 18. Matt: 5. 48.

21. CHRISTUS in Cruce pendet planè ut ajebat Chrysostomus *Marsupium Divinitatis*, pretio non tantùm plenum sed etiam redundans, & refluens. Neq; tantùm pretio sed potius omni bono, ita ut possit vocari *thesaurus absconditus* olim. jam autem effossus, & erutus, sed à Synagoga neglectus. Alioqui est revera thesaurus in gazophilacio repositus simul & expositus omnibus, qui discere volunt: ita ut ne DEus quidem in se ipso ditior sit, quoniam hic sunt omnes thesauri non tantùm sapientiæ & scientiæ DEi, nec tantùm Deitatis corporaliter cum omni suâ plenitudine habitantis, verùm insuper, sunt etiam thesauri Humanitatis Theandricæ, ejus scilicet meritorum, ac virtutum, & dolorum, quos non habet in se Divinitas nuda. sed tantùm Incarnata & Theandrica.

Chrysost: in Ps: 14. Matt: 13. 44.

22. CHRISTUS in Cruce pendet, tanquam instructissima navis, qualem Ezechiel descripsit, onerata omni genere bonorum cœlestium: in portu nunc consistens, ut omnes quicunq; conscenderint, secundis velis & ventis securissimè in Patriam cœlestem, beatitudinisq; portum deferat. Melior quàm *Arca Noe*, quæ pauculas, nempe tantùm octo animas cæpit & servavit, in Armeniæ montibus eas deposuit. Hæc enim nostra navis usq; dum in cœlum nos devehat, nusquam subsistere novit. Anchorâ non eget, ipsa enim sibi anchora est. Malos ventos non timet, quia illi omnes venti serviunt, & quantò sunt magis adversi, tantò magis secundi, inq; portum secundissimo juxtà & securissimo cursu impellentes. Ascendat ergo crucis navim, qui appetit cursum & portum felicem. Ideo tam multi naufragium patiuntur, quia vel crucem Christi non ascendunt, vel postquam ascenderint, deserunt.

Gen: 8.

23. CHRISTUS in Cruce pendet, tanquam Æterni Patrisfamilias, cella penuaria, omni victualium genere refertissima: habens non computatum solùm, sed etiam superadmensum, supereffluentemq; victum usq; dum in portum æternitatis, usq; dum hæreditatem beatitudinis, usq; dum denarium diurnum, mercedemq; magnam nimis referamus, & recipiamus. Etsi enim hac in vitâ, denarius noster & merces nostra magna nimis sit idemq; JESUS crucifixus, tamen hic non est ultimata ista merces, sed est tantùm merces quidem hujus præsentis, arra autem futuræ vitæ. Sicut enim Patresfamilias familiæ suæ operariisq; suis priùs victum præbent, mercedem autem pro fine laboris servant, licèt & ipse victus portio sit mercedis; ita etiam Æternus Paterfamilias, hic quidem nos pascit vulneribus, meritis, sanguine, corpore, doctrinâ, exemplis, virtutibus, gratiâ Christi; in futurum autem servat vitam æternam, ut mercedem, licèt ipse Christus sit etiam mercedis portio. Unde ii qui Christû crucifixum hic nolunt esse sibi neq; victum, neq; mercedis partem: signum est, quod nec futuræ beatitudinis speret, habiturive sint mercedem: imò signum est, esse illos extra Æterni Patrisfamilias domum, familiam, & vineam, & operarios.

24. CHRISTUS in Cruce pendet: tanquam propugnaculum fortissimum, instructissimum, ad defensivum, quin etiam ad offensivum bellum: armamentaria habens armorum apparatibus plenissima: quibus solis instructa Ecclesia per tot annos impugnationis contra omnem infernalium portarum impetum & incursum consistit immota & illæsa; quibus etiam instructa quælibet anima Christiana secura est contra omnia inimici tentamenta: ita ut ridendo, & contemnendo omnes conatus tanquam irritos secura possit subsistere. Cuilibet enim, in hoc propugnaculum recepto, in eoq; concluso ac moranti, promissum est datum ab eo, qui quod promisit, potens est & implere. *Non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.* Fortior est siquidem unus Passionis Christi atomus,

Psal: 90. 10.

quàm totus inimicorum (Diaboli scilicet, mundi, carnis, mortis, peccati, inferni) apparatus. O quanta est securitas manentibus in Christo crucifixo! & confixis cruci cum Christo! quidni sit securitas, cùm talibus dicat Christus, *qui quæsierit animam tuam, quæret & animam meam?* quidni sit securitas, cùm tales in corde conditos habeat Christus &c. 1.Reg:22. 23.

25. JESUS in Cruce pendet, tanquam terra & Regnum promissionis, lacte & melle manans: lacte pro parvulis in Christo. Melle pro prudentibus in Christo. Ejus redundantiæ argumentum est Botrus de vecte crucis pendulus, cujus maturitas tanta est, ut uvæ sponte suâ stillaverint succum pretiosi delicatiq; vini in horto: & nunc torculari crucis eædem pressæ redundantiam *vini germinantis virgines, & corda lætificantis fundant.* Sed Ægypto egredi opus est, *ollas carnis & ceparum*, opera *luti & laterum* oblivisci & deserere necesse est, *fermentum vetus* expurgandum, mare transeundum, & deserta superanda, expugnandæ *septem gentes inimicæ* atq; omnino delendæ sunt. Ad quod tamen præstandum, vel maximè facit & juvat JESUS in cruce tanquam *Moysis virga*, tanquam *Manna cœleste*, tanquam *nubis columna in die, & ignis in nocte* ducatum, armaturam, securitatem, victum præstans. Hæc enim omnia in JESU Christo crucifixo abundantissimè sunt imò hæc omnia JESUS crucifixus est.

Gen:2.8. 26. JESUS in Cruce pendet. Estq; tanquam *Paradysus consitus & plantatus à DEo*, ad voluptuosam inhabitationem hominum, ad operationem quoq; eorundem: in hoc Paradyso, qui est etiam nudissimus, non erubescit, quoniam Christo vestitur, neq; pellibus mortuis eget indui: in hoc Paradyso nullo non fructu arboris vesci licet, nullam non tangere arborem. Etiam *lignum scientiæ boni ac mali*, etiam *arbor vitæ* prohibitione carent, imò invitationem habent? ut nimirum ex Christo crucifixo edamus fructum scientiæ boni & mali: ex ligno crucis ejus eodem modo carpamus fructus vitæ, quoniam ad hoc eos *in singulos menses parturit*, id est semper profert, ut vescantur eis omnes: & vivant. In hoc quoq; Paradyso fons est de terrâ ascendens, JESUS Christus scilicet de Virgine natus, vel certè cum suâ cruce in terrâ statutus & firmatus: ex quo fonte quatuor fluvii manant exeuntq; in omnem terram alluentes & abluentes, & fœcundantes, virescereq; ac florere facientes eam, vulnera inquam JESU sanguine in mundi redemptionem manantia: è quorum uno *manat fluvius misericordiæ, ad diluendas culpas, aquis remissionis: ab altero manat fluvius sapientiæ, ad potandum sitim nostram, aquis discretionis*; è tertio *manat fluvius gratiæ, ad irrigandas omnium bonorum operum plantas, aquis devotionis*; è quarto manat fluvius charitatis *ad decoquendos animæ cibos, aquis fervoris & æmulationis* è quinto manat fluvius *seu fons potiùs vitæ, absorbens omnem miseriam nostrã, aquis beatitudinis*: quem fluvium hîc non bibimus, nisi fortè interdum lambimus, & sorbillamus: reverà tamen cum Propheta dicimus. *Sitivit anima mea ad DEum fontem vivum*: quem speramus post mortem plenis faucibus animæ bibere: quem etiam fontem ideò forsitan nonnisi Dominus post mortem suam, vulnus lateris aperiens, nobis non nisi post nostram mortem manaturum indicavit. Vide Bernard: Serm. de Nativit: Domini. Psal. 41 3.

27. JESUS in Cruce pendet. tanquam *liber vitæ & mortis* Vitæ nobis, mortis sibi. vitæ gratiæ, mortis peccati, vitæ electis, mortis reprobis. vitæ amâtibus, mortis ingratis, & odientibus. Pendet tanquam *liber scriptus intus & foris*. Intus charitate, humilitate, obedientiâ, misericordiâ, justitiâ, pace, sapientiâ, bonitate, & omni virtute. Foris scriptus nuditate, contemptu, dolore, ignominiâ, vulnere, livore, plagis. Pendet tanquam *liber scriptus carmine, væ, & planctu*. Carmine nobis, planctu sibi, væ inimicis. Carmine cœlo, planctu terræ, væ inferno. Pœnitentibus planctu, amantibus & utentibus carmine, ingratis & negligẽtibus væ. Electis carmine, viventibus planctu, damnatis væ. Pendet *liber scriptus stylo hominis, stylo flagellorum*, spinarum, clavorum, crucis. Pendet liber amoris, liber doloris, liber timoris, liber pudoris. Amoris: quia in eò scriptum est *Sic DEus dilexit mundum, & Majorem charitatem habet nemo.* Doloris. quia scriptum in eo est. *vidimus eum virum dolorum. & antendite omnes & videte si est dolor sicut dolor meus.* Timoris. quia scriptum habet. *Nolite flere super me, sed super vos ipsos flete. quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* Pudoris: quia scriptum habet. *Quid potui ultrà facere & non feci. &. Hæc fecisti mihi & tacui. &. Hæccine reddis popule stulte & insipiens Domino. nunquid non ipse est Pater tuus, qui per crucem genuit & possedit te: & fecit & creavit te.* Aspice lector & lege hanc scripturam diligenter, frequenter, utiliter. fre- Apoc:3 5. Apoc:5.1. Ezech:2. 9. Isaiæ 8. 1. Ioan: 3. 16. Ioan:15. 13. Is: 53.3. Thren: 1. 12. Luc: 23. 28. Ibid: ℣. 31. Is: 5.4. Ps: 49.21. Deut: 32. 6.

ter. frequenter ut nunquam omittas, diligenter ut bene intelligas, utiliter ut intellecta facias. Pendet liber habens descriptum imò insculptum, & impressum DEi amorem in hominem: odiūq; A in peccatum. Hominis miseriam in se ipso & in peccato relicti, & ingratitudinem in Deum & Christum. Christi obedientiam & humilitatem erga Patrē, misericordiam & libertatem super homines. Animæ pretium & necessitatem, æstimationemq; gratiæ, magnitudinemq; æternæ gloriæ, & demum infelicitatem æternæ damnationis. Hæc si quis in libro JESU de cruce pendentis non discit ingratus est. qui non capit stupidus, qui non vult reprobus est.

28. JESUS de Cruce pendens est quædam Academia universitasq; scientiarum & studiorum. Quid enim hic non Theologicum? DEus in se, DEus creatus, DEus finis & Beatitudo. DEus B Homo & Redemptor, Sacramentorum fons. Peccatorum pestis, fructus, natura, medela, interpretatio scripturarum, compositio controversiarum. Hic Philosophia sublimior & Divinior, captivans omnem intellectum in obsequium fidei: magis docens credere non apparentibus, quàm assentiri demonstratis. Hic verè supernaturale unum, verum, bonum. idq; summum ultimum, ac primum, quod & ubi, & quantum sit demonstratur. Hic Mathematicis longitudo ipsa, latitudo, sublimitas seu profundum, dimetienda & comprehendenda proponitur. Iuris & justitiæ, ac æqui, prò! quanto hic rigore expenduntur & exiguntur. Medicinâ istâ nihil est certius, C nihil efficacius, nihil compendiosius, amando peraguntur omnia: & omnia gratis dantur, à corde autem initium sanationis sumitur. Velle sanari, ferè tota sanitas est. Hic Rhetorica artem tacendi in calumniis, accusationibus, injuriis, occisionibus, silentio loqui, tacendo se tueri, docetur. Pöësis nihil unquam elegantius, quod imitetur inveniet, nihil salutarius imitabitur. Schola morum & amorum hic est, aut nullibi est. Deniq; hic primorum elementa sermonum, quæ etiam lactentes balbutientesq; discere ante omnia debent. Ama crucem, bajula crucem, cōscende crucem, disce crucem, æstima, exalta crucem, fige te in cruce, honora crucem, intellige crucem, lauda crucem, D metire crucem, ne negligē crucem, optā crucem, profitere crucem, quære crucē, regere cruce, sapiat tibi crux, tene & tuere crucem, voluptas tua sit crux, zela crucem, & in eâ pro te crucifixum.

29. JESUS in Cruce pendet velut Mater & nutrix, *plena uberibus*, plena omnia habens ubera. Quis Mater? Si non patiens pendensq; in cruce JESUS? ille nos ibi verè parturit: verè luci non nocti, verè vitæ, non morti, verè beatitudini, non miseriæ, verè cœlo non inferno, verè filios gratiæ, non filios iræ, verè filios dexteræ, non doloris, (etsi non sinè dolore suo, attamen sine nostro) verè filios DEi non diaboli generat. Nunquid Mater oblivisci potest infantem uteri sui? obliviscatur illa si potest. JESUS Mater nostra nullius nostrûm oblivisci potest: *descripsit nos in manibus*, involvit nos vulneribus, condidit in visceribus suis. Nec tantùm Mater est perfectorum, est etiam imperfectorum, etiam infirmorum, etiam lactentium, etiam peccatorum. O filii quales quales estis, *attendite ad Matrem quæ genuit vos*; quæ vobis & justiùs, & efficaciùs, & sonantiùs inclamat quod Machabea illa, *supra modum Mater mirabilis* uni suorum inclamavit aliquando. 2 Mach. 7. 28. Peto nate ut aspicias ad cœlum & terram Divinitatis & humanitatis meæ, & in crucem meam: & ad omnia, quæ in eis sunt; & intelligas, quia pro te sustinuit ista Homo DEUS, ita fiet, ut non timeas carnificem istum diabolum: sed dignus sanguine meo, fratribus tuis, filiis meis effectus particeps, suscipe vitam, quam tibi dedi per meam mortē: tolle super te, & porta post me meam crucem, ut in illa miseratione, ad quam consequendam te doloribus mortis gemui, cum fratribus tuis te recipiam. O filii *ne degenerate à Matre*. Sed sicut illa crucem amavit, amate, sicut illa facta est obediens usq; ad crucis mortem, sic & vos iisdem cogitationibus vos obarmate. crucis sensus *lac parvulorum est*, Crucis amor cibus perfectorum est.

30. JESUS in Cruce pendens, est *aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas, & assumpsit eum atq; portavit in humeris suis.* Deut. 32. 11. Grandis Aquila JESUS: *magnarum alarum: abstulit medullam Cedri*: Ezech. 17. 3. hoc est crucis ligni: provocat pullos suos, redemptos suos, fideles suos, ad volandum, nidūq; infirmitatis & torporis deserendum, volitat super eos, defendens eos, ab æstu, defendens à lapsu, ab æstu desuper volitans, à lapsu, de subtùs se submittens, atq; volatu fatigato subveniens, quietemq; in suis alis offerens. Assumpsit huma-

humanum genus non tantùm ad unionem personæ, sed etiam ad redemptionem ab omni servitute peccati, diabolicâq; captivitate: portavit in humeris suis ad nidum crucis suæ, tanquam pullum; ad ovile suum, tanquam bonus Pastor errantem & infirmam perditamq; ovem. Et quandiu hærebimus in nidulis nostris, neq; in nidum aquilæ hujus involabimus? quandiu non pertentabimus plumas & alas spei & divini auxilii, æmulando charismata meliora, & conando ire post crucifixum JESUM, & crucifigi cum ipso, & esse in cruce, imò volare cum cruce, post ipsum. *Ecce aquila provocat ad volandum: ecce ait. Confidite, quia vici mundum. Si mundus vos odit, scitote quia me prius odio habuit.* Aquila in arduis locat nidum suum, de longè prospicit prædam, pulli ejus lambunt sanguinem. Perfecta Christus sectatur: *non venit solvere legem, sed adimplere. festina, prædare, accelera, spolia, detrahe nomen illi:* delectatur prædis filiorum suorum, quas de mundo, & carne, quas de ipsis seducunt; deniq; sanguinem illis suum lambendum, corpus suum manducandum, aquam gratiæ & doctrinæ salutaris bibendam illis proponit. Ergo nemo degeneret ab aquilâ suâ, nemo solem connivente oculo intueatur: nemo non renovet sicut aquila juventutem suam, nemo non ad medullam cedri aspiret, nemo non per omnia perfectus, similisq; crucifixo JESU esse adlaboret.

Ioan: 15. 18.

Matt: 5. 17.

Isa. 8 3.

31. JESUS in Cruce pendens, est *sol illuminans*, & accendens universa, ima etiam viscera terrarum pervadens: ita ut non sit, qui se abscondat à lumine, à calore suo. Ex illo radii prodeunt lucis, ex illo radii ignis emicant: radii lucis ad pellendas tenebras noctis ex animabus, radii ignis, ad inflammanda corda & pellendum frigus ex mentibus. Quis intueri potest hunc solem in isto suo meridiano crucis consistentem, quin illicò exeat de tenebris & cæcitate mentis: quin illicò fugiat ab eo frigus & tepor cordis? Quem intuetur sol iste, & non collustrat? & non inflammat? ubi videbo fœditatem peccati mei, gravitatem malitiæ meæ, periculum damnationis meæ, si non in luce hujus solis? ubi videbo, quantùm me dilexerit DEus, quantùm pro me pretium fuderit, quantùm illi debeam, quàm nihil illi retribuam, si non in luce hujus solis? ubi videbo rigorem justitiæ DEi, immensitatem misericordiæ, abyssum sapientiæ, excessum charitatis, miraculum omnipotentiæ, si non in luce hujus solis? ubi videbo verum meum Patrem, qui me in dolore genuit: verum meum amatorem, qui me non obiter dilexit, verum meum magistrum, qui se ipsum mihi etiam *librum scriptum intus & foris* dedit: verum meum medicum, qui meos morbos sibi accepit, & curationis molestias ipse exhausit, sanitatem mihi contulit: verum pastorem, qui me *errantem ovem quæsivit*, devoratam è lupi faucibus extraxit, seipsum lupis exposuit animâq; suam pro ovicula unâ posuit, ubi hæc videbo, si non in luce solis hujus? possumne videre solem hunc & non ardere? possumne perstringi radiis hujus solis, nec accendi? Totius mundi arserunt pectora ab hujus solis radiis: meum non ardebit pectus? Possumne non amare sic amantem? possumne non accendi à sic urente? Si glacies aut nix sim, ardere debeo. urit me Majestas, urit me charitas, urit me bonitas, urit me misericordia, urit me humilitas, urit me nuditas, urit me patientia, urit me dolor, urit me sanguis, urunt me vulnera, urunt me clavi, urunt me spinæ, urit me causa, urit me modus, urit me opus tantæ charitatis in perditum. Et nondum amabo? nondum accendar? nondum in carbonem & flammam ignescam corde, mente, animâ, corpore toto me? O *qui non amat Dominum JESUM* in cruce pendentem, *anathema anathema.* Dignus est dignus planè est morte Domine JESU, qui te non diligit: si tamen jam est mortuus.

32. JESUS in Cruce pendens: est *arbor magna procera usq; ad cœlum, radices ejus, usq; ad terræ profundum, rami ejus in universum orbem, sub cujus ramis animalia habitant, in cujus frondibus volucres nidificant, de cujus fructibus omnia victitant.* Hæc arbor *securim non metuit*, quia non meruit. Hæc arbor habet celsitudinem cedri, odorem cyparisi, pinguedinem olivæ, dulcedinem ficûs, efficaciam vitis, immortalitatem terebinti. Hæc arbor habet fructus vitæ, & folia ad sanitatem gentium. Quisquis animal es adhuc, sub ramos hujus arboris fuge, umbra ejus serpentes effugat, & omnia hic mitescunt ferociamq; ponunt. Si volucris jam es, in altum subvola, & in frondibus commorare; nidumq; securè colloca. Arbor ista: arbor decora est, ornata Regis purpurâ, electa digno stipite, Sacratissimæ DEi Humanitatis membra portare &c.

33. JESUS in Cruce pendens. est

novus mun-

novus mundus, miraculosus, immensus,
novus mundus, miraculosus, immensus,
nostro per omnia oppositus. In nostro mundo Creator, Creator est, creatura creatura, mortales sunt mortales, immortales, immortales. Iudices reos judicant & plectunt, plectuntur & judicantur rei: vita est vita, mors est mors: hoc jam in mundo alia omnia. Creator est creatura, DEus Homo. vita moritur, immortalis mortalis. altitudo humiliata, majestas contempta, plenitudo exinanita. imperium obediens, judex à reis judicatus, damnatus, punitus. medicus ab ægris medicinâ potatus. Sol occidit in meridie, ascendit super occasum. Morte mortui vivificantur, amantur inimici, excusantur DEicidæ, Pater Filium per omnia innocentem, pro sceleratorum mancipiorum flagitiis castigat & mactat, offensus pro offensoribus ipsi sibi ad omnem justitiæ rigorem ac si omnino reus esset satisfacit, deniq; & hoc etiam quia beneficiarii ingrati sunt, & mala pro bonis retribuunt. vulnera hîc sanant. Sanguis lavat & dealbat, infamia honorat, peccatum innocentiæ militat, per scelus absolvuntur rei, absolvitur homicida, damnatur judex, latroni Paradysus donatur, & ut finiam tandem DEus pro hominibus ab hominibus moritur. Isti tamen novo mundo omnes incolatum debent, omnes conformari tenentur, in leges mundi hujus & jura transeundum est omnibus, & legibus illius vivendum est, si in æternum vivendum est, aliàs in æteruum pereundum erit.

34. JESUS in Cruce pendens est veluti *Botrus* abscissus à suâ vita synagogâ: vel ab Æterno Patre (ut ipse testatur) *derelictus* in Passione & cruce sine solatio: quem in veste crucis portant duo populi gentiles & Iudæi: isti Botrum semper portant in sua lege, nunquam vident in fide, illi semper intuentur illum, quia semper credunt in illum: isti aversantur & in cruce suspendunt. isti aspiciunt & credentes venerantur. isti tantùm pondere gravantur suæ legis: nec recreantur fructu ejus, per Christum impletionis: illi præsenti munere redemptionis satiantur. isti priores eunt, sed recedunt ab eo quem ferunt. illi sequuntur & charitate atq; imitatione assequuntur. isti botrum crucis torculari imponunt & premunt: illi mustum novum, in vires novos excipiunt & delectantur. Sed quod discrimen videmus inter Iudæos & Gentiles: videant Christiani ne hoc idem sit inter fideles Christi bonos & malos: utriq; enim sine dubio portant Christum crucifixum in vecte fidei: sed mali dum non amant in A quem credunt, quasi portant sed recedunt: boni verò dum amant quem credunt veluti portant & accedunt. Mali gravantur onere, non fruuntur gratiâ, boni in ipso onere allevantur dilectione. Malos sarcina Christi præmens insequitur. bonos eadem præcedens consolatur. Malis botrus iste veluti minatur oppressionem: bonis contra veluti promittit sustentationem. videant ergo Christiani quomodo botrum portent, quomodo inquam in Christum credant. videant & caveant ne in peccatorum foveam lapsi à botro superincidente, tanquam à lapide conterantur; videant ne illum cui malè vivendo tergum vertunt non faciem, experiantur in judicio ter- B gum vicissim vertentem, avertentem faciem. videant ne dum calcant botrum malè vivendo, pereant justissimi furoris & iræ, quod ipsi expresserunt, vinum, bibendo. Exprimant potiùs dulces uvas digitis sanctæ operationis, & vinum gratiæ excipiant vasculis cordis: amat enim botrus noster charitatis violentiâ etiam premi, qui ab immundis & frigidis cordibus non dignatur vel tangi.

35. JESUS in Cruce pendens: est *lapis à DEo sculptus* manibus & scalpris Iudæorum: lapis angularis, lapis connectens utrumq; parietem Ecclesiæ, ex Iudæis & ex Gentibus: lapis fundamentalis, lapis pretiosus, lapis habens *oculos septem in se, habens & septem super se*: lapis C cujus cælaturam ipse Pater æternus septenis oculis adhibitis sculpendam sibi sumpsit. Lapis JESUS crucifixus: lapis *ad ædificium*, lapis ad ornatum, lapis ad pretium. *lapis ad pugnam, lapis ad sacrificium*, lapis ad somnum, lapis ad contritionem, lapis ad unctionem, lapis ad clamorem. lapis ad incrementum. *Ps:17.22. Gen. 28 11. Ibid:18.* Lapis ad ædificium, *cui coædificamur in templũ Domini.* lapis ad ornatum sacerdotalem. lapis ad pretium *coronam de lapide pretioso formans.* lapis ad pugnam Davidi contrà Goliam, lapis ad sacrificium offerendum, & consummandum Gedeoni. lapis ad somnum Iacobo peregrinanti. lapis ad contritionem tam & super quem ceciderit, quàm ei qui super eum ceciderit. lapis *ad unctionem*, quam fecit in D signum. lapis ad clamorem, si sileant parvuli & turbæ laudem Domini. lapis ad incrementum qui abscissus de monte sine manibus, crevit in montem magnũ & imple-

& implevit terram. Hæc omnia eſt JESUS in cruce pendens: qui etiam habet in ſe oculos ſeptem ſculptos Oculum legislatoris & Magiſtri. 2. Oculum Salvatoris ac Medici. 3. Oculum Regis. 4. Oculum Paſtoris. 5. Oculum Sacerdotis. 6. Oculum Patris. 7. Oculum judicis. Manu Divinâ cælatus eſt: quia *pro nobis à Patre traditus*, imò *& percuſſus* ac humiliatus eſt. Sed ad hoc Pater ſeptenos adhibuit oculos: nempe. 1. Oculum veritatis. 2. Charitatis. 3. Sapientiæ. 4. Potentiæ. 5. Miſericordiæ. 6. Iuſtitiæ. 7. Longanimitatis. Sculptus eſt lapis iſte præterea à DEo in veteri teſtamento. 1. Promiſſis. 2. lege. 3. Figuris. 4. Sacrificiis. 5. Ritibus. 6. Prophetiis. 7. deniq; executione & impletione reali horum omnium. utamur iſto lapide in ædificationem, in ornatũ, pretium, pugnam, quietem &c. & caveamus in eum offendere, vel ejus caſu obteri.

36. JESUS in Cruce pendens. Cœlum eſt: in quo *plenitudo Divinitatis inhabitat* corporaliter? in quo ſibi *Pater cœleſtis complacuit*, eſt à terrâ remotiſſimum hoc corpus cœleſte: à terrâ terrenæ corruptionis, & labis, à terrâ terrenæ affectionis & poſſeſſionis, à terrâ deniq; *elevatus in cruce trahens omnia ad ſeipſum.* Eſt rerum reliquarum caput & parens. quia enim *tradidit pro peccato animam ſuam, vivificat multos* id eſt omnes. *& quia exinanivit ſe, obediendo uſq; ad mortem crucis, exaltavit illum Pater, dans ei nomen ſuper omne nomen.* Phil:2.9. Eſt omnium operum DEI opus perfectiſſimum: quid enim perfectius JESU Paſſo vel Chriſtus ipſe, vel cœleſtis Pater fecit? Incipiendo ab Incarnatione uſq; ad mortem nihil perfectius: ſed & ipſa Paſſione ſumma totaq; perfectio. Redemptio majus eſt opus creatione: ſi ergo creationis opera omnia vidit & judicavit DEus valde bona. quantò magis redemptionis? Cœli quædam pars movetur ab Angelis, quædam immobilis eſt in JESU Paſſo Divinitas, & beatifica gloria animæ immota manſit ſemper: ſed infirmior carnis & ſenſus naturæq; portio, à Divinitate ipſa eſt gubernata. Cœlum eſt cauſa viventium: Et JESUS Paſſus omnes nos morte ſuâ vivere fecit. *Cœlum enarrat gloriam DEi in omnem terram*: & quis hoc præſtat, ſicut Paſſus JESUS? in quo omnes perfectectiones DEi elucent: in cujus Paſſione cæli & terræ immutatæ ſunt. De cœlo juſtitiam proſpicere ait David, & unde melius juſtitia DEi ſimul cum miſericordia, charitate, proſpicit, quàm ex JESU patiente & pendente in cruce. &c. Cœlum aliud eſt Empyreum igneum totum, aliud ſtellatum, firmamentum &c. quàm Empyreus eſt JESUS in cruce? firmamentum eſt univerſi, ſtellatus totus, tot micans ſtellis, quot vulneribus & plagis, vel ſanguinis guttis. In illo cœlo eſt beatitudo futuræ vitæ: in JESU crucifixo eſt tam alterius quàm hujus vitæ: ſed hujus per fruitionem præſentem, illius per meritum, in præſenti. O habitemus in hoc cœlo, & delectemur, & fruamur illo: neq; uſpiam unquam exeamus de ſub illo. Sicut enim nemo poteſt extra cœlum exire; ita oportet nos nunquam extra JESUM eſſe ac vivere. Namq; etiam uti cœlo collata terra punctum tantùm eſt: & nemo cœlum poſſidens terram appetiit; ita JESU Paſſo collata omnia nihil ſunt. eo in mari Paſſionis ejus peccata noſtra tanquam punctum periere univerſa: & nemo guſtum Chriſti crucifixi adeptus terrena hæc curavit vel amavit. hoc Paulus pro ſe & pro omnibus ſanctis teſtatur: dicens. *Abſit mihi gloriari niſi in Cruce Domini noſtri JESU Chriſti.* Gal: 14. *Nihil arbitratus ſum me ſcire inter vos niſi JESUM & hunc crucifixum.* 1.Cor:2. 2. *Et quis nos ſeparabit à charitate Chriſti &c.* Rom:8. 35.

37. JESUS in Cruce pendens. Eſt centrum univerſi. univerſæ naturæ, univerſæ gratiæ, univerſæ gloriæ, univerſorum amorum ſeu cordium. Naturæ quidem, *quia ex ipſo & in ipſo, & per ipſum* omnia conſtant. Gratiæ: hanc enim omnẽ nobis meruit: & ipſe *eſt plenus gratiâ & veritate*: *de cujus plenitudine, accepimus omnes nos, gratiæ ſanctificantis veſtem*, in Ioan: 1. 16. Sacramentis ejus & bonis operibus noſtris factis in gratia & unione & charitate ejus, & gratiæ actualis motum omnem tam prævenientem, quàm coòperantem, quàm conſequentem: ſiquidem hic omnis motus à ſanguine & merito Chriſti manat. Gloriæ: quia Paſſus Chriſtus eſt, cauſâ, omnibus credentibus, vitæ æternæ: *ipſe animam ſuam poſuit pro ovibus*, & ipſe ideo *dat eis vitam æternam.* Cordium ſive amorum: quia ex illo omnes manant amores in nos, quibus amamur à DEo, ab ipſo Chriſto, ab Angelis, à ſanctis, ab ipſis nobis mutuò, & unuſquiſq; à ſe ipſo, quando ordinatè amat ſeipſum? Et rurſum in illum colliguntur & collineant omnes amores, & qui in cœlo, Patris Æterni, Angelorũq; & qui in terrâ electorum & fidelium omnium. Sicut enim omnes qui nos (ut dixi)

dixi) amant propterea amant nos, quia pretium sanguinis ejus sumus: ita illum omnia amant, omnia debent: quia Redemptor noster, quia scilicet in cruce Passus est pro nobis. Præterea in JESU crucifixo, tanquam in centro quiescimus, quia ipse est Pax nostra, in eo si non sumus, quietem habere non possumus, seu cum DEo, seu cum Angelis, seu cum proximis, seu deniq; cum ipsis nobis: in eo autem si sumus immobiles sumus ut ille dicebat. *Quis nos separabit &c.* Ad hæc in Christo crucifixo tanquam in centro conservantur omnia: ideo namq; ad centrum tendunt omnia, ut ibi conserventur & immunia fiant à suis contrariis. Et ubi conservari nos possumus, vel à nostrâ fragilitate, vel à diaboli impugnatione, vel ab irâ Divinâ, vel ab humanis adversitatibus, si non apud JESUM Crucifixum? ubi conservari possunt bona nostra, seu virtutes, seu opera, seu gratiæ, seu merita; ubi inquam tutius servari & perfici & augeri etiam possunt hæc nobis, quàm *recondita in hoc gazophilacio*, in hoc centro reposita. Deniq; ad centrum coëunt universa, & *unum fiunt omnia*, quæ extra centrum sunt divisa. Et in Passo JESU omnia uniuntur, *omnia unum fiunt*: ideo Passurus Dominus orabat Patrem pro suis, ut sint inquit unum, sicut *nos unum sumus*, ibi efficimur unius Redemptionis unius Patris, unius Ecclesiæ Filii, in eo deniq; *Cor unum & Anima una credentes fiunt, deq; unà mensà*, de uno pane, de uno calice participant.

38. JESUS pendens in Cruce: Est veluti Cythara, & chordis extensis instructa, & sonans melodiam harmonicam. Crux quidem Cytharæ vicem, Christus autem chordarum obtinet. Melodia illius, sunt septem verba illius in cruce ab ipso prolata: in quorum singulis est canticum mirabile. Sed & quodlibet Christi membrum est chorda vel canticum, resonans nobis nostram iniquitatem, Christi charitatem, Patris justitiam &c. Ad usum hujus cytharæ
Isaiæ 23. 16. hortatur Isaias animam peccatricem, dicens. *Sume cytharam, circui civitatem meretrix, bene cane: frequenta canticum.* quasi dicat: attende ad JESUM cytharæ instar cum suâ cruce. Inspice hanc cytharam, audi pulsum & sonum chordarum ejus, & attende quid tibi occinant? attende quid tu & quomodo respondeas? attende quanta sit inter te & illam dissonantia? attende ut jam aliquando illi consones? bene cane, frequenta canticum Christi, quodcunq; ex verbis ejus septem voles, seu omnia voles, seu imitari eum patientem voles, bene cane, frequenta canticum. Nihil salubrius canes: proinde nihil cane frequentiùs, quàm JESUM Crucifixum?

39. JESUS in Cruce pendens. est *illud mare circumdatum carcere* de quo Iob. *Nunquid mare ego sum, quia circumdedisti me carcere?* JESUM esse mare satis novit qui DEum esse credit. Ille est enim, in quo plenitudo Divinitatis inhabitat corporaliter, ille est in quo *sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ DEi absconditi*: ille est *plenus gratiæ* & veritatis, ille est *de cujus plenitudine accipimus omnes nos*: ille est *in quo omnia constant*. ille est *in quo vita erat, & est, & erit.* Hoc ergo mare circumdedit Pater carcere, primùm quidē carnis, deinde etiam crucis. Carnem Christi esse carcerē Divinitatis seu maris: patet ex illo, quia Dominus *verbum abbreviatum* quia fecit *verbum infinitum.* fecit *panem arctum & aquam brevem* Patet etiam ex illo quod apud Hieremiam gloriabundus loquitur DEus de se. *Posui arenam terminos maris.* Quæ est enim arena ista, nisi caro nostra, mare Divinitatis coercens, atq; veluti incarcerans. quia *verbum Caro factum est, & habitavit in nobis*? Crucem porrò carcerem esse manifestum per se est. & ostendit Apostolus, tum de Christo affirmans illum factum *obedientem usq; ad mortem crucis.* tum de se ipso, cum se, prædicationemq;, & gloriationem, & sapientiam suam omnē asserit aliam non esse, nisi Crucem Christi, seu *Crucifixum Christum*: at enim *Christo confixus sum Cruci.* Et. *Nos prædicamus Christum & hunc Crucifixum.* &. *Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri JESU Christi.* & *Nihil arbitratus sum me scire inter vos, nisi JESUM & hunc crucifixum.* Insuper *finis legis Christus, & is quidem Crucifixus.* Deniq; consummationem fecit Dominus in Cruce, in quâ & dixit moriens. *Consummatum est.*

Iob. 7. 12. Rom: 9. 28. Iacobi 1. 21. Isaiæ 30. 20. Ierem: 5. 22. Ioan: 1. 14. Galat: 2. 19. 1. Cor. 1. 23. Gal: 6. 14. 1. Cor: 2. 2. Rom: 10. 4. Ioan: 19. 30.

40 Potest & aliter JESUS Crucifixus atq; patiens mare dici carcere circumdatum: quia cum ejus Passionis, Crucis, mortisq; virtus esset immensæ & inexhaustæ efficacitatis, potens absorbere & obruere omnia etiam reproborum peccata efficaciter: ita ut nullus exsors esset fructus Passionis ipsius: circumdedit tamen æternus Pater huic mari carcerem arctum satis. restringens finalem efficacemq; fructuum ejus diffusionem ad solos electos, quos paucos esse respectu reproborum, ex ipsius Domini verbis

ni verbis notum est. veluti ergo in carcere conclusum est mare, quando Passio Christi arctata est electorum paucitate. unde probabilis est piorum cognitio quam etiam revelatione Domini ipsius confirmatam tradunt, inter maximos Christi Domini cruciatus in Cruce, fuisse hunc unum, intueri tam exiguum, tantæ Passionis suæ efficacem fructum, utpote ad solos electos à Paternâ inscrutabili voluntate restrictum.

41. JESUS in Cruce pendens. est ille cetus carcere quoq; conclusus quem Iob illo ipso loco sibi comparat dicens. *Nunquid cetus ego sum quia circumdedisti me carcere?* Christum *piscem esse* vocariq; notum est, tum ex scripturis sacris, tum ex Patribus Sanctis, tum ex sibyllinis oraculis in quarum Acrostichis Christus *IXtus seu Piscis* nuncupatur. Est enim Piscis Christus & Rex piscium, omnium scilicet fidelium, *ex aqua & ex Spiritu Sancto renatorum*: unde & cetus seu Balena à Sancto Iob vocatur, ut ejus principatus super omnes fideles in hoc Divinæ seu creationis seu dispensationis, gubernationisq; Oceano demonstraretur. Hic cetus (vel ut Moyses *vocat cete grandia*) circumdatus est carcere videlicet cruce & passione & morte. Crux etenim atq; mors Christi est veluti *Sagena* veluti hamus ipsum cetum capiens, & detinens, atq; adeo etiam appendens. In hoc hamo *in hac Sagena se* Christus positum videns, tanquam carcere circumdatum à Patre suo denuntiat. Nam nisi crucis hamo & Sagenâ comprehensus fuisset Christus, frustra fuisset omnis alius in eum conatus. unde neq; *Herodis* furores infanti nocuere, neq; lapidandi conatus *Iudæis* processêre: neq; de supercilio *montis* præcipitationes prævaluere: quia nimirum ceto huic, sola Passionis Sagena, solus crucis hamus, velut carcer circumdari debuit, solusq; ita ipso volente & ordinante potuit.

42. JESUS in Cruce pendens. est
Ioan. 5. 2. *Natatoria seu Piscina probatica: quinq; porticus habens, plenas languentibus nobis, & languoribus nostris*: in eo est piscina salutaris aquæ & sanguinis: non egens neq; expectans moveri ab Angelo: ipse quippe est misericordiæ suæ motor: in se ipso reperiens causas miserendi nobis, in eo non unus sed omnes infirmi; non unus morbus sed omnes morbi *ad motum aquæ sanantur.* Nam quis non sanetur morbus in miserationum non dico piscinâ sed mari & abysso, & Patre? Hæc piscina est ovium piscina, lavandis scilicet ovibus *in sacrificium DEo* immolandis serviens: verè enim Christus piscina est ovium suarum; quas & pascit & lavat, in sanguine suo, non lavantur in eâ piscina hædi, non lupi, non asini, non alia immunda animalia, & à Sacrificio Domini exclusa, sed oves lanigeræ, mansuetudinis Agni cœlestibus æmulæ, Pastoris amantes & sequaces. Hæc quoq; Piscina dicitur *Bethsaida*, quasi *Domus piscationis aut venationis piscium.* Christus enim est *Natatoria nostra*, in quâ rationales pisces natamus, & capimur ad gustum mensáq; DEi: rete & Sagena est Christus ipse; idem est hamus, ejusdem crux est calamus, ipse autem esca condiens & occultans asperitatem hami seu crucis passionisq; suæ & nos ad amorem gustumq; ejus pelliciens. Hæc eadem Piscina dicitur *Bethesda*, quasi *Domus effusionis.* Christus enim est in quem Pater *effudit omnes aquas suas*: hoc est *cum plenitudine Divinitatis omnes sapientiæ & scientiæ*, omnes bonitatis & charitatis, omnes justitiæ & sanctitatis *thesauros.* In Christum etiam effudit Pater omnes aquas vindicis justitiæ *iræq; suæ propter scelus Populi sui percutiens eum.* unde Christus dicebat per Psalmistam. *Omnes fluctus tuos induxisti super me.* Ps. 87. 8. Christus etiam est domus effusionis, effundit, quippe omnes gratiarum, miserationum, meritorum, doctrinam, beatitudinum aquas, in nos, unde dicitur de eo. *De plenitudine ejus accepimus omnes nos &c.* Adhuc eadem Natatoria dicitur *Bethesda* id est *Domus misericordiæ*, quia ad natatoriam illam pauperibus & languentibus tum DEus per aquæ motum, tum pii opulentioresq; homines misericorditer subveniebant. Sed hoc Piscinæ nomen Christum elegantissimè depingit, qui factus est nobis misericordia à Patre: & est *Pater misericordiarum DEusq; totius consolationis: & copiosa redemptio*: per quem etiam habemus semper accessum ad Patrem & ad gratiam, & ad misericordiam.

43. JESUS in Cruce pendens, est *granum synapi*: minimum olerum omnium: sed virtute crucis maximum, efficacissimum, fructuosissimum. Non est ei *species neq; decor, novissimus virorum, despectus. vermis & non homo, parvulus in gentibus & contemptibilis valde.* Sed interim *virtus de illo exit & sanat omnes.* Granum hoc mortificatum in Passione, sed exaltatum in Resurrectione, imò & in ipsâ cruce, vel ipsomet teste ac dicente. *Oportet exaltari filium hominis.* Granum hoc tritum & planè commolitum est in doloribus internis ex-

ternis externisq; sed interim factum est omnium ciborum spiritualium per sese naturæ sensuiq; acerborum, admirabile condimentum: adeò ut omnia amara vertat in dulcia, omnia nauseabilia vertat in desiderabilia. Quid amarius abnegatione sui, perditione & odio, non tantùm Patris, Matris, sororum, fratrum, uxoris, filiorum sed etiam animæ propriæ? quid amariùs persecutionibus & tribulationibus, cruce & morte, probris & ignominiis, fame & siti, frigore & nuditate, periculis & insidiis, stultitiâ & servitute, omnium odio & inimicitiis? quid amarius amore inimicorum & odientium & malefacientium? quid amarius quàm mortificari totâ die, totâ vitâ, & æstimari *sicut oves occisionis*, velut *peripsema & maledictum?* Et tamen in his omnibus non tantùm superant & durant omnes amici Christi, sed etiam *gaudent & gloriantur* in istis tanquam, imò plus quàm in omnibus divitiis atq; deliciis propter eum qui *sic dilexit nos, ut animam suam posuerit pro nobis*, factusq; sit *propter nos maledictum, & stultitia, & scandalum*. Ita JESUS Passus, instar *Synapis grani*, omnium est condimentum, quæ horret natura, quæ fugit sensus, quæ *Sapientia hujus mundi irridet*: adeò ut quod Moyses olim unus ante Christum Passum, intuens nihilominùs in Christum Passum, infiniti alii post Christum Passum, abjecerint & conculcârint omnes divitias Ægyptiorum, *assumpserint* autem *improperium* Christi, & gaudentes exultaverint, cùm *digni habiti fuissent contumeliam pati pro nomine JESU*. O verè granum synapi Dominus JESUS, cujus sapore ita omnia amarissima, contumeliæ ipsæ, mortes & carnificinæ ipsæ, dulces, atq; planè ipsæ dulcedines effectæ sunt.

44. JESUS in Cruce pendens est *Ruina, sepultura & Mausolæum peccati*, erectum veluti trophæum quoddam in signū victoriæ, & quidem in ipso prælii loco. Christus enim in carne suâ tanquam in loco certaminis cum omnibus suis & nostris hostibus, dæmone, carne, mundo, morte, peccato, inferno, ubi cruentissimum prælium iniisset atq; peregisset, eandem ipsam suam Humanitatem, vulneribus, doloribus, injuriis, opprobriisq; vestitam in trophæum erexit, & mole illius omnes hostes nostros, præsertim peccata omnium nostrûm obruit atq; sepelivit. Non secùs ac Pharaò cum suis curribus, equitibus, Ægyptiis à Moyse in mari rubro obrutus & sepultus est, ita ut unus ex eis non remanserit, sed *descenderint in profundum quasi lapis*. Sicut ergo rubrum illud mare sepulchrum Ægyptiorum factum est; ita JESUS Passus in Cruce pendens, atq; sanguinolen-

A tus, peccatorum factus est sepulchrum, statq; in titulum & trophæum erectus. Et quidem oratione & resignatione suâ peccata nostra oppugnavit, agoniâ expugnavit, sudore sanguineo taquam diluvio obruit, seu tanquam balneo mundavit, vinculis ligavit, flagellatione castigavit, spinis humiliavit, clavis confixit, morte interfecit, sepulturâ sepelivit, deniq; crucis trophæo erecto triumphavit. unicus ex omnibus hostis DEI, heu non satis victus, debellatus, sepultusq; remansit: propria scilicet nostra voluntas, amorq; proprius: qui unus hostis ejus est nisi & ipse sub jugum mittatur, & cruce Christi confringatur, atq; dejiciatur, satis virium habet, ut omnes alios quantumlibet victos,

B sepultos, obrutosq; à Christo crucifixo, resuscitet tamen, refodiat, & ad vitam viresq; pristinas revocet. O miseros nos, ô malè per libertatem propriæ voluntatis invictos. Utinam etiam propria nostra voluntas adnumeretur reliquis mortuis sempiternis. utinam nos ipsi malam libertatem nostram convertamus in bonam servitutem justitiæ. Maneant mi JESU, maneant obruti isti sepultiq; Ægyptii unâq; cum iis propria omnium nostrûm voluntas: neq; unquam revivifcant in mortem secundam; nunquā recrudescant in tuam secundam Passionem atq; crucifixionem. Quid enim facit aliud propria voluntas, toties quoties se ipsam facit, nisi per vulnera renova-

C ta IESU, peccata omnia à sepulchro revocat, & vitam morti peccati mortiq; damnationis donat? Bene quidem dixit Bernardus: *tolle propriam voluntatem, & infernus non erit*: quid enim ardet in inferno, *nisi propria voluntas?* sed nec minùs bene dicere poterat: Tolle propriam hominum voluntatem, & Christus in Cruce non pendebit: quid enim Christum cruci affigit, nisi propria voluntas. Audiant hoc servi propriæ voluntatis.

45. JESUS in Cruce pendens est idea & officina dignarum DEo resolutionum, siquidem sciens prudensq; sese tantis malorum iliadibus objecit: *oblatus est enim quia ipse voluit: & nemo auferebat animam ejus ab eo*: sed quando volebat, po-

D nebat, quando volebat iterum sumebat illam. Expende si potes malorum omnium, quæ Christus subiit gravitatem, longitudinem, multitudinem, & intelli-

ges quàm resoluti animi fuerit Dominus IESUS, quantæ in Patrem Æternum charitatis, venerationis, & subjectionis, quantæ adversùm nos viles, inutiles, inimicos, ingratos dilectionis tunc fuerit, quando se his omnibus cladibus immersit, quas omnes & singulas, secundùm omnem earum conditionem planissime intuebatur, nec destitit ab omnium istarum calamitatum perpessione quoadusq; ad ultimam guttam totum illud dolorum intentissimorum mare exhauriret : quo cùm necdum sitim suam satis explêsset : insuper sitio exclamavit : paratus nimirum atq; avidus vel eadem vel totidem mala iterum propter nostram salutem, propter Æterni Patris gloriam ebibere. Hic enimverò licet unicuiq; ex semet ipso quærere : ecquid ipse animi unquam habuerit habeatve nunc etiam, in subeundis; propter Christum, propterq; salutem suam. Nec non propter honorem DEi, laboribus, doloribus, periculis, incommodis? Sanè nunquam nobis tanta malorum moles sese objecit : nunquam *ad sanguinem resistendum fuit*, levissima voluptas deserenda, momentaneum & leve tribulationis alicujus sustinendum se dabat : & tamen ad tantillum illud calicis, imò guttæ ebibendum animus defuit, constantia defecit, resolutio nos deseruit. O pudor? ô probrum? & quamdiu tenellorum instar puerulorum Deo serviemus nos, qui DEum nostri causâ tanta subiisse scilicet credimus,& fatemur, & grato animo recolimus? utiq; Christus exemplum dedit nobis, ut quemadmodum fecit subiitve ille, & nos eadem faciamus patiamurq; Christo igitur in carne Passo, & nos eâdem cogitatione obarmemur.

46. JESUS in Cruce pendens est Nubes rorida & origo fonsq; gratiarum. *In diebus Eliæ Prophetæ, cùm extrema siccitas*
3.Reg:18. *simulq; sterilitas afflixisset terram: misertus*
44. *tandem DEus ascendere fecit nubeculam parvam quasi vestigium hominis de mari, & facta est pluvia grandis, successitq; fœcunditas agris, & messium, vindemiarū feracitas.* Quid? DEum bonum? non aridum? non sterile fuit in humano genere antequàm Christus in carne, antequàm pendens appareret in cruce? *Non est qui faciat bonum non est usq; ad unum, omnes declinaverunt, inutiles facti sunt: facti sumus sicut Sodoma & Gomorra omnes nos: nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen benedictum,* nisi de misericordissimæ miserationis suæ mari ascendisset nubecula parva, in Incarnatione, quasi vestigium, & Filius hominis, & in grandem copiosæ Redemptionis pluviam in passione atq; cruce resoluta fuisset. Hæc est igitur rorida nubes, ipsa simul mare & fons aquarum, irrigans *universam faciem Paradysi.* vide quomodo rorat in horto *ubi factus est sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram?* vide quomodo pluit ad columnam concisus flagellis? vide ùt stillat inter spinas? vide quomodo fluit in cruce? quot vulnera tot fluvii : quot guttæ tot rores. Hanc nubem æternus ille agricola, DEus Pater, supra totius humani generis aream terramq; sitientem ordinavit, ut daret ex eâ pluviam voluntariam, pluviam salutarem, pluviam gratiarum & miserationis. Hanc nubem ab origine mundi circumfert, & ex eâ omnibus mundi ætatibus, imò omnibus hominibus, maximè tamen in lege gratiæ per Sacramenta vivificum salutis & gratiæ meritorumq; ejus rorē dividit, pluens super justos & injustos, *faciensq; solem suum istum oriri super bonos & malos:* imò super omnes malos, quia nullos invenit bonos. Sed nos ingrati reddimus usq; huc cœlesti agricolæ mala pro bonis : & quantumlibet tam pretioso salvificoq; rore infusi sterilitatem tamen & maledictionem reponimus. O aliquando resipiscamus, aliquando irriguum tam inferius quàm superius plenis mentibus cordibusq; excipientes : *faciamus fructus dignos pœnitentiæ*: non tantùm deflentes præterita, sed etiam abstinentes à futuris culpis, nec tantùm declinantes ab illicitis, sed etiam per licitorum substractionem *nosmetipsos hostiam rationabilem DEo facientes*, copiosumq; fructum, bonorum operum afferentes *sivè tricesimum*, pœnitendo, *sive sexagesimum* proficiendo, sive *centesimum* perfecta plenaq; coram DEo opera faciendo, & in patientia ad finem usq; perseverando.

47. JESUS in cruce pendens est nubes florida, & origo fonsq; gratiarum. 3.Reg:18.
In diebus Eliæ Prophetæ &c. *Vide in præcedenti numero.* 44.

48. JESUS in Cruce pendens *granum frumenti & panis vitæ.* Satis constat Mundum in summa egestate, & olim fuisse, & nunc etiam passim, immaniq; & penè caninâ fame laborare, fame autem, & rerum quidem temporalium, & hujus vitæ mundique bonorum, quod ostendit evidenter satis immanis avaritiæ humanæ servitus, quâ perenniter laborat omne genus hominum, tum cognitione DEi rerumq; æternarum carentium, quâ fide Christiana præditorum, deque de-

rebus fu-

rebus futuri sæculi ac æternis bonis lumine fidei illustratorum, è quibus innumeros oculis videas, manibusq; palpes insanissima orexi atq; avaritia possideri. Potissimum tamen inter homines domi-A natur illud famis & egestatis genus, quod in penuria rerum cœlestium, bonorumq; salutem æternam concernentium consistit. Quarum rerum penuria opposito modo se habet in hominibus etiam Christianis, ac scilicet æternitatem beatam scientibus, optantibus sperantibus, opposito (inquam) modo ac penuria temporalium bonorum. Hæc enim miram & plane insatiabilem cupiditatem expletionis sui in hominibus parit, immensisque illos ærumnis involuit atq; conficit, ac eos usq; ad insanos labores adigit nec finit eos finem facere cupiendi. *Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit, atq; ut quibus intumuit suffusa venter ab unda, quò plus sunt pota, plus sitiuntur aquæ*, sic istis omnia quæ co-B acervant, oleum sunt, quo affuso flamma cupiditatum excrescit, itaq; isti explendo famem non explent sed irritant: & tam illis deest quod habent, quàm quod non habent. Contrario prorsus modo se habet atque gerit penuria rerum spiritualium bonorumq; æternorũ; quò major est illorum egestas, minor verò copia, hoc minor est eorum cupiditas famesq; frigidior. Itaq; nullum est certius argumentum defectus ac penuriæ illorum grandissimæ, quàm parva aut nulla fames eorum, ut non immeritò dicantur *Beati, qui esuriunt & sitiunt justitiam*, quia tum pauci sunt *esurientes* sitientesq; illam, cæteramque æternorum copiam, quàm pauci sunt beati, qui esse-C alii nequeunt, nisi fame ac siti saturitateq; justitiæ. utriusq; famis ac penuriæ recensitæ remedium atq; subsidium præsentissimum & indeficientissimum est Dominus noster JESUS crucifixus, ad hunc præcipuè usum de cruce pendens ut sit omnibus *Frumentum Electorum sive electum & vinum germinans virgines*, propter quod sicut aliàs ante passionem suam ad se invitabat omnes dicens. *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos*; ita & in cruce pendens hoc ipsum inclamat tot linguis quot vulneribus, ostendens & exhibens se esse panem verum atq; vivum de cœlo missum atque datum pro mundi vita sive ut det mundo vitam. O Panis in mola Passio-D nis tritus, molitusq; Panis igni charitatis *in clibano* crucis totus. Panis cor hominis confirmans. *Panis hordeaceus castra Madian subvertens, idemq; gladius Domini & Gedeonis.* Ipse est granum frumenti electum quod cadens in terram per Passionem & mortem atq; sepulturam attulit & affert semper fructum multum. Ipse est *panis arctus sive arctatus quidem*, verùm tamen millibus multis, imo infinitis saturandis sufficiens. Ipse est *aqua brevis quidem* de templo corporis per portum lateralis vulneris egrediens, attamen ita abundans ut demum transvadari non possit, semper manans ad ablutionem peccatorum, ad potationem justitiam sitientium, ad irrigationem accrescentium, ad omnem deniq; usum nostrum. *Ipse est panis continens in se omnem suavitatem saporis*, ad quod quisq; volet se convertens dignè manducanti continens in se omnem sanitatem vulnerum, ulcerum, morborum ipsiusq; mortis. continens in se omnem armaturam contra dæmonia meridiana, contra sagittas volantes in tenebris, contra ignea tela inimici, contra fortem armatum in vasis suis cõfidentem, contra leonem rugientem ad prædam paratum, *contra Leviathan* serpentem vectem. Continens in se omnes divitias veras plenas & æternas, omnis generis thesauros, aurum ignitum & obryzum multum nimis, argentum quoque infinitum, purgatum & probatum septuplùm: continens in se gloriam & honorem, magnificentiam & virtutem & sanctimoniam, justitiam, miserationem pacem, veritatem & omne bonum, denique omnem beatitudinem vitæ tam quæ nunc est quàm futuræ. Omnes ergo quicunq; divites esse cupitis JESUM in cruce pendentem, frumenti & omnis alimoniæ penu & omnium divitiarum reconditorium, deniq; omne omnis boni bonum, accedite, accipite, in fructus salutis convertite.

49. JESUS in Cruce pendens est *Botrus terræ promissionis allatus à Filiis Israël* ad conjectandum ex eo de ubertate terræ sibi suisq; Patribus promissæ, & ad exstimulandum ipsos, ut alacriter fidenterq; ad eam festinarent: quæ res quia per malitiam speculatorum nuntiorumque terræ illi detrahentium coràm populo cecidit, populusq; potius in Ægyptum redire, quàm ad terram adeò uberem festinare delegit, ideò & speculatores improbi omnes (*Iosue & Caleb* exceptis, qui fideles inventi sunt DEo suo) subitâ morte extincti sunt, & murmurator ingratusq; populus totus in deserto illo disperiit, neq; terram illam adiit sed soli illi, qui in deserto erant noti, Ægyptumq;

ptumquè non viderant, *terram promissionis ingressi sunt, & ductore Iosue, eam possederunt.* Attende Christiane JESUM in cruce pendulum, vulneratum, sanguinolentum, membris omnibus pretiosum sanguinem suum guttatim stillantem, imò & rivis manantem, simulque à clavorum ad crucem fixura, veluti Botrum pretiosum delicatumque de vite pendentem, simulque in torculari crucis compressum & calcatum. Nonne tibi verè *Botrus* videtur, quot vulneribus, tot uvis, quot guttis, tot acinis turgescens? Nonne tibi videtur de *terra promissionis* usque petitus, & apportatus in signum, in pignus in pretium in primitias fœcundissimæ saluberrimæque simul ubertatis propositus. O animæ dilectæ JESU & diligentes JESUM, *gustate & videte, quàm suavis*, quàm saluber est *Botrus iste*, qualem nullæ *Engaddi vineæ* similem proferunt, nullæ protulerunt unquam. Cæterùm moneo te Anima, ut dum Botri hujus saporem appetis, dum gustui & sapori illius appropias, simul etiam de palato tuo tecum statuas, & vide, quàm purgatum & paratum ad gustationem istum adferas. Cave afferas *palatum filiorum Israël* ingratissimorum qui conspecto seu gustato Botro suo, terram promissam aspernati, *redierunt corde in Ægyptum.* Cave afferas palatum Capharnaitarum, quibus de carne & sanguine Christi in vitam æternam bibendo audientibus, durus *hic sermo visus est*, & propinatorem Dominum deseruerunt. Cave similiter advenias cum palato Iudæ proditoris *de pane comedas, & de calice bibas* Dominico, ita ut post buccellam & post calicem introeat in te Diabolus. Pretioso & generoso implẽdus es vino ô homo? at si aceto si absynthio, si veneno vel ingratitudinis in Deum vel odii in proximum vel carnalis concupiscentiæ, sed superbiæ vitæ, alicujusve alterius improbitatis amaritudine plenus es, ubi vinum salutis, ubi vinum vitæ æternæ? ubi vinum copiosæ Christi redemptionis pones? Effunde acetum, evome venenũ, expurga vetus fermentum, ut vino Botri, vino pretiosi, vino salutaris JESU implearis.

50. JESUS in Cruce pendens est *Exemplum Omnipotentiæ DEI, absolutique ac per omnia liberi ac independentis super creaturas Dominii;* quale exemplum DEus in uno Christo suo, ita edidit extremè summum, & summè extremum, ut simile hîc in nulla alia creatura, sed neque in omnibus simul unquam ediderit, editumne sit aut etiam edere possit. Hoc facilè agnoscet fatebiturq́; quisquis Christi Domini dignitatem excellentiamquè talem ac tantam fuisse ac esse cognoverit, quanta in nulla creatura, neq́; in omnibus simul, fuerit, sit, esse possit. Summa dignitas est in Angelis & præcipuè in Seraphinis, Sanctis, ea tamen dignitati Christi nequit omnino comparari. quod probat Apostolus ex eo, quia DEus nulli unquam dixit angelorum, quod Christo dixit, *Filius meus es tu.* Et cùm iterum introduceret Primogenitũ (nempe Christum) in orbem terræ dixit: *Et adorent eum omnes Angeli* DEI. *In femore Christi* Ioannes scriptum vidit, *Rex Regum & Dominus dominantium,* per quod indicatum est, naturaliter Christo Domino competere ac deberi, omne imperium, omne regnum, omne dominium, omnem potestatem, & quidem æternam, illimitatam, cujus non sit finis. Accedit, quod Christo & debebatur omnis sanctitas, sapientia, innocentia, auctoritas, immunitas, libertas hisque similia, veluti potestas summi Pontificis ac Sacerdotis, summi Legislatoris, summi Magistri & Doctoris & Pastoris, supremi quoq́; judicis ac remuneratoris, denique summi Arbitri super vitam, mortem, conservationem annihilationemq́; omnis rei creatæ, ita ut ei nemo restiterit, nemo ejus consiliarius fuerit, nemo quidquam sine illo bonum fecerit, nemo aliquid non ejus, & non ab eo habuerit, possederitve. Neque verò solùm ista debebantur illi, sed verò etiam absolutè & naturâ & plenè inerant, imò ipse revera erat hæc omnia & fons & Oceanus horum omnium utpote personaliter DEus & substantivè DEus-Homo. Iam autem videat quisquis fidelis est, qualiter hunc DEum-Hominem, sibiq́; in Deitate consubstantialem Pater æternus DEus, ita licet dignum, sanctum Dominatorem ac Dominum, Regemque omnium, arbitrio potestatis suæ tractaverit? Ducat te ô Christiane, fides super omnia & singula vitæ Christi usq́; ad mortem sepulturamque illius mysteria. Ecquid in omnibus his reperies, præter immanem absolutissimi Dominii Divini imaginem. Unde namq́; venit Filio DEi Hominem fieri, carnem induere, de paupercula Virgine, unius Fabri Sponsa concipi, non evitata etiam adulterini & illigitimi ortûs suspicione? Quis eidem Filio DEi designavit stabulum ad nascendum, pannos ad involvendum, præsepe ad reclinandum, ubera ad nutriendum, nocturnam

fugam ad

fugam ad evadendum exilium ad latentum? Quis fecit, ut is qui fecit mundum non reciperetur à mundo veniens in mundum? quis fecit ut omnium Dominus *non haberet locum ad reclinandum caput suum?* Quis eum circumcidi tanquam peccatorem, baptismo pœnitentiæ ablui tanquam pœnitentem, à Diabolo tentari, atq; etiam manibus circumferri ejusdem tanquam familiarem atque subjectum: quis illum insanum, arreptitium, dæmoniacum, dæmonis ope laborantem, blasphemum, seductorem, seditiosis & homicidis, & latronibus deteriorem, virgarum & flagrorum pabulū, spineum, arundineum, consputatum Regem, mortis reum, crucis patibulo destinatum, affixum, interfectum esse voluit, jussit, fecit? Minimum est in hoc toto, negotio quòd invidia quòd sævities, quòd odium quòd dolosa improbitas, aut rabies impiorum hostium valuit; sed *qui posuit in eo iniquitates omnium nostrum* Pater atque Dominus. *qui propter scelus populi sui percussit eum DEus, qui denique mandatum dedit ei Pater suus,* ut traderet in mortem dilectam animam suam, atq; ut *fieret obediens usq; ad mortem, mortem autem crucis.* Ille, ille est, qui fecit qui præcepit, qui requisivit ab eo hæc omnia, dicente etiam ipso: *Sicut mandatum dedit mihi Pater sic facio*, hæc patior, ita exinanior, sic ad extremum & in mortem & in sepulchrum & ad inferna descendo. Hæc ergo hæc tanta, hæc omni indignitate indigniora, omni horrore magis horrenda, omni amaritie magis amara, omni sævitie magis sæva, in Unigenitum DEi in *Consubstantialem Patri Filium in DEum de DEo induxit* atque congregavit, unus Dominator atq; Dominus cui subest, cùm voluerit, omnia posse. O? quid erunt omnia humana, omnia creata, omnia ex nihilo condita, summo & absoluto universorum possessori Autori Domino si coràm ipso Filius ejus proprius est quasi *vermis & non homo*, est abjectio mera, est, quasi non esset, quasi inane, quasi nihilum. Quid tu superbis homo? quid te extollis terra & cinis? quid inflaris bulla? Non agnoscis te esse vermiculum reptantem pedi contrituro paratum? Non agnoscis te flammulam tenuis igniculi levissimo flatu dissipandam? Non agnoscis te atomum, cujus nulla pars, nulla substantia, nulla existentia? Non agnoscis te plumam omni levitate leviorem. O folium *quod à vento rapitur!* ô gutta *roris antelucani!* ô fœnum quod hodie crescit, & cras *in clibanum mittitur.* O *vapor ad modicum parens!* O *universa vanitas.* O *vanitas vanitatum*, ô *nihilum ex nihilo miserabilius,* deteriusque mendacium atque malum. Tu ergo ô homo, ô putredo, ô fames, non timebis DEum, non pavebis *à facie potestatis ejus*, non contremisces à magnitudine Majestatis ejus? Disce à Christo, disce à Dominantium Domino, disce ab Unigenito DEi & eodem vero, absolutoque omnium hærede Rege ac DEo; (disce inquam) *terra*, putredo, & *vermis* subdi potestati, subdi Domino, subdi ordinationi Divinæ. & intellige, quia DEo licitum est per omnia facere quodcunque vult, non solùm de te, sed etiam de omnibus creaturis. Intellige, quòd durum tibi sit nimis contrà stimulum calcitrare. Intellige, quod sicut impossibile tibi est in rerum natura esse, & tamen creaturam & servum mancipiumque creatoris non esse, ita impossibile est etiam voluntati & Dominio & Imperio ejusdem non subdi, nec ad obsequendum ejus potestati atque ordinationi omnimodis obligari.

51. JESUS in Cruce pendens est *Amicus tam fidelis & verus,* quàm rarus & pretiosus. Homo natura cùm sit animal sociale, idem quoq; amico indiget, quem nisi habeat socialem vitam, vivere non potest. Quis enim aut velit aut possit sociari ei, quem de inimico erga se animo vel certum vel saltem suspectum habet; certè neque propinquis neque fratribus, neque ipsis parentibus se suaque quis committit, si minus sibi probè addictos existimat. per magni ergo vitæ humanæ interest, amicum habere. Atqui ea fuit humana calamitas, & quidem ab ipso generis ejus exordio, ut inimicis caruerit nunquam, amicis autem certo habitis aliquando, tamen constanter eos neutiquam retinuit. vix creatus homo in magna erat felicitate & ecce mox inimicus ei factus diabolus, homicida, impostor & mendax fuit ab initio, invidiaque illius mors inducta est in propaginem humanam. Ejusdem diaboli fraude miser homo actus in culpam, atque legis Divinæ transgressionem, illico inimicum sentit DEum atque ultorem simulq; omnes prorsus creaturas, initio ab Angelis Sanctis ducto, adusque minimam rem creatam. siquidem omnis creatura armata est contrà hominem pro DEo in vindictam, & universus orbis terrarum pugnavit pro illo contra impium, transfugam & rebellem, Quid hic faceret miser & miserabilis, planeque perditus homo, tantis ubique, undique, & omni

tempore stipatus inimicis: & quidem sine spe sine modo sine odii ac hostilitatis sine infestis vindictæque cupidis. Vnus hostis ad amaram, periculosam, gravem, exosamq; vitam reddendam sufficit: qualis vita poterat esse homini innumeris omnisque generis persecutoribus, quâ jure, quâ injuria sævire avidis circumdato? Non erat in cœlo, non in terra non sub terra unus, qui amicum, qui patronum, qui conciliatorem, qui sequestrum, multò minùs satisfactorē pro homine se præstant. Perdita ergo atque omnino desperata etiam causa hominis fuit. *Ecce verò miseros & miserator Dominus*, ipsiusque misericordiæ Filius DEus Homo Christus JESUS professus est toti cælo, toti terræ, toti universo amicum, patronum, reconciliatorem, pacis mediatorem, ipsamq; pacem & esse & fore se homini. Neque tantùm verbo professus est, verùm etiam re ipsâ, plusquam reali ac efficaci, quod professus est, præstitit. O quâ id mente expendes, quâ librâ examinabis, quo judicio discernes, quo pretio æstimabis, qua gratitudine rependes, qua prædicatione confiteberis, qua dilectione redamabis, hoc quod amicus iste tuus (ô homo) pro te fecit, perfecitq;. Attolle oculos & JESUM in cruce pendentem vide, circumspice, agnosce, considera. Hic est verè liber non tantùm de amicitia sed ipsâ amicitiâ exaratus, atque compositus. Recense merita & opera hujus amici: recense quoque merita & opera, quibus tibi hunc amicum parâsti. Nunquid vilitate viliorem, nunquid hostem, proditorem, transfugam, rebellem, inimicum, & inimici amicum, ingratum, impium, inutilem, exosum fuisse atque sese fecisse & pro tali semper gessisse, nunquid (inquam) hoc fuit ad amorem, ad amicitiam, ad omnem benevolentiam provocâsse Dominum JESUM? Et tamen cùm adhuc indigni, scelesti ingrati, nullius frugis aut usûs aut meriti essemus, imo cùm per omnia odiosi & odientes, iram & vindictam sceleribus provocantes, irrisores & irritatores, insuper (quod in nobis erat) DEi persecutores, proscriptores ac verè DEIcidæ essemus; ideoque naturâ Filii iræ & perditionis æternæ pabulum essemus, tunc reconciliati, tunc amici, tunc filii, tunc *hæredes DEi facti sumus*, & per Filium quidem DEi, Dominum scilicet IESUM facti: facti per universam Incarnationis, exinanitionis, Passionis, dolorum, ærumnarū, abjectionum, vulnerum sanguinis, effusionum, crucis denique mortem. Quis audivit, quis spectavit, quis cogitavit, quis speravit, quis expertus est amicum ejuscemodi? Unus talis fuit & est DEus-Homo JESUS & secundum similem non habet. Verumtamen recogitate homines, quales vos estis amici hujus admirandi & nunquam exæquandi in amore amicitiaque amici? Et quid aliud amicus iste vel desiderat vel meretur vel exigit, vel exspectat à vobis ô Homines, nisi ut ametur? Amicos suos esse vos vult, atq; tam portentosè magnâ, mirâ, profusâ, sumptuosâ, constanti & incompensabili, & nimiâ amicitiâ in nos suâ vult. Et nunquid voti sui tum justi cōpos redditur ab omnibus, redditur à multis, redditur vel ab uno? Et quænam est enormis, quæ absurda, quæ indigna, quæ monstrosa, quæ mille infernis digna ingratitudo, si hæc nostra (ô homines singuli & omnes) in talem amicum ipsâ ingratitudine magis ingrata digna non est ingratitudo?

52. JESUS in Cruce pendens *Sponsus est.* & sponsus quidem *sanguinum.* factus ideò, ut acquireret sibi Sponsam Ecclesiam, ac simul omnem nostram Animam exhiberetque illam *non habentem rugam, neq; maculam*, aut aliquid hujusmodi. Propter quod in omni desponsationis suæ apparatu atque festivitate, nonnisi sanguineus, nonnisi sanguinibus ornatus comparuit, ut nonnisi in sanguine & per sanguinem & sanguine ejus fieret desponsatio. vide illum conceptum ac natum, ecce *Verbum Caro factum est.* & sanguinem induit, per eumque consanguineus factus est. Nam quia pueri communicaverunt Carni & sanguini, ideò & ipse horum particeps factus iisdem cōmunicavit. Quid verò sibi vult ejus circumcisio, quid sudor sanguineus in agonia, quid enormis ad columnam flagellatio, quid purpureum vestimentum, quid spineum in capite defixum diadema? quid clavi, manus pedesq; perforantes, quid cruenta in cruce mors, quid denique etiam post mortem, de vulnerato corde ac latere sanguinis profusio? nisi Sponsum & quidem sanguinum spōsum est in oculis amatæ sponsæ exhibitio commendans, & commendatio exhibens? Itaque alii sponsi amores suos sponsabus suis aliis & aliis pignoribus, aliis aliisve characteribus commendant. JESUS autem noster sanguineis vestibus, sanguineis muneribus, sanguineis vulneribus, sanguineis profluviis, sanguineis dotibus, sanguineis sponsalitiis,

sanguinea

sanguinea fide, sanguineo & sanguine firmato sigillatoq; contractu suæ dilectæ se sponsæ exhibet, offert, donat, maritat. Nullum omnino pignus sponsæ tradit, nisi quod priùs vel sanguineo pretio A vel sanguineo merito vel sanguineo sapore condivit, ornavit, ditavit. Quid multa? permiscuit etiam porrexitq; illi poculum sanguinis, hoc est *calicem salutaris*, quo nimirum ad sobriissimam ebrietatem ardentissimæ simul & constantissimæ dilectionis sibi despondeatur, æternæque charitatis fide adglutinetur. Et quidni adglutinetur sponso tam sibi simili, tam suâ causâ miserabili, tam omni ex parte amanti & amabili. Nonne est tibi ô sponsa similis sponsus tuus qui cùm videret te volutatam volutantemque in sanguine audiretque te clamantem, *libera me de sanguinibus*, factus est & ipse sanguineus, communicavitq; sanguini tuo, nec aliud tibi abluendæ & B emundandæ, nisi proprii sanguinis balneum apparavit. Nonne etiam tibi ô Sponsa mirabilis est sponsus tuus, qui factus est tuâ causâ totus laniatus totus saucius, totus cruentus, totus miser, totus miserabilis, ita tamen ut non aliunde esset talis, nisi quod esset misericors & miserator & misericordia. Et nonne etiam tibi ô Sponsa, amans & amabilis est sponsus tuus, qui te non verbo tantùm aut lingua, sed etiam opere & veritate, & vulnere & sanguine & dolore & morte, denique nimiâ charitate amavit, & tam te sibi, quàm sese tibi amabilem reddidit. Atque utinam te sui reddat amantem, perinde ac sese tibi præstitit Amatorem. Sed utinam tu, quæ C es quidem sponsa debito ac obligatione, non potius sis & inveniaris adultera scelere & ingratitudine. Eheu quantis divortiis repudiatur à sponsis suis JESUS sponsus noster. Despondemur Christo dum baptizamur, dum in Sacramento pœnitentiæ reconciliamur, dum corpore & sanguine illius pascimur, dum gratiæ illius dote annuloque subarrhamur, dum filiorum adoptionem sortimur: sed enim libellum repudii toties totiesque eidem obtrudimus, quoties ad adulteria dæmonum convolamus. Quid facimus nos superbi, nos raptores, nos impudici, nos ebriosi, nos homicidæ nos mendaces, nos perjuri, nos blasphemi, nos infideles, nos nullo non genere modoque D scelesti, quid inquam talia agentes aliud patramus, nisi adulteria adulteriis cumulamus & Sponsum Christum adultero diabolo posthabemus. At non sic passus in cruce fixus JESUS, sed post omnia adulteria sponsæ suæ, inclamat nihilominus cuilibet earum. *Revertere aversatrix, & non avertam faciem meam à te quia Sanctus* (Sponsus) *ego sum & non irascar in perpetuum. Deleri* (in sanguine meo) *ut nubem iniquitates tuas & quasi nebulam peccata tua. revertere* (ergo) *ad me quoniam redemi te.* Vulgò dicitur. *Si dimiserit vir uxorem suam, & recedens ab eo duxerit virum alterum, numquid revertetur ad eam ultra? &c.* Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen revertere ad me & ego suscipiam te. O JESU animæ meæ sponse, infunde cordi meo amorem tui fidelem, castum, fortem, etiã sauguineũ: ut amem te, sequar te serviã tibi usque ad defatigationem usque ad defectionem, usque ad sanguinem, usq; ad mortem. Delectet me Domine JESU dulcis sponsæ sanguis tuus, dulcescat mihi dolor tuus, adstringant me Tibi, crucique tuæ clavi tui. Esto mihi & placeas mihi Sponsus sanguinum, tribulationum, persecutionum, injuriarum, infamiarum, maledictorum, irrisionum & omnium dignationum tuarum. Non te libentius amplectar & obtineam spõsam olim in veste gloriæ tuæ, quàm modò in veste passionis & crucis propter me tuæ & propter te meæ.

Hier: 3. 12. *Isaiæ 44. 22.* *Ierem: 3. 1.*

53. JESUS in Cruce pendens, *Panoplia sive omnis armatura fortium est.* Manifestum est homine nihil esse inermius, esto nihil sit eodem ab adversariis adversitatibusq; cinctius. Natura Mater vilissimis quibusque fœtibus suis facit magis, providitq; de omnibus quàm Homini, quem solum projicere & abjicere videtur à partu neglectum quàm maximé: infinita non recenseamus necessitatum hominis genera, sola adversa, sola discrimina, sola hostilia nihil omnino habent in homine, quo repellantur. Culex nascitur & mox totus sufficiens est sibi, voce, aculeo, proboscide, pedibus rostratis provisus & munitus est, homo solus ad nihil sibi utilis, ad nihil validus, ad nihil tutus est. Ac ut ista naturæ in homine egestas in silentio sit, in bonis, in subsidiis, in munimentis armisq; gratiæ, quid illo desertiùs, egentiùs, nudiùs? cùm tamen nihil in eodem fit in hoc genere ab omnibus adversis, adversariisque, ab omnibus hostilitatibus impetitionibusq;, ab omnibus periculis & extremam quamque perniciem secum trahentibus discriminibus cinctum, cumulatum, infestumque magis. Militia, tẽtatio, colluctatio est vita hominis super

terram, neque unquam vel ad momentum inducias facere licet. Est nobis colluctatio *adversùs carnem & sanguinem*, est nobis certamen adversùs mundum hunc & *secularia desideria*, quæ militant adversùs animam, est nobis pugna adversùs principatus & potestates, adversùs mundi rectores, adversùs spiritualia nequitiæ in cœlestibus, adversùs Angelum sathanæ & reliquos Angelos ejus, qui habent iram magnam & implacabilem cōtra nos, qui ad subvertendos nos *transfigurant se in Angelos lucis*. Est nobis pugna adversùs circumstans nos undique peccatum. Est nobis pugna adversùm ipsos nos, adversùs *facta & opera carnis*, adversùs desideria nociva, adversùs ipsum amorem nostrum proprium, adversùs *concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, & adversùs superbiam vitæ*. Denique quot creaturæ, tot hostes, quot momenta vitæ, tot pugnæ, quot commotiones tot discrimina, *foris pugnæ intus timores*, foris lapsus, intus cæcitates, foris infirmitas, intus peccata, ad extremum *æstimati sumus omnes velut oves occisionis, velut grex ad victimam, velut filii mortis, velut ii quibus non est auxilium in semetipsis*. Quidquid pertinet ad imbecillitatem, totum sumus, quidquid pertinet ad perniciem, in eo sumus, quidquid pertinet ad inermem nuditatem & despoliationem, in hoc omni absolutè & irremediabiliter sumus, atque defixi hæremus. Quæ igitur erit nobis virtus, quæ spes, quis auxiliator, in quo faciamus virtutem, in quo frangamus virtutem inimicorum nostrorum, dirumpamus vincula eorum, & projiciamus à nostris jugum ipsorum. Attolle oculos animæ & eos in pendentem de cruce JESUM conjice ac defige. Ibi est, imò ipse est *fortissimus armatorum*, ipse est *fortissimus David*, tenerrimus ligni vermiculus, qui sexcentos, imò qui universos hostes interfecit impetu uno. ipse est fortissimus *Samson*, qui in *Asini mandibula millia Philistæorum delevit*. ipse est cui nomen *vincens, accelera, spolia detrahe, festina, prædare*. Ipse est *in cujus manibus cornua* in quibus *abscondita est fortitudo ejus*, unde & ante faciem ejus victa & vincta ibit mors, Diabolus quoq; egredietur cōfusus & abjectus ante pedes ejus. Ipse est qui forti armato, & in pace omnia sua possidenti fortior supervenit, & arma atque vasa ejus in quibus confidebat, omnia abstulit & divisit, ipsum autem alligavit & superbiam ejus humiliavit. Iam ergo deinceps ô Homo, ne timeas tibi vel à nuditate tua, vel ab infirmitatibus tuis, vel ab hostibus tuis, ista enim omnia, si unicum JESUM crucifixum habeas, sub pedibus tuis sunt. Minetur tibi hostis nuditatem, ne timeas. JESUS enim spoliatus est, ut te induat vestimentis suis, imò habet vestes mutatorias, nam & albâ vestitus, & purpurâ indutus est. Minetur hostis vincula, flagella, spinas, clavos, lanceas, gladios, fustes, cruces, ne metue, hebetata & mollita sunt hæc omnia in corpore JESU passi, quem si indueris, non dolorem sed decorem tibi conferent. Minetur aut infestet te avaritia & omnis peccati radix cupiditas, nudissima JESU paupertas, & omnium mundialium bonorum neglectus ditissimum te faciet. Invadat te bonorum ambitio, aut abjectionis apud homines timor seu dolor. JESUS in patibulo inter latrones pendens, saturatus opprobriis contumeliis repletus, convitiis calumniisq; onustus, illusionibus & lædoriis insultationibusq; & omni demum injuriarum patientiâ saginatus, faciet te cælis, terris, inferis honoratissimum. Premat te fames, sitis, morbus, sterilitas, recurre ad JESUM, ipse tibi est panis vitæ compactus in virginali utero, coctus igne dolorosæ charitatis in crucis clibano, & *calix ejus inebrians, quàm præclarus est?* Dicat tibi superbia. ego regnabo: dicat luxuria, ego Rex ero, dicat iracundia, meum est regnum, dicat invidentia. ego dominabor, dicat acedia, meum est dominium, tu responde. Nolo istos dominari mihi sed meus Dominus atque Rex est DEus meus & Dominus meus JESUS Christus, cujus humilitate fungor, cujus puritate mūdor, cujus mititate mansuesco, cujus benignitate benignus sum, cujus charitate fervesco. Omnis furor hostilis, instar futilis glaciei frangetur, ubi fuerit ad crucifixi JESU arma deventum, ubi fuerit illusus hisce passi JESU munimentis. Neque verò tantum arma defensiva sunt in Christo passo; sunt etiam offensiva, & quidem arma potentiâ DEo. Impetrate iis quidlibet à DEo Patre, orationem Christi assume. Peccatorum veniam obtinere desideras, satisfactiones & merita Christi exhibe. Sensus & caro rebellis damnanda est, flagella, spinas, clavos, crucem Domini exere & infige. Gastrimargiæ ingluvies infestat te, sagina illam aceto, felle, myrrha, siti, fame Christi. Quid multa? vis petras & rupes obduratorum in sceleribus cordium emollire aut scindere? vis aperire sepulchra, & mortuos potentesque

tesque exinde vivos producere? vis irā DEi super mundi peccata stillantem cohibere? JESUM passum in cruce Patri ostenta, & vocem orantis pro crucifixoribus ingemina. Cœlos expurgabis, si cum bono latrone, memento, memento mei Domine inclamaveris. MARIAM ipsam in Matrem obtinebis, filiumq; te illi reddes, si ab ore pendentis de cruce JESU, Ecce Mater tua, ecce Filius tuus: exceperis. Ita JESUS in cruce erit tibi, imò sit tibi *Turris fortissima* cum propugnaculis, mille & mille clypei pendent ex ea, & non est in fortibus, quis similis sit illi. Davidem quidem arma Saulis indutum gravabant, & impediebant: at JESUS crucifixus omni competit ætati armandæ, neque ulla ætas gravatur illi annis.

54. JESUS in Cruce pendens est *Ars moriendi sanctè &c.* Ars omnium artium difficillima, & omnibus tam necessariò scienda quàm & necessariò ab omnibus dato specimine tandem tandem profitenda, est ars moriendi. In qua ediscenda est consummata sapientia, si maturè ac tempestivè, si perpetuò, si à doctis peritisq; ejus artis magistris ediscatur. In hac enim arte ipso opere profitenda errare bis non datur. Docet autem, (heu quàm frequentata) experientia, quanta sit malè morientium clades, nec aliunde, quàm quia malos moriendi magistros, habuêre, bonos autem sortiri, vel neglexêre vel contempsêre, vel nescivêre vel etiam non potuêre. Sunt enim quidam qui coguntur specimen artis moriendi edere, priùsquàm ejus ediscendæ spatium habuerunt, quod videmus in infantibus puerisq; teneris evenire. quibusdam spatium quidem ediscendi majus aut minus datur, ut iis, qui aliquantò annis maturiores sinuntur esse, ut interea mori bene addiscant. Et talium sunt varia genera. Aliqui enim facillimam, adeoque nec aliquanta cura dignam putant artem moriendi procurare, profiteri, uti sunt Athei, aliterve desperati, qui in profundum scelerum prolapsi, ad futurum post mortem statutum nihil attendunt, sed suam cum jumentis sortem ac mortem eandem putant. Aliqui artem hanc tunc discere volunt, quando jam elapso cum vita discendi tempore, non discendi, sed ipsum mortis obeundæ specimen edendum est, quo tempore impossibile moraliler est, in eo specimine non aberrare. Aliqui porrò sive consilio sive temeritate aliter ediscere mori volunt, aliter autem ipsum mori expedire seu optant seu sperant, tales illi sunt, qui vitam, quàm duxerunt malam, bonâ morte nihilominus finire volunt, quæ affectatio, est stultitiæ consummatio, errorque tam horribilis quàm incorrigibilis. Advertendum vero quod cùm sit ars moriendi quædam, ars autem indigeat magistro, qui eam discentibus tradat, multiplices sunt & varii artis moriendi Doctores. Primus sicut inventor mortis, ita & moriendi artis magister fuit atque etiamnum est diabolus, cujus substituti sunt alii ut mundus & caro, amor proprius, voluntas propria, omnes enim isti, magistri sunt artis malè moriendi, iidemque sunt Ductores ad malam mortem. È contra verò alter mortis bonæ magister est, Dominus noster JESUS Christus. qui quoniam ad hoc potissimum venit in mundum, ut dissolvat opera diaboli, quæ sunt, unum quidem peccatum; aliud autem mors, idcirco partim vivendo partim moriendo secundùm carnem, docuit artem tam vivendi, quàm moriendi, tum dicto seu sermone, tum exemplo sive opere, atq; ita & vitam nostram vivendo instruxit, & mortem moriendo destruxit salutemque æternam nobis resurgendo reparavit. Hic jam omnibus ad vitam salutemque æternam natis, sed ad eam nonnisi per mortis januam perventuris incumbit omnino & necessariò, mortem sibi talem, mortisq; modum sive artem deligere, & in praxi, reque ipsa illam subire, quæ illum certò deducat & inducat in vitam æternam, hæc autem necessario est esseque debet mors bona. Quo posito, omnibus etiam incumbit omnino ac necessario talem sibi moriendi magistrum deligere & adsciscere, à quo doceatur & ediscat artem moriendi bonam & bene, cujusmodi artem, cùm nemo præter Dominum nostrum JESUM docuerit, doceat, docereque possit; à diabolo autem & ab ejus sodalibus jam nominatis, nullo modo talis vel moriendi ars vel ipsa mors speranda sit, manifestum est Christum, & ejus doctrinam, vivendique ac moriendi artem & mortis ideam deligendam esse ab omnibus, ejusque exemplar semper ab oculos propositum habendum. Quare juxta sanum consilium oportet nos omnes perenni studio adhærere Christo, & ejus tàm vitæ quàm mortis exemplar perpetuò defixis oculis mentis intueri, atque artem tam vivendi quàm moriendi (sanctè & bene) ex ea eidem nostræ menti insculpere, & illam re ipsâ prototypo

quàm simillimam exprimendo ad unguem reddere. In eo enim solo summa artis moriendi bene constituta est, ut nostra tam vita quàm mors à Christi Domini tam vitæ quàm mortis exemplari nihil penitus deviet, sed vita Christi, vita nostra sit, & mors Christi, mors nostra sit. *exemplum enim dedit nobis* tam vivendo quàm moriendo, ut quemadmodum ille fecit, & nos similiter vivendo moriendoque faciamus. Ad hoc autem stabiliter in mente collocandum, certissimum esse omni menti debet, quod quēadmodum non potest malè mori quisquis bene vixit; ita quoque non potest malè vivere, quisquis sicut vixit Christus ita vixerit, & quisquis sicut mortuus est Christus, ita mortuus fuerit. Hisce annotatis expedit breviter saltem vitæ ac mortis Domini nostri JESU Christi conditiones dispicere. Et vitæ quidem Christi conditiones inter alias fuère istæ. 1. Quòd à primo conceptionis suæ instanti ad DEum fuerit plenissimè conversus & usque ad finem vitæ ab hac cōversione, ne ad unicum momentum defecerit. 2. Quod vita ejus fuerit per omnia innocentissima, & à curis seculi non tantùm malis, sed etiam à licitis aliàs remotissima. 3. Quod fuerit vita Christi ordinatissima & per horas ac momenta digesta, propterea sæpe dicebat Dominus: nondum venit hora mea. Tempus meum nondum advenit. Pater venit hora. Propterea veni in horā hanc. 4. Quòd fuerit vita Christi securissima & tutissima, quia scilicet fuit humillima, pauperrima, laboriosissima: difficile enim est & bene & sanctè vivere, & vitæ genus perplexum periculosumque sectari. 5. Quòd vita Christi fuerit aliis proficua: DEo nempe & proximo, imò & ipsi Christo. DEo quidem, quia gloriam ejus perpetuò procurabat, & propagabat. proximo autem, quia verbo, exemplo omnes viam vitæ instruebat, & Ecclesiam suam, hoc est bene pieque vivendi scholam fundabat, magistramq; erudiebat. Ipsi denique Christo, quia gloriam Salvatoris ac Redemptoris, gloriam quoq; corporis & exaltationem sui nominis merebatur, unde dicebat. Oportebat pati Christum & ita intrare in gloriam suam. 6. Quòd vita Christi fuerit prudentissima & providentissima, nullam enim occasionem gloriam DEi promovendi, homines ad meliora promovendi & de commodis illorum bene merendi prætermisit. Omnium etiam operum suorum director accuratissimus, sciebat semper, quid esset facturus ipse, & quid lateret in penitissimis hominum cordibus & de integritate vitæ morumque suorum certus confidenter æmulis
A suis dicebat. Quis ex vobis arguet me de peccato? 7. Quòd fuerit vita Christi plenissima, non tantùm quia præcepta implebat, nec enim venerat solvere legem sed adimplere atque consummatum facere sed quia etiam ad ea ad quæ obligatus non erat exactè perficiebat, ut erat in stabulo nasci, circumcidi, legaliter offerri ac redimi, *à Ioanne baptizari, didragma solvere.* 8. Quòd fuerit vita Christi consummatissima & perseverantissima, quem enim vitæ semel assumpsit tenorem, eum usque ad mortis articulum tenuit ac servavit dicens ad extremum: *Consummatum est.* 9. Quòd fuerit vita Christi perpetua mortis suæ memoratio, & præmeditatio. Semper enim baptismo
B habebat & cupiebat baptizari, semper coarctabatur, donec perficeretur, semper sui templi hoc est corporis solutionem in mente habuit, semper de excessu quem esset in Ierusalem completurus, cogitabat semper, quòd animam suam pro ovibus suis esset, positurus, quòd à terra per crucem esset exaltandus prædicabat & prædicabat, dans exemplum in eo nobis, quòd optima sit moriendi bene ars, semper mortem suam, potissimùm verò ipsius Christi ob oculos mentis habere, vix enim possibile est, ut quis mortem suam, & maximè simul Christi cogitet & cupiat, & tamen improbè vivat, aut malè moriatur. Ea propter omissis aliis vitæ Domini nostri conditionibus laude ac
C imitatione dignissimis jam mortis ejusdem, conditiones pervideamus. 1. earum sit, quòd fuerit per totam vitam prævisa, præparatu, præoptatu: uti proximè dixi. 2. Quòd fuerit à Domino mors cum omnibus suis circumstantiis dolorosissimis tolerata, animosissimè, fortissimè, constantissimè, proposito insuper sibi gaudio & confusione contemptâ. Etsi enim Dominus, nullos morbos habuit morti prævios, habuit tamē ab extra inflictos durissimos & plurimos simul cruciatus, propter quod vir dolorum vocatꝰ est, & non fuisse dolor, sicut dolor ejꝰ.

3. Quòd fuerit Domini nostri mors ex omni parte innocentissima; tum quia illam nulla vitæ suæ culpa promeruit, *peccatum enim non fecit, nec inventus est dolus*
D *in ore ejus*: tum quia in ipsa morte & in doloribus ejus nihil omninò contra quēquam etiam hostium deliquit: tum denique, quia ipsam mortem salutarem omnibus;

mnibus, imò salutem & vitam omnium fecit, ita ut vitam suam profuderit pro eorum ipsorum vita, quorum eam crudelitate profudit. 4. Quòd fuerit mors Domini nostri consummatis omnibus, A quæcunque erant ab eo ad perficiendum accepta: ideò ex omni parte justè vereque affirmavit moriens. *Consummatum est.* sicut & ante mortem dixerat Patri. *Opus consummavi quod dedisti mihi ut facerem.* nimirū *ne jota quidem aut apex unus remansit incompletus.* Talis conditio mortis in nullo mortalium fuit, aut vix fuit, scriptum est enim *cùm consummaverit homo, tunc incipit.* Unde & Paulus Apostolus, etiamsi dicebat de se *cursum consummavi, fidem servavi,* idē tamen dicebat quoq; *Ego me non arbitror comprehendisse, sequor autem:* & concludebat. *Quotquot autem perfecti sumus, hoc sapiamus.* Solus Dominus JESUS nihil in sua morte inchoatum, imperfectumve reliquit. Hunc nos imitari B oportet, si ex arte mortis sanctæ mori desideramus. Vtinam Domine JESU sis mihi & mecum omnibus morte tua redemptis ac vivificatis & sanctè vivendi magister, & perseverandi patienter, Doctor, & feliciter atque bene moriendi exemplar.

55 JESUS in Cruce pendens *Peccati mei fructus est.* Peccatum spectari potest in generali, & in particulari, pariterq; malitia ejus utroque modò spectari potest. De malitia peccati in genere, illud universim dici potest, atque sciri debet, quòd tanta sit, ut infinitam DEi Omnipotentiam exsuperet. Cùm enim juxta condignum & ad justitiæ adæquationem infinitè puniri mereatur, non C tamen possit à DEo infinitè simpliciter puniri, sed tantùm finitè semper in infinitum. esto enim pœna peccatorum in inferno æterna, ac proinde quoàd durationem sui infinita sit: est tamen semper inferior condigno, seu mitior est & lenior, quàm malitia, indignitas peccati, peccatorisque meretur, & quàm dignitas offensi peccato DEi requirit & exigit. Iam de malitia peccati in particulari loquendo, ea meliùs expendi, cognoscique non potest, quàm si ejus effectus atque fructus perspiciatur. Dico autem, fructus ac effectus non ille solùm quem cuique peccatori in semetipso affert, qui vg. est offensa, ira, inimicitia, vindicta DEi, deordinatio & defædatio contrucidatio animæ, itemque servitus D diaboli, insuper debitum, reatusque mortis tam temporalis quàm æternæ cū omnibus utriusque adjunctis. Sed dico insuper fructus & effectus, quem attulit Unigenito Filio DEi, capiti, principi, Domino, Sponso, Patri, Regi nostro, de quo fructu effectuque nostri peccati, luculenter sacra scriptura testatur. Posuit (*Pater Æternus in eo iniquitates omnium nostrum.* Et. *Propter scelus populi mei percussi eum.* Et. *Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra.* Et denique *Ecce Agnus DEI, qui tollit* (omne) *peccatum mundi,* tulit autem *exinaniendo semetipsum, & formam habitumq; hominis & servi induens*; factusque Patri redemptionis nostræ salutisque ac reconciliationis pretium exigenti cùm rigorosa justitiæ suæ satisfactione, *obediens usq; ad mortem, mortem autem crucis,* mortem scilicet probrosissimam, acerbissimam, per omnes omnium tum membrorum corporis quàm virium animæ quàm conditionum dignissimæ, quia Divinæ seu personæ, quàm dolorum cruciatus exaggeratissimam. Si ergo vis ô Homo peccati tui fructum effectumque videre; JESUM in cruce suspensum ac mortuum pro tuo peccato aspice, ipse enim talis, totus est fructus & effectus peccati tui. Ad hunc aspectum ipse te, & omnes fratres tuos peccatores invitat, cùm ita clamat. *O vos omnes qui transitis per viam* peccatorum vestrorum, *attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus.* *Obstupescite* Ierem. 2. *cæli super hoc, & portæ ejus desolamini vehementer.* Vides ô peccator, quia Dominus tuus JESUS sudat sanguinem, & ponit in pulvere os, & inter angustias tristitiæ ac tædii & pavoris agonizat: iste est fructus peccati tui. Vides quia innumeris plectitur injuriis, iste est fructus peccati tui. Vides, quia crudelissimè flagellis cæditur, & proscinditur, iste est fructus peccati tui. Vides, quia probrosissimè spinis coronatur, in ludicrum & ridendum plebeculis Regem transformatur, fædissimè conspuitur, colaphisatur, à tribunali ad tribunal violenter raptatur, rabiosissimè ad crucem postulatur, fructus est iste peccati tui. Vides, quia amarissimè Barabbæ latroni componitur, eidemque etiam postponitur, fructus iste est peccati tui. Vides, quia ad crucem injustissimè damnatur, voluntati hostium traditur, cum iniquis deputatur, supplicii sui crucem bajulare cogitur, iste est fructus peccati tui. Vides, quia felle & aceto & myrrha potatur, nudus cruci affixus cunctis ad ludibrium & omnia linguarum jacula amarissima exponitur, fructus est iste peccati tui. Vides in cruce emorientem animam

animam exhalantem, in manus Patri tradentem, demumque inclinato capite mortuum. Iste est fructus peccati tui. I nunc peccator, scelera multiplica, innova flagitia, onera te, magis autem Filium DEi peccatis, obdura animum in nequitis, fove odia, ambitiones, invidias, inimicitias, rixas, cædes, rapinas. Volutare in turpitudinibus, adulteriis, ebrietatibus, relaxa linguam detractionibus, susurriis, murmurationibus, ructa & vome blasphemias, impietates, atheismos, DEi, Ecclesiæ, Religionis contemptus: persequere bonos & pios, esto hostis & debellator virtutum, sede in cathedra pestilentiæ, & esto magister scelerum, corruptor juvenum, seminator dissensionum, *lapis offensionum*, pater scandalorũ, patriarcha impiorum, socius, instrumentum, sagena dæmonum. hæc esto. Sed memineris te per innocentis JESU vulnera hæc omnia acturum, te per ista omnia sanguinem Redemptoris JESU profusurum: te per hæc omnia toties quoties repetieris, mortem Domini renovaturum, iterumq; ac iterũ JESUM crucifixurum & ostentui habiturum. Ah, pereant isti tui fructus ô peccator, pereant in amaritudine cordis, in contritione mentis in pœnitentiæ condignis fructibus, in charitatis ignibus, in perennantibus sanctæ in bono perseverantiæ studiis atque operibus. O dolens pro me sed & à me JESU, agnosco te infelix opus manuum mearum, imbue me quæso, & reple spiritu contritionis amarissimæ, ut defleam mortem tuam, deleam culpam meam, & faciam planctum, sicut plangi solet in morte primogeniti, fiant mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte &c. Deducite fontes lacrymarum oculi mei, & perveniat dolor meus cum fletu usque ad aures Altissimi, veniantq; in oblivionem coram eo omnes fructus peccati mei.

56. JESUS in Cruce pendens est *Exemplar rigidæ justitiæ DEi.* Variis quidis modis DEus justitiæ severitatisque suæ rigorem in creaturas peccantes demonstravit, ut advertere est in ruina Angelorum, in clade totius generis humani, ob unum peccatum, item in diluvio mundi, in perditione *Sodomorum*, in pœna *Moysis & Aaron* ob unam hæsitationẽ: in supplicio *Dathan, Chore, Abyron*, quos vivos terra absorptos ad inferos demisit: in reprobatione *Saulis*, in castigatione *Davidis* in morte *Ozæ* Sacerdotis arcam DEI à lapsu suffulcientis, in *Bethsamitarum* Arcam DEi conspicientium occisione. Certè unicum Adami peccatum, diluvio iræ DEi vindicatum est, & quidem non per unam ætatem seculumve, neq; per unam hominum progeniem, sed per universas hominum ab origine ad finem mundi per tot seculorum millia generationes nullo de posteris Adæ excepto. Si tamen in lumine Divinæ fidei rem voluerimus perpendere, nusquam & nunquam terribiliori via & exemplo iram suam demonstravit DEus, quàm in JESU Christi Filii sui Unigeniti passione ac morte. Filium enim hunc suum sibi consubstantialem, sibi dignitate, Majestate & omni perfectione parem, innocentiâ & sanctitate substantiali gratum & sanctum, propter aliena (hoc est propter vilissimorum homuncionum, hostium & rebellium suorum, dudum prædamnatorum, nulli usui, nullique operæ sibi, nihil boni meritorum, omnia contra pænæ mala promeritorum, ingratissimorum, dæmonum potestati & servitio mancipatorum, infernalis ignis pabulorum, æternis suppliciis, addictorum, omnis generis nequitiæ & improbitatis reorum) propter aliena (inquam) peccata pati, excarnificari, interfici, morique, non solùm permisit, sed etiam mandato adegit, impositoque præcepto voluit. Morte porro tam immani, tam per omnes modos dolorum exaggerata, tam prævia passione diuturnâ, in tanta ab omnibus, quà creatis, quà etiam Divinis solatiis derelictione, ut post inferorum pœnas crudeliùs, indigniùs, miseriùs cogitari nihil possit. Id autem non ob aliam causam, nisi ob explendam justitiam suam peccato pœnas debentẽ. Quis non exhorrescat ad tam immanem iram vindictamq; DEI? quis eam audebit peccando provocare? Sed heu! non solùm provocare audemus, sed etiam thesaurizare illam in diem iræ, peccata peccatis cumulando, pœnitentiam non agendo, vel tantùm perfunctoriè agendo, stultissimè & audacissimè pergimus. Inspice hoc exemplar rigoris Divini ô homo? & cogita, quid tecum facturus sit DEus peccatore? qui proprio Filio, aliena peccata in se deferenti usque adeò nõ pepercit: *Si in viridi ligno*, innocentissimo scilicet Filio suo tanta Pater fieri voluit, *in te arido* sarmento ignis æterni pabulo, quid tandem fiet? quid in secula seculorum fiet? Nunc quis novit potestatem iræ tuæ Domine? quis novit præ timore tuo iram tuam dinumerare?

57. JESUS in Cruce pendens est *Centrum Amorum.* Est enim in rebus terminus

minus aliquis ad quem naturaliter omnia tendunt: isque usitato nomine centrum vocatur. Ad hoc centrum omnia (ut dixi) tendunt, vel, ut in eo quiescant, quod proprium est inanimatorum, vel ut in illo operentur, quod proprie viventium est. Sic lapis deorsum tendit, ut ibi quiescat & conservetur, oculus tendit ad lucem ut eam videat & delectetur, intellectus quoque eâdem de causa tendit in verum, ut sciat. Appetitus in bonum, ut fruatur. Porro natura indidit rebus omnibus pōdus quoddam, quo trahantur ad centrū, ita lapidi inest gravitas, quâ deorsum fertur: igni inest levitas, quâ sursum rapitur. viventibus (maximè rationalibus) inest amor quo in bonum cognitum fertur, ut fruatur. Inde illud Augustini effatum. *Amor meus pondus meum; amore feror, quocunq; feror.* Sicut autem pondus undique habet viam ad suum centrum, ad quod omnes lineæ concurrunt & veluti concentrantur, si modò rectæ sint: ita amor undique habet viam ad suum bonum, quoniam ad bonum amor omnis & semper tendit, maximè si rectus est. Quæramus ergo bonum amori nostro, in quod omnis amor tendat, aut tendere meritò debeat: atque si rectè judicamus, tale bonum est Dominus noster JESUS Christus, totus illi quidem est maximè passus & mortuus in cruce ad eum enim omnes, quotquot recti sunt amores tendunt. Patris Æterni amor sedem suam habuit, habetq; in Christo, unde ait. *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*: complacuit autem Patri in Filio semper quidem, sed specialiter in passione illius atque cruce in qua factus est *Patri obediens usq; ad mortem,* & ibidem exhausit omnē ejusdem tam erga se, quàm erga genus humanum dilectionem. quoniam *sic DEus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum, daret, ut mundus salvaretur per ipsum.* Amor Angelicus in Christum etiam tendebat, quia in ejus indignissima nece amarè Angeli flebant, & per ejus necem reparari honorem DEi, reconciliari humano generi DEum, aboleri peccatum, & diaboli tyrannidem everti, mortis imperium tolli, cælestis suæ civitatis ruinas impleri, gloriam & regnum Christi stabiliri videbant, & amabant, & gaudebant. & adhuc ob easdem ipsas causas Christum amant, adorant, exaltant, exultantque. Jam verò Humanus Amor in Christum patientem morientemque non omnis (pro dolor) tetendit, aut etiamnum tendit. Ea propter etiam patiente IESU, omnis qui amorem rectum habuit, JESUM patientem amavit. Amavit *Mater ejus,* amaverant mulieres sanctæ, amavit *Ioannes,* amavit *Ioseph Arimathæus,* amavit *Nicodemus,* amavit atque etiam defendit concrucifixus ei latro. Amaverunt mortui, qui in ejus morte revixerunt, amaverunt omnia Elementa, quæ sensum mortis ejus acceperant & in crucifixores ejus unanimem damnationis sententiam protulerunt. Amaverunt etiam Christum mortuum ipsi crucifixores sui, videntes enim mira, quæ in morte illius fiebant, gloriam DEo dabant, & *verum fuisse Filium DEi affirmabant. & percutientes pectora sua pœnitentiam agebant*: Quin etiam redivivo & ad cœlos assumpto Domino, ad prædicationem Petri Apostoli multa millia inimicorum & crucifixionis autorum, crediderunt & amaverunt mortuum, qui oderant & negaverant, enecarantque vivum. Quid dicam de conversis infinitis populis ad Christum, quando in omnem terram exivit sonus Evangelii in Christumq; fidei ac dilectionis ex prædicatione Apostolorum & in fines orbis terræ usque progressa est Christum credens, diligens, & confitens sancta Ecclesia? Illa certè nihil ab origine fundationis & propagationis suæ in toto orbe terrarum, in omnibus Filiis suis per tot secula agit, nisi in Christum & hunc quidem crucifixum tendit, tendit inquam fide, tendit spe, tendit dilectione, tendit prædicatione, tendit imitatione, tendit doctrinæ illius observatione, tendit gratiarum actione, tendit mysteriorum ejus, potissimum crucis & mortis jugi recogitatione, tendit in sacrificio quotidiano repræsentatione, tendit Sacramentorum & maximè SSmæ Eucharistiæ, Pœnitentiæ ac inprimis Baptismi usu tendit per omnes ordines suos tam sacros quàm laicos & specialiter per Regulares, quibus omnibus centrum est JESUS & hic crucifixus. Est ergo Dominus JESUS centrum amorum, quod ipse Dominus aliquando intimavit cùm dixit. *Et ego cùm exaltatus fuero, omnia traham ad me ipsum.* Similiter & cùm dixit: *Habeo oves alias, quæ non sunt ex hoc ovili, & illas oportet me adducere, & fiet unum ovile & unus Pastor.* Et rursum. *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis & ego reficiam vos.* Et denique. quando stans clamabat. *Si quis sitit veniat ad me & bibat.* Nunc ergo universi filii hominum, tendite, currite, concurrite, coadunemini

ad centrum istud: convertite corda vestra, dirigite amores vestros ad centrum hoc. Ibi Christiane fige tui amoris cujuscunque metam, ubi Christus posuit suam crucem: ille amplexus est, & ad illam clavis etiam ferreis, magis autem clavis charitatis affigi voluit, tibi quoque *absit gloriari*, absit amplecti, absit possidere, nisi *Crucem Domini nostri JESU Christi & nisi ipsum JESUM Christum & hunc crucifixum.* Quousque ô homines consumitis amorem vestrum in vanitatibus, in mendaciis, in perituris & pereuntibus ac simul etiam perdentibus vos. Nescitis, quia pretiosa est res amor, & cui nihil in omni humana affectione æstimationeque potest comparari: si tamē ad suum redigatur principium. Alioqui talis est quisque quale est id, quod amat. *Amas terram? terra es*, amas pereuntia? peris. *Amas JESUM, amas DEum? JESUS es. DEus es.* Igitur purga & ordina amorem tuum, & aquam currentem in cloacam, converte in hortum. Ne dixeris in corde tuo. Non habeo quâ pertingam, quâ intrem in centrum meum. Ecce quot vulnera in JESU, tot lineæ ad centrum. tot portæ patentes amori ad ingressum

58. JESUS in Cruce pendens est. *Fulmen & damnatio impiorum.* Quando homo per peccatum commissum Majestatem DEi læsit, justitia partes Majestatis agere, atque injuriam ulcisci decrevit, & cæpit ita severè, ut nullum misericordiæ locum relinqueret. Videns verò bonitas seu charitas, voluit etiam misericordiæ locum dari. Sed quis illum pararet, Iustitiâ justam causam habente, nemo erat, donec Sapientia DEI inducente bonitate mediatricem se inter justitiam ac misericordiam obtulit, hâc lege, ut & justitiæ satisfieret, & misericordiæ salvâ justitiâ locus esset. Initum ergo est pactum hujusmodi. Sapientia in gratiam misericordiæ, Bonitatis charitatisque decrevit incarnari, ne autem excluderetur justitia statuit carnem passibilem assumere, & in ea patiendo pro hominis peccato justitiæ satisfacere,atq; ita dedit locum misericordiæ justitia. Quia tamen justitia noverat pravos esse valde hominis sensus ad malum, ideò cavens non tantùm sibi sed etiam misericordiæ atque adeò & sapientiæ movit dubium hujuscemodi dicens: O Sapientia increata incarnanda, tu quidem facis omnia sapientissimè, vis hominem juvare, mihi satisfacere, misericordiæ locum dare, sed quid si

postquam tu hæc omnia in bonum hominis feceris homo nihilominus ingratus tuo labore abutetur, misericordiam contemnet, me justitiam exasperabit, &
A suam causam faciet posteriorem, deteriorem priore. Numquid etiam ingratus existens, & sterilitatem retribuens, peccatumque peccato addens, possidebit nihilominus bonitatem? certè hæc esset nimia misericordia, & simul justitiæ repugnans. Rationabile dubium censuit ipsa sapientia, proinde ita respondit. Dabo illo ingratitudinis humanæ casu, fore justitiæ locum integrûque jure suo utendi, ita tamen ut eo non uteretur ante hominis quantumlibet ingrati ab hac vita decessum, sed ut spatium vitæ hominis esset misericordiæ post mortem autem hominis, justitia partes suas ageret. ut verò huic ingratitudini obviaretur, recepit sapientia seipsam In-
B carnatam daturam homini exemplar vivum & efficax Divinæ in peccatores maximè ingratos iræ & vindictæ, idque exemplar in semetipsa se exhibituram homini edixit. Assensum est isti decreto sapientiæ, statutumque & executioni mandatum, ut homine quovis vivente misericordia & gratia in ipsum hominē: justitia verò in DEum jus haberet, ita nimirum ut ex meritis ab incarnata Sapientia Homini quæsitis, DEus & justitia ipsius, gratiam,veniam, misericordiamque exhiberet, dum homo viveret: mortuo autem in sua ingratitudine homine, extunc justitia jure suo in ingratum vindicaret, misericordia verò læsæ Majestatis dignitatisque Divinæ, partes
C ageret, neque illi ulla deinceps de ingrato homine cura esset. His ita constitutis, quàm strenuè misericordia ex una parte, justitia ex altera negotium suum exercuerint, satisfactionemque utraque sibi suam procuraverit, facilè ex his quæ utraque earum in sapientiam incarnatam egerunt, commiseruntque colligere licet. Per sapientiam enim Incarnatam, hoc est per JESUM misericordia salutem hominis operata est: per eundem quoque JESUM justitia satisfactionem sibi pro hominis in Deum reatu recepit: & utraque adeo copiosè, & per omnem modum rigoremque exaggeratè, ut neutra quod amplius requireret, reperire posset. Quid enim ampliùs misericordia pro homine facere
D potuit: quàm quòd Unigenitum Æterni Panis Filium pro salute hominis incarnari, hominem nasci, pauperem & abjectum, ingloriumque vivere, nec quidem ubi

dem ubi caput suum reclinaret, in toto mundo habere, postmodum vili pretio vendi, ac emi, capi, ligari, illudi, conspui, pugnis, alapis, colaphis concuti, flagellis conscindi, spinis coronari, morti crucis addici, inter iniquos suspensum occidi & mori fecit. Rursum, quid justitia amplius satisfactionis exigere pro culpa hominis potuit, quàm quando pretiosissimum Filii DEi JESU sanguinem & vitam per adeò exaggeratam omnium tormentorum decorumque mortem ad plenissimum usque placitum æquitatis suæ, atque etiam supra illud exhausit? Sed nunquid ita semper fiet, ut misericordia pro homine, justitia contra Deum militet? ut justitia sibi à Deo solvi hominis debita, misericordia verò semper homini indulgeri velit? Erras ô homo, & vehementer quidem erras, venient tempora, quando misericordia in DEum revertetur, & pro ipso contra impium, ingratum insensatumque stabit, quando justitia non jam à DEo sed à peccatore homine, debitum sibi satisfactionem *ad usq; novissimum quadrantem exiget.* Venient tempora quando ipsa misericordia JESUM hunc, passum, cruentum, crucifixum, convulneratum mortuum pro peccatore, ipsi peccatori ostentabit, & veluti fulmen paratum vibrabit. quando quoque justitia istum eundem pro peccatore crucifixum JESUM, à peccatore nihilominus per sūmam ingratitudinem contemptum & abjectum, infinitis insuper ac fœdissimis sceleribus offensum, iterumque ac iterum sibimet ipsi crucifixum & ostentui habitum, peccatori ostendens, amarissimè exprobrabit, insultabit, & polluti conculcatique sanguinis JESU, spretæque misericordiæ DEi pœnas exiget. O infelix peccator, quomodo tunc tam justitiæ quàm misericordiæ DEi cōtra te tum immani & vehementi fulmine crucifixo scilicet JESU armatæ furorem implacabilem simul ac inevitabilem effugies? quomodo stillantem undique super te ex vulneribus crucifixi JESU iram DEi, quomodo pondus vindicis Omnipotentiæ sustinebis? Tunc infelicissimè clamabis. *Montes cadite super me, & colles operite me.* Tunc tibi crucifixus JESUS, qui in præsenti vita est tibi in *resurrectionem, erit in ruinam,* & præcipitium sempiternum. Quare, nunc quisque es præveni fletibus fletum, nunc JESUM crucifixum in resurrectionem tuam adhibe, nunc sit tibi in ruinam scelerum tuorum, nunc tibi sit fulmen quo terreas & arceas vim potestatemque dæmonum, quo durum cor tuum salutari timore configas, quo expugnes violentus cœlos, quo iram DEi contra te paratam infringas. O mi JESU sis in præsenti fulmen & damnatio impietatis meæ, ut in futuro sis mihi corona spei & bravium Resurrectionis sanctæ.

B

56. JESUS in Cruce pendens est *Vestimentum animarum.* Duplicem nuditatem animæ homo per peccatum incurrerat. Una fuit nuditas intellectus à scientia destituti: ignoratione verò & cæcitate induti. Altera fuit voluntatis nuditas sanctitate, gratiâ, rectitudine ac bonitate spoliatæ, malitiâ verò indutæ. Miserabilis sané nuditas, quæ hominem illicò erubescere, & à facie DEi perpetuò fugere & abscondi compellit. Cæterùm ex illo capite, longè etiam miserabilior, quod nullis humanis viribus reparari potuerit. Itaque infelix homo, quantumvis perizomata sibi de foliis cōficeret, quantumlibet frivolis excusationibus sese coram DEo involveret, quantumvis pelliceis vestibus vel ab ipso DEò indueretur, semper tamen nudus in oculis DEi mansit. Et prô! in quas qualesque vestes sese cæcitate & malitiâ miser homo non induit? aliquando à lapidibus, à metallis, à lignis, à cepis & portis tanquam à diis suis protegi concupivit, aliquando semetipsum Divinitate, cultuque Divino superinduens prò DEo coli, adorari, invocari exegit. sic nimirùm pudebat & tædebat infelicem nuditatis. Sed quia illa ipsa nuditas fuit etiam cæcitas, non erat possibile, ut cæcus vestem sibi competentem inveniret. Miserta est tandem Divina bonitas calamitosi hominis, ideò *misit Filium suum in terras,* qui homini omnibus indigenti omnia fieret, etiam nimirùm vestis, quâ indutus, verè nuditatem suam non solùm obtegeret, sed etiam deponeret. Et hæc est illa vestis, ad quam inducendam omnem hominem hortatur Apostolus dicens. *Induimini Dominum JESUM Christum.* Cognoscendum verò est, Dominum JESUM, sicut ipse pro sua inexhausta opulentia, vestiumq; abundantia, *mutatoriis* & quidem variis, *plerumq; etiam duplicibus indutus incedit,* ita quoque eos qui illum induunt (induunt autem in baptismo primitùs juxta illud *Quicunq; enim baptizati estis Christum induistis*) non est contentus *simplicibus* sed vult facitque *duplicibus indui* ut non timeant à frigoribus nivis. Itaque induit

C

D

nos vestibus valde bonis Divinitatis suæ atque humanitatis, cujus utriusque nos facit esse participes, induit etiam veste meritorum suorum, induit gratiæ veste, veste luminis & veritatis, veste charitatis & sanctitatis, veste justitiæ ac innocentiæ, veste etiam salutis, insuper servat nobis vestem gloriæ ac beatitudinis. Hæc autem omnis adeò licet varia vestis unus ac idem ipse Christus pro nobis passus, crucifixus, mortuus. Non enim ob aliud quid talis fieri voluit, nisi ut talis factus à nobis indui posset. Quis enim *splendorem Deitatis ejus inaccessibilis* sustinere potuisset? Ideo ille suam illam deposuit & obumbravit Majestatem, & *tenebras fecit latibulum suum*: assumpsit verò nostram humilitatem, infirmitatem, pauperiem, vilitatem, eamque ipsâ ita attemperavit, ut nemo nostrûm dicere possit, quod ea vestis sibi non quadret. ideo etiam tot vulneribus togam suæ humanitatis incidi voluit, ut omnibus ad vestem hanc ejus induendam accessus esset: imò etiam ut unus idemque aliquis variis viis, formis modisq; hanc ejus vestem induere posset, imò denique ut quilibet pro sui gustûs, sensûs, statusq; varietate & exigentia crucifixum passumque JESUM tanquam vestem circumdare, ut varietatibus, coram DEo ornata consistere posset. Ergo Dominus JESUS non unius generis vestis est, verùm ad luctum pœnitentiæ reconciliari volentibus deservit: ad vestem quoque profectûs & progressûs in morum sanctitate, & vitæ Domini imitatione peregregiè accommodari potest. Tum etiam si quis desponsari de fide & charitate DEo suo concupiscit, nihil congruentiùs ad vestem nuptialē quàm Passum & dolentem, amoreque languentem JESUM sibi deligere omnino potest. Quodsi obarmari contra invisibiles inimicos quis necesse habet, JESUS passus lorica est impenetrabilis, scutum inviolabile, galea tutissima, & omnis armatura fortium est. Adhibeatur tantummodo ad induendum fides non ficta in Dominum JESUM. Spes etiam robusta & firma, in gratia meritis & auxiliis ejus, ardens insuper & ipsâ morte fortior dilectio, à vestigiis Domini nec ad latum unguem recedens. Ista est enim suavissima simul & laudatissima ratio induendi Dominum IESUM pro nobis crucifixum, fide, spe, charitate, imitatione, passiones & vulnera ejus inconniventer continenterque intueri, vulneribus ejus, doloribus, ignominiis, dignationibus, cruce atque morte pasci, nutriri, saginari, & denique mortificationem, JESU tam corpore quàm animo jugiter circumferre. Sic indutus A IESUS crucifixus omnia tibi est ô Homo, ad omnia tibi apud Patrem Æternum utilis. Si pro peccatis luges IESUM passum indutus, Patri te præsenta: venia tibi parata est. Si justitiæ vindictæque DEi paratas manus avertere & adstringere vis; IESUM passum indue: DEum exarmâsti, & iram in amorem convertisti. denique, quidquid boni assequi, mali avertere, privati publicive: & omnia tibi, tuis, publicæ rei &c. obtinuisti. exaudiet enim Pater Filium pro suâ reverentia abs te indutum, & opportunè tibi circumdatum. Indue me mi IESU temetipso passo, crucifixo & mortuo, & circumda mihi vestimentum passionis, gratiæ ac meritorum tuorum, B ne unquam nudus & confusus ambulem coram DEo meo. Sed in ipso judicio tuo ego te, Redemptorem meum dignè indutus, tibi præsenter, & abs te tanquam tuus cognoscar tuisque annumerer in æternum.

60. JESUS in Cruce pendens est *Martyrium MARIÆ.* Passiones, dolores, injuriæ, crux & mors Christi Domini, tantæ fuerunt magnitudinis & indignatis, ut ad eos deflendos & ad compatiendum dolenti Christo omnes res existentes in universo increatæ & creatæ fuerint obligatæ Primò obligabatur ad compatiendum DEus (eo modo quo in DEum compassio cadere potest) Christo patienti & morienti DEus enim tunc C patiebatur in Christo, & dolores Christi, dolores erunt DEi, injuriæ Christi erant DEi. Christus enim erat Filius DEi, erat opus Spiritus Sancti, & sedes ac Templum, denique erat Persona Dei, & propter causam patiebatur DEi. Deinde obligabatur etiam Christus ipse sibi, compati. Est naturale, ut is qui maximè patitur, maximè etiam sibi compatiatur. Maximè etiam seipsum Christus amabat, innocentissimum dignissimum, & ab omni reatu sicut culpæ, ita & pœnæ sciebat. Præterea obligabantur Christo compati Angeli omnes, utpote Domino suo Regique naturali. Insuper obligabantur Christo compati omnes homines, Christus enim erat Princeps, Caput, Rex, Sacerdos, Legislator, Me- D dicus, & Doctor hominum, summus Benefactor in bonis tam præsentis quàm futuræ vitæ, cui omnis honor, amor, gratitudo, reverentia, obsequium ab omni-

bus &

bus & singulis hominibus debebatur. Denique omnis rerum etiam inanimatarum universitas patienti Domino cōpati tenebatur, utpote naturali Conditori, Dominoque absoluto & hæredi, simulque Principi nobilissimo Dignissimoque suo; Primogenito etiam omnium creaturarum. propter hujus gloriam & honorem & exaltationem, omnia sunt condita & omnia conservantur, & omnia eidem famulantur. Ex his tamen omnibus rebus, nulla est Christo compassa. Non DEus, quia ipse potiùs tradidit, imò & *percussit eum propter delicta nostra.* dedit etiam ei præceptum moriendi & patiendi. Non Christus ipse: *Oblatus enim est quia ipse voluit, & ipse à se ipso adversùs semetipsum sustinuit contradictionem,* & proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contemptâ. Denique ait ipse. *Nemo tollit animam meam à me, sed cùm volo pono eam, & iterum sumo illam.* Non Angeli compassi sunt. unus *aliquis apparuit illi oranti in horto confortans eum,* cæterorum alius comparuit nullus. Ex hominibus quoque nemo plenè, vel valde steriliter compassus est. *Discipuli, relicto eo fugerunt omnes.* Judas *osculo tradidit eum. Iudæi sanguinem ejus 30. argenteis emerunt, Barabbæ postposuerunt* & instātes vocibus magnis ad crucem illum postulaverunt. Gentiles eum ad mortem, visâ licet ejus innocentiâ condemnaverunt, *voluntati hostium tradiderunt,* ad extremum turpissimo crucis supplicio occiderunt. Creaturæ reliquæ inanimatæ non sunt compassæ Domino, potiùs multæ earum ad patiendum cooperatæ sunt, ut catenæ, vincula, flagella, virgæ, spinæ, purpura, arundo, fel, acetum, clavi, crux, lancea, cæteraque. Hæc autem omnia facilè ostendunt, quanta compassio debita, quanta negata Christo Domino patienti fuerit; tum verò etiam quantùm dolores ejusdem ex hac compassionis subtractione adaucti exasperatique fuerint, quòd Dominus apud Prophetas non tacuit. *Considerabam qui cognosceret me & non inveni, consolantem me quæsivi & non erat.* Iam verò quæramus, quo tandem in loco congregatæ sunt omnes istæ compassiones Domino debitæ; & omnibus perlustratis, nullum alium locum vel commodiorem vel capaciorem vel connaturaliorem reperiemus, quàm Beatissimam Christi Matrem ac Virginē MARIAM, quam dudum præviderat simulque prædixerat Sanctus senex Simeon dicens ad Virginem: *Ecce hic positus est in ruinam, & in resurrectionem multorum & in signum, cui contradicetur: & tuam ipsius Animam gladius pertransibit, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.* In quibus Sancti Prophetæ verbis, peculiari dignum A est animadversione, quòd non corpus, neque aliquam ejus partem nominaverit, quam *pertransiturus esset gladius*: cujus percussioni ac pertransitui corpus utique vel pars conveniebat, ad animam enim gladius non spectat. Sed nimirum enormitatem, & universalitatem volens significare Sanctus omisso corpore animam nominavit. totum enim corpus gladio patere, vel non potest, vel vix potest: tantùm enim aliqua in parte gladio locus patet. Anima verò in parte pati nōn potest, quia partes non habet, sed si patitur, tota patitur & in se tota patitur. ut ergo signaret totalem MARIÆ afflictionem, animam affligendam prædixit. Deinde, non dixit Sanctus. B Gladius dolens aut mærōris, aut alicujus alterius afflictionis, sed tantùm *gladium* nominavit, quia omnis generis afflictionem intelligi voluit, revera enim super MARIAM, omnis generis calamitas in morte Filii sui supervenit. vg. Dolor, mæror, tristitia, timor, tædium, ira, desperatio, contemptus, irrisio, exprobratio, insultatio, orbitas, viduitas, desolatio, corporales etiam & membrorum & sensuum atque viscerum afflictiones, fatigationes, deliquia (sed absque offusione rationis) ingruentia & assiduitas malorum aliis aliorum supervenientium, & quidem super gravia graviorum, imo gravissimorum, & sigillatim ad lethalem calamitatem inferendā sufficientium. C Omnia ista Sanctus Simeon nomine gladii involvit & prænuntiavit, quæ prænuntiatio si sola ad mortem inferendam MARIÆ satis fuit, quomodo non infinities amplius, effectualis omnium prædictorum perpessio ad multas mortes suffecit? Accedit ad prædicta, quod etiam S. Simeon videtur prædixisse, cùm dixit. *Et tuam ipsius animam.* hoc enim verbo, *tuam ipsius,* indicavit compassionem super Filio suo JESU Christo patienti ad nullam aliam mentem aut animam perventurā fuisse, præterquām ad solius ipsius uniusque MARIÆ animam, quod ita re ipsa postmodum patienti Filio certum est evenisse. Sic enim cogitare licet. Sanctissima enim Trinitas Pater, Verbum, D Spiritus Sanctus, cùm ex una parte compati Christo & vellet & suo modo ac jure deberet, ex altera autem compassionis capax non esset, delegit sibi MARI-

AM tanquam compassionis suæ vicariam in ejusque animam totum compassionis suæ super Christum onus, sive mare defluere fecit, appellavitque confluxum hunc MARIA. Pari ratione ipse Dominus JESUS patiens, quia propter majorem puritatem Passionis suæ, sicut omnia alia consolatione, ita etiam compassionis suæ super se propriæ, levamine se sponte privavit, eam totam in MARIAM tanquam Maternitatis jure illi debitam, devolvit, animæque illius comprehendendam dedit. Maximè hoc post mortem suam, quando jam quidem nihil ipse sentire, attamen perpeti non pauca potuit, omne tam passionis dolorisque, quàm compassionis residuum in Matrem tanquam in hæredem devolvit. Consimili modo universitas rerum creatarum, totaque natura, videns à suis particularibus aut ignorari aut contemni aut etiam perfici passionem & dolores Christi, totum compassionis suæ officium ac debitum, quòd Christo debebat, uni ac soli MARIÆ transmisit, idque officium ac debitum MARIA suscepit & implevit, non tantùm tanquam pars & Filia universitatis, sed etiam tanquam Domina & Hæres, amatrix & Regina illius ob quod tenebatur pro ea ejusdem obligationi erga Christum satisfacere. Pari denique ratione MARIAM ipsam tanquam Matrem oportebat Filio suo per omnia compati: nullibi enim major obligatio capacitasque compassionis dolorumque omnium sufferentiæ cum Filio aut pro Filio fuit quàm in Matre, & tali, ac talis Filii Matre. His ita cogitatis, licebit adhuc in cogitando pergere, quantus fuisset totius Sanctissimæ Trinitatis, singularumque illius Personarum compassionis dolor super Christum suum, si ei compati per naturam potuissent? Similiter quantus ipsius Christi fuisset dolor compassivus, si sibimet compati voluisset? Item quantus omnium & singularum creaturarum cōpassionis dolor fuisset, si illum super Dominum suum patientem habuissent? Denique quantus dolor esse debuit, potuit, & re ipsa fuit Matris DEi & Filii sui in tantis doloribus ejus, quibus ipsa & corpore & animo præsens interfuit, omnesque eorum conditiones, plenissima notitia penetravit, plenissimoque illorum sensu penetrata est. Atq; jam ex his colligi luculenter potest, quantus fuerit dolor animæ, quantusque *gladius illi qui animam sacratissimam pertransiit*, occupavit & possedit? quanto dolorum mari inundaverit, redundaveritque, & quàm merito hæc exundatio congregatioque dolorum animæ ejus appellata & appellanda sit MARIA? Colligi hinc etiam pariter potest tam abyssaliter gravem grandemque fuisse dolorem MARIÆ in Christi passione & sua super ipsum compassione, ut in omnes creaturas dividi potuerit, & tantâ copiâ dividi, ut divisus in omnes, omnes eas vitâ privare & ad interitum adigere suffecerit. Quēadmodum enim mare tantis aquarum abyssis impletum est, ut non solùm pisces incolas suos, verùm etiam omnes montes, insulas, terræ denique globum universum demergere & absorbere intra se posset; ita MARIA Mater DEI dolorum suorum enormi magnitudine omnes omnino creaturas obruere, & ob amaritudinem exitio tradere potuit. Adhuc etiam ex dictis concludi potest, quòd Divus Bonaventura ausus est concludere, *Majorem fuisse dolorem MARIÆ in passione & morte Christi quàm ipsius Christi.* Etenim si patiens JESUS voluisset sibimet compati, compassio illa fuisset adæquata & par ipsi passioni, quam quia Dominus à se (puræ & nulli solatio admistæ passionis gratia) removit, & totam in MARIAM transfudit; jam exinde MARIÆ compassio & Christi passio pares fuerunt, quodsi addatur perpessio injuriarum Christo post mortem ejus quando jam nullus in eo sensus fuit, sed totus earum sensus MARIÆ incubuit: utiq; ex hoc MARIÆ dolor jam major quàm Christi fuit. Accesserit verò his compassio à parte SSmæ Trinitatis in MARIAM redundans, nonne immensâ quadam mole compassio Matris MARIÆ excrescet. Addatur his compassio, quæ Christo passo, mortuoque, à tota creaturarum universitate erat debita: non modico sané augmento excrescet MARIÆ super Christum dolor & compassio. Demum adjungatur his omnibus illa insuper compassio, quàm jure Matris & talis quidem seu Filii seu Matris MARIA sustinuit cum Christo, & pro Christo, grandi sine dubio incremento exaugescet magnitudo doloris Mariani in Christi passione tolerata. Ergo verè Simeon Sanctus dolorem Virginis Matris, gladium animæ dixit. Veré atque meritò Hieremias magnam velut mare contritionem illius vocavit, veré meritò dolorem MARIÆ dolori Christi certo ex respectu prætulit, verè quoq; ac meritò cor & anima MARIÆ doloribus innatans Arcæ Noéticæ in diluvii aquis

luvii aquis fluctuanti comparatur. Verè item MARIÆ anima, centrum, sedes Thronus, Regnum dolorum appellatur. Verè quoq; MARIA & Martyr, & Regina Martyrum, & infinities Martyr & plusquam Martyr nuncupatur, tot enim Martyria subiit, quot dolores mortiferos sustinuit. Si enim mori pro Christo Martyrium est, & si res omnes partitis inter se MARIÆ super Christum patientem compassionibus, præ magnitudine pro Christo mortem obiissent & per hoc Martyrium subiissent: sine dubio ergo MARIA toties Martyr fuit, quot res ab illius in se derivatis doloribus emori necesse fuisset. Atque ita MARIA non tantùm Martyr, aut qualitercunque Martyrum Regina, sed infinities Martyr fuit, & Filius ejus Christus non solùm Martyrium sed etiam universitas Martyriorum extitit, quandoquidem illi universorum Martyriorum occasionem sese exhibuit. O Mater Christi patientis MARIA! ô Martyriorum mare! ô dolorum diluvium & congregatio, quis mihi tantum animum, tantum cor, quo dolores tuos minutissima saltem ex parte cognoscere, persentire, æstimare possim? Amo & exosculor universos dolores tuos quos cor tuum omnium rerum nomine & officio persentit: simulque humillimè à te populo ut me & omnes qui tibi in doloribus tuis compatiuntur in hora mortis nostræ securos facias; postulo, ut in illa exitus nostri de isto mundo hora impleas corda nostra dolore syncero atque plenæ de peccatis nostris contritionis & doloris; postulo vivam fiduciam in redundantissima Christi per mortem & passionem comparata merita &c.

61. JESUS in Cruce pendens, est *Filius prodigus.* Prodigalitas non semper accipitur in sensu rigoroso pro vitio liberalitati per accessum opposito: qua ratione avaritiæ seu parcitati etiam opponitur. Parcitas enim non facit sumptum, quantùm oportet, prodigalitas majorem facit, quàm oportet. Liberalitas tantùm facit, quantum oportet, atque ita medium tenet, quod est virtutis. Hoc medium liberalitas quandoque transcendit, ita ut plus agnoscatur facere quàm oportet, habet tamen causam ejus facti congruam, puta amorem vehementem, ordinatum tamen. Rarâ & insignem occasionem magnificentiæ aut munificentiæ, & secundùm hoc talis liberalitas, prodigalitatis nomen habere potest, propter excessum, laudabilem tamen & non vitiosum, si bene circumstantiæ perpendatur. Atque hoc modo Domino nostro JESU Christo pro nobis passo & mortuo in cruce prodigalitatem attribuere, ipsumque prodigum filium appellare: quoniam extraordinaria profusione atque (ut Paulus loquitur) *nimiâ charitate excessuque suo profudit prodegitq; bona sua omnia ab æterno Patre accepta.* quod quidem non difficulter animadverti potest, si notas aliquot prodigorum perquisitas in Christo passo repererimus. Ac primum: Prodigus ille censeri potest, qui talibus benefacit & singularia beneficia præstat, cum suo etiam gravi incommodo, quos scit indignos, quos videt ingratos, quos novit sibi inutiles, à quibus sua beneficia conculcari atque proteri videt, scitque etiam deinceps semper proterenda. Deinde, prodigus ille quoque est, qui pro rebus parvis ac planè vilibus expendit res maximas & pretiosissimas. Est & ille prodigus, qui id, quod posset exiguo labore, industriâ, sumptuque comparare, comparat tamen summo. Etiam ille qui neglectis rebus melioribus ac nobilioribus, à quibus longè plus vel commodi vel honoris, vel gratitudinis perciperet, diligit tamen & præfert res per se viles, ignobiles, & à quibus vix aliquid aut etiam omnino nihil seu commodi seu saltem grati animi speret. Prodigus quoque ille est, qui res quibus ad nihil & nullo modo opus habet, & quæ illi nihil utilitatis adferent, imò neque si velint, possent, tamen impensissimo studio, sibi coemat & procuret. Est & ille prodigus censendus, qui eas res quarum alias copiam habet, & quantumcunque vellet, facilè habere posset, idque vel solâ sua voluntate, & non ullâ aliâ impensâ, malit tamen illas maximis suis impensis, laboribus, damnis, quin etiam doloribus, & ipsius vitæ ac famæ omniumque bonorum jacturis sibi conquirere. Præterea est ille prodigus, qui res, quas in sua potestate plenissimâ habet & se habere scit: attamen eas quærit, emit, in suam potestatem redigit, gravissimo suo sumptu, fructu verò suo prorsus nullo. Adhuc ille quoque prodigus est censendus, qui ita largitur aliis omnia sua, ut sibi nihil reservet, sed ex ditissimo fiat sponte egentissimus, alienaque miseratione victitare, alieno in solo atque loco vel dormiturus, caput reclinare vel moriturus alieno sepulchro tumulari debeat. Denique prodigus ille est, qui in benefaciendo mo-

endo modum non ſervat, tantumque donat alicui, quantum ille nec poſſit nec indiget ac neque accipere poſſe videtur. ut ſi quis captivum ſervum redimeret, & centum argenteis abunde redimere poſſet, nihilominus daret pro illo mille, aut mille millia aut etiam his amplius. Certè in tali caſu juſtè dici poſſet. ut quid perditio hæc?

Iſtæ igitur omnes prodigorum notæ in Domino noſtro JESU paſſo & crucifixo atque mortuo pro nobis, cùm abundè, magiſterio fidei nos docente, reperiantur: utique prodigus meritò agnoſci & appellari poteſt ac debet. Cōparetur enim DEus & Homo. Paſſio, mors, cruciatus & contemptus DEi cum ſtatu quolibet hominis, omnino luce clarius apparebit, ſumptum, quem Chriſtus pro nobis fecit collatum nobiſcum, pro quibus eum fecit, infinities plùs magiſq; excedere, quàm totum mare excedit guttam, quàm totus mundus excedit atomum. Filius ergo prodigus eſt Dominus IESUS, & nos minores omnibus ejus beneficiis, & in nos ab eo profuſis ſumptibus, nec ullo modo cum eis comparandi: tenemur ſolummodò, ſi quid rectè judicare poſſumus, tenemur inquā & nos prodigi eſſe pro Chriſto, & prodigi non magnarum utique rerum, ſed vanitatum ſed fœditatum, ſed rerum pereuntium & perdentium, prodigi cupiditatum, voluptatum, propriarum voluntatum, privatorum ſenſuum, vaniſſimæ gloriolæ, & fugatiſſimorum honorum, prodigi laboris, vitæ, commodorum, & commoditatum, ſanguinis denique & incolumitatis. Ultrà enim pro DEo eſſe prodigi non poſſumus. Et quantulum hoc ad illa Chriſti maria & Oceanos? & tamen bonus JESUS, ſi hoc ejus cauſâ facimus, putat utiliter ſe tantos illos ſumptus profudiſſe, ſi iſta nos illi viciſſim præſtemus. At enim, heu! tardi ſumus ad hoc: contendimus minuta noſtra revocari ad calculos, quaſi timentes, ne plus impendamꝰ pro Chriſto, quàm Chriſtus impendit pro nobis. O inſania mundi hominumque tenacitas, & avaritiæ iniquitas! Nos nos prodigi eſſe debueramus, & fundere oceanos bonorum, ſi fortè illos habuiſſemus animo pluſquam prodigaliſſimo ut vel unicam beneficientiæ ſuæ guttam DEus nobis oſtentare dignaretur. Nunc verò DEus profudit Oceanos, diluviaque beneficiorum tanto cum affectu, conatu, labore, ſumptu, ſudore, dolore, ſanguine, ipſius poſtremò vitæ profuſione. Nos autem gravamur digitum pro DEo movere: gravamur pro DEo tantillùm impendere, tantillùm nos abnegare, tantillùm nobis ſordidæ & fugacis volupta- A tis aut gloriolæ ſubtrahere, tantillùm injuriæ condonare, tantillum pro gloria ſanctiſſimi nominis ejus, pro æterna proximorum aut noſtra ſalute nobis incommodare, Prô pudor! & quibus infernis adeò ſordida ingratitudo expiabitur: quam deinceps nobis miſericordiam promittimus, qui tantæ jam effuſæ ingrati per ſummum ſcelus exiſtimus? JESU liberaliſſime aut potiùs prodigaliſſime: inſtilla nobis quæſo animum prodigum ut audeamus tandem prodigi eſſe tuî cauſâ rerum, non dico nobis neceſſariarum ſed ſaltem ſuperfluarum. Mi JESU ad tua beneficia, quæ jam ſatis prodigâ manu effudiſti pro nobis: hoc etiam unum adjice, ut noſtris cordibus pro- B fuſam in te prodigalitatem infundas. Non eſt hoc beneficium majus his quæ jam effudiſti: non eſt pretioſius ſanguine tuo, cruciatibus tuis, contemptibus tuis, paupertate tuâ, vitâ tuâ, anima tuâ, temetipſo. Et hoc ergo beneficium effunde ſuper nos. Sint jam ſuperbi deinceps prodigi honoris ſui propter te, ſint avari ſuarum opum prodigi propter te &c. Simus omnes prodigi omnium, & noſtri ipſorum erga te, propter te &c.

62. JESUS in Cruce pendens eſt *Magnes animorum.* Experientia docuit magnetis eam eſſe naturam ut ad ſe ferrum trahat, illudque conſumat, & aliàs vim ſuam deperdat aut hebetet, ſi fer- C rum, quo quaſi paſcatur, non habeat. Habet mundus iſte, in quo aut potius quo vivimus ejuſmodi magnetes ſuos, eoſque valde multos ac varios qui non ferrum ſed animos & corda menteſque hominum ad ſe trahunt & abſumunt. Magnes ejuſmodi eſt DEus, cui dixit quædam anima. *Trahe me poſt te, curremus in odorem unguentorum tuorum.* Eſt quoque magnes, mundi vanitas, carnis voluptas, opum abundantia, honorum ſplendor. Munerum celſitudo. Magnes etiam eſt proprius amor, Iudicium, voluntas, libertas. Magnes, omnis concupiſcentia, ſenſualitas, pravi habitus & cōſuetudines, Magnes, omnis creatura & amor ejus inordinatus. Denique magnes etiam infernus, & ipſe dæmon, & D omnibus his pejus ac potentius peccatum. In tanta magnetum multitudine & varietate mirum quomodo miſer animus non diſcerpitur in partes. Val-

de diffi-

de difficilis & periculosa deliberatio, cui magneti adhærendum, & tamen alicui necessariò adhærendum. Sed hac deliberandi, deligendique magnetis perplexitate liberavit nos si modò volumus, A Dominus noster JESUS Christus passus pro nobis, obtrudens planè semetipsum pro magnete, à quo securissimè simul & saluberrimè trahi & absumi possumus. O quantus, quàm efficax quàm inevitabilis magnes pendens & passus in Cruce IESUS? Credamus ipsi de semetipso dicenti, virtutem suam magneticā deprædicanti. *Ego* (inquit) *si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.* Et trahit revera, sed nonnisi volentem, & quomodo volentem, si trahit? aut quomodo trahit, si volentem? At non tantùm necessitas trahit, *trahit etiam, sua quemq; voluptas*, non necessitas sed voluptas, non violenta coactio, sed spontanea affectio. Ostendis puero nuces, & B trahitur, ostendis ovi ramum viridem & trahitur, quia verum est. Trahit suaquemque voluptas. quid dico voluptas? trahit etiam quemque amata veritas. Hæc autem est Christus, unde dicebat quidem Christo. *Magister scimus quia verax es, & viam DEi in veritate doces.* Trahit Dominus amore ad amorem diligite. *Sicut dilexi vos.* trahit obedientiâ ad obediendum. *Sicut* (ait) *mandatum dedit mihi Pater, sic facio.* Trahit paupertate ad pauperiem, & mundi contemptum. *Filius hominis non habet, ubi caput reclinet.* Trahit patientiâ ad patiendum. *Oportuit Christum pati & ita intrare in gloriam suam.* Trahit mansuetudine ad ignoscendum. *Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* C Trahit lacrymis ad commiserandum. *Videns JESUS civitatem flevit super illam* Trahit humilitate ad humiliationem. *Ego Dominus & Magister, lavi pedes vestros, & vos alter alterius debetis lavare pedes, exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Trahit doloribus ad condolendum: *Attendite & videte si est dolor sicut dolor meus.* &c. *Christo in carne passo & vos eadem cogitatione armemini.* Trahit moriendo ad commoriendum. *Christus passus est, ut nemo jam sibi vivat, sed ei qui pro omnibus mortuus est.* Trahit beneficio tanto, tamque insolito ad gratias agendum: *quis enim non reddit bona pro bonis?* Ecce qualis magnes est Dominus noster JESUS patiens pro nobis? Hic idem magnes trahit peccatores ad D pœnitentiam ad veniam, ad suam misericordiam. Trahit pœnitentes ad suimet victoriam, abnegationem, mortificationem. Trahit proficientes ad suarum virtutum imitationem. Trahit perfectos ad devotum & ferventem liberalemque pro Divina gloria & pro salute proximorum laborem. Trahit contēplativos, ad suorum mysteriorum, perfectionum, dolorum contemplationem. Trahit divites ad sui & mundi contemptum. Trahit delicatos ad vitæ austeritatem & carnis afflictationem. Trahit ambitiosos ad fugam honorum & humilitatis studium. Trahit iracundos ad mansuetudinem. Trahit discordes ad amorem inimicorum & condonationem injuriarum. Trahit invidos ad mutuam & sinceram charitatem. Trahit afflictos ad patientiam & animi pacem. Trahit inquietos, solicitos, cupidos, ad fidendum Providentiæ DEi & committendum se ejus voluntati. Trahit tepidos ad fervorem, ferventes ad perseverantiam, perseverantes ad sui nihilominus diffidentiam dicens eis. *Cum omnia feceritis quæ præcepta sunt vobis dicite. Servi inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus. Sic quisquis perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* O Homo, ô omnis homo adverte diligenter, in qua classe hominum prædictorum sis. Ecce verus iste magnes, trahit te ad se, vide ne recusaveris clamantem seu trahentem te. Alicui magnetum adhærendum tibi est, sed salutis tuæ æternæ interest à quonam traheris aut à quo attraheris, cuinam adhæseris. Hunc magnetem specta qui verus, non ementitus magnes est, qui omnia quòd in ipso est trahit ad se, & salutem vitamque suam tribuit attractis à se. Qui tibi traxit Patris sui misericordiam, gratiam, veniam, charitatem, cœlestem beatitudinem. Erisne tu homo immobilior omnibus ut iste magnes qui gloriatur se *ad se trahere omnia*, unum ac solum trahere & attrahere te ad se non possit inter omnia. Vide ne quondam trahi velis à magnete isto ad ipsum & non valeas trahi sed repelli, habet enim magnes hoc in natura, ut unâ sui parte trahat, alterâ verò repellat à se ferrum. Habet & hoc magnes noster, qui aliquando dicet his qui à dextris ejus erunt. *Venite benedicti &c.* Illis verò, qui à sinistris ejus erunt. *Discedite* (dicet) *à me maledicti.* Quod tunc electum velles latus magnetis hujus, nunc illud elige, nunc illi inhære. aliàs ignorans nunc, ignorabitur tunc, repellens nunc, repelletur etiam tunc. O mi JESU, ô magnes vere. ô magnes perfecte, & in omni virtute consummate, trahe me

ad te, & abstrahe me ab omni spurio magnete, cui nunc sponte renuntio, & me ad te solum converto. Tu ergo me volentem trahe, attrahe, assume, tuum cibum me fac, ut meus quoque unicus cibus sit: A *Facere voluntatem tuam, facere quæ tibi placita sunt semper.*

PARAGRAPHUS CXLII.

JESUS aversò ab Hierosolymis vultu pendet.

Sap: 2. 15. *Gravis est nobis etiam ad videndum.*

Psal: 65. 7. *Oculi ejus super gentes respiciunt.*

Hier: 18. 17. *Dorsum & non faciem ostendam eis, in die perditionis eorum.*

Psal: 9. 11. *Oblitus est DEus, avertit faciem suam ne videat in finem.*

Exod: 10. 28. *Dixit Pharaò ad Moysen. Recede à me & cave ne ultra videas faciem meam: quocunq; die apparueris mihi, morieris. Respondit Moyses. Ita fiet & locutus es, non videbo ultra faciem tuam.*

STROMATA

1. COmmunis est Patrum sensus atq; adeò traditio, Christum Dominum affixum cruci, in eâq; constitutum aversâ facie, dorso, obverso fuisse ad Hierosolymam curârunt id Iudæi fieri, vel ut exosissimi hominis, atque contêptissimi, hoc etiam dolore oculos cruciarent, ne civitatem intueretur. vel, ut eum indignum civitatis sanctæ intuitu ostenderent. vel ne intuitu ejus urbs sua veluti profanaretur; vel ne forsan urbê cernens, ei malediceret: vel ut eum hac etiam ratione testârentur totaliter de memoriâ, corde, animoq; suo, & de medio gentis suæ deletum, sublatumque, vel ut ejusdem faciem ipsi nequaquam ultrà intueri cogerentur, si quando verso vultu versùs Calvariam prospicerent. vel ut scelus suum, ab oculis suis amoverent, neque eo pungerentur. vel ut facinus suum omnibus publicarent. vel ut JESUM gentibus donarent, atque propinarent ejus oculos, gratiam, salutem, misericordiam, &c.

2. In qua re servierunt Iudæi odio suo, in hâc ipsâ re servierunt mysterio divino, & supplicio proprio. voluit enim Dominus aversâ ab Hierosolymis facie mori, ut significaret gratiam Iudæis quidem primùm oblatam, sed ab eis malitiosè repulsam averti, amoveri, transferrique ab eis, & ad Gentes converti, deferrique quod & postmodum ex præcepto Domini factum est ab Apostolis. vnde Paulus dicebat Iudæis. *Notum sit vobis quoniam gentibus missum est hoc salutare* Act: 28. 28. *DEI, & ipsi audient.* & alibi *vobis oportebat* Act: 13. 46. *primùm loqui verbum DEI, sed quoniam repellitis illud: & indignos vos judicatis vitæ æternæ. ecce convertimur ad gentes: sic enim* Matt: 21. 33. *præcepit nobis Dominus.* Hoc judicium decretumque ipsi quondã Iudæi de seipsis tulerant, quando narratâ sibi à Domino parabolâ de agricolis malis, qui vineam sibi à Domino habentes locatam: têpore fructuum & servos, & ipsum etiam *Filium Domini sui* occiderunt dicentes: *Hic est hæres venite occidamus eum & habebimus* B *hæreditatem ejus, & apprehensum eum ejecerunt extra vineam, & occiderunt.* Interroganti Domino JESU quid faciet Dominus vineæ agricolis illis? ipsi Iudæi responderunt Christo dicentes. Malos malè perdet: & vineam suam locabit aliis agricolis, qui reddent ei fructum temporibus suis. Et Christus Dominus approbans illorum responsum, subdidit eis inter alia. Ideò dico vobis, quia auferetur à vobis regnum DEI, & dabitur genti facienti fructus ejus.

3. Omnis quidem peccator crucifigit Christum peccando, & semper avertit faciem suam ab eodem: non tamen sêper Christus avertit faciem suam à quolibet peccatore, suoq; crucifixore: sed à quibusdam avertit, à quibusdam non: C sic avertit à Saule, non avertit à Davide. Sic Iudam proditorem non respexit, Petrum negantem respexit. Latronem unum respexit, alium non respexit. Ab iis faciem avertit DEus, quos in peccatis derelinquit ad illos autem faciem convertit, quos ad pœnitentiam & veniam adducit Atque hoc est quod maximè peccantes timere debent, ne fortè DEus avertat faciem suam ab eis, & locum pœnitentiæ non relinquat. vnde quidam pœnitentiam dicebat. *Quis scit* Ionæ. 3. 9. *si convertatur & ignoscat DEus:* & alius. Psal: 24. 16. *Respice in me (ait) & miserere mei.* Et iterum. *Ne projicias me à facie tua.* Ni- Psal: 50. 13. hil enim potest evenire homini calamitosius quàm projectum esse à facie DEI D & habere aversos oculos, Domini à se.

4. Avertunt Iudæi vultum Domini à se, convertunt autem ad gentes: & Dominus avertit se ab Iudæis & ad gentes vertit:

vertit: quia pro uno populo Iudæorum, innumeræ gentes in Christum crediderunt. Magno scilicet fœnore compensata est DEo unius ruina & jactura ingrati populi: quia eo in duritiâ suâ permanente surrexit plurima gentium messis. Ex quo discant peccatores, quòd non DEo faciant damnum, cùm se ipsius voluntati legibusq; subducunt: sed sciant, quòd ipsis pereuntibus, *in eorum locum DEus de lapidibus excitet filios Abrahæ*, longè meliores, ut comminabatur olim Ioannes Baptista ipsis Iudæis. Lucæ 3. 8.

5. Nunc merito dixerit Dominus Iudæis, quod olim dixit per Prophetam. *Videte Verbum Domini. Nunquid solitudo factus sum Israëli, aut terra serotina? Quare ergo dixit populus meus: Recessimus non veniemus ultrà ad te? Nunquid obliviscitur Virgo ornamenti sui: aut sponsa fasciæ suæ? Populus verò meus oblitus est mei, diebus innumeris.* Est quidem peccatum omne grave DEo, & ad medullas usque pervadit, sed nullum sicut istud quod dicit DEo. *Recessimus non veniemus ultrà ad te.* & illud *Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus.* Hoc enim demum est profundè peccare, hoc est de industriâ à DEo recedere. Ier: 2. 31. Iob. 21. 14. Osech. 9. 9.

6. Averso ab urbe vultu pependit Christus in Cruce: an infelix populus timuit ne fortè (ut paulò antè) *Videns JESUS civitatem fleret super eam?* an ipse Dominus avertere oculos voluit, ne aspectu ingratæ urbis, & indurati populi excitaretur, ad festinatam iram & vindictam? an ostendebat se paratum, & condonare, & oblivisci, & non videre scelera in urbe (contra se præsertim) patrata.

7. Averso ab urbe suâ vultu voluerunt Iudæi Christum pendere in Cruce: Crucem nudam urbi obvertentes, crucem autem Christi corpore tectam & occupatam à se amolientes: & ita prorsus evenit. Habuerunt & habent usque hodie Iudæi nudam crucem sine Christo, sine salute, sine æstimatione, cùm interim Ecclesia ex gentibus obverso ad se Christo, seu cruce cum Christo utilissimè saluberrimèq; fruatur. Hoc etiam evenit semper peccatoribus: dum enim fugiunt crucem & repellunt cum Christo, cum merito, cum salute, cùm profectu, obvertunt sibi & accersunt crucem omnino nudam, & crudam sine solatio spirituali, sine mercede æternâ, sine Christi consortio, cùm perditione certâ; interim autem justi crucem habent quidem, sed cum Christo, & pro Christo, pro DEo, pro justitiâ, pro virtute, pro conscientiâ, pro æternâ vitâ: qualis crux, vix est crux: sed potius vitæ præsentis beatitudo: dicente ipso Domino. *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam.* Cujus rei testes sunt ipsi impii cùm fatentur, *se insensatos fuisse, æstimâsse vitam Sanctorum esse insaniam, & finem illius sine honore.* Cùm aliter longè se res haberet, porrò se errâsse in suâ vitâ, lassatos esse in viâ iniquitatis, ambulâsse vias difficiles, id est crucibus refertas, consolatione, & consortio, & prœmio Christi planè vacuas. Matt: 5. 10. Sap: 5. 4.

8. *Diviso Loth ab Abraham: ille habitavit in Sodomis: homines autem Sodomitæ pessimi erant & peccatores coram Domino nimis: Dixit Dominus ad Abraham: Lava oculos tuos & vide, à loco in quo nunc es, ad aquilonem & meridiem, ad orientem & occidentem. omnem terram quam conspicis, tibi dabo & semini tuo usq; in sempiternum &c.* Id in Christo Domino impletum esse plus quàm evidens est: populus enim Iudæorum à Christo separatus Hierosolymam alteram Sodomam (ut est in Prophetis) sibi obtinuit. JESUS autem verus Abraham omnem terram quam de cruce spectavit: id est passione suâ promeruit, obtinuit, & obtinet, obtinebitque usq; ad fines terræ, & ad finem mundi Ecclesiam ex gentibus conflatam. Gen: 13. 14.

PARAGRAPHUS CXLIII.

JESUS inter latrones pendet medius. Ioan: 19. 18.

Et cum sceleratis reputatus est. Isaiæ 53. 12.
In medio duorum animalium cognosceris. Abac: 3. 2.

STROMATA

1. Ducti fuerant cum Christo duo alii nequam ad crucifigendum: jam crucifixo Domino crucifiguntur & ipsi, statuunturque juxta Dominum hinc & hinc: ipso medio existente, quod ad singularem Domini injuriam ignominiamque pertinuisse, vel id satis indicat, quòd adeo exactè res hæc sit tradita ab omnibus Evangelistis: declaratumq; sit ab iis, esse per hanc rem impletam scripturam quæ dicit: *Et cum iniquis reputatus est.* Isa: 53. 12.

tus est. Neque tamen hoc factum est tantùm ideò, ut Christus cum sceleratis reputaretur, sed etiam ut ipse sceleratus reputaretur; imò ut sceleratorum caput affirmaretur: ideò enim affixerunt A latrones hinc & hinc medium autem JESUM, ut ostenderent summum latronem esse JESUM.

2. JESUS pendens medius inter latrones: Est veluti virtus inter duo vitia extrema sua. Omnis enim ferè virtus in mediocritate & medio sita est, duorum vitiorum sibi oppositorum: excessus enim vel defectus à medio vitium est. Medium autem ab utroque declinans rectum est ac virtus. JESUS itaq; Magister, Dominus, fons virtutum, quid est mirum quod sit in medio. Plerique putant solam & omnem virtutem esse in arduo, esse difficilem: & ideò in extremorum aliquod declinant: arbitrantes ibi difficultatem non fore: sed B errant & decipiuntur. Nam sicut non solus Christus fuit in cruce, qui fuit in medio. sed etiam alii duo nequam, qui latera ejus cingebant crucifixi erant. Ita non sola virtus, quæ in medio consistit ardua est ac difficultates habet & mortificatione servatur, sed etiam vitia virtuti opposita, habent suas cruces, habent suas difficultates & pœnas, & tam in hoc vitio, quàm in altero oportet te multa tormenta, multasq; cruces: adeò ut non tantùm in Regnum cœlorum, sed eiam in supplicia inferorum oporteat quemlibet per multas tribulationes intrare. ùt videmus in his duobus latronibus, qui licet ambo crucifixi essent, tamen & bonus per crucem ac de cru- C ce ascendit in Paradysum, & malus perinde de cruce ac per crucem descendit in infernum. Non ergo improbi justis insultent, quasi soli in hac vitâ miseri sint: nam & improbi sine cruce & miseriâ, & quidem graviore multò non sunt. Neq; etiam justi de improbis scandalizentur, nec in malignantibus æmulentur, quasi via illorum prosperetur, nam & improbis præterquam quod plures aliæ cruces semper sint, ipsa etiam

Prov. 1. 32. illa quæ videtur prosperitas illorum, est perditio eorum. *Prosperitas enim stultorum*

Iob. 21. 30. *perdet eos.* & *Impii servantur in diem malum.*

3. CHRISTUS in medio latronum est. quia inter hominem & Angelum, utrumque apostatam & rebellem est constitutus; ac sicut ibi latro unus blasphemando periit, alter credendo salutem invenit: sic Angelus in suâ apostasiâ damnatus mansit, homo autem per gratiam Mediatoris, & mortem Redemptoris vitam æternam accepit.

4. JESUS semper in medio. Si personam ejus spectes Divinam est inter Patris & Spiritus Sancti personam, media. Si attendas naturam: ea media est inter Angelos & homines. nam neq; purus homo propter Personam, neque purus Spiritus propter humanitatem. Inferior Angelis quoad humanitatem susceptam. Superior hominibus, quoad personam Incarnatam. Si attendas officium. Mediator DEi & hominum est. Medius inter discipulos. Medius inter Moysen & Eliam. Medius inter duos populos Iudæorum & gentium. Medius inter oves. & hædos, inter salvandos & damnandos. Medius inter naturam & legem, interserens utriq; gratiam. Medius inter duo animalia nascens. Medius inter duos latrones moriens.

5. JESUS in medio latronum. Verè in medio eorum tunc fuit: quia ubique iis cinctus & undique fuit. *Amici* Lucæ 23. *& noti ejus à longè stabant.* Pater Æternus 49. dereliquerat. Neque Angeli tunc ministrabant, ubique inter medios latrones erat JESUS, inter carnifices, milites, latrones, Pharisæos, Sacerdotes, Principes, Iudæos, gentiles; omnes isti quantùm ad odium Christi latrones erant, & Christus in medio eorum erat.

6. JESUS in medio latronum: verè inter eos medius erat: quia non tantùm situ locali inter eos medium tenebat? sed etiam quia unus illorum blasphemus, alter confitens erat; unus peccabat, alter pœnitebat: unus infestabat, alter defendebat, unus oderat, alter amabat; unus à Domino pœnam, alter prœmium, unus mortem, alter vitam æternam recipiebat. uni in resurrectionem; alteri in ruinam erat JESUS.

7. JESUS in medio latronum. Hæc est consolatio & eruditio simul Iustorũ: consolatio, ut cùm propter justitiam patiuntur calumnias, persecutiones, odia, infamias, condemnationes, cum pessimis quibusque comparationes, & infra pessimos quibusque dejectiones, non cadant animò, neq; justitiam, quam tenere ceperunt, deserant: sed se IESU inter latrones damnato atque pendente, & cum sceleratis, reputato, etiam à principibus hujus sæculi, consolentur. vix est gravior D & onerosior piis tentatio: quàm crucifigi, & cum sceleratis reputari pro benefactis: præsertim quando & bonis eorum operibus, studiisque pessimorum factorum

factorum, studiorumq; vestis & color inducitur, & hoc nomine affliguntur & odiosi fiunt, quo maximè honorari debebant, & accidit hoc etiam ab his qui præsides & judices, & in potestate sunt. In A tali passu justum aliquem deprehendi, & justitiam suam non deserere, & animo non cadere, & in DEo spem pacemque inconcussam servare: hoc ego judicio JESUM inter latrones esse, hoc majus quiddam virtute judicio. Etenim pati crucem propter peccatum aliquod commissum: debitum est & justum; & qui illam infert, justitiæ opus facit: qui illam iniquo animo fert, bis iniquus est: qui illam æquo animo fert, ex reo justus efficitur: tamen pati crucem hoc modo: est non ferre crucem nudam: neque crucem JESU; habet enim admistam causam æquam crucis; pœnam scilicet peccato debitam. At verò pati crucem propter virtutem, pietatem, ju- B stitiam, bonamq; operationem, sub nomine virtutis, aut pietatis, aut justitiæ, ab his qui oderunt bonum, & pietatem, & rectitudinem: est quidem ita pati melius longè quàm priore modo; nondum tamen hæc crux est nuda, vestivit enim se crux ista molli satis veste & pulvillo rectitudinis, virtutis, bonæ operationis, notæ omnibus, etiam his ipsis, qui ejus authores sunt, esto hostes boni sint. Quæ consolatio in hujusmodi cruce, satis mollificat crucis asperitatem, & nondum est hoc esse JESUM cùm sceleratis reputatum propriè: At pati crucem propter justitiam, virtutem, veritatem, pietatem, rectitudinem, bonam operationem: sed ita ut justitia reputetur iniqui- C tas, virtus traducatur esse malitia, veritas evincatur esse falsitas: pietas impietatis veste induatur, bonitas & rectitudo detorqueatur in pravum: bona operatio appareat improba & transgressoria legis, & æquitatis. & hoc fiat non ab improbis, & notoriè malis, bonique inimicis, sed fiat à perinde rectis & probis probatisque, fiat apud majores, & à majoribus, fiat apud virtutis professores, cultores, amicos, & fiat ab iisdem, fiat apud censores, judices, cognitoresq; recti, æqui, boni, & fiat ab iisdem: & hoc substrato fundamento crucifigi, crucemque pati ab iisdem: hoc demum est JESUM inter latrones esse, & cum iniquis ac sceleratis reputatum esse: hoc est nudam & horridam & genuinè crudam D crucem ferre: hoc est, ut dixi, aliquid virtute majus: hoc est stipendiis suis militare DEO: hoc est ad eum reduci statum, ut necesse habeas exclamare. *Deus meus, DEus meus ut quid dereliquisti me?* Matt: 27. hoc est nucleum ipsum patientiæ comedere, patientiæq; saginari medullâ.

A 8. Docuerat olim JESUS leges accubitûs convivalis, *Cùm* (inquit) *invitatus fueris ad nuptias vade & recumbe in novissimo loco? &c.* Lucæ 14. 10. Invitatus JESUS ad mensam & nuptias crucis, venit & recubuit, non in novissimo loco, sed in principe loco: medium siquidem id est principem inter latrones crucifixos locum accepit: tanquam scilicet omnium humilium & abjectorum Dux & caput: Princeps & Rex. Aliarum namq; mensarum lex ista est, ut accedentibus ad eam modestia sit necessaria, & ultimi loci aucupatio, quo possit haberi ascensus ad superiora. Sed mensæ conviviiq; crucis alius est ritus: primi accubitus hic sunt ambiendi & occupandi: quo- B niam periculum non est, ut dicatur taliter ambitioso. *Da huic locum, incipiatq; novissimum locum tenere cum rubore.* Ibid: ℣. 9. Omnes siquidem ultimum locum crucis ad epulas volunt: ad primum rari festinant: proinde ad primum hic festinare perinde laudis est: atque in aliis mensis ad ultimum tendere est modestiæ. Durissimus quidem est in epulis & nuptiis crucis principatus, verumtamen tutissimus: Thomas à Kempis: lib. 1. c. 25. quoniam *tantum quisq; proficiet, quantum sibi ipsi vim intulerit*: quantùm scilicet in crucis accubitu & deliciis ambiendis primus erit.

9. Dignum consideratione est: quòd cum Domino IESU crucifixo nemo justorum crucem ascenderit: soli la- C trones & scelerati, eum in cruce associant. An nullus erat in mundo qui non latro fuerit, ita ut justus ad consortium crucis nullus, qui vocari posset, inveniri potuerit? An etiam hic locus est illi obtrectationi Iudaicæ. *Ecce hic peccatores recipit: & non tantùm manducat sed etiam in cruce pendet cum illis?* Luc: 15. 2. Certè JESUS *venerat non justos* (qui enim erant?) *sed peccatores vocare ad pœnitentiam*: Lucæ 5. 32. id est ad crucem. quid enim pœnitentia sine cruce? imò quid pœnitentia nisi crux? Quidni ergo in cruce cum Christo latrones essent: quandoquidem maximè in cruce JESUS in peccatores benignus esset, & de cruce & ad crucem peccatores vocaret? Discant peccatores IESUM amare in cruce, IESUM co- D mitari ad crucem; cum JESU pendere in cruce, à JESU pendente in cruce salutem & veniam sperare, sed ita ut & ipsi affixi sint cruci. Affixi inquam:

nam verè pœnitentem manere oportet in pœnitentiâ. quod nihil est nisi affigi cruci. Pœnitere enim hodie, & cras à pœnitentiâ ad pœnitenda patranda redire: hoc non est pœnitere, sed Christum illudere. imò & crucifigere, vel (ut ait Ambrosius) *in Christo luxuriari.* Ille *fructus dignos facit pœnitentiæ*, qui se ita addicit operibus, ita affigit cruci pœnitentiæ, ut nunquam descendat de cruce pœnitentiæ, nunquam iterandam, sed semper continuandam putet pœnitentiam. Quâ in re felix est Religiosorum conditio: quorum status, cùm sit status pœnitentiæ: quem propter vota emissa deserere nec volunt, nec possunt: ideò ipsi ex vi status sui verè affixi sunt cruci cum Christo: & totâ vitâ suâ inhærent operibus pœnitentiæ. Si tamen inter eos non reperiantur etiam latrones blasphemi & illusores: qui de cruce non migrent in Paradysum; sed descendant in infernum.

ib. 2. de Pœni: c. 10.
Luc: 3. 8

10. JESUS cum sceleratis reputatus, & cum latronibus in cruce pendet. Vltimum est hoc tempus, quo Christus cum peccatoribus conversatur: post resurrectionem cum nullo peccatorum versabitur: nulli peccatorum apparebit gloriosus. Festinate peccatores, festinate, neq; pœnitentiam in longum differte: *Sed ambulate dum lucem habetis*: & ne vos tenebræ comprehendant. Dum hic vivitis, etiam JESUS vobiscum degere paratus est: imò propter vos in cruce quodammodo pendet: quoniam vobis ad participationem mortis & Passionis ejus aditus patet. Sed si tardatis converti ad Dominum, si Dominus resurrexerit à mortuis, & vos in morte peccatorum vestrorum reliquerit: *quæretis eum & non invenietis, & in peccatis vestris moriemini*: quia quò ille abiit vos non potestis venire: nam post mortem vestram apud gloriosum & judicem JESUM, non est amplius locus pœnitentiæ neq; indulgentiæ.

Ioan. 12. 35.
Ioan: 8. 21.

11. JESUS inter latrones. Quis JESUM inter latrones intuens pendentem credat innocentem, credat Sanctum, credat honore dignum, credat Salvatorem, credat JESUM? O quàm cæca, & ad errandum sunt prona hominum sive judicia, sive studia. Quem super Angelos exaltare debuerant, hunc latronibus postposuerunt. Cujus vitam & salutem, & honorem, suâ vitâ, salute, honore redimere debuerant; hunc in cruce cum latronibus occiderunt. Consolamini vos propter nomen JESU contempti, blasphemati, afflicti, odio habiti, inter improbos, inter impios, inter nequissimos computati: habetis JESUM similem vestrî in medio vestrî.

A *At vos nolite in judiciis vestris considere: neq; apud vosmetipsos sapientes esse, qui abundatis in sensu vestro, & falsum judicium judicatis*: quantos enim reperietis Sanctos, & innocentes, apud DEum ex his, qui à vobis in cruce condemnationis, censuræ, opinionis, detractionis, calumniæ, convitii, inter sceleratos quosque suffixi pependerunt, & ad omnium ludibrium expositi fuerunt? Ita fecerunt, ita voluntariè & malitiosè erranti animo suo indulserunt Iudæi, in Christo JESU: Sed quando hoc erit, aut quis hoc mortalibus persuadebit? *ut discant non secundùm faciem judicare: discant verum judicium judicare, discant non judicare quenquam*: discant à censuris, ab odiis, à contemptibus, servorum DEi abstinere? *Nolite judicare & non judicabimini*: nolite condemnare & non condemnabimini: in quò enim judicio judicaveritis, judicabimini, quâ mensurâ mensi fueritis, remetietur vobis. At hæc quamvis ex ore ipsius veritatis homines audiunt, tamen non credunt, nec metuunt. Quæ tamen si vera sunt (uti omnino non possunt non esse nisi verissima) ostendunt nullis hominibus certiorem esse paratam damnationem & perditionem, quàm censoribus & obtrectatoribus aliorum, quorumlibet quidem, at præcipuè DEI servorum. Quoniam si vis horum verborum Domini introspiciatur: impossibile est censoribus & judicibus aliorum salvos esse, adeò ut etiamsi cætera sint innocentissimi, & omnino vitâ saluteque æternâ dignissimi, necessariò tamẽ sint condemnandi, etiam quodammodo (si id foret possibile apud DEum, & in illo futuro sæculo) per iniquitatem & depravatum judicium. quia enim dicit Dominus. In quo judicio judicaveritis aut damnaveritis, in eodem judicabimini, & damnabimini; consequens est, ut si isti iniquo judicio hic judicârunt, & damnârunt apud se, vel coràm aliis, alios, etiam & ipsi in futuro sæculo judicentur, damnenturque iniquo judicio & calculo. Et quamvis isthic iniquitas esse non potest, tamen si aliter isti critici & censores, judicari & damnari non possent, iniquitate tamen mediante judicandi & damnandi essent: ut quâ mensurâ illi mensi sunt alios, etiam ipsi eâdem mensurâ mensurentur, & quâ mensurâ mensi sunt, aliis hic damnationem, in-

Rom: 11. 25.
Ioan: 7. 24.
Ezech: 7. 9.
Matt: 7. 1. & Seq.

nem, infamiam, nomen malum &c. eâdem mensurâ remensam sibi accipiant, sibi damnationem & pœnam æternam. Nemo ergo audeat alium in cruce infamiæ inter latrones deputare ac figere. A Sed timeat ne fortè quem condemnat, quem infamat, quem traducit, non latro sit sed JESUS, non nequam sit sed justus, ne fortè quâ iniquitate ipse ad damnandum alterum prosilit, eâdem suâ ipse damnetur: neque alia in eo requiratur causa condemnationis, præter solam iniquitatem, iniquæ ac præsumptæ in alium damnationis.

12. JESUS inter latrones medius. Omnia quidem tam Iudæi, quàm dæmones Iudæorum instigatores, contra Christum, in hoc machinati sunt, ut non tantùm Christum, de medio tollerent quoad vitã, sed etiam quoad bonã famã & memoriam, peculiari tamen invento, mediæ inter latrones crucifixionis hoc B agebant, ut JESUS in oblivione, in odio, in execratione, in opprobrio sepultus semel, ab hominum animis excideret periretq; semper. Sed quid est malitia creaturarum, ad Sapientiã DEi? per quod obscurari volebant Christum, per hoc illustrior evasit,& prædas ex inimicis ipsis egit Dominus JESUS: prædas (inquam) tum salvationis hominum, tum glorificationis sui, quid enim gloriosiùs Christo, quid contumeliosius diabolo, quid dolorosius Iudæo esse potuit, quàm in cruce inter latrones, ab uno latronum cum eo crucifixorum, agnosci JESUM pro DEo, pro Messia, pro Rege, pro Salvatore, pro innocente, & ab uno latrone, condemnari totum cætum Principum & Pharisæorum C Iudaicorum. *Ita Dominus JESUS metit, ubi non seminat, ita ex malis bona eruit*: ut intelligant servi DEi, nulla sua adversa deflere aut formidare, sed vel ab hoc exemplo discere: facillimum ac familiarissimum esse DEo, ex servorum suorum injuriis & damnis, saluberrimos suavissimosq; fructus, & manipulos gloriæ, suæ, profectûs ipsorum, salutis aliorũ demetere.

Matt:25. 24.

13. JESUS inter bonum & malum latronem. Sic jam prælusit Dominus in cruce pendens, operi suo quod facturus est in sublimi solio Iudex residens. Pro hac ad crucem damnatione & affixione IESUS, judiciariam potestatem, super mundum universum accepit: ut D ergo possessionem ejus potestatis acciperet, ejusque usum & exercitium re ipsâ faceret, ideò inter latrones pependit duos: quorum unus salutem, alter damnationem, unus Paradysum alter infernum reciperet: jamque per hoc nunc ostenderet, quod in ultimi judicij die universum humanum genus ad judicandum congregatum, bifariàm dividendũ esset: oves quidem à dextris, hædi autem à sinistris Christi collocandi: quorum illis vitam æternam, his autem supplicium æternum, justo, & æternùm non mutando, decreto collaturus Christus esset.

14. JESUS inter latrones pependit: quia hoc requirebat manifestior gloria, & virtus tam Christi, quàm crucis ejus. Etenim cùm non solus Christus pependisset in cruce, sed cum duobus aliis: & tamen nullius aliùs vel crux, vel mors clarificata est per orbem, honoremve accepit, præter solius Christi, & solum Christum, tantò evidentior facta est Domini nostri patientia, & innocentia, quantò per adjunctas aliorum crucifixiones, & crucis steriles, & inglorias remanentes, facta est comprobatior. Nam sicut in nativitate ejusdem Christi, *stellâ Magos* ad ejus adorationẽ eum muneribus adducente, cæteris tunc etiam natis neglectis, clariora eluxerunt Christi cunabula, aut sicut *virga Aaronis* cum virgis aliorum Principum in tabernaculo seposita, eò illustriore miraculo floruit, quod non sola una, sed cum pluribus sterilibus manentibus deposita fuit; ita crux JESU per hoc facta est gloriosior, quòd licèt non sola fuerit, & tamen sola, virtute ejus quem portavit, mundum domuit, sibiq; subjecit, & quæ Christo data fuerat in probrum summũ: facta est à Christo & per Christum in honorem summum.

Matt:2. 9.

Num:17.

PARAGRAPHVS CXLIV.

JESVS Nazarænus Rex Iudæorum.

Scribe, & super buxum, & in libro diligenter exara illud: & erit in die novissimo in testimonium, usq; in æternum. Isaiæ 30.

Ne disperdas: *David in tituli inscriptionem,* in ipsis titulis Psalmorum citatorum. Psal: 56.57. 58.

STROMATA

1. CRucifixo Domino: affixus est titulus hujusmodi. *JESUS Nazarænus Rex Iudæorum*: scriptus à Pilato, hoc fine ut constaret omnibus ejus necem spectantibus, vel causam scire necis volentibus, quânam de causâ, & quodnam ob facinus hac morte esset punitus. Ergo hoc titulo notata est ambitio Domini nostri: quasi scilicet Regnum Iudæorum, homo alioqui privatus & abjectus ambjisset, seditionisq; ac rebellionis caput contra Tyberium & Romanos esse voluisset: propterea crucis patibulum & mortem promeruisset. Voluit etiam hoc titulo Pilatus justificare iniquum decretum suum in IESUM: & illud quòd aliàs de ejus innocentia professus fuerat abolere: atq; quod tandem ambitionis reus compertus esset, ideoque ad crucem meritò damnatus foret demonstrare. Non placuit tamen per omnia titulus iste Iudæorum Principibus, tanquam timentibus ne quis crederet verum & legitimum Regem Iudæorum, in contumeliam Iudæorum, à Pilato cruce damnatum fuisse, ideò suaserunt Pilato dicentes. [Ioan: 19. 21.] *Noli scribere Rex Iudæorum. Sed quia ipse dixit Rex sum Iudæorum*: at Pilato mutationem minimè persuaserunt sed respondit eis. *Quod scripsi scripsi.* Sive sit verè Rex, sive ambitione esse voluerit Rex Iudæorum: non interest: stat non mutare quod scripsi.

2. Quæcunq; fuerit intentio Pilati in hac scriptione: certum est titulû hunc Domino nostro non tam exprobratorium, quàm revera assertorium Regni fuisse & esse. Hoc enim titulo promulgatus est Dominus IESUS toti mundo Rex verus non tantùm Iudæorum: quantùm ad illum ingratum populum; sed Rex omnium omninò hominum, qui illum tanquam Regem suum agnoscere, in eum credere, eum confiteri tenentur: obliganturq;, si non propter aliud, propter solam mortem crucis: quoniam *regnavit à ligno DEUS* & quoniam [Ioan: 12. 32.] *exaltatus à terra omnia trahere ad se*, omnia subjicere sibi debebat. Hoc titulo proclamatus est Dominus IESUS, Messias verus & DEus verus, in lege Iudæis promissus & missus: qui secundùm legem ipsorum, & secundùm figuras atq; prophetias, mori debuit in cruce, & de facto in eâ jam affixus pependerit: prædictaq; de se impleverit. Hoc titulo, divulgata est victoria Christi, & denunciatus triumphus ejus de omnibus inimicis suis, & Patris, & humani generis, & positi sunt omnes scabellum pedum ejus: & cruci tanquam arcui triumphali, Nomen, Patria, Dignitas, victi, seu subditi, victoris, inscripti sunt triumphumque firmant & celebrant. Hoc titulo coronatus est Dominus IESUS in Regem: & ideò super caput ejus affixus titulus iste fuit, tanquam si esset diadema capitis impositum illi. *in die desponsationis & Regni ejus.* [Cant: 3. 11.] Hic titulus ornavit caput Domini nostri tanquam laminâ aureâ quæ summi pontificis ornabat caput, & habebat *scriptum nomen ineffabile*: [Exodi 28. 36.] quòd nomen in veteri lege parùm cognitum, nunc autem est cantatissimum: *Nomen scilicet JESUS, in quo nomine omne genu flectitur & curvatur.* [Phil: 2. 10.] Neque dubitem cohorruisse tunc omnes infernas potestates, ad conspectum ejus Nominis Sacrosancti atque tremendi super caput Domini appositi: ideoq; velut desperata causa simulâsse Iudæos, ad persuadendam Pilato immutationem tituli. Hoc titulo coronatus est noster IESUS, verus filius David, & verus David: non secùs ut olim David Rex qui *tulit coronam de capite Melchon*, & invenit in eâ auri pondo talentum, & pretiosissimas gemmas: fecitq; sibi inde diadema. [1. Paral: 20. 2.] Talentum auri in titulo Christi, est nomen sanctissimum IESU, reliqua sunt tanquam gemmæ pretiosissimæ, ornantes caput Domini, & enarrantes magnalia ejus quæ fecit. Hoc titulo enucleata est plenè universa causa mortis Domini nostri, imò & totius vitæ oeconomiæq; ejus in mundo. IESUS enim mortuus est: quia fuit & esse debuit totius mundi IESUS, seu salus & Salvator: Salvator autem à peccatis: propter quã salvationem oportebat eum mori & sanguinem fundere, ut implerentur veteres figuræ, in quibus nullius unquam *peccati fiebat remissio, nisi effuso aliquo sanguine*: [Hebr: 9. 22.] ut ergo IESUS salvum faceret populum suum à peccatis eorum oportebat ut sanguinem suum funderet. Deinde verò Nazarænus IESUS debebat: quia sanguine ejus debebat Ecclesia rigari & fœcundari, floridaq; & fructifera reddi: *ferretq; fructum tricesimum in pœnitentibus*, [Matt: 13. 8.] sexagesimum in proficientibus, centesimum in perfectis: ferre fructum & florem virtutum omnium, in omni statu, ætate, sexu hominum: ferre fructum in confessoribus, in virginibus, Martyribus &c. Propterea Rex IESUS debebat mori: ut regnare posset à ligno: & fieret principatus ejus super humerum ejus: redimeretque nos auro vel potiùs plus quàm auro sanguinis sui: sicut dixit Apostolus.

postolus. *Empti enim estis pretio magno.* Et *non corruptibilibus auro & argento, sed pretioso sanguine*, quasi agni immaculati Christi. ut præterea regeret omnes populos in virgâ ferreâ, virgâ scilicet crucis, quæ erat virga directionis, virga regni ejus. Denique Rex Iudæorum IESUS mori debebat. Hoc enim in lege & Prophetis prænunciatum fuerat, Messiam ex Iudæis esse debere: unde & ipse Dominus dixerat Samaritanæ: *Nos scimus quia salus ex Iudæis est.* & hoc Regnum præcipuè per mortem acquirere debebat, IESUS, facereque sibi acceptabilem populum, populum utique confitentem, & non erubescentem de cruce Domini sui Regisq; sui IESU Christi. Augustini verba sunt Tract: in Ioan: 117. *Nonne occulta vox quædam Pilato intus. quodam si dici potest clamoso silentio personabat, ne corrumpas tituli inscriptionem.* Hinc patet non absque divino consilio, ac planè veluti prophetico afflatum spiritu (uti & Caiphas) à Pilato hunc titulum Domino fuisse scriptum, superque caput ejus in cruce positum, frustraque mutationem ejus à Iudæis tentatam.

1.Cor:6. 20. 1.Petr:1. 18.& 19. Psal.2.9. Ps:44.7. Ioan:4. 22.

3. Scribit Pilatus Gentilis titulum IESU in cruce pendenti: vocatque eum Regem Iudæorum & Nazaræum. contrario utique spiritu per omnia Iudaicis studiis, illi enim nec Christum, nec IESUM appellare Illum, nedum agnoscere, aut ferre poterant, sed Pilatus IESUM vocat & scribit, illi IESUM Regem abnegabant: at Pilatus IESUM vocat Regem & scribit: illi volebant IESUM cum memoriâ ipsâ abolere, & eradere de terrâ: at Pilatus eum *Nazaræum, florentem, floridum*, germinantem vocat & scribit: *illi JESUM Regem suum negabant, & pro Rege Cæsarem se habere clamabant*: at Pilatus eum Regem Iudæorum vocat & scribit: quid hoc quæso aliud est, nisi demonstrare divinum de gentibus ad Christum vocandis consilium? quod quem Iudæi genus utique suum negabant: Gentiles agnituri, confessuri, complexuri, amaturi, tanquam Regem suum, tanquam Nazaræum, tanquam verum JESUM Salvatoremq; erant: istoq; modo pro carnalibus Iudæis negantibus, Iudæorum spiritualium & verè fidelium atq; credentium & confitentium, JESUS Rex esset futurus, & in eorum fide, amore, cultu, imitatione, possessione semper Nazaræus, seu floridus, florens, germinansque pemansurus: Planèque hoc videmus oculis & manibus cordibusque tenemus impletum in Ecclesia gentium quantumvis enim Iudæi conentur obscurare titulum hunc, & negare IESUM esse Regem, esse Nazaræum, tamen Ecclesia respondet eis & dicit: *quod scripsi scripsi*, quod credidi, *Credo Filium DEi esse JESUM*, IESUM Nazaræum, Regem Iudæorum, in spiritu esse, Salvatorem mundi, regnare à cruce, in domo spiritualis Iacob in æternum, regnique ejus finem fore nullum.

Ioan:19 15. Actor: 8. 37.

4. *JESUS Nazaræus Rex Iudæorum*: Quid est hoc aliud quàm invitatio universorum ad IESUM? Nam quis audiens aut legens IESUM non speret, non quærat, non amet Salvatorem, ac salutem: præsertim ita non in abdito sitam: sed omnibus in propatulo & publico expositam? quid prosunt alia si IESUS, id est salus Salvatorq; absit? quid obsunt cætera, si IESUS Salvator & salus ad manum sit? Quis Nazaræum videns & habens, non reflorescendi & germinandi spem ac vires concipiat? Iam nemo dicet. *Ego lignum aridum*: aruit spes mea. Ecce enim IESUS, & quidem ipse Nazaræus est: faciet florida germinantia omnia. *Date florem Moab: egrediatur floridus*: quisquis enim quantumvis exosus & execrabilis sit florem IESUM acceperit, *continuò & ipse egredietur floridus, erit florens, & germinabit radix ejus coram Domino.* Quanti Moabitæ hoc est peccantes exemplo id suo docent, qui quotquot florem IESUM amplexi sunt, quotquot IESUM crucifixum amaverunt, illicò effloruerunt & germinaverunt in florem & fructum acceptabilem Deo. Quis Regem videns IESUM, non continuò exuat se vinculis tartareæ servitutis, & adhæreat Regi Christo Regi à ligno regnanti, Regi servitutem illam ad lignum inobedientiæ suasu serpentis contractam, ad hoc lignum obedientiæ jussu Patris abolenti & dissolventi, atq; in libertatem Filiorum DEi omnes liberalissimè asserenti? Quis videns Regem Iudæorum IESUM: non & ipse velit ex Iudæis istis esse, quibus gaudet IESUS Rex esse? Iudæis dico non carne sed spiritu, non litterâ, sed gratiâ, non nomine, sed re, non appellatione, sed confessione. Tales enim quærit IESUS Iudæos: qui confiteantur, quia *Dominus noster JESUS Christus in gloria est DEI Patris*, & ipse Pater quoque tales quærit adoratores, *qui adorent eum in Spiritu & veritate.*

Isaiæ 56. 3. Iere: 48. 9. Oseæ 14. 6. Phil: 2. 12. Ioan: 4. 23.

5. *JESUS Nazaræus Rex Iudæorum.* Diceret Sponsa: Oleum effusum nomen tuum: nam quid aliud IESUS Nazaræ-

 nus Rex

Cant:1.3. nus Rex Iudæorum in cruce pendens, nisi oleum effusum. Oleum effusum ad salutem & ideò IESUS: oleum ad nitorem, & sanctificationem & ideò Nazarænus, oleum ad unctionem, & ideò Rex, Sacerdos, Propheta Christus. Oleum ad lucem: & ideò Iudæorum: ipse est enim lux mundi: & illuminatio omnium venientium in hunc mundum. & lumen ad revelationem gentium. Ergo bene JESUS Nazarænus Rex Iudæorum explanari sic potest cum sponsæ sensu ac fide, oleum effusum nomen tuum.

Ioan: 8. 12. Lucæ 2. 32.

6. Titulus crucis Dominicæ scriptus fuit triplici idiomate, Hebræo, Græco, Latino. ut scilicet causa mortis ignominiaq; Christi posset legi intelligique ab omnibus: tam indigenis, quàm advenis, tum Hierosolymæ præsentibus: per hoc tamen factum est ut mors Domini jam tunc significaretur vulganda, & recipienda esse per omnes gentes, & omnium gentium linguis ubique prædicanda: Regnumque Christi ubique vulgandum: plantandum, recipiendum. Hoc etiam trium præcipuarum linguarum usu in titulo Dominico scribendo, significabatur Doctrinæ, fidei, legisque Christi antiquitas, sanctitas, sapientia, potentia. Antiquitas quidem per linguam Hebræam; quæ omnium est antiquissima, & Fides Christi, ejusque Ecclesiâ ab Adam usq; ducit originem: per eandem linguam sanctitas, ut enim hæc sola lingua sancta dicitur, utpote concreata à DEo hominibus: & adeò mysteriis suis sacris adhibita: ita in sola doctrina Christi veritas, sanctitas, puritasque Divinæ legis invenitur. Sapientia designabatur per Græcam: Græci enim sapientiam quærunt (ait Paulus) & eloquentiam, sed præ lege Christi omnis sapientia stulta. omnis eloquentia muta est. Potentia denique Majestas, efficacia, amplitudo, dilatatio, gloria significabatur. per Latinam seu Romanam linguam. Nam ut est in Daniele de hoc imperio dictum sicut ferrum domat omnia, ita illud omnia alia regna perdomuit ac subjecit sibi; ita etiam dici potest, quòd sicut Romana potestas instar ferri omnia regna domuit & obtinuit in suâ potentiâ prout alibi scriptura loquitur de eâ, ita Christi fides, ac Doctrina pervicit omnia & domuit, dilatavitque imperium Ecclesiæ per omnes gentes, non absq; patientia.

1. Mach: 8. 3.

7. Ex tribus idiomatibus quibus titulus crucis seu causæ Christi, fuit scriptus, supremo loco fuit Hebræum, medio Græcum, infimo Latinum: proinde sequitur fuisse Christo Domino maximè vicinum: quâ vicinitate videtur significare voluisse Dominus, suæ crucis gloriam, A suæ doctrinæ puritatem, ac integritatem, suæ Ecclesiæ domicilium ac sedem, suum denique cultum & laudem maximè stabiliter in Latio perseveraturam.

8. JESUS Nazarænus Rex Iudæorum. Sicut qui domum aliquam emunt, aut qui civitatem occupant possidentve: sua in eâ insignia, nomina, stemmata, poni faciunt: priorum verò possessorum deponunt & abolent; ita Dominus JESUS cùm jam possessionem crucis, & per crucem orbis: humanique generis adiisset, & diabolum debellâsset, Iudæorumque omnem furorem, usque ad eorum defectionem evicisset: tanquam legitimus possessor, & bello victor triumphatorq; titulum suum cruci & orbi, apponit: o- B stendens exnunc jam nihil esse juris diabolo, nil peccato, nihil morti, nihil inferno in mundum & hominem: proinde omnia antiqua chyrographa, omnia jura nobis cōtraria, eripit, discerpit, & abjicit. suum verò titulum apponit & adscribit. IESUS Nazarænus Rex Iudæorum. Colos. 2. 14.

9. JESUS Nazarænus Rex Iudæorum. Negaverunt Iudæi ante faciem Pilati Christum se Regem habere atque agnoscere hoc ut frustra & malitiosè factum esse ab eis constet: in cruce Christi titulus apponitur & expresè scribitur. JESUS Nazarænus Rex Iudæorum est. Dicite & vociferemini. Nolumus hunc regnare super nos: tamen JESUS Nazarænus Rex Iudæorum, succlamate magis ac magis. C Tolle, crucifige eum. tamen JESUS Nazarænus Rex Iudæorum. Frustra estis frustra: Pilatus quòd scripsit, scripsit, & est sicut scripsit. JESUS Nazarænus Rex Iudæorum. Crucifigite, inter latrones statuite; in altum levate, à civitate vestrâ avertite: tamen JESUS Nazarænus Rex Iudæorum: totus hoc orbis legit, totus novit, totus testatur, quia JESUS Nazarænus Rex Iudæorum. Quando JESUM crucifixistis tunc Regem, & vestrum quidem fecistis: quando fratres sui Iosephum vendiderunt in Ægyptum, ne ei prodessent somnia sua, hoc est ne regnaret super eos: tunc eum fecerunt suum Principem: tunc ei viam ad principatum aperuerunt: ita vos Iudæi, dum Christum quasi à vestro regno amoturi D crucifixistis, in cruce Regem vestrum fecistis, regnumque ejus firmâstis. Firmâstis: quia eum non tantùm in Regni solio, Regioq; throno collocâstis; Gen: 37.

sed etiam

sed etiam affixistis: omnia scripturarū oracula implêstis: & Messiam hoc est Iudæorum, seu vestrum Regem ostendistis simul, ac fecistis. Quare meritò tāquam insultans, vel exprobrans vobis malitiosum errorem, frustraneumq; conatum vestrum in excutiendo abolendoq; Christi Regno, Pilatus eum titulum scripsit: quo JESUM *Nazarænum Regem Iudæorum* in perpetuam memoriam, & propter omnium notitiam promulgavit. Estq; tunc impletum à Patre æterno in Christo, quod olim per os David prædixerat de eodem Christo. *Illuc producam*

Ps: 131. 18. *cornu David paravi lucernam Christo meo: Inimicos ejus induam confusione: super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea.* Perductū est enim jubente Patre, ministrante malitiâ vestrâ ad crucem Regnum Christi: per quam glorificatus & exaltatus, factus est, ut Simeon etiam prædixerat, salutare DEi (sive JESUS Salvator) *paratum ante faciem omnium populorum, lumen ad revelationem gentium:* tanquam *vera lux mundi:* post hæc autem & per hoc *induti sunt inimici ejus Iudæi confusione,* nihil commodi solatiive ex Christi crucifixione reportantes præter scelus & pœnam & confusionem ignominiamque suam. Nam Christus Rex Iudæorum & omnium deinde nationum est & permanet: effloresćitque super eum, *sanctificatio Patris:* nec marcescit aut sterilescit in cruce gloria & memoria & potentia & sanctitas & efficacia ejus: sed potiùs efflorescit super eum, super caput ejus titulus gloriæ ejus, *JESUS Nazarænus Rex Iudæorum:* efflorescit super eum: quia etsi infernè secundùm exteriorem humanitatem, humiliatus, abjectus, saucius, plagis concisus, despectus, super eum tamen gloria ejus, sanctificatio ejus, Majestas, potentia, virtus, innocentia, efflo-

Ita aliqui legunt & vertunt hæc verba Psal: rescit tanquam *verus Nazarænus, Domino Sanctus, & effloresćit Nazaræitas sua super eum.* quia quantum emarcuit per passionem in carne: tantum efflorescit & fructificat in virtute, & gloria, & Ecclesiâ. Quamobrem huc bellè quadrat, id, quod Psalmo 56. Prænotatum legimus sic. *In finem ne disperdas: David in tituli inscriptionem, cùm fugeret à facie Saul in speluncam.* legit Hieronymus *victori ut non disperdas.* Vatablus autem *ut non perdas insignem aureolam Davidis.* Nimirum Christus in cruce florebat, vincebat, superabat, aureolam insignem Salvatoris, Redemptoris, Regis, Messiæ, DEi salvationum reportabat. hanc titulus super caput affixus enarrabat, publicabat, servabat;

quem proinde quamquam maximè Iudaica fraus & invidia volebat mutari & tolli, nullatenus licebat: neq; DEus Pilato permittebat: sed cujus ipse nescientis manum ad ita scribendum Christo titulum dirigebat. ita idem ipse, ne animum ad mutationem ejus inclinaret, firmabat.

10. Regius honor & titulus deferebatur olim Christo cùm multiplicatis panibus satiâsset turbas, sed refugit & repulit eum Christus, quando autem posuit animam suam pro ovibus suis, tunc Regis titulum admisit, honoremque accepit. Hæc nimirum est vera & legitima causa acceptandi & gerendi magistratûs & regiminis animarum: ut ponas animam tuam pro eis, quibus præesse velis. Nam regere ut pascas corpora, vel pascere, ut regas & præsis: abjecta est, ambitiosa est, periculosa est Reginimis causa. Incumbit quidem Rectoribus populorum, & principibus animarum, providere etiam temporalia cōmoda subditorum, sed principalis & præcipua causa est gubernandi. Studium animas Deo lucrandi, & ad obsequium ejus adducendi, in eoq; continendi, esto necessitas veniat hoc cum positione animæ pro ovibus suis perficiendi.

11. *Titulus Christi tribus linguis scriptus est, quòd potentissimi gentium, quales Romani, & sapientissimi, quales Græci, & Religiosissimi, quales Hebræi regno Christi subjiciendi essent, & ipsum prædicare debeant.* *Theophilactus in Lucam.*

12. *Triplex idioma tituli: manifestat Dominum Regem esse Philosophiæ practicæ, & naturalis, & Theologicæ: Practica per Romanas scripturas significatur: nam Romanus principatus maximè virilis erat & strenuus in rebus bellicis. Per Græcos verò naturalis, cui vacabant Græci. Per Hebraicas deniq; Theologica: nam Hebræis Divinorum cognitio concredita fuit. Gloria igitur ei, qui per crucem apparuit tale habere Regnum, & qui mundum vicit, practicam nostram virtutem roboravit, scientiamq; naturæ largitus est, & ab illa nos duxit in interiora velamenti, in suam dico scientiam, & contemplationem, Theologiam videlicet.* *Idem in Ioan.*

PARAGRAPHVS CXLV.

JESVS pro inimicis orat Patrem in Cruce. Lucæ 23. 34.

Isa: 53 12. *Et pro transgressoribus oravit.*
Ps: 34:13. *Cùm mihi molesti essent: ego autem orabam.*
Gen:20.4. *Domine num gentem ignorantem interficies.*
Ps: 104.39. *Expandit nubem (orationis excusationisq́;) in protectionem eorum (crucifixorum.*

STROMATA

1. PEndens Dominus JESUS in Cruce, stipatus inimicis suis: eorumq́; cordibus, oculis, linguis, gestibus undiq́; confixus, & veluti sagittis sagittatus, veluti lanceis convulneratus, stupente ad tam immane, insolitum, invisum, intolerandum, Deicidii ab hominibus patrati spectaculum, tam natura omni: quàm authore naturæ ipso: antequam armata furore creatrix & creata omnis res in ultionem se tota effunderet: festinavit Dominus JESUS tanquam homo sine querelâ, proferre scutum orationis suæ ad Patrem: & exclamavit: *Pater: ignosce illis, non enim sciunt quid faciunt.* Quasi enim videret jam manum Patris sui extentam, & gladium vindictæ vibrantem, ferireq́; paratam, occurrit cohibens, orationisq́; suæ scutum opponens ait. Pater ignosce.

2. O *Charitas patiens* (exclamat Bernardus) *sed & compatiens: Molliti sunt sermones ejus super oleum, & ipsi sunt jacula.* Patiens fuit Domini charitas cùm sustineret mansuetè injurias: Compatiens fuit, dum deprecaretur à Patre paratas crucifixoribus suis vindictas.

3. Ab orbe condito non est audita vox hujuscemodi à Domino: nec dulciùs quidquam charitas ipsa personavit unquam: neq́; Incarnata sapientia quidquam suâ bonitate digniùs elocuta est aliquando. Hæc sunt verba Domini, quibus conservatus & ab imminenti, certo, ultimoque exitio revocatus est mundus. Viso enim tam immani scelere Deicidii Divina Majestas & justitia, exarsit magìs quàm contra *Adam* quàm contra *Noë* concives; quàm contra *Sodomam*: ibatq́; jam pluere ignem desuper ibat aperire os terræ; ibat detrudere in infernum viventes: & videtur omnino prægravare hoc scelus: sed charitas, quæ benigna est, sceleri indignari nesciens, magìs autem compati solita: adjungitur peccantibus: excusat: & obtendit illorum ignorantiam vindictæ, benignitatem suam, iræ; miseratione, justitiæ, quoniam tempus miserendi ejus tunc erat; non autem vindicandi, fecit abundare ibi gratiam & veniam: ubi abundaverat delictum: evicitque ut plus posset sanguis suus, quod fusus esset ex suâ bonitate quàm quod ex hostium suorum malignitate. Vicit ergo misericordia propugnans vel excusans malitiam: & exaltata est parcens impiis, conservatusque an magìs conditus est iterum mundus universus.

4. Hæc vox seu Oratio Christi pro inimicis: primum fuit & primarium signum quod Christus verè & verus DEus esset, esto in cruce fixus penderet. Etenim non tam per hoc DEus Divinitatem suam creaturis manifestat, quòd eas de nihilo creat. vel quòd in nihilum tendentes continuò servat: quàm per hoc quòd eas quantumlibet ingratas, indignas, ignaras, abjectas, malignas, bonitate tamen suâ sustentat, & iniquitates earum apud se ipse excusat: neq́; ab miserendo eis, cessat: Hoc enim facere propriissimum est DEI solius: & nemo hujus particeps est, nisi in quantum particeps est DEi: Missurus *DEus Moysen ad Pharaonem*: sciens eum fore Moysi lapide duriorem in faciendo imperio Domini: ne Moyses tam obstinatâ repetitâq́; duritiâ Pharaonis, festinaret in pœnam induratissimi Regis: fecit Moysen DEum illius dicens. *Constitui te DEum Pharaonis*: O Domine quid hoc consilii? Si Moyses erit Pharaonis DEus, ad primũ experimentum duratæ ejus malitiæ, utetur potestate Divina in eum; & perdet impium? Non ita fiet, ait DEus, *constituo te DEum Pharaonis, ut sis mansvetus & mitis, & præstolabilis super malitia ejus*: sicut DEus: *hoc est enim proprium DEI*: & hæc germana participatio Divinitatis, *Misereri semper & parcere.* Quia ergo DEus etiam erat in Christo reconcilians sibi mundum: ideò mansuetudine certat cum ingrato & ferociente & exasperante mundo, & ostendit illi genuinam & appropriatam faciem ac indolem DEI, quantumlibet inimico, & crucifixori: Facies hæc fuit. *Pater ignosce.* Exodi 7. 1. 2. Cor: 5. 19.

5. Hæc vox sive Oratio Christi saxa & petras emollivit: non tamen emollivit homines: homines inquam, non illos tantùm, qui tunc furebant, sæviebantque in Christum: sed nec istos etiam, qui hodie hanc Domini vocem quasi fideles audiunt, quasi credentes mirantur, quasi laudantes approbant: Nam quis hodie durus & immitis non est his, qui se oderunt? Homo Christiane si Christianus es, hic monstra, dicens pro inimicis tuis ad DEum: *Pater ignosce.* Si hic renuis?

renuis? nusquam Christianus es. Nam cætera etiam Ethnici faciunt. Hoc solus Christus docuit, præcepit, fecit. Aut ergo hoc à Christo disce, exemploque Christi præsta: aut te Christi discipulum Christianumq; nega.

6. CHRISTUS in medio æstu furentium in se hostium, sævientium in se crucis dolorum, insultantium sibi & triumphantium de suis ærumnis inimicorum: omnium tamen horum veluti ignarus: veluti oblitus, veluti expers, solius mansvetissimæ, patientissimæ dilectionis memor inter hæc mala omnia, restituit bona pro malis, & pro inimicis exorans Patrem ignosci illis postulat, ipsos etiam si non à scelere, ab enormitate tamen sceleris excusat, lacrymasq; precibus & dolori suo miscet, ut tanto validiùs cor Patris oppugnet, tantò efficaciùs veniam impetret. Hoc demum est nempe tempus exercendæ patientiæ, mansuetudinis, atq; charitatis, quo maximè exerceris ab inimicis, cùm amarissimè luditur in tuis malis, quando securissimè triumphat & opprobrat tibi hostis. Tum decet sui oblivisci, & mala veluti non sentire, compati peccantibus errantibusq; adversariis, petere à DEo, largiri à corde, & ultrò prioremq; offerre veniam, largiri beneficia, causamque DEo remittere non vindicandam, sed condonandam, & miserationis beneficio compensandam. Talibus demum hostiis promeretur DEus Christiani: hæc sunt arma Deo potentia, hæc est *Dilectio morte fortior, & omnibus aquis fluviisq; potentior*: hæc postremò quæ *nunquam excidit charitas*.

Cant: 8. 7.

7. *Irascatur Noë deridenti filio ac maledicat servumq; fratrum cum posteritate faciat. Non ferat David Legatos suos ludibrio habitos, & ad internecionem usq; ulciscatur.* Elias *igne de cœlo* iterum iterumq; advocato, *inimicos suos in favillam redigat. Elizæus insultantes pueros ursis in pabulum objiciat.* Meus Noë meus David, meus Elias, meus Elizæus, Christus scilicet IESUS non sic me docuit, sed benedictum suum *Pater ignosce illis* ingeminat, & Patri cum lacrymis atq; obtestatorio clamore valido offert: *& exauditur pro suâ reverentiâ.* Notate Christiani assertum Pauli mirabile. Nunquid aliàs Christus nunquam exauditus? aut nunquid nunquam pro suâ reverentiâ exauditus? Supplicabat sæpissimè Dominus IESUS Patri, & exauditus est semper: sed alio forsan atq; alio jure: & nunc dum pro inimcis orat exauditus est. pro suâ reverentiâ.

Gen: 9. 24. 2. Reg: 10. 4. Reg: 1. 10. 4. Reg: 2. 24. Hebr: 5. 7

Nempe sola inimicorum dilectio Christum ipsum quoq; Patri DEo fecit reverendum ac venerandum: aliàs exaudiebat filium, aliàs humilem, aliàs Patris A honori studentem, alias obedientem, alias miracula patrantem: sed nusquam *pro reverentia*. Audit orantem pro inimicis & crucifixoribus suis: hic exaudit pro suâ reverentiâ. Dilectio inimicorum scilicet, est *Christi reverentia*, est quæ Christo apud ipsum Patrem conciliat reverentiam. Et estne credibile quod in Deum cadat alicujus reverentia? Paulus asserit. *credimus & scimus quia verum est testimonium ejus* Sed tamen quomodo Deus revereri aliquem, & pro ejus reverentiâ exaudire eundem possit, quærimus? Videtur mihi Privilegium hoc, facere aliquem Deo venerandum: *esse proprium dilectionis inimicorum*: vel ideò quia in Deum dilectio inimicorum non B cadit: ac ideò: si quis eâ coram Deo præditus sit, meritò venerabilis reverentiâq; dignus apud DEum evadat: vel ideò, quia dilectio inimicorum solius DEi, ejusq; Bonitatis Divinæ propria sit, naturæ autem creatæ vires quodammodo excedat, fiatq; ex eo, ut si creatura, puta homo, ad dilectionem usq; inimicorum pertingat, ad Divinæ Bonitatis peculiarem illam proprietatem pertingat; propter quam Deo venerabilis evadat, non minùs quàm ipsa sua bonitatis in inimicos suos exundans plenitudo Deo reverenda & venerabilis est. Contradictoria videor locutus. Sed me paucis explico. Asserit luculenter Christus: *Patrem suum Æternum ejus esse naturæ, ut diligat inimicos suos*, hoc est impios C homines: beneque faciat eis qui oderunt eum; idq; probat quotidiano & irrefragabili argumento: quia inquit solem suum facit oriri super bonos & malos: & pluit super justos & injustos: in quo alioqui facilè posset discrimen facere sicut fecit aliquando in Ægypto: *ubi Ægyptios tenebris palpabilibus obruit.* Hæbræis autem lucem omnino inter eos eodem tempore dedit. atq; hoc exemplo Patris cœlestis Christus invitat homines ad amandum bonisq; prosequendum inimicos suos: ut ita sint Fili Patris sui cœlestis. Amat ergo hac ex parte & ratione Deus inimicos suos, & eos qui ipsum hac in re æmulantur etiam amat: & tanquam Divinam suam excellentiam D in eis agnoscens, eos tanquam alteros se æstimat, honorat, reveretur, & pro reverentiâ supplicantes exaudit. Alterâ verò ex parte, in Deum dilectio ini-

Exodi 10. 21.

micorum videtur non cadere: perinde, ut in eundem non cadit inimicum aliquid, vel aliquem pati & habere. Nam cùm, supra omnes sit & nullius egeat: nemo ei nocere, nemo malus esse, consequenter nemo noxius, nemo inimicus esse potest: quo fit ut nec ille inimicus ulli, nec illi inimicus ullus esse possit: ac tandem inde fit, ut tam inimicos seu malos sibi diligere, quàm & eosdem habere non possit. Creaturarum alia ratio est, quarum natura est, contraria, repugnantia, inimica, noxia sibi habere, iis repugnare, ab iisque impeti: quare naturale est creaturis obsistere adversis, fugere inimica, odisse nociva. Cùm igitur quispiam inimicum suum diligit, benefacit odienti, orat pro persequente, facit hoc, quod supra naturam adversùs naturaliter adversam est, facit hoc cujus Divinitatis certò quodammodo expers est: ac proinde facit hoc quod & creaturâ & creatore quodam modo superiùs est: atq; ideò venerabilis & reverentiâ etiam apud DEum dignus censetur. Quia igitur Christus in cruce ab inimicis indigna omnia patiens, eosdem ita dilexit, ut veniam oraverit & scelus excusaverit, & illum ipsum sanguinem quem fundebant, injuriasq; quas irrogabant, pro iis fuderit & pertulerit, atq; Patri obtulerit, venerabilis Patri factus est. & pro suâ hac reverentiâ exauditus est. Exauditus partim in eo quia statim pleriq; pœnitentiam egerunt, & *percutientes pectora sua discesserunt*, [Lucæ 23. 48.] partim quia postea longè plures prædicantibus Apostolis in Christum crediderunt: partim quia pœna omnium, quam sine dubio ùt merebantur, ita & paratam habebant, usq; ad quadragesimum annum dilata est. Exemplum hujus rei luculentum est in actis Apostolorum *in Stephano Levitâ*: [Act: 7. 55.] in quo quia DEus dilectionem *inimicorum vidit*: etiamnum viventi *illi cœlum aperuit, JESUM stantem à dextris virtutis suæ ostendit*, beatitudinemq; in sinu ejus pluit, gloriamq; æternam ipsi adventanti obviam, exceptionis, & amplexûs, deductionisq; ad sedem suam causa misit. Nec minus illustre posteriores historiæ exemplum referunt *de Ioanne Gualberto*: qui cùm fratricidæ suo veniam per crucifixi Christi amorem petenti donâsset, eumq; in locum fratris occisi ab ipso, sibi adscivisset, ingressus in templum de via eâdem cum fuisset, vidit Christi in cruce fixi ligneam statuam sibi intranti caput inclinare, & veluti pro venia inimico in sui gratiam datâ gratias agere.

Hoc quid quæso fuit aliud quàm Ioannem factum fuisse venerabilem DEo, & exauditum pro suâ reverentiâ? Neque id quisquam miretur *Etenim infinitæ virtutis est odia vicisse beneficiis*. [S. Valer: hom: 12. de cōser. Pacis.] Audet affirmare Rupertus, Davidi pro dilectione inimici Saul, *promissum fuisse Messiam de suo sanguine nasciturum*, perinde ùt Abrahæ idem promissum fuerat *pro Filij vicini immolatione*: [Rupertus de Incar: verbi lib. 4.] quia *ratio docet non multò minoris fuisse meriti pepercisse inimico propter DEum: quam non pepercisse Unigenito Filio*. [Rom: 8. 32.] & quia inimicorum amatores sunt quasi natura Filii DEi (proút à Christo dictum est. *Diligite inimicos vestros ut sitis Filii Patris vestri*) [Matt: 5. 44. & 45.] æquum & veluti connaturale fuit ex sanguine Davidis inimicorum amatoris carnem sumere Unigenitum Filium DEi. Sed hæc hactenus.

8. *Pater ignosce illis*. Nunc scio *quòd charitas verè operiat multitudinem peccatorum*. [1. Petri: 4. 8.] Nam si peccata infinita numero, pondere, malitiâ, pœnæ merito, in Christum ab inimicis commissa operire & excusare potuit charitas: quæ jam erunt peccata uspiam quæ operire non possit? O quàm parvam esse illam oportet charitatem, quæ proximorum nostrorum, etiam modicos defectus operire non potest. Non sunt ista magna peccata quæ odisti, sed est parva tua charitas quâ operire non potuisti. Metire Christi inimicorum injurias, odia & scelera in ipsum: & vide *charitatem simul operientem omnia peccata eorum* in se coram Patre: & ex hoc intellige quantum tuæ desit adhuc charitati, quæ usque adeò adhuc impar est Christi charitati, quantum impar est inimicorum Christi iniquitas, inimicorum vel proximorum tuorum defectuositati.

9. Non credamus JESUM tantùm pro crucifixoribus illis quos in Calvario monte habebat & sustinebat orâsse Patrem, veniamque petiisse: pro omnibus totius mundi peccatoribus, qui fuerunt, sunt, erunt, orationem fudit. Nam sicut omnes isti crucifixores sunt Christi: ita pro omnibus fusa est illa ad Patrem oratio Christi. Miraris pro crucifixoribus orâsse Christum, & non miraris pro te ipso crucifixore orâsse. Imò mirare ampliùs hoc quàm illud, illi crucifixores erant semel, tu quotidie, tu sæpissimè, tu diutissimè, tu assiduè; illi ignoranter, tu sciens & volens, cùm enim agnoscas & credas Christum Redemptorem DEumq; tuum, nec sicut Deum glorificas, nec sicut Redemptorem amas. Sed quàm ante Redemptionem reus, tam post Redemptionem ingratus existis.

10. *Pater ignosce.* Admirandum certamen: ad quod cœlum stupuit, stupuit & terra, stupuêre & inferri. Oderant Christum inimici: Christus amabat inimicos: inexcusabiliter illi peccabant, A illos Christus excusabat; pergebant illi in scelere, pergebat Christus veniam orare, injuriam sustinebat, & gratiam offerebat, occidebant illi, sanabat ille, illi DEum ad iram cogebant, iste ad misericordiam flectebat. Contra illum omnes, unus ille pro omnibus erat: exultabant illi in scelere, ille lacrymans orabat pro eorum iniquitate. Qualis pugna, quale certamen, qualis lucta? Ac veluti coactus inter frigidas nubes tepor: tantò magis fervet & ignescit quantò magis undiq; frigore cingitur, donec etiam in flammas & fulmina prorumpat; ita charitas Christi quo magis furore inimicorum undiq; & undiq; obsessa irritabatur, eò magis accendebatur, & odientes a- B mabat, atq; occisoribus suis vitam impetrabat, quòd indicare volens scriptor sacer adversativa particula. (*Autem*) rem explicat dicens. Postquam venerant in locum Calvariæ, ibi crucifixerunt eum. *JESUS autem dicebat Pater dimitte illis*: illi crucifixerunt, ille autem dicebat: utrinque lucta, & illi quidem crudelitatem exercebant, JESUS autem contrà misericordiæ januas pulsabat.

11. *Pater dimitte illis.* Non poterat ipse JESUS dimittere? nunquid jam tunc non habebat potestatem dimittendi peccata? poterat sanè & habebat: & latroni ea dimittebat: ut quid igitur Patrem rogat? Rogat ut tu amandi inimicos, rogandi pro eis, benefaciendi eis, C exemplum habeas. Si ille dimisisset tantùm, & solus, tu id non scires. Nunc dum Patri supplicat ut dimittat, & ipse se dimisisse ostendit; & ut Pater quoq; idem faciat rogat.

12. *Pater dimitte illis.* Non tantùm in hac Domini oratione benignitas charitatis agnoscenda est, sed etiam invicta animi fortitudo? & inconcussum mentis inter decumanas injuriarum procellas tempestatesq; robur & quies. Quid hoc animo immobilius? quid hoc pectore solidius? occiditur: & orat pro occisoribus: crucicifigitur & excusat crucifixores. Exquisitis doloribus, odiis, contumeliisq; cruciatur, & amat malefactores. Hoc nimirum est esse verè patientem, verè fortem, verè inconcussum. Irasci in injuria, dolore, uri, furere, vindicari, minas, iras, odia vomere: hoc non est fortem, hoc non est robustum, hoc non est inconcussum esse. Si irasceris: motus ergo es. Si doles læsus ergo es. si furis, si ureris, si odisti, mutatus ergo & alteratus es? Non ergo robustus, sed mollis, non victor, sed victus es. vis te victorem probare? injurias ne senti? vis robustum? quiesce. vis fortem? patere. vis inconcussum? ride. vis per omnia superiorem? ama injuriantem. vis etiam ex hoste amicū facere? benefac malefacienti. Quòd omnibus mundi viribus non efficeres: ut te hostis scilicet amet, ut æstimet, ut miretur, ut prædicet, ut læsisse odisseque doleat, ut ex animo & constanter observet: hoc facies unicâ dilectione, unicâ veniâ, unico beneficio: irascendo inimico magis inimicum facis: amando inimicum, in amicum fidelem convertis. facere injuriam sæpe casus, sæpe error est: pati non posse injuriam sæpe malitia, miseria semper est, vindicare autem nunquam fortitudo, semper infirmitas, semper nequitia est. Bene Ambrosius. *Vindicare se, ait, non est actus fortitudinis, sed abjectionis, & timiditatis.* addo etiam iniquitatis. *Ambr: lib. 1. offic: c. 36.*

13. *Pater ignosce.* Primum hoc in cruce Christi verbum est: ut sciamus quid primum in omni nostrâ cruce faciendum nobis sit: & in quos sensus verba formanda: Non ad obluctandum, non ad irascendum, non ad maledicendum, non ad accusandum, non ad quiritandum, nō ad animo cadendum, non ad suspicandum, non ad desperandum, non ad blasphæmandum, non ad ejulandum, non ad indignum quidpiam Christianâ Philosophiâ agendum: sed ad orandum in adversis, ad DEum placandum adversariis, ad laudandum DEum in acerbis, ad corrigendos mores, in paternæ manûs flagellis: ad compatiendum (in nos licet) peccantibus: ad excusandum errantes, ad dandam veniam injuriantibus, ad obfirmandum & erudiendum animum pro futuris, ad gratias agendum Deo, pro omnibus prosiliendum est. Hæc est enim *divina eruditio per adversitates communicari*, tradiq; solita. Hæc est Christianorum Philosophia sublimis. *hoc insigne Filiorum DEi*, quo ab adulterinis dignoscuntur. *Hæc est communicatio crucis & passionum Christi.* *Hebr: 12. 1. Petri 4. 13.*

14. *Pater dimitte.* Pater usitatum hoc Christo fuit orandi exordium: ab æter- D ni Patris compellatione ordiri. Pater Pater mi. Abba Pater, Pater Sancte, Pater juste, Pater Domine, Rex cœli & terræ: tunc ergo etiam morem suum in præ-

in præsenti tenuit: & certè hic vel maximè tenere oportuit, quando maximè viscera Paterna erga se & erga inimicos propter se commoveri oportuit. Patrem ergo vocat, non Deum: non Dominum. non alio quopiam titulo; ut commemoratione Paternæ pietatis ac bonitatis, in se ingenitæq; ac naturalis connexionis secum: obtineret, quod cuperet, nempe ut veniam inimicis, inimicos autem sibi donaret: Pater tu mihi ab æterno dedisti, ut essem consubstantialis & coæternus tibi, tuusq; filius: tu mihi dedisti quòd majus omnibus est, da & hoc quod longè minùs est: Pater tu mihi dedisti esse tuam Sapientiam: da propter me veniã his qui in me peccant per ignorantiam: Pater: hi quidem nec me Filium, nec te Patrem agnoscũt: at ego cognosco te & confiteor & honoro Patrem: ignosce ergo & propter te Patrem, & propter me Filium. Pater: semper & ab æterno & ex tempore filius tuus sum, sed tamen nunc me maximè filium tuum probro, quando propter obedientiam tuam animam meam in crucis mortem pono: quia ergo nunc peculiariter tibi filius: sis & tu nunc peculiariter mihi Pater: dimitte illis: Pater à quo habeo quod sum & vivo: dimitte illis à quibus morior. Pater tu me misericordiam genuisti: tu me per charitatem in mundum misisti, ecce ego charitatem exhibeo, exhibe tu misericordiam inimicis meis, dimitte illis. Pater tu solem tuum facis oriri super bonos & malos, & pluis super justos & injustos, emitte radium miserationis: plue imbrem condonationis, super hos: ignosce illis. Pater ego propter te illis vivo: vivant illi propter me tibi: ignosce illis. Pater: isti quidem non sunt filii, aut mali certè filii: attamen tu Pater & bonus Pater es: ignosce illis. Pater Filius ego sum qui rogo: tu Pater es qui rogaris, nec possum ego esse non filius, nec tu potes esse non Pater, ignosce igitur illis. Pater dimitte illis quia ego sanctifico & sacrifico, & offero me tibi pro illis. Pater hæc est hora miserendi peccatoribus: hæc est hora salvandi genus humanum, hæc est hora delendi peccata populi: propterea & ego veni, & tu me misisti in horam hanc, ut fiam propitiatio pro peccatis mundi, ecce hoc est primum & maximum peccatum: ab hoc ducatur initium remissionis: hi peccando dant occasionem Redemptioni mundi, & dum suo incumbunt sceleri, famulantur mihi Redemptori; sit etiam Redemptio mundi occasio remittendi illorum peccati, dimitte illis. Pater ex quo omnis Paternitas: indigent hi Patre: sis ergo illis misericordiæ Pater, dimitte illis. Dimitte illis: ego pro mea parte dimitto: dimitte & tu Pater. Dimitte non hoc tantùm, sed omne peccatum eorum: Dimitte & culpam & pœnam æternam. Dimitte ne glorietur inimicus se in medio redemptionis meæ invenisse prædã perditionis. Dimitte, ne sit exceptio peccati in Redemptione omnis peccati, sed deleatur sanguine meo peccatum ipsum, quo fusus est ipse sanguis meus: Dimitte quos ligavit culpa, quos strinxit pœna. Dimitte quia nisi dimiseris tu: non est qui dimittat: si autem dimiseris tu non est qui adstringat. *Dominus enim solvit compeditos, Dominus erigit elisos.* (Psal. 145. 8.) Dimitte quia orat pro eis tuus filius, clamat pro eis sanguis meus: soluit pro eis debitum eorum Unigenitus tuus. Dimitte, ideò enim misisti me in terras, ut horum iniquitates & peccata dimittas. *Dimitte illis Pater. Hæc vox* (ait Theophilactus *non solum omni misericordiâ plena est, sed magnam authoritatem præsefert. Non enim dixit Domine oro dimitte eis. sed simpliciter sic, & magnâ potestate remitte eis. Nunquid ergo immeritò dixit Paulus, Christum exauditum esse pro suâ reverentiâ.* (Theophil. in Lucã. Hebr. 5. 7.) Illis Pater dimitte, quos in me, quos in te peccâsse, peccare, peccaturos esse nôsti. Illis præteritis, præsentibus, futuris peccatoribus. Illis omnibus Pater quibus scis & vis quibus me velle nôsti, quos peccati jugo vetusta servitus tenet, pro quibus & à quibus sanguinem fundo & animam pono, pro quibus me in mundum misisti. Illis Pater dimitte qui in Adam peccaverunt, qui me ab origine mundi crucifixerunt, qui modò crucifigunt: qui adhuc ad finem usque mundi crucifigent. Illis Pater: id est omnibus: non his tantùm quos video, non illis tantùm quos in memoria & notitiâ præsentes habeo: sed tam his quàm illis omnibus dimitte. Illis Pater dimitte, quos non exprimo, non nomino, non designo, ne accusem coram te, ne irritem te. Illis Pater dimitte, qui maximè indigni, quia hi maximè indigi, dimissione tuâ, oratione meâ sunt. Quibus ô Fili, quibus vis dimittam? istisne crucifixoribus tuis? illis Pater. istisne occisoribus tuis? illis Pater. illisne? qui dederunt contra te vocem quasi leo in sylva, qui te sine causâ flagellârunt totâ die: qui te illuserunt spineâ coronâ, qui te clamaverunt

reum mortis, qui te conspuerunt & colaphis cæciderunt: qui tuo in sanguine, cruciatu, probro, morte ludunt & exultant. Illis Pater, dimitte illis rogo. Istis etiam dimittam Fili: qui & hodie injurii in me, ingrati in te, iterum crucifigunt te, quotidie in semetipsis occidunt te? Etiam illis Pater. Istisne sacrilegis, istisne superbis, istisne avaris, istisne terrenis & carnalibus, istisne iram & odia exercentibus, istisne gulæ & ventri deditis: istisne invidis & boni fraterni osoribus, istisne qui devorant pauperem in abscondito, & plebem meam quasi cibum panis: istisne perjuris, maledicis, raptoribus, mendacibus: istisne hypocritis, qui dicunt in corde suo non est Deus, & vanus est qui servit Deo. Istisne qui dicunt tenebras lucem, & bonum malum? illis Pater illis dimitte illis illis. O abyssum charitatis JESU, quomodo omnes capit, omnium iniquitates operit: nullum excludit, nunquã excidit. O utinam omnes isti, omnes illi attendant istam charitatem, & deserant suam iniquitatem: & ingrediantur vitam meliorem, & servent gratiam, quam à Christo emeritam & oblatam habent: & fient ex hostibus amatores æterni, ex illusoribus laudatores assidui, ex contemptoribus & negatoribus exaltatores & confessores fideles ac perpetui.

Quia nesciunt quid faciunt. Omnis peccans ignorans: nam si quis cognosceret ut par est quid sit peccare: quid sit DEi voluntatem, honorem, amorem, obedientiam, reverentiam, obsequium contemnere & exuere, quid & quis & quantus sit DEus in quem peccatur: quid perdat boni qui peccat, quid incurrat mali qui peccat. nunquam certe peccaret: sed peccat omnis qui peccat, quia nescit quid faciat dum peccat. Hac fundamentali ratione, quæ in omnibus etiam malitiosissimis peccatis peccandiq; modis reperitur, excusat JESUS apud Patrem peccatores, tam illos præsentes, quàm omnes alios: dimissionemq; postulat. Et præterea addit aliam peculiarem magis, magisq; veniabilem ignorantiæ rationem: quia nesciunt quid faciunt: nesciunt enim in quem faciunt, quod faciunt. Non noverunt te Patrem neq; me. Non noverunt me Filium DEI: non noverunt DEum Hominem, non noverunt Messiam sibi olim promissum jam missum; non noverunt Salvatorem ac Redemptorem, non noverunt mysterium crucis & mortis meæ; non noverunt mysteria figurarum quæ habent & faciunt secundùm legem suam. Non noverunt voces Prophetarum quæ sicut sunt de me, ita & finem habent in me. Non noverunt quia ignorantes implent ea omnia quæ sunt in Prophetis, in Psalmis, in lege eorum de me. Nesciunt deniq; me Dominum gloriæ: nam si cognoscerent, nunquam crucifigerent: quia ergo nesciunt quid faciunt dimitte illis Pater. 1.Cor.2. 8. Filius dum in Phrenesi furit, injuriosa, impia, maledica etiam in Parentes verba effutit, violenter etiam invadit, aut percutit: excusatur tamen ab ipsis parentibus: dicentibus, nescit quid facit, non ex malitia sed ex infirmitate impius est: veniâ dignus est. Ita bonus JESUS omnes phrenesi odii & invidiæ laborantes videbat; ideò quantumvis injurios in se sentiret, tamen coram se & Patre excusans dicit. Pater dimitte illis quia nesciunt quid faciunt. Infinita quidem erat charitas Christi sed abscõsa in infirmitate & vilitate: ignorabatur ab his ipsis, quibus exhibebatur, & ideò tam indigne tractabatur: excusat ergo illos, eademq; ipsâ charitate coöperit eos: apud iram Patris excusans. Nesciunt quid faciunt. Vt sint aliqui in eis, qui ex malitiâ, odiô, invidiâ, affectatâ & crassâ ignorantiâ in me peccent, aliosq; peccare faciant: Cæci tamen sunt & duces cæcorum: qui eorum suasu, authoritate, metu, inducuntur ad affligendum me, quia ergo nesciunt quid faciunt, dimitte illis Pater. Filius latrocinia exercens in obvios: si in Patrem aut Regem suum latrocinio debaccharetur, ignarus Regem vel Patrem esse: excusaretur ignorans peccasse. etsi non excusaretur omnino peccasse: Ita isti sciebant quod crucifigerent, nesciebant quem crucifigerent: illud Christi orantis pietas præteriit, hoc charitas ad Patrem allegavit: & ideò dixit. Dimitte illis quia nesciunt quid faciunt: dum nesciunt in quem faciunt. Hoc est magisterium Pietatis nostræ, in proximos errantes, peccantes, injuriantes, odientes, persequentes. Pia charitas, & amans pietas, operit mulitudinem peccatorum, extenuat gravitatem factorũ, excusat malitiam peccantium: allegat ignorantiam, allegat errorem, allegat casum, allegat subreptionem, allegat infirmitatem, allegat zelum bonum, etsi non secundùm scientiam: allegat raritatem, allegat pœnitudinem de facto: allegat emendationem, & futuram cautelam. Hæc similiaq; allegat charitas si est cha-

eſt charitas: & ex his orationem ſuam
ad Deum pro peccatoribus, proq; inimi-
cis format, his, manſuetudinem paſcit,
his patientiam firmat, his veniam & be-
neficentiam apud ſe imperat: his deni-
que charitatem ſuam in adverſarios in-
flammat. Agnoſcimus hic etiam man-
ſuetiſſimum Dei noſtri ingenium: quod
eſt diſſimulare peccata hominum, ad pœ-
nitentiam; excuſare peccantes, & quæ-
rere miſerationis viam, præſtolari pec-
cantes, & trahere tardantes, & excipere
ulnis obviis redeuntes ad accuſandam
corrigendamq; ſuam miſeriam, & mali-
tiam; ad amplectendam vero, & deme-
Ezech:33. rendam DEi miſericordiam. *Non enim*
11. *vult mortem peccatoris DEus, ſed ut magis con-*
vertatur & vivat. & ideò dicit JESUS
ad Patrem: tanquam ſuam exercens,
Paternam autem eliciens indolem. *Pa-*
ter dimitte illis, non enim ſciunt quid faciunt.
Ex his tamen piiſſimis DEi noſtri ſuper
peccatores viſceribus; non eſt deſumen-
da licentiùs peccandi audacia; Nam
Hebr:10. ſcriptum eſt *voluntariè peccantibus vobis*
26. *jam non reliquetur hoſtia pro peccatis.* Et
iterum: *Maledictus omnis qui peccat in ſpe.*
Sed eſt ſumenda poſt peccatum fiducia,
& ad pœnitendum, veniamq; ſperandá,
& pro remiſſione poſtulandum, & mo-
res in melius commutandum voluntas:
Rom:2.4. & cura & diligentia: *Longanimitas enim*
DEi & benignitas ad pœnitentiam hominem
debet adducere: non ad peccandi licē-
tiam provocare: Alioqui hoc erit *con-*
ibid:2.5. *temnere divitias bonitatis ejus: & theſauriza-*
re ſibi iram in die iræ &c. Vocat etiam Do-
minus JESUS crucifixores ſuos neſci-
entes quid faciant: eo ſenſu, imò & ritu
quo *ſummus Pontifex in interius* ſeu ſecun-
Hebr:9.7 dùm *tabernaculum introibat ſemel in anno cum*
ſanguine quem offerebat *pro ſuà & populi*
ignorantià: ubi Paulus *ignorantiam peccata*
vocat: Et Chriſtus quidem in cruce o-
rans conſummabat ſummi ſui Pontifica-
tûs officium, offerens & ſeipſum & ſuum
ſanguinem: & hanc ipſam orationem:
non pro ſuâ ignorantiâ, aut iniquitate,
quæ nulla in eo fuit, nec eſſe potuit: ſed
pro populi totius, hoc eſt generis huma-
ni iniquitate, (qua Phraſi etiam eſt o-
Abac:3.1. ratio Abacuc *pro ignorantiis ſcilicet peccatis*)
& ideò dicit. *Pater dimitte illis quia neſci-*
unt quid faciunt. Docere etiam nos po-
teſt hæc Oratio Domini orare & pœni-
tentiam agere, ſollicitoſq; eſſe coram
Deo non tantùm pro peccatis manife-
ſtis, & notis nobis: ſed etiam *pro occultis*
& ignoratione aut oblivione ſepultis:
etiam pro his quæ videntur eſſe juſtitiæ
nobis, cùm coram Deo peccata ſint. In
quo præivit *David* nobis dicens & orans
ad Dominum. *Delicta juventutis meæ &* Pſ:24.7.
ignorantias meas ne memineris. Et. *Delicta* Pſ:18.
A *quis intelligit. Ab occultis meis munda me, &* 13.
ab alienis parce ſervo tuo. Et. Paulus. *Ni-* 1.Cor:4.
hil mihi conſcius ſum: ſed non in hoc juſti- 4.
ficatus ſum: etenim qui me judicat Dominus
eſt. Et Salomon. *Eſt, ait via quæ videtur* Prov:16.
homini recta, noviſſima autem ejus ducunt ad 25.
mortem. Denique monet idem. *De pro-*
pitiato peccato noli eſſe ſine metu. Ergo ſalu- Eccl:5.5.
bris & Sancta eſt deprecatio ut à peccatis etiam
occultis & ignoratis ſolvamur & mundemur
coram Domino.

15. *JESUS autem dicebat: Pater dimit-*
te illis. Videtur Chriſtus Dominus non
ſemel duntaxat uſurpâſſe hanc oratio-
nem pro inimicis, ſed ſæpius & quaſi ad
omnes inimicorum injurias blaſphemi-
aſq; repetiiſſe hæc verba: *Pater dimitte*
B *illis*: ad quod ſignificandum videtur E-
vangeliſta dixiſſe. JESUS autem *di-*
cebat: non verò, JESUS autem dixit.
Obſervatio ſanè perutilis ad expugnan-
dos inimicos, & ad debellandam pra-
vitatem affectûs in querelas & vindictas
propendentis. Non ſit ſatis ſemel con-
donâſſe, vel orâſſe pro injuriantibus: o-
ptimum eſt repetere orationem cùm
Chriſto: Pater dimitte. Pater dimit-
te: ſic enim firmatur animus in bono:
& revera talibus hoſtiis promeretur De-
us. Et ſine dubio propterea Chriſtus
Dominus præcepit Petro, ut *non tantùm* Matt:18.
ſepties ſed etiam ſeptuageſies ſepties dimittat 22.
fratri ſuo: propterea quoq; in quotidia-
nâ & perpetuâ oratione ſuâ quâ nos Do-
C minus edocuit, id quoq; poſuit. *Dimitte* Matt:6.
nobis debita noſtra ſicut & nos dimittimus de- 12.
bitoribus noſtris.

PARAGRAPHUS CXLVI.

JESU veſtimenta partiuntur milites inter ſe. Ioan:19. 23.

Partiti ſunt veſtimenta mea ſibi: & ſuper Pſ:21.19.
veſtem meam miſerunt ſortem.

D STROMATA

1. PEndente in Cruce Domino ne-
quaquam quievêre inimici ejus:
ſed per-

sed perrexerunt telum texere quam exorsi fuerant: ac primùm crucifixores milites de more simul & de cupiditate, rapuerunt vestimenta Domini: excutientesq; ea, cùm nihil præter ipsa invenissent: ea inter se partiri aggressi sunt. Erat autem vestimentum Christi duplex, unum interius inconsutile sed contextum desuper totum: manibus ut opinio est amantissimæ Matris confectum: quod & totâ vitâ Domino in usu fuerit. illius utiq; virtute servatum; cujus beneficio totius populi Israël, *vestimenta & calcei per quadraginta annos non sunt attrita.* Aliud vestimentum fuit exterius consutum ut apparet ex partibus: in quarum quatuor est etiam à militibus divisum.

Deut: 8: 24.

2 Pertinuit hæc vestium Christi divisio ad ignominiam ejus: satis enim probrosum vulgò est eò calamitatis devenisse in vitâ, ut totus spoliatus, nudatus, in oculis omnium turpissimo supplicio crucis damnatus, sine spe salutis & vitæ carnificum manibus, distractas suas reculas, ipsaq; adeò vestimenta oculis suis spectare cogaris: Hoc enim non nisi abjectis despretisq; vulgò hominibus lictores facere solent: nam alioqui ii ipsi eos reos, atq; ad supplicium licet damnatos, quibus adhuc honor aliquis est, vix permittitur lictoribus, manu contingere, nedum spoliare, aut nudare, in vitâ, vel post vitam. Sed in humillimo pro nobis, despicatissimo autem apud hostes ea ratio decentiæ honorisq; servata nequaquam est. Neq; verò ex hac etiam parte hoc ad Domini ignominiam non pertinuit, quod extremarum recularum suarum, quæ solæ vestes erant non alium nancisci potuerit hæredem quàm carnifices quatuor. Quin etiam congruè cogitare possumus, milites illos, excussis (ut dixi) Christi vestibus, nulloq; alio præter pura vestimenta peculio invento, vilem satis prædam ex malefico scilicet nobili, & ambiti Regni reo ac pœnas dante se nactos agnoscentes, non expletæ cupiditatis suæ dolorem, sarcasmis & dicteriis in Christū, uti Regem per ludibrium jactatis, vestibusq; tanquam Regis subacti & victi manubiis direptis solatos fuisse: non absq; Domini contumeliâ & probro: quòd magnum fuisse illud argumento esse potest, quod nullus Evangelistarum eam vestium distractionem putaverit prætereundum, tanquam scilicet rem ad ignominiam Christi graviorem spectantis.

3. Pertinuit hæc quoq; res ad Christi dolorem, tum propter dictam nuditatem ignominiamq; conceptam: tum propter Sarcasmos, & affectati scelestè regni, jam etiam dictas exprobrationes; tum propter negatum tantillum solatium amicis suis: quod ex vestibus suis retentis habere licuisset.

4. Pertinuit adhuc res ista ad Christi Domini absolutam & puram per omnia paupertatem, ac nuditatem rerum omnium. Nam esto nudus pependisset atq; obiisset in cruce: tamen si vestes ad suorum aliquem devenissent: videri poterat non planè eas amisisse: at quando in manus lictorum devenerunt: tum planè jus omne Christi in vestimenta extinctum fuit: omnis spes vel recuperationis, vel recompensationis sublata. Vt sicut non habuit locum in quo caput reclinaret, non palmum terræ, in quo pedem poneret, ita neq; pilum latum quo operiretur, possideret. Atq; in hūc modum & sectatoribus suis ditissimæ nuditatis, paupertatisq; exemplum daret, & gloriosissimâ paupertatis veste ornatus, omnibus Ecclesiæ filiis sæculisq; spectandum se exhiberet.

5. Adhuc pertinuit ea res, ad liberalitatem Domini, in die solemnitatis suæ, in die desponsationis, in die inaugurationis ad Regnum; in die aditi principatûs mundi universi, in die victoriæ & triumphi. In die pacificationis rerum omnium: In die nati vel renati orbis: ad cæteras solemnitates quidni accederet donorum in vulgus emissio atq; jactatio? facta est & usq; ad detractionem propriarum vestium: à Rege liberalissimo facta. Alexandrum olim omnia in amicos & milites distribuentem: nihilque prorsus sibi retinentem; cùm familiares interrogarent: ecquid sibimet donatis omnibus relinqueret? ferunt respondisse: Spem Persicam se sibi relinquere: Regni scilicet Persici obtinendi thesauros & opes; ita prorsus Monarcha noster JESUS, dispersit omnia usq; ad nuditatem, imò usq; ad sanguinis & vitæ profusionem, non spe lactatus Persicâ, sed partæ salutis humanæ ditatus jam tunc opulentiâ.

6. Pertinuit hæc res etiam ad ignominiam & dolorem suorum: JESUM ita nudum, ita etiam vestitu privatum, spectantium, nec opis ferre quidquam valentium. *Iacobo quidem Patriarchæ Iosephi dilecti filii, tunicam sanguine tinctam miserunt cæteri fratres ad inspicendum & retinendum:* at Christi vestimenta redire ad suos negata sunt: ne vel sic solatio suis esset, à suisve haberet. Gen: 37. 32.

7. Pertinuit hæc insuper vestium distractio ad mysterium & quidem multiplex. 1. Ad impletionem Prophetiæ, quam ore Davidico, ante annos penè
Psal: 21. millenos Spiritus Christi ediderat: *Partiti*
19. *sunt vestimenta mea sibi, & super vestem meam miserunt sortem.* Et quid clarius vel prædictum vel re ipsâ impletum esse potuit. 2. Oportebat vestem Christi divisam esse in quatuor partes, quibus vestiri totus orbis (qui quadripartito dividi solet) posset: Doctrinam scilicet fidem, Gloriam Christi quæ est vestis ejus, sed quâ nos induimur in Baptismò: quamque toto orbe terrarum diffusa tenet Ecclesia: oportebat non in unum compactam mundi angulum latere. 3. Oportebat Christi tunicam unam divisam esse, ut scilicet in omne humanum genus beneficium redemptionis, meritorum, gratiæ, Sacramentorumque pertransiret. 4. Oportebat aliam tunicam Christi esse indivisam: & plenè integram: quia nòn est, nec vult divisus esse Christus: non vult dividi Ecclesiæ unitatem: sed vult in illa semper vigere, & regnare integerrimam charitatē. Sine quâ impossibile est stare unitatem. Ideò dictum est de antiquis, ac dici debet & de Neotericis Hæreticis atq; Schismaticis omnibus Amiserunt unitatem quia non habuerunt charitatem. Ex nobis prodierunt divisione & Schismate, quia non erant ex nobis dilectione & charitate. Oportet communicari veritatem & ubiq; locorum, temporum, gentium propagari: sed non licet lacerari unitatem: sed ubiq; integram, inconsutilem, contextamque per totum servari: ad quorum utrumq; necesse est charitatem mutuam retineri. Etenim glutinum bonum est charitas, quo quidquid stringitur dissolvi nequit: nisi ipsa primùm dissoluta sit. Nam illa stante: *quis nos separabit à charitate Christi.* 5. Oportebat unicam Christi tunicam distrahi: aliam integram teneri: quia jam aderat tempus quo oportebat Synagogam exolescere. Ecclesiam verò semper inconcussam integramq; contra omnes inferni portas stare, crescere, prævalere. Cujus rei gratiâ illo ipso tempore velum templi exterius scissum a summo usq; deorsum: vestis autem Christi intima mansit integra. Interior Christi vestis Ecclesia est: exterior Synagoga fuit: pallium breve quod duos populos operire non potuit. Christi autem Ecclesia operit populos, orbem cōplectitur, per sæcula durat: talaris enim est: & ad fines sæculorum non desinet. 6. Oportebat vestes Christi in quatuor partes dividi: ut per quatuor mundi partes habitantium peccatorum nuditas miseratione Christi tegeretur, ut maculositas aboleretur. 7. Oportebat sortem mitti & super inconsutilem tunicā, & super divisæ vestis partem. Redemptionemque Christi, gratia est & pura miseratio DEi super homines: quam nemo suis meritis tribuere potest aut debet. *Non enim ex operibus justitiæ, quæ feci-*
mus nos, sed per misericordiam suam salvos Ad Tit:3.
nos fecit. Fidelis es? Sors Domini est. 5.
Perseveras? Sors Domini est. Fide stas & vivis? *Noli altum sapere sed time.* quis enim te discernit? *Gratia DEi es id quod*
es, imò & id quod non es? vide ergò Rom:11.
ne gratia ejus in te vacua sit. 20.

8. Pertinebat hæc vestitûs Christi tam diviso quàm sortitio ad nostram instructionem. 1. Dividenda est vestis Christi exterior inter alios, sed non interior. Nam ita proximis ministrandum est verbum salutis, ut nos ipsi qui ministramus, non patiamur detrimentum: neve, cùm aliis prædicaverimus ipsi reprobi efficiamur. 2. Sic etiam externa Pax & quies, proximorum utilitatis causa deseri debet: ut tamen interna pax mentis conservetur: ita sit
Martha sollicita circa frequens ministerium, ut Act:4.32.
tamen *Maria sedeat secus pedes Domini*: audiendo verbum illius. 3. Sic etiam Ecclesiæ filii, Doctores, possunt discordare sententiis, sed non animis. Sit varia & alia sententia: sed cor unum & anima una. Discordare possumus moribus, viribus, institutis, studiis, vocationibus, gradibus, statibus: sed non amoribus. quia porro unum est necessarium, & hoc est charitatis unitatisque bonum. 4. Dat Christus crucifixoribus præmia, quantò magis dabit amatoribus? Amate Christum homines, & nuditate suâ vestiet vos: imò nudabit se, ut vestiat vos. 5. Vestes Christi accipiunt, qui Christum crucifigunt: quia multi sunt qui scelera sua in Deum, proximum, charitatem, Ecclesiam committunt, & tamen id bono quolibet colore cooperiunt: incedunt vestimentis induti ovium & agni: intrinsecus autem sunt rapaces lupi. 6. Vestes Christi accipiunt & Christum crucifigunt, mali Ecclesiastici, qui de bonis Christi pinguescentes & nitescentes: corpus ejus in cruce vel figunt, vel fixum negligunt. Tantùm animarum salutem negligentes (& ipsæ sunt corpus & sanguis & membra Chri-

bra Christi) quantum de reditibus, deque commodis temporalibus miserabiliter, (utinam non damnabiliter) se se descrutiantes. Illos quis satis laudet (quales neutiquam desunt) qui & par- A tiuntur vestimenta Christi externa optimos in usus ministrantes bona Eccesiæ (1. In Pauperes Christi. 2. In sarta tecta. 3. In suorum seu Ecclesiæ suæ ministrorum. 4. In suam propriam sustentationem) tunicam tamen internam servant integram: quia in oves suas, & animas sibi commissas exercent Pastoralem charitatem. Nec faciunt fœdissimam & tam Christo luctuosam, quàm diabolo lucrosam divisionem inter Pastorem & oves: ut (quemadmodum aliquis olim notavit) Pastor sit in Polonia oves in Litvaniâ. Pastor in curis hujus sæculi, grex in laqueis & perditione diaboli. 7. Vestes Christi accipiunt, & Christum in cruce negligunt vel B etiam desigunt Hypocritæ politici, quorum est speciem pietatis habere, virtutem autem ejus penitùs abnegare. *Atqui plus est anima quàm esca, corpus quàm vestimentum: hæc oportet facere & illa non omittere.* Non vestem Christi, sed ipsum Christum induas oportet, ut sis Christianus, ut agnoscaris, & sis verè Christi. *Nam qui spiritum Christi* (en vestem) *non habet, hic non est ejus.* Et quis est Spiritus Christi? Qui Christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. 8 *Sortem mittunt in vestem Christi*, qui ad Ecclesiæ ordines vel casu & fortunâ, vel honorum opumq; studio, vel sanguinis nexu, non Christo serviendi zelo progrediuntur. 9. Crucifixo C Christo acceperunt vestem Christi: at tu depone de cruce Christum, ex animâ tuâ, vel proximi peccatum: & non tantùm vestem, sed ipsum etiam Christum accipies. *Etenim si eduxeris pretiosum è vili* (animam è peccato) *quasi os DEI eris.* 10. Vestem Christi externam divisim plures accipiunt, integram nemo: at verò interiorem unus solus: & quidem integram. Nimirum omnes quidem currunt in stadio, fidei & Christianismi, & perfectionis, sed unus accipit bravium. Multi sunt vocati, pauci verò electi. Exteriores ritus, ceremonias, observationes, opera externa, jejunia, sacrificia, orationes, peregrinationes, devotiones, conciones, & similia exercent, frequentant, inducunt multi: sed D internam gratiam solidæ virtutis, & perfectionis consummatæ: charitatisq; ordinatæ: pauci admodum: imò ne pauci quidem obtinent, nisi sint unus: unus inquam inter se, & cum omnibus, dilectione, unus robore, & labore, unus constantiæ, & perseverantiæ firmitate. Hæc Christi tunica interna est, & indivisa, & una: nec contingit nisi uni: non qnidem numero sed unitate, sed charitate cum Deo simul & proximo.

Matt: 6. 25.

9. Vestis Christi una dividitur, altera indivisa servatur, vel quia in Christo ita distinctio naturarum Divinæ Humanæq;, corporis & animæ servatur, ut tamen unica Verbi Persona contineatur. vel quia in morte Christi vestis externa patibilis Humanitatis, anima à corpore recedente dissolvitur atq; dividitur: vestis tamen interna Divinitatis, neq; in se, neq; ab alterutrâ Humanitatis parte segregatur. vel quia mores, virtutes, exempla, merita, gratiæ, dona Christi, dividuntur in plures: neq; enim omnes eodem modo imitantur & sequuntur Christum, sed Spiritus Christi dividit singulis proùt vult. unde divisiones gratiarum sunt Attamen interna Christi vestis: nempe ipsa ejus Humanitas sacrosancta unica est, inconsutilis de solâ Virgine MARIA generata, desuper contexta per totum, virtute scilicet Spiritus Sancti ex alto supervenientis coöperante concepta. Quam ipsam interiorem Humanitatis tunicam accipit unus, & dat Christus uni, nempe in Sanctissimo Sacramento Eucharistiæ communicat se animæ viventi in gratiâ & per charitatem secum vitæ.

10. Crucifixo jam Christo, demum vestes auferuntur, & ad aliorum usum possessionemq; deveniunt, Christo etiam spectante, & minimè repugnante; ut exemplum sit & imago perfecta veri & verè crucifixi cum Christo in spirituali cruce (qualis est potissimum religiosorum) per timorem Domini, & per vota. Ita enim quilibet talium debet esse ad omnia quæ sunt hujus mundi & vitæ affectus, ita inquam ab omnibus abstractus, & omnibus altior, sicut Christus fuit. Optimè id declarat apud Cassianum Abbas Pynuphius novitium quēdam alloquens his inter alia verbis quæ suprà retuli folio. de congruentiis crucis 22. *Crux nostra timor Domini est.* Sicut ergo crucifixus quis, jam non prò animi sui motu membra sua quoquam movendi vel convertendi habet potestatem: ita & nos voluntates nostras, ac desideria non secundùm id, quod nobis suave est ac delectat ad præsens, sed secundùm legem Domini quo nos illa

constrinxerit, applicare debemus. Et sicut is qui patibulo crucis affigitur, non jam præsentia contemplatur, nec de suis affectionibus cogitat non pro die crastino sollicitudine curâq; distenditur, A nullâ possidendi concupiscentiâ permovetur, nullâ superbiâ, nulla contentione, nulla æmulatione succenditur, non de præsentibus dolet injuriis, non præteritarum jam recordatur, seque cum adhuc spirat in corpore, cunctis credit elementis esse defunctum, illuc præmittens sui cordis intuitum, quo se non dubitat illicò transiturum: ita nos quoque timore Domini crucifixos oportet his omnibus, id est, non solùm carnalibus vitiis, verùm etiam ipsis elementis mortuos esse, illuc habentes oculos animæ nostræ defixos, quo nos sperare debemus momentis singulis migraturos. Hoc enim modo mortificatas poterimus universas concupiscentias nostras & affectus habere carnales. Cave ergo ne quid aliquando eorum resumas quæ renuncians abjecisti, & contra Domini interdictum de agro Evangelicæ operationis reversus inveniaris tunicâ tuâ quâ te exspoliaveras revestiri, neq; ad humiles terrenasque mundi hujus concupiscentias ac studia revolvaris.

II. Christi crucifixi vestis dividitur. Antequam crucifigeretur, vestis non dividebatur. Crucifixo jam illo dividuntur vestes, jam adierat scilicet Dominus Regnum crucis: ideò jam partitur bona sua in omnes: Egebamus omnes vestitu, nudi enim eramus in Paradyso facti, nec satis proderant nobis vestes pelliceæ, vestibus opus erat Christi: jam C ergo dividuntur inter nos: quia qui illis non egeret nullus erat inter nos. Omnes peccaverunt, & egent gratiâ DEi ait Apostolus. gratia DEi vestimenta Christi: de plenitudine quippe illius accepimus omnes nos.

Rom: 3. 23. — *Omnes peccaverunt, & egent gratiâ DEi*

Joan: 1. 16. — *de plenitudine quippe illius accepimus omnes nos.*

PARAGRAPHUS CXLVII.

Matt: 27. 36.

JESUS in Cruce pendens, à sedentibus militibus servatur.

STROMATA D

I. POstquam milites crucifixerunt Dominum vestimentaq; ejus inter se jactis sortibus diviserunt; tanquã perfuncti munere suo: ad alia studia conversi: partim sedentes servabant Christum: partim illudebant; acetum propinabant, & causam mortis: simul & miracula olim patrata sugillantes dicebant. Si tu es Rex Iudæorum salvum te fac. Et milites quidem hæc fecerunt. Causas tamen videmus ob quas sedentes JESUM servabant. 1. Id moris fuit (sicuti & est) reos cruci affixos, non statim à peracto supplicio relinquere, sed tantisper, aut ferè dum viverent affecti servare seu custodire: ne quid nimirum præter legem decretumq; in reum latum, ipso relicto adhuc vivo circa eundem eveniret: puta ne reus ab aliquo de cruce deponeretur, neve suorum obsequiis foveretur, aut etiam ne furore alicujus ultra modum impeteretur. 2. Accessit de Christo peculiare B imperium Pilati subverentis forsan, ne quoniam Regni affectati accusatus & damnatus fuerat Christus, aliqui ejus factionis hominem eum adhuc viventem tollerent de cruce: & novis turbis ansam darent, ipseq; reus à Iudæis apud Cæsarem fieret: malè defensi ab invasoribus imperii. 3. Non defuit etiam hac in re studium Iudæorum, quos partim patrati sceleris conscientia, partim metus novi alicujus eventûs timere ac satagere cogebat: ne quo casuvè actuvè aut impetu Christum supervivere contingeret. Si enim eos hæc cura mordebat etiam mortuo ac sepulto Domino, quantò magis mordere debebat vivo adhuc & spirante? 4. Fuit tamen alia præter has interior occultiorq; in hoc Divinæ Sapientiæ voluntatisq; providentia, quæ prædicta Christi crucifixi usq; dum exspiraret custodia, tam jussu Pilati, quàm Iudæorum studio adhibita, utebatur ad gloriam Christi: id est, ad adeò certam manifestamq; ejus ex mortuis resurrectionem postmodum reddendam: ut nec Pilato, nec Iudæis, nec militibus, nec ulli mortalium esse locus negandi, eludendi, in dubiumve vocandi, quod indubitatè fecissent Iudæi, si vivo adhuc Christo à cruce cum militibus abjissent: tum enim si spargi sermones de redivivo Christo audissent, eludere potuissent, ab aliquibus suorum de cruce adhuc viventem depositum curatumq; ex vulneribus, superstitemq; pro redivivo scilicet D vulgari. Quod jam præstitâ hac diligentiâ servandi ad usq; mortem Christi, tam non poterant fingere, quàm suis & omnium aliorum oculis qui mortuum vidissent,

diſſent, non valebant fidem negare. Ita ergo Sapientia vincebat malitiam: & hoſtium in necando Chriſto accuratam diligentiam, convertebat in evidentiſſimam irrefragabilemq; Reſurrectionis A Chriſti certitudinem & gloriam: ut & hic verum ſit illud. *Vos cogitaſtis de me malum. DEUS autem vertit illud in bonum. Et, non eſt conſilium contra Dominum.* (Gen: 50. 20.)

2. Sedentes lictores Crucifixum JESUM ſervant: quando peccatores qui in ſemetipſis Filium DEI crucifixerunt, in peccatis ſibi complacent & perſeverant: vel etiam quando ſuâ malitiâ & poteſtate abutentes aliorum converſionem ad pœnitentiam de peccatis, ſtudioſis conatibus impedire laborant. Quid enim iſti faciunt aliud quàm Chriſtum de cruce deponi non permittunt.

3. Sedent milites, JESU in Cruce pendente, dolente, & cum inimicis humani generis luctante: ſedent atq; quieB ſcunt Chriſtiani, ſedent ſervi Chriſti & indulgent otio, deſidiæ, luxui, ne quid gravius adducam? Chriſto interim extrema omnia ſubeunte, & de ſummâ rerum periclitante. An non & ita in horto actum? *Chriſtus ſudabat ad ſanguinem, Chriſtus agonizabat, diſcipulorum autem quis non interea dormiebat? & cui Chriſtus dixit tunc? Simon dormis? Sic non potuiſtis unâ horâ vigilare mecum;* (Mar: 14. 37. Matt: 26. 40.) O milites, mihi cum crucis doloribus lucta eſt. vos ſedetis, vos ſpectatis. otioſi? Pro? quantos habet Eccleſia DEI milites, doctos, eruditos, omni ſcientiâ, cautos diſciplinâ, decoros formâ, in quibus nulla ſit macula ipſorum ſaltem & hominum opinione, pares converſioni mūdi, grandes eloquentiâ, potentes in doC ctis humanæ Sapientiæ verbis: hi tamē omnes, omnes ſedent, compoſiti ut ſimilitudo templi, ſedent otioſi, ſedent ſegneſcentes, ſedent loquentes, aut etiam ponentes adversùs fratres ſuos laborantes in Evangelio, ſcandalum. Sedent detrahentes ſine cauſa, ſedent ſervantes quidem Chriſtum, ſed in cruce fixum, & utinam non à ſemetipſis fixum, quemadmodum iſti milites, quē crucifixerunt eundem cuſtodierunt, ſed & illuſerunt JESUM.

PARAGRAPHUS CXLVIII.

D

JESVS in Cruce pendens ab omnibus omnimodè illuditur.

Omnes qui viderunt me, deriſerunt me, locuti ſunt labiis & moverunt caput. Pſ: 21. 8.

Quem tu percuſſiſti perſecuti ſunt, & ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt. Pſ: 68. 23.

A *Ego factus ſum opprobrium illis. viderunt me & moverunt capita ſua.* Pſ: 108. 25.

Plauſerunt ſuper te manibus omnes tranſeuntes viam, ſibilaverunt & moverunt caput ſuum. Hæccine eſt urbs dicentes, perfecti decoris, gaudium univerſæ terræ. Tren: 2. 15.

Aperuerunt ſuper me os ſuum: ſicut leo rapiens & rugiens. Pſ: 21. 14.

Dilataverunt ſuper me os ſuum: dixerunt euge euge (vech, vech, in Hebr:) viderunt oculi noſtri. Pſ: 34. 21.

Speravit in Domino, eripiat eum, ſalvum faciat eum, quoniam vult eum. Pſ: 21. 9.

Gloriatur Patrem ſe habere DEum; videamus ergo ſi ſermones illius veri ſunt: & tentemus quæ ventura ſunt illi: & ſciemus quæ erunt noviſſima illius: ſi enim eſt verus Filius DEi, ſuſcipiet illum; & liberabit eum de manibus contrariorum. Sap: 2. 16.

Promittit ſe ſcientiam DEi habere, & Filium DEi ſe nominat. Sap: 2. 13.

Væ genti peccatrici, populo gravi iniquitate, ſemini nequam. filiis ſceleratis: dereliquerunt Dominum, blaſphemaverunt Sanctum Iſraël. Iſaiæ 1. 4.

Deſpexit te, & ſubſannavit te Virgo filia Sion. poſt te caput movit filia Hieruſalem; cui exprobraſti, & quem blaſphemaſti, & ſuper quem exaltaſti vocem, & levaſti altitudinem oculorum tuorum ad Sanctum Iſraël. Iſ: 37. 22.

Si Filius DEI es? mitte te deorſum. Matt: 4. 6.

Si Filius DEI es? dic ut lapides iſti Panes fiant. Matt: 4. 3.

STROMATA

1. TAntus tamq; exactus Prophetiarum cumulus oſtendit, & quàm exactè omnia completa ſint in Chriſto, quæ prædicta tantò antè fuerant: & quanta harum injuriarum Chriſto jam pendenti in cruce à linguis inimicis inflictarum acerbitas fuerit. Non enim ſine cauſâ, quâ Prophetæ, quâ Evangeliſtæ in iis, & futuris, & factis denarrandis tam exacti ſunt: ſed nimirum Spiritus Sanctus maximam in eis, & ab eis Chriſti Domini calamitatem latuiſſe, proveniſſeque ſciens, hanc inexplicabilem acerbitatem tantâ cum diligentiâ deſcribi jubendo declarare voluit.

2. A quatuor porro hominum claſſibus hæc linguea linguoſave linguarumve in Chriſtum carnificina exercita fuiſſe refertur ab Evangeliſtis. 1. A militibus ſeu miniſtris crucifixionis cuſto-

dibuſq; crucifixi Domini. 2. A Principibus Sacerdotum & ſcribis, & ſenioribus. 3. A populo ſpectante. 4. Deniq; à latrone concrucifixo: uno ſaltem ſi non ab utroq; quidem primùm: altero tamen poſtmodum reſipiſcente, & aliam cantilenam canente. ſcilicet pro Chriſto, altero in nequitiâ ſuâ perſeverante. Marcus enim & Matthæus expreſsè aſſerunt, ambos latrones improperaſſe, & convitiatos eſſe Chriſto. Lucas unum tantùm blaſphemum eſſe aſſerit.

3. Ab his quatuor claſſibus plauſtra acerbiſſimorum convitiorum & blaſphemiarum, illuſionumq; in Chriſtum ructata ſunt totis tribus horis: jactata verò quâ verbis, quà oculis, quà geſtibus manuum, quà oris contorſione, quà cachinnis, quà totiùs corporis fædâ fractione, quà ab unoquoq; ſigillatim, quà à pluribus ſimul, aliis alios inſtigantibus, æmulantibus, inſtruentibus, transgredientibus, amarâ, & ſceleratâ contentione atq; concertatione.

4. Ex innumeris blaſphemiis & pro-
Luc: 23. bris, recenſentur ab Evangeliſtis. 1. *Si*
37. *tu es Rex Iudæorum, ſalvum te fac.* 2. *Vah*
Mar: 15. *qui deſtruis templum DEi, & in tribus diebus*
29. *reædificas.* 3. *Salvum fac temetipſum de-*
Ibid. 30. *ſcendens de cruce.* 4. *Alios ſalvos fecit ſe-*
Ibid: 31. *ipſum non poteſt ſalvum facere.* 5. *Si Filius*
Matt: 27. *DEi es deſcende de cruce.* 6 *Si Rex Iſraël*
40. *eſt deſcendat nunc de cruce, & credimus ei.*
Matt: 27. 7. *Confidit in Deo: liberet nunc ſi vult eum.*
42. *dixit enim quia Filius Dei ſum.* 8. *Si tu es*
Ibid: 43. *Chriſtus ſalvum fac temetipſum & nos.* 9 *Ec-*
Lucæ 23. *ce Eliam vocat* 10. *Sine videamus an veniat*
39. *Elias liberans eum. Sinite videamus ſi veniat*
Marci 15. *Elias ad deponendum eum.* Hæc hiſq; ſimi-
35. lia jactabant, partim accedentes ad cru-
Ibid: 36. cem ipſius, partim prætereuntes, partim ſtantes, partim ſedentes, partim ad alterutrum converſi & accedentes, crucifixumq; oculis conjectis, intentisvè manibus deſignantes, partim capita moventes & illuſoriè agitantes, partim inſolentiſſimè cachinnantes, & ſcurriliſſimos jocos jocantes.

5. Quibus omnibus innocentiſſimas Chriſti aures primum, ſed deinde, & quidem gravius, penetrabiliusq; cor & animum cruciabant. Quia enim jam manibus eorum ſubductus erat, crucis altitudine, & quia jam vota ſua deſideriaq; expleta abundè videbant & gaudebant: ſolutiſſimo idcircò animo totos ſe ad inſultandum, illudendum, ſugillandum, ſubſannandum, proſcindendum, exprobrandum, blaſphemandum, conviciandumq; converterunt, ut per aures oculoſq; mentem pendentis miſerrimè & intimè cruciarent, implerent vulneribus & doloribus animam non minùs A quàm impleverant jam tot cruciatibus inſtrumentiſq; carnem. Exerebant ergo exacutas linguas ſuas venenato odio & ludibrio, plus quam ſerpentes ſua ſpicula, plus quàm ancipites gladios, quibus pertingebant uſq; ad diviſionem animæ, compagum quoq; ac medullarum Chriſti audientis. Singuli enim improborum illorum motus geſtuſq;, ſingulæ voces, vocumve & ſonorum inclinationes ſicut à venenatiſſimo animo procedebant ita etiam cum eodem veneno, ſpiculi ad inſtar, gladiive bis acuti, & politi, in intima cordis Chriſti penetrabant, illudq; amabile & amoris dulcedinisq; ſedem cor lancinabant.

6. Verè, *filii hominum dentes eorum arma* Pſ: 56. 5.
B *& ſagittæ, & lingua eorum gladius acutus.* Verè *lingua ignis eſt. Vniverſitas iniquitatis, inflammata à gehenna, inquietum malum, plena veneno mortifero.* Verè *lingua flagellum inundans, & redundans*: quod ceſſantibus omnibus aliis inſtrumentis cruciatum, cruci & clavis additum omnium aliorum vicem abundè ſupplevit: imò omnium etiam clavorum, etiam crucis ipſius acerbitatem ſuperavit. Verè linguei iſti carnifices impleverunt quod de ſe ipſis apud Ieremiam prædicaverunt. *Venite & percutiamus eum lingua, & non attendamus ad univerſos ſermones ejus*, planè percuſſerunt JESUM linguâ, planè percuſſerunt, & ſuper dolorem vulnerum aliorum, vulnera linguæ exquiſitiſſima C prorſus addiderunt. Nihil mitigati ſunt, imò neq; attendere voluerunt ad verba ejus orantis pro ipſis omnibus ad Patrem, & loquentis pro eis bona, & avertentis indignationem ejus ab eis.

Iacobi 3. 6.

Iere: 18. 18.

7. Sicut Imperatores cauti ad extremos præliorum labores exercitatiſſimâ, & veteranam, & fidiſſimam militum reſervant manum: ita diabolus in prælio cum Chriſto inito, probatiſſimam ſibi longo & quotidiano uſu linguarum legionem, ad extremum reſervatam, conflictum & aſſultum in Chriſtum immiſit. Bene res ſuas linguæ geſſerunt toto Paſſionis decurſu; quieverunt utcunq; ad crucifixionem uſq; à condemnatione Domini: elevato jam in cruce Domino: cum ſpectaculo illo pendentis Dei D actum de ſe videret: emiſit legiones linguarum, effudit virus, evomuit venenum, ſpicula infixit, non jam in corpore ſed intima in anima. Ibi omnem Domini tenta-

mini tentavit oppugnavitq; charitatem, omnem bonitatem, omnem patientiam, omnem mansuetudinem, omnem humilitatem, omnem obedientiam, omnem fortitudinem, omnem sapientiam, omnem longanimitatem, omnem fidelitatem, omnem fiduciam, omnem perseverantiam. Planè inferni novissima diabolus serpens callidissimus movit, & adhibuit, & effudit: ut Christum labefactaret exasperando, blandiendo, conviciando, blasphemando, exprobrando. Quid non tentavit versipellis, & per omnia ad mentem diaboli facta lingua. Iam fassa est, jam irrisit miracula, jam potentiam agnovit, jam imbecillitatem & exhaustam potestatem salvandi objecit. Iam ad misericordiam provocavit, jam fidem & obedientiam promisit, jam per Dei nomen atq; fiduciam adstrinxit, jam ipsius Dei in eum incuriam oblivionem neglectumq; exprobravit. Iam Regnum Israëlis obtulit, jam Filium Dei negavit, jam stultè sperâsse in Deum, jam ne à volente quidem Deo liberari posse insultavit. Quas non in facies sese induit hæc iniquitatis universitas à gehenna inflammata, à diabolo instructa linguarum legio?

8. Ergo tunc iterum est crucifixus Christus in corpore clavis, in Animâ linguis: ferrum tenebat carnem, verba penetrabant mentem, perforabant clavi manus, penetrabant linguæ ad cor ipsum. clavi solùm hominem exterius configebant linguæ post aures & animam, etiam Divinitatis blasphemabant Majestatem. Parum est tamen quod dixi: tunc iterum Christum linguis crucifixum: dico amplius quidquid in tota Passione prævia passus jam fuerat. Nunc iterū à linguis patitur, neq; enim linguæ istæ carent flagellis, non carent spinis, non carent sputis, non carent felle. Deniq; lingua universitas iniquitatis est. quid igitur ei instrumenti ad crucifigendum JESUM deest? Et quid si hæc renovata passio acerbior est, quàm tota præcedens fuit?

9. Quis jam speret evadere linguas hominū si ipsæ sunt, quæ usq; in sanctū Dei, in sanctum sanctorum exaltari potuerunt? Cui parcent linguæ, quæ Dominum ipsum, quæ Verbum Æterni Patris confixerunt? Quis ferret linguas si non hebetatæ essent ad petram istam durissimam, ad Christi inquam patientiam? Quis linguæ custos satis erit cautus & accuratus: sine quâ inermem se novit, quâ solâ satis superq; armatus & invictus est diabolus. Lingua satelles diaboli; sementis imò messis inferni: primiceria Passionis totius Christi, Incendium mundi, Humanæ naturæ labes, desolatio cœli, Divinitatis crucifixio. Sed enim reprehendere linguam omnium est, paucorum patienter ferre, nullius frenare. Omnis enim natura bestiarum & volucrum, & serpentium & cæterorum domantur & domita sunt à naturâ humanâ. linguam autem hominum nullus domare potest. Hominis est animam præparare: & Domini gubernare linguam: licet in speciem videatur esse difficilius negotium cum animæ præparatione, quàm cum linguæ: externi utiq; & à naturâ satis cautè constituti membri.

10. Dignum est autem magnâ observatione & consideratione: quod juxtà relationem Evangelistarum, ex omnibus hominibus qui linguâ suâ molesti fuerunt Christo in cruce: copiosissimi fuêre Principes Sacerdotum; & scribæ, & seniores. Milites, plebs alia, latrones, longè his parciores. Quid in hoc latere putem paucis explico & quidem Sancti Hieronymi verbis: ita igitur ille. Pauci sunt qui huic vitio (*Linguæ scilicet*) renunciant, tantaq; hujus mali libido mentes hominum invasit, ut etiam qui procul ab aliis vitiis recesserunt: in istud tamen quasi in extremum diaboli laqueum incidant) utinam autem hoc omnium sæculorum experientia non docuerit, neq; doceat. Videtur dici posse: Pietati, virtuti, Religioni ad omnia scelera cohibenda satis virium superesse: ad solius linguæ peccata frenanda dominandumq; linguæ satis omnino non esse. omnino Domini est gubernare linguam. Audeo plus: quod tamen sine injuriâ virtutis dictum volo. Videtur dici posse, quòd virtutis & Pietatis professioni, exercitio, & conscientiæ, vis quidem insit ad laxandam linguam: & quidem tantò licentius quantò sub Pietatis pallio tectius. Mirum ut non debeat esse dictum Hieronymi, cùm id experientia comprobet. Neq; tamen hoc est malum virtutis, sed eorum qui virtutem opinione saltem nacti, professiq;, linguæ custodiam negligunt, vel etiam ex fiduciâ quâdam sui, frenos eidem laxant. Nullus religiosus ordo est in Ecclesia qui non speciali curâ severitateq; pro silentio contra linguæ, etiam ipsam otiositatem excubet: nescio tamen an ullus sit in hac parte tam infelix: ut non desideret se feliciorem, adeò verum est, etiam

Hierony: Epist: ad celantiā.

est, etiam eos qui procul ab aliis vitiis recesserunt in linguæ vitia (& speciatim *in detractionis*) quasi in extremum diaboli laqueum incidere.

11. Vtiliter etiam hoc quæri potest, aliquid causæ subsit quòd diabolus ultimò, per linguarum venenum tam multiplex Christum oppugnârit? Breviter quod sentio explano. Lingua, præsertim talis, quali Christus est oppugnatus in cruce, potissimùm impugnat & sauciat maxima Dei & hominum bona. 1. Honorem. 2. Sapientiam. 3. Innocentiam. 4. Charitatem. & hanc quidē super omnia: in his quatuor Christum videbat diabolus summum, consequenter delicatum (ut sic loquar) esse: in his ergo quatuor eum per linguas tentavit & afflixit, juxta illud. Contumeliâ & tormento interrogemus illum: & probemus patientiam illius. Addo in progressâ passione diabolus oppugnavit Christum quasi hominem: & tantùm exterius: extrinsecus ergo lædentibus instrumentis usus est potissimùm, ad crucem ubi perventum, cum Deitate & internis Christi bonis bellum gessit, ac potissimùm cum charitate: quæ sicut potissimùm Deus est, ita potissimùm hostem linguam habet, & à linguâ nunquā non læditur, hanc ergo ut si non excuteret, saltem quateret diabolus in Christo, linguis tanquam aptissimis arietibus arietavit: itaq; DEus quidem in cruce pendens charitatis extremo conatu atq; opere, imò excessu & nimietate ut loquuntur scripturæ: diabolus autem omni linguarum acerbitate & penetrativitate in eum vicissim pugnavit.

12. Quæri adhuc potest cur Christus audiens tanta Iudæorum promissa, tam sibi desiderabilia, fidem scilicet illorum in se: non descenderit de cruce? Sed Dominus noster scrutator cordium & renum bene videbat nequitiam cordis Iudæorum atq; duritiem ad credendum in se. An enim non potuissent facilè etiam dicere: Christum in principe dæmoniorum fecisse signum descensionis: ut in aliis miraculis moris habebant. Deinde verò an non majus viderant patratum miraculum, *in Lazaro quatriduano fœtente resuscitato ad vitam*, quàm hoc fuisset vivum hominem de cruce descendere? quo tamen miraculo tantùm scilicet profecerunt ad fidem, ut & Lazarum cogitaverint interficere: quasi Dominus qui mortuum suscitârat, occisum non posset? At bene Augustinus alloquens Iudæos ait. Si vobis aliud videtur mortuus & aliud occisus: ecce Dominus fecit utrumq;. Nam & Lazarum suscitavit mortuum, & seipsum occisum, & utiq; majus est per omnem modum semetipsum resuscitare à morte, quàm aliquem quemlibet, sed nequitia incredulorum & odientium, tantumq; linguis exasperare satagentium crevit semper. Et quemadmodum in typicâ eductione populi DEI *ex Ægypto*, *Pharao* cum suis per omnes plagas indurabatur donec in mari rubro interiret: ita in verâ eductione generis humani de servitute diabolicâ, diabolus & Iudæi perpetuò fiebant deteriores & duriores. Hanc ipsâ quæstionem egregiè Sanctus Bernardus explicat, ita ut & diaboli malignam astutiam, & Iudæorum astutam malitiam, & Christi Domini seriam prudentiam declaret: pluribus argumentis. 1. Ex Caiphæ prædictione sumptum, qui dixerat. Expedit ut unus homo moriatur pro populo, & non tota gens pereat. 2. Ex ineptia consequentiæ, ineptè enim arguunt Iudæi. Si Rex Israël est, descendat & credimus ei. imò ascendat & credimus. 3. Ex antiquiore prædictione quâ prædictum. Dominus regnavit à ligno. 4. Ex eo quia etsi hoc Iudæis non serviret, serviebat nationibus: ad quas dictum, dicite in nationibus regnavit à ligno DEus, quomodo dictum fuisset in nationibus, si descendisset de ligno Dominus. 5. Ab exemplo Constantiæ Pilati in inscriptione crucis. Scripserat Pilatus JESUS Nazarænus Rex Iudæorum. Si descendisset Christus, titulum deseruisset Regni: ergo etiam & Regnum, constantiorq; esset Pilatus quàm Christus, ille enim urgentibus mutationem Iudæis dixit, quod scripsi scripsi, ergo etiam Christum oportebat finire quod cepit. 6. Quia si descenderit neminem salvabit: nam qui non perseveraverit salvus non erit, quantò minus Salvator erit? 7. Quia absurdè dicebant salvum te fac: non indigebat ille salute seu salvare se, cùm esset salus. 8. In lege, sacrificio vespertino neq; caudâ deesse debuit, defuisset autem Sacrificio Christi, si de cruce descendisset. 9. Perseverandi in bono magisterium summopere nobis necessarium exigebat à Christo ut non descenderet: quis enim nostrûm in cruce fixus voluisset perseverare si svadentibus perseverantiam potuisset objicere quod Christus non perseverâsset in cruce. Sine causa ergo diabolus cum Iudæis descensum svadent Christo: sed diabolus desperatione sva-

Ioan: 11. 42.

tione svadebat, isti fervore malitiæ improperabant, Christo ab utrisq; telis innoxio. Et quemadmodum olim diabolus suaserat Christo in Pinnaculo templi à se constituto. Si Filius DEi es mitte te deorsum. Sic nunc per Iudæorum linguas, idem repetit, descende de cruce. Sed nusquam virulenta fraudulentia successit maligno, vincente ubiq; Sapientiâ DEi malitiam Diaboli. 10 Quia aliud confirmandis fidelibus, aliud confutandis hostibus tempus designavit. 11. Interim patientiam exhibebat, humilitatem commendabat, obedientiam implebat, perficiebat charitatem. 12. Hisq; quatuor virtutibus, quatuor cornua crucis ornabat, quæ cruci defuissent, si Christus ante mortem descendisset. Addi possunt præterea. 13. Quia Iudæi uti alias fecerant, ita & nunc quoq; in Christo sugillabant miracula, proinde non digni erant videre miracula. 14. Præterea Christus prædixerat & dixerat Iudæis. *Solvite templum hoc & in triduo reædificabo illud*, quod dicebat de templo corporis sui, licet Iudæi acciperent dictum de templo Salomonis: sugillabant hoc ipsum etiam nunc Iudæi: atq; hoc re ipsâ præstabat Christus per eorum manus, revera enim solvebant templum corporis ejus, in triduo à Christo reædificandum. 15. Deniq; Iudæis quondam volentibus signum de cœlo: responderat non fore illis dandum signum aliud, nisi signum *Ionæ Prophetæ*. Sicut enim *ille fuit in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus*. ita Christus in corde terræ triduo futurus erat: istud signum oportebat dari & fidem verborum Christi impleri, morte & sepulturâ & resurrectione. proinde non oportebat de cruce descendere.

Ioan. 2. 19.

Matt: 12. 39. & sequ:

13. Adhuc quærimus, quid sibi voluerint, quod moventes capita sua insultarint Christo? Est quidem hic mos familiaris insultantibus, præsertim quando exprobrare alicui volunt, stultam præsumptionem, vanos conatus, iram sine viribus, jactantiam sui, prædictiones vanas & fallaces, arrogantiam nimiam, quæ omnia Christo Iudæi in his suis improperiis objiciebant: sed præterea aliud significatum fuisse hoc inimicorum Christi gestu credimus. Qui insani sunt & qui moribundi eorum capita quieta teneri non possunt. adeò ut morituri citò hominis sit indicium, caput defluens in humeros jacentis infirmi. Quid fiebat cum Iudæis tunc, nisi mente movebantur, & cum suâ synagogâ moriebantur? Similiter eos qui ex alto præcipites cadunt fertur capite gravante in caput ut plurimum terræ allidi: sive id fiat ex vertigine cerebri, sive ex metu nimio, sive ut dixi ex naturali cerebri gravitate. Nimis ex alto cadebant eo tempore infelices Iudæi, valde in præceps ibant: capita ergo movebant, & in capita in præceps labebantur. Cùm *Dathan, Core, & Abiron* eorumq; gregales contra *Moysen Aaronemq;* seditionem movissent: ait ad eos Moyses: *Multùm erigimini filii Levi*. Sed erectio ista vertigine capitum completa est: nam subito *aperiente terra os suum, absorpti sunt & vivi descenderunt in infernum*.

Num: 16. 7.

14. Ad extremum quærimus hoc loco: quid Dominus JESUS inter hosce vipereos linguarum undiq; ingruentes morsus egerit? Ad quod ipse Dominus per Prophetam nobis respondet. *Os peccatoris & os dolosi super me apertum est, locuti sunt adversum me lingua dolosa, & sermonibus odij circumdederunt me, & expugnaverunt me gratis. Pro eo ut me diligerent detrahebant mihi: ego autem orabam* Orabat ergo IESUS inter illas serpentum sibilantium, sugillantium & sugentium mansuetudinem illius & probantium patientiam ejus, & hæc fuit ejus ultio. Creditur autem orasse Dominus specialiter Psalmum 21. totum, qui plurima & maxima Passionis mysteria valde expressé continet: estq; appositissima crucifixi Christi oratio. Alterum quod egisse Christus Dominus in cruce inter maledicas hasce linguas videri potest: expressit Sanctus Bernardus refellens enim hunc Iudaicum aculeum *Si Rex Israël est descendat de cruce & credimus*, post alia ita loquitur. *Aliud tempus elegit confortandis discipulis, aliud adversariis confutandis*. Interim patientiam magis exhibet, humilitatem commendat, obedientiam implet, perficit charitatem. His namq; virtutum gemmis quatuor cornua crucis ornantur: & est supereminentior charitas: à dextris obedientia, patientia à sinistris, radix virtutum humilitas in profundo. His ditavit trophæum crucis consummatio Dominicæ passionis, cùm ad Iudæorum blasphemias humilis, ad vulnera patiens, intus linguis, clavis exterius pungeretur. Nam & charitas in eo perfecta est, quod pro amicis animam posuit & obedientia consummata cum inclinato capite tradidit spiritum; factus obediens usq; ad mortem. His privare dotibus, hac privare gloriâ Christi satagebant Ecclesiam, qui dicebant:

Ps. 108. 2.

Ibid. 4.

Bernard: Serm. 1. in Pasch.

Si Rex Israël est descendat de cruce &c. Tertium quod Christus in cruce gessit cum ab omnibus blasphemaretur, erat conversio latronis ad pœnitentiam, ejusdemq; remuneratio. Quartum etiam fuit ejus opus. Sollicitudo de Matre, & discipulo cruci adstante. Sed de his separatim mox dicendum est.

15. Sumant ex hoc toto inimicorum Christi cum Christo, & Christi cum ipsis processu normam & formam spirituales viri, tam diabolicarum tentationū quàm resistendi iisdem. Omnium tentationum mundi, carnis, diaboli, hæc est summa descende de cruce. Quidquid enim mundus, caro, dæmon amori proprio suaderit, id totum huc collineat. Descende de cruce. Quemadmodum & illæ voces, quas ipse diabolus in suâ personâ olim Dominum nostrum tentans
Matt: 4. usurpabat. *Mitte te deorsum. &. Hæc o-*
6. *mnia dabo tibi si cadens adoraveris me.* Sed his omnibus trifariam occurrendum est, exemplo Christi Domini. 1. Orando. 2. Obturescendo, & nihil omnino cum tentatoribus tentationibusq; colloquii interni externive factitando. 3. Denique iis seriò severè, ac resolutè, in faciem resistendo ac confundendo. *Vade Sathana. Scriptum est. Dominum DEum tuum adorabis & illi soli servies. Non tentabis Dominum Deum tuum. Vade retro Sathana scandalum es mihi, non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ sunt hominum.*

16. Speciali verò quadam ratione, est hic Magisterium & exemplar vivum, hominibus probis, propterq; justitiam persecutiones patientibus, ab ipsomet Christo Domino demonstratum. Ecce enim Christus ascendit crucem, & cùm jam omnes aliæ pænæ cessassent, secutæ sunt eum linguæ: atq; tum maximè sævierunt in eum: ejusq; patientiam, mansuetudinem, constantiam, charitatem probaverunt & convellere laboraverunt: quas tamen Dominus modis proximè dictis omnes elusit & devicit. Discant hoc pii viri: pietatisq; ac perfectionis viam meditantes, crucemq; conscendentes. Non existiment jam esse per hoc bella finita quia in crucē evaserunt: sciant secuturas se illuc etiam linguas: sciant quod etiam latrones cum iis concrucifixi, etiam ejusdem propositi institutiq; homines atq; specietenus amici & sodales improperabunt & convitiabuntur eis. Sed illi in his omnibus intueantur ad Christi exemplar: non deserant locum suum, sed hoc ad quod in crucem ascenderunt tenentes atq; perficientes, constanter, perseverent, tam contemptores, quàm contempti linguarum. Faciant sibi hoc familiare ipso usu, ut quoties aliquid boni proponunt vel aggrediuntur, quod necesse erit hominibus innotescere, statim etiam proponant propter illud bonum opus pati: pati inquam censuras, resistentias, improperia, irrisiones, impedimenta hisq; similia. Quod genus patiendi est valde arduum & heroicum. Pati scilicet mansuetè pro eo, pro quo laudari debueras & honorari, & amari: & pati ab eis à quibus approbari & amari, & promoveri in bono debueras: & pati ab eis in quorum bonum operaris. Hæc patientia habet bolum sine osse (ut quidam dicere solebat.) Hoc persecutionum genus superatur ut dixi mansuetudine, contemptu linguarum, oratione pro persecutoribus, præpar tione ad patiendum &c.

17. Insanas hasce Iudæorum in Christum blasphemias egregiè exagitat Sanctus Leo. *Principes Sacerdotum quibus indulgentiam Salvator petebat, supplicium crucis irrisionum aculeis asperabant: & in quem manibus sævire amplius non poterant, linguarum tela jaciebant dicentes. Alios salvos fecit seipsum non potest salvum facere. Si Rex Israël est descendat nune de cruce & credimus ei.* De quo erroris fonte Iudæi, de quo invidiæ lacu talium blasphemiarum venena potastis? Quis vobis magister tradidit, quæ doctrina persuasit, quod illum Regem Israël, illum DEi filium credere deberetis, qui se crucifigi non sineret, aut à confixione clavorum liberum excuteret? Non hoc vobis legis mysteria, non Paschalis observantiæ Sacramenta, nec ulla unquam Prophetarum ora cecinerunt. Sed illud verè abundèq; legistis, quod ad detestabilem vestri sceleris impietatem, & ad voluntariam Domini pertinet Passionem. Ipse enim per Isaiam loquitur. *Dorsum meum dedi ad flagella. maxillas meas ad palmas, faciem meam non averti à confusione sputorum.* Ipse per David. *Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potaverunt me aceto.* Et iterum *Circumdederunt me canes multi, consilium malignantium obsedit me. Foderunt manus meas & pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea. Ipsi verò consideraverunt & inspexerunt me: diviserunt sibi vestimenta mea & super vestem meam miserunt sortem.* Et ne sceleris tantùm vestri videatur ordo prædictus: nulla autem potentia crucifixi: non quidem legistis *Dominus descendit de cruce:* sed legistis *Dominus regnavit à ligno* Crux ergo Christi Sacramentum veri & prænunciati

S. Leo Ser. 4. de Pass. cap. 2.
Isaiæ 50.
Psal: 68. 22.
Psal: 21. 17.
Ibid: ℣. 18. 2.6.
Psal: 95.

nunciati habet altaris, ubi per hostiam salutarem naturæ humanæ, celebraretur oblatio. Hactenus Sanctus Leo.

18. Quando olim Archisynagogi filiam Dominus resuscitaturus ex mortuis dormum intravit: deridebant eum tibicines, & turba tumultuans. Totam ecce IESUS Synagogam revocat ad vitam, sed illa tumultuatur, & deridet Salvatorem: quid ergò restat nisi ut eijciatur turba tumultuans, & in medicum insaniens, trasferaturq; salus ejus ad Ecclesiam.

19. *Descendat de cruce, & credimus ei.* Dignum cerebro Iudaico verbum, promissum credendiq; motivum. Propter quod minimè cuiquam credendum est, propter hoc illi credituros se Christo spondent. Descendisse de cruce aliquem: apostatâsse est à Deo, à virtute, à veritate. Iudæos tamen imitatur miserrimum hæreticorum vulgus: qui non ullis aliis prædicantibus ferè credunt quàm qui de cruce Ecclesiasticæ disciplinæ, aut etiam Religiosæ descendentes, amplexi sunt inimicitias crucis, hoc est delicias carnis, & misero populo loquuntur placentia, blanda, sensui amica, licentiæ portas patefacientia, quibus populus inescatus tam pronas dat aures, quàm prono lapsu plumbi massa deorsum tendit. Hos etiam ipsos Iudæos imitantur illi, qui cùm de Religiosis aut viris, aut familiis vix quidquam sani cogitare velint: postquam aliquem de cruce Religionis alicubi descendisse compererint, eum mox sibi familiarem faciunt: eiq; fanda, & infanda garrienti lætissimè credunt: nullo alio fidei motivo, nisi illo. Descendit de cruce, & ideò credimus ei.

20. *Descendat de cruce & credimus ei.* Non est insolens humanæ malitiæ atq; versutiæ, ita tentare DEum, ut medicinas & sanitates ejus cupiant, soleantque sibi vertere in venenum, ut scilicet peccatum appareat. peccatum super peccatum, per bonum operatur eis, & in eis, mortem. Quid melius doloribus JESU, quid salubrius vulneribus Salvatoris? Quid vitalius morte Filii DEi? Homines desperatissimè ægratobant, & tamen ipsâ ægritudine, quâ mentes perdiderant etiam medicum cædebant, quin & occidebant. Et ille quidem etiam cùm occideretur, Medicus erat. etiam cùm vapulabat ab eis, eos tamen curabat: patiebatur phreneticos, nec deserebat ægrotos, tenebatur ab eis, alligabatur, percutiebatur, irridebatur, suspendebatur, & nihilominus Medicus agnoscitur, Medicus erat, quantò magìs insaniebant illi, tantò diligentius sanat ille. Agnoscis phreneticos? Agnosce & Medicum. Illi dicunt, descendat de cruce & credimus ei, ille autem orabat, Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt, illi amissâ mente sæviebant, & Medici sanguinem sæviendo fundebant: ille autem etiam de ipso sanguine suo ægrotis medicamenta faciebat. *Vide Aug: Serm. 9. de verbis Apostoli.*

21. *Si Filius DEi est descendat de cruce & credimus ei.* Olim diabolus Christum tentare ausus: hoc eum telo aggressus est. *Si Filius DEi es, dic ut lapides isti panes fiant:* iterumq; eâdem conditionali repetitâ: subdit: *mitte te deorsum.* ex patre diabolo nati Iudæi, ejusdem nunc linguâ loquuntur, & quasi Patris sui Prophetiam in se se adimplendam Christo promittunt. Sed non est tempus nunc ut Christus *ex lapidibus filios Abrahæ suscitet, aut panes sibi faciat, aut deorsum se mittat.* Non hanc viam elegit, *qua se Filium DEI monstraret.* Permanendo in cruce, latrones in Apostolos & Martyres mutando. Divinitatem suam demonstrare, comprobare, & evincere decrevit, quod & præstitit: vnde & citò revertentes populi à cruce percutiunt pectora sua, eaq; velut in panem mutata Christo offerunt ac dicunt. *Verè Filius DEi erat iste.*

PARAGRAPHVS CXLIX.

JESVS ab uno latrone blasphematur. Lucæ 23. 39.

STROMATA

1. INter alios Christi de cruce pendentis blasphematores, fuit etiam latro. Vterq; an alter solùm ex Evangelistis difficilè est colligere: cùm Matthæus & Marcus asserant latrones in plurali, qui crucifixi erant cùm eo, improperâsse & convitiatos esse. Lucas verò disertè dicat unum de his qui pendebant latronibus blasphemasse eum dicendo: Si tu es Christus salvum fac temetipsum & nos. Alterum contrà respondisse blasphemo increpando illum. Neq; tu times Deum, quod in eâdem damnatione

es. Et nos quidem justè: nam digna factis recipimus: hic verò nihil mali gessit. Et dicebat ad JESUM. Domine memento mei cùm veneris in Regnum tuum. Quam diversitatem Evangelistarum expendentes Patrum & interpretum aliqui dicunt, revera ambos latrones Christo esse convitiatos ab initio: sed in progressu unum ex his videndo Christi patientiam, mansuetudinemq;, ac taciturnitatem in pœnis & convitiis: audiendo etiam ejus orationem pro inimicis ad Patrem: intuendo etiam solis obscuritatem in meridie subito factam, & durantem diu: (si jam tunc facta fuit) Innocentiam Christi, atq; adeò etiam quiddam humano majus assequi ex his cæpit, Christumq; miserari: & de primò jactis convitiis in illum compungi, tum verò contra socium pergentem in convitiando excandescere, atq; Christi defensoris partes contra ipsum agere cæpisse? quod dum agit, statim suam & socii malam vitam, meritam & justam pœnam fateri, Innocentiam Christi in contrà adducere, eoque tandem devenisse Christi gratiâ, & sanguine, & oratione adjutum, ut etiam in Christo Dominatum, Regnum, Divinitatem agnoscens, mysteriumq; Redemptionis à Christo peragi veluti sentiens, sese illius misericordiæ & gratiæ commendare non dubitaret, quantumvis in eodem secum supplicio & dolore contemptuq; positum cerneret. Alioqui rursus existimant verè unum tantùm latronem convitia in Christum jecisse: alium verò statim patronum ejus egisse prout Sanctus Lucas explicatè asserit: apud alios autem Evangelistas pluralem numerum latronum pro singulari seu pro indefinito positum esse. Sicut inferius dicitur ab Ioanne in plurali, quod spongiam aceto plenam hyssopo circumponentes obtulerint ori Christi. Matthæus autem & Marcus asserunt id ab uno factum tantùm. Vterq; sentiendi modus bonus est: ego meum judicium non interpono: sed me ad alios sensus vestigandos confero.

2. Duo isti latrones duo Populi sunt, Iudæorum, & Gentilium: quorum uterque Christum initio & persecutus est & blasphemavit, postmodum verò unus eorum nempe gentilis agnovit, & pro Deo Redemptore Messiaq; recepit, atq; contra alterius injurias usq; hodie defendit, ab eoq; gratiam & gloriam, & locum in Paradyso emendicat, & impetrat. Ita etiam Iudas semper fuit hostis Christi, Paulus autem ex persecutore & blasphemo Apostolus ejusdem fuit.

3. Ad insignem Christi humiliationem & dolorem ignominiamq; pertinet hæc A blasphemia convitiatioq; ab uno latrone secum pendente in cruce excepta tolerataq; Verè enim contemptibilis esse debuit valde Dominus noster, cui etiam latro de patibulo putavit se posse & impunè, & cum merito, & cum approbatione apud Principes, quin fortè & apud Deum cum indulgentiâ, ac ad mortem dispositione singulari insultare, forsitan enim & iste nequam, arbitrabatur se obsequium præstare Deo si insultaret Christo tanquam ambitioso Messiæ, & falso Regi atq; Prophetæ.

4. In hac blasphematione unius latronis unâ secum in Cruce pendentis: poterat meritò Dominus dicere blasphemanti quod dixerat olim Petro mortem B dissuadenti. *Vade post me Sathana, scandalum es mihi, non sapis quæ DEi sunt, sed ea quæ hominum.* Verùm Dominus ab hac increpatione abstinuit, patiendi enim tunc fuit & pro persecutoribus orandi tempus. *Matt: 16. 23.*

5. *Tobiæ percusso cæcitate* & in paupertatem rapinamq; bonorum lapso, insultaverunt plurimi, & pietatem, Eleemosynas, spem in Deum exprobrârunt. Idem Passus est *Iob ab amicissimis & servis suis*, & à vilissimis quibusq;, quorum partem cum suis canibus quondam non fuisset dignatus ponere. Dolori erant hæc opprobria viris sanctissimis, sed nihil ita sicut uxorum insultatio: quæ cum æqualiter debuissent viris suis compati, sicut C & ex æquo calamitate communi virorũ suorum tangebantur: ambæ tamen suis viris insultare maluerunt, & ambæ nihilominus ab utroq; Patriarchâ, æquanimiter toleratæ sunt. Ita Christo Domino omnium quidem insultationes fuêre acerbæ, sed speciali ratione latronis secum in eâdem damnatione positi, acerba accidit blasphemia: eam tamen JESUS benigno & placido animo pertulit. Sensit hanc acerbitatem & indignitatem insultationis à latrone concrucifixo in Christum profectæ alter latro: unde & in patrociniũ innocentis Christi conversus: ab hac ipsâ blasphemandi indignitate exorsus socium refutat dicens. Neq; tu times Deum: qui in eâdem damnatione es. Quæ verba præter D aliam energiam, hanc etiam habent: insultari & variis improperari convitiis huic, qui inter nos medius pendet cruci affixus, à militibus, à plebe, à Principibus, etsi

Tobiæ 2. 11.

Iob: 30. 1.

bus, etsi dolendum & indignum est; jam enim ejus pœnis & præteritis & præsentibus satiari poterant ac debebant, non tamen mirum, quia inimici sunt, quia extra calamitatem omnem sunt: quia adhuc pœna Dei ab eis longé est. Sed te insultare & blasphemias jacere, in eū qui tecum, & cum quo tu eandem pœnam fers, in eum qui te nullâ unquam læsit injuriâ, in eum quem tot alii persequuntur sine causâ, in eum cujus te commiseratio tangere debebat, sicut & tui, te insultare, qui propter scelera tua justissimas pœnas pateris. te insultare qui jam de crucis supplicio ad supplicium futuræ vitæ à Deo subeundum properas, jamq; in foribus inferni ipsius assistis. te insultare eâ horâ, quâ pœnitentiam pro nequitiis agere debueras, quâ timore Dei, ejusq; judiciorum super te totus concuti debueras: te insultare eo loci positum, quo ex tua propria calamitate discere sensum alienæ debueras: te insultare huic, quem nullius sceleris reum cognoscis, quem pro suis malefactoribus & crucifixoribus orantem audis, eorumq; in se injurias excusantem coram Deo? id certè insigne est insignis improbitatis & nequitiæ: proinde longè melius saperes atq; ageres, si innocente relicto, tuas nequitias eâ horâ coram Deo defleres, meliùs ageres atq; saperes, si hujus innocentis orationi te commendans, de exitu tuo & morte sollicitus esses Melius ageres & saperes: si malè tandem agere desinens, & peccata peccatis ultrà non addens, Deum timere in hoc ultimo vitæ passu mortisq; confinio inciperes. Quoniam tu te ipse bene nôsti: quod nos quidem justè patimur crucem, nam digna factis recipimus. Hic autem quem blasphemas nihil mali gessit. Hoc igitur age, & mortalium improbissimus esse desine. talem enim eum esse opus est, qui in media morte positus, oblitus nihilominus & scelerum suorum, & periculi ultimi, malit alteri innocenti in calamitate posito insultare, quàm interea saluti suæ æternæ consulere. Hic ferè sensus energicus (inter alios) est orationis boni latronis impium latronem in Christum injurium increpantis. Quâ oratione expressit grandem indignitatem latentem in imimprobi latronis blasphemiâ, in cujus perpersione Christum modestissimè, non minùs quàm molestissimè agentem intuens bonus latro, eo usq; admiratus est Dominicam mansuetudinem, ut eam majorem humanâ, vereq; divinam, primùm quidem suspicatus, deinde etiam agnoscens & admiratus, confiteri Christum Deum, suumque Dominum, per crucem ad Regnum euntem prædicare, ejusq; se benignitati, quantumlibet in cruce secum morientis commendare, non dubitaverit, unde aversâ suâ, à nequam socio, oratione, eam ad Christum convertens, tanquam præbiturus sodali perdito pœnitudinis exemplum supplex ait. Domine memento mei dum veneris in Regnum tuum. Igitur si quid latronem bonum convertit ad Christum, si quid eum ad ejus cognitionem, confessionem, supplicationemq; adduxit, adduxit inaudita Domini mansuetudo, in omnium quidem insultatorum sed potissimum improbi latronis insultatione sufferendâ. Iudice enim latrone isto tam fuit indigna, tam improba, tam intoleranda illa socii in Christum blasphematio ut eam mansuetissimè & benignissimè tolerari (proút facere Christum videbat) non posse crederet, nisi ab altiore quàm humanâ atq; adeò à Divinâ mansuetudine atq; benignitate. quocirca hoc potissimùm indicio & argumento videtur latro iste inductus ad fidem, ad defensionem, ad amorem, ad venerationem Christi Domini, contra omnium licet oppositum sensum & consensum.

6. In hac insigni improbitate unius latronis in cruce cum Christo pendentis, & in hac item insigni pietate latronis alterius, pariter in cruce cum Christo affixi, bene potest animadverti veritas illius dicti, quod postea Augustinus experientiâ doctus protulit. *Sicut non inveni meliores quàm qui in Religione profecerunt; ita non inveni deteriores quàm qui in Religione defecerunt.* Etenim hujus rei typus est in hisce duobus cum Christo crucifixis latronibus: quorum alter occasione crucis insigniter ad impietatem, alter ad pietatem in Christum profecit. O verè non status Ecclesiasticus aut Religiosus, non vestis Religiosa, non habitus & tonsura, non professio, & emissa vota, non ipsa crux & crucifixio carnis facit sanctum, facit virtute præditum, facit perfectum Dei servum, Christique crucifixi asseclam & discipulum. Ecce enim iste latro ex ipsâ cruce, ex crucis suæ ad crucem Christi vicinitate descendit in tartara: cùm interea alter ascendat in Paradysum. O quàm dura commutatio: à latere Christi, ad manus delabi diaboli. Nemo altum sapiat: ne quidem si os suum in cœlum ponat:

nemo de sui status ordinisve gloriâ, perfectione, integritate, rigore, & vigore arroganter disputet aut præsumat. Quis enim Christo crucifixo vicinior, quàm latro cum eo ad latus pendens? quis ita vivam experiebatur crucis Christi Passionem, sicut latro in simili pariter cum Christo affixus cruce? Certè iste rigorem & vigorem crucis disciplinæ sensit & pertulit unà cum Christo? & tamen non pervenit ad Paradysum cum Christo? quare nemo altum sapiat: neq; sibi ex suo statu admodum placeat: sed timeat, & humilibus cõsentiat. Et intelligat se in optimo licet profectissimoq; statu securum non esse sed pessimum esse, atq; in manus diaboli incidere posse. Hoc sanè etiam Paulus monitum voluit unumquemq;: cùm enumeratis illis magnis & miris concludit. Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil sum, nihil mihi prodest. Amisit latro, quamvis confixus cruci cum Christo, amisit inquam unitatem cum Christo quia non habuit (ne quidem tanquam in proximum) charitatem in Christum.

7. Sicut unus idemque calor solis, ceram liquat, lutum siccat, unus idemq; radius lucis sanos oculos recreat, morbidos cruciat: unus idemq; ignis bonum aurum purgat & purius efficit, falsum & adulterinum in fumum abire facit: unus idemq; ventus granum in areâ mundat, paleam rapit & spargit: ita Christi in cruce associatio, & vicinitas, ita Christi pro inimicis supplicatio, ita omnis tribulatio & adversitas, latronem bonum à malis ad meliora convertit: C improbum verò etiam improbiorem & obduratiorem facit: & quotidiano experimento docti scimus: in unius ejusdemq; generis calamitate à Deo hominibus immissâ, quosdam impatientes esse, Deum blasphemare & detestari nequioresq; reddi, quosdam verò modestiores effici, resipiscere, & ad meliorem frugem converti: utrùmq; horum expressit Spiritus Sanctus, ac *primum* quidẽ. *Frustra percussi filios vestros: non receperunt disciplinam. Secundùm verò. Cum occideret eos veniebant ad eum.*

8. Latronis mali improbitas obstinata, obstinatioq; improba, utcunq; habere posset excusationem, quod Christum tam multorum, tamq; magnorum juxtà ac parvorum, sensu damnatum, cruci affixum illusum & ipse illuserit, atq; blasphemaverit: secutus est exempla: raptus est veluti torrente rapido in sensũ pravum. Non potuit etiam modestissimum Domini tot inter mala silentium, & animum bene piè sublimiter interpretari: sit hoc ita: sit hactenus Latro A iste utcunq; minùs improbus, minùs in improbitate obstinatus: at quod idem, socii sui & monitione & exemplo tam luculento instructus, de Innocentia Domini edoctus, ad amorem, venerationẽ, obsequium, invocationemq; ejusdem, tam fidei quàm submissionis admirandæ plenâ & in exemplum prævium factâ oratione invitatus: quod amplissimo, & promptissimo, & optimâ fide firmatissimo promisso à Domino ad socium facto: quod deinde tot tantisq; visis portentis, quæ mortem Domini partim antegressa partim secuta supremam Christi licet in cruce secum pendentis innocentiam, majestatem, potentiamq; cõtestata sunt. mortemq; indignissimam lamentata B sunt: quod vivificæ, & in totius mundi salutẽ vitamq; susceptæ à Domino mortis, bullientis fervore Divinæ charitatis sanguinis efficacissimâ virtute circumquaq; comprehensus licèt foret: nihilominus in suâ improbitate ac duritie cordis, rupibus & petris durior, putrefactisq; mortuorum cadaveribus insensibilior, ipsisq; crucifixoribus Christi obstinatior permanserit: hoc demum est cordis duri exemplum, aut potiùs monstrum monstrosumq; prodigium.

PARAGRAPHVS CL

JESVM alter latro defendit, confitetur, precatur. Lucæ 23. 40.

STROMATA

1. BLasphemante uno latrone Dominum, alter ejus patrocinium suscipit: dicta sunt aliqua proximo in pũcto, etiam de hoc latrone bono: hic tamen ex proposito pluribus agendum. valde oportunus & humanitus insperatus inexspectatusq; fuit hic Christo Domino patronus: quem ex millibus tot præsentium Hierosolymis hominum, à D Christo plurimis etiam beneficiis affectorum non reperit neq; habuit Dominus: inter tot contradictores, conviciatores, illusores, contra tot & tantæ

authoritatis

authoritatis: contra tot præjudicia: contra omnes humanas rationes & spes: in tam desperatâ & deploratâ, & ad omnia extrema deductâ Christi causâ: nullis antea prævijs Christi in latronem hunc non dico beneficiis, sed vel notitiis in tantâ Christi ab omnibus derelictione, is unus & solus & primus inventus est: qui se & suo socio, & similiter omnibus circumstantibus, pariterq; Christo insultantibus ausus est opponere, Christum propugnare, innocentiam profiteri, injustam mortem & pœnam proclamare, & Pilati decretis, & Principum placitis sitisq; contradicere, totius plebis placita postulataq; carpere & convellere, sua peccata & pœnæ promerita fateri, socium à scelere dehortari. Quàm mirus est in his omnibus latro iste: hæ similesq; circumstantiæ satis ostendunt, si debite expendantur, quàm oportunus defensor & Patronus eadem adjuncta declarant. Nam nunc in eo non attendendo, quod ad summa, intima, eaque nunquam magìs quàm in præsenti rerum Christi statu, abscondita mysteria, mirabilibus & plus quàm linceis, imò plus quam Angelicis oculis penetraverit: id enim separatim expendendum veniet.
Eccl: 22. 6. Itaq; quod Sapiens dixit *Musicâ in luctu importuna narratio*: non habet locum in præsenti: sed potiùs hæc musica Latronis, ad Christi patrocinium laudesq; côcinnata, valde oportuna, valde decora, valde accepta est narratio. Nec facilè Christus in omni vitâ suâ sibi gratiorem ad aures accidisse meminerit.

2. Ecce latroni tantus & tam latè patens campus aditusq; ad salutem apertus est, in ipso scelerum suorum supplicio; in infamissimo cruciatus genere, in ipso mortis aditu. Nemo salutem desperet dum vivit, quando eam latro, in his circumstantiis reperit: quis dubitare aut desperare poterit, se quoq; eam invenire posse. Ita omnibus pervium & paratum est cœlum, ut nec patibularios furciferosq; excludat: eorumvé ingressu se pollui putet. Ad inferos ex ipsis cœlis ab ipsis Angelis ruitur: ex cruce, ex patibulo, ex furcâ ad cœlos, ad Angelos, ad Angelorum cœlorumque Dominum ascenditur. Nemo indignus creditur consortio Regni Christi quisquis novit uti consortio crucis Christi: profuit ad salutem Simoni Cyreneo bajulâsse crucem Christi post Christum: profuit latroni non tam in cruce pependisse unâ cum JESU (quoniam & malus latro pependit) quàm in crucis suæ supplicio se quidem esse reum, innocentem autem esse confiteri JESUM.

3. Quærimus quantâ mysteria latro penetrarit in cruce pendens, in Christo
A item de cruce pendente? 1. Penetravit & agnovit Innocentiam Christi etenim disertè dixit. Hic nihil mali gessit. 2. Penetravit iniquitatem & injustitiam in Christum patratam, ab omnibus accusatoribus, judicibus, crucifixoribus, insultatoribus ejus: quia enim agnovit Christum nihil mali gessisse, nulloque modo crucis supplicium promeruisse, consequens fuit ut agnosceret impietatem & injustitiam omnium quorum scelere videbat eum in cruce pendere. 3. Agnovit valde impium indignum crudeleque esse insultare Christo innocentissimo, tam crudelem pœnam sustinenti: unde cùm alios non posset ab hac in Christum impietate coërcere, socium saltem suum revocare conatus est: & hoc
B pacto simul etiam alios officii commonuit, & a scelere revocavit. 4. Agnovit longè aliam esse rationem patiendi pro maledictis, & aliam pro benefactis. Vnde dicebat. Nos quidem justè, nam digna factis recipimus: hic autem nihil mali gessit. 5. Agnovit magnam distantiam differentiamq; inter se sociumque suum & inter Christum: quantumvis pariter secum in cruce affixum, undè illi insultari & ab aliis noluit, & à socio prohibuit, 6. Agnovit Christum non invitum neq; ex imbecillitate suâ, & quod inimicorum vim evincere non potuisset; sed altiore quâdam profundioreq; ratione inductum pati, in cruceq; pendere. 7. Agnovit Christum passio-
C ne illâ suâ atq; tam miserabili specie operari quiddam grande abditum, salutare omnibus. 8. Agnovit Christum, per illam crucis, Passionis mortisq; ignominiam, non tantùm non perire, aut succumbere, sed potiùs invalescere, & hostibus suis robustiorem evadere. 9. Agnovit Christum non sine mysterio Regem in titulo crucis affixo nuncupatum, sed revera Regem esse & per mortem crucis ad Regnum proficisci, vel Regnû parare, ita ut jam tunc videatur cognovisse latro, quod post Resurrectionem suam Christus discipulis repetiit: oportere nimirum pati hæc Christum, & ita intrare in Regnum suum, & in gloriam suam. 10. Agnovit Christum post mor-
D tem ad Regnum perventurum, & regnaturum esse. 11. Agnovit Christum post mortem & per mortem non alienum aliquod Regnum quo caruerit tunc per-

venturum, sed potius ad Regnum suum proprium rediturum: unde non ait Christo, memento mei cùm veneris ad Regnum: sed apponit tuum: quod scilicet habes quod tuum est etiam nunc. A 12. Agnovit Christum habere regnum & pergere ad Regnum longè sublimius, atq; divinius quàm sit in hoc mundo: hic enim Reges regnant, tantùm corporibus, & possessoribus hominum: at latro agnovit Regnum Christi super animas ipsas: pertinereq; ad ejus Regnum Spiritus mortuorum, & illius Regalis officii esse, post mortem corporum dare animabus partem in suo Regno, vel eas excludere à suo Regno. Vnde petit à Christo ut saltem sui dignetur meminisse in illo suo Regno, partemq; sibi in illo aliquam concedere. 13. Agnovit Christum habere potestatē habiturumq; post mortem ipsam, animabus condonandi peccata, peccatorumq; pœnas, B vel etiam castigandi peccata earum: quam ob rem conscius suorum præteritorum scelerum cum magnâ modestiâ, verecundiâ, submissione, petit à Christo, ut in suo illo Regno sui meminisse (in bonum utiq; & salvationem) dignetur condonandi sibi nunc peccata, & pœnas, deinde verò aliquod consortium Regni, seu aliquem locum in Regno suo attribuendo. 14. Agnovit suam quantulamcunq; pro Christi contra socium defensione curam, Christo non ingratā esse in præsenti, neq; gratuitam fore in futuro: proinde memoriam sui apud Christum remanere petit, ubi ad suum Regnum, ad quod per crucem tenderet pervenerit. 15. Agnovit Christum esse Dominum, & quidem longè altioris C ejusdem Dominii. Dominum scilicet vitæ & mortis, Dominum hic, Dominū & post mortem, Dominum cujus in potestate sit dare veniam & dare pœnam. Dominum qui possit donare Regnum admittereq; ad illud quem velit, & excludere ab eodem quem indignum nôrit. 16. Agnovit Christum esse verè Deum: & Salvatorem hominum, consequenter Messiam, seu DEum-hominem: qui salutem hominum in cruce operaretur, & pro hoc moreretur, & per mortem ad Regnum tenderet. Ex prædictorum enim superius mysteriorum cognitione pronum fuit, imò necessarium etiam hoc agnoscere quod Christus esset D Deus in Homine cruci affixo, mundum, salvans, & salutem æternam in Regno suo, post hanc vitam hominibus donandi potestatem habens. 17. Sed nihil mirabilius quàm hoc, quod iste latro agnoverit Christum morte suâ aperire mortalibus Regnum cœlorum: quod satis ejus postulatio indicat: Dum enim petit: *Domine memento mei dum veneris in Regnum tuum* hoc utiq; petit, ut & ipse aliquatenus particeps sit Regni ejus: & sicut hoc Regnum non aliud ille credebat esse, quàm cœleste, ita & non alterius esse particeps optabat quàm cœlestis: optare autem hoc non poterat, nisi illud à Christo morte suâ resarciri suis cognovisset; ac credidisset. Credidit hoc à Christo fieri, ideò etiam optavit sui à Christo memoriam in illo Regno haberi, partemq; in eo sibi assignari. Magna certè & grandia profundaq; mysteria assecutus est hic latro: inter extremam Christi abjectionem: ex quâ naturaliter loquendo, non tantùm non agnoscere Christum, sed etiam si quam aliquando notitiam opinionemq; de eo habuisset, amittere illam debebat, prout factum videmus in discipulis aliisq; fidelibus ejus, qui omnes scandalum passi sunt in eo, propter tam miseram ejus conditionem. At in latrone secùs evenit: ut intelligamus maximam Christi Domini gratiam in eo operatam esse has tantas cognitiones, tamq; profundorum mysteriorum penetrationes: accedente ejus etiam aliquantula ad gratiam accommodatione: licet hæc ipsa accommodatio non nisi ex gratia fuerit.

4. Est etiam operæ pretium videre quibus vestigiis passibusq; latro hic ad tam eminentem statum, in fide gratiâq; apud Christum pervenerit. 1. Agnosco in latrone modestiam quandam animi, in supplicio perferendo pro suis sceleribus: conscius enim sibi multorum criminum: supplicia eorum, non omnino gravato & acerbo, impatientive animo pertulit. 2. Agnosco in eodem latrone, alteram animi modestiam, quâ facilè de aliis bene sentire, bonamq; opinionem concipere poterat: nam pergens cum Christo ex civitate ad montem locumq; supplicii, audiens amicos personas aliquas Christi indignam sortem deplorantes in illâ viâ, ejusq; opera, doctrinam, beneficia, & miracula in homines effusa interdum commemorantes: & de indignâ ejus afflictione queritantes, audiens etiam Domini ad mulieres lamentantes se, verba, valde sobria & seria, uti probabile est audisse, tam hunc, quàm alios plurimos: audiens præterea etiam Christum jam in cruce pendentem, nihil amarum contra inimicos suos loqui, sed

loqui, sed potius orare pro illis, excusareq; coram Deo facinus ipsorum & malitiam in se patratam videns etiam summam Christi, in cruce doloribusq; ejus, & maximè inter insultationes omnium, A tam amarulentas, patientiam, modestiam, silentium, mansuetudinem: audiens etiam Christo ab inimicis opprobrari, quod se Filium DEi, quod Christum, Messiam, Regemq; Israël vocitâsset, quod alios salvos fecisset: hæc inquam omnia latro partim audiens, partim videns, 3. *cæpit de Domino* IESU quantumvis afflictissimo, & eâdem secum damnatione crucis posito, bonum quiddam & sublime opinari: 4. *cæpit* cogitare non omnino de vano esse quod Filium DEi, quod Christum, quod Regem Israël, se aliquando vocâsset, & salutes aliis datas, & præsentem ejus modestiam in cruce & probris, arguere ejus innocentiam, sanctitatem, potestatem majorem huma- B nâ. cæpit subvereri, imò in hanc partem inclinare, animo, & persuasione Christum verè innocentem, verè sanctū, verè Christum Regem esse. 5. *Indignum* tantâ calamitate, hostiumq; invidiâ & injuria, nihilominus non sine altiore aliquo consilio sponte propriâ isthæc pati. 6. *Unde jam tunc* compatiebatur Christo, tam indigna injustè innocenterq; patienti. jam tunc orationem ejus pro injuriantibus ad Patrem, modestiam, patientiamq;, & taciturnitatem in sustinendo mirabatur: 7. *& in* suo animo aliquatenus fovebat Christumq; & æstimabat & amabat. 8. *Donec socius* ejus alter improbioris naturæ, & impatiens in suis pœnis cæpit Christo convitiari: quod C hic indignè ferens, exarsit ad increpandum eum, quem minùs quàm alios ex circumstantibus verebatur, atq; ita in illam pro Christo apologiam prorupit. Socium modestiæ & timoris Dei commonuit: revocavit illi scelera ejus in mentem, debitamq; iis pœnam: 9. *docuit* longè aliam esse suam & aliam Christi in supplicio causam. 10. *tum fateri* ausus est innocentiam Christi 11. *tum verò* proficiens in gratia & fervore, versus est ad supplicandum Christo, ad vocandum eum Dominum, ad confitendum ejus futurum post mortem Regnum, ad postulandam saltem memoriam sui in Regno illo alio, ad quod per crucem iret. 12. *neq; enim* de præsentis vitæ Regno D cogitabat vel supplicabat cogitareve poterat latro, in eâ ad Christum oratione, ut qui & se brevi moriturum sciebat, & Christum moribundum, & mortis causâ cruci affixum videbat. de alio igitur, id est, de alterius vitæ Regno cogitabat alteriusq; vitæ Regni Christo se se commendabat.

5. Hi passus Latronis melius cognoscentur ex serie virtutum insignium valde, quas latro iste exercuit, exercuitq; in hac Christi Domini defensione, & ad Christum supplicatione. 1. Virtus Latronis hujus fuit. Compassio & commiseratio super eum, qui simul secum patiebatur in eodem genere pœnæ. Non erat locus in hoc latrone illi proverbio: gaudium est miseris socios habere malorum. iste enim noluisset Christum secum pati, quod satis ostendit tum, quando socio insultanti restitit, tum quando se ac socium digna factis malis recipere, Christum autem innoxiè pâti ac nihil mali egisse asseruit. 2. Virtus latronis fuit cognitio peccatorum suorum, quidamq; justitiæ amor, quo æquanimiter pertulit se puniri pœnâ, quam sceleribus suis meruerat. Magna & rara in malefactoribus virtus. qui ut peccare nôrunt, ita pro peccatis pati nolunt, & extenuant excusantq; peccata sua ordinariè: neq; facilè confitentur. 3. Virtus Dei timor, ejusq; severitatis ac in culpas vindicta. Apparet enim ex verbis ejus, quòd non crediderit finem pœnarum suarum esse crucem; sed adhuc se alias pœnas Deo depensurum, nisi in præsenti vitâ pœnitentiam egisset, & pœnas sibi inflictas ut par est sustinuisset: quapropter socium Christo insultantem, ac per hoc scelera sceleribus addentem, ab hoc reprehendere orsus est. *Neq; tu times Deum &c.* Quasi dicere vellet. Par quidem erat ô mi socie te in eo statu positum, in quo defacto es aliud agere quàm agis: desinere à sceleribus, & Dei tandem timore, pœnisq; ab eo imminentibus post hanc vitam, brevi à te finiendam tibiq; infligendas terreri, nec innocenti huic inter nos crucifixo insultare. Et tu nihilominus oblitus periculi tui eligis potiùs scelera sceleribus cumulare. Recognosce quantorum reus sis, & quàm justè hoc supplicium sustines unà mecum: sed ne in eâdem tecum classe constituas hunc cui insultas: hic enim nihil mali gessit in vitâ. 4. Virtus fuit deterius inferiusq; de se ipso, melius de proximo suo cogitare atq; judicare, & loqui: iste enim se justè pati & digna factis recipere, Christum autem omnino innoxiè cruciari fassus est: & non tantùm illi non putavit exprobrandum id, quod cum ab aliis tum à socio exprobrari audiebat.

Lucæ 23. 40.

diebat. Salvum te fac & nos. Sed potiùs ex hoc eum miseratione & amore dignum reputavit: propterea que patrocinium ejus suscepit. 5. Virtus, Libertas in confitendâ Christi Innocentiâ: A etenim quàm liberè suas culpas confessus est, tam liberè innocentiam Christi proclamavit. Neq; enim in aurem & submissè socio dixit. Nos quidem justè patimur, nam digna factis recipimus: hic autem nihil mali gessit: sed prorsus altâ & intelligibili, & à plurimis circumstantium Christoq; insultantium exaudiendâ voce professus est, Innocentiam Christi: quam profitendo, accusavit statim, damnavitq; totius populi adstantis, & Principum tam præsentium quàm absentium & Pilati sententiam, tanquam iniquè in Christum innoxium & immerentem latam. Revera magna libertas & animosa fiducia latronis hujus, quâ se unus ac solus tot tantorumq; B sensui & judicio ausus est opponere: & Christum damnatum crucifixumq; jam, non dubitavit innocentem indignaque injustè patientem proclamare. Certè nunc poterat dicere Christus. *Amen dico vobis non inveni tantam fidem in universo Israël.* in universis meis auditoribus, in universis meis discipulis, qui audierunt doctrinam meam, qui spectarunt & experti sunt miracula mea, qui receperunt beneficia mea. Ac quamvis hoc non constet esse à Domino dictum huic latroni: effectus tamen ostendit Domino, zelum hunc ejus pro se, proque suæ innocentiæ confessione ac defensione admodum placuisse. propter quod etiam adspirante amplius gratiâ suâ adjuvantibusq; meritis recentissimæ Passionis suæ, C ad altiores virtutes promotus & progressus est latro jam non latro, sed Christi confessor, atq; adeò cum sui capitis novo periculo defensor & propugnator. 6. Probat hoc satis admiranda cognitio atq; confessio de Christo facta ab illo. Converso enim ad Christum & vultu & sermone; quem modò innocentem contra omnium sensum asseruerat: jam etiam majore utiq; fide & libertate mirabiliore Dominum appellat, Dominum inquam non suum tantùm, sed absolutè Dominum omnium. Quid hac fide, & confessione mirabilius esse possit, equidem non apparet. Nam quo tandem argumento cognovit latro Christum in cruce pendentem, per omnia miserum D & abjectum, vermem potiùs quàm hominem, abjectionem & opprobrium plebis, quo inquam indicio, in tali statu positum Christum assecutus est esse Dominum, ut cum tantâ libertate, fiduciâ, fide, promulgaret & invocaret Dominum. Non audiebat prædicantem, non videbat mortuos suscitantem, cæcos illuminantem, dœmoniacos sanantem, sagenas piscibus implentem, millia hominum pauculis panibus satiantem, in patibulo pendentem & agonizantem videbat, ab omnibus derisum & blasphemiis obrutum videbat, ipsius hominis specie exutum, à nullo defensum, consolatumve videbat. & tamen Dominum agnoscit, Dominum fatetur, Dominum prædicat, Dominum invocat: Dicebat quidem aliquando Petrus, *exi à me Domine, quia homo peccator sum.* Dicebat centurio. *Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum.* dicebant & alii Christo *Domine Domine*: sed non in cruce pendenti: non inter latrones miserrimum spiritum trahenti, verùm miraculis & beneficiis coruscanti: sed latro non sic. penes se in medio sui & socii pendentem de cruce videbat, nihil mirabile in eo spectabat, & tamen Dominum agnoscit, Dominum vocat, Dominum prædicat, Domino supplicat, Domino & Patrono sese commendat. Commendat autem quod omnibus est mirabilius non in hac vitâ, nec pro hac vitâ, sed pro alterâ vitâ pro futurâ vitâ. Expendat qui vult vocem latronis hujus: scrutetur prout potest qualenam Dominium in Christo cognoverit vel Regnum: nullum certè inveniet nisi Divinum. Quis enim in alterâ vitâ post hanc, Dominus est, aut regnum habet, & misereri & meminisse alicujus, & Regnum donare potest mortuis mortuus, nisi solus Deus? Itaq; latro cum Dominum vocavit, Deum confessus est, & tanquam Deo supplicavit. Thomas Apostolus post Resurrectionem palpans vulnera Christi: procidit & dixit. *Dominus meus & DEus meus* Sed quid hæc Thomæ Fides ad latronis confessionem? Ioannes Baptista venientem Baptismi gratiâ Christum ad se prohibebat dicens. *Ego à te baptizari debeo, & tu venis ad me.* Sed quid hæc Baptistæ humilitas ad latronis humilitatem coram Christo penes se crucifixo? *Reges illi ab Oriente* cum muneribus *stellâ* duce adducti, venerati sunt Christum in stabulo in Matris gremio, in infantilibus membris: sed tamen fatentur ipsi & dicunt, *vidimus enim stellam ejus in Oriente & venimus cum muneribus adorare Dominum*: at latroni quæ stella illuxit? quod sidus Dominum monstravit esse? eum, quem nudum

Matt: 8. 10.
Lucæ 5. 8.
Matt: 8. 8.
Ioan: 20. 28.
Matt: 3: 14.
Matt: 2. 2.

nudum clavi tenebant in patibulo. Michaël Archangelus prælians cùm Lucifero in cœlo pro Dei Dominio & honore: exclamavit. *Quis ut DEus.* Sanè non immeritò ex semet enim ipso Deum A esse Dominum supremum & Luciferum illi minimè comparandum agnoscebat. Sed latro in Christo quam Dominii & Divinitatis umbram vidit? & è converso quam seruiles & abjectæ per omnia conditionis speciem non vidit? & tamen Dominum eum futuri sæculi, Regemq; & ad Regnum per crucis mortem tendere? post mortem regnaturum, & regni consortia suis largiturum esse agnoscit, prædicat, seseq; memoriæ saltem admirandi adeò Regis, admirandâ etiam humilitate, modestiâ, fiduciâq; commendat. Atq; hic demum sese plurimæ virtutes ejus considerandæ imitandæq; offerunt. Etenim post agnitum mirabile Christi Dominium ac Regnum, B post perspectum etiam ejus arcanissimũ ad istud Regnum tendendi perveniendiq; modum: contra omnem rationem atq; probabilitatem & spem humanam, in spem contra spem, credidit in Christum, tanquam in Dominum, Regem, Messiam, Patrem futuri sæculi & Deum. 7. Inde in admirabilem fiduciam erectus moribundo se ita commendare non dubitavit, ac si eum non tam mori, quàm potiùs ex morte exire, mortemq; abjicere & subjicere videret: quocirca ita se illi commendat, ac sese quis commendaret homini alicui hodie quidem privatam vitam agenti, sed cras ad amplissimum Regnum assumendo. 8. Hanc verò commendationem sui, ex stupendâ C fide ac spe profectam exornavit ac condivit charitate singulari, etenim ex desiderio manendi morandiq; cum Christo, ei se commendavit, & quidem non pro præsenti sed pro futurâ vitâ. 9. Condivit etiam hanc postulationem cõmendationemq; sui humilitate atq; modestiâ valde profundâ, & verecundâ. Non enim se dignum putavit, nec petere præsumpsit, ut esset cum Christo in Regno ejus, ut ad illud admitteretur, ut portionem aliquam in eo inter ejus subditos, haberet: sed tantùm petiit memoriam

Lucæ 23. 42. sui remanere apud Dominum. *Domine* inquit *memento mei.* Verecunda certè & modesta ad stuporem postulatio suique commendatio: quæ in eo nunquam fuisset, nisi ex illuminatissimâ de Christi D Majestate, potestate, Dominio, Divinitateq; persuasione ac fide, robustissimâq; ac plenissimâ spe & fiduciâ, tum etiam eminentissimâ dilectione processisset. Etenim quantò verecundiùs supplicat, tantò majorem fidem, spem, charitatemq; animi sui in Christum & erga Christum declarat. Non inferior hac in re Centurione, non Chananæâ, non sororibus Lazari; imò tantò superior, quantò in circumstantiis fidei, spei, charitatis orationisq; suæ maximâ diversitate imò difficultate separatior. 10. Adhuc autem eandem suam postulationem condivit constantissimâ fidelitate: etenim hac oratione suâ, una eâdemque opera protestatus est Domino, se illi & hic usq; ad mortem ex nunc adhærere velle, & insuper etiam post mortem ab eo separari nolle: nisi enim hoc utrumque præstare vellet, frustra se Domino etiam post mortem commendaret. Neque verò in hac tantùm aut primum supplicatione hanc suam fidelitatem in Christum est hic latro testatus: sed etiam antea jam eandem demonstraverat Domino satis luculenter, in verbis huic supplicationi præmissis: in verbis inquam ad blasphemantem socium directis: quibus & os ejus compescuit, & insigni ac valde fideli zelo honorem ejus defendit, & innocentiam ejus asseruit, & longè aliam id est, meliorem esse Christi causam quàm improbi convitiatoris, evicit, & contra omnes adversarios Christi, se unum solumq; opposuit, atq; quantum in ipso fuit omnem furorem hostium Christi in sese avertit. In quo si non insignem, ac planè martyrum animo parem fidelitatem in Christoque tuendo constantiam ostendit: non facilè inveniemus in quâ re, & in quâ occasione possit magis insignis fidelitas exerceri, vel demonstrari. Quamvis autem non est propositi mei Latronem hunc Sanctum, vel Martyrem asserere, vel Martyribus conferre, vel alicui Sanctorum ordini seu inserere seu præferre: illud tamen sine cujusquam præjudicio, ad solius Divinæ gratiæ in hoc latrone Sancto mirificè elucescentis exaltationem videor mihi posse dicere. Si attendantur circumstantiæ, in quibus latro iste Christum habuit propositum, & in quibus eum defendendum suscepit, ejusq; innocentiam ex altâ cruce, altâ similiter voce omnibus professus est, in quibus eundem Dominum suum & omnium dixit: in quibus Regem, & ad Regnum per crucis probrosam mortem pergentem confessus est, seq; illi commendavit, si inquam circumstantiæ, in quibus, hæc latro, erga ipsam Christi

perſonam patravit, conferantur cum aliis circumſtantiis, in quibus quicunque Sanctorum Chriſtum coluerunt, amaverunt, fidemq; ac doctrinam ejus & honorem propugnarunt: evidens erit omnium Sanctorum pro Chriſto labores, conatus, paſſiones, eſſe inferiores, actibus latronis hujus. Omnes etenim Sancti propugnatores honoris Chriſti qualeſcunq; habuiſſe rationes & circumſtantias ejuſmodi invenientur, quæ illis Chriſtum talem proponebant ſuadebantque, pro quo meritò tantùm laborarent, zelarent, paterentur: at verò huic latroni, non modò tale nihil, ſed omnia in oppoſitum in Chriſto apparebant, ut interea non afferam innumera exempla in oculis poſita Chriſtum contemnentium, exempla autem non tantùm plebeia, ſed etiam ſummorum, ſapientiâ, authoritate, Religione, dignitate hominum, ut item non afferam ipſius latronis indolem, latrociniis efferatam, totiuſq; vitæ ſceleribus planè, in pravum converſam. Quis ergo hujus latronis circa Chriſtum, & pro Chriſto, geſta, & dicta, quis animum ſatis aſſequi ſatiſq; demirari, quis gratiæ Chriſti in eum redundantiam ſatis prædicare poterit. 11. Inſuper hic latro exornavit poſtulationem ſuam, admirandâ reſignatione ſuæ voluntatis, ſuiq; totius in voluntatem Chriſti & quidem tam moribundi, quàm mortui: quæ circumſtantiæ ſine ſtupore in latrone conſiderari non poſſunt neq; etiam debent. Niſi enim admirandâ quâdam fidei notitiæq; de Chriſto luce perfuſus & ſimul perſuaſus fuiſſet: nunquam certè tam inſaniſſet, ut ſe crucifixi, perq; omnia miſerrimi & abjectiſſimi, ejuſdemque moribundi hominis, fidei, tutelæ dominio, patrocinio commendaret, totúq; ejus nutui ac voluntati traderet; poſtq; mortem tàm ſuam quàm illius, aliquod ſingulare bonum ab eo ſperaret, & emendicaret. Nihil particulare, ac certum, determinatumq; petit. quod ſibi fieri præſtariq; à Domino gratiæ beneficiiq; velit non aſſignat: non hoc vel illud eligit aut diſcernit: ſed totus in Chriſti arbitrium projectus, tantùm ait. *Memento mei dum veneris in Regnum tuum*: de cætero quod voles de me ſtatuito facitoq;. 12. Acceſſit his virtutibus eximia oblivio ſui ipſius rerumque hujus vitæ omnium, totiuſq; curæ de illis depoſitio. Dignum ſanè conſideratione: quod hic latro, in eâ de Chriſto perſuaſione poſitus, non petierit, à Chriſto vel mitigationem dolorum, vel à cruce etiam liberationem vitæq; prorogationem, vel mortis accelerationem & ex cruciatibus ereptionem, prævidere poterat ſe diutiuſculè in cruce victurum, aut certè cru-

A rifragio ad celeriorem mortem, per immaniorem auctioremq; cruciatum adigendum: commodè poterat remedium his malis à Chriſto poſcere: ſed ecce nullâ horum curâ tactus, nihil poſtulat, quod in hac vitâ ſibi proſit: totus eſt in Regno Chriſti futuro cogitando, & cum Chriſto obtinendo: in quo vel ſolam ſui memoriam apud Chriſtum remanere habet pro bono maximo. Quid hac ſui & omnium præſentium oblivione illuſtrius. 13. Non abfuit ab hujus latronis animo atque oratione prudentia admodum rara: quâ ille elegit potiùs hic pati, & pro ſuis noxis per omnia ſatisfacere Deo. quàm ſe futuræ vitæ ſupplicis reſervare, hinc illa de quâ modò dixi,

B oblivio præſentium ſuarum rerum promanavit. Sed neq; prudentiâ vacavit adhortatio iſta ejuſdem, quam ſocio fecit in Chriſtum blaſphemias jactanti, & impatienter pœnam meritam ferenti, ac impotenter ab eâdem ſalvari expoſcenti, reduxit enim illum ſermone ſuo, in gyrum rationis, præteritæ vitæ ſcelera, in memoriam revocavit, juſtitiæ debitas pœnas eſſe pro ſceleribus rependendas docuit: innocenti inſultandum temerè non eſſe, neq; plurimum exempla pravâ ſequenda eſſe oſtendit, ſaltem in mortis viciniâ, de Dei timore, deq; pœnitentiâ peccatorum cogitandum eſſe, ſeriò admonuit. Hæc & ſimilia magnæ prudentiæ ſunt argumenta, ſed nullum majus

C hoc uno, quod quidquid ſocio ſuo ſuggerebat faciendum cadendumve, ipſe re ipſâ præſtitit. 14. Accuſavit enim ſe ipſe de peccatis, juſtitiam in pœnâ eorum complexus eſt, Dei timore ſe non minùs in corde confixit, quàm fuerat in corpore confixus, Chriſti innocentis patrocinium ſuſcepit, ab eodem manſuetudinē, & patientiam in doloribus injuriiſq; didicit & æmulatus eſt. Miſericordiam & veniam ex animo humili & contrito petiit. cum Chriſto tam vivens in cruce, quàm moriens in Regno eſſe deſideravit, avellique à Chriſto tam vivens quàm moriens timuit. O verè magna, verè Chriſtiana, verè divina prudentia latronis hujus, omniq; ſimul virtutum pluri-marum praxi refertiſſima. Hic enim vi-

D dere eſt inſignem. 15. Devotionem atq; Religionem hujus latronis, ad ſerviendum & adhærendum Chriſto: unde enim iſta poſtulatio ejus ad Chriſtum:

Domine

Domine memento mei, dum veneris in Regnum tuum, nisi ex ardentissimâ devotione, ad serviendum Domino, semperq; illi adhærendum. Hic etiam videre est. 16. Insignem pœnitentiam confessionemq; & accusationem suorum peccatorum, coram omni populo, de cruce altâ, voce clarâ, non absq; contritione cordis, & supplicii justi in satisfactionem susceptione. Quid enim sibi volunt aliud, illæ voces. Nos quidem justè nam digna factis recipimus. Hic etiam videre est. 17. Insignem compassionem & misericordiam super innocentem & patientem iniquissima tormenta Christum, quem alias nunquam noverat, cujusq; nec beneficium nec colloquium unquam expertus fuerat. Et tamen ad ejus defensionem sponte prorupit, solâ ductus humanitate, & miseratione: hoc enim tota ejus ad socium peroratio sonat: hoc indicat vox illa. Hic autem nihil mali gessit. Hoc indicat illud. Neq; tu times Deum &c. non te movet miseratio innocentis: etiam illi insultas & convitiaris tu, qui propter nequitias patiens indignè id fers, & ex hoc saltem discere debueras compati ei, quem tecum paria patientem innocenter vides. Si is qui sitienti dederit calicem aquæ frigidæ in nomine Prophetæ mercedem Prophetæ accipit, teste Domino, quantam mercedem accepit hic latro, qui tam opportunâ compassione commiserationeq; unus ac solus animam Christi afflictissimi refocillavit? Si Samaritanus ille à leprâ per Christum mundatus, ad agendas solus gratias reversus tantam accepit approbationem, & gratiam à Christo. Latro iste, nihil adhuc tale, à Christo expertus, totus ad tutelam, & commiserationem, confessionemq; Christi conversus, quantam approbationem putamus à Christo, tam in vitâ, quàm post vitam recepit? Maximè quando hic ipse latro sub tempus quo eam compassionis, commiserationisq; ac zeli pro Christo, charitatem affectumq; exercebat: non erat ipse in portu felicitatis, non securus sui, non sanus, sed ipse quoq; in cruce fixus, ipse in summis cruciatibus, ipse cum mortis doloribus, conflictatus. Qui tamen omnis suæ calamitatis veluti expers, veluti ignarus, veluti oblitus; victor certè illius & superior totum se Christi compassioni, commiserationi, defensioni, confessioni impendit. O verè hic exclamare poterat Christus ita prout exclamaverat ob fidem, & humilitatem Cananeæ, poterat inquam exclamare. O latro: magna est fides, magna est charitas, magna devotio, magna compassio, magna commiseratio tua super me, & erga me. Certè qui tormenta sua contempsit ut Christi partes ageret, dolentiq; Christo compateretur, qui plus cruciatibus & injuriis Christi angebatur, quàm suis: nescio quid minus Martyre fecit? nescio quomodo & is, animam suam, non posuit pro Christo, & quidem adhuc vel ignoto, vel tenuissimè, ac tunc primum cognito, neq; antehàc ullatenus amico? Imò verò ex tunc, quando hic latro suorum cruciatuum oblitus, Christi causæ servire cæpit, extunc inquam, jam non pro sceleribus suis præteritis, sed pro commiseratione, dilectione, obsequioque Christi pati cæpit, verumq; ac legitimum Martyrium tam corde, quàm ore, quàm corpore inchoavit, pœnasq; suas & dolores, militare Christi honori, & innocentiæ, fecit. Sed finis tandem sit vestigandis virtutibus beatissimi hujus latronis. Claudat agmen. 18. Constantia atq; perseverantia in omni eo bono, quod hactenus in latrone utcunq; consideravimus: in nullâ enim virtute defecit: sed potiùs semper ad ampliores profecit: in omnibusq; usq; ad mortem perstitit, & deniq; etiam post mortem in iis perseverare quantum in ipso erat laboravit. Nam ad quid ille supplicavit hunc in modum. Domine memento mei, dum veneris in Regnum tuum, utiq; de Regnô post mortem locutus est? ibi ergo Dominum habere, ibi Domino adhærere, ibi Domino servire, ibi de Regno ejus esse petiit. quomodo ille in vitâ mortali perseverantiam in bono non habuit, qui etiam ex vitâ, cum eâdem migrare postulavit? Sed nihil hanc latronis Sancti constantiam, perseverantiamq; illustrem reddidit, quàm patientia, & oblivio sui suorumq; commodorum: quâ & passus est omnia moderatè, & se etiam periculo, plura patiendi, propter Christi defensionem objecit, & nullum omnino verbum, de suis doloribus, vulneribusve à Christo mitigandis fecit: sed crucis & mortis calicem, usq; ad crurifragium auctarium integrè prorsus ebibit, & de descensu ex cruce, ne cogitavit quidem. Perseverantia in bono quolibet admiranda est: sed in bono arduo, sed in crucis probro, cruciatu, & morte, sed in patientiæ immutabilis consortio, est plus quàm admiranda. Hactenus de virtutibus boni latronis, quas in cruce exercuit: jam ad alia progrediendum est.

dum eſt.

6. Diſpiciamus aliquantulum Dignitatem, & prærogativas latronis iſtius. 1. Dignitas latronis hujus, quod electus fuerit à Chriſto aſſumptusque ad hoc: ut in eo, tanquam in primo lapide fundaret Eccleſiam ſuam. Sicut enim diabolus Synagogam malignantium, fundavit in latrone Adamo (ſeu quis velit dicere in Caimo) ita Chriſtus Dominus inter latrones deputatus, in primo latrone, iſto ſancto, fundavit Eccleſiam ſanctorum. 2. Latro iſte eſt primus, ex actu redemptis Chriſti, primuſq; Chriſtianus, à Domino factus, & agnitus; & primitias redemptionis ſalutiſq; finalis, per, & poſt Chriſti mortem, præ omnibus viventibus, cum Chriſto, & poſt Chriſtum, primus ille accepit. 3. Ideoq; ille idem eſt primogenitus Chriſti filius, primus ejus paſſionis fructus, primus ejus Gratiæ pullus, primus lactens mamillis vulnerum ejus; adhuc recentium, & calentium, lactatus. 4. Idem primus mortuus eſt Chriſtianus: ante illum nullus. 5. Idem eſt Patriarcha Eccleſiæ Chriſti. 6. Idem eſt Propheta primus novi teſtamenti. prævidit enim, & prædixit Chriſtum, per, & poſt mortem regnaturum: unde & ſe Regi illi commendavit: 7. Idem eſt Apoſtolus & Evangeliſta, nunciavit enim innocentiam Chriſti, nunciavit Dominum, & Regem, & Meſſiam, nunciavit Deum; non ſecus ac Petrus, qui dixe-
Matt: 16. 16. rat, *Tu es Chriſtus filius Dei vivi.* Nunciavit condonatorem peccatorum, futuri ſæculi Patrem, Iudicem in extremo judicii die, Donatorem Regni æterni cœleſtis. 8. Idem eſt Doctor Eccleſiæ, & lux mundi, lucerna ſuper candelabrum crucis poſita, de crucis enim cathedrâ, propugnavit Chriſti innocentiam, Dominium, Regnum, Redemptoris, & Meſſiæ officium profeſſus eſt: & toti Synagogæ ejuſq; Sacerdotibus, ac ſcribis propoſuit concluſionem, quam non tantùm expugnare, ſed neque oppugnare, poterant omnes adverſarii Chri-
Ioan: 8. 46. ſti: *Hic autem nihil mali geſsit.* quæ propoſitio ſimillima eſt illi à Chriſto Iudæis quondam propoſitæ: *Quis ex vobis arguet me de peccato.* Vnus ergo iſte latro, confutavit totam Synagogam: ita ut non poſſet ei reſpondere verbum. 9. Idem eſt prædicator timoris Dei, & pœnitentiæ, pro peccatis, & juſtitiæ ſatisfacientis, & confeſſionis peccatorum: & miſericordiæ Chriſti, fiduciæq; de veniâ, plurimorumq; aliorum dogmatum, ac myſteriorum, de quibus ſupra vidimus: ac proinde hic latro eſt confeſſor Chriſti: non tantùm doctrinæ, ſed etiam perſonæ, ita ut videri poſſit, explêſ-
A ſe officium Ioannis Baptiſtæ, Chriſtum Agnum Dei, digito demonſtrantis. *Ecce Agnus Dei*, qui tollit peccatum mundi: Ioan: 1. 29.
etenim etiam ille, intentâ voce, quia non poterat affixa manu, demonſtrat Chriſtum, Agnum Dei, dicens. Hic autem nihil mali geſſit. item. Domine memento mei: quibus vocibus, etiam quodammodo baptizavit Dominum, aquâ confeſſionis ſuæ, abluens & abolens, omnes calumnias inimicorum, unicâ illâ voce, ſed omnibus Iordanis aquis, copioſiore. Hic autem nihil mali geſſit. Lucæ 1. 17.
Paravit etiam ſicut Ioannes viam Domino & plebem perfectam: tum in ſe ipſo, tum in ſocio ſuo, ſi reſipiſcere voluiſſet, tum in circumſtante plebe, quibus eâ-
B dem operâ, cum ſocio, timorem Dei prædicavit &c. 10. Idem eſt Martyr Chriſti: & quidem primus omnium: etſi enim ab initio, non propter Chriſti fidem amoremve crucifixus eſſet: in progreſſu tamen, ex quo Chriſti defenſoris, ſibi partes aſſumpſit: ex quo ſuæ miſeriæ oblitus, Chriſto compati, Chriſtum ab injuriis vindicare, Chriſti innocentiam fateri, Chriſti Dominium & Regnum prædicare, Chriſto ſupplex eſſe cepit; ex eo ſtatim etiam Chriſto, & pro Chriſto pati exorſus eſt, unde eo ſe jam ad Chriſti partes pertinere, dictante conſcientiâ ſentiens; Chriſtum vocat Dominum: Chriſtum Regem appellat, Chriſto ſe commendat, cum Chri-
C ſto eſſe poſt mortem deſiderat, ſicut cum Chriſto, ante mortem in cruce ſe eſſe ſentiebat. 11. Idem eſt Chriſti benefactor, nutritius, medicus, patronus, tutor, pater, & quidem in eo paſſu, inque tali tempore, omnium horum officia geſſit, & explevit, quo tempore Chriſtus, omni alio ſolatio, ſubſidioq; planè deſtitutus fuit. Vnica namq; ejus confeſſio, defenſio, commiſeratio, contritio, obſecratio, prædicatio: fuit Chriſto ſanè quàm maximè oportunum beneficium, convivium, medicina, patrocinium, tutela, parentela. Etenim amicus certus medicamentum eſt vitæ. 12. Idem latro eſt, vel fuit, certè ſe fecit ſcutum Chriſti contra linguas blaſphemantium, & quantum in ipſo fuit, aver-
D tit omnium, omnem furorem à Chriſto, in ſe autem convertit, ut ſupra dixi. 13. Idem fuit unicum Chriſti in extremâ calamitate, ac neceſſitate refugium ſubſidiumq;:

diumq;: ita ut qui nusquam habuit, ubi caput reclinaret suum, unum tamen hûc latronem habuerit, in cujus fide præsidioq; securè conquiesceret: itaq; eo temporis articulo, nullus in Christum plus amoris, & beneficentiæ, quoad licebat, exercuit expenditq;, quàm hic unus latro. Nemo enim illum defendit, nemo confessus, nemo in caput suum furorem hostium ejus convertit, nemo se periculo, pro Christo exposuit, præter hunc unum solum, & quidem in summis quoq; propriis angustiis, doloribusq; positum: quorum ille negligens ac oblitus, solius Christi, solus, curam tanquam Pater & Mater sollicitè gessit, quâ etiam de causâ, pro illo ipso tempore, nemini Christus plus debuit, quam isti latroni. 14. Idem latro est & fuit Dux omnis militiæ Christi: primusq; miles Christi, primus qui ad castra ejus convolavit, primus qui gladium Spiritûs, zeliq; strinxit, pro Christo, in mundo, primus qui restitit universæ aciei hostili, tam ex hominibus, quàm ex dæmonibus, conflatæ: ac sicut in cœlo quondam primus Michaël, pugnavit contra diabolum, Dei inimicum: ita in hoc Ecclesiæ Christi cœlo, primus latro, contra universam improborum phalangem, consurrexit: & omnem prostravit dicens de Christo. Nihil mali gessit: quod ferè perinde est, ac si dixisset. Quis ut Deus? Hoc autem latro facit, solus omnino ac unus, nullo præter Deum auxiliante; fecit eo tempore, quo Christus omnia alia potiùs videri potuit, ac debuit, humanitus res pensando, quàm ut vel innocens, vel Dominus, vel Rex, vel Deus credi posset deberetq; 15. Deniq; omnibus Christum damnantibus, omnibus Christo scelera opprobrantibus, omnibus, eum periisse propter scelera, credentibus, & asserentibus, & gaudentibus: unus ille, tanquam judicij præses; tanquam *Daniel in Susannæ judicio*, reclamavit, judicia damnantium damnavit, Christum reum mortis judicatum, ab omni crimine, & consequenter criminis pœnâ, absolvit, innocentem esse, nihil mali egisse, veluti pro potestate pronunciavit, sententiamq; latam, idem ipse promulgavit. Hic autem nihil mali gessit. Pro! quanta hæc latronis dignitas, Dei damnati jam, punitiq; ab hominibus, omnis conditionis, judicem agere, latamq; sententiam rescindere, & aliam pro Deo sententiam ferre? O te felicem latro, cui Deus testimonium, imo ad decretum, pro suâ innocentiâ, Dominio, Regno,

Dan. 13. 49.

Deitate, adeò publicum debet! Propterea etiam. 16. DEus non distulit judicium tuum: sed illico hac ipsâ in vitâ, te licet adhuc crucis incolam, licet adhuc tormentorum pabulum, licet adhuc mortis subditum, jam tamen ore suo proprio Divino, pronuntiavit, Regni sui consortem, Paradysi possessorem cœlorum candidatum, quem nulli inferi, nulli lacus sine aquâ, nullæ regiones umbræ mortis, nulli Abrahæ sinus, post mortem excepturi essent, sed Paradysi cœlestis, æternæq; beatitudinis portæ, statim essent admissuræ. Itaq; latro primus est 17. Canonizatus Sanctus, & quidem adhuc in vitâ istâ vivens, & quidem ore ipsius Christi. 18. Adeò ut sicut ipse Dominus noster, quamvis adhuc carne patibili vestitus, tamen erat comprehensor jam, & fruebatur Deo, secundùm supremam animæ suæ partem: ita latro iste, licet adhuc mortalis, adhuc moriturus, adhuc in cruce fixus, jam tamen promissione Paradysi cœlestis, statim statim à morte obitâ, obtinendi fuit, quodammodo beatificatus, & glorificatus. Nunquid enim sine immenso quodam animi solatio, latro ille esse potuit, auditis ex ore ipsius veritatis adeò assertivis, promissoriisq; verbis. *Amen dico tibi hodie mecum eris in Paradyso.* Lucæ 23. 43. Sanè quo affectu gaudii, replebuntur omnes illi, qui in die judicii extremi, audient à Christo dici sibi: venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis Regnum &c. non dissimili, non minori, exultationis plenitudine, repletus fuit animus latronis: ubi audivit, ex ore Christi ipsius. Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradyso; neq; enim aliquid aut minus, aut aliud, aut incertiore loquelâ Dominici oris, ille accepit, quàm illi audituri, & accepturi sunt. 19. Idem latro fuit specialiter dilectus à Sapientissimâ JESU Christi crucifixi Matre. Non enim ullum dubium, quin illa totum hunc latronis boni pro filio suo zelum exaudiverit: quo exaudito, fieri certè nequaquam potuit, quin tenerrimo quodam, amoris, atq; gratitudinis affectu in illum exarserit, eumque complexa sit, & benedictionibus repleverit, & filio suo quàm diligentissimè commendaverit. Quomodo enim illa non amâsset amatorem, & defensorem filii sui in tali horâ, contra tot inimicos? quomodo non benedixisset talem, & quidem solum unicum, simul ac publicum, innocentiæ filii sui attestatorem, dignitatisq; prædicatorem? Latro quatum in

cum in ipso fuit, Christum Virginis filium, crucis supplicio exemptum Virgini restituebat, & ab omni injuriâ protegebat: quidni ergo totum etiam Virginis amorem, ad sese, pro tantâ, & in filium, A & in se, benevolentiâ attraheret? Si Iosepho Arimathæo, aut Nicodæmo, maximè se obligatam, Sanctissima Mater profitebatur, pro corpore, filii mortui, de cruce sublato, inuncto & sepulto honorificè; quantò magis latroni huic Sancto, & devoto, se obligatam & gratam amantemq; præstabat: quem pro filii sui honore, ac innocentiâ, & bono nomine adeò zelantem spectabat. Si Christus ipse, studium latronis erga se, tam parato tamq; incomparabili munere, æternæ beatitudinis compensavit: quomodo non Mater Christi, eam ipsam compensationem, & optavit, & à filio postulavit? Non dubito equidem, quin se Mater Sanctissima iterum, & millies B iterum, in omnes benedictiones, gratiarumq; actiones, latroni huic effuderit: Filiumq; suum remuneratorem, & esse rogaverit, & fore spoponderit: & se quoq; debitricem, illius esse, dulcissimâ confessione professa sit. Quin imò: hûc tantum, tamq; celerem latronis in Fide, Spe, Charitate, aliisq; virtutibus omnibus, profectum, audeo precibus, meritisq; Sanctissimæ Virginis, apud Deum Filium tribuere. A dextris Filii, Mater stabat juxta crucem, à dextris Christi, hic latro pendebat; mediam ergo Matrem latro inter se, & Christum habebat. Mediam inquam non tantùm corporali præsentiâ, sed etiam interiori, precum, meritorumq; subsidio. Non tam facilè C latro profecisset, nisi intermediam, pro se Matrem ad filium habuisset. 20. Non absimili ratione cogitare possumus, omnes cœlestes incolas, ac specialiter, Æternum ipsum Patrem exarsisse illo tempore, in amorem latronis hujus, tam bene de unigenito suo, in tali tempore merentis. Nam si verum est Christi verbum illud. *Si quis sermonem meum servaverit, Pater meus diliget eum*: quomodo non multò magis, verum erit. quoniam latro me Filium Dei, in tam amaro tempore, & in tam durâ horâ amavit, defendit, & quantum in ipso erat servavit *Pater meus diliget eum*. Et si Dominus noster dixit Apostolis suis. *Ipse Pater meus amat vos, quia & vos me amâstis*: quorum tamen amor, valde frigidus fuit, uti mox in passione patuit: quantò verius justiusq; dixit, vel dixisset Christus. Ipse Pater meus amat te, quia & tu me amâsti, amâsti autem tali tempore & horâ, amâsti sic &c. Atq; hæ sunt latronis boni prærogativæ, atq; dignitates, ex quibus aliæ plures, non admodum difficulter elici cognosciq; possunt.

Ioan: 14. 23.

Ioan: 16. 27.

7. Sed ad documenta utilia, ex hujus latronis boni gestis eruenda progrediamur. Ne verò dicta repetamus. Inprimis quot mysteria penetrata, & cognita, à Sancto latrone vidimus, tot documenta habemus. Similiter, quot insignes virtutes in eodem emicuerunt, totidem vivendi doctrinæ, & imitationis exempla proposita tenemus. Præter hæc autem discimus, quanta sit vis pœnitentiæ, & doloris, confessionis, accusationisq; suorum peccatorum: & quomodo ex infimo pœnitentium statu, ad altissimos apud Deum gratiæ, gloriæq; gradus perveniri potest. Verè in hoc latrone discimus: quoniam facilè est, in conspectu Domini ditare & elevare pauperem, ut solium etiam Regni teneat, & cum Principibus populi Dei sedeat. Quos enim Sanctorum, latro iste non præcessit in Dei Regno: qui primus est in Dei Regno. *Verè potens est Deus de lapidibus, (& quid tam lapideum, quàm publicus latro) suscitare filios Abrahæ.* Discimus etiam quo zelo ardere debeamus, oblatâ præsertim occasione, pro alienis peccatis, vel reprimendis, vel contundendis, pro tuendâ Gloriâ Divinâ, pro defendenda proximi famâ, & innocentiâ. Discimus etiam, quomodo in nullis prorsus circumstantiis condemnandus sit proximus, malisve alienis insultandum: inter tres simul crucifixos, & damnatos publicè: unus repertus planè innocens, ac innocentia ipsa, alter verò & pœnitens ipse, & pœnitentiæ magister, & innocentiæ defensor, & fidei doctor, Quis hoc sperâsset reperiri posse in patibulo, præstari à latrone, & tamen præstitum est. Discimus etiam, neminem esse dum vivit cõdemnandum, nullius emendationem desperandam, neminem etiam post mortem, inter damnatos facilè reponendum. Ecce latro in fine vitæ, non tantùm pœnitens, sed etiam Sanctus evasit, & salutis æternæ promissum retulit, & inter Sanctos ore Veritatis æternæ relatus est, etiamnum vivens. O mortales nolite ante tempus judicare quoadusq; venerit Dominus. Discimus semper quidem ad Dei timorem esse festinandum, sed in D mortis confinio maximè: bene iste socium monuit. *Neq; tu times DEum, qui in eâdem damnatione mortis es?* Discimus

Matt: 3. 9.

scimus flagella quælibet, undecunq; provenientia æquanimiter ferre, atq; ea peccatis propriis semper imputare, neq; facilè de innocentiâ nobis blandiri, neq; importuné impatienterq; liberationem ab adversitatibus, etiam apud Deum postulare. neq; contra Deum murmurare, aut conqueri, sed ex suppliciis sapere, timorem Dei discere, vitam in melius mutare, peccata fateri, mores emẽdare. Optimus hic latro magister. Et, *nos quidem* (ait) *justè, nam digna factis recipimus.* Vtamur hac voce, in omni cruce, nos quidem justè, nam digna factis recipimus imò sæpè, nec digna, nec paria factis: in hunc modestiæ statum conscenderat, Iob qui dicebat. Pecca-
Iob: 33. 27. vi & verè deliqui, & ut eram dignus non recepi. Discimus, ex minutis etiam occasionibus, ac vestigiis, sumere & nobis formare bonam de proximis opinionẽ: esseq; proniores semper, ad bene de quolibet sentiendum, & eum defendendum, quàm ad incusandum, vel damnandum. Benignum cor, erga proximorum famã: experietur Deum quoq; benignum, cir-
1. Petri 4. 8. ca suam salutem. Nam *charitas operit multitudinem peccatorum*, tam alienorum coram oculis nostris, quàm nostrorum, coram oculis Divinis, beatiq; misericordes, quoniam & ipsi misericordiam consequentur, & in quo judicio judicaverimus proximos nostros, in eodem judicabimur á Domino. Discimus in bene ceptis non deficere, sed ab inchoatis bonis quantumlibet tenuibus, animosè & viriliter ad ulteriora, altiora, insigniora; proficere. Talis fuit cursus latronis hujus: qui orsus à compassione super Christum injuriam à socio perferentem, pervenit usq; ad solidissimas quasq; virtutes. Discimus apud Deum nos vilissimo infimoq; loco reponere, & vix eo dignos, vix inquam quorum meminerit Deus, dignos judicare, idq; tum maximè quando maxima videbimur pro gloriâ & honore Dei egisse. Latro suo tempore nullum parem in mundo habuit, qui tantum pro Christo satageret; & tamen quomodo alloquitur Christum: *Domine memento mei.* Sufficit mihi, si recordatus fueris mei: nimium etiam id pro me; proinde non id exigo, neque tanquam dignus, aut meritus expeto, sed tanquam indigus & mendicus supplico. Implevit latro illud, quod tamen non
Luca 17. 10. audierat, dictum á Domino. *Cùm omnia feceritis quæ præcepta sunt vobis: dicite servi inutiles sumus: quod debuimus facere fecimus.* Discimus etiam á Domino sola poscere salutaria animæ, & æterna futuraque bona: præsentia autem vix Deo proponere, imò totaliter in curam Dei abjicere. Quantis enim malis hic latro A cinctus erat in cruce, neq; tamen ullam earum gessit sollicitudinem, fecitve mentionem apud Dominum. sed suffecit illi, pro æternis futuræ vitæ bonis rogare, idq; cum verecundissimâ humilitate: Domine memento mei, dum veneris in Regnum tuum. Discimus in operibus Dei non præsumptuosè superba, ac inutilia, sed studiosè salutaria scrutari & scire, agnoscere, faterique, quod in omnibus suis consiliis, judiciis, operibus, ordinationibusq; Deus tendat in Regnum suum, in omnibusq; operetur gloriam suam, quare in omnibus glorificemus Deum, & dicamus ei. Domine memento mei dum veneris in Regnum tuum. *Domine sanctificetur nomen tuum, in omnibus o-* Matt: 6. 9.
B *peribus tuis. Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate & superexaltate eum in sæcula.* Discimus exemplo simul proxi- Dan: 3. 57.
mos ad bonum provocare, postquam provocaverimus verbo. Hic latro commonuerat sodalem suum Timoris Dei & pœnitentiæ, pro peccatis, & modestiæ in suppliciis, & charitatis in proximum. Mox verò in se ipso formam exhibens, se peccatorem perinde ùt sodalem, multorum scelerum reum, digna factis recipere supplicia, justè pati, confitetur: ac insuper ad Dominum ipse versus, eum veneratur, Dominum profitetur, servum se agnoscit, miserationem poscit; hoc ipsum ut sodalis suus faciat exemplo suo docens & provo-
C cans. Discimus adversitates evenire, tam in pœnam his, qui digna factis recipiunt: quàm etiam in coronam his, qui nihil mali gesserunt: in utriusque tamen modestiam in patiendo servandam esse, Deumq; timendum: neque blasphemè dicendum: *Si tu es Christus* Ps: 38. 11.
salvum fac temet ipsum & nos. Si es justus Domine, amove à me plagas tuas: Absit, absit. Dicendum potiùs. Nos quidem justè, nam digna factis recipimus. potiùs dicendum. *Dominus est, quod bonum est in* 1. Reg: 3. 18.
oculis suis faciat. potiùs dicendum. *Sicut Domino placuit ita factum est, ita fiat. Sit no-* Iob: 1. 21.
men Domini benedictum. potiùs dicendum. *Obmutui & silui à bonis quoniam tu fecisti.* Ps: 38. 10.
potiùs dicendum. *Etiamsi me occiderit, ta-* Iob: 13. 15.
D *men in eo sperabo.* Hæc est tessera filiorum Dei. his dicit Dominus & præstat. *Hodie mecum eris in Paradyso.* Hujusmodi namq; anima Paradysum paratum habet: imò ipsa Paradysus Dei est, & Deus vicis-

us vicissim Paradysus ejus. Discimus ponere nos murum pro domo Dei, & pro gloriâ Dei, ipsoq; Deo, ita verè fecit hic latro: omnibus enim hostibus Christi se opposuit, omnes in caput suum irritavit; etenim omnibus unus solusque contradixit: dicens de Christo omnibus, in faciem. Hic nihil mali gessit. Domine memento mei, dum veneris in Regnum tuum. Omnes enim insultabant Christo, tanquam ambitioso, & fictitio Regi: iste autem & Dominum profitetur, & Regem & Regem proclamat, & Regnum manifestat, illi occidunt ne regnet: iste contrà per mortem ad Regnum ire, & post mortem regnaturum esse prædicat. Quantùm putamus rabiisse diabolum, & diabolica, hostium Christi, corda, & aures, dum hæc de Christo in cruce, à latrone simul crucifixo, de cruce palàm & clarè prædicari audirent? Dissecabantur sine dubio cordibus suis, & continuerunt aures suas: sicut postea ad vocem *Stephani* fecerunt in simili de Christo confessione.
Actor: 7. ℣. 54. Discimus exaltare gratiam Dei, illique coöperari, & efficaciæ ipsius omnia attribuere. Nam quid hic latro habuit vel dispositionis, vel commoditatis ad salutem, & talem quidem salutem, si media humana attendimus, si sensum nostrum cosulimus. Potiùs ille fuit, in portâ mortis & inferni, & tamen hæc ipsa inferni porta, facta est illi, porta cœli, janua Paradysi, hoc præstante gratiâ Dei. O verè sicut nemo potest corrigere quem Deus despexerit; ita si Deus est, qui justificat: nemo est qui condemnet? O mortales discite gratiam Dei exaltare, revereri, tractare, confiteri. O mortales discite nutrici omnium gratiæ blandiri, ad ejus vos ubera applicare, ei omnia bona attribuere. Disci-
1.Cor:15 10. te mortales assiduò dicere. *Gratia Dei sum id quod sum.* Discite, *non in vacuum*
2.Cor:6. 1. *Gratiam Dei accipere.* Discite in omnibus
Ps: 17. 47. dicere & fideliter dicere. *Exaltetur Deus salutis meæ.* Discimus, quàm parcus, quàm sterilis, quàm pauper sit mundus in Deum. Ecce quo tempore maximè Deus mundo benefaciebat: quo tempore illum sanguine proprio, & redimebat, & abluebat: quo tempore animam suam, pro mundo ponebat; eo tempore mundus unum hominem, eumq; fæcem hominum, eumq; latronem, & patibularium, eumq; ipsum vix reperit, quem Deo suo, pro tantâ Dei charitate, pro tantâ profusione, in pignus præsentaret? O quoties Domine pro immensis tuis beneficiis in nos, tibi nos gratitudinis, & amoris loco, latronem & sæpe non omnino bonum ac fidelem præsentamus & offerimus: imò quod deterius est,
A nos ipsi latrones efficimur, & divinis bonis extollimur, in contumeliamq; Dei benefactoris abutimur. Nonne ita *Lucifer*, nonne ita *Adam*, nonne ita *Saul, David, Iudas, totus Israël.* totus mundus in latronem Deo versus est? *Facta est mihi hæreditas mea quasi leo in sylva: dedit contra me vocem &c.*

PARAGRAPHUS CLI.

JESUS latroni Paradysum pollicetur. Lucæ 23. 43.

B

STROMATA

1. DOminus JESUS, latronis boni, & defensione, & confessione, & pœnitentiâ, & humilitate, & supplicatione tum recreatus, tum exoratus, præstitit se eidem perquàm faventissimum, & liberalissimum, respondit enim ejus votis superabundantissimè, dicens ad ipsum. Amen dico tibi. Hodie mecum eris in Paradyso: quâ oratione suâ Dominus, latroni, superadmirabile, superabundantemq; exhibuit munificentiam, ac ut ita loquar gratitudinem. Etenim obtulit enim ei Paradysum. hoc
C est æternam beatitudinem ac salutem. obtulit autem Paradysum suum, sive suæ beatitudinis consortium: non alicujus Sancti, aut Angeli, sed omnino suæ: ideò enim dixit *mecum eris.* Obtulit verò sine dilatione: non enim in annos, vel menses, vel hebdomadas distulit: sed ait: *Hodie mecum eris, & eris in Paradyso?* oblationem suam Dominus confirmavit, gravi & sibi familiari asseveratione dicens. Amen dico tibi. quod penè perinde erat, ac si diceret in omni veritate, cum contestatione veritatis ipsius, dico, affirmo, attestor, promitto tibi, quia hodie mecum eris in beatitudine. Præmisit autem Dominus, hanc attestationem, asseverationemq;, reliquis verbis
D suis ad latronem dictis, ut ille auditâ hac veritatis contestatione, & fieret ad reliqua audienda attentior, & de magno aliquo promisso, donove sibi exhibendo spe, &

ſpe, exſpectationeq́; erectior, & de audito promiſſo bono certior & confirmatior.

2. Magnificæ ex parte Chriſti, humillimæ ex parte ipſius latronis poſtulationi ejuſdem, Chriſtus Dominus magnificè reſpondit. Quid enim, aut quomodo magnificentius à Chriſto poſtulare potuit latro, quàm dicendo Domine memento mei dum veneris in Regnum tuum. Multa hic magnifica Chriſto cōfeſſus eſt latro de ipſo Chriſto. Dominum vocavit, Regem faſſus eſt, pergere ad Regnum, viâ, & modo, adeò admirabili, per crucis ignominiam, & mortem, agnovit, & prædicavit. tenuiſſimam ejus de ſe memoriam, pro maximo ſibi munere, humillimè ſimulq́; fidentiſſimè petiit, poſt ſuam ejuſq́; mortem; ejus ſibi auxilium, & neceſſarium agnovit, & ad futurum ſperavit. Quid hoc poſtulationis genere ad Chriſti Domini gloriam magnificentius? Iam quid ad humilitatem, modeſtiamq́; latronis ipſius deeſt; quia Chriſto tantâ cum fiduciâ, nihil aliud grandius audet poſtulare, præter ſolam ſui memoriam, apud Chriſtum. Admiranda ſanè hujus oratoris, & orationis miſtura, tam magnifico ſenſui de Chriſto, tam modeſtum immiſcuit ſenſum de ſe ipſo. Ergo quemadmodum olim, cum ab eodem Domino noſtro, leproſus quiſpiam poſtulaſſet mundationis gratiam, modo quodam ſanè quantùm ad Chriſtum ma-
Lucæ 5. 12. gnifico dicens. *Domine ſi vis potes me mundare.* Chriſtus Dominus ſatis gnarus, tam excellentis orandi modi ponderator: illico per quàm magnificè reſpondit, ac rependit leproſo, dicens: *volo*
Ibid: 13. *mundare: moxq́; ſola voluntate mundatus eſt,* qui ſolâ ſe voluntate Chriſti ad munditiem indigere confeſſus eſt. Vnde meritò Origenes, hoc factum utrinq́; ponderans, in perſonâ Chriſti ad leproſum exclamat. *Magnificè petis, magnificè mundaveris: volo mundare:* ita prorſus videtur Dominus ad latronem dixiſſe; petis à me ut ſaltem meminerim tui in Regno meo: neq́; amplius petere præſumis per modeſtiam: ego autem tibi longè amplius præſto, per meam magnificentiam. *Amen dico tibi. Hodie mecum eris in Paradyſo.* Magnificè petis, magnificè donaberis: hodie mecum eris in Paradyſo. Magnificè petis, memoriam tui apud me petis, magnificè donaberis, hodie mecum eris, hohie Paradyſum meum introibis, & mecum poſſidebis. O quale certamen, Dominum inter, & ſervum, latronem inter, & Chriſtum? Non potuit Latro demiſſiore modeſtiâ, provocare Chriſti magnificentiam: non poterat Chriſtus majore magnificentiâ, explere latronis modeſtiam.

3. Quis ſatis demirari poſſit haſce duas perſonas, inter ſeſe tractantes, Chriſtum ſcilicet & latronem: quos ſi humanis oculis intuearis, nihil illis miſerabilius, abjectius, deploratius. Si autem divinioribus quibuſdam, & fidei ſpectes eos intuitu, nihil illis celſius, nihil ſecurius, nihil felicius & auguſtius. Intuere illos oculis carnis, patibularii ſunt, fæx & abjecto plebis, mortis filii, deteſtabiles, execrandi, & execrati, extremum in crucis tormento halitum vix trahentes, & jam jam in probro atq́; dedecore ſepeliendi. Audi verò & attende quid & de quibus inter ſeſe tractent & conferant: intelliges eos eſſe ſupra, & extra omnem ſortem humanam: præſentium attendentes nihil, curantes ac penè ſentientes nihil; & latro quidem de cruce prophetat, Regnantem à ligno Deum declarat, Regem, Meſſiam, Deum veneratur, ad Regnum ejus aſpirat: & pro maximo ſibi futurum bono fortunioq́; confitetur, ſi Regis hujus (in cruce alioqui morientis) vel commemoratione tantillâ, ac ſolâ dignus inveniatur. O quomodo hic non dicat Chriſtus. Hem Latro Propheta meus & Apoſtole, ſodalis in tribulatione, & Martyr meus: *Magna eſt fides tua:* verè *non inveni tantam fidem in Iſraël: tu es qui ab Occidente, ab ipſo mortis probroſæ occaſu venis, recubiturus cum Abraham, Iſaac, & Iacob?* Iam autem Chriſto quid magnificentius? ille nudus, ille excarnificatus, ille doloribus exhauſtus, ille in cruciatibus deficiens, ille patibuli crucis infamiſſimi acerbiſſimiq́; pabulum, ille vermis & non homo, ille ſemivivus & feminex, ille qui vix habet aërem, quem ſpiret, Regna nihilominus ſpirat, regna non tantùm ſperat, ſed ſpargit, ſed donat. *Hodie ait, hodie mecum eris in Paradyſo.* Hodie Regni te mei ſodalem facio; hodie Rex eris mecum, hodie regnabo ego, ſed ſimul mecum regnabis & tu. Non ſunt hæ voces hominis, ſed Dei, vel ut verius pleniuſq́; dicam, ſunt hæ voces Hominis-Dei. Nam ſi non hujus forent, ſomniantis imò delirantis, menteque ex doloribus emoti hominis forent. Sed non ita eſt. Sobria, & veritatis, verba ſunt: Regis, Regnantis, Regna donantis verba ſunt. Mundus tale par hominum, talia & inter talia ſecum tra-

stantium non vidit, nec visurus est unquam. Donâsse aut reliquisse moribundos aliis regna, domesticasq; fortunas successuris Regibus missitasse legimus. Sed à morientibus regna postulata post A mortem, mortuis, à mortuis præstanda, communicanda, possidenda, donanda, hoc est unum, hoc solum, quod legimus, quod novimus, quod fatemur, ubi moriens à moriente Regnum post mortem sperat, & postulat: moriens morienti, post mortem Regni societatem spondet, ac donat. Talis unus est solusq; latro: talis, unus, solusq; est Christus.

4. Rogatus Dominus IESUS à latrone bono seu Regnum, seu aliquod Regni consortium, beneficiumve, ipse illi Paradysum pollicetur: aliudne Christus offert, & aliud latro postulat? an verò idem est in re dicere memento mei dum veneris in Regnum, & hodie mecum eris in Paradyso, ita ut esse in Pa- B radyso cum Christo, non aliud sit, quàm venisse in memoriam Christo regnanti, & esse in memoria apud Christum regnantem? An idem est omnino Regnũ Christi, & Paradysus Christi, & ita quod volebat latro Christus offerebat? at fortè latro antè hàc ne nomen quidem Paradysi audierat, an Christus melius mẽtem linguamq; latronis, quàm Latro ipse percipiebat? An plus aliquid Christus exhibebat, quàm Latro postulabat? quid dicam de hoc mysterio Regni atq; Paradysi quod Christus cum Latrone in cruce pendente crucifixus & ipse habuit? Certum mihi est quod Latro Regnum Christi non de hoc mundo, sed aliud quoddam post hunc mundum cogitave- C rit, quando memoriam sui à Christo, in ingressu Regni petiit. Certum etiam mihi quod Christi Regnum Paradysus sit, venireq; Christum ad Regnum suum, sit venire in Paradysum, dari quoq; à Christo Regnum suum, sit dari Paradysum, quando itaq; latro petiit à Christo Regnum, revera petiit Paradysum, & vicissim quando Christus Latroni obtulit Paradysum, obtulit illi postulatum Regnum. Quamvis autem latro non videatur petiisse Regnum, sed memoriam sui in Regno, tamen id quoq; ipsum unum, ac idem est: meminisse scilicet Christum regnantem, alicujus, & dare illi ipsi Regnum suum: hoc namq; est regnare cum Christo, esse in memoriâ apud Regnantem Christum; sicut, hoc D est excidere à Regno Christi, esse in oblivione coram Regnante Christo. Regnante inquam, nam non sunt in oblivione, coram ipso judicante, condemnante, puniente: sed sunt in oblivione, coram Christo Regnante, Beato, & beatificante. talis enim Christus, damnatorum, non est memor amplius, sed sunt velut mortui à corde Christi: sepulti in oblivione æternâ, in oblivionis terrâ. E contra idem David dicit. *In memoria æterna erit justus, ab auditione mala non timebit*: quare non timebit, quia in æternâ memoriâ erit. Ps: 111. 7. Hanc memoriam æternam sui, latro petiit, & ideò ab auditione malâ non timuit: sed potius auditionem bonam audiit. Hodie mecum eris in Paradyso. Quid hac auditione melius? quid hac memoriâ æternius? O Latro verè meminit tui Christus in Regno suo; & ideò te collocat, in Paradyso suo, in æternum Christus erit in Paradyso, in æternum Christus erit in Regno suo, in æternâ memoriâ Christi erit justus Latro.

5. Loquenti Latroni de Regno, Christus loquitur & respondet de Paradyso, per quod Latroni, magìs autem nobis & sui Regni commendationem, naturamque, & insuper Regni sui, à Regno hujus mundi magnam differentiam explicavit. Regnum Christi quantum quantum est, Paradysus est, Regnum verò mundi, quantum quantum est, infernus est. Esto Rex vel unius muscæ, esto Rex vel totius mundi, Regnum tuum Paradysus non erit, infernus erit. Quis enumeret quantæ sunt Regum, magnatumq; tribulationes? Si sano inspiciant se potentes hujus mundi, invenient se damnatos ad infernum esse. *Potentes potenter tormenta patientur*: ait Spiritus Sanctus, Sap:6.7. quid est potenter patientur? *in infernum descendent viventes.* Ps: 54. 16. prout per Davidem idem Sanctus Spiritus loquitur. *Diabolus quando Christum tentavit in deserto. assumpsit illum in montem excelsum, & ostendit illi omnia Regna mundi in momento: & ait, hæc omnia mea sunt, hæc omnia dabo tibi, si cadens adoraveris me.* Matt: 4. 8. Lucæ 4. 7. Novimus diabolum, nihil præter infernum, & damnationem suam possidere. Si ergo diaboli omnia Regna hujus mundi sunt, omnia igitur regna mundi infernus diaboli sunt, & quando alicui diabolus dat Regnum, non aliud utiq; dat, quàm suum infernum, unde illud nulli dat, nisi qui coram ipso adorans eum cadit: quia nemo regnum hujus mundi diligit, nisi qui pleno passu ad inferna descendere adamavit. Christus *negavit Regnum suum esse de hoc mundo*: Ioan: 18. 36. è contra diabolum, Principem hujus mundi, asseruit.

Itaq; si regnum hujus mundi, non est Regnum Christi, non est etiam Paradysus Christi: quodsi mundi hujus Princeps & Rex, diabolus est, consequẽter Regnum hujus mundi infernus est, A & omnis Rex hujus mundi, sive omnis amator regni, hujus mundi, vel diabolus est, vel diaboli, in possidendo regno, scilicet inferno, socius; imò verò servus est, quoniam diabolus, est Rex, super omnes filios superbiæ. O utinam capiant hoc, amatores mundi, utinam capiant hoc, superbiæ filii! gloriantes de potestatibus hujus sæculi: utinam advertant se inter majestates & bona hujus mundi positos, esse veluti infernalibus spinis circumseptos: & sicut oves in spinis esse collocatos. *Spinas vocavit Dominus noster, omnes mundi divitias*, & delicias, & potestates: quia sicut spinæ quantò fortiùs manibus stringuntur; tantò ab eis manus stringentium crudeliùs & intolerabiliùs sauciantur: ita & mundi hujus divitiæ, atq; magnificentiæ quantò vehementiùs, & impotentiùs à cordibus nostris appetuntur, vel possidentur, tantò immanioribus omniũ peccatorum vulneribus, eadem corda cruciantur, & trucidantur. Solum atque unum Christi Regnum Paradysus & sinceræ voluptatis locus est &c.

Lucæ 8. 14.

6. Offert Latroni Christus Paradysum, qui rogaverat, ut meminisset sui, postquam veniret in Regnum: ad mentem & votum potentis, est hæc promissio exaudientis. Etenim memoria Dei, est verus & genuinus Paradysus Dei. Memoria Dei, alia est, quâ meminimus nos Dei: alia, quâ meminit nostri Deus. Vtraq; harum, Paradysus est. de C priore talem se, suamq; experientiam adducit David, dicens. *Memor fui Dei, & delectatus sum*: quod est dicere. in Paradysum voluptatis, ingressus sum: porro si quando nos Dei meminimus, Paradysum habemꝰ, quantò magis tunc, quando meminit nostri Deus: quem digniorem locum habere, vel expetere potest creatura, quàm memoriam Dei? Memoria Dei, est locus omnium bonorum, & divitiarum Dei: quidquid enim novit, vult, potest, habet, æstimat, amat, est Deus. hoc totum est in memoriâ Dei: quidquid autem odit, & non æstimat, & ignorat, & non est Deus, totum hoc est in oblivione Dei, in ignoratione, in reprobatione Dei. Esse ergo in D memoriâ Dei, est nihil aliud, quàm connumerari, & collocari, & conservari, inter omnia bona Dei. Et quis quæso

Ps:76.4.

fingi, cogitari, desiderariq; poterit verior Paradysus Dei, quàm conceptaculum, & gazophilacium omnium bonorum Dei, quod est memoria Dei. Non potest esse extra voluptatem Paradysi, quisquis meruerit esse in memoriâ Dei: cujuscunq; enim recordatur Deus, ejus & miseretur: cujus autem miseretur: hunc & suscipit, quem autem suscipit hic est ejus. Vnde Virgo Sanctissima in suo cantico canit de Deo. *Suscepit Israël puerum suum, recordatus misericordiæ suæ.* Lucæ 1. 54. Nimirum in memoriâ suâ Deus reperit misericordiam suam, & continuò eam convertit super Israël puerum suum, hoc est super electam familiam suam, suscipiendo illam, & effundendo super eam misericordiam suam. In quem sensum, accinit etiam Zacharias. *Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitavit nos, oriens ex alto. Viscera misericordiæ Dei*. Ibid: 78. idẽ B sunt ac reconditoria omnis bonitatis Dei: hæc porro reconditoria, quæ sunt alia, nisi memoriæ & recordationes Dei? Quod tantò magnificentiùs, quin etiam dulcius elucescet, si attenderimus memoriæ proprietatem? Quid est enim memoria, nisi quædam actualis, realis, vivaxq; præsentia, objectorum, in intellectu, apprehensioq; eorum ab intellectu: quodsi ita est, memoria Dei, erit ipsemet Filius Dei, in quo sunt omnes thesauri Sapientiæ & scientiæ Dei reconditi. Memoria quoq; Dei, erit processus quidam Verbi æterni ab intellectu Dei. Memoria denique Dei, erit viscera misericordiæ & bonitatis Dei, & veluti uterus quidam Dei, in quo omnia reconduntur; omnia gignuntur, omnia educantur, omniaq; ex eodem educuntur: ita ut de hoc utero, intelligatur dictum ab Ioanne. *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.* Ioan: 1. 3. Ex his elucescit, quantam, & quàm magnificam rem, Latro petierit, quando meminisse sui Christum in Regno suo petiit. & quàm vicissim magnificè, quàmq; regiè, Christus Dominus vota Latronis explevit: quando illum hodie secum esse in Paradyso fecit.

7. Latro petierat Christi Regnum, JESUS autem offert illi Paradysum. Jam scilicet Dominus noster, & meminerat Latronis, in Regno suo, & participem eum Regni sui fecerat. Siquidem regnavit à ligno Deus: & Regnum Christi, est Regnum crucis, ad cujus consortium, ex toto Latronem, etsi non satis advertentem jam admiserat, quare non illi Regnum promittit, sed Paradysum:

dysum: quia jam Regnum dederat, Paradysum autem reservaverat. Crucifigi namq; cum Christo, pro Christo, est jam possidere, Regnum Christi, sed nõdum est possidere, Paradysum Christi. Crux quippe Christi, est Regnum Gratiæ, est Regnum Christi, in hac vitâ, est Regnum meriti: at Paradysus Christi, est Regnum gloriæ, est Regnum Christi, in futurâ vitâ: est Regnum prœmii, & beatitudinis æternæ: propter hoc ergo Christus latroni petenti Regnum, non offert Regnum, sed Paradysum: scilicet Regni crucis, pro se toleratæ, æternum & incessabile prœmium.

8. Alij Reges servis suis, cum aliqua munera donant, non donant regna sed servitia: sed obligationes ad obsequia: unde dictum illud: qui accipit beneficium, vendit libertatem. Solus Christus hoc habet, quod Regnum donet, & Regnum quidem Paradysiacum. Est quidem verum, quod quantò majora dat Christus nobis beneficia & dona, tantò magis nos sibi obligatos, reddit: nihilominus istud ipsum incrementum obligationis, est augmentum libertatis: ita ut tantò liberiores simus, liberiusque Christo serviamus, quantò pluribus ab ipso donis, effecti sumus obligatiores.
Ioan: 15. *Iam non dicam vos servos, sed amicos meos,*
℣. 14 15. *quia omnia quæcunq; aud vi à Patre, nota feci vobis*: ait ipse Christus Dominus: quibus verbis ostendit, auctis beneficiis suis in discipulos, auctam fuisse libertatem, apud se, discipulorum; translatosq; illos esse, à conditione servorum, ad libertatem amicorum. Vnde & alibi.
Ioan: 20. 17. *Fratres suos*, eosdem appellat. Idem Dominus ait. *Verè liberi eritis*, si veritas li-
Ioan: 8. 32. beravit vos: falsitas, vanitas, malignitas, *non liberat hominem*, imò tantò magis ligat, quantò magis laxat. Veritas Christi, quæ est ipse Christus, si quem liberat, verè liberat: verè in libertatem filiorum asserit, auctis ergo donis Christi, in nobis, augetur libertas no-
1. Ioan: 4. 13. stra, ad Christum: quoniam *perfecta charitas* (quæ est maximum Christi donũ) *foras mittit timorem.* Hoc elucescit in statu Beatorum, quos Deus non implet bonis suis, sed introducit & possidere facit, omnia bona sua, in æternum: & tamen hoc ipso donat, implet, coronatque eos plenitudine, libertatis æternæ. Nam alioqui, ubi est? Si in beatitudine libertas non est. Proprium ergo Christi est dare Regnum, & facere liberum, quia illius solius proprium est dare libertatis Regnum.

9. *Descendens JESUS ab Hierusalem in* Lucæ 10.
Hierycho, cum cruce sua, incidit in latrones, 30.
qui & despoliaverunt eum, & plagis impositis, non tantùm semivivo, sed planè A mortuo relicto abierunt, attamen dispari despoliatione, despoliarunt eum. Vnam despoliationem fecit latro malus, fecit Judas, Herodes, Pilatus, Judæorum Principes & Scribæ, crucifixores etiam: quid enim isti omnes, & alii similes, reliquerunt Christo, vel in Christo integrum? Sanè despoliaverunt eum famâ, virtute, integritate, honore, amore, sanguine, animâ, vitâ, Divinitate, omniq; denique bono, & re, hujus vitæ. Incidit præterea Dominus in Latronem bonum istum, qui spoliavit Christum, primitiis redemptionis & gratiæ, primitiis confessionis & Martyrii, & crucis Christi, primitiis defensionis, & prædicationis, & invocationis, & miserationis, super B omnia autem spoliavit Christum, primitiis Paradysi, & beatitudinis, cujus primus omnium, repromissionem accepit, & primus omnium inter Sanctos beatosque suos, ab ipso Christo Domino viventé, & ipse adhuc vivens, relatus est. Ita latro, etiam in cruce, latro est; neq; artis suæ obliviscitur, sed per ipsam confessionem, prædatur regnum, ait Chrysostomus. Sermone in Parasceve. O quis det tale, latrocinandi despoliandiq; Christum, genus exercere? quis det ita spoliare Christum, & ita ditari, bonis Christi? quis det, ita prædas agere ex Christo, & omnem substantiam ejus diripere, suamq; facere? Grata est & jucunda nimis Christo, istiusmodi C despoliatio, & deprædatio, & sauciatio: adeò ut quærentibus: Quid sint, quidq; Zachar:
sibi velint plagæ istæ, in medio manuum 13. 6.
suarum? amicabiliter respondeat. *His plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me.* Est nimirum despolatio quædam dilectionis, & amoris, sicut est etiam quædam despolatio impietatis & odii: quæritur Christus amore, quæritur & odio: Ioan: 14.
illis dicit Dominus, *manifestabo me ipsum.* 21.
istis ait: *quæretis me, & non invenietis, &* Ioan: 8.
in peccato vestro moriemini. 21.

10. Petenti Latroni Regnum, seu memoriam sui in Christi Regno, Christus offert Paradysum. Non enim dicit illi. *Hodie mecum eris* in Regno, sed ait *in Paradyso.* Etenim Christus illo D mortis suæ die, non erat propriè futurus in regno suo, siquidem non nisi tertio die post, in Resurrectione, & item quadraginta in Ascensione suâ, Regnum erat aditurus cum corpore, & animâ, totus glorio-

tus gloriosus & beatus: quamobrem non poterat in eo Regno hodie esse Latro, cum Christo, ideoq; illi Regnum Christus hodie obtinendum, non promittit, sed Paradysum, beatitudinem nimirum animæ, visionemq; beatificam: quæ est proprius, verus, solus, substantialis, alterius vitæ Paradysus: in quem etiam sinus ille Abrahæ statim à morte suâ, per Christum illuc cum animâ & Divinitate descendentem, commutatus est.

Matt: 13. 45. 11. Describit Dominus noster alicubi *hominem negotiatorem, quærentem bonas margaritas, & invenientem thesaurum absconditum in agro*: quo invento thesauro, & pretiosâ unâ margaritâ, vendidit omnia sua, quæ habuit, & emit agrum illum, emit margaritam illam. Homini isti negotiatori quem potissimùm comparem, ambigo: Christumne? an Latronem, an utrumq;? ita ut uterq; sit negotiator, quærens opes & merces pretiosas, uterq; *vendat omnia sua, quæ habuit, & emat thesaurum absconditum, emat pretiosam margaritã.* An non Latro negotiator prudens & sagax, qui Christum in crucis patibulo, & ignominiâ sepultum, atq; absconditum, tanquam thesaurum grandem, tanquam pretiosam orbis terræ Margaritam, oculatissimè scrutatus est, & invenit: vendiditq; omnia sua, quæ habuit, & Christum emit. Latro iste in cruce, cum Christo pendens, habuit unicum cor, unicam solutam linguam, habuit peccata sua, habuit pœnas peccatorum suorum, habuit socium pœnæ suæ, alterum latronem, hæc inquam habuit Latro tunc: hæc omnia vendidit pro Christo, & in emptionem, hoc est in defensionem, & confessionem, & prædicationem Christi convertit: alterum socium ex blasphemo, pœnitentem facere studuit, suæ totius vitæ peccata, confessus est, innocentiam Christi, toti mũdo, contra totius mundi sensum testatus est: deniq; emit agrum istum, thesauro & margarita divitem, aitq; Domine memento mei, cum veneris in Regnum tuum, & mox possidet opes cupitas, audit enim. *Amen dico tibi, Hodie mecum eris in Paradyso.* Rursum autem, nonne & Christus Negotiator sagax atq; prudens, in opprobrio latrocinii in supplicio crucis, absconditum thesaurum, pretiosamque Ecclesiæ suæ margaritam Latronem reperit: eumq; primogenitum redemptionis, primitias suæ mortis, margaritam suæ crucis, prœmium suæ amaræ passionis constituit. Dedit omnia sua, dedit omnem charitatem suam, omnem Passionis suæ valorem, pro latrone profudit, eumq; emit: & in Paradysi sui delicias introduxit, unde & ait ad illum. *Amen dico tibi: hodie mecum eris in Paradyso. Inveni te ovem perditam: hodie mecum eris in Paradyso. Non inveni tantam fidem in Israël*, propterea hodie mecum eris in Paradyso: hodie recumbes cum Abraham, & Isaac, & Iacob, in Regno meo: hodie te mors tua, gratia mea, non *in Regionem umbræ mortis*, sed *in Paradysum deducet* voluptatis: ingredieris post mortem Paradysum primus, sed ingressu feliciore, quàm homo primus.

12. *Amen dico tibi* Ad certitudinis firmitatem, præmisit Dominus noster, hanc gravem, & sibi familiarem alias asseverationem. Etenim Christus Dominus, prima & ipsa Veritas cùm esset, dictaq; sua, juramentis confirmare opus nõ haberet pro juramento, substituere solebat, vocem Amen: eamq; etiam interdum repetitò adhibere, ut dictis suis infallibilem veritatem inesse, promissis verò fidelissimum indubitatumq; eventum, adfore declararet. Hunc asseverandi modum sibi familiarem in præsenti servavit, & ut servaret, gravibus causis adductus est Dominus noster. 1. Nam inprimis hic, qui promittebat, hic, cui promittebat, hoc, quod promittebat, hi, coram quibus promittebat, hi denique, qui hæc credituri erant, asseverationem, hanc, adeò gravem requirebant. Ipse quidem, qui promittebat, in iis circumstantiis positus erat, ut si Regna, Paradysosq; post mortem præsertim habendos, largiendosq; diceret ac spiraret, somniare potiùs, & motæ mentis homo esse videri poterat, quàm seria, aut sobria loqui. Etenim omnia ea tunc, omnia circa Christum fiebant, quæ magis ostenderent misercułum hominẽ, quàm omnipotentem Deum: ergo cùm Christus polliceretur latroni Paradysum, præmitti opus erat quod fidem firmaret. *Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradyso.* 2. Jam verò is, cui promittebatur, hac quoq; assertione gravi, opus habebat: Pauperculus erat latro, misellus, peccator, vix in fine vitæ Christò notus: qui vix memoriâ Christi, se dignum crederet, qui pro magno habuit, si sibi vel in ultimò iñ judicii die parceretur, nec ad inferos amandaretur. Noverat sua scelera multa, noverat suà merita nulla: igitur si Christus illi, tamen & tam præsentem mercedem promittere volebat, seriam adeò robustamq; asseverationem

Mmmm præmit-

præmittere debebat: ne promiſſio ejus, vel ſicut olim à Sarâ uxore Abrahæ irrideretur, vel ſicut à Sunamittide inter mendacia deputaretur. 3. Porro res ipſa, quæ promittebatur, hanc quoque adeò ſeriam affirmationem poſcebat. Inſolentiſſimam quippe rem Chriſtus promittebat, & ab omni fide remotam, notitiâq; illius temporis. Nemo tunc Paradyſum cœleſtem ſciebat, ſperabat etiam nemo, ſinum Abrahæ, vel lacum, in quo non erat aqua, & carcerem, in
Gen: 3. 24. quo *Sancti Patres tenebantur*, hunc utcunque nôrant: de terreſtris Paradyſi qui utiq; corporibus, non animabus ſerviebat, memoriâ, aliquis ſermo, isq; dubius erat, à cujus aditu, gladio cherubico arceri omnes, aliquantum ſermonis priſci erat. Promitti ergo á Chriſto Paradyſum poſt mortem, Paradyſum animæ, non corpori, Paradyſum poſt tantillum à converſione ſuâ tempus: hodie ſtatim: & non olim aliquando habendum. Paradyſum ſecum ſtatim, ipsâ iſtâ die poſſidendum, res tanta erat, tam creditu difficilis in hiſce circumſtantiis, ut neceſſe fuerit, aſſertionem illam gravem, à Chriſto adhiberi. Inſuper hi, coram quibus hanc rem, Chriſtus Latroni pollicebatur exigebant tantam aſſeverationem promiſſioni præmitti: promittebat namq; hoc Chriſtus, præſente maximâ Iudæorum, Scribarum, Phariſæorum, Sacerdotum, & Principū multitudine: qui omnes Chriſtum meditati ſtultiſſimè ambitioſiſſimèq; Regni accuſârant: ii ſi audiſſent Latroni nudè promitti Paradyſum, haud dubié irriſiſſent, tanquam adhuc in ſuâ ſtultitiâ, inſaniâq; permanentem, excuſſiſſent fortè etiam Latroni fidem ſarcaſmis ſuis, præmiſit ergo Dominus affirmationem accuratam & ſeriam valde, dicens Latroni. *Amen dico tibi hodie mecum eris.* Deniq; & noſtrâ causâ, qui hæc credimus à Chriſto dicta, atq; Latroni præſtita: opus erat, ut tam affirmatè à Chriſto promitterentur: firmareturq; fides noſtra, & ſpes, & doceremur, nullum eſſe tardū tempus ad ſalutem: nulli dum vivit clauſum pœnitentiæ locum, nullius veram converſionem à Deo reiici. Miſericordiam Dei evincere omnes iniquitates noſtras. Non differri ſalutem, beatitudinemq; noſtrâm poſt mortem, ſed ſtatim poſſe in Paradyſum tranſire Deoq; perfrui. Poſtremò nulli eſſe in extremo vitæ, quantumvis magno peccatori deneganda Sacramenta reconciliationis. Iſta enim omnia, firmat & ſolidat in nobis Dominus, dicens Latroni. *Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradyſo.*

13. *Hodie mecum eris in Paradyſo.* Rapit me in admirationem iſtud Chriſti hodie: jam jam moriebatur Chriſtus: jam & latroni mors imminebat: uterq; finem hodiernæ diei viſurus non erat: ait tamen Chriſtus latroni. Hodie mecum eris: quidſi vel latro, vel quis alius diceret: hodie neuter veſtrûm erit in rerum naturâ; quomodo ergo uterq; veſtrûm, erit ſecum ſimul in Paradyſo? Sed alia eſt lingua Chriſti, noſtra alia, apud Deum neq; heri neq; poſtea, ſed ſemper eſt hodie: apud Deum tam præterita, quàm futura, ſunt præſentia, apud Deum tam vivunt, qui jam non vivunt, quàm qui nondum vivunt, quàm & qui adhuc vivunt. *Non eſt enim Deus mortuorum ſed vivorum. & vocat ea quæ non ſunt,* Mar: 12. 27.
tanquam ea quæ ſunt: ſive ergo mortuo, ſive viventi Chriſto manet tamen ſuum Rom: 4. 7.
Hodie: & ſive mortuus ſit, ſive vivat latro, manet ille tamen in Divino Hodie. Verumtamen aliud quiddam in hoc Hodie concluſit Chriſtus, quod ad Latronem dixit. Expectabat Latro ſalutem à Chriſto: ſed non modò: dicebat ſibi: *Expectabo ſalutare tuum Domine: conſiderabo eum, ſed non prope: videbo eum ſed non modo. Sufficit mihi nunc, ſi aſcendat aliquando memoria mei coram ipſo. Domine memento mei, dum veneris in Regnum tuum.* Gen: 45. 18. Num: 24. 17.
Hac ſpe vivebat, & ſuſtentabatur Latro, ſed Chriſti miſericordia, non tardis ſpei pedibus incedebat, accelerabat alis charitatis, & benignitatis: & dicit Latroni. *Hodie mecum eris.* Non tantùm meminero tui in Regno meo, ſed mecum eris in illo: neq; poſt judicii ultimum diem non etiam poſt purgatorias, aliquanti temporis flammas, non etiam poſt tœdia ſinus Abrahæ, tenebrasq; toleratas, non poſt expectationis alicujus moram. Hodie mecum eris in Paradyſo. Hodie mecum eris, in beatitudinis Regno. *Hodie mecum eris* in æternâ vitâ. *Hodie* mecum perfrueris Divinitatis meæ viſione & poſſeſſione beatificâ. Quanti Reges & Prophetæ & Patriarchæ deſideraverunt hoc, & nemini contigit, niſi ſoli Latroni iſti? O *hodie* neſciens moram, neſciens umbram, neſciens dilationem, non habens tœdium. Stabat iſtud *Hodie,* in exitu & portâ mortis: & intro euntem in eam Latronem, illico excepit, beatitudiniſq; luce perfudit: ac in Paradyſum deduxit. Verè verè, *Domini Domini ſunt exitus mortis.* Pſ: 67. 21.

Inſaniunt

Insaniunt (& volentes quidem ac scientes) qui fingunt Christum, illudentem Latroni isti: inducuntq; dicentem sic: *Amen dico tibi hodie. Mecum eris in Paradyso.* O perversitas improba: quæ non tantùm est in Latronem immisericors, sed etiam in Christi charitatem, misericordiam, libertatem, veracitatem blasphema & impia. Digni sunt carere miserationibus Christi; qui ita illudunt veritati & bonitati Christi, non sic impii non sic loquitur Christus, sed hodie Paradysum promittit à Latrone secum, sine ullis interjectis moris possidendum. Non ad annos ultimi judicii, non ad purgatorii tempora te differo, sed dum istum cursum suum Sol perficit, antequam occumbat, tu mecum eris in Paradyso, perfrueris beatitudine tuâ, Divinitate meâ.

14. *Hodie mecum eris.* Antehac sanctissimis quibusq; dicebatur à Deo: *Cras egredimini*: dicebatur. expecta me in die Resurrectionis meæ: dicebatur. *Expectate Dominum: quia veniens veniet*: dicebatur. *Expecta re expecta, manda, remanda.* Modò primum mutat Dominus Parabolam sermonis sui, & jam non ait *Cras*: non postea, non *modicum ibi*: non expecta me: sed ait *Hodie* mecum eris in Paradyso? à sæculo non est auditum istiusmodi *Hodie*. non illud audivit Adam, non Abel, non Noë, non Abraham, non Moyses, non ullus Patrum antiquorum, non Magnus Joannes: non Nutritius ipse Salvatoris Joseph: omnibus istis cras promissum & ostensum est. Solus ac primus Latro, audire meruit à Domino verbum hoc. *Hodie mecum eris.* Consolamini deinceps, consolamini & evigilate justi, quia est merces operi vestro, & non differtur: sed statim exhibetur. dicit enim Dominus veritatis. Hodie mecum eris in Paradyso. dixit Dominus: *Volo Pater, ut ubi sum ego, illic sit & minister meus.* Sed præ omnibus consolamini, quotquot estis, peccatores: quia vobis primùm hoc insonavit beatissimum *Hodie.* Latro Patriarcha vester, primus pœnitentiæ suæ fructum hunc decerpsit: & audire meruit: *Hodie mecum eris in Paradyso*: festinate igitur & vos ad pœnitentiam: ut festinantem ad vos præoccupetis misericordiam? Exhibete & vos Christo hodie pœnitentiam: ut hodie exhibeat vobis Christus, & peccatorum veniam, & Paradysi sui gloriam. Sed prô? stuporem filiorum hominum: qui semper occinunt cras, cras, Deo suo; cùm illis Deus obtrudat, Hodie suum.

(Margin: 2.Paral: 20. 17. — Habac: 2. 3. — Isaiæ 28. 10. 13. — Joan: 17. 24.)

O Vesani! quamdiu cras cras? quare non hodie? quare non modò? quare non hac horâ? quare non hoc momento? finis turpitudinis & iniquitatis vestræ? Cras cras, vox corvi est, non habens gemitum columbinum, non habens luctum pœnitentium, & ideò obstruens misericordiæ Christi aditum. Solemnissimus est hic, & dæmonum astus, & peccatorum laqueus: semper obtrudere promittereq; Deo cras, cras, postea, postea: sibi autem indulgere hodie, servire hodie, explere cupiditates suas hodie. Deus è contra consilium suum tale proponit. *Hodie mecum sit*, cras vestrum erit o mortales! *Hodie* exhibete mihi obsequium, pœnitentiam, dilectionem, & ego exhibebo vobis etiam hodie, etiam cras, etiam per omnem æternitatem, veniam, gratiam, & gloriam. Apostolica aut veriùs Divina vox est. *Adhortamini vosmetipsos, per singulos dies*, donec hodie cognominatur, ut non *obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Hodie si vocem ejus audieritis nolite obdurare corda vestra.* Magnum quiddam omnino latet in isto *Hodie*, quod per singulos dies, imò per omnia momenta, ingeminari, repeti, inculcari exhortatione assiduâ vult Paulus. Nimirum *Hodie pertinet ad conversionem; cras autem ad indurationem. Hodie est salutis*, cras est perditionis, quisquis ergo negligit Hodie, decidit in cras: quia qui hodie non convertitur, ad pœnitentiam, cras induratur ad obstinationem, ut tempus pœnitentiæ etiamsi quærat invenire non possit. Quâ de causâ idem Apostolus monet: *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis*: quid est enim nunc *tempus acceptabile?* aut quæ, *nunc est dies salutis?* nisi hodie, quod Deus indulget ad salutem, & ad pœnitentiæ acceptationem: post quod non restat, nisi cras obstinationis, & derelictionis: ergo donec hodie cognominatur, hodie quisque ad pœnitentiam convertatur, ut non obduretur quis fallaciâ peccati suadentis dilationem, & inducentis in obdurationem: quàm enim facilis est transitus de Hodie in cras, tam pronum est à dilatione boni, devolvi in obstinationem mali. Quoniam cùm vult non potest, quia quãdo potuit noluit: & per malum nolle, perdidit bonum posse. Quia Deus, etsi omni pœnitenti veniam promisit, nulli tamen peccanti tempus pœnitentiæ promisit, imò vero, omni, pœnitentiam differenti, pœnam impœnitentiæ assignavit. Certè ut quod minimum est eloquar. Pœnitet ambiguè qui serò pœnitet. Nam

(Margin: Hebr: 3. 13. — Ps. 94. 8. — 2.Cor. 6. 2.)

tet. Nam pœnitentia sera rarò vera. Igitur Hodie si vocem ejus audieritis nolite obdurare corda vestra.

15. *Hodie mecum eris in Paradyso.* Videbatur æqui boniq; consulturus Latro, A qualemcunq; mercedem, sive miserationem, etiamsi in longissimum quodlibet tempus dilatam. petebat enim tantummodò ut Dominus sui meminisset, ubi in Regnum suum venisset. Ea erat optimi Latronis hujus modestia, ea mentis de se pusilla sentientis submissio, atq; moderatio: ut nec plus peteret, nec citius sperare præsumeret, sed solùm hoc. Memento mei dum veneris in Regnum tuum. Quid verò Dominus: prudens juxtà æquus meritorum Ponderator, accuratè omnia opera Latronis expendens, invenit omnimodâ remuneratione dignissima, invenit etiam, minùs si remuneratio differretur condignè remuneranda: ergo profert sententiam, fidei, B & merito Latronis parem, magnificentiâ, & liberalitate suâ dignam: ait itaq;. Amen dico tibi, Hodie mecum eris in Paradyso. Absit hoc à me ut differam te: Hodie mecum eris in Paradyso. Credidisti tu hodie in me: defendisti tu hodie causam meam, & contra sodalem & contra populum crucifixorem meum, innocentiam meam prædicâsti. Noxas tuas confiteri non erubuisti, Timorem Dei & pœnitentiam, proximo tuo suasisti, dolorum tuorum & crucis tuæ oblitus, mei patrocinium, contra hostes meos suscepisti. Negantibus discipulis, tu me confessus es, recedentibus amicis, tu accessisti, deficientibus & hæsitantibus, qui me docentem audierunt, C tu in cruce affixum, latronum medio pendentem, animam agentem agnovisti, nec confiteri, amare, invocare, defendere erubuisti aut timuisti. Nihil horum ego hodie, in omni Israële, in omni mundo reperi, quod tu mihi hodie exhibuisti: eapropter non te differo, sed mecum te hodie futurum in Paradyso promitto. Amen dico tibi hodie mecū eris in Paradyso. Sum ego hodie tecum in tuo Paradyso, sum in fide, spe, charitate, constantiâ, patientiâ, modestiâ, humilitate tuâ, amen dico tibi hodie mecum eris in Paradyso. Magna est fides tua, quam exhibuisti mihi hodie: magna sit remuneratio mea, quam exhibeo tibi hodie. Hodie me confessus es eâ fide, & constantiâ, cui D quid addi possit ignoro. Hodie te colloco mecum in Paradyso, & eo prœmio corono, cui quid apponere possim non habeo. Itaq; Christus dedit Latroni hodie, pro hodie, Paradysum, pro Paradyso, fruitionem beatitudinis, pro conversione cordis, neq; tamen est inter Christi gratiam, & inter latronis meritum æqualitatis. Namq; amat charitas, amat immensitas, Latro autem, vicem rependit, cum mensurâ, ei, qui, remuneratur, absq; mensurâ. *Deniq; excedit humanam conditionem, ista Christi ad Latronem promissio, & non tam de ligno crucis, quàm de throno editur Potestatis.* Leo Ser: 2. Pass:

16. *Hodie mecum eris in Paradyso.* Implevit Dominus in Latrone hoc, quod aliquando Parabolicè in operariis, novissimâ & unicâ horâ, in vinea laborantibus facturum se prædixerat. Reverâ enim Latro iste novissimâ horâ venit, unicâ horâ laboravit, in extremâ tum synagogæ, tum vitæ suæ clausulâ venit & fecit: & tamen qui omnium ultimus venit, primus omnium absq; ullâ dilatione pervenit. Et quis hic sive naturæ, sive scriptæ legis Sanctus, operariusque obstrepet Deo? quis Abel, quis Adam, Seth, quis Matusalem, quis Nóë, quis Sem, quis Abraham, Isáäc, Iacob, David, dicet Deo, quare ita fecisti? quare Latronem ultimum nostrûm, primum tamen præ nobis, non tantùm parem nobis fecisti? Audirent sine dubio dici sibi à Domino. *Amici non facio vobis injuriam. An non licet mihi quod volo facere? volo & huic novissime dare sicut & vobis.* Matt: 20. 13. 28. Et fecit ita misericors & miserator Dominus, fecit autem quia illa hora confinium quoddam legis scriptæ exolescentis, & Legis Gratiæ exorientis fuit. Uno itaq; veluti passu Latro de Synagogâ ad Ecclesiam transiens, ab illâ quidem legem, ab istâ verò accepit gratiam, illius onera excussit, hujus autem privilegia participavit. Onus Synagogæ fuit, ut quilibet justissimus licet, Deoq; charissimus, ad inferna descenderet, & salutare Domini inibi expectaret, Privilegium Ecclesiæ est, à morte transire ad vitam, à labore mox migrare in requiem, & statim de mundi ærumnis abire in Divinæ fruitionis, æternæq; beatitudinis Paradysum. Hæc sors Latronis propria est, hujus Privilegii usum Ecclesia in Latrone primùm adiit, hanc gratiam primò omnium Latroni Christus præstitit. Hunc primum Passionis & mortis fructum in cruce suâ Christus invenit & decerpsit.

17. *Hodie mecum eris in Paradyso.* Libet hic admirari admirabilem Sapientiæ, Providentiæq; Divinæ, à fine ad finem usq;

nem usq; suaviter, ac fortiter, pertingentis dispositionem. Primogenitus, Dei Creatoris, Homo Adam, ubi de scientiæ ligno gustasset in Paradyso, & latro rebellisq; Deo factus eijci meruit de A Paradyso ne de ligno vitæ gustaret: factumque id primo ejus Creationis, jam ad vesperam inclinantis die, ita ut illo ipso vespere exulaverit Adam à Paradyso. Iam hodie mutatas imò sublatas, abolitasq; licet intueri rerum vices. Ecce enim primogenitus, Dei Redemptoris, Homo, videlicet Latro: postquam de ligno crucis degustasset, in eoq; scientiam mali sui, & boni Christi, hausisset, subditumq; se Deo morienti professus esset, meruit isto ipso die, quo & olim Homo conditus, & nunc idem redemptus est, introduci in Paradysum, & ab ipso fonte vitæ, ab ipso ligno, quod est in medio Paradysi haurire beatitudinem, & audire à Domino. Amen dico tibi. B *Hodie mecum eris in Paradyso.* Ita Adam innocens à Deo conditus, ab eodem Creatore à Paradyso tanquam Latro justè expulsus: hodie in Latrone isto, ab eodem Deo Redemptore, tanquam innocens, & in sanguine Agni dealbatus, in Paradysum misericorditer introductus est.

PARAGRAPHVS CLII.

Ioan:19.25 ***JESV in Cruce pendenti, adstat MARIA Mater ejus.***

Ruth:1.20. *Nolite me vocare Noëmi (id est pulchram) sed vocate me Mara (id est amaram) quia amaritudine replevit me vehementer Dominus.*

Hier:6.26. *Accingere cilicio, & conspergere cinere: luctum unigeniti fac tibi, planctum amarum.*

Thrē:1.13. *Posuit me desolatam totâ die mærore confectam.*

Thrē:2.13. *Magna est, velut mare, contritio tua, quis medebitur tui? Cui comparabo te, aut cui assimilabo te, filia Hierusalem.*

Thrē:2.4. *Occidit, occidit, omne quod pulchrum erat in tabernaculo filiæ Sion.*

Thren: 5. 15. & 16. *Defecit gaudium cordis mei: versus est in luctum chorus meus cecidit corona capitis mei.*

Ps: 37.11. *Cor meum dereliquit me, & lumen oculorum meorum: & ipsum non est mecum.*

Lucæ 2. 35. *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.*

Thrē:1.12. *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte si est dolor similis, sicut dolor meus, quoniam vindemiavit me Dominus.*

Multi enim gemitus mei, & cor meum mærens. Ibid: ver. 22.

STROMATA

1. VNus ac solus Joannes narrat MARIAM Virginem Christi Matrem vivente Christo, & furente in eum universo hoste, juxta Crucem Filii adstitisse cum aliquot comitibus, videlicet MARIA Cleophæ, & Mariâ Magdalene, & ipso etiam Ioanne. Alii tres Evangelistæ, Matthæus, Marcus, Lucas. narrant etiam alios longè plures notos, & amicos, & benefactores ejus stetisse aspicientes quæ fiebant. Verùm diversam hanc esse trium narrationem ab illâ, quam unus Ioannes refert, multa ostendunt. Nam 1. Ioannes narrat Matrem JESU stetisse *juxtà Crucem*, cum jam dictis comitibus, tres autem Evangelistæ, narrant, stetisse à longè aspicientes. 2. Ioannes tantùm tres Matri comites adjungit, alii Evangelistæ multas personas stetisse indicant. 3. Ioannes narrat viventi Christo Matrem adstitisse: & patet quia eam alloquutus est, ac Ioannem de cruce: tres autem narrant, multos illos post mortem stetisse à longè aspicientes quæ fiebant Christo mortuo. Evidens igitur est, aliam esse narrationem Ioannis, ab narratione trium illorum: neq; esse quæstioni locum, cur Ioannes dicat juxta stetisse, alii autem à longè stetisse. Porro etiam satis videtur certum Christo Domino, vel mortuo, vel jam jam morituro, Matrem Domini C cum comitibus abjisse à cruce, & procul etiam stetisse cum aliis: quia Matthæus & Marcus inter illos multos notos, qui à longè steterunt nominatim ponit Mariam Magdalene, & Mariam Cleophæ, sive Iacobi, quas tamen Ioannes superius juxta crucem stantes fecerat, abjerant ergo jam tunc à cruce, neq; sine Matre aut Ioanne abjisse putandæ sunt, sed prout opinatur Gregorius Nassian? moriente Christo de cruce postquam abiit Mater, & illas ita fecisse, stetisseq; cum aliis notis mulieribusq; à Gallilæa & Hierusalem Christum secutis à longè credendum est. Porro quemadmodum pro plurimis aliis narrationibus Evangelicis, quas ab aliis Evangelistis omis- D sas, Ioannes solus, diligenter supplevit, ita ut pro hac præsenti, quæ est de præsentiâ MARIÆ juxta crucem: deq; verbis Christi ad illam: & ad Ioannem:

maximæ debitæ sunt gratiæ Ioanni, qui illam omittendam non putavit. Non tantùm ideo, quia in hac narratione, specialem valde Christi amorem in se explicavit, quem libenter ubiq; Ioannes explicat: sed multò magìs, quia singularis Christi in Matrem pietas, eximiaque vicissim Matris in filium dilectio, inq; illius, quâ doloribus, quâ ignominiis, quâ morte, constantia, egregiè describitur, magna præterea omnibus nobis, qui in Ioanne, Matri Christi, in filios traditi sumus consolationis, & exultationis materia continetur, de quibus rebus, pleniùs in sequentibus.

2. *Stabat autem juxta Crucem JESU Mater ejus.* Stantem nobis Matrem Christi Joannes oculatus testis repræsentat: quo loquendi genere refellit omnes, qui MARIAM in Passione Filii, variis occasionibus spasmum & deliquium, & alienationem à sensibus meditantur: quàm B id è dignitate Dei Matris, quàm consonè iis, quæ perinde verè atq; magnificè, de nobilissimâ perfectissimâq; post Filiū suum creaturâ, asserere & credere, non tantùm solemus, sed etiam debemus, viderint tam ii, qui hæc magis devotè, quàm examinatè asserunt: quàm ii qui hæc ex proposito ad Theologicum veritatis rigorem expendunt. Mihi certè videtur Evangelista Ioannes in spiritu contemplatus istos spasmi Virginei devotos & assertores, consultò improbare voluisse, ac ideò seriâ fortiq; oratione, fortitudinem Virginis explicâsse dicendò. Stabat autem juxta crucem JESU Mater ejus, *Si stabat juxta crucem*, non ergo deliquio languebat, non ergo ner- C vis contrahebatur, non ergo articulis temere motabatur, non ergo adstrictis non spirabat dentibus, & labris, non ergo extra se, extra sensus, extra vires posita collabebatur in terram, aut collidebatur in terrâ: quæ tamen omnia, & plura alia spasmi quamlibet devoti sunt propria. Quàm autem Matris Dei consummatâ perfectione, perfectissimoque omnium motuum suorum & affectuum dominio, hæc digna, vel potiùs plus quàm indigna: res ipsa tacente me loquitur. Sensum hunc in verbis Ioannis vidit Ambrosius: qui inter alia, sic animum, sic habitum Virginis juxta crucem depingit. *Stabat ante crucem Mater, & fugientibus viris, stabat impavida videte utrum pudorem mutare potuerit Mater JESU, quæ animum non mutavit? Spectabat piis oculis, Filii vulnera, per quem sciebat omnibus futuram redemptionem. Stabat non degeneri* — Ambr: de Instit: Vir: c. 7.

Mater spectaculo, quæ non metueret peremptorem: pendebat in cruce Filius: Mater se persecutoribus offerebat: non ignara mysterii fuit: quod genuisset resurrecturum. Quibus verbis A Sanctus Doctor duo præstat, & scilicet robur Virginis, sub Passione Filii, ipsâ planè dignum asserit: & causas asserti duas minimum ostendit. Vna est: quia sciebat, per Filii vulnera & mortem omnibus Redemptionem. Altera est. quia non ignara mysterii fuit, quod genuisset resurrecturum. Eandem in sententiam breviter ac nervosè de Virginis juxta crucem constantiâ idem Sanctus ait. *Stantem lego, flentem non lego.* Stetisse juxta crucem, & flevisse Matrem Christi, nihil repugnat: est enim hoc naturæ, non impotentiæ: unde & Christus ipse, non rarò mitioribus in occasionibus *flevit*: Quare Ambrosius non negat flevisse Matrem, sed ostendit, quàm solidum firmumq; Virginis pectus Evangelista describere voluerit. Succinit Ambrosio Anselmus, ejus etiam verba quædam mutuatus, ait enim. *Stabat MARIA in fide JESU constantissima & patientissima. Nam discipulis fugientibus, cunctisq; viris recedentibus, in gloriam totius fæminei sexus, inter tot pressuras filii sui, constanter ipsa sola stabat, in fide JESU firma. Et pulchrè stabat, ut decet pudicitiam virginalem: non se laniabat in tantâ amaritudine; non maledicebat, non murmurabat, nec vindictam hostium à Deo petebat: sed stabat disciplinata, verecunda Virgo, patientissima, lacrymis plena, doloribus immensa.* Hactenus Anselmus licet non ex toto alibi, deliquio Virginis in dolore contrarius. Hæc Sanctorum dicta spasmum à Virgine satis excludunt. Lego apud probæ notæ Scriptores, spasmi gradus varios, ejusq; mitigationes, & in eo Virgini Sanctissimæ attribuendo cautelas: quibus ut non contradico: ita Spasmi nomē ipsum vestiumq; à Virgine removere magìs, è dignitate Virginis per omnia perfectissimæ, judico. Præsertim cum sine omnis Spasmi attributione possit satis, incomprehensa doloris Virginei in passione, & morte Filii, magnitudo acerbitasq; explicari. quomodo id fecit Sanctus Senex ille *Simeon*: qui Prophetico Spiritu, & agnovit, & expressit summos Virginis futuros dolores: dicens ad eam: *Et tuam ipsius animam doloris gladius pertransibit*: de quo do- D loris gladio, nos alibi peculiari tractatione fusius agimus. quâ de causâ hoc loco breviores sumus.

Amb: Orat: de obitu Valentin.

Lucæ 2. 35.

De fonte ... lexan... Neap... Gen.... lib.

3. MARIANI Doloris, in morte Filii, magnitudinem, vivacitatemq; acerbissimam ex-

mam expressurus Ioannes hac Oratione utitur. Stabat autem juxta crucem JESU, Mater ejus: omnia namq; & singula verba hæc, peculiare pondus habent, quo Dolorem Matris aggravando explicant. Affinge enim v. g. quemcunq; alium Virgini huic in præsenti occasione, statum, ac situm, nullum tam acerbum, tam gravem, tam ad sentiendam calamitatem appositum dabis: quàm est iste. Stabat juxta crucem. Ajice & demerge, in quæ voles deliquia Virginem; adimes quidem illi tam dolorem, quàm doloris sensum: impotentiam porrò, & imprudentiam, & alia inconvenientia attributa Virgini tantæ forsitan appinges. Itaq; Virgo hoc ipso summè doluisse ostenditur, quia stetisse, quia stando dolores Filii toto pectore hausisse dicitur. Jam cum legis stetisse juxta crucem Filii Matrem: juxta crucem Filii Dei, Matrem Dei, non tibi videtur, immensos dolores, imò immensos dolorum, probrorum, aliarumque acerbitatum fontes, in cor Marianum exundantes, Evangelista singulis voculis demonstrare? Potuit fortè, sine probro suo, Virgo Mater stare, ad patibulū Filii, patibulo affixi, monstrariq; omnium digitis, configi omnium oculis, lacerari omnium dicteriis, & Mater patibularii, Mater furciferi, Mater archilatronis, Mater nequissimi nequam dici? Si hæc absq; probro & dolore Passus est Filius: steterit etiam inter hæc Mater, sine probro, hauserit hæc omnia sine dolore. Hoc dixit Ioannes, dum stetisse Matrem juxta Filii crucem dixit, neque tamen hoc totum est, quod ille dixit, sed mensuram verborum ejus nullus scriptorum, nullus mediatorum, nullus eloquentium hactenus assequutus est. *Ferunt in Achaia fontem fuisse, quem Australes lenes calidiq; venti commovent*, & turbant facilè, si autem Aquilonares, aliisq; vehementes flaverint, immotas ille aquas tenet. Hic fons verè imago MARIA est, ad vocem Angeli salutantis, Elisabethæ prædicantis, tanquam ad flatum lenis Austri, turbata est, & cogitabat qualis esset illa salutatio &c. At furente Herode in fugâ Ægyptiacâ, in Passionis & mortis Filii turbine, & tempestate plus quàm Aquilonari, *MARIA stabat juxta crucem JESU.*

De hoc fonte Alexander Neapol: Gen. dier: lib. 6.

4. Cùm extremè magnum dolorem scriptura Divinà edicere vult, parturientes in Parabolam & exemplum adducit. Summus nimirum ille dolor est, quo viscera materna lacerantur, dum in hoc calamitatum mare ejicimur: concurrente ad cruciatum illum ex naturâ, & magis peccato illo, non solùm primo, sed etiam maximo, cui vindicando maximè, justus Deus tantum supplicii doloriśq; admensus est, quantum omnes tot sæculorum parturientes ab origine mundi ad finem usq; non exhaurient. Ab hac Filiorum Evæ hæreditariâ doloris dote, MARIA Virgo ac Mater eximia fuit in partu: sed eximia fuit non liberatione, verùm dilatione tantùm. Tantùm enim dilatus non autem ablatus est à MARIA Dolor parturienti debitus. Reservatus est morti, qui exclusus fuit, à natali Filii, ergo moriente Filio parturivit MARIA, & parturivit illa quidem vitam, sed non in vitam, verùm in mortem. Et quomodo quæso sine dolore parturiit? Imò quantò quæso cum dolore parturiit, quæ ipsum virum dolorum, ipsum dolorem parturiit? Olim in Bethleemitico specu, peperit, testante & appellante Angelo Gaudium magnum. jam nunc in Calvario monte, parturit dolorum virum, dolorum Regnum, dolorem ipsum. Simeon quidem, hunc ipsum partum vocavit doloris gladium. apposito, etsi non pleno nomine: plenius hoc, ipsa Mater, ore Prophetico expressit quando dixit. *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor similis, sicut dolor meus, quem parturivi.* Thren: 1. 12.
An non vir dolorum? non gladius doloris? non dolor ipse? non dolor omnium dolorum? dolorosissimus JESUS, simul suus, simul & Dei Filius crucifixus? Quidni in isto partu sint omnia dolor, quando in fetu nihil est non dolor? Nam estne aliquid, in IESU crucifixo non dolor? estne aliquid non maternus dolor? Sed parum est quod loquimur: plus aliquid Isaias loquitur; *quando virum dolorum intueri se profitetur.* Isaiæ 53. 3.
JESUS est *Vir dolorum*, filius dolorum, & quomodo MARIA non Mater dolorum? Sicut IESUS Crucifixus non est dolor, sed dolores: ita MARIA non est Mater doloris, sed dolorum? Propheta intuitus hanc Matrem in isto partu laborantem: exclamat stupescens, & de mensurâ doloris desperans. *Magna est velut mare contritio tua.* Thren: 2. 13.
Divinè prorsus. Nam sicut mare non est una aliqua aqua: sed congregationes aquarum, quas cum cocgisset Deus in unum locum, appellavit Maria: seu mare: ita Mariana contritio, non est unus aliquis dolor, sed congregationes dolorum, & sive Maria, sive mare dolorum: quod

alio nomine Ioannes circumloquutus est, quando scilicet dixit. Stabat juxta crucem JESU Mater ejus: quod nihil aliud sonat, quàm congregationes dolorum, appellare Maria, vel dicere. Magna est velut mare contritio tua. De parturientibus dicit Dominus. *Mulier cum paru tristitiam habet, cum autem peperit puerum, jam non meminit pressuræ; quia natus est homo in mundum.* (Ioan: 16. 21.) Hoc quidem aliis parturientibus evenit, sed non MARIÆ quæ, & cum parit, & postquam peperit, tristitiam habet, quia partu ejus non nascitur homo in mundum, sed moritur Deus-Homo de mundo. Ita non tantùm solvit, sed etiam cum fœnore solvit MARIA debitũ Evæ. Quamobrem præclarè, & multum verè Damascenus asseruit quod MARIA. (Damasc. 4. fid. 15.) *Dolores partus, quos effugit pariens, illos tempore Passionis sustinuit, ex materna compassione viscerum lacerum reparturiens.* Unde etiam propriissimè quadrat Christo Domino dictum illud, juxta lectionem Hebraicam. (Cant: 8. 5.) *Sub arbore malo suscitavi te, ibi peperit te Mater tua:* ibi parturivit te Genitrix tua. Verè enim sub arbore crucis in quâ Christus pependit MARIA Genitrix, parturivit illum filium doloris. Concludat hoc punctum Divus Bernardus in lament? Beatæ MARIÆ. *Nunc solvis Virgo cum usura, quod in partu non habuisti à natura. Dolorem, pariendo filium non sensisti, quem millies replicatum, Filio moriente, passa fuisti.*

5. Mensura Martyrii, ex charitate desumitur. Charitatis autem mensura, sumitur ex re in charitatem impensa: cujus testis est Dominus noster dicens. *Majorem charitatem habet nemo, quàm ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* (Ioan: 15. 13.) & alio loco. *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret.* (Ioan: 3. 16.) Et rursus. *Vt cognoscat mundus, quia diligo Patrem, sic facio: id est ad* Passionem vado. (Ioan: 14. 31.) Et Paulus de Christo: qui ait. *Dilexit me, tradidit seipsum pro me.* (Gal: 2. 20.) & alibi *Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis tradidit illum.* (Rom. 8. 32.) Itaq; *probatio dilectionis, est exhibitio operis: etenim amor si est, magna operatur. & quantò majora, tantò ipse major agnoscitur.* Porro opus Amoris est duplex: 1. Agere. 2. Pati. Magna agere ex charitate, magnus est Amor. Sed magna pati ex charitate, major est amor: est enim difficiliùs pati, quàm agere. Ergo mensura charitatis ibi est major, ubi majorum & difficiliorum rerum est perpessio, propter charitatem: inde quia is qui animam suam ponit, pro dilectione alicujus, maximam, pretiosissimam rem ponit, difficillimamq; patitur: propterea Dominus ait. Majorem charitatem habet nemo, quàm qui animam suam ponit, pro amicis: unde etiam Martyrum charitas, omni charitati præfertur: quia difficillimam rem patitur, maximamq; impendit, patitur mortem, impendit vitam. Martyr ergo est, qui vitam, seu animam pro charitate ponit. Demus autem casum, quod aliquis habeat rem, animâ & vitâ suâ sibi pretiosiorem, & chariorem. quam tamen impendat charitati, quam amittat propter charitatem seu Dei, seu proximi: quam impendat charitati, modo, per omnia, difficultatibus omnibus, exaggeratissimo: modo insuper per omnia dolorifero: quæro quid erit? & quantus erit ille amor? cui impendetur res animâ & vitâ pretiosior? Si rectè ratiocinamur, dicemus, amorem illum, fore tantò majorem charitate Martyrum, quantò majorem impendit, vel impensam habet sibi, quam solet impendere, impensamve habere, aut requirere charitas Martyrum. His positis: apud me duo sunt certa. 1. MARIÆ Matri Christi, pretiosiorem, & chariorem fuisse Christum filium suum animâ, & vitâ propriâ. 2. MARIAM, Amori, quo, dilexit Deum, & Genus Humanum, & Christum Filium: impendisse, & mactandũ obtulisse, illum ipsum filium suum: impendisse autem modo per omnia difficillimo, & dolorosissimo, tam sibi ipsi, quàm (quod magis Mater sentiebat) suo Filio. Igitur MARIÆ amor, quo & cui impendit Filium suum, major fuit quàm Martyrum: Igitur etiam MARIA, in Passione & jacturâ Filii, magis fuit Martyr, quàm ullus Martyr; vel fuit aliquid amplius, & majus, quàm omnis Martyr. Majorem enim haritatem nemo habet, quàm ut quis rem animâ, & vitâ sibi majorem, & chariorem ponat pro amicis suis: quemadmodum fecit Mater Christi MARIA. Id quod adhuc exaggerari luculentius potest, si advertamus MARIÆ fuisse pretiosiorem unum Christum Filium suum quàm vel fuissent omnes Martyrum, (imò omnium hominum) animæ, si illas habuisset, vel fuerunt omnibus Martyribus animæ ipsorum, quas pro Christo posuerunt: itaq; MARIÆ amor major fuit, & majorem rem impendit, quàm, si vel suam animam, vel omnes Martyrum Hominumve animas, tanquam suas impendisset, vel omnes Martyres, quando animas suas impenderunt. Accedit, quod Martyres,

Martyres, quando impendunt id, quod maximum habent,& possunt,impendunt animam Christo: at MARIA impendit ipsummet Christum, qui unus quantò est pretiosior, & major omnibus animabus Martyrum, tantò majori charitate, tantò majori difficultate, dolore, & jacturâ, impensus est à MARIA: ex quo sequitur, omnibus Martyribus majorem, & magis Martyrem esse MARIAM: sequitur, omnibus martyriis, majus esse martyrium MARIÆ, sequitur insuper quod si MARIA suam propriam animã, vitamq; pro Christo posuisset: pretiosiorem quidem illa rem, quàm sunt vel omnium Martyrum,vel etiam Hominum animæ ac vitæ impendisset, nequaquam tamen, tantam rem impendisset, quantam impendit, quando Christum ipsum impendit: sequitur deniq;, quòd quoniam MARIA, si propriam animam, pro charitate & Christo posuisset, majus aliquid martyrio, vel Martyribus præstitisset, omnibusq; Martyribus major Martyr fuisset: jam quando aliquid longè pretiosius animâ propriâ, longèq; difficilius, & dolorosius charitati impendit, nempe ipsum Christum, sequitur quòd ejus charitas, & ex charitate suscepta jactura, dolorq; perpessus, major & eminentior sit,quàm Martyrum,& quàm ipsum Martyrium: sequitur quod ejus Martyrium sit, vel amplius aliquid,quàm Martyrium, vel sit altioris cujusdam ordinis martyrium, quàm omne simplex Martyrium: perinde ut amor Matris in Christum altioris ordinis fuit quàm amor aliorum hominum, vel Martyrum: illi enim amant Christum ut servi, & Creaturæ Dominum, MARIA autem amabat, & amat ut Mater Filium & illi impenderunt amori suo, seipsos, hoc est rem creatam. MARIA autem impendit plus quàm se ipsam, plus quàm ullam creaturam, impendit enim DEum Hominem? MARIA ergo in Passione Christi sui Filii, fuit & Martyr, & major omnibus Martyribus Martyr,& superioris ordinis Martyr, & plus quiddam quàm Martyr. Ad eum modum quo Sacerdotes Levitici erant quidem Sacerdotes immolando agnos, vitulos, & hircos Deo: sed tamen altioris ordinis, Sacerdotes sunt ii, qui in novo testamento, immolant ipsum Christum DEum-Hominem, in Sacrificium Præpotenti Deo &c. Addamus verò aliqua adhuc, strictim saltem, de MARIÆ Matris Martyrio, vel etiam plus quàm Martyrio. Qui submittit corpus gladio, Martyr est, ut notum est. *Porro anima plus est quàm corpus*, ut veritatis testimonium affirmat: ergo submittere animam gladio, majus Martyrium est. MARIAM submisisse animam gladio, Simeon attestatur. MARIA ergo plus quàm Martyr, & magis Martyr est, quàm qui gladio martyrium fecerunt. Quare illud Anselmi verum est. *Quidquid crudelitatis inflictum est corporibus Martyrum leve fuit, aut potiùs nihil cõparatione tuæ Passionis: quæ nimirum suà immensitate transfixit cuncta penetralia tua, tuiq; benignissimi cordis intima.* Et illud apud Sanctum Hieronymum Sophronii, vel alterius. *Quia mente Passa est, plus quàm Martyr fuit. Nimirum & ejus dilectio amplius fortis, quàm mors fuit, quia mortem Christi suam fecit.* Quibus verbis tres egregias causas affert, ob quas MARIA plus quàm Martyr fuit. 1. est. Major est Dolor mentis quàm corporis: sed qui corpore patitur, martyr est: ergo qui mente patitur (prout MARIA) magis martyr, seu, plus quàm Martyr est. 2. Violentior est dilectio, quàm mors. Sed mors facit Martyrem, ergo dilectio facit plus quàm Martyrem. 3. MARIA mortem Christi suam fecit: & mors Christi longè crudelior, dolorosiorque fuit quàm ullius Martyris mors ipsi Martyri. ergo MARIA à morte Christi crudelius, dolorosiusq; Martyrium subiit, quam ullus Martyr in suâ morte subiit, vel quàm ipsa MARIA subiisset, si suam mortem propriam sustinuisset. In quem sensum planè ipsa Virgo Sanctæ Brigittæ, Martyrii sui causam, & enormitatem expressit dicens. *Dolor Filii, erat Dolor meus: quia cor ejus erat, cor meum.* Beatus Ildephonsus sic loqui non dubitat. *Plus quàm Martyr fuit, quia in animo, non minus amoris, quàm mœroris fuit.* & post pauca. *Beata Dei genitrix jure plus quàm Martyr Mater est: quæ nimio amore vulnerata testis exstitit Salvatoris: & pro mœrore, in animo cruciatum sustinuit Passionis. Beatum Felicitatem septem filiorum Martyrum Matrem* Gregorius, *plus quàm Martyrem vocat. Machabæorum fratrum septem item Matrem*, Augustinus *septies Martyrem appellat: quantò id de Matre Domini justius veriusq; dicemus. quæ Filium omnibus filiis pretiosiorem atq; chariorem, morte omnium Martyrum acerbiore pereuntem vidit? Nunquid non verè, nunquid non* pulchrè Martyrium Deo præbuit, virtute oculorum suorum: quod præbuit ipse Filius ejus tormentis & Passione membrorum. Æquum itaq; est. *Vt plus quàm Martyrem meritò MARIAM prædicemus, in quà nimirum corporeæ Passionis sensum ex-*

Matt: 6. 25.
Ansel: lib. de Excell: Virg. c. 5.
Hier: Ser: de Assum. Virg.
4. Reu: c. 70.
Ildeph. Serm: 2. Ass: B. V.
Greg: hõ. 3 Evang.
Aug. Ser: 109. de diver: c. 6.
Sunt verba Cypriani de Matre Machab.
Bern: Ser. in signum magnũ.

cessit compassionis affectus. Atq; hunc Mariani Martyrii modum sive excessum voluit Ioannes declarare, cum dixit. Stabat autem juxta Crucem IESU Mater ejus: verè supra modum mirabilis, & bonorum memoriâ, piorumq; compassione digna, quæ pereuntem in cruce unicum Filium conspicens, *bono, erecto, & forti animo ferebat*, quemadmodum *de Machabea Matre* loquitur sacer textus.

2. Mach: 7. 21.

6. Videtur autem mihi adhuc Ioannes, hac Matris sub cruce Filii stantis, descriptione effingere, & exprimere voluisse. Matris pro Filio, vel cum Filio pati volentis & paratæ, atq; adeò avidæ, promptitudinem. Nam si natura indidit eum, parentibus, etiam brutis, in prolem, affectum: ut omnia pericula subeant pro incolumitate, & in periculo prolis suæ. Si etiam gratia eò usq; sublevat infirmitatem humanam: ut mille cruciatus mortesq; subeat, imò & provocet rideatq; pro veritate & virtute, & Honore Dei, quidni idem imò longè aliquid hisce perfectius credimus fecisse, in MARIA tam naturam quàm gratiam ex omni parte perfectissimam, & elevatissimam? Irruunt in venabula feræ pro catulis: involant aviculæ spôtè in manus pro pullis: eligebat *David*, pro improbo & *parricidâ Filio mori*: quidni eligeret, quidni se offerret MARIA Mater pro filio, vel cum Filio, in omnia tormenta in omnes mortes, ire? Stabat ergo juxta Crucem JESU, Mater ejus.

2. Reg. 18. 33.

7. Videtur præterea Ioannes voluisse enarrare, quod MARIA Virgo impleverit in se stando sub cruce Filii, prophetiam Simeonis: quia enim videbat jam impletam esse illam ejus prædictionis partem, quæ Filium concernebat: quia inquam videbat Filium suum jam propositum in signum, cui contradiceretur; restabat ut & illa compleretur, quæ ipsa respiciebat Matrem: ut nimirum animam ejus gladius pertransiret. Ergo posito Filio in signum contradictionis extremæ coram populo non credente, sed contradicente, & insuper crucifigente, atq; blasphemante; stabat & ipsa juxta crucem, gladium totâ animæ latitudine hauriens: & nihil dolorum, probrorumque Filii pertransire sinens, sed totam eorum vim vehementiamq;, in animam, & cor suum congregans, & convertens: ita ut quæ fuerant mala sparsa in Christi corpore, hæc fuerint collecta, & coadunata in Matris corde, ut observat Seraphicus Doctor: qui etiam ait. *MARIAM non tantùm excepisse, sed etiam conversam fuisse in vulnera, atque stimulos vulnerum instrumenta. Quæro inquit Matrem Dei, & invenio spinas, quæro MARIAM*

A

& invenio vulnera, & flagella, quia tota est conversa in ista. Quomodo conversa in ista: nisi quia in se unam collegit omnia ista: & omnium eorum crudelitatem, à Filio resultantem recipiens, & cohibens in se ipsâ. Non secus ac universi solis radii ab objecto speculo coguntur & repræsentantur cum ipsâ vivâ solis imagine: ita MARIA juxta crucem JESU stans, tanquàm speculum soli, id est, Filio, radiis vulnerum, undiq; rutilitanti, opposita. omnes ejus pœnas in se colligit, omnes repræsentat, *ut meritò clarissimũ, & vivacissimùm totius Passionis Christi speculum dici possit, imò dicta sit MARIA*, ab Iustiniano Patriarchâ. Quocirca ideò stabat juxta crucem ut in eam immediatè,

Bonav: in Stimulo Amoris c. 3. de Planc: Virg: alias c. 3.

Laur: Iustin: de Agone Chri: c. 2. & 17.

B

& directè radii dolorum Filii inciderent, in eâq; omnibus apparerent: utq; in eâ omnes pii, totam Passionis Filii sui, totamq; charitatis ejus œconomiam legerent: ut in eam omnes, sive Patris irati, sive Filii dolentis, sive inimici sævientis, sagittæ, tanquam in scopum inciderent, defigerenturq;, ita ut posset Virgo Mater meritò usurpare verba illa. *Tetendit arcum suum.* (Pater Æternus vindicans, Filius unicus Patiens, hostis crudelis sæviens) & posuit me *quasi signum ad sagittam, misit in renibus meis filias pharetræ suæ.*

Thren: 3. 12.

8. Altè Christus pendebat de cruce: de quâ trahebat ad se omnia. accessit Mater, juxta crucem stetit: quasi scalas & gradus ascensionis, ad Filium se omnibus fecit, ut facilè trahi, commodè elevari ad Filium possent. Et revera Christo crucifixo omnia trahente: possent non paucæ, earum, quæ trahuntur, rerum, horrere crucifixi, & crucis speciem, atq; altitudinem, nisi MARIA tanquam in medio posita, horrorem mitiget, & altitudinem veluti dividat, & diminuat. Quis ergo horreat crucis vel accessum, vel etiam ascensum, mediante, molliente, sublevante, confortante animos, & gradus faciente Matre? Trahit Filius, sublevat Mater, ne formides prægravantia peccata: tantis manibus, tam fortibus brachiis cedent omnia onera, dabuntq; ut velociter ascendas in palmam, & apprehendas fructus ejus, & tanquam columba in foraminibus petræ nidifices.

C

D

9. Dum stantem juxta Crucem Filii Matrem intueor: venit in mentem Evæ olim in

olim in Paradyso ad arborem scientiæ boni & mali consistentis: & cum serpente forsitan, in illâ ipsâ arbore penduli confabulantis, & noxialis pomi morsu, se & universum genus suum, in mortem præcipitantis. Hanc Matris suæ labem, hanc infelicem, & omnium lapsuum causam, stationem, MARIA hodie abolet, stat juxta crucem pendentis in eâ Filii: *stat juxta lignum scientiæ boni, & mali, cum serpentis contritore*, non quidem colloquens, sed condolens: nec in mortem posteros suos præcipitans, sed potiùs præcipitatos ab eâ, ad vitam sublevans.

10. *Stabat juxta Crucem JESU MARIA.* quia tunc Filius mundum Passione redimebat non sine MARIA. *Omnino tunc erat una Christi & MARIÆ voluntas, unumq; holocaustum ambo pariter offerebant Deo: hæc in sanguine cordis, hic in sanguine carnis.* Et quemadmodum in Paradyso *Adam cum Evâ*, pro uno pomo vendebant, imò perdebant mundum: ita in Calvario monte, *JESUS cum MARIA*, velut uno corde redimebant & salvabant mundũ. Non quod Redemptoris dignitas non propria sit Christi, in qua non habeat consortem, ne ipsum quidem Patrem Æternum vel Spiritum Sanctum, sed quia quod agebat pro salute mundi Filius, hoc volebat agi etiam Mater, consorsq; ac communis voluntas fuit: deinde quia quod offerebat pro mundi Redemptione hoc Matri debebat, & Matris erat Filius: deniq; quia quod Mater, in tota Spiritûs sui, Animæq; suæ, amorisq; sui substantiâ compatiebatur patienti Filio, totum id tanquam suum (Maternum enim) reputabat, & Patri Æterno offerebat Filius.

Arnold. Carn: Tr. de laude Virg.

11. *Stabat juxta Crucem JESU Mater.* Successura Filio in crucem: per totam enim Passionem, veluti comes tantùm ac socia fuit dolorum Filii: at illo jam perfuncto doloribus, jam vitâ functo in tormentis, jam tradito Spiritu, in manus Patris, jam passionum incapaci: remanebat ut quidquid injuriarum, vulnerum, contumeliarumq;, ab inimicis inferretur Filio jam mortuo, id totum exciperetur, sentiretur, toleraretur à Matre superstite: & superstite in hoc unum; ut quod sentire Filius ultra non posset, hoc Matri in dolorem cederet: in hoc perpetiendum Mater succederet.

12. *Stabat juxta Crucem JESU Mater ejus.* Jam scilicet implebat in eâ, ante omnes, Filius illud, quod, quondam dixerat. Et ergo *si exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad me ipsum.* Si enim tracturus erat; quidni ante omnia Matrem traheret? traxit ergo, & ideò juxta crucem stabat.

Ioan: 12. 32.

13. *Stabat juxta Crucem JESU Mater.* futura nimirum omnium, deinceps pro JESU, crucifigendorum, vel crucifixorum Mater. Nam si meruit esse Mater Christi crucifixi: quidni & aliorum omnium pro ipso crucifixorum? imò per hoc quod Matrem se Christi Crucifixi gerebat ut esset omnium pro illo crucifixorum Mater apud Filium obtinebat. Itaq; quotquot sunt sive Carne & Spiritu, sive solo Spiritu cruci Christi confixi, eorum est Mater MARIA. Non jam ergo metuamus crucem: quando & cũ Christo crucifigimur, & Matrem MARIAM vel propter solam crucifixi similitudinem societatemq; habemus.

14. *Stabat juxta crucem JESU Mater ejus.* Credo vel fugitivos à Cruce revocans, ad crucem: vel certè convocans milites Crucifixi ad crucem Christi; simulque eis ostendens, jam nihil esse, quod formidarent, in crũce Filio suo pendente in cruce: esse potiùs totum quod appeti & amari possit: ipse nimirum JESUS: qui *est omnia bona, & virtus crucis in salutem omni credenti.* *Rom: 1. 16.*

15. *Stabat juxta Crucem JESU Mater ejus.* Spectatrix miratrix, & æmulatrix supereminentis charitatis, & exinanientisq; Humanitatis, utriusq; autem de Christo omnimodè despoticè, ne dicam tyrannicè triumphantis, deq; illo quæcunq; vellent facientis.

16. *Stabat juxta crucem JESU Mater* expectans possessionem, testamentariamq; voluntatem Christi Filii, crucem suam sibi in hæreditatem legaturi. quam illa deinde Ecclesiæ, dolorum & mortis Christi Filiæ ejusdemq; sanguinum Spõsæ, tanquam hæredi transmitteret.

17. *Stabat juxta Crucem JESU Mater ejus.* Primitias haustura virtutis, efficaciæq; crucis, ac Redemptionis, in cruce peractæ.

18. *Stabat juxta Crucem* veluti venalem sine pretio tamen auri, vel argenti, exponens Filium Crucifixum: si fortè emeret quis Crucifixum in suam salutem: quemadmodum emerant multi, eundem, sanum in suam perditionem.

19. *Stabat juxta Crucem JESU* cujus sanguinem vendiderat Iudas: nomen & notitiam abnegârat Petrus, quem deserverat totus discipulorum cœtus: cõtempserat Herodes, condemnaverat Pilatus, super se, & super filios suos acceperat infelix Iudæorum Populus, illa nihilomi-

hilominus sola complexa, sola professa, sola venerata est, sola non tantùm sibi notum, sed & sibi dilectum insuper & suum Filium quantumvis inter latrones medium confitebatur.

A

20. *Stabat juxta Crucem JESU.* & sola stabat: certè ita sola stabat: quæ scilicet sola, JESU in Cruce positi gloriam reconditam & veram noverat: sola crucifixionis mysterium sciebat, sola crucis ignominiam, inter Filii sui, suaq; decora, inter suas divitias, inter corrupti mundi salutaria medicamenta, inter justorum delicias, inter infernarum acierum strages ruinasq; inter peccatorum omnium exitia numerabat.

21. *Stabat juxta Crucem JESU* quæ in summo suo dolore, in summâ suâ ignominiâ, in summo suo damno, in summâ suâ injuriâ, in summâ suâ desolatione, & orbitate stetit corpore, stetit animo, stetit fide, stetit prudentiâ, stetit patientiâ, stetit modestia, stetit magnanimitate, stetit proximi charitate, stetit ad Dei voluntatem subjectione, stetit fiduciâ, stetit fortitudine, stetit æquanimitate.

B

22. *Stabat juxta Crucem JESU* ostendens se virtutem standi omnem habuisse, & adhuc haurire à cruce JESU, omnibusq; qui stare semper, nunquam cadere à facie, gratiâq; Dei vellent, ad crucem standum, & ex eâ virtutem roburq; hauriendum, cruciq; semper totaliter adscribendum esse.

23. *Stabat juxta Crucem JESU Mater*, ostendens quo & ipsa cor suum directû, immersum, defixumq; haberet; & reliqui Christi fideles, quò corda sua dirigere, ubi defigere, ubi demergere, ubi, & unde armare deberent; ubi exercere, ubi emundare, ubi ditare, ubi calefacere ac inflammare, ubi servare possent.

C

24. *Stabat juxta Crucem JESU Mater*, veluti mundum ab irâ & indignatione, vindictaq; Patris Æterni, aut etiam Filii, ejusq; Angelorum, imò & aliarum creaturarum, semet ipsâ tanquam scuto protegens, primamq; se ictui, & furori Divino feriendam objiciens. Quidni enim & illa, æterno Patri in cædem indignam Unigeniti vindicandam jam jam se accingenti diceret quod Moyses: aut *parce populo, aut me dele*: quidni diceret jam illa, quod postea Paulus dicebat. *Optabam ego anathema esse pro fratribus meis.*

Vide infra hic num:28.

Exodi 32. 32.

Rom. 9 3

D

25. *Stabat juxta Crucem JESU* tanquam crucifixoribus Filii, paratam veniam, & misericordiam apud Filium, si pœniteant appromittens, ad eamq; invitans.

26. *Stabat juxta Crucem JESU Mater*, ut labantibus propter ignominiam crucis, procellamq; Passionis omnibus Ecclesiæ Christi columnis, ipsa pro omnibus, saltem præ omnibus, Ecclesiam sustentaret, ac Christo Sponso servaret. Itaque stetit illa, ut Ecclesia staret tunc post mortem Filii, in illâ, in illius fide, in illius spe, in illius charitate, in illius justitiâ, in illius merito & gratiâ.

27. *Stabat juxta Crucem JESU* quidni staret juxta Crucem Filii, quæ semper juxta Filium stabat, juxta illum stabat in æternâ prædestinatione, quàm immediatè post illum, propter illumq; ac in illo, tanquam in fine medium sortita est. Iuxta Filium stetit in Conceptione suâ, quia meritis & dignitate illius, à peccati labe lapsuq; immunis exstitit. Iuxta illum stetit in Virginitatis prærogativâ, juxta in omnis vitæ, virtutumq; similitudine. Cur ergo non staret etiam, juxta crucem ejus in Passione?

28. *Stabat juxta Crucem.* Fundens una cum Filii sanguineâ oblatione lacrymabiles orationes suas, ad Deum Patrem pro universo genere Humano, pro crucifixoribus Filii, pro Ecclesiâ & fidelibus futuris, pro electis omnibus, unde simul cum Filio suo, etiam ipsa usurpare voces illas potuit, atq; potest ad Deum. *Recordare Domine quod steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum, & averterem indignationem tuam ab eis.* Loquebatur Patri Filius in cruce pendens Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Loquebatur & Filio Mater sub cruce stans. Fili ignosce illis. Nec dubium quin & nunc tam Filius Patri, quam Mater Filio id ipsum in cœlo revocet, ac renovet assistens vultui Dei pro nobis: Hoc namq; nisi, tam Filius quàm Mater facerent, pridem nullus fuisset peccatis in mundo exundantibus relictus misericordiæ locus: sed diluvio iræ justissimi Dei sepulta omnia, infernalibusq; abyssis devorata fuissent.

Ierem: 18. 20.

29. *Stabat juxta Crucem JESU Mater.* Ista MARIÆ juxta crucem Christi statio, non tantùm declarat indissolubilem MARIÆ cum Christo connexionem cōjunctionemq; tam dilectionis quàm compassionis: sed multò magis ostendit, arcanum quoddam solique MARIÆ præ omnibus hominibus proprium, ac à Deo collatum officium, & munus maximè honorificum. Quod est per se unam & solam repræsentare omnem reliquam humanam naturam, & Ecclesiam: seq; unam ac solam pro eâ substituere, &

tuere, & Christo exhibere. Id ut intelligatur: advertendum est, multiplicem MARIÆ stationem, juxta Dei, suumq; Filium Christum JESUM assignari, in quibus omnibus stationibus MARIA, A non suam tantum individuam, sed etiam naturæ, Ecclesiæq; totius humanæ, personam repræsentârit, vicemq; tenuerit.

Prima statio MARIÆ juxta Christum fuit in Christi & sua prædestinatione. Etenim Christus Dominus non est prædestinatus sine MARIA, sed statim in ejus prædestinatione, adstitit etiam illa, prædestinataq; est cum ipso. Quoniam enim Christus prædestinatus est, tanquam ex ipsâ: necessariò etiam illa prædestinata fuit, tanquam propter ipsum: tanquam ea ex quâ ille, tanquam Mater illius, illeq; Filius. In quâ statione non repræsentavit se MARIA solam, tanquam individuam personam: sed repræsentavit simul secum, & in se unâ, omnem B reliquam naturam humanam: quod ex eo patet. Quia MARIA in illa statione juxta Filium: repræsentavit se Filio tanquam Filio, & tanquam Matrem: repræsentavit ergo secum etiam illam individuam naturam humanam, ex sanguine suo sumendam formadam Verbo hypostaticè uniendam: quæ una natura individua, vicem erat obtentura totius humanæ naturæ, cum quâ mediante hac unâ Verbum Divinum erat uniendum: quando MARIA hanc unam individuam ex se desumendam naturam, in se repræsentavit Verbo, consequenter repræsentavit & omnem naturam reliquam humanam, quæ mediante se & illâ, humanitate sumendâ ex se unienda erat æterno Verbo, desponsandaq; cum illo. Con- C stat enim ex facto, Verbum assumendo unam individuam humanitatem ex Virgine Matre, assumpsisse simul, mediante illâ totam naturam humanam: quod ergo videmus, & fatemur factum in executione, id fateamur etiam factum in primâ prædestinatione.

Altera Statio MARIÆ juxta Filium fuit in Annunciatione & Incarnatione verbi. Verbum enim in suâ Incarnatione, duo præstabat simul opera. 1. Concipiebatur, & nascebatur ex Matre Virgine. 2. Desponsabatur naturæ humanæ. Vni naturæ individuæ hypostaticè uniebatur, quam ex Matris sanguine sumebat: alteri autem, id est toti reliquæ naturæ humanæ desponsabatur illâ unâ D ex Matre sumptâ humanitate mediante. Simul tunc Verbum & fiebat Homo, & fiebat Sponsus, ad hoc ut fieret Verbum Homo concurrebat MARIA tanquam Mater: ad hoc ut Verbum jam Homo factum fieret Sponsus, requirebatur utiq; præsentia etiam Sponsæ, ut mutuo consensu absolveretur mysticum & Spirituale matrimonium, inter Deum Hominē, & inter Sponsam Dei Hominis. Hæc Sponsa debuit esse, & fuit revera tota humana natura: non fuit autem (ut manifestum est) in se totâ, nec fuit in ullo alio sui individuo præterquam in MARIA. MARIA ergo tunc vicem totius naturæ (simulq; à fortiori totius Ecclesiæ) subiit, & pro totâ naturâ, ipsa sola substituta fuit, inq; suâ personâ, totam naturam humanam repræsentavit; & in suo consensu, quem dedit nuncianti Angelo, totam humanam naturam consentire in desponsationem fecit. Atq; ita in Incarnatione Verbi MARIA duplicem personam gessit: unam Matris, alteram naturæ humanæ, seu Sponsæ duplicemq; consensum præbuit: unum ad concipiendum Deum-Hominem: alterum ad desponsandam naturam humanam Ecclesiamq; Deo Homini. Do pro hac veritate D. Thomam: dicentem. *Congruum fuit Beatæ Virgini nunciari, quod esset Christum conceptura: ut ostenderetur, esse quoddam spirituale matrimonium inter Filium Dei, & humanam naturam: & ideò per Annunciationem expectabatur consensus Virginis loco totius humanæ naturæ.* D. Th. 3. P. Q. 30. 1. Una ergo Virginis persona in illo passu, totius naturæ humanæ & Ecclesiæ fuit Persona: unus ejus animus, totius naturæ & Ecclesiæ fuit animus. Unus ejus consensus, totius naturæ & Ecclesiæ fuit consensus: una ejus authoritas, totius naturæ & Ecclesiæ fuit authoritas: una ejus dignitas totius naturæ & Ecclesiæ fuit dignitas: unius ejus per gratias virtutes, dona, merita, perfectionesq; ornatus, totius naturæ & Ecclesiæ fuit ornatus: ita ut si tota in semet ipsâ natura, totaque Ecclesia, tunc adstitisset nihilo pulchrius, nihilo ditius, nihilo dignius Sponso suo adstitisset, aut complacuisset, quàm in unius MARIÆ Persona adstitit, atq; complacuit. ut ex verò dixerit Propheta, hoc ipsum Arcanum matrimonium intuens. *Adstitit Regina à dextris tuis.* Ps. 44. 10. Mater simul & Sponsa, & ex utroq; capite Regina. *in vestitu deaurato, circumdata varietate donorum*, & gratiarum, & pretiorum, munerumq;, in omni natura & Ecclesiâ reperibilium. Adducentur Regi Ibid. ℣. 15. Virgines post eam mediante scilicet illâ, reliquæ portiones naturæ & Ecclesiæ desponsabuntur, & ejus consensu marita-

buntur, ejus pretio & ornatu exornabuntur.

Tertia Statio MARIÆ juxta Filium fuit. Patiente Filio & in cruce pendente: & hic MARIA, non tantùm per modum personæ propriæ, singularisq; adstitit, sed in unâ se totam Ecclesiam Christo repræsentavit, seq; pro eâ substituit. A
Quia enim in articulo illo patientis Domini, ad aliquantum saltem tempus, in omnibus Christi discipulis atq; fidelibus vacillaverat fides, in plerisq; etiam defecerat: præterquam in unâ solâque Virgine Matre Christi: dubitari non potest, per illud tempus, in solâ unâque MARIA, Ecclesiam Dei mansisse. Vnaq; illam ac solam totam Ecclesiam Christo, fuisse, & instar totius Christo, tam corporis, quàm fidei constantiâ adstitisse. Repræsentavit ergo tunc, sola licet & una MARIA, Christo Ecclesiam totam, etsi non numero, at pulchritudine, a te perfectione, at dignitate, & merito, & B
gratiarum, virtutum, donorumq; varietate, & plenitudine: quando & nomine Ecclesiæ: ac tanquam tota Ecclesia, dotem sponsalem sanguinis, meritorum, redemptionisq; à Christo accepit, Ecclesiæq; conservavit. Huic igitur mysterio deserviens MARIA, stabat juxta crucem JESU.

Quarta Statio MARIÆ juxta Filium, post ejus Ascensionem in cœlum: tunc enim remansit Virgo MARIA in mundo, ac nominatim in Ecclesiâ vice-Filii, & quasi juxta Filium, & ad instar Filii, Magistra Ecclesiæ, Princeps gregis Christi, & Patrona Orphanorum. donec indueretur pusillus ille grex virtute ex alto. Neq; omnino tunc non juxta crucem Filii stabat. nam & Filius abjens in cœlum, elevatis manibus, tanquam in crucis formam passis ferebatur, & timor ille, quo paupercula, & exigua discipulorum Christi turba post discessum Filii tenebatur, non abs re crucifixum Filium repræsentabat Matri: cujus illa tunc officio, sola fungebatur. C

Quinta MARIÆ Statio, juxta Filium est in cœlo: cui proxima est gloriâ. & assidet vel assistit dexteræ illius: & totam lætificat cœlestem Hierusalem, totam protegens militantem Ecclesiam, utrobiq; una sola præ omnibus, & pro omnibus, Electis Dei, plus authoritatis apud Deum obtinens, plusq; prævalens, quàm universus reliquus Electorum cœtus. Sicut unus Sol præstat omnibus astris, unumq; cœlum Empyreum majus est, omnibus cœlestibus & elementaribus sphæris. Ita MARIA præ omnibus est & pro omnibus Electis, & ipsa una omnium instar est, omnesq; Filio repræsentat: atq; ita etiam modò sic stat, juxta Filium suum, ut tota Electorum, imò tota hominum natio in illâ suâ solâque consistat, ipsa autem vicem illius repræsentet.

PARAGRAPHVS CLIII.

JESVS Matri discipulum dat in Filium. Ioan. 19. 26.

STROMATA

1. INter mutuos illos doloris amorisque plenos aspectus, quibus è vicino positi Filius & Mater, mutuò se, & sauciabant, & saginabant: quàm imminentis suæ mortis certus; tam orbitatis maternæ non dubius: fungitur Piissimus Filius officio debitæ Pietatis & Genitricem: eiq; quantumlibet inæquale, attamen pro illo rerum statu, optimum subsidium providet: dicens Matri. *Mulier ecce Filius tuus. venit hora*, quâ Ioan. 19. 26.
non amplius nos visuri sumus in hac vitâ, venit hora, quâ relinquo mundum, & te in mundo, Venit hora, quâ jam transeo ad Patrem. deinceps ego, tuo non egebo ministerio: tu meo non foveberis solito subsidio, & solatio. Nolo te remanere orphanam, & per omnia desolatam in terris: habebis solatium orbitatis tuæ hunc qui ponè adstat meus hactenus discipulus, tuus deinceps abhinc loco mei filius. Me jam mors facit esse nec filium, nec tuum: ac per hoc te quoq; nec Matrem, nec meam esse finit, propterea cape & habe hunc in filium, ille sit Filius postmodum loco mei tuus, tu illi esto pro me deinceps Mater.

2. Hæc Christi circa Matrem providentia ostendit Iosephum Sponsum, jam, interea superstitem non fuisse. Nam neq; abfuisset Ioseph à Passione Christi, & comitatu Sponsæ, in tam difficili tempore (quale erat mors Unigeniti Filii) constitutæ: & Christus non tulisset facere divortium Matris suæ à Sponso superstite, Patreq; putatitio: sed servasset legem suam, quam olim dixerat. D
Quod Deus conjunxit homo non separet.

Quia ergo

Matt: 14. 6. Quia ergo jam Ioseph superstes non erat: & ipse jam jam futurus non erat: ideò illi pietate filiali urgente, per substitutionem alterius filii pro se ipso providebat. ideò etiam illam non Matrem A sed Mulierem in præsenti vocare volebat, quia jam quodammodo Mater sua, se moriente esse desinebat: & sic quando & Sponso & Filio orba erat, mulierem commodè vocari posse indicabat, potestque hæc esse, prima causa ejus cōpellationis, in speciem, durioris. *Altera* ejusdem compellationis causa esse poterat: quia materni nominis usurpatione, cor ejus, sine dubio, novo & summo dolore concussisset: quod declinans JESUS, non Matris, sed Mulieris nomine appellavit. *Tertia* insuper causa nominis hujus esse videtur: quia cum stante juxta crucem Matre, sine dubio adessent hostium omnis generis plurimi, perinde cruci suæ proximi: alloquendam Ma- B trem Christus censuit non Matris, sed Mulieris nomine: ne si fortè aliqui improbi, & efferati, eam Matrem suam cognoscerent, in eam injuriosi, seu verbo, seu manu, esse inciperent: quod Filius sine dubio, non minùs in Matre quàm nuper in discipulis cavere voluit. Quarta præterea ejusdem appellationis causa est. usus & mos Christi in appellandâ publicè Matre suâ; quem, quatenus ex Evangelio habemus, talem fuisse constat, ut eam mulierem sæpius, Matrem nunquam compellârit: cujus moris causam, quàm potissimùm æterna sapientia habuerit difficile est divinare: mortalem tamen aliquam assignare possumus, quam pono pro. Quintâ causâ hujus cō- C pellationis: quia scilicet Christus Dominus fidelibus suis omnibus quidem & præcipuè perfectionis studiosis, Religiosum autem statum inprimis profitentibus maximè autem perfectis, & mundo, sibi carniq; crucifixis exemplum dare voluit: quâ moderatione, abnegatione, abstractione, parcitate, quin ùt ita dicam cruditate, debeant suscipere curam etiam Parentum in necessitate positorum. Propter quàm etiam causam, videtur Christus, nihil prorsus in particulari, nihil minutius Ioanni circa Matris curam Ioan: 19. 27. præcepisse, sed totum illo verbo *Ecce Mater tua* comprehendisse: ne asseclæ Christi, putarent sibi, aut licitum, aut decorum, diligentius sese curis suorum sæcularibus, temporalibusq; implicare, D diutius in eis hærere, ad minutiora particulariaq; descendere, & sollicitudinē illam sibi propriam, familiarem perpetuamque facere. Non patitur hoc perfectionis professio, status crucifixi, hoc non fert: professio hominis, mundo, & sanguini, & sibi præmortui, hoc excludit. Iubet illa ut *mortui mortuos suos sepeliant.* Matt: 8. 22. Sexta sit causa hujus nominis: Quia Christo perspecta fuit optimè firmitudo Matris suæ, atq; in Passione suâ constantia: idcirco non eam tenero, & molliculo Matris, sed robustæ, ac fortis mulieris nomine, forti & ipse robustoq; spiritu appellavit, atq; per hoc certamen forte ut vinceret ille dedit. Septima. Noverat Christus bene perspectam esse Matri suæ temporis præsentis, quod agebat opus: noverat Matrem scire: quod tunc Christum vel maximè ea occupabant, quæ Patris Æterni erant. Noverat Matrem scire, quod tunc Christus non haberet *colluctationem cum carne & sanguine: sed adversus Principes & potestates,* Eph: 6. 12. *adversus spiritualia nequitiæ, adversus mundi rectores, & tenebrarum:* propterea nihil etiam tenerum, nihil sanguinem redolens, eam tunc à se expectare sciens, appellat mulierem: respiciens fortè, imò sine fortè, ad illam Mulierem fortem, quondam à Salomone quæsitam: Prov: 31. 10. *cujus pretium ille quidem à finibus terræ putabat expectandum:* sed Christus plus quàm Salomon, juxta crucem suam, quærendum, inveniendumq; esse monstrabat. Octavo addatur ejusdem nominis causa. MARIA stans juxta crucem Filii pendentis, ac dolentis, morientisq;, etsi absq; omni controversiâ tantùm dolebat de malis ejus, quantùm amabat & cupiebat integritatem ejus: ex alterâ tamen parte: attendens illa voluntatem Æterni Patris propositumq; Filii in Passione illâ, nec non gloriam Dei, salutemq; generis humani erupturam ex morte ipsius, usq; adeò contenta erat, de omni Passione atque morte Filii: ut etiam si data fuisset divinitus facultas, Filium ab omnibus malis, vel conservandi, vel eliberandi: illa tamen plus dilexisset, voluntatem & gloriam Dei, salutemq; generis humani, quàm carnem, vitam, integritatemque Filii. Proinde datâ licet illâ potestate, non tantùm illâ usa non fuisset: sed potiùs ipsa manibus suis Filium immolare, & omni dolore passionis afficere, cruciq; affigere non dubitasset. Hanc Matris suæ animi celsitudinem, atq; præparationem, omni utiq; Abrahamiticâ celsiorem atq; certiorem cognoscens Christus: & ex hoc concludens, quàm longè abforet tunc temporis Mater sua, à maternarum affectionum teneritudini-

bus, quamq; esset supra omne id quod Matrem sapit, per sublimissimam solidissimamq; cum Dei placito conformitatem sublimata & sublevata. Non eam Matrem sed Mulierem tanquam pro A tunc, & eatenus Materni affectûs debitè nihil habentem, nihil certè illi indulgentem. inde ait. Mulier ecce Filius tuus: quasi diceret: quandoquidem omnem Maternum affectum, quem alioqui supremum, scio erga me, vel deposuisti, vel sopivisti in te, idq; ut me in his, quæ Patris mei & voluntatis, & honoris sunt, quæq; salutem mundi operantur esse permittas: mihi quidem, magnâ meâ voluptate nunc non es Mater, sed veluti pura duntaxat mulier: sed tamen nolo ut vacet in te affectus Matris à me abstractus: volo ut convertatur ad meos, quorum unum, quem in promptu habeo: quem scis quantum & quare diligo: en tibi in Filium: ecce iste est Filius tuus. Ecce sis Mater ejus.

3. *Mulier ecce Filius tuus.* Cur Matri hoc dicat Dominus, quæri potest. Nam dubitaverit quis Matrine prospiciat assignando illi filium novum pro se: Ioannine, dando illi talem Matrem: à quâ diligeretur pro se. utrumq; non videtur habere locum. Nam & Matri bene fuit cum Ioannis auxilio: & Ioanni bene fuit similiter, cum tantæ Matris solatio. Videor dicere posse in quadruplices, aut quintuplices personas redundasse hoc Christi de Matre, & Ioanne factum. 1. Redundavit hoc in ipsum Christum: qui moriens eliberavit se obligatione, debitoq; pietatis in Matrem, absolvitq; se à sollicitudine de illâ, commendans C illam in manus ei, quem & ipse amabat, & à quo vicissim amabatur, præ aliis: & qui erat tum præsens quiq; ad curam & obsequium, Matris suæ erat, propter singulares dotes prærogativasq; accommodatissimus: similiter etiam, aliâ ex parte hoc suo facto Christus, suo in Ioannem amori satisfecit: seque ab ejus curâ absolvit, ejus curandi in Matrem cura & obligatione translata. 2. Redundavit hoc Christi factum seu cosilium in Matrem Christi: cui à Filio suo, revera, ita provisum est, prout in eo rerum cursu, provideri commodissimè potuit: siquidem data est in curam discipulo, charissimo, dilecto, & diligenti, apposito, per ætatem, ad obsequium, ut curam Matri impendendam, utpote qui Christo D ipsi coætaneus, vel anno minor uno esset: quiq; per hoc ad serviendum Matri per ætatem, valde idoneus foret, qui propterea Virginitatis illibatæ possessor & cultor, eoq; nomine, tam Christi, quàm ejus Matri maximè similis, singulariterque charus esset. 3. Redundavit hoc Christi factum in Ioannem; qui istâ ratione in hæreditatem Christi, opimam ingressus. Matrem Domini sui accepit, in Matrem suam, & ipse acceptus est ab eâ in filium, ita ut jam ex hac hora, & ipse acceperit illam in sua: & ipsa acceperit illum in filium, peculiumq;, ac provisorem suum, sitq; factus filius Matris Dei, & susceperit personam officiumq; Filii Dei. 4. Redundavit hoc Christi Domini factum, in omnes fideles Christi: ex hac enim horâ, omnes facti sunt Filii MARIÆ, & illa vicissim facta est, Mater omnium in Christum credentium, usq; ad finem mundi. Neque enim putandum est quod solus Ioannes omnino traditus sit Matri, à Christo, B in filium, aut soli Ioanni MARIA in Matrem: absit ut tam arcta fuerit Christi donatio, & ordinatio: sed ad omnes fideles suos eam extendit: unde quod fecit Ioannes, ut ex illâ hora acceperit Matrem Domini sui in sua, fecit hoc, non tantùm ratione personæ propriæ: verùm etiam ratione; & in persona totius Ecclesiæ: ob quod usq; hodie, Ecclesia Christi habet peculiariter Matrem Domini, acceptam in sua & vicissim habetur à Matre Domini inter sua. Quid enim tam curat Christi Mater, quàm Ecclesiam Christi? aut quid tam colit, amat, extollit, invocat Christi Ecclesia, quàm Matrem Christi? 5. Redundavit hoc Christi factum, speciali quadam ratione in discipulos, quos diligit JESUS, quiq; diligunt JESUM, in peculiares inquam electos Dei, & amatores, imitatoresq; Christi: Christi inquam Virginis, Christi pauperis, Christi usq; ad crucis mortem Patri obedientis; Christi pro salute animarum, & pro Patris gloriâ, usq; ad defatigationem, defectionem, & mortem laborantis, & in opere ipso morientis: tales quippe discipulos JESUS diligit peculiariter, tales Matri commendat specialiter, tales Matri in Filios pro se, vel potiùs tanquam se, tradit singulariter: talium quoque illa vicissim & est vera Mater, & a talibus habetur, colitur, exaltatur, tanquam vera Mater, transeunte utrinque quodam modo, sive gratiâ in affectationem naturæ, sive naturâ in affectionem gratiæ: ut non facilè discernas naturalius an spiritualius Matrem Domini ament, vel amentur ab ea. Quod exemplis tam plurimis, quàm illustrissimis pro-

MARIAM speciatim electi in terra, & in cœlo.

mis probare possem, si id nunc ad agendum propositum haberem, aut si non id apud omnes Ecclesiæ Catholicæ scriptores frequentatissimum scirem? Hoc dico interim, nullum in Christi Ecclesia A peculiariter extitisse, coram Deo, & Ecclesiâ ipsâ insignem, qui non insignis fuerit specialiter in dilectione tam activâ quàm passivâ MARIÆ: hoc est qui non insigni quâdam ratione, & diligeret MARIAM, & diligeretur à MARIA: dico præterea, datum esse MARIÆ à Deo Filio, peculiarem numerum, cætúq; Redemptorum, & Electorum suorum, quasi in Filium, quasi in peculium, quasi in hæreditatem specialem: cujus cætus, hæc sit indoles, hæcq; insignis nota, tam in militante, quam etiam in triumphante Ecclesiâ: eximius quidam, & singulariter excellens, discernendusq; affectus & MARIÆ Matris in eos, & in MARIAM Matrem, eorum, qui, hoc beato B numero, ab altissimâ Dei Sapientiâ comprehensi, & Matri Dei collati sunt: quem cætum nunc quidem in cruce, sub persona Ioannis Matri designavit, & ex parte contulit: at verò in Assumptione & glorificatione Matris suæ nominatim & plenè tradidit, Maternæq; charitati, & curæ transcripsit, ut quemadmodum in Ecclesia Christi, sunt alii Patriarchæ, alii Prophetæ, alii Apostoli, Martyres, Virginesq; alii, & aliis Divinis donis insignes, alii præ aliis; ita etiam cultores, amatoresq; Matris Dei, hoc studio reciproco Matris in se, suo in Matrem, emineant inter reliquos Sanctorum, & Electorum cætus, hic quidem obscurius in militante, at illustrius in triumphante C Ecclesiâ. Nec laboro quo potissimùm nomine appellaverim servorumne, an Mancipiorum, an Filiorum, an Sodalium, an dilectorum, an desponsatorum, an hæreditatis, an alio quopiam insigni. Novit Dei Filius, novit & Mater ipsius omnes eos, qui sunt ejus. Trahor in hanc sententiam. 1. Quia quemadmodum delectat Christum, naturalem Æterni Patris Filium, habere multos ejusdem Patris filios, suos verò fratres, ut sit ipse primogenitus, in multis fratribus; ita etiam, sine dubio delectat, eundem naturalem Virginis MARIÆ filium habere quoq; multos delectos ejusdem Matris filios adoptivos: in quibus sit ipse primatum tenens. 2. Sicut Christus pro D eo, quod posuit pro peccatoribus animam suam in mortem, videt semen longævum, sibi à Patre datum in præmium, ita pro eo quod MARIA, in Passione Filii tradidit eundem Filium, cum plenâ mentis resignatione, in omnem Patris Æterni ipsiusq; Filii voluntatem, & in humani generis Redemptionē: orbans se se Unigenito Filio, propter dilectionem & gloriam Dei, pro eo inquam accepit seriem certam Filiorum, sibi à Filio electorum, atq; in Ioanne, & cum Ioanne sibi ex tunc traditorum. 3. Neq; etiam ideo, quare miseratio in pauperes, vel eruditio aliorum ad justitiam, vel humilitatis peculiare studium, vel certa aliqua vivendi hic in mortali vitâ, servata ratio, constituere idonea sit, peculiares in gloria cœlesti cætus, suis notis & prœmiis insignes. Insignis autem Amor Virginis MARIÆ Dei Matris ad simile quid constituendum in cœlo non sit idoneus? credat hoc ille qui credit Dei Filium non honorare Matrem suam, nec delectari honore Matris suæ. 4. Atqui mihi videtur inter maximas, præcipuas, gratasq; Christo virtutes, quas ille specialiter cupiat gaudeatq; hominibus esse cordi, ac imitationi, quarumq; insignem adeptionem, peculiari prœmio, liberaliter afficiat, tam in hac, quàm in alterâ vitâ: esse potissimam præcipuamq;, singularem & eximiam affectionem, ad amorem, cultum, imitationemq;, suæ prædilectæ Matris. Legimus certè in Evangelio sæpissimè Christum se filium hominis, hoc est Matris Virginis, vocitâsse, & quidem non absq; cordis intimo quodam sensu, à Christo, id factitatum, certus sum. Cur non sit peculiariter hoc ipsum, perquam gratum Christo, peculiarisq; & gratiæ loco collatum & deinde prœmio notâq; in cœlo dignum: si qui de suis fidelibus, speciali affectione adlaborent esse Filii ejusdem Hominis: hoc est ejusdem suæ Matris? Imitari Christum in Paupertate, quâ, omnia relinquantur pro ipso, habet peculiare prœmium, & in hac, & in alterâ vitâ: idemque sentiendum esse de aliis quibusdam Christi virtutibus, & consiliis, ex Evangelio certum habemus: imitari eundem Christum in amore suæ Matris, insigniterq; ad eam affici, est credibile alicui, quod non habeat peculiarem apud Christum locum, & favorem, & prœmium? Atqui nemo sanus negabit, amorem, præsertim peculiariter insignem, Beatæ Virginis eumq; reciprocum, esse longè majus, excellentius, fœcundius, Dei donū, quàm donum, vel paupertatis, vel castimoniæ, vel mansuetudinis, vel alicujus similis virtutis. 5. Quid quod defacto, cum gustu & congratulatione, videmus

in Christi Ecclesia militante cætus peculiariter sacratos; variisq; obsequiis magnum Dei Matrem demerentes: cur non idem credamus, in cœlesti Patriâ futurum? imò verò, cur non asseramus, A hos cætus militantis Eccesiæ, cultui Divinæ Matris sacros, hos illos esse, hos in se, magnâ saltem ex parte continere, quos dicimus peculiariter Matri à Filio, in honorem donatos, in cultum & amorem assignatos, specialis gloriæ notâ, in cœlo, hoc nomine insigniendos, atq; dignoscendos. 6. Differre justos in Resurrectione asserit Paulus: *sicut stellam à stella* in charitate: hujus differentiæ fons est, diversitas gratiarum, & meritorum apud Deum. facient hanc differentiam gratiæ & gratiæ, merita & merita: faciet sine dubio eandem, eximius aliquorum in Matrem Dei, & in aliquos Matris Dei amoris affectus, quoniam & iste, est fons certissimus, fœcundissimusq; maximarum gratiarum, maximorumq; meritorum. Delectaret huic argumento amplius immorari, sed præsens opus, hoc non poscit, proinde unum tantùm attulisse adhuc firmamentum sufficiet. 7. Est autem illud quod ex sententia Ecclesiæ, usurpat justè Divina Mater, ex verbis Incarnatæ, ac Increatæ Sapientiæ & ipsa Mater ejusdem Sapientiæ. *Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo & dixit mihi; in Iacob inhabita, & in electis meis mitte radices.* quibus verbis nihil sané repugnat, quo minùs Dei Mater, glorietur de hoc suo privilegio, de hoc inquam electorum sibi peculiariter à Filio suo donatorum cœtu, quem illa peculiariter habeat, possideat, excolat, inhabitet, C exornet, optimis quibusq; cœlestium seminum radicibus, & fruticibus, & fructibus, impleat, tanquam dilectam, & dilectam sibi hæreditatem. In quâ hæreditate, utinam complaceat Divinæ Matri, & meam quoq; pauperculam animã connumerare, in eâq; Filii sui, & suæ dilectionis eximiæ, perennantisq; radices mittere: ut & ego sim unus, ex electis, unus ex dilectis ejus, unus ex datis illi, in Hæreditatem, & sortem, & in peculium, ut in me cadat benedictum, Filii Dei, testamentum. *Ecce Filius tuus, ecce Mater tua. Hæreditas enim ista, super mel, & favum, & super aurum, & topazion: Et anima mea, dilexit illam vehementer.*

1. Cor: 15. 41.

Eccl: 24. 12.

Eccl: 24. 27

4. *Mulier ecce Filius tuus.* Christus in Cruce parturiebat novum quendã mundum, tanquam Filium, regenerans illum in salutem, & vitam æternam: ex Filio iræ, faciens filium gratiæ. Huic filio infantulo adhuc tenello, & necdum satis coalito, atq; valido, nutrice opus erat, tanquam alterâ Matre: id officium Christus in Matrem suam transfert, & dicit illi. *Mulier ecce Filius tuus*: & illa, id muneris non tantùm non gravaté suscepit, sed etiam libentissimè omnes molestias hujus officii sustinuit & exhausit, omnibus reliquis annis, quibus Christo, etiam jam in cœlum ascendenti, in mundo superstes fuit. Illa enim novellam Christi Ecclesiam planè nutrivit, Matris & nutricis instar, illa Apostolos, & alios fideles, in persecutionibus solata est, illa animavit, illa docuit, illa adolescentulum & tenellum hunc Filii sui partum, sedulo studio fovit. Serviunt proinde Deiparæ illa verba, quæ etiam aliàs eidem Ecclesia attribuit, eamq; usurpare facit. *Quando præparabat cœlos aderam*: quando certâ lege, & gyro vallabat abyssos, quando æthera firmabat sursum, *& librabat fontes aquarum*: quando appendebat fundamenta terræ. *Cum eo eram cuncta componens*: vel juxta Hebræum. *Ego eram propè ipsum nutrix.* Christus in Passionis negotio, & in crucis solio existens, *præparabat cœlos, creans illos novos, & terram novam, & aperiens portas æternales, reparansq; ruinas veteres cœli*, & patefaciens illud justis suis, ipsosq; justos etiam, cœlo aptans, & mundans, & ditans, in sanguine suo. Idem Christus in cruce, certâ lege, & gyro vallabat abyssos: partim iræ Dei, usq; huc exundanti terminos ponens, & festinanti in vindictam, justitiæ Paternæ, seipsum, quasi sepem, imò murum objiciens, reconciliansq; ima summis: partim potestatem dœmonum coercens & armatum alligans: partim Patres Sanctos è sinu Abrahæ jam jam educens, locumq; illum evastans. Idem Christus in cruce æthera firmabat sursum, partim repræsentans Patri, ea merita, quibus Angeli in gratiâ steterant; & ob quæ ille, caput Angelorum, constitutus fuerat: partim describens prædestinatos suos, in cœlo, paransq; inibi locum electis suis: partim virtutes cœlorum, ne in suâ morte commoverentur obfirmans. Præterea Christus librabat fontes aquarum in cruce: partim cum lacrymis & clamore validô Patrem orans: & crucifixores suos excusans, & Latroni pœnitentiam, veniamq; elargiens: partim vulnerum suorum fontibus scaturigines, in universam terram, hoc est, in universi generis nostri massam diffundens: partim Sacramentorum canales atq; tubos, aquam gratiæ

Prov: 8. 27. &c.

B

Isaiæ 65. 17.

D

gratiæ sanctificantis, in ablutionem peccatoris, & menstruatæ, derivaturos, ad libellam mensoriam distinguens: partim deniq; irriguum superius, nec non inferius Ecclesiæ suæ, filiisq; ipsius proficientibus, & incipientibus providens, ac in hæreditatem consignans. Appendebat etiam Christus in cruce pendens fundamenta terræ. Synagogam quidē vetustate fatiscentem, in egenis elementis, & in littera occidente, fundamenta desolans, & convellens. Mittens autem lapidem in Sion: lapidem grandem, lapidem angularem, in quo committerentur ambo parietes, & ædificium novæ Ecclesiæ consurgeret, qui lapis, primùm quidem est ipse Christus JESUS, præ quo nemo aliud fundamentum potest ponere: deinde Petrus, cui dictum est
Matt. 16. 18. à Domino: *tu es Petrus, & super hanc petram, ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam*: *expetivit*
Lucæ 22. 31. *quidem sathanas cribrare vos, sed ego oravi pro te, ut non deficiat fides tua. & tu conversus confirma fratres tuos.* Et tremuit quidem aliquando fundamentum hoc, in nega-
Lucæ 22. 61. tione & fuga: sed mox quievit, *quia Dominus respexit Petrum: & ille flevit amarè*, accepitq; soliditatem petræ. Porro totius hujus negotii veluti partus, recenter effusi, adhucq; teneri, MARIA prope ipsum Christum adstans cruci, erat quasi nutrix: fovens in omnibus his gratiam Christi: neq; dissipari à violentia, adversantium potestatum permittens: Matremq; omnium Electorum, imo rerum omnium sese fideliter exhibens, omnibusq; lac protectionis, & meritorum suorum exhibens, & virtute Filii universa componens, corroborans, confirmans, & ad debitum firmitatis statum deducens, in eoq; conservans. Ergo non immeritò MARIAM Ecclesia nutricem suam agnoscit, appellat, veneraturq;: semperq; ejus nutritionis salutaris lac sugens, educat filios Sponso suo Christo, usq; dum perveniant in mensuram ætatis plenitudinis ejus, fiantq; conformes ipsius imagini per omnia: quo in opere, nullius alterius esse potest tam præstans cura, tamq; efficax industria, tam vitalis influxus: quàm MARIÆ. Nam cum hæc sit ipsius Christi genitrix: fieri non potest, ut quis ad effingendos, in similitudinem Christi, Ecclesiæ filios felicior sit, quàm ipsa eadem MARIA. Itaq; hanc ob causam, mundi à se in cruce regenerati, Christus nutricem delegit, instituitq; MARIAM: dicens illi, Mulier ecce Filius tuus.

5. Quod Christus adstanti Matri, ad suam crucem, dicat: Ecce Filius tuus: arbitror causam hanc esse. Christus ut esset Filius, habebat partim ab Æterno Patre, partim à Virgine Matre: à Patre quidem æternam: à Matre verò temporalem filiationem sortitus: beneficium hoc filiationis secundæ cumulatè volens reddere Matri suæ Christus, non contentus quod eam fecerat Matrem suam temporalem & naturalem: quando ex ea nasci dignatus est: confert illi insuper, aliam Maternitatem æternam, & spiritualem, atq; supernaturalem: faciens illam omnium fidelium, ac præcipuè electorum suorum, tam in hoc, quàm in futuro sæculo Matrem: quapropter ait ad illam. Ecce Filius tuus. omnis nimirum qui in me credent discipulorum mihi dilectorum cætus.

6. MARIA agnoscebat Christum in Cruce Redemptorem & quasi Genitorem esse, interq; illos extremæ mortis dolores, veluti enitentem, & in vitam gratiæ, inq; lucem salutis mundum parturientem. Optabat ergo ipsa quoque particeps hujus parturitionis cum ipso fieri, itaq; accessit ad crucem, stetit juxta, suam operam obtulit, nec repudiavit Filius, sed liberaliter ad consortium, laboris tam gloriosi Christo, tam salutaris mundo, admittens, ait Matri. Mulier ecce Filius tuus: tolle illum in ulnas tuas, lacta illum, involve fasciis, educa, efforma illum, donec formetur imago mea, donec efformer ego ipse in eo. O felicem mundum! ô fortunatum genus humanum sua si bona nôrit: habet Patrem habet & Matrem, à quorum utroq; in filium adoptionis Divinæ gignitur: adeoq; *jam omnis Christianus sicut est filius Christi, ita est etiam Filius MARIÆ. debet enim esse efficax Verbum Verbi dicentis ad Matrem. Ecce Filius tuus* *Orig. in 2. Ioan.*

7. Moribundus ac moriturus in cruce Christus, sciebat remansurum Matris suæ affectum maternum quodammodo sterilem, & Christo ipsi nullatenus proficuum, aut necessarium: quid enim mortuo prodesset, quid resurgenti necessarius foret? ex alterâ tamen parte noverat: quantum boni, quantumq; efficaciæ latebat in Materno Matris suæ affectu. Et quia nihil omnino rerum suarum volebat penes se remanere, sed omnia statuerat distribuere in alios, vel in ipsos carnifices, ideò amorem maternum Matris suæ, dat Ioanni, & cum Ioanne dat omni discipulo in se credenti: ut quemadmodum fecerat nos partici-

pes amoris Patris Æterni, faciens nos filios, & hæredes ejus: ita quoq; communicaret, imò totum in hæreditatem nobis daret, affectum maternum: ideò dicit: Mulier ecce Filius tuus. Hactenus scilicet impendisti amorem tuum, tanquam Filio Mater, jam ex tunc eundem amorem impende fidelium meorum gregi: ama illum & sis ejus Mater. O beatam sortem nostram! ô præclaram nostram hæreditatem! quâ Christus nullam ex creaturis pretiosiorem habuit in hac vitâ. Hanc nobis consignat totam, & morte suâ confirmat tabulas testamenti hujus. Gratiæ tibi Domine prò hac pretiosa hæreditate ad nos transmissa. Et non possumus quidem dubitare, quod nos plenitudine affectûs Materni complexa sit Mater tua: sed appone ô JESU alteram quoq; gratiam: ut & nos filiali, id est, tuo affectu, amplectamur hanc Matrem: dic nobis efficaci verbo tuo. Ecce Mater tua.

Gen: 1. 16. 8. *Fecit Deus mundi conditor luminare majus, nempe solem, ut præesset diei, & luminare minus, nempe lunam, ut præesset nocti.* Sive ut præesset mundo occumbente sole, & ingruente nocte. Occumbebat jam Sol justitiæ, magnaq; nox, ex ejus orbitate mundo universo incumbebat: igitur volente Filio, luna succedit, ut præsit huic nocti: curæ & patrocinio MARIÆ committitur Ecclesia, & mundus universus, diciturq; illi. *Ecce Filius tuus.*

9. Non, ait Christus Matri ecce servus tuus, vel hæreditas tua. Etenim ex horâ illâ, quâ MARIA cæpit, vel in mundo inter creaturas, vel Mater Dei existere: jam totus mundus servus ejus, & hæreditas ejus erat, Ait ergo Filius ad illam. *Ecce Filius tuus.* quia usq; adhuc nō erat mundus MARIÆ filius: ex tunc autem & ille cæpit filius esse MARIÆ, & MARIA cæpit esse vicissim mundi Mater. *Mater inquam pulchræ dilectionis, & timoris, & agnitionis, & sanctæ spei.* Eccl: 24. 24.

PARAGRAPHVS CXIV.

JESVS discipulo MARIAM dat in matrem: & ille accipit eam in sua.

Gen:48.21. *En ego morior, do tibi partem unam extra fratres tuos: quam acquisivi.*

STROMATA

A 1. CHRISTUS postquam tradidit Matri suæ Ioannem in Filium: eumq; Maternæ illius charitati commendavit: simulq; orbitati ejus ab omnibus subsidiis destitutæ prospexit, ac demum etiam filiali pietati suæ erga Matrem satisfecit: converso vultu, & obtutu, & sermone ad discipulum Ioannem. Matrem illi suam vicissim commendat: & eo quidem tum cordis affectu, tum verborum apparatu, ut magìs efficacem cōmendationem videatur nōn potuisse reperire Incarnata Sapientia. Quid enim addi potest ad Ioannem permovendum efficacius, ut toto cordis affectu, in obsequium, & amorem MARIÆ incumbat: quàm hoc quod de facto audit à Christo dictum. Ecce Mater tua. Est B quidem hisce verbis ita honoratus, ita ditatus, ita communitus, ita dilectus Ioannes à Christo: ut pro eo tempore amplius non potuerit, quippe qui id quod Christus pretiosissimum in mundo habuit, Matrem scilicet, Maternumque affectum, ab eo jure testamentario, & hæreditario acceperit: tamen etiam simul est à Christo ad obsequium, amorem, curamq; Virginis Matris ita obstrictus & obligatus, ut magìs obstringi non potuerit. Filialem enim fidem, pietatem, reverentiam, dilectionem, quâ ipse Christus obligatus Matri erat, in Ioannem extunc transtulit ac transfudit: non aliter omnino, quàm si ipse Ioannes, naturâ Filius Virginis MARIÆ, C alterq; veluti Christus JESUS esset. Ad quod, nescio an non aliquis attendens eruditorum, ausus est affirmare, his Christi Domini ad Matrem Ioannemq; verbis: physicè Ioannem effectum esse Filium Virginis, concurrentibus ad hunc effectum instrumentaliter verbis Christi prout fit in Sacramentis: ita ut realis etiam relatio Matris ac Filii resultârit inter MARIAM & Ioannem. Quem quidem sensum aliis expendendum relinquo, ad meum propositum revertor, & dico: Ioanni summam à Christo Domino sicut exhibitam gratiam, ita & inductam necessitatem amandi, obsequendiq; MARIÆ, in Matrem sibi datæ. Quid enim obligationis non accepit, quandò D filius MARIÆ factus est? quando MARIAM in Matrem accepit? Sanè hunc obligationis omnimodæ cumulum, ipse Ioannes expressisse videtur: quandò

mox rela-

mox relatis Christi ad se verbis de semetipso, deq; sui erga MARIAM speciali & insolitâ immutatione subjecit di-
Ioan: 19 cens. *Et ex illâ horâ accepit eam discipulus*
27. *in sua*: quod certè non dixisset, nisi insignem, magnam, extraordinariam sibi inductam obligationem, & inditam affectionem, agnovisset. Quamvis enim per hæc verba posset promptum studium, obediendi, & satisfaciendi, ultimæ Domini ac Magistri sui, voluntati, Ioannes videri explicare voluisse: hæc tamen explicatio non explet omnem hujus dicti amplitudinem, sed aliquid amplius præterea in eo delitescere, ab Ioanneq; indicatum esse, cuilibet expendenti diligentiùs manifestum esse puto.

2. *Ecce Mater tua.* Hæc verba non sine justissimis causis, Christus Ioanni dixit, per eaq; Matrem suam, illi non tantùm commendavit, sed etiam in Matrem tradidit. *Primum* enim: suum illum peculiarem affectum, quem erga Ioannem cum semper alias, tum jam ingruente, & currente Passione suâ habebat: ultimò & finaliter testatus est. Quem enim nuper suum supra pectus recumbentem habere & voluit Mater ac nutrix tenerum infantem, Materno planè affectu sustinere; lacteq; pietatis suæ, ac Sapientiæ, præ omnibus Apostolis inebriare voluit: nihil sanè supererat aliud, quàm ut eundem Matri suæ in Filium, eamq; illi in Matrem attribueret, suiq; in eum amoris continuationem MARIÆ Matri consignaret, & veluti de manu in manum traderet?

Deinde: rependit fidei, constantiæ, amoriq; Ioannis erga se, per totam Passionem, ac inprimis nunc in monte Calvario, per tantam cruci suæ approximationem satis testatum; rependit inquam condignum prœmium; dando illi Matrem pro seipso: cui tunc non poterat dare semet ipsum, licet aliter pro eo impenderet etiam se ipsum?

Tertio. Ioannes unus erat solusq; qui MARIÆ Matri suæ comes adesse non timuit nec erubuit, filium in crucis ignominiâ & dolore habenti amittentique: hoc Christus pietati Ioannis obsequioq; erga Matrem suam imputans, non aliter remunerandum putavit, quàm illius ipsius Matris in Matrem donatione atq; cessione: ut qui cum suâ Matre cruci suæ adstare, dolorumq; & probrorum ejus propter se, & ex se, in eam redundantium, particeps & comes esse non dubitavit: acciperet in prœmium Matrem à Filio, efficereturq; ex discipulo Filii, ipse filius, & ex servo ac comite Matris Domini sui evaderet possessor & hæres, & filius Matris ejusdem Domini sui.

A *Quarto.* Solus in illâ tam acerbâ horâ Domini, solus inquam Ioannes se profitebatur discipulum, & sectatorem Domini sui; nihil interea metuens, ne ad judices, pontificesq;, tanquam complex supplicio affecti Christi raperetur: eapropter etiam Dominus solius illius sollicitum se ostendit, eumq; eo munere dotavit & vallavit, & communivit, (MARIÆ scilicet Matris amore, curâ, possessione, meritis) quo non tantùm ditissimus ac felicissimus, sed etiam securissimus esset. Præpositus insuper omnibus aliis, qui tunc erant, fidelibus atq; discipulis.

Quinto. Aderat Ioannes crucifixo Christo: stabat cum MARIA, Matre Domini juxta crucem: neq; poterat aut
B Christum ipsum, aut ejus Matrem ullo ampliori obsequio amoris, fidelitatisve suæ indice mereri: ideò à Christo Domino, etiam tali est honorario de cruce decoratus: præ quo nullum insignius optare; aut sperare, aut accipere potuit. Quid enim aliud crucifixus JESUS, crucis suæ testi, crucis amico, crucis participi offerret in prœmium, quàm Matrē crucifixi? quid item ipsa Mater Ioanni amplius offerret: quàm ut ipsa in ejus Matrem cederet, Ioannemq; ipsum in filium assumeret? quid deniq; Ioannes ipse à Christo crucifixo, ab ejusq; Matre vel speraret, vel referret singularius, quàm ipsam crucifixi Matrem? Dignum certè & unicum, adhærentium Christo
C crucifixo prœmium. Mater ipsius crucifixi.

Sexto. Dat Matrem suam Ioanni Christus in Matrem ipsius. non tantùm in solatium & subsidium Matris: nam hoc potuisset MARIA habere, ab Ioanne, etsi tantùm in Dominam & heram illi fuisset tradita, tanquam servo & subdito: sed illam dat prorsus in Matrem, cum jure, obligatione, proprietateq; possidendi, curandi, honorandi, diligendi; ita ut Ioannes quidem totum suum affectum, etiam Christo debitum conferret in MARIAM, vicissimq; MARIA in Ioannem transportaret totum affectum, Filio alioqui (ni mortuus esset) debitum: esset-que MARIA, apud Ioannem quasi Christus, & Ioannes apud MARIAM simili-
D ter, sicque neuter Christo careret.

Septimo Dat Christus Joanni MARIAM in Matrem tanquam Virgini Virginem: quia enim nullum in mundo JE-

SUS habebat locum, vel hominem magis idoneum: cui MARIÆ Virginis simulq; Matris suæ, thesaurum & pignus committeret, præter Ioannem, qui ipse speciali Virginitatis prærogativâ (forsan post Christum & MARIAM maximâ) fuit insignitus: idcirco unus solusq; ille delectus fuit à Christo, qui thesaurum hunc custodiret, & possideret, ejusque possessione cum in omni alio bono, tum potissimùm in Virginitatis puritatisq; dote ac excellentiâ proficeret. Deniq; Virginem JESUM Filium, nemo melius, plenius, integrius, MARIÆ Virgini Matri referebat & repræsentabat quàm Virgo Ioannes discipulus dilectus JESU. ideò condignissimè accepit MARIAM in Matrem suam, ab ipso Domino JESU. Revera enim etsi omnibus in virtutibus debemus imitari JESUM & MARIAM: in nullâ tamen plus, quam in imitatione puritatis Virgineæ possumus, tam JESU, quam MARIÆ, referreq; tam JESUM quàm MARIAM.

Octavo. JESUS Joannem videbat, dum suæ cruci adstaret, per omnia desolatissimum: nec ullum in hac vitâ, post mortem suam, habiturum solatium: nisi ipsi à se aliquo modo fuisset provisum: quod ita videtur posse demonstrari. Pendente enim in cruce Christo, nullus illi adfuit, præter quatuor personas: scilicet, *præter Matrem, Magdalenam, MARIAM Cleophæ, & Ioannem.* harum personarum duæ mediæ, etiam si Christo per mortem, privatæ essent, habituræ tamen erant suum in hac vitâ solatium: Habebat enim *Magdalena præter opes suas,* & castella, *Lazarum fratrem,* sororem *Martham. MARIA Cleophæ* habebat virum, & filios, & facultates seu opes suas: proinde his mori Christum, non erat extrema calamitas: at verò extremæ duæ personæ Mater scilicet JESU, & Ioannes discipulus, ita erant constitutæ, ut mortuo ipsis JESU: nihil illis reliquum esset super terram, vel possessionis, vel solatii, vel subsidii. Nam Mater præter filium, possidebat nihil: & Ioannes relictis omnibus, secutus erat Dominum: quem morientem, erat perinde ac Mater amissurus. Huic tam extremæ orbitati, atq; ab omnibus rebus hujus mundi nuditati: ita providit moriens JESUS, ut MARIÆ Ioannem in Filium: Ioanni MARIAM in Matrem traderet; sicq; uterq; & desolatus non esset: & quod à Christo amantissimum habere poterat obtineret.

Nono. Quia Ioannes tunc temporis erat Filius dolorum JESU: dedit illi etiam Matrem suam, Matrem scilicet dolorum: ut etiam Filius dolorum ejus esset. vel certè. Ioannes jam erat Christo patienti Filius doloris: & Benoni: dat illum Matri, illiq; Matrem suam; ut sit eidem *Beniamin*: seu filius dexteræ, filius consolationis, obsequii, ministerii, curæ.

3. *Dicit Ioanni juxta crucem suam stanti JESUS ecce Mater tua.* Dans illi Matrem suam in Matrem ejus. Tria video concurrisse ad hanc felicitatem Ioannis. 1. Discipulus erat quem diligebat JESUS. 2. Virgo erat. 3. Iuxta crucem stabat: & tam Christo, quàm Matri comes aderat. Sanè vix alia ratio est commodior à Christo MARIAM in Matrem obtinendi: quàm ista triplex. Nemini JESUS Matrem suam largitur, quam quem speciali amore complectitur, qui puritatem mentis integritatemq; corporis sectatur: & qui crucem Domini profitetur. Frustra aliæ ad exambiendum Virginis MARIÆ Maternum affectum ineuntur viæ: si fuerint ab his separatæ.

4. *JESUS de Cruce, Ioanni stanti sub cruce, MARIAM in Matrem largitur.* Assumebat scilicet Ioannes onus, viribus suis majus, opus habebat ad supportandum auxilio: & erat in promptu Mater; & ipsa sub cruce: ad hoc utiq;, ut si quis crucis Filii particeps, bajulus, professor esse vellet, ad auxilium ipsi ferendum, in promptu esset: itaq; ne fatiscat Ioannes, MARIA illi in subsidium datur. O verè crux Christi sine subsidio MARIÆ importabilis est: cum ejus ope, onus leve, jugum suave est.

5. Quondam Ioannes cum fratre ambiens dexteram, & sinistram in Regno Christi, adhibuerat Matris suæ preces ad Christum, quæsiverat autem Dominus *utrum possent bibere calicem, quem ipse bibiturus esset*: atq; illi responderant se *posse.* Matt: 20. 22. Præstitit Ioannes in præsenti quod dixerat, & adstitit cruci JESU: minimè tergiversatus crucis calicem, non tantùm compassione, sed etiam Passione ipsâ ebibere. Si ita tunc Domino associari in eo bibendo placuisset. Promptitudinem hanc Ioannis ad calicem crucis sorbendum, condire voluit Dominus, Matris suæ propriæ societate. Ut qui per suam Matrem regni societatem, apud Christum ambiverat, is per Domini Matrem crucis consortium obtineret, calicemq; Passionis, materno illius affectu dulcoratum haberet, suaviusq; biberet.

6. Dat Do-

6. *Dat Dominus Ioanni Virginem MARIAM in Matrem, & in Ioanne omnibus suis fidelibus.* Omnibus nobis dictum est, quod unus pro omnibus Ioannes audivit. Ecce mater tua: omnibus tunc jus illud collatum est, quod Ioannes pro omnibus adiit, & manu tenuit: sed sunt aliqua requisita: ac primum ut prope crucem simus, deinde ut juxta crucem stemus: non somnolenter jaceamus, non pigrè & otiosè sedeamus, sed viriliter, robustè, constanter stemus: deniq; ut ex hac horâ MARIAM Domini Matrem in nostra accipiamus. Quomodo Ioannes ex illâ horâ, accepit eam in sua. Quid est accepisse *MARIAM in suà?* quid accipere illam in nostra? Breviter quantum assequi possum dico. Se & sua omnia, Matris facere. Matrem & ejus omnia sua, seu nostra facere. Nihil sit nostrum nihil sit in nobis, quod MARIÆ non sit, nihil in MARIA, nihil MARIÆ quod nostrum non sit: Quidquid MARIA est, quidquid habet, nostrum esto amore, æstimatione, possessione, imitatione, hæreditate, gratulatione, prædicatione, communicatione, invocatione, fiduciâ, adhæsione, gratiarum actione. Nostra sit ejus Virginitas, ejus humilitas, ejus modestia, ejus patientia, ejus resignatio, ejus merita, ejus dignitas, ejus gloria, ejus Filius, ejus maternitas, ejus potestas, ejus misericordia, ejus bonitas, ejus liberalitas, ejus protectio, ejus charitas. Et vicissim quidquid unusquisque nostrûm est habet, potest, debet, vult, totum sit MARIÆ: totum accipiat MARIA in sua, in omnia accipiatur, in omnia jus habeat MARIA, jus detur MARIÆ, tanquam in sua. MARIA sit Hera nos mancipia. MARIA sit Mater nos Filii, MARIA sit hæres, nos hæreditas. MARIA sit hæreditas, nos hæredes. MARIA sit Sponsa, nos sponsi. Nostra Anima, Corpus, persona, vires corporis, & animæ, memoria, intellectus, voluntas, judicium, phantasia, sensus, affectus, labores, cogitatus, locutiones, actiones, passiones, possessiones, bona animi, corporis, & fortunæ, necessitates, miseriæ, pericula, tentationes, vita, sanguis, valetudo, curæ, studia, scientiæ, consilia, status, munia, & officia, virtutes, dona, profectus, merita, beatitudo: Atomi deniq; omnes nostri. Sint MARIÆ proprietas, sint MARIÆ possessio, sint MARIÆ peculium, & hæreditas. Post Deum, illa primum, illa plenum, illa totum jus, ad nos, & in nos, & in nostra omnia, ac singula, plenè, immutatè, æternaliter possideat, radicesq; in nobis mittat, quæ nunquam emoriantur, arescant nunquam, eradicentur nunquam. Ad hoc propositum faciunt septem devotæ, nec minùs proficuæ considerationes, quas piissimus author, testatissimusq; Virginis Dei Matris amator, in suo molis quidem, minimæ, sed utilitatis maximæ hortulo Mariano consevit: quibus præsentem hanc meam scriptionis partem, & illustriorem, & dulciorem reddi ex animo cupio, proinde illas ad verbum insero. Ille igitur quotidianam renovationem amoris, ac devotionis in Deiparam suadens, hæc tria capita proponit. *Primo* sepositis tantisper aliis negotiis: & ad te reflexus contemplaberis Sanctum Ioannem stantem, cum Beatâ Virgine, ad crucem Domini, & auditis his Christi verbis. (Ecce Mater tua) adimplentem id, quod de ipso scriptum est. (Et ex illâ horâ, accepit eam discipulus in sua) *Secundo*: urge te ipsum ad imitationem Sancti Ioannis, & ad renovandum ex hac horâ affectum tuum in Virginem, aliquantum expendens hæc verba. (Ex hac horâ) juxta sequentes septem considerationes, quarum primam diei Dominicæ: reliquas aliis diebus, ordine assignabis.

Franc. de La Croix Hortul: Mariano cap. 3. areola 2.

Die Dominico. Ex hac horâ. quâ tam multi sese filiali affectu ipsi devovent, tum in cœlo, tum in terrâ ejus laudes concinunt, vel aliquod ipsi obsequium præstant. Ingere te in mediam illorum turbam: & mirum est si glacies tuæ tepiditatis non resolvatur ab istis ignibus. O ardores Seraphicos! ô affectus omnium Sanctorum erga MARIAM? ubi ubi estis? cur vel unam scintillam, non immittitis in nos, qui tam frigidi, tam tepidi, tam negligentes sumus in Virgine colendâ.

Feria secunda. Ex hac horâ. ante quam horam nunquam fortè servivisti Beatæ Virgini sicut debuisti. DEUS Bone: tali Reginæ, tantæ benefactrici, tot acceptis ab eâ per singula momenta beneficiis, nihil hactenus rependisse? è tot horis, quibus vixisti, ne unam, ne unicam horulam perfectè, in obsequium tam dilectæ Matris impendisse? quid torpes? quid differs? quin saltem modo? quin hanc ipsam horam, illi offers, & consecras.

Feria Tertia. Ex hac horâ. Quâ tam multi pereunt, defectu amoris & recursûs ad ipsam. Mille & mille forsan, in agone extremo constituti: hoc ipso momento

mento sistendi sunt Christo judici, & ab eo in æternum damnandi: qui si vel semel, cum sincero affectu Virginem inclamarent, ejus auxilio salvarentur. Quantum hoc est, æternum perire, æter- A num uri? & quantulum est, MARIAM implorare, amare, colere? Hoc nunc præsta, ut illud evites.

Feria Quarta. Ex hac horâ. Quâ te inermem & nudum, hinc potentissimi hostes Diabolus, Mundus, Caro persequuntur: illinc justitia Divina ad supplicium peccatis debitum deposcit: tentationi succumbes, fies præda; nisi tibi Beata Virgo suppetias ferat, nisi pro te intercedat. Quisquis hæc legis, si lethali peccato oneratam geris conscientiam attende precor hunc miserum statum tuum. Ejectus è Paterno Dei adjutorio, in quo, ante peccatum cum esses in statu gratiæ, velut Rex degebas, omnium virtutum & meritorum, orna- B mentis spoliatus, bestiæ similior quàm homini, alter Nabuchodonosor, in deserto peccatorum, inter immanissimas belluas continuò pavens deplorantibus calamitatem tuam Angelis, & præsertim tuo custode (ejus consiliis auscultasses non jam tot in miseriis gemeres infelix) continuis conscientiæ flagellis atrociter cæsus, solus derelictus ab omnibus, judici terribilissimo fortè cras, fortè hodie, fortè hac horâ sistendus vivis, & potes vivere? Ecce tibi MARIA asylum miserorum expansis ulnis, immunitatem, securitatem, pacem offert. quin ad eam confugis?

Feria Quinta. Ex hac horâ. Quâ tam multi Idololatræ Hæretici, Blasphemi, C sacrilegi, innumeris modis, Beatæ Virginis nomen proscindunt, imagines conculcant, cultum abominantur, Tu Matri tuæ, tot illatas injurias negligens nō compensabis eò ferventius hac ipsâ horâ eam amando, honorando, colendo; præsertim cum & Angelus tuus Custos, & Angeli Custodes illorum blasphemorum, id à te deposcant, & expectent.

Feria Sexta. Ex hac horâ. Quâ Christus tantopere desiderat, ut colas Matrem suam. Petenti Christo in mediis tormentis unum hoc à te solatium, ut Matrem suam, tu deinceps haberes, in Matrem, eamq; coleres, procul dubio annuisses: quod tunc petiit à Ioanne, & à te petiit, & modo hac ipsâ horâ petit, & non annuis? quàm ultro maximè deberes, nunc non coles perfectissimè ab ipso tali tempore, istis verbis rogatus?

Die Sabbathi. Ex hac horâ. Quâ ipsamet Beata Virgo tui peramanter meminit: rerum tuarum satagens, de te loquitur cum Angelo tuo custode, & cum aliis Patronis pro te Filium interpellat: beneficia tibi confert innumera: & talis Matris affectus, tam provida, tam sedula, tam constans tui cura, non transfiget cor tuum, saluberrimo & suavissimo amoris vulnere, ut langueat & liquefiat anima tua illi placendi, & serviendi desiderio. *Tertio* unâ ex his considerationibus mente pertractatâ, spatio duntaxat (miserere) cum fervore & proposito diligentius deinceps Deiparam colendi, recita semel Angelicam salutationem. vel hanc orationem. Sancta MARIA Mater Dei & Virgo: ego Te ex hac horâ, & in perpetuum, in Dominam, & in Advocatam adscisco, & in Matrem, ac in omnia mea accipio. Tu vicissim me suscipe in clientem perpetuum, & in filium immeritum: adsis mihi in actionibus meis: nec me deseras in horâ mortis. Amen. Hucusq; devotissimus ille Virginis Cultor.

7. *Ait ad discipulum in Cruce pendens Dominus. Ecce Mater tua.* Inquiri potest cur Dominus Ioanni potiùs Matrem commendaverit: quàm Patri suo Æterno? certè pro affectu illo, quo Matrem prosequebatur: pro illâ curâ, quâ Matri prospectum cupiebat, pro dignitate Matris suæ, quam utiq; nec ignotam, vel vilem habebat: pro indigentiâ, quâ Mater laboratura erat, imò jam laborabat: tam dicebat eam Æterno Patri commendare: quàm satis erat eam Ioanni committere: tunc utiq; condignè Mater Dei pro Filio Deo: Deum Patrem accepisset: quæ Filium Zebedæi accipiens, nihil condignum recepit. Neq; sufficit dicere: Matrem satis fuisse commendatam per se se Patri æterno, ideoq; commendatione aliâ non eguisse: nam opponi potest, etiam spiritum Christi, seu animam satis bene Patri Æterno commendatam fuisse: & tamen certum est eandem à Christo, in manus Patris consignatam esse. Arbitror Dominum nostrum, sine dubio Matrem suam, æterno Patri, sicut commendasse corde; ita & commendaturum fuisse ore: nisi eam commendari Ioanni expedivisset: tum Patris Æterni in Virginem liberalitati; tum filii ipsius affectui; tum ipsiusmet D Matris dignitati, tum Ioannis merito, tum deniq; omnium nostrûm indigentiæ. Ac Patris quidem Æterni in Virginem MARIAM liberalitati consulebatur hac

tur hac commendatione: quia enim ille unicum suum Filium, sibi consubstantialem communicarat cum Virgine, faciens illam similiter consubstantialem ei Matrem secumq; illius comparentem: ita ut cujus ille esset Pater ab æterno, sine Matre secundùm dignitatem: sic illa ejusdem fieret Mater in tempore, sine Patre secundùm humanitatem: pertinebat ad liberalitatem Æterni Patris in Virginem complendam: ut alteram quoq; cum eâ partiretur Paternitatem suam: mysticam nempe: admittendo eam ad participationem consortiumque aliorum Filiorum, hoc est creaturarum omnium: quæ illi potissimùm dicunt assiduè *Pater noster qui es in cœlis.* & eadem etiam illi perpetuò dicant. Ave MARIA gratiâ plena: vel Mater nostra. Jam verò Filii quoq; ipsius affectui, hæc MARIÆ in Matrem traditio competebat. Nam cùm Filius omnia prorsus effudisset propter nos, & in nos, etiam ipsam animam, vitam, sanguinem, corpus, adeò ut nihil illi reliquum fuerit; præter MARIAM fontem Humanitatis, vitæ, corporis, & sanguinis sui: ne quid suo in nos amori non esset indultum, ac impensum ne qua vel particula, vel origo ipsa Humanitatis, sanguinis, vitæq; suæ, ad nostram Redemptionem, ad suam verò charitatem, desideraretur: dedit MARIAM nobis in Matrem: ut non tantùm affectus sed etiam ipsa substantia Matris ab illo in nos, jusq; nostrum transiret. *Maximè quòd* eadem Mater peculiari quodam, id est materno suo jure, erat prima præcipuaq; hæres, non tantùm redemptionis suæ, & meritorum, quoàd affectum, sed etiam dolorum & Passionum suarum quoàd causalitatem; & perceptionem: in nulla enim creatura tantum doloris redundavit, ex Passione Christi, quantum in MARIAM: ut ergo etiam illa tota nostra esset, dedit nobis in Ioanne Matrem, & cum eâ omnem illius compassionem, & veluti alteram suam Passionem. Ad quod indicandum usus est voce Matris ad Ioannem: non autem MARIÆ, vel mulieris, ut radicem originemq; doni & donationis suæ indicaret, ipsam scilicet Maternitatem. Præterea intererat MARIÆ dignitatis: nisi enim MARIA data & facta fuisset, nobis in Matrem, quodam modo non fuisset perfecta, & plena Dei Filii Mater. Cum enim Christus sit Filius Dei, non tantùm ratione Humanitatis suæ ut unitæ Divinitati, personæque Filii Dei, sed etiam ratione corporis mystici (omnium scilicet nostrûm) cujus corporis ille est caput. Caput verò ipsius est Deus: à quo & adoptamur per Christum in filios: si MARIA tantùm secundùm Corpus Christi reale & Physicum, Mater ejus fuisset, secundùm corpus verò mysticum & morale non fuisset, imperfecta Mater Christi Filii Dei fuisset: & non modica portio Maternitatis & consequenter Dignitatis illi defuisset. Par igitur erat dici ad nos de illa ecce Mater tua: ut illa utriusq; corporis Christi ratione Mater ejus esset. Maximè quando illa priorem Maternitatem videtur assecuta; non merè propter ipsam solam: sed etiam peculiari (imò forsitan principali) respectu, propter hanc posteriorem: si nimirum Christus non venisset in carne, nisi Adam peccasset, ita ut illa suo modo peccatoribus seu peccatorum Maternitati debeat Maternitatem Dei: propter quod illi occinitur, tam piè, quàm verè: Peccatores non abhorres. Sine quibus nunquam fores: vocatur etiam Mater & refugium peccatorum &c. Insuper & meritò Ioannis congruebat MARIAM Matrem habere seu accipere: non tantùm quia specialis prærogativâ Virginitatis eum faciebat hoc munere dignum: sed etiam quia, in tam difficili periculosoq; tempore, adhæsit constanter, ac planè filialiter tum Christo patienti; tum Matri ejus compatienti: itaq; merebatur ut moriente Christo, ille locum & vicem ejus obtineret, ac suppleret: non jam famuli aut subditi, aut amici affectu, sed prorsus filii munere ac jure: qui enim omnes amicos & notos superabat in fidelitatis constantiâ, meritò debeat omnes etiam excellere in filialis amoris & juris præstantiâ & prærogativâ. Deniq; nostrûm omnium indigentiæ, solatio, commodo, ornamento id necessarium erat: ut MARIA Mater nostra esset, nostra inquam: & qui in cœlis, & qui in terris, & qui in inferis: Nostra, qui fuimus, & qui sumus, & qui futuri sumus. Etsi enim abundanter potuit nobis prodesse MARIÆ patrocinium atq; præsidium, si vel nos ad illam confugeremus, tanquam ad Dei, Dominiq; nostri Matrem, tanquam mancipia ad Dominam nostram: tanquam clientes ad Patronam; tanquam subditi ad Reginam &c. vel illa nos protegeret proq; nobis intercederet ad filium, tanquam ejus quidem Mater, nostra autem Domina. tamen longè amplius inest ponderis, & efficacitatis, tum in nostro

Matt. 6. 9.

ad MARIAM recursu; tum in ejus pro nobis, ad Deum Filium intercessu: si & recurrimus nos ad illam, tanquam filii ad Matrem nostram: & illa adest nobis, protegitq; nos, tanquam Mater filios suos. Iam nunc illi, etiam pro pessimis, ingratissimis, indignissimis nobis, intercedẽti obstrepere, nemo quidquam potest, nemo dignitatem ejus in obstaculum adducere, quo minùs pro nobis abjectissimis licet, improbissimisq; satagat: quia unico Matris nomine & illa defenditur, & nos excusamur: quoniam illo unico nostræ Matris nomine, illo unico, illius nobis in Matrem datæ jure, & ipsa quodam modo adigitur protegere nos: alioqui peccatura in jus suum maternum: affectumq; nobis quantumlibet indignis, attamen etiam sic filiis debitum, & nos audire atq; adeò præsumere jubemur: quia Matrem habemus: quia filiorum apud Matrem jure utimur: quod neq; Mater exuere potest; neq; filii eodem carere possunt: adeoq; neq; nos repellere Mater potest, quia Mater est, neq; nos repelli possumus, quia filii sumus: sed neque illa pro nobis laborans repelli potest: quia pro filiis Mater, & quia apud filium Mater, laborat. Gaudeat itaq; universitas rerum, quando audit à Christo dictum. Ecce Mater tua. atq; ex illâ horâ accipiat illam unusquisq; in sua.

8. *Dixit Dominus Ioanni. Ecce Mater tua: & ex illa hora, accepit eam discipulus in sua.* In his & Domini ad Ioannem, & Ioannis de se ipso verbis, plus latet, quàm patet: verborum contextus planus, simplex est, sed sensus profundus, & multiplex. Satisfacit Dominus suæ, in Matrẽ filiali pietati: providet illius solatio & subsidio: rependit vicem gratitudinis, impendenti beneficium compassionis: afflictam suo supplicio, recreat, dato in filium discipulo: vera sunt hæc, & plana omnia: rursus discipulus dilectus, Virginitate assimilatus, experimento cõpassionis in tempore passionis probatus: charissimo & pretiosissimo pignore donatur, Matri in filium planè ac si quoq; vel ipse, vel alter Christus esset consignatur, Matreq; tanquam suâ, imò jam suâ gaudere, & frui jubetur: ad amorem, ad curam, ad ministerium, ad venerationem Matris, imperio Domini & Magistri, simul munere Filii adstringitur: neque deest officio Ioannes: non differt in moras: non causatur difficultates: non objicit pauperiem; non indignitatem prætendit, non excutit onus curarum, sibi minimé usu cognitarum: illico ex illâ horâ accipit eam in sua: quid his quoq; vel certius vel apertius? Ecquid est quod in profundo latet? Hoc ni fallor. Dominus Ioanni affectum filialem in Matrem suam impertitur: & Ioannes eundem statim ex illâ horâ perceptum exequitur. Quid hic (dicet aliquis) arcani? Dico, Ioannem ex illâ horâ, magis factum filium MARIÆ, quàm fuit filius Matris suæ propriæ. dico iterum: Ioannem magìs filiali prosecutum, & affectu, & obsequio, Matrem jam suam MARIAM, quàm sit prosecutus Matrem suam: vel quàm prosecutus fuisset, si naturali ordine Matrem sortitus fuisset MARIAM: dico præterea: præstantiori & sublimiori genere modoque, & Ioannem fuisse filium MARIÆ, MARIAM Matrem Ioannis: affectumq; excelsioris ordinis inter utrumq; fuisse mutuum, quàm inter Matrem & filium naturaliter genitum, esse aut potest, aut solet. Totum hoc ita declarare, posse videor. Certum est MARIAM, datam in Matrem Ioanni, & Ioannem MARIÆ in filium: & MARIAM acceptam ab Ioanne in sua: & Ioannem acceptum à MARIA in sua: neq; enim minus obedivit MARIA voci filii, quàm obedivit Ioannes, voci ejusdem in illâ horâ. Certum etiam est, in hac Maternitate, & filiatione, voce potestateq; Christi transactâ nihil naturale intercessisse: & tamen certum est aliquid intercessisse: quo & illa Mater Ioannis: & Ioannes Filius MARIÆ efficeretur: neq; enim arbitrari debemus vocem Christi Domini, semper alias efficacem, imò omnipotentem, tunc sterilem fuisse. Omnino qui dixit: & facta sunt, qui mandavit, & creata sunt omnia: idem etiam dixit: Ecce filius tuus. Ecce Mater tua: fieri debuerunt, imò facta sunt omnia & ille scilicet filius hujus, & ista Mater illius. Facta autem sunt, non ministerio naturæ, sed efficacitate gratiæ: potentiâ creatoris, non adminiculo sanguinis. Gratia fecit ut MARIA esset Mater Ioannis: Gratia fecit, ut Ioannes esset filius MARIÆ: nisi quis dubitet, tunc, quando JESUS dicebat Matri, *Ecce Filius tuus.* deinde discipulo. *Ecce Mater tua:* neutrum illorum dilexisse, neutri hæc ex amore, atq; gratiâ in utrumq; dixisse: de hoc si quis dubitat, assignet jam quo spiritu quoq; affectu hæc dixerit Dominus: sed enim confingi nihil potest, excludi hinc gratia nullo modo potest. Certum igitur erit MARIAM factam Matrem Io-

Ps. 148. 5.

trem Ioannis, operante & mediante gratiâ. Ioannem quoq; factum Filium MARIÆ administrante, & obstetricante gratiâ. Hic jam superest indagandum: qualis, cujus ordinis, cujus præstantiæ, cujus efficaciæ fuerit, & Maternitas hæc in MARIA respectu Ioannis: & filiatio ista in Ioanne respectu MARIÆ? Rotundè dicam: fuisse tam Maternitatem, quàm filiationem ordinis supernaturalis, quia effectionis gratiæ. Atqui sine omni dubio gratia infinitis modis præstat naturæ, & ordo supernaturalis incomparabiliter excellit ordinem naturalem. Igitur sequitur evidenter, & MARIAM fuisse Matrem Ioannis, & Ioannem filium MARIÆ, præstantiori sublimioriq; modo, ac ordine, quàm fuissent si ordine naturæ id fuissent: sequitur quoq; & MARIAM in Ioannem, & Ioannem in MARIAM sublimiori, præstantiori, pretiosiori, illa quidem Maternitatis in Ioannē, hic verò filiationis affectu in MARIAM fuisse, quàm ulla naturalis Mater, in filium, aut filius in Matrem: iste enim affectus ordinarius est, & hominibus cum brutis communis: at ille supernaturalis fuit, & ordine gratiæ manavit. Sequitur præterea, majori & strictiori obligatione debuisse amare sese invicem MARIAM & Ioannem, quàm si naturali ordine Matris filiiq; inter se conjuncti fuissent. Sequitur adhuc magis meritoriè, magisq; fructuosè, amorem mutuum exercitum fuisse in sese à MARIA & Ioanne: quàm ab ullis Matribus in Filios, ac à filiis in Matres; unquam exerceri potest, quantumlibet sanctè exerceatur. Sequitur insuper amorem MARIÆ in Ioannem, & vicissim ejus in illam, etiam in ordine supernaturali, altiorem fuisse quodam modo, quàm esse solet filii Matrisq; piè se & supernaturali amore amantium: hic enim amor ab intentione tantùm supernaturali dignitatem supernaturalitatis sumit: at ille ex radice ipsâ supernaturali affectionis suæ supernaturalitatem sumebat: quomodo ex dulci fonte dulcis rivus, ex fructiferâ radice, fructuosus palmes erupit. Sequitur præterea, quod MARIA Ioannem, ex illâ horâ dilexerit, non præcisè, & non solùm tanquam Ioannē: sed sublimatius, aliquo modo, id est, tanquam vice Dei suumq; filium, tanquam vice Christum: & vicissim Ioannes MARIAM non dilexit solùm tanquam Domini & Dei sui Matrem: sed tanquam substitutus Christi Dei-Hominis: & tanquam ipse Christus: ita ut utrinq; videatur fuisse amor saltem Hyperdulicus vel quod ei proportionatur: quandoquidem & MARIA amabat Ioannem, plus quàm Ioannem, plus quàm filium purum: id est tanquam supernaturalem filium, & tanquam JESU Christi in filiatione substitutum: & Ioannes MARIAM similiter amavit plus quàm MARIAM seu naturalem hominem, plus quàm Matrem suam naturalē: sed tanquam Matrem Filii Dei, cujus ipse hac in parte, scilicet, tam in essendo, quàm in amando esset substitutus. Ita ergo & MARIA Ioannem, & Ioannes MARIAM ex illâ horâ accepit in sua. Quodsi sapientibus hæc mea cogitatio, nec in profundo, nec in vero sustinere videtur: eam & ego inter abjectas esse volo: & Arnoldi Carnotensis pro eâ verba substituo, ita loquentis. *Vices filij naturalis, filius accepit adoptivus, & transfunditur in ministerium filialis affectus, formaturq; & firmatur, in ambobus pietatis unicæ gratus concorsq; complexus: non ex traduce naturæ, sed ex munere gratiæ.* addo & Laurentii Iustiniani *Ecce Mater tua, ait ad discipulum conversus Dominus, hoc est, indissolubilis charitatis fœdere, te illi, & ipsam copulabo tibi. Ecce Mater tua: illi famulare, illam honora; quidquid exhibebis illi, sive obsequij, sive reverentiæ, seu injuriæ, adscribam mihi.*

Tract: de 7. verbis.

Triumph: Chri: agonis c. 8.

9. *Ecce Mater tua* ait Dominus Ioanni, cui olim dixerat unà cum fratre, calicem meum bibetis. Correxit Dominus ordinem præposterum, & reduxit ad debitum. Volebat Ioannes mediante suâ Matre consessum dexteræ in Regno: at pro Regni consortio, accepit consortium Crucis in Passionis poculo. Ecce jam adstat cruci, & traditur in filium Matri: & qui assidere tantùm Christo cupiebat, jam locum & vicem, occupat ipsius Christi; accipit Matrem pro cruce, efficitur filius pro Regno. Agnoscamus Divinæ Sapientiæ arcanæ, qui Regnum cupiit, ad crucem ablegatur: qui cruci adstitit, Matri, & Matre donatur: efficitur filius & alter Christus: quid hoc Regno majus? aut quod regnum non hac donatione beatius? Adhuc verò advertamus quo progrediendum sit ordine? 1. ad MARIAM accedendum est: deinde cum eâ ad crucem standum: tum demum Regni consortium expectandum. Quos MARIA suscipit, liberum ad crucem ducit: & in conspectu crucifixi constituit, & ad consortium Passionis admitti facit: ac tum demum velut per Regiam portam, ad Regni cœlestis felicitatem intromittit. Nec illud omit-

lud omittendum, quin sæpius inculcandum est. Dominus Regnum somnianti, crucem occinit. Crucem ambienti, Matrem largitur: & simul alterum se facit. Tanti interest crucis Christi vel ipsum votum, quid faciet consortium?

10. Oblatâ sibi à Domino Matre: ex illâ horâ accepit illam discipulus in sua. Apparet Ioannem, cum heri super pectus Domini recubuisset in cænâ, inter alia fluenta sapientiæ cœlestis, ex arcano Dominici pectoris fonte, potâsse etiam pretium, & dignitatem Matris Domini: sive notitiam ejus intimè hausisse. Nam valde hiantem cordis faucem, valde paratam famem possidendæ tam pretiosæ possessionis, si modo se occasio daret aliquando. Oblata est, & vix Dominus de cruce dixerat. Ecce Mater tua, & mox ex illâ horâ, accepit eam discipulus in sua: accusari posset Ioannes festinationis, irreverentiæ, immodestiæ: diceret quis recusare debuisse per modestiam: indignum se dicere, sufficere si sibi ministerium Dominæ tantæ concederetur. Matrem eam habere, filium ejus esse id verò supra meritum supra votum, supra captum suum. Nihil horum Ioannes agitat, nihil intercidere datæ occasionis, nihil intercedere temporis, aut moræ patitur. Ecce illâ horâ accipit illam in sua. O desiderata occasio! o felix hora! Hæc est hora ad votum meum: nihil moror, ex hac horâ occupo quod offertur, accipio quod datur. Vnde tibi id animi mi discipule? tam citò excidit tibi fortunæ præteritæ? itane illotis manibus, in fortunam præsentem involas? Vnde hic animus tam animosus? Vnde fames tam exerta? In pectoris Dominici fonte hoc fluentum hausi, ibi vidi, ibi imbibi, ibi didici, quàm sit ambitiosa, quàm ambienda res MARIA. Ab initio & ante sæcula comparuit in mente Dei: & ecce ex illâ horâ accepit illam Deus in sua: possedit que eam in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret. Creata est humana natura: vidit eam omnia creans Sapientia: & cognovit etiam in eâ latentem MARIAM: & ex illâ horâ accepit eam Æterna Sapientia in sua. Lapsus est Adam, & totam generis sui massam infelix perdidit: sed tamen Verbum Æternum, ex illâ horâ, accepit MARIAM in sua: & labi non permisit: sed in testamento suo stare fecit. Concepta est in utero Matris suæ MARIA: *& ex illâ horâ* accepit eam Dominus in sua: designans eam in Hæreditatem, eligensque in Matrem sibi. Ascendit Dominus meus & Magister meus crucem: & ex illâ horâ stetit juxta crucem ejus MARIA: accepitque illam in sua: instituens eam primitias & primogenitam Redemptionis suæ. Dicitur mihi à Domino, ecce Mater tua, quidni ergo tantis eruditus exemplis, & ego ex istâ horâ accipiam illam in mea? Discite & vos filii quotquot estis, sive justi sive peccatores, *ex hac horâ* accipere illam in vestra. Iustus est quis, accipiat illam ex hac horâ, in sua. Peccator est quis, accipiat illam ex hac horâ in sua. Tentatur quis, accipiat illam ex hac horâ, in sua. ubi ubi est quicunque est: ex hac horâ accipiat Matrem Domini in sua. O si omnibus quotquot nati sunt, nascenturve, liceat ex illâ horâ, quâ veniunt in hunc mundum accipere MARIAM in sua. Saltem ex hac horâ accipiant illam in sua: ut inter mortis & judicii decretorii agones ac pericula, in illa inquam super omnes horas timenda hora, inveniant omnes MARIAM inter sua: inter sua patrocinia & præsidia: inter salutis suæ spes & vias, inter victoriæ de dœmonibus auspicia, inter deductrices ad conspectum gloriæ dexteras.

PARAGRAPHVS CLV.

JESV pendente in Cruce, tenebræ fiunt, per universam terram. Matt: 27. 45. Lucæ 23. 44.

In die illâ occidet eis sol in meridie, & tenebrescere faciam terram in die luminis. hoc est in tempore meridiano, quando præcipuè dies lumine pollet. Amos 8.9.

Palpabunt sicut cæci parietem: & ambulabunt in meridie, sicut in medio noctis. Iob 5. 14.

Induam cœlos tenebris. Isaiæ 50. 3.

Subiit Sol cum adhuc medius dies esset. Hier: 15.9.

Omnia luminaria cœli mærere faciam: & dabo tenebras super terram. Ezech: 32. 8.

STROMATA

1. Pendente in cruce Domino: & jam meridie (hæc est enim hora sexta) decurrente factæ sunt tenebræ, tribus integris horis: per universum mundum, seu terram: obscurato sole prorsus,

prorsus, non tantùm per lunæ subingressum, ut fit in Ecclypsi, sed prorsus per privationem concursus Divini, qui est negatus tunc soli, ne luceret etiam iis sui partibus, quibus à lunâ subjectâ impediri radii ejus non poterant: ideoq; non tantùm Ecclypsis solis tunc fuit; sed prorsus ut jam Evangelista, *obscuratus est Sol*, & tenebræ Ægyptiacæ, toti mundo incubuerunt, per horas tres. quod non contingit in Ecclypsi solis: neq; enim luna, tantum temporis insumit dum pertransit solem à se ecclypsatum, quamobrem etiam stellæ apparuerunt illo temporæ. sicut in ordinariâ nocte solent. Hoc prodigium factum est adhuc vivente Christo, in Cruce: nam alia mortem ejus secuta sunt.

2. In hoc tenebrarum prodigio complura simul facta sunt prodigia naturæ vim cursumq; evincentia. 1. Factæ sunt hæ tenebræ in meridie. 2. Factæ sunt in plenilunio, quando scilicet luna est à sole remotissima, & illi per diametrum opposita: unde non potuit tunc subintrare solem: medii namq; cœli spatium decurrere subitò debuisset: quod factum quidem est, sed non naturali vi; verùm extraordinariè stupendâ motûs acceleratione. 3. Factæ sunt tenebræ illæ obscurato sole toto: quod per solius lunæ interpositionem fieri non potuit: ac proinde per negationem miraculosam, concursûs Divini, factam soli, ne illuminaret mundum. 4. Quia per tres horas duraverunt tenebræ illæ: ad quod luna cursu suo non suffecit, ut supra dixi: proinde subsistere debuit illo spatio, immota. 5. Quia luna contra morem suum subingressa est solem: non scilicet ab Occidente, versus Orientem pergens, solemq; subintrans, sed ab Oriente versus occidentem, seu meridiem. 6. Quia hæc eadem luna non perrexit à meridie in occidentem uti debuerat naturaliter, sed retrò rediit, unde venerat, ad orientem: ut occidente sole: ipsa in oriente esset, & sic plenitudinem luminis haberet. 7. Quia hæ tenebræ totum orbem occuparunt simul & semel, propter rationem dictam, in tertio prodigio, proinde non in sola Iudæa fuit nox illa, sed proût loquitur Evangelium per universam terram: additq; Lucas adæquatam causam, quia scilicet obscuratus est Sol. 8. Miraculum ex superioribus nascens stellarum apparitio in meridie. Ex quibus patet, hoc tenebrarum, pendente in cruce Domino, prodigium majus longè fuisse, quàm illud Iosue tempore: *in quo Sol & luna tantùm steterunt sine motu*: nullo alio prodigio facto. Majus etiam quàm illud Ezechiæ tempore factum, quando *Sol retrocessit decem lineis*. In hoc enim miraculo præsenti, utrumq; horum reperitur quoniam & luna tribus horis sub sole immota stetit: & eadem, toto hemisphærio, iterum à sole ad locum suum, velocitate, quâ venerat ad solem denuò retrocessit. Patet etiam hoc prodigium fuisse, efficacissimum, & ad demonstrandam Christi Divinitatem ac innocentiam: & ad crucifixorum ejus, malitiosissimam confutandam iniquitatem, & ad persuadendam illis pro tanto Deicidii scelere pœnitentiam &c. Sicut defacto hoc prodigio conspecto Dionysius Areopagita tunc juvenis, jam tamen est extunc dispositus ad Christi fidem amplectendam, divinitatemq; agnoscendam, uti revera deinceps, ad Pauli Apostoli prædicationem instructus fecit. quod ipsum, (de Dionysio relatum) ostendit tenebras has extra Iudæam fuisse: atq; ideo ab Areopagitâ Heliopoli in Ægypto conspectas fuisse. Cujus etiam meminit Phlegon Olympiadum supputator, in quarto anno Olympiadis 202. relatus ab Eusebio ad annum Christi 33. hoc est mortis. Qui Phlegon, etiam scribit, nunquam antea similem solis defectionem evenisse: stellas horâ sextâ diei, id est meridianâ visas, deniq; terræ motum extitisse tunc, nominatim in Bithiniâ, quo motu Nicæna urbs concussa sit: quanquam hoc de terræ motu referri posset, ad eum terræ motum, qui mortem Chisti secutus est, de quo Phlegon nihil nôrat, & non multò pôst tenebras accidit. De hoc prodigio Orosius Historicus Christianus refert à quodam etiam Anonymo gentili Poeta scriptum, & recenset ejus carmen. Impiaq;, æternam, timuerunt sæcula, noctem. Et Tertullianus Romanos hortatur ad legendum hoc prodigium in annalibus suis. Quæ omnia probant, per universum mundum extitisse, & notatum fuisse, hoc tenebrarum portentum: ac proinde evincunt illud fuisse maximum.

Iosue 10. 13.

Isaiæ 38. 8.

3. *Ab horâ sextâ usq; in horam nonam, tenebræ factæ sunt, per universam terram.* Quid sibi vult hoc tam insolens spectaculum. 1. *An Sol erubuit*, & noluit, & timuit, & horruit, & nequiit ultra spectare, tam immane absurdumq; Deicidii scelus: morientem Filium Dei, nudum, cruciq; affixum, & in omnem injuriam, hominum, an ferarum: sed melius dixero efferatorum hominum prostitutum? 2.

An vestire voluit, Sol auctorem suum, tenebris noctis: à quo vestitus erat lucis radiis. 3. *An saturatus*, immani spectaculo, ipse, cum suo die: etiam sorori lunæ, ac stellis, & nocti, dare locum, ad A spectandum, execrandumq; mortalium scelus? 4. *An ad mortem*, declinante, naturæ omnis, authore, etiam ipsa natura, ad interitum ibat, jamq; primævas suas tenebras abyssales repetebat? 5. *An moriente* rerum Domino ac Hærede: universitas planctum solemnem, universalemq; facit? habitum mutat, & lugubrem vestitum induit: atraq; incedit, funereq; parentat Parenti omnium? 6. *An* universitas rerum omnium, execrata humani generis, ad summum sceleris progressi, imò ipsum summum impietatis prætergressi, servitium abnuit, jugumque tyrannicæ gentis excutit, & potiùs non esse, inq; nativum nihilum redire eligit, quam inpiis deinceps servire? 7. B *An* rerum natura, authori suo patienti compatitur, morienti commoritur, intereunti conterit. 8. *An* insensibilis natura sensit, quod rationalis sentire noluit? 9. *An* deflevit orbis universus iniquitatem, quam patravit humanum genus: & excæcato scelere aperire voluit oculos cordis, subtracto lumine corporis: ducemq; se ad pœnitentiam, & luctum præbuit, pro scelere, occisi Dei-Hominis. 10. *An* capite, Rege, primogenitoq; omnis creaturæ moriente, necesse erat etiam, reliqua corporis membra: tanquam influxu capitis vitali destituta languere, deficere, perire. Debebat enim hoc testimonium suo mundus Authori, ut in occasu conditoris sui, C vellent cuncta finiri. S. Leo Ser. 6. de Passione. 11. *An* quemadmodum componente se ad quietem ac somnum Principe vel Patrefamilias, etiam familia Satellitesq; recedunt, conquiescunt, lumina restingunt: ita & universitas rerum, in somnum mortis, declinante Christo fecit? 12. *An* quemadmodum Christus dixerat voce ad Patrem: Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt. Ita visibilis hic mundus, pro homine perituro sollicitus, idem dicit hac suâ nocte: quâ ostendit, quanta sit cæcitas in hominum mente. 13. *An* videns creatura, armatos homines, in Creatorem; armatur pro eo, contra insensatos? Et qui magis insensati, quàm isti deicidæ.

4. *Tenebræ factæ sunt ab horâ sextâ, usq; in nonam.* Premente nec dimittere volente, populum Israël, Pharaone: *Elevavit Moyses manus suas, induxitq; tenebras palpibiles, Ægypto, per triduum*: ita nunc premente infernali Pharaone humanum genus, & dimittere abnuente: elevat manus JESUS: & tenebras trium horarum inducit.

Exodi 10. 21. & 22.

5. Tenebræ istæ, per universum mundum, moriente Christo, factæ: ostenderunt statum mundi, qui tunc erat quando Christus moriebatur: erat sanè tenebricosus, & merissima nox. Excepta enim unâ Dei Matre, & nescio an quopiam credentium alio: toti humano generi incumbebat nox crassissima, & planè palpabilis scelerum contra ipsam naturam, contra naturæ lumen, ubiq; diffusorum: qualis ergo tunc fuit mundus rationalis, id est homo: talem se exhibuit etiam, mundus irrationalis; totus nocte tenebrarum, sicut ille nocte scelerum coopertus.

6. Deus olim condens mundum: *à tenebris orsus est*: in iis enim cum condidit: tum lucem superinduxit. Idem nunc à reparatore mundi servatur ordo tenebrescunt prius omnia, ipsa etiam, lux aliquantula, legis scriptæ obscuratur: tum introducitur *Lux vera, illuminans omnem hominem*, tum circumfertur lux Evangelii, à luminaribus mundi, Apostolis scilicet Christi. Gen. 1. 2.

7. Tenebrescit mundus moriente Domino: quia tunc *tenebrarum potestas erat*: & non tantùm in universi humani generis possessione regnabat, verùm in ipsum Deum-Hominum sæviebat: idcirco super universam terram tenebræ prævalent, ut exteriora, & viliora mundi interioribus & nobilioribus conformata responderent.

8. Tenebrescit mundus á meridie ad vesperam; quia Iudaicus populus, à Christi morte, tanquam ab occasu solis Iustitiæ, usq; ad finem mundi in suâ cæcitate permansurus est: in fine autem mũdi, quasi post horam nonam, reliquiæ Israël salvæ fient, & ad Evangelicam Christi lucem devenient.

9. Sicut peccatum Christicidii ab hominibus commissum, induxit tenebras visibiliter, per totam terram: ita omne peccatum quodcunq; committunt aliquando homines, & quo iterum (ut Apostolus ait) iterumq; Christum crucifigunt, sequitur obtenebratio totius hominis peccatoris: excæcat enim quemlibet peccatorem malitia ejus: proinde D certissimum signum Christi in corde aliquo vel morientis, vel mortui, cæcitas mentis est: quemadmodum vivere est, in his Iudæis qui licet viderent ab ipso sole, imò

sole, imò mundo Christi, mortem defleri, suumq; scelus in detestationem vocari, & à naturâ rerum, nec spectari, nec sustineri posse: tamen minimè oculos aperuerunt ad ista: sed in peccato suo permanentes, etiam mortui sunt. Simile exemplum spectamus quotidie in Hæreticis omnibus omnium sectarum: palpant enim quasi cæci parietem Ecclesiæ Catholicæ, ambulant in meridie lucis, acsi essent in medio noctis. Maluntque suas tenebras, non tantùm Evangelio, sed etiam rationi repugnantes: quàm fidei Catholicæ, tum quoad dogmata fidei sinceritatem; tum quoad perfectionem morum, & virtutum, consiliorumq; Evangelicorum, perfectum cultum, testatissimam sanctitatem, quâ se illi utrâq; destitutos vident, & non possunt non videre, præ tantâ ejus luce: & tamen ita vivunt, ita errant, ac si essent in medio noctis. Simile est exemplum, & in Catholicis malis: quibus tanta lux doctrinæ, tanta ejus intimandæ assiduitas, tanta exemplorum sanctitatis copia in oculis posita: ad videndum, imò ad uniendum rectè, & piè, & justè, & sobriè nihil proficit: sed ambulant in meridie fidei, & institutionis Christianæ, quasi essent in medio noctis Turcarum, gentiliorumq; aliorum nati, educati, adulti instructi.

10 Nato Christo mediâ nocte lux facta est. Moriente eodem in meridie, nox facta est: nimirum veniente ad Animam Christo, lux veritatis & justitiæ sanctificatisq; simul introit: at verò deserente Animam Christo, potestas tenebrarum eam ingreditur; & habitat ibi. Præsente Christo: tenebræ non *obscurabuntur: & nox sicut dies illuminabitur*: absente Christo: *Palpabunt sicut cæci parietem: & ambulabunt in meridie sicut in medio noctis.* Vnde illi sapienter Dominum detinebant dicentes. *Mane nobiscum Domine: quoniam advesperascit, & inclinata est dies.* Etenim vix Christus discessum cogitat, & illico tenebræ ad nostra corda appropinquant: imò ex cordibus nostris continuo erumpunt. Quid enim sibi homo est sine Christo. nisi dux in tenebras, & in præceps, & in mortem?

Psal: 138. 12.
Iob. 5. 14.
Lucæ 24. 29.

PARAGRAPHVS CLVI.

JESVS derelictum se á Deo inclamat.

Matt: 27. 46, Marci 15. 34.

Deus Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti.

Psal: 21. 2.

Qui in diebus carnis suæ, preces supplicationesq; , ad eum, qui possit illum salvum facere à morte, cum clamore valido & lacrymis offerens, exauditus est pro sua reverentia.

Hebr: 5. 7.

STROMATA

1. Inter trium horarum tenebras, Dominus JESUS in Cruce pendens orabat partim in magno silentio, partim sub finem, cum lacrymis, & clamore valido, ad Deum Patrem: & nominatim recitavit Psalmum vigesimum primum: qui totus est de Christo, & clarissimas plurimasq; partes Dominicæ Passionis complectitur opportuneq; illum tunc Patri Dominus recitavit elatâ voce: tum ut affectum orantis in extremâ calamitate, doloreq; carnis exprimeret; tum ut improbitati Iudaicæ blasphemanti, & impotentiam Christo, ad se liberandum, frustraneamque in Deum fiduciam exprobranti; hujus Psalmi recitatione & ad suum præsentem statum accuratè servientis, accommodatione, prophetiarumque in eo contentarum manifestâ, in sese, per ipsorummet ministerium, adimpletione, os impium obtunderet. Orasse his tribus horis Dominum, patet ex his verbis, Psalmi prædicti, initialibus: quæ à Domino recitata voce magnâ affirmat expressè Matthæus & Marcus. Patet & ex Pauli Apostoli verbis ad Hæbræos; quæ supra attuli. quæ licet possint, de oratione in horto factâ, intelligi: tamen de hac in Cruce oratione melius intelliguntur. Nam in illâ in horto oratione, clamor validus non videtur fuisse, imò videtur, nec esse debuisse: & ibi non est exauditus Christus: imò & petiit ipse non exaudiri se, Paulus autem testatur exauditum esse pro suâ reverentiâ. Constat verò ex Evangelistis, ab eo verba Psalmi prædicti, dicta & cum clamore magno, quod Apostolus etiam exprimit: & hoc tempus maximè fuit oportunum ad orandum, negotiumq; salutis humanæ, jam jam ad finem suum vergens, cum Patre transigendum, nec non ad veniam sceleratis, in horrendo Deicidii peccato pergentibus à Patre implorandam: & deniq; ad completas prophetias in se quæ à Psalmo prædicebantur contestandum. Accedit quod si ante in horto nondum prementе, sed tantùm instante, & per cogitatum

præsente Passione atq; morte oravit, & non tantùm oculis lacrymas, sed etiam toto corpore, omnibusq; membris sanguineum fletum fudit, id certè justiùs fecit in his horis: Passione ad exitum veniente, mortisq; agone revera accedente, fine gravissimi operis, hoc est nostræ Redemptionis appropinquante. Quocirca non tantùm orasse, sed etiam instantissimè orasse, cum lacrymarum imbre, cum *clamore valido*, cum gemitu cordis, cum mugitu (Græca vox id sonat) pectoris, passis manibus, extensisq; brachiis. Probat hoc etiam opus ipsum Christi, quod tunc peragebat, sacrificium scilicet cruentum, quod ex se ipso, idem Sacerdos, & victima, super aram crucis, gladio, & igne, tam charitatis, quàm Passionis immolabat. Hæc enim actio, Oratio est, ac proinde percommodè, imò debitè, illi, vocalis etiam oratio à Domino meritò adjungenda erat. Deniq; nihil aliud vel Evangelistæ dicunt vel excogitari potest à Domino, per trihorium illud, tractatum esse: restat ergo ut orationem ad Patrem fudisse asseramus. Porro tam diuturna, tam instanter, & contentè facta precatio: magnum est judicium, & dolorum Domini nostri immensorum; & studii sollicitudinisq; ipsius pro salute nostrâ: & difficultatis, magnitudinisq; salutis, ac Redemptionis nostræ. Quasi enim parum hactenus actum esset pro salute nostrâ à Domino, quasi nec sudor sanguineus, agoniaq;, nec crudelissima flagellatio totius corporis, neq; tormentum exquisitissimum in spineâ coronatione, neque tot calumniæ contumeliæ, injuriæ, blasphemiæ, neq; bajulatio gravis, non minùs pondere, quàm probro suo, patibuli, neq; affixio in cruce, totiusq; corporis in eâ, semper in immensum crescens cruciatus, neq; tantus, tot per vulnera profusus sanguis; quasi inquam hæc omnia satis non essent: adjungenda præterea erat humillimæ, longissimæ, studiosissimæ, lacrymosissimæ precationis, & supplicationis exhibitio; quâ, totum jam persolutum salutis nostræ pretium condiretur, & quâ mors jam imminens pretiosior redderetur. Et non est mirandum: orasse tunc Dominum nostrum voce, qui tunc orabat toto se, sacrificium Patri faciens totum se, non mirandum tunc fudisse lacrymas: qui toto corpore stillabat sanguinem, non mirandum tunc clamasse ore, qui clamabat tam multiplici vulnere. *Ex hoc solùm* magnifico exemplo instruere nosmet ipsos possumus, unicum & præcipuum debere esse nostrum in omni calamitate præsidium, orationi nosmet ipsos totos immergere: adeò ut quantum ingruit super nos de A malis, & miseriis, tantùm accedat de studio, & contentione, ad Deum supplicationis. Magna enim calamitas à Deo immissa: magnitudine ipsâ sua ostendit quod magnam quoq; exigat à nobis ad Deum subjectionem, humiliationem, orationis, & fiduciæ ad ipsum contentionem. Contrà tamen nostra infirmitas, & stultitia facit: etenim quo in majoribus malis, nos esse putamus: hoc amplius de Deo diffidimus, orationisq; subsidia relinquimus. Atqui Deus adjutor est in oportunitatibus; nulla autem est oportunitas, auxilii ferendi, major, quàm quando est calamitas premens major. Tunc enim habet Deus campum exercendæ misericordiæ, tunc potentiæ, B tunc sapientiæ, tunc providentiæ, tunc bonitatis, tunc fidelitatis, tunc dulcedinis; quando nihil restat in homine, vel in creaturis, subsidii & opis. Quare qui magnitudine mali pressus desperat, vel Deum invocare cessat, aut non curat, is Deo gloriam invidet: is se demum in mali barathrum, id est, in derelictionem Dei præcipitat: is Deum pauperem & infirmum (qui revera est adjutor fortis, & dives in miserationibus) ad subveniendum facit. Vnde apud Isaiam dicitur *aporiatus est Dominus, quia non est qui occurrat.* *Isaiæ 59 16* vel ut aliæ lectiones habent. Contristatus, infirmatus, depauperatus sine poris est Dominus, quia non est qui oret. qui occurrat irato, scutum orationis opponat C punienti &c. Quocirca exemplo Domini, tum maximè oremus, cum maximè vel affligimur, vel tentamur, vel ab humanis auxiliis deserimur, vel causa videtur tota pessundata: hæc est enim propria, & exquisita & Deo ipsi exoptata hora, subsidiiq;, ut nobis poscendi, ita Deo exhibendi.

2. *Deus, Deus meus: ut quid me dereliquisti.* Verba hæc Domini non tantum diversis interpretationibus, verum etiam erroneis suspectisve expositionibus, occasionem præbuêre. Errores afferre, aut refellere, instituti mei non est, sanos & pios sensus adducam. Sit unus. Objectabant Domino pendenti de cruce, Iudæi, inter alia injuriosa: hoc etiam ge- D nus blasphemiæ, Christo intolerabilissimæ, quia in Patris Æterni contumeliam excogitatæ plenum: *Confidit in Deo: liberet nunc si vult eum: dixit enim quia filius Dei sum*: *Matt: 27. 43.* hæc blasphemia momordit &

confixit

confixit Christum acerbiùs, quàm omnia alia, corporis, animæve tormenta: ad hanc Christus diluendam, & retundendam usurpat hæc verba. *Deus meus: Deus meus: ut quid me dereliquisti?* Vsurpat A inquam, ut olim à Prophetâ prædictam, & modò ab Iudæis impletam blasphemiam ostendat: perinde sicut & alia, quæ in eodem Psalmo de aliis pluribus passionis articulis, tunc per Iudæos, aliosq; crucifixores ad unguem impletis, usurpavit, & ipsis, si attendere, & advertere voluissent, recitavit. Itaq; veluti sensu blasphemiæ, á Iudæis, in se, Patremq; suum jactatæ commotus, ad Patremq; oratione couversus ait. Deus meus, Deus meus ut quid me dereliquisti? ergone Passio mea, in qua est voluntas tua: erit his signum, erit his argumentum, meæ à te derelictionis, & frustraneæ in tuo auxilio, patrocinioq; fiduciæ? Itane sentient, itane blasphemabunt isti, B me à Te derelictum, me in Te frustra spem collocasse, me à Te liberari non posse, te ad liberandum me nolle? quia dicunt. *Confidit in Deo liberet nunc, si vult eum?* Itaq; sensu Iudæorum, non suo Dominus noster, dicit se derelictum: & non de derelictione suâ, quàm potiùs de opinione derelictionis, deq; blasphemiâ illius, ab Iudæis jactatâ seu quærit, seu queritur Dominus: juxta hanc interpretationem: quæ habet fundamentum in Iudaicis blasphemiis, hanc derelictionem exprobrantibus: habet & in Propheticâ prædictione Psalmi citati 21. tum in his à Domino recitatis verbis, tum in sequentibus ibidem versu nono
Ps:21.9. relatis. *Speravit in Domino: eripiat eum C salvum faciat eum, quoniam vult eum.* habet & in eo quod Dominus hunc Psalmum totum in Cruce tunc recitaverit: ut sentit Hieronymus. fateor tamen me hanc interpretationem, in authoribus quos legerim non advertisse: proinde à me solo authoritatem illi non posco: esto omnes difficultates interpretandi quas alia ratio sentiendi patitur, levi modo declinet.

3. Hæc Domini vox, non est desperantis ac diffidentis: sic enim Iudaicasset Christus: non est etiam ex vehementiâ dolorum, tam internorum, quàm externorum, in impatientiam erumpentis. nec est etiam derelicti à Divinitate: quia hujus unio hypostatica, cum tota Humanitate quidem perseveravit D usq; ad mortem: cum corpore autem in sepulchro; & cum animâ in limbo separatim: usq; dum iterum uniretur anima corpori, & constitueretur totus DEus-Homo. Non est etiam vox ignorantis, & exquirentis causam derelictionis: nam & nulla fuit: aut si quæ fuit? ignota A Christo non fuit: sciebat enim Christus optimè tam quomodo, quàm quare desertus fuit á Patre. Non est etiam vox queritantis, aut abjectè & indignè, & impotenter, turbatèq; lamentantis suam derelictionem. Est igitur vox partim modestè dolentis, doloremq; exprimentis, quòd in tantam malorum molem devenisset ex voluntate Patriâ, & ex obedientiâ, reverentiaq;, in Patrem, suâ. Vt videatur, vel videri possit, vel sit etiam aliquatenus derelictus á Patre. Neque huic obstat sensui particula interrogantis. *Quare*, vel, *ut quid* nam Phrasi scripturæ, non est infrequens, has quærendi particulas, pro interiectione heu vel ah usurpare. Quomodo Moyses ad Dominum loquens. *Quare irasceris Domine* Exod: 32. *Populo tuo?* Norat satis justam iræ cau- 11. sam esse Deo: non ergo quærit causam: sed deplorat, & queritur. *Ah Domine heu Domine, irasceris populo tuo.* Ita & Iob queritur, non quærit. *Cur faciem tuam abscondis?* Ita David. *Quare me repulisti,* Iob: 13. *& quare tristis incedo?* id est. Heu me re- 24. pulisti. Ita ergo etiam Christus: *Deus* Ps:42.10. *meus* (ait) *Deus meus: ah dereliquisti me.*

4. Quæritur quomodo & quatenus Christus fuerit, seq; dicat, & doleat á Patre derelictum? Triplex Christi derelictio á Deo cogitari potest. Vna per dissolutionem unionis hypostaticæ: quæ derelictio jam explosa est: etsi unio adoptionis ac gratiæ justificantis non solvitur unquam inter Deum & Hominem: sine culpa hominis prævia, quantò minùs unio hypostatica solvi potuit in Christo patiente: in quo statu, non tantùm non peccavit in Patrem Christus; esto per impossibile peccare potuisset: qui absolutè impeccabilis fuit; sed potiùs summè tunc merebatur, & Patris gratiam, salutemq; nobis demerebatur. Altera derelictio, quoad culpam, seu per permissionem culpæ in Christum: quæ derelictio jam etiam explosa est: tum impossibilitate peccandi; tum excellentiâ actus meritorii, tunc á Christo peracti. Tertia derelictio quoad pœnam peccati, seu per impositionem inflictionemq; pœnæ, pro peccato, maximè alieno. Et talis derelictio in Christo fuit: dereliquit enim Christum Pater in pœnis peccatorum nostrorum: hoc est: exigendo ab illo pœnas peccatorum nostrorum rigorosissimè: pœnas (inquam)

summas, & per omnia exaggeratas in se ipsis: pœnas etiam pro omnibus, & singulis, etiam minimis peccatis: pœnas præterea puras, & nulli solatio, ad levius ferendum, tam interno, quàm externo, A permissas: sed absq; ullo temperamento inflictas. Etenim Christus, ut notum est Divinitatis præsentiâ, & unione, non est usus in Passione ad solatium, ita ut eam minùs, vel mitiùs sentiret: sed tantùm ad confortationem: ut in omnibus doloribus, integris animi, corporisque viribus duraret: quod subsidium non tantùm nihil imminuit de vehementiâ dolorum, sed etiam fecit, ut omnes dolores Christi vivacius Christum affligerent, & usq; ad mortis articulum in eo permanerent. Hæc igitur fuit Christi derelictio in pœnis, ac doloribus, & immissis innocenti pro alienis noxis, & nullo solatio per omne Passionis tempus temperatis; ac diminutis. Quanta au- B tem hæc derelictio fuerit ex hoc aliquantulum intelligere possumus. 1. *Si metimur* cumulum omnium totius generis humani peccatorum: maximè originalis noxæ, cujus solius quanta fuerit malitia, ruina omnium nostrûm, & infectio demonstrat, & peccata omnia actualia, quæ ex illo originem trahunt, & omnia mala corporis, animæ, temporalia, & æterna, quæ illius pœna sunt. *Item 2.* Si metimur pœnam omnem omnibus peccatis debitam. *Item 3.* Si metimur infinitam Dei dignitatem cui læsæ, tot sceleribus oportebat satisfieri, ad rigorem justitiæ, *Item 4.* Si metimur dignitatem Christi, locumq; quem habebat apud Patrem, scilicet Filii, Unigeniti, consubstantialis C &c. *Item 5.* Si metimur vilitatem hominum, pro quibus, & à quibus insuper patiebatur. *Item 6.* Si metimur charitatem Patris, atq; Filii mutuam. *Item 7.* Si eandem erga nos metimur, quam Apostolus vocat: *nimiam charitatem* & alter *usq; in finem* appellat. Hæc si metimur omnia & advertimus, his omnibus Passionem Christi adæquatè, imò & supra hæc, respondere debuisse: eorumq; omnium mensuram superefluenter explere: utcunq; poterimus & mensuram Dolorum Christi, & dolorem ejusdem, ex suâ in eis derelictione jam explicatâ cognoscere. Sed ad hæc quis idoneus? Ad hoc explicandum, & ad vim derelictionis hujus cognoscendam breviter annoto quædam, apud contemplatores Passionis Christi certa. 1. Passionem Domini acerbiorem Domino nostro fuisse omnibus Martyrum, imò omnibus hu-

Eph: 2. 4.
Ioan: 13. 1.

jus vitæ tormentis. 2. Neq; totam Passionem simul sumptam, sed quamlibet ejus etiam partem, graviorem fuisse Christo quàm ullum Creaturæ in hac vitâ cruciatum. 3. Inter dolores Christi omnes hunc maximum, & Christo gravissimum fuisse: quod in his suis doloribus animi & corporis, fuerit à Patre derelictus, ita, ut benignitatem Patris experiretur nullam, in eis, sicut erat par, Filium talem experiri: contrà autem experiretur severitatem, justitiam, & (ut sic loquar) inclementiam omnem: experiretur etiam Patrem iratum quodam modo sibi, non propter peccatum aliquod suum: sed propter tot, tantaq; peccata hominum sibi imposita ad expiandum, & veluti imputata ad reatum: ita ut si Christus per impossibile omnia illa peccata aliena commisisset per se: & à Patre ad ea expianda admissus fuisset: non potuisset ad severiorem rigidioremque satisfactionem adigi, nec debuisset alienatum magìs, infensumq; Patrem sibi experiri: quantus ergo dolor Christi fuisset, si per impossibile, & se peccatorum omnium reum, & propter ea Patrem sibi iratum, & debitis, hoc est, omnibus Passionis pœnis subjectum ac in eis ab irato Patre desertum vidisset: tantus dolor nunc fuit Christi, cùm se desertum sensit. Imò verò etiam aliquomodo nunc major fuit, quàm in illo impossibili casu fuisset: quia tunc pro suis, nunc autem pro alienis peccatis se in pœnis demersum, derelictumq; sensisset: quamvis hæc reflexio etiam in oppositum reflecti potest. Hæc ostendunt, quanta quamque gravis fuerit derelictio Christi, & cur eam Christus tam dolenter, clamore valido præ omnibus aliis suis doloribus testari voluerit.

5. Præter hanc explicationem derelictionis Christi dicere possumus derelictum fuisse Christum, non in propriâ personâ, sed in personâ humani generis, cujus totius peccata in se habebat: quæque sanguine, ac morte suâ expiabat. quod, & quandiu factum non est: & nisi factum aliquando à Christo fuisset, in æternùm humanum genus desertum à spe salutis, derelictumque à Deo in irâ mansisset. quia ergo Christus, tanquam Humani generis portio: Adæq; secundùm naturam (non secundùm corruptelam) filius: derelictionis hujus particeps factus fuit, & eam, derelictione inprimis in pœnis, ac etiam ipsis pœnis luit: derelictum se asseruit. D

6. Derelictus fuit Christus: quia etsi tantus

tantus fuerit labor valorque Passionis ejus, ac mortis, ut abundanter ad omnium omnino hominum salutem efficaciter obtinendam sufficere potuerit: tamen fructum Passionis suæ efficacem: seu efficaciter, infallibiliterq; applicandum, & consequendum: ad paucos electos, & comparatione reproborum quasi nullos, restrictum à Patre ex inscrutabili ejusdem Sapientiâ, judiciorumq; abysso videbat: ideo sese veluti in Passione illâ derelictum dicebat.

Vide Origen: Tr: 35. in Matt:

Vide supra par: de JESU in Cruce pendente num.

7. Derelictus fuit Christus ex opinione inimicorum, & omnium intuentium, qui humano oculo metientes, quæ circa Christum fiebant, veluti oblivioni traditum à Deo judicabant, judicareq; poterant. Ad eum modum quo Iob in suis calamitatibus, à Deo relictus videbatur, suis amicis, ac domesticis. Itemq; Thobias.

8. Derelictus fuit á Deo Christus: quia si comparatio fiat status Christi primi, quem habuit ab æterno apud Patrē, quemq; habuit in creatione rerum omnium, quem habuit etiam in ortu, conceptu, natali, & reliquâ vitâ suâ: in quâ tot testimoniis Patris est celebratus: tot miraculis insignis redditus: & conferantur hi status omnes cum statu præsenti Christi, in tot malis veluti in medio sævientis pelagi deprehensi, & tanquam sine spe evadendi, in summo dolorum, & perditionis positi: non temerè dici, & censeri potest à Deo derelictus, & à corde Patris mortuus, & tanquam morticinum abjectus.

9. Derelictus etiam fuit Christus, quia propter aliena peccata diræ morti traditus: juxta illud: *Propter scelus populi mei percussi eum.* atq; ita hoc fuit dereliquisse Patri, quod Filio mori. Mortuus namq; filius à Patre derelictus fuit: quia filius in rerum naturâ non fuit: & quamvis Christus adhuc vivens ista dicebat: tamen jam moribundus erat. & certò certiùs moriturus, atq; ab æterno morti destinatus erat: ideoq; jam tunc quoq; derelictus erat. Et certé, si Agnus ab origine mundi occisus est, & si idem in morte derelictus est: igitur ab origine mundi derelictus: quid ergo mirum, quod se licet adhuc moribundum, & moriturum, jam tamen derelictum dicit?

Isaiæ 53. 8.

10. Derelictus est Christus à Patre in pœnis nostris, sicut captus est in peccatis nostris. Induerat Christus peccata nostra: & justitia Dei ea quærebat punienda: invenit ea in Christo, punivit in Christo: peccatorum, inter alias, pœna est derelictio à Deo: eam quoq; inflixit Christo: sed inflixit non derelinquendo ad peccatum: verùm inflixit absq; misericordiæ lenimento, cum omni acerbitatis experimento castigando peccatum: adeò ut videatur justitia Dei dixisse Christo in peccatis nostris deprehenso, & pœnis illorum rigorosè subjecto. *Non exies inde, donec solvas ad novissimum quadrantem.*

Matt: 5. 26.

11. Derelictus est Christus à Patre, vel etiam à suâ Divinitate, non quod Divinitas eum deseruerit: & ab eo abscesserit: sed quod Divinitas Humanitati, partique passibili, & mortali, & præceptum ut mori deberet imposuerit & protectionem, ne mori non posset subtraxerit. Quia ergo Divinitas Christi nihil eum in passione juvabat, nisi ut mori deberet, & posset secundùm Humanitatem: rectè, & sanè desertus dicitur: imò rectè, & justè se desertam Humanitas clamat: quia illam suis consolationibus Divinitas non adjuvat: etsi præsentiæ, unionisq; suæ confortationibus ad patiendum obarmat. Et servit Christo Homini illud, quod olim Iob dicebat Christo Deo. *Clamo ad te, & non exaudis:* sto & non respicis. Mutatus es mihi in crudelem, & in duritiâ manus tuæ adversaris mihi. Etsi enim manus tua robusta est, quia me ad patiendum, & moriendum confortat, dura tamen simul est: quia in patiendo solatiis supernis non recreat. Etsi namq; Anima Christi secundùm supremam sui portionem, visione beatificâ, deliciisq; æternis fruebatur, in ipso toto Passionis decursu: neq; eo bono unquam, vel ad punctum erat privata, ideo quoad hoc, nec fuit, nec dici potuit à Divinitate relicta: attamen non obstante visione beatificâ prædictâ: eadem Anima secundùm portionem inferioris, & infirmioris adhuc hominis, tota erat Passioni, & idonea, & immersa: neque à portione visionis Beatificæ solatio fruente, ad eam defluebat solatii vel gutta. Imò verò tota illa Divinæ fruitionis gloria, quæ in supremâ parte animæ florebat, inferiori infirmæq; parti militabat ad pœnam: partim quia impediendo defluxum suæ in eam beatitudinis, eam patibilem, subjectamq; doloribus internis, externisq; relinquebat: partim quia in eo ipso, quod eam horrere, sentire, deprecariq;, ac refugere, & perpeti pœnas sinebat: in eo inquam ipso, illi absolutè contradicebat: oppositumq; à Patris voluntate, plenâ subjectione expetebat, & recipiebat. Ita

Iob: 30. 20.

in horto, infirmâ parte tœdente, timente, pavente, contristante, mœrente, ut transeat calix obnixè totis infirmitatis viribus supplicante: Robusta interim, ac firma, & beata portio, securè, & animosè dicebat Patri. *Verumtamen non mea sed tua voluntas fiat. Non quod ego volo, sed quod tu.* Ita & hic, quæ pars se queritur derelictam, inferior est; quæ gaudet desertam, superior est, & Divinæ semper non tantùm hypostasi, sed etiam voluntati unita manet: quanquam neq; inferior portio, voluntati unquam Divinæ contravenit: sed tantùm sub conditione, & salvâ ad Dei placitum, rationisque imperium subjectione, pro sui integritate supplicavit.

Lucæ 22. 42. Mar: 14. 36.

12. Vidimus modos derelictionis Christi: videamus jam causas. 1. Sit. Derelinqui debuit Christus à Patre: ut exules, & derelictos homines restitueret, reduceretq; Patri. 2. Vt nobis derelictis à Deo exhiberet exemplum, documentum, solatium, auxilium, exemplum, ut non repugnemus derelinquenti nos Deo. documentum, ut sciamus, in derelictione Divinâ, adhærere tamen Deo. Solatium ut gaudeamus nos in derelictione assimilari Christo. Auxilium, ut confidamus in merito derelictionis Christi. 3. Voluit derelictionis acerbitatem experiri Christus, ut ex eâ animaretur ad moriendum pro nobis, atq; nos à derelictione Dei (in quâ eramus quoàd culpam, simul & pœnam) liberandum. Doctus enim experimento, quàm durum esset deseri à Deo, etiam tantùm quoàd pœnam: majori commiseratione laboravit pro nobis redimendis à derelictione quoàd culpam & pœnam. 4. Derelictus est Christus, ut tentatus per omnia compati posset, sciretq;, à se, à suâ gratiâ, à suis solatiis, derelictis In vitâ quippe Divinâ & spirituali, nihil est acerbius, nihil difficilius, nihil periculosius, ad sensum, ad victoriam, ad casum, quàm exilium cordis: & derelictio animæ: etiam sine culpâ. Quod David agnoscens, ita ad Deum loquitur. *Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsâ pertransibunt omnes bestiæ sylvæ.* Quando enim animæ abscondit se Deus: ita ut neq; luceat per gratiam, neque ardeat per fervorem, nec leniat per dulcedinem, tunc ingruit animæ horrenda nox adeo, ut dicat: *tædet animam meam vitæ meæ.* Nox scilicet ignorantiæ, dubiorum, perplexitatum, timorum. Nox gravedinis, torporis, tristitiæ. Nox pusillanimitatis, diffidentiæ, desperationis. Nox cæcitatis, in intellectu, ariditatis in affectu, tædii in oratione, impatientiæ in afflictione, querelæ de Deo in sermone, inconstantiæ in operatione. In his & similibus noctibus, quando deprehenditur anima: tunc est potestas tenebrarum: tunc hora dæmonum, tunc clamant *Deus dereliquit eum: euge, euge, devorabimus eum:* in ipsâ nocte pertranseunt omnes bestiæ sylvæ: tunc enim vires diabolus per amaritudinem rodens, tunc mundus per vanissimas bonorum umbras captans, tunc caro & sensus, per voluptatem oblatam, rigorem animæ molliens, & in limum defigere satagens: tunc bestiæ affectuum, quæ visitationis Divinæ tempore ligatæ, imò domitæ aut etiam mortuæ videbantur, quasi dato signo simul omnes efferascunt: animæq; dicunt. *Incurvare, ut transeamus.* quid multa? tam periculosum est deseri à Deo: ut vita talis inferno appropinquare, imò & infernus esse videatur: & nisi breviëntur noctes istiusmodi: *non esset salva omnis caro. Sed breviantur propter electos:* atq; ad hanc miserationem voluit Christus experimento proprio erudiri: ad ejusq; abbreviationem induci. 5. Videtur etiam Christus derelictus á Deo, ut esset completa vel copiosa redemptio. In Passione suâ omnia terrena bona Christus partim amiserat, partim impenderat pro nobis: ipsam quoq; animam, corpus, sanguinem, famam: sed istis omnibus quantumlibet impensis, si Deum solum plenè habuisset: nequaquam magnas res pro nobis impendisse, imò quasi nihil pro nobis impendisse, passusque esse videri potuisset: unus enim Deus: imò una Divina consolatio, pro omnibus Christo fuisset: omnia tormenta ejus absorbuisset: proùt in Martyribus fiebat communiter: at verò derelinqui à Deo Christum: & pati derelictionem hanc: hoc demum erat pretium, hoc summum pretii, pro nobis impendisse. Ergo derelictus est. 6. Neq; solum pretii: sed etiam amoris sui erga nos, & erga Patrem in hac derelictione summam omnem Christus exercuit: calicem enim iræ Dei, in hoc maximè derelictionis haustu ebibit, in hoc maximè miserationis in nos, & exinanitionis pro nobis affectui indulsit: in hoc maximè Patrem amavit, quia se propter Patrem Patre spoliavit; Derelictio namq; ista, erat quædam veluti species irati Patris ipsi filio: erat quædam gratiæ non quidem sanctificantis, ac multo minùs Hypostaticæ, sed tamen delectantis & in

Ps: 103. 20. Iob: 10. 1. Psal: 34. 25. Isaiæ 51. 23. Matt: 24. 22.

Deum

Deum absorbentis privatio: proinde non poterat derelictio hæc non esse acerbissima Christo, & repugnantissima, violentissimaq; statui, & dignitati Christi: quam quia nihilominus amore & reve- A rentiâ Patris exsorbuit: summum amoris in Patrem testatus, & executus est: plus enim tunc amori Patris dedit, quàm si mille mundos cum omnibus suis bonis, & gaudiis, solatiisq; Patris libâsset. 7. Atq; ex his deduci potest, quanti constiterit Christo nostra salus: propter quam nimirum Deo Patre suo modo privari debuit: ejusq; derelictionem perpeti. 8. Potest etiam deduci quanti æstimanda sit unicuiq; sua anima; & proximorum salutis, quibus ea potissimum incumbit cura. Nam si Christum oportuit derelinqui á Patre, si inquam Christum carere Patre æterno oportuit, ejusque solatiis omnibus destitutum, in puris cruciatibus derelinqui: quid quæso B nos solatiorum, bonorum, voluptatum, voluntatum & libertatum, & honorum, deliciarum non convenit deserere? ut animas & proprias nostras, & alienas nobis charitate, vel justitiâ creditas, lucremur Christo, & Deo? Si Christus se ipso & Patre æterno carere sustinuit propter nostras animas: Nos quisquiliis & sordibus etiam spurcissimis carere non debebimus, non valebimus, propter animas nostras? Sane, qui hæc attendit, Deum propter Deum in animarum salutis passu deserendum esse intelligit. facilè patietur jacturam privatæ cum Deo, vel ex Deo consolationis: ut eo detrimento possit mercari, gemmam suæ, vel alienæ salutis. 9. Non moror C in deducendo etiam ex dicta Christi derelictione pretio Divinæ gratiæ & amicitiæ, cujus immensitatem pretii, acquirendi difficultatem, possidendi necessitatem, fruendi utilitatem, jam dicta satis declarant. Certè totum hoc salutis nostræ negotium, toti isti tanti Deitatis profusi sumptus; uni huic rei deserviunt, ut nobis gratiâ Divinâ frui liceret: ut reconciliati Deo, per ipsiusmet sanguinem, vitam, & amicitiam, & beatitudinem haberemus cum ipso. Et tamen: heu mortalium stuporem! in nullius rei æstimatione, tam sunt stulti & stupidi nostrûm omnium (omnium inquam, nam neque justorum gregem excipio; etsi aliquos excipi posse spero) sed dico ut cæpi, omnium sensus & animi: ut nullius sit apud nos vilior, faciliorq; jactura, quàm gratiæ Dei, salutis animæ, ac tandem & ipsius Dei: docent hoc abundè, me tacente: scelera impiorum, quibus amittere curant, laborant, gaudent, honori, & operæ pretio sibi ducunt, gratiam, Animam, Deum: docent idem abundè, assiduæ, & invincibiles negligentiæ, tepiditates, inconstantiæ, dilationesq, justorum: quibus & augmentum gratiæ, & profectum animæ, & incrementum Divinæ gloriæ, beatitudinisque suæ, tam assiduè deperdunt, quàm insensibiliter, incorrigibiliterq; deperdidisse, & deperdere se contemnunt. 10. Plures derelictionis Christi causas recenset auctor tractatûs de passione Domini, qui tribuitur Cypriano, quas ita, ut ille, compendio refero, *Derelictus est Dominus ne nos derelinqueremur. Derelictus est, ut à peccatis, & æterna morte liberaremur. Derelictus est, ut amorem suum erga nos ostenderet. ut justitiam, misericordiamq; suam nobis patefaceret. ut amorem nostrum ad se raperet. Deniq;, ut exemplum nobis patiendi exhiberet.*

13. Pater Æternus unigenitum consubstantialemq; suum propter aliena peccata derelinquere in tormentis æquum duxit. O homo! te propter tua peccata quid manet? quid fiet? at dicis pœnitentiam egi: num talem qualem Christus? & tamen ille post omnem fere Passionem, adhuc demum derelictus est: tu putabis te tam delicatâ pœnitudine jam evasisse? Evaseris tamen æternas pœnas: temporales nunquid, & purgatorias? nunquid evasisti spirituales? quarum una est derelictio à Deo, cæcitas, privatio gratiarum congruarum, illuminantium, inflammantium delectantium, in tentatione, & à tentatione protegentium: in bono adjuvantium: ad perfectiora stimulantium: dæmonum vires & fraudes reprimentium, in perseverantia detinentium, occasiones mali amoventium, vel in occasionibus sensum & mentem avocantium. Sed hujus pœnæ peccatorum, à Deo vix unquam peccatis etiam levissimis, etiam condonatis infligi non solitæ, usq; adeò homines, etiam non mali, securi, & neglectores sunt: ut, ne quid nominis sit hæc pœna noverint, aut scire velint.

14. Queritur JESUS sese à Patre derelictum. O mi JESU! etiam ab ipso te derelictus es: si à te non esses, neq; à Patre fores? Te à Te derelictum testatur Paulus, dum nos hortatur ut *recogitemus te qui talem adversus temet ipsum sustinuisti contradictionem*, non à peccatoribus tantum, verùm etiam à temet ipso. Sed nemo ejus rei testis luculentior te ipso? Orâsti ut si possibile esset transiret à te Hebr. 12. 3. D

Passionis calix: & subitò quasi alter, sed contradicens tibi, ipse tu: oras, ut non tua, sed Patris voluntas fiat: oras, ut non quod tu vis, sed quod Pater vult fiat: quid hoc est aliud nisi sibimet contradicere? quid aliud nisi se ipsum derelinquere?

15. Non quærit ut ignarus quare derelictus sit à Patre JESUS. neq; conqueritur, quasi injuriam passus. Vox ista, doctrina est, non querela: docet nos, ut sciamus in omnibus vitæ hujus casibus, & eventibus, nihil magis sentire, nihil magis cavere, quàm ne à Deo deseri mereamur: docet etiam ut non murmuremus, non impatientes simus, in divinis derelictionibus: sed JESUM derelictum intueamur, & ejus exemplo mansuetam patientiam, humilem subjectionem, potentem orationem, in derelictione discamus.

16. Si dolori est, si admirationi Christo, derelictum esse à Patre: non erit dolori, non admirationi, si fuerit derelictus à te ô homo! Si inclamet tibi Christus (& tutè judicia, an non possit, an non inclamet etiam) sed inquam si inclamet tibi: ut quid me dereliquisti? tu homo, meus creatione, meus redemptione, meus omni jure: ut quid me dereliquisti? quare me deseruisti? Ego in Cruce fixus sum clavis potentibus ne discedam á te: tu quare me dereliquisti? Heu quid dicam? quid dices ô homo? conscius satis quare Christum dereliquisti, propter honorem illum, propter pecuniam illam, propter voluptatem illam, propter injuriolam illam, propter damnum illud, propter amicum illum: propter illam & illam nugarum nugam nugacissimam, & spurcissimam, Christum crucifixum dereliquisti. Satin idoneam causam derelinquendi ejus putas? satin te excusatum credis? Ah quid respondebis quærenti & expostulanti cur me dereliquisti? Ah quotidie id obstrepit Christus: sed in præsenti audire pigrescimus, & jam obsurduimus: at veniet tempus, quo, & ille exquiret, & nos audiemus, & in responso obmutescemus: & dicetur nobis. *Nemo virorum illorum gustabit cœnam meam.* qui propter villam, propter boves, propter uxorem derelinquendum me putaverunt: quantò magis isti qui ne has quidem causas prætexere poterimus.

Lucæ 14. 24.

17. Minimé prætereundum est, quod inimici Christi, audientes ab eo dici *Eloi Eloi lamazabathani*: statim affinxerint Christo. *Eliam vocat iste: sine videamus an veniat Elias ad deponendum eum.* Solemne hoc est enormiter injuriosis in proximum ut etiam ludant in miseriis ejus, quibus illum affecerunt. Solemne etiam convitiatoribus & calumniatoribus: ut ex vicinâ quapiam facti, vel verbi, vel soni similitudine nectant calumniam, & adornent accusationem. Solemne est scurris & illusoribus, ut ex nominibus paronomasias faciant. Solemne est ignaris sed sapientes videri volentibus, ut quorum, etiam nomina nesciunt, eorum tamen sensum, & mysteria perspecta sibi esse affirmare non erubescant. Omnem hanc consuetudinem expressêre inimici Christi dum ex Eloi Eloi Eliam affirmârunt á Christo, & quidem in auxilium advocari.

Mar: 15. 36.

PARAGRAPHUS CLVII.

JESUS clamat: Sitio.

In siti meâ potaverunt me aceto. Psal: 68. 22.
Sitienti afferte aquam: qui habitatis in terrâ Austri. Isaiæ 21. 14.
Da mihi paululum aquæ: quia sitio valde. Iud: 4. 19.
Tenebitur planta ejus laqueo: Clavorum: *& exardescet contra eum sitis.* Iob: 18. 9.
Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam, atq; victoriam: & en siti morior. Iud: 15. 18.
Verumtamen pretium meum cogitaverunt repellere: cucurri in siti. Psal: 61. 5.

STROMATA

1. INgruente jam horâ nonâ: seu vespertino: ac proinde tempore mortis Christi: quod & in immolatione Agni Paschalis ad vesperam, ab omni populo faciendæ fuerat præfiguratum: exclamavit Dominus JESUS *Sitio* quod habemus quintum ejus in cruce verbum, ab Evangelistis recensitum: assignat hujus verbi Dominici causam Ioannes dicens. *Sciens JESUS quia jam omnia consummata sunt* (quæ nimirum de ejus Passione vel figurata, vel prophetata erant: *ut impleretur scriptura: dixit Sitio.* Erat autem in Psalmo 68. 22. inprimis scriptum: ex ipsius Domini personâ. *dederunt in escam meam fel*: & hoc jam impletum fuit ante crucifixionem: quando datum est Christo *vinum myrrhatum cum felle mistum.* Et in siti meâ potaverunt me aceto. Ioan: 19. 28. Psal: 68. 22.

me aceto. atq; hoc adhuc restabat implendum. Erat & alia ejusdem Prophetæ prædictio. *Addæsit lingva mea faucibus meis.* utiq; ex siti, atq; siccitate tam faucium, quàm viscerum. Potest adhuc & tertia Prophetia ejusdem Prophetæ adiici. Verumtamen (ait) *pretium meum* (quo eos redimebam: vel pretium quo me ab Iudâ emerant) *cogitaverunt repellere: cucurri in siti.* Has ergo Prophetias scripturæ volens impleri Dominus: clamavit Sitio. & impletæ sunt ad unguem, potissimum prima: nam mox spongia aceto plena oblata erat ori ejus: de quo postea videbimus. Nihilominùs etsi hæc causa ab Ioanne posita sit dilectionis Christi: cur nimirum dixerit vocem hanc. Non est tamen causa ipsius sitis, quare illam, & quantam passus sit. Sine dubio enim & verè sitivit, & gravissimè sitivit Dominus JESUS, nisi enim hæc fuisset singularis pœna: non eam prædixisset Spiritus Sanctus: & Dominus etiam eam potissimùm acerbitatem, aliarum quasi oblitus aut vacuus, in Cruce sibi molestam significavit. Alia ergo fuit causa dictionis Sitio: alia ipsiusmet sitis. Ab æterno præordinatum fuit ut in siti suâ acetum biberet: eaq; præordinatio in scripturâ prædicta fuit. Non propterea tamen sitivit, quia præordinatum & prædictum fuit: sed potiùs ideo prædictum & præordinatum, quia sitim passurus fuit: restat ergo quærendum unde & quanta Domini sitis fuit?

Psal. 21. 16.

2. Sitivit Dominus verè & Physicè, ex naturalibus causis: quas non est difficilè coniicere cuivis, cum sint manifestæ. Ab oratione in horto usq; ad hoc tempus nonæ horæ, per viginti circiter horas Dominus conquievit corpore nunquam: sed vel stetit vel tractus est per vias, vel cruciatus: illa ipsa sola & una tragædia in horto peracta quando *cæpit pavere, tœdere, contristari, mæstus esse.* tristari usq; ad mortem: quando oravit longissimè, & contentissimè tribus vicibus: quando agonizavit præ angustiâ cordis: quando sanguinem toto corpore sudavit, decurrentibus glomis sanguineis in terram: tota inquam hæc tragædia sufficiens fuit ad sitim veram & magnam, in visceribus & faucibus Domini excitandam. Deinde captivitas & violentia militum captivantium, ligantium, trahentium, retrahentiumque, raptantium cum furore & impetu, ab horto usq; ad Annam, dein usque ad Caipham: etiam hæc malorum portio: satis fuit ad sitim in Domino acuendam. Iam illæ injuriæ apud Caipham: examen, falsi testes, adjuratio, blasphemiæ, clamores, percussiones, consputationes, alapæ, colaphi, totus noctis labor: vincula & catenæ: & servulorum nequam, injuriæ custodientium Christum, totâ nocte reliquâ, in quo non excitassent sitim? Iam deinde statuitio illa matutina coram synedrio: Examen, condemnatio, vincula innovata, vel aucta, furiosa ad Pilatum ductio, ad Herodem tractio, apud Herodem illusio, accusatio, vexatio, ad Pilatum reductio sine dubio violentiæ, percussionum, raptationum, aliarumq; fatigationum plena: quomodò non poterant frangere & lassare vires corporis tenerrimi in Christo: jam prioribus malis satis exhausti. Quid de amarâ illâ crudeliq; flagellatione dicam? quæ tam dira fuit, ut eam Propheta totius diei flagellationi comparet: propter ipsum dolorem vehementem, propterq; sanguinis copiam magnam violenter effusam: proprer plurima vulnera corpori inflicta, qualem sitim excitare apta fuit? Idem dico de coronatione spineâ, deq; ludibriis crudelibus in eâ, de alapis. Dico idem de tam diuturnâ variâq; disputatione cum Pilato, & Pilati, vel cum ipso, vel cum Iudæis de ipso: nihil intermittentibus doloribus, & coronæ, & flagellorum, & vinculorum, cum statione, aut incessione perpetuâ: satis enim erant hæc ad sitim excitandam, & acuendam. Porrò crucis tam longa, tam gravis, tam saucio, & exhausto corpore, in montem bajulatio. Sicut frangere fatigareq; Christum, ita sitim excitare sufficientissima fuit. Ipsa sollicitudo, & expectatio certæ ac imminentis mortis, videre solemus quomodò in maleficis ad eam damnatis soleat sitim provocare: atq; neque hac re vacavit Christus. Demum affixio ad crucem, sanguinisq; tanta profusio: tum mansio in cruce, extensioq; omnium partium, & nervorum: amara illa hostium exprobratio, & insultatio: immobilitas situs, cum immenso dolore totius corporis: quantæ sitis causam dare sufficiebat? Omnia hæc etiam seorsim sumpta sitim causare poterant. Conjuncta & continuatè quidem conjuncta in Christo: qualem & quantam necessariò excitarunt? Sitis est appetitus humidi & frigidi: hæc verò omnia recensui apta erant siccare & calefacere, atque per hoc arefacere, & accendere, & exteriores & interiores partes sensusque in

que in Christi corpore: consequenter vehementem & planè ardentem sitim provocare. Quare eam sitim passus est Dominus, quæ maxima cogitatione concipi potest: ac proinde hoc tormentum A fuit etiam unum ex gravissimis, longissimis, acerbissimis, ac lethalibus. Et hoc est illud tormentum quod ex Psalmo 21. 6. recensuit Dominus. Aruit tanquam testa virtus mea (ab exinanitione ac lassitudine, à sudore & sanguinis fusione, à dolorum acrimoniâ, à fame & inediâ) & lingua mea adhæsit faucibus meis, præ siti & siccitate viscerum, ac membrorum, & faucium.

3. Voluit Dominus notam facere sitim suam: ex eâq; quam sustinebat molestiam: ut veritatem sicut carnis, ita & Passionis suæ demonstraret: ut etiam illas corporis partes, fauces nimirum, palatum, linguam, guttur, viscera, quæ non videbantur obnoxiæ, hostium B manibus, & injuriis, nequaquam tamen tormento suo vacare, & eo quidem gravi: præterea aliarum partium corporis sui tormenta erant in aperto & oculis: tormentum sitis non item: quanquam considerare si voluissent Christi Domini mala tam diu, & tam dira, tamq; varia & multa tolerata, facillimè sitim ejus vehementem conjicere potuissent: sed ad hoc miserationis opus vel cogitandum obstruxerat viam invidia, odium, livor, quo ardebant: & gaudium, quo de malis Christi fruebantur. Vnde neque auditâ ejus siti clementiores facti sunt: ut ex aceto porrecto patet: de quo infra.

4. Non una hæc fuit sitis Domini nostri de quâ diximus: erat & alia, imò erant aliæ. 1. Erat sitis in Christo Paternæ gloriæ: in cujus incrementum, paratus fuit vel jam exhaustas repetere: vel novas ordiri pœnas; ideò ait Sitio. Neq; hoc mirum dictu videbitur cuiquam, si consideraverit jura, quæ inter Patrem æternum & Christum intercedebant. Solum certè beneficium unionis Hypostaticæ, quod Christus debebat, & sine dubio debitè æstimabat: ad omnia possibilia tormenta, propter gloriam Patris sustinenda facilé adegisset si voluntas Patris cancellos certos non posuisset. Quare omnia & singula sunt Christo partim præscripta, partim prænuntiata in scripturis: ut nihil præter, nihil extra ea ageret, vel pateretur: e- D isto illa omnia liberrimè ageret ac pateretur. 2. Erat præterea sitis in Christo animarum salutis, quas ita ardenter sitiebat: ut totâ vitâ suâ antegressâ, eâ siti arderet: coarctareturque quod hora Passioni ac Redemptioni animarum præfixa suo desiderio non responderet accelerando: nec adesse festinarent tempora ipsi desideratissima. Inde & Petrum ipsum à cogitationibus Passionis avocantem, sathanam suum & adversarium vocavit. Et Iudæ in cænâ, nescio quas moras trahenti: quod facis, ait, fac citius, & rursus in horto Petrum Passioni suæ, jam exordium habenti moras nectentem repressit, & molestè tulit, ab eo sibi veluti è manibus jam porrectum calicem subtrahi. *Calicem*, (ait) *quem dedit mihi Pater non vis ut bibam*, atqui ego *desiderio desideravi* illum hactenus. Quando ergo venit hora illa: & apparuit ei subeunda Passio: videns desiderio suo nequaquam parem, vocavit illam calicem. tanquam quid modicum, & citò, facilè, unoque velut haustu sorbendum. ac per hoc fami, sitiq; suæ ad patiendum minimè suffecturum: Et quando jam in cruce ad finem Passionis tanquam ad fundum calicis pervenisset: exclamavit *Sitio*. Pater mi quod propinasti modicum fuit valde, exhausi jam: & opus quod dedisti mihi ut facerem consummavi: sed non est expleta adhuc cupiditas & alacritas charitatis meæ, ad patiendum, ad obediendum, adhuc *Sitio*: adhuc quod bibam porrige. Si adhuc pro animarum mihi dilectarum salute, aliquod pretium requiris: innue: paratum invenis. *Sitio*. 3. Erat adhuc alia sitis, animarum in Christo, alia inquam, id est aliarum, seu plurium: nam ut supra ex Origene attuli modicus Christo Electorum numerus à Patre assignatus videri poterat: proinde ut copiosior is esset: idq; fortè à Patre nova quæpiam sua Passio requireretur, alacer sese offert: & ait *Sitio*. & plures electas animas, & plures pro eis pœnas. Legimus in historiis Christum jam gloriosum, obtulisse aliquando, ad repetendam crucifixionem vel passionem pro animabus, imò & pro unicâ. Vnde non possumus dubitare Christum in Cruce ad id ipsum paratum fuisse, si ita opus, vel voluntas Patris fuisset. 4. Erat adhuc alia sitis in Christo. Animarum quoq; quâ ab eis sitiebat, & sperabat & videbat se sitiri, se debere sitiri. Verè sitit sitiri JESUS, nondum tunc ab ullo, ante vix à Latrone uno sitiebatur JESUS: at sitiebat se sitiri JESUS. Videbat ex illâ crucis magis autem divinæ lucis speculâ, quantis omnium electorum desideriis votisq;

Ioan. 18. 11.

votisq; sitiendus olim esset: hanc sitim sitiebat, & citò adesse cupiebat, & ideò dicit *Sitio.* Videbat etiam quàm languidis, quàm seris, quàm frigidis votis esset olim à plerisq; fidelibus sitiendus: A ideo ampliorem in eis sui sitim sitiens, clamat. *Sitio.* Videbat præterea infinitos fore, qui JESUM nunquam syncerà, nunquam constanter, nunquam absolutè essent sitituri, ideò tactus dolore cordis intrinsecus, ait. *Sitio* O homines justi evigilate & sitim vestram ardentem Christo propinate. Amat & clamat sitiri Deus. O homines peccatores ut quid sitim vestram consumitis in vanitate & perditione: ut quid eam negatis Christo, totâ gratitudinis lege debitam: totâ Passionis suæ virtute emeritam: amat & clamat sitiri JESUS: sitit sitiri Deus. Explete ergo explete hanc Dei sitim, convertite ad eum sites vestras. Avari: sititis divitias? De- B us & dives, & divitiæ est. Superbi: sititis honores & laudes? Deus honor & laus est. Voluptuosi: sititis Delicias? Deus voluptas est. Irreconciliabiles & iracundi sititis vindictam? *Deus ait mihi vindictam & ego retribuam?* Vno verbo clamat JESUS. *Si quis sitit veniat ad me*, sitim ejus ego sitio, sitim ejus ego expleo. O utinam ita sitiamus Deum, sicut nos sitit DEUS. Sicut sitiri à nobis sitit DEus. Etiam enim hodie: etiam Beatus & gloriosus per omnia in cœlo JESUS hac siti laborat, & perpetuò inclamat sitio. Sitio animas. Sitio pœnitentiam, sitio emendationem, sitio profectum, sitio fervorem, sitio fugam peccatorum. Sitio amorem virtu- C tum, sitio obedientiam mandatorum. At quanti sunt qui sitim hanc debitè restinguunt Deo? quantò plures qui eam acuunt malitiâ, negligentiâ, ingratitudine, inconstantiâ, contemptu, dilatione? 5. Erat adhuc alia sitis in Christo: sitis nimirum zeli animarum, & propriarum nostrarum, & proximorum nostrorum: Quidni sitiat JESUS ut sitiamus & nos salutem animarum, quas tam pretioso sanguine suo sitivit, quæsivit, emit? Hac siti pressus inclamat omnibus quod inclamavit quondam Samaritanæ. Da mihi bibere. & dedit illa, non aquam fontis, sed aquam animarum salutis: etenim relictâ hydriâ suâ ad civitatem abiit: Christum D vicinis suis prædicavit: & eos ad Christum adduxit, & Christi sitim sedavit. Hac siti pressus inclamat de cruce omnibus crucifixis secum in Cruce, omnibus

Ioan: 7. 37.

Ioan: 4. 7.

professoribus crucis suæ: Sitio. Sitim vestram: sitio ut sitiatis animas vestras: ut sitiatis animas proximorum vestrorum: *videte regiones quoniam albæ sunt ad messem*: videte animas, quoniam desiderant, quoniam positæ sunt extra salutem, quoniam indigent ut propinetis eis salutem. *Aquæ multæ populi* multi dicitur Ioanni, & Isaiæ similiter. *Aquæ quas vidisti populi sunt.* Si ergo aquæ populi sunt: lucrari certè populos Christo, est propinare salutis earum aquam Christo? *Si eduxeris pretiosum à vili, quasi os meum eris.* dicitur Prophetæ ut accendatur ad sitiendam proximorum salutem. Si proximos lucraberis non tantùm meum os in siti recreabis: sed etiam zelo tuo veluti os mihi dabis, & ego per te, tanquam per os meum salutem hominum bibam: teq; & tuum zelum tanquam os meum & diligam, & divinarum deliciarum abundanti dulcedine in æternum reficiam.

Ioan: 4. 35. Apoc: 17. 15. Isaiæ 45. Ier: 15. 19.

5. Clamat Dominus sitio: contraponens sitim suam, siti Iudæorum: & majorem esse suam ostendens siti ipsorum: illi jam expleverant sitim suam, Dominus necdum recreaverat suam: illi siti odii sui, ac invidiæ finem imposuerunt, neq; quomodo ultra sævirent facultatem sibi reliquerunt: JESUS quod adhuc sitiret habuit. Quid adhuc sitivit Dominus? explicat Augustinus dicens. *Fidem incredulæ gentis concupiscit.* ergo in ipsis Iudæis invenit Christus quod sitiret. utrosq; sitientes mirabiliter expressit Spiritus Sanctus in Psalmo dicens. *Pretium meum cogitaverunt repellere, cucurri in siti. Cucurrerunt in siti*: una eademq; vox: & cucurri & cucurrerunt: sonat: & utroq; modo à Patribus legitur. Ac sanè non absq; mysterio. Christus pretium Redemptionis offerebat in salutem omnium, etiam Iudæorum: Iudæi pretium sanguinis ejus repudiantes, converterunt in agrum figuli: & sanguinem ipsum ejus, super se, superq; filios suos receperunt non salutem ex eo quærentes, sed vindictæ illius se suosq; posteros subjicientes. Diversa igitur erant studia Christi, & Iudæorum, & utrique currebant in siti. Cucurri ait Christus in siti: quantumvis Iudæi repellant pretium meum: quantumvis me esse, & agnoscere nolint redemptorem: ego tamen cucurri in siti meâ, cucurri in salutem omnium, cucurri Passionis viam, ut omnes reducam ad cœlestem Patriam. Cucurrerunt etiam in siti Iudæi, instantes vocibus magnis Crucifige, Crucifige,

Serm: 1. Do: Pal: Psal: 61. 5.

Tolle, Tolle: cucurrerunt in siti dicentes. *Sanguis ejus super nos & super filios nostros.* Psal: 63. 8. Sed enim accessit homo ad cor altum: elevatus est Christus in monte, & in Cruce, alto & abscondito cordis cõsilio, per malitiam consummans redemptionem: & sic est exaltatus Deus salutis nostræ: at verò defecerunt scrutantes scrutinio Iudæi: defecerunt in siti suâ, quia & Passionem ad finem deduxerunt: & salutem quam Dominus operatus est, nequaquam impediverunt. Imò eorum manus dum proprio incumbunt sceleri, famulatæ sunt Salvatori.

6. Dulcedinem salutis & conversionis animarum gustârat JESUS in conversione boni latronis: amaritiem contrà hauserat in obduratione, tum latronis, tum Iudæ discipuli, tum omnium crucifixorum: utroq; hoc haustu exasperatæ sunt fauces cordis, exasperata est sitis zeli ejus: clamat ergo sitio: salutem animarum: quia & quàm dulce est illas salvari; & quàm amarum illas damnari, experior.

7. Clamat JESUS sitio. itane fons aquæ vivæ sitit: qui creavit aquas sitit, qui de petrâ eduxit tanquam flumina aquas largissimas sitit. qui ex asini mandibulâ Samsoni aquam subministravit sitit, qui terram & imbribus, & fontibus, Gen: 7. 23. fluminibusq; inebriat, sitit? *Sed enim o Domine recordare, quia olim aquis mundum obruisti*: agnosce vindictam mundi, guttam aquæ negat tibi, in tuâ siti.

8. Cùm placatus Deus mundo aquas diluvii abstulisset de terrâ ait ad Noë. Gen: 9. 15. *Apparebit arcus meus in nubibus & recordabor fœderis mei vobiscum*: & non erunt ultra aquæ, ad delendam universam carnem: peccavit rursum mundus peccatû grande, quale non fuit nec erit amplius, & sine dubio dignum erat ut iterum è cœlestibus cataractis, & ex terrestribus abyssis erumpentes aquæ inundarent delerentq; omnem carnem: sed apparuit arcus Domini in nubibus; apparuit crucifixus JESUS in alto: repressa in diluvii pœna servante fidem, & fœdus Deo: & ideò remansit sitis Christo: propter quàm clamat sitio.

9. In hac Domini nostri siti: multas insignes ac nostræ imitationi utiles scrutari possumus virtutes. 1. Ac jam supra charitatem Dei proximiq; vidimus. 2. Elucescit autem hic insignis Domini temperantia & abstinentia, & constantia quâ sitim & admisit, & sustinuit, tam diuturno tempore, tam ardentem, tam multis ex causis assiduò crescentibus, & sitim crescere facientibus, patientissimè, constantissimè, absq; ullo refocillamento, cum omni dissimulatione silentioq; sustinuit: nec eam nisi extremâ jam vitæ horâ, ad nostram institutionem, & A scripturæ adimpletionem manifestavit. 3. *Elucescit etiam* singularis quædam modestia, & Resignatio, atq; indifferentia, & animi mansuetudo. Ardens enim siti tam longâ, tamque potenti, ut eâ solâ extingui potuisset: & emori: tamen unico solo verbulo contentus est eam indicasse: non urget potum, non festinationem, aut quantitatem, aut qualitatem poscit præscribitve: in omnium pleno arbitrio relinquit ut si volent quando, & quomodo volent, suæ necessitati subveniant: paratus perinde negari, ac offerri potum quemcunque. Quod virtutis genus perrarum est in hominibus: quia ordinariè subsiduum necessitatum B nostrarum, impatienter expectamus, impotenter non dico negari, sed differri, aut non promptè offerri sustinemus: evolari ad nostra solatia volumus: & omnes morulas longa tempora censemus: copiosasq; ac justas murmurandi, queritandi, segnitiem, cruditatem, indiscretionem, negligentiamq; accusandi, alienam, nos habere putamus. At nihil horum Christus. *Elucescit præterea* in hoc verbo Domini, admirabilis quidam amor studiumq; singulare obedientiæ, nec non puræ intentionis in operibus, & desideriis, votisq; omnibus etiam naturâ suâ indifferentibus, & naturæ ductu erumpentibus: quale desiderium esse potuit hoc bibendi, sitimq; acerbissimam C restinguendi: & tamen Dominus noster non propterea dixit sitio, quia gravissimè sitiit, & potu natura ejus eguit; non ideò quia dolor tam multiplex urebat, non quia & cum sanguine in tantâ copiâ fuso, & aliis occasionibus fatigationibusq; humor omnis interiorum exteriorumq; partium defecerat, non quia aruerant fauces, & guttur, & lingua, & venæ, & palatum: non ideò quia totius corporis gravabat languor & lassitudo: sed ideò dixit sitio: quia scripturas impleri oportebat: quia se in siti aceto potandum prædictum fuerat, ab æternoq; Pater præordinaverat: quod ut exactè perficeretur in se, & à se. Sitim suam profiteri volebat. Vnde nec potum petiit: sed solùm sitim manifestavit: atq; D implendæ scripturæ, hoc est explendæ obedientiæ occasionem præbuit. Admiranda certè hæc obediendi ad unguem in minutissimis cura & sollicitudo: ad-

miranda frenandæ impotentiæ cupiditatisq; naturalis, ac in altiorem intentionem sublimandæ erigendæq; diligentia atq; prudentia.

10. Clamat Dominus JESUS *sitio* : non dubito quin ad accendendam sitim nostram. Multiplex est sitis, quam Dominus in nobis esse, crescere, manere, ardere appetit : ideoq; sitim suam nobis tanquam in exemplum, imò tanquam in irritamentum exponit & proponit. Perstringam tantùm hasce sites, quas in nobis Dominus sitit. Iam dixi suprà ex Naziazeno quia sitit sitiri Deus : sitim hanc sitit in nobis Christus. Sitit ut noscamus Deum, ut credamus in ipsum, ut speremus. Sitit ut eum toto corde, totâ animâ, totis viribus, totâ fortitudine amemus. Heu quantam sitim vult sui amoris in nobis Deus? Sitit obedientiam voluntati & præceptis ejus : ut sit cibus, sit potus, sit delectatio, sit vita nostra, facere voluntatem ejus. Sitit nostram conversionem ad Deum : consurrectionem à peccatis: emendationem vitæ, profectum in virtutibus, perseverantiam in bono, modestiam in prosperis, patientiam in adversis. Sitit Christus nostram sitim & quidem inexplebilem ad placendum Deo, ad exaltandum nomen ejus quàm maximé, quàm latissimè in nobis, in aliis. Sitit Christus nostram sitim salutis animarum, de qua jam aliàs dictum. Sitit Christus misericordiam in pauperes vivos, & mortuos : pauperes corpore, pauperes animâ. Sitit Christus sitim justitiæ, beatosq; vocat qui sitiunt ac esuriunt eam : sive sint privati, sive in magistratu, & officio politi. Sitit Christus sitim nostram, in amandis ex corde inimicis, condonandis injuriis, in benefaciendo malefactoribus, in orando pro persequentibus, in benedicendo maledicentibus. Sitit Christus sitim crucis suæ in nobis. Sitim paupertatis, contemptuum, dolorum, ingratitudinum, detractionum, accusationum, oblivionum, propter justitiam, propter virtutem, propter Dei gloriam, & voluntatem. Vno verbo sitit in nobis Christus sitim majorem malorum hujus vitæ ; quàm bonorum : hic nos vult Dominus dicere bonum malum, & malum bonum : amarum dulce, & dulce amarum : vile honorificum, honorificum vile : stultum prudens, prudens stultum &c. & ratio est, quia utilius est hic nobis mala assiduò perpeti, quàm bonis semper abundare : mala enim dum nos premunt, ad Deum nos ire compellunt : prospera autem in Dei & nostri oblivionem nos mittunt. Sitit Christus in nobis, sitim vitæ æternæ, sitim beatitudinis & gloriæ meritis cumulandæ. Sitit Christus sitim gratiæ, & amicitiæ suæ. Sitim imitationis suæ. Sitit Christus sitim in nobis orationis & cum Deo familiaritatis, præsentiæ ejusdem, invocationis, laudationis, degustationis ejusdem. Non enim facilè est invenire quid Christus ambitiosius sitire possit, velit, soleat, apud nos : quàm frequentiam nostræ cum illo, illiusq; nobiscum conversationis per orationem. Hæ sunt deliciæ quibus captus amat esse cum filiis hominum.

11. Clamat Dominus *Sitio* : ut extinguat in nobis multiplicem sitim : quâ infelicissimè laboramus plurimi. Ah quàm multiplex est nostra sitis sedanda necessariò ; ni volumus in illam æternam sitim devolvi : in quâ gutta aquæ petitur frustra in æternum, sedanda autem Christi siti, Christi sanguine, Christi morte. Enumeravi supra sitis nostræ aliquot genera. Sed sunt innumeræ : quotquot sunt desideria peccatorum, tot sunt sites nostræ miserabiles, & extinguendæ. Sed super omnia extinguendâ est sitis ipsa peccandi : præparatio mentis & voluntatis ad peccandum ; ad peccata seu committenda, seu multiplicanda, seu proroganda, repetenda. Omnia peccata mortalia complent infernum : sed sitis hæc, sed præparatio hæc ad peccandum, infernum facit æternum. Etenim si tamdiu peccare parati sumus ; quamdiu vivimus, etsi in æternum viveremus : jam igitur quantum ex nobis est, & quantum ad hanc præparationem cordis nostri, æterni peccatores sumus ; & quid miramur si à Deo, qui præparationes cordis magis, quam manuum operationes ponderat, in æternum ; pro uno etiam mortali peccato castigamur. Non est hæc injuria sed justitia, neq; est crudelitas, sed æquitas, seu æqualitas. Maximè quando peccator voluntariè mortale peccatum committens, hoc ipso quia committit, voluntarié se in talem statum immittit, ex quo egredi suis viribus illi impossibile sit : & ratione cujus æternus Dei inimicus evadit. Psalmista canit Deo de justis : *Præparationem cordis eorum audivit auris tua* : sed hoc ipsum & de impiis occini potest : quia Dei auris præparationem cordis eorum, ad malũ patrandum, innovandum, continuandumq; audit ; & consequenter punit. Hanc sitim si extinguamus : fons pecca- *Psal. 10. 17.*

torum extinguitur: & omnis sitis pec-
cati excluditur. Hanc sitim extinguere
tam rari solent, ut dixerit audacter, sed
omnino veraciter Ambrosius. Plures à
se vivos qui innocentiam servaverunt, A
quàm qui pœnitentiam post lapsum de-
bitam egerunt. Nimirum peccatum fa-
cilè est extinguere, sed peccandi sitim
non est facilè tollere: uti ex tot recidi-
vis malitiosè licet colligere. Non intel-
ligo autem per hanc sitim peccandi fo-
mitem, vel concupiscentiam peccati:
nec defectibilitatem naturalem in gene-
re moris. Nam hæc naturæ, illa origi-
nalis noxæ hæreditas in nobis est: sed
intelligo: malignæ voluntatis pondus
& gustum quo præparata est latenter in-
dulgere vel sibi, vel sensui, neglectâ vo-
luntate Dei: quam sitim rarissimi pœ-
nitentium tollunt: assueti autem pecca-
re vix unquam de eâ abolendâ curam su-
scipiunt: & licet fortè aliquando susci- B
piunt: quâvis occasione illam reaccen-
dunt: atq; ita semper peccare semper
parati sunt. Hanc ergo sitim sitit ex-
tingui in nobis JESUS.

12. Christus moribundus sitit. Hæc
nimirum clausula est vitæ hujus omnibus
omnino communis: sive enim justi sint,
sive peccatores, qui moriuntur, cum siti
moriuntur. Nam ut omittam quod rari
sint qui non velint diutius vivere, etsi
debeant miserrimè vivere. Omnis ju-
stus si justus est, moritur cum siti Dei,
cum siti vitæ æternæ, cum siti abrum-
pendæ vitæ præsentis miseriæ, cum siti
evolandi procul & plenè ab omni pec-
candi occasione, cum siti melius viven-
di & Deo serviendi, quàm servitum est C
in præterito vitæ tempore: etsi fortè
daretur diutius vivere: cum siti amplius
us laborandi, & patiendi, pro augmen-
to Divinæ gloriæ. Omnis peccator con-
tra sitit diutius vivere: sitit bonis hu-
jus mundi frui, sitit cupiditatibus suis
pasci, sitit inter peccandi occasiones &
illecebras esse: quas tamen minimè re-
putat perditionis suæ segetem esse. Sitit
crescere opibus, attolli honoribus, ex-
Lucæ 16. pleri voluptatibus. Cum hac siti *descen-*
24. *dit ad inferos*: & in æternum sitit, vel u-
nam aquæ guttam, quam tamen non ac-
cipit. Elige homo quam sitim sitire
vis, elige quam sitim deferre ad mor-
tem, & in morte experiri vis: prima si-
tis justorum clauditur æternæ beatitu-
dinis & voluptatis flumine: quia ita si- D
Cant: 5. 1. tientibus dicitur: *Comedite amici & bibite*
& inebriamini charissimi. illis dicitur. *Tor-*
Ps: 35. 9. *rente voluptatis tuæ potabis eos.* illis dicitur.

Ducet eos ad vitæ fontes aquarum. Secunda Apoc: 7.
sitis peccatorum, hìc incipit, in inferno 17.
autem reaccenditur, & in æternitate
semper crescens conservatur.

13. Clamat Dominus sitio. Ecclesi-
am sitiens, & ab ejus fructibus recreari
cupiens Iudæa enim nunquam ejus si- Isaiæ 5.
tim explevit. Quantum laborârat, ut 2.
ab eâ sitis suæ remedium impetraret? Matt: 21.
explicatè sumptû, laboremq; suum enar- 33.
rat apud Prophetam: explicatius etiam Ierem: 2.
& per se in Evangelio, nec tamen obti- 21.
nuit ut faceret uvas sed tantùm illi pro- Matt: 21.
posuit labruscas. amarissimas, quarum 43.
vinum fel draconum merum. Ergo si-
tim suam ad Ecclesiam convertit: di-
cens: *auferetur à vobis Regnum Dei, & da-*
bitur genti facienti fructus ejus: perdidit-
que homicidas illos, & malos agricolas Cant: 7.
malè perdidit: ac vineam suam, aliis 9.
locavit agricolis; qui reddunt fructum
ei in tempore suo: vinum scilicet opti-
mum, dignum dilecto ad potandum, la-
biisq; & dentibus illius ad ruminandum.
Hoc ergo vinum sitiebat: hujus siti se Iudic: 1.
ardere profitebatur & fere illud quod 15.
Axa ad Caleb Patrem suum, hoc ille ad
Patrem æternum dicebat. Terram a-
rentem (sterilem synagogam, nihil præ-
ter spinas, tribulos, labruscas, proferen-
tem) dedisti mihi Pater: da & irrigu-
am quæ sitim meam levet: da Ecclesi-
am ex gentibus & populis conflatam,
quoniam aquæ multæ, populi multi.

14. Clamat Dominus Sitio: ut vin-
cat diabolum gulâ quondam victorem,
& ille quidem comestione tantùm impu-
lerat hominem in ruinam: quando po-
mi noxialis morsu in mortem ruit Adam:
JESUS autem, & cibi & potûs tormen-
to, gulæ culpam expiat, diabolumq; ex-
pugnat: audi triumphantem simul ac
pugnantem Dominum: dederunt in e-
scam meam fel, & in siti meâ potave-
runt me aceto. Non dubium enim Do-
minum & fame, & siti, cruciatum in
Passione: cum utriusq; easdem causas
habuerit patiens: sed in utrâq; victus est
Sathan: tum quia famem comestioni
oppositam sensit, tum quia famem felle
cruciatam horruit: tum quia sitis Do-
minicæ ardore adustus est: tum quia re-
medio crudeli & novercali sitis aceti sci-
licet à Domino accepti poculo ipse ine-
briatus, & in tartara detrusus est.

15. Pendens in Cruce Dominus sitit.
Noë gustato vino vineæ quam post dilu- Gen: 9.
vium plantaverat, inebriatus & in taber- 21.
naculo suo nudatus jacuit. Christus ex-
hausto Passionis calice sibi à synagogâ
propinato,

propinato, in crucis tabernaculo nudatus jacens sitit: ambo illuduntur à filio nequam: ita & sitire, & inebriari populo nequam, semini scelerato perinde est. Expungit tamen Christi sitis Nocticam ebrietatem: & sapientiùs agit Redemptor mundi à peccato, quàm conservator mundi in diluvio.

PARAGRAPHUS CLVIII.

Matt: 27. 48.

JESUS in siti aceto potatur.

Psal:68.22. *In siti meâ potaverunt me aceto.*

STROMATA

1. INimici Christi audientes eum de siti sua significantem: spongiam ad arundinem longiusculam hysopo circumligantes, eamq; aceto, quod erat in promptu implentes ori Dominico admovent: nec respuit oblatum acetum JESUS sed de illo aliquid accepit. Ex vase pleno aceti in promptu posito satis apparet, morem hunc fuisse ut crucifixis adhiberetur acetum: tum ad sistendum ejus acrimoniâ fluxum sanguinis constrictâ carne: tum ut sitientibus ex dolore, & defectione propinaretur sensusq; à deliquio revocarentur: tum ut mors iisdem acceleraretur: tradunt enim lethaliter sauciis vel agonizantibus propinatum vinum vel acetum mortem maturare: quod si ita est contrarios affectus habebit simul acetum in talibus: nam & deliquium patientes revocabit ad se se, vegetabitq; sensus fatiscentes: proinde vitale erit: maximè si succo hyssopi misceatur, qui etiam sensibus vegetandis prodesse traditur: & nihilominus ad mortem accelerandam juvabit: quæ concordent, ut volunt, naturæ scrutatores, ego id interim non ago: oblatum Christo acetum, & ab eo sumptam expendere contentus.

2. *Acetum Christo propinatur sitienti, & moribundo.* Necdum expleta erat hostilis rabies contra Dominum: lætatur oblatam rationem affligendi occasionemq;: cognovit, dicente ipso, illum sitire: non negligit occasionem: acetum offert, propinat, eoq; potat sitientem: ita etiam tunc ludebatur in malis Domini: & ad interiorum ejus afflictionem, palati, faucium, linguæ, gutturis, viscerum, cum risu, & cachinnis penetrabatur Pro? malitia quando tandem finem habebis? *Iahel Sissaræ fatigato, aquam petenti, lac dedit:* Iudic: 4. 19.
licet mortem ejus cuperet. Inimici Christi crudeliores, sitienti extremè: neq; lac, neq; aquam sed acetum propinant: bene Augustinus alloquens Iudæos acetum propinantes. *Hoc minus fecistis, date quod estis.* hoc nedum instrumento Christum afflixistis, illum ejus sensum, illas interiores corporis partes rabies vestra necdum cruciavit: porrigite acetum, acetosi ipsi, acres, acerbi, ex bonâ Patriarcharum sanctorum progenie, tanquam ex generoso vino in nequissimos homicidas, & sanguinarios, tanquam in mordacissimum acetum corrupti, & traducti: date quod estis, ut ex poculo constet de animo: ex acrimoniâ calicis, constet de felle mentis.

3. *In siti mea potaverunt me aceto.* Non hoc diceret Dominus nisi in hoc malitiam hostium, & injuriam suam eamque gravem expertus fuisset: gravis fuit: ideò & prædicenda tanto ante, & implenda posteriori tempore, & ad notitiam sæculorum sequentium deducenda fuit. Exercuit hic nimirum hostis implacabilis odium suum: nam non tantùm cruciavit, sed etiam irrisit, etiam morti celeriori causam dedit. Non tantùm cruce homicida, sed etiam poculo, nec tantùm crudelitate hostis, sed etiam humanitate: nec tantùm affligit, sed etiam affligendo illudit: ridet, & cruciet, cruciat, ut rideat.

4. Damus acetum Christo moribundo omnes, quotquot peccatum cumulamus peccato. Sitit Christus pœnitentiam nostram: nos si culpam aggerimus super culpam, si pro pœnitentiâ exhibemus impœnitentiam, si impœnitentiæ adjungimus excusationem, defensionem, consuetudinem; quid aliud agimus nisi porrecto aceto acceleramus Christo mortem.

5. Epulo ille sepultus in inferno, guttam aquæ postulavit: non impetravit quidem aquam: sed tamen non accepit etiam obtrusam aceti acrimoniam. Infelicior in cruce sitiens Christus: sitivit: at hostis ejus, & aquam negavit, & aceto miserum potavit? Et quid jam Iudæos istos comparem mandibulæ asini, aut petræ deserti? *illa Samsoni & ad victoriam servivit,* & siti deficienti, aquam ministravit: *hæc sitientibus aquas, largisi mas,* easque etiam dulcissimas, & quasi melleas, tanquam favus mellis esset suppeditavit: Iudic: 15. 19. Num: 20. 11.

peditavit: at inimici Christi, sitienti acetum porrexerunt: non tam suâ naturâ acerbum, quàm suâ rabie crudeli, & simul illusoriâ felleum. Verè Domine *vinea tua conversa tibi est in pravum.* Verè vinea ista, *vinea Sodomorum, & de suburbanis Gomorrhæ, uva ejus, uva fellis, & botri amarissimi, fel draconum vinum eorum, venenum aspidum insanabile*

Serm:2. 21. Deut:32. 32.

6. Porrectum acetum accepit JESUS: ne defugeret patiendi adhuc amplius occasionem: & charitatis pati volentis exsatiaret sitim, & nobis commendaret patiendi assiduam famem, & deniq; nostrum vitæ præsentis, quod perpetuò nolentes, volentes, boni, ac mali, potamus acetum, converteret si cum gratiâ ejus id curemus, in consolationis, & meriti, & profectus, & satisfactionis, & sanctificationis, & glorificationis vinum.

7. Bibit JESUS moriens porrectum sibi acetum: quid mirum quod biberit? totâ suâ intermortales vitâ nihil biberat aliud: felle vixit, aceto potatus est: ausus etiam lapides porrigere diabolus: sed ab ortu ad mortem usq; semper acetum bibisse illum agnoscit, quisquis vitam ejus noscit: quomodo ergo mutaret convivandi, & potandi rationem in morte: qui totâ in vitâ saginatus est àlio nullo præterquam patientiâ? An non acetum? non habere locum in diversorio, ad nascendum? in propria venire, & à suis non recipi? in stabulo nasci, pannis involvi? an non acetum circumcidi? an non acetum ad necem quæri, in Ægyptum intempestâ nocte fugere, exulem esse? &c.

8. Moriebatur siti à desperante etiam abjectus Matre Israël puer: *adfuit verò Angelus Domini qui aquam monstraret, & puero vitam daret abjecto subter unam arborum.* O mi Æterne Pater: nonne iste JESUS, super unâ arbore pendens, à Matre synagogâ affixus: nonne & ille est semen Abrahæ? imò nonne filius tuus? nonne & ipse exauditio Dei, sive Israël: nonne & ipse siti moritur? ubi tamen Angelus aquam monstrans vel portans? Et Eliæ quidem etiam dormienti scyphus aquæ ad caput apponitur per Angelum: Christo sitienti nec aqua per Angelum propinatur, & acetum per Iudæos porrigitur. Itane Angeli pretiosiores vobis filii hominum filio Dei, aut major erat sitis eorum siti Christi? Sed non miror desertum ab Angelis in siti, qui derelictus sit ab ipso Æterno Patre in morte?

Gen:21. 19.

9. Extraxerunt inimici Christi sanguinem totum Christo: neq; tamen sitientem dignati sunt aquæ poculo. Saltem tantum aquæ exhibuissent, quantum cruoris ejus fuderant vel pedibus calcarant? Sed digna non fuit synagoga, neq; Christus voluit recipere hanc mercedem, seu compensationem ab ipsâ: servatum est hoc obsequium Ecclesiæ: quæ sitim Christi ex sudore, & Passione, & fuso sanguine natam, sedabit Martyrum suorum sanguine, & Confessorum sudore.

10. Bibit acetum JESUS: non quia ab Iudæis inimicis, irrisoribusq; porrectum, sed quia à Patris voluntate ordinatum, & veluti manu in manus datum. JESUS ut impleretur scriptura dixit sitio &c. Ita ita discamus amara quælibet potare: quia à providentissimâ voluntatis Divinæ suavitate ordinata, præparata, condita, porrecta, infusa. infuderit illa diabolus, infuderit homo inimicus, infuderit casus, infuderit iratus Deus nihil refert: voluntas Dei pro omnibus, & præ omnibus condimentis esto. dicamus cum Christo. *Calicem quem dedit mihi Pater,* optimus Pater, Deus Pater: *non vis ut bibam illum?* ô bibam certè, & suaviter bibam, & totum elambam: quia voluntatis Divinæ suavitate conditus est: quia Divinæ providentiæ manu benedictus, & ab omni alienâ infectione absterfus, & mihi in salutem, in medelam, in meritum, in vitam porrectus est. Sacramentum est calix tribulationis, aliud foris patet, aliud intus latet, signa sunt foris: gratia intus: ne abhorre signa, ut potiaris, ut augearis, ut sanctificeris gratiâ.

11. Sitit JESUS, & acetum bibit: tam sumus parci, tam duri, tam ingrati, tam sordidi in Deum: nobis vina, acetum Deo: à quo habemus vina. Nobis bona prima, quisquilias bonorum Deo, à quo habemus omnia bona: audite mortales, quàm acerbum hoc acetum sit gustui Divino. *Si offeratis cæcum ad immolandum nonne malum est? & si offeratis claudum & languidum nonne malum est? Offer illud Duci tuo si placuerit ei. aut si susceperit faciem tuam dixit Dominus exercituum &c.* Et iterum. *Nunquid tempus vobis est, ut habitetis in domibus laqueatis: & domus ista deserta.* Ita acetosi in Deum sumus: ita optimam ætatis, & vitæ, & studiorum, & laborum, & dierum, horarumq; partem, nobis & nostris rebus impendimus: quod reliquum est Deo concedimus: serii, accurati, mundi, exquisiti, pretiosi, superflui, delicati, in nostris commodis: at

Malach: 1. 8.

Agg: 1.4.

dis: at in Divinis usibus planè persunctorii, steriles, parci, sordidi. Heu quàm nitent Palatia, quàm sordent altaria: nitidiores calcei pedum nostrorum, quàm calices Sacramentorum, caligæ prætiosiores ac mundiores, quàm paramenta sacrificiorum: purgatoria equorum stabula quàm Dei templa: vino madent, marmore nitent pavimenta aularum: testa interim perpluunt & perfluunt Ecclesiarum: alea pernox absumit millia: & servis Dei, & cultui Divino & pauperibus Christi vix est quem offerre dignemur, obulus. O acetum quantum propinaris Deo sitienti? Quàm attentè, comptè, eleganter, modestè, compositè, ad ceremoniarum artem colloquimur, considemus, conferimus, postulata, & responsa damus inter nos: quàm cauti sumus, ne verbum morosius, ne motus inutilis, ne hæsitatio rudior loquentibus obrepat: quæso hæccine cura urbanitatis, & honestatis dum in templo sumus, dum sacrificio adsumus, dum oramus, dum verbum Dei audimus? pro quantum, & hic aceti, quantum hic morositatis, inurbanitatis, barbarici? nusquam magis ad normam Galatei culti, quàm quando cum Deo, & divina tractamus: ita ita acetum semper Deo: semper acetum Christo propinamus. Et miramur si acetosa nobis sunt omnia, Corpus, Anima, conscientia, uxor, filii, amici, famuli, negotia, officia, possessiones, ratio status tam privati, quàm publici, vita, & deniq;, maximè autem ipsa mors: omnia aceto plena, omnia felle mixta: ac inprimis hora vivendi ultima: quare hoc? potasti Deum ace-
Apoc. 18. to tuo: potat te Deus aceto suo: *quan-*
7. 6. *tum glorificasti te in deliciis tuis, tantum datur tibi tormenti, & luctus*: imò duplicantur
Lucæ 12. tibi duplicia. Hæc est justissima retri-
21. butio ejus, qui sibi thesaurisat & non est in Deum dives.

12. Acetum propinat sitienti Christo, omnis, qui eleemosynam quidem tribuit indigenti pauperi, sed animo moroso, & paupere prius verbis suis confuso, vel exasperato. Etenim quod uni ex his minimis fratribus Christi datur: hoc Christo datur, etiam scilicet confusio, etiam exasperatio.

13. Inter verbum Domini: Deus meus Deus meus, ut quid dereliquisti me: ac inter verbum sitio, apparet modicum temporis intercessisse: etenim ii qui cruci adstabant servantes ac illudentes ad hunc Christum: occasione vocis Eli Eli, sive in errorem, sive in risum ducti, ceperunt putare, certè dicere quod Eliam vocaret: hocq; illis dicentibus ac opinantibus, subintulit Dominus; Sitio: atq; hic aliqui audientium, ad acetum si-
A tienti porrigendum accessêre: alii autem vel non dandum acetum censuere: sed dicebant ei qui spongiam aceto madidam porrigebat sine, quasi absiste ab hac porrectione: videamus an veniat Elias liberans eum: porrigens verò acetum in contra dicebat. Sinite, quasi, tantisper à me illi acetum dari, eiq; illud permittite: ut eo refectus duret, & nos videamus si veniat Elias ad deponendum eum. Et priores quidem qui dicebant, sine. Videntur illâ potatione noluisse mortem accelerari Christo, ut ita Elias veniens inveniat vivum, aut certè nolebant Eliam ab adventu impediri, quasi non esset venturus, nisi is recessisset à Christo. Hic verò aceti porrector, vi-
B detur per oppositum voluisse aceto refocillare Christum ne siti moreretur prius quàm Elias adesset ad ponendum eum. Ita utrisq; horum vacabat, & lubebat ludere in Christum, malaq; illius sarcasmis exacuêre &c. Advertendum etiam diversitatem quæ in narratione Matthæi est, Marci hac ratione conciliari posse, quæ dicta est.

PARAGRAPHVS CLIX.

JESVS dicit consummatum est. Ioan: 19. 30.

C *Complevit Deus die septimo opus suum quod fecerat.* Gen: 2. 2.

Consummatus (Dei Filius) factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. Hebr: 5. 9.

Obtulit (Moyses) & arietem secundum in consecrationem. alia lectio. Arietem consummationis. Arietem plenitudinem. Arietem explicationis Levit: 8. 22.

Omnis consummationis vidi finem Psal: 118. 96.

Zorobabel manus fundaverunt eam (Domum Domini) & consummabunt eam. Zach: 4. 9.

Finitus est pulvis & consummatus miser. Isaiæ 16. 4.

Opus consummavi. Pater quod dedisti mihi ut faciam. Ioan: 17. 4.

Consumatio abbreviata inundabit justitiam. Consummationem enim, & abbreviationem faciet Dominus Deus exercituum, in medio terræ: Isaiæ 10. 22. 23.

D *Etenim ea quæ sunt de me finem habent.* Lucæ 22. 37.

STROMATA

1. Accepto novercalis poculi haustu JESUS: sicque completo quod residuum sibi viventi erat Paterno mandato, & scripturæ præsagio: Consummatum est; ait: planè acsi diceret Pater opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam: & dixit hoc meliùs, pleniùs, justiùs quàm Paulus postmodum. *Cursum consummavi, fidem,* (obedientiam, charitatem) *servavi.* Quidni diceret? quando nec jota, nec apicem unum præterire sivit, quem non impleret? Ergo quia omnis consummationis videt finem, dicit consummatum est.

2.Tim:4. 7.

2. *Consummatum est.* O verè consummatum. 1. Consummata hominum malitia. 2. DEI misericordia. 3. Christi obedientia. 4. Mundi Redemptio. 5. Scripturarum oracula. 6. Sanctorũ desideria. 7. Tyrannis diaboli. 8. Synagogæ ritus. 9. Ortus Ecclesiæ.

3. *Consummatum est.* Opus æternæ Redemptionis, quod sapientia invenit. Omnipotentia peregit, justitia acceptavit, misericordia voluit, charitas dedit, opus plenum gratia, & veritate, obedientiâ, & humilitate, patientiâ & mansuetudine, constantiâ, & fortitudine prudentiâ, & charitate.

4. *Consummatum est:* verè consummatum, quia finitus est pulvis corporeæ infirmitatis, in Christo: & consummatus miser pendens, patiens, moriens in Cruce. Extunc autem non dabit sanctum suum, videre corruptionem.

5. Finitus est pulvis ille cui dictum fuerat olim. Terra es, & in terrãm ibis: Pulvis es, & in pulverem reverteris: consummatus est miser. Adam vetus, qui in sudore vultus vescebatur pane suo, jam consummatus est; jam invenit Redemptorem: qui & illi, & omnibus cum eo vinctis, dicet. Exite.

Levit: 8. 22. 6. *Consummatum est.* Moyses in consecratione summi Sacerdotis, & sociorũ ejus, obtulit & secundum arietem. Quis iste est aries secundus: nisi ipse Christus: qui autem se ipsum obtulerat velut Agnum in cænâ, secundò se offert velut arietem plenitudinum, & expletionis, & consummationis, & ideò ait. Consummatum est.

7. *Consummatum est.* In molitione machinæ mundialis DEUS cùm omnia condidissent quæ placuerant, complevit ea die septimo, & requievit: ita & in restauratione ejusdem, cum DEus-Homo perfectè absolvisset Redemptionis opus, ait consummatum est: & sabbatizavit die crastino, id est septimo.

8. *Consummatum est.* Consummata enim est summa sapientia, summa patientia, summa charitas. Sapientia per stultitiam. Potentia per infirmitatem. Charitas per malitiam. Victus est victor, victor est victus. Captus est captivator. Infirmatus est qui prævaluit. Mors per mortem mortua est. Peccatum peccato deletum. Inimicitiæ odio deletæ. Rei occiso judice suo absoluti sunt. Vita moriendo vivificavit mortuos. Vulneratus sanavit saucios. Omnia consummata sunt: ipsa æternitas finem accepit: & finis finem amisit.

9. *Consummatum est.* Mundi ægroti medicamentum sed ipsius medici infirmitate, & morte. O miram consummationem! miram medendi artem! Medicus ægrotum si quem sanandum suscipit: 1. Exercet abstinentiâ. 2. Quæ si non vincit morbum adhibet sudorifera, & elicit sudores. 3. His non conducentibus, secat venam sanguinem mittit. 4. Si morbus nihilominus contumax est, acriora, & extrema adhibet, urit, secat, mortificat partem ut servet totum corpus. Hæc facit medicus sed ægroto ipsi, non sibi. Medicatio mundi ægroti non fuit sic: omnia quidem hæc adhibuit medicus, sed non ægroto, verum ipsi sibi. Medicus noster esuriit, medicus noster sudavit, medicus noster sanguinem suum misit, medicus noster morte se ipsum consummavit: & sic infirmum sanavit. O mira circa nos Divinæ Pietatis dignatio, *ut servum redimeret Pater filium tradidit, filium occidit.* Et Abraham quidem sacrificium inchoavit in filio, consummavit tamen in ariete: cœlestis autem Pater pepercit servo, pepercit peccatori: pepercit hirco: consummavit pœnas servi, & rigorem justitiæ suæ in sanguine, & morte filii. Gen: 22. 13.

10. *Consummatum est.* Dixerat non semel Dominus: *qui perseveraverit in finem hic salvus erit.* Et iterum. *In patientiâ vestrâ possidebitis animas vestras.* Et adhuc. *Semen quod cadit in terram bonam fert fructum multum in patientiâ.* ita qui de mille nobis occinuit: sed in se ipso veritatis exemplum habet. de illo dicitur. *Qui perseveraverit usq; in finem hic Salvator erit. In patientiâ suâ possidebit animas multas:* hoc est *redimet omnes. Granum frumenti cadens in terram crucis, & mortuum factum fecit fructum multum in patientiâ consummatâ Passionis.*

Matt: 10. 22. Lucæ 21. 19. Lucæ 8. 15.

11. *Consummatum est.* Hoc est enim verò verbum vitæ, verbum salutis, verbum consolationis. Quidquid aliud dixeris, vel

xeris, vel feceris, vel suaseris, vel ostenderis boni: nisi consummatum est, non placet quia non prodest. In hoc verbo consummatum est omnia instaurantur, omnia subsistunt, omnia constant. In hoc verbo consummatum est, vita æterna est. Sine hoc non est. Hoc verbum consummatum est, Christus est. Si hoc non est Christus non est. Omnino nolo Christum authorem, nisi habeam & consummatorem. Sed neq; Christus recipit Christianum inchoantem, nisi habeat eundem consummatorem. Inchoasti at non perfecisti, nihil fecisti: voluit aliquis ædificare turrim, cæpit fundamentum ponere: sed deficiente sumptu non potuit consummare: ergo homines, imo ergo Christus, ergo Deus, ergo omnes, qui viderunt cæperunt illu-
Lucæ 14. 30. dere ei dicentes: *hic homo cæpit ædificare, sed non potuit consummare.* Ita omne opus bonum, si consummationis non habet B terminum, vertitur authori in ludibrium. Non quæruntur in Christianis initia sed fines: non approbantur in virtutibus exordia sed perseverantia: inchoare omnes possunt: consummare
1. Cor 9. 24. paucorum est. *Nonne multi in stadio currunt & omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium.* Vnus non numero personæ, sed unus consummatione perseverantia. Ille
Lucæ 9. 62. non fuit unus qui mittens *manum ad aratrum respexit retrò*: & ideò bravium non accepit: ideò non fuit aptus regno cœlorum: quia unus ad aratrum non mansit: inchoavit aspiciens ante, & postea respexit retrò & jam alius factus est, à bravio, à regno exclusus est. Heu quàm facilè est unum non esse? tam scilicet C quàm retrò respexisse. Non est prœmium in inchoatione sed in consummatione. Non acceperunt denarium *qui primâ horâ venerunt*, sed qui *ad vesperam laborarunt, etsi novissimi, & unâ tantùm horâ fecerunt.*

12. *Consummatum est.* Discamus omnes filii Christi, discamus medullitus hoc verbum *Consummatum est.* Nulla nostra actio sine hoc verbo sit, nam si consummata non est. Deo placere, nobis prodesse non potest. Hoc verbum & perfectionis, & perseverantiæ est; omni ergo operi clausulam hanc apponamus semper, consummatum est. & jam neq; perfectio, neq; perseverantia, consequenter neq; prœmium & corona deest. Quidquid ergo facere disponis, ita fac ut consummationis clausulam ante omnia pro- D ponas: post omnia apponas: quidquid agis perfectè age, perseveranter age; & non confunderis cum loqueris inimicis

tuis in portâ. Hoc est quod odit in nobis diabolus perfectionem & consummationem boni, quod inchoasti, nec perfecisti, nec consummasti, præda ejus ludi- A brium ejus est, tuum vero damnum, confusio tua.

13. *Consummatum est.* Si jam omnia consummata sunt, si omnia finem habent, quæ de Christo scripta sunt in lege, Psalmis, Prophetis; ergo jam Christus Iudex vivorum, & mortuorum non veniet: ergo jam Christus: qui adhuc est in cruce, resurrexit, & ascendit? utilis dubitatio, sed ad animam profundè demittenda solutio. In scripturis quædam de Christo prædicta sunt, ut Redemptore, quædam ut de remuneratore. Ea quæ ad Redemptorem Christum pertinent, omnia impleta sunt, omnia finem habent, omnia consummata sunt: & idcirco dicit Dominus *Consummatum est*: quæ de Christo remuneratore prædicta sunt, nondum omnia completa, imò non nisi in fine mundi complenda sunt: De quo ne fortè dubites: confirment te ea quæ de Redemptore prædicta sunt, & impleta vides: Sic enim ea quoq; quæ de remuneratore prænunciata sunt, implenda certus esse debes. Venturus erat in carne patibili humilis Dominus, in eâdem erat passurus, & in crucis stipite moriturus: impleta sunt sicut prædicta sunt omnia; & lugemus mortem Christi, & detestamur perfidiam Iudæ, malitiam Pontificum, injustitiam Pilati, crudelitatem mortis: detestamur quia facta credimus, imò scimus, quæ prædicta, quomodo prædicta tantò ante legimus, & novimus. Sed ecce de remuneratore quoque Christo in eâdem scripturâ cognoscimus, quia veniet discernere populum suum, veniet non jam humilis, sed sublimis, non judicandus, sed judicaturus; non moriturus, sed vivis, mortuis, bonis, & malis, agnis & hædis, prœmia & supplicia, vitam & mortem æternam, prout merebuntur daturus: hæc futura legimus, hæc futura tam certi sumus, tam esse saltem debemus, quàm certi sumus facta esse, quæ de Redemptore Christo prædicta cognoscimus. Et cur quæso remuneratorem bonorum, & malorum Christum credentes ac scientes venturum, non timemus? cur inquam ita securi, ita nihil solliciti, ita in peccatis assidui vivimus & annos trahimus? Nunquid ideo quia etsi forte credimus, ipsi tamen nostræ fidei fidem negamus: & quod ore nos credere dicimus, hoc opere falsum esse, nec unquam aut prædi-

ctum aut futurum esse affirmamus. Sed enim sciat utinam stultitia nostra: quia qui in Redemptionis fine dixit *Consummatum est*: idem etiam in remunerationis tremendo discrimine dicet iterum *Consummatum est*: & ibunt hi impii *in supplicium æternum*, justi autem *in vitam æternam*.

14. *Consummatum est.* Hoc verbum & Christi patientia atq; obedientia, & diaboli Iudæorumq; sævitia ac malitia dixit. Sed Christi veritas manet in æternum. & diabolo & Iudæis mentita est iniquitas sua. Ecce enim quod consummavit Dominus consummatum est: nec solvi potuerunt, aut possunt signacula o-
Deut:32. 4. peris ejus. *Dei enim perfecta sunt opera*: & nemo potest scire, nedum mutare aut impedire consilium Dei: at verò malitia Diaboli & Iudæorum aliorumque omnium ejus hostium tota est conversa in capita ipsorum: neq; habet finem pœna
Psal:111 10. ipsorum. Ecce *peccator videt & tabescit*. Ecce *desiderium peccatorum perit*: & in æternum peribit. O nemo ex suâ malitiâ e-
Iob:8.13. xultet: quia *gloria impiorum sicut stercus*
Iob.20.5. *& spes hypocritæ peribit: gaudiumq; ejus instar puncti.* nemo scandalizetur, si videt viam impiorum prosperari: prosperitas illa perdet eos: è contrà verò, nemo deficiat in tribulatione suâ: neq; contristetur humilis in humilitate suâ: quoniàm patientia pauperum non peribit in finem: sed ubi probationem fuerit ope-
Rom:5.4. & 5. rata, hæc autem spem: *spes non confundet*: sed consummationem adducet vitæ æternæ.

15. *Consummatum est.* Supplere possumus sacrificium sacrificiorum omnium Sacratissimum, omnium saluberrimum-omnium aliorum consummativum, omnium aliorum vita, anima, nucleus, finis. Et nos quotquot in Christum credimus, perhibente Petro Apostolo Sacerdotes, etsi mystici, hostiasq; spirituales bonorum operum, orationum, mortificationum, eleëmosynarum, jejuniorum, desideriorum, intentionum offerentes: sed opus est ut in omnibus his sacrificiis hostiisq; nostris, reperiatur sacrificium istud Christi consummativum: ut sit tam Christo, quàm sacrificio ejus unitum: ac per illius efficaciam, pretium, dignitatem consummatũ.

16. *Consummatum est.* Non vacat ideò nec prætereundum est ubi Christus hoc dixerit: Dixit autem in Cruce. O bene: nusquam est huic verbo locus nusquam, nusquam, nisi in Cruce: quantum quidem ad hanc vitam: nam quantum ad alteram, in cœlo unus, in inferno secundus, quàm feliciter in priore, tam miserabiliter in posteriore usurpatur: quid consummatius æternitate?
A quàm ergo felix consummatio in cœlo vitæ æternæ, tam infelix consummatio in inferno mortis æternæ: sed ad crucẽ redeamus, in cruce solâ hæc vita consummationem habere potest, in illa sola quærere debet. Insipientissimi nos ubique terrarum & locorum consummationem quærimus speramus, promittimus, jactamus: quin sæpe dicimus consummatum est: adeptus sum quod cupii: venit in manum fortuna: non effugit casses præda: potimur honore & magistratu illo consummatum est. Epulati sumus splendidissimè, lautissimè, consummatum est. In amicis, in deliciis principi meo sum: consummatum est. Hæreditas in sinum venit, consummatum
B est. Calcavi inimicum, æmulum, consummatum est. O stulti hoc est exordium calamitatum, non consummatio felicitatum. Vidi impium (fidelissimus spectator dicit & testatur) *vidi impium* Ps: 36.
exaltatum sicut cedros libani: transivi & ecce non erat. 35. Hæc si est consummatio: fateor talium plenus est mundus: sed quid est perditio si hæc consummatio? Non est non est consummatio vera, nisi in cruce Christi. illa initiorum, illa progressuum, illa consummationum felicissimus, feracissimus, propriissimus locus, fons, nidus. testem habeo Christum, & voce & opere: voce. 1. Dicebat autem ad omnes. *Si quis vult venire post me, abneget*
semet ipsum, & tollat crucem suam quotidie, Lucæ 9. 23.
C *& sequatur me: qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet eam. Nam qui perdiderit animam suam propter me, salvam faciet illam.* Marci 8: 35. Quid enim proficit homo. *Si* Matt:16. 26.
lucretur universum mundum se autem ipsum perdat, & detrimentum sui faciat. Et iterum. *In patientiâ vestrâ possidebitis animas vestras.* Lucæ 21. 19. quod est dicere, in cruce invenietis consummationem salutis. Opere quid multa probem. Christus in Cruce pendens dixit, & nusquam alibi dixit nisi in Cruce consummatum est: & causa in promptu: quia nusquam consummavit alibi opus, quod dedit illi Pater in manus ut faceret: nisi quando *factus est* Philip:2.
obediens usq; ad mortem mortem autem crucis. 8. In Cruce igitur Christiane in Cruce
D quære initium, quære profectum, quære & posside consummationem salutis.

PARA.

PARAGRAPHVS CLX.

Luc:23.46. ## *JESVS clamat voce magnâ.*

STROMATA

1. Clamor JESUS jamjam morituri: & clamor magnus, atq; ut
Hebr: 5. 7. Apoſtolus loquitur *validus*, ſineq; dubio lacrymis permiſtus: pleniſſimus fuit miraculi: adeo ut *militum centurio id a-*
Lucæ 23. 26 *nimadvertens*, quod ſcilicet JESUS, *emiſſa voce* adeo magnâ exſpiraſſet glorificaverit Deum, & Chriſtum non ſolùm hominem juſtum, ſed & Dei filium confeſſus ſit. Miraculoſus fuit clamor iſte, quia cum omnes morientes deficiantur B viribus & ſpiritu, conſequenter firmitate ad clamandum voce magnâ: in Chriſto quantumvis tot laboribus, fatigationibus, ſanguinis effuſionibus, verberibus, vulneribus, doloribus, aliiſq; ærumnis exhauſto; tanta nihilominus firmitas, & virium integritas in ipſo puncto mortis exituq; animæ de corpore apparuit; ut voce magnâ clamare poſſet, hoc ſine dubio vel miraculosè conſervatis, vel pro illo puncto divinum per miraculum inditis viribus tribuendum eſt. Et revera alterutrum, imò ſi prius, tum & poſterius ſimul fuit: docet nam-
D. Th:3 P. Q.47. a. 2. que Doctor Angelicus *Chriſtum Dominum toto ſuæ Paſſionis tempore integras in ſe vires corporis conſervaſſe uſq; ad mortem*: alioqui C naturaliter debuiſſet ſæpe viribus inter dolores verberum, vulnerum, aliarumq; acerbitatum deſtitui, imò & emori, propter intenſionem dolorum ſuorum intolerabilem, propterq; complexionis tenerrimam ſubtilitatem. Non decebat autem Dominum ita in languores deliquiave collabi inter tormenta ergo neceſſe erat vires miraculosè conſervari: uſq; in finem Paſſionis complendæ: quocirca ſicut in reliquis paſſionis temporibus, per miraculum vires habuit ad ſuſtinendum, ita & in puncto mortis ad magnâ voce clamandum. Neq; huic Sancti Doctoris aſſerto derogat: ſi quis objiciat: inde ſequi Chriſtum. 1. Non magnopere paſſum eſſe; ſiquidem ſemper integris viribus fuit. 2. Chriſtum non ab hoſtibus, ſed à ſe ipſo occiſum. 3: Chriſtum non naturali, ſed violentâ morte mortuum, ideoq; nihil meritum, nihil pro peccatis noſtris ſatisfeciſſe. Non inquam hæc derogant ſenſui Divi Thomæ. Nam 1. integrarum virium conſervatio: auxit potiùs dolores Chri- A ſti ſemper quàm minuit: defectus namque virium in infirmis, vel dolentibus obtundit ſenſum doloris: integritas autem vivacitatem ſenſibus & membris confert: ac per hoc ad acrius dolorem ſentiendum apta facit: potiùs ergo hæc integritas virium contulit ad incrementum, quàm ad lenimentum dolorum in Chriſto. 2. Iam verò cum conſtet à Chriſto Domino prædictum quod nemo *tollat animam* ejus ab eo, ſed ipſe ponat, Ioan: 10. 18.
& iterum ſumat eam pro ſuâ poteſtate & voluntate: non eſt dubium ullum Chriſtum mortuum eſſe ſuâ propriâ voluntate deinde etiam hoc indubitatum eſt, Chriſtum poſt exantlatos omnes paſſionis labores doloreſq; potuiſſe adhuc non mori uti mortuus eſt: ſed potuiſſe vitam continuare & in dies, & in menſes, & in annos plures: ſive de cruce depoſitus eſſet, ſive non eſſet. Si ergo potuit non mori, igitur ſponte mortuus eſt, quodſi ſponte, inferam, ergo à ſe ipſo, & non ab hoſtibus occiſus eſt: proinde ad hoc etiam hi qui Divo Thomæ contradicunt reſpondere ad ſuam objectionem debent: & quod reſpondebunt illi, hoc & Divus Thomas illis reſpondebit. Vtrumq; igitur verum eſt, nempe & Chriſtum ſponte ſuâ mortuum: & tamen ab hoſtibus occiſum: ſponte mortuus eſt, quia mortem quam hoſtes intulerunt; non tunc quando illi voluerunt, ſed quando ipſi libitum eſt in ſe admiſit: ab hoſtibus autem occiſus eſt, quia mortem quam ab ipſis propinatam ſeu illatam ſponte ſuâ Chriſtus excipiebat, & admittebat, illi malitiosè & ex odio crudelitateque intulerunt. Quod enim Chriſtus ex poteſtate faciebat, hoc nihil hoſtes ad non occidendum eum adjuvabat, ſed ille pro ſuâ poteſtate malitiam eorum acceptabat, illi pro ſuâ malitiâ, poteſtatem occiſionis in eum exercebant. Quomodo in horto cum eſſet comprehendendus Dominus & illi comprehendere Dominum ſtatim ad conſpectum primum volebant, & Dominus capi ab eis pro tunc nolebat, ideoq; non eum comprehendebant: poſtea tamen quando jam venit D hora Domini, quâ capi vellet: ait hoſtibus. *Hæc eſt hora veſtra & poteſtas tenebrarum*: tum ab hoſtibus comprehenſus Lucæ 22. 53.
eſt: hic dicimus: ab hoſtibus Chriſtus captus eſt volens: dicamus ergo & in-

præſenti, Chriſtus ab hoſtibus occiſus eſt volens. quod volens comprehenſus eſt non excuſat comprehenſores, neque poteſt dici ab eis non comprehenſus: ita ergo etiam, quod volens occiſus eſt, A non excuſat occiſores, neq; poteſt dici, non ab eis occiſus. Neq; Chriſtus poteſt, aut debet dici occiſor ſui. Si hoc dictum ſonat directam mortis ſuæ cauſam à Chriſto datam: ſed tantùm dici poteſt, quia ſuis hoſtibus, cauſas mortis efficaces applicantibus, licet poſſet, non obſtitit, ſed quando voluit earum effectum realem, ſcilicet mortem ſponte admiſit. Atq; ex dictis etiam ad tertium objectum D. Thomæ patet: quia Chriſtus nimirum: dicendus eſt potiùs violentiam paſſus eſſe à ſe ipſo, quod non fuerit mortuus: efficaciſſimas quippe habuit mortis cauſas actu applicatas, quarum tamen effectum (ipſam mortem) ille in ſe impediebat, poteſtate B ſuâ vires conſervando quandiu voluit, & ad patiendum omne quod ex ordinatione Divinâ pati debuit, neceſſarium fuit: proinde tam violentum Chriſto fuit non mori, quàm violentum & miraculoſum erat viribus non deſtitui: & mortem impedire & ulterius ſi violentum fuit Chriſto non deſtitui viribus & mori: naturale fuit applicatis tantis cauſis Chriſto viribus deſtitui & mori. Atq; ita tantùm abeſt ut Chriſtus dicendus ſit occiſor violentus ſui, ut potiùs dicendus ſit violentus ſui non occiſor: quod enim mortuus eſt, hoſtilis cauſæ & malitiæ fuit: quòd verò non quando illi volebant, cauſasve mortis neceſſarias aut ſufficientes applicabant, ſed C quando ipſi libebat, placebatque mortuus eſt, hoc poteſtatis Chriſti, & violentiæ cauſis neceſſariis illatæ à Chriſto fuit. Ex quibus etiam reſpondetur ad illud, quod Chriſtus ſi ad punctum mortis pro ſuo arbitrio integras vires habuit miraculoſè mortuus ſit, non miraculoſè autem clamore magno uſus ſit. Nam & miraculoſiſſimè clamavit: quia miraculoſiſſimè ad illud uſq; punctum temporis conſervatis viribus clamavit: & non eſt miraculoſè mortuus, quia cauſæ ob quas eſt mortuus, & quas hoſtes malitioſè applicaverunt, non miraculoſè, ſed naturæ ſuæ neceſſariâ efficacitate, illi vitam ademerunt & mortem intulerunt. Si tamen quis miraculum dicat D vires miraculoſè ſervatas ad id temporis, miraculoſèq; ex voluntate Chriſti amotas, miraculoſam Chriſti mortem feciſſe: nihil impediet dicere Chriſtum in hoc ſenſu miraculoſè mortuum. Sicuti & miraculoſè dicimus captum, quia tunc captus eſt quando permiſit: non captus quamdiu non permiſit: & frenâſſe enim eorum manus miraculi ac poteſtatis fuit: & frenatas etiam remiſiſſe, ac libidini voluntatum ſervire permiſiſſe, miraculo etiam adſcribi poterit, quâ tamen remiſſione virium factâ naturaliter & violenter ab hoſtibus captus dicendus erit. Confirmat dicta: admiratio centurionis & converſio, Divinitatisq; Chriſti cognitio, ex clamore magno in morte à Chriſto edito nata. Nam centurio ideò miratus eſt clamorem Chriſti in morte: quia ex ejus magnitudine collegit magnas Chriſtum vires præter morem omnium morientium habuiſſe in morte vires porro Chriſti magnas mirabatur: quia cauſas efficaciſſimas ad tollendas omnes Chriſti vires in Chriſto præceſſiſſe intuebatur: Mirabatur ergo vires non tantùm non debilitatas, ſed etiam in ipſo puncto mortis, clamoris magnitudine, quàm magnæ & integræ eſſent manifeſtatas: hoc mirabatur, hoc ſupra humanas vires eſſe argumentabatur, hoc à Deo tributum Chriſti innocentiæ & juſtitiæ concludebat: ex hoc Chriſtum Filium Dei verè eſſe profitebatur, videns nimirum quia ſic clamans exſpiraſſet. Nec intulit centurio ex hoc, occiſorem ſui fuiſſe: ſed intulit Divinæ poteſtatis eſſe ſic mori potuiſſe. propterea Deum glorificavit non occiſores excuſavit: imò occiſores accuſavit: quia furor eorum & iniquitas in tantæ poteſtatis, innocentiæ, ac majeſtatis perſonam tam furioſè peccavit. Sed enim diſputationi præter morem noſtrum indultum: ad ſtyli noſtri rationem accedendum eſt.

2. *JESUS moriturus voce magnâ clamat.* Clamore indicans idem Iudæis quod aliquando Pilato reſpondit, non haberes (o Iudæe) in me poteſtatem ullam niſi datum tibi eſſet deſuper: à meâ nimirum poteſtate ac ſpontaneâ voluntate: quâ crudelitati tuæ jam permitto, ut mihi mortem inferre poſſit. Scito ergo; & ex clamore hoc cognoſcito, quod neque tua crudelitas, neq; tua crux, neque tui clavi, & alius. *Nemo tollat animam meam à me ſed ego pono eam à me ipſo. Poteſtatem habeo ponendi eam: & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam.* Ioan. 10. 28.

3. *Clamat moriens JESUS.* Declarans ſe non infirmitate mori ſed poteſtate: poteſtate dico non tantùm voluntatis, & arbitrii, ſed etiam ſuarum virium: tanquam

tanquam Dominum vitæ ac mortis suæ: ac proinde se aliquid homine majus. Et licet hominis esset quod moreretur, Divinitatis tamen, quòd quando & quomodo vellet moreretur: Fuisse hunc Domini in clamore sensum, conversio centurionis ostendit: qui ex eo Divinitatem Christi agnovit Deumq; glorificavit.

4. *Clamat moriens JESUS.* Mirabatur credo se Deus mori & ideò ad tantum miraculum creata convocabat omnia.

5. *Clamat moriens JESUS.* Quasi mortem suam omni creaturæ prædicans: suamq; charitatem in aures omnis creaturæ, & totius universi intimans.

6. *Clamat moriens.* Omnem creaturam ad suas exequias mortisq; planctum convocans, & sensum mortis suæ etiam inanimatis impertiens.

7. *Clamat moriens.* Victoriam inclamans, victum esse dœmonem, mundum, carnem, peccatum, mortem, inclamans; in fugamq; dœmones avertens, & fugientes clamore insequens, victoriamque ac fugam urgens.

8. *Clamat moriens.* Hærebat scilicet mors & hæsitabat, timebatq; accedere: advocata ergo est clamore illo.

9. *Clamat moriens.* Quia morte suâ, mortuum genus humanum, veluti Lazarum suscitabat: Non erat quatriduanus: sed quatuor millia annorum in monumento & fœtore habebat: justius ergo super istum, quàm super illum excitandum clamat. quamvis apud Deum mille anni sicut dies una: etiam ita Lazarus iste quatriduanus fuit.

10. *Clamat moriens JESUS.* Condebat tunc testamentum novum & morte illud, tanquam testator consignaturus erat. testes invocat & clamat; clamoreque obsignat, & valituram suam voluntatem demonstrat.

11. *Clamat moriens.* Deflens fortè damnum universitatis: quod in morte ejus subituræ erant omnes rerum classes. Ab orbe condito: imò ab æterno nunquam tantum damnum, tam pretiosæ rei atque dilectæ subjerat, nec subitura erat omnis natura, quàm quantum in Christi morte subibat: clamat ergo & vicem totius universitatis flendo supplet. Non poterat Pater Æternus, neque angeli flere. Inanimata & irrationabilia non sentiebant. Homines vel ignari, vel ingrati erant: ille ergo ipse omnium vices supplet.

12. *Clamat moriens.* Nuntium mortis suæ atq; fidem: in omnes mundi partes deferendum esse prænuntians: & jam ad recipiendum hoc nuntium, mundum disponens, & purgans: & ad prædicationem Apostolicam aures aurasq; purificans.

A 13. *Clamat moriens.* Periturum vel pereuntem sine dubio ob scelus, & damnû suæ mortis mundum, vehementiâ clamoris confortans & consolans. Tacito & solius æternæ mentis verbo condiderat olim mundum: voce nunc sonorâ mortuum vel moribundum ab interitu servat & salvat.

14. *Clamat moriens.* Intuebatur quàm pauci ex ejus morte finaliter efficaciterque victuri essent: quàm multi somnum peccatorum & damnationis æternæ dormituri suâ culpâ: clamat ergo & hos etiam quod in se est excitare contendens: & ad usum redemptionis à se procuratæ advocans.

15. *Clamat moriens.* Vivus clamabat B JESUS quondam Iudæis in medio solemnitatis eorum. *Si quis sitit veniat ad me, & bibat, & flumina de ventre ejus fluent.* Ioan. 7. 37. & 38. Repetit hunc clamorem moriens, hoc est, salutis illius, & aquæ fontem, plenis seu ruptis cataractis aperiens: dicit ergo. *Si quis sitit veniat ad me & bibat.*

16. *Clamat moriens.* Oraverat Christus multis cum lacrymis & clamore valido Patrem: obtulerat sacrificium vespertinum, cujus jam ultima solùm (scilicet mortis) clausula restabat: acceptam Patri orationem oblationemq; suam videbat. Clamat ergo exultans & gratias agens.

17. *Clamat moriens.* Vt à surdis peccatoribus audiatur pro quibus morieba- C tur: utq; ab eis pœnitentiam, & dolorem, & emendationem impetret: & impetravit quidem à centurione: ab aliisq; paucis, *qui pectora sua percutientes revertebantur.* Lucæ 23. 48.

18. *Clamat moriens.* Non languidam neq; mortuam esse mortem suam (uti aliorum esse solet) contestans, sed validam, robustam, vitalem, efficacem, in quâ vita sit omnium recondita: à quâ salus sit omnium speranda & haurienda. Adami mors fuerat lethalis, omnium posterorum infectiva usq; ad mortem: sed Christi mors non ejus sortis est: propterea Dominus moriens clamat: fortitudinem efficacissimam in suâ morte latere contestans, & certè multò verius de Christi, quam de Samsonis morte di- D citur: *Multò plures occidit moriens quàm occiderat vivus.* Iud. 16. 30. Nam Christus omnes mortuos omnesq; eorum mortes morte suâ occidit: vitam autem omnibus donavit. Vel

vit. Vel certè dicatur de Samsone quod dicitur: de Christo oppositum dicatur: *Multò plures vivificavit moriens, quàm vivificaverat vivus.*

19. *Clamat moriens.* Impiis de suâ morte gavisuris, ne gaudeant indicens: mortem suam non gaudii sed mœroris illis causam fore contestans. imò se in morte potestatem eorum accepturum: judicemq; futurum impietatis eorum denuntians: adeò ut etiam nunc dicere videatur, quod & heri, & hodie manè dixerat in concilio Iudæorum. Dico vobis à modò videbitis filium hominis venientem in nubibus cœli cum virtute & majestate, & potestate magnâ. Hanc virtutem & potestatem & majestatem jam clamor morientis indicat, imò inchoat: & ex tunc jam *inimici ejus mentiuntur ei* in suis gaudiis & insultationibus quasi essent victores, cum victi sint, cum ceciderint sub pedibus ejus, etiam in cruce adhuc pendentis; *cum terram lingant: & sint scabellum pedum illius.* Ps. 65. 3. Psal: 109 1.

20. *Clamat moriens.* Quasi jam finem horæ potestatisq; inimicorum suorum esse denuntians. In horto incipere designarat horam dicens: *Hæc est hora vestra.* In cruce finem ejus horæ ostendit, & jam suam horam incipere dicit. Quando adest diei finis & horæ ultimæ: horologium amplius & diutius pulsat: in exitu erat dies horaq; Iudaica: clamat JESUS, horæ finem tanquam horologium sonans.

21. *Clamat moriens.* Omnes morientes instante morte clamare docens, & magnâ voce clamare: voce cordis & contritæ voluntatis: quia certè multò tempore expedit homines magis contentâ ad Deum voce clamare, quàm in articulo mortis: quisquis tunc non clamat, desperatus aut præsumptuosus est. Moritur quis peccator? clamet per pœnitentiam, invocet misericordiam; confidat in Christi mortem. Moritur quis justus: etiam hic clamet per pœnitentiam; laudet Dei misericordiam: exaltet Dei gratiam; expetat Dei gloriam: confidat non in se, sed in Christi mortem.

22. *Clamat moriens.* Nundinas misericordiæ, portasq; salutis, & plenissimam indulgentiam peccatorum omnium amplissimumq; Iubilæum, seculari & aureâ portâ patefactâ adesse prostareq; in usum omnium, suâ, tanquam præconis sonorâ voce, suæ vocis tanquam tubæ, vel campanæ sono denuntians: accurrant omnes igitur, non corpore, sed corde, non pedibus, sed affectibus, non mutatione locorum, sed emendatione morum.

23. *Clamat moriens.* Quasi forté dicat, & Iudaico populo, & toti peccatorum generi: *Quid potui ultra facere vineæ meæ & non feci &c.* Vel illud. *Hæc fecisti mihi & tacui: tanquam parturiens deinceps loquar.* Isaiæ 5. 4. Psal:49. 21. Isaiæ 42. 14.

24. *Clamat moriens JESUS ne olim clamet moriens mundus.* In die Iudicii quando omnis impiorum cætus damnationis suæ sententiam, ab JESU judicante audiet, pro? quantus tunc clamor erit dicentium. *Montes cadite super nos &c.* Sed clamor ille ad aures Domini non perveniet. Sicut modo clamor Domini de cruce ad aures impiorum non pertingit. Surdi sunt homines ad clamorem mortis & morientis Christi: surdus erit DEUS, in judicii die ad clamorem in inferna descendentis mundi. Audite modò dum clamat moriens JESUS, si vultis audiri ab eo dum judicabit, dum damnabit impios omnes JESUS.

25. *Clamat moriens.* Occumbente sole horologia ultimùm sonant Moriente Dominò vox ejus ultimum clamat.

26. *Clamat moriens.* Morte enim suâ evertebat Hiericho & ideò tubâ Sacerdotali insonat; *ut muri ejus corruant*: Omnis peccator Hiericho est mutatur ut luna sed semper in deterius: ad vocem tubæ concidit Hiericho: ad vocem Christi concidat peccator: sed heu quàm multi peccatores stant, vivunt, & confirmati in nequitiâ durant, licet Christus moriens clamet. Iosue 6. 20.

27. *Clamat moriens.* Concionabatur Christus in Cruce tot oribus quot vulneribus atq; doloribus: nec erat tamen, aut unus aliquis vix erat, *qui attenderet aut recogitaret corde* Tollit ergò vocem & clamat voce magnâ, ut ad insolentem vocis tonum aures attentas faciat. *Attendite & videte si est dolor sicut dolor meus.* Vel *Obstupescite cœli super hoc.* Vel *Popule meus quid feci tibi aut in quo contristavi te.* Sed nos nihilominus dormimus in hac concione, etiam inter hos clamores passim. Isaiæ 57. 1. Thren: 1. 12. Ierem: 2. 12.

28. *Clamat moriens JESUS.* Quoties innocenter occiditur opprimitur, calumniam patitur justus: quoties veritas & æquitas potestate, falsitateq; obruitur, quoties pauper, qui est Christi minimus licet, attamen frater in suâ necessitate hærere & torqueri permittitur, neq; miseratione ditiorum sublevatur: quoties jura DEI, & Ecclesiæ, potestate Pseudopoliticâ convelluntur. Et nos si Christum coram in cruce moribundum clamantem

clamantem haberemus: nos inquam dicimus: quod ad tale spectaculum cordibus nostris præ dolore, commiserati one, & luctu tabesceremus: at quando in prædictis omnibus occasionibus, robustiùs & miserabiliùs clamat coram nobis JESUS: Pharaonica & saxis duriora corda exhibemus clamanti Christo. Nunquid constamus nobis? imò nunquid mentimur & illudimus morienti Christo?

29. *Clamat moriens.* Fortè in illâ horâ *venit Princeps hujus mundi diabolus*: quærens si fortè in Christo, haberet suum quidquam. Sed Christus inclamat robustius & justius quàm olim Beatus Martinus. *Quid hic adstas cruenta bestia: nihil in me tuum funeste reperies.* Non ad te pertinet quod in me est. *Pater in manus tuas commendo spiritum meum.* Potuisse in morte Christi dœmonem adesse nihil est inconvenientiæ: cum in totâ passione potestas ejus fuerit: & ille hac potestate per omnia diligenter est usus, ut Christum in ruinam non solum corporis, sed multò etiam magis animæ ac mentis impelleret. Nam si commodam se nactum putabat occasionem ejus tentandi in solitudine: proculdubio longè commodiorem esse credebat, imò videbat in Passione, ac maximè imminente jam jam morte. adfuit ergo cum suis innumeris & asseclis & tentationibus per Iudæos crucians foris per sese tentans intus. Et sanè tunc oportebat adesse dœmonem præsentem, ac tanquam *armatum fortem custodire atrium suum*, rapinasq; suas, quando fortior superveniebat, & expugnabat omnem munitionem ejus, vincebatq; & debellabat omnem exercitum ejus. & auferebat, ac diripiebat spolia ejus: extorquebat chyrographum mortis nostræ de Tyrannicâ manu ejus: tunc inquam adesse illum oportebat: quando Christus exremam vim & perniciem effundebat in caput ejus: fuit ergo & victus fractusq; per omnia; succubuit, ac fugit. Quod etiam probari potest ex illis Evangelii verbis quibus Lucas historiam tentationis trinæ à diabolo in Christum jejunum exertæ concludit dicens. *Recessit ab eo diabolus usq; ad tempus*: quasi deinceps nec semel, ac dubio procul in Passione ac morte maximè rediturus & oppugnaturus.

Lucæ 23. 46.

Lucæ 11. 21.

30. *Clamat moriens.* Patribus in limbo morantibus, adventus sui, jam jam instantis bonum nuntium voce vivâ deportans: ut enim adventantibus amicis ad amicos: etsi adhuc à longiusculè positis inclamari solet, in adventûs læti signum: ita jam jam venturus secundùm animam Divinitati unitam, à corpore autem sejunctam ad Sanctos Patres Dominus: adhuc in carne situs voce inclamat lætum & beatificum adventus sui nuntium.

A

31. *Clamat moriens.* Affectu devotionis, reverentiæ, subjectionis, obedientiæ, resignationis, fiduciæ plenissimo, Patrem, ultimùm pro ultimâ hujus vitæ gratiâ deprecans: dequo infra plenius cum ipsa deprecatio expendetur.

32. *Clamat moriens.* Adamum fugitivum à facie Dei tandem revocans, & ad DEum securè accedere posse jam denuntians.

33. *Clamat moriens.* Ovibus suis dispersis ut securæ sint, ut ad eum conveniant, lupum esse victum, & abactum inclamans. *Oves meæ vocem meam audiunt, non cognoscunt vocem alienorum.* Ioan: 10. 27. Ibid: V. 5.

B

34. *Clamat moriens.* Qui aliquod grave pondus è profundo extrahentes sursum tollunt, clamorem tollere solent: & nescio quomodo laborem levant. Levabat JESUS totam generis nostri massam ex limo profundi in crucis trochleâ ipse chordâ existens, sentiens pondus clamat.

PARAGRAPHUS CLXI.

JESUS Spiritum suum Patri commendat. Lucæ 23. 46.

C

In manus tuas Domine commendo Spiritum meum. Psal: 30. 6.

STROMATA

1. Non est dubium Animam Christi Domini ab initio creationis, cumq; corpore unitionis fuisse unitam hypostaticè Divinitati, seu Divinæ verbi Personæ: eamq; unionem statim etiam contulisse hoc animæ illi ut beata esset, hoc est beatificâ Dei visione frueretur. Non etiam dubium est eandem Christi Domini animam modo dicto Deitati unitam, eandemq; beatam: nunquam neq; ad momentum à Divinitatis sive unione, sive visione, ac fruitione fuisse separatam: sed licet separata

D

eſſet per mortem à corpore ſuo: non tamen ſeparata fuit à Dei hypoſtaticâ unione & beatificâ fruitione. His duobus fundamentis ſolidè poſitis ſequitur Chriſtum Dominum, quando animam ſeu ſpiritum in manus Patris commendabat: non hoc voluiſſe: ut anima ejus apud Patrem eſſet, ejuſve viſione frueretur, id enim re ipsâ, anima illius & habebat in corpore, & habitura erat relicto corpore: ſecuruſq; hac de re omnino fuit: ut qui beatam animam ſuam, unitamque hypoſtaticè ſcivit. Naſcitur ergo difficultas non levis, quo ſenſu Dominus ſpiritum ſuum Patri commendet: intelligatne Spiritûs nomine animam, an effectum animæ vivificantis adhuc corpus? tum quo ſenſu ſpiritum commendet, & quid à Patre velit, quando ſpiritum ſuum illi commendat? quid tradidit Patri, quando tradidit ſpiritum? Quod ut explicetur: eſt adhuc adferendum, quod etiam certum eſt: ſicut priora: Chriſtum Dominum verè realiterq; ac propriiſſimè mortuum eſſe, quomodo omnes homines moriuntur, per ſeparationem animæ à corpore: cujus ſeparationis hic eſt formalis neceſſariuſq; effectus diſſolvere compoſitum, quod erat conflatum ex animâ & corpore, ſimul unitis informativè. Itaq; & Chriſtus morte diſſolutus eſt ita; ut quamvis Divinitas erat unita tam corpori quàm Animæ. quia tamen nec anima corpori, neq; corpus fuit connaturali unione unitum animæ, non conſtituebatur Chriſtus per illam unionem Deitatis cum corpore & anima ita ut verè dici potuerit & debuerit Chriſtum non fuiſſe in mundo: neq; exſtitiſſe: perinde ſicut Petro mortuo, non eſt Petrus, licet ſit tam corpus, quàm anima Petri in rerum naturâ, ſed non ſibi unita. Hanc ſui per mortem diſſolutionē, ſuiq; compoſiti (quod dicimus quando nominamus Chriſtum) ex naturâ rerum oblationem, & abolitionem ſciebat bene Chriſtus ſecuturam ex ſeparatione animæ ſuæ à corpore ſuo: ſciebat etiam optimè ſe Chriſtum non futurum aliter Chriſtum, neq; in rerum naturam rediturum compariturumq; unquam, niſi ſublatâ abſentiâ animæ à corpore, hoc eſt niſi reductâ animâ & unitâ corpori ſuo: quæ reductio in manibus & poteſtate Patris ſeu Deitatis erat: & differri per tempus longius aut brevius pro arbitrio Patris poterat, jam Chriſtus moriturus, à Patre ſuo petit: ut ſuam animam quæ adhuc quidem in corpore ſuo ſit, ſeq; ſpirare, & vivere, & eſſe Chriſtum faciat, poſteaquam propter imperium Patris, & ſuam voluntariam erga Patrem obedientiam corpus reliquerit, ſuumq; compoſitum diſſolverit: iterum tamen ad corpus redire jubeat ſeu faciat; neq; hunc ejus reditum in longum tempus differat: ſed ſecundùm præfinitum à ſe tempus, Animam corpori, corpus animæ uniat, uniens verò ſe iterum redivivum rerum naturæ, quoad ſuum compoſitum reſtituat. Atq; hæc eſt facilis, vera, & genuina verborum Chriſti Domini ſpiritum ſuum Patri cōmendantis explicatio: & in eam omnes aliæ hujus poſtulationis ſeu commendationis animæ Chriſti quæ veræ ſunt recidunt. Neq; obſtat Chriſtum fuiſſe certum ac ſecurum de ſuâ reſuſcitatione: certum etiam de eâdem ultra tertium diem non differendam: quin imò ipſe Chriſtus hoc habuit in poteſtate ſuâ, quoad animam Deitati unitam: proinde non erat quod id à Patre peteret: quodq; quoad hanc reunitionem, & reunitionis accelerationem Patri ſupplicaret: ut qui hujus rei ſecurus eſſet. Non inquam hoc obſtat: nam Chriſtus omnium rerum ſuarum, & potiſſimùm miraculorum à ſe patratorum certiſſimus erat, ea fuiſſe in ſua peteſtate: & à Deo Patre ordinata fuiſſe, ut certiſſimò fierent: & tamen omnia Chriſtus poſtulabat à Patre ac ſi in poteſtate ſuâ non eſſent: Non poteſtatem ignorans quâ etiam utebatur, ſed Patri deferens à quo ſecundùm hominem poteſtatem habebat: in quo actu, Chriſtus non tantùm Patri, ſed etiam ipſi ſibi atq; ſpiritui ſancto deferebat & ſupplicabat. Sicut & hic non tantùm Patri, etiam ſibi, hoc eſt indiviſæ Deitati ſpiritum in manus commendabat, atq; tradebat: reſtituiq; ſe in naturam rerum, & in hanc lucem, per Animæ ac Spiritûs in corpus reverſionem, quod alias dicimus ex mortuis reſurrectionem, poſtulabat. Et hoc eſt illud quod ſcriptura nunc affirmat Chriſtum à Patre ex mortuis reſuſcitatum, nunc ſe ipſum reſuſcitaſſe ex morte. Eſt enim reſuſcitatus à Patre hoc eſt à Divinitate Patris: quæ quia illius etiam erat, & ipſius corpori animæq; hypoſtaticè unita manebat, à ſe ipſo reſuſcitatus dicitur. Hoc etiam eſt, quod Chriſtus per Pſalmiſtam dicebat: *Non dabis ſanctum tuum videre corruptionem*: quia his verbis à Patre non differri ſui corporis reſuſcitationem petebat: petebat inquam non permitti in ſuum corpus corruptelam

Pſal. 15. 10.

ruptelam mortuis corporibus usitatam: sed integrè usq; ad reditum animæ conservari: reditumq; ipsum quantum fides scripturarum de triduo resurrectionis sineret accelerari. Dicat quis aut A quærat. Si Spiritus iste Christi intelligitur esse unio & vivificatio Animæ cum corpore Christi: quomodo potuit commendari, vel esse in manibus Patris: cum esset dissolvenda, & in nihilum reditura per vim mortis: seu per disjunctionem animæ & corporis? Hæc quæstio videtur ignorare, quæ sint illæ manus Patris, quibus Christus Spiritum suum commendavit, aut etiam tradidit: aut certè videtur crassè manus Deo attribuere. Manus Patris sunt voluntas & omnipotentia Patris: perquam sicut creare vivos, ita resuscitare mortuos solâ voluntate, solius scilicet voluntatis imperio potest. Sicut ergo quando Iob

Iob. 10. 8. dicebat DEo: *manus tuæ fecerunt me*, non B intelligimus manus DEi tanquam alicujus figuli Iobum formantis, sed intelligimus voluntatem & potentiam creatoris: ita quando Christus in manus Patris Spiritum commendat, vel tradit, intelligendus est tradidisse eum voluntati & potestati ejus, creativæ seu resuscitativæ, & animam cum corpore unitivæ; cui tam esset facilè eundem spiritum Christo in resurrectione restituere, quàm fuerat in conceptione dare. Etenim in manibus seu voluntate potestateq; Dei, tam sunt ea quæ nunquam fuerunt ut sint: quàm quæ esse desierunt ut iterum existant. Vivunt enim omnia Deo

Lucæ 20. 38. semper: *& non est DEUS mortuorum sed vivorum.* Et ita non commendavit Christus Patri unionem suarum partium, quasi C post discessum animæ à corpore nihilominus remanentem, eo modo, quo corpus & anima existere debebant. hoc enim in terminis repugnat: sed commendavit, Animæ apud ipsum non tantùm per existentiam, sed etiam per hypostaticam unionem mansuræ ad corpus reductionem: corporisq; cum eâ reunitionem, ac per hoc unionis suæ, suique ipsius scilicet compositi, & deniq; spiritûs seu actualis vitæ restitutionem reproductionem, resuscitationem.

2. *Pater in manus tuas &c.* Offerebat Christus in cruce sacrificium cruentum de se ipso ut notum est. Sacrificii hujus ultima & completiva pars esse debebat mors: sine eâ enim sacrificium, maximè holocaustum esse non potest: necesse siquidem est in reali, & verò proprioq; sacrificio intercedere corruptionem rei sacrificatæ & quidem in honorem Dei, inq; recognitionem ipsius supremæ potestatis, tanquam authoris omnium datoris vitæ &c ob quod etiam sacrificium propriè dictum, nulli nisi DEo soli debetur. Et quia mors non poterat esse nisi per discessum animæ à corpore extinctionemq; consequenter spiritûs & vitæ, quem dat homini anima præsens corpori: ideò Dominus completurus tandem sacrificium suum, atq; Patri Æterno extremum placationis: & supremum opus redemptionis, pretiumque nostræ salutis repræsentaturus: ait Patri. *In manus tuas commendo spiritum meum.* Suscipe illum ut victimam & sacrificium & holocaustum completum: suscipe ut terminum summum Redemptionis: suscipe ut ultimum actum officii mei, obedientiæq; in te meæ: suscipe extremum exinanitionis & humiliationis meæ coram te: suscipe ultimum ac summum adæquatum, imo supereffluens superq; excedens pretium salutis humanæ. Suscipe præterea extremum maximumq; pignus amoris in te, & in homines propter te mei: Suscipe munus maximum quod habui á te, & modo amitto propter te, nempe ipsum me. Sed simul etiam suscipe tanquam in depositum: abs te mihi ex tuâ clementiâ, pro tuâ voluntate, & potentiâ restituendum: proinde etsi hoc quod offero: tibi donò & commendo, tamen etiam cum spe, cum desiderio mihi abs te, per resuscitationem restituendò commendo: & veluti depositum mihi optatissimum, pretiosissimumq; fidelissimis voluntatis tuæ manibus consigno, quem sensum verborum Domini innuit vox græca; traditionem depositi significans &c. Psal. 30. 6.

3. *Pater in manus tuas.* Hac suæ animæ in Patris manus commendatione: aperuit Dominus animabus fidelium suorum, ut jam deinceps à corpore in morte exeuntes: non ad inferos, nec ad limbum, seu sinum Abrahæ descendant: sed in manus Patris Æterni rectâ tendant.

4. Non tantùm suam sed omnium nostrûm qui in Christum credimus deposuit simul animas in manus Patris: utinam verò hoc depositum à Christo, manibus Paternis concreditum nos non D avellamus & suffuremur, & diabolo prædoni animarum tradamus? Sed heu! quàm multa hujusmodi deposita, cruentæ illæ, cruentæ inquam Christi sanguine, quia animarum Christi sanguine redemptarum cruentæ fauces devorârunt,

 & assiduè

& aſſiduè devorant.

4. *In manus tuas.* Informamur à Chriſto quomodo & cui debeamus animas noſtras commendare in obitu noſtro. Certè Eccleſia Sancta in ſuis quotidia- A nis precibus verba iſta iterat frequentiùs: non tantùm ut nos ſuos filios quâlibet die pro nocturnâ quiete, quietiſq; variis ſubitis caſibus communiat: ſed etiam ut nos hâc formulâ pro ultimo agone communiri aſſuefaciat: præterea ut nos doceat agnoſcere & profiteri unde animam hauſerimus: & cui ejus reſtitutionem debeamus: inſuper ut nos doceat implorare, in morte potiſſimùm auxilium Dei, contra tunc maximé inſidiantes ferocientesq; dœmones: ut ergo tuti ſimus, in tuto animas deponamus, non tantùm egreſſas, ſed etiam egreſſuras; & luctantes cum hoſtibus: tutior porro locus non eſt manibus Dei: his ergo & viventes, & moribundi con- B ſueſcamus animas tradere atq; concredere. Deniq; ut nos Eccleſia doceat, vel in mentem revocet animarum immortalitatem, tum reſurrectionem reditumq; ad corpora; tum ſtatum futurum poſt mortem, qui quidem optimus eſt in manu Dei eſſe, ſed illic non ſunt niſi quæ juſtè ſunt; juxta illud animæ juſtorum in manu Dei ſunt, non tanget illos tormentum mortis malæ, & dœmonum malitiæ.

6. *In manus tuas.* Omnia quidem & ſemper Deo ſunt commendanda ſed potiſſimùm anima, & hæc quidem in mortis periculo maximè: quia in hoc bello & conflictu errare bis non datur, ſed qui eam non aſſuevit Deo commendare C bonis operibus ſanctiſq; virtutibus in vitâ: fruſtra illam commendabit in morte. Semper quidem eſt pœnitentia utilis ſi habetur, ſed ab eo qui ſemper malè vixit, in articulo mortis difficilè habetur. Vnde pœnitentia ſera, rarò eſt vera. Quare animæ commendatio in manus Dei optima eſt, quæ fit per bonam vitam, & per obedientiam mandatorum DEi: unde bene quidem commendatur Anima Deo quoad ſuam ſubſtantiam: ſed melius quando commendatur quoad conſcientiam, qui dedit Deo animæ conſcientiam, dedit & ejuſdem ſubſtantiam. Sed qui conſcientiam abſtulit, etiam animæ ſubſtantiam

Rom:1.9. rapuit. *Teſtis eſt mihi DEUS cui ſervio in conſcientiâ meâ,* ait Apoſtolus: bona ſervi- D tus: & talis cui libenter Deus atteſta-

1.Petri 4. 19. tur. *Hoc ut curemus omnes* monet alius Apoſtolus dicens. *qui patiuntur* (hujus vitæ curſum, qui verè patiendi eſt ſeges, imò meſſis) *Secundum voluntatem Dei, fideli creatori commendent animas ſuas in benefactis.*

7. *In manus tuas.* Diſtinguunt aliqui animam ſecundum quoſdam in corpore ſtatus ſive functiones illius. Dum & quatenus informat corpus dans ei vitam, ſenſum, motum; anima dicitur. Dum verò & quatenus vacat Deo: & ſuperiori ſuo, puta virtutis, conſcientiæque bono propter Deum. Spiritus dicitur. Et ſecundùm hos duos ſtatus in nobis anima ipſa ſibi contrariatur: dicente Paulo: *Caro concupiſcit adverſus ſpiritum: & Spiritus adverſus carnem.* Et iterum. *Si Spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis: Si autem ſecundum carnem vixeritis moriemini.* Multi ergo animam ſuam (juxta hanc diviſionem) commendant Deo, requirentes & deſiderantes ab eo vitam, valetudinem, opes, ſenſuum voluptates, honores, aliaq; animæ commoda: ſed qui ſpiritum commendent Deo: qui videlicet vacent Deo, & obſequiis operibusq; divinis, quæ ſurſum ſunt quærendo, quæ ſurſum ſunt ſapiendo, ſecundumq; rationes æternas vivendo, cogitationes ſublimes fovendo, annos æternos in mente habendo, ſpiritu facta carnis mortificando, ſpiritu vivendo & ambulando; hi tales pauciſſimi ſunt, certè mundus tales non cognovit, imò perſequitur, odit, ſtultos, & amentes fingit.

Caiet: in Pſ: 30.
Gal:5.17
Rom: 8. 13.

8. *In manus tuas.* Quæri poſſet cur Dominus ſpiritum tantùm, non etiam corpus ſuum commendet Patri: utiq; & corpus ejus fuit ſanctiſſimum, innocentiſſimum, Deitati unitum, & ob mala tam multa diraque tolerata, tanquam inſtrumentum gloriæ & redemptionis bene de Chriſto ipſo, deq; anima & ſpiritu meritum: nullam tamen curam ejus habere videtur? Dici poteſt Chriſtum commendando Patri ſpiritum juxta dicta, commendaſſe etiam ſimul corpus: quippe illâ commendatione poſtulabat ſpiritum corpori jam jam auferendum, in manibus Patris, tanquam in depoſito fideli conſervari tantiſper, brevi poſt cum fœnore reſtituendum. Sed voluit Dominus ipſe ſervare quod olim præceperat dicens: *Nolite ſolliciti eſſe corpori veſtro:* volebat etiam Dominus docere nos: in mortis diſcrimine, curas omnes, omnes omnino, & non tantùm primas aut præcipuas deberi animæ, in cujus neglectu, vel ſtudio, concludatur etiam cura, vel neglectus corporis. Nam ſi animæ

Matt:6. 25.

si animæ in morte bene sit: non poterit esse malè corpori: si verò animæ in morte malè sit: bene esse corpori nihil proderit, nisi ad majus tormentum animæ & postmodùm etiam ipsi corpori. Quare solum spiritum Christus commendavit, de corpore siluit: quia curam corporis providentiæ Patris commisit: at animæ saluti necessariò quàm optimè providendum à nobis esse exemplo nos docuit: etsi ipse pro se eâ curâ opus non habuit.

9. *Pater in manus tuas.* Commendant multi animas suas sed non Æterno Patri. Commendant enim illas ultimis suis voluntatibus, seu testamentorum legatis in pias causas. Commendant fidei & amori uxorum, filiorum, executorum, hæredum. Commendant alienis orationibus, jejuniis, sacrificiis, eleemosynis distribuendis fundationibus piis futuris: commendant sepulturarum & sepulchrorum splendoribus, pompis, marmoribus, conventui amicorum, conviviis, loculis pretiosis. Commendant alii concionatoribus & laudatoribus funebribus: commendant deniq; aliis & aliis, aliorum aliorumq; manibus: sed hi omnes stultissimè faciunt: quia illas infidelissimis, infirmissimisq; manibus cōmendant. Fideles manus fortes, diligentes securas manus, qui vult animæ suæ reperire, apud Deum quærat, ad Divinas manus eam deponat, deponat autem non alienis (nisi Sanctorum Patronorum) manibus sed suis propriis. Propriis inquam à se in vitâ suâ re ipsâ præstitis operibus, virtutibus, pœnitentiis, eleëmosynis, jejuniis, sacrificiis, & aliis his similibus: nam aliorum manus faciles sed non fideles, sed non fideles sunt. Ideò Christus ait: Pater in manus tuas commendo ego ipse spiritum meum.

10. *Pater in manus.* Hæc vox ultimaque precatio Domini, non est tantùm moriendi instructio: ego arbitror esse totius omnino vitæ, ac etiam mortis disciplinam in hisce verbis. Et ideò à Christo Domino, ad hunc usq; actum ultimū vitæ suæ reservatam: ut esset nobis pretiosissima, & ultimi ab amantissimo Patre pignoris, utilissimi à Sapientissimo magistro documenti, saluberrimi & in omnis vitæ tuendæ sanitatem efficacissimi medicamenti, firmissimi à peritissimo belli duce munimenti loco relicta testamentoque legata. In omni vitâ nostrâ, in omni vitæ actu & puncto: nihil salubriùs cogitamus, dicimusq;, facimusq; quàm hoc quod fecit moriens Christus. *Pater in manus tuas commendo spiritum meum.* Es in adversis, in prosperis: es in honore, in contemptu: es in periculoso, in securo, es in peccato, in gratiâ, es in tentatione, in pace, es in vitâ, in morte, es solus, inter alios, es domi, foris, es vigilans, dormiens, es in opere, in otio, es in oratione, in colloquio, in silentio, es in perplexo, in expedito: es sanus, æger: es fœlix miser: ubi ubi es, qualis qualis es, hoc tibi semper in corde, hoc semper in ore, semper in opere, semper in cogitatione, semper in affectione, semper & in omnibus, & pro omnibus, & præ omnibus hæreat & obversetur: *Pater in manus tuas commendo spiritum meum.* Quæcunque tandem fiant, eveniant, timeantur, expectentur, fugiantur, intententur: in omnibus hoc unum, hoc semper spiremus. *Pater in manus tuas commendo spiritum meum.* Hæc doctrina summarium doctrinarum est: summa vitæ, summa virtutis, summa perfectionis, summa charitatis, summa humilitatis, summa obedientiæ, patientiæ, modestiæ, mansuetudinis, prudentiæ, justitiæ, fortitudinis, temperantiæ, mortificationis, religionis, devotionis, deniq; summa perseverantiæ & beatitudinis est. Hæc doctrina est nucleus Evangelii, medulla Dominicæ orationis, compendium præceptorum; altitudo consiliorum, signaculum prædestinatorum, minera gratiarum; beatitudinis calix, vinculum cum Deo, vitæ Christi corona, & Christianorum.

11. *Pater in manus tuas commendo.* Laurentius Iustinianus: his verbis alium sensum inesse docet, dicens in persona Christi ad Patrem. *Spiritum utrūq; meum in tuas manus commendo, non tantùm quem gero ut homo, sed quem ut mediator, & redemptor acquisivi mihi* Meum planè dixerim spiritum membra mea, Ecclesiam meam sponsam meam, quàm, patiendo pro eâ, meam facio: Hanc spiritum meum nuncupo: quia adhærendo mihi, unus spiritūs fit, & corpus unum. Hoc testatur Apostolus dicens: *Qui adhæret Deo unus spiritus est.* hujusmodi sententiam non à se ipso locutus est Paulus, sed revelante Patre, docente spiritu, & in illo loquente Christo, sciebat quantùm diligebatur à Christo, & quanti Ecclesiæ corpus æstimabatur ab ipso. Ipsum meminerat dixisse. In manus tuas commendo spiritum meum. Se electosque omnes sub hac voce expressos certissimè intelligebat.

De triumph: agone Chr: cap 20. ante medium.

1. Cor. 6. 17.

PARAGRAPHVS CLXII.

Ioan:19.30. *JESVS caput inclinat.*

STROMATA

1. DUm moriturus inclinat caput Dominus - ex hoc ipso colligitur illum elevatis oculis & capite ad Patrem, suffusis etiam manantibus oculis, ac gemitibus ex pectore erumpentibus hactenus fuisse: jam quando exauditus est in suâ oratione quam fuderat pro suâ resurrectione: donatus hoc ultimo in vitâ pignore à Patre, quod etsi in manu sua habuerat, tamen à Patre humiliter instanterq; petierat, accepitq; illud, pro B suâ istâ in Patrem finali perseverantiq; reverentiâ: gratias agens Patri pro hoc, & pro omnibus beneficiis caput inclinat.

2. *Inclinat caput.* Patri sine dubio, postulans ab ipso benedictionem pro ultimi & gravissimi mandati (quod erat mori) executione.

3. *Inclinat caput.* Nam DEitatis suæ dignitatem, altitudinemq; quantum fas erat humiliabat usq; ad mortem; usque ad cadaveris unionem: usq; ad mortui cognomen, & mortuis communicationem. Verè hic JESUS caput inclinavit & nunquam se inferius majestas DEI inclinavit.

4. *Inclinat caput*: nam nisi inclinasset C nunquam certè imperium, & vis, jusque mortis ad eum pertigisset: inclinare ergo caput debuit: & de jure debitoq; suo ad immortalitatem remittere, ut ad illius verticem, aut cervicem mortis gladius manusq; posset pertingere. Et jam non miror, quòd verticem suum inclinarit quondam Ioanni quando video inclinasse morti.

5. *Inclinat caput.* Morti accedere trepidanti veluti annuens, aut blandiens, ut tandem ad se accedat, seq; extremo ictu holocaustum Patri: ac per omnia usq; ad exinanitionem subjectissimum faciat.

6. *Inclinat caput.* quia gravabant illud nimis jam guttæ noctium, sarcinæ potiùs infinitorum peccatorum nostrorum: D ergo submittit caput, & oneri succumbit, excutiens illud in abyssum copiosæ Redemptionis suæ, & reconciliationis Divinæ.

7. *Inclinat caput.* erant enim in bilance, salus nostra, & peccata nostra; prævalere volebat justitia peccatis insistens; A misericordia pro salutis lance satagebat: in ancipiti erat negotium: sed JESUS litem diremit, caput in partem misericordiæ inclinans salutem prægravare fecit. Iustitiæ per mortem satisfecit peccata delevit. Salvatoris nomen invenit.

8. *Inclinat caput.* Imposuerat mors universo humano generi jugum suum: hoc confringendum fuit aut computrescere faciendum ei, qui salvator liberatorq; esse vellet hominum. Obtulit operam JESUS: & ita fecit ut mortis jugum subiret quo suscepto illud frangeret, illud à misericordiæ suæ oleo putidum fragile, & nullius terroris roborisque faceret: sed quomodo tantus Gigas potuisset jugum mortis subire, nisi inclinato capite. Inclinavit ille, mors jugum imposuit, sed computruit.

9. *Inclinat caput.* Osculum humano generi nihilominus præbiturus, synagogamq; adhuc in gratiam suscepturus, si non abnuisset venire.

10. *Inclinat caput.* Thesaurum habebat in pectore: reconditum utiq; & eum qui jam non superesse sperabatur. Nimirum sanguis aquâ & cor: nolebat nos carere his bonis: annuit ergo & caput inclinat, ad quærendum & fodiendum invitans, factum id post mortem: lanceâ latus fossum est, & exivit ex vulnere sanguis & aqua, patuit ad cor omnibus via.

11. *Inclinat caput.* Redemptionem suam nobis admovens: nosq; à terrâ & desperatione erigens: ac veluti dicens, jam non concidat facies vestra, jam *levate capita vestra*: quia jam *appropinquavit*, jam perfecta, jam effusa, est in vos, *redemptio vestra*. Et revera nisi Christus caput proprium inclinasset: nemo suum elevare potuisset: inclinavit ille, ut nos elevaremus, elevaremus dico, non in superbiam, sed in fiduciam. Ergo jam modo sursum corda homines, sursum corda, sed ad Dominum. Nam sursum corda non ad Dominum superbia vocatur, sursum corda ad Dominum, refugium computatur. Lucæ 21. 28.

12. *Inclinat caput etiam moriens.* Quia humilis usq; ad mortem, usq; etiam moriens debet esse humilis: Semper hoc dicebat Dominus. *discite à me quia mitis sum & humilis corde*: Nec moriens hoc docere cessavit: ideò *caput inclinavit*. Matt: 11. 29.

13. Inclinat

13. *Inclinat caput.* Veluti tam animæ, quàm corpori valedicens, locumq; ambobus designans. Animæ limbum, corpori sepulchrum.

14. *Inclinat caput.* Matri & aliis notis longiusculè jam positis valedicens, gratias agens; & veluti ultimum pacis, dilectionisq; osculum porrigens.

15. *Inclinat caput ab Oriente in Occidentem*: nam aversus ab Oriente, versùs Occidentem pependit in Cruce Dominus ut supra dixi: in occidente locum & sedem capiti, & fidei, & Ecclesiæ suæ designans.

16. *Inclinat caput*: quasi dormituriens & tantisper in dulcem declinat lumina somnum: mortem enim suam somnum vocare solebat Dominus.
Pſ: 3. 6. *Ego dormivi & exurrexi.*

17. *Inclinat caput.* à Regis titulo illud forsan amovens, ac fastus mundi titulosq; declinandos esse tunc etiam edocens.

18. *Inclinat caput.* Ingressus enim in Regnum suum, ad quod januam angustam, ac humilem esse non ignorabat, inclinare caput debuit: erudiens nos, nequaquàm erecto collo, elevatoq; capite, post illum eundum esse ad cœlum: inclinandum est caput, ad jugum Domini, ad obedientiam, patientiam, humilitatem, obsequia fratrum, & quidem usq; ad mortem.

19. *Inclinat caput.* Fortè Regni titulo jam sibi ex tunc debito: inclinat autem non ambitione, sed humiliatione, ostendens ad honores etiam omnimodè debitos, cum humili & inclinato capite, cum debitâ ad DEum subjectione suique nihili cognitione accedendum esse: ipsosq; honores, in humilitatis materiam verti debere, juxta illud.
Ecc: 3 20. *Quanto major es, humilia te in omnibus.* Magnitudine tuâ utens in demissionis occasionem: quomodo arbor fructifera suis fructibus deorsum inclinatur.

20. *Inclinat caput.* Eodem ritu è mundo egrediens quo olim mundum ingressus fuerat, eâdem inquam cum Patris Æterni reverentiâ, ad ejusq; voluntatem submissione & promptitudine. Ingrediens in mundum caput Patri inclinavit attestante idem Apostolo.
Hebr: 10. 5. *Ingrediens mundum (Christus) dicit Patri. Hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mi-*
Pſ: 39. 7. *hi. Holocausta pro peccato non tibi placuerunt.* Tunc dixi ecce venio. In capite libri scriptum est de me ut faciam Deus voluntatem tuam. In quâ voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis JESU Christi semel. Egrediens etiam de mundo, pari utitur ritu: inclinat se suumq; caput, suum spiritum, suam voluntatem Patri, manibus ejus commendat, & tradit spiritum. Egregiè cohærent extrema primis. Exivi à Patre & veni in mundum: & iterum relinquo mundum: & vado ad Patrem.

21. *Inclinat caput.* & simul tandem impedimentũ quod se mori nõ sinebat, antequam omnia compleret amovet: causisque mortem causantibus efficaciam suam permittit: & sic ad mortem vadit.

22. *Inclinat caput.* Forsan prævidens mundum ruiturum ob mortis suæ vel odium, vel luctum, vel supplicium: ergo inclinat caput, ut suffulciat, ut à ruina inhibeat. vix dubitari potest dissolvendam fuisse mundi machinam ob Christi necem indignam: nisi merita Christi ipsam suffulsissent. O quoties rueret vel mundus, vel mundi pars, aliquod Regnum, aliqua familia, aliqua anima, nisi Christus caput inclinaret, nisi Patris iram justam, meritis, & sanguine suo, ad miserationem emolliret, atq; ad indulgentiam & ad tempus pœnitentiæ, locumq; veniæ dandum inclinaret?

PARAGRAPHVS CLXIII.

JESVS moritur. Ioan. 19. 30.

STROMATA

1. FActâ Spiritûs sui commendatione, factâ Patri Æterno, cujus manibus, spiritum commendaverat, & tanquam depositum consignaturus erat, inclinatione capitis, reverentiâ, emisit spiritum, atq; in manus Patris tradidit: & sic mortuus est Dominus noster, DEUS noster, Salvator ac Redemptor noster JESUS Christus? Hæc est illa requies Domini, quâ requievit ab omnibus operibus suis quæ patrarat; hoc est Sabbatum Domini, quod ingressus est & peragit, confectâ omni molitione, apparatu, & ornatu universi?

2. *Mortuus est JESUS* & morte testatoris ipsius jam est validatum testamentum gratiæ legis: ac nostræ Redemptionis: quod proinde tenebit, & pactum stabit, & nos deinceps jus habemus ad gratiam

gratiam adoptionis filiorum, rescissis antiquis decretis de nostrâ æternâ damnatione.

3. *Mortuus est JESUS ad vesperam*: sicuti & Adam peccaverat ad vesperam in
A Paradyso illâ quidem ipsâ die: ut quo die intraverat per lignum mors in mundum, hoc eodem die mors peccati, & consequenter corporum expelleretur è mundo per novum Adam.

4. *Mortuus est JESUS.* Emisit Nòé columbam ex Arcâ: quæ deinde reversa est ad eum ferens in ore ramum virentem olivæ. Emisit & JESUS purissimam spiritûs columbam de Arcâ Divini corporis sui: quæ deinde in resurrectione rediit ad Arcam illamq; gloriosis dotibus serenavit: & pacem Orbi intulit, unde resurgentis Christi solemnis
Ioan:20. fuit salutatio. *Pax vobis, Pax vobis.*
21. 5. *Mortuus est JESUS.* Catulus Leonis
Iuda ad prædam in limbo detentam a-
Gen:49. scendit: accubuit ut leo requiescens
9. â morte: nequaquam conniventibus, aut
Matt:27. clausis Divinitatis suæ oculis. *Quis su-*
63.64. *scitabit eum?* Suscitabit ipse cui spiritum
commendavit: suscitabit ipse se: dixit enim (& inimici ipsi testes sunt) dixit, *post tres dies resurgam. Eritq; novissimus error Iudæorum*: Stultè resurrectionem negare satagentium, *pejor priore*: quo illum negarunt ante faciem Pilati, judicante ipso dimitti tanquam innocentem & justum.

6. *Mortuus est JESUS.* Dormivit Samson inter Philisteos *usq; ad medium noctis*: usq; ad tempus resurrectionis: & inde consurgens apprehendit ambas fores portæ mortis & corruptionis: & abiit per viam vitæ glorificatæ usq; ad montem ascensionis in cœlum?

Iona 2.4. 7. *Mortuus est JESUS.* Devoravit Ionam in mare Passionis missum ad sedandam sævientem in nos tempestatem Divinæ justitiæ: devoravitq; eum Cetus mortis: & per triduum tenuit, atque per trinoctium: tandem evomuit eum in littus immortalitatis.

Gen: 9. 8. *Mortuus est JESUS.* Nòé calicem
21. Passionis ab Æterno Patre oblatum de vineâ quam plantaverat ex Iudæis decerptum ac expressum, exhausit totum, & obdormivit nudatus in tabernaculo crucis.

9. *Mortuus JESUS.* tradidit spiritum pro mundo, sed non mundo: non enim erat eo dignus mundus: imò eum mundus accipere non potest nisi desinat esse, id quod est: inimicus scilicet & persecutor Christi.

10. *Mortuus est JESUS.* Quid unquam
tam acerbum pertulit universitas rerum,
quàm hoc verbum mortuus est JESUS? Thren:1.
Evertit templum & urbem Hierosolymorum Na- &c.
A *buchodonosor. Casum hunc flevit Ieremias. Ce-* 2 Reg:1.
cidit Saul & Ionatas in prœlio. Absalon con- 17.
fixus pendens de quercu per comam suam ab- 2. Reg:18.
necr occisus occubuit. flevit super eis David. 33.
Arca Domini capta est à Philistæis, luxit casum 2. Reg.8.
Samuel. Quinq; civitates exfornicatæ, eversæ 31.
sunt pluente Domino ignem super eas. Loth 1. Reg:4.
deflevit casum earum. Deleta est omnis anima Gen: 19.
vivens super terram aquis diluvij: flevit eam Gen: 7.
Nòé cum omni domo suà. Peccavit Adam cum Gen: 5.
conjuge sua in Paradyso. Exul nongentis an-
nis deploravit casum suum. Sed quid sunt ista seu singula seu etiam omnia ad hoc verbum mortuus est JESUS. Nullus Ieremias, nullus David, nullus Samuel, nullus Loth, nullus Nòé, nullus Adam: nullæ vel ipsius diluvii aquæ: nullæ ipsi-
B us æternitatis lacrymæ sufficiunt ad deflendum luctum hunc, mortuus est JE-
SUS. *Mortuo Lazaro ac sepulto: & lacry-* Ioan:11.
matus est JESUS. O felix Lazare, magnus 35.
lacrymator funus tuum lacrymis suis decoravit. Nemo mortalium tam pretiosas lacrymas funeri suo impensas habuit. Est aliquid lacrymâsse JESUM. Mortuus est JESUS quis lacrymabitur? non incuso mundum non lacrymantem: non queror de synagogâ Iudæorum: incuso Christianum populum tam sterilem parcumq; lacrymarum in Christi morte deflendâ: perditur pecunia, interit asinus, canis perit, & lacrymatur dolore Christianus. Mortuus est JESUS, & non lacrymatur Christianus.

11. *Mortuus est JESUS.* Nulli unquam
C homini morienti tam fuit amara mors corporalis, quàm Christo: neq; ulla anima tam invita, tam repugnanter, corpusculum deseruit quàm Anima Christi. *Causa est prima.* Nullum unquam extitit corpus quod esset animæ suæ ita proportionatum, ita attemperatum eximiâ complexionis bonitate ac temperie, sicut fuit corpus Christi animæ Christi. Ex hoc surgit *causa secunda*: qua nulli corpori nulla anima tam fuit amica & affecta, atq; informando illo tam intimè, amicè, connaturaliter conjuncta, sicut anima Christi corpori Christi. Ex hac *sequitur adhuc tertia causa.* Quia nulla unquam anima in suo corpore suavius habitabat libentiusq; illud informabat, in
D eoq; ac per illud operabatur: perfectioresq; operationes suas omnis generis exercebat: sibi subserviens exactissimè ac obedientissimè corpus tam in toto, quàm in

quàm in singulis ejus partibus, respectu omnium & singularum potentiarum, imò & individuarum omnium actionum animæ habebat: sicut habebat anima Christi corpus suum: & sicut fuit corpus Christi animæ suæ. Nullam enim unquam non dico rebellionem sed absolutè nullam resistentiam, nullam in obsequendo ac serviendo moram animæ illi corpus exhibuit, ad quodcunque ab ea imperatum opus. *Ejus autem rei radicalis causa fuit* partim unio Hypostatica, cum corpore animâq; Christi, partim conceptionis author Spiritus Sanctus: ordinatissimusq; ac purissimus MARIÆ maternus ad conceptionem cum Spiritu Sancto concursus. Quare suppositâ tali animæ Christi cum corpore suo conglutinatione plenissimâ concordiæ; pacis, amoris, delectationisq; mutuæ & naturalis, qualis potest cogitari maxima & naturalissima: sequitur separationem harum partium in morte fuisse naturaliter ab utrinq; invitissimam, vehementissimâ, violentissimamq;, magis violentam omnino quàm dici potest, & quàm omnium aliarum animarum & corporum, fuit, eritq; separatio. Ac tandem ultimò sequitur: nulli hominum morientium fuisse, aut esse posse mortem dissolutionemq; sui tam acerbam, violentam, amaram, naturaliq; repugnantiâ, & obnitentiâ, & horrore plenam, quàm fuit Christo Domino. Et hinc fuit illa in Christo agonia, ille sudor sanguineus, illa deprecatio mortis, ille timor, ille pavor, illud tœdium, illa contristatio, morti æquivalens, in horto: repræsentatum enim tunc ad vivum Christus habens omnem Passionis suæ atq; mortis laborem: connaturalissimè debuit tantum illum perpeti horrorem. Hinc etiam fuit illa Christi sollicitudo humillima, quâ jam jam imminente mortis ac dissolutionis animæ à corpore articulo: Spiritum Patri commendabat: hoc est reunitionem corporis cum anima, instaurationemq; sui cõpositi quàm primum fieri postulabat. Vnde etsi Dominus noster nihil aliud vel nostræ redemptionis, vel Paternæ gloriæ causâ passus fuisset, quàm illum horrorem mortis suæ: etiam sine morte ipsâ, gravissimam rem, gravissimum dolorem, & cum nullo hujus vitæ dolore conferendum sustinuisset. Multòq; magis quando etiam ipsam mortem actu sustinuit: per eamque compositum suum dissolvit: Majus hoc enim est & intolerabilius naturæ Christi: quàm fuisset perferre omnes hujus vitæ dolores ab origine mundi usq; ad ejus finem, exceptâ suâ morte. Hinc colligamus licet (quantum quidem explicari, & intellectui subjici ista à nobis possunt) quantum nos Christo pro ejus morte debeamus, quàm præter dicta tantis præterea calamitatibus præviis undique supra modum exaggeratam proque nostrâ salute obitam scimus.

12. *Mortuus est JESUS.* & veluti granum synapis contritus & planè commolitus: ut fiat totius humani generis ad saporem condimentum; atq; purget cerebrum nostrum, à proprii judicii, propriæq; voluntatis erroribus tanquam noxiis superfluisq; humoribus, ut item accendat corda nostra terrenorum amoribus & sollicitudinibus infrigidata. Quem enim JESUS mortuus non inflammat ad amorem? quem non liquefacit ad fletum? quem non fæcundat ad fructum? Minimum est granum synapis, minimus & JESUS mortuus: sed granum synapi acceptum ab homine, & in agro seu horto suo seminatum crescit & fit arbor. JESUS etiam in Nazareth conceptus velut in horto satus in horto olivarum ad mortem captus, in horto post mortem sepultus, in eodem usq; ad Resurrectionis gloriam crevit; ex horto quoq; usq; ad altitudinem cœlorum ascendit.

PARAGRAPHVS CLXIV.

JESV mortuo velum templi scinditur. Matth 27. 51.

STROMATA

1. QVia ad mortem Christi deflendam tardabat (cujus tamen maximè intererat) genus humanum, ac inprimis Iudæorum: universitati rerum omnium planctus indicitur ad confusionem rationalis creaturæ. Mortuo igitur Domino, tota rerum universitas sensum mortis ejus in se ostendit. *Et ad confusionem* quidem Iudæorum maximè Pontificum & Sacerdotum ac legis peritorum: flevit templum ipsorum, imò sacratissimus ipse templi locus, sancta scilicet sanctorum: idq; per veli (quo ille locus velabatur: nec ullius ingres-

Levit. 16. ſui præterquam Sacerdotis ſummi, idq; non niſi in anno ſemel, in expiationis feſto patebat) reſciſſionem à ſummo uſque deorſum, & conſequenter per revelationem, ac ob hanc etiam per evacuationem exinanitionemq; eorum. *Deinde ad* confuſionem vivorum ratione ſenſuq; utentium: inanimata inprimis fleverunt: inprimis verò terra totius ſui quanta quanta eſt confuſione & commotione luctum edidit: ſecumq; omnia quæ in ea ſunt lugere neceſſariò fecit. *Poſt terram fleverunt* mortem Chriſti Petræ & ſaxa: ſciſſa enim ſunt: non tantum in Iudæa: ſed etiam in aliis terræ & orbis partibus. *Poſtremò* fleverunt ipſi inferi & mortui: etenim mortuo Domino: aperta ſunt monumenta & corpora, ſeu potiùs corporum pulveres, qui adhuc in eis reſidui erant, revixerunt, & de monumentis progreſſa ſunt. *Iam ante hæc* expediverat luctum ſuum ſol & luna & ſtellæ, & dies, & nox, quæ vivente adhuc in cruce Domino, per tres horas luctum ſuum continuarunt: Dominiq; morti ante mortem parentarunt. *Narrant hiſtoriæ* antiquæ etiam maria ſub horam Dominicæ mortis turbata fuiſſe: voceſq; magnas auditas lugentium ſpirituum: panem; id eſt Deum Magnum mori. Deum Magnum mortuum eſſe: *Sancta quoq; Brigitta* revelatum ſibi Divinitus ſcribit: quo tempore Chriſtus mortuus eſt in cruce: omnium qui tunc in mundo vivebant hominum corda occupata fuiſſe repletaque ſummo quodam dolore triſtitiâq;: quamvis cauſam tantæ interioris triſtitiæ ignorarent. Neque id non meretur fidem cum non minùs facilè fuerit potentiæ mortui creatoris corda hominum viventium mœrore afficere, quàm totam terram & ſaxa, rupeſq;, ac alia elementa concutere, aut mortuorum corpora ſepulchraque aperire, deinde verò par & dignum videbatur concuſſis ad ſenſum mortis Chriſti inanimatis & irrationalibus creaturis: rationales nequaquam præteriri; ut omnis creatura ſentiret etiam nolens, etiam neſciens mortem Creatoris ſui. Expendamus more noſtro hoſce omnes planctus, quos Evangelium commemorat: ac in præſenti ſciſſionem veli.

2. *Velum templi ſciſſum eſt.* Matthæus Evangeliſta qui hanc ſciſſionem veli narrat: cum dixiſſet JESUM iterum voce magnâ clamantem emiſiſſe ſpiritum: addit. *Et ecce velum templi ſciſſum eſt in duas partes à ſummo uſq; deorſum;* haud dubiè vocibus illis: Et ecce velum: hoc volens indicare: non caſu; non aliquâ aliâ de causâ ſciſſum fuiſſe velum, ſed merè, ac purè propter Chriſti mortem: concurrentibus in idem punctum temporis, & Domini morte, & veli ſciſſione: quo dubitare nemo poſſet morti Chriſti deflendæ, indignitatiq;, & iniquitati ejus demonſtrandæ, veli ſciſſionem in ipſis ſanctis ſanctorum fuiſſe factam.

Matt. 27. 51.

3. Præceperat DEUS ut ſancta ſanctorum velo oppanſo ſemper eſſent tecta nec paterent ulli: niſi ſummo Pontifici, idq; in anno tantùm ſemel in expiationis feſto, ut ſuprà dixi: hæc obſervatio, ut diſertè interpretatur Paulus Apoſtolus: præfigurabat Chriſtum ſummum Sacerdotem, per mortem ſuam, pro peccatis mundi ſuſceptam, ac per hoc expiationis feſtum peragentem introiturum ſemel in ſancta: & quia habet ſempiternum ſacerdotium, nec prohibetur morte permanere; quoniam illi mors non dominatur: idcirco unico ſuo interitu, omnia complevit, & totum expiationis feſtum, hoc eſt Redemptionis negotium, ſemel pro ſemper confecit: nec ſecundò opus eſt aut unquam erit illud peragi, cum ergo nec ſucceſſore egeat Chriſtus, qui *eſt Sacerdos in æternum,* neq; expiationis repetitione, quia æternâ redemptione inventâ introivit ſemel (ut dixi) pro ſemper in ſancta per ſuam mortem, atq; per ſuum ſanguinem: ideo tanquam jam figuræ illi res ipſa figurata ſucceſſiſſet, ac proinde non eſſet jam unquam opus vel ingredi ad ſancta, vel illa eſſe velata, quandoquidem jam fuiſſent expletione reali revelata, in morte Chriſti, tanquam in ingreſſu ſummi ſacerdotum ad Sancta velum illud ſciſſum eſt, & ab officio velationis amotum. Eſt autem ſciſſum non amotum tantum, quia ſcilicet tanquam inutile ac non neceſſarium amplius futurum, deſtructum eſt, & abjectum.

Exodi 26. 31. *Ad Hebræos pleriſq; ſparſis locis à cap: 7. uſq; ad medium 10.* *Pſ: 109. 4.*

4. *Velum templi ſciſſum eſt:* tanquam Dominum DEumq; templi lugeret templum morte ſublatum. Erat mos Iudæis, ob indignitatem præſertim in Deum patratam, pro zelo honoris Divini ſcindere veſtimenta ſua; uti etiam Caiphas fecit, quando Chriſtum blaſphemum eſſe pronunciavit: Hoc igitur ritu Iudaicum templum veluti ſentiens ac damnans ſuos Pontifices, Sacerdotes, levitaſq; ac miniſtros, pro eo, quod debuerant DEO ſuo gratiis actis, Chriſtum Meſſiam, ab eo ſibi miſſum recipere, & honorare, contrariè

contrariè potiùs DEo ingratos & rebelles extitisse, Christumq; morte immani affecisse & abnegasse: per idq; Prophetias omnes, & ritus veteres nesciendo adimplevisse; tantâ DEi & Christi injuriâ commotum, zeloque honoris ac indignitate mortis Christi concitatum *scidit vestimentum*, hoc est velum suum, & abjecit tanquam jam deinceps, nec sibi nec ulli usui futurum, seq; alteri jam nobiliori templo per Christum æternum Sacerdotem instituto locum daturum: consequenterq; & Sacerdotium Iudæorum in vanos & otiosos ritus, in verè ac merè laniorum ac puerorum opus abiturum: neq; eorum ministerium, vel Deo amplius gratum, vel hominibus utile salutareve futurum.

Matt:26. 65.

5. *Velum templi scissum.* docet omnem legem Mosaicam, cum literæ legalis corticem, omnesq; ritus: qui aliud nihil erant, quàm quoddam veritatis futuræ, perq; Christum adducendæ velamen: jam tandem morte Christi & Redemptione sacrificioq; illius esse expletos omnes; & veluti amoto velo revelatos omnium conspectui expositos, terminoque imposito, & adductâ veritate ipsâ penitus abolitos & sublatos.

6. *Velum templi in morte Christi scissum est.* Quia per mortem Christi, patet jam omnibus, post eum ire volentibus introitus ad sancta sanctorum, hoc est ad æternam beatitudinem: atq; hoc modo audivit, & re ipsâ impletum accepit, Latro illud à Domino dictum *Amen dico tibi hodie mecum eris in Paradyso*: quasi dicat hodie post me ingredieris in sancta: hoc etiam modo idem velum amovit Anima Christi omnibus in limbo Sanctorum Patrum animabus, eisq; beatitudinis sancta reseravit. Stephanus quoque hoc idem velamen amotum vidit, & ideo testatur *video cœlos apertos. Et ita* omnino est omnium sanctorum propalata jam via.

Luca 23. 43.

Act:7.55

Hebr: 9. 8.

7. Evangelium Nazaræorum: quod aliquando à priscis Patribus usurpatur & Hieronymus illud latinitate donavit: scriptum habet in morte Domini nostri superliminare templi, quod erat immensæ, ac stupendæ molis, scissum seu fractũ esse à summo usq; deorsum. Quod signum fuit ruentis synagogæ, cum suis omnibus ritibus, sanctis, sacerdotiis, hostiis, tabernaculis, templis, omniaque transire ad Ecclesiam Christi, & ad fideles ejus: qmomodo constructo verò ipsoq; palatio substructiones, & ædificantium adminicula, & modelli seu fabricæ idææ diruuntur, & destruuntur à moventurq;. Neque ab hoc dissentit quod Sanctus Ephrem narrat mortuo Domino non tantùm velum templi scissum in duas partes, à summo usq; deorsum: sed etiam columbam, scilicet Spiritûs & præsentiæ Divinæ hactenus in templo & synagogâ morantis testem, è templo evolasse.

8. *Velum templi scissum est.* Implevit scilicet vicem Domini Dei sui, dolentis Christi sui Unigeniti indignissimã mortem. Non poterat Pater Æternus dolere, neq; in se ipso sensum doloris exprimere, in templo suo expressit, velum templi rupit & scidit.

9. *Velum templi scissum est.* Meritò scissum: quidni enim scinderetur: verò & plus quàm pretiosissimo Humanitatis Christi velo, quod Divinitati immanenti corporaliter & hypostaticè opponebatur, per indignissimam amarissimamq; necem rupto? Pretiosissimum fuit illud templi velum: & velut omnium rerum (Iosephus loquitur) imaginem præferens, cœliq; rationem perscriptam habens, sed quid hoc est, ad Theandricæ Humanitatis Christi dignitatem, symmetriam, perfectionem, pretium? Paulus Apostolus cum dixisset *in introitum sanctorum initiatam nobis esse à Christo viam novam & viventem per velamen*: id velamen quod sit explicat statim addens: *id est carnem suam.* Caro ergo Christi sive Humanitas, quoniam in morte scissa & revelata fuit, velamen etiam figurantis & umbratilis templi, sicut & ipsum umbratile fuerat scindi omnino debuit.

Ioseph: de bello Iudaico lib. 6. c. 6.

10. *Velum templi scissum est Christo in Cruce mortuo.* Nimirum patent omnia etiam Sancta Sanctorum, crucifixis, crucis amatoribus, crucis asseclis, & professis. quid aliam vel optamus, vel quærimus, vel fingimus ad cœlum viam: crucis viâ neglectâ? Nulla est secura, omnis est à latronibus infessa, horrida, lubrica, infamis; Regia via quâ Rex incessit, quam totus ejus comitatus trivit: non potest non esse secura, recta, certa, explorata. Quis iter facturus, non mallet cum Rege, cum comitatu Regio tutus pergere, aut quis periculum aliquod possit metuere, Regem ducem, comitem, præsidem habens viæ? Nos tamen ita insanimus. Neglectâ Regiâ viâ, Regisque ductu & comitatu: quærimus potiùs vias difficiles, ambiguas, inferno, non cœlo inveniendo natas. Crux est via, crux ostium, crux clavis cœli, quid prædonum semitas saltusq; conquirimus?

11. *Mortuo Christo velum templi scissum est.* Est scriptura Divina templum spirituale (ait Laurentius Justinianus) nobilissimum toto orbe celeberrimum, quod Sanctorum gestis, probatissimorum virorum sententiis, atq; Prophetarum oraculis, tanquam de vivis lapidibus constructum est, sed sub litteræ velo, ac figurarum cortice tectum. Nam sicut legitur, tenebrosa aqua in nubibus aëris; videlicet obscura scientia sermonibus Prophetarum, adeo ut reperiretur rarus, qui ad ipsorum indaginem, & spiritualem latentem attingeret sensum. At ubi Dominus prædicavit, occubuit, resurrexit, Sacramenta cœlestia ex ipsis revelante desuper sapientiâ coruscare cœperunt. Amotâ siquidem literâ quæ occidit, tanquam scisso diruptoque velo, quod prius in latibulo erat manifestum est. Deniq; habes in Evangelio, quòd resuscitatus Dominus discipulis suis sensum aperuit ut intelligerent scripturas.

De triumphali agone Christi cap: 20. post medium.

Psal: 17. 12.

Lucæ 24. 45.

PARAGRAPHVS CLXV.

JESV mortuo terra mota est.

Matt: 27. 51.

Iud: 16.18. *Montes à fundamentis movebuntur cum aquis: petræ sicut cera liquescent ante faciem tuam.*

Ps: 45. 7. *Dedit vocem suam & mota est terra.*

Psal: 67. 9. *Terra mota est etenim cœli distillaverunt à facie Dei.*

Psal: 81.5. *Nescierunt neq; intellexerunt (Iudæi Christum & tempus visitationis suæ) in tenebris ambulant: movebuntur omnia fundamenta terræ.*

Isaiæ 13.13. *Super hoc cœlum turbabo, & movebitur terra de loco suo propter indignationem Domini exercituum, & propter diem iræ furoris ejus.*

Ioel: 2. 10. *A facie ejus contremuit terra, moti sunt cœli: Sol & luna obtenebrati sunt.*

Abac: 3.10. *Viderunt te & doluerunt montes.*

STROMATA

1. ALtera est funebris pompæ, lugentiumq; Domini, ac Regis sui mortem, famulorum portio. *Terra mota est.* meritò mota, quia fundamentum ejus concussum est: quia basis ejus collapsa est.

2. *Et terra mota est* tanta moles ad necem Domini sui commota est. & intremuit: cor unum tantilla carnis portio, cor unum tantilla voluntatis humanæ affectio commoveri non potest. Heu facilius est terram moveri loco, quàm voluntatem hominis à peccato, & facilius sentit terra efficaciam mortis Christi, quàm cor admittit peccatoris.

3. *Terra mota est,* inhorrescens ad immanitatem sceleris? an excutiens cum peccatoribus peccatum à gremio suo? an authores sceleris ad horrorem ejus saltem posteaquam jam patratum est, exemplo incitans, & vel invitos contremiscere faciens?

4. *Terra mota est moriente seu mortuo Christo.* Mota est etiam resurgente eodem ex mortuis, quid est quod in tam diversâ licet Christi fortuna eosdem tamen motus, & gestus, affectusq; terra exhibere videtur? An timet & luget, & horret, tremitq; mortuo Domino: congaudet autem & gestit lætitiâ eodem resurgente? Fuerit hoc olim: at quidsi nunc inversus est ordo? Quidsi nunc moriente Domino gaudet terra: resurgente verò luget? Dicamus ita. Olim etiam gaudebat terra moriente Domino, quia pro hominum salute moriebatur: quia terminabat Passionis & mortalitatis suæ miserias, porro resurgenti condolebat, quia Christum etiamsi jam gloriosum, multa tamen ab ingratis, & incredulis passurum præsentiebat. An verò non etiam nunc congaudet terra passo & mortuo Christo, quia hoc tempore meliorem in vitam, meliorem ad mentem pœnitendo, jejunando, alia bona opera faciendo, redeunt homines: habetq; Christus Passionis suæ fructum mortis solatium: vivit enim in pœnitentibus &c. contra verò condolet resurgenti quoniam resurgente Christo ad gloriam & immortalitatem, homines Christiani redeunt, ad usitatorum peccatorum mortem, gloriosumq; Christum crucifigunt, immortalem occidunt. Vtinam hæc ingeniose aut suspiciosè timidèq; magis dicantur quàm verè, quàm experimento nimis docente. Quis enim non videt resurgente Domino resurgere in hominibus peccata? quàm multi hoc concionatores, quàm multi imò vetusti Patres in Christianis malum & verè pessimum ingratitudinisq; plenissimum malum deflent? nimirum hæc fieri possunt, emendari autem voto tantùm & non re ipsâ possunt.

5. *Terra mota est moriente Domino.* Hic nimirum esse debuit unus ex præcipuis fructibus mortis Christi, ut terra moveretur: homines scilicet terreni, animales, cor-

les, corpore, & corde, non tantùm ad terram, sed etiam in terram versi toti studiis terrenis dediti, debebant gratiâ, meritis, & exemplis, doctrinisq; Christi excutere jugum terrenorum desideriorum, nudiq; prorsus nudum Christum, bajulantes crucem post ipsum sequi. Hic effectus cernitur maximè & passim in cœtibus Religiosorum ibi est hæc consolatio Domini: quia omnes sunt sine affectionibus & curis terrestribus: habentes victum & amictum, & ne tunc quidem proprium, contenti sunt: cœlum inhabitantes mentibus: omnia autem terrena tanquam stercora reputantes, ut Christum pauperem lucrifaciant.

6. *Terra mota est mortuo Domino,* & corda Iudaica mota non sunt: & mota sunt quidem corda aliquorum de plebis fœce: at Principum, at Sacerdotum, & legisperitorum Pharisæorum Scribarumque nullus: planè ut etiam tunc usurpare suum illud potuerit, nequam hæc progenies. Nunquid aliqui ex Principibus crediderunt in eum, aut ex Pharisæis, sed turba hæc quæ non novit legem, maledicti sunt. Verè ita est, verè ita etiam hodie: qui enim hodieq; evangelizantur alii præter pauperes & simplices, posteriorisq; notæ homines? Alii cæteri, qui sibi supra alios sapere, supra alios posse, eminereq; plus videntur: his Christus patiens, moriens, fabella quædam anilis aut nimis ad nauseam aurium teretium detrita notâq;, nec jam digna auribus suis adeo politis judicatur. Non dignantur isti, neque egent concionibus ad mores formandos, ad affectus movendos, ad veternum excutiendum, ad stimulum conscientiæ acuendum, ad officii sui quemq; commonendum elaboratis: aut si auscultare, (adesse dicere debueram) dignantur: oportet ut invitati & suppliciter rogati faciant: ut gratiæ pro indulta præsentia reddantur: ut conciones sint planè ad aulica sua ingenia factæ, aut potiùs fictæ, ut sint ingenioso lepore fartæ, ut sint sale plenæ, ut inauditis fabellis, historiolis, conceptibus consarcinatæ. Vt vix ulli sine conjecturis cognoscendæ, ut nemini utiles. Hos auditores Divini verbi putas? hos credis etiam moriente Christo, etiam terrâ tremente mutandos in melius? pauperes, plebeculæ, simplices evangelisentur. Principum istorum, Sapientum istorum, nunquid aliquis credet Evangelio vel Christo? absit. præter decorum est moremq; præsentis sæculi. Imò verò videas istos apud sese magnos, hac potissimum tempora negotiis, litteris, salutationibus, controversiis, somno, & id genus probris dare: A quibus cultus Deo debitus reddendus, quibus verbum Dei audiendum, quibus domus Dei adeunda, quibus sacrificia Sacramentaq; usurpanda essent. O homines terræ mole immobiliores? petris duriores? mortuis magis mortuos? O utinam isti inter humana divinaq; legitimè discernant? Vtinam quamvis se hominibus cæteris majores aliquantò videant, Deo tamen inferiores, Dei mancipia & servos, Dei pulverem & scabellum pedum agnoscant: & quæ sunt Dei Deo reddere condiscant. *Iustum est* (loquitur pullus hujus mundi) *justum est hominem subditum esse Deo: & mortalem non paria Deo sentire.*

Ioan. 7. 48.

2. Mach. 9. 12.

7. *Terra mota est mortuo Domino.* Sensum ergo & Divinitatis & mortalitatis Christi percepit. O mortales in nostrû id vel documentum si sequimur, vel probrum judiciumque si negligimus factum sciamus. Sentit & movetur terra ad mortem Domini, & motu quo potest sensum tunc luctumq; & venerationem mortui testatur. Nos sensum patientis, & pro nobis quidem patientis Christi ore quidem strepimus, sed revera nec corde credimus, neque sensu percipimus. Imò verò Passionis Christi crucisq; ac mortis consortium tanquam quid Christiano homine indignum tanquam quid stultum fatuumq; censemus. O mortales si olim terram & saxa contra nos statuerit Christus tanquam mortis suæ sensu ad pietatem commota, nobis tunc quid animi quid frontis, quid timoris, pudorisq; simul incurret? Saltem ergo à terrâ & saxis condiscamus Christi Passionem sentire, cum Christo saltem interdum, si non semper, aut sæpe, quidpiam quod pium, quod gratum, quod memorem, quod imitatorem animum nostrum testetur sustinere. Nam quomodo speramus conformari Christo in beatitudine qui nolumus ei ullatenus conformari in Passione. Crucis nummo ille beatitudinem sibi emit: nec nisi nummum crucis pro ea offerenti illam cuiquam vendit.

PARAGRAPHVS CLXVI.

Matt: 27. 51. *JESV mortuo petræ scissæ sunt.*

STROMATA.

1. Etiam saxis, ac rupibus, in morte Christi, suus luctus, suus sensus fuit. Motæ sunt rupes cum motu terræ, sed non satis sibi videbantur odium sceleris infandi, doloremque de obitu Creatoris solo motu declarasse, ergo scissæ sunt: & hiatibus suis, tanquam faucibus apertis contra occisores inclamârunt, fragmentis suis tanquam jaculis impios concutere conatæ sunt.

2. Narrant scriptores petram illam seu rupem, in qua Christi crux, aliorumque latronum defixa stabat: in hoc tempore scissam esse inexplorabiliter profundo hiatu: Sed ita ut crux Christi cum cruce latronis boni simul in una parte manserint, solus latro nequam in altera parte cum cruce sua relictus sit, atq; æternaliter quodammodo etiam rupis illius indicio an judicio à Christo separatus.

3. Non solius Iudææ rupes tunc esse scissas, sed etiam in variis orbis partibus non vana opinio est. Ita promontorium Cajetæ in Italiâ rupeum ita Alvernum montem, stigmatibus & inhabitatione Seraphici Francisci celebrem ferunt eodem hoc mortis Christi tempore scissum, idq; dicto Sancto per Angelum à Domino revelatum. *Vadingus in Annal: Minan. 1215. n. 15.*

4. *In morte Christi scissæ sunt petræ.* quia in Christum pro hominibus mortuum rupei planè homines, & per corruptelam morum petris duriores credituri; ejusq; sanguinis mortis, amoris, efficaciâ in mollem ceram traducendi erant. Montes sicut confluxerunt à facie Domini crucifixi: quot gentes ad Christum conversæ imò homines, quot Christum amplexi. Nonne tot petræ scissæ? Quantæ petræ Martyres? Petræ tormentis Tyrrannorum, Petræ prædicationi Apostolorum. Non petra Stephanus qui lapidibus non cessit non idem cera qui pro lapidatoribus intercessit?

5. *Petræ scissæ sunt.* Videmus & dolemus petrarum istarum scissuras. Illa Christi Ecclesia, super petram unam à Christo fundata & ædificata: scissa est heu in partes: & recisæ sunt nobiles portiones. Vbi enim est Patriarchia Alexandrina, Antiochena, Bizantina, Hierosolymitana? Scissæ sunt petræ: & nescio an unquam coalituræ in unam.

6. *Petræ scissæ sunt.* & Iudæorum corda scissa ad pœnitentiam fidemq; non sunt. *Olim de petra fluebat illis aqua in deserto*, & quocunque se vertebant consequebatur (teste Apostolo) illos petra, id est aqua manans de petra. Petra autem erat Christus, aruit hæc Petra Iudæis, jam non manat aquam illis, scindantur licet petræ eorum non tamen manat aqua nec de petris cordium ipsorum, aqua pœnitentiæ vel fidei: nec de Petra Christo, aqua gratiæ in salutem eorum. Etenim non in pluribus eorum complacitum est Deo: olim reliquiæ salvæ fient: ubi plenitudo gentium introierit: tum primum petræ istæ scindentur, nunc conversio illorum rara, & ea vix unquam vera. *Num: 20. 11. 1. Cor: 10. 4.*

7. *Petræ scissæ sunt.* Hoc signum est mortem Christi tantæ esse efficaciæ: ut etiam saxea corda possit scindere: & facit hoc in aliquibus, sed non in omnibus: sicut in morte Domini scissæ sunt aliquæ, non tamen omnes petræ: ut sciamus & horreamus peccati duritiem rupeâ esse saxeâque graviorem. Nec est in sanguine Christi aut morte vitium: est enim illa fons patens omnibus in ablutionem, sed in peccatoris voluntate.

8. *Petræ scissæ sunt.* Saxa flebant Christi necem quam homines non curant. O quantæ nunc etiam petræ scinduntur: quando gravissimi & inveterati tot peccatores ad pœnitentiam convertuntur: & tamen quanti servi Dei pietatem & perfectionem profitentes manent in suâ vitæ morumq; tepiditate, neq; se sinunt scindi à Passionis Christi charitate ad fervorem vitæ, duramus & duramur quotidie licet tundamur incudis instar væ nobis. Nullum cor durius tepido.

9. *Petræ scissæ sunt.* Nempe impletum est quod Dominus dixerat Hierosolymam ingrediens. *Si tacuerint hi* (pueri scilicet & discipuli) dico vobis: *lapides clamabunt*: factum est. obmutuerunt in morte Christi omnes, sed tamen clamãt lapides. Clamant lugendo conditorem, clamant damnando interfectorem: clamant invocando ad pœnitentiam peccatorem. *Lucæ: 19. 40.*

10. *Petræ scissæ sunt* An fortè filios Abrahæ parturiunt? Erat mos gloriandi Iudæis, *semen Abrahæ sumus.* respondit graviter Baptista Christi. Et ne cæperitis dicere: Patrem habemus Abraham: *Dico enim vobis: quia potens est DEUS de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ* Et *Lucæ 3. 8.*

addebat ipse Christus illud idem sibi obstrepentibus, semen Abrahæ sumus. *Si filij Abrahæ estis opera Abrahæ facite*, planè ad mentem Prophetæ olim eosdem mo-
Isaiæ 51. 1. nentis *Attendite ad petram unde excisi estis.* Neglexerunt ista Iudæi: ergo lapides clamant, ergo petræ scissæ sunt, ergo suscitantur de lapidibus filii Abrahæ. *aufertur regnum Dei ab eis & datur genti facienti fructus ejus.* Et nunquid non hoc ipsum in Christiana videmus Ecclesia: quantæ gentes olim Christianæ, obtritæ sunt & abolitæ: ab gentibus supervenientibus: non solùm terram sed etiam fidem virtutemq; illorum quam illi neglexerant, possidentibus? Videmus & hoc, palpamusq; manibus creberrimè, pro uno in Deum ingrato serviente tepidissimè, consurgere alium de quo minimè sperasses optimum Dei servum; ita scilicet DEus *agricolas malos malè perdit: & vineam tamen suam aliis locat agricolis qui reddunt ei fructum in tempore suo.* Sancto Francisco labem quandam suorum amariùs deflenti, solatium adhibens Dominus, promisit se alios meliores pro perversis submissurum filios: quosdi inquit nec dum nati sunt: nasci illos jubeo: quid verò hoc est aliud, nisi vineam locare aliis agricolis? nisi de lapidibus excitare Abrahæ filios? Ergo nemo glorietur. *Patrem habemus Abraham.* Sed potius sequamur consilium Domini. *Si filij Abrahæ sumus opera Abrahæ faciamus.*

11. *Petræ scissæ sunt.* Forsitan sepulchri novi locum Christi corpori præbituræ: quis credat? Sed eventu comprobatam acceptatamq; humanitatem rupium habemus: sepeliri voluit Dominus non alibi, quàm in monumento novo, quod excissum erat ex petrâ: & custodia sacratissimi corporis Christi immediata atq; proxima, nulli alii credita est: sed hoc munere donata exornataq; est Petra. Etenim Ioseph Arimatheus deposito in petrâ corpore, advoluit saxum magnum ad ostium monumenti, & veluti fidelissimo custodi corpus credidisset, securus abiit.

12. *Petræ scissæ sunt.* Multi hoc ipsum faciunt: scindunt petras sed non corda:
Ioël: 2. 13. at Ioël clamat scindite corda vestra & non vestimenta vestra, addere poterat non saxa vestra. Saxa & petras scindunt, qui sua, & non se, corpus non corda Deo & ejus obsequio offerunt. Ne labora circa saxa ista: aut si hæc etiam scindere vis: id quidem licet, sed ante omnibus scissuram cordis præmitte.

13. *Petræ scissæ sunt.* Ita petræ aliis quidem petræ: sed Christo non erant petræ; at veluti molles quædam ceræ: ex quibus quidquid liberet effingeret. Tales Petras amat JESUS quæ peccati voluptati, quæ tentationibus, quæ sensuum illecebris, quæ timoribus vel favoribus humanis, quæ diabolo, carni, mundo, quæ omni creaturæ sunt omnino saxa & petræ: *posuerunt cor suum ut adamantem*, nullis hircini sanguinis unctionibus, nullis malleorum ictibus, nullis ignibus cessurum, sed quæ nihilominus Deo, & manibus seu mandatis voluntatibusq; illius, molliculæ ceræ sunt Christi sanguinis tincturæ nescientes obsistere, quæ ad tactum gratiæ Divinæ inspirationisq; illico cedunt: quæ imaginem formamq; virtutis, & inprimis Christi Passi ad vivum recipiunt: quæ obedientiæ Sanctæ nutu fingi, refingi, flecti reflectique possunt, sciunt, solent, amant. Tales petras amat, tales adamantes, tales margaritas mercatur totius sui pretio Christus. Sed, sed quid dicere volo? interdum, utinam non passim aliter fieri videas. Christo quidem sumus petræ: at diabolo & carni & mundo ceris molliores. Nec beneficiis, nec flagellis edomamur ad arbitrium voluntatis Divinæ: diabolo verò ad nutum obsequimur, imò & nutus prævertimus, ipsiq; nobis sæpe plus quàm dæmones sumus: ultroq; diabolum ipsi provocamus: qui Christum nos totius suæ charitatis æstu, totius suæ Passionis mortisque efficaciâ, ad sese flectere, ad suique normam mollire volentem contumacissimè repellimus. *Zach: 7. 12.*

PARAGRAPHUS CLXVII.

JESV mortuo resurgunt mortui. *Matt: 27. 52.*

STROMATA

1. HÆc tandem est ultima funebris in funere Christi pompa. Veniunt mortui, mortuum suum Deum sepelire, & cui inter vivos, vident negatum locum, dant apud se inter mortuos. Surgunt ergo mortui, aperiunt sua monumenta: & exeunt foras, nunquid spectaturi Deum? certè hoc spectaculum

etiam mortuis efficax est movere cupiditatem, ne dicam curiositatem. Mortuorum regio & populus audiens DEum quoq; mortuum, imò jam apud se habens ejus benedictum (solum tantùm Spiritum) cucurrit ad cadaver spectandum mortui: ut hoc magis fieret credibile quod videbat: DEum scilicet esse mortuum. Nisi fortè ita dicamus, quod mortui illi, cum viderent in suâ regione, mortuum versari Deum: neq; id novitatis, aut indignitatis mortui eorum oculi videre sustinerent, ad vivos redierunt: oculosq; corporis resumpserunt: ut perinde sicut vivi fecerant mortuum Deum videre sustinerent. Ah monstra naturæ. Mortui mortuum DEum videre non possunt, vivi homines Deum mori facere potuerunt. Sed hæc tamen prius ad veritatem dictionis Evangelicæ primùm axaminanda sunt.

2. Matthæe Evangelistæ referentis verba hæc sunt. Et monumenta aperta sunt: & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt & exeuntes de monumentis, post resurrectionem ejus, venerunt in sanctam civitatem & apparuerunt multis. *Matt: 27. 52. & 53.* Hæc verba primo intuitu videntur sonare, quod in morte Christi, cum terræ motu, petrarumque scissione monumenta quoq; aperta sint. & mortui sancti multi revixerint tunc statim: sicq; vivi in monumentis tempus resurrectionis Dominicæ expectarint: quâ peractâ exierint ab eis, & in sanctam civitatem venerint multisque apparuerint. Cæterum hic sensus verborum consistere non potest, etsi aliquando concionatoriè ad mortem Christi, mortuumq; Christum videndum mortui surrexisse dicantur. Nam inprimis: si ante Christi resurrectionem hæc corpora revixissent jam Christus primitiæ resurgentium non esset, quod tamen Apostolus disertè affirmatum vult. Deinde hi qui revixissent ante Christi resurrectionem: cum ab Evangelista sancti dicantur, debuissent reviviscere gloriosi, atq; beati, tum quoad animas, quippe jam à Christi Animâ beatificatas; tum quoad corpora, à beatis quippe animabus informata: ac proinde ut modo dicebam Christum præcessissent in primitiis resurgentium. Nisi dicere velimus, illas Sanctorum animas, informasse tantùm corpora sua, non tamen beatitudinem communicâsse, at hoc est fingere sine fundamento miracula. Verus ergo sensus verborum est. Monumenta Sanctorum complura, inter motum terræ, scissionemq; petrarum, statim sub mortem Christi, cujus & honori atq; deplorationi, simulq; etiam efficacitati, ac de morte victoriæ impendebatur, aperta esse, & sic patuisse hiasseque usq; ad horam illam beatam, gloriosæ Christi resurrectionis. Hac verò factâ, tum etiam illas animas Sanctorum, quibus id Christus gloriosus largiebatur, quarumq; patuerant sepulchra, assumpsisse vivificasseque corpora sua, & exisse de sepulchris, eaq; instar Christi deseruisse ac multis apparuisse, in civitate Hierosolymorum, quæ adhuc Sancta erat, qui in ea sanctus DEi veri cultus esset, quodq; etiam tunc aliquos Sanctos haberet, ac justos, præterea quòd sanctos multos olim habuisset, & bene saltem sepultos haberet, deniq; quod sancti sanctorum, laboribus ornata, vestigiis pressa, miraculis illustrata, Ecclesiæ novæ, mysteriisq; Eucharisticis institutis dignata exstaret.

2. *Monumenta aperta sunt*: non tantùm ad resurrectionem aliquorum Sanctorũ, unà cum Christo futuram præparata: sed etiam honorem Passioni, atq; morti Dominicæ impendendum reserata.

3. *Monumenta aperta*. quasi sepulturam Domini ambientia: vel quasi mortuos suos in vivos tanto scelere Deicidii obstrictos immissura.

4. *Monumenta aperta sunt* fortasse impiis illis iram DEI meritis refugium aliquod à pœnâ præbitura.

5. *Monumenta aperta sunt*: quia enim jam mors erat victa morte Christi: sperabant illico resurrectionem corporum suorum mox secuturam.

6. *Monumenta aperta sunt*. Tanquam clamantia vivos illos Christicidas dignos morte, dignos sepulturâ, dignos abolitione de terrâ, dignos quos aperiens os suum deglutiret terra.

7. *Monumenta aperta sunt*. Hodieq; eum affectum, eum honorem habet Passio Christi ut in ejus commemoratione monumenta hominum in peccatis sepultorum aperiantur, & pateant in confessionibus & pœnitentiæ Sacramento. Sed tamen pauci admodum de sepulchris exeunt, ab iisq; recedunt post Christi resurrectionem: quin potius redeunt ad monumenta sua canes ad vomitum. Facile namq; est monumenta aperiri, confiteri peccata, pectus tundere, flere, assignatam pœnitentiam implere: sed exire prorsus de monumento consuetudinis malæ, & abjre in sanctam conversationis ac morum constanter in melius mutatorum

tatorum civitatem resurgere & sic semper cum Domino esse: apparereq; ac præbere exempla bona multis, hoc rarum, difficile, & proprium Sanctorum Electorumve est.

8. *Monumenta aperta sunt.* Quotidie aperiuntur sepulchra mortuis quotidianis: & nos videmus hæc, & deducimus mortuos ad illa conditoria eorum: sed tamen nemo putat, nemo reputat, etiam sibi quondam,& forsan citius spe suâ monumentum apertum iri. Efferimus mortuos nostros perpetuò & nemo dicit; *emendemus in melius,* antequam sic quoq; efferamur. Plane cadit in nos dictum Domini. *Mortui mortuos suos sepeliunt.*

Lucæ 9. 60. Ioan: 5. 25.

9. Dixerat quondam Christus. Venit hora & nunc est, quando mortui audient vocem Filii DEI, hæc hora præsens est Mors Christi, vox & quidem sonora est audierunt vocem hanc & animæ mortuorum sub terrâ, & corpora eorundem intra nonumenta, propterea monumenta aperta sunt.

10. *Monumenta aperta sunt.* Solemne hoc est, ut quoties Christus in Cruce est, vel moritur, aperiantur monumenta. Explicat ænigma Paulus dicens. Et omnes qui piè vivere volunt in Christo: persecutionem patientur. Explicat & ipse Dominus dicens. Et *inimici hominis domestici ejus*: quin fusius clariusq; alibi: *Non est ait discipulus super magistrum*, nec servus super Dominum suum: sufficit discipulo ut sit sicut magister ejus: & servo sicut Dominus ejus: si Patremfamilias Beelzebub vocaverunt quantò magis domesticos ejus. Conversus ad Christum,& ejus amplexus Crucem Paulus: illico aperta monumenta contra se habuit adeo ut prædixerit de eo Dominus. *Et ego ostendam illi quanta oporteat illum pro nomine meo pati.* Incipit quispiam vel cogitare tantùm de mutatione in melius vitæ suæ, de Societate pravâ abrumpendâ, de ineundo securiore salutis statu, de amplectenda cruce Christi, hem quanta sepulchreta mox patent, quantam mephytim halant: quàm aculeatis linguis colubri mortuales sæviunt. *Apocalyptica mulier, necdum filium masculum pepererat, & jam fauces magni draconis hiabant, ad devorandum eum.* Ita omnibus meliora sanioraq; non dico jam agentibus, sed adhuc cogitantibus sæva & fœda monumenta patent, fœditissima quæque inhalant: dolosissima objectant: aculeatissima quæq; infigunt. Planè dentes eorum arma: sed hi dentes habitant sua sepulchra de quibus David. *Sepulchrum patens guttur eorum linguis suis dolosè agebant,* acerbè sæviebant in rectos corde. Sed claudentur aliquando hæc monumenta: & obstruetur os loquentium iniqua: tunc scilicet quando præ angustiâ Spiritûs gementes clamabunt. *Nos insensati, vitam illorum æstimabamus insaniam: & finem sine honore, & ecce quomodo computati sunt inter filios DEI.*

Mich: 7. 6. Matt: 10. 25. Act. 9. 16. Apoc: 12. 5. Ps: 5. 11. Sap: 5. 4.

11. *Monumenta aperta sunt,* credo stillantem vel Christi sanguinem, vel ejus gratiæ meritorumq; rorem ebibitura. Nam si ad mortui Abelis sanguinem ebibendum terra aperuit os suum: quidni & ad Christi sanguinem sorbendum idem faceret?

12. *Monumenta aperta sunt.* Monumenta mortuorum sunt mortis carceres; clausa verò monumenta perinde sunt ac fores & seræ carcerum atq; vectes egressum mortuis obstruentia, desperatumq; facientia, vel ut brevius dicam, sunt monumenta, super mortuos erecta à morte trophæa: hæc trophæa victor mortis deiicit, has seras reserat, & aperit monumenta: ut intelligat mors, jam se spoliatam viribus, jam jura in mortuos amisisse: jam mortuos sibi non esse mortuos sed dormire ac vivere. Non est enim DEUS mortuorum sed vivorum: ut qui sit talis Rex cui omnia vivunt.

13. *Monumenta aperta sunt mortuo Domino.* Experientia est quod mare mortuos non ferat, sed ejiciat. Mundus iste mortuo Domino totus in mare amarum conversus fuerat, aut certè totus impletus mari Passionis Dominicæ erat, juxta illud Hieremiæ dictum. *Magna est velut mare contritio tua.* propterea maris naturam imitatus mundus, sic amaricatus, & in mare versus mortuos ejicit.

Thren: 2. 13.

14. Symbolizat mundus judicans Deum, & judicandus à Deo. Judicandus à Deo mundus, mortuos omnes de mari ejicit, ut habetur in Apocalypsi: judicans etiam DEum & damnans idem prorsus facit.

15. Qui glutit aliquem bolum, suæ naturæ repugnantem, atq; complexioni, non prius nauseam, molestiamque stomachi deponit, quam insalubrem inimicumq; bolum evomat. Voracissima mors cum ingluviem suam, in Christum Authorem vitæ, ipsamq; vitam convertisset, inimicum sibi valde bolum liguriit; nauseam ergo patiens devoratos bolos jam evomit, ejectura paulò post etiam ipsum vitæ bolum in horâ resurrectionis ejus, implebiturque in morte illud Iobi. *Divitias*

Iob: 20. 15. *vitias quas devoravit evomet.* Christus enim divitiæ vitæ, divitiæ salutis, immortalitatis; has mors devoravit, sed easdem evomet; Item divitiæ Christi sunt Sancti Patriarchæ; has divitias mors devoraverat, has reddit &c.

16. *Monumenta aperta sunt mortuo Domino.* Optanda sors, & ipsi Christo desiderata, quid dico desiderata? omnibus etiam Passionis conatibus elaborata. Vt quid enim & ad quid aliud Passus est Christus, nisi ut monumenta mortuorum patescerent. Ergo jam mortuo Domino qui mortalitatis gravantur sepulchris discussa obstaculorum mole prosiliant: appareant nunc quoq; in civitate sanctâ, in Ecclesiâ Dei futuræ resurrectionis indicia, & quod gerendum est in corporibus, fiat in cordibus. aperiantur monumenta peccatorum ad gratiam, ut aperiantur etiam suo tempore monumenta mortuorum ad gloriam.

Leo Ser: 13. de Pass: Domini.

PARAGRAPHVS CLXVIII.

Matt: 27. 54.

JESV mortuo, convertitur centurio cum aliis.

STROMATA

1. NOn erat mors Domini sine suo solatio: & planctus creaturarum, effecit aliquod apud crucifixores, apud Crucifixi custodes, apud Crucifixi spectatores. Spectantibus enim illis mortem Christi: occuparunt illos lachrymæ universi super mortuum fusæ. Motus scilicet terræ, petrarum scissio, monumentorum apertio, ita illis aliud spectantibus, alia spectacula adjecta sunt. Dum ergo hæc omnia intuetur centurio: dum reputat & miratur, quia Dominus emissâ voce magnâ exspirasset: dum morti ejus terram, petras, monumenta planctum facere advertit, extimuit, & Deum glorificavit & confessus est dicens. *Verè hic homo justus erat: verè Filius DEI erat iste;* sed & turba etiam omnis quæ aderat conterrita horrore spectaculi, contrita efficaciâ mortis Christi, percutiebat pectora sua, & revertebatur. Hæ sunt primitiæ mortis Christi: hæc præsagia futuræ messis lætissimæ, ex tam tristi semente. Turbæ convertentur ad Dominum non tantùm uti nunc hominum: sed etiam uti in Ecclesiâ videmus populorum, & nationum. Centurio credentium antesignanus, homo alias gentilis & nobilis: gentes cum suis Dynastis convertendas ad Christum jam prænunciat, jam præcedit.

2. Jam nulla impiorum, nulla blasphemorum, nulla insultantium auditur vox. Nimirum universitas creaturæ obstruxerat os pestibus illis: & scelus eorum irrefragabili damnârat sententiâ. Soli ergo tantùm credentes recensentur. Et tres eorum classes reperire licet. Vna est centurionis cum suis militibus, custodientibus JESUM. Altera turbæ quæ aderat ad spectaculum. Tertia amicorum & notorum & mulierum quæ secutæ eum erant à Gallilæâ usq; Hierosolymam, quæ à longè stabant hæc dicentes. Ex primâ classe centurio, & forsitan non solus, Deum glorificavit, sed uti moris est alios exemplo suo ad idem induxit: ut idem dicerent, aut dicentis verba approbarent. De secundâ planè dicitur, quod omnis turba eorum, qui aderant simul, ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua revertebantur. De tertiâ classe aliud non dicitur præterquam quod à longè aspicientes essent. Sed de hujus classis fide nihil ideo dicitur, quia constare facilè poterat eam Christo compassam fuisse: & miracula illa etsi non absq; horrore, tamen non etiam absq; voluptate, utpote innocentiam Christi contestantia spectasse.

PARAGRAPHVS CLXIX.

JESV crura non franguntur. Ioan: 19. 33.

STROMATA.

1. Religiosissima natio impiorum Sacerdotum Iudaicorum: sicuti quando manè à Pilato ad necem Christum extorquebat, nolebat prætorium ingredi, ne scilicet contaminaretur: ita modò suo more sollicita est, ne solemne Paschatis sui festum, corporibus crucifixorum in Cruce manentibus violaretur. Idcirco à Pilato postularunt, ut eorum frangerentur crura, morsq; acceleraretur, mortui

tur, mortui sepelirentur ante Sabbatum magnum, & salva esset religio. Annuit Pilatus ergo jussu ejus miles ad crura frangenda accinctus, lætus quod odiosâ custodiâ sic liberaretur, utriusq; latro- A nis etiamnum viventis crura confringit, moriq; cogit, crucibus deturbat: ad IESUM verò cum venissent: videntes eum mortuum, cruribus frangendis tanquam supervacaneo labori supersederunt: per hoc tamen ipsum Spiritui Sancto ignorantes ministrârunt: quia prophetiam figuramq; adimpleverunt, quâ cavebatur Divinitus, ne Agni Paschalis os ullum comminueretur à vescentibus illum. Itaq; Christum, quem devorare tanquam Agnum mansuetum, igni tormentorum & odiorum suorum, magìs tamen propriæ suæ charitatis assatum devorare poterant: sed os ex eo comminuere non poterant. Integrum ergo & illæsum Christi corpus remansit, B latus tantùm à milite perfossum, à Iosepho interim corpus apud Pilatum impetratum.

Exod: 12. 46.

2. Egerant Iudæi apud Pilatum ut crura crucifixorum frangerentur: ut nimirum hoc etiam ultimo Christi supplicio, quem victurum ad id credebant satiarentur. Sed jam satiati erant aliis pœnis ejus abundè: hunc cruciatum Christus noluit sustinere, quia voluit figuram, & prædictionem Spiritûs Sancti adimplere.

3. Erat quidem cautum lege divinâ ut appensi in patibulo, non permaneret cadaver in ligno, sed eodem die sepeliretur: sed Iudæi præter hoc Religiosi in suum magnum diem Sabbati videri C volebant. Nihilominus verò tectius eorum consilium erat in accelerandâ Christi per crurifragium morte, & de cruce depositione, nempe conscientia sceleris, & pudor metusq; per invidiam occisi innocentis, quem omnis populus sicut Prophetam habebat, cujusq; præsentiam, & doctrinam, & miracula, haud dubiè requisiturus, & ob cujus mortem varia in ipsos dicturus erat, in cujus etiam morte tanta signa tamq; multa, & evidentia, ut nec celari, nec aliorsum derivari possent, sed Christi morti injustissimæ omnino assignari deberent, ab omnibusq; passim jam tunc assignarentur, facta videbant: cogebat eos ad scelerati sui facti obliterandam, & ab oculis amovendam notitiam memoriamque: eapro- D pter eodem die, Christum de cruce tolli abiiciq; cupiebant alicubi in tumulum, & sic negotium obrui simulq; cum eo sepeliri. Etenim si nuper iidem conscelerati sacerdotes timere se profitebantur plebem, tumultumq; aliquem exoriri posse, si die festo, & populo ex omni Iudæâ præsente in Christum injurii esse voluissent: multò magis hoc timore percellebantur, patrato jam scelere & populi undiq; coactâ immensâ multitudine: quæ sine dubio non malè affecta Christo erat, ob tanta beneficia & miracula, quæ acceperat: ac proinde necem illius indignè latura, facilè colligi poterat. Ergo amovendum fuit ab oculis saltem spectaculum crudele Crucifixi Prophetæ, Iusti, miraculorum patratoris.

4. *Non sunt fracta Christi crura.* Factum id credo divinitus, ob honorem sacratissimi corporis uniti Verbo Hypostaticè: ergo nolebat divinitus illud suum admirabile tabernaculum violari violentissimis fracturis Sponsa in canticis crura Domini comparat *columnis marmoreis: quæ fundatæ sunt super bases aureas.* Cant: 5. 15. pedes Domini vulneribus & sanguine deaurati non debebant crurum columnas fractas habere.

5. *Non fregerunt ejus crura.* Crura in corpore humano sunt tanquam columnæ: sustinentes totum corporis ædificium: & iis labantibus, vel vitium habentibus, præcipuè incessus hominis impeditur, & deformis, quin & tardus redditur: infirmitas quoq; ad standum robustè inducitur. Hæc si moraliter explices: crura frangit quisquis constantiam firmitatemq; in virtutis operibus sive in se, sive in alio impedit aut diminuit. Crura frangebantur malleis virtutum & optimorum operum inceptorumq; crura potissimùm frangi solent linguis: *plaga enim linguæ comminuet ossa;* & lingua est immanis malleus, conterens petras; universitas iniquitatis. Hic malleus crura potissimùm justorum ferit, quia firmitatem, constantiamque boni operis, & fervoris in virtute impedit. Et ob hoc fortè indicandum Dominus crura sua etiam post mortem frãgi noluit, quia constans, robustus, persistens in amore, curâq; salutis nostræ semper, etiam post mortem esse, viderique voluit. Vtinam potiùs linguarum malleos quàm crura virtutum contrita & confracta in domibus regnisq; virtutum videamus.

6. *Non fregerunt ejus crura.* Crura apud se frangunt illæ familiæ, quæ homines Marthæ officiis destinatos amarè tractant, vel non bonæ fidei fidelitatisq; habent, vel non benè disciplinatos, nec ad nor-

ad normam instituti sui patiuntur. Non est enim dubium quòd ea domesticorum pars instar crurum est in sustinendâ curâ domesticarum rerum. Crura autem licèt sint nemo tamen putet de vitalibus communitatum partibus non esse. Plinius docet. *Cruribus, genibusq; inesse vitalitatem.* Namq; in ipsâ genu utriusq; commissura, dextrâ, levâq; à priori parte, gemina quædam buccarum inanitas inest, quâ perfossâ ceu jugulo spiritus fugit, ergo quasi jugulum petit, qui hæc crura genuaq; lædit, aut frangit.

Plin: lib: 11. c. 45

7. *Non fregerunt ejus crura.* Ossa, & crura in homine sunt sustentacula carnis totius hominis. In Christo Divinitas suppositum fuit, & sustentaculum Humanitatis, non ergo erant Christi vel post mortem frangenda crura: quia Divinitas ejus, in nihilo fuit, nihil esse potuit læsa, sed neque à corpore separata.

8. *Non fregerunt ejus crura.* Christi crura, & ossa sunt Charitas, Potentia, Misericordia, Sapientia, Sanctitas, & id genus alia virtutum, bonorum, meritorumq; dona. Non sunt hæc fracta in eo post mortem: quia non amiserunt suam efficacitatem: imò tunc maximè cœperunt robur suum exerere, quando cœperunt à mortis merito, hoc est, à glorificationis, Resurrectionisq; præmio magis florere ac vigere. Vnde etiam mortuus animosè minatur. *Ne læteris ait inimica mea super me. Expecta me in die resurrectionis meæ.* Nam Synagoga obtrectabat dicens ei. Christus Rex Israël descendat de cruce: alios salvos fecit se ipsum non potest. Confidit in Deo, liberet si vult eum: Quid hoc dicere est aliud? quàm crura Christo frangere, vel fracta exprobrare. Sed expecta me in die resurrectionis meæ: dabitur tibi signum Ionæ Prophetæ, non descendet Christus vivus de Cruce, sed prodibit redivivus è sepulchro: jam tunc vide Iudææ, an sint crura Christi fracta, jam vide tunc, an descendat de Cruce, an alios salvos fecit, & se non potuit: an confidens in DEO deceptus est?

9. *Non fregerunt ejus crura.* Crura Christi sunt Prædicatores Evangelici, his crura fracta sunt: si animus ad prædicandam veritatem, & legem Christi libertate Christianâ deest. Si elumbi, & inutili declamatione polyticarum næniarum, futiliumq;, & sacro oratore indignarum fabellarum aures tantùm mulcent, & mentes fallunt populorum. Si illis sermo quidem promptus, & disertus, sed à Spiritu interno desertus, vigorem verbis adjunctum non habet, neq; tanquam à potestatem habente, sed tantùm pharisaicè procedit, si præterea dicunt, & non faciunt, cruribus fractis Christus eorum ad populos incedit; si denique ab his per quos juvari maximè debuerant, ob frivolos prætextus, à docendi potestate ac libertate arcentur prædicatores Evangelii: sine dubio Christus non evasit apud hos malum crurifragii, sed fractis cruribus conditus est in sepulchro.

10. *Non fregerunt ejus crura.* Disciderunt quidem carnem, lacerarunt cutem, effuderunt sanguinem, pedes manusq; foderunt, attamen crura non fregerunt, os non comminuerunt. Hoc differunt Catholici ab Hæreticis, mali licèt utriq; quòd illi laceris licet omnibus animæ bonis, crura tamen, & ossa habent integra fidei: unde per pœnitentiam possunt pervenire non difficulter ad salutem, & supra bonum fundamentum superædificare (amotis lignis, fœno, stipulis) aurum, argentum, lapidesq; pretiosos charitatis, bonorum operum, & virtutum: at hæreticis fide verâ destitutis quidquid agere boni seu videantur, seu simulent, perinde est, ac fracto crure, & osse carnem foris integram, cutemq; præferre. Solidanda sunt ossa fidei veræ, Catholicæ, orthodoxæ, Apostolicæ, Romanæ: & tunc poterit surgere fabrica fructuosæ in æternum vitæ.

11. *Non fregerunt crura.* Inter malos, & justos Christianos hoc etiam interest, quòd justis crura gratiæ charitatisq; sint integra; malis autem confracta. Vnde illorum incessus est solidus, fructuosus, & permanens in vitam æternam: horum autem sterilia omnia sunt, quamdiu crura solidata non sunt.

12. *Non fregerunt ejus crura.* In operibus bonis: omnia alia cutis, carnis, sanguinis, locum vicemq; habent: intentio recta crus est. Si hoc fractum est, cætera omnia in cassum sunt etsi specietenus optima esse videantur. Alterum crus esse poterit fervor, vel perseverantia. Nam tepor in operatione, in oratione, in charitate, in virtute, est quasi crus fractum in pede. Porrò perseverantiæ defectus non fracta tantùm, sed etiam sublata crura ostendit boni operis.

13. *Non fregerunt ejus crura.* Quid est quod Christi in Cruce crura non frangantur: aliorum simul licèt crucifixorum franguntur. Advertant Religiosi, & omnes alii, qui cum Christo sunt crucifixi:

cifixi: qui in cruce mortuus est ejus crura non franguntur: quia qui in suâ professione de profectu sollicitus, passionum, affectuum, desideriorum, intentionum, resignationum propriæ voluntatis, proprii amoris, honoris, libertatis, (quæ omnia Animæ pedes, & crura sunt) emortua, & strenuè mortificata, & DEI voluntati subjecta habet; is in cruce mortuus est, & crurifragio non subjacet. At qui in cruce licèt sit, tamen adhuc sibi, suisq; desideriis, passionibus, voluntatibus, amori, honori, libertati vivit: hic cum vivus sit, & ad mortem urgeri per mortificationem, & quam profitetur profectionem debet, non miretur, si sæpissimè, si assiduè crurifragium patitur, quoties enim aliquid suis cupiditatibus, honori, amori, voluntati, judicio, passionibus immortificatis contrarium patitur, toties crurifragio subjicitur. Moriatur in cruce per mortificationem: non patietur in cruce crurum fractionem.

14. *Non fregerunt ejus crura.* Solidus nimirum est, & esse amat Christus, non ergo fractam, non mancam, non claudicantem, decet esse virtutem Christianã. Christiana *fides substantia est sperandum rerum.* Christana *spes non confundit.* Christiana *charitas nunquam excidit.* Integra sunt hæc crura, integra debent esse, in Christiano corde, moribus, & vitâ.

15. *Non fregerunt ejus crura.* Ad quid enim mortuo fregissent? utinam illis crucifixis quondam crura confringantur: qui cùm amplexi fuerint crucem, eamq; conscenderint, & in eâ etiam exaltati fuerint, & titulos acceperint postmodum ruptis clavis, obliti professionis, de cruce descendunt, imò & præcipites ruunt, & per sæculi vias (quanquam stigmatici) incidunt. His expedisset crura suffringi: ut perseverare debuissent: crura sensualitatis, crura ambitionis, crura favoris humani.

PARAGRAPHVS CLXX.

Ioan: 19. 34. *JESV latus lanceâ aperitur.*

Gen: 6. 16. *Noë in arcæ latere fecit ostium.*
Psal: 11. 6. *Ponam in salutari, fiducialiter agam.* Chrysost: *legit.* Ordinabo salutare apertum.

STROMATA

1. ETsi apparebat JESUM jam esse mortuum: ac proinde crura ejus non videbantur frangenda: unus A tamen aliquis militum vel dubitans, vel explorans, an verè esset mortuus, an autem Spiritûs aliquid lateret, aut etiam mortem si nondum adesset illaturus, lanceâ latus Domini feriit, & quâ parte cor erat aperuit: atq; sanguini, & aquæ intra latus residuæ ad effluxum viam fecit. Et hæc est tandem extrema inimicorum seu sponte, seu in Iudæorum gratiam sævientium in Christum crudelitatis clausula: quam etsi Christus non sensit: miles tamen ingenio affectuiq; suo indulsit: aut etiam officio satisfecit, quod erat supplicio affectos non priùs deserere, quàm constaret omnibus jam mortuos esse: ut ergo Christum & mortuum, & ob id crurifragio liberum esse o- B stenderet, latus perfodit, omnemq; omnibus dubitationem de completâ morte ademit.

2. Latus Domini confixum dextrum fuisse non sinistrum communis sensus est. dicitur etiam lancea ita profundè adacta, ut & cor, & pericardium penetrarit: & cuspis ejus, per sinistrum etiam latus ad papillam apparuerit; sicq; duo vulnera Christus habuerit: unde Cyprianus ait de latere tuo Christe, divisis limitibus aqua, & sanguis emanat. Et Prudentius canit ideo. Hinc cruor effusus fluxit, & inde latex. Quia tamen hoc partis sinistræ vulnus minutius, fuit non est inter insigniora vulnera Christi computatum, quæ tantum quinque re- C censentur, manuum duo, pedum duo, lateris dextri unum, quod quantæ magnitudinis fuerit, etsi in imaginibus quibusdam ejus mensura ex revelationibus circumfertur: videtur tamen certum esse quòd fuerit alicujus magnitudinis: id enim ipse Christus significavit, quando post resurrectionem Thomæ dixit, *mitte manum tuam in latus meum.* Si ergo manum mittere in latus debuit: vulnus certè capax manus immissæ esse debuit. Qui dextrum latus apertum credunt: id etiam illâ Ezechielis prædictione firmant. *Et ecce aquæ redundantes à latere dextro: cùm egredieretur vir ad Orientem.* Confirmant alii non etiam inefficaciter: ex stigmate lateris Sancti Francisci: quod D etiam in latere dextro extitisse D. Bonaventura luculenter attestatur. Ioan: 20. 27. Ezech: 47. 2.

3. *Apertum est latus Christi.* Vt vulnus cordis ejus intus latens pateret. Pridem enim cor ejus fuerat vulneratum a-

 more,

more, sed latebat donec aperiretur ostium in latere: sic per vulnus lateris apparuit nobis vulnus cordis. Et videtur de hoc ipso utroq; suo vulnere illud locutus. *Vulneràsti cor meum Soror mea Sponsa: vulneràsti cor meum*: ita ut unum sit vulnus, aliud charitatis.

Cant. 4. 3.

4. *Apertum est latus & cor Christi.* Vt posset habere refrigerium cor Christi, quod totâ quidem vitâ arsit immensâ tã Patris quàm nostri dilectione: post Passionem tamen & mortem videtur arsisse majori: etenim ante hac non tanti illi adhuc constiteramus, nondum persoluto pro nobis Passionis & mortis pretio: eo jam actu persoluto: est sine dubio auctior & vehementior factus amor: quia ergo nimis æstuabat, ut refrigerari posset, aperiri latus debebat.

5. *Apertum est latus Christi*: ut mortis ejus causam scire possemus: quis enim illam scire potuisset: quam ipse Pilatus judex satis coram ipsis sævissimis hostibus eam scrutatus attestari debuit se nullam invenire in eo causam. Sibi constare quòd nihil mali fecerit. Sed tamen ille invenisset, si jam jam ad januam subsistens non recessisset: ad januam stabat quando quid esset veritas, ex Christo quærebat: sed recessit, quia responsum audire contempsit. Igitur vera & propria causa mortis Christi cor erat: hoc ut constaret, latus apertum est. Certè nisi Christum cor suum enecâsset, nullam in eum potestatem Iudæus vel Iudex, vel carnifex, vel crux, vel passio habuisset. Cor fuit causa mortis: & dici jam potest Christus: mortuus à corde.

6. *Apertum est latus Chrsti.* Impii enim illi arbitrabantur Christum fuisse sine corde, vecordem, vesanum, stultum, talis videbatur Caiphæ, talis Herodi, talis Pilato, talis coronatoribus, talis videbatur etiam in vitâ: insanit iste (ajebant de eo) quid eum auditis, & *volebant tenere eum dicentes; quia in furorem versus est.* Sed enim habuisse Christum cor: apertum latus docuit.

Marci 3. 21.

7. *Apertum est latus Christi.* Quis non desideret habere cor Christi? quis item aliud desideret præter cor Christi? Sed quis potest ascendere, quis accedere ad cor adeò altum quale est Christi? jam patet ostium: jam latus apertum est, jam quisquis cor Christi appetit accedere audeat. Quid concupiscitis alia & alia bona homines? ecce mare bonorum cor Christi patet vobis: tollite. Quid novas & arduas vias portasq; ad Christum quæritis? ecce latus patet, ad ipsum cor Christi janua aperta est: hac ite.

8. *Apertum est latus Christi*: Si quis putat adhuc à Patre Æterno clausum teneri cœlum: vel ab Cherubino Paradysum: habet quo se conferat, & nec Paradysum requirat: nec cœli reserationem differri ægrè ferat patet ostium ad cor JESU: patet ipsum quoq; cor JESU, hoc intret, & melius quid Paradyso habet: neq; cœlo interim eget.

9. *Apertum est latus Christi.* Mortuo & sublato Christo: nec Beata Mater, neq; fideles discipuli, neq; Sancti habebant, quod in Christo amarent: providit pietas JESU huic suorum necessitati abundè: inclinato capite latus aperiri jussit, & cor amandum exhibuit.

10. *Apertum est latus Christi.* Promissa est beatitudo mundis corde. at quis profiteri audeat mundum se habere cor? Ecce cor Christi patet mundorum cordium fons: mundandorum fluvius. Mundorum reconditorium: mundandorum officina: quisquis ergo vel facere, vel servare cor suum mundum appetit, cor Christi adeat: ibi suum servet, ibi abluat, ibi sepeliat, ibi perdat. Nihil enim melius quàm cor suum in Christi corde perdere, tunc enim licebit cor Christi accipere & in proprii locum substituere.

11. *Apertum est latus Christi.* Amoris liber, amoris schola, amoris universitas, amoris cathedra, amoris magister, in lucem prodiit, quisquis discere, quisquis proficere vult in amandi scientiâ, intret, verum sedulus assiduusq; discipulus esse meminerit, odit enim tarda ingenia Amor Christi.

12. *Apertum est latus Christi.* Dum vigeret adhuc Spiritus in corpore Christi habebat modum quo refrigeraretur ardor cordis Christi ac Spiritu in manus Patris commendato ac deposito temperies cordialis æstûs obstructa erat, aperitur ergo per latus porta ad cor: ut refrigerari posset ab amantibus, à pœnitentibus, à condolentibus, à proficientibus, ab imitantibus.

13. *Apertum est latus Christi:* Eorum scilicet Hæreditas qui crediturí erant in Christum post mortem Christi; omnia alia sua donârat vivens præsentibus: posteris & posthumis filiis, scilicet nobis cor reservavit & reseravit. Et sanè quomodo nos potuissemus in Christum credere eumq; diligere, à nobis non visum, cum ii qui cum ipso vixerant vix potuerint credere & amare: nisi providus

JESUS

JESUS cor suum nobis dignatus fuisset consignare. Accepimus cor Christi, & amplexi sumus fidem Christi, spiritum atq; charitatem Christi: quam nullo modo capere potuisset cor nostrum, A Et jam dicitur de nobis. *Beati qui non viderunt & crediderunt.* Et in quem cum non videritis creditis.

Ioan. 20. 29.

14. *Apertum est latus Christi.* Voluit aperiri latus suum per hoc indicans nobis, quid pro tantis suis sumptibus, laboribus, doloribus, amoribus vellet à nobis prœmii. Nihil scilicet aliud quàm cor. quasi dicat. Iam non estis servi, non mancipia, non jumenta, sed filii Patris vestri: dedi vobis potestatem filios DEI fieri, jam Pater vester amat vos. ergo vestrûm quilibet ô filii præbe cor tuum Deo, præbe cor tuum mihi.

15. *Apertum est latus Christi.* Promiserat per Prophetam Ecclesiæ suæ dicens. *Filij tui de latere surgent.* Lætare B ergo jam Mater Ecclesia apertum est latus Christi: quidni expectes surrecturos filios, ceciderat Thomas, sed de latere surrexit: dubitabant & alii sed ostendit eis latus, & à latere surrexerunt. deniq; non mirum filios Ecclesiæ de latere Christi consurgere: quando etiam ipsam Matrem Ecclesiam de lateris sui vulnere voluit prodire.

Isaiæ 60. 4.

16. *Apertum est latus Christi.* Si mundus, si peccator, si tepidus justus nondum potuit expugnari totâ Passione, totâ cruce, totis clavis, ipsa etiam morte. Ecce adhuc unam machinam diruit Christus ad expugnandam portam cordis rebellis nostri. Aperuit latus: *cadent à latere ejus mille*: cadant quæso mo- C do in salutem & æternam vitam, ne in judicii die cadant ab hoc eodem latere in æternam mortem.

Ps. 90. 7.

17. *Apertum est latus Christi.* Ne quis putaret effusis à Christo tam multis charitatis suæ bonis ac thesauris, jam defecisse charitatis ejus opes, aperit latus, & ostendit adhuc apud se superesse cor integrum, cor inquam charitate plenum, cor charitatis fontem inexhaustum. Verè Domine apud te est fons vitæ, & in corde tuo videmus amorem.

18. *Apertum est latus Christi.* Ne quis dicat fortè: quid mihi dabit boni hic Crucifixus, hic nudus, hic mortuus, ut illi adhæream, aut serviam, aut illum diligam, vel pro eo patiar? Aperit latus D suum, & ait ecce merces mea mecum est. Ecce merces mea quam tibi servavi magna nimis. Cor meum dabo, quid vis quid velle potes amplius?

19. *Apertum est latus Christi.* In stadio currentibus metam, jaculo collimantibus scopum, in agone condentibus, prœmium præfixit, proposuit Christus, & veluti pronunciatè. huc currite, huc collimate, ad hoc certate: qui huc non pervenerit peribit. qui hoc non attigerit quàm proximè frustra alibi fixit, qui hoc bravium non apprehendit frustra alia exposcit, qui hanc non expresserit ideam: gratis aliam formavit imaginem. Hoc cor, idea, exemplar, archetypum, ad instar est: aut huic aut nulli corda nostra conformanda sunt.

20. *Apertum est latus.* Dicebat aliquis *Ego dormio sed cor meum vigilat*: ipse est Christus: dormire videtur morte, sed vigilat corde aperuit ergo fenestellam lateris.

21. *Apertum est latus Christi.* Sciebat ad latus stare Matrem suam, supra modum in doloribus suis mirabilem, miserabilem, amabilem, non eam potuit intueri oculis corporis: latus aperuit, ut sperare posset oculis cordis.

22. *Apertum est latus Christi.* Quasi illud etiam hostibus exhibens ad pœnas novas: ut si fortè necdum sint satiati pœnis ejus: vulneribus carnis ejus: reliquum furoris in cor effunderent, flagellarent, spinis configerent, sputis conspurcarent, crucifigerent.

23. *Apertum est latus Christi.* Perfugium hoc datum est Synagogæ, si desperata esse nollet: peccasti quidem, & in me quidem, & tam acerbè quidem peccasti: ut amplius non possis. Verumtamen revertere ad me: adhuc cor meum patet tibi: ecce ostium apertum est. ingredere. Omnia mea tua sunt, recepi prodigos, recipiam & perfidos filios.

24. *Apertum est latus Christi.* Nimirum dicit Patri si adhuc pati pro mundo opus est Pater, *paratum cor meum paratum cor meum*, etiam iterum, etiam millies pati.

25. *Apertum est latus Christi.* Prodiga Christi charitas volebat sparsis in hominibus omnibus, & jam cor suum dare: manus tamen affixæ officium negabant: latus & pectus clausum erat: adhibita est lancea: apertum eâ latus, jam cor in promptu est, habeat qui vult. O prodiga, ô ingeniosa ad se prodigendum charitas!

26. *Apertum est latus Christi.* Gloriabatur Ioannes quòd in cœna *super pectus recubuit Christi.* Magna omnino & rara gloria, sed nobis jam amplius licét si volumus, non supra pectus, sed intra pectus,

in ipsis si etiam volumus medullis cordis quiescere, & in id ipsum dormire possumus, apertum enim habemus latus, hians cor, patens pectus.

27. *Apertum est latus Christi.* Erant futuri tanti olim Patris Æterni amatores, quibus ægrè esset quod angustum cor haberent quo illum amarent. Optaturi erant hi cor aliquod vastius, capacius, DEo dignius, & adæquatius: & amabat hæc vota studiosus amoris paterni optimus filius: ergo providit amatoribus tam avaris de amplo, vasto, capace, DEi corde, suum scilicet illis largitus est: ut habeant latus aperuit, promendum dedit, cum suo commutandum indulsit. Amate jam, amate Patrem, amatores ejus, repulsam ne metuite amori vestro, Pater diligit Filium, diliget & amorem à corde filii profectum

28. *Apertum est latus Christi* Vsq; adeò sunt *deliciæ Christi, esse cum filiis hominum*, ut licet occisus sit ab eis, corde tamen velit esse cum eis, & delicias cordis sui percipere ex eis, vel participare cum eis.

29. *Apertum est latus Christi* Ne discipuli, ne oviculæ ne fideles sui, sub mortem absentiamq; suam fugerent, patefecit illis incensum imò *igneum clibanum cordis sui*, magis quàm omnis *Babylonia fornax incensum* Ibi se Petrus securè calefaciet, ibi omnis tepidus frigus suum deponat, ab hoc igne ardebunt ipsæ aquæ. *O ignis qui semper ardes, & nunquam extingueris incende me &c.*

30. *Apertum est latus Christi.* Bene habet: *petra ista refugium est herinaciis, latibulum est plebi invalidæ lepusculis.* Nidus est *simplicibus columbis* Sum *herinacius hispidus* peccatis, passionibus, vitiis, patet tamen mihi petra cordis Christi per latus Christi: plebs invalida sum, lepusculus venaticos molossos, imò leones rugientes, luposq; vespertinos aliter non effugiam nisi in latere Domini latuero. Vngues accipitri infernalis quomodo evadam, nisi in foramine petræ nidum collocavero, hic à timore, hic à labore, hic ab æstu, hic à frigore, requiescendum est, alibi nusquam tuta quies.

Psal: 103. 18.

31. *Apertum est latus Christi.* Promiserat Christus quondam. *Ego sum ostium: per me si quis introjerit salvabitur: & ingredietur & egredietur, & pascua inveniet.* Id nunc vel maximè impletum ac verum est. Ostium est JESUS totus, sed maximè ostium est latus ad cor, vel latus & cor ejus. O illuc! ô illac discant & assuescant ingredi oviculæ: semper ibi pascua amoris, pascua exempli, pascua doctrinæ, pascua sanitatis, pascua veniæ, pascua fervoris, pascua miserationis, pascua lacrymarum, pascua contemplationis, pascua auxilii invenient.

Ioan: 10. 9.

A 32. *Apertum est latus Christi.* & apertum à milite: aperiunt alii pedes Christi, alii manus Christi, sed milites latus fodiunt. Qui sunt isti tam sævi, tam audaces milites, qui latus & cor ipsum Domini petunt & fodiunt? *Potentes hujus sæculi*: hi sunt milites isti: hi sunt fossores lateris, percussores cordis Christi. Nesciunt hi (& quid si dicam, non possunt hi) leviter & parum peccare: nesciunt extra cor Christum ferire, raro non latus, raro non pectus, atq; cor ipsum feriunt. In aliis statibus parum peccatur, si peccata eorum cum peccatis potentium & magnatum conferantur. Nesciunt & non possunt potentes parum peccare: peccata eorum & magna & multa sunt. B Magna sunt quia magni sunt qui peccant, quia pro potestate peccant. Multa sunt; quia complices, quia imitatores, quia administros, quia approbatores, quia excusatores multos habent. Magna sunt quia impunè, quia facilè, quia sine correctore, sine freno, sine metu peccant. Multa sunt, quia soli nunquam peccant: quia unum peccatum, nunquam, sed plura simul peccant. Magna sunt: quia in magnis materiis, occasionibusq; peccant. Multa sunt: quia in multos peccant; in multam populi partem; in totum populum, in plura etiam Regna, imò & quandoq; in totam Ecclesiam, ne dicam in totum mundum. Magna & simul multa sunt, quia in mulC ta sæcula, & in multas generationes peccant. In quot sæcula & generationes peccavit *Lucifer*? In quot *Adam*? In quot *Ieroboam*? in quot tanti alii scelerum principes. Sæpe Principum Personæ optimæ sunt, & peccatum vix in eis reperias, si privatam vitam attendas: sed si non personas verùm Principes attendas, fœcunda eorum potestas est ad peccandum. Ajunt nostrâ memoriâ Principem quendā ab suo Ecclesiaste petiisse: ecquid sibi de suâ salute videretur? Ecclesiasten verò respondisse. Tibi quidem N. & proprio nomine vocavit: non timeo: sed Principi tibi valde timeo. Deniq; Potentes latus Christi petunt: quia cum in alto positi sint quasi D de latere in Deum ejusq; legem ac voluntatem, quasi ex æquo cum Deo se positos putantes insurgunt. Atq; hinc est quod peccata Principum sint ruinæ, sint clades principatuum. Quia sicut illi nec

soli, nec

soli, nec parum peccare sciunt: ita etiam á Deo nec soli nec parum puniri solent. Enim verò non est etiam hoc prætermittendum, quod quemadmodum potentes sæculi ad peccandum potentes A sunt: ita iidem, & ad optima quæq; opera maximè viribus si uti norint ac velint pollent. Sicut dum peccant cor Christi potissimùm feriunt: ita dum in virtutem incumbunt cor Christi mirificè recreant. Eorum virtus nec parva nec parca esse solet, cùm bene agunt non soli sunt qui agunt: atq; ideo quoniam non tantùm suis sed aliorum etiam manibus rectè operantur, copiosè, & ut ita dicam potenter bona & bene operantur. Estq; hæc singularis & propria Principum bonorum consolatio, qua omnes eorum in gerenda dignitate molestiæ condiri, vel etiam sopiri debent, quod nunquam fere soli ipsi boni sint: sed plurimos alios bonos esse faciant, imò cogant. Vnde B multorum virtus ipsorum est: & ipsorum probitas in alios plures redundat.

33. Ætna mons est, ostium seu terræ, seu inferni, quo eructat flammas suas, & mundo eas minitatur, quin & non raro intentat easdem. Si infernus habet Ætnam suam: oportebat ut etiam Ecclesia haberet ac cœlum suam Ætnam. Ætna nostra Christus est, ecce aperto latere hiat, ecce flammas jaculatur, ecce ignem mittit, in terras, & vult vehementer accendi, jaculatur infernus per suam Ætnam ad terrorem malorum, jaculatur JESUS noster per se ipsum ignes suos ad salutem electorum.

34. *Apertum est latus Christi.* Vbi es homo quærens *bonas margaritas vel thesaurum in agro absconditum?* (Matt: 13. 44. 45.) C huc ades: hians latus Christi perscrutare: invenies sine dubio Margaritam & thesaurum charitatis atq; cordis & meritorum, & omnium bonorum. Hactenus hæc absconsa fuêre in visceribus Divinitatis & Humanitatis JESU Christi: jam apertum est profundum, intimumq; latibulum illius: ingredere ergo & hauri salutem apertā à Domino: ingredere & abscondere in fossâ humo: ingredere & absconde te in petrâ, quā percussâ fluunt aquæ largissimæ in ablutionem peccatoris, fluit oleum in unctionem luctatoris, & in medelam ægrotantis, fluit mel in pabulum esurientis, & in solatium amari cordis.

PARAGRAPHUS

CLXXI.

JESV latere aperto exivit sanguis & aqua. (Ioan: 19. 34.)

STROMATA

1. CONfosso Christi latere: per vulnus factum *sanguis & aqua profluxit*: utraq; simul, sed impermista mutuo: an prius sanguis deinde aqua, sentiat quisq; prout placuerit, cum neutrum sit improbabile. Vtrumq; tamen miraculosè manavit. Nam naturaliter in mortuo corpore frigescit & densatur sanguis, neq; est aptus fluere: quod proprium est calidi cruoris. Idemq; de aquâ, imò multò magis sentiendum est: maximè quia illa aqua vera & naturalis, non aliquis humor phlegmaticus. Fuisse hoc miraculosum utrumque, Ioannes ipse videtur testari, & velle credi: ideo enim tam asseveranter hoc refert: ne videatur incredibile, ac proinde falsum; quocirca oculos suos in testes adducit: dicens. *Et qui vidit testimonium perhibuit: & scimus quia verum est testimonium ejus.* (Ioan: 19. 35.) quasi affirmatione opus non erat; si in eo eventu nihil insoliti & novi erat.

2. *Exivit de latere sanguis & aqua.* Quasi universa Christi Ecclesia, quæ per præcipua hic adumbrata sua designatur Sacramenta. Aqua enim Baptismum: sanguis Eucharistiam monstrat: hæc autem maxima & principalia Ecclesiæ Sacramenta, quorum illud est Ianua Ecclesiæ: & in eo nascimur Deo, renascimur in Christo: hoc autem est consummatio & perfectio omnium tum Sacramentorum, tumquè in Ecclesiâ sunt reliquorum. Alimentum & cibus potusq; fidelium. Pignus & dos Ecclesiæ præsentem sponsum exhibens. Eaprópter à Sanctis Patribus de latere Christi asseritur Ecclesia prodiisse: sicut *de costa Adami Eva formata est dormientis.* (Vide August: in Ps. 138. ab initio prope.) Quod autem dicitur Ecclesia prodiisse de latere Christi mortui. non est intelligendum: quasi Christus illo vulnere post mortem accepto, meruit vel Ecclesiam, vel aliquid Ecclesiæ: Christus enim morte terminavit sicut statum viatoris, ita & meritoris: & nihil vulnere lateris vel cordis meruit: D nisi fortè per præviam in vitâ adhuc factam acceptationem & Patri oblationem ejus vulneris post mortem infligendi: sed hoc non est vulnere meruisse, sed ejus futuri acceptatione & oblatio-

ne: quomodo fieri potest meritum, etiam de nunquam futuris passionibus: si ab aliquo pio homine acceptentur, atq; offerantur DEO: acceptatio enim illa grata erit DEO, etsi res acceptata nunquam evenerit ipsi acceptanti. Tantum ergo hic Ecclesiæ de Christi latere egressus intelligi debet per mysterium, non autem per meritum: quia scilicet ut constaret Ecclesiam omnem à Christo esse apud Patrem promeritam: innuitur & designatur hoc isto sanguinis, & aquæ de latere Christi mortui exitu: quæ ipsa designatio, fuit etiam olim in Paradyso, per ædificationem Evæ ex costa seu latere Adami dormientis præfigurata.

3. *Exivit sanguis & aqua.* Sanguis quidem ad pretium, aqua ad baptismum nostrum: vel sanguis ad poculum, & nutrimentum, aqua ad regenerationem, & lavacrum. Vel sanguis ad damnationem incredulorum, aqua ad ablutionem fidelium. Vel sanguis ad baptismum sanguinis & martyrii, aqua ad baptismum fluminis & Sacramenti. Vel sanguis ad designandos Christi Martyres: aqua ad monstrandos confessores: quibus duabus classibus omnis fidelium cætus constat. Vel sanguine signatur pretium redemptionis, aquâ verò, aqua sapientiæ & doctrinæ salutatis. Christus enim utroq; officio functus est, & Redemptoris moriendo, & Doctoris seu Legislatoris, doctrinâ & exemplo nobis viam vitæ monstrando. Neutrum enim satis ad salutem fuisset: si solum tantum Christus præstitisset. Nihil proderat modum bene vivendi scire, si non fuissemus redempti, à primævâ servitute, & à peccatorum iniquitate, sed & redimi non profuisset, si redemptis nobis, quâ & quo eundum esset ad salutem non constitisset: fluxit ergo de latere Christi sanguis & aqua, quia per Christum nobis data est & à peccatis redemptio, & vivendi doctrina.

D. Th: 3. Parte Q. 74. a 7. ad 1. 4. Divus Thomas præter aliquas prædictarum, assignat præterea unam aliam rationem: verba ejus appono. *Effusio sanguinis directè pertinebat ad ipsam Christi Passionem. Est enim naturale humano corpori vulnerato, quod ex eo profluat sanguis: sed effusio aquæ non fuit de necessitate Passionis, sed ad demonstrandum effectum Passionis, qui est ablutio à peccatis, & refrigerium contra ardorem concupiscentiæ.*

5. *Exivit sanguis & aqua.* Salutis nostræ exordium fecit JESUS à sanguine & aquâ: à sanguine quidem in circumcisione ab aquâ in Ioannis Baptismate: *facit ergo etiam finem in utroq;, & ideo de latere illius exivit sanguis & aqua.*

PARAGRAPHUS CLXXII.

JESV corpus impetrat Ioseph, à Pilato.

Ioan: 19. 38.

STROMATA.

1. AD vesperam festinante die, appropinquante autem *Sabbato magno*: ad cujus initium nihil deinceps operari licuisset: amici Domini de ejus sepulturâ honestâ cogitare cæperunt, stimulante tum amicitiâ pristinâ, tum aliquantâ fide in Christum, saltem ut Prophetam & Sanctum innocentemque, tum commiseratione indignissimæ necis; quam optabant non augeri infami abjectione corporis mortui, in vallem seu locum cadaverum, tum precibus afflictissimæ Matris Christi. Ergo Ioseph ab Arimatheâ homo de primis Iudæorum: dives & potens, amicus & discipulus Christi, licèt ad id tempus occultus ob metum Iudæorum, expectans tamen Regnum DEI, per Christum obtinendi: posito metu, & calcatis omnibus rationibus humanis, imò & Iudæorum Sacerdotum odiis ac periculis: audacter ac liberè, fretus causæ æquitate, atq; etiam Præsidis Pilati humanitate, deq; Christo, quantumvis per ipsum damnato, bonâ opinione & compertâ quin & testatâ innocentiâ: adducturus etiam aliorum Christi amicorum, notorum, ac inprimis Matris afflictæ preces; accessit ad Pilatum, & petiit corpus JESU, ab eo sibi donari ad sepulturam honestam: quandoquidem satis Præsidi constaret, non culpam aliquam Christi, sed invidiam Sacerdotum exstitisse causam mortis Christi: quâ confectâ nihil esse quod sæviatur in mortuum: daret hoc igitur præses & illi innocenti; & sibi petenti, & Matri mærenti, & amicis notisq; postulantibus. Neq; Pilatus se difficilem præstitit, seu innatâ humanitate, seu conscientiâ innoxiè & non parum invitè damnari Christi, seu DEo intus permovente. Cautè tamen egit ne fortè pro mortuo vivus acciperetur de cruce Christus: inquisitione factâ ex

centurione de verâ morte Christi: compertoq; mortuum esse, donavit corpus Iosepho: fortè aliquid pretii seu donativi præsentante: quod Pilatus accipere abnuens donare se professus sit, iret, A tolleret, sepeliret liberè, nemine impediente.

2. En quomodo impletum sit Domi-
Lucæ 12. nicum dictum. *Nolite timere eos qui post-*
4. *quam occiderint corpus non habent amplius quid*
Ps.33.21. *faciant. Custodit enim Dominus ossa Sancto-*
rum: multoq; magis ossa Sancti Sancto-
Eccl: 44. rum. *Corpora Sanctorum in pace sepulta sunt.*
14. Corpus Christi etiam cum pace à Pilato indultâ.

3. Advertendum est hoc loco quomodo jam Passio Domini fortes faciat vivente Christo, metuebat sibi Ioseph iste ab Iudæis: ideo etsi discipulus esset JESU occultus tamen erat. Jam autem Christo mortuo, ille metum ponit profitendi Christum: audacter intrat, amicum se interfecti fatetur, petit corpus. Cur hoc in flagellatione, in crucifixione non fecerat? Nondum JESUS animam suam posuerat, nondum spiritu profuso Spiritum discipulorũ animaverat. Mortuus est ille, animati sunt isti: & ecce unus jam audacter Christum profitetur, Christum repetit, Christum tollit & sepelit. Sciebant id sine dubio Iudæi, & Iosephus scituros non ignorabat, sed tamen minas, odia, fraudes, vim illorum non curabat, imò contemnebat, imò subire pro Christo, jam paratus erat. Verè audacter accessit ad Pilatum, qui omnium odiis, & potentiæ se objicens accessit. Verè audacter accessit qui amore Christi nulli periculo cessit. Verè C audacter accessit, qui pro Christi mortui amicitiâ inimicitias omnium Principum suorum suscepit.

4. Intelligamus hic Christi obedientiam: qui de cruce quam ex obedientia Patris conscenderat: propriâ voluntare descendere, imò nec ab amicis insciâ Potestate legitimâ noluit. Amavit crucem vivus, pependit in eâ usq; dum extremus eum desereret spiritus: etiam mortuus eam non deserit nisi jussus. Hæc est imago obedientiæ, non solùm Humilis, non solùm Patientis, non solùm fortis, sed etiam perseverantis. Obedientia est felicitatis Mater: sed obedientiæ perseverantia est corona.

5. Est hic etiam fiduciæ resignationisque in DEI providentiam insignis disciplina. Christus nec vivus nec mortuus fecit verbum de suâ sepulturâ: reliquit totum curæ, providentiæq; Patris Æterni ac Matris suæ. Pendeamus & nos hoc modo in Cruce Divini obsequii. Nos inquam præcipuè qui filii & pulli sumus Divinæ providentiæ, pendeamus veluti mortui: nullam sollicitudinem nostri gerentes. Omnem sollicitudinem in eum projicientes cui est cura de nobis: qui suam Providentiam Divinam Sapientissimam, Potentissimam, Amantissimamq; obligavit nobis. Injurius est in DEum, quisquis sui Providentiam in Cruce positus facit. Non agnoscit se crucifixum. Non credit DEO sui curam esse. Non fidit DEO ejusq; obligatæ sibi fidei. Certiorem & sagaciorem, & efficaciorem suam existimat sibi curam, quàm Divinam Providentiam. Et adhuc non arbitratur sese Religiosus facere DEO gravem injuriam per stultam suam Sapientiam, per fragilem suam de se curam, per adeò infidelem in B DEum fiduciam?

PARAGRAPHUS CLXXIII.

JESUS de cruce deponitur. Ioan. 19. 40.

STROMATA.

1. DOnatus Ioseph corpore Christi ex itinere Syndonem mundam & subtilem mercatus, ad locum crucifixionis veniens, de tollendo à cruce Christi corpore agere cœpit: & sine dubio in laboris partem vel amicos, vel famulos suos adscivit, hoc dum agunt, venit in partem piissimi obsequii *Nicodæmus* Iudæorum & ipse Princeps: qui nocturnus olim discipulus fuerat Christi: hic aloes & myrrhæ mixturam attulit copiosam, quâ corpus Christi perfunderat, ut à corruptione atq; putredine declinandâ præmuniret.

2. *Deponitur de cruce.* Jam supra dixi Christum de cruce propriâ se voluntate non movisse: amorem crucis, obedientiam Patris, perseverantiam & consummationem boni operis luculenter assectas suos docens.

3. *Deponitur de cruce.* Deponamur & D nos, deponamur non propriâ voluntate refixi crucem deferamus: deponamur manibus alienis, eorum scilicet, quorum nos DEi providentiæ, curæ sibi vicariæ concrediderit: deponamur non vivi, sed mor-

ſed mortui: mortificati & mortui nobismetipſis, noſtro proprio amori, ſenſui, honori, voluntati: deponamur ad myrrham & aloëm: ut nunquam etſi perfectè mortui nobis videamur; à mortificationis tamen ſtudio ceſſemus: mortua ſint licèt corpora, ſint etiam ipſius licèt quaſi Chriſti, tamen condienda ſunt myrrhâ & aloë in copiâ, vel libris centum, etiam mille, nemo enim ita in mortificatione ſui perfectus eſt dum vivit: ut non adhuc quod mortificet in eo ſubſit.

4. *Deponitur de cruce Chriſtus.* Quando à peccatis ſuis conſurgit, vel convertitur impius, deponere de cruce Chriſtum vult peccator? ponat peccata à corde & vitâ, depoſitus eſt Chriſtus de cruce. Depoſuit etiam Chriſtum de cruce quisquis alterum è peccatis eduxit quæ fecerat, vel abduxit quæ facturus erat.

5. *Deponitur de cruce Chriſtus.* Hoc eſt Paſtorum Eccleſiæ munus proprium: de cruce deponere Chriſtum. O Eccleſiarum Principes ô Chriſti ovium cuſtodes! dignemini aliquando diſpicere veſtros greges, & videre num alicubi, num frequenter, num paſſim, num in immanibus, & infandis peccatorum crucibus pendeat Chriſtus? Diſpicite per quorum ſcandaloſam vitam, per quorum incuriam ſupinamq; negligentiam, per quorum craſſam ruditatem & ignorantiam, per quorum à gregibus, ſuis abſentiam, per quorum pravam erroneamque doctrinam crucifigatur in veſtris animabus Chriſtus. invenietis forſan non à Pilatis tantùm, ſed etiam à Caiphis Chriſtum crucifixum.

6. *Deponitur de cruce Chriſtus.* Etiam tunc deponitur de cruce Chriſtus: quando à perſecutione, à calumniâ, ab oppreſſione liberatur innocens. Quàm multi crucifixi obſident aliquando ſubſellia judicum, aulas Principum: & non rarò non eſt qui deponat de cruce Chriſtum. Non rarò eſt qui aut relinquat, aut fortius etiam affigat cruci Crucifixum, & crucifixorem, pauperum oppreſſorem, potentem adverſarium, malignum calumniatorem, notoriè reum permittat abire liberum, & manere innoxium.

7. DEUS bone Pilatus permiſit tolli Chriſtum de cruce, & gratis quidem tolli. Princeps aut Iudex Chriſtianus ſine pretio, ac donario, non dejudicabit cauſam Pauperis afflicti?

8. Non vult Pilatus vivum Chriſtum deponi: ſed de morte illius prius certus vult reddi. Expedit namq; quoſdam crucifixos non facilè neq; incautè à cruce amoveri: videantur licèt mortui explorata tamen niſi mors ſit: non per-
A mittatur deponi: periculosè deponitur, quisquis vivus adhuc de cruce deponitur, & in occaſionem liberioris vitæ datur. Multi crucifixi videntur & non ſunt, multi in cruce mortui apparent, & viventes maximè ſunt. Multos domeſtica diſciplina, ſuperiorum cura, oculi cohabitantium; communis vita in officio continet, & bonos facit, hos ſi ſtatim mortuos putans, in occaſiones, tanquam probatos & mundo, carni, ſibiq; mortuos dederis: non rarò cum dolore tuo, cum damno ſuo, cum communi probro, vivos, nimis ſentientes, & ſenſuales, ambitioſos, & in patientiæ plenos, verbo per omnia vivos, ac quotidie magis vivos reperies. Conſtet de
B morte, judicet oculus, teſtetur centurio, exploret lancea, ſanguis & aqua effluat: omnis ad ſanguinem & carnem adhæſio, omnius aqueus in operibus Divinis languor & tepor, è corde extrahatur, tum de cruce depoſitio crucifixi forſitan ſecura erit.

9. *Deponitur de cruce Chriſtus.* Si ad crucem traheris vel vacaris feſtinare debes, ſi imponitur bajulanda, portes: ſi illi affigeris pone te, vel aſcende in eam. Si in illâ exaltaris, pende nihilominus ab illâ. Si ab illâ ut deſcendas provocaris: deſcendere non debes. Si deponeris: non niſi poſt mortem id ſubire, & optare debes.

10. *Deponitur de cruce JESUS.* Ohe ze-
C lus meus ubi es? ecce paſſim Chriſtus pendet crucifixus in cordibus peccatorum, & deponere negligis, at ſupplicare etiam debueras, etiam emere depoſitionem. Nunquid Pilatum metuis? at hunc non metuit Ioſeph, nec contrarium imò faventem ſenſit, ſæpe zelo noſtro impedimenta poni quærimur ab aliis: & interim revera exiguus eſt in ipſis nobis: non Pilatus arcet, ſed voluntas deeſt.

11. *Deponitur de cruce Chriſtus.* Sed ab amicis, ſed à diſcipulis, inimicorum nullus etiam adſiſtit: quorum tanta copia ad crucifigendum aderat. O ſic eſt omnino ſic. Crucifixores Chriſti multi ſunt, depoſitores de cruce pauci: iique nonniſi valde amici: ubique crucifixorem Chriſti reperies, etiam quem depo-
D ſitorem vel tu credebas, vel officium jubebat. Plenus eſt crucifixoribus mundus: & unum aliquem Chriſtum, Chriſtive aſſeclam plures crucifigunt: etiam

non invitati

non invitati accurrunt. & si partem in labore habere non possunt, favent tamē, arrident, instruunt, probant, crucifixum sugillant, obstrepunt, approbant: non crucifigunt hi licèt manibus, crucifigunt A tamen vocibus. Sicut ros in æstu meridiano; ita rarus est qui officium depositionis subjre vel poscere audeat. Nam esse profiteriq; amicum ejus qui propter virtutem, vel aliam causam bonam patitur: id ipsum quoq; crucifixione dignum videtur. Oportet ut sit Ioseph filius accrescens, dives virtute, expectans Regnum Dei, aliud nihil amet in vitâ, aut speret. Metu posito, sumptâ audaciâ ex bonæ causæ, veritatisque ac virtutis & innocentiæ fiduciâ; agat causam apud Pilatum: faciatq; suam: & sibi corpus crucifixi postulet donari, non exigat deberi. Ita succedet depositio: alioqui difficultatibus impedita. Vulgo enim crucifixiones in expedito B sunt, at depositiones vix unquam sine impedimento.

PARAGRAPHVS CLXXIV.

Ioan. 19. 40.

JESV corpus aromatibus conditur.

STROMATA

1. HOc beneficium Nicodemi est, attulit enim secum mixturæ aloës, C & myrrhæ quasi libras centum: ut esset copiosa redundansq; pollinctura, fortè & Ioseph de suis habuit aromatibus, nam ita mos fuit Iudæorum sepelire, ut enarrat Ioannes: *acceperunt inquit corpus JESU, & ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire.* Hoc obsequium impendebatur mortuorum corporibus, ut durare possent, & arceretur ab eis corruptio saltem ad tempus. (Ioan. 19. 40.)

2. *Vngebant amici & discipuli JESUM in corpore*: ungebat sine dubio JESUS discipulos & amicos mortis suæ fructu in mente. Non potest enim vinci obsequiis humanis bonitas DEI: quantò plus impendis DEO; tantò plus recipis ab ipso. imò (quod diligenter notant pii) D ipsum hoc quod aliquid vel possint, vel velint DEO impendere: munus DEI est. Sed tamen licèt sit munus suum, accipit ille à pio corde; tanquam ejus proprium & sic dona sua remuneratur illi tanquam ejus merita.

3. *Vngebant amici JESUM.* Vngunt aliquando (videntur saltem) & inimici, seu falsi amici: Sed JESUS non se credit talibus, & non vult ut caput ejus vel tangat oleum peccatoris. Vngat amicus etiam myrrhâ, etiam aloë: gratè habet JESUS: quia amici obsequium est. Sed peccator ne oleum quidem, ne balsamum exhibeat, onerosus est enim. Ama & dic quod vis, si odisti & blandiris? bis odisti. O quale bonum charitas vera, etiam cum mordet mulcet, etiam cum vulnerat sonat: & causa est: quia etiam cum odit amat. Melius est odium diligentis, quàm dilectio odientis. Deniq; meliora sunt vulnera amici quàm oscula inimici.

4. *Vngebant amici JESUM. Vngitur JESUS* quando laudatur. *Vngitur JESUS* Passus & mortuus: quando ejus Passio prædicatur: *Vngitur JESUS* quando ejus meritorum Passionis mortisq; fructus in animas spargitur. *Vngitur JESUS.* quando peccator salutaribus monitis ad pœnitentiam invitatur & excitatur. *Vngitur JESUS mortuus* quando ad fervorem virtutis excitatur & perducitur tepidus. *Vngitur Corpus JESU.* quando Sanctissimi Sacramenti sacrificiisq; cultus dignè peragitur, propagatur, quando dignâ præparatione, eximiâ devotione suscipitur, celebratur. *Vngitur JESUS* quando in virtutum studio profectuq; servatur, roboratur, promovetur proximus, commēdatione, laude, protectione, exemplo, instructione, consolatione.

5. *Vngebant amici JESUM.* Nunc ergò verè est *fasciculus myrrhæ JESUS* nunc *inter ubera commorari idoneus*; accurre jam Sponsa, *cape, inter ubera conde.* Nunquam recedat à tuo corde, qui pro te fixus est in Cruce.

PARAGRAPHVS CLXXV.

JESV corpus syndone munda involvitur. Mat. 27. 59.

STROMATA

1. MUnda syndone Corpus JESU involvitur. Etenim corpus illud con-

lud conceptione, Virginitate, vitâ, Divinitate puriſſimum: involvi ſyndone mundâ, imò novâ, nec unquam aliàs uſu deturpatâ fuit æquiſſimum. In quo induſtrius fuit Ioſeph qui non veterem, licèt mundam accepit: ſed novam mercatus Chriſto impendit.

2. *Mundâ ſyndone involvit corpus JESU.* qui purâ mente ſuſcipit Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum, vel celebrat ſacrificium. Bone DEUS, in linteolo altaris quod corporale ab uſu ejus ad involvendum Sacramentum vocamus, maculas leves, foramina minuta cavemus. Corda noſtra tam munda eſſe, ut dignum eſt Euchariſtico ſeu Sacramento, ſeu ſacrificio non curamus. An etiam hic nimia & crebra familiaritas parit contemptum? An etiam hic viluit nobis DEUS?

3. Vtinam à ſyndone Ioſephi mundâ diſcerent Eccleſiaſticorum non pauci munditiem circa templa, circa altaria, circa Sacramenta. Ah ubi eſt fides? Si gentili homini dicas te in hac pyxide, in hoc calice, in hoc corporali depoſitum habere DEum: certus ſum: videns hæc eſſe tam immunda & ſordida, abjectaque Ethnicus ſcandalum pateretur, & nihil eſſe contemptius DEO noſtro apud noſmetipſos Chriſtianos DEI cultores arbitraretur. Nam certè ſat crebrò reperies mundiora à Sacerdotibus adhiberi linteola ad nares emungendas, quàm corporalia ad ſacrificia peragenda, vel Sacramenta ſervanda. O pudor! ô ſcandalum! ô fidei nullius fructus! ô DEI contemptus!

4. *Mundâ ſyndone Corpus Chriſti involvit.* Qui ab ineunte ætate innocentiam conſervatam retinens jugum Domini amplectitur, & JESUM Crucifixum ſequitur. Hic verè ſyndonem mundam mercatus attulit ad JESUM involvendum. Nam qui poſt naufragium innocentiæ corruptoſq; mores ad obſequium advolant Chriſti, mundandam aut ad ſummum mundatam afferunt mentis ſuæ ſyndonem involvendo Chriſto: afferant tamen vel talem: & in eâ quotidie magis ac magis emundanda curam operamq; ponant infatigabilem. Etenim mundo licèt cordi ſed tepido, præferetur apud Chriſtum mundata mens ſed fervida.

5. *Mundâ ſyndone, & eâ quidem emptâ involvitur mortificatum excruciatumq; corpus JESU.* Vt daretur intelligi puritatem munditiemq; corporum non à deliciis & voluptatibus carnalibus & ſenſualibus eſſe ſperandam, ſed mortificationibus & omni aſperitatum humiliationumq; genere eſſe acquirendam, & veluti ſoluto pretio eſſe mercandam. Quid tu Profeſſor

A

atq; ſectator ſeu virginitatis, ſeu caſtitatis carnem tuam molliculè & delicatulè nutris: & ſic tamen te Virginem caſtam exhibere Chriſto ſperas vel cupis? Næ tu filius ſtultorum es? An ignoras: quia lilium inter ſpinas, ita caſtitas inter aſperitates carnis educari gaudet? Neſcit & nequit caro noſtra, mundâ caſtitatis ſyndone involvi, niſi fuerit perpetuæ mortificationis & aſperitatis pretium pro eâ liberaliter perſolutum.

6. *Joſeph ſyndonem mortualem corpori Chriſti mortuo involvendo mercatus eſt.* at ipſe Chriſtus corpori eidem ſuo ſyndonem immortalitatis æternæq; glorificationis, pretio Paſſionis & dolorum, vulnerum,

B

mortiſq; acquiſivit. Pretium ſyndonis pecunia fuit: pretium immortalitatis & gloriæ, mors & ignominia crucis extitit. Syndon mundanda fuit ad involutionem: caro Chriſti mortificanda fuit ad glorificationem. Syndon de terræ lino ortum ducens multâ induſtriâ candorem acquiſivit. Caro Chriſti de Virginis ſanguine ſumpta per multas tribulationes immortalitatis charitatem accepit. Syndon reſurgente Chriſto remanſit in ſepulchro. Mortificatio carnis Chriſti abſorpta eſt atq; ſepulta, in reſurrectionis triumpho. Oportuit ſyndonem labore multò mundari ad ſepulturæ Chriſti honorem: oportuit Chriſtum ipſum pati & ita intrare in gloriam

C

ſuam. Syndon ſemel Chriſto mortuo ſervitium ſuum impendit: ſemel Chriſtus reſurgens ex mortuis jam ultra non moritur mors illi ultra non dominabitur. Syndon vulnera Chriſti obvoluens abſcondit: *gloria reſurrectionis Chriſti injuriam morientis ſepelivit.* *Chriſoſt: Serm: 75.*

7. *Mortuus Chriſtus ſyndone mundâ involvitur.* & quiſquis cum Chriſto peccatis ſuis commoritur, is etiam mundiſſimâ gratiæ ſanctificantis ſyndone, quam verus Ioſeph, pretio ſanguinis ſui mercatus eſt induitur. Non eſt data ſyndon Chriſto niſi poſtquam peccato mortuus eſt ſemel, victurus DEO poſtmodum ſemper. Non datur gratiæ ſyndon homini niſi poſtquam & ipſe peccato ſuo mortuus erit ſemel, victurus DEO per juſtitiam

D

mandatorumque obſervationem perpetuam ſemper.

PARA-

PARAGRAPHVS CLXXVI.

JESV corpus ponitur in sepulchro. Matt: 26. 60.

Et erit sepulchrum ejus gloriosum. Isaiæ: 11. 10.
Æstimatus sum cum descendentibus in lacum. Psa: 87 5.
Posuerunt me in lacu inferiori, in tenebrosis & in umbrâ mortis. Ibid: versus 7.

STROMATA.

1. PEractis omnibus, quæ mos erat, quæq; amor suadebat cum pietate corpori Christi impendere, ad sepulchrum itur. Sepulchri hujus conditiones diligenter sibi putarunt Evangelistæ denarrandas. Narrant igitur has. 1. Fuit sepulchrum hoc in horto. 2. Erat exscissum ab Iosepho de Petrâ. 3. Erat novum, & in eo nemo unquam depositus. 4. Erat Iosephi ipsius possessio. Hic ergo depositus est Dominus: non in desuper excavato, sed ad latus exsecto corporis capaci loco: vertice & occipite Dominici capitis orientem, facie ipsâ occidentem spectante.

2. *In horto sepelitur JESUS.* Ruina mundi incepit in horto Paradysiaco: ibi enim primi homines peccaverunt: in horto cæpit Redemptio & reparatio: in horto finem habet in sepulturâ: C deniq; in horto & finis erit mundi, quia judicium extremum in valle Iosaphat, vicinâ oliveto monti ac horto peragendum est.

3. *In horto sepelitur corpus Christi.* utpote nesciturum corruptionem: imò brevi accepturum floriditatem: ideo corpus Christi, tanquam semen floris sepultum in horto est: ut in vere Resurrectionis efflorescat.

4. *In horto sepelitur JESUS.* Qui sepeliuntur quasi in sæculum mansuri sunt ibi, ubi sepeliuntur: talem ergo sepulturæ locum amat & diligit JESUS, in quo vel semper maneat, vel semper reflorescat. Ad horam sepelire Christum non placet Christo: multò minùs ad putredinem illum damnare, hortus esto D ut sepeliri in te placeat Christo. Es hortus, si excultus, si consitus, si virens, si florens, si fructificans, si novellis floribus, maturis fructibus redundans. *Omnia poma nova & vetera servavi tibi, dilecte mi*, ait quædam anima. Hæc nimirum abundantia, hæc industria decet hor- Cant: 7. 13.
A tum in quo sepeliendus est Christus: ut verè illi servire possit promissio illa. *Ingredieris in abundantia sepulchrum.* Gen. 2. 17.

5. In horto mortis olim cæpit imperium in homines: ibi dictum est homini morte morieris. & revertaris in terram de quâ sumptus es. *quia pulvis es & in pulverem reverteris.* in horto jam desinit ejusdem Tyrannis absorpta in victoriâ Christi & jam dicitur Christo vitâ vives. Et *Christus Resurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur.* Gen: 3. 19. Rom: 6. 9.

6. In horto Christum sepeliunt, qui illi in spiritu fervoris & viroris semper serviunt.

7. In horto sepeliunt qui consolationibus Divinis ex Passione ipsâ Christi a- B bundare, dolores autem Passionis declinare volunt.

8. Non omnes Christum in horto sepeliunt, quidam sepeliunt in cæno, quidam sepeliunt in spineto, quidam insepultum abjiciunt: plane ut illi qui semen Divini verbi recipientes vel secus viam, vel inter spinas, vel inter petrosa recondunt. Inter divitias velle esse bonum, hoc est in spineto sepelire Christum. Inter voluptates sensuumq; illecebras, ac indulgentiam carnis, atq; saturitatem ventris, velle esse castum & cultorem virtutum, hoc est in luto sepelire Christum. Dare sese totum negligentiæ spirituali: & effundere cor vagum ac sparsum; neque unquam redire ad se ipsum: hoc est Christum abjicere in sepultum. Sepeliendus est Christus, & in horto sepeliendus: quia amæni & pacati, & laboriosi ferventisque in spiritu & virtutum cultu cordis placet Christi servitus.

9. *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert,* ita prædixerat Dominus de se ipso, ita impletum est totum in illo ipso. Mortuus est in cruce, positus est in sepulchro: exspectamus copiosam segetem, præstolamur multam messem. Iam videmus, jam tenemus, jam vix capere possumus quantam attulit ubertatem hoc granum mortificatum. Inclama Isaia filiæ Sion ut dilatet tentoria sua, ut extendat funiculos tentoriorum suorum, ut capere possit grana, quæ hoc uno grano mortuo enata sunt, quæ & enascitura sunt. Enata quidem ad fidem, ad spem, ad charitatem.

ritatem, ad gratiam, ad justificationem: enascitura autem ad Resurrectionem ad glorificationem, ad Beatitudinem. Benedicto enim isto grano mortificato & in terram misso atq; sepulto, fœcunditas Resurrectionis ad immortalitatem nostræ mortalitati obvenit, adeò ut semen resurrectionis nostræ, sepultura Christi sit.

PARAGRAPHVS CLXXVII.

Matt: 27. 60. *JESV corpus ponitur in monumento, excisso de petrâ.*

STROMATA

1. *Conditur Christi corpus in sepulchro de petrâ vivâ excisso*: nolebat in ædificato, ex partibus aliquibus, sepulchro condi, ne post Resurrectionem illius dicerent adversarii, cuniculos esse factos, & ita corpus sublatum de sepulchro.

2. *In petrâ conditur Christus.* Quia ipse Petra erat Christus.

3. *In petrâ conditur Christus.* Quia Ecclesiam suam in petrâ erat conditurus; & quia suo de sepulchro egressu, maximè erat Ecclesiam fundaturus, lætificaturus, solidaturus, *Si enim Christus non resurrexit, inanis est fides nostra*, expectatio, Ecclesia nostra; bene ergo Christus in petrâ sepelitur, quia egressu ejus ab hac petrâ; omnis Ecclesiæ fides, omnis fidelium spes maximé solidatur.

4. *In petrâ Christum condere* est doctrinam, exempla, merita, beneficia ejus in nos, gratâ memorique mente retinere, & eorum praxi ac usu, usq; ad Resurrectionis gloriam Christum deducere.

5. *In monumento de petrâ cavato Christum condere*: est omnem spiritualis vitæ virtutisq; asperitatem, undeunde illa sit constantiâ, fidelitate, patientiâ, mortificatione, in Deum fiduciæ, auxiliique ejus assiduâ invocatione, superare, & tandem locum quietis sibi & Christo apparare. Nam qui sine tentationibus, sine ariditatibus, sine difficultatibus, sine persecutionibus, sine variis à Deo illatis permissivè experimentis Deo serviunt, vel servire volunt: delicatum nimis Christum esse credunt. Molliter nimis eum ac proinde cum periculo amittendi recondunt. Qui enim non est tentatus quid scit? Certè in veritate dictum est Tobiæ: *quia dilectus eras Deo necesse erat ut tentatio probaret te.* Dura sepulchra amat JESUS: firma contra omnem fortunam mutationemq; corda: talia illorum erant monumenta: qui ibant gaudentes à conspectu concilii, quia digni habiti sunt pro nomine JESU contumeliam pati: tale sepulchrum Christi fuit Stephanus, tale Paulus, tale (ut verbo absolvam) omnis sanctus. Tob: 12. 13.

6. *In petrâ sepultus est Christus.* Mirabile est æternum sepulchrum habere voluit, qui in illo non nisi triduo mansurus fuit: Hoc est omnibus quidem Dei servis, sed maximè novellis, maximè curandum, ut ad Dei obsequium cum absolutè, æternaliterq; obfirmato animo accedant: ita ut jam si in æternùm mortales esse debeant, semper tamen ex hac ipsâ horâ in æternùm constanter adhærere Deo, eiq; ferventer servire, nec ullis tentationibus, aut difficultatibus temporumve spatiis mutare ac nutare certum fixumq; habeant: adeò ut sit facilius saxeum monumentum rupeumq; putrescere, quàm eorum animum à proposito Dei servitio immutari. Atq; hoc propositum qui quotidie in sese conservat, & renovando solidat, hic sine dubio Christum in petrâ sepultum servat. Qui verò in animo suo spem sibi ipsi & veluti possibilitatis fibram de reditu ad seculum ad secularemve vivendi modum reliquit: hic Christum nequaquam in vivâ & solidâ petrâ conditum gerit; est similis illi *homini stulto, qui ædificavit domum suam super arenam, non supra petram: quæ deinde ventis, pluviis, fluminibus cessit, & facta est ruina illius magna.*

7. In petrâ Christum non condidit, qui post pœnitentiam ad peccata pristina redit; quia enim constat sepulchri Christi corruisse; manifestum est non ex vivâ petrâ excissum, non ex syncerè contrito corde pœnitentiam profectam fuisse. *Hi sunt qui ad tempus credunt; tempore autem tentationis recedunt.*

PARAGRAPHVS CLXXVIII.

JESVS sepelitur in monumento novo. Ioan: 19. 41.

STRO-

STROMATA.

1. ET hæc cura pertinebat ad certitudinem Resurrectionis: ne fortè si in quopiam vetere, & aliàs jam ab alio cadavere occupato sepulchro positum fuisset Domini corpus, diceretur ab Iudæis, non Dominus ipse, sed alius nescio quis de sepulchro surrexisse: quomodo contigit *Elisæo Prophetæ*, qui cum temerè fuisset projectus mortuus in quoddam vetus sepulchrum, cadaver hominis pridem sepulti, ad contactum Prophetici corporis revixit: & de sepulchro excessit: novum ergo voluit Dominus, in quo nullus adhuc sepultus fuerat sepulchrum. ut eludendæ suæ Resurrectioni subtraheret Iudæis argumentum.

2. *Novum Dominus monumentum semper vult vetus non vult.* Totus enim Christus novus homo fuit, novus semper est. Novos quærit servos, novam Ecclesiam cōdidit. Nova præcepta, nova Sacramenta, sacrificia nova dedit. *Novos utres novo vino vult*: quid ergo mirum si & novum monumentum poscit. Nicodæmo dicebat oportet vos nasci denuo: si denuo ergo de novo: ergo novi debemus nasci, qui veteres de vetere Adamo fuimus nati: nec nasci tantùm novi debemus, sed etiam in novitate ambulare: denique debemus spiritu mentis nostræ renovari: atq; id etiam illi omnes quotquot perfecti sunt hoc debent sapere, hoc debent præstare. adeo ut quamvis sit aliquis Nicodæmo senior, totamq; vitam in obsequio Christi deperdiderit: adhuc tamen ab exhibitione novi monumenti immunis non erit: imò ad hoc maximè novum novissimumq; sepulchrum corpori Christi exhibendum erit? Hoc sapiunt quotquot perfecti sunt: hoc sapiunt quotquot esse syncere volunt.

Matt. 9. 17.

3. *Novum Domino sepulchrum exhibet quotidie.* Qui ita quotidie vivere perfectè, & ad normam status sui exactè nititur, ut possit mori sepeliriq; securus quotidie.

4. *Novum monumentum exhibet Christo sepeliendo*: qui novo quodam devotionis fervore, novo mentis nitore, ministrat altari & communicat Sacramento.

5. *Novum monumentum vult Christus.* quia opera Christi omnia vetera transierunt, & facta sunt omnia nova: quid ergo mirum si etiam monumenta? Imo si verum fateri volumus: hæc maximè requiruntur nova? Nam quid profuit initia nostræ conversionis fuisse nova, si extrema contingat esse vetera? *Quid prodest Christum sequi, si non contingat consequi?* quid prodest Christum habuisse sepultum, si contingat eum in nobis effici putridum?

6. *Novum vult JESUS monumentum corpori suo.* Vt respondeant extrema primis. Christus quando conceptus est in utero Virginis: novellum sepulchrum habuit: tam sui corpusculi quàm Virginalis uteri. Non erat quisquam in corpore Christi concepto positus alius, nisi solus, primus, ac ultimus DEUS: Non erat etiam in utero Virginis, neq; ante, neque postea depositus, nisi primogenitus, unigenitus, ultimoq; genitus JESUS. Ita ergo & in morte novum sepulchrum, & nulli ante, nulli etiam postea concessum voluit JESUS.

7. *Novum sepulchrum vult JESUS.* Ambitiosa res sepulchrum novum: adeo ut etiam ille spurcissimus porcorum infernalium Asmodæus novellis sepulchris delectetur. Esca est ejus electa, innocentis prima in peccatum præsertim sordidum ruina. Et JESUS ergo ambit sepulchrum in quo nondum quisquam sepultus fuerit: ait enim sinite parvulos ad me venire, talium est Regnum cœlorum, id est, tales sunt, meum electum & gloriosum sepulchrum. Neq; quidquam vel ægrius vel jucundius est Christo, quàm vel violari spurcariq; vel conservari in suâ novitate talia sepulchra. Ideo enim ait: *væ mundo à scandalis parvulorum*; & *quicunq; scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt: expedit ei magis ut mola asinaria alligetur collo ejus, & mittatur in profundum maris.* Matt. 18. 7.

8. *Novum, & nulli adhuc unquam usurpatum sepulchrum voluit Christus.* quia in eo non erat sepeliendus solus: ambiebat ille secum sepeliri quàm plurima amantium sui corda. Et sine dubio cum eo deposuit Mater cor suum, deposuit Ioannes, deposuit Magdalena, deposuêre alii præsentes omnes ô facite homines, facite, consepelimini cum Christo, ut etiam resurgere & glorificari, & deniq; ascendere cum Christo resurgente mereamini. Vt quid corda vestra sepelire mavultis in cadaveribus rerum mundanarum? in carne & sanguine, in auro & vanitate? putrescunt ibi: levanda sunt sursum: & recondenda in sepulchro cum Christo: ibi non putrescent: quia *non dabit Dominus Sanctum suum videre corruptionem.*

PARAGRAPHVS CLXXIX.

Matt: 27. 60. ## *JESVS in sepulchro alieno ponitur.*

STROMATA

1. JOseph ad cæteram humanitatem quam servavit & exhibuit Christo mortuo: adjecit etiam hanc, quia illi cessit sepulchro suo. Piè & religiosè cogitans de morte exsciderat sibi monumentum in petrâ: sed illud Domino cedit: & officiositatem suæ in Christum amicitiæ liberalitatisq; hac ultimâ eleëmosinâ claudit.

2. *In suo monumento Christum Ioseph ponit.* Gratissima enim illa Domino victoria sui, vel oblatio accidit, in quâ quis quod suæ consolationi, commoditati, honori procuraverit, id Domini causâ sibi subtrahit; suamq; cupiditatem gloriosus victor frangit. Ita David aquam de 2. Reg: 23. 16. cisternâ Bethleëm quàm vehementiùs cupierat allatam sibi à fortissimis militibus *Domino libavit*, sibi negavit, in terram fudit.

3. *In alieno monumento Christus voluit sepeliri.* Vt etiam post mortem paupertatis suæ sponsæ consortium non desereret; totus quantus quantus ad sepulturam apparatus Christi de alieno fuit, & syndon, & aromata, & ligacula, & sepulchrum: denique ille ipse: seu ejus corpus jam non ejus fuit: siquidem à Pilato impetratum & donatum traditumq; Iosepho fuit. Adeo ergo pauper JESUS ad sepulchrum venit, ut ne ipse quidem suus fuerit. Olim vivens ita fuit pauper ut volucribus & vulpibus nudior fuerit: *certè ubi caput suum reclinaret* Lucæ 9. 58. *non habuit*: profecit jam ad sepulchrum veniens. Venit sine animâ, sine sanguine, sine vitâ, venit etiam sine se ipso, sine corpore suo: corpus enim erat sed non ejus juris erat, Iosepho à Præside donatum fuerat. Progredere paupertas nudatrix, Sponsa, Regina Christi, progredere si quo amplius potes Christumque spolia: jam non est unius pili spatium, quo progredi possis. Iam ergo Christum relinque: & ad nos transi; nosq; ad instar Christi tui & omnibus rebus, & ipsis inprimis nobis denuda.

4. *In alieno monumento ponitur*: ideo utiq; *quia pro aliorum salute moriebatur. ut quid illi propria sepultura, qui in se propriam* A *mortem non habebat.* Alienum hoc fuit opus ejus ab eo. Mori & pati; ergo etiam sepeliri & sepulchrum alienum esse par erat. August: Serm: 133. de Temp.

5. *Vt quid Christo tumulus in terris* (addit idem Augustinus) *cujus sedes manebat in oculis? ut quid illi sepultura, qui tridui tantùm temporis spatio, non tam mortuus in sepulchro jacuit, quàm velut in lecto quievit.* August. ibid. Sicut ergo peregrinus ad hospitium divertens: & quiescere per noctem de viâ volens: proprium lectum non quærit, sed alieno utitur: ita Christus, quasi in transitu de viâ dormiturus, alieno in monumento ponitur.

6. *Alieno in sepulchro poni voluit.* quia hæres in hoc mundo esse noluit. Olim B enim qui sepulchrum proprium habebant, hæreditatem habere dicebantur. JESUS qui totus cœlestis patriæ civis fuit, & nos similiter esse jussit ne sepulchrum quidem habere, nisi alienum sustinuit. Innuens nobis ut nos peregrinos esse in hoc mundo non tantùm sciamus, sed etiam re ipsâ faciamus: faciamus autem si nos & quotidie ad discessum hinc disponimus, & de nostri ipsorum curâ, ne tantùm quidem quantum est post mortem sepultura apud nos retinemus. Vbi nos expectat Patria: ibi etiam nostra fixa, nostra sepulta, & recondita sint corda. Si cives sanctorum sumus: ergo & Sancti: quòdsi sancti facessat à nobis cura sepulchri: habemus enim vespilonem sanè meliorem: C *Quia custodit Dominus omnia ossa sanctorum suorum*, qui ne capillum quidem capitis nostri perire facit.

7. *Alieno in sepulchro deponitur JESUS.* Sunt qui alieno in sepulchro poni probrosum & ignobile & molestum putant: in suo sepeliri dulce decorumq; arbitrantes: at Magister noster non sic, in suo noluit, imò nec illud habuit, in alieno voluit sepeliri. Invenias professorum perfectionis etiam Religiosæ non paucos, qui strenuo animi proposito DEo servire, pro DEo laborare, proximis prodesse: sese intus & foris vincere, aliaque similia his præclare bona agere & volunt & solent: verùm in his omnibus horumve plerisq; arbitrio suo D & propriæ voluntatis regimine ducuntur. Quid faciunt hi aliud, nisi Christum volunt in proprio non autem alieno condi sepulchro? quid obest, ajunt, jam Chri-

1. Cor: 19.

jam Christus meus mortuus est: nihil periculi est, esto in proprio sepulchro ponatur, esto proprio ductu regar? At errant valde qui credunt eum Christum mortuum esse, qui in suo vult, in alieno A non vult poni sepulchro? Valde vivit iste Christus, & à morte procul est, qui delectum sepulchri facere & sentire potest. Cadaver certè mortui hoc non sentit: hoc non facit: sed proinde (ut suis monstrabat Beatus Franciscus.) pallet in purpurâ, ut in vili linteo. Alienum sepulchrum amat Christus etiam mortuus: quia Religioso viro, nulla securior, nulla quietior vita, quàm quæ ex alieno pendet arbitrio. Et probatissima est illa perfectio virtutis, quæ propriæ minimum habet, totam sese fingit ex arbitrio alienæ voluntatis.

8 Alii sunt contra qui Christum malunt sepeliri in alieno, quàm in proprio sepulchro, qui magis zelant alienam sa- B lutem quam propriam: quasi verò non etiam ipsis necessarius Christus in ipsis sepultus, quasi non & ipsi alieni sint? Omnibus dictum est. *Non estis vestri.* Si ergo in ipsis quoq; fuerit sepultus Christus: non utiq; in eorum sed in alieno sepulchro erit sepultus. 1. Cor. 6. 19.

9. *Alieno in sepulchro JESUS ponitur, & quidem in eo quod Ioseph elaboravit.* Filius accrescens Ioseph, filius accrescens. Ioseph profectum sonat, seu proficientem. Nullis manibus elaboratum sepulchrum ita probat, ita diligit, ita exambit JESUS, ac illud, quod elaborat Ioseph: profectus enim sui studiosam, crescendi in charitate, in virtute, in gratiâ, cupidam Animam maximè diligit JESUS, C maximè libenter, maximè perseveranter incolit JESUS. Quæ anima maximè ob fervendi studium sibi inquieta est, hæc maximè Christo quieta est.

10. Sicut totum Passionis Dominicæ opus alienum fuit ab eo, teste Prophetâ: ita etiam non mirum sepulchrum quoq; alienum ei placuisse ac obvenisse. Incarnari, nasci, pati, mori, alienum fuit à Christo, quidni & sepeliri? Sicut mortem non fecit DEUS, ita neq; sepulchrum condidit: non ergo mirandum quod alieno sepulchro conditus est, quod ille cum totius mundi fabricam conderet fabricatus non est.

PARAGRAPHVS CLXXX.

JESV sepulchro lapis magnus advolvitur. Matt. 27. 60.

Lapsa est in lacum vita mea: & posuerunt lapidem super me. Thren. 3. 53.

Allatusq; est lapis unus, & positus est super os laci. Dan. 6. 17.

STROMATA

1. Ergo jam Ioseph ultimam imponit manum pietati suæ Dominicæ sepulturæ. *Et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti, & abijt.* Nimirum ut advolutione ingentis saxi, & eos qui auferre, & eos qui violare corpus Christi forsan tentarent. Erat vero id consilium divinioris mentis: nam si non fuissent, vel non tam magno saxo obstructum fuisset sepulchrum; tum verò ingeniosi hostes, mendaciorumq; figuli Iudæi, nullo negotio surrexisse Dominum negassent: ablatum verò à discipulis affirmassent. Sed moles saxi obstruentis ostium sepulchri, obstruxit etiam ora mendacii: quàm obstructionem firmiorem, ac suæ mendacitati inviolabiliorem fecerunt, suâ cautâ prudentiâ illi ipsi quando non dubitarunt obsignare lapidem, & insuper custodiam apponere sepulchri: ita & hic mentes manusq; Iudæorum dum suo incumbunt sceleri famulantur Salvatori. Matt. 27. 60.

2. Qui sepulturæ officium impendit Christo: advolvat magnum saxum ostio: Magnum saxum profunda humilitas; magnum saxum, nunquam excidens charitas; magnum saxum in finem usq; perseverantia; magnum saxū, amplius & amplius semper fervendi constantia. Hæc saxa advolvi Christi sepulchro, virtutum scilicet studio, ægerrimè fert diabolus, sed suprà modum iis delectatur, & sub eis libenter quiescit, & ab eis immotis in æternitatem vitæ beatæ prodit Christus: quare hæc talia saxa advolvenda sunt, & signanda, & custode jugi apposito servanda semper.

3. Iste Domini sepulchro advolutus lapis *probavit mortem* (verba sunt Sancti Petri Chrysologi) *& revolutus extitit resurrectionis assertor. Beatus lapis qui Christum* D *& revelare meruit & velare. Beatus qui non minus corda aperit quàm sepulchrum. Beatus qui dat Resurrectionis fidem, fideiq; resurrectionem, qui Divinam carnem resurrexisse testatur. Mu-* Chrysol. Serm. 74.

tur. Mutatur hic ordo rerum; mortem non mortuum devorat hic sepulchrum; domus mortis, mansio fit vitalis; uteri nova forma, mortuum concipit, parit vivum.

4. *Sepulti Christi monumento magnus lapis* A
Dan: 2. *advolvitur,* Omen & divinatio quædam hæc esse videtur: Christum enim lapillum parvum Daniel vidit, qui crevit in montem magnum & grandem: in hunc lapillum adhuc exiguum impegerunt Iudæi: & non solùm pedem offenderunt, ut claudicent in utramq; partem, sicut Eliæ tempore, verùm prorsus contriti sunt ab eo, tanquam statua illa, quàm Nabuchodonosor in somnis viderat caput aureum, &c. habentem contritionem eorum nunc usq; intuemur, & exhorrescimus: & quid faciet lapis iste ubi creverit in montem? quando inquam veniet in nubibus cœli, in virtute majestate magnâ? At quid nobis & Iudæis? Si tam durum est judicium Iudæorum, qui in lapillum Christum offenderunt: qui humilem & pauperem contempserunt; quale erit Christianorum ju- B dicium, qui in Christum jam lapidem grandem, jam in montem magnum impingunt? Cæci Iudæi non viderunt lapidem parvum: stulti Iudæi qui ædificantes reprobaverunt lapidem politum: quàm cæci sunt qui montem non vident? quàm vesani sunt qui ædificium ipsum evertunt? Evertunt Hæretici, evertunt atheistæ, polytici, evertunt malè viventes Christiani, ideo majus erit judicium eorum: & tolerabilius erit terræ Sodomorum quàm his &c.

5. Lapis advolutus sepulchro Domini terminat crudelitatem, servit perfidiæ, inijcit desperationem, mortis canit triumphum; cinerem promittit, æternam perditionem indicit. Quem idcirco Angelus redivivo jam Christo revolvit, superq; eum sedit, ut fieret vas Angelicæ sessionis, cathedra doctrinæ cœlestis, & schola vitæ, & decantatio resurrectionis, indictio spei, eliminatio incredulitatis, & abolitio mortis. Ita scilicet quandiu peccatores iniquitatis & impœnitentiæ saxum advolvunt monumento cordis, tamdiu est omnis desperatio salutis: at ubi manu Angelicâ: hoc est Christi gratiâ elaborante lapis revolvitur per pœnitentiam, mox animæ salus emicat, & parturit resurrectionem: fugatur mors, regnat vita; & ubi abundaverat antea peccatum, ibi postmodum abundat & gratia.

Ad M. D. Gloriam.

